Goldberg Attila

A Kassákra utalerők
közé tartozik a művész
is.

Bodri Ferenc: In memoriam Kassák.
Művészet, 1980. Okló ber – 45. lap.

Jolátby Attila festőművész

Juhász Gyula ötvösművész Lengyelországban látott néhány jól rendezett szabadtéri kiállítást; ennek az ötletnek alapján vitte keresztül itthon, felhasználva a Halászbástya előtti teret szabadtéri kiállításra. Minden vasárnap más művész műveit lehet itt látni. Gerényi H. Zsigmond, utána Jolátby Attila festők művei következnek.

B.S.: Galéria – a Halászbástyán.

Pesti Műsor, 1979. júl. 11.

Gallathy Attila festőművésznek

a Bástya Galériában a holnapi napon a művésznő műveit állítják ki.

Jó reggelt!

1949. VII. 14. Kossuth 5.20

Joláthy Attila 1

Magyar Hirlap 1981/2/lo

Csajka:Lirai geometria

A Pataky István Művelődési Központ kiállítótermében ezúttal különös és szokatlan festészetbefestőiségbe nyerhet bepillantást a látogató. *Joláthy Attila* képein egy sajátos geometriai világ tárul szemünk elé; monstruózus szerkezetek, zuhanó-lebegő, statikusságukban is mozgalmas idomszerek. A mértani formáktól eredeztetett vagy épített kompozíció mégsem csupán önmagára emlékeztet, öntörvényűsége nem elvont térdinamika; nagyon is a minket körülvevő valódi világot jeleníti meg.

Joláthy Attila 2

Joláthy a formák önmozgását, az egymást vonzó-taszító alakzatokat és tónusokat mindenkor a mondanivaló szellemének, az ábrázolás tudatosságának rendeli alá. Képeinek egy része tulajdonképpen *objektív síkstruktúrák elemzése:* a mindjobban körénk növő ipari-technikai környezeté *(Olajvezeték)* a régmúltból ránk maradt objektumok alaprajzimitációi *(Várfalak)* pedig a hajdani funkcionalitást érzékeltetik: a várfalak biztonságot, védelmet

Magyar Hirlap 1981/2/1o/6

Csajka:Lirai geometria

Joláthy Attila

nyújtó nyugodt erejét. Hogy kompozícióiban a színeknek milyen fontos szerepet szán, azt az is bizonyítja, hogy ugyanez a szerkezet egy másfajta színegyüttes alkalmazásával egészen ellentétes jelentést is kaphat. A *Hajnal* című képe például *formailag* az előbbi ikertestvére ugyan, mégis a napfelkelte, e mindennapi jelenség líraiságát sugallja.

Magyar Hirlap 1981/2/lo/6

Csajka:Lirai geometria

Joláthy Attila 4

Magyar Hirlap 1981/2/10/

Csajka:Lírai geometria

A „háromdimenzós" festmények (*Athén, Knósszosz, Szfinx*) alapvető élményét az antik korok grandiózus építészete adja. Joláthy leegyszerűsíti formáikat, megmutatja egyszersmind igazi „arcukat" is, a bennük időtlenül feszülő anyagi és geometriai erőket. S hogy ezek a művek nemcsak az eszünkhöz és nemcsak a szemünkhöz szólnak, azt remekül példázza *Moloch* című képe. Szinte érezni a viszonylag kevéssé tagolt, erősen perspektivikus, zuhanó formák erőepincentrumában elhelyezkedő bíborbarna hasábok fenyegető súlyát, agresszívitásuk evilágiságát.

Csajka Gábor

Joláthy Attila

JOLÁTHY ATTILA festőművész kiállítása holnap, szombaton délután 4 órakor nyílik meg Érden, a művelődési központban. A kiállítást március 1-ig tekintheti meg a közönség.

Magyar Hirlap 1981/2/13/11

JÓLÁTHY ATTILA

Érzékeny, hideg logika

Joláthy Attila festészeti előkészületeiben döntő volt hosszas franciaországi tartózkodása; a világáramlatok — nyilván — korábban, közvetlenebbül érintették. Először 1962-ben Párizsban állított ki, 1974 óta — igen szorgalmasan — idehaza. Önálló kiállítást — beszámítva a három külföldit — tizenegyet rendezett, legnagyobb szabású t a Pataky Művelődési Központban 1981-ben. A Népművelési Intézet szakmai tanácsadója, zsüritag, nyáron a Tokaji Művésztelep szitanyomat-műhelyének vezetője.

— Keveset tudok rólad. Hogy kezdted?

— Nem végeztem főiskolát, szabadiskolába jártam, jó tanáraim voltak. 1949-ben a Beloiannisz gyárban Novotny Emil Róbert tanított, a budai képzőművészkörben pedig Márffy Ödön; két év után a tanársegédje lettem. A színlátást tőle tanultam, meg nagyon sok kis fortélyt, ő alapozta meg művészeti szemléletemet. Megtanított arra, hogy mindent összességében kell látni, az egész munkát kell nézni, sosem a részleteit. 1956-ban Franciaországba mentem, műszaki rajzoló voltam és technikus, két évig az *Academie de Grand Chaumière* esti tanfolyamait látogattam. Párizs mellett laktam, egyik megalapítója voltam az Evry-i *Art—62* művészcsoportnak; magyar tagja volt még Pierre és Vera Székely is.

— Mikor alakult ki a saját szemléleted?

— 1962—63-ban kezdtem önállóan komponálni. A műszaki rajzok világa — mindaz, ami körülöttem volt — inspirált. A műszaki élet az ember szellemi produktuma. A tudás kontrollál; indítást viszont csakis az érzelem adhat. A gépek világát festettem, és mivel a műszaki kultúra is a sajátom, kidolgoztam magamnak egy színszabványt. Harmincezer színt.

A direkt festés Márffy személyes hatása után bezárult számomra. Valamennyi képemről először tervet készítek, ezeket albumokba gyűjtöm, hogy nyomon tudjam követni fejlődésemet. A műszaki munkám tervkészítési módszerét folytattam odahaza is. Párizsban, 1969-ben meghívtak a Grand Palais-ban rendezett *Salon de l'Espace et Lumière* kiállításra. Világító objektekkel szerepeltem. Olyan struktúrákkal, melyek nemcsak kívülről, hanem belülről is meg voltak világítva.

— Változott-e művészeted a hazatéréseddel?

— Nagyon. Hazahoztam az albumokat, telve régebbi képterveimmel, húsz festményemet és két macskát — a nőstény ma is él. Ezzel a bagázsival érkeztem. Párizsban hullámvonalak, hullám-interferenciák izgattak. E vonalakat csíkokká alakítottam: tulajdonképpen országutakra gondoltam. Tudniillik a térképen az első-, másod- és harmadrendű utakat más és más színű sávval jelzik. Azóta tompítottam színvilágomat. A környezetemben, az utcán nem látok csattanó színeket, az emberek ruhái sem olyan élénkek, nem adhatok mást, mint a valóságot... Ezért visszafogottak most a színeim.

— Még így is színes maradtál.

— Harmincezer színből — beszéltem róla az elején — még tudok válogatni. Mivel minden képemnek más és más a hangvétele, más a színvilága is. Úgy dolgozom, mint amikor a zenész más és más hangnemben komponál.

— Visszatérek az eredeti kérdésre: Most?

— Csíkjaimat egyre redukáltam a *Minimal Art-ig*, a jelekig. A hullámvonalakat kiegyenesítvén, a festményem konstruktív síkrendszerré alakult. Belőle magától értetődően született meg a térgeometriám — immár másodszor. Hiszen ilyesmit Párizsban már kiállítottam. Tudatosan foglalkozom a térdinamikával. Izgat az átlátszóságok és a konkrétan látható formák viszonya. Bennük kreált formákra gondolok, melyeket túlzott perspektívával alakítok ki. Ezekből a munkáimból állítok ki egy kis válogatást májusban, a *Helikon Galériában.*

— Hadd legyek kíváncsi: és azután?

— A teret addig bonyolítom, amíg ebből egy irreálisnak tetsző valóság lesz. Vagy fordítva: egy jövőbe mutató térszerkezet, ami az esztétikumon alapul, nyugalmat kelt, mégis dinamikus. Ezt a kettősséget keresem.

Nem hiába. Ennek a formában, színben, nemkülönben etikai tartásban oly végletesen tiszta, sőt pedáns festészetnek a fejlődése híven követi festője kitűzött „tervfeladatát". Képtárgyai festett kockafélék, pszeudo-épületek, talán az ókori mezopotámiai zikkurat templomokra utalnak, vagy a lebegő űrállomásra. Szándékosan torzított perspektivával szerkeszti ezeket a testeket Joláthy. Érdekes vonás konstruktivista formáinak és lírai színeinek ellentéte. Akár teret fest, akár megépíti plasztikáját, ugyanazt mondja, a sík és a tér nála adekvát: plasztikája hitelesíti festményeit, festményei a plasztikáit. Sokatmondó, összetett konstrukcióban képes rá, hogy a műszaki tárgy hideg logikáját ötvözze az ember — komputer által sohasem pótolható — érzékenységével

Frank János

és a parasztok helyett kell elmondani, mi az, ami fáj, mi az, ami fontos — mindenki helyett el kell mondani. A tisztviselő, a kereskedő, az orvos helyett is. A költészetet nem a forradalom szülte és nem a konszolidáció fogja — ha egyáltalán elképzelhető ilyen — megölni. A költészet több is meg kevesebb is annál, mint amit a hatvanas években indulók elvártak tőle. Győri László első kötetében, az *Ez a vers eladó*-ban népdalszerű verseket írt, biztos formaérzékkel és már a népi szürrealizmus vívmányaiból is tanulva, de hát — valljuk be — ez se új dolog már. Mi Győri Lászlóra voltunk kíváncsiak, egy fiatalemberre, aki nyilván egészen más, mint az összes többi fiatalember. És nyilván sok szállal kötődünk is hozzá, hisz társai vagyunk a korban, a társadalomban, vidéken és városon, testvérünk, bátyánk, fiunk, kollégánk lehetne. Mit mond nekünk? Rólunk?

Nemcsak azért hivatkoztam írásom elején az Elérhetetlen föld című antológiára, mert óhatatlanul arra hivatkozik ma is minden kritikustársam, aki egy közülük való költőről ír, hanem azért, mert Győri László második kötetének, a *Tekintetnek* talán legszebb verse, a *Levél* ennek az antológiának az emlékére íródott. Legszívesebben az egészet idézném mondandóm bizonyítására, de elégedjünk meg a záró versszakkal: *„Adj törököt újra, uram, / ó* Talán ennyi az egész.

Kartal Zsuzsa

közügyekben való [illegible] és személyes megnyilvánulást igényel. Mert ez az egyenletesen lombosoa közelet és a magánélet dolgairól, az ünnepekről és a hétköznapokról. Ezen nem volna semmi pán abban sejtem, hogy a lírai környezet hozzásegítette ehhez a fajta objektivitáshoz; nem is annak tulajdonítom csupán, hogy a lelki megpróbáltatások sorozata rezignált költővé tette őt. Azt az igényt olvasom ki ebből a „váltásból" (*Váltás* a címe a kötet prológusának!), hogy éreztesse: valamiképpen most is fölül akar emelkedni személyes érdekein, magántermészetű fájdalmain, mert azokat a közösség érdekei alá rendelte.

Sokat halljuk mostanában: a „közös dolgok" megoldásáért nemcsak *másképp* kell cselekedni, hanem *mást* is kell csinálni, mint eddig. Garai bejelenti új kötete nyitányában, hogy a szocializmus Don Quijotéjaként átszállt Rocinantéről egy Sancho Panza-i, praktikus szamár hátára. Mi is ez a szamárhát? Francis Jammes versére gondolok, melyben a költő azért imádkozik, hogy a szamarakkal mehessen a Paradicsomba. Ha a „paradicsom" helyébe a megvalósult kommunizmus társadalmát értem, nem járhatok messze a Garai-vers helyes értelmezésétől.

Az írószövetség decemberi közgyűlésén elnéztem a karzaton ülő Garai Gábor meggyötört, valahogy mégis megkönnyebbült arcvonásait. Arra gondoltam, eleget kísérletezett vele a korszak, korszakunk; hadd kísérletezzen most már ő a költészettel, úgy, ahogy erre a tehetsége rendelte.

Szombathy Viktor köszöntése

Aki Pozsonyban és Kassán vagy a Vág völgyében barangol, s keresi a történelmi múlt emlékeit, rendszerint útikönyvet is visz magával, hogy mindennek pontosan tudja a helyét és történetét. Ilyenkor, talán nem is veszi észre — hiszen kevesen érdeklődnek az útikönyvek írói iránt: Szombathy Viktor magyarázatát hallgatja, az ő tanácsait követi. A Szlovákiába és Csehországba látogató magyar turista az ő tudós és készséges kalauzai nyomán tájékozódik: mindannyiunk csendes útitársa ez a nyolcvanesztendős öregúr.

Nemcsak pontos ismereteket továbbítanak ezek a könyvek, hanem személyes élményeket is: Szombathy Viktor saját szülőföldjéről ad képet, midőn Szlovákia erdős tájait és történelmi városait bemutatja nekünk. Rimaszombaton, a régi Gömör megye székhelyén született: azon a vidéken, ahol Mikszáth rokonszenves hősei éltek, a „jó palócok" és a „tót atyafiak". A budapesti egyetemen tanult, majd Komáromba költözött, hogy a szlovákiai magyar kisebbség szerveződő kulturális életében vállaljon szerepet. Áldozatos munkát végzett: a komáromi Jókai Múzeum igazgatója, a Komáromi Lapok és a Magyar Vasárnap szerkesztője, a Prágai Magyar Hírlap munkatársa volt. Közreműködött a Magyar Írás című irodalmi folyóirat szerkesztésében is; ennek a szinte elfeledett folyóiratnak az egész szlovákiai magyar progresszív irodalmi életet sikerült átfognia és mozgósítania.

A Fábry Zoltán által megszólaltatott „vox humana" csendült fel Szombathy Viktor műveiben is. A „kisebbségi humanizmus" nemes szellemét képviselte ő is, midőn a nemzetiségi irodalom küldetéséről, magyarok és szlovákok kulturális együttműködéséről nyilatkozott. A szülőföld iránti hűséget, a szlovákiai magyar irodalom közép-európai megértésére törekvő gondolkodását képviselte verseiben, regényeiben és elbeszéléseiben. 1982-ben Rimaszombaton jelent meg *Ezüstantenna* című verseskötete, 1930-ban Prágában *Fabriczi Félix boldogsága*, majd 1936-ban Budapesten *Zöld hegyek balladája* című regénye. Legjobb műve az 1931-ben Kassán napvilágot látott *Én kedves népem* című elbeszéléskötete: mikszáthi hagyományok és nemzetiségi realizmus találkoznak e kötet írásaiban.

Életének második felében már Budapesten élt és dolgozott, szülőföldjétől, ennek a földnek múltjától és jelenétől azonban nem szakadt el, nem is tudott volna elszakadni. Népszerű útikalauzai mellett erről tanúskodnak ifjúsági regényei, s erről tanúskodik 1979-ben a pozsonyi Madách Kiadónál megjelent *Száll a rege várról várra* című munkája, amelyben a régi Felvidék történelmi hírű várainak históriáját és mondavilágát dolgozta fel. Nyolcvanadik születésnapján nemcsak régebbi műveire emlékezhetünk, munkás életének újabb eredményeit is számon tartjuk.

Pomogáts Béla

Jolátky Attila, kstő

L: Paizs László

–: Bástya Galéria

2.

Esti Hírlap

Bp. 1979 jún. 30

adunk lírá-
tributuma.
yen magas-
seleti szín-
gy milyen
ett hozzánk
vagyis Füst
A nagyköl-
. A világlí-
ltészetének,
dálytalanul
aknak nem
egközelíte-
gtanulniuk
vasók bele-
a. S ahogy
n kell no-
van, nesz-
ssák. Van
t bármely
költőnknek.
fogják az
, mint Pe-
naguk elé:
szidott egy
„Vénül az
ára pereg-
llott szám-
zolga." El-
, a halál-
groteszket,

az egész világot iszonyú galamb-
háznak, az embereket pedig legyil-

dít munkája.

Petőczi Éva

Jolánthy Attila

...riss mréket tartalmazó ...jtot.

Az intézkedés hatásos. Rászorítja az átlagolvasót, hogy *ne* olvasson. A rádió reggel, a televízió este majd közli vele a „lényeget". Többen is szót emeltek az előfizető érdekében, akit ez a drákói szabály (vagy drákói szabálytalanság) megfoszt a tájékozódás jogától (és felment ugyanezen kötelessége alól). A rosszallók közé tartoztam magam is. Nyomtatásban is háborogtam, noha az *újságtalanság* állapotát egy szorgalmas kézbesítő jóvoltából mindeddig nem éltem át.

A szorgalmas kézbesítő nemrég — egyébként indokoltan — elunta a posta szolgálatát. Vége a régi szép időknek, amikor reggel úgy indulhattam a szerkesztőségbe, hogy tudtam, mi történt Jemenben és miről tanácskozott tegnap az országgyűlés, kit köröznek és milyen szelek fújnak a légkörben vagy éppen a világpolitikában.

NULLA KILOMÉTERKŐ

Hol van az ország közepe?

Természetesen az ország központjában, a fővárosban — vélték sokan —, s a Lánchíd budai oldalán felállították a nulla kilométerkövet. Természetesen az ország egyik legfejlődésképesebb városában — vélték mások —, s a főtéren felállítottak egy érdekes építményt, tetején egy sajátos kőnullával.

Már-már azt hittem, hogy a harc eldőlt, amikor szemembe ötlött az újsághír: „Jeltorony építését kezdték meg Magyarország geometriai középpontjában, a Pest megyei Pusztavacs határában, közel az 5-ös számú főúthoz". Azt is megtudhatni, hogy a

...tem.

Az utas s... csodatevő m... már kitapoga... lenértékét (e... húszas?), mi... den tárgyal... udvariasan e... már közli is... itt lesz az il... számú kocsi.

És ott is v... vözli egymás... tan nyomná... a húszforint... *vet*, mintha... lánynak nézt... ja a pénzt. „N... ja —, még ki... gyek a rend...

A rendes... ilyen esetbe... rendszámát, ... vagy valame... általában ezt... tató szolgálta... rias, ha a s... kül megjavít...

Jolláthy Attila rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juli.15.
XXII. évf. 28. sz. 10. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JÚN 16

ÉLET ÉS IRODALOM

Joláthy Attila
grafikusművész

1021

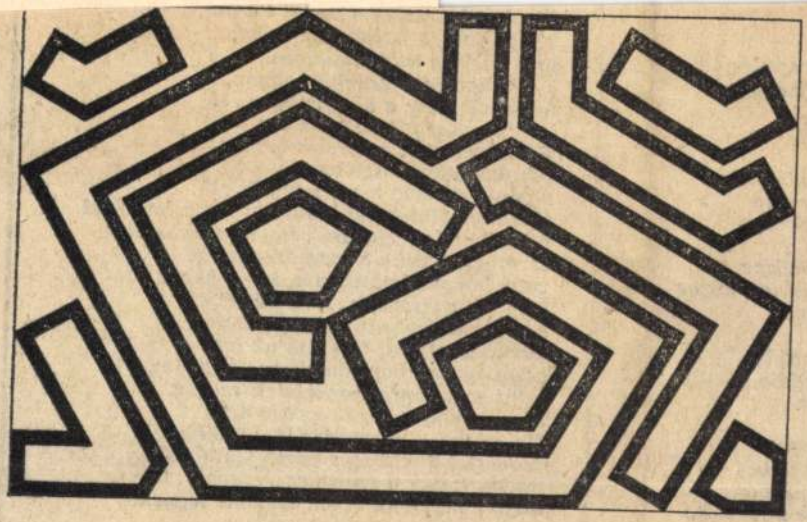

Joláthy Attila: Várfalak

Szegedre.
rjedelemre

jedelme
zembe
Zichy

tönözne...
semmi közbe
tok.

n eddig.
zeddig,
ok

e jaj
z se baj —
normát,
ve a formát,

kinek reklá
a fájdalom,
ami valósá
s a hallgat
ha odaül e
A fene ette
félóra sem
várakozáskor lassú az iáo,
a gépkocsi még most sem állt elő
(Mennyivel gyorsabb minden perc, ha nővel
fekszünk egy ágyban, vagy ha túlerővel
szemben védjük a magunk igazát,
vagy bor mellett eszmét, hitet, hazát
koccintva éltetünk... de várni itt
egy majd Szegedre vivő gépkocsit —
hát ez unalmas; láthatjátok ím,
hogy gyorsabban jön ritmus és a rím,
mint az a gépre szerkesztett szekér,
amely estig talán Szegedre ér).
No, végre... most már lassan indulok:
szonettel kezdtem, s páros jambusok
mulasztották a perceket. Megyek,
hogy könyvhetünknek szónoka legyek.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1978 JUL 1 5

Joláthy Attila

1021

Joláthy Attila rajza

e majd közli vele a „
bben is szót emeltek
ő érdekében, akit ez
bály (vagy drákói s
ság) megfoszt a tájékc
ól (és felment ugyane
sége alól). A rosszal
toztam magam is. N
is háborogtam, nol
talanság állapotát e
mas kézbesítő jóvoltából mind-
lig nem éltem át.

A szorgalmas kézbesítő nemrég
egyébként indokoltan — elunta
posta szolgálatát. Vége a régi
p időknek, amikor reggel úgy
ulhattam a szerkesztőségbe,
gy tudtam, mi történt Jemen-
n és miről tanácskozott tegnap
országgyűlés, kit köröznek és
yen szelek fújnak a légkörben
y éppen a világpolitikában.

udom, olvastam, hogy némely
italista országban ugyanez a
yzet. A tény nem vigasztal.
cialista országban a kultúra,
itika, propaganda, tájékoztatás
anis nem üzlet. Az élet — a
milyen élet — tartozéka.

élutánonként viszont kinyitom
evélszekrényt, melyben a Nép-
adság és a Magyar Nemzet
yett vagy mellett olykor az
ó-Motor, a Lúdas Matyi vagy
imród egy-egy példányát is

városában — vélték mások —,
a főtéren felállítottak egy érde
kes építményt, tetején egy sajá
tos kőnullával.

Már-már azt hittem, hogy a
harc eldőlt, amikor szemembe öt-
lött az újsághír: „Jeltorony épí-
tését kezdték meg Magyarország
geometriai középpontjában, a
Pest megyei Pusztavacs határá-
ban, közel az 5-ös számú főút-
hoz." Azt is megtudhatni, hogy a
torony mindössze tíz méter ma-
gas lesz, külső borítása fából ké-
szül, a csúcsán pedig vörösréz
gömb jelzi majd a nevezetes pon-
tot.

Megnyugodtam. Elvégre a vá
lalkozó szellemű építők korá
sem estek megalomániába: ka
lábon forgó vár vagy harm
emeletes toronyház helyett
érik egy feltűnően alacso
tonhasáb-halmazzal.

Jolánthy Attila, festő

L. Zámbó István

– □ A Halászbástyán 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. júl. 14.

Joláthy Attila

Barabás Márton, Körösényi Tamás és Marosvári György a Bartók Béla út 32. sz. alatti Galériában május 27.-ig,
Joláthy Attila a szentedrei Vajda Studióban május 27.-ig,
Veress Pál a Magyar Nemzeti Galéria Műhely-sorozatában május 27.-ig,
Ádám András az ujpalotai Lila Iskolában május 23.-ig,
Varga Becsik József a Ferencvárosi Pincetárlaton május 23.-ig,
Morvay Zsuzsa a Fészek Művészklubban május 20.-ig,
Vertel József a Dorogi Galériában május 21.-ig szerepel alkotásaival fent nevezett kiállító helyiségekben.
Élet és Irodalom, Bp. 1979. május 19. XXIII. évf. 2o.sz. 8. lap.

Joláthy Attila

Szilvitzky Margit textiltervező a székesfehérvári István Király Muzeumban augusztus 5.-ig,
Mayer Berta és Végh András a móri Lamberg Kastélyban július 25.-ig,
Hajós Éva a soproni Festőteremben július 20.-ig,
Papp Oszkár a tokaji Görögkeleti Templom Muzeumban július 20.-ig,
Joláthy Attila a Halászbástyán július 15.-én,
Albrecht Julia és Tömpe Emőke Budapesten a Péceli út 80 sz. alatt július 14.-ig mutatja be alkotásait a fent nevezett kiállító termekben,- közli a lap a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 14.
XXIII. évf. 28. sz. 8. lap.

1021

Joláti Attila

1976. VIII. 14. 12.00 Kossuth

Déli krónika

- Szentendrén Joláti Attila kiállitása nyilik délután a Vajda Lajos Stúdió Kiállitó helyiségében. Róla, és a szentendrei kiállitókról beszél Szabó Orsolya.

- Ha túlzással azt mondhatnánk, hogy Szentendrén minden második háznak köze van a művészetnek. Valljuk, hogy Önmagában véve is műemlék vagy úgy, hogy műterem vagy kiállitó helyiség van benne. Igy például a Péter Pál utca hatos szám alatti volt fáskamra, a Vajda Lajos Képzőművészeti Stádió bemutatóterme. Néhány éve a Szentendrén élő amatőr művészek meghivták a Budapesten dolgozó amatőr művészeket, dolgozzanak együtt, egymást tanitva, segitve. A kisérletezés oly annyira bevált, hogy a ragyog, fiatal művészek stúdiójának immár öten tagjai is, sőt többen dijat is nyertek közülük. A kiállitó helyiséget saját maguk alakitották ki a Péter Pál utcai fáskamrából. A pince vályog, gömbölyű falát, a boltiveket összetartó négy nagy oszlopot eredeti állapotukban hagyták tágas alkotó műhely alakitva ki benne. A próbálkozást a SzentendreiTanács figyelemmel kisérte. És miután a fiatalok a szó szoros értelmében teljesitették a tanácsú elvárásokat, a város 130 ezer forinttal hozzájárult a stúdió épitéséhez, a kiállitások megrendezési költségeihez. A fáskamrából elismert hirű bemutatóterem született. Amit mi sem bizonyit jobban mint az, hogy elismert, hivatásos, diplomás képzőművészek is

102

- 1 -

1976. VIII. 14. 10.00 Kossuth

Délt krónika

- Szentendrén Jelöti Attila kiállítása nyílik délutánra a Fajda Lajos Stádió Kiállító helyiségében. Róla, és a szentendrei kiállítókról beszél Szabó Oszolya.

- Ha tálzászul ant mondatnánk, hogy Szentendrén minden második hánunk köze van a művészetnek. Vallják, hogy Szemegának sére in mésnélés vagy úgy, hogy műterem vagy kiállító helyiség van hanca. Egy völdful a Péter Pál utca hatos szám alatti volt fűszerre, a Fajda Lajos Képzőművészeti Stádió bemutatóterme. Tehány éve a Szentendrén élő amatőr művészek megbívták a Budapesten dolgozó amatőr művészeket, dolgozzanak egyűtt, egymást tanítva, segítve. A kiszárlatonás aly annyira beválta, hogy a vagyos, fiatal művészek stádiójának immár ötos tagyai is, ezt törben díjat is nyertek közülük. A kiállító helyiséget tehát magok alakították ki a Péter Pál utcai fűszerraból. A pince vélyeg, gomócló falát, a boltíveket Szentendrén hogy vagy oszlopat szeszki állapotukban hagyták tágan alkotó műhely alakítva ki benne. A próbálkozást a Szentendrei Tanácsa Egyszerűsmel kísérte. Ez mintán a fiatalok a szó szorta értelmében szájosítatták a tanácsa elvárdsokat, a város 130 ezer forintól hozzájárult a stádió építésehez, a kiállítások megrendezési költségeihez. A fűszerraból elismert hírk bemutatóterme született. Amit ki sen bizonyít jobban mint az, hogy elismert, hivatásos, diplomás képzőművészek is

szívesen rendeznek kiállításokat a V. Vajda Lajos Stúdió helyiségében.

dél-amerikai tájak úgy ihletik meg a festőt. Mert több akadémia ugyan költői kvalitásai elismerésként választotta tagjai közé, de ebben a vitában eléggé kétértelmű, inkább semleges, ahogy megítélhetem, de kétségtelen, hogy sok évtizedes barátság fűzi Karel

Joláthy Attila

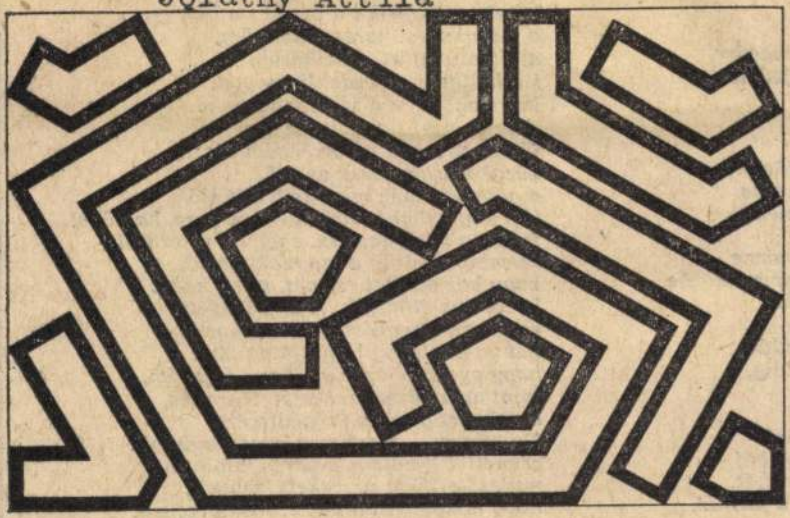

Joláthy Attila: Várfalak

ÉLET ÉS IRODALOM Bp. 10
1979. juni. 16.
XXIII. évf. 24. sz. 10. lap.

nu

nyvheti magánélménye)

tt a gépkocsi,
tre elvigyen Szegedre.
most nagy terjedelemre
gy óra kicsi,

idő, és micsi-
, hogyha gerjedelme
lát ami az eszembe
e írom. Most Zichy

áf rajzot rögtönözne...
rcig nem jön semmi közbe
i verset írhatok.

is készültem eddig.
áér a vége keddig,
ezek a sorok

erüljenek. De jaj
éges, hogy az se baj —
zentelt régi normát,
tem, s elvétve a formát,

mesélgessek a szepirodalomról,
mint hivatalból szóló papagáj,
kinek reklámcikk a bánat s a báj,
a fájdalom, a harag s az öröm,
ami valóság itt, e délkörön,
s a hallgatót is érdekli nagyon,
ha odaül elém a könyvnapon...
A fene ette! túl lassu az óra,
félóra sem telt a verskezdet óta;
várakozáskor lassu az idő,
a gépkocsi még most sem állt elő
(Mennyivel gyorsabb minden perc, ha nővel
fekszünk egy ágyban, vagy ha túlerővel
szemben védjük a magunk igazát,
vagy bor mellett eszmét, hitet, hazát
koccintva éltetünk... de várni itt
egy majd Szegedre vivő gépkocsit —
hát ez unalmas; láthatjátok ím,
hogy gyorsabban jön ritmus és a rím,
mint az a gépre szerkesztett szekér,
amely estig talán Szegedre ér).
No, végre... most már lassan indulok:
szonettel kezdtem, s páros jambusok
mulasztották a perceket. Megyek,
hogy könyvhetünknek szónoka legyek.

Joláthy Attila

"Ritmus" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Fenti képet lásd: Vadas József: "Grafikák hátán" c. kritikájának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 31.
XX. évf. 31. sz. 11. lap.

Joláthy Attila festőművész

A Józsefvárosi Művelődési Házban ifj. Koffán Károly kiállitása augusztus 20.-ig, a karcagi Déryné Művelődési Központban Pálfy Gusztáv szobrász kiállitási augusztus 31.-ig, a kaposvári Somogyi Képtárban Bálint Endre festőművész kiállitása szept. 12.-ig, a Fényes Adolf Teremben B. Séday Mária festőművésznő kiállitása szeptember 5.-ig tart nyitva.
Az esztergomi Petőfi Sándor Művelődési Központban Kaponya Judit festőművész aug.14.-én, a szentendrei Vajda Lajos Képzőművészeti Studió kiállitóhelyiségében Joláthy Attila aug. 14.-én nyitja meg kiállitását.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 14.
XX. évf. 33. sz. 8. lap.

MAKIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Joláthy Attila

KELET-MAGYARORSZÁG

Mérfő Ur

1021

Tegnap délután nyílt meg Joláthy Attila festőművész állítása Nyíregyházán, az MVMK Lenin téri kiállítóter ben. Az érdeklődők a kiállítást november 15-ig tekinth meg. (Jávor László felv.)

hírek

hoz
jnoksá

nony, v.: Hekmann (Demeter Cs., Jármezei). Fehérgyarmat—Mándok, v.: Fodor S. (Király G., Szarvas). Nyírbátor—Máriapócs, v.: Bardi (Ambrus, Fehér Z.). Opályi—Ajak, v.: Erdélyi (Mónus, Berencsi). Tuzsér—Nyírbogát, v.: Tamaskovics (Dávid, Kutasi). Nagyecsed—Asztalos SE, v.: Nagy J. (Radványi, Szegedi).

Jóláthy Attila

A budai művészek 30 esztendős közös jubileumi kiállítása nyílt meg a Tanács-körúton. – Művei szerepelnek a tárlaton. A budai művészeti iskola indította el pályafutását a jelenleg Szentendrén kiállító művészt.

L.M.: Budai művészek jubileuma. Pest Megyei Hírlap, 1976. aug. 31.

Joláthy Attila

KÖNYVEK

1021

Joláthy Attila: Ritmus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
ÉLET ÉS IRODALOM
1976 JUL 3 1

MŰVÉS

FAZEKAS LÁSZLÓ:

A bábú panasza

Kicsi vagyok és gyenge, ám vigyorgok.
Teheti tökmag. Rámtapos a láb.
Mert ennél már nem adhatom alább.
Nincs súlyom, talpam. Fű alatt botolgok,
keresve árnyat, napfényt. Jól kitoltok
a kis hülyével. Ráng iromba báb,
s mind tapsol: álparaszt meg strici stáb,
daj-daj közben kirámolják a boltot.

Ki kard, szekerce, tollas buzogány

VADAS JÓZSEF:

GRAFIKÁK HÁT

VARSÓBAN

A környezetvédelem — politika. Ezt nem én mondom; ezt az a törvény mondja ki, amelyet alig néhány hónapja a magyar országgyűlés alkotott. Leírva azt, ami kimondhatatlanul minden értelmes cselekedetünkben benne van: a kulturált — a teljes — emberi lét éppen a környezettel való harmóniában valósul meg. Hogyne volna tehát politikai plakát a környezetvédelmi plakát; még a legbátortalanabb figyelmeztetés, még a legzsurnalisztikusabb jelkép is. Az a bekormozódott ablak például, amelyet *Kulinyi István* tervezett (tavaly jelent meg az utcán), és amely most a varsói *Zacheta Galériában* látható

kezdjem — hogy ne hasson a bírálat mások kioktatásának — magyar példával, *Kemény György* oklevéllel díjazott plakátjával. A habitat szó geometrikus formájú betűiből épített fel beton-metropoliszt, amely a horizontra szorítja a Napot, jelképesen tehát a természetet és vele az életet. Arra figyelmeztetve: ez a fajta életmód, amelynek nálunk csak az elhárítható előjelei érzékelhetők, halálos

Joláthy Attila

festőművész, Ács György és Huhász Gyula ötvösök, Kobida József és Kiss Gusztáv grafikusok közös kiállitása nyilt meg hov.23-án a Volga szállóban.

Magyar Hirlap 32o/8 1974

AMATŐR ALKOTÓK TOKAJBAN

Lehet-e több a népművészeti indíttatású tárgyformálás manapság, mint a hajdanvolt motívumok, formák másolása? S a népművészet elve, a használhatóság és a szépség egysége megőrizhető-e, s miképpen a mai amatőr alkotók gyakorlatában? A képzőművészettel kacérkodó fiatalokat hogyan lehet megismertetni a művészet általánosabb törvényeivel — az alkotás gyakorlata során?

Efféle kérdésekre keresi a választ csaknem egy évtizede Tokajban a Népművelési Intézet nyári tábora, s a legtöbbre, szerzett tapasztalataik nyomán azóta, a megtalált megoldási módokkal felelhetnek. Az ötvenes évek elején festőművészek ütöttek tanyát a Tisza-parti községben, majd mindinkább az amatőr alkotók köreinek, s vezetőiknek nyári otthonává vált e csendes hely.

Ezen a nyáron is először a körvezetők táboroztak itt, s utána, július végén vette birtokba az intézet alkotóházát két hétre száz amatőr, többségük fiatal. Ki gyárban, ki irodában, ki a földeken dolgozik közülük, a Diósgyőri Vasgyárból például 14-en érkeztek, s akadtak gimnazisták is. Közös bennük, hogy a munka, az azzal felérő tanulás mellett — Tokajban, nyári szabadságuk idején — fognak ecsetet, vésőt, ülnek a korong mellé. Képzett vezetők segítik őket, elméleti ismeretekkel és gyakorlati fogásokkal, s jól felszerelt műhelyekben formálhatják az agyagot, a fát, a követ, készíthetnek szitanyomatot, fotógrafikát.

Ezeket a fiatalokat a teljesebb élet igénye, a cselekvő képességgyarapítás szándéka, az alkotókedv ihleti. E tábor korábbi lakói készítették el az alkotóház berendezéseit, több tér játékait. Az élményekkel távozó amatőröknek is köszönhető, hogy ma már több városban, községben nemcsak vas-beton játékok, hanem ötletesebb, alkalmasabb faépítmények, mászókák, hinták csábítják a gyermekeket, s a sablonképek helyett elgondolkodtatóbbak kerültek üzemi, lakóterületi művelődési házak falaira.

A céljuk: ismerkedés az alkotással, s azon keresztül a művészettel, a megnyilatkozás formáival, de e műhelymunka eredményei gyakran többet jelentenek, mint csupán gyakorlódarabokat. A most készített legjobb munkák, melyeket Tokajban kiállításokon is bemutatnak, sem csupán alkotóik kézügyességét dicsérik, hanem élményeiket, gondolataikat is szemlélni engedik.

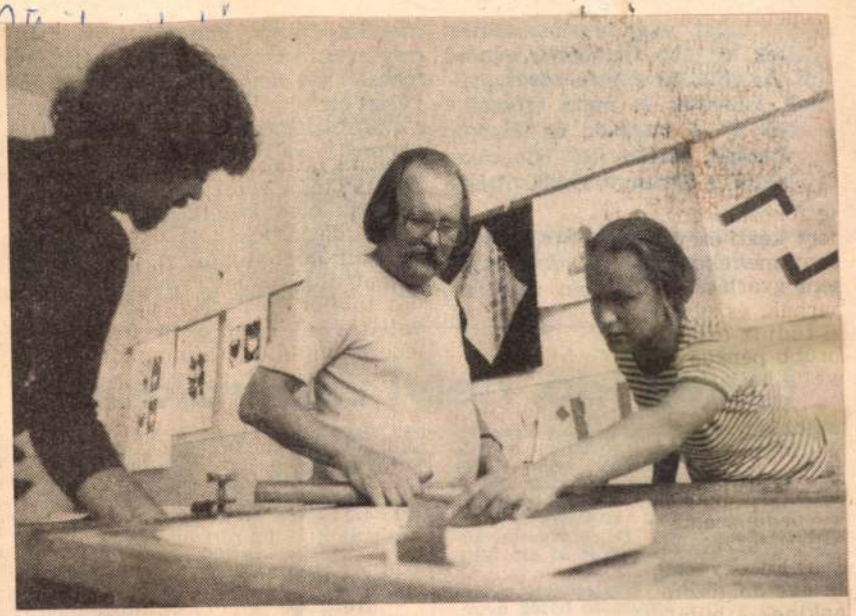

Olejnyik Ágnes szitanyomatot készít Jóláthy Attila festőművész szakmai irányításával.

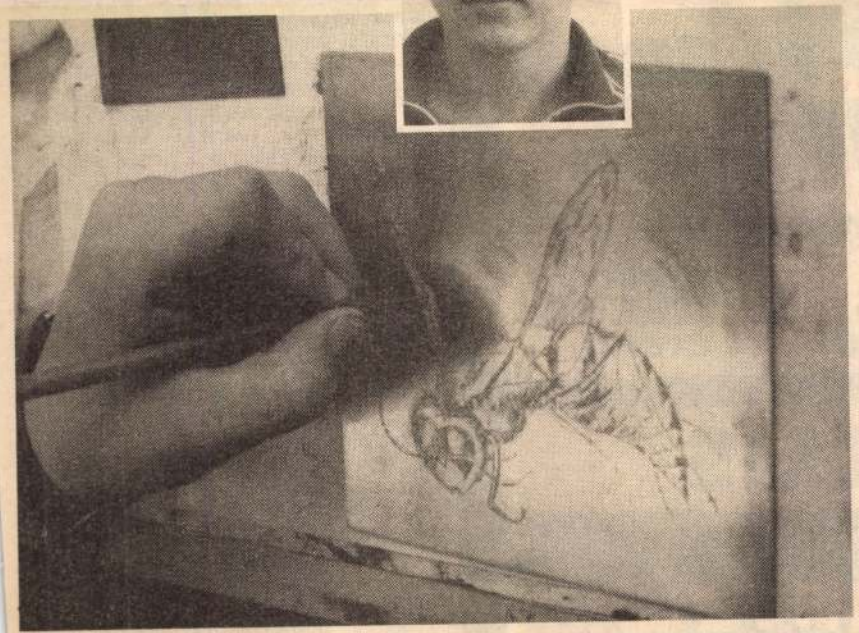

Jobbágy Zoltán, a kis zalai faluból, Csertalakosról jött gimnazista és készülő rézkarca.

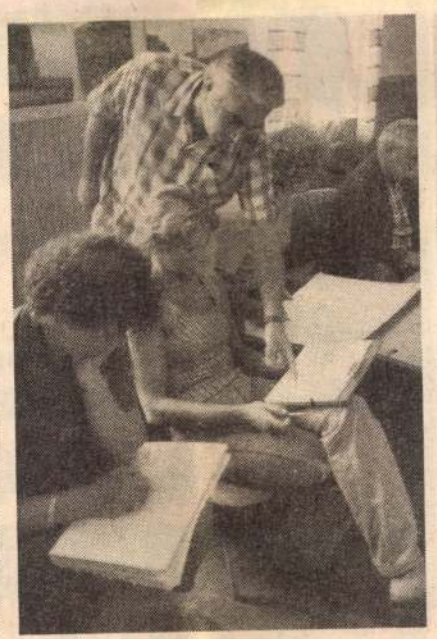

Lantos Ferenc festőművész tanítványaival.

Barta István kerámikuscsoport-vezető bemutatót tart.

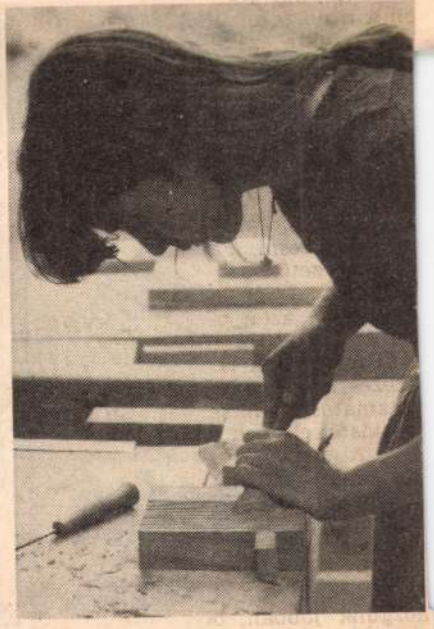

Németh Mária kisplasztikát domborít.

BALOGH P. LÁSZLÓ FELVÉTELEI

…setát kapott
…mi az életben
…ött mindket-
…rablások után
…A valóságban

… Juhász Gyu-
…l. és sajtó alá
… Péter László.
…ozat — Ná-
…fény. Versek
…man Capote:
…ák. A fűhárfa
…grész könyve
…avid Copper-
…er-Tóth Ernő
…. kiad. (Euró-
…emetett nyo-
…Világtörténel-
…izációkban —
…sungel köny-
… kiad. (Móra).

A pécsi anyanyelvi konferencia részvevői kedden szakbizottságokban és speciális munkacsoportokban tanácskoztak a következő évek feladatairól. A fő téma a kétnyelvűség kérdése volt. A pedagógusok ennek megfelelően külön csoportokban beszélték meg a magyarnak mint első, illetve anyanyelvként és a magyarnak mint második, illetve idegen nyelvként való oktatását. Napirenden szerepeltek a nyelvoktatás és általában a magyar kultúra terjesztésének hatékonyságát javító módszertani kérdések, az oktatók képzése, továbbképzése.

A pedagógiai bizottság ülésén hangsúlyozták: pontosan kellene tudnunk azt, hogy a világon hol oktatnak magyar nyelvet, s még inkább azt, hogy hol, milyen segítséget várnak a magyar nyelvet tanító külföldi iskolák.

Gyakran hivatkoztak a tanácskozáson az egyesült államokbeli Louisianában indított vállalkozásra, ahol az ottani Albany faluban a negyedik generációs gyermekeket úgy tanítják magyarra, hogy ezzel a kis település egész magyarságában serkentik, élesztik a már-már csak pislákoló magyarságtudatot. Sőt, a délkelet-louisianai egyetem, az anyanyelvi konferencia közvetítésével, megállapodott a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemmel és a tanítóképző főiskolával, hogy az itthon készült tanítóképzési program nyelvi és magyarságismereti részét Debrecenben, magyar tanárok vezetésével sajátíthatják el az amerikai egyetem hallgatói. A pedagógiai bizottság ülésén tanítási bemutatót is rendeztek, amelyen a külföldi magyar gyermekek balatoni táborának egy csoportja szerepelt.

…tani órákban helyi záporokkal, zivata-
…okkal. Az élénk északi-északkeleti szél
… zivatarok körzetében viharossá foko-
…ódhat. A legmagasabb nappali hőmér-
…éklet 27—32 fok között alakul.

A Duna vízállása tegnap Budapestnél 76 centiméter volt; mára 350 centiméter várható.

A Balaton vizének hőmérséklete Siófoknál délben 24 fok.

KÖZLEMÉNY

SÁROSPATAKI DIÁKTALÁLKOZÓ. A sárospataki Rákóczi gimnázium értesíti öregdiákjait, hogy az iskola 450. évfordulójának ünnepségeit augusztus 29-én rendezi meg. Jelentkezni lehet levélben (lakcím, létszám, szállás- és étkezési igény megjelölésével) augusztus 10-ig, Köteles László tanárnál, Sárospatak, Rákóczi gimnázium.

Műsorok

Zenélő udvar: A Camerata Hungarica együttes hangversenye (Régi korok zenéje 3., 8). **Budai Parkszínpad:** Stúdiósok találkozója (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkusz '81 (fél 8).

Súlyos autókarambolok

Hétfő éjjel a Baranya megyei Szalánta községben súlyos közúti közlekedési baleset történt. *Ifj. Biliczki János* 22 éves siklósi autószerelő, az általa vezetett személygépkocsival, amelyben négy utast szállított, áttért a menetirány szerinti bal oldalra, ahol összeütközött a *Rausch Jánosné* 22 éves pécsi fodrász által vezetett személygépkocsival, amelyben a vezetőn kívül szintén négy személy ült. A baleset következtében a két gépkocsivezető súlyosan, továbbá ifj. Biliczki János utasai közül kettő súlyosan, kettő könnyebben, Rausch Jánosné utasai közül kettő súlyosan és kettő könnyebben megsérült. A baleset okát a rendőrség vizsgálja.

Hasonló súlyos karambol történt Hegyfalu határában. Hans Leopold 61 éves nyugdíjas, osztrák állampolgár, bécsi lakos személygépkocsijával nekiütközött egy másik személygépkocsinak. A baleset következtében Hans Leopold a helyszínen meghalt, a személygépkocsik utasai közül heten súlyosan megsérültek. A vizsgálat eddigi adatai szerint Hans Leopold megsértette az elsőbbségi szabályt.

HELIKON GALÉRIA

V., EÖTVÖS LORÁND UTCA 8.

Joláthy Attila, festőművész

JOLÁTHY ATTILA

festőművész kiállítása
1982. május 6–30.

Egyszínű, egytónusú éles határú síkokból építi festményeit Joláthy Attila. Amennyire kemények konstruktív formái, a színei, színhangulatai – ezzel gyökeres ellentétben – líraiak. Kiszámítottan torzított perspektívikus előadással, három dimenzió képzetét keltve festi a vászon síkjára kockaféle tárgyait, pszeudó-építményeit, melyek talán a mezopotámiai zikkurat-okra, vagy a lebegő űrállomásokra utalnak. Végtelen tiszta ez a mérnöki-en precíz festészet formában, színben, etikai tartásában. Jóláthy képes rá, hogy a műszaki tárgy hideg logikáját ötvözze az ember – komputerrel soha sem pótolható – érzékenységével.

Megnyitó: 1982. május 6-án, csütörtök délután fél 5 órakor

FÉNYES ADOLF TEREM

VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

SZANITER KIÁLLÍTÁS

1982. május 30-ig

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jolathy Attila, festőművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1983 OKT 14

1021

TÁRLATRÓL TÁRLATRA. A bőség zavarával küzdhetnek meg a hét végén azok, akik a kiállítótermekben kívánják eltölteni szabad idejüket.

Ismert karikaturistáink munkái láthatók az I. országos karikatúra biennálén a megyei művelődési központ galériájában. A rajzok tíztől este nyolcig tekinthetők meg. Ugyancsak nyitva tart szombaton és vasárnap a második aktfotó-kiállítás. A természettudományos ismeretekre áhítozók pedig megszemlélhetik az MVMK szabadidős terében az Energia című bemutatót. A Lenin téri kiállítóteremben Joláthy Attila festőművész tárlata látható.

A nyíregyházi Jósa András Múzeum állandó kiállításain túl maradandó élményt ígér Barzó Endre festőművész emlékkiállítása, amelynek anyagát magántulajdonban levő alkotásokból válogatták. A vásárosnaményi művelődési központban ma és holnap még láthatók a tuzséri alkotótelepen született munkák. Vasárnaptól Száz szatmári parasztétel címmel Gergely Sándor fotókiállítása fogadja a látogatókat. Képünkön: részlet a megyei művelődési központban látható Energia című kiállításból.

békés egymás mellett élés
ni minden országgal, amely
, társadalmi berendezkedé-
szi szövetségesi elkötelezett-
minden olyan próbálkozást,
s szövetségesei közé.

niszterelnök hivatalos ma-
lytatott megbeszélések hasz-
i kapcsolataink áttekintésé-
s kulturális együttműködé-
ltárásához, valamint a nem-
ő konstruktív véleménycse-

óbbi ülése óta a tárgyalások
os más ország képviselőivel.
fejlődő országokkal fennálló
nos megbeszélést folytattunk
burmai államfővel és *Mau-*
terelnökével.

idaritást és együttműködést,
kenységének kölcsönös jobb
nben való összefogásunk to-
a bolíviai, a ciprusi, a görög,
portugál, a San Marinó-i és
zetőivel folytatott megbeszé-

(Folytatás a 4. oldalon)

A megyének az o
átlagnál magasabb né
szaporulata miatt is
400 új iskolai tante
előreláthatóan minteg
vanat nem tudunk me
ni, pedig sok a szüksé
rem és az iskolák tö
ben váltott a tanítás.
helyzet az egészségügy
házásoknál, hiszen a
kórház rekonstrukció
vező változást teremt, de meg
így is számos vonatkozásban
megmarad az egészségügy
területén is hátrányos helyzetünk.

Mezőgazdasági üzemeink idén nagyon nehéz évet zárnak. Részben az aszály miatt, másrészt, mert növekszenek a ráfordítások. *Szövetkezeteink — különösen az almánál — nehezen képesek megbirkózni az új minőségi követelményekkel.* Ezek kihatnak pénzügyi helyzetükre, megkérdőjelezik az alma rekonstrukciós-tervek megvalósítá-

hogy értelmes eszmecserét folytasson néhány fontos kérdésben. Ezt követően részletesen szólt az ország gazdaságának helyzetéről, a várható szabályzókról, az ideológiai munka néhány időszerű kérdéséről, a pártszervezetek irányítási és döntési felelősségéről, a kádermunka fokozott követelményeiről. A munkamegbeszélés a késő esti órákban fejeződött be.

Benke Valéria ma folytatja megyei látogatását.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Jóláthy Attila, festőművész
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1984 ÁPR 2

1021

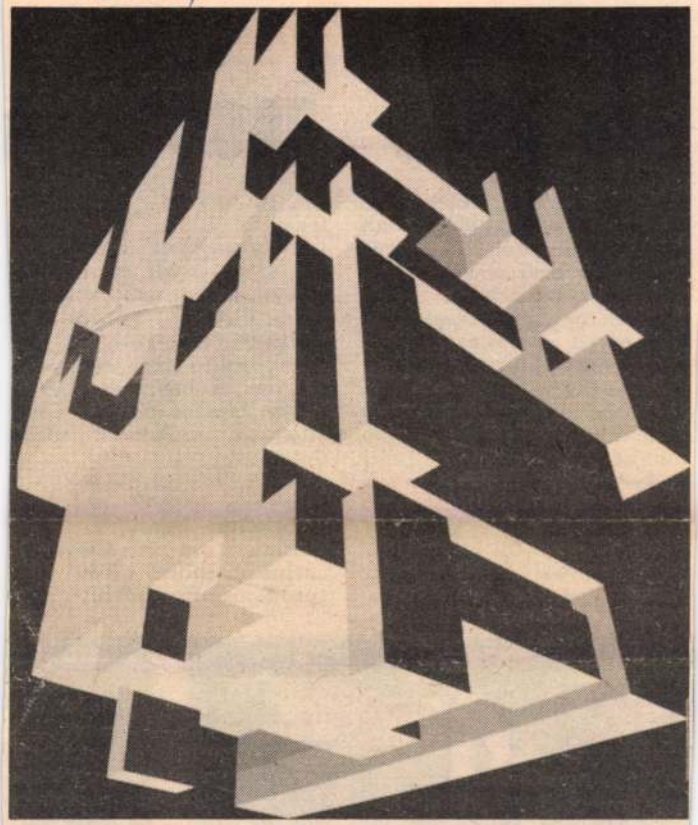

Jóláthy Attila: Kozmikus tér

Szovjet-L...

Üzemel a „3000” her

Az ukrajnai Zsdanov város kohászati kombinátjában üzembe helyezték a „3000” hengermű első részlegét. Az első nagy szilárdságú acéllemezek már el is készültek.

E párját ritkító, automatizált hengerműnek a megépítése jelentősen hozzájárul a vaskohászat fejlesztéséhez, a népgazdaságban a kiváló minőségű fémáruk iránti szükséglet kielégítéséhez.

A teljes kapacitásra való felfutás után a kombinát évente két és fél millió tonna acéllemezt fog előállítani, amelyet nagyméretű csövek gyártására használnak fel.

A tizenegyedik ötéves tervnek (1981—1985) ez a legnagyobb vaskohászati objektuma, kiemelt össz-szövetség építkezés. Sok szovjet gyá és egyesülés vesz részt épí tésében. A hengerdei beren dezés jelentős részét Cseh szlovákia vállalatai szállí tották.

Az új hengerműsok te kintetben hasonló a tíz évvel ezelőtt ugyanitt, Zsdanovban, az „Azovsztal” üzemben épített „2660” hengerműhöz. Ez utóbbiba is a

Jolàthy Attila, festőművész

„Kozmikus tér" c. /repr./

Lovonci Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás.
Zalai Hírlap, 1984. márc. 31.

Fábián Attila

XXV. Nyári Tárlat Szegeden.

Magyar Nemzet, 1986. VIII. 19.

Joláthy Attila

Joláthy Attila festőművész munkáiból nyílt meg bemutató pénteken Lentiben, a Sólyom László Művelődési Központban.

Magyar Nemzet 198x. V. 16.

Jónás Attila, grafikus

Jónás Attila: Csillagkép

Jónás

Élet

12.

XXX/1,6

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁJ 21

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Jóláthy Attila

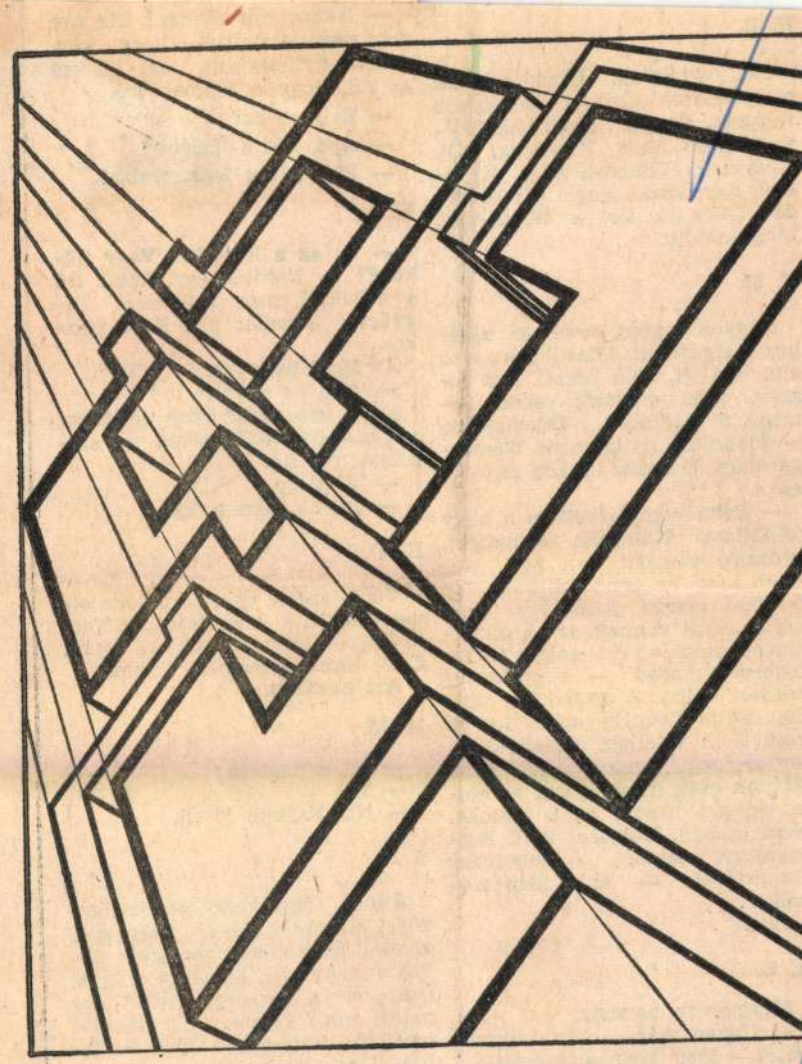

Joláthy Attila kiállításáról

H. D.

Szakosztálytag. Lázad. Nincs megelégedve. Ötfajta segélyben részesül. Legyint. Éhen hal. Jól-van. Nem iszik. Mosolyog. Ül. Kíváncsi. Felülemelkedik. Kilincsel. Humorizál. Fogja a nők térdét. Délután sír a W. C.-ben. Meghasonlik.

V. M.

Nagyon lassan emeli az ajkához a cigarettát. Misztikusan néz, alig van itt, nem beszél. Azt hiszem, nem dolgozik sehol. Bemegy a Rádióhoz, Televízióhoz — többnyire nyilatkozik. Nem izgatottan, lázasan, inkább csöndesen.

— Soha nem szerettem a nagy elhajtást. Költőnek születtem, prózaíró vagyok. Van így. Németh Lászlóra gondolok most. Ha ő költő marad, jobb. Így csak költői sorai vannak és agyondolgozott prózája. Ért engem? Ha orvos marad — a gyakorlat segített volna. A gyakorlat minden. Saint-Exupéry ugye repülő volt. Nem véletlen. Goethe álamtanácsos. Fontos a gyakorlat. Nálunk csak írnak, írnak az emberek, azt hiszik, az is munka. Nem szabad. Dolgozni kell. Fogorvosnak lenni, épületanyagszakértőnek — csak nem írónak...

Igaz.

... E.

Mozgékony asszony.

— Ugyan már — köp, természetes. — Meg kéne a lapokat...

— Most melyik?

— Hát, ez a kettő.

— A szakfelügyelőre gondolsz, vagy a balett-táncosra? — szakállas, úri fiú.

— Mindegy.

— Ja, ha nem tudod.

K. O.

Vörös szeme van, állandóan olvas. Regényt, karcolatot, műfordítást. — Nem akarok író lenni. Csak tudni szeretnék. Tudni.

Azt elhiszem.

M. M.

— Mi a modern?

— Te.

— Na. Rajtam kívül.

S. L.

Átölel. Nyakkendőjét megigazítja. Mosolyog, révült. Szerkeszt, gondol, ír. Fölmegy az egyik nővel a harmadik emeletre. Lejön. Összeveri a tenyerét. Átölel egy másik nőt. Fölmegy a második emeletre. Visszajön. Odaszól: Írhatnál nekünk valamit.

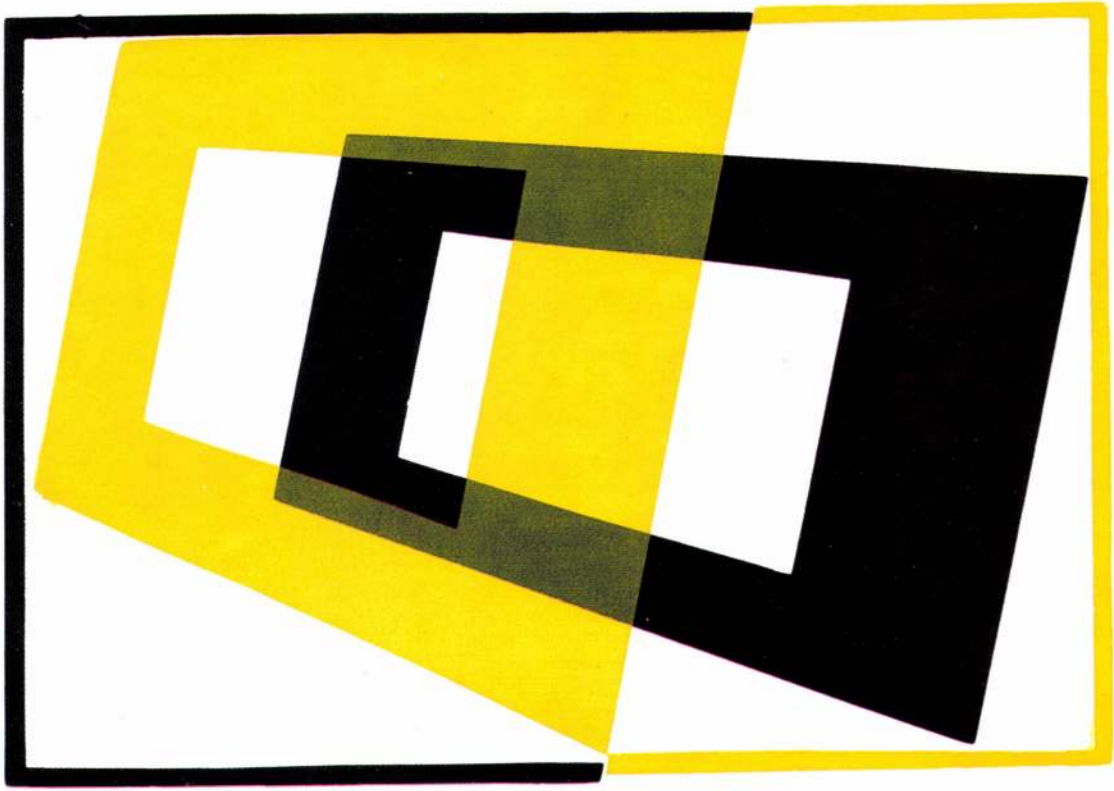

Joláthy Attila: Képeslap

MOZGÓ VILÁG 1502 BUDAPEST PF. 205

Jónás Attila

grafikusművén

„vándorkiállítás"-a első állomása

1983 III. hónan az ARÉV munkásszállásán

Tejér megyei Hírlap

1983 IV. 22.

Joláthy Attila, festőművész
Fábián László: Arcképfaktok. (Bartók 32 Galéria, 1988. XI.)

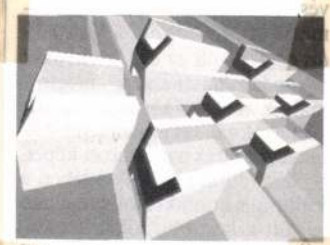

Joláthy Attila: Előőrs, olaj, vászon, 100 × 140 cm, 1987

Művészet, 1989, 2., 2-old.

A Műcsarnok meghívja Önt

JOLÁTHY ATTILA

festőművész retrospektív kiállításának
megnyitására
1991 május 10-én, péntek délután 6 órakor

megnyitja:
FRANK JÁNOS
művészettörténész

ERNST MÚZEUM
Budapest, VI. Nagymező utca 8.
Nyitva: június 9-ig

JOLÁTHY Attila

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Ede kifordítva

Van szerencsém megbízható kritikusi módszert ajánlani arra az esetre, ha nem jó az előadás. Azt kell írni: „Nem jó az előadás." Színészek, rendező, világosító, jegyzedő nénik publicisztikai molesztálása kerülendő. Paradicsomot színpadra hajítani premieren tessék. *Hélas,* drága a primőr. Verbális primőrt otthon rohasztani, cikkbe írni olcsóbb.

A *Liliomfiék* előadása *Szolnokon* nem jó. Nagyon nem jó. Rossz. Olyan rossz, amilyet csak tehetséges emberek tudnak csinálni. Tehetségesen rossz. A társulat az újjá dédelgetett épület megnyitására névadójának, *Szigligeti Edé*nek kívánt előadást dedikálni, jelesül leglestrapáltabb mufurc vígjátékával, a Liliomfiival. Eljátszhatta volna a Liliomfit. Véletlenül még ki is lehet osztani — manapság tíz eset közül egyben ha előfordul ilyesmi —: Törőcsik komplett Kamilla, Garas kipróbált Szellemfi, Győry Emil született Szilvai, Kátay kész Kányai, a többi szerepre még variációs lehetőségek is kínálkoznak, kivéve a címszerepet, ami fogas kérdés, de némi merészséggel megoldható.

Nyilvánvaló, hogy *Taub János* sajátlag ezt nem akarta: Garassal és Törőcsikkel többedszer eljátszatni ugyanazt. (Bár egy újszülött nézőnek minden Liliomfi új.) Ehelyett a színészetnek, a szent csepűrágásnak akart hódolni; az önfeledt kedélyt, a játékosságot akarta megdicsőíteni a szakmai fogások gyűjteményes kiállításával egybekötve. Fölfordította a szereposztást, hogy bebizonyítsa, mire képes a mindentudó aktor; férfi játszik nőt, nő férfit, ifjat az éltes és vice versa. *Garas* mint Liliomfi szertelenkedik, lót-fut szüntelen, lazzoszerű magánszámot lejsztol a harmadik felvonásban. *Törőcsik* egy manócska fanyarságával adja Szellemfit. *Győry Emil* elváltoztatott hang és gesztusok nélküli, tökéletes Kamilla. *Mészáros István,* mint koravén Szilvai, *Meszléry Judit* mint korosodó hajasbaba-Mariska, *Bajcsay Mária* mint joviális Kányai fogadós lép föl. *Mertz Tibor* pompás paródiát rittyent a debellává érlelt Erzsi leányasszonyból, *Spolarics Andrea* pedig mintha egyenesen egy húszas évekbeli filmlimonádé nadrágszerepét játszaná, karikaturisztikus szándék nélkül, igazian és mulatságosan. Fut még *Sebestyén Éva* és *Egri Márta* az idősebb és ifjabb Schwartz, valamint *Mucsi Zoltán* egy szomszédasszony szerepében.

A baj az egésszel az, hogy minden sziporkázó részlet ellenére a játék nem oly virtuóz, amilyennek mutatja magát. Zsonglőrködnek a mesterséggel, de a földobált buzogányokat gyakran nem kapják el, a trapéz mellé ugranak, elrontják a szaltókat. Kevés a hang a daloláshoz, a szufla az akrobatikához, a technika a paródiához. Az előadás épp azt a fölényes mesterségbeli szintet nem igazolja, ami a voltaképpeni tárgya. Az abszolválandó anyag — Szigligeti Liliomfija — nincs eljátszva, a póttételek méltatlanul sekélyesek. A részek között hiányzik az organikus egység, a nem játszó társulat tétlenül ücsörög hátul, nem vesz részt lélekkel a játékban.

A Play Szigligeti nem sikerült, katasztrófát tettetni kár, épületet és társulatot emelni változatlanul tudnak Szolnokon, aki felelős ember, ezt kíbicként vagy hivatalnokként nem akarja látni, szándékosan ássa alá a magyar színház jövőjét.

SZERÉNYI GÁBOR ELLENŐRZŐKÖNYVÉBŐL

KÁLLAI GÉZA:

Manzárt

A Napkirály reprezentatív építésze — és az összes ezzel kapcsolatos cím és rang birtokosa — addig példátlan újításra vetemedett; megtörte a tetősíkot. Amúgy remekműveket is alkotott. Elég közülük megemlíteni a párizsi Invalidus Dómot, amelynek centrális kiképzése a térszervezés csodája, s a ma oly köznapi kétszárnyú ajtó, a kandalló fölé helyezett tükör is Jules Hardouin Mansart — mondjuk így — találmánya. Nevéből köszző, sőt népközi szó lett.

A megtört tetősík még vagy kétszáz évig a kastélyok fedele maradt. Csak amikor George Eugéne Hausmann építész, nemcsak városépítési, de belügyi megfontolásokból is széles kör- és sugárutakat vágat a régi Párizs zűrzavarába, előírva a főpárkány-magasságot, akkor fedezi fel az építészet a megtört tetősík belső teret növelő jelentőségét.

A padlás beépült. Itt élnek-halnak a Bohémek, itt majdhogynem halhatatlan a Mandarin, és illik róla megfeledkezni, hogy fűtése nincs, komfortja semmi. A szerényebb népség a pincék odvaiból a manzártba hurcolkodik.

Nálunk azonban ez elmarad. A bérpaloták manzárt-tetői megépülnek ugyan a századvég formalizmusában, beépítésükre senki sem gondol, de arra sem, hogy kitöltsék a két háború közötti időszak neobarokk villáinak üresen álló megtört síkú tetőit.

Hihettük volna, hogy a modern építés felbontja azt a mezaliánszt, amit a főúri paloták tetőformája a Harmadik Rend hivalkodó építészetével kötött. Ám a manzárt átlényegült. A lenézett, egykoron csak mángorlónak szolgált tetőtérbeépítés a gazdagság egyik megtestesítője lett. Mert közbeszólt a szabályzat.

Egész Európában általánosan előírt az, hogy egy telek milyen mértékben építhető be, s hogy mennyi lehet a főpárkány — póriasan az eresz — magassága. A kicsiny telekméret, az alacsonyabbra szabott párkánymagasság azt eredményezi, hogy a tervező nem térélmény megfogalmazására, hanem a beépíthető térfogatnak a lehetséges határig növelésére kap megbízást. Ami egy számítógépnek, és annak, aki tudja, hogyan kell nyomkodni — rutinfeladat. A csakis a szabályzatra tekintő Hatósággal el lehet fogadtatni, hogy a ház földszintes, akkor is, ha még két emeletet rejt a tető. Azt, hogy a tetőtér beépített térfogata olykor kétakkora legyen, mint a háze, amit fed, nem tiltja a szabályzat. Miként azt sem, hogy a manzártfedelet vasbeton, vagy acélszerkezetű fedélszék hordja, visszájára fordítva az eredeti elgondolást. Mert valójában nem a tető épül be, könnyű anyagokból, célszerű konstrukcióval, hanem a nehéz épületszerkezetet kendőzik el a nehéz fedéllel, súlyos héjázattal.

Ez talán még nem is lenne baj. Csak hazugság. Az igazi gond az, hogy városaink most divatos régiói, de a falvak frissen beépült részei is elmanzártosodnak. Függőleges falakat függőleges fedés mögé rejtenek, nem tekintve tartósságra. Tört-síkú tető épül rendre ott is, ahol az tájidegen, ahol a teleknagyság bő lehetőséget adna vízszintes terjeszkedésre, s ahol a helyi kézműves hagyomány más megoldásokat is ismer.

Mindezzel nem vitatjuk el a megtört tetősík — nálunk soha ki nem használt — nagyvárosi előnyeit. Mi több, indokolt esetben családi- vagy társasházakon is alkalmazhatónak tartjuk. De minden szerkezeti és esztétikai érzékünkkel ellenkezik, ha megépülése nem anyagszerű, ha megválasztása nem következik sem az alaprajzból, sem a konstrukcióból, ha létét csak a pökhendiség igazolja.

És még nincs vége. Mansart tetőformáján a bevilágítás végett szaporán tenyésznek a kutyaólak, mintegy bizonyítva az építész és a megrendelő ötlettelenségét. Stíluskeresés, vagy utánérzés lekerekíti a tetőgerincet, ívessé formálja a hajlatokat, sőt kupolát bújtat ki a tetőből épp ott, ahol azt megtöri, lehetetlen feladat elé állítva ácsot, tetőfedőt, bádogost.

Minden építészeti törekvés fontos elemnek, a térképzés lényeges részének tekintette, tekinti a tetőt. Ennek jelenkori lehetőségét nem lehet elvitatni. Ám a Loire-menti kastélyok tető-vetélkedőjének faluszéli, elkésett megismétlését el kellene kerülni.

Akár a szabályzatok módosításával is.

TÁBOR ÁDÁM:

Hérakleitosz-matt

föld levegő víz tűz
föld levegő víz föld
föld levegő föld föld
föld föld föld föld

föld levegő víz tűz
föld levegő levegő tűz
levegő levegő levegő tűz
levegő levegő levegő levegő

föld levegő víz tűz
föld levegő víz víz
föld víz víz víz
víz víz víz víz

föld levegő víz tűz
tűz levegő víz tűz
tűz tűz víz tűz
tűz tűz tűz tűz

FRANK JÁNOS:

Képzőművészet

ZIKKURAT

Én már nyitottam meg Márffy-kiállítást, 1925-ben, éppen a saját születésem évében — Deák Krisztina Csinszka filmjében. 1958-ban végre itt, az Ernst Múzeumban személyesen is megismertem ezt a modern-klasszikus festőt, ezt a lélekben is elegáns grand seigneurt. Joláthy Attila — főiskola híján — mint Márffy Ödön tanítványa, sőt tanársegédje kezdett 1952-ben, egy budai szabadiskolában. Így hát Attilát jogosan tartom a Nyolcak egyenes ági szellemi örökösének, habár szemléletben-formában gyökeres ellentéte is a századeleji aranykor stílusának.

A régi Ernst Múzeum alaprajzát nemcsak a Márffy utáni nosztalgiából élesztettük fel, hanem, hogy a többszörözött falakon Joláthy életművének legalább egy része elférjen, zsúfolás nélkül. Egy évtizeddel ezelőtt is beszéltem a festő Helikon Galéria-beli tárlatán, sokkal kisebb közönség előtt. Ez a retrospektív kiállítás gazdagabb. A festő 1956 és 1972 között Párizsban élt, a világ művészetének pálfordulásait azonnal, eredetiben látta, sokkal előbb, mint mi itt reprodukcikókról. Hátránya viszont Joláthynak, hogy csak a hetvenes évek — hazatérése — óta ismerik nálunk; már aki.

Impresszionisztikus próbálkozásai után, már a párizsi dekoratív fölfogású képei jöttek, meg a frappáns egyiptomi sorozata, aztán — az ugyancsak kinti — Geomart korszaka, mint ő nevezte el. Íme, az előzmények után a Hullámrendszerek festményeinek csoportja, akárha a fizika-tankönyvben a hullám-interferencia fejezetének kísérő ábrái is lehetnének.

A hullámok után hazatért Joláthy, megmaradtak a görbe grafikonok felső és alsó kulminációs pontok felé tartó útjai: az Utak, nagy U-val. És bennük inkább a vegyészeti gyárak különböző színű csöveit látom, de ezen nem veszünk össze. A görbék ellenhatásaként újra egyenesek, derékszög, ilyen szög, meg olyan szög: megérkezett a per excellence Joláthy. Műszaki képzettségének is köszönhetően az egypólusú, később a kétpólusú lineáris perspektíva szabályai szerint kiszerkeztett testjei lebegnek a vásznon. Olyanformák, mint az ókori, mezopotámiai, négyszögletes zikkurat templom-erődítmények. (Megjegyzem, az ő ilyenféle festményei után évekkel történetesen zikkurat alakra tervezték a világ egyik legelső posztmodern stílusú múzeum-épületét, Stuttgartban.) Testjeinek síkjaihoz, azok áthatásához Joláthy egy harmincezer színből álló morfológiát dolgozott ki magának.

Újabb törekvései a transzparenciák, a maradandó, kemény, szigorú geometrizmus mellett — második énje — a líra dominál bennük. Máskor az intenzív szivárványok vidámságukkal főszerepet játszanak, a bennünket mellbevágó pszeudó-testek mögött a komor, bársonyosan sötét háttér előtt. Náluk a festő nolens volens áttévedt a neo-avantgárd és a posztmodern határsávján, tulajdon esszenciáját téve idézőjelbe.

A fenti trompe l'oeil festmények után találunk az egyik teremben néhány valódi objektet is. Nini: Joláthy a festőművész szobrász is egyúttal. Elárulom, azért olyan kevés itt a plasztika, mert ennek az előállítása egyszerűen több pénzbe kerül mint egy festményé. De azért ne sajnáljuk a művészt. Bár síkban, térben ugyanazt mondja, a két dimenzióval, igenis a rögösebb utat járja. Ez a nehezebb; hálából viszont több lehetőséget nyújt a bravúrra.

Most, hogy a Nemzeti Galériában, a Hatvanas évek tárlatán egyszeriben előbújt sündisznóállásából a neoavantgárd Joláthyt persze nem találjuk, hiszen akkor még túl a vasfüggönyön, Franciaországban dolgozott. Tizenhét éve viszont már idehaza. Az avantgárd—neoavantgárd—transzavantgárd művészet a pincéből lassacskán felköltözik egy, a képzeletemben élő, lakásba; állandó múzeumi teremsorokat még ma sem mernék jósolni számukra — babonából. Akárhogy van is, a progresszionak ezt a tágas lakását előbb-utóbb be kell bútorozni. Joláthy Attila olyannnyira jelentékeny — előadásában és etikájában végletes tiszta művészete — pillanatnyilag még hiányzik ennek az új otthonnak a berendezéséből. Pedig csak hívni kellene.

Szótlan tudás

Már megint egy „elfelejtett" hazánkfia? — kérdezheti joggal az olvasó. Igen, őt valóban elfelejtették, sőt, évtizedeken keresztül agyon is hallgatták. *Polányi Mihály* ugyanis azok közé tartozott, akik kertelés nélkül mondtak bírálatot a nekik nem tetsző dolgokról. 1956-ban kemény szavakkal ítélte el a magyar forradalom eltiprását, és nem egy munkájában „jósolta meg" a szovjet rezsim életképtelenségét.

Polányi Károlyt, a gazdaságtörténészt munkái révén jól ismerik szakmai körökben, nem így öccsét, *Mihályt*, a család ötödik gyermekét, aki 1891. március 12-én született Budapesten (abban az Andrássy út 2. számú házban, ahol éppen most helyeznek el emléktáblát centenáriuma alkalmából).

Érdeklődési köre roppant szerteágazó volt, a gazdaságelmélettől, a filozófián, a tudomány- és nyelvfilozófián, s az etikán át az esztétikáig terjedt.

Tudományfilozófiai főműve a *Personal Knowledge* (Személyes tudás) 1958-ban látott napvilágot, s azóta is a szakemberek érdeklődésének középpontjában áll. Polányi ugyanis a tudás univerzalista felfogásával szemben, a tudás *személyes jellegére* irányítja a figyelmet, hangsúlyozva, hogy mindenfajta emberi tudás lényege szerint *személyhez kötött:* a szubjektum kitörölhetetlenül rányomja a maga bélyegét mind a tudás tartalmára, mind pedig a formájára. Ezt, ha tetszik, ha nem, kénytelenek vagyunk tudomásul venni.

1928-ban ellátogatott a Szovjetunióba, hogy a helyszínen tanulmányozza a szovjet rendszert. Elismerte, hogy a célul kitűzött tervek nagyszabásúak, de kifejtette, hogy megvalósíthatatlanok, minthogy egy modern működőképes társadalom sem a magántulajdont, sem az ár és profit szerepét nem iktathatja ki. A totalitarizmus mindkét formáját elutasította, a fasizmust éppúgy, mint a bolsevizmust.

Barátjának mondhatta — többek között — *Pólya Györgyöt, Szilárd Leót, Wigner Jenőt,* levelezőpartnerének *Albert Einsteint, Max Bornt, T. S. Eliotot, Arthur Koestlert.*

Külföldön számos tanítványa és követője van, akik méltóképpen gondozzák, méltatják oeuvre-jét. Idehaza csak most kezdjük törleszteni a vele szembeni adósságunkat. A Polányi Mihály Szabadelvű Filozófiai Társaság, amely az elmúlt évben alakult meg, azt a célt tűzte ki maga elé, hogy tanulmányozza és mások számára is elérhetővé tegye Polányi Mihály gazdag szellemi hagyatékát. Ebben a nem könnyű munkában szerencsére élvezzük az MTA Soros-alapítvány és az MHB Kurátor Kft. támogatását.

Gábor Éva

EX LIBRIS

Wirth Imre

Szöveg és interpretáció

(M. Heidegger, H. - G. Gadamer, J. Derrida, P. Ricoeur, P. de Man, A. Danto)

A filozófiai hermeneutika iránti növekvő érdeklődést könyvkiadásunk apránként elégítette ki; az alapműnek számító *Heidegger* és *Gadamer* szövegek után különböző válogatások láttak napvilágot (mint például a *Filozófiai hermeneutika szöveggyűjtemény*). A *Szöveg és interpretáció* — az érdeklődést fokozva — most az „atombiztos állásaiban" megtámadott egzisztenciál-hermeneutika és a nagy „eltörlő", a derridai dekonstrukció vitájába avat be. Az, hogy Gadamernek, az értelmezés doyenjének 1981-ben tartott vitanyitó előadása a német—francia konferencián e válogatásban derridai visszhang nélkül maradt, nem vétetlen: a „valószínűtlen vitában" *Derrida* nem volt hajlandó a gadameri hermeneutika odadobott kesztyűjét felvenni; „elbeszélt" Gadamer mellett, mintegy ezzel is jelezve a két rendszer összemérhetetlenségét. Ha *András Sándor* értelmezését olvassuk: „Derrida kiíratkozik az anyamell és az apafasz körüli — a szüléstől a szenilitásig tartó — huzavonából, az élés kalandjából, s amit helyette kínál — „a megszabadítás *lúziója*, a játék... Derridát olvasva jobban értheti az ember... hogy miért lehet cél olyan művek létrehozása, amelyek nem mondanak semmit, még a semmit sem mondják, csak jelentőségük van" — akkor ez a reflexió a derridai dekonstrukció „jelenlét-tudomány"-ellenességre vonatkozik; metafizika-kritikája, a jelenlét „eltörlése" az antimetafizikus Heideggerre éppúgy vonatkozik, mint az őt követő, logocentrizmussal vádolt Gadamerre. A német egzisztenciálfilozófiai hagyomány „törlésjel alá" kerülése talán a legmélyebb valódi ellentét közöttük. Mert Gadamer kesztyűje inkább baráti volt, mint harcba hívó: mikor Gadamer a hermeneutikáról, mint a másként-lét lehetőségéről, differenciáról beszél (Derrida nem akarja meghallgatni), saját véleményén is sokat finomítva közel kerül a derridai „el-különböződéshez". *Bacsó Béla* válogatása azt is érzékelteti, hogy a gadameri rendszer sebezhető pontja — Gadamer nyelvészet iránti kisebb affinitásából következően is — a jelelmélet-jelentés szétválasztása: a többi szövegértelmező tanulmány egytől-egyig nyelvészeti indíttatású. Közöttük találjuk *Ricoeurt* is, aki a két rendszer „differálásában" mint az egyetlen „hídépítő" vett részt. Hogy végképp „kielégüljünk", várhatóan ez évben megjelenik Derrida *Grammatológia* című művének első része magyarul; hogy egzaktabb véleményt alkothassunk, hogy szöveget hozzunk létre, hogy dekonstruálhassuk mi is azt, ami arra rászorul. *(Cserépfalvi, 174 old., 259 Ft.)*

Kukorelly Endre: A Memória-part

Kukorelly Endre verseskötetei után a *Memória-part* prózaszövegei ismerősen visszhangoznak. Teszik ezt azért, mert prózája versfúrófejjel ellátott mélyfúrás a memóriában, és azért is, mert idézőtechnikájának sajátossága az, hogy írásai saját vendégszövegeit is tartalmazzák. A Memória-part önéletrajzi indíttatású — a parton koncentráló Kukorelly az emlékek (rom)-halmazából szívósan kotorja össze a darabokat — versei háttéranyagát is újragyúrja, értelmezi, az ismert vers- vagy kötetcímeket új jelentésbe vonja. Töredezett szövegei lassú olvasással érik el céljukat; a gyanú, miszerint a direkt megrongált művel van dolgunk, lapról lapra erősödik. „Azzal foglalkozom, hogy hibákat találok ki a mondataimhoz. Hibákat kapkodok el a levegőből"; vagy: „Ezeket a hibákat találtam ki" — írja, ami persze nemcsak az írásra vonatkozik, hiszen az írás létmód, azaz a levegőben van a töredékesség és csak nagy figyelemmel és összpontosítással gyűjthető össze. A Memória-part sűrített próbálkozása annak, hogy „Bele kell fogni a tévedésbe", módszere a termékeny önkifacsarásnak, módszere annak a szívdobálásnak, amivel *Hekerle* halálhelyét, az *Örley-kört* vagy *Balassát* vagy *Erdélyi Miklóst* vagy saját magát szívbántalom nélkül örökre jelölheti. Az Úr „a fradi-mecscset nézi... és szabad sírni" — nyílik ki a könyv magától, majd ott is, hogy: „mert amilyen mélyről indul, épp oly mélyre csapódik be a könny". A Memória-part álomvízeséseben nehéz nők és rosszabb férfiak vannak még, meg pusztíthatatlan szövegdarabok. *(Magvető, 210 old., 96 Ft.)*

Rakovszky Zsuzsa: Fehér-fekete

Kétkötetnyi sebesülés után a harmadik: a döntés és a választhatatlanság játszadozása egy félig leeresztett szempillájú elfátyolozott nőalak feszült figyelmétől kísérve. A szempillák az előző kötetek személyességével rebbennek meg, a képek ismét olyanok, mint szócsaták után a kiérleltkiégett szövegemlékek. A fátyol viszont csak most, a harmadikban került fel az arcra. A kötet második ciklusa, a *Hangok*, egy szűrővel-spanyolfallal-fátyollal távoltartott deviáns létállapot becserkészésének a kísérlete. E kosztolányis fátyol-álarc megóv a jövőnek jósolt (és félt) különféle bukások érintéstől, és lehetősége a másként-megszollalásnak; a személyes jelenidő fekete oldalként megmutatkozó kísértethangokra való külső reflektálás segítője. A versek féléidőben vannak, a kötet is ketté osztott; *Rakovszky Zsuzsa* egyszerre nyúl vissza a legpontosabb megfogalmazás megkísértéséig, ami az első kötetét jellemezte, másfelől maníros „hangjai", például az öregasszonya, elhagyott lánya vagy narkománja szabadabb és lazább pontosságot engednek meg. A két ciklus talán egymás párverseit tartalmazza, párbeszéd a köztes állapotban a döntés és a választhatatlanság „tágas... és dermesztő" mondataival. *(Jelenkor, 63 old., 52 Ft.)*

Polcz Alaine: Asszony a fronton

Man Ray rúzsozott szájú fiatalasszonyának csókdobása és *Nádas Péter Polcz Alaine*ről készített gyengéd fotója kijelölik a recenzió határait. A búcsú és az adományozás közé vetett pillantás majd ötven évről tekint vissza a rend és rendetlenségről, játékpszichológiáról, tanatológiáról író szerző életének egy évére. Az 1944-ben kötött házassággal kezdődő emlékezésidő ritmusát mint egy-egy gondolatjel akasztja meg az első férj keresztneve. *Jánost* „valami furcsa hidegség és élettelenség jellemezte". (Mint *Thomas Mann Leverkühnjét*?: „Hideg volt körülötte".) A János-házasság regénye — a János hidegsége és a háború köré szerveződő regény — végtelenségig elfojtott indulataival kapcsolódik az erdélyi emlékiratírók hagyományaihoz. A túlélő szavai fegyelmezettek és szépek, de figyelmeztetően fáradtak is; az események elsodorják az esetleges reflexiót. Férfiolvasat számára az örök női princípiuma lengi be a naivitástól az érzéketlenségig, megerőszakoltságig sodródó fiatal nő lényét, aki a háború végén hazafelé utazva *Hajnal* grafológiáját kezdi el tanulni egy marhavagonban. Emiatt is van, hogy életrajzi ihletettségű regényként olvastatja magát a könyv; a főszereplők részleges anomímitásba burkolózása közössé teszi a valójában *Miklós*nak, a második férjnek szóló vallomást. (Összefügg ez az elbeszélői nézőpont problémájával is: hogyan adható vissza egy tizenkilenc éves lány hiteles naivitása?) Polcz Alaine könyve több, mint kordokumentum. Olyan szépirodalmi mű, amely a háború utáni benne-lét-tapasztalat újramondásának a kezdetét is jelenti. *(Szépirodalmi, 197 old., 120 Ft.)*

Payer Imre: Létbesurranó

A *Cserépfalvi Kiadó poetika-sorozata* általában kötet nélküli költőknek teremti meg a publicitás kivételes lehetőségét. *Payer Imre* ilyen első kötetes szerző, de rögtön „irodalomba surranó" is; létregényét poétikai magabiztossággal és leleményességgel írja. Látásmódjában a konokság és az elsöprő tárgytapasztalat az antikvitás iránti nosztalgiával keveredik, noha ez a nosztalgia éppen mint hideg, éles fényű ellenpont jelenik meg. Egyik legjellemzőbb példája az *Elégia a 38-as autóbuszjáraton* ...című verse: *„Itt szállnak le a legtöbben / A temetőnél / szinte kiürül az autóbusz — / És van virág is, / kormánykeréknyi csokrokat árulnak / a bejárat előtti / engedéllyel igen vagy nem rendelkező hermészek — / De az utasok nem törődnek az istenekkel. / Maguk elé néznek, és ingerülten várják, / hogy végre mögöttük legyen az autóbusz-külvilág / iszonyata, s otthonra leljenek a kapun túl."* Payer Imre az eldologiasult, mániákus, „viharos szombat este nyakát tört részeg létező" után baktat mániákus érintettséggel buszok, munkahelyek „magába disszidálási" folyamata közepette, a születendő második fiúra leadott szeretet szavazatával a szájában. *(Cserépfalvi, 48 old., 39 Ft.)*

Tábor Ádám: Hérakleitosz-matt

Tábor Ádám Dánia című verseskötete 1982-ben jelent meg. *A Hérakleitosz-matt* — leginkább a kötetszerkesztés sajátossága miatt — csak részben tekinthető folytatásnak; a poetika-sorozatban megjelenését éppen e különlegessége tehette lehetővé. Versei két tradíció, illetve szerep mentén válnak szét. A hagyományos versíró-szépíró szövegei mellett hőskori relikviákat is találunk. A hasadékok versekből kiolvasható oka Tábor Ádám krónikás-énjében rejlik; magára véve az őrző szerepét, összeállított kötete az elmúlt két évtized személyes reflexiójának állít emléket. Anakronisztikusan valós prófétaként szólal meg, s beszél elhunytakról és hazáról. „Bunkerszövegeinek" egy része a politikus vers szépészetileg problémás csoportjába tartozik — ezeknek „eszmélődés-történeti" értékük van inkább, a versírás közölt dátuma visszaállítja történelmi tudatunk óráját. *(Cserépfalvi, 48 old., 39 Ft.)*

Gál Ferenc: A kert, a város és a tenger

Gál Ferenc szintén első kötetes szerző. Versei egyenletes színvonalúak. A prózaian tördelt sorok között váratlanul bukkan fel a riadalom egy szó vagy egy csattanós befejezés olvasásakor. Olyan csönd van, akkora a peregrinus magányossága, hogy eseménnyé válik a zörrenés, a másikról való gondoskodás zaja, a jelenlét pedig maga a robbanás. A kert, a város és a tenger között a vers territóriumában lappang a lepkedialógus — a figyelem lélegzetvételeivel hangoznak el a szavak, az odamenekített tudatosság szikrái. Témái a színterek és a magányosság közé vetett harmadik feszültségháromszögéhez vezetnek el, s a lappangó dialógusból mint örök moraj válik ki a versbeszéd kegyetlen és békítő sodrása. *(Cserépfalvi, 48 old., 39 Ft.)*

Solymossy Sándor: A „vasorrú bába" és mitikus rokonai

A két világháború közötti néprajztudomány nem szűkölködött nemzetközi hírnévnek is örvendő tudósokban; a pszichoanalitikus etnológus *Róheim Géza* vagy *Honti János* mellett a most fél évszázad után újra kiadott *Solymossy Sándor* sem volt ismeretlen külföldön. Író, etnográfus egyetemi tanárként a Toldi-monda keletkezésétől a csók eredetéig, néprajz és esztétika összefüggésétől a gondolatritmusig sokfelé ágazott az érdeklődése; a korszak nagy vállalkozásába, *A magyarság néprajzá*ba ő írt az ősi magyar hitvilágról. Jelen kiadás is ebből a témakörből válogat a *Névmágia* című tanulmánnyal kiegészítve, mely a többitől eltérően nem a specifikus magyar motívumokat keresi, hanem a névadás közös gyökereit kutatja. A magyar mitológiakutatásban Solymossyt a szöveghűségen alapuló tisztázás szándéka vezette — ahová filológiai alapossággal feldolgozott témáinak ötletes megoldásaival, írói erényeinek közvetítésével újra és újra eljutott, az az ősi magyar hitvilág samanisztikus, ural-altaji eredetének-jellegének kimutatása volt. Mesemotívum-elemzései a vasorrú bábáról, táltosokról, boszorkányokról vagy sárkányokról a *Róheim—Bettelheim* — vagy *Darnton*-szövegek után is vonzó olvasmányok. (Némely fogalom használatával — például félprimitív népek — azóta már felhagyott az etnológia.) *Verebélyi Kincső* a magyar mitológiakutatás történetét is bemutató előszava a gazdag és tárgyszerű ismertetéssel együtt is tartózkodó Solymossy Sándor néprajztudomány-történeti értékelésével kapcsolatban. A kötetben szereplő tanulmányok értékeiről vagy hiányosságairól kevesebbet tudunk meg, mint közéleti szereplésének hold- vagy árnyudvaráról. Solymossynak már a század eleji *Délvidéki utazás* című útibeszámolója, de akár az itt megjelent garabonciásról szóló tanulmánya is tartalmaz a „magyarok balkáni szupremáciájára" utaló elemeket, mint ahogy feltűnő lehet Róheim Géza munkásságának mellőzése is. (Mindkettőre ártatlan példa, hogy a garabonciás szó létrejöttét Róheim egy ugyanerről szóló 1925-ös írásában a „nigromancia" (fekete mágia) kifejezés horvát közvetítésében látja, míg Solymossy szerint a kifejezést éppen a magyar garabonciás közvetítette a délszláv népeknek). Jogos megemlíteni azt a Verebélyi Kincső által felvetett módszertani problémát is, hogy amikor Solymossy a „Szerencséd, hogy öreganyádnak szólítottál" fordulatot a matriarchátussal kapcsolta össze... igazságot közvetített, de a nehézség itt akkor jelentős, ha az eredmény helytálló. Volt-e *magyar* matriarchátus? Viszont Solymossy „igen egyszerű, plauzibilis megoldásainak" jelen szövegekhez tényszerűbben igazodó ismertetése jobban megfelelt volna az újrakiadás várakozásainak. *(Akadémia, 220 old., 75 Ft.)*

...és egyebek

Jasszok, zsrók, cafkavágók

Nosztalgiakönyv a javából. Néha lefülelem magam, hogy sóváran gondolok a békebeli Budapest meghittnek, szellemesnek, úrinak képzelt világára. Lám, ez a könyvecske (alcíme szerint: *Életképek a vagányvilágból*) a régi jó alvilágot hozza fel az álemlékezet felszínére, a tovatűnt szép időket, amikor még elegáns betörők, furfangos tolvajok és reviczkys utcanők incselkedtek a jónéppel, s adtak alkalmat egy-egy publicisztikai gyöngyszem megszületésére. Bár a forrásmegjelölésből nem egészen világos, a kötet első fertálya nyilván ezekből a sikamlós századfordulós újságcikkekből válogat. A második rész pedig „válogatott", diakronikus argószótárral szolgál Zolnay Vilmos—Gedényi Mihály *A magyar fattyúnyelv szótára* című kéziratos (6000 gépelt oldalas) munkájára alapozva. A nyelvnek is megvannak a maga gourmand-jai és nosztalgikusai. *(Összeállította: Fazekas István. Fekete Sas Kiadó, 176 old., 98 Ft.)*

Harsányi Zsolt: Az arany holló

Meglepően jól, lélekábrázoló stílusbravúrokkal, társadalomkritikai nyilakkal megtűzdelve indul ez a regény, s aztán, a 30. oldal táján — amikor a főhős menekvésszerűen elhagyja Budapestet —, elképesztő nagyot zuhan, ostoba, undorító giccsé megy szét. Hiába buzdít utószavában Nemeskürty István Harsányi Zsolt életművének méltó számbavételére, nem tudom udvariasabb jelzőkkel illetni az ajzott szerelmi, arisztokrata- és Itália-romantikának ezt a narcizmusban fürdő elegyítését. Éppen a jó indítás miatt nem. Az az író, aki oly frappánsan vezeti fel a színre — egy ételszagú budapesti bérház kispolgári lakásába, majd az operettszínház öltözőjébe — kuplészerző főhősét, Olaszországba érve elveszti ízlését, erkölcsét, kritikai szemléletét. Miért kellett oly sietve elküldeni a Lacit a Garda-tó partjára? *(Dovin, 169 old., 180 Ft.)*

Sara Paretsky: Holtpont

Aki élvezetét leli a krimirejtvényfejtésben, annak egy ügyesen kifundált, jól megírt bűnügyi bonyodalommal szolgál ez az angol detektívnőregény. Engem inkább a töltelékanyaga érdekelt. Az a női image, amit mellékesen felrajzol a sztori. Milyen ez a lengyel származású, chicagói Victoria? Foglalkozására nézve magánnyomozó, bomba nő, a gardróbjáról elég sokat megtudunk: a Chanel-zakó és a farmer egyaránt jól áll rajta, fekete címkés Johny Walkert iszik, de bort is bőven, mosogatni-takarítani rühell, megvető tekinteteket vet a nyafogó gyerekeket és bevásárlószatyrot vonszoló asszonyokra, zöld Mercury Lynx-ét magabiztosan vezeti, általában és minden körülmények között lehengerlően magabiztos, szerzői kiválasztásában pedig az a szempontja, hogy *jól csókoljon* és *kellemesen szeretkezzék*. Ehhez jön még az erkölcse, hát az aztán szeplőtelen. *(Vénusz Könyvek, Keszthelyi Klára fordítása, 287 old., 149 Ft.)*

John Steinbeck: Csatangolások Charleyval

Hallom, hogy amikor évtizedekkel ezelőtt először megjelent magyarul, szenzáció volt ez az írói útirajz az útszéli Amerikáról. A hírneves, gazdag író egy príma, lakókocsis teherautóval, inkognitóban, uszkárja társaságában becsatangolta széles hazáját, versenyt futva az évszakokkal, hófödte és napégette tájakon át. Útirajzában primáris élményeit, a természettel és az emberekkel véletlenszerűen adódó találkozásait örökítette meg, a *vándor* előtt feltáruló Amerikát. Húsz évvel ezelőtt ez a mozgókép nyilván eredeti híradásnak számított. Hogy ma engem nem bilincselt le, annak az az oka, hogy írója, személyében, egy problémátlan szubjektum. A kutyáról szóló részek kaptak meg legjobban, mert az öreg Charleyban nagyobb feszültség vibrál. Az álruhás John Steinbeck szemlélődése érdekes, de nem érdekfeszítő. *(Göncöl, Balassa Klára ford., 231 old., 149 Ft.)*

Radics Viktória

JOLÁTHY Attila

916.23

9. 46-47

Új Művészet

JOLÁTHY Attila

Turbina, 1964, o.v. 130x97 - 91.9.47

Diagonális szivárvány, akril, farost, 80x86 - 91.9.47

Új Művészet

JOLÁTHY Attila

1991. június 4.

Tárlatlátogató

Úszó szobrok — elúszó (?) kortárs művészeti galériák

Az elmúlt évtizedek nagyon sok megismerni szükséges és érdemes jelenséget tudtak titokban tartani, teljesen vagy részben elrejteni. Most itt a nagy lehetőség a megismerésre: sorra jelennek meg az eddig ki nem adott könyvek, nyílnak a régen várt tárlatok. Csak kérdés, hogy ebben az egzisztenciális hajszában, ebben a vállalkozói alapra helyezett, megkésett újkapitalizmusban, amiben az ország lakossága él, marad-e, van-e vagy lesz-e elegendő (ki nem irtott) szellemi erő a múlt és jelen egyidejű feldolgozásához. Van jó és rossz példa egyaránt. Kezdem a jóval.

Pán Márta kiállítása a Műcsarnokban. Az összes termet betöltő tárlat egésze alapvetően optimista. Azt érzékelteti, hogy meg lehet ma is célozni az „örök tökéletességet". Lehet a XX. század végén is szemet gyönyörködtetően szép alkotásokkal világhírnévre szert tenni a grand art területén is. Lehet magyarnak születve Tókió és Párizs, Libanon és New York közterei számára dolgozni. Persze, mint mindennek, ennek a ténynek is van szépséghibája. Nevezetesen, hogy a művész mindezt már Marta Pankéntként, Párizsból tudta megvalósítani. Oda 1947-ben érkezett, s hazánkban azóta csak látogatóban járt. Sorsa elvitte őt alkotni a már felsoroltakon kívül Olaszországba, Svájcba, Németországba, Hollandiába, Luxemburgba, Kanadába. Lehet, hogy kifelejtettem valamit. De bizonyára sikerült érzékeltetnem, hogy miközben itthon azon rágta művészeink lelkét a „kultúrpolitika", hogy a nonfiguráció polgári csökevény, s a tiszta formák szerelmeseit a tűrt vagy éppen tiltott kategóriában kezelve mindent megtett annak érdekében, hogy ne tudjanak kibontakozni, aközben Marta Pan a magyar kreatív szellem dicsőségére (is) meghódította az egész világot tökéletes, szép, organikus konstrukcióival és egy sajátos, „szabadalomszerű" műtípussal, az úszó szoborral. Az első ilyet 1961-ben bocsátotta vízre Otterlóban. A második 1966-ban készült Lausanne-ban, majd 1969-ben Hakone (Japán) következett. USA (1972, 1973), Brüsszel, Duisburg, Sapporo, Bretagne, Santomato di Pistoia (Itália) után most Budapesten, a Műcsarnok mellett is úszik egy ilyen mű a városligeti tavon.

Marta Pan kiállításának Szobrok, tervek, tájak címe arra utal, hogy művei tájépítészeti alkotások, tereket, városokat átformáló plasztikák. A közeljövőben a francia—magyar kultúrkapcsolatok erősítésére a két ország közös finanszírozásával végre megvalósulhat egy ilyen lélekemelő, nagyszerű mű Magyarországon is.

Bizonyosan nem véletlen az időzítése az Ernst Múzeum Joláthy Attila eddigi életművét bemutató kiállításának. Joláthy ugyanis 1956-tól 1974-ig szintén Párizsban élt, s tevékenysége is majdnem annyira ismeretlen a hazai közönség előtt, mint Marta Pané. Mert hiába, hogy amikor visszatért, már éppen kezdett oldódni a „minden absztrakt ellenség" hangulat, de a tűrt kategóriából csak a kivételezettek tudtak könnyedén átlibbenni a támogatottba. Joláthy nem tartozott e kevesek közé. És bár konstruktív absztrakt festményei az emberi szellem alkotó diadalát hirdetik, s ezen túlmenően a művek szakmai problémafelvetése, amely nem nélkülözi az invenciót, a kvalitást és a korrektséget, szépen illeszkedik egy erőteljes hazai vonulatba, mindennek ellenére igazi megmutatására csak most került sor.

Az Ernst Múzeumban Joláthy Attila festményei mellett a fotós Fejér Ernő grafikái láthatók még. A tárlat szürrealisztikus, mesés, látomásos műtárgyai rajzművésszé avatják az eddig fotósként elismert alkotót.

Míg a Műcsarnok és az Ernst Múzeum termeit járva a közelmúlt hátrányára érezzük a jelenkor előnyét, a mai állapotok negatívumát megtalálni épp a leginkább képzőművészetéről nevezetes kisvároskánkra, Szentendrére kell tekintenünk. Itt sem a kiállításokkal van a gond. Hiszen új művészt avat például a Művésztelepi Galéria is Rákosy Anikó személyében. Az alkotó most végre elegendő erőt gyűjtött ahhoz, hogy autonóm művekkel lépjen a közönség elé. A nonfiguratív felületeken a konstruktív és az oldott formák kettőssége teremt feszültséget, a konstrukció ad dinamizmust, a színmezők érzékenysége adja a változatos élményiséget. A festmények alaphangulata a démonitól a líraiig terjed — mindkét póluson maradandó élményt nyújtva, míg a köztes tartomány kitöltése még nem hézagmentes.

De mint említettem, nem ezzel van a probléma: a negatívum nem a galériákon belül keresendő, hanem a helyi galériapolitikában. Egy hónapja ugyanis a helyi önkormányzat kiadott egy rendeletet, amely lehetetlenné teszi a galériák üzemeltetését. Immár nem politikai, hanem gazdasági az indok. A rendelet ugyanis azt mondja ki, hogy 700 százalékkal megemelik a helyiségek bérleti díját. Hogy a képtár például többet kell ezentúl fizessen, mint amennyi az őt fenntartó múzeum költségvetési támogatása. Hogy a kultúrmissziót teljesítő, gazdaságilag nyomorgó, de esztétikailag éltető szerepet betöltő kisgalériák ne nyomorogjanak tovább — pusztuljanak. Joggal tette föl ezzel kapcsolatban a kérdést a televízió műsorában Bánó András: mit gondolnak a város illetékesei, vajon butikot nézni és hamburgert enni is Szentedrére megy majd a külföldi vendégsereg, ha már a galériák helyén is ezek a jobban fizető tevékenységek kapnak teret?

• Chikán Bálint

IGAZ ☆ A ☆ HÍ

FANTASZTIKUS ÁRFOLYAM

★CSAK AZ INTERTOURISTN

1 Dollár : 38.- Forint
1 Márka : 22.- Forint
1 Schilling : 3.10 Forint

mel

50% kedvezménnyel kínáljuk:

- a világhírű Benetton divatcég farmereit,
- a közkedvelt Lego játékokat,
- sok más gyermekjátékot,
- Lanvin, YSL, Helena Rubinstein napszemüvegeket,
- egyes Dior, Majorica és Korotin bizsukat,
- BERLITZ albumokat és szakácskönyveket.

40% kedvezménnyel kínáljuk:

- az elmúlt szezon Benetton kollekcióit,
- egyes Dior, Majorica és Korotin bizsukat.

Különböző kedvezménnyel kínálunk:

- JVC televíziókat és videókat,
- Blaupunkt magnós autórádiókat és hangszórókat,
- SONY és BASF magnó és videókazettákat,
- egyes kozmetikai cikkeket

Megérkeztek a TOYOTA varró-, interlock- és overlock gépek

(Budapest, VII., Erzsébet krt. 26.)

AZ INTERTOURIST FE
TÉKELI VALUTÁJÁT!

JOLÁTHY ATTILA

1111 Budapest, Bartók B. u. 40. HUNGARY

He was born in 1927, in Budapest. From 1951 to 1952 he attanded the course of Fine Arts in Buda. From 1952 to he is an assistant on the side of Ödön Márffy. From 1956 to 1974 he lived in France. In 1962 he took part in the foundation of an Artistgroup called Art 62 (Every). Since 1981 he has been the leader of the serigraphy workshop in the Summer Colony of Artists in Tokaj. Since 1983 he has been member of A.H.A.

Individual exhibitions:

1967 Galerie de la Chouette, Paris
1970 Galerie KEVI, Kopenhagen
1972 Galerie NYHAVN, Kopenhagen
1975 E Galéria, Budapest
1976 VÁTI Klub, Budapest
Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1978 I. ker. Tanács Művelődési Háza, Budapest
Bástya Galéria, Budapest
1979 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1980 Tokaji Galéria, Tokaj
1981 Pataky Művelődési Központ, Budapest (with Haász István)
1982 Művelődési Ház, Érd; Helikon Galéria, Budapest; Óbudai Pincegaléria, Budapest
1983 Művelődési Ház, Nyíregyháza
1987 Művelődési Központ, Lenti
1988 A Művelődés Háza, Szécsény; H. E. Galéria, Balassagyarmat; Tokaji Galéria, Tokaj
1991 Ernst Múzeum, Budapest

Geoup exhibitions:

1962-66 Art 62-csoport kiállításai, Párizs, Evry
1969 Espace et Lumière, Grand Palais, Paris
1972 BWA-Poznan, Zielona Gora
1974 Hotel Volga, Budapest
1976, 1979 Országos Akvarell Biennálé, Eger
1976 Pataky Művelődési Központ, Budapest
1979 P.M. Műszaki Főiskola, Pécs
1980 Norvegien International Print Biennale, Fredrikstad
1981, 1983, 1988 Nyári Tárlat, Művelődési Ház, Szeged
1981 Művésztelep, Sátoraljaújhely
1984 SZÜV Keleti Pályudvar, MOM Kultúrház, Pataky Is
Galéria, Budapest
1984, 1985, 1989, 1990 Tavaszi Tárlat, Salgótarján
1985, 1988, 1991 Bartók 32, Budapest
Erdei Ferenc Művelődési Ház, Kecskemét
1989 Tavaszi Tárlat, Műcsarnok, Budapest
XV. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
1990 VSZM Közösségi Ház, Budapest
Budatétényi Galéria, Budapest

His works can be found in the collections of Miskolc, Budap
Nyíregyháza and in collection of Ministry of Cultural Affairs.

Bibliography:

Joláthy Attila festőművész retrospektív kiállítása/cat. Ernst Mú
um, 1991, (Frank János)

Exhibited works:

Memorial '89 1989 serigraphy 400x355 mm
Emlékmű '89 1989 szitanyomat 400x355 mm
Configuration 1989 serigraphy 400x355 mm
Térszerkezet 1989 szitanyomat 400x355 mm

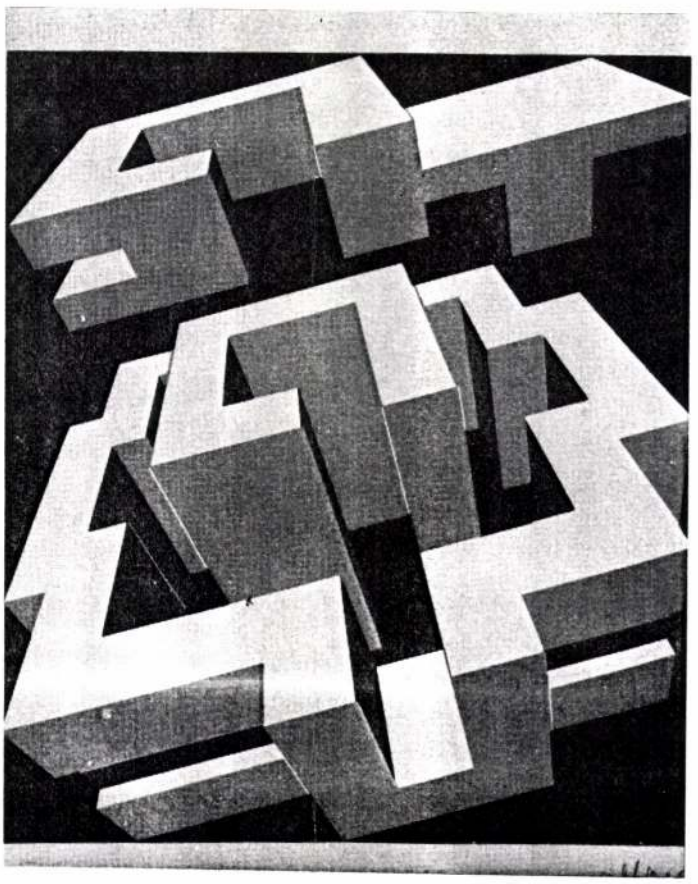

JOLATHY Attila

1. NGB

JOLÁTHY Attila

10. 25.p. - Pardon Képtár

Új Művészet 1992

JOLÁTHY ATTILA

1927 december 15-én született Budapesten
1942-44 a gyorsfegyvernemi hadapródiskola – Marosvásárhely – növendéke
1944-46 amerikai hadifogság, Ludwigshafen
1948-50 a Standard gyárban címfestő, majd műszaki rajzoló
1949-50 a Standard gyár képzőművész körének növendéke, tanára: Novotny Emil Róbert
1950-56 az albertfalvai Szellőző Művekben szerkesztő technikus
1951-52 a Budai Képzőművész Kör növendéke; tanára: Márffy Ödön
1952-55 ugyanott Márffy Ödön tanársegédje
1956-74 Franciaországban él
1958-60 a párizsi Grand Chaumiere magánakadémia növendéke
1962 részt vesz az Art 62 művészcsoport (Evry) megalapításában
1981-től az Országos Közművelődési Központ – volt Népművelési Intézet – szakmai tanácsadója, a Tokaji Nyári Művésztelep Szitanyomat Műhelyének vezetője
1983 a Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja

Fk. Kovács Gábor igazgató
93-682 PIREMON

SZOBOSZLÓI KISGALÉRIA
4200 HAJDÚSZOBOSZLÓ
SZÍLFÁKALJA 2.

JOLÁTHY ATTILA
festőművész

kiállítására

1993. május 1–23.

Nyitva:
naponta 10–13 ill.
15–18 óráig
(vasárnap zárva!)

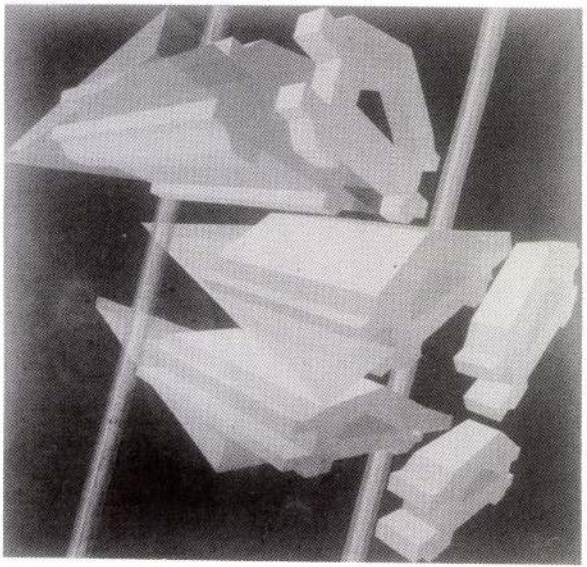

A VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
ÉS A
SZOBOSZLÓI KULTURÁLIS KÖZÖSSÉG

ezúton tisztelettel meghívja Önt

1993. május 1-jén 17 órára

a Szoboszlói Kisgalériába

Joláthy Attila

festőművész

kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:

LÓSKA LAJOS
művészettörténész

JOLÁTHY Attila

A VIGADÓ GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt 1998. május 7-én 17-órára

BARABÁS MÁRTON, CSÓTI GÁBOR, F. FARKAS TAMÁS,
FELVIDÉKI ANDRÁS, JOLÁTHY ATTILA, OROSZ ISTVÁN,
VÁSÁRHELYI ANTAL

KÜLÖNLEGES TÉRFORMÁK

című kiállítására

Megnyítja:

P. SZABÓ ERNŐ
művészettörténész

Megtekinthető: 1998. május 7-től 24-ig, hétfő kivételével naponta 10-től 18-óráig

A kiállítás létrejöttét támogatták: Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány,
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete

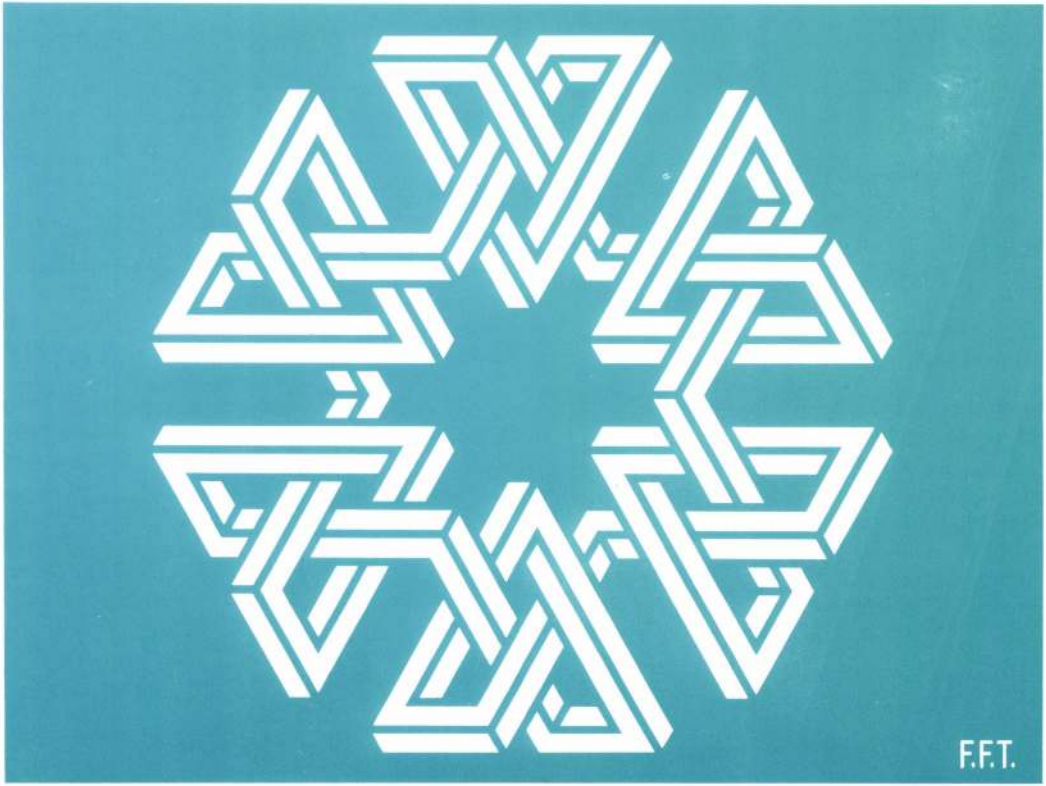
F.F.T.

A kiállítást rendezte: Andrási Gábor
F.k.: Dr. Merényi Judit

Sportpropaganda

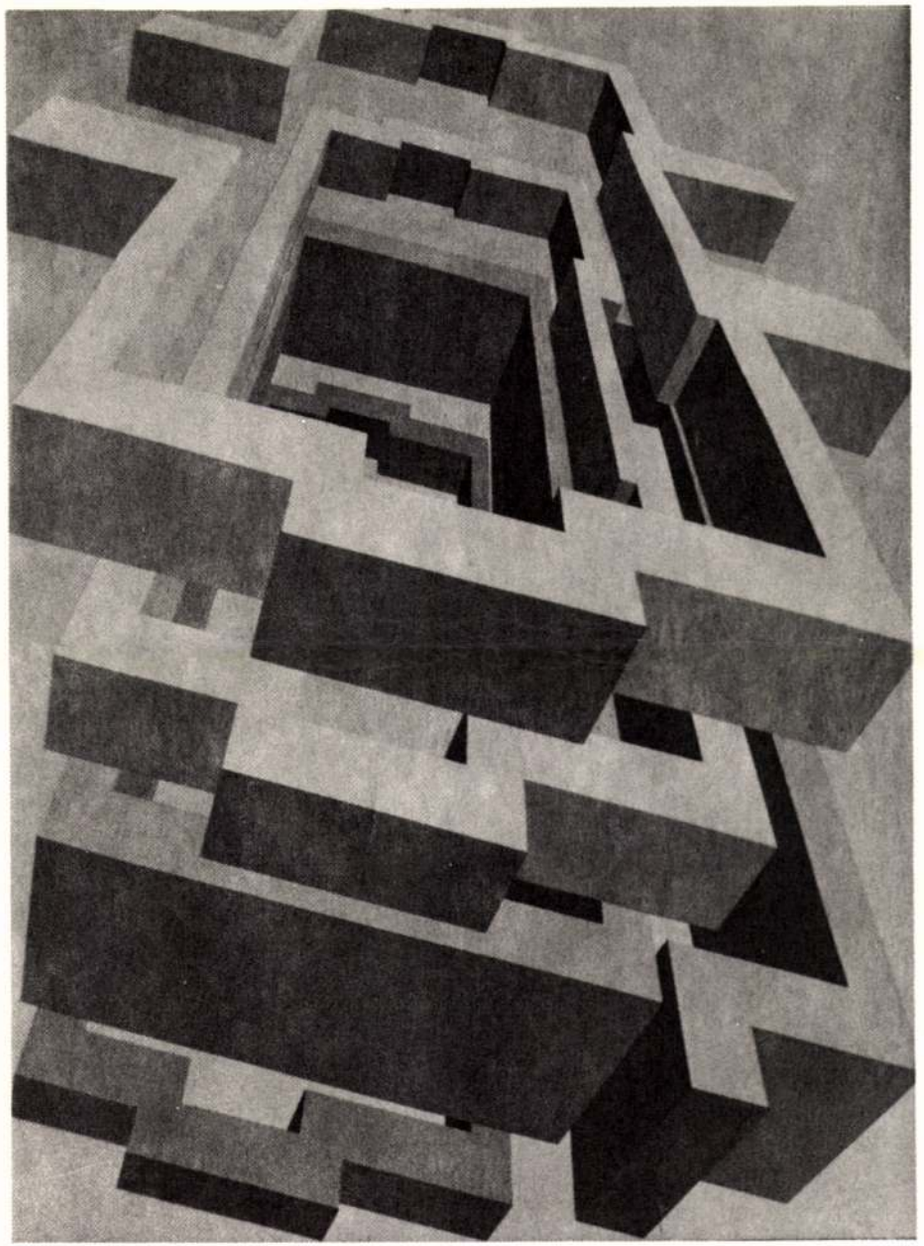

JOLÁTHY ATTILA
Óbudai Pincegaléria

„Az értelem és képzelet tényezőit használom fel.
Konkrét formát igyekszem adni az absztraktnak."

Juan Gris

Walt Whitman:

Fuss ki örökre, képzeletem yachtja

Szedd föl gyorsan a horgonyt!
Föl a fő- és az orrvitorlát, – előre,
Ó, fehértörzsű kis naszád, siess most valóban a mély vizeken,
(Ezt az utat nem nevezem végső útunknak,
Ez csak indulás és belépés a legigazabb-ba, a legjobb-ba, a legérettebb-be;)
Hagyd el, hagyd el a szilárd földet – ne térj vissza a parthoz sohasem,
Légy vakmerő, föl most a végtelen, szabad, kanyargós útra,
Félre a már kipróbált kikötőket, tengereket, horgonyláncokat, sűrűségeket, gravitációt,
Fuss ki örökre, képzeletem yachtja!

(Keszthelyi Zoltán fordítása)

JOLÁTHY ATTILA
KIÁLLITÁSA
az ÓBUDAI PINCEGALÉRIÁBAN

1982. május 13 – június 6-ig

Feltehetően kínos kudarccal járna az az igyekezet, mely Joláthy Attila újabb munkáit a megszokott művészettörténeti skatulyák egyikébe próbálná belegyömöszölni. Több, mint rossz beidegződés, amikor egy művészeti jelenséget mindenáron véglegesen „megnevezni", fogalmilag birtokolni akarunk – ezzel helyettesítve a fáradságosabb utat, mely maga is alkotóan, a lélek legbelső indíttatásához hasonló természetességgel és „körülményességgel" törekszik egy-egy érzésben, gondolatban, asszociációban megragadni az élő művet. Lehet, hogy mindez mérhetetlenül szubjektív következtetésekre vezet – ám sajátos szempontjai szerint éppúgy egyike a lehetséges és hiteles megközelítéseknek, mint maga a kiindulópontjául szolgáló művészet: nem kíván egyszer s mindenkorra kulcsot adni senki kezébe.

De többnyire még előzményeket és analógiákat keresünk (és találunk) ahelyett, hogy „szókincsünk" megreformálásának kínálkozó lehetőségeként fognánk fel egy-egy életmű látszólag váratlan, „sohanemlátott" fordulatát.

Joláthy Attila művészetéből a közelmúltban eltűntek a sík formák: újabb képein különös, geometrikus-steril formációk lebegnek a térben, de igen szokatlan módon: szinte fizikailag érezzük az alakzatok súlyát és méreteit: valamilyen nehezen meghatározható, de kétségkívül ijesztő fajsúlyú elem alkotja őket; a rendhagyó perspektíva pedig a hatalmas arányokat hitelesíti. Bizonyára a technikai civilizáció magas fokán születtek: elemi formákból épített szerkezetük egyszerre szigorúan logikus és áttekinthető s rafináltan bonyolult munka.

Könnyű lenne a technika igézetében született, a technika apoteózisát hirdető, simulékony neokonstruktivizmusnak elkönyvelni ezt a művészetet, pedig lényegében mond ellent a technokrácia ideológiájának. A komputerek és programok hívőinek szektája, az automatizációtól megváltását remélő vakbuzgók új, rideg mítoszt teremtettek: a racionalizáció és a „bekövetkező események" tervezésének sajátos fantáziájú világát. Ha térben lebegő formáit láthatóan a 20. század végének épületei, szerkezetei és űrobjektumai inspirálták is, Joláthy Attila a technika mítoszával valami egészen mást szegez szembe: *a kaland izgalmát.* Azt az izgalmat, mely a szívünkhöz közel álló sci-fikben is sokkal inkább ered egyféle közös, misztikusan emberi, ha úgy tetszik: nosztalgikus elvágyódás-érzésből, mint az agyafúrt és elkápráztató technikai és tudományos ötletekből.

Nenéz valóságosabb fikciót elképzelni Joláthy Attila kompozícióinál, hiszen belső szükségből teremti meg újra és újra azt a lelkiállapotot, mely – túl az „eljáráson", a „technikán" – esztétikává lesz: egyszerre súlyos és lebegő térformációk hordozta formává; elgondolkodtató programot: a civilizáció kultúrává humanizálását hirdetve.

(Andrási Gábor)

JOLÁTHY ATTILA

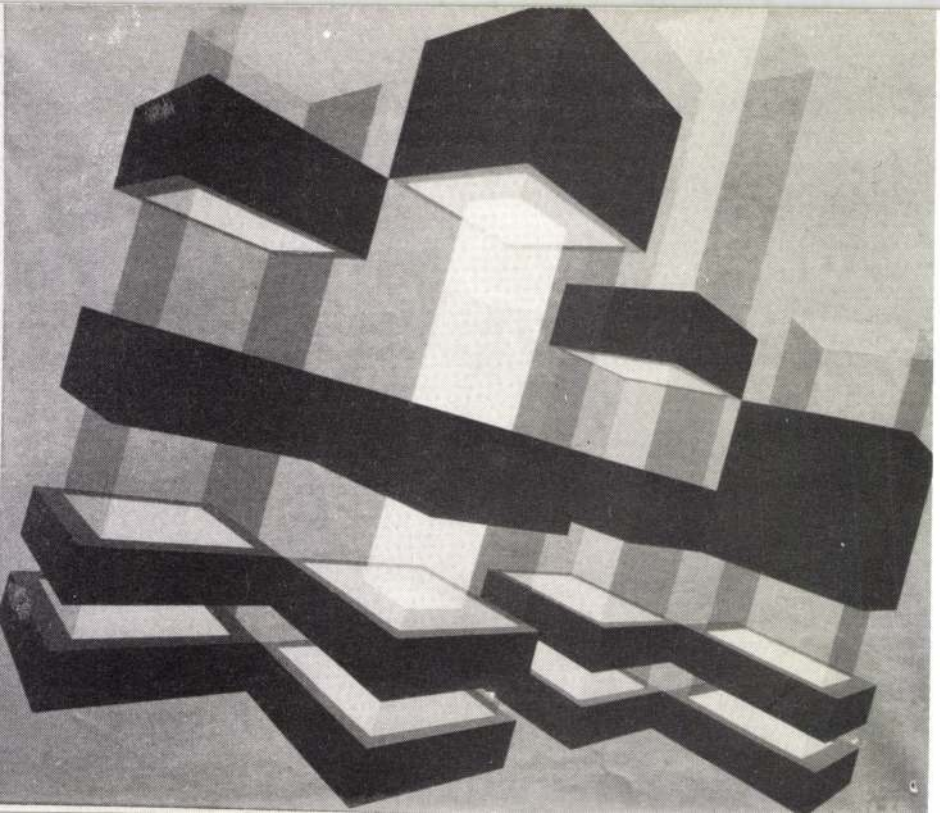

JOLÁTHY Attila

CHIKÁN Bálint: Úszó szobrok - elúszó (?) kortárs művészeti galériák. = Magyar Hírlap, 24.évf. 129. sz. 1991. június 4. 11.p.

Bp., Műcsarnok, Pán Márta kiáll.
Bp., Ernst Muzeum, Joláthy Attila kiáll.

JOLÁTHY ATTILA

FRANK János: Zikkurat. = ÉS XXXV.évf.19.sz. 1991. május 10. 12.p

	Nyilvántartott fogyóeszköz jellege:	Elszámolási mód:	Főkönyvi számla száma:
Legkisebb készlet	Legnagyobb	Elszámolóár:	Oldalszám:

ennyiség		Érték			Nap hiva közl
Kiadás	Készlet	Bevétel	Kiadás	Készlet	

Jolathy Attila
Magyar Nemzet
1998. január 7.

JOLÁTHY ATTILA ÉS NAGÁ-MI festményeiből, illetve szobraiból nyitnak meg tárlatot január 9-én, pénteken este hat órakor a Csepel Galériában (Budapest XXI., Szent Imre tér 3.).

JOLÁTHY ATTILA

FESTŐMŰVÉSZ RETROSPEKTÍV KIÁLLÍTÁSA • ERNST MÚZEUM • 1991

EXPOSITION RETROSPECTIVE DU PEINTRE

ATTILA JOLÁTHY

ERNST MÚZEUM /MUSÉE ERNST/ • BUDAPEST • 1991

Köszönetet mondunk
a Szellőző Művek és az

Szellőző Művek
Budapest XI.
Építész utca 8-12.
1507. bp. Pf.12.

ARENA-COOP -nak
H—1051 BUDAPEST
MÉRLEG UTCA 10.
TELEFON: 117-2666

a kiadvány elkészítéséhez nyújtott támogatásért.

Nous Remerçions l'Usine
Szellőző Művek
et l'etablissement ARENA-COOP
du Soutiens pour l'Execoution du catalogue

Joláthy Attila
festőművész
retrospektív kiállítása
1991. május 10. - június 9.
Ernst Múzeum
Budapest, VI. Nagymező utca 8.
ISBN: 963 708 9
Felelős kiadó: **Néray Katalin**
Fordítás: **Matavovszky Judit**
A katalógust tervezte: **Haász István**
Fotó: **Osztolyka Péter (O.P.)**
Rosta József (R.J.)
A katalógust szerkesztette,
a kiállítást rendezte:
Frank János

Exposition retrospective de
Attila Joláthy
peintre
10 mai - 9 juin 1991
Ernst Múzeum (Musée Ernst)
Budapest, VI. Nagymező utca 8.
Éditeur responsable: **Katalin Néray**
Traduction: **Judit Matavovszky**
Projet du catalogue: **István Haász**
Photos: **Péter Osztolyka (P.O.),**
József Rosta (J.R.)
Rédaction du catalogue
et du conception de l'exposition par
János Frank

A címlapon/Sur la couverture: Kettős szivárvány (R.J.) • 1987 • Arc-en-ciel doublé (J.R.)

SZENZIBILIS, HIDEG LOGIKA

(Joláthy Attila) Tiszteletreméltó mester munkáit teszi közzé az Ernst Múzeum, ezt a gyűjteményt azonban, sőt magát Joláthy Attilát is mint – a közhellyé kopott fordulattal szólva – ismeretlen ismerőst kell bemutatnom. Pedig ő már tizenhét éve él Magyarországon újra, szerepel a tárlatokon, s volt néhány önálló kiállítása idehaza is már. Igaz, mindig csak az egyik korszakát láthattuk. A politikai körülmények, továbbá a következetesen nonfiguratív irányzata mindig a középső T aljára nyomták, de talán ő maga is tehet róla, mivel habitusa az önreklámnak még a látszatától is tartózkodott: keveset publikált. Amikor egy évtizede interjút készítettem vele, a Helikon Galéria-beli kiállítása előtt, csakis ebbe a kis terembe szánt műveit mutatta meg, előéletének becses dokumentumait mégcsak be se hozta a szobába.

(Tanulóévei) Hadapród iskolát végzett, a háború után négyszer ment neki a főiskolai felvételi vizsgának, nyilván kontraszelekciós, meg káderszempontból nem vették föl. A Standard műveknél lett címfestő, műszaki rajzoló, majd az albertfalvai Szellőző Művekben szerkesztő technikus. A gyári képzőművész körben az impulzív Novotny Emil Róbert tanította. 1951-től 1955-ig a Budai Képzőművészeti Körben nem kisebb személyiség, Márffy Ödön növendéke lett. Márffy ott szabályos akadémiát szervezett, a hat szaktárgyat különböző mesterek adták elő, szabályszerű indexet rendszeresítettek, félév végi aláírásokkal. Márffy tanította a festészetet, bevezette a tanársegédi státust, történetesen Joláthyt vette maga mellé. Márffy, ez a karizmatikus egyéniség – én is személyesen ismertem még – egy életre szóló indítást adott a fiatal festőnek, hogy a századelő aranykorának, nemkevésbé a Nyolcak szellemiségének egyenesági örököse legyen. *"A színlátást tőle tanultam, meg nagyon sok kis fortélyt. Megtanított rá, hogy mindent összességében kell látni, az egész munkát kell nézni, nemcsak a részletét."* (Joláthy emlékezését idéztem, dőlt betűkkel szedve. A továbbiakban is; mindössze hozzáteszem: J.A.)

(Zsengék) Nemcsak mint kuriózumot állítjuk ki néhány, még a Márffy körében festett impresszionisztikus képét, hanem mert a tehetség már bennük is megnyilvánul, továbbá azért is még, mivel ezek annyira különböznek az általunk ismert Joláthy imázstól. *(Önarckép, 1956; Csendélet irodai lámpával, 1956)*

(Párizs – dekoratívitás) 1956–ban a festő "disszidált" Párizsba, ez a döntése azzal a hendikeppel, azaz előnnyel járt, hogy a művészeti világáramlatok közvetlenebbül érintették, mint bennünket a vasfüggönyön innen. Még ábrázoló festő maradt Párizsban is, csakhogy egészen másképp. Vastagon, zsírosan festett, intenzív színek élesen elválasztott mezeivel adott összhatást. Ezekben a – szabadságot megtalált festő – megejtően szép képeiben már érződik a konstruktívizmus. Illetve annak váza, csak belső szerkezete még *(Intérieur, 1959; Virágcsendélet, 1960).*

SENSIBLE, FROIDE LOGIQUE

(Attila Joláthy) Le Musée Ernst livre au public l'oeuvre d'un maître honorable. Cependant je présente cette collection et Attila Joláthy aussi - en m'exprimant avec un tournant d'une banalité élimé - comme un inconnu connu. Pourtant il vit à nouveau en Hongrie, expose individuellement et en groupe depuis dix-sept ans déjà. Bien que nous n'avons vu toujours qu'une période de lui. Les circonstances politiques puis son nonfiguratisme conséquent l'ont poussé au plus bas du deuxième "T"* mais peut-être il en est responsable lui aussi, attitude, qui ne supporte pas même l'ombre de l'auto-publicité: donc il publie peu. Quand il y a dix ans j'avais fait l'interview avec lui avant son exposition de la Galerie Helikon, il me montrait uniquement les tableaux devant figurer dans cette petite salle. Les documents précieux de sa vie antérieure restaient bien cachés.

(Années d'études) Il avait fait l'École Militaire. Après la guerre il affronte quatre fois l'examen d'admission à l'École Supérieur des Beaux Arts hongrois sans succès, sans doute par contreselection politique. Devient peintre d'enseigne, puis dessinateur industriel, dessinateur projeteur à l'usine Standard. Aux cours d'arts de l'usine c'est l'impulsif Emil Robert Novotny qui l'instruit. De 1951 à 1955 dans le Cercle d'Artistes de Buda il est élevé d'une personnalité non moindre comme Ödön Márffy. Au Cercle Márffy organise une véritable académie, les six disciplines était enseigné par différents professeurs, régularise le livret avec signatures semestrielles. Márffy enseigne la peinture, crée le statut de professur-adjoint et prend Joláthy à ses cotés. Márffy, cette personnalité carismatique - je l'avais connu aussi - donne l'impulsion pour la vie au jeune peintre, qu'il soit héritier direct de l'âge d'or du début du siècle et la spiritualité des "Huit".** *"Il m'avait initié à la perception des couleurs et bien de petits trucs. Par lui j'ai appris qu'il faut voir tout dans sa totalité, il faut regarder l'oeuvre entier, pas les détails."* (Je cite les souvenirs de Joláthy en italique. Dans la suite pareillement, en metant: A.J.)

(Prémices) Les quelques tableaux impressionistiques peint encore au Cercle Márffy figurent à l'exposition non pas comme curiosités, mais parceque le talent s'y voit déjà et parce-que ils sont tellement différents de l'image-Joláthy actuelle. *(Auto-portrait, 1956; Nature morte avec lampe de bureaux, 1956)*

(Paris - décorativité) En 1956 le peintre "prend le maquis" pour Paris; sa décision lui a valu le bénéfice d'être touché plus directement par les courants mondiaux que nous içi, derrière le rideau de fer. Il reste figuratif à Paris encore, mais tout à fait autrement. Sa peinture est grasse, épaisse, l'effet est donné par des surfaces de couleur intensif aux limites nettes. Dans ces tableaux séduisants - du peintre qui a trouvé la liberté - se préssent déjà le constructivisme. Ou plutôt l'esquisse, la structure intérieure. *(Intérieur, 1959; Nature morte avec fleurs, 1960)*

(Egyiptom – közjáték) *"A direkt festés, Márffy személyes hatása után bezárult számomra; 1962–63–ban kezdtem önállóan dolgozni."* (J.A.) Mohón kezdte meg a párizsi múzeumok látogatását, megejtette a Louvre egyiptomi tára, a kőbe vésett lapos, vájt reliefek, sztélék. Nem másolta őket, hanem a szürke köveket parafrazeálta markáns színezésű, dekoratív festményekbe. Kiemelt néhány egyiptomi nőalakot, a megfelelő rekvizitumaival. A szecesszióra gondolok először, de hol volt még akkor a neoszecesszió; egyszerűen mind az art–nouveaut, mind Joláthyt vonzotta az egyiptomi művészet. Festése változatlanul vastag, fényes – ismétlem jelzőmet – zsíros.

(Echecomata, 1965) A sakk-automata címében megtartom az eredeti franciát, így markánsabb. Ez a tábla a festő határátlépése a figuratív és a geometrikus között. Igen, ez még a dekoratív darabok közé tartozik, de már következetesen a síkba terítve, viszont mégis rányomja a bélyegét a festőiség, a korábbi csendéletek éles foltmezejű, mégis laza alapállása. Az intenzív színek mellé belépett most a szonórikus, sőt – váratlan – a fekete is. Fenti darab testvére az *Elektronikus számítógép* (1965), melyről azt vallja Joláthy, hogy még ösztönösen csinálta, ösztönös számmisztikával.

(Horoszkóp) Ezzel a gépfestészettel egyidőben – 1965-ben – még mindig alakos festmények, a *Horoszkóp* sorozat, a csillagképek szuverén átfogalmazásai. Úgy látom – 1991–ből visszatekintve – termékeny évek voltak ezek, hogy a festő lázasan kereste a számára kijelölt, helyes utat. Bár ezeket a ciklusokat a kiállítóteremben, és itt a szövegemben is csak, mintegy az igazi Joláthy festészet propedeutikájaként mutatom be.

(Geomart síkban és térben) Miközben esti akadémián tanult, szüntelenül studírozott, rendszeresen kiállította munkáit, és hogy a kenyerét megkeresse, folytatta műszaki szerkesztő munkáját. *"A műszaki rajzok világa, mindaz ami körülöttem volt, inspirált. A műszaki élet az ember szellemi produktuma. A tudás kontrollál; indítást viszont csakis az érzelem adhat. A gépek világát festettem és mivel a műszaki kultúra is a sajátom, kidolgoztam magamnak egy szabványt. Harmincezer színt. Ezeket használom."* (J.A.) A Geomart megnevezést ő találta ki, s ez a korszaka sok–sok áttétellel, átmenettel, fordulatnak is tekinthető változásokkal voltaképpen mindmáig tart. A Joláthy–kép fényes felületének vége már, festése matt, felrakása vékony, Hard Edge precizitás a végtelenségig, intenzív, vidám, de – mondtam – tompa színek. Munkamódszere: először pauszpapíron gondosan megszerkesztett rajzot csinál, aztán színváltozatot, ugyancsak kicsiben. Színskálájának állomásait, a színeket jelzetekkel látja el – akárcsak a gobelin-szövők a kartonjukat –, igy: R 1, R 2, R 3, stb. *(Hétágú csillag, 1966)* Ebben az időben módja volt rá, hogy elkészítse a térgeometriáit, mostmár valóban három dimenziós struktúrákat, vagyis mindazt amit síkban csinált addig áttette plasztikába. Ezeket az erősen színe-

(Égypte - interlude) *"La peinture directe, l'influence personnelle de Márffy se ferme pour moi; je commençais à travailler indépendamment dès 1962-63."* (A.J.) Avidement, il commence à visiter les musées. Au Louvre il est captivé par la collection égyptienne, les stèles, les reliefs. Il ne les copie pas, il paraphrase ces pierres grises en des peintures de couleurs éclatantes. Il relève quelques figures de femmes avec ses réquisitions. D'abord je penserais au modern style mais la néo-modern style est loin encore; l'art égyptien attire tout simplement l'art-nouveau et Joláthy. Sa peinture est toujours épaisse, luisante - et je me répète - grasse.

(Echecomata, 1965) Je retiens le titre dans son origine, c'est plus marquant. Ce tableau est le passage de la frontière entre le figuratif et la géométrie. Oui, celui-çi figure encore aux pièces décoratifs, mais déjà conséquemment en surface plane par contre la picturalité y laisse son empreinte tout comme le principe léger des natures mortes antérieures. Aux cotés des couleurs intensifs entre le sonore - même inattendu - noir. Le frère de ce tableau est le *Computer* (1965), duquel Joláthy dit qu'il l'avait fait avec symbolique des nombres, intstinctivement.

(Horoscope) Simultanément aux "machinopeinture" - en 1965 - toujours des peintures figuratives; le cycle *Horoscope*, la transfiguration souverainne des constellation. Je pense - vue de l'année 1991 - que c'étaient des années fécondes, le peintre cherchait fébrilement son chemin. A vrai dire je présente ces cycles à l'exposition et dans mon texte comme la propédeutique de la véritable peinture-Joláthy.

(Geomart, en plan et en espace) Tandis qu'il étudie sans cesse à l'académie du soir, expose régulièrement, pour vivre il continue son travail de dessinateur acquérie à l'usine Standard de Budapest. *"Le monde du dessin technique, et tout ce qui était autour de moi, m'inspirait. La vie technique est le produit intellectuel de l'homme. Le savoir contrôle; cependant, seul le sentiment peut donner l'élan. Je peignais le monde des machines, et puisque la culture technique est la mienne aussi, j'élaborais une norme. Trente milles couleurs. Je les utilise."* (A.J.) L'appelation Geomart est sa trouvaille, et au fond, cette période dure jusqu'aujourd'hui avec des transitions, des changements, voire des tournants. La surface luisante de la peinture-Joláthy prend fin, sa peinture devient mate, mince, précision Hard Edge à l'infini. Intensif, gaie, mais - comme je disais - couleurs nuancés. Sa méthode: minutieusement sur papier calque d'abord, puis fait l'étude des nuances, toujours en réduction. Il met les indices aux couleurs, aux points d'arrêt des gammes - tel les tisseurs de gobelin sur leurs cartons -; R 1, R 2, R 3, etc. *(Étoile à sept branches, 1966)* Là, il trouve le moyen de faire "l'espace-geomart"; tout ce qu'il avait fait jusqu'alors en surface plane, il les transmet maintenant en structure de

zett, valódi térgeometriákat váltakozó színű lámpákkal világította meg – a reflektorok –, akár az utcai piros–sárga–zöld Kresz lámpák – egyszeriben színét változtatják az eredeti objektnek, minden kapcsolásnál más és más szín kiegészítéssel. Különben a színes objektek mellett másféle plasztikát is hozunk a tárlatra, Joláthy eredeti, fehér és színes rácsszerkezeteit.

(Hullámrendszerek) Vastagodó, vékonyodó, élesen elhatárolt, párhuzamos világosszínű, görbe-sávok rendszere ez a sorozat, akárha a fizika könyvben a hullám-interferencia törvényének kísérő ábrái is lehetnének. A festő elmondta, hogy az 1968–as párizsi diákfelkelések késztették erre a megnyilvánulásra. Különben ő nem értett egyet a diákokkal, saját maga is fogalmazott egy jelmondatot, melyet akkurátusan odaírt a fiatalok firkáival teli házfalra: *"Ne zárkózzatok be a szabadságtokba. Szabadítsátok fel magatokat, még a szabadságtól is."*(J.A.) *(Sáfrányajak, 1972; Folyam, 1972)*

(Utak – Budapesten) 1973–ban Joláthy hazatért. *"Hazahoztam albumjaimat, telve régebbi képterveimmel, meg húsz festményt és két macskát. Ezzel a bagázsival érkeztem meg. A hullám interferenciák vonalait csíkokká alakítottam: tulajdonképpen az első-, másod- és harmadrendű utakat is más és más színű sávval jelzik. Budapesten tompítottam a színvilágomat. Itt a környezetemben, az utcán nem látok csattanó színeket, az emberek ruhái sem olyan élénkek, mint Franciaországban. Nem adhatok mást, mint a valóságot."* (J.A.) Én – megjegyzem – egészen mást látok az Utak-ban. Ha már asszociatív hasonlat kell, inkább a vegyi gyárak különböző színű, hajladozó csőtekervényeinek együttesét látom bennük. Mindegy, a festmény a fontos. *(M 777, 1975; Újjászületés, 1975)*

(Térgeometria) Az előbbi zárójelben lévő terminus újabb gyűjtőnév. Joláthy nyolcvanas – és kilencvenes évek eleji – térgeometriái nem tévesztendők össze a régebbi, a hatvanas évek – már tárgyalt – geomart–jaival térplasztikáival sem. A kanyargó Utak végeztével a festőnek nyilván elege lett a dinamizmusból, ugyancsak geometrikusan, de szögletesebben kezdett fogalmazni, szigorúbban: eljött a statika ideje, úgy látszik. (Olymódon, hogy ebben a folytonosságban azért implicite bennfoglaltatik a mozgás, legalábbis a lehetősége.) Ez az állandó áthúzódik a mostani Ernst Múzeum-i kiállításig. *A Várfalak (1978)* még sikban vannak, még – mintegy – alaprajz ez, de utána következnek a vászon síkjára, azaz kétdimenziósra redukált festett kockák, objektek. Egy síkban tartott sztereometria. A színek egyre tompábbak, a faktura síma, tört színek ezek, – kedvenc, triviális szavammal – fagylaltszínek, igenis lírai színek, nem szabályos, hanem a teljes foltmezőt kitöltő kvázi–árnyékokkal. Ezeket a sík/térobjekteket a rövidebb megközelítés kedvéért az egyik Joláthy–mű címét kölcsönözve Zikkuratoknak neveztem el. A zikkurat ókori mezopotámiai szögletes erődítmények neve, érdekes, hogy – például – néhány évvel később James Stirling brit építész

trois dimensions. Ces structures fortement coloriées sont éclairées avec lampes de couleurs alternées. Les reflecteurs à chaques connections - tels les feux de circulation - changent la couleur de l'objet original en additionnent d'autres. D'ailleurs, en dehors des objets, nous exposons d'autres plastiques, des structures blanches et coloriées de Joláthy.

(Systèmes d'ondes) Cette série est un système des bandes courbées de couleur claire, ondulée, parallèles, aux limites nettes. Tout comme des illustrations d'interférence d'ondes d'un livre d'école. Le peintre confie que les mouvements d'étudiants parasiens à 1968 l'ont inspiré. Soi-même n'était pas d'accord avec eux, il rédigeait un slogan et l'avait méticuleusement écrit sur le mur plein de graffitis: *"Ne vous enfermez pas dans votre liberté. Libéréz vous." (A.J.) (Bouche de safran, 1972; Fleuve, 1972)*

(Routes - à Budapest) En 1973 Joláthy rentre en Hongrie. *"Je rapportais mes albums plein de projets d'anciens tableaux, vingt peintures, et deux chats. C'étaient mes bagages. Les lignes interférentielles, je les ai transformé en bandes: au juste, j'ai pensé aux routes. Puisque les routes de première, deuxième et troisième grade sont marquées de différentes couleurs. J'ai adouci mes couleurs. Ici, dans les rues, on ne voit pas de couleurs éclatantes, comme à Paris. Alors, je donne la vérité."*/A.J./ Pour ma part, je vois tout à fait autre choses dans les Routes. S'il nous faut une comparaison associative, j'en verrais plutôt l'ensemble des tuyauterie sineuses, colorié d'une fabrique chimique. N'importe, c'est la peinture qui compte. *(M 777, 1975; Renaissance, 1975)*

(Geométrie d'espace) Le titre çi-contre est un terme nouveau. Les stéréometries de Joláthy des années 80 et début 90 ne sont pas à confondre avec ceux - déjà traitées - des geomart-s et des objets des années 60. Au bout des Routes sineuses le peintre en avait assez du dynamisme. Il poursuit la composition géométrique, mais plus sévère, plus angulaire: le temps de la statique est venu. (De telle sorte que le mouvement ou au moins sa possibilité est implicitement contenu dans la continuité.) Ce constant s'étend jusqu'à l'exposition du Musée Ernst. Les *Remparts (1978)* sont encore en surface plan, en façon de tracé, suivent de près les cubes, objets coloriés réduite à deux dimensions sur la toile. Stéréometrie aplatie. Les couleurs plus en plus mates, la facture lisse, - trivialement avec mon expression favorite - couleurs de créme à la glace, oui, couleurs lyriques avec quasi-ombres irrégulières remplissant le champs entier. Pour plus de simplicité, j'appèle ces stéréreométries aplaties, Zikkurats, d'après le titre d'un oeuvre-Joláthy. Zikkurat, c'est le nom des forts gigantesques, angulaires de la Mésopotamie antique. Intéréssant, que quelques années plus tard, l'architecte anglais James Stirling construisait le nouveau musée de

Stuttgart új múzeumát – volt szerencsém látni, alaposan megnézni – éppenséggel zikkurat formára tervezte; ez a világ egyik első posztmodern építésű múzeuma.
Joláthy műszaki képzettsége folytán a legkorrektebb egypólusú, később a kétpólusú lineáris perspektíva szabályai szerint, annak purizmusával, eleganciájával szerkeszti meg objektjeit a vászon mezejében. Ezek a kocka–féle pszeudo–épületek úgy lebegnek a képen, mint az asztronauták a súlytalanság állapotában. A visszafogott rózsaszíneket, halványkékeket a sok–sok fehéret a művész a sajátmaga felállította törvények alapján szomszédoltatja. A fakó színek határai pengeélesek. Nemcsak derékszöget, meg hegyesszöget, hanem tompaszöget is találunk itt. Joláthy griffjei/fogásai közé tartozik, hogy olykor, mintha a reneszánsz épület rusztikáját, vagy pedig gyémántköves díszítését mímelné. *(Geometrikus tér, 1979; Zikkurat, 1982)*

(Újra, még egyetlen objekt) A párizsi plasztikái után még egyet készített a festő a *Központ (1982)* című terjedelmes darabot. Ha ránézünk erre a tárgyra, mégcsak nem is érezzük, hogy a mű most a síkból a térbe lépett, a festményből a szoborba való átállás döccenését nem észleljük. Ez nem idegen test ebben az œuvreben. Szemünk elsőre mégcsak észre sem veszi, hogy műfajváltás történt; kép és térplasztika egytestvér. Joláthy Attila objektje hitelesíti a festményeit, festményei az objektet. Művészeten kívüli, sajnos egyáltalán nem mellékes jegyzetem: azért volt ez az 1982–es objektje – legalábbis egyelőre – az utolsó, mert az ilyesmi pénzigényes. Megbízást nem kapott, a saját zsebe nem állja a felépítés költségeit.

(Transzparencia) Már az *Üvegtornyokkal (1981)* kezdődött. Hideg színhangulatú síkjait a plexit utánzó festett síkok váltják, áttetszőnek nézhetjük őket, pedig csak festve vannak. És ez a tendencia folytatódik, csakhogy a síkok–hasábok és egyéb síkokkal határolt idomok rendszere, meg a kvázi–árnyékok mellé járult még a kvázi–transzparencia is, a kubusok belseje sem maradt titok, sőt a mögötte lévő kubust is látjuk. A konstrukció, ha ez a transzparencia nem léteznék, akkor is megállna a lábán, rokon ez Bohus Zoltán – jóllehet összetett görbe felületű – barna rétegelt üvegplasztikáinak alapgondolatával. A testek Joláthynál ebben az évtizedben bontottabbak lettek – nincs már tömör zikkurat –, azaz több test szerepel egyszerre a képtáblán. Más és más a dőlésük. A perspektiva mostanra három pólusú lett. A tört színek megmaradtak, de mintha most minden egyszerre csak még líraibb lett volna. *(Kristálypalota, 1989; Arany tornyok, 1990)*

(Trompe–l'œil építészet) Joláthy mindig szerette a szem megcsalásának ezt az ókortól a rokokóig tartó scherzóját. Hogy a festés – emlegettem már előbb is – szembevágja a nézőt, hogy a képelemek csak úgy kilőnek a vászonból. Lebegő testek együttese ez a néhány kép is, nyeregtető, az őt záró timpanonnal; azt is mondhatnám, hogy ezt az asszociációt csak én érzem. Nem fontos. A mintegy–átlát-

Stuttgart justement en forme Zikkurat - j'ai eu la chance de le visiter de fond en comble; c'est un des premiers musée post-modern du monde.
Grâce à ses aptitudes techniques, Joláthy trace ses objets dans le champs de la toile selon les normes de la perspective linéaire unipolaire, puis bipolaire la plus correcte, avec l'élégance et le purisme de celui-çi. Ces pseudobâtiments cubiformes flottent sur le tableau tels les astronautes en état d'apesanteur. L'artiste fait voisiner, selon ses propres normes, les roses estompées, les bleus-claires et beaucoup de blancs. Les limites des couleurs pâles sont tranchantes. Nous voyons içi des rectangles, des angles aigus et même des angles obtus. Ruse de Joláthy que parfois il a l'air de mimer le rustique ou l'ornamentation d'un bâtiment Renaissance. *(Espace geométrique, 1979; Zikkurat, 1982)*

(Un seul objet encore) Après ses plastiques de Paris, le peintre crée encore une pièce volumineuse: *Centre, 1982.* Regardant cet oeuvre on ne sent pas du tout qu'il entre du plan à l'espace, du tableau à la sculpture. Ce n'est pas corps étranger dans l'oeuvre. Nos yeux ne perceptent pas la mutation; tableau et objet sont frères. L'objet authentifie les peintures, les peintures authentifient l'objet. Ma note hors de l'art, malheureusement non secondaire: son objet de 1982 est le dernier - au moins pour le moment - puisque c'est coûteux. N'ayant aucune commission, il est obligé de honorer les coûts de l'oeuvre soi-même.

(Transparence) Cela avait commencé avec les *Tours de verre (1981).* Des surfaces de couleurs froides alternent des surfaces imitant le plexiglass; il paraissent transparentes, pourtant ils sont peintes. Et cette tendance continue, seulement aux côtés de l'ordre surfaces-volumes et le quasi-ombre s'ajoutent la quasi-luminosité, et il n'y a plus de secret sur l'intérieur des cubes. On voit même le cube de derrière. La construction est valable même sans la transparence, elle est en parenté avec l'idée des objets en verre bruns qui sont en plan courbé de Zoltán Bohus. Chez Attila Joláthy, dans ces années les corps sont plus décomposés - plus de zikkurat compacte - c'est à dire plusieurs volumes figurent sur le tableau. Ils obliquent différemment. La perspective devienne à trois pôle maintenant. Les tons nuancés restent, mais tout est devenue très lyrique. *(Palais de cristal, 1989; Tours d'or, 1990)*

(Construction en trompe-l'œil) Joláthy aimait bien illusionner l'œil tel un scherzo de l'antiquité au rococo. Pour que la peinture - j'avais mentionné déjà - frappe les yeux, pour que les éléments se projettent de la toile. Ensemble des corps flottants ces quelques tableaux, comble fermé de son tympan; peut-être seule moi qui imagine cette association. Peut importe. La

szóság tovább él. Színek: világoskék, világos narancs, homokszín (beige) stb. A művésztől tudom, hogy nyolcvan színt használ egy táblán. Ezeknek a szemtévesztő–építészeti képeknek az alapja fekete, vagy egészen sötétbarna, markáns kontrasztot ad a szerkezet többi protagonistáinak, de szerintem a mélysötét alapok a főszereplők. Egyenjogú szereplő persze a képen vertikálisan átvágó szivárvány szalag is, csak úgy világít a feketéből. Egyszóval, itt minden elem főszereplő, csak a rendező Joláthy Attila csendesíti a színészek hiúságát, tereli egy akolba az összes képelemet, hogy klasszikus ensemble színielőadást nyújtson. Ha ez az intranzigens festő nem sértődnék meg, azt mondhatnám, hogy ez a produkció: posztmodern. *(Diagonális szivárvány, 1988; Kettős szivárvány, 1988)*

(Summa) *"A teret addig bonyolítom, amíg ebből egy irreálisnak tűnő valóság nem lesz. Vagy fordítva: egy jövőbe mutató térszerkezet, ami az esztétikumon alapul, nyugodtságot kelt, mégis dinamikus. Ezt a kettősséget keresem."* (J.A.) Nem hiába. Ez a formában, színben, nemkülönben etikai tartásában, a felületen és szellemében egyszersmind oly végletesen tiszta festészet híven követi alkotója kitűzött tervét. Ezekben a sokatmondó, összetett konstrukciókban Joláthy képes rá, hogy a műszaki termék hideg logikáját ötvözze az ember – komputerrel soha sem pótolható – megérzéseivel, érzékenységével. Jeges szenzibilitás ez. Érett, szuggesztív az ő minden darabja, valamennyi ciklusa. Ez négy évtizedes életmű – benne a párizsi tizenhét év alkotásaival – a magyar neoavantgárd egyik fehér foltját tünteti el. Modern művészetünk színképe Joláthy Attilával komplettebb lett, gazdagabb.

FRANK JÁNOS

quasitransparence continue à vivre. Couleurs: bleu-claire, orange-claire, beige etc. Je sais par l'artiste, qu'il utilise 80 couleurs sur un tableau. Le fond de ces peintures -bâtiments trompe-l'œil est le noir ou brun foncé, contrastant aux autres protagonistes de la construction, lieu que selon moi les vedettes sont ces fonds très foncés. La bande arc-en-ciel diagonale est protagoniste équivalent aussi, irradie du fond noir. Bref, tous les éléments sont vedettes, mais le metteur en scène Attila Joláthy apaise l'amour propre des acteurs, rassemble ces éléments dans la même bergerie qu'il puisse produire une représentation classique. Si ce peintre intransigeant ne se fâche pas, je dirai que cette production est post-modern. *(Arc-en-ciel double, 1988; Arc-en-ciel diagonal, 1988)*

(Sommation) *"Je complique l'espace jusqu'à en tirer une réalité d'aspect irréele. Ou l'envers: une structure de l'espace prévisionnelle qui se base sur l'esthétique, suggère du calme - est pourtant dynamique. Je cherche cette dualité."* (A.J.) Pas inutilement. Cette peinture infiniment pure en forme, en couleur, en sa surface, et son esprit et en sa tenue ethique suit fidèlement le projet assigné de son créateur. Dans ces constructions complexes, significatives, Joláthy est capable d'allier la logique froide de l'objet technique à la sensibilité et l'intuition - jamais remplaçable par les computers - de l'homme. Sensibilité glacée. Suggestives, mûres toutes ses pièces, tous ses cycles. Cet oeuvre de quatre déceunie - y compris les 17 ans de créativité parisienne - supprime le trou blanc du néo-avantgarde hongrois. Le spectre de notre art moderne est devenue plus complet, plus riche avec Attila Joláthy.

JÁNOS FRANK

.*La dictature communiste hongroise avait selectionné les artistes et les arts avant 1990 selon - une alliteration intraduisible - les trois T, c'est à dire Favorisé, Supporté, Interdite (Támogatott, Türt, Tiltott) dans son appretiation et son existence et considéré arbitrairement suivant la politique culturelle, nullement au point de vue artistique.

**Les Huits: constitué en 1909; groupe artistique des peintres hongrois exceptionellement talentueux influencé d'abord par les Fauves et autres mouvements de peintures modernes

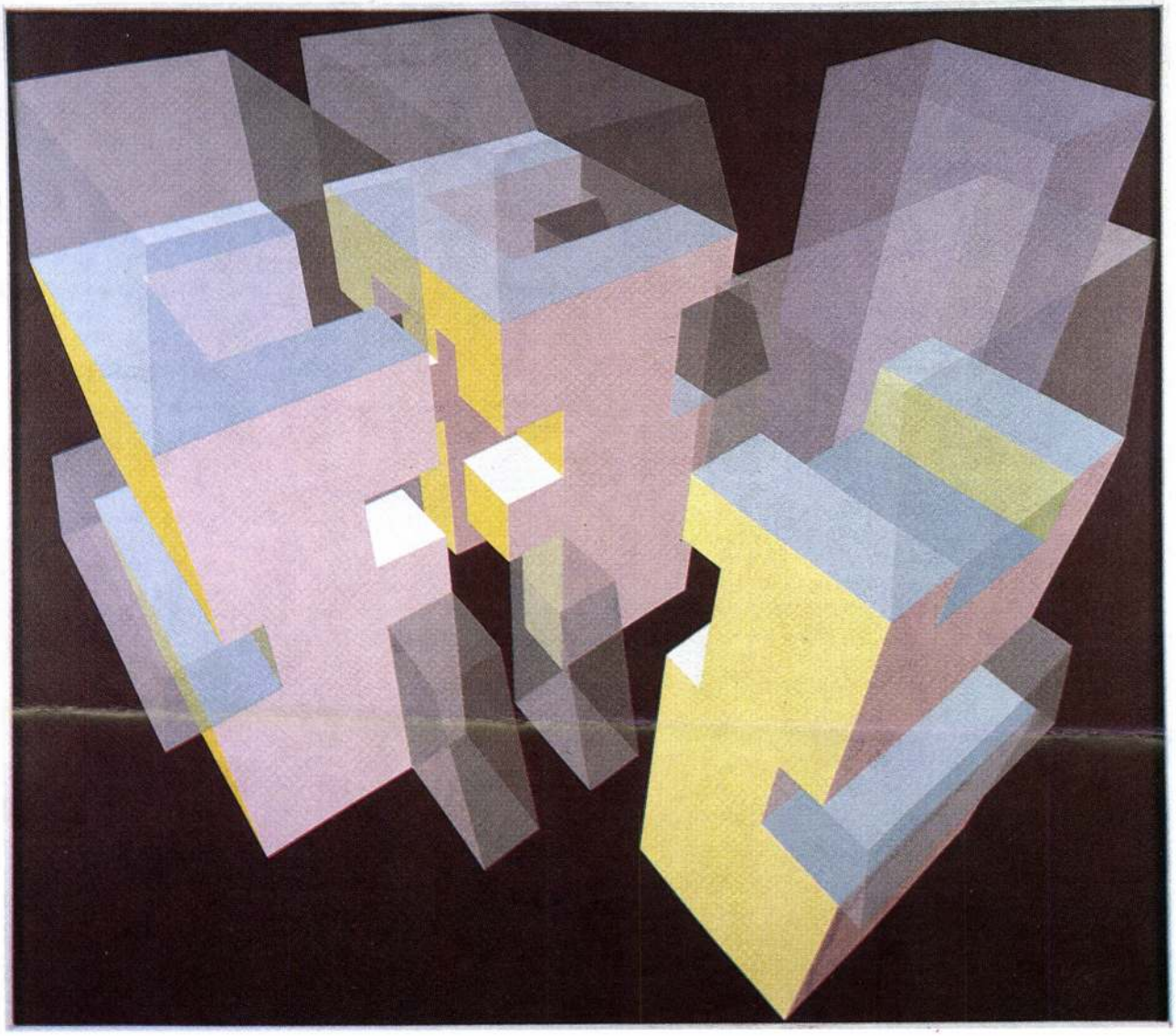

KRISTÁLYPALOTA (R.J.) • 1989 • PALAIS DE CRISTAL (J.R.)

JOLÁTHY ATTILA

1927 december 15-én született Budapesten
1942-44 a gyorsfegyvernemi hadapródiskola - Marosvásárhely - növendéke
1944-46 amerikai hadifogság, Ludwigshafen
1948-50 a Standard gyárban címfestő, majd műszaki rajzoló
1949-50 a Standard gyár képzőművész körének növendéke, tanára: Novotny Emil Róbert
1950-56 az albertfalvai Szellőző Művekben szerkesztő technikus
1951-52 a Budai Képzőművész Kör növendéke; tanára: Márffy Ödön
1952-55 ugyanott Márffy Ödön tanársegédje
1956-74 Franciaországban él
1958-60 a párizsi Grand Chaumière magánakadémia növendéke
1962 részt vesz az Art 62 művészcsoport (Evry) megalapításában
1981-től az Országos Közművelődési Központ - volt Népművelési Intézet – szakmai tanácsadója, a Tokaji Nyári Művésztelep Szitanyomat Műhelyének vezetője
1983 a Magyar Képzőművészek Szövetségének tagja

Önálló kiállításai:

1967 Galerie de la Chouette - Párizs
1970 Gelerie KEVI - Koppenhága
1972 Galerie NYHAVN - Koppenhága
1975 "E" Galéria - Budapesti Műszaki Egyetem
1976 VÁTI Klub - Budapest
Vajda Lajos Stúdió - Szentendre
1978 I. ker. Tanács Művelődési Háza; Bástya Galéria - Budapest
1979 Vajda Lajos Stúdió - Szentendre
1980 Tokaji Galéria - Tokaj
1981 Pataky István Művelődési Központ (Haász Istvánnal) - Budapest
1982 Érdi Művelődési Ház - Érd; Helikon Galéria - Budapest; Óbudai Pincegaléria - Budapest
1983 Művelődési Ház - Kiállítóterem - Nyiregyháza
1987 Művelődési Központ - Lenti
1988 A Művelődés Háza - Szécsény; Horváth Endre Galéria (Görögkeleti templom) - Balassagyarmat;
Tokaji Galéria - Tokaj

Csoportos kiállításokon részt vett:

1962-66 Art 62 csoport tárlatain - Párizs - Evry
1969 Espace et Lumière - Grand Palais, Párizs
1972 BWA - Poznan, Zielona Gora
1974 Hotel Volga - Budapest
1976 Pataky Művelődési Központ - Budapest; Országos Akvarell Biennále - Eger
1979 Pollack Mihály Műszaki Főiskola - Pécs; Országos Akvarell Biennále - Eger
1980 Norvegian International Print Biennale - Fredrikstad

ATTILA JOLÁTHY

1927 né en 15 décembre à Budapest
1942-44 École Militaire de Marosvásárhely
1944-46 prisonnier de guerre, Ludwigshafen
1948-50 peintre d'enseigne a l'usine Standard
1949-50 élève des courts d'art de l'usine; son professeur: Emil Róbert Novotny
1950-56 Dessinateur industriel, puis constructeur à l'usine Ventilation
1951-52 élève au Cercle d'Artistes de Buda; son professeur: Ödön Márffy
1952-55 Professeur-adjoint au Cercle
1956-73 vit en France
1958-60 élève a l'académie privée Grand-Chaumière à Paris
1962 il prend part à la formation du groupe d'art "ART 62" a Evry
1981 conseiller technique du Centre Nationel Culturel, dirige l'atelier de la sérigraphie a la colonie d'artistes de Tokaj
1983 membre de la Fédération des Artistes des Beaux Arts et des Arts décoratifs Hongrois

Expositions individuelles:

1967 Galerie de la Chouette - Paris
1970 Galerie KEVI - Copenhague
1972 Galerie NYHAVN - Copenhague
1975 Galerie "E" - Université Technique de Budapest
1976 Club "VÁTI" - Budapest
Galerie "Vajda Lajos" - Szentendre
1978 Galerie du Bastion, Maison Culturelle du Ière Arrondissement - Budapest
1979 Galerie "Vajda Lajos" - Szentendre
1980 Galerie de l'Église - Tokaj
1981 Centre Culturelle "Pataky István" - Budapest
1982 Maison Culturelle - Érd
Galerie Helikon - Budapest
1983 Maison Culturelle - Salle d'exposition Nyíregyháza
1987 Centre Culturelle - Lenti
1988 Maison Culturelle - Szécsény
Galerie "Horváth Endre" - Balassagyarmat
Galerie de Tokaj - Tokaj

Exposition de groupe:

1962-66 Expositions d'Art '62 - Paris - Evry
1969 Espace et Lumière - Grand Palais - Paris
1972 BWA - Poznan
1974 Hotel Volga - Budapest
1976 Centre Culturelle de István Pataky - Budapest
Biennale Nationale de l'Aquarelle - Eger
1979 École Technique "Pollack Mihály" - Pecs
Biennale Nationale de l'Aquarelle - Eger
1980 Norvègian International Print Biennale - Fredrikstad

1981 Nyári Tárlat - Szeged, Művelődési Ház - Művésztelep - Sátorlajaújhely
1983 Nyári Tárlat - Szeged
1984 SZÜV Keleti pályaudvar - Budapest; MOM Kultúrház - Budapest; STRUKTURA - Pataky István Galéria, Kőbánya - Budapest
Tavaszi Tárlat - Salgótarján
1985 Tavaszi Tárlat - Salgótarján
XI. kerületi festők, grafikusok - Bartók 32 Galéria, Budapest
Meditáció IV. - Bartók 32 Galéria, Budapest
Erdei Ferenc Művelődési Ház - Kecskemét
1988 Nyári Tárlat - Szeged
Bartók 32 Galéria - Budapest
1989 Tavaszi Tárlat - Salgótarján
Tavaszi Tárlat - Szövetségi - Műcsarnok - Budapest
Országos Grafikai Biennále - Miskolc
1990 VSZM Közösségi Ház XI. ker. - Budapest
Tavaszi Tárlat, Budatétényi Galéria - Budapest
Tavaszi Tárlat - Salgótarján
1991 Meditáció - Bartók 32 Galéria, Budapest
La Hongrie à Yerres

1981 Salon d'Été - Szeged
Maison Culturelle, Camp d'artistes - Sátoraljaújhely
1983 Salon d'Été - Szeged
1984 Gare de l'Est SZÜV - Budapest
Maison Culturelle MOM - Budapest
Galerie "Pataky István" - STRUKTURA - Budapest;
Salon du Printemps - Salgótarján
1985 Salon du Printemps - Salgótarján
Peintres et graphiques du XI ème Arrondissement
Galerie "Bartók 32" - Budapest
Méditation IV. - Galerie "Bartók 32" - Budapest
1988 Salon d'été Szeged
Galerie "Bartók 32" - Budapest
1989 Salon du Printemps - Salgótarján
Salon du Printemps - Műcsarnok - Budapest
Biennale Nationale d'art graphique - Miskolc
1990 Maison de Communauté VSZM du XI ème Arrondissement - Budapest
Salon du Printemps - Salgótarján
1991 Méditation - Galerie "Bartók 32" - Budapest
La Hongrie à Yerres

Művei köztulajdonban:

1975 Herman Ottó Múzeum - Miskolc
1977 Kassák Múzeum - Budapest
1981 Herman Ottó Múzeum - Miskolc
1982 Petőfi Irodalmi Múzeum - Budapest
1983 Művelődési Központ - Nyíregyháza
1986 Művelődési Minisztérium - Budapest
1989 Művelődési Minisztérium - Budapest

Œuvres en propriété d'État:

1975 Musée "Herman Ottó" - Miskolc
1977 Musée Kassák - Budapest
1981 Musée" Herman Ottó" - Miskolc
1982 Musée Littéraire Petőfi - Budapest
1983 Centre Culturelle - Nyíregyháza
1986 Ministère de la Culture - Budapest
1989 Ministère de la Culture - Budapest

Köztéri művei:

1984 Kerámia Falikép, Fedett Uszoda - Vác (Kocsis Ivánnal)
1985 Kerámia Falikép, Dunai Vasmű Kúlturház - Dunajúváros (Bárándy Istvánnal)
Festett Falikép, Termálfürdő aulája Hajdúszoboszló

Œuvres publiques:

1984 Mural de céramique - piscine couverte - Vác (avec Iván Kocsis)
1985 Mural de céramique - Maison Culturelle de l'usine sidérurgique - Dunaújváros (avec István Bárándy)
Peinture murale – Bain thermal de Hajdúszoboszló

KATALÓGUS

Festmény

Viriusz, 1955
vászon, olaj
60x40 cm

Horgász, 1955
vászon, olaj
40x60 cm

Önarckép, 1956
karton, olaj
45x28,5 cm
magántulajdon

Villányi út, 1956
vászon, olaj
68x50 cm

Intérieur, 1956
Csendélet irodai lámpával
vászon, olaj
81x60 cm

Montmartnei műterem,
1959
"Hommage à Csepregi"
vászon, olaj
59x42 cm

Virágcsendélet, 1960
karton, olaj
53x36 cm

Tavaszi erdő, 1961
karton, olaj
118x79 cm

Narancsos csendélet,
1962
olaj, vászon
38x55 cm

Virágszedő, 1962
karton, olaj
62x47 cm

Phénix és Ra, 1963
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x60 cm

Hathor és Scarabeus,
1963
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x60 cm

Izisz istennő, 1963
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x30 cm

Nut istennő, 1963
Horusz szemmel
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x60 cm

Ozirisz feltámadása, 1963
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x60 cm

Nut istennő, 1963
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x60 cm

Felajánlás, 1963
(Egyiptomi sorozat)
farostlemez, olaj
120x60 cm

Turbina, 1964
vászon, olaj
130x97 cm

Discorde, 1965
farostlemez, olaj
81x121 cm

Pelles mécanique, 1965
(Markológép)
vászon, olaj
97x130 cm

Nyilas, 1965
(Horoszkóp)
farostlemez, olaj
91x61 cm

Echecomata, 1965
farost, olaj
92x64 cm

Calculatrice électronique,
1965
farost, olaj
91x61 cm

Horoszkóp, 1965
farost, olaj
91x61 cm

L'Énergie, 1965
vászon, olaj
120x80 cm

Rapport géométrique,
1966
(Geometrikus
összefüggések)
vászon, akril
130x97 cm

Les cercles triangulaires,
1966
(Háromszöges körök)
vászon, akril
130x162 cm

Astrunid, 1966
vászon, olaj
130x97 cm
Kuszák Ágnes tulajdona

Alvéol, 1966
(Sejt I.)
vászon, olaj
130x97 cm

Cellule, 1966
(Sejt II.)
vászon, olaj
130x97 cm

Lune, 1966
(Hold)
vászon, olaj
130x97 cm
Kamarás Ferencné
tulajdona

Hétszögű csillag, 1966
vászon, olaj
92x66 cm

Olympia, 1967
vászon, tempera
116x73 cm

Országutak I., 1974
vászon, olaj
60x90 cm

Országutak II., M. 777,
1975
vászon, olaj
130x196 cm

Szerkezet, 1975
farost, olaj
60x60 cm

Ujjászületés, 1975
vászon, olaj
68,5x92 cm

Hullámzó szalagok, 1976
farost, olaj
80x80 cm

Támasztott középpont,
1976
farostlemez, olaj
60x120 cm

Központosított
erővonalak, 1976
vászon, akril
95x110 cm
Kuszák Ágnes tulajdona

Az erők közös útja, 1977
vászon, olaj
100x120 cm

Találkozás, 1977
vászon, olaj
145x115 cm

Kooperáció, 1977
vászon, olaj
130x130 cm

Sejt kompozíció I., 1977
farostlemez, olaj
60x80 cm

Sejt kompozíció II., 1977
farostlemez, olaj
60x80 cm

Olajvezeték, 1978
farost, olaj
60x80 cm

Kettős kapcsoló, 1978
vászon, olaj
80x120 cm

Várfalak, 1978
vászon, olaj
90x40 cm

Hajnal, 1978
vászon, akril
80x80 cm

Geometrikus tér, 1978
vászon, olaj
80x80 cm

Varázsdoboz, 1979
vászon, akril
60x40 cm
Joláthy Dániel tulajdona

Molloch, 1979
vászon, geralit
94x130 cm

Vetületek, 1979
vászon, akril, plextol
164x122 cm

Knosszosz, 1979
vászon, akril
80x112 cm

Lebegő bázis, 1979
vászon, geralit
90x110 cm

Közelítés, 1980
vászon, akril
140x140 cm

A nagy készülék, 1981
vászon, akril
100x120 cm

Üvegtornyok, 1981
vászon, akril
100x120 cm
Rozványi Balázsné
tulajdona

Zikkurat, 1982
vászon, akril
80x100 cm

Űrbázis, 1982
vászon, akril
100x70 cm
Swierkiewicz Róbert
tulajdona

Dinamikus tér, 1983
vászon, akril
100x100 cm

Kozmikus tér, 1983
vászon, akril
100x120 cm

Előőrs, 1987
vászon, akril
100x140 cm

Kettős szivárvány, 1988
vászon, akril
130x140 cm

Diagonális szivárvány,
1988
farost, akril
80x86 cm

Transzparencia, 1989
vászon, akril
90x120 cm

Kristálypalota, 1989
vászon, olaj
120x140 cm

Aranytornyok, 1990
vászon, akril
140x100 cm

Grafika, szerigráfia

Madaras, 1963
papír, tempera, 49x37 cm
(papírméret: 70x50 cm)

C/II. 20, 1968
szerigráfia, papír,
36x36 cm
(papírméret: 70x50 cm)

R 68/III., 1968
szerigráfia, papír,
45x44 cm
(papírméret: 70x50 cm)

R 68/IV. 36, 1968
szerigráfia, papír,
36x36 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Hullámtér I., 1972
papír, tempera, 36x36 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Kék, fekete írás, 1974
papír, tempera, 65x50 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Építészet, 1976
papír, tus, 47x35 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Kapcsolódó szerkezetek,
1976
papír, tempera, 47x35 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Syrius II., 1981
szerigráfia, papír,
38x35 cm
(papírméret: 70x50 cm)

F 982, 1982
szerigráfia, papír,
37,5x34 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Térillesztés I., 1983
szerigráfia, papír,
37,5x34 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Űrváros II., 1986
szerigráfia, papír,
40x31 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Écologie I., 1986
szerigráfia, papír,
38,5x34 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Tokaji szivárvány, 1988
papír, szerigráfia,
38,5x34 cm
(papírméret: 70x50 cm)

Emlékmű, 1989
papír, szerigráfia
40x35,5 cm
(papírméret:70x50 cm)

Plasztika

Diamant (térgeometria),
1966
karton, plexi,
60x60x40 cm

Structure (térgeometria),
1966
karton, plexi,
60x60x40 cm

Fehér rácskompozíció,
1969
festett fa, 40x40x4 cm

Színes rácskompozíció,
1969
festett fa, 40x40x4 cm

Folyam, 1972
farost, olaj, 60x60x4 cm
Joláthy Loránt tulajdona

Üstökös, 1972
farost, olaj, 60x60x4 cm
Joláthy Loránt tulajdona

Sáfrányajak, 1972
farost, olaj 60x60x4 cm

Léc képek, 1976
(Májusfa)
(Orosz Péter
installációjával)
6 db; 60x10x1 cm
4 db; 120x10x1 cm

Központ (térgeometria),
1983
(Joláthy Loránttal
közösen)
plexi, alumínium,
80x60x60 cm

'97. máj. 31 Magyar szalon 1997

Értékek és érdekérvényesítések

Voltak jó és rossz képek. Egyszer talán én is itt leszek – írta a *Magyar Szalon 1997* című kiállítás vendégkönyvébe az egyik, gyaníthatóan fiatal látogató, aki a névtelenséget választotta, noha névvel ellátva akár *Ady-féle* tömör kritikaként is megállná helyét a szöveg. Akárcsak a másik, amely alatt név is olvasható: Tanultunk belőle! Rozika. S hogy mit tanultunk? Elsősorban talán azt, hogy hogyan teheti a jó rendezés emészthetővé azt, ami egyrészt a művek mennyisége, másrészt az előzmények – a *Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége* és a *Műcsarnok* vezetői majd egy évig tartó vitája egy esetleges millecentenáriumi tárlat fölött – miatt sokak számára eleve fogyaszthatatlannak ígérkezett.

A két rendező – *D. Udvardy* Ildikó és *Orosz* Péter, a tárlatnak helyet adó Műcsarnok munkatársai – mintegy félezer művet helyeztek el a termekben úgy, hogy a lehetőségekhez képest kiemeljék az anyagban rejlő értékeket, s egy-egy hangsúly elhelyezésével ott is csökkentsék a néző hiányérzetét, ahol közepes vagy gyöngébb művek határozzák meg az összképet. A középső teremsor bejáratánál kapott helyet *Gyarmathy* Tihamér nagydíjas festménye, a *Termékenység*, néhány képpel távolabb helyezték el *Molnár* Sándor ugyancsak díjazott képét, az *Örvénykristály N° 2*-t, amelyek mellett *Vojnich* Erzsébet, *Váli* Dezső, *Joláthy* Attila, *Kárpáti* Tamás, *Földi* Péter, *Szűcs* Miklós munkái adják a képanyag tovább nem is ...gyon szaporítható értékeit.

Külön termet szenteltek a szemléletileg joggal meghaladottnak tekinthető, de a közönség egy része szemében ma is népszerű műveknek, a szoborcsarnokot pedig egyféle „stíluspluralizmus" jegyében rendezték be. Az innen visszaforduló látogató az egyik oldalon a grafika termeit járhatja be, olyan kiváló művészek alkotásaival találkozva, mint például *Kovács* Attila, *Keresztes* Dóra, *Sáros* András Miklós, *Banga* Ferenc, *Molnár* László József, a másikon az „egyéb" kategória műveit veheti szemügyre, elsősorban néhány textíliát, amelyek többsége oly színvonalas, hogy bizony ezek mellett bizonyul „egyéb" kategóriának a festmények és szobrok legnagyobb része.

Apropó látogató, apropó színvonal. Ami az előbbit illeti, az intézmény munkatársai által szorgalmasan végzett felmérések azt jelzik, hogy a Magyar Szalont átlagosan kétszer annyian látogatják, mint a Műcsarnok egyéb kiállításait. Hogy a közönségnek szüksége van erre a tárlattípusra, az tehát már most valószínűsíthetőnek tűnik, s ha ez így van, a magyar képzőművészetnek is szüksége van rá, hiszen a kortárs magyar művészet elsőrangú problémája az az érdektelenség, amely az elmúlt évtizedekben – más művészeti ágaknál jobban – körülvette. A közönség kíváncsi az összképre, amelyet a kortárs magyar művészet mutat, ez a kíváncsiság pedig azért is örvendetes, mert a művek szeretete az esetek egy részében vásárlásban is kifejeződhet.

A kérdés csupán az, hogy a közönség valóban azt látja-e, amit kortárs magyar művészetnek nevezünk, azaz a legjobbat mindabból, ami a vizualitás eszközeivel ragadja meg a kor problémáit, fejezi ki szellemét. A válasz egyértelmű nem. Néhány nagy alkotó távolléte még nem tenné torz tükörré a Magyar szalont, de az például, hogy a Műcsarnok előző igazgatója, *Keserű* Katalin által 1994-ben tudományos alapon rendezett, alapos katalógussal kísért tárlat – *'80-as évek – képzőművészet* – mintegy száztíz résztvevője közül itt mindössze tizennégy művész művei szerepelnek, már több mint elgondolkodtató. (A Székesfehérvárott rendezett, a nyolcvanas évek, illetve az 1991–96 közötti időszak művészetét bemutató két kiállítás esetében még roszszabb az arány: ötvenhétből három, illetve negyvenből két fő). Kérdés: ha a három kiállítás élvonalához, illetve a legtehetségesebb fiatalok közé – nem egyetlen művészcsoporthoz – tartozó művészei szinte teljes mértékben távol maradtak a Magyar szalonról, akkor a hosszú harc után létrejött tárlat – tisztelet a néhány tucat kiváló műnek – másod-, harmadvonalhoz tartozó munkái hogyan tükrözhetik hitelesen a kortárs magyar művészet színvonalát, immanens értékeit? Márpedig mélyen egyetérthetünk a katalógus előszavát író *Wehner* Tiborral: a kortárs magyar művészet helyzetének meghatározásához csak úgy kezdhetünk hozzá, ha újra az válik legfontosabbá, amikről a kisszerű harcok, csoportérdekek érvényesítése közben alig esik szó: az esztétikai érték.

Annak érvényesítéséhez pedig – *Contemplata aliis tradere*, mondja *Hager* Ritta kiváló textilmunkájának a fölirata – nem elég a másokra való mutogatás, a kölcsönös vádaskodás, sokkal inkább a szemlélődés, az elmélyült munka. Festés, „szoborás" vagy éppen kiállításrendezés, katalógusszerkesztés közben is. Így például aligha tagadható, hogy az elmúlt hónapokban arra is juthatott volna idő, hogy a szalon szervezői a katalógusba bekérjék a kiállítók legfontosabb adatait, s ami fontosabb: a kortárs magyar művészet helyzetét tárgyilagosan bemutató tanulmányt írjanak, írathassanak.

Az is lehet, hogy azoknak van igazuk, akik kevésnek találták az időt a szalon méltó előkészítésére, s későbbi megrendezése mellett érveltek. Mert egy valóban jól megrendezett szalon talán alkalmat adna rá, hogy megfelelő módon tegyünk különbséget az egyes képzőművészeti csoportok érdekei és a Műcsarnok homlokzatán olvasható aranyos betűk – A magyar képzőművészetnek – jelentése között. Ez a szalon – sajnos – nem az a szalon.

P. Szabó Ernő

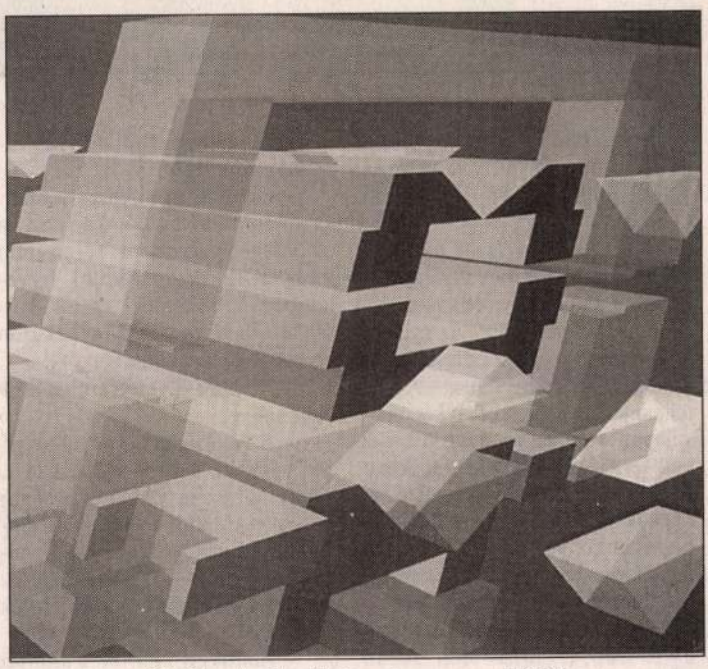

Joláthy Attila: Prizmakemence, 1995

án Ferenc terve méltó a XXI

Eredményhirdetés a Nemzeti Színház építészeti

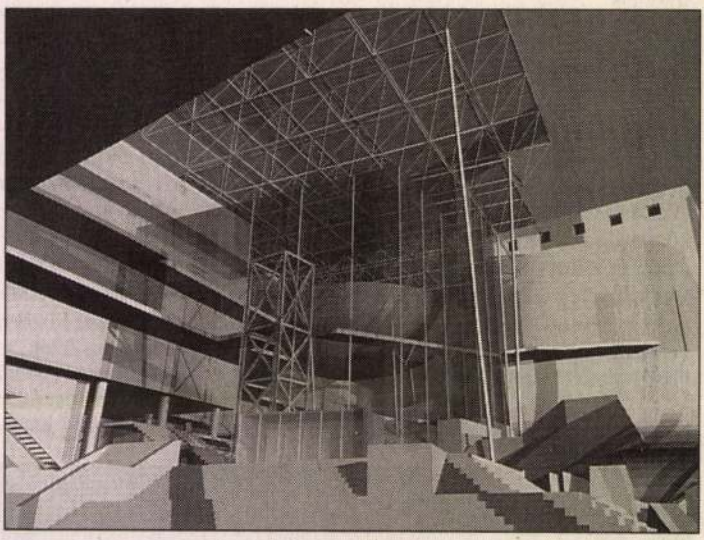

A színház főbejárata

Fiala István kormánybiztost arról kérdeztük, milyen szakmai érvek szóltak Bán Ferenc pályázata mellett.

– A kijelölt helyszín, az Erzsébet tér adottságait figyelembe véve nehéz feladat úgy elhelyezni a színházépületet, hogy az minden követelménynek megfeleljen – mondja a kormánybiztos. – A szűk telken a nagyszínpad és a két oldalszínpad alig fér el. Ezen túl meg kell felelni a városépítészeti követelményeknek, s a Nemzeti Színháznak szimbólummá is kell válnia. Bán Ferenc terve azért zseniális, mert ott ad markáns, kemény homlokzatot, ahol ez szükséges, s ott lazítja fel, ahol kell, s ezzel nagyon szép, izgalmas teret teremt. Az épület megfelel a színháztechnikai követelményeknek is.

– Egyhangú volt a bírálóbizottság döntése?

– Elmondhatom, hogy a munka során mindvégig a *terv* volt az elsődleges szempont, semmiféle lobbyérdeket nem vettünk figyelembe. A bizottsági tagok és a szakértők nagy többségénél Bán Ferenc pályázata volt a győztes.

– Milyen építészeti stílust képvisel a terv?

– A színházépület a XX. század végéhez kötődő alkotás lesz, amely hordozza mindazokat a stílusjegyeket, amit a századvég építészete kikristályosított. Nagy erénye az is, hogy jól illeszkedik az autóbusz-pályaudvar műemlék épületéhez.

– Mindvégig vita volt a színház befogadóképessége körül. Végül is hány személyes lesz a nézőtér?

– A nagyteremben legalább 648-an férnek el. A kamaraszínpad nézőtere az igények szerint alakítható.

– Most, hogy kiválasztották a győztes pályaművet, talán kiszámolható az is, elég lesz-e a nyolcmilliárd forint a színház megépítésére.

– A színháztechnikát nem számítva négy-, négy és fél milliárd forint körül lesz az építés költsége. Ez az összeg annyival növekedhet, amennyit a belső felszerelésre fognak költeni. A szakértők megállapítanak egy igényszintet, de hogy mindez mennyibe fog kerülni, azt még nem lehet megbecsülni. Az épület szerkezete pedig biztosítja, hogy alkalmas lesz a XXI. századi újításokat, technológiákat is befogadni.

– Miért vesznek meg tizenöt pályázatot? Talán ezeknek egyes megoldásait is felhasználják majd a végleges tervekben?

– A Bán Ferenc pályaműve mellett kiemelt két tervnél azt értékelte a zsűri, hogy azok egyenletesen és összességében magas színvonalon oldották meg a feladatot. A többiekében kitűnő részmegoldások voltak. Mindenképpen honorálni kívántuk azt is, hogy az alkotócsoportok mindegyike a munkáján kívül legalább egymillió forintot költött a pályázata elkészítésére. Arról azonban nincs szó, hogy a különféle terveket össze akarjuk dolgozni. Történtek már ilyen építészeti kísérletek, ám azok nem voltak sikeresek.

yítványgyár a magániskola

n a hatékony törvényességi ellenőrzés híve

lyos törvény szerint a nem állami iskolák törvényességi ellenőrzését tehát az önkormányzati főjegyző vagy jegyző látja el mint felelős közhatóság. Ez teljesen decentralizált irányítást jelent, a minisztérium csak a jegyzőkön keresztül tart kapcsolatot a magániskolákkal. Tevékenységüket nem is tudja „felülről" nyomon követni. A kérdésre tehát, hogy országszerte hogyan „muzsikálnak" a magániskolák, hitelt érdemlően csak a fenntartóik tudnak válaszolni. Az oktatásirányítók úgy vélik, a magániskolák esetében a civil kontrollnak kell érvényesülnie, és a mányi eset azt bizonyítja, hogy a kontroll érvényesül is. A szülők felfigyeltek arra, hogy a Leonardo iskola nem jól működik, és ezt szóvá tették.

A jegyző szakértőket kérhet fel és ellenőrzést tarthat az intézményben, s ha törvénysértést észamelyek a szakmai ellenőrzési feladatokat ellátták. A '94-ben felállt oktatási irányítás felszámolta őket, ma a tizenkilenc megyei (és egy fővárosi) pedagógiai intézetre hárul ez a munka. Báthory Zoltán szerint a szakfelügyelői rendszert nem volna jó visszahozni, hiszen sérti a pedagógusok szakmai autonómiáját. Báthory Zoltán úgy véli, a képzés színvonaláról leginkább a tanulmányi eredmények beszélnek, de nem elég széles körűek az ezekről való felmérések. Ezért is találták ki az oktatási reform részeként az *alapműveltségi vizsga* intézményét, amely azonban a törvény szerint nem lesz kötelező.

Az *Alapítványi és Magániskolák Egyesülete* szerint a '93-as törvény túlzott részletességgel szabályozta a magániskolák működését, a pedagógiai folyamatokat és a

Kiüri

Diákk

Egy iskola megszüntetése vag nem technikai-szervezési kérdés csu ákok és tanárok életében hoz nagy pesten huszonhat iskola költözik vag ni. A döntéshozókat érvekkel nem l őket csak a nagy számok, az átfogó deklik. Amit pedig a főváros vezeté – látszólag betartva a demokrácia j véghez is viszi. Ha egy indok megdő

Úgy tűnik, szélmalomharcot ví VIII. kerületében a *Radnai Béla Köz középiskola, Gimnázium, Gépíró és kola* vezetői is, nem menekülhetnek tástól. Érveiket, amelyekkel gazdasá és hagyományaikra hivatkoznak, ne nem akarják meghallani. *Jurcsó* Ist *Müller* Ferencné és *Kerekes* Barnabá belekapaszkodnak a remény utolsó sz

A Radnai a Népligettel szemben cessziós épületben működik, amelyet *palotának* neveztek. A század első év náziumnak épült, a magyar állam tul szébe valamikor három évre beköltö

Dolláthy Attila † 1998. VIII. 1.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

	SZOMBAT				VASÁRNAP				HÉTFŐ			
	ÉNY	DNY	ÉK	DK	ÉNY	DNY	ÉK	DK	ÉNY	DNY	ÉK	DK
Fronthatás:	MELEG	MELEG	MELEG	MELEG	MELEG	MELEG	MELEG	MELEG	HIDEG	HIDEG	MELEG	MELEG
éjszakai/nappali hőmérséklet °C	18/27	19/32	16/30	19/35	17/33	20/34	16/33	18/37	20/25	23/30	18/31	20/35

Világvárosok időjárása

	Szombat		Vasárnap		Hétfő	
ATHÉN	derült	36	napos	33	napos	33
BÉCS	zápor	25	zivatar	24	zivatar	21
BRÜSSZEL	zápor	20	esős	19	zivatar	19
ISZTAMBUL	napos	30	napos	34	napos	34
JERUZSÁLEM	napos	37	napos	36	napos	35
LONDON	zápor	18	esős	19	zápor	18
LOS ANGELES	változó	27	napos	31	napos	19
MIAMI	változó	33	változó	32	zivatar	33
MOSZKVA	változó	29	zivatar	32	zivatar	32
NAGYVÁRAD	derült	33	derült	36	záporok	30
NEW YORK	napos	27	napos	27	változó	26
PÁRIZS	zápor	21	zivatar	20	zivatar	21
POZSONY	zivatar	28	zivatar	25	zivatar	24
PRÁGA	eső	24	zápor	23	esős	18
RÓMA	felhős	33	napos	29	napos	28
SYDNEY	napos	15	napos	15	napos	17
UNGVÁR	napos	30	napos	34	napos	30
ÚJVIDÉK	derült	34	derült	38	zivatar	34
VANCOUVER	napos	22	napos	22	napos	23

Napkelte: 5 óra 21 perc
Napnyugta: 20 óra 19 perc

Vízhőmérséklet

Balaton	24 fok
Fertő-tó	24 fok
Velencei-tó	21 fok
Tisza-tó	19-25 fok
Adriai-tenger	25-27 fok
Égei-tenger	24-26 fok
Fekete-tenger	23-25 fok
Földközi-tenger	22-28 fok
Atlanti-óceán	16-22 fok

Széljelentés (Beaufort)

Balaton	1-3 / 4
Fertő tó	2-3 / 4
Velencei-tó	1-2 / 3-4
Tisza-tó	1-2 / 3

Fontosabb telefonszámok

Orvosmeteorológia	(88 Ft/perc)	06-90304612
Dél-Európa		06-90304645
30 napos előrejelzés		06-90304628
Távolabbi kilátások		06-90304631
Széljelentés		06-60505055
Élőszavas tájékoztatás	(180 Ft/perc)	06-90504001

Készítette: OMSZ

Pollenjelentés

Országszerte igen alacsony a pollenkoncentráció. Csupán az enyhén allergén csalán virágpora érte el a közepes szintet. Az allergén penészgombák légköri koncentrációja szintén nem jelentős

ÁNTSZ INFO

PROGNÓZIS AUGUSZTUSRA

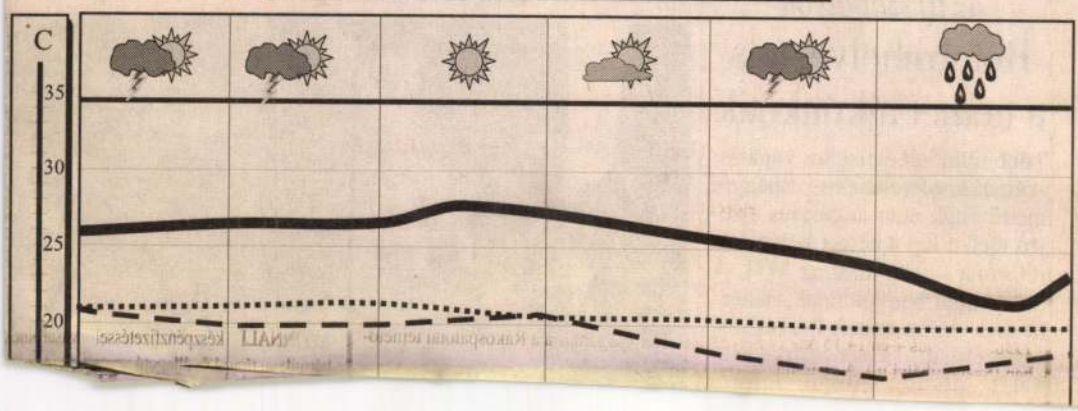

Giuliani polgármester nagyravágyó álmokat

Rendőrcélpont a New York-i

Igencsak túllőtt a célon New York polgármestere, Rudolph *Giuliani* – vélik mostanában választói. Azt még megértették, hogy gyorshajtásért magas pénzbírságokat rónak ki a rendőrök, az utcai eladókkal és a taxisokkal szembeni, igen kemény bánásmódot viszont már nem tudták megemészteni. Utóbbiak elégedetlenségére egy taxissztrájk hívta fel a figyelmet a minap, a sofőrök így próbáltak tiltakozni a polgármesternek a főként az indiai, orosz és afrikai származású taxisokat sújtó, drákói intézkedései ellen.

A város napkeltétől késő éjszakáig szűnni nem akaróan rohanó forgatagában azonban korántsem a taxisok jelentik az egyedüli veszedelmet. A halált megvető bátorsággal száguldó biciklis futárok és az iszonyatos sebességgel guruló görkorcsolyázók úgyszintén állandó éber körültekintést követelnek meg a forgalomban részt vevőktől.

Miközben ez a nyüzsgés és New York maga a világ szemében az „igazi Amerika", lakosainak többsége korántsem amerikai, s nemcsak származását igazoló papírjai, hanem elsősorban mentalitása miatt. A belevaló New York-i ugyanis az Encyclopedia of New York City szerint „mokány, durva, szívós és még a saját sorsa iránt is közömbös". Ugyanakkor „műveltnek, ravasznak és minden hájjal megkentnek is kell lennie ahhoz, hogy túlélje a városi élet veszélyeit és nehézségeit". A New York-i éppen ezért sok – talán túl sok – tekintetben különbözik még az ország más területein lakóktól is.

Ez a másság lehet az egyik magyarázata, miért is olyan rossz a híre New Yorknak szerte az Egyesült Államokban. A helyzet azonban változik. Aligha vitatható ugyanis, hogy Giuliani már első hivatali időszaka alatt áttörést ért el a „tough on crime" (keményen a bűnözés ellen) politikájával. A bűnözés mértéke minden korábbinál alacsonyabb szintre süllyedt: az utcák ma biztonságosabbak, mint bármikor az elmúlt harminc évben. A polgármester drasztikus fellépésével felszámolta a rendőri korrupciót, és megemelte a bűnüldöző szervek munkájához szükséges juttatásokat. Tucatjával kerültek rács mögé a közismert gengszterek: az újságok nap nap után válogathattak a címlapsztorik közül.

Csodálták is a New York-iak az olasz származású republikánus politikust, aki a – hagyományosan demokrata érzelmű – városban érvényt tudott szerezni az akaratának. Amit azonban Rudy Giuliani mostanában, második polgármesteri ciklusa alatt művel, az már választói szerint is sok a jóból. Míg ugyanis közmegelégedésre tavaly a koldusokat, a pornóüzleteket és az engedély nélküli bárok üzemeltetőit üldözte, idén főleg a közlekedési kihágásokra fordította figyelmét. Méghozzá azt vette a fejébe, hogy minden egyes gyalogost, aki ni-

ros jelzés
megbírsá
mesterség
gatták a j
egy New
ilyen jelen
Ezt követte
se, legutób
bálta meg
vatkozva –
rületekről,
illata, úgyr
gyelmét. S
a tolongás
mestere. A
ban másró
gyed hivat
mek lobb
igyekezett
kurenciátó
Ám a
okozta
lárért
sító f
sági
mer
váro
mes
Wo
de a
teres-
má
ered-
te
. j. a.)

Mától érvényesek az új szabályok

Reformhelyesírás a német ajkúaknak

Több mint két évtizedes vajúdás, számos konferencia és késhegyre menő viták után augusztus elsején életbe lép a német helyesírás reformja – adta hírül az MTI. A sokak által bonyolultnak, nehézkesnek érzett német helyesírást egyszerűsítő, a tengernyi szabályt ritkító, átfogó reform

Ivóv

KATONAI tiszteletadással helyezték örök nyugalomra pénteken a kecskeméti köztemetőben a július 23-án történt repülőbaleset áldozatát, Rácz Zsolt vadászpilótát, akit a honvédelmi miniszter alezredesből posztumusz ezredessé léptetett elő.

ELHUNYT Joláthy Attila festőművész 71 éves korában. Hamvait a római katolikus szertartás szerinti búcsúztatás után, augusztus 4-én, kedden kilenc órakor helyezik örök nyugalomra a Farkasréti temetőben.

Jobáthy Attila

Lettország: június végétől „latkorszak"

Riga (MTI) – Lettországban június 28-án teljes körűvé válik a köztársaság új fizetőeszközének, a latnak a bevezetése – jelentette be a balti állam központi bankja.

Lettországban párhuzamosan két fizetőeszköz van érvényben: a lett rubel és kis címletekben a lat. A központi bank szóvivője feltárta azt a sok helyi lakost érdeklő titkot is, hogy milyen arányban cserélik majd a lett rubelt latra: a bejelentés szerint 200 lett rubel ér egy latot. Fontos közlés a bank részéről az is, hogy a lett rubelt egyelőre nem vonják ki a forgalomból, azaz mindkét fizetőeszközt el kell majd fogadni a boltokban. Jelenleg az üzletek többsége lett rubelben adja meg az árakat.

A Reuter beszámolója szerint 135 lett rubel ér egy dollárt, azaz 1 lat közel 1,5 dollárt tesz ki. A nemzeti szimbólumokkal ellátott színes nemzeti valuta öttől ötszáz lat címletekben kerül forgalomba. A szóvivő szerint a lat bevezetése összhangban áll a Nemzetközi Valutaalappal születetett megállapodással.

A pénzügyi szervezet 80 millió dollárt ígért Lettországnak nemzeti valutája stabilitásához.

A brit hírügynökség megjegyzi azonban, hogy ehhez az alaphoz Lettország nem nyúlt; a lat fedezetéül az ország keményvaluta-tartaléka és hattonnányi aranya szolgál.

AUTÓPIAC

Mikepércs (HBN) – A Szilágyi-féle használtautó-kereskedésben az elmúlt héten tucatnyi Dacia, valamint 21 más típus talált gazdára. Jellemző típusok, évfolyamok és árak: Opel Kadett – 7 éves – 400 ezer, Peugeot 205 – 10 éves – 330 ezer, Citroën BX – 10 éves – 280 ezer, Mazda 323 – 12 éves – 230 ezer, Aro 10.3 – 3 éves – 177 ezer, Zastava GTL – 7 éves – 150 ezer, Volkswagen Golf – 16 éves – 120 ezer, Robur – 6 éves – 100 ezer, VAZ 21013 – 6 éves – 95 ezer, Wartburg 353 – 7 éves – 84 ezer, Skoda 120 L – 11 éves – 55 ezer, Barkas – 12 éves – 50 ezer, Trabant 601 – 7 éves – 50 ezer, utánfutó – 13 éves – 40 ezer, Trabant 601 – 9 éves – 35 ezer, VAZ 2101 – 18 éves – 31 ezer, Moszkvics 2140 – 11 éves – 30 ezer, Wartburg 353 – 10 éves – 25 ezer, Trabant 601 – 7 éves – 21 ezer, Wartburg 353 – 18 éves – 20 ezer és Barkas – 10 éves – 20 ezer forint.

Kárpótlási jegy

Tőzsde

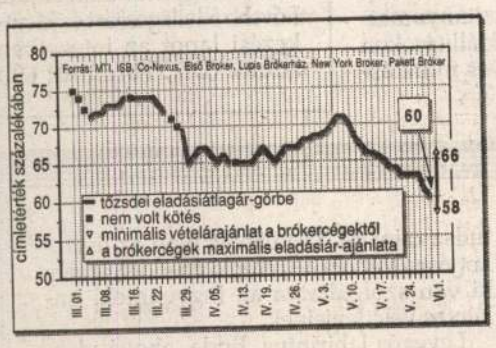

Hivatalos árfolyamok

Érvényben: 1993. május 28.

Pénznem	VALUTA Vétel	VALUTA Eladás	DEVIZA Vétel	DEVIZA Eladás
Angol font	135,40	138,20	136,31	137,01
Ausztrál dollár	60,02	61,26	60,44	60,74
Belga frank*	264,84	269,50	266,17	267,33
Dán korona	14,18	14,44	14,28	14,34
Finn márka	15,98	16,38	16,12	16,22
Francia frank	16,10	16,38	16,20	16,28
Görög drachma*	40,01	40,85	–	–
Holland forint	48,49	49,35	48,75	48,97
Ír font	132,57	135,17	133,44	134,08
Japán jen*	81,02	82,22	81,86	82,16
Kanadai dollár	68,54	69,94	69,03	69,37
Kuvaiti dinár	288,58	294,08	290,90	292,28
Német márka	54,35	55,31	54,69	54,93
Norvég korona	12,80	13,04	12,89	12,95
Olasz líra**	58,78	60,06	59,21	59,53
Osztrák schilling*	772,16	785,76	777,68	781,08
Portugál escudo*	56,71	57,81	56,65	56,93
Spanyol pezeta*	68,59	70,11	68,69	69,07
Svájci frank	60,83	61,91	61,20	61,48
Tr. és cl.-rubel	–	–	27,43	27,57
Svéd korona	12,03	12,29	12,08	12,14
USA-dollár	86,88	88,44	87,48	87,88
ECU (Közös Piac)	105,86	107,82	106,56	107,06

A megadott számok 1 egységre értendők, forintban.
* 100 egység, ** 1000 egység

Már csak „negatív" értékű vagyon eladó

Pongrácz: „Nem vagyok híve a feltétel nélküli vagyonosztogatásnak"

SINKA ZOLTÁN

Budapest (ISB) – **Ma már gyakorlatilag nincs szabadon privatizálható vagyon a magyar gazdaságban – állítja Pongrácz Tibor, az Állami Vagyonügynökség (Ávü) igazgató tanácsának elnöke. Véleménye szerint az állami vállalatok adósságállományát, a bejegyzett jelzálogjogokat, valamint a szükségszerű pénzügyi reorganizáció költségeit is beleszámolva a szóba jöhető vagyonérték inkább negatív számmal írható le, semmint pozitívval.**

Mit ér a vagyon, ha állami?

Fotó: Napló-archívum

Az államtitkárt állításának bővebb kifejtésére kértük:

– Amikor 1990-ben a németek felmérték a keleti tartományokban a szerintük privatizálható vagyont, körülbelül 1300 milliárd márkára becsülték az értékét – kezdte a válaszát Pongrácz Tibor. – Egy évvel később ugyanannak a vagyontömegnek már csak 600 milliárd értéket tulajdonítottak, mára pedig már mínusz 250-270 milliárdnál tartanak. Az ok egyszerű: az egykori Kelet-Németországban környezetszennyező, drága, elavult technikát alkalmaztak, így a könyv szerinti értéket jóval meghaladó összeget igényel a vállalatok reorganizációja. Nálunk is hasonló a helyzet: a jobb minőségű vagyon már többségében gazdára talált, maradtak azok a cégek, amelyekre nagyon sok pénzt kell költeni, hogy eladhatók legyenek.

– *Mégis, mennyit? Egyáltalán, milyen pénzügyi lehetőségeink vannak ezeknek a cégeknek a talpra állítására? Például a hitelkonszolidáció?*

– Nehéz forintosítani a szükséges ráfordításokat. A hitelkonszolidáció pedig csak az egyik fele az érménck, mivel hiába reorganizáljuk a bankokat, ha ugyanazok a rosszul működő, hitelképtelen vállalatok maradnak a kuncsaftjaik, amelyek addig voltak – előbb vagy utóbb ugyanolyan rossz helyzetbe kerülnek, mint korábban. Tehát egyúttal fontos a vállalatok reorganizációja is, amelyre léteznek megfelelő technikák.

– *Melyek ezek? Az biztos, hogy a hitellehetőségek – éppen az ön által előbb elmondottak miatt – meglehetősen szűkösek. A bankok amúgy is csak azokat tartják hitelképesnek, akiknek nincs is szükségük hitelre – aki pedig pénzt akar kölcsönözni, az a pénzügyi szakemberek szerint csakis rossz adós lehet.*

– Részben igaza van, bár azért hoztuk létre a hitelgarancia intézményrendszerét, hogy segítsük azokat a vállalkozásokat, amelyek nem tudnak elegendő biztosítékot felmutatni, de életképesek. A folyótóke nagyon fontos összetevője a reorganizáció és a privatizáció folyamatának, s remélem, sikerül előbb-utóbb – talán még ebben az évben – olyan pénzügyi konstrukciókat kidolgozni, amelyek lehetővé teszik a likviditási hiányok megszüntetését. Különösen fontos lenne ez a mezőgazdaságban, ahol szintén folyik a privatizáció. Elsősorban kamattámogatásokra és adókedvezményekre gondolok ami – máris hallom az ellenvéleményeket – egyfajta szubvenció, állami rásegítés, de nem szabad elfelejteni, hogy egy általános recesszió kellős közepén kell fellendítenünk a gazdaságot, s ez nem kis mutatvány.

– *Valóban nem az, érzik is ezt mindazok, akik belevágnak a privatizációba. Mit várhatnak a leendő tulajdonosok egy olyan helyzetben, amikor csak negatív értékű vagyonhoz juthatnak hozzá?*

– Ha nem sikerül számukra megfelelő gazdasági környezetet teremteni – az előbb említett technikák alkalmazását is beleértve –, akkor gyakorlatilag tönkre tettük a gazdaságot. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a vállalkozói kultúra is eléggé siralmas képet mutat, az emberek többségének nincsenek információi, éppen ezért a privatizáció meglehetősen belterjes. Ám addig, amíg ez a helyzet, semmiképpen nem vagyok híve a feltétel nélküli vagyonosztogatásnak, demagógiának tartok minden ilyen jellegű kezdeményezést.

Az IMF körülnéz Szlovákiában

Pozsony (MTI) – IMF-küldöttség érkezett Pozsonyba, hogy pontos felmérést készítsen a szlovák gazdaságról, a költségvetésről és a pénzügyek állapotáról.

A vizsgálódás eredményei alapján köt megállapodást a pénzügyi szervezet Szlovákiával és nyújt majd hitelt az országnak.

Ennek célja a nemzeti valuta stabilitásának a megteremtése. Szlovák szakértők 90-150 millió dollár kölcsönnel számolnak. A Nemzetközi Valutaalap képviselői a hangsúlyt most elsősorban az ország jelentős hiányt felmutató költségvetésének helyzetére helyezik majd.

Feltételezhető, hogy a delegáció javasolni fogja majd a büdzsé kiadási oldalának a lefaragását; a költségvetés 83 százaléka fordítódik szociális célokra.

PIAC – GAZDASÁG

● Az öt európai telefontársaságból és három vezető magyar vállalatból álló Pannon GSM bejelentette, hogy pályázni fog a két magyarországi GSM-hálózati koncesszió egyikére. A GSM – a digitális európai rádiótelefon-rendszer – a konzorcium megítélése szerint jó alternatívát kínál Magyarországon a gyakran még hiányzó vezetékes összeköttetésekkel szemben. A Pannon GSM-et alkotó partnerek pénzügyileg erős, közepes nagyságú külföldi hálózatüzemeltetők, akiknek nagy tapasztalatai vannak a celluláris telefonrendszerek kiépítésében. A konzorciumot alkotó cégek a következők: Telecom Denmark, a PTT Telecom Netherlands, a Swedish Telecom International, a Telecom Finland és a Norwegian Telecom. A részvények 26 százalékát kézben tartó magyar partnerek között található a MOL Rt., a Videoton Rt. és egy magántulajdonú holdingtársaság, a Wallis.

MÁV Járműjavító – mondhatta volna szebben...

„A központtól azt az utasítást kaptuk, hogy küldjük Pestre a törzslapokat"

Debrecen (HBN – H. Á.) – **Amint arról korábban már beszámoltunk, az idén januárban egyszemélyes kft.-vé alakult a debreceni MÁV Járműjavító Üzem. Az immár önálló cég a jelentősen visszaesett megrendelések miatt nem tudott valamennyi dolgozójának munkát adni, ezért mintegy kétszáz embertől kénytelen volt megválni. A dolog furcsasága, hogy valójában éppen ők voltak azok, akik az eredeti munkáltatójuk kebelén maradtak, minthogy e kétszáz embert a MÁV Gépészeti Igazgatóságához helyezték, így továbbra is a vasút dolgozóiként munkálkodtak.**

Illetve csak munkálkodtak volna, ugyanis legtöbbjüket időközben a gépészeti részlegtől is elbocsátották, méghozzá sok érintett véleménye szerint vitatható módon. Éppen emiatt kereste meg szerkesztőségünket a Járműjavító több volt dolgozója (nevük és címük a szerkesztőségben), ők ugyanis úgy vélik, a debreceni üzem és a MÁV Vezérigazgatósága egyaránt hibázott e súlyos intézkedések lebonyolításakor. A kétszáz áthelyezett dolgozó jó részét érintő kérdéseket Kerékgyártó Imrének, a debreceni Járműjavítóból alakult kft. ügyvezető igazgatójának tettük föl.

– *A kft. január 19-én alakult meg, ennek ellenére az áthelyezett dolgozók munkaviszonya a Járműjavítóval január elsejével szűnt meg. Miért dátumozták vissza a határozatokat?*

– Valóban így történt. Akkor, amikor a MÁV Vezérigazgatósága eldöntötte, hogy az üzemünket kft.-vé alakítja, mi megneveztük azokat a munkatársainkat, akiket meg akartunk tartani. Akiknek pedig nem tudtunk munkát adni, azok továbbra is MÁV-alkalmazottak maradtak, így ebből a szempontból nincs túl nagy jelentősége annak, hogy ez milyen dátummal történt. Ugyanakkor a törvényben meghatározott végkielégítést valamennyien megkapták.

– *A kft. által elbocsátott dolgozók közül sokaknak viszont az erre vonatkozó értesítés és a munkaviszony megszűntének határideje között nem telt el a – szintén törvény által meghatározott – harminc nap.*

– Sajnos ez igaz, de úgy gondolom, az a fontos, hogy a végkielégítést megkapták. A késésnek az az oka, hogy a mi átalakulásunkkal egy időben országszerte számos egykori MÁV-üzem vált önállóvá, s emiatt a budapesti központra egyszerre óriási mennyiségű papírmunka zúdult. Ezért nem tudták időben kiküldeni volt dolgozóinknak az értesítést.

– *Ezen a problémán sokat enyhíthetett volna, ha nem Pesten intézik az elbocsátott debreceni munkások ügyét. Ugyanis nekik egyenként a fővárosba kellett utazniuk, ha hozzá akartak jutni például az SZTK-törzslapjukhoz, ami nélkül nem regisztráltathatták magukat a munkaügyi központban. Ezt miért nem lehetett Debrecenben elintézni?*

– A központtól azt az utasítást **kaptuk, hogy küldjük föl a törzslapokat.** Ám az érintett dolgozók abban az időben még rendelkeztek az utazási igazolvánnyal, így anyagi kár nem érte őket. Ennél többet mi nem tudtunk segíteni nekik.

– *Hogyan lehetséges, hogy a január elsejével elbocsátott dolgozók nem kapták meg az előző évi munkájukért járó, 13. havi fizetést, míg a korengedményes nyugdíjra távozók részesültek ebben a juttatásban, függetlenül attól, hogy mikor vonultak nyugalomba?*

– A MÁV kollektív szerződése szerint azok a kollégák, akik év közben nyugdíjba mennek, az előző vasutasnap óta eltelt idő arányában részesülnek a 13. havi fizetésben. Az aktív dolgozóknak viszont ez csak akkor jár, ha a vasút kötelékében az utolsó napig ledolgozták a két ünnep közötti időt. Ezért a Járműjavító Kft.-be átkerült dolgozók sem kaptak 13. havi fizetést, hiába maradtak ugyanott, az üzemben.

– *Ön sem kapott?*

– **Természetesen én sem.**

„Ifjú kézművesek”

Debrecen (HBN) – A Kézműves-alapítvány, a polgármesteri hivatal valamint az Újkerti Általános Művelődési Központ a szabad királyi várossá nyilvánítás 300. évfordulója tiszteletére pályázatot hirdetett általános és középiskolásoknak.

A pályázatra 25 településről több mint háromszáz fiatal mintegy 400, természetes anyagból készített munkát adott be. A legtöbb alkotás szövés, kerámia, fafaragás kategóriában érkezett. Ezenkívül dolgoztak még nemezzel, hímzéssel, népi gyermekjátékokkal, vert csipkével, vesszővel, csuhéjjal és gyékénnyel. Az ÚAMK galériájában rendezett kiállításon (június 4-ig) tekinthetők meg az ifjak munkái.

A 4 ezer forintos első, a 3 ezer forintos második, a 2 ezer forintos harmadik és a különdíjakat a kiállítás megnyitóján adja át Cs. Nagy Gábor, a kulturális és oktatási iroda vezetője és az alapítvány kuratóriumának elnöke, Hunyadi Sándor. Díjazottak szövésben: 1. a debreceni Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának szövői (tanáruk: Tóth Pálné), 2. Illyés Ágnes (Medgyessy-gimnázium), 3. Suba Zita (Debrecen).

Fafaragásban II. díjat kapott Cseke Éva (Pocsaj, tanára: Fantoly Pál) és Nagy Zsolt (tanára: Nagy Sándor), III. díjat a Pocsaji Általános Iskola fafaragó-szakköre (vezetőjük: Fantoly Pál) érdemelt.

Az ifjú keramikusok között 1. Deák Mónika (Debrecen), 2. Bíró Etelka (Debrecen), 3. (osztott) Wolf Regina (Debrecen) és a Margit Téri Általános Iskola kerámiaszakköre (mesterük: Bagossy Sándor).

A népi játékok kategóriában 1. helyezést értek el a Kossuth Lajos Általános Iskola és Speciális Szakiskola (Gyál), 2. (megosztott) Baba László és Kozma Attila (Nyírbátor), Paróczai Soma (Debrecen), 3. a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolája kézművesszakköre (vezetőjük: Dezsőné Borbély Emma).

Különdíjban részesültek a nádudvari Népi Kismesterségek Speciális Szakiskolájának hímzői (tanáruk: Katona Istvánné), Baló Eszter (szövés), a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának diákja (tanára: Tóth Pálné), Erdei Lilla (vert csipke), szintén a Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájából (tanára: Leontesz Zoltánné), Boguszlavszkij Márk (szövés), a Down-iskolából (tanára: Paróczainé Simay Ildikó), a Földi János Általános Iskola szövőköre, Hajdúhadház (szakkörvezető: Törökné Csécs Lenke), továbbá 13 fiatal, illetve alkotókör részesült dicséretben.

A mostani sikerre építve az alapítvány hagyománnyá kívánja tenni az országos kézművespályázatot.

KÉPZŐMŰVÉSZET

A geometrikus látás erejével

TÓTH ERVIN

A Párizsból két évtizede hazatért művész májusban a hajdúszoboszlói Kisgalériában mutatta be válogatott alkotásait, festményeit, szobrait. Voltak, akik Vasarelyhez méregették, hasonlítgatták. A hozzáértő azonnal látta, hogy itt egészen másról van szó. A szigorúan megszerkesztett konstrukciók visszafogott színeikkel képesek arra, hogy a műszaki tárgyak, gépalkatrészek hideg logikáját ötvözzék az emberi szem érzékenységével, hogy a néző ösztönösen is felismerje az alkotó szándékait.

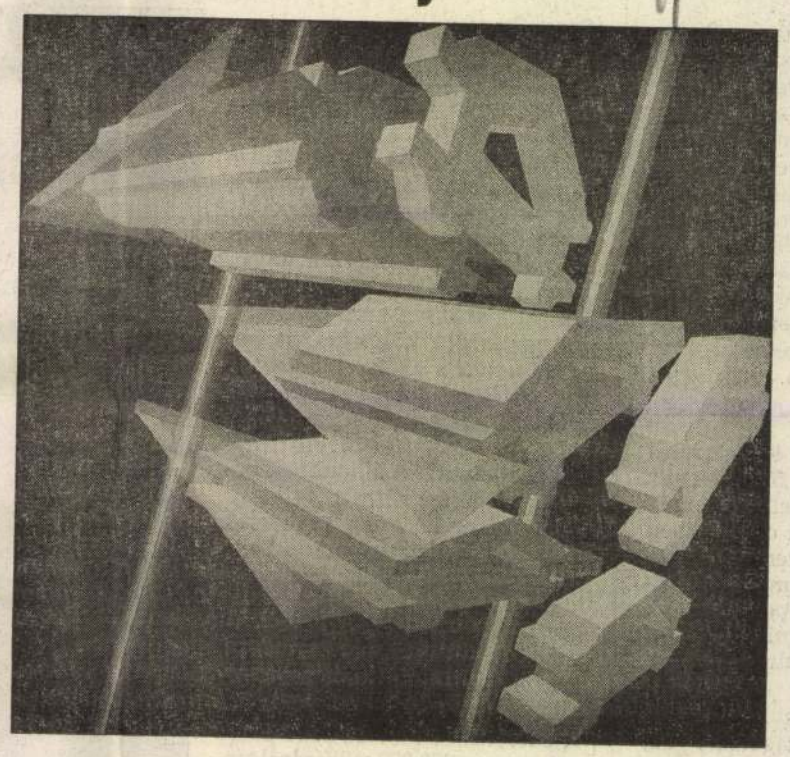

Joláthy Attila festménye: Kettős szivárvány

Márffy Ödön növendéke

Joláthy Attila (Budapest, 1927) hadapródiskolát végzett. A Standard-műveknél címfestő, műszaki rajzoló, az albertfalvai Szellőző Művekben szerkesztő-technikus. A gyári képzőművészeti körben Novotny Emil tanította, míg Budán Márffy Ödön növendéke, aki életre szóló indíttatást adott a fiatal festőnek. „A színlátást tőle tanultam, meg nagyon sok kis fortélyt. Megtanított rá, hogy mindent összességében kell látni, az egész munkát kell nézni, nemcsak a részletét” – mondja a mesteréről. – Aztán az alkotás lázában eltöltött tizenhét év következett Párizsban, a festők Mekkájában, ahol a hazai bezártságtól szabadultan a közvetlenség, a spontaneitás tudatában érzékelhette a legkülönbözőbb festészeti áramlatokat.

Festészetében a hatvanas években történt meg a stílusváltás, a figuratív és a geometrikus között, az utóbbi javára. Vagyis mindazt, amit eddig síkban csinált, áttette a teret a szemléletesebben, érzékelhetőbben kifejező plasztikára vagyis a háromdimenzióra. Mindez még Párizsban történt.

A honvágy leküzdhetetlen vonzóerőnek bizonyult, '73-ban hazatért. Hozta albumait, tengernyi vázlatát. A párizsi mindennapi élet színkavalkádjától fokozatosan elfordulva Budapesten mélyebb-re tompította színvilágát. Továbbra is geometrikus képeket fest, de „szögletesebben” fogalmaz, „szigorúbban”, hiszen vérében volt elmoshatatlanul a marosvásárhelyi gyorsfegyverneki hadapródiskola emlékezete. Színei Frank János szerint fagylaltszínek, melyek őrzik líraiságukat.

A súlytalanság állapota

Műszaki képzettsége folytán „a kétpólusú lineáris perspektíva szabályai szerint szerkeszti meg objektjeit” (Frank). Ezek úgy lebegnek a térben, mint az asztronauták a súlytalanság állapotában. A szemlélő azt is megállapíthatja, hogy a tompított, fakó színek határai „pengeélesek”, a Központ című műnél úgy tűnik, alkotása kilép a térbe. Három térplasztikával is találkozunk a tárlaton, ahol Joláthy továbbra is elvont fogalmakra keres konkrét megfogalmazást.

A festményből a szoborrá való átállás „döccenését” nem észleljük s megállapíthatjuk, hogy térplasztikái nem idegenek ebben az együttesben. Szemünk csak később veszi észre, hogy műfajváltás történt. Bár tört színei továbbra is megmaradnak, de minden mintha líraibbá válna. Átmenetekben gazdag fejlődésének útján további lépést jelent a Kettős szivárvány. A felfokozott mély alapból ragyogóan világító szivárvány színorgiája egyszerre életet ad a képnek. A szigorúan megszerkesztett kép szinte repül, valami a földtől elvonatkoztatható vágy is kifejeződik e „hangszerelésben” – zenei nyelven szólva. S a zeneiség mellett az is csodálatra méltó, hogy mennyi színt használ, mily gazdag festői palettája.

Tokaji nyári művésztelep

Bár mértani elemekből építkezik, s rendkívüli alapossággal dolgozik, mégis más ő, mint konstruktív társai. Az elvont elemek élővé, mozgalmassá nemesednek, megelevenítik és átlelkesítik a teret.

Művészetpedagógiai vonatkozásban szóljunk arról, hogy 1981 óta Joláthy Attila vezeti a tokaji nyári művésztelep szitanyomatműhelyét, évről évre kiállításokon bizonyítva eredményes munkásságukat.

Felnőttképzés a Gábor Dénesben

Debrecen (HBN) – 1990-ben alapították és már a harmadik megkezdett tanévben az esti képzést is beindították a felnőttek számára. Az eltelt egy év tapasztalatairól, a továbbképzés lehetőségeiről érdeklődtünk Szendrei György igazgatótól, a tanfolyam vezetőjétől.

– Máig sem csökkenő érdeklődés késztet bennünket arra, hogy a nappali oktatás keretein túl a már valamilyen villamos- vagy finommechanikai szakmával rendelkezők számára lehetővé tegyük a technikusi képesítés megszerzését. A 3+1-es tantervnek megfelelően indítottuk el a képzést ipari elektronikai technikusi szakon. A harmadik év végén az érettségi mellett szakmai vizsgát is tesznek a tanulók és gyengeáramú elektronikai műszerészek lesznek. Ezt követi a befejező év, amikor csak szakmai tantárgyakat tanulnak és sikeres képesítővizsga esetén ipari elektronikai technikusok lesznek. Harmincketten kezdték el a 1992/93-as tanévet és az évfolyamán mindössze négy tanuló morzsolódott le. A többségük munka mellett vitte végig az évet, de vannak munkanélküliek is, akik ezt egyben átképzésnek is tekintik.

– *Szeptemberben is indítanak első osztályt?*

– Feltétlenül, hiszen mint említettem az érdeklődés igen nagy a képzés iránt. Szeretnénk a lehetőségeket is bővíteni. Továbbra is indítjuk a 3+1-es osztályt, melyre villamos- és fémipari szakmunkás-bizonyítvány birtokában lehet jelentkezni, de megfelelő érdeklődés esetén a villamosipari szakközépiskolai érettségivel rendelkezők számára az egyéves, a gimnáziumi vagy egyéb szakközépiskolai érettségivel rendelkezők számára pedig a kétéves képzést biztosítjuk. Bővebb felvilágosítást és jelentkezési lapot az intézetben adunk (Db., Füredi út 69.)

OTTLIK GÉZA: (5.)

BUDA

„Nini, ezt meg lehetett szokni.” Felfigyelsz egyszer erre is. Hogy is van ez? Jön egy unalmas nyári délután, jön egy téli reggel, és elgondolod, eszedbe jut, hogy bizonyára te is ordítva jöttél a világra, a tüdődbe áradni kezdett a levegő, feszített szét, irgalom nélkül, fájt, rossz volt. Kellett a fenének. És most állandóan lélegzel, észre sem veszed, meg sem tudod mondani, fáj-e? vagy nem fáj? mást csinál? Hát ezt így meg lehet szokni. És ami a fő nyereség, hogy ezt a szakadatlan lélegzésedet ki lehet hagyni mindenből.

Elkönyvelhető nyereség, hogy van, amivel egyáltalán nem kell törődnöd. Vágj neki bátran a botrányosan sok áttekintésnek. Hátha egy szép nap megszokod a világot, úgy, ahogy a lélegzést megszoktad, hogy már észre se veszed, és az is kihagyható lesz mindenből.

Azzal kezdődött, ugye, hogy valami van. Ez a valami nem te vagy még (ergo:) nem is gondolat, hanem egy érzés. Neve nincs. Sok-sok idő múltán, mikor nézője helyett már szereplője lettél a veled megindult ingyenmozinak és ottani neveket keresel rá, akár rossznak, áhítatnak, akár izgalmas várakozásnak, bizsergető kíváncsiságnak próbálod nevezni: hát ez egyik se. Csupán egy változás észlelése. Csak erre mondhatod, hogy biztosan van. Semmi továbbira. S mivel változás, különböznie kellett attól, ami előtte volt. Annak is biztosan lennie kell. Nevezhetjük Semminek vagy Valaminek – korrektül mindenesetre Valaminek, ami különbözik a létezésérzéstől –, de ez soha meg nem ismerhető: mert ha egyáltalán észlelni tudtad volna, akkor az előtte való lenne a tőle szükségszerűen különböző meg-nem-ismerhető – akkor az lenne a második számú biztosan létező, a sehonnét, ahonnan jössz.

Medve az imádott Petőfijébe is belekötött ezzel. „Sehonnai bitang ember” – azt mondod –, „Kinek drágább rongy élete, mint a haza becsülete” – hülye vagy? Sándor? Mindenkinek drágább a rongy élete, mint a haza becsülete. Másodszor pedig, én sehonnai bitang ember vagyok. Ki nem az?

Ami biztosan hazád volt, az a sehonnét. Sehonnából származol és gazdátlanul bitangolsz ezen a vadidegen helyen.

Néző vagy az ingyen moziban. Aztán belekerülsz, ideiglenesen látogatónak. Jó, fogadjuk el. Tapasztalatokat gyűjtesz és rendezel, hogy kiismerd magad benne. Vannak szemlélhető mintáid, rápróbálgatod őket az újabb és újabb tapasztalataidra. Például a mozivászonra ráillesztesz egyet a geometriáid közül. Amit látsz, azt kétféle módon, jobbra-balra, vagy lefelé-fölfelé tudod szándékosan változtatni. Ezt jó kikísérletezted; tehát a világ síkban fekszik, elhiheti neked mindenki. De jön egy harmadikféle változtatási lehetőség: azt tapasztalod, hogy a képet lehet nagyobbítani és visszakisebbíteni. A térmértanod is beválik, nem egy kísérletezés után. Nagyszerű. Tehát ilyen a világ. Kiismered magad, és nem mész neki a falnak. De egyelőre még óvatos vagy, és egy árnyéknak se mész neki, egy tükrözésnek se, mert még nem felejtetted el, hogy ez csak a te elképzelésed a világról, a legfeljebb csak erősen valószínűvé tehető feltevéseid. Nem biztos, hogy tényleg ilyen. És biztos sosem lesz: nem lehet, mert az ingyenmozik és te, aki nézed: nem egy helyen vagytok.

Aztán mégis elfelejted. Ebből nagy fejjel-a-falnak-menés támadhatna, de szerencsére Einstein Albert nem felejti el. (Igaz, hogy ő későn tanult meg beszélni, nem befolyásolta túl korán elfogulatlan világnézését a nyelv fogalmi berendezése, amely készpénznek veszi, valóságnak, a világ vélt, magunk gyártotta, házi készítésű, feltevéses mintáját.) Az történik, hogy mégis elfelejted. Annyi baj legyen. (Hát persze: megtanultad a neveket, fogalmakat, a nyelvet...) Viszont testközelben, látótávolságra, még tovább is, kiismered magad a vélt világban, messzemenő valószínűséggel. Épp ezt gyűjtöd, az ismerősséget. A semmilyenségekből ismerősséggel lehet valamilyenséget csinálni. A valamilyenségekből kell neked, ami jó, szép, új, érdekes – vagy csupán olyan, amit akarsz birtokolni. Hát felejtsd el nyugodtan, hogy a dolgok legalján ingovány van, a világ káprázat, csinálmányod, feltevésekre épült minden, az is, hogy a többi ember hozzád hasonló, felejtsd el, hogy az életed kísérleti jellegű – mert ha nem felejted el, akkor se tudsz mást kezdeni az egésszel. Ebből, ha biztosan meglévőnek veszed, amit mindnyájan valóságnak neveztek, persze katasztrófa lehet, de addig is, amíg bekövetkezik, jobbat nem tudsz csinálni. Legalábbis nem az összekotyvasztott néző-szereplő éneddel, amely ki van szolgáltatva az ingyenmozi önkéntes véletlenjeinek.

Levegős labirintus. Buda, ahová visszajutottál a lakhatatlan gályarabságból, lakható volt. Mégpedig az I. kerület, Fehérvári út 15/b II. emelet 19. szám alatt. Kiismered magad a szobádban, ki volt próbálva már réges-régen, hogy megvannak-e a dolgok. Másik szoba. Anya. Utca. Júlia. Ebédlőablak. Szőnyeg (a nem szabályosan visszatérő mintáival). Megvan-e éjszaka, megvan-e, ha nem látod, akkor is, ugyanaz-e másnap? megvolt. Már milliószor, hát elfogadtad, van.

Utca. Épülő nagyszálló. Híd. Duna. Harangszó. Trombitaszó a kaszárnyában. Cukrászda a kis utca sarkán, égetett cukor, vanília, meleg csokoládészag. Pék, Zimka Rafael, csodás kenyérszag. Petár barátodék lakása. Lenke nénédék lakása. Viktor bátyádék loggiája a Duna fölött, Halász utca sarkán. Szobák, rokonok, ismerősök lakásai szerteszét. Csináltak térképeket gondosan mindenről. Messze dolgokról is. Mackó úr utazásairól, May Károlyról, Buffalo Billről. Grant kapitány gyermekeiről. Viktor bácsi neked adta a levélborítékjait, lapjait bélyegekkel Hongkongból, Koppenhágából, Genovából, Párizsból, Uppsalából (sokat) Rio de Janeiróból (keveset), Calcuttából, Salsburyból, Utrechtből, Cincinnatiből (egyet, Commander Pawletól) – híres tudós volt valamiben, negyven éve levelezett a kollégáival, még nyugdíjban is, kaptál tőle egy kétkötetes Michel-katalógust.

(Folytatjuk)

(A részletet a Magyar Lettre Internationale hozzájárulásával közöljük.)

JOLÁTHY Attila

Új Mír. 1993/12.

begedűje, Lebegő I—II., Madár I—II.). De időnként elsötétül a kép, s jönnek a gyötrődő gyűrődések, a feszültséggel telített konfliktusok (*Belövés, Összetartás* stb.). A két pólus között csírázik, bujkál számos megnevezhetetlen titok: a legjobb példák erre a különféle *Etűdök*.

Kigyós Sándor plasztikai kultúrája *a fizikai erők esztétikáját* reprezentálja. Ez megfordítva is igaz: amit látunk, az *a művészet erejének (pszicho)fizikája*. Éppen ebből a szempontból jellemzőek rá egyszavas címei: áramlás és lebegés, hajlítás és hajlás (le-, fel-, vissza- és össze-), kitörés, belövés és áttörés, terhelés és túlterhelés. (Ez alól jószerével csak egyetlen kivétel van, a *Magyar Zsoltár*nak nevezett profán parasztoltár.) A legfontosabb szavakat talán két idősebb, de őt (1984. október 30-án halt meg) röviddel túlélő művésztársa mondta róla. A legbíztatóbbat Amerigo Tot: „Nagy meglepetésem pedig Kigyós Sándor, akiből valaki lesz: kőből vannak olyan formái, mintha a kő nem is létezne, annyira ura az anyagnak... Nagyon érdekes dolgokat csinál, oda kell rá figyelni." A legszebb búcsúszót Martyn Ferenc: „Rendkívüli, sugárzó tehetség volt. ... Önfeledten volt fiatal, annak örömében alkotta minden munkáját. ... Úgy indult, mint aki felett csillag van. ... Az, amit nekünk hátrahagyott — gondjai között —, fel-felvillanó fények sora marad." (*Szoboszlói Kisgalériá*, 1993. VIII. 1 — IX. 2.)

ÉLES CSABA

Joláthy Attila kiállításáról

Ifjú tollforgatók összegyűltek folyóiratot alapítani. Megállapodtak, *Babits Mihályt* kérik meg beköszöntőt írni az első számba. *Weöres* úgy vélte, nem pályakezdőknek kellene előszóírásra felkérni a Mestert, hanem a nemzetnek csináltatnia egy pecsétet, s ha Babits, mint az állatorvosok a fogyasztásra alkalmasnak ítélt húsra, ráütné az arra érdemes meztelen seggére, a megbélyegzettnek csak le kellene tolni a nadrágját, máris kinyílnának előtte a szerkesztőségek ajtajai. Kérdés, ugyanarra az ülepre ütötte volna-e a billogot a költő vagy a szerkesztő Babits (Török Sophie-val a hátán). A pecsétnyomó nem készült el, maradtak, s az idő múlásával szaporodtak, változtak a díjak, Babits helyett politikusok, hivatali tótumfaktumok, igazgatók, szerkesztők, kritikusok (a divat és biznisz ideológusai) adományozzák a Nihil obstatot.

Divatra a kultúrának szüksége van, de mi történik, ha az előbbi fölébe kerekedik az utóbbinak? A művésznek, műnek is szüksége van közvetítőre, kivált, ha a tömegtermelést a piacon jól eladható árucikket előállító művésziparost, művészeti ipart nevezzük annak, s a reklámhalandzsát művészettörténetnek, kritikának. A marketing menedzser számára a jól eladható az érték, s a rövidlátó, ostoba vevő miért ne hinne neki, mikor csak befektetni akar, tőkésíthető, kamatozó részvényt vásárolni. A pop egyszerűvé tette a módszereket, annyira, hogy már könnyen csináltak világbiznisztet az újvad, -szenzibilis-féle, szellemi-szakmai idiotizmusból is; a transzavantgárd címkével sikerült a piacon *Kounellist Clemente*, sőt a németek mellé terelni; hagyjuk a hazai példákat, itt elég annyi, *Joláthy Attila* a megközelíthetetlenek közé tartozik, az új divat nem érdekli, a propaganda-sóderra oda sem figyel.

Nem tartozik a folyton megigazulók közé, önnön kényszerpályáján halad, ez korántsem jelent egyetlen vágányt. Párizsban elment a lírai absztrakció parókásai mellett, inkább *Braque*-ra figyelt, a technikai képzettségéből, pénzkereső foglalkozásából hasznosítható formák, szerkezetek *Capogrossi*hoz hozták közel. Ám a gondolkodásmód túl egyszerű volt töprengéseihez a forma és szín viselkedéséről a perspektíva ellentmondásai vonzásában; munkamódszere, a számításra alapozott kísérletező tervezés végképp elidegenítette az aktuális divatoktól. Művészete nem társasjáték, hanem egy ember küzdelme, hogy megértse és megértesse önmagát és a felfoghatatlanul változatos, mégis elképesztően egységes törvényszerűségekre épülő világot. Festészete vallomás, s az elemző stúdiumok eredményeit logikus világossággal közlő értekezés. Joláthy Attila megpróbál rendet teremteni a zűrzavarban. Képein a rend korántsem a kispolgárian szimpla fogalom, leginkább a modern fizikus gondolkodására emlékeztet: az uránmag elhasad, neutronok szabadulnak ki, ezek újabb atommagba hatolnak be még több neutront szabadítva fel, láncreakció jöhet létre — ezután következhet a fantáziálás. Ha a geometriai formáról, alkalmazásáról a síkban és a térben, a lineáris perspektíváról és a sztereometriáról a művész tudja a tudhatót, megálmodhatja a múlt és jövő ideális városterveinek képi változatát, félszáznál több színnek a formavilághoz illő változataival vagy a tudományos-fantasztikus jövőálom űrobjektjeit.

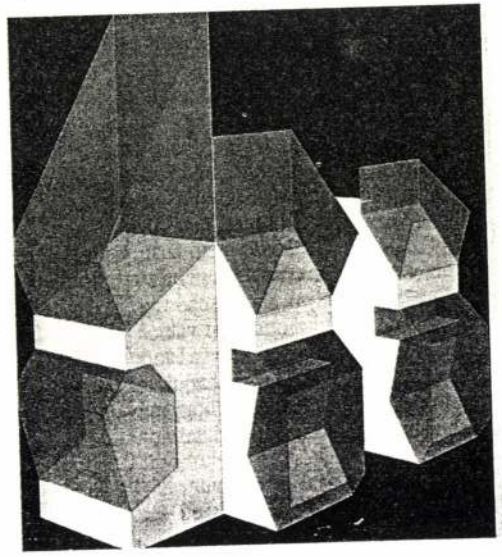

Joláthy Attila: Kristálypalota II, 1993, szitanyomat, 33×29 cm (Fotó Prutkay Péter)

Ám ez csak felszíne a dolognak. A lényege, hogy egy alkotó ember, szuverén személyiség, következetesen, mit sem törődve, körülötte mások mit, hogyan csinálnak, vall önmagáról, rejtezve, szemérmesen, mindig őszintén. Személyiség és mű fedi egymást, garanciái egymásnak.

Ritka, kivételes, figyelemre méltó a tömegtermelés korában, hogy valaki mer csupán önmaga lenni. Tisztelet és becsülés érte, talán megérjük, hogy egyszer akár példa is lehet.

SIK CSABA

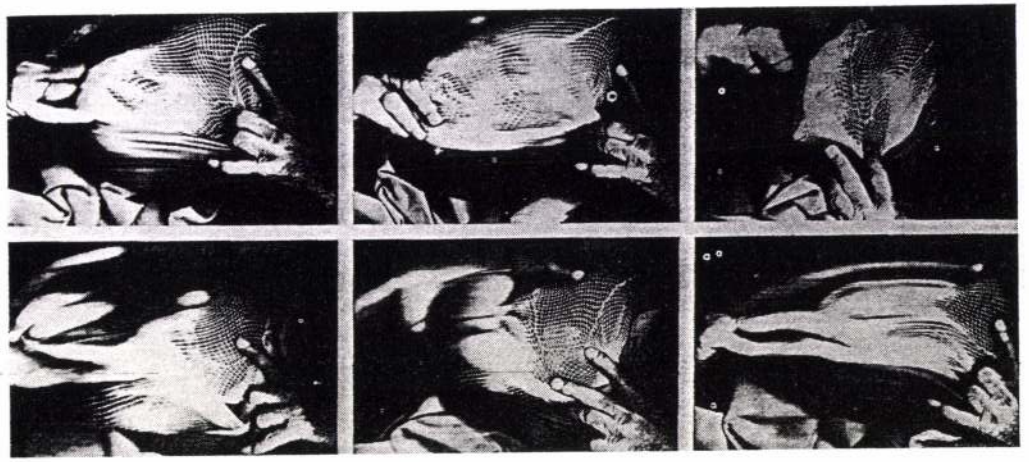

Halbauer Ede: Létélményeim X, xerox, 56×120 cm (Fotó Tahin Gyula)

Mindig ugyanaz, mindig más

Halbauer Ede kiállítása

Halbauer Ede azok közé a művészek közé tartozik, akik folyamatos szélmalomharcot vívnak a magyarországi művészeti szubkultúra közegében eluralkodott megszokással. Ami történik, valóban emlékeztet a „megunt szerető" lélektani példahelyzetére: a vonzó, érdekfeszítő és újszerű formai lelemény, mely az adott művészeti környezetben (térben és időben egyaránt) felbukkanásakor a „nyugodt öböl" (Kállai Ernő) vizét felkavaró revelációként hat (gondoljunk *Ország Lili* „nyomtatott áramkörei"-re, *Deim Pál* bábumotívumára vagy *Birkás Ákos* fejsorozatára), később, évek múltával a művész ismert copyrightjává válik, hogy végül alig-alig legyen képes megmozgatni a „hazai vizeket". Igazuk lehet a művészeknek, akik a folyamatos figyelmet (legalább a „szakma" folyamatos figyelmét) hiányolják, mely nem siklana át az első pillantásra „mindig ugyanolyan" munkákból folyamatosan építkező életművek belső változásai és műhelyproblémái felett. A jelenlegi helyzetben a kép önmagában nem kelt igazi érdeklődést (hiszen „mindenki" tudja, hogy milyen „egy Deim" vagy „egy Birkás"); a szubkultúra megelégszik a kép kontextusával, a copyrighttal. Ez a formális és protokolláris működés szociológiai értelemben ugyanúgy felszámolja a „jó képet", mint a „rossz képet". Ki veszi a bátorságot ahhoz, hogy megvonja a határt az egykori teljesítményt telélő, azt belülről elpusztító önismétlés és az életművet — látszólagos mozdulatlansága ellenére is — elevenen átjáró apró, ám mindent eldöntő nüanszok, módosulások között?

Halbauer a nyolcvanas évek közepétől egyre több kollektív kiállításra küldte el xerográfiáit, egyre többször lehetett találkozni azok reprodukcióval különféle lapokban. Jellegzetes, a fénymásoló üveglapjára hajoló arcok, vicsorgó fogak, drapériákat, gézpólyákat és hálókat szorongató—gyömöszölő kezek mindig ugyanaz—mindig más variációi; egy vége-nincs sorozat szokatlanul expresszív és zavarba ejtően nyílt, elfojtott ösztönmegnyilvánulásokkal, leplezetlen, primer indulatokkal szembesítő epizódjai követték egymást. Tíz év telt el közben, s számomra mindvégig kétséges volt e munkákat pusztán képnek (fényképnek vagy éppenséggel „grafikának") tekinteni. Akár a *Rudolf Schwarzkogler* akcióiról készült fotók. Hal-

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ meghívja

JOLÁTHY ATTILA festőművész kiállítására

a HORVÁTH ENDRE GALÉRIÁBA
1993. szeptember 3 – október 31 – ig.

megnyitja: szeptember 3-án, pénteken 16 órakor
SÍK CSABA művészeti író

közreműködik: FOGARASI BÉLA gitárművész

Augusztus havában történt

1950. augusztus 15.
A városi tanács alakuló ülése

Az országgyűlés 1949. augusztus 18-án egyhangúan elfogadta a XV. sz. törvényt, a Magyar Népköztársaság alkotmányát. Ez az alaptörvény szakítva a magyar történeti alkotmányozás minden hagyományával a Sztálini szovjet alkotmányt vette alapul és mintául. Ennek értelmében az állam helyi szervezeti rendszerét tanácsi típusú egységekre kívánta felépíteni.

A magyar tanácsrendszerről az 1950. évi I. sz. törvény intézkedett. Eszerint a tanács élén az elnök állt (megyei, járási, városi, községi tanácsok), míg az igazgatás és az adminisztráció irányítója a végrehajtó bizottság lett. A városi tanácsok alakuló üléseire országosan, így Hajdúszoboszlón is augusztus 15-én került sor. Az alakuló tanács tagjait nem választották, hanem delegálták. A megbízatást formálisan a Függetlenségi Népfront, ténylegesen a Magyar Dolgozók Pártja adta.

A városháza nagytanácstermében Bárczi Géza MDP titkár vezénylésével, 91 rendes és 45 póttag közreműködésével megválasztották a tanács végrehajtó bizottságát. VB tagok lettek: Kiss András polgármester, Fehér György hajdúböszörményi dolgozó, Dr. Kolozsvári Lajos főjegyző, Bárczi Sándor MDP városi titkár, Gyimesi Géza mezőgazdasági osztályvezető, Kürthy Mátyás gépállomás vezető, Mohácsi László DEFOSZ titkár, Soós György rendőr főhadnagy, Erdős Lajos tanító, Kovács Gyula és Dr. Pénztáros Imre városi tisztviselők. Ezt követően a VB megtartotta első ülését, melyen Kiss András VB titkárnak megválasztották. A tanács legfontosabb feladatának a munkaversenyek szervezését, a kultúra színvonalának emelését és a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztését jelölték meg.

Augusztus 17-én a VB megszervezte a közigazgatást működtető osztályokat, besorolta a feladatokat végző tanácsi dolgozókat. Ezekkel a változásokkal felszámolták azokat az önkormányzati hagyományokat, melyek a hajdúvárost évszázados fennállása során, majd 1848 után létrejött polgári közigazgatás alapján eredményesen működtették. A városházából tanácsháza lett! A város lakossága nagytöbbsége számára pedig egy gyötrelmes időszak következett el, melynek megpróbáltatásai közepette az 1956-os forradalom és szabadságharc érlelődött.

1913. augusztus 17.
Az első hajdúszoboszlói futballmérkőzés

Angliában a labdarúgás szülőföldjén a népszerűvé lett játék szervezésére, a csapatok működésének összehangolására 1863-ban labdarúgó szövetség alakult. Magyarországon az FTC-ben és az MTK-ban szinte egyidőben 1900-ban és 1901-ben került sor az első hivatalos labdarúgó mérkőzésekre. Debrecenben a legnevesebb sportegyesület a DVSC 1902-ben kezdte meg működését.

Hajdúszoboszlón éppen tíz évvel később, 1912-ben alakult meg az első sportegyesület, a hajdúszoboszlói Sportegylet (HSE). Az itt még alig ismert labdajátékra első ízben 1913-ban került sor.

Ezt a mérkőzést a hajdúszoboszlói Ifjúsági Football Egylet néven alakult csapat vívta. Alakulásának pontos időpontját jelenleg nem ismerjük. Valószínű, hogy 1913. július havában állhatott össze a csapat. Arról ugyanis hírt adott a helyi lap, hogy augusztus első napjaiban Kabára rándult át az egylet. Ebből következik, hogy ott is létezett labdarúgó csapat. Túl nagy játékerőt nem képviselhetett a kabai együttes, mert a frissen alakult és nyilván gyakorlatlan szoboszlóiak 6:0 arányban győztek.

A nevezetes első szoboszlói futballmérkőzésen a debreceni Kereskedelmi Alkalmazottak Sport Egyesülete (DKSAE) volt az ellenfél. Ez a csapat régebben alakult és nagyobb játékerőt képviselt, mint a szoboszlói együttes.

A Független Hajdúság fel is hívta a figyelmet arra, hogy „...mindjárt első próbául a KASE-t kihozni talán egy kicsit merész lépés volt, de ez a fiatalos vehemens tempóadás csak annál szimpatikusabbá teszi a fiatal egyletet."

„művésszé" vedlett gyermeksereg előadását. Három országos első díj és számos TV felvétel bizonyítja munkájuk sikerét, ami nem a profi felkészültségben, hanem a határtalan ügybuzgalomban, csillogó szemekben van.

A társulat mottója, túl a 100. fellépésen is ugyanaz maradt: „.és nótánk szálljon, ily szép nap csak ritkán virrad ránk!"

SZABÓ KLÁRA

„Zenét hallunk, és áldjuk a zenét" - mondja Bartókról szólva a költő Székely János; ez jut eszébe a laikusnak, amikor baráti felkérésre, zenéről kell szólnia. Pontosabban, olyan zenéről, amit ez a majdnem 200 gyermek (és hányra rúg azoknak a száma, akik kinőttek Haáz Sándor markából?) egy Hargita alji, kisváros-falu státuszát egyszerre őrző település emberpalántái profi szinten művelnek. Zenét hallunk, zenét hallgatunk és kéznyújtásnyi valósággá szigorodik szelídül a költői szó, miszerint „mennyire megérte / kimondani az óriási keserűséget úgy /, hogy a legtörpébb is értse?!" (Szilágyi Domokos). Szokatlan „műnem"-gyermekfilharmónia zenéjét hallgatjuk; a gyermekkezek alatt engedelmesen hangok harmóniáját felzengető hegedűk, gyermeki vidámsággal harsonázó rézfúvósok, magyar, román, német vagy angol nyelven csendülő gyermekkórus ringatja tudatunkban-lelkünkben a költői szó igazát: „Lehetett de már nem lehet / hogy befogott füllel és eltakart / szemmel tartsanak, ha pusztít a förgeteg." (Illyés Gyula). Minden felzengő hanggal erősebbé válik bennünk a bizonyosság: „Őm, a példa, hogy ki szépen kimondja / a rettenetet, azzal föl is oldja". (Illyés) Zenét hallgatunk és nem figyelünk arra, ha esetleg botlik a gyermeki kéz, ha félrecsúszik egy fél hang. Arra figyelünk, ahogyan visz képzeletünk, agyunk, „valahányszor párologtat-emel / a kép, mint karmestert a pálca, mely / fuvolát zendít, s kürtöt, s hegedűt!" (Szabó Lőrincz). S a gyermekhangokkal körüllebeg a fény, a nap, a derű, illatok tánca, szélhalk őzikék varázsa. - EZ□ a zenéé - ami egyszerre valóságosan gyógyító mindenséggé nemesül.

„Zenét hallunk és áldjuk a zenét" - hallgatjuk ennek a maroknyi székely emberremenőnek a muzsikáját. Véget ér a koncert, elhallgatnak az utolsó futamok - és mi Shakespearerrel együtt mondjuk:

Akiben nincs zene,
s kire édes összhang
sose hat, gyanús, hogy
megcsal, kirabol, elárul,
lelke mozgása nehéz, érzése sötét
Ilyennek ne higgy!
Hallgasd a zenét.

NAGY ESZTER

Joláthy Attila emlékére

Nem mondták be a hírközlő eszközök, másnap mégis eljutott hozzánk a hír: Joláthy Attila festőművész a Tokaji Alkotótáborban június 30-án elhunyt. 71 éves volt.

Azóta sokszor eszembe jut a pesti Bartók Béla úti lakása, ahol a precízen becsomagolt képei labirintusán át, oldalazva jutottunk be műtermébe, ahogy szabadkozott: most hozták - vagy viszik - valamelyik kiállításra őket, ezért a nagy zsúfoltság. Majd kedvenc székében ülve látom, ahogy kedélyesen, sokszor ironikusan beszél életének sorsfordító vargabetűiről. A marosvásárhelyi hadapród iskoláról, ahol szinte gyermekfejjel megtanulta a pontosságot, az önfegyelmet. Hosszasan idézi a négy sikertelen felvételi próbálkozását a Képzőművészeti Főiskolára, ahova ma már tudja mint osztályidegennek eleve reménytelen volt próbálkoznia. Beszél első munkahelyéről, ahol címfestő, majd műszaki rajzoló lett, a Szellőző Művek képzőművész köréről, ahol hamar felismeri tehetségét Novotny Emil Róbert. Márffy Ödön akadémiájáról, aki tanársegédként maga mellé veszi és akit máig mesterének tekint és hogy az ő életében is sorsfordító volt 1956, amikor elhagyta az országot és hova is mehetett máshova, mint Párizsba, a művészetek fővárosába és szerencséje volt, mert mint műszaki rajzoló hamar állást is kapott, miközben összes szabad idejét múzeumokban, kiállítótermekben tölti. Persze közben fest, keresi a számára kijelölt utat. Sikerül bekapcsolódnia Párizs művészvilágába. Büszkén meséli, hogy alapító tagja volt az Art '62 (EVRY) művészcsoportnak. És 1973-ban mégis úgy dönt, hogy hazajön. Az összes poggyásza 20 festmény és két macska volt. Végül most is, mint annyiszor szívesen idézte fel szoboszlói emlékeit, a régi barátokat, az 1985-ös alkotótábort, amikor is a gyógyfürdő részére elkészítette a „Neptun városa" című fali képét, az 1993-as Szoboszlói Galériában rendezett nagyszabású kiállításának körülményeit, a Nemzetközi Modern Múzeumot, ahol az ő „Aranytornyok" c. munkája is látható.

De munkáiról szakmai sikereiről sem szeretett beszélni, pl. arról sem, hogy a '97-es Magyar Szalon fődíját Ő kapta. Ezért segítségül hívom Frank János művészettörténész Joláthyról írott értékelésének summázatát. „Ez a formában, színben, nem különben etikai tartásában, a felületen és szellemében egyszer, s mind oly végletesen tiszta festészet híven követi alkotója kitűzött tervét. Ezekben a sokat mondó, összetett konstrukciókban Joláthy képes rá, hogy a műszaki termék hideg logikáját ötvözze az ember - komputerre soha sem pótolható - megérzéseivel, érzékenységéve. Jeges szenzibilitás ez. Érett, szuggesztív az Ő minden darabja, valamennyi ciklusa. Ez négy évtizedes életmű, - benne a párizsi tizenkét év alkotásaival - a magyar neoavantgárd egyik fehér foltját tünteti el. Modern művészetünk színképe Joláthy Attilával komplettebb lett, gazdagabb".

PIROSKA MIHÁLY

SZÍN-LAP

Miről kellene színdarabot írni?

Ráadásul olyat, amit feszengés nélkül végig lehet ülni? Ami nem unalmas? Ami közben az ember nem gondol egyfolytában arra: elmehettek ti is a jó büdös francba?

Apám hamarosan meghal. Nyomorultul, ágyba vizelve. Ha több pénzem volna, fogadnék mellé egy nővért, hogy megpisiltesse, kimossa a seggét, szórakoztassa, csőréből etesse, kebléből itassa. Bérelnék neki csinos gyógytornásznőt. Felfogadnék egy látszatra hozzám nagyon hasonló pofát, naponta odaküldeném jó hírekkel, zaftos adomákkal. Zsebből kifizetném a régi barátait, legalább hetente rátelefonálnának: hogy vagy, Jenő, rohadtul hiányzol. De mivel ilyesmire aztán végképp nincs se anyagi, se szellemi, se érzelmi kapacitásom, meg se látogatom az elfekvőkórházban. Nem bírom nézni, ahogy rohad. Fekszik félig leégett aggyal, csontig lefogyva, műfogsora csörögve bolyong a szája odvában. Inkább úgy veszem, mintha már nem lenne.

Mocsok vagyok. Önző, egoista állat.

Milyen színdarabot?

Ha valaki tisztességről, becsületről, erkölcsről papol, kinyílik a zsebemben a bicska. Mit akar ez tőlem? Még mit akarnak? Nem hiszek senkinek, ugyanakkor mindent el akarok hinni. Tucatáru vagyok, korom terméke. A színházban mesére vágyom: szűz királylányra, hétfejű sárkányra, kardos vitézre, boszorkára, jóra, rosszra, rendre, múltra és jövőre, óriások lábanyomára, lehetőségre, kegyes hazugságra, a való édeni mására. Ráadásul mindezt úgy szeretném látni, mint magamat: ravaszul torzító tükörben. A kép részletei legyenek a valódihoz hűek, hogy az egészet elhiggyem.

Milyen színdarabot?

Ha pereg a történet, megbocsátom, ha közben filozofálnak, hálás vagyok, ha megnevettetnek, és boldog, ha megdobban a szívem és arra gondolhatok: van még bennem áram. És akkor, talán, egy angströmnyivel, érettebb leszek a magam halálára.

Láttam egy ilyen darabot.

Pontosabban egy felet. Székesfehérvárott. Daniel Keyes: Virágot Algernonnak című bestsellerét tette át színpadra Korognay Károly (a főszerepet is ő játssza a Méhes László rendezte előadásban.)

Van egy hülyegyerek, kísérletező orvosok műtétileg megokosítják, előbb zseni lesz, azután visszahülyül, mivel tartós csodák még Amerikában se esnek. Nem egy nagy durranás, de alkalmas arra, hogy a történet ürügyén egy nézőtérnyi ember együtt lehessen, és különösebb következmények nélkül úgy érezze röpke két órára: tartozik valahová. Ha máshová nem, hát oda, a színek házába.

Az első rész akár a kés a vajba. A mese nincs túlkommentálva, pereg a sztori, a srác meggyőzően játszik, le vagyok nyűgözve. Ez igen! Ilyesmi darabot kellene írni! Így kéne játszani, ilyen egyszerűen, és ilyen tehetségesen kellene a játékot élvezni! Ott lenni, a játszókkal együtt, egy másik világban.

Hanem a szünet után elromlik valami. A színen lévők egyszer csak látványosan kezdenek szenvedni. Pedig az első részben fényes plépofával vették tudomásul, hogy a hülye egyszer csak megszólal perfekt franciául. Én is benyaltam. Miért ne? Elég képtelenséget produkált már ez a gyönyörű század! De ki hisz a könnyeknek? Láttam profi gyilkost: szabatosan, a részletekre kínosan ügyelve magyarázta, hogyan kell nőket megerőszakolni mielőtt agyonlőnénk őket. Láttam megcsonkított kölyköket, mankóval. Láttam asszonyt, két perccel azután, hogy az egész családja ki lett irtva. Ők nem drámáztak. Közöltek. Azt akarták, hogy felfogjam a felfoghatatlant. Éppen ez a gesztusuk rendített meg (csöppet). Az, hogy hittek. Hittek a közlésben, a szóváltásban, a lehetetlenben. Ha a színpadon jajongnak, kezüket tördelik, a sűrűsödő drámai csöndekben a műélvezők fele az óráját nézi, más részük összesúg: de jól adja! Hú, de tehetséges! És már rég nem vagyunk együtt a történet jótékony útvesztőjében. Egyre távolabbról nézzük a szenvelgőket, s végül, amikor éppen azon kellene könnyekig hatódnunk, hogy a tanítványába szerelmesedett gyógypedagógusnő remegő hangon bevallja az immár újra totális hülyének, hogy gyereket vár tőle, minden Adidasban és Szarajevóban edzett néző azt gondolja: elmennek ezek is a francba. Nem az egészet nem hiszem, a részleteit. És mint tudjuk, az ördög a részletekben fészkel. Nehogy már beszopjam, hogy egy gyógypedagus kihordja egy imbecilis kölykét! Ráadásul attól szenved, hogy a hülye nem érti meg, mi az üzenete? Lelketlenek vagyunk, nem agyalágyultak. Így, a világ végén, nem hatódunk meg egykönnyen. Vagy ha igen, attól nem tisztulunk, csak taknyosabbak leszünk, és drágul a papírzsebkendő.

Amikor apámat legutóbb meglátogattam, rám nézett, ahogy egy rongycsomag nézhet egy másik rongycsomagra — totális közönnyel. Magának daganata van? Ezt kérdezte, amikor meglátott. Szemem se rebbent, hogy nem ismer meg. Nem, nincs daganatom. Akkor mivel van itt? Az apámmal, mondtam, aztán hazajöttem, és hajnalig dolgoztam.

Horváth Péter

FRANK JÁNOS: **Képzőművészet**

Nem dőlt össze

Joláthy Attila kiállításán (VSZM Közösségi Ház, Fehérvári út 120.) már a kapuból megpillantjuk három nagyméretű főművét, a széttördelt Ásványok, a tömbös Kristálypalota és az elemző és egyidejűleg összefoglaló Kettős szivárvány című festmény-konstrukcióit a kétszintes fogadófalon. Előbbiekre ugyanolyan jó rálátás nyílik a többi képet bemutató, tökéletesen bevilágított emeleti karzatról is. A festő húsz éve tért haza Párizsból, más formanyelven mutatkozott be, másképp folytatta, de éppen ezzel a különállásával egészíti ki a magyar neoavantgárd színképét.

Olajfestményeinek és szitanyomatainak képtárgyai lebegő alakzatok, olyanok, mint egy űrállomás: áttört, hornyolt, magasságában és szélességében is összetolt, kockaformába foglalható mértani testek nyalábjai. Egyes térformáiból bazilikális elrendezésű épületek timpanonos főhajóit, vagy máskor az ókori mezopotámiai erőd, a zikkurat (egyes posztmodern építészek őstípusa is most ez külföldön) emlékképeit is kiolvashatjuk. Ezeket az összetett testeket a — műszakilag is képzett — festő a kétpólusú, utóbb az egypólusú lineáris perspektíva szabályai szerint, annak tisztaságával szerkeszti elegánsan, az idomok lapjai derékszögben, később hegyes- vagy tompaszögben találkoznak az élekben. Néhány éve Joláthy megtörte testjeinek homogenitását, képei bontottabbak. Sima, egységes felületű tört színeit fagylaltszíneknek is nevezhetném, a rózsaszín, a világoskék, a kénsárga, a narancs uralkodik a tábláin, sok a fehér és váratlan kontraszktként néha belép a fekete, vagy a sötétbarna. Nehéz volna összes árnyalatát fölsorolnom, hiszen — mint egyszer elmondta — egy táblájáin nyolcvan színt vonultat föl. Vannak képei melyeken a hasábok párásan áttetszőek, vagy a vastag üveg kékségét, meg a svéd üveg barnáját is megtaláljuk. Olyan geometrikus objektek ezek, melyek nemcsak a tömegükkel, palástjukkal hatnak, hanem a belsejükbe is belátunk, mint az üvegplasztikáéba. Ilyesmit nemcsak fest Joláthy, hanem egy hatalmas, valódi plasztikát (szobrot) is csinált plexiből és alumíniumból — ezen a tárlaton nem szerepel ez a darab.

A térségbeliség látszatának festője tavaly úgy látszik ráunt a három dimenzióra, új sorozatában visszalépett a következetes síkba. Magyar városok átlósan fektetett alaprajzkivágásait látjuk a festményeken, pannóniai nevük adja a képcímeket: Arrabona, Savaria, Sopiane, Aquincum stb. Joláthy régi, kedvenc színei megmaradtak, bár mintha élénkebbek volnának, itt is használja a feketét és olykor kollázst illeszt a festésbe. Belső monológom a pannon ciklussal szemközt: Tudom, hogy a művészt érdekli a térképészet, ért is hozzá, talán festőileg felhasználható izgalmasabb motívumokat keresett ki a településtérképekből; még nosztalgiát is éreztem Pécs, vagy Győr után. Igen ám — folytattam magamban —, ha egy ilyen szigorú, intranzigens absztrakt, mint Joláthy Attila modellt használ akárha az önmagában is elvont térképet: a malevicsi „tárgyatlan világ" összedőlne. Nem dőlt össze. Joláthy — telefonon megkérdeztem — kezébe se vette földabroszt, sőt némelyik városunkban meg sem fordult, valamennyi pannon festményét a saját gondolatai nyomán szerkesztette, számította ki, festette meg. Én meg csak örülök, hogy a fenti első hipotézisem hamisnak bizonyult; a második ül.

Tolváthy Attila

KOLTAI TAMÁS:

Színház

Paradigma

David Mamet kétszereplős darabja, az *Oleanna* különös érdeklődést keltett mind a New York-i, mind a londoni bemutatón, és sokféle, a színház szféráján túlmutató kérdést inspirált. Pedig a történet rendkívül egyszerű, értelmezési tartománya önmagában van.

John, a negyvenes egyetemi oktató fogadja kurzusának egyik hallgatóját, a húszéves Carolt, aki nem érti az anyagot, és aggódik az osztályzata miatt. John megpróbálja az oktatás elméletéről vallott liberális elveit megértetni a lánnyal, és elvetve a „probléma" megoldásának összes konvencionális változatát, személyes beszélgetésekkel föloldani a tanár—diák hierarchikus viszonyból fakadó feszültséget. Carolt irritálja a kettőjük közötti generációs, szociális és intellektuális különbség, John független, kritikus szemlélete, a személyre szóló, egyedi problémamegoldás, amiben a férfi hatalmi monopóliumának igazolását látja, és kihasználva a tanár egyre őszintébb megnyilvánulásait, kezdi fölépíteni a maga ellenséges, agresszív stratégiáját. Szándékosan félremagyarázva John emberi közeledési kísérleteit, összegyűjti a szerinte elitista, szexista, antiszociális és pornográf „nonkonformista maszlagot", amely alkalmas arra, hogy jelentésbe foglalva s a Tanárfelügyeleti Bizottsághoz eljuttatva megakadályozza John tanári véglegesítését, és kettétörje karrierjét. A férfi egyre kétségbeesettebb erőfeszítései a helyzet tisztázására újabb ötleteket adnak Carol „vádindítványához", már a „csoportja", sőt a „diákság" nevében lép föl, s amikor a Bizottságnál sikerül elérnie célját, még tovább megy, és nemi erőszak kísérletének vádjával följelenti a tanárt.

Mamet szűkszavú dialógusokkal dolgozik, mintha Harold Pintertől kölcsönözné a technikát, instrukciót jóformán nem ad, amitől a „naturális" helyzet modellszerűvé válik, és a színészek, illetve a rendező számára kitágítja az értelmezés lehetőségét. (*Prekop Gabriella* fordítása lakonikusságában a maximumot nyújtja, ami nem kis teljesítmény, ha figyelembe vesszük a két nyelv tömörségi együtthatója közötti különbséget.) Minél „egyénibb" a szituáció kidolgozása, annál általánosabb lesz a jelentés. Mamet bizonyos értelemben mesteri fogása, hogy Johnt a kommunikáció teszi kiszolgáltatottá Carolnak, és Carol megérezve ezt a kiszolgáltatottságot, fokozatosan fölénybe kerül a tanárral szemben. Mondhatni, menet közben tanulja ki Johnt, kiselőadásából a gondolatszabadságról, a szabályok pajkos megszegéséből, ártatlan közeledési kísérleteiből, a feleségével folytatott telefonbeszélgetésekből, amelyek a tanári véglegesítése esetén megvásárolandó új ház vételi szerződésének bonyodalmairól szólnak. Ezekből az apró jelekből állítja össze magának az „ellenséget"; az intellektust, aki számára érthetetlen idegen szavakat használ, a beérkezett polgári egzisztenciát, akinek jó állása, családja és szép otthona van, s aki ennek ellenére megengedheti magának, hogy kritikus, sőt „szabálytalan" legyen azzal a világgal szemben, amelynek mindezt köszönheti — és ráadásul őt, Carolt is kisajátítja azáltal, hogy mindezt közli vele, vagyis áthágja a szabályokat. Mi más ez, mint férfiúi, tanári, ISTENI hatalmának érvényesítése? Ezt a „kizsákmányolást" már nem tűrheti Carol, nem tűrheti, hogy John malac vicceket mondjon, más nyelven beszéljen, simogassa szóval vagy testileg, és „kicsimnek" szólítsa a feleségét. Így lesz a „vádindítványban" az okító anekdotából pornográfia, a vállra tett kézből szexuális közeledés és a maradásra bíró mozdulatból nemi erőszak kísérlete. Ezzel a plebejus nemzedéki osztályharcosság álarcába bújtatott demagóg, feminista agresszióval szemben védtelenek vagyunk, véli Mamet, amit az is mutat, hogy két befejezést írt a darabhoz. Az egyikben John, tehetetlen ultima ratióként leüti és megpofozza Carolt. A másikban a megrugdosott Carol ezután még a tanár elé tesz aláírásra egy bocsánatkérő nyilatkozatot, és a diákok által kicenzúrázott könyvek listáját.

A *Budapesti Kamaraszínház* legújabb játszóhelyén, a *Shure Stúdió*ban egy harmadik befejezést láthatunk, amelyben *Bálint András* és *Kerekes Viktória*, miután kölcsönösen lekennek egymásnak egy-egy jókora pofont, zihálva néznek farkasszemet, mint két feldühödött vadállat. Ez a rendező *Deák Krisztina* által jegyzett változat részint szelídebb a másik kettőnél, részint pillanatnyi szünetet rendel el a párbajban, jelezve, hogy a meccsnek még nincs vége. Ami annál jogosultabb, mivel a polgári demokratikus társadalom értékeit veszélyeztető burkolt agresszió, amiről szerintem a darab szól, nálunk nem igazán aktuális, minthogy egyelőre nincs megteremtve a polgári demokratikus társadalom, a megteremtésére törekvő kísérletek pedig a Mamet darabjában ábrázoltnál sokkal nyíltabb és ordenárébb támadásoknak vannak kitéve. Mindez nem von le az előadás értékéből, amely az utóbbi hónapok egyik legjobbja. Pontos, összehangolt és abszolút profi.

Bálint András tökéletesen hozza azt a racionális, naiv, önmagába felejtkező s ezért talán kissé narcista liberális értelmiségit, aki jóindulatában és életidegenségében nem veszi észre, hogy kommunikatív nyíltságával, hivatástudatával, kritikai szellemével kiadja magát a frusztrált törtetők agressziójának. Kerekes Viktória pedig bámulatos biztonsággal mutatja meg, hogyan lesz a gátlásos Carolból, miután nőiségének pillanatnyi, meglehet, ösztönös fölvillantása nem talált rezonanciára, kudarcélményét néptribunussággá fölstilizáló, gátlástalan demagóg, aki bátortalanul kezdi, az elején csak „meg akarja érteni a dolgokat", és miután nem sikerül neki, szellemi termékek cenzoraként fejezi be, legalábbis Mamet darabjában, egyelőre. Kettejük fölhevült szembenézése egy társadalmi modell vagy paradigma, bár ezt a szót Carol, minthogy nem érti, utálja.

Odakintről, a nyitott ablakon át egyszer-egyszer megszólal az édes dallam a távoli Oleannáról, ahol boldogan lehetne élni. Mint mondani szokták: ott még nem tartunk.

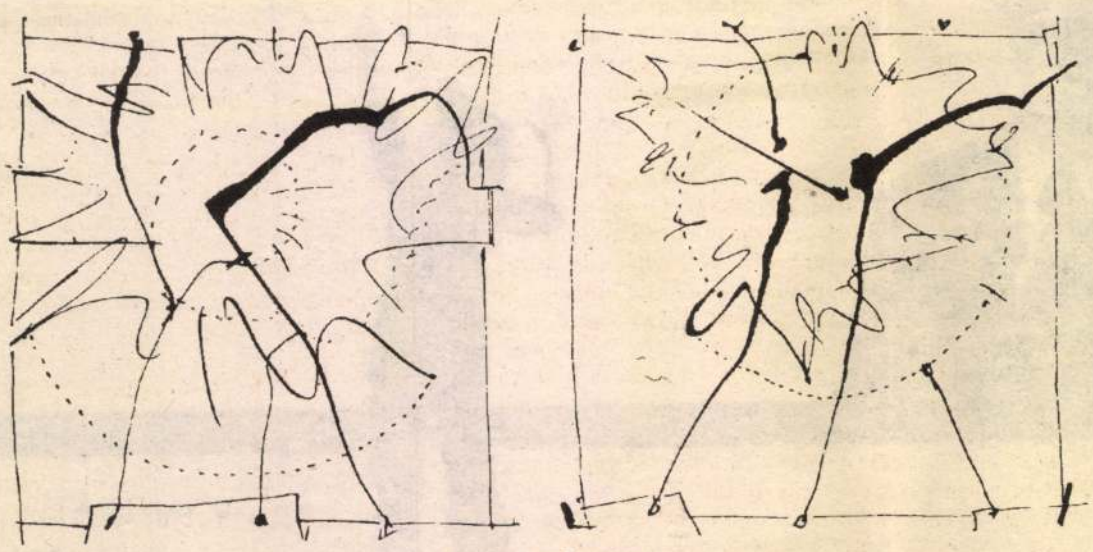

László Bandy rajza

DARVASI LÁSZLÓ:

Televízió

A televíziózás Huszonegy pontja

1. Mindenekelőtt is szeress. Csak azért is, és alázatosan, és finoman, és megvesztegethetetlenül, de szeress, szeress. Hiszen az élet is majdnem szép. Érd be ennyivel. És szeresd a készülékedet is, mindegy, milyen márka. A hiba nem benne van.

2. Ha úgy döntöttél, nézel televíziót, az irányítót a kezedből ki ne add, hogy azonnal kikapcsolhasd, vagy csatornát válthass. Tudod, hogy a Világ nagy, mit nagy, egyszerűen úgy van megszerkesztve, hogy sehol sincs vége! Manapság a magyar televízióban gyakran ér véget a világ, ilyenkor sötét van, hideg van, és a semmi szelét hallod a szíved felől fújdogálni.

3. Ne legyél gyerek, következésképpen ne reménykedj, hogy még ebben az évben az adásminőség javulni fog.

4. Ha mégis úgy döntöttél, hogy készüléked kidobod az ablakon, a lendítés előtt tekints a mélybe. Valaki járhat alant, s meglehet, épp a televíziója elől menekült az utcára.

5. Híradót akkor se nézz. Nem érdemes. Hír nincsen benne, információ nincsen benne, azt pedig már pontosan tudod, milyenek. A dolog kikerülhetetlen. Ezért te fél nyolc magasságában kezdjél el vadul csókolózni, vagy mosdasd a gyereket, vagy alkoholizálj, vagy olvass, vagy menj el sétálni, esetleg vécébe is bezárkózhatsz. Társaságban különösen nem ajánlatos központi hírműsort nézni. Egy ideges ember még elmegy, de öt, tíz?! Legyél erőn felül is mértéktartó!

6. Tartózkodj a hiábavaló önkínzástól. Nem vagy flagelláns, hát labdarúgást se nézz, ha többségében magyar állampolgárságú játékosok csinálják.

7. Ha kerékpárt látsz akármelyik műsorban, szépen kérlek, ne jusson eszedbe... Egyszóval ne jusson eszedbe. Ha mégis eszedbe jut, tudd, hogy ez már komoly baj. Beteg vagy. Minden különösebb értesítés nélkül fordulj orvoshoz.

8. A Hetet se szidd. De egészen komolyan, sztornó. Gondolj arra, hogy a bennük lévő maximumot hozzák, s ez, hétről hétre, nem akármilyen teljesítmény. Egyébként is, egyél inkább müzlit.

9. Ne terjeszd, hogy a magyar televízióban szabotőrök vannak. Némely hír- és műsorkészítő ennyit tud, és ezt nagy lelkesedéssel és elhivatottsággal csinálja.

10. Ha válófélben vagy, s éppen a vagyonoszosztozkodásnál tartotok, légy nagyvonalú, és ne a televíziót akard a másikra tukmálni, tartsd azt magadnál. Így a fair.

11. Százkét esztendős édesanyádnak már ne magyarázd, hogy az az ősz hajú bácsi nem Kádár János.

12. Idős szüleidnek ne elemezd a televízió helyzetét, még a végén megértik.

13. Társaságban véletlenül se nézzetek televíziót. Ha a házigazdát megkéred, kapcsolja ki a készüléket, ám ő ennek nem tesz eleget, tudd, nem őszinte barátod. Fordítva is igaz. Hívd ellenségedet baráti beszélgetésre, és kapcsold be neki a televíziót. Ha nagyon utálod, épp fél nyolckor. A Parabolát, mindegy, melyiket, vedd fel videóra. Ha az jön hozzád, akit gyűlölsz, kötözd a székhez, és teljes hangerővel azonnal kapcsold be neki. Akadnak olyan műsorvezetők, akik a mumus szerepét is betölthetik a családban. Fotójukat mutogatva ágyba lehet zavarni a gyereket, el lehet csendesíteni az idegeskedő házastársat.

14. Működő televízió előtt coitust ne cselekedj. Konszenzussal se. Ha gyermekáldás lészen az aktusból, komoly betegségekre, szomorú komplikációkra számíthatsz, s akkor már hiába minden önvád, minden mea culpa. Működő televízió előtt még tapogatni sem ér.

15. Ha televíziókritikáért kapod a pénzedet, írd le, karikázd be azt a néhány nevet, amit ezek után nem írsz le, nem mondasz ki, mert értelmetlen, minek.

16. Evés közben ne televíziózz. Torkodon a falat bármikor megakadhat.

17. Ne feledd, hogy a mostanság látható hírműsorok, politikai revük, közéleti álvitatkozások és egyfelé tendáló alkotmányjogi felvilágosítások olyanképpen is hasznosíthatóak, akár a kígyóméreg. Mélységes depresszióban, melankóliában, búskomorságban szenvedőknél adott mennyiségben látványos javulást hozhat. A dózis után a páciens újra élni és alkotni akar, és már nem magával akar végezni, hanem mással, figyelj, esetleg veled is.

18. Ha egyszerre azt veszed észre, hogy a televízióról jót mondani már képtelen vagy, akkor inkább hallgass, fogd be a szádat, mert a Szabadság téren még mindig számtalan kiváló szakember csinál kiváló műsort. Vágó Istvántól a Stúdióig. Levente Pétertől Vitray Tamásig, Kudlik Julikától Horváth Jánosig. Bayer Ilona, Kepes András, Napkelte, Ablak, Napközben...etc. Civileket keress, független kábelműsorokat — Drót! — hogyhogy nem, még akadnak egynéhányan.

19. Ha néző vagy, ne csodálkozz, hogy némely műsorban, mind közéleti jellegűben, mind szórakoztatóban, hülyének néznek, gagyognak hozzád, összenyálaznak. Az idióta nem te vagy.

20. Ha pedig azt álmodod, hogy te vagy a Magyar Televízió elnöki jogkörrel felhatalmazott alelnöke, azonnal ébredj fel.

21. Egyébként pedig ne álmodozz!

(50. old.)

Jacob Jordaens

Testőmüni

Repro:
Szatíra paranthál

174 x 205 cm
? : 1620-21

Műrénet 88/6

A Szépműrészeti Múzeumban.

Gosztola Annamária
ciche

Jollain, F

11612.

Tököly Mihály.

Egész alakban, vértben, prémes mentével és forgós kucsmával van ábrázolva. Kinyujtott jobb kezében görbe kardot tart. A háttérben a jobbról lévő városon innen lovas ütközet szemlélhető. Felirata a kép alatt czimertől megszakitott két sorban:

Le Fameux Comte...Michel Teckelii, Chef
des Rebelles Mecontens de..Hongrie.

a bal sarokban: F. Iollain excudit.

Rézmetszet, méretei a rézlapnak 27.8:17.8 cm.

Sz.n.76-913.
2000-913-2
Át.lelt.12547.

Jollain (Jolin)

Jacques

l.

Kel Bpgrafabr

205.92

Jollain, Francois, grafikus

Zrinyi Ilonat is megörökitette Munkács védőjeként:
MTKos.gr.gyüjt.9526 cz.Réz,et zet.27.2+18 cm.Jelezve:
Chez F.Iollain,rue S'Iacques A la ville de Cologne.
65.old. 27.jegyz

Gennerné,Wilhelmb Gizella:Adalékok az ifjú II.Rákóczi
Ferenc és felesége ikonográfiájához 62.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp.

31

Jollain,Francois Gérard, grafikus

8.kép.-Jollain Francois Gérard:II.Rákóczi Ferenc ócs
alatt.-Varsó,Gr.gyüjt.Rézmetszet.29.7+20.9 cm.
Jel:A Paris chez Gerard Iollain.- 65.old.
25.jegyz

Gennerné,Wilhelmb Gizella: Adalékok az ifjú II.Rákóczi
Ferenc ikonográfiájához 62.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Jollain ,Francois Gérard, grafikus, mk.1683-1719.

Képe már Rákóczit,mint a szabadsághőst mutatja be Bécs falai alatt.Lendületes kompozíció.páncélos figurája bármelyik korabeli európai hadvezér portréjának ismétlése lehet,arcvonásai annyira általánositottak voltak. 8.kép. 25.jegyz

Cennerné,Wilhelmb Gizella: Adalékok az ifju II.Rakóczi Ferenc és neje ikonográfiajához. 62.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp.

Jollain ,Francois, grafikus

Készitett Thököly portrét.--M.Kos.gr.gyüjt.11612.sz.
Rézmetszet. 28+18 cm.-Jelezve:F.Iollain,excudit.
65.old. 26.jegyz

Gennerné, Wilhelmb Gizella:Adalékok az ifjú,II.Rakóczi
Ferenc és feleségé ikonografiájaho- 62.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp.

Jollain (Jolin)

Jaques

l.

Bp grafábr

205 sz.

Könyvpapírnál ne spóroljon!

Ha prima könyvpapírt használ, vevőjét **leköti!**

Ha silány könyvpapírt ad, vevőjét **elveszti!**

Jollain Jacobus MDK

Rézmetszet: Plan de la Ville de Bude... tant pour attaques.... que sur les postes auantageux

Sign: Jacobus Jollain sculpsit - Chez la Veuuve Martin et Jean Boudot rue S. Jacques au Soleil dor.

Buda és Pest alaprajza az ostromművek ábrázolásával.

67.o. 205. szám.

/dr.Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 1683-1718. 86 o. és 16 repr. Bp. 1937.

Joláthy István, festőművész

a Halászbástyán szabadtéri tárlatot rendeznek vasárnaponként, más-más művész műveiből. – Bemutatásra kerül Joláthy István, Juhász Gyula legújabb alkotásai a Bástya Galériába.

Esti Hírlap, 1979. jún. 30.

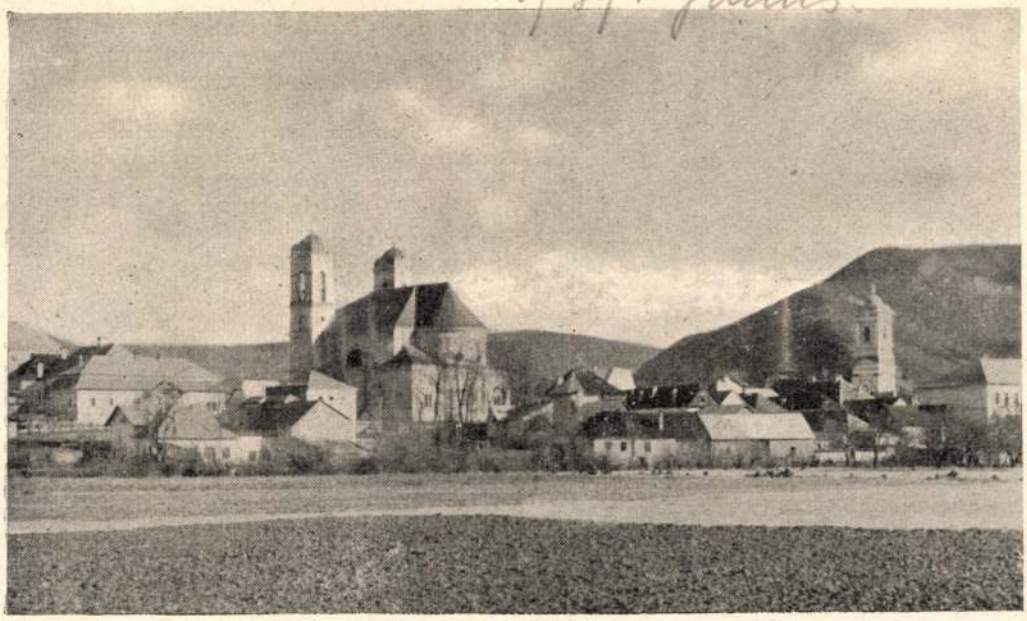

Jolsva látképe

Jolsva ősi település azok közé a ritka kulturális helyek közé tartozik Északmagyarországon, amelyeknek keletkezését nyomon követhetjük a százados változások kavargásában, messze a magyarok bejövetelét megelőző korig, amikor a káldok, szarmaták és jazigok töredékcsoportjai torlódtak itt össze és nomád életük számára ez a hely, a gömörszepesi érchegység nyúlványainál, a Murány-völgyében, éppen gazdasági jelentőségénél és természeti kincseinek, arany- ezüstbányáinak gazdagságánál fogva, meggyökerezési lehetőséget adott. Ezek a barbár elemek vetik meg a város alapjait, mert a letelepülők számára a föld és a város vidéke feltárja mélyét, ércét, drága kincsét, amely azután a település jelentőségét ebben a homályos korszakban is kiemeli. Már jóval a magyarok bejövetele előtt is rendes községi élet folyt a mai város területén, szerepe a magyar honfoglalás idején is jelentős és a kora-középkor szórványos dokumentumai is említést tesznek erről. Az első Árpádok idején erődített hely: bástyáinak, védőárkainak, várromjainak és falainak nyomai itt-ott még ma is láthatók.

A tatárjárás idején, 1240 körül pusztult el az Ó-vár nevezetű őrtoronnyal ellátott erődítmény. A feljegyzések szerint ez a templárius barátok kolostora volt, akik az elpusztult kolostor helyébe a mostani Coburg hercegi palota helyén építettek új kolostort.

Az első említés 1243-ban, IV. Béla egyik oklevelében történik Jolsváról, ahol mint Castrum Illsva szerepel. A város a tatárok betörése nyomán rommá és üszökké változik. 1299-ben III. Endre király oklevelében — melyet a városi levéltárban őriznek — Possessio Ilsuanak nevezik. A XVI. században már városjelleget kap Jolsva, címert és a szomszédos uraitól privilégiumokat. Valószínű, hogy Róbert Károly idejében lett várossá, de már az Árpád-ház uralkodása idején királyi birtok lett kincsesbányái révén, s mint ilyen nagy kedvezményeket, előjogokat élvezett a többi hűbéres településekkel és községekkel szemben. A XIV. században már az északmagyarországi érckereskedelem egyik jelentékeny közvetítő központja volt Jolsva. Polgárai németek: ők emelik fel poraiból a tatárjárás alatt elpusztult magyar várost, hogy átmenetileg típikus fészke legyen a Keleten szétszórt német települési formáknak.

A huszita pusztítás, mely az egész Felvidékre — a rendkívüli nyomorúságon kívül — a szláv elárasztás veszedelemeit is hozza, megtöri a város német jellegét, lakosai elszlávosodnak, jeléül annak, hogy a kötött és befelé élő zárt németség nem tud sehol sem ellentállni a bármilyen oldalról nyilatkozó népi megrohanásnak. Ezúttal a szlávság kerekedik felül, de expanzív ereje az összeütközés következtében elveszti kultúrateremtő energiáit, lehanyatlik, hogy azután, amikor Mátyás király megtisztítja a Felvidéket a szláv beözönlés és huszitizmus hullámaitól, átadja fejlődésének harmadik ütemeként helyét a magyarságnak, amely azután eltörölhetetlenül, mindörökre rányomja bélyegét a város belső és külső alkatára.

A városi szabadalmakkal kapcsolatban meg kell emlékeznünk arról, hogy Mátyás király is megerősítette a régi városi kiváltságokat. János király pedig 1539-ben tanácsjogot adott a városnak, amelyhez 1552-ben pallosjog járult. 1556-ban a csetneki krónikás szerint Jolsvát a törökök kegyetlenül megrabolták, felgyujtották és 400 embert rabságba ejtettek.

A XIII. században Jolsva urai az Ilsvayak. Az utolsó Ilsvay (György) Gömörvármegye főispánja és királyi pincemestere volt 1520-ig. A huszita uralom lehanyatlása után Jolsva urai lettek a Tornallyaiak, Széchyek, Wesselényiek, Kohányak. Látjuk tehát, hogy a köz-

Fönt: a városháza Lent: a Coburg-kastély

ponti királyi hatalom megbomlása következtében a szabad városok sorsában Jolsva is osztozik, földesúri joghatóság alá kerül, többek között a murányi várparancsnoknak és a murányi várat birtokló Széchy-, Wesselényi-, Koháry-, majd legvégül a Coburg-családnak, amelynek földesúri joghatósága alól csak a mult század közepén váltotta meg magát a város. Ez a földesúri éra, amely a város életében annyi eseménynek lett forrása, még ma is érezteti hatását. Nyomai azokban az épületekben lelhetők fel, amelyek típusai a vidéki úri építkezéseknek, a felvidéki barokknak, amelyet rövid időre vált fel az empire és az új klasszicizmus stílusa.

Jolsva mai 3500 lakosával kicsinyített tükörképe az egész felvidéki történetnek, néprajznak és városhistóriának. Szabad város volt, de örökké sistergő katlana a különböző népelemek találkozásának, amelyben az utolsó félévezred folyamán a vezető hangot, a vezető elemet mindenkor az uralkodó magyarság alkotta a nélkül, hogy a különböző színű erőknek és lelkiségeknek e találkozásából fakadó eredményeket letörte volna: ellenkezőleg a nagy színképelemben érintetlenül él a városfejlődés minden egyes fázisát kialakító népelem. A magyarság dominál nyomatékosabban a kisebb szerepet játszó szlovákság mellett. A németség ereje már régebben megtört és szerepe most már legfeljebb a helyi ipar és kereskedelemben és az azzal összefüggő szokásokban — mint történelmi elem — jut kifejezésre.

A nagy magyar etnográfiai tömb peremén áll ez a többnyelvű és keverék kultúrájú város: tárt kapuja minden egészséges erő befogadásának.

Ha keressük a magyar történelemnek azokat a gócpontjait, amelyeket az asszimiláció nagyműhelyének lehet tekinteni, Jolsva egyike azoknak, miként majdnem minden felvidéki városunk. A kulturális élet magasabbrendűsége, a szellemiség frissesége teliti azokat a sugarakat, amelyek kihatnak a városok határain túl is és jelentős vonzóerőt gyakorolnak. Akit ezek az erők — ellenállhatatlanul — felszívnak, azt azután parányi részeivé olvasztják a magyar életnek.

Jolsva is egy ilyen «szívótelep», állandó forrongásában, olvasztókohója az odatóduló idegen elemeknek, amelyek azonban egy-két nemzedék mulva magyarrá válnak és igazodnak ennek a városnak régi magyar életéhez, békés polgári rendjéhez, ahhoz a problémanélküli, kedélyes és nyugodt úri élethez, amely ott tükröződik a vidéki udvarházak külsejére emlékeztető régi házak falain.

Jolsva a cseh uralom húsz esztendeje alatt átélte az idegen nyomás és szorongattatás, a ravaszság, az üldözés minden rezdülését s a megszállás első éveiben az öntudatlanság teljes kábulatával, a reménytelen elhagyatottság érzésével felelt arra. A reménytelenség nem maradt és nem veszett el azonban a teljes lemondás mélységeiben! A magyar akarat lassan utat tört magának a feltámadás reménye jegyében felfelé úgy, hogy az idegen uralom minden mesterkedése megtörött először ennek a természetes ellenállásnak megnyilvánulásain, később pedig a tudatosan megszervezett magyar társadalmi erők jelentkezésén.

A cseh statisztika húsz éven át meghamisította a magyarság arányszámát, másfél éve azonban ennek a hazugságnak minden szövevénye szétszakadt, amidőn az 1937-es községi választások idején a magyarság hirtelenül, váratlanul előretört és magához ragadta a legtöbb szavazatot nyert párt le nem hazudható minden előnyét és helyzeti energiáját. Ez a változás közvetlenül a felszabadulás előtt következett be, jelezve azt, hogy elnyomhatatlan erők törnek elő a Felvidék magyarságából, amelyeket többé lekötve tartani nem lehet és azoknak érvényesülése elé gátat emelni lehetetlen.

Jolsva az új helyzetben új feladatok előtt áll: nemcsak mint gazdasági, hanem mint kulturális központ is, miután középpontja a legszélsőbb határvidéknek a magyar etnográfiai tömb peremén és ez a helyzete erős iramú kulturális feladatokat ró a város magyarságára. Minden reményünk megvan arra, hogy ezt a feladatot Jolsva magyarsága megvalósítja, ha a húszéves szorongattatás próbáját kiállotta.

imtól csakhamar megszabadultam s minthogy egyéb ruházatom könnyü szövetből vala, ezek nem akadályoztattak az uszásban. Időről időre felemelém fejemet, s visszatekinték, mert még mindig attól féltem, ama gazember utánunk jő, s a vizben küzdendő, tusára készültem.

Nehány percz multával védenczem mellett valék, s a bátoritás nehány erélyes szava után, kezét egyik kezemmel megragadám, mig a másikkal a part felé igyekeztem.

Igy — az áramlás nagy gyorsasággal vitt lefelé bennünket, azonban lassankint a part felé is közeliténk.

Lassu, terhes uszás volt. Ha még tovább tartott volna: én bizonyosan nem jutok el a czélhoz.

Végre a parthoz látszánk közeliteni, midőn azonban odajutottunk, az én mozdulataim gyengébbekké váltak s balkezemmel görcsösen ragadám meg társnömet.

Arra még emlékszem, hogy a partot elértük. Emlékszem arra is, hogy nagy erőmegfeszitéssel másztam fel a partra s hogy Eugenie segitett. Emlékszem arra is, hogy épen azon helyen, a hol partra értünk, egy magas házat láttam a távolban s hogy e szavakat hallám:

— Istenemre! ez az én házam!

Emlékszem, hogy egy gyengéd kéz által vezettetve, valami uton haladtam végig tántorogva, egy kapun át kertbe léptem, hol padok, szobrok és illatos virágok valának; emlékszem, hogy a házból négereket láttam kijönni lámpákkal, s hogy karomból a vér ömlött. Emlékszem még arra is, hogy egy női hang igy kiálta: — Meg van sebesitve — s hogy e szavakra a rémület kiáltása következék, és azután nem emlékszem semmire többé, a mi köröttem történt.

(Vége következik.)

Gyútűs vagy gyors puskák.

(Dreyse-féle puskák.)

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy Dreyse Miklós porosz kir. tanácsos ezen találmányát minden más ujabb és legujabb háttöltéses puskáktól csak akkor különböztethetnők meg szabályszerüen, ha feltalálójáról neveznők el, mert a tű, mely egy erős ütés által a golyóhoz alkalmazott vegyszereket meggyujtja, nem jelentékenyebb része a gyujtó eszköznek, vagy készüléknek, mint a rugó, mely ezt előre löki, vagy nem is oly jelentékeny találmány, mint eme vegyszerek stb. stb. s végre is a puska és tölténye minden részletei sajátszerüek, kell, hogy egybe illjenek s a tű, mely a rugó s illetőleg a ravasz által mozgásba hozatik, nem igényelheti, hogy épen csak róla nevezzük el ezen gyors tűzü puskát.

Ezen Dreyse-féle puska szerkezete 1858-ik év óta oly átalános lett a porosz hadseregnél, hogy ez lett alkalmazva a lovasok, vadászok, stb. szóval végre az egész hadsereg mindenféle tűzfegyverébe s rendesen kiegészittetik egy 3 élű szurony által.

Dreyse Miklós porosz kir. titk. tanácsos és a sömmerdai fegyvergyár tulajdonosa (Erfurt mellett) már 1836-ban benyujtott megbiráltatás végett a porosz hadügyminiszteriumhoz egy általa összeállitott *hátulról tölthető* fegyvert, melynél a puskavesszőre csak a töltény kihuzásakor volt szükség. Ismételt módositások és javitások után sikerült Dreysenak azt annyira használhatóvá tenni, hogy a hadminisztérium nehány száz darab ily fegyvert meg is rendelt s azokkal Spandauban és Lübbenben 1839 és 1840-ben több izben tettek kisérleteket. A siker meglepőleg fényes volt. Az uj találmány minden addig használt lőfegyvernél czélszerűbbnek találtatott, miért is IV. Frigyes Vilmos király a vadászezredeket azonnal ily fegyverekkel szereltette fel, s módot nyujtott a feltalálónak, hogy nagyszerű fegyver- és tölténygyárt állitson fel.

Már 1841-ben megkezdte a gyár működését; az oda rendelt katonamunkások Dreyse személyes vezetése alatt 1841—1863-ig nem kevesebb, mint *300,000 gyútűs fegyvert* készitettek el a porosz hadsereg számára, folytonosan ellátván azt a szükséges tölténykészlettel is. A porosz hadseregen kivül Oldenburg, Weimar, Altenburg, Reusz, Meiningen, Gotha, Anhalt, Mecklenburg, Lippe, Waldeck, Schwarzburg, Lübek és Bréma; Ausztria szövetségesei közül pedig Hessen csapatai vannak ugyanezen gyárból ellátva gyútűs fegyverekkel.

Ezen gyorspuskáknál fődolog, hogy minden részecske jó anyagból, pontosan legyen készitve és jól egybevágjon a többiekkel. A cső öntött aczél, vont cső, de a szokásos 4 vonás nem igen kiülő s a golyónak kevés csavarulatot ad, a végénél azonban jelentékenyen megszűkül, ugy, hogy a hátul betett golyó erős nyomást szenved s teljesen a csőhöz idomulva ér ki. A cső anyagának tehát első rendü öntött aczélnak kell lennie s vigyázni kell, hogy a vonás, ennek hajlása s az elszükülés öszhangzatban legyen egymással s a golyóval, mint szintén ez öszhangzásban van a töltény többi részleteivel.

A cső végére alkalmazott szurony három élű aczél, mely verés által lehető legruganyosbbá tétetett, s 20 hüv. hosszu.

Puskavesszeje csak arra való, hogy az ember kitaszitsa vele a csőből a töltény burokját, ha szabadkézzel könnyen ki nem vehetné.

A gyútűspuska szerkezete egyszerű, erős, nem könnyen romlik s könnyen kezelhető, mint azt itt Pesten a sebesültek javára adandó csekély ajándék mellett Kirner puskaműves urnál, eredetiben bárki megláthatja, megkisértheti.

Ilyen puskát mutat rajzunk elseje, azon észrevétellel, hogy a cső, mely itt röviditve vagy törve látszik, eredetiben m. e. mégegyszer ilyen hosszu a többi részekhez aránylag.

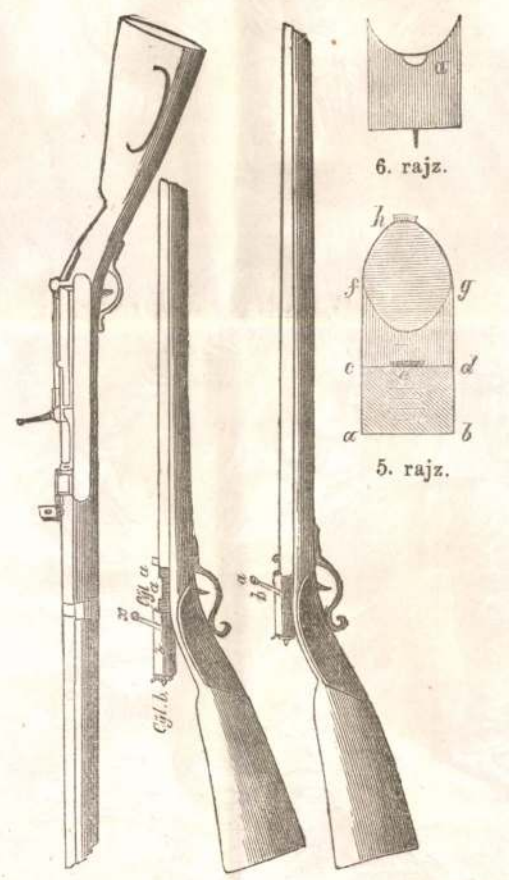

1—3 rajz.

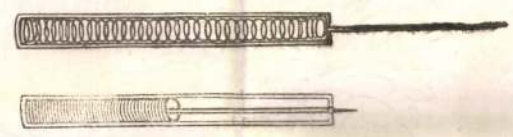

4 rajz.

6. rajz.

5. rajz.

Tegyük fel, hogy ezen első három rajzban látható puska ki van lőve, — mert mikor meg van töltve és ki van lőve, — akkor igy néz ki; ha meg akarjuk tölteni, megkapjuk az *a* gombot és balra csavaritva vele a *b* cylindert hátra rántjuk. Ekkor cyl. *a*-nál egy üreg vagy rés marad, melybe a töltényt egyszerüen bele teszszük. Ennyiből áll a „töltés.“ Most a gombot ismét megkapva, ama hengert helyére igazithatjuk s ez annyit tesz hogy: már fel van huzva.

Az emlitett *b* cylinderben ugyanis erős csavar-drót végén egy erős vastag, de nem hegyes tű van *(4. rajz)*, mely akkor, midőn a gombot először hátravontuk, hátranyomatott s a helyre nyomáskor oly viszonyba jő a ravaszszal, miszerint ha ezt megrántjuk, a csavart sodrony a tűt kilöki; a tű az előtte levő tölténybe behatol, ott a lőport átfurván *(5. rajz)* az *a. b. c d* közt látszó gyútűkörre üt, itt eszközli a lobbanást, mely az előtte levő egyszeri gyuanyagot s a mögötte levő lőport egyszerre hozza gyuladásba s a gyuanyag gyorsabb lobbanásának a lőpor lassabb lobbanása jön segélyére a csőben, mikép az legczélszerübb.

Ilyen gyuanyagok, melyek eleje, mint *(6. rajz)* mutatja, vájt alaku, hogy a golyóhoz teljesen hozzá illjék, nagyban gyártatnak Spandauban, Erfurtban és Sömmerdában a feltaláló tulajdonos gyárában — s kétségtelen, hogy a töltények készitése, egybeillesztése sok vegytani szakismeretet s ügyességet igényel: a kész töltények beillesztése, a puskacső végének felnyitása és lezárása azonban oly egyszerü, hogy arra pár percz alatt meg lehet tanitni minden józan értelemmel biró, bár müveletlen embert.

Nem titok már évek óta sem gyuanyag vegytani összeállitása, sem a hátultöltés, melynek többféle készülékei ismeretesek nálunk is. Hanem egy hadseregnek átalában ily gyors tüzelő puskával ellátása temérdek pénzbe kerül. Nem használhatjuk ehhez sem a régi csöveket, sem a közönséges szerszámokat, sem a töltényeket és igy nem csuda, ha p. o. az osztrák hadsereg, mely régibb fegyverekben egyik leggazdagabb hadsereg — nem szereltetett fel ugy, mint a porosz.

Pedig temérdek előnye van ezen fegyvernek, kivált ha az ember czélzáskor arczához sem emeli, hanem csak oldalához szoritja és ha a töltények is ott helyben találhatók t. i. mellén vagy oldalán, nyitott táskában . . . Ily módon 6—8-szor lő egy gyakorlott katona ellenfelére, mig ez csak kétszer lőhet a közönséges szuronyos puskával, bár mily ügyesen kezelje a vesszőt, töltényt gyutacsot stb., melyek miatt táskáját is mindig kell forgatni előre s hátra.

És a Dreyse-féle gyuanyag rugó ereje nagyobb mint a lőporé s kivált növekedik az által, hogy a golyónál gyulik meg, nyomása a golyó előhaladásával növekszik s az egész lőpor rugó erejét felhasználja, mig a közönséges gyutacsos puskából a gyutacs és a mellette lobbanásnak indult por a töltés egy részét, t. i. a lőpor egy részét is kilöki, ugy hogy ez a légben lobban el, kivált ha nem volt erősen leverve . . . De ki érkeznék ezt veregetni, mikor a gyors puskás csak megrántja a kakast vagy gombot, s már rá van szoritva a töltés. És a gyors puskás mindig védve van: akkor is, midőn puskáját tölti, szuronyt szegez; de töltheti térdre ereszkedve vagy akkor is, ha egészen a földre fekszik, midőn felette elmegy ellenfele golyója, mig viszont ő ellenfelét töltés közben legkönnyebben megtámadhatja. Ez mindig egész $5\frac{1}{2}$—6 labnyi czéltábla ő előtte és jaj neki ha eső esik: a közönséges szuronyos fegyverek töltése ekkor még lassabban megy, a por megázik, a csőbe a viz becsepeg stb. mig a gyors puskák zárját könnyen fedve lehet tartani s ha a töltény benne van, viz alatt is el lehet sütni.

A Dreyse féle löveg golyója gyorsabban, egyenesebben s messzebb megy, mint vélnők. Ezer lépésnyiről egy 6 láb magas 20 öl hosszu hadoszlopban száz lövés közül 20—25 talál; sorlövésnél háromszáz lépésről 64, kétszáz lépésről 76 százalék és gyorslövésnél négyszáz lépésről egy perczben 42 százalék talál. Hogy pedig találjon, a végett sajátságos gyakorlatokat tesznek az ujoncok éjjel es nappal, jó és rosz időben. Csatákban a legjobb vadászok kiválasztatnak; ezek fedezik s s láthatlanná teszik a hátuk megett müködő hadoszlopot; majd földre borulnak, midőn aztán azok nyithatnak sortüzet — majd csuszva haladnak elő — majd hátrálva töltik fegyverüket, minden kis dombot, völgyet ügyesen használva fel a támadásra vagy fedezésre.

Nagy hasznát veszi a porosz katona a lövésnél az ő oldalfegyverének is, mert ha ezt földbe szurja, kényelmesen reá fektetheti puskáját — hasra fekszik, hogy ellenfele nem találhatja, ő pedig biztosan czéloz, és golyója nem megy előbb fel, aztán alá, hanem egyenesen, oly annyira, hogy ezer lépésnyi távolban sem esik alább 3—4 lábnál s igy a 6 lábnyi czélt találhatja s 800 lépésnyiről már gyilkol.

Nagy előnyök ezek a gyalogság ellenében, de még nagyobbak a lovasság ellen. Ha ugyanis a támadás 800 lépésről kezdődik, a lovasság, 500 lépést ügetve s 300 lépést rohanva, legalább két perczet igényel arra, hogy árthasson; mig ezen idő alatt p. o. 500 ember 5000 lövést tesz reá — a lovakat, a rendet vagy sort megzavarja, melynek következményei igen veszélyesek.

Hanem viszont, természetes, hogy ily fegyverek csak jól gyakorlott, hajlékony, ügyes, értelmes és jólszámitó emberek kezében ennyire veszélyesek. Mint minden küzdelemben, itt is sok ügyesség, értelmesség és hideg vér szükséges a

*

győzelemhez. Mert mit ér a jó fegyver, ha nem tudunk vele bánni? — vagy töltéseit gyorsan légbe lövöldözzük? Mondják, ez nagy hátránya a gyors puskának. De viszont, ha egy jól számító ember tudja, hogy nála csak 20—24 löveg van annálinkább vigyáz, hogy ne hibázzék s igy lövései annálinkább veszélyesek. *X.*

Vihar közben a havasokon.

Azon évszakhoz értünk ismét, a midőn a szenvedélyes hegyi utazók ismét kezökbe veszik vándorbotjaikat s kalandszomjas lélekkel seregesen indulnak a sveiczi Alpok ismert s ismeretlen szépségeinek felkeresésére.

Egy ily hegyi kaland leirását olvastuk nem régen egy külföldi lapban s irója egy sikerült képben is láthatóvá akarta tenni azon veszedelmet, melyben ő és társai több óra hosszáig kétségbe ejtő viszontagságokat szerencsésen kiállottak.

A dolog a Sveicz és Olaszország határszélén álló hegyszoroson a *Passo di Gavián* történt. Utazónk lóháton érkezett társával az égbe meredő havasok között fekvő *Santa Catarina* nevü gyógy-fürdőhöz. A német utazó igy beszéli el további élményeit.

„Az olasz papokkal s egyéb népséggel megtelt fürdőben egy katonai kinézésü fiatal ember németül szólitott meg: „A gaviai hegyszoroson akar ön átmenni? s vezetője nem ismeri az utat? s tudni akarja, vajjon lóháton átjuthatni-e rajta? Ez utat itt senki nem ismeri s felvilágositást ön e részben nem kaphat. — De majd segitünk, a hogy lehet.“ — A barátságos katonatiszt csupa figyelemmel s előzékenységgel volt irányomban; a legügyesebb vezetőt kikereste számomra. Kicseréltük azután névjegyeinket. A katonatiszt magyar ember volt s akkor hadnagy az olasz királyi karabélyosok ezredében; neve: Edmondo di Pauliny.

Az egész fürdőtársaság elkisért egy darabig, midőn én, két társammal s egy jó hegymászó lóval megindultunk egy augusztusi napon délutáni két órakor. Az első órákban felségesen haladtunk előre. Lovunk oly gyorsan kapaszkodott fölfelé a hegyeken, hogy alig győztünk nyomában maradni. Lassanként mindig jobban beborult a láthatár, vastag, kövér, fehéres fellegek emelkedtek a távol sziklafalak mögül, s csakhamar felismertük a légkör viharteljes szándékait. Még eddig csak fölfelé mentünk s lovunk a kemény, sziklás talajon egy kecske ügyességével lépegetett egyik sziklalépcsőről a másikra; de mi tevők leszünk, gondolám, ha majd a hegy tulsó oldalán lefelé fog kelleni ereszkednünk ily lépcsőzetes utakon? Jöttek azután olyan helyek, hol az ut egészen megszünt s omladványos, csuszós talajra értünk, s alattunk 800—1000 lábnyi mélység tátongott. Azonban az első három óra alatt semmi bajunk nem történt.

A fáradalom ujabb erőket kivánt. Rövid pihenés és némi étkezés után serényen folytattuk utunkat. De épen ugy siettek a viharos fellegek is. A mellettünk elvonuló 10—11,000 lábnyi magas alpesi csucsoknak már csak egy része volt látható, a többit sürü fellegkalap boritá. — Végre fölértünk a hegyszoros tetőpontjára (mintegy 8500 lábnyi magasságba) s itt, még mielőtt kinézhettük volna a hegyről levezető utat, egyszerre oly vastag, fekete köd fogott körül bennünket, hogy két lépésnyire sem láthattunk. A csipős és mérges szél sivitva sodorta ránk nedves gőzeit. Meg kellett állanunk. Egy perczre kitisztult egy kissé a láthatár, a másik perczben már ismét sötétségbe burkolt a vihar szürke szörnyetege. Hat óra elmult. A köd egyre ingerkedett velünk. Egyszerre villám, dörgés és csapás! Egy viharfelleg kellő közepében voltunk. Lovunk elkezdett ágaskodni. S most ráadásul oly öreg szemü jégeső hullott, hogy arczunkat karjainkkal kellett befednünk, nehogy ragyásokká verjen bennünket. Olasz vezetőm az imádkozásra adta magát.

Lovunk tánczfigurákban gyakorolta magát s bőrét csak köpönyegünk ráteritésével védhettük meg.

Egy negyedóra mulva vége volt a viharos látmánynak, a jég helyébe eső lépett, a láthatár kissé tisztult s jó szerencse fejében, a jégdara közt lépegetve megindultunk a hegytetőről lefelé. Az utat eltévesztvén, egyszerre egy roppant meredek lejtőre értünk.

Önkénytelen lecsúszás a sveiczi havasokon.

Miképérünk itt le lovunkkal? s e rendkivül csuszós talajon? ez volt a kérdés. Nem volt más menekvés. Meg kellett a dolgot kisérleni. Eleinte nyomról nyomra vezette a lovat lovászom, de midőn az omló, csuszós földön hátulsó lábaival nehányszor megcsuszott, az én olaszom farkánál fogva megragadta a lovat s ugy tartotta vissza s midőn később az ut még csuszósabb lett, vezetőm a ló első lábait is nyakába vette s azalatt, mig én hegyi botom segitségével nagy nehezen áthatoltam a veszélyes helyen, az én kedves utitársaim egy önkénytelen csuszodán jutottak le azon pontig, hol a veszély megszünt. — (Lásd mellékelt képünket.) — Midőn a biztos helyre értünk, szegény paripánk hangosan kezdett nyeriteni, ámbár egész teste reszketett s több sebből vérzett. Mi is tetőtől talpig sárosak voltunk s foszló rongyokban lógtak le testünkről öltönyeink.

Éjfél volt, midőn agyon fáradva és kiéhezve, Ponte di Legno helység fogadójában megérkeztünk.“

—*y.*

Gömörmegyei vázlatok.

III. Jolsvai r.-kath. templom.

Európában van egy régi herczegi család, melynek tagjai értelmi tulsuly és a szerencse kedvezései folytán különösen egy század óta nagy tekintélyre jutottak. Ez a Koburg herczegi család. Ezen család egyik tagja Magyarországba is beszármazott. A nándorfejérvári hős, Koburg *Jósiás* volt ez, ki Budán mint hadi kormányzó, az

Vas, Ujs. 1866.

1792-diki protestáns zsinatra is jótékony, *kibékitő* befolyással volt, s a budapesti ág. hitvallásuak számára egyházi és iskolai épületeknek szánt telket, Pest városának egyik szép helyén, kieszközlött. Ennek egyik unoka-öcscse *Lipót*, a belgák királya, kis terjedelmü országában 33 éven át valódi alkotmányos szellemben uralkodott s mind az európai hatalmasságok tiszteletét, mind a népek becsülését kivivta. — A nándorfejérvári hős másik unoka-öcscse, *Ferdinánd*, az utolsó Koháry herczeg leányának hitvestársa s Magyarország *indigenája*, részint öröklött, részint szerzett nagy terjedelmü magyar uradalmait példánygazdászatok által gyarapitotta s szép virágzásba hozta. Fiainak egyike a portugalli királyné férje lett s a jelenleg uralkodó királynak atyja. — Ferdinánd herczeg második fia s örököse *Ágost* herczeg, jelenleg a család magyar uradalmainak birtokosa, többnyire Bécsben él ugyan, de a hazai ipar s földmivelés felvirágoztatását s volt jobbágyainak anyagi s szellemi jobblétét, a hol lehet, sikeresen elősegiti.

A magyar herczegi ág alapitója, *Ferdinánd*, Jolsva város vásárterén az 1829-diki julius hó 20-kán tüzvész által elpusztitott régi templom helyén — bár maga az ágostai hitvallást követte — mint a plébániának védura, a római katholikus lakosság számára két tornyu diszes templomot épittetett (melynek rajzát itt közöljük).

Jolsvai r. kath. templom.

Jolsva szabad. bányamezőváros a murányi uradalom központja, a regényes murányi völgy délkeletre nyiló mellékvölgy torkolatában fekszik, honnan egy kis csermely a várost északkeletről hasitja. Az emlitett templomtól jobbra emelkedik a csermely jobb partján a hosszu házsor, melynek alsó része emeletes boltos házakkal diszlik. Ezek közt emlitendő a városháza. Ezeknek irányában a herczegi kétemeletes várpalota — gr. Koháry Miklós által épitve — disziti a lejtős vásártért, egy kis dombra támaszkodva, melynek déli lejtősségét a közös sirkert foglalja el, ormán pedig egy kis erdő egy régi vár romjainak alapköveit boritja. Innen a kilátás elragadó, nyugatra sürü erdővel benőtt dombon az ülsvai *ó-várnak* romjai a régészek kutatásaira várnak. — Az uj templomtól délkeletre az ágost. hitvallásu templom karcsu órás tornyával a csermely jobb partján emelkedik s a taploczai utra nyilik. A csermely meredek balpartján a *zólyomi* (zvolenska utcza vonul s ezen túl nagy dülő hegyoldai,) melyen a még e század elején keletkezett gyümölcstenyésztő társulat által felbátoritott lakosság *cseresnyéseket* ültetett. Általában az egész városban nincs ház, a melynél gyümölcsös nem volna.

Jolsva város magyar érzelmü tót lakosainak száma 4500, kiknek több mint $^2/_3$-da evang., 1300 r.-kath., s 50—60 mózes-vallásu, kik csak ujabb időkben telepedtek ide, miután a bányavárosok kirekesztő szabadalma megszünt. Szorgalmas lakosainak fő foglalkozása a gazdászat, kézműipar, fuvarozás és kereskedés. A kézművesek közt a gubások, szűrposztósok, cserzők, s különösen *kolompárosok* emlitendők, kiknek gyártmányai Magyarország déli és délkeleti határain túl is összetartják a téres legelőkön barangoló nyájakat.

Ujabb időkben a jolsvaiak takarékpénztárt is alapitottak, mely az utolsó időben nyomasztó lag pangó iparnak és kereskedésnek némi enyhülést s szebb jövendőt igér. *Kp.*

Kórházi vonatok a csatatérekről.

Ezrenkint hozták a mult hetekben s hozzák még ma is a háborutól ment vidékekre az északi és déli csatatérek sebesültjeit. A mit a magán jótékonyság s emberi érzelem áldozatkészsége megtehet, mindennemü intézkedés megtörténik a szenvedők sorsának enyhitésére és sérüléseik orvoslására. A haza fővárosa, Budapest, e tekintetben a legszebb példával megy előre s e példát a vidéki városok, testületek s egyesek buzgalma mindenképen elérni törekszik.

A mi tehát az utólagos ápolást s ellátást illeti, e részben a közönség részvéte lehetőleg enyhiti a nehézségeket. Nagyobb és kevésbbé megfejtett feladat még a sebesültek czélszerü elszállitása a csatatérekről. Ezen tárgy különben Európa minden hadseregeinél az ujabb időkben nagy gonddal és figyelemmel lőn megvitatva s e részben sok czélszerü javitás hozatott már be. Legtökéletesebben fejtették meg e feladatot a közelmult északamerikai nagy háboruban működött hadseregek, s ez eljárást szándékozunk itt röviden megismertetni.

Amerikában, hol a vasutak kiterjedése igen nagy, többnyire ezeken szállithatták sebesültjeiket a seregek a legtávolabb helyekre. — Azonban egy seborvos ugy találta, hogy a betegek és sebesültek a vasuti kocsik szünetlen s egyforma rázódása által nagy fájdalmakat szenvednek s bajaikat még jobban felizgatják. Azon törte tehát fejét, miképen lehetne műtani készülékek által e bajt enyhiteni s igy készitett el egy kocsi-mintát, melynek belső szerkezete teljesen megoldotta a feladatot. A sebesültek ezen kocsikban oly ágyakban fekűsznek, melyek ruganyos mézgából (gummi) készült hevederekben nyugosznak s a kocsi legkisebb zökkenésének könnyen engednek, ugy, hogy a sebesült oly zavartalanul s nyugodtan fekhetik benne, mintha valóságos kórházban volna. Utközben kellő ápolásban s alkalmas étkezésben részesül, s a midőn rendeltetése helyére elér, ágyával együtt minden legkisebb rázkódás nélkül áttétetik a kirendelt kórházba.

A lapok irják, hogy e tekintetben a porosz intézkedések is a jelen háborus időkben lehetőleg enyhiteni igyekeznek a sebesültek kinos állapotát, a mit már csak annyiban is elismeréssel üdvözölhetünk, mert köztudomás szerint, sok magyar sebesült katona is esett fogságba s most a poroszok emberbaráti ápolására szorul. Onnan érkezett magánlevelekből tudjuk, hogy ez ápolásban teljes mértékben részesülnek is sebesült hazánkfiai, sőt a nőnem ott kiváló kötelességének ismeri, szenvedő harczosaink ápolása körül egészen megfeledkezni arról, hogy ellenséges katona beteg-

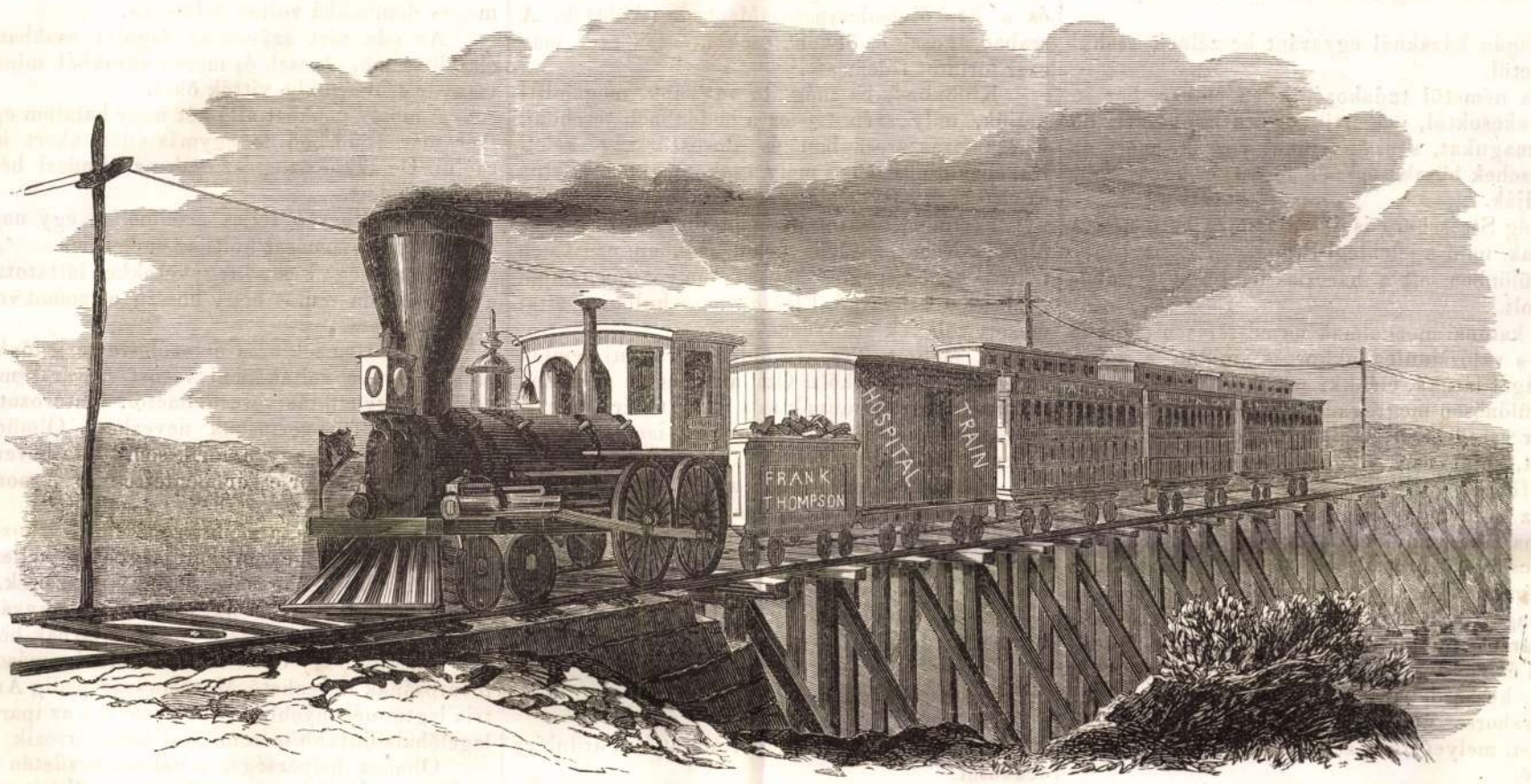

Kórházi vonatok a csatatérekről.

ágya előtt állanak. Lipcséből vett tudósitásaink szerint több oda kiszármazott, előkelő polgári osztályu nő kitünő figyelmet tanusit a magyar sebesültek iránt, kikre mind n balzsamnál kedvesebben hat, midőn a sebét kötözgető jótékony szivü ápoló nő a szenvedőt hazája nyelvén szólitja meg.

Mellékelt képünk egy amerikai kórházi vasuti vonat rajzát adja.

Életképek háborus országokból.

(Vége.)

III.

Prága a legfestőibb és sajátságosabb kinézésü városok egyike.

Ha a Moldva hidjáról föltekintünk a Hradsinra, melynek magasságán imposant tömegben, büszke ház-csoportok nyulnak el, — valóban nagyszerü panorámát látunk: számtalan torony, kupola és gyönyörü palota fekszik a szélesen hömpölygő tiszta folyam partjain. Prága sokféle történeti nagy emlékekben is gazdag, annyira, hogy több temploma és palotája hosszasabb szemlélésre érdemes.

A lakosság két harmada cseh, vagy legalább annak tartja magát; mig ellenben a másik harmadrész, és pedig az ipar, kereskedelem, tudomány, szóval az egész értelmiség majd minden embere, hü maradt német eredetéhez.

Ide járul még a büszke magas aristokratia, mely a polgárságtól áthághatlan fallal van különválasztva. Ezek csak társadalmi elkülönzésükben képeznek egy tömeget, mert politikailag egymás közt meghasonlottak, és részint a tulzó csehek, részint a német törekvések táborába szegődtek.

1848 előtt ezen cseh nemzeti igényeknek nyoma sem volt; az egész az uj idő szüleménye.

Hajdan csak az alsóbb osztálynál hangzott a cseh-nyelv, s inkább csak azon boltokban és korcsmákban, melyek alsóbb osztályok számára állottak fönn, volt látható a cseh-irás; más különben bátran tarthatták német városnak.

Előkelő körökben soha sem hallott az ember cseh szót. Szállodákban, nagykereskedésekben sem láthatott cseh-irást.

Most bezzeg mindez másként van!

Előkelő vendéglőkben s az utczákon gyakrabban hallani a cseh, mint a német nyelvet. A kereskedések czég-feliratai mindkét nyelven irvák.

Magán házaknál egyaránt beszélnek csehül és németül.

Ha németül tudakozódik az ember, bár jó módu lakosoktól, megértik ugyan a nyelvet, de teszik magukat, s csak fejüket rázzák, mert az ultra-csehek büszkeségénél fogva e képességet eltagadják.

Még Strassburg is inkább nevezhető német városnak, mint a jelenlegi Prága.

Különben ott a harczias hangulat szembetünő volt.

A katonai mozgalmak természetesen élénkké tették, s valószinüleg akkor is, midőn e sorok napvilágot látnak, élénkké teszik az u czákat.

Különösen megragadó látványt nyujtott egy magyar ezred. Külsőleg szebb, délczegebb embereket, mint ezek, egész Európa nem mutathat föl.

Az a lovagias szellem lengi át az egészet, mely ma már annyira ritkasággá vált. Lovaik, bár kicsinyek, erőteljesek és egy huszárlóhoz kötött minden fogalmunknak megfelelnek.

Maga Nagy Fridrik, kinek dicsőségtől körülsugárzott huszár-svadronja volt. néha veszedelmes és mindig kétes küzdelmeket állott ki a magyar huszárokkal.

Csehország fővárosa eszünkbe juttatja a benyomást, melyet nyer az ember, ha külföldre jő erre felé.

Ki az ausztriai határokba belép, ugy érzi magát mintha Németország többi részétől nagy távolságra vetődött volna. Kivált ha Szászországból és Sziléziából jő az ember Csehországba, a különbség tüstént élénken szembetünik.

Ha szászok vagy poroszok közt van az ember, ott észre sem veszi, oly kevéssé térnek el egymástól a lakosok nyelvre, szokásra és erkölcsre nézve. Legfelebb az a különbség, hogy Poroszországban mindennek bizonyos feszes, katonai jellege van és nagyon sok ember találkozik, kinek külső megjelenése rögtön elárulja azt a pályát, melyet katonai egyenruhában élt keresztül.

A különböző állásu emberek e katonás magatartása a közönséges hivatalnokoknál is jelentkezik.

A mellett a porosz adó-, pósta-, vasuti- és rendőrhivatalnokok feltünők rövid, külsőleg kevésbbé udvarias, de lényegben pontos és egyszerü modoruk által. Mig a szászok inkább beszédesek. nyájasak, de aztán nem mindig elég korrektek.

Mennyire másként van mindez Csehországban!

A német mellett minden hirdetés csehnyelven is van fogalmazva.

S mindegyre oly német kifejezéseket hall az ember, melyek az északi német előtt tökéletesen ismeretlenek; a magasabb hivatalnokok egészen más egyetemeken tanultak, gondolkozás módjuk merőben más, mint az észak-németországiaknak,

Különösen a katonaságnál mindenből látszik, hogy itt a sorozásnak inkább az alsóbb osztályok vannak kitéve, s a német elem a hadseregnek csekélyebb töredékét képezi.

Nagy az ellentét a hirlapok modorában is. Egészen más az irányuk, más az eszmemenetük.

Egyébiránt Ausztriában rendkivüli haladást lehet tapasztalni az idegenekkel való bánásmódban. Régebben tömérdek, oknélküli utlevél-vizsgálásnak, motozásnak volt kitéve az utazó; most már, még a háboru előtt közvetlen is, minden passus-visitatió nélkül átléphette az ember a határt. A málhák vizsgálása is rövid idő alatt véghezmegy. Aztán eltisztultak azok az éhesképü szolgák, kik borravalóért alkalmatlankodtak.

Egy utazó beszéli, — hogy Bodenbachnál, a határszélén, olasz katonákkal találkozott; Paduából jöttek, s az Elbével szemközt fekvü Teschenbe voltak rendelve; szép és tüzes fiuk voltak, de testileg nagyrészt gyöngék. De meglátszott rajtuk az olasz értelmiség és élénkség.

Ezek az olaszok nem nagy kedvvel barangolnak a hideg északi vidékek közt. Jobban szeretik délnek azursugáros mennyboltja alatt . . . .

Tiszteik többnyire fiatalok, és maguk beszélték, hogy az egész szakaszban csak a major az egyetlen tiszt, ki tul van a 45 éven.

Az ausztriai hadcsapatok hazájuktól rendesen távol állomásoznak. Egyiket a másik földjére szállitják s ez az államnak nem kevés költségébe kerül.

Csak gondolja el az ember, mennyi pénzt kellett kiadni arra, hogy a paduai fiukat, három bataillont, Csehország felső részébe elhelyezték és a krakói hadcsapatot Mantuába küldték. A szabadságosak és önkénytesek utazása ezer meg ezer forintot fölemészt.

Különben, ha még itt vagyunk, megemlithetjük, mily szép táj ez a bodenbach-tescheni. Egész Szászországban és Poroszország keleti részében nincs hely, mely csak megközelithetné ez első cseh határszéli város elragadó szépségét.

Festőileg alakult nagy félkört képzeljen az olvasó. Néhol zöldelő, néhol azonban ezüstösen fehérlő szirt képezi a hegyet, melyet tág, buján benőtt s a kanyargó Elbe csillogó hullámai által mosott völgyek környeznek.

A mellett Teschen ódon történeti emlék által is érdeket költ. Ott áll magas, meredek sziklatetőn gr. Thunnak az a nagy, fehér és messzesugárzó kastélya, melyben az ismeretes tescheni békét kötötték.

Hozzájárul még, hogy az Elbe-vidék, valamint az Eger-völgye is, nemcsak festőileg elragadó szépek, hanem a legtermékenyebbek s egész Németországban a természettől legdúsabban megáldottabbak közé tartoznak.

És e csendes, bübájos völgyek pusztitó háboru veszedelme alatt nyögnek.

Telve van az egész katonákkal.

IV.

A térképen kitünő betük mutatják Pardubicz fekvését.

Ez a prága-bécsi, és prága-reichenbergi vasutvonal találkozási állomása. Lehet képzelni, mily lázas élénkség uralkodik itt háboru idején. Le- és fölfelé egyaránt óriás mennyiségben jöttek-mentek ott az emberek. Hadi fölszerelésben egész ezredek voltak láthatók.

A huszárok trombitája messze zendült; a katonák szilaj hangjától viszhangzott a táj.

A magyar huszár és a lengyel uhlanus mindenesetre nagyon veszedelmes ellenség.

Pardubicz neve az utolsó napok történetében nem kis szerepet játszott. Maga a város kicsiny, szegényes cseh helység, melyet eddig a sport emberei tartottak nagyra. Az ausztriai parforce-vadász társaság, a magas aristokratia ez egyesülete, a lapályos, vadgazdag tájékon igen jól érezte magát. Nagy térséget béreltek ki maguknak, és ősz táján minden évben nagyszerü vadászatot tartottak itt.

Sok cseh lovag egybegyült itt, és nemes lovaikat nem valami nemes, de szép és ingerlő prágai demi-mondok követték. Nappal vadászva lovagoltak szerteszét, estére hazard-játékot üzve dőzsöltek, s a hölgyek karjai közt áldoztak Venus istenasszonynak.

E miatt, meg azért is, mivel Pardubiczban folyvást egy huszárezred állomásozott, a vendéglők ott tisztábbak és kényelmesebbek, mint a többi cseh vidéki városokban.

A mi neki a háboruban fő fontosságot kölcsönöz, az helyzete, melynél fogva gyúpontja a fönnebb emlitett vaspálya-vonaloknak. Innen két különböző oldalra könnyü szerrel lehet működni. Ez az oka, hogy mindjárt a háboru elején Pardubicz, Prerau és Trübauval egyetemben, melyek hasonlóképen gyupontjai a vasutaknak, fő gyülhelye volt a kolosszalis csapatmozgalmaknak.

Egy ideig itt volt főhadiszállása Benedek táborszernagynak is. E nevezetes férfi most sok beszéd tárgyául szolgál. Igen érdekesek azon feltételek, melyeket hir szerint magas állásának elfogadásakor magának kikötött. Látszik ezekből, hogy a születési aristokratia iránt nem viseltetik elfogultsággal.

Külső megjelenését illetőleg martiális alakja, merész, határozott kifejezésü arcza van.

Mikor 300 tiszttel és katonai hivatalnokkal beköltözött az ódon pardubiczi palotába, megnépesültek az elhagyott termek, s az öreg boltozatok éjjel-nappal szokatlan zajtól viszhangzottak.

Pardubiczból jöve közel érjük Olmüczöt.

A háboru előtt tömérdek élelmi szert és mindennemü munitiot hordtak össze itt. A rendkivüli mozgalomból látszik, mily befolyása van a gőzkocsiknak a jelenkori háborukra. April közepétől május 20-áig mily borzasztó hadserget tudtak hadilábra állitani!

Az erős vár roppant külső munkálatai órajárásnyi tért fognak körül. Mekkora volt a szállitók munkája, látszik abból, hogy egyetlen liferans naponta 60,000 portió étket állitott ki. A hosszu szarvu, ezüst-szürke magyar pusztai ökrök nagy gulyákban legeltek messzenyuló rétjein; magyar katonák voltak kirendelve őrizetükre, kiknek e békés foglalkozás rendkivül kellemes lehetett; a lisztes, sós, boros és pálinkás hordók magas dombokká voltak halmozva.

Az oda zárt számtalan fogolyt csakhamar elszállitották. A cseh és morva várakból mind a magyar erősségekbe vitték őket.

A most szemközt álló két nagy hatalom egyszer már 1850-ben is egymás-ellen akart harczolni. De akkor az egész csak az olmüczi békével végződött.

Olmücz a szó teljes értelmében egy nagyszerü vár benyomását költi az emberben.

Helyőrsége kitünő fegyverekkel láttatott el, s minden oda mutat hogy hosszu ostromot volna képes kiállani.

Különösen sok erős és szélesre terjedő külerődítvénye a voltaképeni várost és várat megvédi az ágyuztatás veszedelmétől. Határozottan első rangu fegyvertárnak nevezhető. Olmüczöt annak idejében Nagy Fridrik sem tudta bevenni, a birodalmat akkor e vár mentette meg a porosz huszároktól.

Maga a város, a mennyire a vár elzárkozottsága engedi — egészen barátságos és kellemes hely. A házak magasak, tisztára meszeltek, az utczáknak, különösen a nagy piacznak, nagyvárosi jellege van. Urias öltözetü emberek járnak benne le s föl, ugy hogy Olmücz Morvaország második fővárosának nevezhető. Morvaország pedig Ausztria legtermékenyebb, legjobb módu, s az iparban legelőhaladottabb tartományai közé tartozik.

Olmücz helyőrségét a háboru kezdetén egy vadász-zászlóalj és számos tüzéren kivül két pompás magyar gyalog-ezred képezte. — „Mily erő és ruganyosság van a magyarok mozgásában“ — kiált föl egy kitünő tollu német volt katona, kinek észleleteivel e lapokon többször is találkoznak olvasóink. „Mily büszkén tekintenek le az őket bámuló otromba morva parasztokra! Nincs nép egész Európában, melynek születésétől kezdve oly katonás magatartása volna, mint a magyarnak. Lehetetlen őket nyomon nem kisérni és meg nem bámulni.“

Mikor ott volt a főhadi-szállás — irja a „N. F. Pr.“ — Benedek táborszernagy az érsek pa-

imtól csakhamar megszabadultam s minthogy egyéb ruházatom könnyü szövetből vala, ezek nem akadályoztattak az uszásban. Időről időre felemelém fejemet, s visszatekinték, mert még mindig attól féltem, ama gazember utánunk jő, s a vizben küzdendő, tusára készültem.

Nehány percz multával védenczem mellett valék, s a bátoritás nehány erélyes szava után, kezét egyik kezemmel megragadám, mig a másikkal a part felé igyekeztem.

Igy — az áramlás nagy gyorsasággal vitt lefelé bennünket, azonban lassankint a part felé is közeliténk.

Lassu, terhes uszás volt. Ha még tovább tartott volna: én bizonyosan nem jutok el a czélhoz.

Végre a parthoz látszánk közeliteni, midőn azonban odajutottunk, az én mozdulataim gyengébbekké váltak s balkezemmel görcsösen ragadám meg társnőmet.

Arra még emlékszem, hogy a partot elértük. Emlékszem arra is, hogy nagy erőmegfeszitéssel másztam fel a partra s hogy Eugenie segitett. Emlékszem arra is, hogy épen azon helyen, a hol partra értünk, egy magas házat láttam a távolban s hogy e szavakat hallám:

— Istenemre! ez az én házam!

Emlékszem, hogy egy gyengéd kéz által vezettetve, valami uton haladtam végig tántorogva, egy kapun át kertbe léptem, hol padok, szobrok és illatos virágok valának; emlékszem, hogy a házból négereket láttam kijönni lámpákkal, s hogy karomból a vér ömlött. Emlékszem még arra is, hogy egy női hang igy kiálta: — Meg van sebesitve — s hogy e szavakra a rémület kiáltása következék, és azután nem emlékszem semmire többé, a mi köröttem történt.

(Vége következik.)

Gyútűs vagy gyors puskák.

(Dreyse-féle puskák.)

Mindenekelőtt meg kell jegyeznünk, hogy Dreyse Miklós porosz kir. tanácsos ezen találmányát minden más ujabb és legujabb háttöltéses puskáktól csak akkor különböztethetnők meg szabályszerüen, ha feltalálójáról neveznők el, mert a tű, mely egy erős ütés által a golyóhoz alkalmazott vegyszereket meggyujtja, nem jelentékenyebb része a gyujtó eszköznek, vagy készüléknek, mint a rugó, mely ezt előre löki, vagy nem is oly jelentékeny találmány, mint eme vegyszerek stb. stb. s végre is a puska és tölténye minden részletei sajátszerüek, kell, hogy egybe illjenek s a tű, mely a rugó s illetőleg a ravasz által mozgásba hozatik, nem igényelheti, hogy épen csak róla nevezzük el ezen gyors tűzü puskát.

Ezen Dreyse-féle puska szerkezete 1858-ik év óta oly átalános lett a porosz hadseregnél, hogy ez lett alkalmazva a lovasok, vadászok, stb. szóval végre az egész hadsereg mindenféle tűzfegyverébe s rendesen kiegészittetik egy 3 élű szurony által.

Dreyse Miklós porosz kir. titk. tanácsos és a sömmerdai fegyvergyár tulajdonosa (Erfurt mellett) már 1836-ban benyujtott megbiráltatás végett a porosz hadügyminiszteriumhoz egy általa összeállitott *hátulról tölthető* fegyvert, melynél a puskavesszőre csak a töltény kihuzásakor volt szükség. Ismételt módositások és javitások után sikerült Dreysenak azt annyira használhatóvá tenni, hogy a hadminisztérium nehány száz darab ily fegyvert meg is rendelt s azokkal Spandauban és Lübbenben 1839 és 1840-ben több izben tettek kisérleteket. A siker meglepőleg fényes volt. Az uj találmány minden addig használt lőfegyvernél czélszerűbbnek találtatott, miért is IV. Frigyes Vilmos király a vadászezredeket azonnal ily fegyverekkel szereltette fel, s módot nyujtott a feltalálónak, hogy nagyszerű fegyver- és tölténygyárt állitson fel.

Már 1841-ben megkezdte a gyár működését; az oda rendelt katonamunkások Dreyse személyes vezetése alatt 1841—1863-ig nem kevesebb, mint *300,000 gyútüs fegyvert* készitettek el a porosz hadsereg számára, folytonosan ellátván azt a szükséges tölténykészlettel is. A porosz hadseregen kivül Oldenburg, Weimar, Altenburg, Reusz, Meiningen, Gotha, Anhalt, Mecklenburg, Lippe, Waldeck, Schwarzburg, Lübek és Bréma; Ausztria szövetségesei közül pedig Hessen csapatai vannak ugyanezen gyárból ellátva gyútüs fegyverekkel.

Ezen gyorspuskáknál fődolog, hogy minden részecske jó anyagból, pontosan legyen készitve és jól egybevágjon a többiekkel. A cső öntött aczél, vont cső, de a szokásos 4 vonás nem igen kiülő s a golyónak kevés csavarulatot ad, a végénél azonban jelentékenyen megszükül, ugy, hogy a hátul betett golyó erős nyomást szenved s teljesen a csőhöz idomulva ér ki. A cső anyagának tehát első rendü öntött aczélnak kell lennie s vigyázni kell, hogy a vonás, ennek hajlása s az elszükülés öszhangzatban legyen egymással s a golyóval, mint szintén ez öszhangzásban van a töltény többi részleteivel.

A cső végére alkalmazott szurony három élü aczél, mely verés által lehető legruganyosbbá tétetett, s 20 hüv. hosszu.

Puskavesszeje csak arra való, hogy az ember kitaszitsa vele a csőből a töltény burokját, ha szabadkézzel könnyen ki nem vehetné.

A gyútűspuska szerkezete egyszerű, erős, nem könnyen romlik s könnyen kezelhető, mint azt itt Pesten a sebesültek javára adandó csekély ajándék mellett Kirner puskaműves urnál, eredetiben bárki megláthatja, megkisértheti.

Ilyen puskát mutat rajzunk elseje, azon észrevétellel, hogy a cső, mely itt röviditve vagy törve látszik, eredetiben m. e. mégegyszer ilyen hosszu a többi részekhez aránylag.

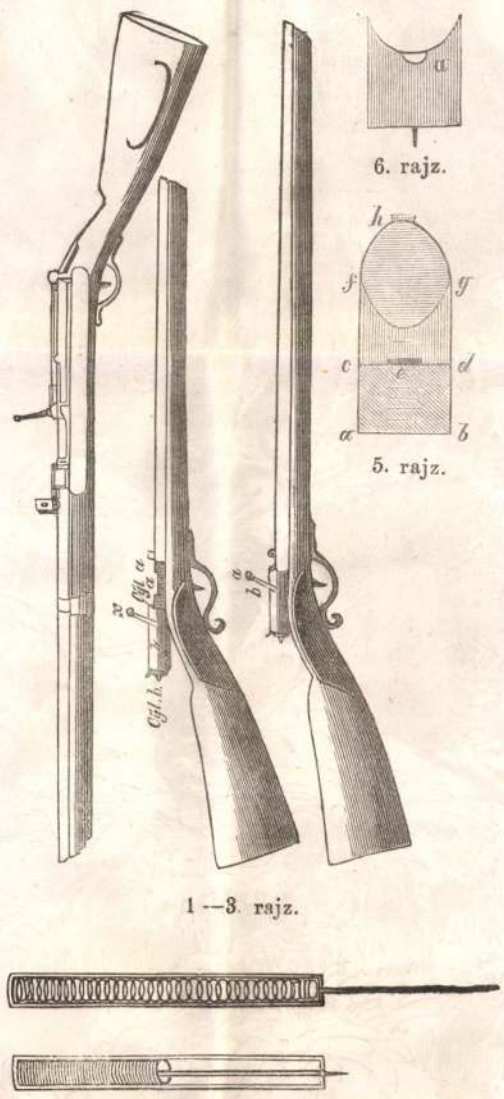

1—3. rajz.

4 rajz.

6. rajz.

5. rajz.

Tegyük fel, hogy ezen első három rajzban látható puska ki van lőve, — mert mikor meg van töltve és ki van lőve, — akkor igy néz ki; ha meg akarjuk tölteni, megkapjuk az *a* gombot és balra csavaritva vele a *b* cylindert hátra rántjuk. Ekkor cyl. *a*-nál egy üreg vagy rés marad, melybe a töltényt egyszerüen bele teszszük. Ennyiből áll a „töltés.“ Most a gombot ismét megkapva, ama hengert helyére igazithatjuk s ez annyit tesz hogy: már fel van huzva.

Az emlitett *b* cylinderben ugyanis erős csavar-drót végén egy erős vastag, de nem hegyes tű van *(4. rajz)*, mely akkor, midőn a gombot először hátravontuk, hátranyomatott s a helyre nyomáskor oly viszonyba jő a ravaszszal, miszerint ha ezt megrántjuk, a csavart sodrony a tűt kilöki; a tű az előtte levő tölténybe behatol, ott a lőport átfurván *(5. rajz)* az *a. b. c d* közt látszó gyútűkörre üt, itt eszközli a lobbanást, mely az előtte levő egyszeri gyuanyagot s a mögötte levő lőport egyszerre hozza gyuladásba s a gyuanyag gyorsabb lobbanásának a lőpor lassabb lobbanása jön segélyére a csőben, mikép az legczélszerübb.

Ilyen gyuanyagok, melyek eleje, mint *(6. rajz)* mutatja, vájt alaku, hogy a golyóhoz teljesen hozzá illjék, nagyban gyártatnak Spandauban, Erfurtban és Sömmerdában a feltaláló tulajdonos gyárában — s kétségtelen, hogy a töltények készitése, egybeillesztése sok vegytani szakismeretet s ügyességet igényel: a kész töltények beillesztése, a puskacső végének felnyitása és lezárása azonban oly egyszerü, hogy arra pár percz alatt meg lehet tanitni minden józan értelemmel biró, bár müveletlen embert.

Nem titok már évek óta sem gyuanyag vegytani összeállitása, sem a hátultöltés, melynek többféle készülékei ismeretesek nálunk is. Hanem egy hadseregnek átalában ily gyors tüzelő puskával ellátása temérdek pénzbe kerül. Nem használhatjuk ehhez sem a régi csöveket, sem a közönséges szerszámokat, sem a töltényeket és igy nem csuda, ha p. o. az osztrák hadsereg, mely régibb fegyverekben egyik leggazdagabb hadsereg — nem szereltetett fel ugy, mint a porosz.

Pedig temérdek előnye van ezen fegyvernek, kivált ha az ember czélzáskor arczához sem emeli, hanem csak oldalához szoritja és ha a töltények is ott helyben találhatók t. i. mellén vagy oldalán, nyitott táskában . . . Ily módon 6—8-szor lő egy gyakorlott katona ellenfelére, mig ez csak kétszer lőhet a közönséges szuronyos puskával, bár mily ügyesen kezelje a vesszőt, töltényt gyutacsot stb., melyek miatt táskáját is mindig kell forgatni előre s hátra.

És a Dreyse-féle gyuanyag rugó ereje nagyobb mint a lőporé s kivált növekedik az által, hogy a golyónál gyulik meg, nyomása a golyó előhaladásával növekszik s az egész lőpor rugó erejét felhasználja, mig a közönséges gyutacsos puskából a gyutacs és a mellette lobbanásnak indult por a töltés egy részét, t. i. a lőpor egy részét is kilöki, ugy hogy ez a légben lobban el, kivált ha nem volt erősen leverve . . . De ki érkeznék ezt veregetni, mikor a gyors puskás csak megrántja a kakast, vagy gombot, s már rá van szoritva a töltés. És a gyors puskás mindig védve van: akkor is, midőn puskáját tölti, szuronyt szegez; de töltheti térdre ereszkedve vagy akkor is, ha egészen a földre fekszik, midőn felette elmegy ellenfele golyója, mig viszont ő ellenfelét töltés közben legkönnyebben megtámadhatja. Ez mindig egész $5\frac{1}{2}$—6 labnyi czéltábla ő előtte és jaj neki ha eső esik: a közönséges szuronyos fegyverek töltése ekkor még lassabban megy, a por megázik, a csőbe a viz becsepeg stb. mig a gyors puskák zárját könnyen fedve lehet tartani s ha a töltény benne van, viz alatt is el lehet sütni.

A Dreyse féle löveg golyója gyorsabban, egyenesebben s messzebb megy, mint vélnők. Ezer lépésnyiről egy 6 láb magas 20 öl hosszu hadoszlopban száz lövés közül 20—25 talál; sorlövésnél háromszáz lépésről 64, kétszáz lépésről 76 százalék és gyorslövésnél négyszáz lépésről egy perczben 42 százalék talál. Hogy pedig találjon, a végett sajátságos gyakorlatokat tesznek az ujoncok éjjel es nappal, jó és rosz időben. Csatákban a legjobb vadászok kiválasztatnak; ezek fedezik s s láthatlanná teszik a hátuk megett müködő hadoszlopot; majd földre borulnak, midőn aztán azok nyithatnak sortüzet — majd csuszva haladnak elő — majd hátrálva töltik fegyverüket, minden kis dombot, völgyet ügyesen használva fel a támadásra vagy fedezésre.

Nagy hasznát veszi a porosz katona a lövésnél az ő oldalfegyverének is, mert ha ezt földbe szurja, kényelmesen reá fektetheti puskáját — hasra fekszik, hogy ellenfele nem találhatja, ő pedig biztosan czéloz, és golyója nem megy előbb fel, aztán alá, hanem egyenesen, oly annyira, hogy ezer lépésnyi távolban sem esik alább 3—4 lábnál s igy a 6 lábnyi czélt találhatja s 800 lépésnyiről már gyilkol.

Nagy előnyök ezek a gyalogság ellenében, de még nagyobbak a lovasság ellen. Ha ugyanis a támadás 800 lépésről kezdődik, a lovasság, 500 lépést ügetve s 300 lépést rohanva, legalább két perczet igényel arra, hogy árthasson; mig ezen idő alatt p. o. 500 ember 5000 lövést tesz reá — a lovakat, a rendet vagy sort megzavarja, melynek következményei igen veszélyesek.

Hanem viszont, természetes, hogy ily fegyverek csak jól gyakorlott, hajlékony, ügyes, értelmes és jólszámitó emberek kezében ennyire veszélyesek. Mint minden küzdelemben, itt is sok ügyesség, értelmesség és hideg vér szükséges a

*

győzelemhez. Mert mit ér a jó fegyver, ha nem tudunk vele bánni? — vagy töltéseit gyorsan légbe lövöldözzük? Mondják, ez nagy hátránya a gyors puskának. De viszont, ha egy jól számító ember tudja, hogy nála csak 20—24 löveg van annálinkább vigyáz, hogy ne hibázzék s igy lövései annálinkább veszélyesek. *X.*

Vihar közben a havasokon.

Azon évszakhoz értünk ismét, a midőn a szenvedélyes hegyi utazók ismét kezökbe veszik vándorbotjaikat s kalandszomjas lélekkel seregesen indulnak a sveiczi Alpok ismert s ismeretlen szépségeinek felkeresésére.

Egy ily hegyi kaland leirását olvastuk nem régen egy külföldi lapban s irója egy sikerült képben is láthatóvá akarta tenni azon veszedelmet, melyben ő és társai több óra hosszáig kétségbe ejtő viszontagságokat szerencsésen kiállottak.

A dolog a Sveicz és Olaszország határszélén álló hegyszoroson a *Passo di Gavián* történt. Utazónk lóháton érkezett társával az égbe meredő havasok között fekvő *Santa Catarina* nevü gyógy-fürdőhöz. A német utazó igy beszéli el további élményeit.

„Az olasz papokkal s egyéb népséggel megtelt fürdőben egy katonai kinézésü fiatal ember németül szólitott meg: „A gaviai hegyszoroson akar ön átmenni? s vezetője nem ismeri az utat? s tudni akarja, vajjon lóháton átjuthatni-e rajta? Ez utat itt senki nem ismeri s felvilágositást ön e részben nem kaphat. — De majd segitünk, a hogy lehet.“ — A barátságos katonatiszt csupa figyelemmel s előzékenységgel volt irányomban; a legügyesebb vezetőt kikereste számomra. Kicseréltük azután névjegyeinket. A katonatiszt magyar ember volt s akkor hadnagy az olasz királyi karabélyosok ezredében; neve: Edmondo di Pauliny.

Az egész fürdőtársaság elkisért egy darabig, midőn én, két társammal s egy jó hegymászó lóval megindultunk egy augusztusi napon délutáni két órakor. Az első órákban felségesen haladtunk előre. Lovunk oly gyorsan kapaszkodott fölfelé a hegyeken, hogy alig győztünk nyomában maradni. Lassanként mindig jobban beborult a láthatár, vastag, kövér, fehéres fellegek emelkedtek a távol sziklafalak mögül, s csakhamar felismertük a légkör viharteljes szándékait. Még eddig csak fölfelé mentünk s lovunk a kemény, sziklás talajon egy kecske ügyességével lépegetett egyik sziklalépcsőről a másikra; de mi tevők leszünk, gondolám, ha majd a hegy tulsó oldalán lefelé fog kelleni ereszkednünk ily lépcsőzetes utakon? Jöttek azután olyan helyek, hol az ut egészen megszünt s omladványos, csuszós talajra értünk, s alattunk 800—1000 lábnyi mélység tátongott. Azonban az első három óra alatt semmi bajunk nem történt.

A fáradalom ujabb erőket kivánt. Rövid pihenés és némi étkezés után serényen folytattuk utunkat. De épen ugy siettek a viharos fellegek is. A mellettünk elvonuló 10—11,000 lábnyi magas alpesi csucsoknak már csak egy része volt látható, a többit sürü fellegkalap boritá. — Végre fölértünk a hegyszoros tetőpontjára (mintegy 8500 lábnyi magasságba) s itt, még mielőtt kinézhettük volna a hegyről levezető utat, egyszerre oly vastag, fekete köd fogott körül bennünket, hogy két lépésnyire sem láthattunk. A csipős és mérges szél sivitva sodorta ránk nedves gőzeit. Meg kellett állanunk. Egy perczre kitisztult egy kissé a láthatár, a másik perczben már ismét sötétségbe burkolt a vihar szürke szörnyetege. Hat óra elmult. A köd egyre ingerkedett velünk. Egyszerre villám, dörgés és csapás! Egy viharfelleg kellő közepében voltunk. Lovunk elkezdett ágaskodni. S most ráadásul oly öreg szemü jégeső hullott, hogy arczunkat karjainkkal kellett befednünk, nehogy ragyásokká verjen bennünket. Olasz vezetőm az imádkozásra adta magát.

Lovunk tánczfigurákban gyakorolta magát s bőrét csak köpönyegünk ráteritésével védhettük meg.

Egy negyedóra mulva vége volt a viharos látmánynak, a jég helyébe eső lépett, a láthatár kissé tisztult s jó szerencse fejében, a jégdara közt lépegetve megindultunk a hegytetőről lefelé. Az utat eltévesztvén, egyszerre egy roppant meredek lejtőre értünk.

Önkénytelen lecsúszás a sveiczi havasokon.

Miképérünk itt le lovunkkal? s e rendkivül csuszós talajon? ez volt a kérdés. Nem volt más menekvés. Meg kellett a dolgot kisérleni. Eleinte nyomról nyomra vezette a lovat lovászom, de midőn az omló, csuszós földön hátulsó lábaival nehányszor megcsuszott, az én olaszom farkánál fogva megragadta a lovat s ugy tartotta vissza s midőn később az ut még csuszósabb lett, vezetőm a ló első lábait is nyakába vette s azalatt, mig én hegyi botom segitségével nagy nehezen áthatoltam a veszélyes helyen, az én kedves utitársaim egy önkénytelen csuszodán jutottak le azon pontig, hol a veszély megszünt. — (Lásd mellékelt képünket.) — Midőn a biztos helyre értünk, szegény paripánk hangosan kezdett nyeriteni, ámbár egész teste reszketett s több sebből vérzett. Mi is tetőtől talpig sárosak voltunk s foszló rongyokban lógtak le testünkről öltönyeink.

Éjfél volt, midőn agyon fáradva és kiéhezve, Ponte di Legno helység fogadójában megérkeztünk.“

—*y.*

Gömörmegyei vázlatok.

III. Jolsvai r.-kath. templom.

Európában van egy régi herczegi család, melynek tagjai értelmi tulsuly és a szerencse kedvezései folytán különösen egy század óta nagy tekintélyre jutottak. Ez a Koburg herczegi család. Ezen család egyik tagja Magyarországba is beszármazott. A nándorfejérvári hős, Koburg *Jósiás* volt ez, ki Budán mint hadi kormányzó, az

1792-diki protestáns zsinatra is jótékony, *kibékitő* befolyással volt, s a budapesti ág. hitvallásuak számára egyházi és iskolai épületeknek szánt telket, Pest városának egyik szép helyén, kieszközlött. Ennek egyik unoka-öcscse *Lipót*, a belgák királya, kis terjedelmü országában 33 éven át valódi alkotmányos szellemben uralkodott s mind az európai hatalmasságok tiszteletét, mind a népek becsülését kivivta. — A nándorfejérvári hős másik unoka-öcscse, *Ferdinánd*, az utolsó Koháry herczeg leányának hitvestársa s Magyarország *indigenája*, részint öröklött, részint szerzett nagy terjedelmü magyar uradalmait példánygazdászatok által gyarapitotta s szép virágzásba hozta. Fiainak egyike a portugalli királyné férje lett s a jelenleg uralkodó királynak atyja. — Ferdinánd herczeg második fia s örököse *Ágost* herczeg, jelenleg a család magyar uradalmainak birtokosa, többnyire Bécsben él ugyan, de a hazai ipar s földmivelés felvirágoztatását s volt jobbágyainak anyagi s szellemi jobblétét, a hol lehet, sikeresen elősegiti.

A magyar herczegi ág alapitója, *Ferdinánd*, Jolsva város vásárterén az 1829-diki julius hó 20-kán tüzvész által elpusztitott régi templom helyén — bár maga az ágostai hitvallást követte — mint a plébániának védura, a római katholikus lakosság számára két tornyu diszes templomot épittetett (melynek rajzát itt közöljük).

Jolsvai r. kath. templom.

Jolsva szabad. bányamezőváros a murányi uradalom központja, a regényes murányi völgy délkeletre nyiló mellékvölgy torkolatában fekszik, honnan egy kis csermely a várost északkeletről hasitja. Az emlitett templomtól jobbra emelkedik a csermely jobb partján a hosszu házsor, melynek alsó része emeletes boltos házakkal diszlik. Ezek közt emlitendő a városháza. Ezeknek irányában a herczegi kétemeletes várpalota — disziti a naszkodva, foglalja ár rom- s elra- bon az ásaira ost. — galmas lakosainak fő foglalkozása a gazdászat, kézműipar, fuvarozás és kereskedés. A kézművesek közt a gubások, szűrposztósok, cserzők, s különösen *kolompárosok* emlitendők, kiknek gyártmányai Magyarország déli és délkeleti határain túl is összetartják a téres legelőkön barangoló nyájakat.

Ujabb időkben a jolsvaiak takarékpénztárt is alapitottak, mely az utolsó időben nyomasztólag pangó iparnak és kereskedésnek némi enyhülést s szebb jövendőt igér. *Kp.*

(zvolenska utcza vonul s ezen túl nagy dülő hegyoldal,) melyen a még e század elején keletkezett gyümölcstenyésztő társulat által felbátoritott lakosság *cseresnyéseket* ültetett. Átalában az egész városban nincs ház, a melynél gyümölcsös nem volna.

Jolsva város magyar érzelmü tót lakosainak száma 4500, kiknek több mint $^2/_3$-da evang., 1300 r.-kath., s 50—60 mózes-vallásu, kik csak ujabb időkben telepedtek ide, miután a bányavárosok kirekesztő szabadalma megszünt. Szor-

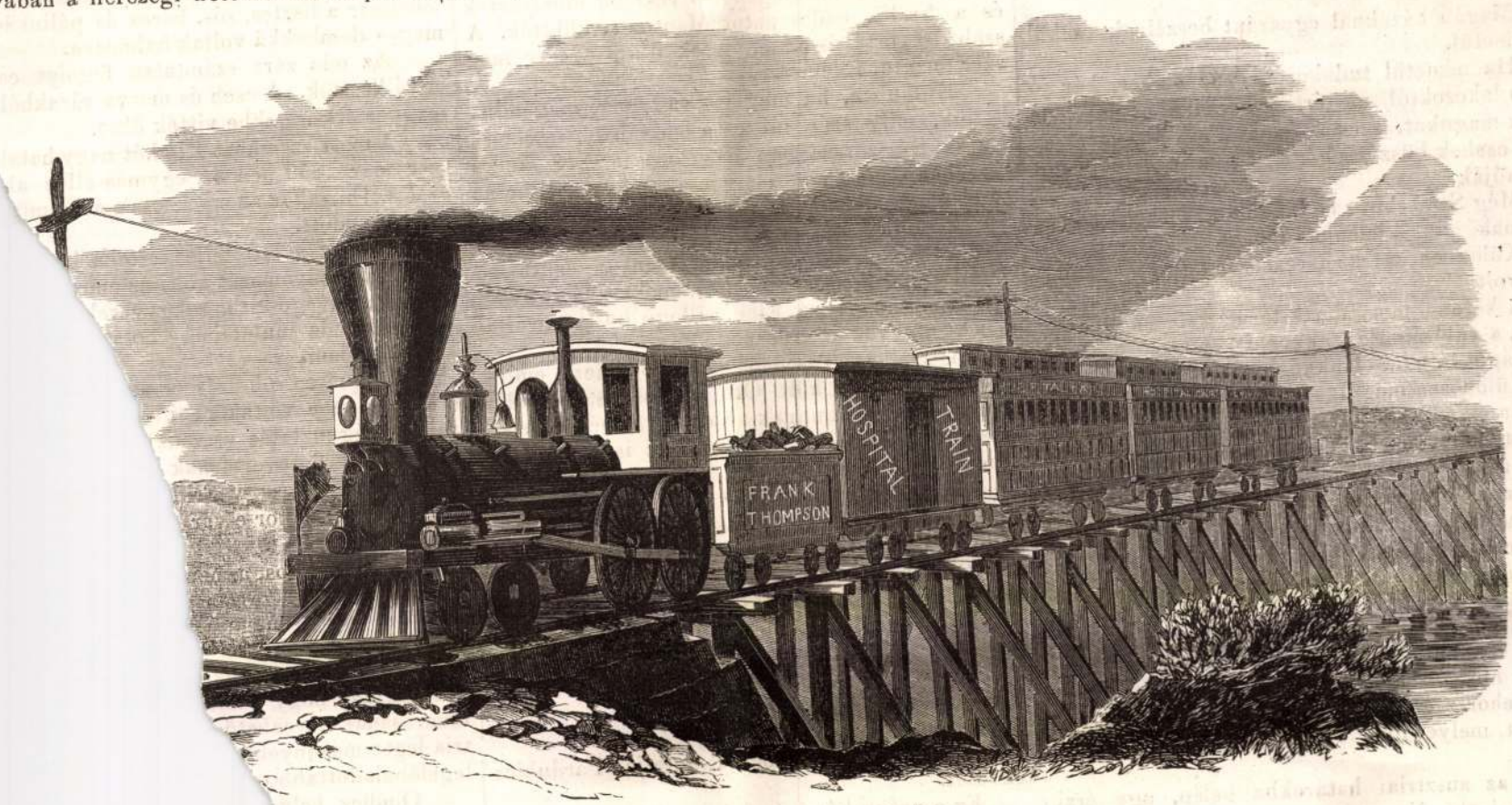

Kórházi vonatok a csatatérekről.

Kórházi vonatok a csatatérekről.

Ezrenkint hozták a mult hetekben s hozzák még ma is a háborutól ment vidékekre az északi és déli csatatérek sebesültjeit. A mit a magán jótékonyság s emberi érzelem áldozatkészsége megtehet, mindennemü intézkedés megtörténik a szenvedők sorsának enyhitésére és sérüléseik orvoslására. A haza fővárosa, Budapest, e tekintetben a legszebb példával megy előre s e példát a vidéki városok, testületek s egyesek buzgalma mindenképen elérni törekszik.

A mi tehát az utólagos ápolást s ellátást illeti, e részben a közönség részvéte lehetőleg enyhiti a nehézségeket. Nagyobb és kevésbbé megfejtett feladat még a sebesültek czélszerü elszállitása a csatatérekről. Ezen tárgy különben Európa minden hadseregeinél az ujabb időkben nagy gonddal és figyelemmel lőn megvitatva s e részben sok czélszerü javitás hozatott már be. Legtökéletesebben fejtették meg e feladatot a közelmult északamerikai nagy háboruban működött hadseregek, s ez eljárást szándékozunk itt röviden megismertetni.

Amerikában, hol a vasutak kiterjedése igen nagy, többnyire ezeken szállithatták sebesültjeiket a seregek a legtávolabb helyekre. — Azonban egy seborvos ugy találta, hogy a betegek és sebesültek a vasuti kocsik szünetlen s egyforma rázódása által nagy fájdalmakat szenvednek s bajaikat még jobban felizgatják. Azon törte tehát fejét, miképen lehetne műtani készülékek által e bajt enyhiteni s igy készitett el egy kocsi-mintát, melynek belső szerkezete teljesen megoldotta a feladatot. A sebesültek ezen kocsikban oly ágyakban fekűsznek, melyek ruganyos mézgából (gummi) készült hevedereken nyugosznak s a kocsi legkisebb zökkenésének könnyen engednek, ugy, hogy a sebesült oly zavartalanul s nyugodtan fekhetik benne, mintha valóságos kórházban volna. Utközben kellő ápolásban s alkalmas étkezésben részesül, s a midőn rendeltetése helyére elér, ágyával együtt minden legkisebb rázkódás nélkül áttétetik a kirendelt kórházba.

A lapok irják, hogy e tekintetben a porosz intézkedések is a jelen háborus időkben lehetőleg enyhiteni igyekeznek a sebesültek kinos állapotát, a mit már csak annyiban is elismeréssel üdvözölhetünk, mert köztudomás szerint, sok magyar sebesült katona is esett fogságba s most a poroszok emberbaráti ápolására szorul. Onnan érkezett magánlevelekből tudjuk, hogy ez ápolásban teljes mértékben részesülnek is sebesült hazánkfiai, sőt a nőnem ott kiváló kötelességének ismeri, szenvedő harczosaink ápolása körül egészen megfeledkezni arról, hogy ellenséges katona beteg-

Vas. Ujs. 1866.

ágya előtt állanak. Lipcséből vett tudósitásaink szerint több oda kiszármazott, előkelő polgári osztályu nő kitünő figyelmet tanusit a magyar sebesültek iránt, kikre mind n balzsamnál kedvesebben hat, midőn a sebét kötözgető jótékony szivü ápoló nő a szenvedőt hazája nyelvén szólitja meg.

Mellékelt képünk egy amerikai kórházi vasuti vonat rajzát adja.

Életképek háborus országokból.

(Vége.)

III.

Prága a legfestőibb és sajátságosabb kinézésü városok egyike.

Ha a Moldva hidjáról föltekintünk a Hradsinra, melynek magasságán imposant tömegben, büszke ház-csoportok nyulnak el, — valóban nagyszerü panorámát látunk: számtalan torony, kupola és gyönyörü palota fekszik a szélesen hömpölygő tiszta folyam partjain. Prága sokféle történeti nagy emlékekben is gazdag, annyira, hogy több temploma és palotája hosszasabb szemlélésre érdemes.

A lakosság két harmada cseh, vagy legalább annak tartja magát; mig ellenben a másik harmadrész, és pedig az ipar, kereskedelem, tudomány, szóval az egész értelmiség majd minden embere, hü maradt német eredetéhez.

Ide járul még a büszke magas aristokratia, mely a polgárságtól áthághatlan fallal van különválasztva. Ezek csak társadalmi elkülönzésükben képeznek egy tömeget, mert politikailag egymás közt meghasonlottak, és részint a tulzó csehek, részint a német törekvések táborába szegődtek.

1848 előtt ezen cseh nemzeti igényeknek nyoma sem volt; az egész az uj idő szüleménye.

Hajdan csak az alsóbb osztálynál hangzott a cseh-nyelv, s inkább csak azon boltokban és korcsmákban, melyek alsóbb osztályok számára állottak fönn, volt látható a cseh-irás; más különben bátran tarthatták német városnak.

Előkelő körökben soha sem hallott az ember cseh szót. Szállodákban, nagykereskedésekben sem láthatott cseh-irást.

Most bezzeg mindez másként van!

Előkelő vendéglőkben s az utczákon gyakrabban hallani a cseh, mint a német nyelvet. A kereskedések czég-feliratai mindkét nyelven irvák.

Magán házaknál egyaránt beszélnek csehül és németül.

Ha németül tudakozódik az ember, bár jó módu lakosoktól, megértik ugyan a nyelvet, de teszik magukat, s csak fejüket rázzák, mert az ultra-csehek büszkeségénél fogva e képességet eltagadják.

Még Strassburg is inkább nevezhető német városnak, mint a jelenlegi Prága.

Különben ott a harczias hangulat szembetünő volt.

A katonai mozgalmak természetesen élénkké tették, s valószinüleg akkor is, midőn e sorok napvilágot látnak, élénkké teszik az u czákat.

Különösen megragadó látványt nyujtott egy magyar ezred. Külsőleg szebb, délczegebb embereket, mint ezek, egész Európa nem mutathat föl.

Az a lovagias szellem lengi át az egészet, mely ma már annyira ritkasággá vált. Lovaik, bár kicsinyek, erőteljesek és egy huszárlóhoz kötött minden fogalmunknak megfelelnek.

Maga Nagy Fridrik, kinek dicsőségtől körülsugárzott huszár-svadronja volt, néha veszedelmes és mindig kétes küzdelmeket állott ki a magyar huszárokkal.

Csehország fővárosa eszünkbe juttatja a benyomást, melyet nyer az ember, ha külföldre jő erre felé.

Ki az ausztriai határokba belép, ugy érzi magát mintha Németország többi részétől nagy távolságra vetődött volna. Kivált ha Szászországból és Sziléziából jő az ember Csehországba, a különbség tüstént élénken szembetünik.

Ha szászok vagy poroszok közt van az ember, ott észre sem veszi, oly kevéssé térnek el egymástól a lakosok nyelvre, szokásra és erkölcsre nézve. Legfelebb az a különbség, hogy Poroszországban mindennek bizonyos feszes, katonai jellege van és nagyon sok ember találkozik, kinek külső megjelenése rögtön elárulja azt a pályát, melyet katonai egyenruhában élt keresztül.

A különböző állásu emberek e katonás magatartása a közönséges hivatalnokoknál is jelentkezik.

A mellett a porosz adó-, pósta-, vasuti- és rendőrhivatalnokok feltünők rövid, külsőleg kevésbbé udvarias, de lényegben pontos és egyszerü modoruk által. Mig a szászok inkább beszédesek, nyájasak, de aztán nem mindig elég korrektek.

Mennyire másként van mindez Csehországban!

A német mellett minden hirdetés csehnyelven is van fogalmazva.

S mindegyre oly német kifejezéseket hall az ember, melyek az északi német előtt tökéletesen ismeretlenek; a magasabb hivatalnokok egészen más egyetemeken tanultak, gondolkozás módjuk merőben más, mint az észak-németországiaknak,

Különösen a katonaságnál mindenből látszik, hogy itt a sorozásnak inkább az alsóbb osztályok vannak kitéve, s a német elem a hadseregnek csekélyebb töredékét képezi.

Nagy az ellentét a hirlapok modorában is. Egészen más az irányuk, más az eszmemenetük.

Egyébiránt Ausztriában rendkivüli haladást lehet tapasztalni az idegenekkel való bánásmódban. Régebben tömérdek, oknélküli utlevél-vizsgálásnak, motozásnak volt kitéve az utazó; most már, még a háboru előtt közvetlen is, minden passus-visitatió nélkül átléphette az ember a határt. A málhák vizsgálása is rövid idő alatt véghezmegy. Aztán eltisztultak azok az éhesképü szolgák, kik borravalóért alkalmatlankodtak.

Egy utazó beszéli, — hogy Bodenbachnál, a határszélén, olasz katonákkal találkozott; Paduából jöttek, s az Elbével szemközt fekvü Teschenbe voltak rendelve; szép és tüzes fiuk voltak, de testileg nagyrészt gyöngék. De meglátszott rajtuk az olasz értelmiség és élénkség.

Ezek az olaszok nem nagy kedvvel barangolnak a hideg északi vidékek közt. Jobban szeretik délnek azursugáros mennyboltja alatt . . . .

Tiszteik többnyire fiatalok, és maguk beszélték, hogy az egész szakaszban csak a major az egyetlen tiszt, ki tul van a 45 éven.

Az ausztriai hadcsapatok hazájuktól rendesen távol állomásoznak. Egyiket a másik földjére szállitják s ez az államnak nem kevés költségébe kerül.

Csak gondolja el az ember, mennyi pénzt kellett kiadni arra, hogy a paduai fiukat, három bataillont, Csehország felső részébe elhelyezték és a krakói hadcsapatot Mantuába küldték. A szabadságosak és önkénytesek utazása ezer meg ezer forintot fölemészt.

Különben, ha még itt vagyunk, megemlithetjük, mily szép táj ez a bodenbach-tescheni. Egész Szászországban és Poroszország keleti részében nincs hely, mely csak megközelithetné ez első cseh határszéli város elragadó szépségét.

Festőileg alakult nagy félkört képzeljen az olvasó. Néhol zöldelő, néhol azonban ezüstösen fehérlő szirt képezi a hegyet, melyet tág, buján benőtt s a kanyargó Elbe csillogó hullámai által mosott völgyek környeznek.

A mellett Teschen ódon történeti emlék által is érdeket költ. Ott áll magas, meredek sziklatetőn gr. Thunnak az a nagy, fehér és meszszesugárzó kastélya, melyben az ismeretes tescheni békét kötötték.

Hozzájárul még, hogy az Elbe-vidék, valamint az Eger-völgye is, nemcsak festőileg elragadó szépek, hanem a legtermékenyebbek s egész Németországban a természettől legdúsabban megáldottabbak közé tartoznak.

És e csendes, bübájos völgyek pusztitó háboru veszedelme alatt nyögnek.

Telve van az egész katonákkal.

IV.

A térképen kitünő betük mutatják Pardubicz fekvését.

Ez a prága-bécsi, és prága-reichenbergi vasutvonal találkozási állomása. Lehet képzelni, mily lázas élénkség uralkodik itt háboru idején. Le- és fölfelé egyaránt óriás mennyiségben jöttek-mentek ott az emberek. Hadi fölszerelésben egész ezredek voltak láthatók.

A huszárok trombitája messze zendült; a katonák szilaj hangjától viszhangzott a táj.

A magyar huszár és a lengyel uhlanus mindenesetre nagyon veszedelmes ellenség.

Pardubicz neve az utolsó napok történetében nem kis szerepet játszott. Maga a város kicsiny, szegényes cseh helység, melyet eddig a sport emberei tartottak nagyra. Az ausztriai parforce-vadász társaság, a magas aristokratia ez egyesülete, a lapályos, vadgazdag tájékon igen jól érezte magát. Nagy térséget béreltek ki maguknak, és ősz táján minden évben nagyszerü vadászatot tartottak itt.

Sok cseh lovag egybegyült itt, és nemes lovaikat nem valami nemes, de szép és ingerlő prágai demi-mondok követték. Nappal vadászva lovagoltak szerteszét, estére hazard-játékot üzve dőzsöltek, s a hölgyek karjai közt áldoztak Venus istenasszonynak.

E miatt, meg azért is, mivel Pardubiczban folyvást egy huszárezred állomásozott, a vendéglők ott tisztábbak és kényelmesebbek, mint a többi cseh vidéki városokban.

A mi neki a háboruban fő fontosságot kölcsönöz, az helyzete, melynél fogva gyúpontja a fönnebb emlitett vaspálya-vonaloknak. Innen két különböző oldalra könnyü szerrel lehet működni. Ez az oka, hogy mindjárt a háboru elején Pardubicz, Prerau és Trübauval egyetemben, melyek hasonlóképen gyupontjai a vasutaknak, fő gyülhelye volt a kolosszalis csapatmozgalmaknak.

Egy ideig itt volt főhadiszállása Benedek táborszernagynak is. E nevezetes férfi most sok beszéd tárgyául szolgál. Igen érdekesek azon feltételek, melyeket hir szerint magas állásának elfogadásakor magának kikötött. Látszik ezekből, hogy a születési aristokratia iránt nem viseltetik elfogultsággal.

Külső megjelenését illetőleg martiális alakja, merész, határozott kifejezésü arcza van.

Mikor 300 tiszttel és katonai hivatalnokkal beköltözött az ódon pardubiczi palotába, megnépesültek az elhagyott termek, s az öreg boltozatok éjjel-nappal szokatlan zajtól viszhangzottak.

Pardubiczból jöve közel érjük Olmüczöt.

A háboru előtt tömérdek élelmi szert és mindennemü munitiot hordtak össze itt. A rendkivüli mozgalomból látszik, mily befolyása van a gőzkocsiknak a jelenkori háborukra. April közepétől május 20-áig mily borzasztó hadserget tudtak hadilábra állitani!

Az erős vár roppant külső munkálatai órajárásnyi tért fognak körül. Mekkora volt a szállitók munkája, látszik abból, hogy egyetlen liferans naponta 60,000 portió étket állitott ki. A hosszu szarvu, ezüst-szürke magyar pusztai ökrök nagy gulyákban legeltek messzenyuló rétjein; magyar katonák voltak kirendelve őrizetükre, kiknek e békés foglalkozás rendkivül kellemes lehetett; a lisztes, sós, boros és pálinkás hordók magas dombokká voltak halmozva.

Az oda zárt számtalan fogolyt csakham elszállitották. A cseh és morva várakból mi magyar erősségekbe vitték őket.

A most szemközt álló két nagy hatalo szer már 1850-ben is egymás-ellen ak czolni. De akkor az egész csak az olmü vel végződött.

Olmücz a szó teljes értelmébe szerü vár benyomását költi az emb

Helyőrsége kitünő fegyverel s minden oda mutat hogy hoss képes kiállani.

Különösen sok erős és sz erőditvénye a voltaképeni v védi az ágyuztatás veszede első rangu fegyvertárnak annak idejében Nagy Frid a birodalmat akkor e vár huszároktól.

Maga a város, a men sága engedi — egészen hely. A házak magasak utczáknak, különösen a r jellege van. Urias öltöze le s föl, ugy hogy Olmü fővárosának nevezhető tria legtermékenyebb legelőhaladottabb t

Olmücz hely vadász-zászlóalj páp magyar gy és ruganyossá kiált föl eg nek észlel nak olva őket bá nép egé ve oly k nak. I nem

Jolsvai ötvöscéh

Kőmagyötvj. 136. l

JOLSVA

ELTSCH

JELŠAVA.

Az itteni ötvösökről keveset tudunk. 1715-ben egyről, 1828-ban ugyancsak egyről van hír.[1]

Egy itteni származású múzeumi tárgyon olyan próbabélyeg látható, amely a város régebbi címerével[2] — kardot tartó páncélos kar, csillagokkal körülvéve — kétségtelen hasonlóságot mutat.

Über hiesige Goldschmiede haben wir wenige Angaben. Einer wird 1715, einer 1828 erwähnt.[1]

An einem Musealobjekt von hiesiger Herkunft ist ein Beschauzeichen zu sehen, das mit dem älteren Stadtwappen[2] — gepanzerter Arm mit Schwert, von Sternen umgeben — eine entschiedene Ähnlichkeit aufweist.

[1] Kapossy J.: M. o. ötvösök a XVIII—XIX. sz.-ban. Bp., 1934. — [2] Tagányi K. op. cit.

F. sz. *Lf. Nr.*	*Beschau* Próba	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
806			Próbabélyeg 1824 táján. — *Beschauzeichen um 1824.*
807			A jolsvai szabócéh serlege, urnaalakú; hasábos talapzatán figurális díszekkel. — *Becher der Eltscher Schneiderzunft in Urnenform; am prismat. Postament figurale Darstellungen.* — „1824." Mus. Nat. Hung.

JOLSVA—~~JELSAVA~~

Jolsva főtere, a plébánia-templommal

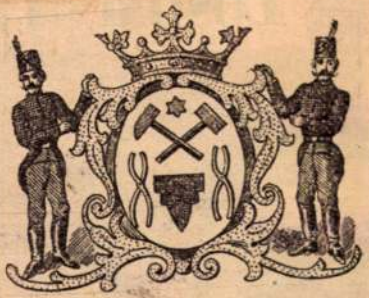

I. Béla király idejéből való ősi bányaváros, ahol vasére és márvány lakozik a hegy kineses mélyében, háromszinü magyar zászlókba öltözködik ismét

mre azt válaszolta, hogy e kelyhek nem régen
– óvatosan mindegyikre rányomtuk pecsétün-
eket, azt tapasztaltam, hogy egyik sem teljesen
a lába, a másiknak a gombja, a harmadiknak
bízták, könnyen végezte a hamisítás munká-
n a pecsét volt, meghagyta, a többit pedig
tványokat tett.
eset. Egy galicziai templomban van egy igen
g, mely nem eladó semmi áron, s a legfénye-
gre egy szemes régiségkereskedő kieszközölte,
neki megengedtetett a serleg egy másolatát
s mindegyik darabot három pecséttel ellátva
naponkint ellenőrízte a régiségkereskedőt a
ogy a galicziai templomban most egy másolat
yüjteménybe került.
figyelmet érdemelnek a bélyegek. Az előtt a
y régi czímert vagy bélyeget és a hamisítvány
nak látszott, mely szükségből eladatott. Mióta
ötvösbélyegek körüli tájékozatlanságot elosz-

Jolsvai Fläfenstauer Mihály, ötvös l.

Fläfenstauer M.

Jolsvai Fläfenstauer Mihály ötvös l. Fläfen-
stauer M.

Földvár, óhutai Nagypáncz

VI. 167.

Jolsvai Jakab ötvös 1692 – 1712. Jolsvain. (Mihalik S., Rozki ötvc. Bp 1919.)

Földtani Intézet V. 167

Jolsvai Farkas, ötvös. 1692–1712-ig Jolsván működött, mint a rimaszombati ötvöscéh vidéki mestere.

Mihalik Sándor: A rimaszombati ötvösczéh. Bpest, 1919. 58, 92. l.

Jolsvai rk. pléb

templom

klasszicizáló

kepe repr.

Kiss Sziklkath. Magy

987. l.

988. l.

Nahács, tpl

143 – 144

Jolsvai rk. templom

Tömjéncsónak, jolsvai r. kath. templomé

Muzeskot. Ést VIII. 51

Jolsva vára

Gömör vm.

felszabadult

Dienes Adorján

Regélő romok.

Rozsnyó 1940.

317. l.

Jolsva

(Gömör vm.)

Plébániatemplom

170, 191, 317. l.

Kép 34. sz.

Zádor – Rador

Városi fogadó

195. l.

n. o.

Klasz testo," XVIII. vzárad: X. Ince pápa arcképe. Vászon, olaj, 165 × 125 cm.

Római vétel

1644

Maszlagy II. 463. vzám.

Jolsva vára

(Jelšava)

Gömör vm.

csak szöveg van

Janota I

305—307. l.

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁ

EGYÉB ADAT

TÁRGY

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

1.)

MDK

Vitéz Jelsvai Lajos,
felsö ép-ip.isk. tanuló

Dr.Radocs Jenö ép.tanár irányitása mellett végezte az egyes müemlékek felvételezését és megrajzolását.

16. A Szt.Mihály templom északi homlokzatának három mérmüves ablaka.
Megrajzolta: v.J.L.

Dr.Radocs Jenö: Kolozsvári müemlékek.
A m.kir.áll. felsö ép-ip.isk. 1941-42.évi szünidei felvételei. Bp.1942.

2/.

vitéz Jolsvai Lajos,
felsö ép-ipóisk.tanuló

MDK

Dr.Rados Jenö.ép-tanár irányitása mellett felvé
lezte és megrajzolta az egyes müemlékeket.

26. Reneszánsz kapu a Fötér északi oldalán állott
püspöki házból/Muz.gyüjt.-ben/ és két rene-
szánsz kapu-szemöldök.
Megrajzolta: v.J.L.

Dr.Rados Jenö: Kolozsvári müemlékek.
A m.kir.áll. felsö ép-ip isk. 1941-42.évi szünidei
felvételei. Bp.1943.

JOLU DOMONKOS, Mézeskalácso, gyertyaöntő

Loku Domonkos és Hajszler Ferenc mézeskalácsosok jelen
tették az egri tanácsnak, hogy egy rozsnyói mézaeskllá-
csosmesterEgerben az országos vásárokon kivül is gyertya
hord be. Kérik tiltsák meg ezt. 163.old. 34.jegyz

LÉNÁRT ANDOR: Az egri céhek és a magisztrátus a
18-19.század fordulóján 155.old

Az Egri Múzeum évkönyve, XIII. 1975. Eger, 1975

Zoly

kartogr.

l.

Egerjesy 1929

109. l.

látható s kissé jobbra néz. Rövid haja,
a összevegyült, szemöldöke s szeme barna. L

o Pa-

ius Comis de Gönczrüska Sacrae Caesareae
Consiliarius 1637.

: 14·½ cm.
ándéka 1824.

balvállára vetett mentéje, melynek lehajtva
lér prém, kék.

JON Mátyás kőmüves. Egerben 1775-85 közötti időszakban szerepel az adózók között.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

M.D.K.

Ion Mátyás, kőműves

Egerben 1775-85 között
szerepel az adózók között

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 345. old.

Hans Bernhardt Jon,asztaloslegény

A győri asztalos es puskaagykészitő céh legénykönyvéből,1675-től:"Hans Bernhardt Jon Tischlergeseel von Langen Saltz aus Düring". 102.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században.Adatok Győr város asztalosmiveseégének történetéhez. 93.old

Arrabona,9.Xantus János m.t.z.Győr.1967.A Győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Jóna Géza
festő

M.D.!

Részt vett a tárlaton:

Hamar Imre: Téli tárlat és grafika kiállítás Görött
Művészet, 1969. április – 46 kap.

Jóna géza festő

Szerepel a Téli Tárlaton

Hamar Imre: Téli tárlat és grafikai kiállítás Győrött

Művészet 1969 IV. n.

Jóna Géza

munkásfestő Győr

Szabad Művészet

1957. 3. n. 134. l.

Jóna Géza

Akvarelekkel

szerepel a győri múzeumot

kiállítása

M.I.: A megyei Ősi Tárlat

Hajdúföld 1968 XI. 12

Jóna Géza

festőművész.

A Győri Textil kiállításon műveivel szerepel.

Győr-Sopronmegyei Hírlap, Győr, 1952 dec. 3.

JÓNA IMRE, grafikus

13.ábra.-Jóna Imre rajza Soós Imre rajzos börtön-
-------- naplójában.-Liszt Ferenc Múzeum,Sopron,
fekete repr. 321.old

KÖRNYEI ATTILA: Üldözöttek ellenállása Sopron megyében a fehérterror éveiben/1919-1921/

ARRABONA, a Xantus János Múzeum évkönyve, 15.szám. Győr, 1973

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 JAN 22

NÉPSZABADSÁG

Jóna János

elköltözik győzelmed V-betűje.

1021

JÓNA JÁNOS RAJZA.

ıpcsolatban:
figyelmet e
ntmondásra.
dunántúli ı
erületben m
. Vagyis, h
llás fogalm
ogyi József e
redesztinálva
tse a magya
szebb moder
És van egy
entmondás
vét hallván, az olvasónak bizo-
ára a dunaújvárosi Martinász
ik eszébe. Ha rendszeresen ol-
sta a Népszabadságot, talán
szaemlékezik a hódmezővásár-
lyi Szántó Kovács János-em-
kmű körüli összecsapásokra is:
legismertebb esete volt ez a
ivészet és közönség kapcsolatá-
n lehetséges konfliktusoknak
a konfliktus megoldásának —
dniillik a közönség, a hódmező-
sárhelyi „utca embere" előbb-
bb elfogadta, hogy egy szobor
kor igazán szobor, ha nemcsak
embert, hanem a benne meg-

MONDI

FELSZÓLAMLÁS

„Fokozni kell a propaga
munkát az egyéni termelők f
„Éles kritikát gyakorolt a töm
felé". — Régi nyelvművelő k
vekből, cikkekből másolom ki
ket a példákat, s közben hite
kedem: lehetséges, hogy h
egynéhány évvel ezelőtt ilyen
lusban fogalmazták a hiva
beszámolókat, ilyen nyelvi kl

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JAN 1
NÉPSZABADSÁG
Jóna János
1021

lelkét mívelve marad mindig itt,
hogy vele együtt éljenek a költők
s a zengő múlt, mely tőle lett miénk,
tükröt és mércét állítván elénk.

JÓNA JÁNOS RAJZA.

mutogat Mari
jére, gesztenyét sz
ja vesz neki, a másik
Mari néni ránézésse
elyzetet, de most n
dik a vevőkkel, is
all a fájás a fogába
ezt a fogat! Semm
rogni tovább a m
. Még megvárja a
svasutat Csepelről,
dja ő maga a köz
ba a cuccot, ha adc
érkezik meg.
egszámolja a geszte
huszonhat darab
fölött. Most már nem tüzel
ább, megfeketedik majd a pa-
lassan, s ha elfogy ez a né-
y szem, akkor abbahagyja itt
csorgást. Rossz dolog a fogfá-
neki azelőtt sose fájt a foga.
elkapja a fejét, hallja a közel
szerelvény csattogását a sí-
en, visszhangozzák a zakato-
a házak és a tér, ahol mind-
szétfolyik az utasok tarka
data, hogy aztán elszívják a
eget az autóbuszok és a villa-
ok. Égnek már a lámpák,
kos köd permetez finoman,
t, hogy reggelre hó lesz.
gyorsvasút pisszegve fékez,
ú meglódul, és a lányba ka-
kodik, átöleli a vállát. Egy-
ra nevetnek. Együtt jönnek
ákból, amióta augusztusban
ismerkedtek. A fiú minden-
megvárja a lányt a csepeli
csháza előtt. A Boráros téren
ét elválnak, a lány a 2-es vil-
ossal megy haza, a Havas ut-
n lakik, a fiú a 12-es busz-
folytatja az útját Budára, a
ztolányi Dezső térig.

vánsága.

A fiú hallgatott. A vonat zökkenve megállt. Tolongás támadt, megfogta a lány könyökét, és segített neki a leszállásnál. A lány lehajtott fejjel lépkedett, nagy, kockás szatyrát a vállára dobta. Minden pénteken magával hozza ezt a szatyrot, ebben viszi haza a vasárnapra megvásárolt holmit a Nagycsarnokból.

Három kívánság? — tűnődött magában. Azért egyet kérhetett volna. Például: hipp-hopp, varázsoljon ebbe a táskába néhány szem forró gesztenyét. Ezen persze jót nevettek volna. De most már késő, mert a fiú másról beszél. Talán el is felejtette közben a varázslatot. De amit mond, az szebb minden varázslatnál.

— Ha ideje engedi, Irénke, akkor elkísérhetne a presszóig. Korán van még. Megiszunk egy kávét.

A lány behunyta a szemét. Kis szédülést érzett. Ott általok a hirdetőoszlop mellett, amely mögött Mari

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 FEB 12

NÉPSZABADSÁG

Jóna János

1021

JÓNA JÁNOS RAJZA.

invitálók, s ott eli
módjával, máskor
teljes nyíltsággal f
kritikai esszék, an
megtanulhatón és
mazhatón — a regények, a versek, a festmények, a szobrok ihlető erőinek a terébe hatolnak be, az egyéniséget fejtik meg, amikor a művet; az emberi létezés észre nem vett lehetőségeire nyitják rá a szemünket, amikor az alkotás új és érvényes módjaira. És még ezenkívül is mennyi elágazás, hányféle gally abban a terebélyben! A haza és történelem körül iramló, tabukat eltörő, néha egyszerre aggodalmas és merész gondolatfutamok, s az ízlésről szóló észlelés-összefoglalások, tapasztalatátadások.

STEFANOVITS PÉTER: MASZK.

Jóna János, grafikus

JÓNA JÁNOS RAJZA.

14.

Jóna János: Rajz.

Népszabadság, Bp. 1978 febr. 12.

Jóna János, grafikus

1 rajz: repr.

Jóna János : Rajz 13

Nőnszabadság, 8 p. 1980 febr. 10.

Jóna János, grafikus

JÓNA JÁNOS RAJZA

Jóna János : Rajz

11.

Népszabadság, Bp. 1978. nov. 19.

Jóna János, grafikus

rajz : repr.

Jóna János: Rajz

13.

[illegible] Bp. 1978. jan. 22.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 JUL 6

PEST MEGYEI HIRLAP

Jóna János, festő

102

Kiállítás Monoron

Jóna János, Panner László, Németh Endre bemutatkozása

A monori művelődési házban július 14-ig tekinthető meg a közönség Jóna János, Panner László és Németh Endre festményeit, valamint grafikáit, hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

Nem könnyű a ma festőjének, grafikusának, hiszen szinte már mindent kitaláltak és megoldottak. Mégis, annál inkább kötelező új szépségek teremtése. Ezt a tényt szerencsére érzékeli a monori kiállítás három művészjelöltje. Pontos a meghatározás — ők készülődnek csúcsra ért elődeik kincseinek terhével és komolyságával. *Harmincévesek.*

Jóna János csupa új képet mutat be, melyet olajjal festett 1977-ben. Forrása *Sváby Lajos*, de az ő színlángolása megfontoltabb, indokoltan több benne az óvatosság. Egy-

általán; Jóna János művészetében a temperamentum és a mérlegelés ötvöződik. Nem egyenletes. A sárga tónusok nyersesége sokszor idegenül hat, de van, amikor jól gazdálkodik színekkel, formákkal. Különösen sikerült két Balaton-képe, a Színésznő hiánytalan portré. Általános magatartást jelöl a háttér türelmetlen színgejzírje, utal a színészi állapot állandó feszültségére.

keszi iskolak pedagogus munkaközösségeiben sikeres volt a komplex ideológiai képzés. Ez az oktatási forma a 3. szá-

ártoktatás, a
ganda emelkedő
ermészetesen eg
kai képzések irán
fokozódásával,

Jóna János, grafikus

JÓNA JÁNOS RAJZA.

nyirkos köd permetez finoman, lehet, hogy reggelre hó lesz.

A gyorsvasút pisszegve fékez, a fiú meglódul, és a lányba kapaszkodik, átöleli a vállát. Egymásra nevetnek. Együtt jönnek munkából, amióta augusztusban megismerkedtek. A fiú minden nap megvárja a lányt a csepeli tanácsháza előtt. A Boráros téren smét elválnak, a lány a 2-es villamossal megy haza, a Havas utcában lakik, a fiú a 12-es busz-

zsoljon ebbe a táskába [illegible] szem forró gesztenyét. Ezen persze jót nevettek volna. De most már késő, mert a fiú másról beszél. Talán el is felejtette közben a varázslatot. De amit mond, az szebb minden varázslatnál.

— Ha ideje engedi, Irénke, akkor elkísérhetne a presszóig. Korán van még. Megiszunk egy kávét.

A lány behunyta a szemét. Kis szédülést érzett. O

Tóna János

A szék (repró)

Valóság, 1970. 12. sz. 59. l.

Jóna János, grafikus

JÓNA JÁNOS RAJZA.

Jóna János, a rajza

NÉPSZABADSÁG,

Bp. 1975. nov. 7.

Jóna János, grafikus

JÓNA JÁNOS RAJZA.

Jóna János

9.

Népszava

ognak is állni. Vonatkozik ez
azokra a számítógépekre, a szá-
nítástechnika ősgépeire, ame-
yeket a második világháború
alatt fejlesztettek ki ballisztikai
számítások céljára, de ugyanez
áll azokra is, amelyeket a ma ór-
vosai a pontosabb betegség-meg-
állapításhoz, a természettudósok
z alaposabb és szétágazóbb kuta-

vívnak vélt szerk
az alkalmazása olyan term
lesz, mint ma mondjuk a
né vagy a pénztárgépé.

Nem is kell nagyon id
bernek lenni ahhoz, hogy
visszaemlékezzék egész so
nikai csoda elterjedésére
honosodására. Valaha sok
tek fölvenni a telefont; a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1977 Ápr. 2 3
NÉPSZABADSÁG
Jóna János
1021

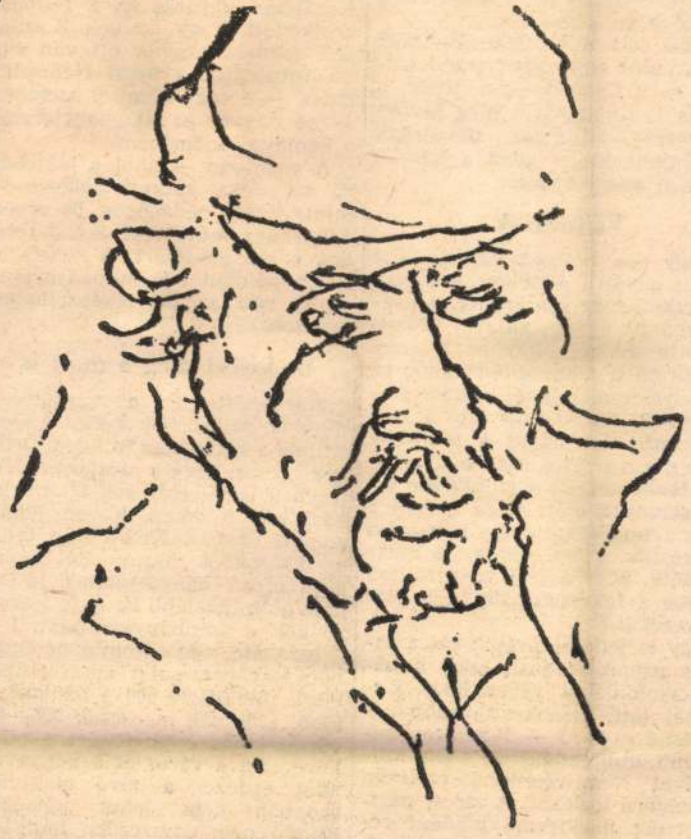

JÓNA JÁNOS RAJZA

rosi iparszerkezet megváltoz-
a útján lehetséges.
mi lett a vállalkozásukból?
Komlón egy nagy tanácsi vál-
— a Carbon —, a MOM, a
is 1. Ruhagyár s még tovább-
termelővállalatok dolgoznak
kalehetőséget adva a komlói
iek, asszonyoknak.

Változások

gy ez milyen változásokat
tt a város életében, azt csak
rtheti meg igazán, aki a kez-
óta itt él. Ha valahol erősen
otta magát, hogy az asszony
adjon a fakanálnál, akkor ez
nyászcsaládoknál szigorú sza-
volt. Megszokott kép a régi
sban: elöl halad a bányász-
er, s a feleség csak a nyomá-
lépdelhet. De a munkában já-
sszonyok előtt azóta kinyílt a
g, tanfolyamokra, iskolákba
koztak, s ma már az is meg-
énik, hogy a férj veszi otthon
ébe a fakanalat, dajkálja este
vereket.
gy is jellemezhetjük ezt a sa-
s urbanizálódást, hogy a bá-
szkolóniából végre igazi kis-
os lett, demokratikusabb —
ésbé szigorú — légkörrel, ke-
ebb duhajkodással, több kul-
ával Nem véletlenül említem
szigorú légkört". A városi párt-
ottság nagyterme például ré-
ben olyan szentélynek számí-
, ahová belépni, akár egy
plomba... Ma nemcsak párt-

len volt.

És kísért még a múlt is

Már említettük a városépítés egyoldalúságát. Sok lakást építettek, de a lakás nem minden. Örülnek persze, hogy a mostani ötéves tervben ismét elég sok állami lakást kap a város, hiszen lakásgondok vannak. Kell a szén, tehát e lakásokból harminckét éven aluli olyan bányászoknak juttatnak, akik legalább tíz évre leszerződnek a szénbányavállalattal.

Igen ám, de Komló nemcsak bányászváros: saját lakásigénylői közül mindössze 600 a bányász, a többi 1200-nak meg csak 300—400 városi lakás épül. Kísért a múlt, keveredik a város és a bányavállalat érdeke, a jövő alakulása azonban nem lehet kétséges: Komló nem egyszerűen bányászkolónia, hanem mindinkább vonzó kisváros akar lenni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1976 NOV 21
NÉPSZABADSÁG
Jóna János
1021

Lenunyi szempillákon,
cérnaszál-létrákon —
odaér.

JÓNA JÁNOS RAJZA.

akarunk dolgozni
san, megalapozottan
ékonyan, egy korsza
abbrendűen — nos,
etünk meg a számít
almazása nélkül. Eg
amerikai számítá
óirat 1973-ban meg
1960-ban „csak" 3
ő szakma területén
számítástechnikai
et, 1973-ra ez a szá
t. És a tőkések alig
nbólumnak, kivagyisagool va-
olták a nem éppen olcsó be-
dezéseket. Így tehát a tőkés
ággal termelésben, életszínvo-
ban versenyben álló szocialis-
társadalom sem hagyhatja ki
kat a lehetőségeket, amelye-
a számítógépek kínálnak,
m is hagyja ki! Mint tudjuk,
ősorban a Szovjetunióban már
g régóta gyártanak mind jobb,
gas színvonalú számítógépeket.
— A számítástechnika eddigi
ténetét, mai alkalmazásait és
őbeli célkitűzéseit vizsgálva
gállapítható — mondta dr.
orján —, hogy mindig *a gyor-
ág, a hatékonyság, a tudomá-
s megalapozottság* szempont-
állítak előtérben és várhatóan
nak is állni. Vonatkozik ez
kra a számítógépekre, a szá-
ástechnika ősgépeire, ame-
ket a második világháború
tt fejlesztettek ki ballisztikai
mítások céljára, de ugyanez
azokra is, amelyeket a ma or-
ai a pontosabb betegség-meg-
apításhoz, a természettudósok

vizsgálók helyét stb.

Az ember emberebbé válik

— Véleményem szerint az *iga
zi kérdés* nem az, hogy mit lehe
csak számítógéppel megoldani
hanem az, hogy mit lehet job
ban, gazdaságilag és műszakila
magasabb színvonalon, eredmé
nyesebben megoldani — mondj
a szakember, s hozzáteszi: — Ar
ra az aggályra pedig, hogy állító
lag elgépiesedünk a számítógépe
miatt, csak azt válaszolhatom: a
egész számítógépesülési folyama
*az ember emberebbé válásához
vezet.* Mind közelebb kerülünk
számítógépekhez, s a holnap em
bere számára ennek a ma mé
titokzatosnak vélt szerkezetne
az alkalmazása olyan természete
lesz, mint ma mondjuk a telefo
né vagy a pénztárgépé.

Nem is kell nagyon idős em
bernek lenni ahhoz, hogy valak
visszaemlékezzék egész sor tech
nikai csoda elterjedésére és meg
honosodására. Valaha sokan fé
tek fölvenni a telefont; alig fé

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZABADSÁG

1980 FEB 10

Jóna János

[illegible]
mennyi fájdalom vár a világra?

1021

JÓNA JÁNOS RAJZA

y képzelem, hogy e végle
n három részre osztom m
nivalókat. Egy-egy ter
k a beépített köveknek
beknek, a harmadikban r
rchívumot fogok berende

Tomlós Péter *a Bartók kvartett Mozart-ciklusát*

gy estére tervezett Mozart-
unk második, harmadik és
dik részét február 13-án, 27-
március 5-én hallhatják a
rtlátogatók. Műsorválasztá-
ak három oka is volt. Az el-
al volt kapcsolatban, hogy a
ettirodalmat nagyjából már
zottuk itthon, s hogy a kö-
g, az Országos Filharmónia
át igényünk szerencsésen ta-
ott a zeneszerzőt illetően. Má-
or azért választottuk ezt a mű-
ert vonzott bennünket a gyö-
feladat nagysága-nehézsége.
Mozartot játszani a legké-
b feladatok egyike!
ciklus első hangversenye
másik rádiós sorozat befe-
el a hátunk mögött; egy
nált keleti út után és jelen-
lföldi állomások előtt még-
kell mondanom: ez az év az
es számára az „aktív pihe-
nés éve". Jövőre ugyanis a *Bartók-év* soha nem tapasztalt menynyiségű feladatot ró ránk. 1980 szeptemberétől 1981 júliusáig szinte csak koncertet adni leszünk itthon; csupán a teljes Bartók-ciklust, a hat Bartók-vonósnégyest Stockholmban, Rómában, Amszterdamban, Sydneyben, Bécsben, Moszkvában és még felsorolni is sok más városban adjuk elő.

Együttesünk huszonkét év óta aktív, önálló kvartett. S hogy az, azt nagy mértékben köszönheti Weiner Leó professzornak és később Mihály Andrásnak, akivel a kvartett a mai napig kapcsolatban áll. A vonósnégyes Devich Sándorral, Németh Gézával, Mező Lászlóval alakult, majd évekig Mező László helyett Botvay Károllyal játszott. Néhány év óta ismét eredeti összeállításában muzsikál.

MONDD *és írd*

KÉPTELEN KÉPEK

en nyelvnek, a magyarnak
kes kifejező eszközei a ké-
z, hogy *kép*, maga is kép,
nem rajzolt, festett képre,
gyan az efféle szóvirágoknak sincsen.

Egy vezetőről olvastuk, hogy új munkahelyén, megismerkedve a

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PEST MEGYEI HÍRLAP

Jóna János festőművész

1980 MÁR 10218

Jóna János kiállításáról

A valóság, a táj és az ember

Gyorsan szűkülő távolság

A kicsit is konzervatívabb ízlésű látogató egy pillanatra valószínűleg megtorpan a kiállítóterem ajtajában. A merész színek az első látásra *meghökkentőnek, provokatívnak tűnhetnek,* a hatalmas ablakokon felülről beáramló fényben a sárga még rikítóbb, a lila még riasztóbb. Ez a hatás azonban csak néhány másodpercig őrzi azt a távolságot, amely *látszólag* ott feszül az alkotások és a festő képeivel először találkozó látogató között.

Hagyományos kapcsolat

Jóna János, akinek kiállítását *Kéri Imre* festő- és grafikusművész nyitotta meg a *Vigadó* feletti nagyteremben, ráadásul nem is először mutatkozik be a járásban. Különböző csoportok közös tárlatán már sok művészetkedvelőnek feltűnhettek alkotásai.

A képek, amelyek valóban csak az *első pillantásra* szokatlanok, azt bizonyítják, hogy modern eszközökkel, bátor színekkel is születhetnek olyan alkotások, amelyek őrzik, megerősítik a művész és a közönség közötti hagyományos kapcsolatot, létrehozhatják az alkotó szándék, és a befogadókészség szintézisét.

Jóna János, akit a jóbarát Kéri Imre a kiállítás látogatóinak *bizalmába* ajánlott, azzal nyeri el ezt a bizalmat, hogy *„a valóság, a táj és az ember látványából próbálja felépíteni képeit".* A festőművész nem sorolja magát semmilyen divatos irányzathoz, s annyiban talán igaza is van, hogy az igazi alkotó sajátos, egyéni stílusa, a képeiről ható erő úgy is hozzákapcsolja az *értő közönség* táborát.

Autodidaktaként

Jóna János a kiállítás katalógusában szükszavúan csak ennyit árult el magáról:

— 1945. szeptember 5-én születtem *Balatonarácson.* Különböző szakkörökben rajzoltam és magánúton *Sváby Lajosnál* tanultam. 1971-ben volt az első önálló kiállításom a pécsi orvostudományi egyetemen. Azóta többször állítottam ki egyedül és csoportosan.

Jóna János: Az újszülött csodája című alkotása

Jóna János nem árulta el magáról, hogy néhány éve a járásban — *Vecsésen* — él és alkot — munka után. Munkahelye az Országos Takarékpénztár.

Megvalósult szándék

— 1978 óta tagja vagyok a *Magyar Népköztársaság* Művészeti Alapjának — mondja. — A festészetben azt a hagyományt kívánom folytatni, amely a festéket közvetlenül az emberi érzések és gondolatok ábrázoló megjelenítésére használja.

Képeiről a megvalósult szándék tükröződik, s ezzel a törekvéssel meg is nyeri a maga számára a tárlat látogatóit.

Jóna János kiállítása *március 16-án, vasárnapig* tekinthető meg, naponta 9-től 12-ig illetve 14-től 18 óráig a Vigadó feletti teremben.

Vereszki János

...rlap

1980. MÁRCIUS 8., SZOMBAT

...RT

...Aranykalász

...tően most a területi mezei futó-...Képünkön a legutóbbi vetélkedő ...i EAC leánycsapata (balról): ...' Ildikó, Vő Éva.

...Kiss E., Orosházi), Kerepestarcsa ...-Kartali MEDOSZ (Ádám, Silye, ...imon), Gödöllő—Sülysáp (Angyal, ...Kapitány, Temesvári).

...RITMIKUS SPORTGIMNASZTI-...KA. Az Óbuda Kupáért (Körcsar-

APRÓHIRDETÉSEK

ÁLLÁS

Az Üllő Nagyközségi Tanács Elnöke a tanács pénzügyi csoportvezetői munkakör betöltésére pályázatot hirdet. Képesítési követelmény: felsőfokú iskolai végzettség vagy tanácsakadémia, pénzügyi-számviteli főiskola. Munkabér a 15/1977. MüM. sz. r. alapján. A pályázatot kérem a Nagyközségi Tanács Elnöke Üllő, Marx tér 3. sz. alá küldeni.

Gyakorlott társadalmi biztosítási ügyintézőt alkalmazunk V. kerületi munkahelyre. Jelentkezés: PEVDI főkönyvelőség Telefon: 174—773.

A Középmagyarországi Közmű- és Mélyépítő Vállalat felvételre keres középiskolai végzettséggel rendelkező anyagnyilvántartót Dunakeszi munkahelyére. Jelentkezni lehet a vállalat központjában Gödöllő, Tesedik Sámuel út 6.

Maxima vágógépre szabászt keresünk. TRI-TON Játékrészleg, Pécel, telefon: 96.

ADÁS-VÉTEL

Lengyel lakókocsi igényesnek eladó. Leveleket: „Tavasz 110 037" jeligére hirdetőbe Vác, Jókai u. 9.

Eladó Vácott — a vasútállomástól 2 kmre levő — 2 szobás, komfortos ház, 1200 n.-öles gyümölcsössel. Érdeklődés levélben: Ritók Imréné, Vác, Egyházmege dűlő 13.

Lada hétvégi házzal, Gödöllőn 350 n.-öl telek eladó. Béres, Gödöllő, Szabadság tér 29/B. Tel.: 731, vagy 163—683.

Háromszobás összkomfortos családi ház, 300 négyszögöles gyümölcsös telekkel, garázzsal eladó. Gödöllő, Ibolya u. 9.

Márvány sírkövet vásárolok. Halász kőfaragó, Kecskemét, Rákóczi város 31.

Eladó „Weinbach" gyártmányú pianinó újszerű állapotban. Hegyháti, Szentendre, Rákóczi u. 13. T.: 91—38.

300 n.-öl házhely, melléképületekkel eladó. Nagykőrös, Ádám L. u. 20/b. Érdeklődni 4-én és 8-án helyben, máskor Tápiószőllős, Bogaras u. 29. Szűcs Sándor.

Eladó Ócsa, Katona József u. VII. sz. családi ház, 300 n.-öl telekkel, 50 fm melléképület + garázs. Az épületek közművesítve. Érdeklődni lehet ugyanott mindennap 8—15 óráig.

Monor központjában 2 szoba összkomfortos első emeleti szövetkezeti öröklakás, garázzsal, kp. + OTP-átvállalással eladó. Érdeklődni: 17 óra után, Kiss, Monor, Ady u. 9. sz.

Nagykőrös központjában nagy házrész eladó. Jókai u. 29.

Eladó 1 szobás kertes ház, 500 négyszögöles kerttel. Irányár: 360 000 Ft. Mogyoród, Szadai u. 27. Minták György.

Monor belterületén telek eladó, építési anyaggal. Érdeklődni: Hunyadi J. u. 5. 17 órától.

Tápiószecsőn 2 szoba komfortos ház + mellékhelyiséggel, 300 n.-öl telekkel, azonnali beköltözéssel eladó. Tápiószecső, Árpád u. 9.

Skoda 1200-as Combi, most műszakizott sürgősen eladó. Áruszállításra kiválóan alkalmas. Jászberény, Kossuth utca 49.

Volga M 21-es személygépkocsi eladó. Érdeklődni: Jászberény, Honvéd utca 23. szám.

„Belkereskedelmi Szállítási Vállalat 1. sz. Üzemegység hivatásos gépjárművezetőket képez ki, vállalati költségen B. C. E. kategóriában. A tanfolyam idejére segédvezetői bért fizetünk a kollektív szerződés szerint. **Feltétel:** betöltött 20 éves életkor, katonaviseltség, vagy felmentés és büntetlen előélet. **Jelentkezés:** szombat kivételével naponta 8—15 h-ig személyesen a Belkereskedelmi Szállítási Vállalat 1. sz. Üzemegység Budapest, XXI., Csepel Szigetcsúcs, Személyzeti Osztályán. **Megközelíthető:** A közvágóhídtól a 79-es autóbusszal a 4. megálló, vagy gyorsvasúttal az 1. megálló."

Mindennemű építőanyag, csempe, mettlachi, kerámia- fal és padlóburkoló, fürdőszoba-berendezések és nyílászáró szerkezetek nagy választékban. Rákoscsaba, Péceli út 75.

Budapesti kétszobás összkomfortos lakásomat Gödöllőn kertes házra cserélném. „Nemzeti Múzeum mellett PmH 93 303" jeligére a kiadóba.

Esküvőre legdivatosabb vőlegényi, koszorúslányi ruhák kölcsönzése vidékre. Budapest, Akácfa u. 27.

Fiatal anya kéthónapos kislányával Pest megyében albérletet keres. Balogh Ildikó, Bp. Vas u. 10. 1088.

Írógépek, villanyírógépek, asztali- és zsebszámológépek javítását és tisztítását vállalom. Rövid időn belül. Szilágyi Gábor, Gödöllő, Ádám u. 25.

Kiadó Szentendrén a város központjában vállalat v. kisiparos részére 2 db különböző méretű villannyal és fűtéssel ellátott műhely. Külön 20 négyzetméter rakodóterület, kocsibejárattal ugyanott. Hegyháti, Szentendre, Rákóczi u. 13. T.: 91—88.

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Jóna János
Üstömüvész

NÉPSZABADSÁG

1980 MÁJ 1

1027

JÓNA JÁNOS RAJZA

az ember tettetett nará
- És nehogy nyivákolj n
ogy hideg van.

— Nem fogok nyivákolni
ntette ki Pista komolyan, é
san mosolygott, amint s
tán lefelé lépegetett a hon
épcsőkön. Lent jó meleg v

Egy óra múlva Sripkóné l
te a párás konyhaablak
inézett az udvarra. Szépen, csen-
esen esett a hó. Örült neki; leg-
lább nincs olyan hideg, nem fa-
yoskodik annyit a férje. A tex-
ilgyárban csak por van, meg
agy zaj, de a munkatermeket
ellemesen fűtik. Az még jó...

Leterítette az asztalt, aztán fel-
vette a kabátját és elindult. De
még benyitott a szomszédba.

— Jó napot, Tóthné. Itt ha-
gyom a kulcsot, ha jön az uram.
És mondja meg neki, legyen szí-
ves, hogy savanyúuborka is van
a kredencben. Tudja, nem szeret
az kukucskálni, csak azt eszi meg,
ami a szeme előtt van...

— Jól van, Sripkóné — neve-
tett a másik asszony is. — Meg-
mondom. Megy már?

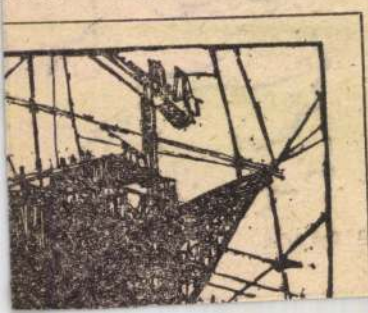

latlanul feküdt. Lefektették a nora, valakinek a kabátjára, de rögtön látták, hogy már nincs benne élet. Egy karbidlámpa állt a földön, sziszegő fehér lángnyelve fényesen világított, és Sripkó Lajos negyvenegy éves kőműves szemei üvegmereven néztek a levegőbe. Szája szélén sötét vércsík szivárgott.

Egy előkerült orvos se tudott mást mondani a megdöbbent, néma embereknek:

— Takarják le...

Mikor a barna csomagolópapírt teríteni kezdték a holttestre, akkor ért vissza Pista a trafikból. De még látta, megismerte a kőműves arcát. Állt és bámult. Földbegyökerezett a lába, és minden porcikája remegni kezdett. Fehérebb volt a hónál. Aztán egyszerre hangosan, kétségbeesetten felzokogott. Eszébe jutott, hogy ő rakta az utolsó sor téglát reggel a téglarakás tetejére...

Pontosan nyolc óra volt, amikor Juhász Imre, a hosszú csontos arcú kőműves, kucsmával a fején, belépett a „Kerék"-hez címzett vendéglőbe. Bogács Antal és Nagy Mihály már várták. Ültek a söntés egyik asztalánál, előttük fröccsöspohár állt.

Jóna János, [ ]

Az eseménysorozat nyitányaként a veszprémi Petőfi Színház művészei *Németh László Széchenyi* című művét adják elő a SZOT-szanatórium színháztermében. A Nemzeti Színház a Budapest-Orfeum, a Radnóti Színpad Concerto című műsorával vendégszerepel Füreden. A Balatoni Galériában a füredi alkotók, valamint *Udvardi Erzsébet, Kéri Imre* és *Jóna János* műveit állítják ki.

8

– Magyar Játékszín – napok Balatonfüreden

Népszabadság, Bp. 1981. jún. 19.

Jóna János, [ ]

L: Ikajári Gyula

T. J.: A Balaton nyári kult. prog. 21.

Nepszabadság, Bp. 1981. ápr. 12.

Jóna János, grafikus

JÓNA JÁNOS RAJZA

Jóna

Né

13.

1.

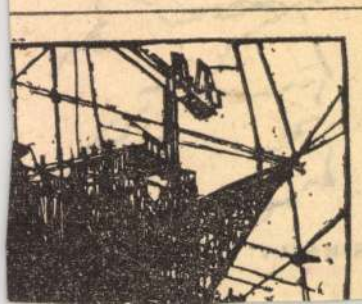

porcikája remegni kezdett. Rene
rebb volt a hónál. Aztán egyszer
re hangosan, kétségbeesetten fel
zokogott. Eszébe jutott, hogy
rakta az utolsó sor téglát regge
a téglarakás tetejére...

Pontosan nyolc óra volt, ami
kor Juhász Imre, a hossz
csontos arcú kőműves, kucsmá
val a fején, belépett a „Kerék"
hez címzett vendéglőbe. Bogác
Antal és Nagy Mihály már vár
ták. Ültek a söntés egyik aszta
lánál, előttük fröccsöspohár áll

Jóna János, festőművész

Balatonfüreden, a Balatoni Galériában aug. 25-ei nyílik Jóna János festő- és Kéri Imre grafikusművész tárlata. A balatoni kisvárosba a szülőföld szeretetével és hittel vissztért két fiatal alkotó bemutatkozása komoly képzőművészeti eseménynek számít.

Napló (Veszprém), 1981. aug. 20.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG
1981 DEC 18

1021

Futó találkozás

Egyik festményének adta ezt a címet a műveit az újpalotai Lila Iskolában bemutató fiatal festőművész, *Jónák Tamás*. A cím azonban az egész bemutató mottója lehetne: a kép, amelyet felvillant, amelyvel környezetét, közérzetét tükrözi, egyelőre inkább ötletekből, benyomásokból s nem átgondolt igazságok általánosítása nyomán alakult ki. Ez a pillanatnyiság azonban — legalábbis néhány mű esetében — rokonszenves őszinteségről beszél. Egy most induló generáció tanácstalanságáról, tétovaságáról tanúskodnak az expresszív hagyományok szellemében festett, hideg kékes-zöldes színvilágú képeken felbukkanó figurák. Mozgásban, Duma, Bemozdulás, Álló és siető emberek, Tükröződések — mondják a képcímek, s érzékeltetik talán azt is, hogy a vásznakon a valóságos cselekvés helyébe a meditáció, a gesztusok, a futó, véletlenszerű találkozások, a groteszk fintorok, mozdulatok lépnek.

Nem minden póz nélküliek ezek a figurák, ez a póz azonban, mint a Délelőtt című képen, öniróniát is jelenthet. A valósággal való futó találkozás azonban olykor felületes megoldásokat eredményez. Arctalan, képzelt térbe helyezett figurái nemegyszer vázlatosak, erőtlenek. Más festményeknél (Lányok) keverednek különböző stílusok elemei, vagy — mint az Alkonyatnál s az egyik Önarcképnél — túlzottan is profi, maníros megoldásokkal találkozunk. Sajnos, ez jellemzi a tárlat legnagyobb méretű festményét, a Nagy ég című is. Jobb lenne talán, ha akár egy „tenyérnyi égbolt" jelentené Jónák Tamás világát. Feltéve, ha itt pillantása megpihen egy ideig. (Képünkön a Lépés című festmény.)

p. sz. e.

Jónák Tamás

„Figyelemre méltó, hogy a munkásörök
tével is nehezen válnak meg a szolgál
raikban ott vannak az alapítók, von
számára is" — ezekkel a szavakkal érte
kásőrség helyzetét *Borbély Sándor*, a
országos parancsnoka. December 10-é
őrség országos központjában a megy
kok értekezletén részt vett *Kádár Jáno*
KB első titkára, akit elkísért *Németh*
MSZMP PB tagja, a KB titkára és *Borbánai János*,
a Minisztertanács elnökhelyettese.

LAPZÁRTAKOR ÉRKEZETT

Szükségállapot Lengyelországban

A Lengyel Népköztársaság Államtanácsának rendeletével 1981. december 13-án 00.00 órától az országban szükségállapotot hirdettek ki. Erre a lépésre — mint *Wojciech Jaruzelski*, a LEMP KB első titkára, a Lengyel Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke és nemzetvédelmi minisztere vasárnapi rádióbeszédében bejelentette — azért volt szükség, mert az országot anarchia fenyegette, s a „Szolidaritás" szélsőséges, felelőtlen erői nyíltan az államhatalom megszerzésére törtek.

A lengyel állampolgárok alapvető érdekeit szolgáló intézkedés szerint tilos mindennemű gyülekezés, menet, tiltakozás, nyilvános összejövetel (az istentiszteletek kivételével). Tilos mindenféle kiadvány, publikáció terjesztése. Ideiglenesen felfüggesztették a sztrájkjogot, kijárási tilalmat léptettek életbe, továbbá minden intézkedést megtettek a nyugalom, a zavartalan munka feltételeinek biztosítására.

Megalakult a Nemzeti Megmentés Katonai Tanácsa, amelynek élén Jaruzelski hadseregtábornok áll.

A KISZ Központi

TISZTELT BREZSNYEV

A Magyar Kommunista If
ség tagsága, hazánk egés
vében őszinte tisztelettel
köszöntjük Önt 75. szület
Ifjúságunk úgy tekint
magyar—szovjet barátsá
hívére és építőjére, népün
igaz barátjára. Mi az Ön
tisztelt Brezsnyev elvtárs,
kommunista és munkásmo
hatatlan harcosát, korun
államférfiját tiszteljük. If
datában az Ön neve elvál
egybeforrt a békéért, az e
leszerelésért, a különböz
rendszerű országok békés

JÓNÁK Tamás 46

A reprodukciókat készítette:
JÓNÁK TAMÁS

ÉLETRAJZI ADATOK

1947-ben született Borsodnádasdon
1968-ban érettségizett a Debreceni Református Kollégiumban
1969-75 a Pannónia Filmstúdióban rajzoló
1975-80 a Képzőművészeti Főiskola hallgatója, Sváby Lajos osztályában
1981 óta rendszeresen vesz részt országos kiállításokon

Egyéni kiállítások:

1981. Budapest, Lila Iskola
1982. Konstanz, Egyetem, N. o.
1983. Neuburg A.d.D. N. o.
1988. Zürich, Galerie A16 Svájc
1989. Szentendre, Vajda Lajos Stúdió
1989. Szeged, Ifjúsági Ház
1990. Budapest, Duna Galéria
1992. Budapest, T-Art Alapítvány
1995. Szolnok, MOL Rt. Galéria

Munkái láthatóak:

Budapest, T-Art Alapítvány
IV. ker. Tűzoltóság
Innsbruck, Egyetem

Kritikák, beszélgetések:

1981/V. Magyar Nemzet - Bán András
1981/51. Magyar Ifjúság - P. Sz. E.
1982. Konstanzer Anzeiger ,,Menschen in Strukturen Verstrickt"
1982. Konstanzer Anzeiger ,,Menschliche Einsamkeit im Bild"
1983. Neuburger Rundschau ,,Suche nach der Identität"
1983. Neuburger Rundschau ,,Bilder Statischer Unruhe"
1990. V. 17. Petőfi Rádió: Beszélgetés Indri Gyulával
1992. IX. Petőfi Rádió: Napindító. Beszélgetés Ács Gáborral
1995. VII. Szolnok Rádió, Tóth Andrea

Tagja a Magyar Művészek Egyesületének,
a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének,
a Magyar Festők Társaságának

Lakcím: H-1055 Budapest, Szt. István krt. 3. - Telefon: 1-534-740
Műterem: H-2000 Szentendre, Balázs Á. u. 10. - Telefon: 06-26-314-963

Önarckép fehér ingben	40x30 olaj, vászon - 1994
Karbatett kézzel	40x40 olaj, vászon - 1988
Festő	60x50 olaj, vászon - 1994
Kitekintő önarckép	40x30 olaj, vászon - 1994
Lány	53x70,5 kréta, tempera, kartonon - 1991
Találkozás	40x50 olaj, vászon - 1989
Csésze, tányér, kiskanál	30x40 olaj, vászon, karton - 1994
Önarckép alulnézetben	60x50 olaj, vászon - 1993
Műteremben	60x50 olaj, farost - 1990
Cigarettával	40x30 olaj, vászon - 1994

A katalógus a MOL Rt. Kutatás-Termelési Ágazat
támogatásával készült

Tisza Nyomda, Szolnok (205-95.) 1995

MŰSZERTECHNIKA
COMPUTER

A MŰSZERTECHNIKA

— egy év alatt tízezernél több **számítógépet** gyárt;
— országos **szervízhálózata** van;
— a legnagyobb tapasztalattal rendelkezik a **hálózatépítés** terén;
— **termékeit az IBM is felvette a katalógusába;**
— önálló **CAD/CAM** irodája van;
— országos hírű **oktatóbázissal** rendelkezik;
— vállalja **kulcsrakész** felhasználói és alkalmazói **rendszerek** készítését;
— reklám és **óriás video** táblákat gyárt;
— sportpályákra **eredményjelzőket** szállít;
— együttműködik az **AEG**-vel a villamos hajtástechnikában;
— nyomtatott áramköri lemezeket (NYÁK) készít;
— **banktechnikai** eszközöket is gyárt.

Ha számítógép: MŰSZERTECHNIKA!

Központ: 1108 Budapest, Venyige u. 3.
Tel.: 147-6590
Telex: 22-5460
Fax: 157-0418
Levélcím: 1475 Budapest, Pf. 225

Bemutatótermek:
1075 Budapest, Király u. 1/d. Tel.: 122-1623
7621 Pécs, Citrom u. 5. Tel.: (72) 27-466
2800 Tatabánya, Tóth Bucsoki I. út 12.
Tel.: (34) 16-144/12-29, 12-19

JÓNÁK Tamás

Az iskolaalapítás után a 615 lakost számláló Felsőlövő (1844-es adat) hamarosan ismertté válik nemcsak hazánkban, de a szomszédos Ausztriában, sőt Németországban is. Bécsi, pesti és pozsonyi diákokat is nevelnek az intézet falai közt.

Az 1848-as év nagy fordulatot jelent Wimmer életében is, aki osztrák származása ellenére a magyarsághoz kötődik, a magyar forradalom hívének tartja magát. Nemcsak ő, hanem Bieberauer Richard evangélikus lelkész, Haubner Mátyás, dunántúli evangélikus püspök – később Kufstein rabja –, valamint a mai Burgenland német anyanyelvű lakosságának nagy része is. Lefordítja és terjeszti Kossuth kiáltványát: „Ungarn sieht auf Euch deutsche Mitbürger…" – „Reátok tekint, német polgártársak Magyarország, s unokáitok is beszélni fognak tetteitekről, melyek által Isten az ő szeretett Magyarországát megmentette. Föl! Föl! Aki Magyarország fia, mentse meg a szabadságot és a hazát!" – Sokan ragadnak fegyvert Kossuth szavainak hallatára.

Wimmer a nyugat-magyarországi politikába is bekapcsolódik. Részt vesz a Vas megyei közigazgatás munkájában, Széll József alispán javaslatára felveszik az országgyűlést előkészítő választmányokba.

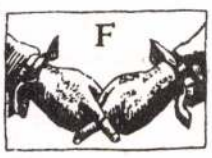

elevenedik barátsága Kossuthtal, akinek a kérésére 1848 tavaszán és nyarán Poroszországba és Angliába utazik, hogy pénzt, fegyvert és diplomáciai elismerést szerezzen a forradalmi magyar kormány számára. Palmerston lorddal is igyekszik kapcsolatot teremteni – kevés sikerrel. Némi pénzt és fegyvert szerez: hétezer puskát és kétszáz vadászfegyvert személyesen sikerül becsempésznie az országba. (Kijátszva az osztrák határőröket, bibliák közé rejtve hozza át a fegyvereket a határon.) Bécs hamarosan kiadja a parancsot: el kell fogni „ezt a rendkívül veszélyes embert". Előkelő barátai azonban értesítik az osztrák reakciós körök szándékáról és menekülésre biztatják. A lelkész 1848 decemberében hagyja el Felsőlövőt, mit sem sejtve arról, hogy soha többé nem fogja viszontlátni szeretett faluját. Hívei Kukmirnból boroshordóba rejtve viszik át az osztrák határon. Svájcon és Franciaországon keresztül Amerikába menekül, mindenütt a magyarság forradalmának igazságát hirdeti. New Yorkban rábírja az emingráns magyarokat, hogy egy kiáltványban nyilvánítsák jogfosztottá a Habsburgokat. Később visszatér Európába, 1850-től Brémában ismét lelkipásztorként működik. Megkísérel kapcsolatot teremteni Felsőlövővel, de hazatérésére az osztrák hatóságok nem adnak engedélyt. 73 éves korában végre lehetőséget kap arra, hogy Felsőlövőn élő beteg lányát meglátogassa. A sors azonban közbeszól: az idős ember útközben súlyos beteg lesz és Bécsben, 1863. május 12-én meghal, anélkül, hogy viszontláthatná híveit, szeretteit, a tornácos házat, melyben lakott, s melyet éppen most restauráltat az oberschützeni evangélikus egyház. Bécsben van a sírja is a Triester Strasse és a Südtiroler Platz kereszteződésénél álló evangélikus templom melletti temetőben. Halálának 100. évfordulóján a bécsi Bornemisza Péter Társaság magyar és osztrák nemzetiszín szalaggal átkötött koszorúval itt rótta le kegyeletét emlékének.

Méltán felmerülhet bennünk a kérdés: mi tette Wimmert magyar hazafivá?

„Lélekcserélő idők" – mondhatnók Jókaival. S e „lélekcserélő" időkben nevelkedik Wimmer is. Az evangélikus egyház bensőséges hangulatú intézményeiben élvén, feltehető, hogy már gyermekként vonzódni kezd népünkhöz. Testi jólétéről magyarok gondoskodnak, szellemének kibontakozását a színvonalas magyarországi iskolák teszik lehetővé. Élete egy része a reformkor légkörében telik el. E kort Tóth Árpád a „magyar reménykorszaknak" nevezi. A program, hogy egy nemzetet kell kiemelni a „mély süllyedésből", Wimmert is megbabonázza. A „hass, alkoss, gyarapíts" eszmevilága sokakat buzdít tevékeny hazaszeretetre. Wimmer is a tevékeny hazafiak közé tartozik, s amikor veszély fenyegeti a felemelkedés, a szabadság ügyét, szívvel-lélekkel azok mellé áll, azokat támogatja, akik a magyar vívmányok fegyveres védelmére is készen állnak. □

Jónák Tamás: Nyújtózkodó

JÓNÁK Tamás

Magyar Nemzet, 1992, szeptember 24.

JÓNÁK TAMÁS festőművész Önarcképek című kiállításának megnyitója szeptember 26-án, délután négy órakor lesz a Műterem Galériában (Csillaghegy, III., Rózsa u. 12.).

MEGHÍVÓ

JÓNÁK TAMÁS

kiállítására

a DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95)

Rendezte:
D. Fehér Zsuzsa művészettörténész

Megtekinthető:
1991. május 2–tól 26–ig, hétfő kivételével naponta 10–től 18 óráig

DUNA GALÉRIA

Találkozás
40X50
olaj, vászon
1990

JÓNÁK Tamás

Jónák Tamás

Futó találkozás

Lépés

„Álló és siető emberek"

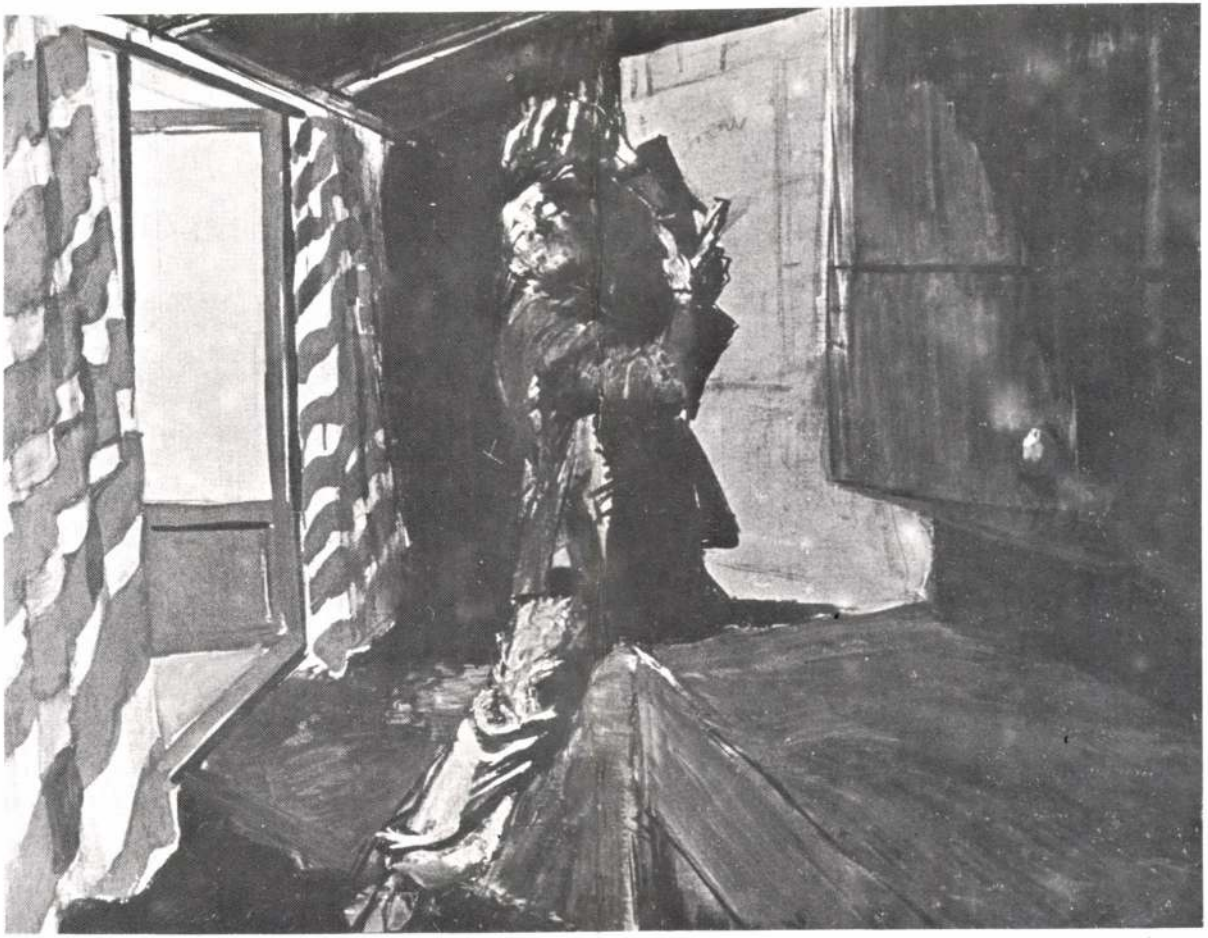

Délelőtt

Duma

1947-ben születtem.
1975–1980-ig a Képzőművészeti Főiskolán tanultam.
Munkáim több országos kiállításon szerepeltek.

Képek:

Önarckép 30×40 o. v.
Önarckép 30×40 o. v.
Önarckép 30×40 o. v.
Nagy ég 140×140 o. v.
Lépés 60×80 o. v.
„Álló és siető emberek" 70×90 o. v.
Futó találkozás 70×100 o. v.
Duma 80×100 o. v.
Bemozdulás 70×100 o. v.
Délelőtt 70×90 o. v.
Cím nélkül 70×100 o. v.
Lányok 60×80 o. v.
Dohányzó 50×60 o. v.
Edit vöröskréta

Készült a SZÁMOK Reprográfiai üzemében 1981.
Felelős kiadó: Padisák Mihályné

A XV. kerületi Művelődési Központ, a Hazafias Népfront
XV. Kerületi Bizottsága és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója
meghívja Önt

JÓNÁK TAMÁS

festőművész kiállítására

Megnyitó: 1981. december 1-én 18 órakor

Megnyitja: Kéri László festőművész

PALOTAI TÁRLAT
LILA ISKOLA

Újpalota, Kavicsos köz 4.

Megközelíthető: Keleti pu.-tól a piros 73-as autóbusszal

hétfőtől péntekig 12–19 óráig
szombaton 10–16 óráig
vasárnap zárva

MEGHÍVÓ

JÓNÁK TAMÁS

kiállítására

a DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95)

Rendezte:
D. Fehér Zsuzsa művészettörténész

Megtekinthető:
1991. május 2–tól 26–ig, hétfő kivételével naponta 10–től 18 óráig

DUNA GALÉRIA

Találkozás
40X50
olaj, vászon
1990

JÓNÁK Tamás

MEGHÍVÓ

JÓNÁK TAMÁS

kiállítására

a DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95)

Rendezte:
D. Fehér Zsuzsa művészettörténész

Megtekinthető:
1991. május 2–tól 26–ig, hétfő kivételével naponta 10–től 18 óráig

DUNA GALÉRIA

Találkozás
40X50
olaj, vászon
1990

JÓNÁK Tamás

JÓNÁK TAMÁS

40. Vásárhelyi Ö. T.

Az egri líceum csillagvizsgáló tornya a terraszig hétemeletes, a terraszra épített filagória kétemeletes, ezen pedig a forgókupola a tizedik emeletet alkotja. A faspalettákkal elsötétíthető ötödik emeletnek az udvar felőli nyugati termében van elhelyezve a délvonalfő és a délvonalnak a demjéni kőpadozatba süllyesztett csíkja carrarai márványból, belefoglalva felsőtárkányi márványba. A besüllyesztett meridiánvonalat a padozat szintjén a Fazola Lénárd által megvasalt 14 kis fölhajtható deszkaajtó burkolja. A délvonal másik végén az ablaknál ma is megvan a fali quadráns impozáns vastömege, amelynek fölszerelésén Lénárd mester is dolgozott. A barokk pompakedvelésre jellemző a meridiánvonal fényűzően dekoratív kivitele : a fali quadránshoz tartozó hőmérő foglalata elefántcsont, a műszerek tengelye pedig drága mahagóni-fa volt. A délvonal kiindulási fala Schnattmann Rupert márványfaragó mesteri remeke, az ő alkotása a délvonal is, 1779-ből.[53]

A csillagásztorony fontos kelléke volt a forgókupola a távcsövek részére szolgáló nyílásokkal. Ennek terveit is Hell dolgozta ki, de az építészeti megoldás Fellner munkája, aki 1778 augusztusában vette fel a méreteket a Fazola Lénárd műhelyében elkészítendő kupolához. A torony filagóriájának három helyisége van : a középső a kupola kamrája, az északiban a Camera obscura volt elhelyezve. A forgókupoláról Hell Miksa 1778. okt. 30-án azt írja Esterházynak, hogy annak modellje teljesen az ő találmánya. Természetesen nem a forgókupola elv gondolatát, hanem annak tökéletesítését nevezi a mag

JÓNÁK TAMÁS

Új művészet

2003/OKT

32.o.

passziv szereplőként több, mint a
viselni. Az Isten megsegitett, s
bele.

Különös ez - mióta pap vagyo
talán csak vége szakad már egysze

Mindebből, amit röviden ide
amin keresztül mentünk. Majd egys
azonban bizonyára lát belőle, hog

Sulyosan komplikálta és komp
helyzetem. Csináljon már az a Szi
igy soha se lesz belőlük semmi!

Van egy kis Rippl aquarellem
legjobb idejéből /Könyves K/álmár
érte kapni?

H.E.G.
Horváth Endre
GALÉRIA
Balassagyarmat
Rákóczi út 50.
Tel./fax: (35) 300-622

a balassagyarmati
Mikszáth Kálmán Művelődési Központ
meghívja

JÓNÁK TAMÁS

festőművész
kiállítására
2004. szeptember 3-tól október 28-ig
megnyitja: szeptember 3-án, pénteken, 17 órakor
CSACH GÁBOR művészettörténész

Borsodnádasdon születtem 1947. november 24-én. Alapfokú iskoláimat Újpesten, a gimnáziumot a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumában végeztem. Az érettségi után két munkahelyen, majd a Pannónia Filmstúdióban rajzfilmesként dolgoztam hat és fél évet, mialatt folytattam az önképzést, hogy a Képzőművészeti Főiskolára felvételt nyerjek.
Egyidőben fogadták el a filmforgatókönyvem és vettek fel a főiskola festő szakára, 1975-ben, Sváby Lajos osztályába. 1980-ban egy év „művészképző" után tagja lette a Fiatal Művészek Stúdiójának és a Művészeti Alapnak. Azóta kiállító festőművészként dolgozom.

Egyéni kiállítások (válogatás):

1981. Lila Iskola, Budapest • 1982. Egyetem, Konstanz, Németország
1988. Galerie A16, Zürich • 1990. Vajda Lajos Stúdió, Szentendre • 1991. Duna Galéria, Budapest • 1999. Damjanich Múzeum Galériája, Szolnok • 2002. Ernst Múzeum Dorottya Galériája, Budapest • 2003. Millennium Szalon, Olof Palme sétány, Budapest

Kollektív kiállítások(válogatás):

1981. Stúdió '81, Ifjúsági Ház, Szeged
1987. III. Táblaképfestészeti Biennálé, Szeged • Őszi Tárlat, Hódmezővásárhely
1993. Nyári Tárlat, Debrecen • I. Országos Pasztell Biennálé, Esztergom
Őszi Tárlat, Hódmezővásárhely
1994. Európa elrablása, Vigadó Galéria, Budapest
Belvárosi Művészek Társasága, Csontváry Terem, Budapest
T-Art, Hadtörténeti Múzeum, Budapest
Élő Művészet, Megyeháza, Szeged
1995. Őszi Tárlat, Hódmezővásárhely – Edénygyár díja
1997. Magyar Szalon, Műcsarnok, Budapest
T-Art, Signal Versicherungen, Dortmund
1999. Szentendrei Tárlat, Művészet Malom, Szentender
2000. Dialógus, Műcsarnok, Budapest

Munkák közintézményekben, gyűjteményekben:

Tűzoltóság, Budapest, IV. ker. • T-Art Alapítvány, Budapest • Körmendi-Csák Gyűjtemény • Signal Versicherungen, Dortmund • Innsbruck, Theologisches Universität • Semmelweis Egyetem, Szájsebészeti Klinika, Budapest

Kritikák, beszélgetések:

1981. Magyar Nemzet (1981/V.) Bán András
Magyar Ifjúság (1981/51.) „Nagy ég" P. Szabó Ernő
1982. Konstanzer Anzeiger / Menschliche einsamkeit im Bild
1983. Neuburger Rundsau /Suche nach der identität / Bilder statischer Unruhe
1990. Petőfi Rádió (IX. „Napindító" beszélgetés Ács Gáborral
2002. Duna Televízió /IX. 17.
2003. Magyar Nemzet /LXVI/198. (Jónák Tamás mitológiája, P. Szabó Ernő)
Új Művészet /XIV/10. /Akhilleusz szelleme a művészre talál, P. Szabó Ernő

Cím: 2000. Szentendre, Balázs Árpád u. 10. Tel.: 26/314-141

HORVÁTH ENDRE GALÉRIA
(2660 Balassagyarmat, Rákóczi u. 50)
2004. szeptember 3 – október 28.

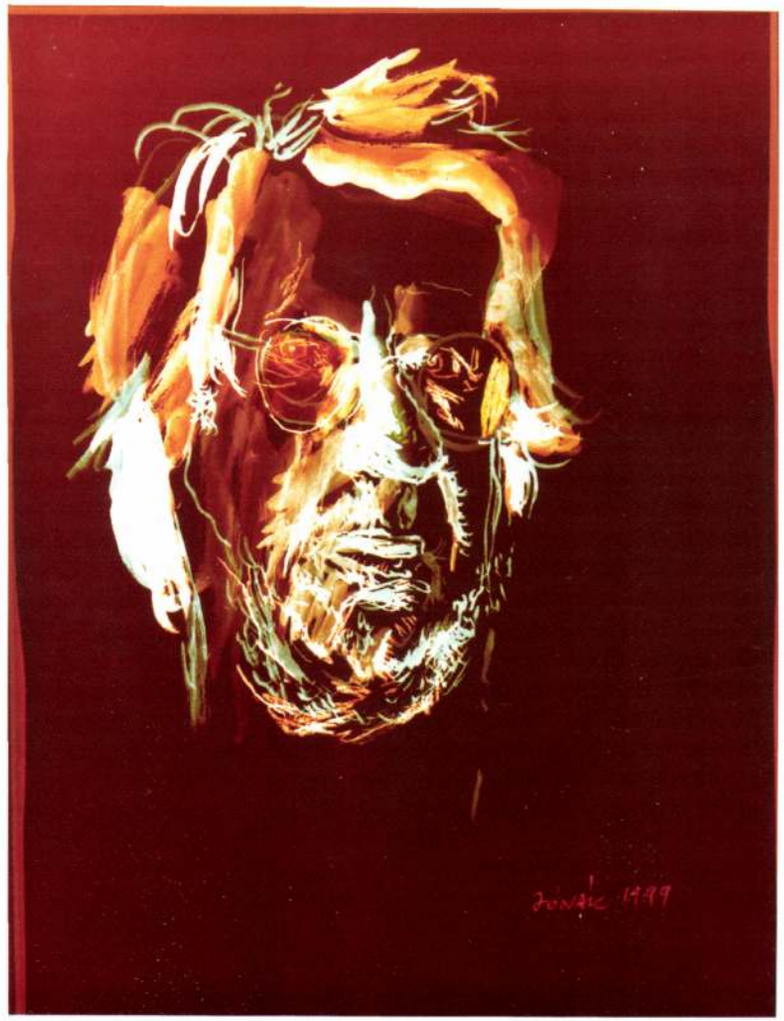

Önarckép 37,1 x 27 cm, akvarell, kréta, 1999.

JÓNÁK TAMÁS

Akhileusz útban Aulisz felé 70 x 70 cm, olaj, vászon, 2003.

A Sátán fegyvert ad a Bűnnek 120 x 160 cm, olaj, vászon, 2004.

A

... CÉLJA: EGY KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNY LÉTREHOZÁSA, ITT A HARMADIK KERÜLETBEN.
TÁMOGATJA A MAGYAR MŰVÉSZET HAZAI ÉS KÜLFÖLDI ELISMERTETÉSÉT, VALAMINT A KÜLÖNBÖZŐ MŰVÉSZETI ÁGAK KÖZÖTTI KAPCSOLAT ELMÉLYÍTÉSÉT.

MŰKÖDTETI A MŰTEREM GALÉRIÁT

CÍM: III. KER. CSILLAGHEGY, RÓZSA UTCA 12.
Telefon: 160-9272

MEGKÖZELÍTHETŐ: A CSILLAGHEGYI HÉV-ÁLLOMÁSTÓL AZ ÜRÖMI ÚTON FEL A HEGYRE.

JÓNÁK Tamas

A

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT ÉS KEDVES CSALÁDJÁT A
MŰTEREMGALÉRIÁBA

JÓNÁK TAMÁS
FESTŐMŰVÉSZ

„ÖNARCKÉP" CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

A MEGNYITÓN **RÁCZ IMRE** ÉS **TENK DÁNIEL**
ÜTŐHANGSZEREKEN JÁTSZIK.

1992. SZEPTEMBER 26-ÁN SZOMBATON, 16 ÓRAKOR
MEGTEKINTHETŐ: OKTÓBER 18-IG MINDEN SZOMBAT, VASÁRNAP 10–18 ÓRÁIG

A KIÁLLÍTÁS AZ
ESSO OIL TÖLTŐÁLLOMÁS KFT. ÉS A
III. KER. ÖNKORMÁNYZAT
TÁMOGATÁSÁVAL JÖTT LÉTRE.

KÖSZÖNET ÉRTE!

MEGHÍVÓ

TART ALAPÍTVÁNY

MŰTEREMGALÉRIA

Jónak Tamás (V. évf)

festményének reprója Svaby Lajos

„A festő dolga, jegyzet a festőképzésről" c.

cikkének mellékletében.

– A cikket lásd Svaby Lajos-nál –

Mozgó Világ 1980 április

34.o.

Jónák Tamás

Olaj képeiről szóló írást lásd:

Eszik Alajosnál:

Magyar Nemzet 1981. dec. 30.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEI.

A Kossuth hamvai fölé állítandó siremlékre tizenhárom pályamű érkezett. Ezeket a biráló bizottság itélete után a városligeti nagy iparcsarnokban állitották közszemlére. Nézik is sokan. A pályázatnak máris hosszú és zajos a története. Sokan nem helyeselték, hogy a Kossuth szobrára begyült adományokat két felé osztják, az egyiket siremlékre adják, s igy esetleg egy monumentális szobor állitását vagy kétessé teszik, vagy hosszú időre elhalasztják. A birálatnál a bizottsági tagok véleménye jutott ellentétbe, sőt meghasonlásba. A hatezer koronás első díjat hat szavazattal öt ellenében itélték oda. A kisebbségben maradt művész tagok tiltakoztak, három közülök (Zala szobrász, Lechner Ödön és Kann Gyula épitészek) lemondtak a bizottsági tagságról, s azonnal eltávoztak; de azért a többi díj fölött is itélt a számban megapadt bizottság. Most a polgár-

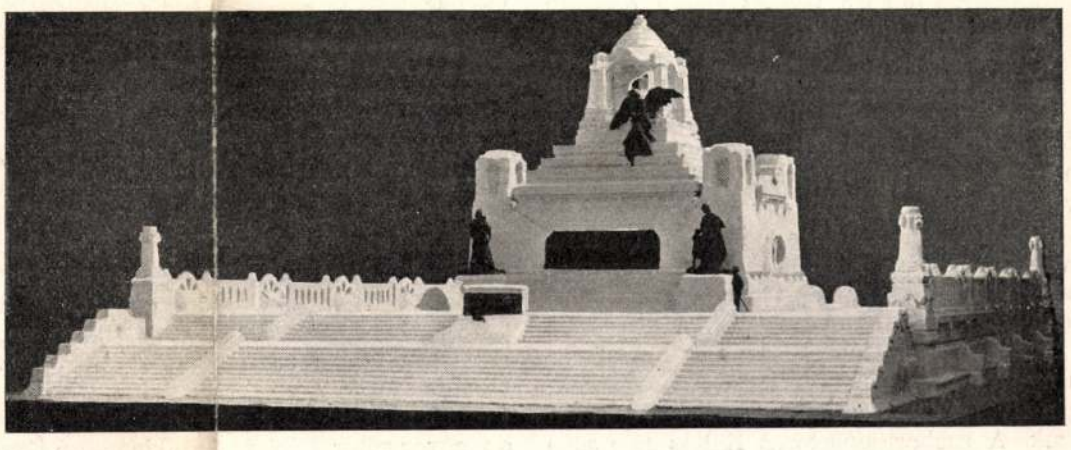

HEIDELBERG, JÓNÁS ÉS BEZERÉDI PÁLYATERVE.

SCHÖN LEO PÁLYATERVE.

mesternél a pályázó művészek legtöbbje deputáczióval kéri az itélet megsemmisitését; a képzőművészi egyesületek is ezt kérik. A pályaműveket tehát a közönség a csetepaték által fokozott érdeklődéssel nézi. De magában is érdekes a pályázat. Sok érdemes és jó munkát, eredeti törekvést, magyaros motivumok kutatását találjuk, friss erőt és gondolatot. Nincs azonban a művek közt egy sem, mely mélyebben megragadná a figyelmet, vagy meghatna.

Kossuth siremlékének vagy mauzoleumának kigondolásában a tervezők egy része a gyásznak, a veszteségnek ád kifejezést; némelyeket költői hangulat fog el, de lyrai; majd mások dicsőséget hirdetnek, mely a nemzetnek is dicsősége. Hogy leghelyesebb az olyan felfogás, mely nem a halott Kossuthot gyászolja, hanem a XIX. század nagy magyarját magasztalja — ezt érezzük, a mint a tizenhárom pályaművet végig szemléljük. Néhányan magyaros, vagy legalább keleti motivumú formákra törekesznek. Elmennek az ind pagodákhoz, a piramisokhoz, az ázsiai, déloroszországi kurgánokhoz, a tatár sátorokhoz, a magyarországi kun-halmokhoz, a kálvinista temetők fejfáihoz, sőt a boglyakemenczékhez is. A formák és motivumok ilyen kutatásában való szorgalmat meg kell becsülni és méltányolni.

A siremlékeken vagy szárkofágok, vagy szobrok szerepelnek. A főmunka mindeniken az épitészeké; a szobrászat leginkább magyarázólag alkalmazkodik. Három csoportra oszthatni a pályaműveket. *Első csoport* azoké, a kik szabadon helyezik el a szárkofágot, födötten, vagy födetlenül. Ezek közé tartozik az első díjat nyert Gerster-Strobl, és az öt biráló által első díjra ajánlott Bálint-Jámbor-Kallós, a Heidelberg-Jónás-Bezerédi pagodaszerű, a Schickedanz-Herzog és Tőri-Donáth terve. *Második csoport*, a hol ivekre, oszlopokra kupola emelkedik, s ezek alatt áll a szárkofág vagy szobor. Hickisch-Mátrai (mely a harmadik díjat kapta), Förk-Andrejka (romános góth dolog) és Förk-Zsolnay tervei idetartoznak. A *harmadik csoport* a pantheon jellegű mauzoleum, zárt csarnok, vagy félig zárt, félig nyitott. A második díjat nyert Leitersdorfer-Telcs-Tóth, továbbá Márkus-Spiegel-Kalmár Elza, Komor-Jakab-Vedres, és Förk-Füredi művei ilyenek. Mind a három csoportban kapott jutalmat egy-egy terv.

Valamennyi nagy lépcsőzetes emelvényen, széles terraszon emelkedik. A falak szobrászati domborműveknek, feliratoknak, jelmondatos tábláknak elhelyezésére szolgálnak. A lépcsőkön jutunk vagy föl a szárkofághoz, vagy be a pantheon avagy mauzoleum belsejébe.

Az első díj nyertese *Gerster* épitész és *Strobl* szobrász műve kettős terraszra épitett görög oszlopcsarnok, melynek tetőzetén az ébredő szabadságot egy hatalmas oroszlán ábrázolja. A templomszerű oszlopcsarnokban félig könyökölve kel föl ravataláról Kossuth. Az emlékművet a háttérben két patkó hajlású oszlopsor keriti be. A főhomlokzat bejárója mellett két honvéd bronz szobra őrködik. Gerster görög mintákkal dolgozott. Strobl itt is szépen mintázott. A Kossuthra való vonatkozást a szárkofág alakján kívül a terrász két oldalán levő domborművek magyarázzák.

Schickedanz, Herczog és Beck Fülöp terve nemes izlésű görög oszlopos templom alá helyezi a szintén görög stilusu ravatalt. *Heidelberg* és *Jónás* épitészek és *Bezerédi* Gyula szobrász ind és magyar elemeket vegyitettek össze, és Lechner Ödön középületeinek stilbeli hatása is meglátszik. Az emlékmű nagy lépcsőzetes térről indus pagoda alakjában magaslik. Tetején a szárkofág, a kripta bejárata a háttérben van. A homlokzati részen domborművön ügyesen mintázta Bezerédi azt a jelenetet, mikor Kossuth harczra szólitja a nemzetet, s azt mondja, «leborulok a nemzet nagysága előtt.» *Tőry* Emil épitész és Donáth Gyula művén

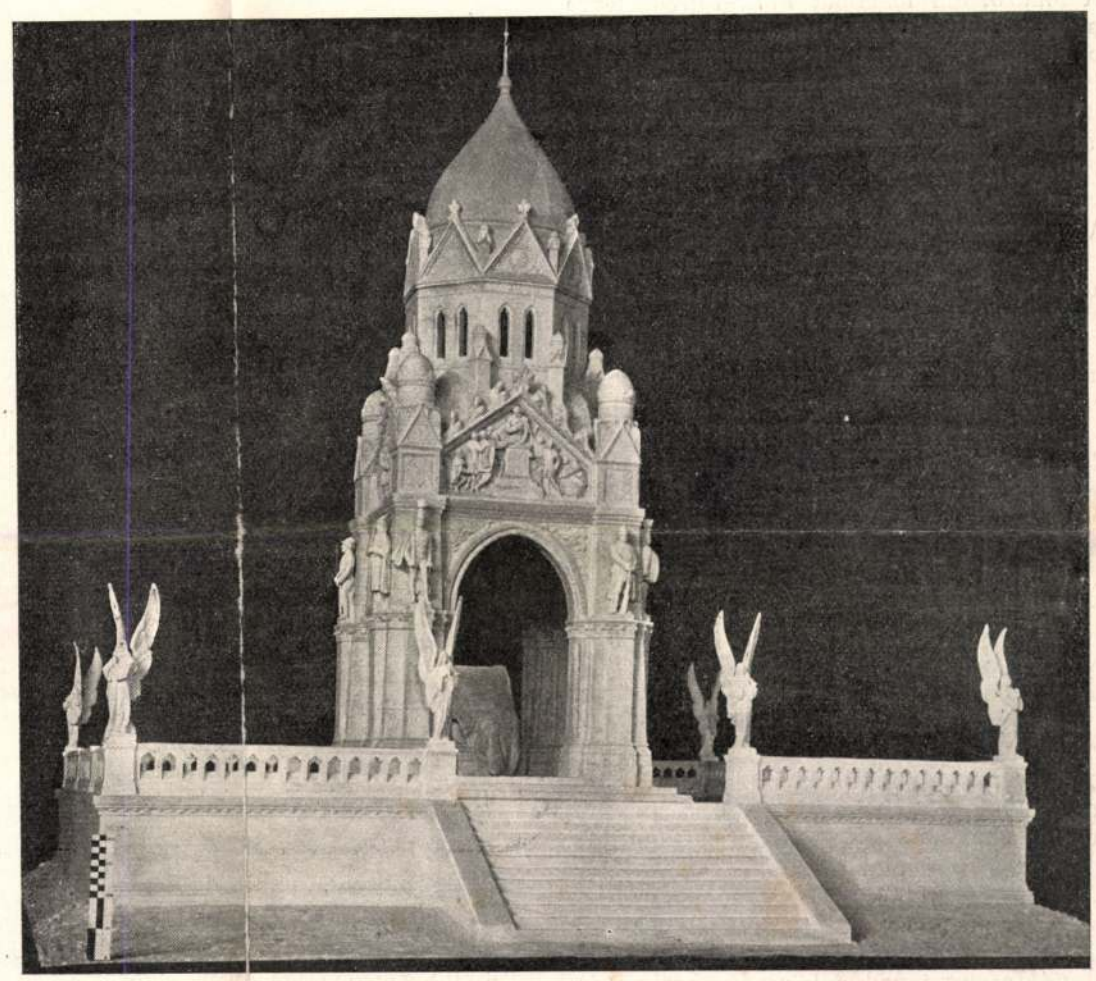

FÖRK ÉS ANDREJKA PÁLYATERVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEI. — Erdélyi fényképei után.

az építészi rész a berlini barok stilus szerint alakul. Szabad félkörű terrász elején Kossuth minden oldalról hozzá férhető koporsója. Három karcsú obeliszk emelkedik föl a szabadság, egyenlőség, testvériség női alakjaival. *Donáth* szép domborműveket készített.

Jámbor Lajos, *Bálint* Zoltán építők *Kallós* Ede szobrászszal szövetkezve készítették azt a tervet, melyet a birálók egy része első díjra tartott érdemesnek. Előkelő izlés uralkodik a művön, finomak a részletek, s a magyar szecessziós diszítéshez az építészek a mákvirágot is feldolgozták motivum gyanánt. A szárkofág igen magasan, az alaptól 20 méter magasságban nyugszik, s így nem láthatni Kossuth alakját, mely ég felé fordított arczczal, szabadon fekszik. A szoborcsoportozat Kallós Ede szép műve s a nagy gyász kifejezése. A ravatal mellett a gyászoló Hungária áll, kiterjesztett karokkal. Lenn a szárkofág tövében a bezárt sirbolt felé gyászolók tolonganak. Két oldalt lépcsőzet visz a ravatalhoz, melyet egy-egy turul madár őriz.

Az ívekre, oszlopokra emelt kupolákat mutató pályaművek közt *Hickisch* Rezső építész és ifj. *Mátrai* Lajos terve a harmadik díjat kapta. Hickisch a berlini Wallot tanítványa s a germán hatástól még nem távolodott el; ifj. Mátrai, kinek atyja jónevű szobrász-tanár, Párisban tanúlt. Kőkoczkákból rakott nagy négyszögön nyolcz zömök oszlop tartja a kupolát. A sir jellege világosan kidomborodik. Lent fekszik a szárkofágon Kossuth alakja. A kripta kapuját két oroszlán őrzi; a kapu mellett jobbról és balról domborműben Kossuth temetése van ábrázolva. Fönt, a kupola alatt ül egy fegyveres ős magyar, lehajtott fővel, az erő és bánat kifejezője. *Förk* budapesti építész-tanár három tervet készített három építészszel. *Zsolnay* a híres majolika-gyár tulajdonosa az égetett és szines agyagot alkalmazta. Úgy tetszik, hogy ily monumentális emlékműhöz ez nem való, de a kupolás emléken csinosak a részletek, az anyag fölhasználása jó s figyelmeztet, hogy gondolni kellene többször is erre az anyagra. A műről különben tervrajzok adnak bővebb felvilágositást, mert a minta maga igen kicsiny. A fényképi fölvétel homályosan és elmosódva adja vissza a mintát, azért ezt az egyet a pályaművek közül nem mutathatjuk be. Különben a minta kicsinysége a pályázati föltételeknek meg nem felelvén, a pályázatból ki is zárták. *Förk* másik tervezete *Andrejka* szobrászszal többféle stilust alkalmaz; *Füredivel* készített tervén piramis uralkodik, az oldalokon dóriai kapuzattal.

A mauzoleum fogalmát *Förk-Füredi* terve tetszetősen fejtegeti. Ellentétesnek látszik azonban, hogy az egyiptomi piramis egyesül a dór stilussal. Az oszlopcsarnokhoz köröskörül lépcsőzet visz, s a homlokzaton mind a négy oldalon a *Pax* szó olvasható. A nemzeti gyászt két allegorikus alak jelképezi. Füredi szobrászati munkája jóravaló.

A pantheon a siremlék monumentális voltát s a nagy embereket megillető kegyeletet leghatásosabban birja kifejezni. Komoran, bizonyos nyers erővel emelkedik a *Márkus* Géza, *Spiegel* Frigyes építészek és *Kalmár* Elza terve. Merész a kőkoczkákkal összeállított *tumulus*, egy domb, minőt a régi kor hatalmasainak, vezéreinek hamvai fölé építettek, legtöbbször csak földhányásból. Elől a sirbolt bejárata két oldalt vaskos oszlop, a boltozatot kariatidok tartják. A munka elmés, egyszerű, nagyvonalú és az antik tumulust igyekszik magyar felfogáshoz idomítani. Szokatlan a homlokzaton a szobor-csoportozat, egy ülő memnoni óriás alak, mely a gömbölyű épület köveiből van kifaragva, még a kövek rétegei is áthaladnak rajta. Az alak azonban nem elég világos; jelentőségét találgatni kell. A hazát jelenti, mely odaforr Kossuth emlékéhez. Körülte a kis alakok a nemzet gyermekei, a mint kitárt karokkal, fordulnak szeretettel a Haza felé.

Komor-Jakab és *Vedress* szintén tumulust építnének, boglya alakban. A magyar czímer hármas hegyét vették mintáúl, ennek a hármas boglyának körvonalai szolgálnak az emlék körvonalai gyanánt is. A két kisebb boglya, mint fióktorony tapad a középső nagyhoz, de rendeltetésökről nem jövünk tisztába. A zárt mauzoleum hátsó részében szép a szárkofág. Jó a szobrásznak, Vedressnek gyászoló magyar családja, Kossuth lepellel borított teteme mellett.

Schön Leó, Bécsben élő magyar szobrász is kupolát készített, sok czirádával, műtörténelmi reminiszczencziákkal. A vert bronz kapuját márvány sfinxek őrzik.

Leitersdorfer Béla fiatal műépitész, *Telcs* Ede és *Tóth* István szobrászok nyerték meg a második díjat. A kidolgozás eredetisége s a jól átgondolt eszme hamar kitűnik. A szobrászok is egyértelműleg dolgoztak az építészszel ugyanazon eszmén. Erőteljes az épitmény, lehetőleg nyitott, magyar motivumokkal. Ez is boglyakupola, illetőleg sátor-kupola. Az építész azt mondja, hogy Arany «Buda halálá»-ban és a «Tetétleni halmon» költeményeiben találta meg a magyar sátor leirását, azt kivánta utánozni, de hozzá vette az Alföld elterjedt virágának, a harangvirágnak formáját. Fölhasználta diszitésül a végződéseken a magyar református temetők fejfáit, a följárásnál a szentmihályi Attila kincseinek olajmécseit tüzvedrekhez. A kriptába vezető hátsó bejárás előtt egy félig földbe szürt íj is régi magyar síri emlék, melyre a vitéz nevét ráróták. Mindezek a részletek változatosak és újak. Az épület diadalmi csarnok, pantheon. Két nagy lépcső vezet föl a kupola-csarnokba, onnan lehet látni a mélyen alant levő sirba, a szárkofágra. Így van elhelyezve a nagy Napoleon koporsója is a párisi invalidusok domjában. A kupola belső héját üvegmozaikok ékesitik a 48-as események képeivel. A homlokzaton, a kapuzat előtt kilép Kossuth a sirból, nem az elaggott, hanem az élte delén levő Kossuth. Mögötte a mélyből az Árpád-kori vitézek s Hunyadi, Rákóczi leventéi törnek elő fegyveresen, a magyar nemzet előtt, mely két oldalt kifejező csoportozatban van ábrázolva. A hátsó kapu fölött egy angyal ül, Telcs sikerült szobra. Az eszmében tartalmas és eredeti szellemmel gondolt művet rokonszenvesen szemlélik.

SAJTÓ ÉS GYORSIRÁS.

Irta és a szegedi gyorsiró-ünnepen felolvasta:
Vikár Béla.

Éj volt. A nemzet aludt s álmodott
Oly mozdulatlan és oly réges-régen
S oly elhagyottan. Alig itt s amott
Egy-egy csillagnak őrszeme az égen.
Majd, hirdetvén a közelgő napot,
A hajnal jött, bibor köpönyegében,
S immár a napkirálynak jötte hallszik —
De a magyar, a hétalvó, csak alszik.

Ébresztgetik szerelmes fiai,
A merev test körül busúltan állva,
Hangot, mely az életre visszahí,
Keresve, próbálgatva, nem találva.
Egy harsonát ha hozna valaki,
Mely a hívó szót mennydörgésre váltsa,
Hogy visszazengje a közel s a távol:
Az keltené föl a lethargiából.

És jöttenek egy Széchenyi, Kossuth,
Hozták a harsonát föl Pest-Budára:
Egy-egy Lehel, s a mint kürtjébe fútt,
Fölgyűlt a nép messzünnen mint csudára.
Mely addig oly csökönyösen aludt,
A nemzet talpra szökkent valahára
S mint a ki ébred éjjeli zenétől,
Figyelt s az álmot dörsölé szeméből.

A *sajtó* volt e harsona, csodás,
Új Lehel-kürtje, új-kor riadója:
Mindent, mi rab volt, fölold egy varázs,
A bilincsek letördelőznek róla.
Ez volt az élet, a föltámadás,
Ez a megváltás gondolatra, szóra,
Mely gunnyasztott eladdig szárnya nélkül
S most szabadon röppent ki börtönéből.

Röpül a szó, a szabad eszme, föl —
Egy pillanat, és nyomaveszve szárnyal,
A kép elillanik szemünk elől,
S már messze cseng fülünkbe a madárdal.
Szállj, gondolat, hol a nap tündököl,
Szállj s ittasúlj meg fényes napsugárral,
Mi nem féltünk; bár szabad vagy, mienk vagy,
Kezünkben a varázs, mely tűnni nem hagy.

Mint a mesében a kis síp ha szól,
Ezrével a galamb a hős köré gyűl:
Te, gondolat, úgy hozzánk származol,
Varázssipunk ha megszólalni készül.
S hol tettünk szert e tündérsípra, hol?
A *nagy kor* ezt nekünk rendelte részül.
Kicsiny a síp, de nagy az ő varázsa:
Ez a mi részünk, gyorsirók irása.

Kis embernek van óriás fia,
És van kis ember óriás anyától:
Nagy volt szülőd, oh sztenográfia,
Te kicsiny vagy, de majd nyomába hágol.
Mi lesz belőled, ifjú dalia,
Ha így haladsz, ha nem lesz, a mi gátol?
Utóléred testvéredet, a sajtót,
S a hol kopogtatsz, sebten nyitnak ajtót.

Mint rózsató, ha nem a földben űl,
De szűk cserép közt, sutba lökve lankad:
Te is még sok helyt szeretetlenül,
Tengődve élsz; virág hogy' nyitna rajtad!
Mily más, hol szerető gond vesz körül,
Hogy hervadásnak fejedet ne hajtsad,
Hanem, kifejtve mind, mi benned lüktet,
Virúlj és édesitsd meg életünket.

Boldog, kit egy kis fészek haza hív,
Kit édes otthon beczézgetve ápol!
Mert megfagy künn, a nyilt pályán, a szív,
Ha nem szed föl meleget otthonából.
Mit természet szül, emberagy kivív,
Napot kiván: szívet, mely érte lángol.
Ilyen tanyát, ily meleg, puha fészket,
Ilyent kivánsz te, gyorsirómüvészet.

S ilyent adott tenéked, ily tanyát,
Ez ősi város. Legyen áldva érte!
Dajkálód volt negyedszáz éven át,
A dajka nőtt s vele növekedél te;
Megérted gyászát, meg diadalát,
És ő is a tiéidet megérte;
Így jóban, roszban vele összeforrtál,
Mert nem vendége, — családtagja voltál.

Úgy érkeztél, mint csemete, a kit
Elhoztak Markovits kertészetébül;
S ma kertté gazdagodva állasz itt;
Gyönyörű kép, melyen szív és szem épül.
Virágaidból szivünk most szakit
S megőrzi nem-múló emlékezésül,
S hol összegyűlnek Markovits-utódok,
Ott lesz Szeged s hű gyorsirója, Bódogh.

Föl, ifju társaim, munkára föl,
E példa intsen, e nap lelkesítsen!
A hű törekvés, melyet meg nem öl
Gáncs és idő, lám koszorút kap itten.
S mint a Dunába a Tisza ömöl,
Hogy gazdag terhét vinnie segítsen,
Kis patakunkat úgy ölébe zárja
Magyar müveltség hömpölygő nagy árja.

Fogadd kebledre, hatalmas folyó,
A gyorsirásnak csevegő patakját!
Nem mély e víz, de tiszta, mint a hó,
Virág befolyja szélét, zuhatagját.
S minden virág, föléje boruló,
Mind ennek adja illatát, alakját.
Ti vagytok e virág, hazám jövője:
Föl a zászlót! Föl a szivet! Előre!

GYORSÍRÓK ÜNNEPE.

Húsvét másodnapján érdekes ünnepély szinhelye volt Szeged, az alföldi nagy magyar város. Ide gyűltek össze mindenfelől az ország gyorsírói, magának a Markovits-féle rendszernek hívei több százan, hogy megüljék az ottani gyorsírókörnek 25 éves jubileumát.

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött a városháza dísztermében, hol Szeged városa képviseletében *László* Gyula h. polgármester és több tanácsnok jelent meg. Ott voltak továbbá: *Lázár* György orsz. képviselő, *Antalik* Károly az országgyűlési gyorsíróhivatal másodfőnöke, *Vikár* Béla országgyűlési gyorsíró revizor, az orsz. magyar gyorsíró-egyesület tiszteletbeli elnöke, *Bódogh* Já-

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEI.

A Kossuth hamvai fölé állítandó siremlékre tizenhárom pályamű érkezett. Ezeket a biráló bizottság itélete után a városligeti nagy iparcsarnokban állították közszemlére. Nézik is sokan. A pályázatnak máris hosszú és zajos a története. Sokan nem helyeselték, hogy a Kossuth szobrára begyült adományokat két felé osztják, az egyiket siremlékre adják, s igy esetleg egy monumentális szobor állitását vagy kétessé teszik, vagy hosszú időre elhalasztják. A birálatnál a bizottsági tagok véleménye jutott ellentétbe, sőt meghasonlásba. A hatezer koronás első díjat hat szavazattal öt ellenében itélték oda. A kisebbségben maradt művész tagok tiltakoztak, három közülök (Zala szobrász, Lechner Ödön és Kann Gyula épitészek) lemondtak a bizottsági tagságról, s azonnal eltávoztak; de azért a többi díj fölött is itélt a számban megapadt bizottság. Most a polgármesternél a pályázó művészek legtöbbje deputációval kéri az itélet megsemmisitését; a képzőművészi egyesületek is ezt kérik. A pályaműveket tehát a közönség a csetepaték által fokozott érdeklődéssel nézi. De magában is érdekes a pályázat. Sok érdemes és jó munkát, eredeti törekvést, magyaros motivumok kutatását találjuk, friss erőt és gondolatot. Nincs azonban a művek közt egy sem, mely mélyebben megragadná a figyelmet, vagy meghatna.

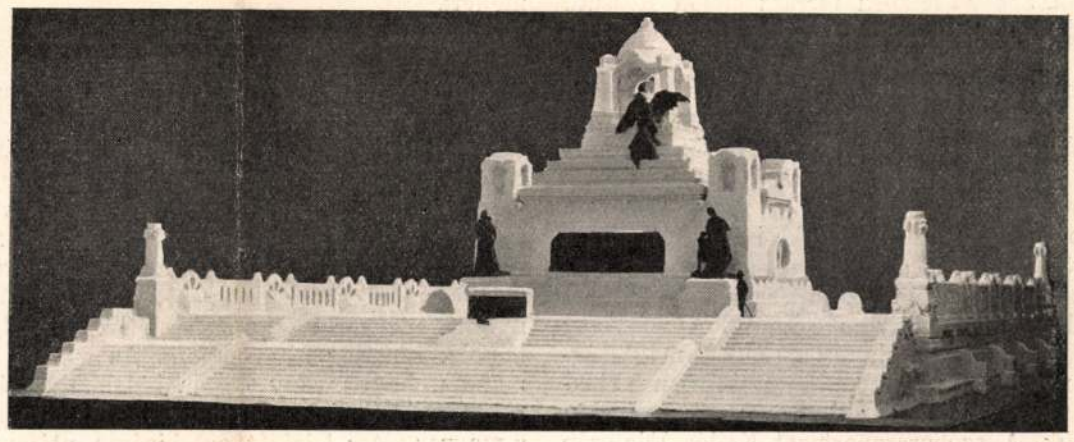

HEIDELBERG, JÓNÁS ÉS BEZERÉDI PÁLYATERVE.

SCHÖN LEO PÁLYATERVE.

Kossuth siremlékének vagy mauzoleumának kigondolásában a tervezők egy része a gyásznak, a veszteségnek ád kifejezést; némelyeket költői hangulat fog el, de lyrai; majd mások dicsőséget hirdetnek, mely a nemzetnek is dicsősége. Hogy leghelyesebb az olyan felfogás, mely nem a halott Kossuthot gyászolja, hanem a XIX. század nagy magyarját magasztalja — ezt érezzük, a mint a tizenhárom pályaművet végig szemléljük. Néhányan magyaros, vagy legalább keleti motivumú formákra törekesznek. Elmennek az ind pagodákhoz, a piramisokhoz, az ázsiai, déloroszországi kurgánokhoz, a tatár sátorokhoz, a magyarországi kun-halmokhoz, a kálvinista temetők fejfáihoz, sőt a boglyakemenczékhez is. A formák és motivumok ilyen kutatásában való szorgalmat meg kell becsülni és méltányolni.

A siremlékeken vagy szárkofágok, vagy szobrok szerepelnek. A főmunka mindeniken az épitészeké; a szobrászat leginkább magyarázólag alkalmazkodik. Három csoportra oszthatni a pályaműveket. *Első csoport* azoké, a kik szabadon helyezik el a szárkofágot, födötten, vagy födetlenül. Ezek közé tartozik az első díjat nyert Gerster-Strobl, és az öt biráló által első díjra ajánlott Bálint-Jámbor-Kallós, a Heidelberg-Jónás-Bezerédi pagodaszerű, a Schickedanz-Herzog és Tőri-Donáth terve. *Második csoport*, a hol ivekre, oszlopokra kupola emelkedik, s ezek alatt áll a szárkofág vagy szobor. Hickisch-Mátrai (mely a harmadik díjat kapta), Förk-Andrejka (román góth dolog) és Förk-Zsolnay tervei idetartoznak. A *harmadik csoport* a pantheon jellegü mauzoleum, zárt csarnok, vagy félig zárt, félig nyitott. A második díjat nyert Leitersdorfer-Telcs-Tóth, továbbá Márkus-Spiegel-Kalmár Elza, Komor-Jakab-Vedres, és Förk-Füredi művei ilyenek. Mind a három csoportban kapott jutalmat egy-egy terv.

Valamennyi nagy lépcsőzetes emelvényen, széles terraszon emelkedik. A falak szobrászati domborműveknek, feliratoknak, jelmondatos tábláknak elhelyezésére szolgálnak. A lépcsőkön jutunk vagy föl a szárkofághoz, vagy be a pantheon avagy mauzoleum belsejébe.

Az első díj nyertese Gerster épitész és Strobl szobrász műve kettős terraszra épitett görög oszlopcsarnok, melynek tetőzetén az ébredő szabadságot egy hatalmas oroszlán ábrázolja. A templomszerű oszlopcsarnokban félig könyökölve kel föl ravataláról Kossuth. Az emlékművet a háttérben két patkó hajlású oszlopsor keríti be. A főhomlokzat bejárója mellett két honvéd bronz szobra őrködik. Gerster görög mintákkal dolgozott. Strobl itt is szépen mintázott. A Kossuthra való vonatkozást a szárkofág alakján kívül a terrasz két oldalán levő domborművek magyarázzák.

Schickedanz, Herczog és Beck Fülöp terve nemes izlésü görög oszlopos templom alá helyezi a szintén görög stilusu ravatalt. Heidelberg és Jónás épitészek és Bezerédi Gyula szobrász ind és magyar elemeket vegyitettek össze, és Lechner Ödön középületeinek stilbeli hatása is meglátszik. Az emlékmű nagy lépcsőzetes térről indus pagoda alakjában magaslik. Tetején a szárkofág, a kripta bejárata a háttérben van. A homlokzati részen domborművön ügyesen mintázta Bezerédi azt a jelenetet, mikor Kossuth harczra szólítja a nemzetet, s azt mondja, «leborulok a nemzet nagysága előtt.» Tőry Emil épitész és Donáth Gyula művén

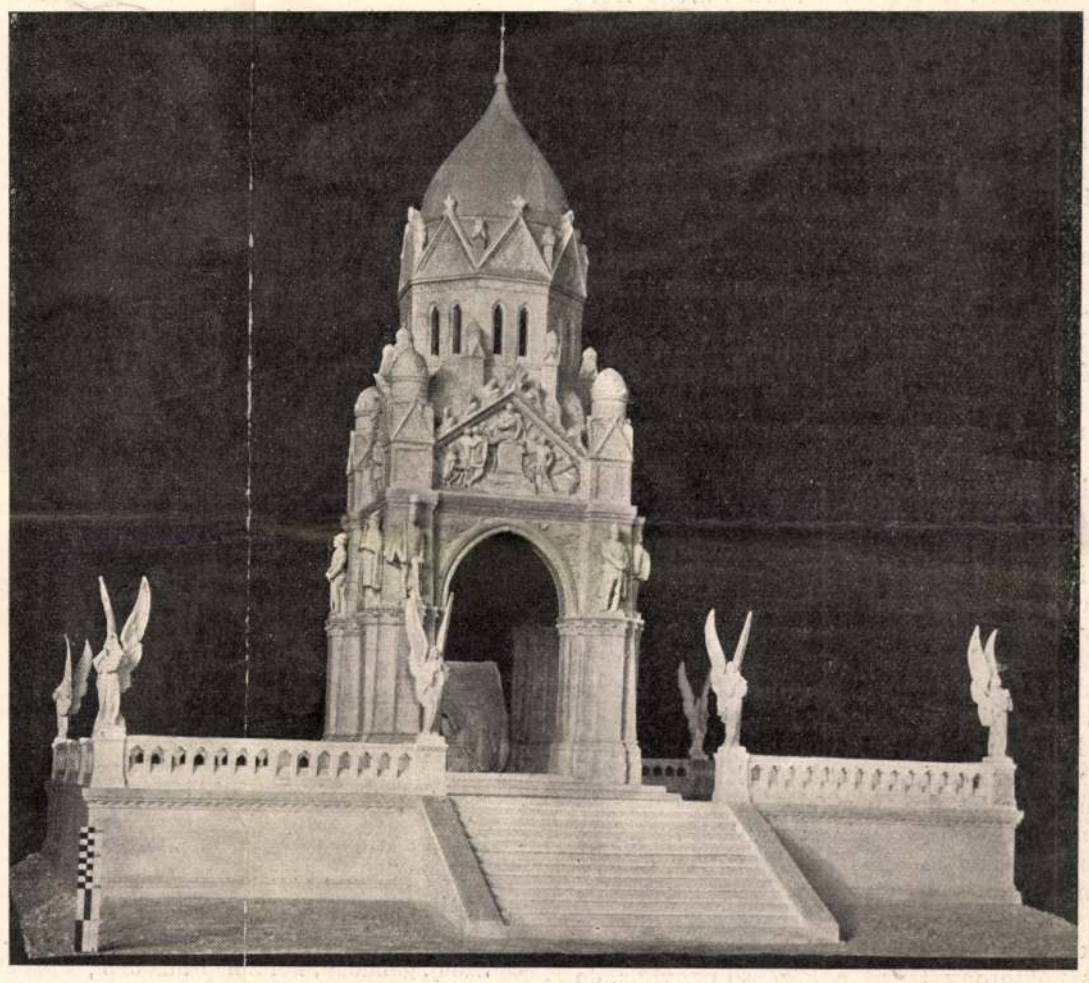

FÖRK ÉS ANDREJKA PÁLYATERVE.

A KOSSUTH-MAUZOLEUM PÁLYATERVEI. — Erdélyi fényképei után.

az építészi rész a berlini barok stilus szerint alakul. Szabad félkörű terrász elején Kossuth minden oldalról hozzá férhető koporsója. Három karcsú obeliszk emelkedik föl a szabadság, egyenlőség, testvériség női alakjaival. *Donáth* szép domborműveket készített.

Jámbor Lajos, *Bálint* Zoltán építők *Kallós* Ede szobrászszal szövetkezve készítették azt a tervet, melyet a birálók egy része első díjra tartott érdemesnek. Előkelő izlés uralkodik a művön, finomak a részletek, s a magyar szecessziós diszítéshez az építészek a mákvirágot is feldolgozták motivum gyanánt. A szárkofág igen magasan, az alaptól 20 méter magasságban nyugszik, s így nem láthatni Kossuth alakját, mely ég felé fordított arczczal, szabadon fekszik. A szoborcsoportozat Kallós Ede szép műve s a nagy gyász kifejezése. A ravatal mellett a gyászoló Hungária áll, kiterjesztett karokkal. Lenn a szárkofág tövében a bezárt sirbolt felé gyászolók tolonganak. Két oldalt lépcsőzet visz a ravatalhoz, melyet egy-egy turul madár őriz.

Az ívekre, oszlopokra emelt kupolákat mutató pályaművek közt *Hickisch* Rezső építész és ifj. *Mátrai* Lajos terve a harmadik díjat kapta. Hickisch a berlini Wallot tanítványa s a germán hatástól még nem távolodott el; ifj. Mátrai, kinek atyja jónevű szobrász-tanár, Párisban tanúlt. Kőkoczkákból rakott nagy négyszögön nyolcz zömök oszlop tartja a kupolát. A sir jellege világosan kidomborodik. Lent fekszik a szárkofágon Kossuth alakja. A kripta kapuját két oroszlán őrzi; a kapu mellett jobbról és balról domborműben Kossuth temetése van ábrázolva. Fönt, a kupola alatt ül egy fegyveres ős magyar, lehajtott fővel, az erő és bánat kifejezője. *Förk* budapesti építész-tanár három tervet készített három építészszel. *Zsolnay* a híres majolika-gyár tulajdonosa az égetett és szines agyagot alkalmazta. Úgy tetszik, hogy ily monumentális emlékműhöz ez nem való, de a kupolás emléken csinosak a részletek, az anyag fölhasználása jó s figyelmeztet, hogy gondolni kellene többször is erre az anyagra. A műről különben tervrajzok adnak bővebb felvilágositást, mert a minta maga igen kicsiny. A fényképi fölvétel homályosan és elmosódva adja vissza a mintát, azért ezt az egyet a pályaművek közül nem mutathatjuk be. Különben a minta kicsinysége a pályázati föltételeknek meg nem felelvén, a pályázatból ki is zárták. *Förk* másik tervezete *Andrejka* szobrászszal többféle stilust alkalmaz; *Füredivel* készített tervén piramis uralkodik, az oldalokon dóriai kapuzattal.

A mauzoleum fogalmát *Förk-Füredi* terve tetszetősen fejtegeti. Ellentétesnek látszik azonban, hogy az egyiptomi piramis egyesül a dór stilussal. Az oszlopcsarnokhoz köröskörül lépcsőzet visz, s a homlokzaton mind a négy oldalon a *Pax* szó olvasható. A nemzeti gyászt két allegorikus alak jelképezi. Füredi szobrászati munkája jóravaló.

A pantheon a siremlék monumentális voltát s a nagy embereket megillető kegyeletet leghatásosabban birja kifejezni. Komoran, bizonyos nyers erővel emelkedik a *Márkus* Géza, *Spiegel* Frigyes építészek és *Kalmár* Elza terve. Merész a kőkoczkákkal összeállított *tumulus*, egy domb, minőt a régi kor hatalmasainak, vezéreinek hamvai fölé építettek, legtöbbször csak földhányásból. Elől a sirbolt bejárata két oldalt vaskos oszlop, a boltozatot kariatidok tartják. A munka elmés, egyszerű, nagyvonalú és az antik tumulust igyekszik magyar felfogáshoz idomítani. Szokatlan a homlokzaton a szobor-csoportozat, egy ülő memnoni óriás alak, mely a gömbölyű épület köveiből van kifaragva, még a kövek rétegei is áthaladnak rajta. Az alak azonban nem elég világos; jelentőségét találgatni kell. A hazát jelenti, mely odaforr Kossuth emlékéhez. Körülte a kis alakok a nemzet gyermekei, a mint kitárt karokkal, fordulnak szeretettel a Haza felé.

Komor-Jakab és *Vedress* szintén tumulust építnének, boglya alakban. A magyar czimer hármas hegyét vették mintául, ennek a hármas boglyának körvonalai szolgálnak az emlék körvonalai gyanánt is. A két kisebb boglya, mint fióktorony tapad a középső nagyhoz, de rendeltetésökről nem jövünk tisztába. A zárt mauzoleum hátsó részében szép a szárkofág. Jó a szobrásznak, Vedressnek gyászoló magyar családja, Kossuth lepellel borított teteme mellett.

Schön Leó, Bécsben élő magyar szobrász is kupolát készített, sok czirádával, műtörténelmi reminiszczencziákkal. A vert bronz kapuját márvány sfinxek őrzik.

Leitersdorfer Béla fiatal műépitész, *Telcs* Ede és *Tóth* István szobrászok nyerték meg a második díjat. A kidolgozás eredetisége s a jól átgondolt eszme hamar kitűnik. A szobrászok is egyértelműleg dolgoztak az építészszel ugyanazon eszmén. Erőteljes az épitmény, lehetőleg nyitott, magyar motivumokkal. Ez is boglyakupola, illetőleg sátor-kupola. Az építész azt mondja, hogy Arany «Buda halálá»-ban és a «Tetétleni halmon» költeményeiben találta meg a magyar sátor leirását, azt kivánta utánozni, de hozzá vette az Alföld elterjedt virágának, a harangvirágnak formáját. Fölhasználta diszitésül a végződéseken a magyar református temetők fejfáit, a följárásnál a szentmihályi Attila kincseinek olajmécseit tűzvedrekhez. A kriptába vezető hátsó bejárás előtt egy félig földbe szúrt íj is régi magyar síri emlék, melyre a vitéz nevét rárótták. Mindezek a részletek változatosak és újak. Az épület diadalmi csarnok, pantheon. Két nagy lépcső vezet föl a kupola-csarnokba, onnan lehet látni a mélyen alant levő sirba, a szárkofágra. Így van elhelyezve a nagy Napoleon koporsója is a párisi invalidusok domjában. A kupola belső héját üvegmozaikok ékesitik a 48-as események képeivel. A homlokzaton, a kapuzat előtt kilép Kossuth a sirból, nem az elaggott, hanem az élte delén levő Kossuth. Mögötte a mélyből az Árpád-kori vitézek s Hunyadi, Rákóczi leventéi törnek elő fegyveresen, a magyar nemzet előtt, mely két oldalt kifejező csoportozatban van ábrázolva. A hátsó kapu fölött egy angyal ül, Telcs sikerült szobra. Az eszmében tartalmas és eredeti szellemmel gondolt művet rokonszenvesen szemlélik.

SAJTÓ ÉS GYORSIRÁS.

Irta és a szegedi gyorsiró-ünnepen felolvasta:
Vikár Béla.

Éj volt. A nemzet aludt s álmodott
Oly mozdulatlan és oly réges-régen
S oly elhagyottan. Alig itt s amott
Egy-egy csillagnak őrszeme az égen.
Majd, hirdetvén a közelgő napot,
A hajnal jött, bibor köpönyegében,
S immár a napkirálynak jötte hallszik —
De a magyar, a hétalvó, csak alszik.

Ébresztgetik szerelmes fiai,
A merev test körül busúltan állva,
Hangot, mely az életre visszahí,
Keresve, próbálgatva, nem találva.
Egy harsonát ha hozna valaki,
Mely a hívó szót mennydörgésre váltsa,
Hogy visszazengje a közel s a távol:
Az keltené föl a lethargiából.

És jöttenek egy Széchenyi, Kossuth,
Hozták a harsonát föl Pest-Budára:
Egy-egy Lehel, s a mint kürtjébe fútt,
Fölgyűlt a nép messzünnen mint csudára.
Mely addig oly csökönyösen aludt,
A nemzet talpra szökkent valahára
S mint a ki ébred éjjeli zenétől,
Figyelt s az álmot dörzsölé szeméből.

A *sajtó* volt e harsona, csodás,
Új Lehel-kürtje, új-kor riadója:
Mindent, mi rab volt, fölold egy varázs,
A bilincsek letördelőznek róla.
Ez volt az élet, a föltámadás,
Ez a megváltás gondolatra, szóra,
Mely gunnyasztott eladdig szárnya nélkül
S most szabadon röppent ki börtönéből.

Röpül a szó, a szabad eszme, föl —
Egy pillanat, és nyomaveszve szárnyal,
A kép elillanik szemünk elől,
S már messze cseng fülünkbe a madárdal.
Szállj, gondolat, hol a nap tündököl,
Szállj s ittasúlj meg fényes napsugárral,
Mi nem féltünk; bár szabad vagy, mienk vagy,
Kezünkben a varázs, mely tűnni nem hagy.

Mint a mesében a kis síp ha szól,
Ezrével a galamb a hős köré gyűl:
Te, gondolat, úgy hozzánk származol,
Varázssipunk ha megszólalni készül.
S hol tettünk szert e tündérsípra, hol?
A *nagy kor* ezt nekünk rendelte részül.
Kicsiny a síp, de nagy az ő varázsa:
Ez a mi részünk, gyorsirók irása.

Kis embernek van óriás fia,
És van kis ember óriás anyától:
Nagy volt szülőd, oh sztenográfia,
Te kicsiny vagy, de majd nyomába hágol.
Mi lesz belőled, ifjú dalia,
Ha így haladsz, ha nem lesz, a mi gátol?
Utóléred testvéredet, a sajtót,
S a hol kopogtatsz, sebten nyitnak ajtót.

Mint rózsató, ha nem a földben űl,
De szűk cserép közt, sutba lökve lankad:
Te is még sok helyt szeretetlenül,
Tengődve élsz; virág hogy' nyitna rajtad!
Mily más, hol szerető gond vesz körül,
Hogy hervadásnak fejedet ne hajtsad,
Hanem, kifejtve mind, mi benned lüktet,
Virúlj és édesítsd meg életünket.

Boldog, kit egy kis fészek haza hív,
Kit édes otthon beczézgetve ápol!
Mert megfagy künn, a nyilt pályán, a szív,
Ha nem szed föl meleget otthonából.
Mit természet szül, emberagy kivív,
Napot kiván: szívet, mely érte lángol.
Ilyen tanyát, ily meleg, puha fészket,
Ilyent kivánsz te, gyorsiróművészet.

S ilyent adott tenéked, ily tanyát,
Ez ősi város. Legyen áldva érte!
Dajkálód volt negyedszáz éven át,
A dajka nőtt s vele növekedél te;
Megérted gyászát, meg diadalát,
És ő is a tiéidet megérte;
Így jóban, roszban vele összeforrtál,
Mert nem vendége, — családtagja voltál.

Úgy érkeztél, mint csemete, a kit
Elhoztak Markovits kertészetébül;
S ma kertté gazdagodva állasz itt;
Gyönyörű kép, melyen szív és szem épül.
Virágaidból szivünk most szakit
S megőrzi nem-múló emlékezésül,
S hol összegyűlnek Markovits-utódok,
Ott lesz Szeged s hű gyorsirója, Bódogh.

Föl, ifju társaim, munkára föl,
E példa intsen, e nap lelkesítsen!
A hű törekvés, melyet meg nem öl
Gáncs és idő, lám koszorút kap itten.
S mint a Dunába a Tisza ömöl,
Hogy gazdag terhét vinnie segítsen,
Kis patakunkat úgy ölébe zárja
Magyar müveltség hömpölygő nagy árja.

Fogadd kebledre, hatalmas folyó,
A gyorsirásnak csevegő patakját!
Nem mély e víz, de tiszta, mint a hó,
Virág befolyja szélét, zuhatagját.
S minden virág, föléje boruló,
Mind ennek adja illatát, alakját.
Ti vagytok e virág, hazám jövője:
Föl a zászlót! Föl a szivet! Előre!

GYORSÍRÓK ÜNNEPE.

Húsvét másodnapján érdekes ünnepély szinhelye volt Szeged, az alföldi nagy magyar város. Ide gyűltek össze mindenfelől az ország gyorsírói, magának a Markovits-féle rendszernek hívei több százan, hogy megűljék az ottani gyorsírókörnek 25 éves jubileumát.

Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődött a városháza dísztermében, hol Szeged városa képviseletében *László* Gyula h. polgármester és több tanácsnok jelent meg. Ott voltak továbbá: *Lázár* György orsz. képviselő, *Antalik* Károly az országgyűlési gyorsíróhivatal másodfőnöke, *Vikár* Béla országgyűlési gyorsíró revizor, az orsz. magyar gyorsíró-egyesület tiszteletbeli elnöke, *Bódogh* Já-

MDK

Jónás Antal mérnök

A magyar mérnök- és épitészegylet közgyülésén, arany emléklappal tüntették ki Jónas Antal mérnököt.

Cikk: Kállay Miklós miniszterelnök a realis erő összefogásaról beszélt a mérnökegyletben.

Uj Magyarság,1943.ápr.17. 3.l.

~~Heidelberg~~ Jonás

Lpod

Magyar Pagáriatok

1903. 1 sz. 21-22 l

34. l

2/Pg

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélye

.....

a műhelyfőnök vagy h
aláírása.

8. sorsz. Műhelyi minta. — En

Jonas pictor (~~Nota~~ (Norinbergiensis) MDK

A földvári oltár Mária eljegyzése jelenete jobb felső sarkában Hekler közlése szerint felirat: JONAS PICTOR NORINBERGIENSIS /Jonas P. Norg./ Radocsay szerinn valószinü, hogy a szokatlan elhelyezésü szöveg az ~~ok~~ 149o körül készült oltár későbbi restaurátorától származik. A képek stilusa helyi müvészre vall./Lásd Földvári mestert/.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955.18o,3o6.l.

Jónás

Ötvös legény

1576

Lásd

Mik. Pors. 108

Jonás Könnyes

1640-ban Ötvegyék felesé-
gül veszi Quitko Bálint
Kassai eperjesmester.

irod

+ K + 80.1

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

Lónás testvérek
építének

Az 1910-es évek racionalizmusának
képviselői.

Gábor Ernst: A CIAM magyar csoportja 33.
Akadémiai Kiadó 1972.

Jónás

épitész

iród

z

Fiebermodmův

135. l.

Római kábsütő-minták feliratai

V. 262.

Jónás

Thieme_Becker

XIX. III. l.

(Lyka)

Jónás Attila

Mezősi László, Pinke Miklós, Pintér Zoltán kiállitását nyitották meg III. 18-án Székesfehérvárott a Pintér Károly Müvelődési Házban.

Magyar Hirlap 1975 78/12

Jónás Attila, Jestő

Kiállít Székesfehérvárott.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. okt. 16.

Jónás Attila, [ ]

hékestetér várt nyílott

meg kiállítása.

– : Hír 14.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. márc. 19.

Jónás Attila

Jónás Attila Székesfehérváron született, 1953-ban. Technikusi oklevelet szerzett. Amatőrként 1974 óta tevékenykedik. Grafikus.

a Fiatal Művészek Stúdiójába 1982-ben felvett új tag

Magyar Világ 1983/6

Jónás Attila

Jónás Attila székesfehérvári, Mazzag István budapesti és Móder Rezső dunaújvárosi fiatal festőművésznek ítélte oda hétfőn Székesfehérváron megtartott ülésén a Smohay-ösztöndíjat az alapítványt kétévig havonta kétezer-kétszáz forint ösztöndíjat kapnak. A kuratórium ugyanakkor az idén egyetlen művészt sem talált méltónak arra, hogy elnyerje az alapítvány huszonötezer forintos díját.

Magyar Nemzet 1984. IX. 11.

Jónás Attila

A tárlaton az új naturalizmus képviselője

Pogány Gábor: Q VI. Dunántúli Tárlat
Somogy, 1987. 6. sz. 95. l

JÓNÁS Attila

Smohay-ösztöndíj/Smohay Scholarship 1984

Életrajz/Biography

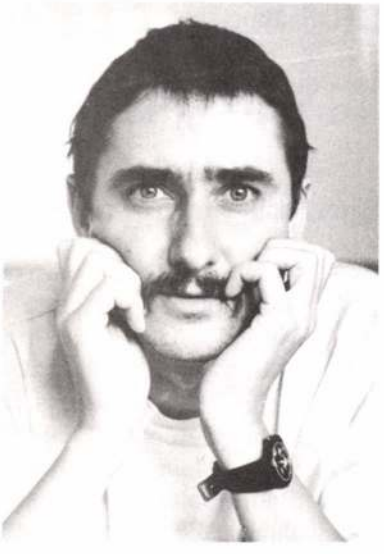

1953-ban született Székesfehérváron
1982 Tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
1988 Tagja a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának

Egyéni kiállítások/One-man exhibitions

1982 Lamberg Kastély, Mór
1983 Ifjúsági- és Úttörőház, Székesfehérvár
1986 Jáky József Szakközépiskola, Székesfehérvár
1988 Vörösmarty Általános Iskola, Székesfehérvár
Fiatal Művészek Klubja, Budapest

Kiállított műve/Exhibited work

Az események vége I-II. (1991)*
akvarell, papir
52 x 70 cm

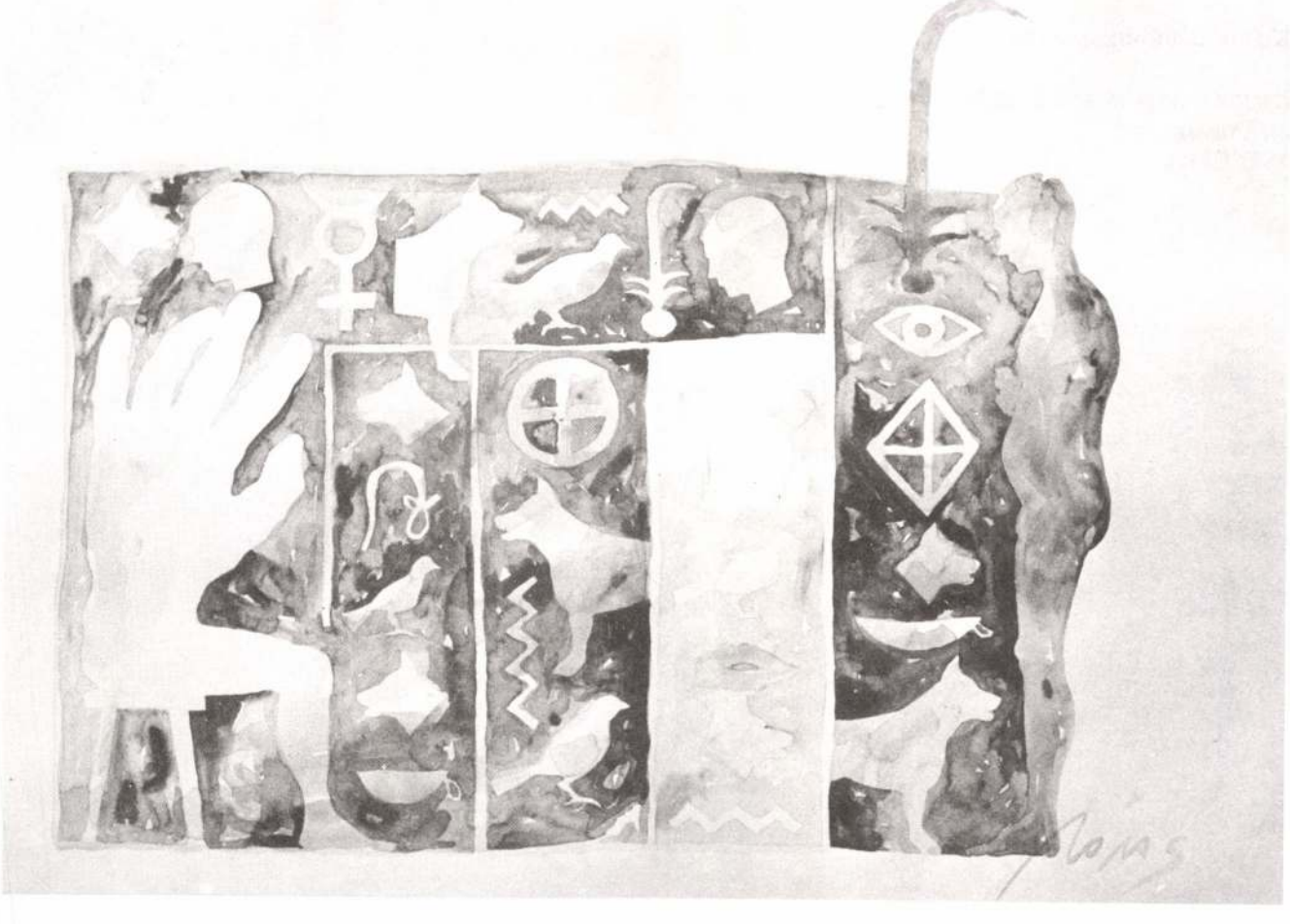

MÓDER Rezső

Smohay-ösztöndíj/Smohay Scholarship 1984

Életrajz/Biography

1954-ben született Budapesten
1982 Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest

Egyéni kiállítások/One-man exhibitions

1982 Uitz Terem, Dunaújváros (Farkas Mihállyal)
1984 Rátkay Klub, Budapest
Művelődési Ház, Pestlőrinc
1985 Ifjúsági- és Úttörőház, Székesfehérvár
1986 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Somogyi Képtár, Kaposvár
1987 Fészek Művészklub, Budapest
Stúdió Galéria, Budapest
Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
1988 Kernstok Terem, Tatabánya
1989 Győri Műcsarnok, Győr
1990 Miskolci Galéria, Miskolc
Uitz Terem, Dunaújváros
1991 Műcsarnok, Budapest

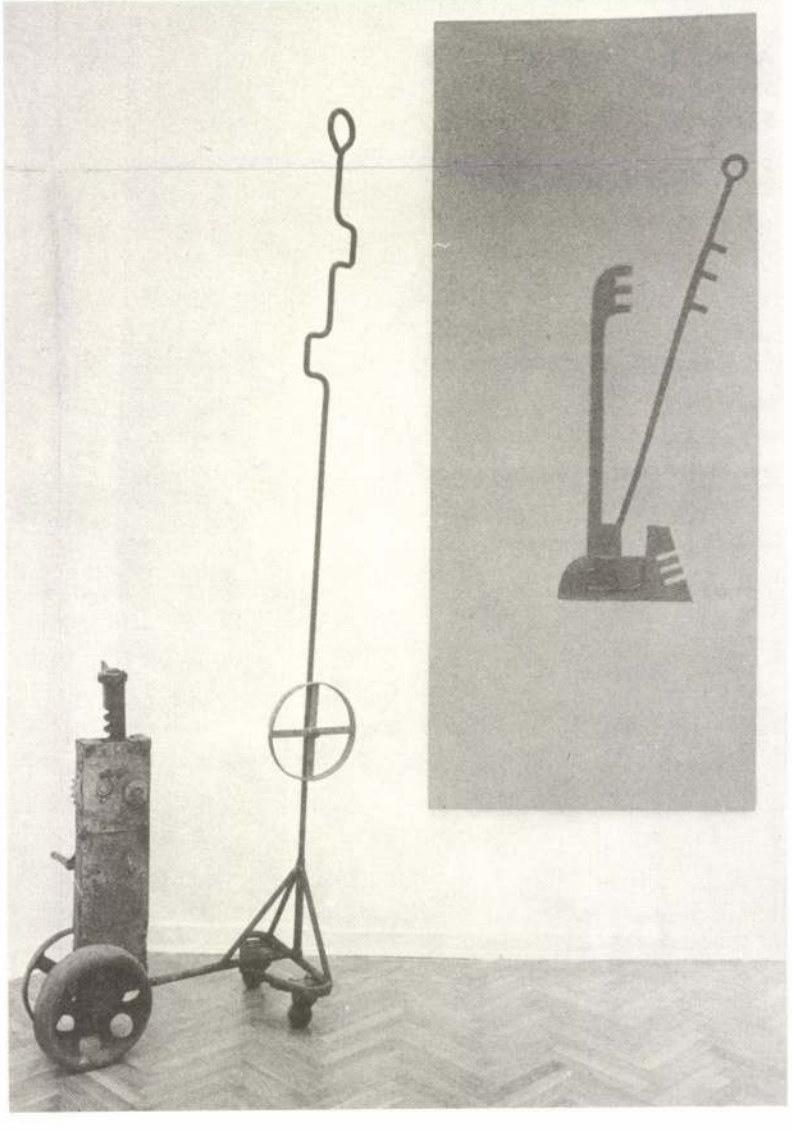

Kiállított műve/Exhibited work

Bartók a vasgyárban I-II. (1991)
olaj, vászon, vas
400 x 600 cm

A Smohay-díj tér eve
Székesfehérvár, Csól I. K. 1991

JÓNÁS Attila

JÓNÁS CSONGOR

Biennálé Békéscsaba

2002

1944.01.01 festô
.F. .F.
.F. .T. .F. 1996.03.25 1998.05.05
9667 Farkas István
. . . .
képzőművész .F.
.F. .F. .T. .F. 2000.04.08 2000.04.08
1002 Farkas János
Érselénd 1897.05.17 Budapest
1966.01.01 festő
.F. .F.
.T. .T. .F. 1994.02.18 2001.07.13
6952 Farkas János
Somogysávoly 1920.01.14 Greensboro
1994.01.01 szobrász
.F. .F.
.F. .T. .F. 1996.03.11 2001.07.13
4989 Farkas József
1933.01.01 . .
.T. .F.
.F. .T. .F. 1994.10.18 1994.10.18
8914 Farkas József
. . . . fotó
.F. .F.
.F. .T. .F. 1999.04.07 1999.04.07
9397 Farkas Károly
1926.01.01 . .
szobrász .F. 1947 óta: Olaszország
.F. .F. .F. .T. 1999.11.10 1999.11.10
5048 Farkas Lajos
Tatatóváros 1919.11.16 Sárvár

M.D.K.

Jonás Zsigmond és David, építészek

tervét fogadtás él a Magy. Kereskedelmi Csarnok első pályanyertesei között rendezett szürebbtkörü pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

ápr. 30 sz. 13. old.

Jónás Sándor

A 2.sorszámú pályaterv /építésztervezők: Scultéty János, Jónás Sándor, Simon Ferenc, statikus: Káldy Barna az alábbi pályázaton VI. dijban részesült /ismertetés, képpel/:

Városy Péter: A szolnoki területi vezető egészségügyi központ terv/pályázata, 1970.
Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz. 8-16. l.

Jonas Zsigmond

Major Máté publikálja a "Magyar Művészi Munka" társaság alapító iratát, melynek fotokópiáját Vágó Pétertől kapta meg. Az irat aláírói: Lechner Ödön, Kozma Lajos, Vágó József, Jonas Zsigmond, Földes Béla, Málnai Béla, Schreiber Mihály, Fémes Beck Vilmos, Lajta Béla, Janszky Béla. A végrehajtó bizottság tagjai: Jonas, Lajta, Málnai, Vágó és Neuschloss Kornél. Kelt, 1913. júl. 23.

Magyar Építőművészet, 1969. 2.sz. 53. l.

Jónás Zigmond

és Ödön fiai alapján épült fel a jelenlegi Egyetemi Nyomda épülete (VII. Dohány utca. 10–14).

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2871

Jónás Zsigmond
építén

/1879–1936/

és Ödön Dohányutcai volt Tolnai
Világlap-ház.

Rados: Magyar ~~[illegible]~~ építészettört 324.
Műszaki kiadó 1971.

Jónás Zsigmond

lásd

Jónás Dávid.

Jónás Zsigmond

lásd

Jónás Ödön.

MDK

Jónás Zsigmond és Dávid

Ujságpalota. 1913. Repr.

Tér és Forma 1928. I. 8. sz. 313.l.

Jónás Zsigmond épitész M.D.K.

Lásd: Jónás Dávid és Zsigmond

Preisich Gábor: Bp. Városépitéséenk története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.

B 1333.1.

MDK

Jónás Zsigmond

Budapest székesfőv. Hengermalom-utcai bérház te
pályázata. Müszaki rajzzal. III. dij.

Magyar Építészet 1926. 7-8.sz. 19 l.

MDK

Jónás Zsigmond

Kabdebo Bp. 4, 8, 63 l.

MDK

Jónás Zsigmond épitész

Épitő Ipar. 1910. aug. 14. 330 l.

MDK

Jónás Zsigmond épitész, krematórium-terv

Magyar Pályázatok 1904/5. Magy. Mérnök és Épitész Egylet. II. évf. 8. sz.

MDK

Jónás Zsigmond épitész

Épitő Ipar. 1910. nov. 6. 447 l.

MDK

Jónás Zsigmond épitész

Kiosztották az uj főv. bérházak pályadijait.
Épitő Ipar-Épitő Műv. 1927. szept.1. 132 l.

MDK

Ép. Ip.-Ép. Miv. 1927. szept. 1. 132 l.

Jónás Zsigmond

cvod épitér

Vámos Bp város Eepe

14. l. - 16. l. 17 l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

1908 évi 580 számv. sz.

II. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Méltóságos

báró Forster

a müemlékek orsz. b

Folyó évi januá

átiratairа való hivatkozá

nevezetesen egy egyemeletes felvételi épület, nyílt rá
ellátott áruraktár, váltóállító bódé, utasárnyékszék, két
melléképület, szivattyuskut, sütőkemence és szemétgödör,
ugyanott kettős őrház, két őrházi melléképület, vedres kut
kemence létesitésére.

A munkára vonatkozó bővebb adatok, nevezetesen az
minta, költségvetések s egyéb feltételek az alulirott üzletiga
épitési és pályafentartási osztályának hivatalos hely
(I., Mészáros-utca 19. szám, II. em.) dijmentesen átve
ugyanott a tervek a hivatalos órák alatt betekinthetők.

A jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok **f. é**
hó 3-án déli 12 óráig, általános osztályunk iktatóhi
(földszint 9. sz. ajtó) nyujtandók be, eme felirattal ellátva:

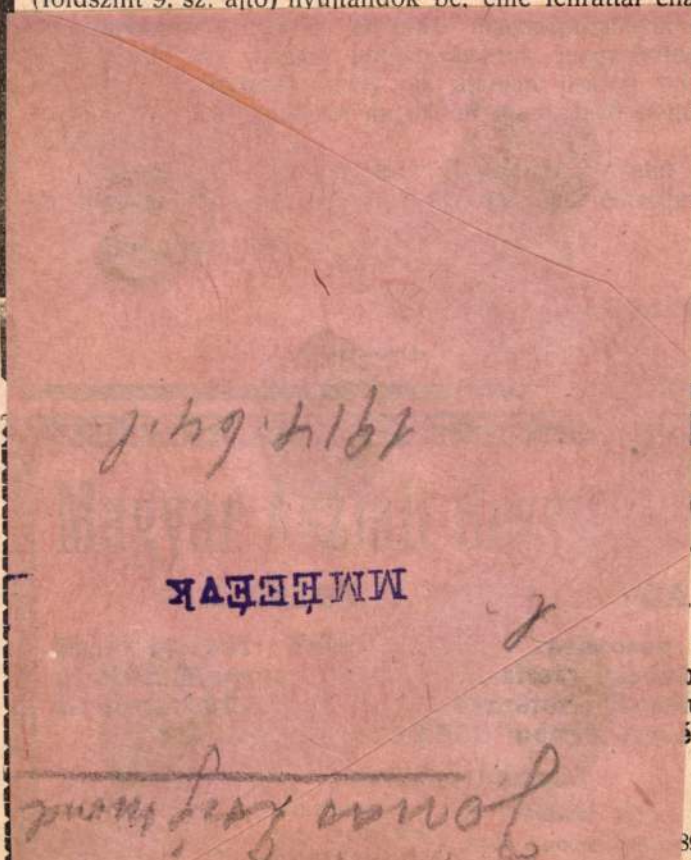

itőfa. Irta: *Jakabffy* Ferenc. ... K. 2.40

rlati számvetés. Irta: *Kados* ár. (3 kötet.) Ára ... K. 4.20

etriai szerkesztések. Irta: *czi* Győző. Ára ... K. 2.—

ni segély baleseteknél. Irta: *Aczél* Károly. Ára ... K. 1.40

tészet története. Irta: *Kab-* Gyula. (3 kötet). Ára ... K. 9.—

sszikus és a reneszánsz műművészet formái. Irta: *Ma-* Ungar Vilmos. Ára ... K. 2.40

pességi számitások. Irta: Leo. Ára ... K 2.40

tőkövek. Irta: *Jakabffy* Fe- Ára ... K. 6.—

Buda-Pest épitőművészete. *Petrik* Albert. Ára ... K. 3.—

A teljes könyvtár ára: K. 32.80

ely mű egyenként is megrendelhető.

RONY ÓRÁK

palota-, városházi-, gyári- és laktanya-órák berendezését legelőnyösebben eszközli

MAYER KÁROLY

Az épités az egyes l 1909. május, illetve a hető meg, 1909. no hozandó bevakolandó illetve 1910. augusztus is teljesen elkülönitend tandó, hogy a gyógysz sége az épités folyama

Az ajánlatok felett szabadon dönt és fenta hogy az ajánlatok közü belátása szerint válas árlejtést meddőnek tek

Debrecen, 1909. ápr

A Debreceni

Felső épitő

jól végzett, megbizha ságu **épités vezet** gyakorlattal és havo fizetéssel (egy **róm. k** hez) Medgyaszay B I., Bercsényi-u. 9.

Körszivattyuk

Lokomobilok

Uj és használt stabi **és kazánok** ál

MDK

Jónás Zsigmond épitész

A Török bankház és a Trummer-féle bérház pályatervei

Művészet, 1905. 4.sz. 278 l.

MDK

Jónás Zsigmond

VIII. bécsi építészeti kongresszuson vett részt.

Vállalkozók Közl. 25.sz. 1908. jun. 3. 4 l.

Magy. Építőművészek Szöv. közgyülése

MDK

Jónás Zsigmond épitész

Épitőipar, 21.sz. 1909. máj, 23. 195 l.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid épitészek

M.Kir.Folyam és Tengerhajózási rt. székházának terve

1500 k. III. dij

Tervpályázat eredménye. Épitő Ipar. 17.sz.
1910. ápr. 23 24. 183 l.

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond,
építészek

A B elvárosi Takarékpénztár tervpályázata.

Jelige: "Célszerű".
Főhomlokzat. Kép 22. l.
Földszinti alaprajz. 23.l.
II.em.alaprajz. 23.l.

Magyar Építőművészet. 1908.5.sz.

MDA

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek

a templomot és ku.turházat a régi templom frontjának vonalába helyezik és az uj és régi templom között nagy magasságu és üveggel fedett csarnokot terveznek.

R-Z: A Dohányuccai "Hösök temploma" tervpályázata. Tér és Forma. 1929. II.évf. 1.sz. 35-44.l.

M.D.K.

Jónás Zsigmond és Dávid,

építészek

körös terve 500 K-és megvételben részesült a Kereshedelmi Utazók bérházának terepályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

szept. 23. sz. 13. old.

MDK

Jónás Zsigmond műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezéseinél a terveket.

Liber Középitk. 24.lap

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond
épitészek

A budai uj zsinagóga tervpályázata.
Megvásárolt mü. Kép. 7.1.

/Ép-IP/ 1912. 14.sz.
Épitömüvészet és Iparmüvészet.

MDK

1/.

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond építészek

Bp. V. Szabadság -tér épül a legmodernebb elvek szerint épitendö és felszerelendö palota.

2.oldal Távlati kép. Dijazott terv.
3.oldal Távlati kép /alternativa/
4.oldal. Földsz.-félem.-I.em. alaprajzok
5.oldal. II.em.-III.em.-földsz.altern. Dij. tervek
6.oldal. Félem.alternativa. - Dijazott terv.Kép.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok tervpályázata.

Magy.Ép.Müv. 1913. XI.évf. 5. sz. 261.

Jónás Zsigmond és Dávid

Tervezte a Bp. V. Arany János u. 32.
- egykor a Goldberger-gyár ügyfélszolgálata,
1912-ben

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

2/. Jónás Dávid és Jónás Zsigmond MDK
építészek.

A bírálat megtétele után az öt díjazott terv szerzőit szűkebb körű pályázatra szólították fel. Ennek eredményeképpen a tervezéssel való megbízást fenti építészek kapták meg.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok tervpályázata.

Magy. Ép. Műv. 1913. XI. évf. 5. sz. 26 l.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid
építészek.

X. Jászberényi-uti bérház

Emeleti alaprajz. - Helyszinrajz. Képek.

Budapest székesfövárosi épitkezései. II. ciklus.
Magyar Ép.Müv. 1911.febr. IX.évf. 2.sz.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid,
építészek. Bp.

Megvett terv. Nádor-utcai bemlokzat. Kép. 13.l.
" " Mérleg-U.-i " Kép. 14.l.
" " Nádor -u.-i hom.l. alternat." 15.l.
" " Mérleg-u.-i hom.l.alternat." 16.-17.l.

A Budapesti Bank r.t. palotájának pályaterve i.
Magy.Ép.Müv. 1911. 12.sz.

Jónás Zsigmond és Dávid M.D.K.

építészek

hőkös terve az öt egyenlő 2000 K-ás díjak egyikét nyerte el a Nagy Kereskedelmi Csarnok pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

nov. 6. sz. 14 old.

MDK

Jónás Zsigmond

Építészet és Iparmüvészet 1912. 11. sz. 3.1.

MDK

Jónás Zsigmond és Dávid

Magyar V.: XII. Nemzetközi Épitész kongresszusról. Épitő Ipar - Épitő Művészet 1931. jan. 15. 13.1.

Fónás Zsigmond és Dávid M.D.K.

építészek

1500 K-ás harmadik díjat nyertek a M. kir. Folyam- és Tengerkapitányi Rk. Mária Valéria- és Vigadó u. sarkán építendő székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1910. XXXI. évf.
ápr. 27. sz. 11. old.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond .ép.-k.

Két kép közölve . Tervüket megvették.

A fővárosi kislakás -tervpályázatok.
Képzőművészet. 1927. 3.sz. 17-18.l.

Jónás Zsigmond

MTA KÖZPONTI KÖNYVTÁRA

Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1905. évi nagypályázatának kitüntetett pályatervei

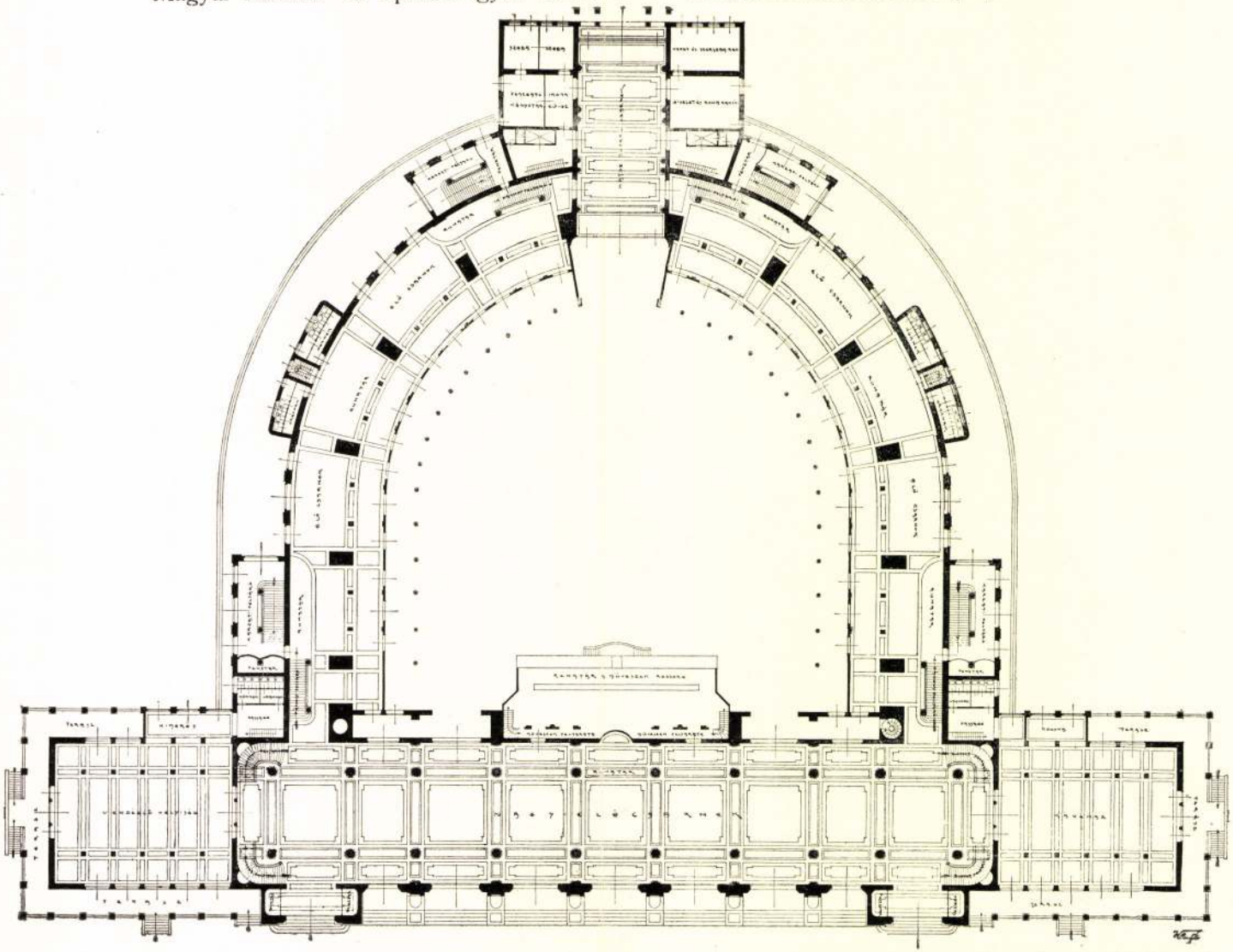

Jónás Zsigmond terve

Aranyérem és 1200 korona

Jónás Zsigmond

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1905. évi nagypályázatának kitüntetett pályatervei

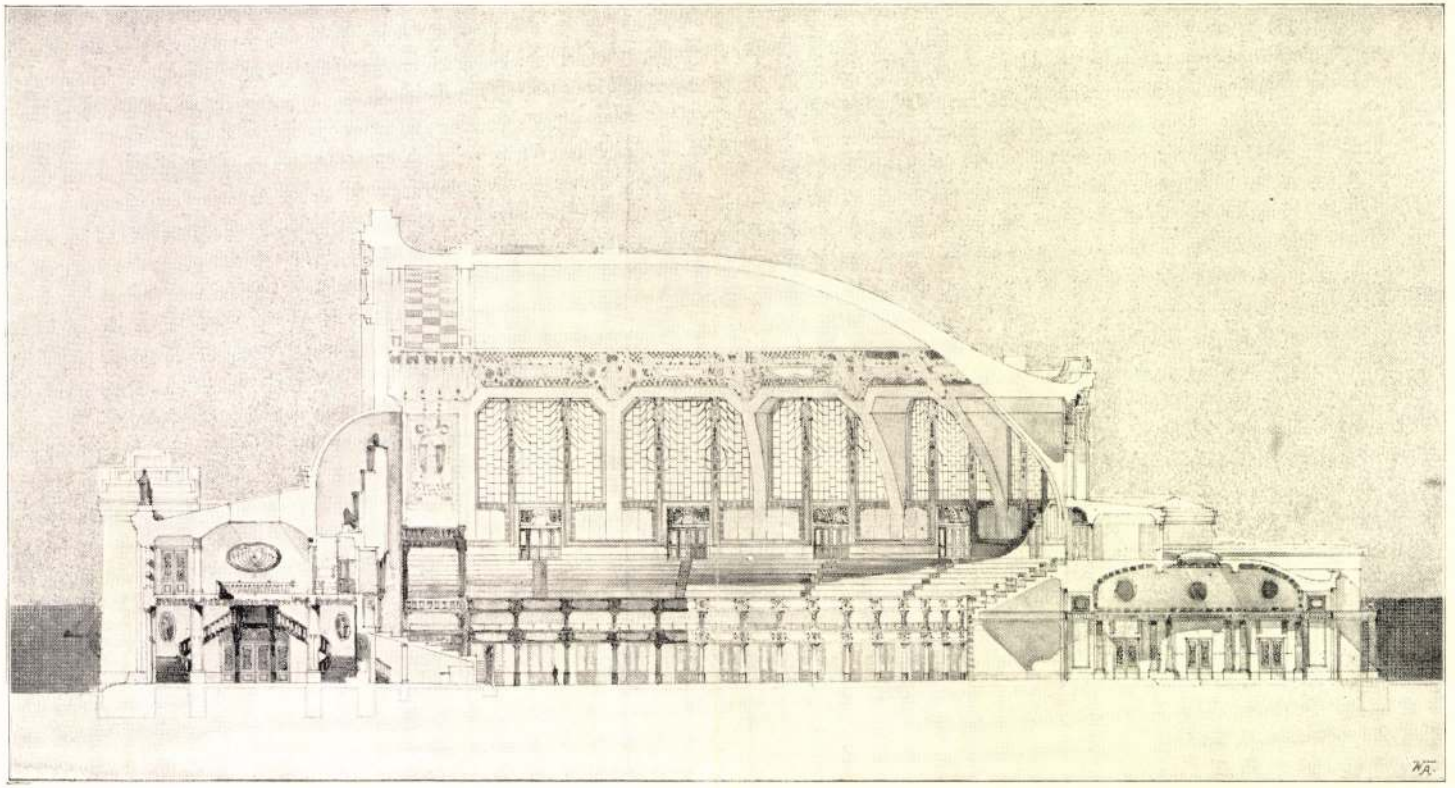

Jónás Zsigmond terve (Aranyérem és 1200 korona)

Jónás Zigmond

Művészet 1903. 280. 357

– 1904. 419
– 1905. 278
– 1906. 216. 421, 424
– 1910. 223
– 1914. 197

h^me

Jónás Zsigmond

Stul. Budapest 1879 aug 7.
Nr. 8 reál
1897/98 I. [illegible]
1897/98. II

1903 X. 24.

~~Keszthely~~

Keszthely

A balatoni muzeum egyesületnek ~~[illegible]~~ hez köszönet az egyesületi ~~A beküldött~~ évkönyv. 14. példányát ~~köszönet~~ (553/903) nak megküldésén

Jónás Zsigmond

építész

† 1936. jún. 11.

57 éves korában

Emlitve Elek A.

hagyat.

MŰVÉSZEK NÉVSORA

Jónás Zsigmond

Thieme Becker

XIX. 193. l.

(Lyka)

Jónás Zsigmond
éjtiszt

erőd

Isten kardja
tervvázlatokkal

Jónás Zsigmond

építész

Wód

Lech Mart 40

3. l.

1939-ben már

nem élt. Fényképe

Lechner Jenő dr nál

te meg [illegible]

kérem odahatni hogy

t meg is kapjuk.

tiszteletem kifejezve

öszinte híve

Mamo Kerk

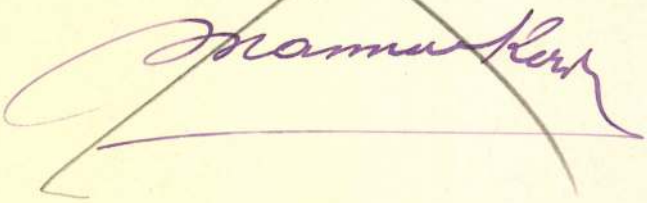

Jónás Zsigmond

vrád

A Megfagyott Mu-
zsikus. I. évf (1899)
2. sz. Litogr. kézirat
torzkeppel.

Jónás Zsigmond

épitész

l.

Jauszky 1929

55. l. 56 l.

104. l.

F Dávidés

UCKSACHE!

üemlékek 10/
Országos Birottsága,
andeskommission zur
haltg.d.Kunstdenkmäler/
~~VI Arena ut.41~~
B u d a p e s t /Ungarn/
kas u 10.

Jónás Zsigmond

az alábbi pályázaton I. díj

Magyar Pályázatok

1906. 3. n. (A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Nagypályázata; (rajzokkal.)
műszaki

Feladat = a bpesti Iparcsarnok helyén épitendő nagy ünnepi terem

Jónás

l.

LykaMagyműI800-50

366.l

LITT A.

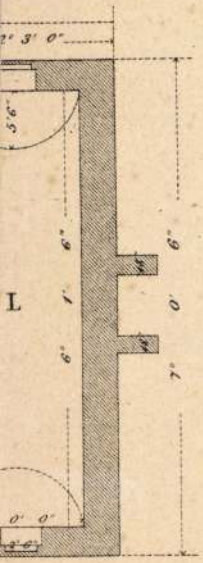

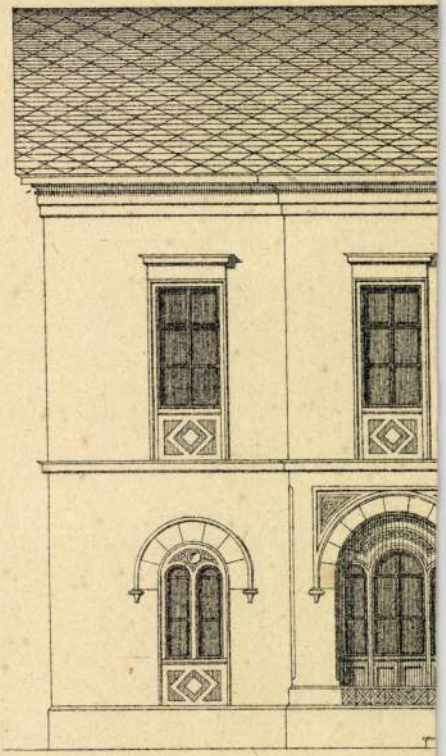

A kereszt

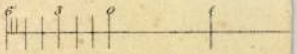

MDK

Jánás Dávid és Zsigmond, ép.-k

" átnyujtju az elismerés megtagadott pálmaágait a mellözötteknek, elsö sorban fentieknek, erőteljes eredetiségtöl duzzadó, nagyszabásu koncepciójukér.

?: Müvészi homlokzat verseny.?

Váll. Közlönye.Bp.1907 ápr.3. 5.l.
A földmivelésügyi miniszterium tervpályázata.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek

A "Phönix" biztosító Bérháza.

Kép: Udvarrészlet. Tervezték: Jónás Zsigmond és Jónás Dávid.

Építették: Ast Ede és társai.

Magyar Építőművészet. 1931. 4-6. sz. 29.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond,
építészek

a pozsonyi vigadó pályatervein részt vett.

Magyar Pályázatok. IV. 9.
Művészet. 1906. 424.1.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond,

építészek.

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázata.
Jelige: Célszerű.

Alaprajzok: földszinti e.r.
" II.em. e.r. a 23.lapon

Magyar Epitömüvészet. 1908. 5.sz. 23.l.

JÓNÁS Dávid és Zsigmond építész

Moravánszky 1988b 104.

Jónás Dávid

1923-ban ötemeletesre építette ít az V. Münnich F. u. 12 sz. a. épületet.

Bierza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

8/01

JÓNÁS Dávid és Zsigmond építészek

Bp., Szénásy és Bárczay áruháza (1910)
Tolnai Vilaglapja épülete (1911-1913)
Jászberényi uti szociális kalóépuletek

Moravánszky 1988 78, 114, 177, 117. p. ill

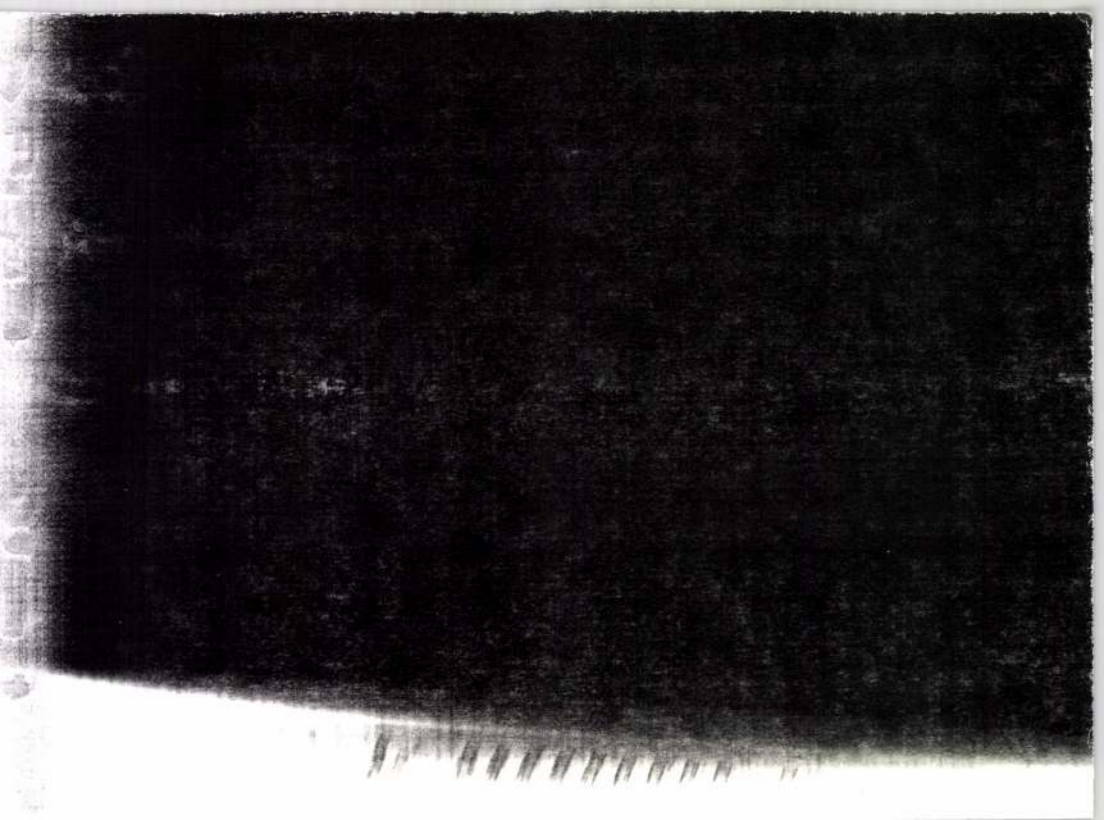

JÓNÁS Dávíd és Zsigmond ejtőernyő

Erdei 1991 53,66,

JÓNÁS Dávid épitész és Jónás Zsigmond épitész

LEHNE, Andreas - PINTÉR, Tamás: Jugendstil in Wien und Budapest. Wien : Edition Wien, 1990 73,126.p. és ill.

JONAS, Joan

Joan Jonas [Beke László beszélgetése Joan Jonassal.]
= Aktuális Levelek, No.9. 1984. március 24 - 29.p.ill.

si. Festészetében az a magas-
yilvánul meg félreérthetet-
m a lefestett tárgyakat, ha-
ett szépséget szolgálja nagy
l.

stészetének különállóságára
dtan állíthatjuk, hogy ilyen
z európai együttesben is. Ez
különbséget jelent, hanem
os a reprodukció még csak
tozatosságot, amely még azo-
késztet, hogy szemünkkel.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid építészek.

A kereskedelmi Utazój Egyesületi székházának tervpályázata.

Megvett terv: -Jelige Uj otthon. Föh. 23.1. Rajz.
Két homlokzatrészlet. Kép. 24.1.
Kapubejárat. Kép. 25.1.
Belső részlet. Kép. 26.1.
Metszet. Kép. 27.1.
II-IV.em. alaprajzok. 28.1.

Magyar Építőművészet. 1908. 12.sz.

Jónás Zsigmond 46 építész
(in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata
/Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991

1902. Kossuth Mauzoleum pályázat

BIBLIOGRÁFIÁK

.... nap

/Aradi Nóra/
igazgató

.....ig.

sai alapján irandó munkáinak két
a illetve Adattára részére meg-

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, ép.-k.

Tolnai Simon ujságháza. Repr.

Tér és Forma. 1930. 383.l.

MDK

Jónás Zsigmond, müép.

466. Épitészeti vázlatok. Mgt.

467. Utszéli kápolna. Vizf.
Müépitészeti terv.

468. Utszéli kápolna. "

Képzöm. Társ. 1905/6 téli kiáll. Kat. 51.1.

MDK

Jónás Zsigmond, müép.

469. Park-bejáró. Krétarajz.

47o. Crematorium. Távlati kép. Szénrajz.

471. Crematorium columbariummal. Vizf.

Képzőm. Társ. 1906/6 téli kiáll. Kat. 51.l.

MDK

Jónás Zsigmond, müép.

472. Építészeti vázlatok.

473. Crematorium. Belső távlati kép. Krétarajz.

474. Crematorium metszete.

Képzöm.Társ. 1905/6. téli kiáll. Kat. 51.l.

MDK

Jónás Zsigmond, müép.

475. Török-Bankház pályaterve. Tollrajz.

476. Török-Bankház pályaterve. "

Képzőm.Társ. 1905/6. téli kiáll. Kat. 51.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, ép.-k.

Tervezték a X. Jászberényi uti fővárosi kislakásos házakat. Épitési költs.1 millió K.

Guthi J., Föv.Almanach. 1913. -15. 153.l., 154.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, ép.-k

Kép. a 17.oldalon.
" a 18.oldalon.
Alaprajz. a 19.oldalon.
Munkájuk egyike a legszebbeknek. Ugy a homlokzat, mint a szerencsés alaprajz-megoldás megérdemelte a biráló bizottság dicséretét. A tervet megvette a bizottság.

Becz
~~Rácz~~ Jenö müépitész: A föv. kislakástervpáyláza
Képzömüvészet. 1927. 3.sz. 17-19.1. o

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond építészek

müve: a budai izr. templom.
Kép.

A Műcsarnok tavaszi kiállításáról.
Művészet. 1914. 197.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond

irod.

/ l.a.: Mi lesz az Orczy-ház helyén?/

Ujság. 1931.jun.12.

JÓNÁS Dávid épitész [Pest,1871.VIII.5.-Bp.,1951.IV.27.]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 72.p.

73 p. épületei Jónás Zsigmonddal

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond.ép.-k

Budapest-Phönix és Turul biztosítók bérpalotá-
ja. Fantisk tervezték. Repr.

Karczagmagyállam. lapszám nincs.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond ,ép.-k

-ired. A pozsonyi vigadó pályatervei, müszaki rajzokkal.

Megvétel.

Magyar Pályázatok. 1906. 9.sz.

Jándos Dávid

1951. ápr. 27-én halt meg.

Népszava, 1974. ápr. 27. 102 cbf. 97 sz. 10 p.

Jónás Dávid építész

20 éve halt meg

Népszava 1971 április 27
Szold.

Jónás Dávid

és Jónás Zsigmond tervezték a Bp-i Dohány utcai ujságpalotát. 1911-13.

62. n. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

471

Jónás Dávid építész

100 éve született

Nógrádi 1971 augusztus 5
6. old.

Jónás Dávid

tanulmányait a bp-i Műegyetemen végezte. Később a Fellner és Helmer bécsi építések irodájában dolgozott.

Lechényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

HF

Jónás Dávid

és Zsigmond együttesen tervezték a
bp-i Arany J. u. és Alpári Gyula u. parok-
házat és a Dohány u. volt Tolnai-féle
békházat.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

471

Jónás Ferenc

arcképrajzoló

3 polg.

10 hónap, jó eredm.

Tanár Prenosil Sándor

Ipartanoda 1899

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jónás Ferenc

nagyenyedi ötvös

+ 1720 (?)

Jakab Kolozsvár

III. 144. l.

./. 4

szerint. Havas Sán-
elnöklete alatt Tor-
Károly, Zsigmondy
ztáv, Arányi Lajos,
nszlmann Imre bizott-
i tagokból, Hampel
sef muzeumi régészeti
hozzájárulásával albi-
ság küldetett ki oly
ból, hogy a régészeti te-

Jónás Ferenc

ötvös

1732 előtt Nagyenyed

Ötvös Lásló nála tanult

1732 előtt.

Kapmagyarországi ötvösök 20 l.

Hadsereg:

A titeli határőrség:

A előtérben
szuronyos puskával, m
hadnagy és három baka
ülnek. Öltözetök: csákó ke
kozatnak megfelelő szegés
hajtókával, melyen a mag
sepoillal; pantalló piros
tesárga zsinórral a legé
hátterben folyó Dunán co
közeledik. Felirataí a kép

„28.

K. K. Titler - G

a jobb sarokban: „Strass
s legalól középütt: „Druc
handlung Alois Leykum

Könyvnat, vonalke

Die k.k. österreich'sche
zeichnet und lithographir
gschwandtner.

Ltsa 3603 (fekete
4093 (szinek

Jónás Ferenc

céh beli ötvös mester Enyeden

Meghalt 1720-ban.

Jakab Elek. Kolozsvár története

Bpest 1888. III. 144. l

Jónás Géza, diszitő szobrász, 1939. végbizonyitványt nyert

Iparművészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
33 l.

nelkedő, kismagasságu meredek hegyen
ző árok nyomaival. A század végén még
san állottak. Ma már falazott rész-
ott mutatkoznak alapfalmaradványok.
ajztár 1932/2o5./
., III. 247-25o l. /képe 246 után/ -
Ujság. 1864,176 l. - Nagy Iván: Magyar-
grégibb időktől 185o-ig. Századok,
legyi József: Hazánk történelmi neve-
müemlékei. Gyöngyös, 19o3. 81 l.
neti névtára. I.kötet, Vác, 1915.

MDK

Jónás Géza, disz.szobr.

Iparm. Isk. Évk. 1934-35.

43.l.

MDK

Jónás Guy áélatszobrász

r.m: [illegible]

Öt magyar szárm. fivér érdekes karrierje. Világ, 1948. dec. 9. 2 1.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Jónás György

Utunk

1973 JUL 20

1021

Jónás György illusztrációja

tetlen nehézségei bőségesen indokolják a részletes elemzést, nem is szólva e líra esztétikai értékéről. Gáldi éppen ennek a költői értéknek a bizonyítására vállalkozik a vers elméletének leghajszálpontosabb eszközeivel. Persze ezek a roppantul pontos eszközök néha túlzottan is felboncolják a verset. A szerző nyilván igyekszik kerülni az effajta hátrányokat, s analíziseit mindig kiegészíti stilisztikai, nyelvtu-

L. Gáldi: Contribution a l'histoire de la versification roumaine. La prosodie de Lucian Blaga, Akadémiai Kiadó, Budapest 1972.

fol az apparátusról (V
de: *Răspuns. Despre*
Curierul de ambe sex
40. évfolyamában és
Bariț: *Un discurs asu*
sificației noastre, me
Foaia pentru minte,
literatură című lapba
A iași-i Mihai Bord
megpróbálkozott a k
metrum alkalmazásáv
zeket a kísérleteket
nyelv ingadozó természete (relativitása) mind kérdésessé teszi. Az ilyen verssorokat például: *„Cînd numai umbră, / cînd numai om"* kétféleképpen is lehet értelmezni: U — U — U / U — U I (jambusok) és: — U U — U / — U U — I (daktilusok). Gáldi László az első variánst választja.

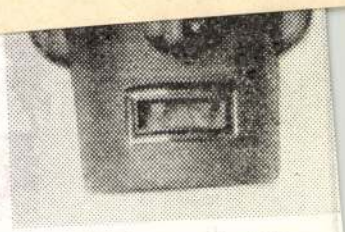

Pálffy Árpád kerámiája

Huszár Sándor novellájának folytatása a 3. oldalról

a boldogság, aminek a nagysága talán épp teljes lehetetlenségében rejlik. Én deres fejjel ezt értem meg a költő s gyerek idézett gügyögéséből. De, hogy mit érezhetett meg az a dacos költő, aki még nem ismerte a szívinfarktustól való félelmet, és aki kizárólag a jövőből nézett vissza a jelenre, azt nem tudom. De valamit érzett, mert a kézirat húsz esztendős. És Székely elvtárs is elment már, pedig itt még milyen büszkén mutogatta a fiúnak Borbély elvtársat, mármint az akkor még karon ülő kislányát

kat is, ami még borzasztóbb. Amikor bevallják: te áldoztál a megírandó műből a legtöbbet — a közért... Ezek után még feltehetem egyáltalán a szakma csörgősipkáját?

Mit kesergünk öreg cimbora! — szól át a húsz évvel korábbi kéziratból a maiba hajdani önmagam. — Inkább idézzük a kézirat végét. Másoljuk magunkat, ha újat nem tudunk. És ebben van — legalább is lényszerű — igazság.

Tehát: ott hagytuk abba, hogy a költő rá-

Jónás György

Illusztrációi

Repr.

Korunk 1970. VII. 1038.

JÓNÁS György
?
IA Képz. Főisk. Kvár, festő és grafikus
(Izraelben él.)

Banner Erdély

ett egy hires Szent Márton-ereklye,
néven emlitenek. A pannonhalmi ala-
lool-ben vagy loo2-ben iródott, az
apát előtt vihetik a capella-t. A
agy valószinüség szerint egy Szent
zhat, amit az apát előtt vittek ün-
imával. Szent Márton jelképesen
öldre, ahol született, csakhogy ak-
hanem Hungaria névre hallgatott.

Jónás György

ács

Kolozsvár 1800

l.

Entz Géza: A Farkas-

utcai templom.

Cluj 1948. 26. l.

Budapest, 19 31 március 28.

TELEFON : Aut. 243-83

i G y u l a urnak,

B U D A P E S T.

Horthy Miklós-ut 104.

és Áruforgalmi r.t. mint a Horthy
sai ügyfelem képviseletében a Dr.
24-én irt b. levelére az alábbiakat

olytán csupán ügylettől elállásnak

 m. D. K.

Jonás Gyula, festő.

a XIX. sz. ötvenes és hatvanas éveiben Besztercebányán működik. Szoros barátság fűzi Klemens József Božetech festőhöz. Arcképeket és oltárképeket festett. – Rárus Mihálynak Besztercebánya polgármesterének arcképe, 1855, olaj, 76. Képtabla, 184. old.

Anna Petrová-Plesková: Slovenské výtvarné umenie obdobia národného obrodenia. Bratislava, 1966. 45. old.

MDK

Jonas Hammermann
ezüst diszkanál, 1600 körül

Árverési Közl. 1941, márc. 1.rk.sz.
26 l.

Jónás Gyula

Budapest, 1940. szept.

Jónás Gyula építész lakása, IX.
Mester-u. 22. 131-040

6.942/1942. szám.

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének,

Budapest,

IX., Hőgyes Endre-u.10.

Hivatalból.
Közszolgálati ügyben.
Díj átalányozva.

Jónáss Gyula

szlovák festő

Moyses István rk-
püspök arcképe 1860-
ból a túrócszentmár-
toni szlovák muzeum-
ban

Sprievodca

23. l.

Jónás Ilona

ötvös

Jónás Ilona fémtányérjain szegedi motivumokat mutat be.

Szelesi Zoltán: Ötvösmüvészeti bemutató.

MÜVÉSZET, 1972.szeptember - 44.oldal

Jónás Ilona, ötvös M.D.K.

magyar elemekkel díszített pávás nyakére a plasztikusan alkalmazott zománcozás (a „ronde bosse") felujitásának figyelemre méltó és sokat igérő kisérlete.

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1963. XII.évf.

1. sz. 6. old.

Mihalik Sándor:

Magyar zománcművészeti törekvések.

Jónás

l.

Lykanemzromantika

118. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Jónás festő

(Jonas Pictor Norin-
bergiensis)
A földvári oltár-
tábla a brassói
muzeumban.

Fleckenstein
81. l.

895. Hollandi festv

et XVIII. századból.

IV:137

Szárnyasok.

84

A tojásdad medaillon

don, melyre kék

a sarkon balról egy g

egyik pulykaé fáczán és

kal. Alól jobbra: „–

Vászon, mére

Pyrker János

+

Jonas Pictor Norin-
bergiensis

XV. 4
a földvári oltár
mesterel (Burzen-
ländisches Museum
Brassó)

Hekler, Anton.
Ungarische Kunst-
geschichte. Berlin
1937. 81. l.

Jonas, nürnbergi festő

(Jonas Pictor Norinbergiensis)

A földvári templomból származó, jelenlega a brassói muzeumban lévő, Mária elicsy zését ábrázoló szárnyas oltártép mestere

XV. sz. végéről

ired

Hekler Ung

64. l.

lásd Nürnbergi Jonás alatt is

I.

Rektorok és dékánok a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem szervezéséig.

1.

A M. Kir. József Műegyetem volt rektorai és dékánjai a műegyetem egyetemi szervezetének elnyerése óta:

a) **Rektorok.**

Tanév	N é v	Tanév	N é v
1871—1872.	† Dr. Sztoczek József	1902—1903.	† Dr. Ilosvay Lajos
1872—1873.	† Conlegner Károly	1903—1904.	† Hauszmann Alajos
1873—1874.	† Dr. Nendtvich Károly	1904—1905.	„
1874—1875.	† Vész János Ármin	1905—1906.	† K. Jónás Ödön
1875—1876.	† Dr. Sztoczek József	1906—1907.	„
1876—1877.	„	1907—1908.	† Dr. Wartha Vince
1877—1878.	„	1908—1909.	„
1878—1879.	„	1909—1910.	„
1879—1880.	† Id. dr. Szily Kálmán	1910—1911.	† K. Jónás Ödön
1880—1881.	„	1911—1912.	Dr. Rados Gusztáv
1881—1882.	„	1912—1913.	„
1882—1883.	„	1913—1914.	„
1883—1884.	„	1914—1915.	† Kovács S. Aladár
1884—1885.	† Dr. Kriesch János	1915—1916.	„
1885—1886.	„	1916—1917.	† Dr. Kürschák József
1886—1887.	† K. Lipthay Sándor	1917—1918.	„
1887—1888.	„	1918—1919.	Czakó Adolf
1888—1889.	„	1919—1920.	„
1889—1890.	† Klimm Mihály	1920—1921.	† Rejtő Sándor
1890—1891.	„	1921—1922.	† Zelovich Kornél
1891—1892.	† Dr. Kőnig Gyula	1922—1923.	„
1892—1893.	„	1923—1924.	Schimanek Emil
1893—1894.	„	1924—1825.	„
1894—1895.	† Id. dr. Entz Géza	1925—1926.	Dr. Szarvasy Imre
1895—1896.	„	1926—1927.	„
1896—1897.	† Dr. Wartha Vince	1927—1928.	Dr. Szily Kálmán
1897—1898.	„	1928—1929.	„
1898—1899.	† K. Lipthay Sándor	1929—1930.	„
1899—1900.	„	1930—1931.	Dr. Hültl Dezső
1900—1901.	† Dr. Ilosvay Lajos	1931—1932.	„
1901—1902.	„	1932—1933.	† Söpkéz Sándor
		1933—1934.	Herrmann Miksa

József nádor 1940/41 - K.

b) **Dékánok.**

Tanév	Mérnöki és építészi osztály	Gépészmérnöki osztály	Vegyészmérnöki és egyetemes osztály	Közgazdasági osztály
1871—1872.	† Kruspér István	† Bielek Miksa	† Id. dr. Szily Kálmán	—
1872—1873.	,,	,,	,,	—
1873—1874.	,,	,,	† Dr. Kriesch János	—
1874—1875.	† Dr. Kherndl Antal	,,	,,	—
1875—1876.	,,	† Dr. Wartha Vince	,,	—
1876—1877.	,,	,,	,,	—
1877—1878.	† Dr. Gerlóczy Gyula	† Nagy Dezső	,,	—
1878—1879.	,,	,,	,,	—
1879—1880.	† Hauszmann Alajos	,,	,,	—
1880—1881.	,,	,,	,,	—
1881—1882.	,,	,,	,,	—
1882—1883.	† Schwarzel (K. Lipthay) S.	† Dr. Ghyczy Géza	† Fölser István	—
1883—1884.	,,	,,	,,	—
1884—1885.	† Klimm Mihály	,,	† Dr. Krenner József	—
1885—1886.	,,	† Dr. Schuller Alajos	,,	—
1886—1887.	† Dr. Kőnig Gyula	,,	† Dr. Ilosvay Lajos	—
1887—1888.	,,	† Fölser István	,,	—
1888—1889.	,,	,,	,,	—
1889—1890.	,,	,,	,,	—
1890—1891.	† Czigler Győző	,,	,,	—
1891—1892.	,,	† Asbóth Emil	,,	—
1892—1893.	,,	,,	† Id. dr. Entz Géza	—
1893—1894.	† Dr. Ilosvay Lajos	,,	,,	—
1894—1895.	,,	,,	† Dr. Klein Gyula	—
1895—1896.	,,	,,	,,	—
1896—1897.	,,	,,	,,	—
1897—1898.	,,	,,	,,	—
1898—1899.	† Pecz Samu	† K. Jónás Ödön	† Dr. Réthy Mór	—
1899—1900.	,,	,,	,,	—
1900—1901.	Dr. Rados Gusztáv	,,	† Dr. Schmidt Sándor	—

Tanév	Mérnöki és építészi osztály	Gépészmérnöki osztály	Vegyészmérnöki és egyetemes osztály	Közgazdasági osztály
1901—1902.	Dr. Rados Gusztáv	† Rejtő Sándor	† Dr. Schmidt Sándor	—
1902—1903.	,,	,,	,,	—
1903—1904.	,,	,,	,,	—
1904—1905.	† Dr. Bodola Lajos	† Lázár Pál	† Dr. Klein Gyula	—
1905—1906.	,,	,,	,,	—
1906—1907.	† Dr. Tőtössy Béla	,,	† Dr. Kürschák József	—
1907—1908.	,,	† Dr. Wittmann Ferenc	,,	—
1908—1909.	,,	,,	,,	—
1909—1910.	† Kovács S. Aladár	,,	† Dr. Daday Jenő	—
1910—1911.	,,	Zipernowsky Károly	,,	—
1911—1912.	† Nagy Virgil	,,	,,	—
1912—1913.	,,	Czakó Adolf	† Dr. Schafarzik Ferenc	—
1913—1914.	† Söpkéz Sándor	,,	,,	—
1914—1915.	,,	† Bánki Donát	Dr. Szarvasy Imre	† Zelovich Kornél
1915—1916.	,,	,,	,,	,,
1916—1917.	Czakó Adolf	Schimanek Emil	,,	,,
1917—1918.	Dr. Hültl Dezső	,,	† Dr. 'Sigmond Elek	Dr. Rados Gusztáv
1918—1919.	,,	Herrmann Miksa	,,	,,
1919—1920.	Ifj. dr. Szily Kálmán	,,	† Dr. Tangl Károly	,,
1920—1921.	,,	† Dr. Bresztovszky Béla	,,	Dr. Heller Farkas
1921—1922.	,,	,,	† Dr. Istvánffi Gyula	,,
1922—1923.	Sándy Gyula	Dr. Szabó Gusztáv	,,	,,
1923—1924.	,,	,,	Dr. Zemplén Géza	† Dr. Buday László
1924—1925.	Dr. Kossalka János	,,	,,	,,
1925—1926.	,,	† Dr. Bresztovszky Béla	,,	Dr. Heller Farkas
1926—1927.	Oltay Károly	,,	Dr. Putnoky László	,,
1927—1928.	,,	Dr. Heller Farkas	,,	Dr. Laky Dezső
1928—1929.	Dr. Mihailich Győző	,,	Dr. Vuk Mihály	,,
1929—1930.	,,	Dr. Misángyi Vilmos	† Dr. 'Sigmond Elek	,,
1930—1931.	Wälder Gyula	,,	Dr. Varga József	† Zelovich Kornél
1931—1932.	,,	Pöschl Imre	,,	,,
1932—1933.	Rohringer Sándor	,,	,,	,,
1933—1934.	,,	Dr. Pogány Béla	Dr. Vendl Aladár	Dr. Bud János

2.

A M. Kir. Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola rektorai a főiskolai rangra emelés óta :

Tanév	N é v	Tanév	N é v
1904—1905.	† Dr. Fodor László	1919—1920.	Dr. Vitális István és Láng Károly
1905—1906.	„	1920—1921.	Jankó Sándor
1906—1907.	Herrmann Miksa	1921—1922.	„
1907—1908.	„	1922—1923.	Boleman Géza
1908—1909.	† Vadas Jenő	1923—1924.	† Dr. Mihalovits János
1909—1910.	„	1924—1925.	Tettamanti Jenő
1910—1911.	† Dr. Fodor László	1925—1926.	„
1911—1912.	„	1926—1927.	Fekete Zoltán
1912—1913.	† Dr. Barlai Béla	1927—1928.	„
1913—1914.	„	1928—1929.	Boleman Géza
1914—1915.	Krippel Móric	1929—1930.	„
1915—1916.	„	1930—1931.	Cotel Ernő
1916—1917.	Kövesi Antal	1931—1932.	„
1917—1918.	„	1932—1933.	Fekete Zoltán
1918—1919.	† Réz Géza	1933—1934.	„

3.

A M. Kir. Állatorvosi Főiskola rektorai az önkormányzati szervezet elnyerése óta :

Tanév	N é v	Tanév	N é v
1899—1931.	† Dr. Hutyra Ferenc	1932—1933.	Dr. Wellmann Oszkár
1931—1932.	Dr. Wellmann Oszkár	1933—1934.	Dr. Zimmermann Ágoston

4.

A budapesti Kir. M. Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar dékánjai a kar alapítása óta :

Tanév	N é v	Tanév	N é v
1919—1920.	Dr. Bernát István	1927—1928.	Dr. Karch Kristóf
1920—1921.	„	1928—1929.	Dr. Doby Géza
1921—1922.	Dr. Fellner Frigyes	1929—1930.	† Dr. gr. Teleki Pál
1922—1923.	† Dr. gr. Teleki Pál	1930—1931.	Dr. Schandl József
1923—1924.	† Dr. Steinecker Ferenc	1931—1932.	† Dr. gr. Teleki Pál
1924—1925.	Dr. Czettler Jenő	1932—1933.	† Dr. Grosschmid Lajos
1925—1926.	† Dr. Krolopp Hugó	1933—1934.	Dr. Vonház István
1926—1927.	dr. Erődi-Harrach B.		

Jónás Ödön

és Zsigmond tervei alapján épült fel
a jelenlegi Egyetemi Nyomda épülete
(VII. Dohány u. 10-14)

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

2871

Jónás Ödön
építén

~ – Jónás Zsigmond: Dohány utcai volt
Tolnai Világla – ház.

Rados: Hogyan építészettőt. 324.
Műszaki kiadó 1971.

Jónás Ödön.

MDK

építész

Az egykori Tolnai-féle nyomdaház /Dohány utca/

Jónás Zsigmond és Ödön.

303.o.

Borsos Sódor-Zádor: Budapest. . Bp. 1959.

MIK

Jónás Zsigmond és Ödön? építészek.

A Telnai Világlap háza. Repr.

Bierbauer Virgil dr.: A háboru előtti Budapest építészete.
Évk. KMT. 1929. 182,186.l.

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek

A "Phönix" biztosító Bérháza.

Kép: Udvarrészlet. Tervezték: Jónás Zsigmond és Jónás Dávid.
Építették: Ast Ede és társai.

Magyar Építőművészet. 1931. 4-6. sz. 29.l.

JÓNÁS Ödön építész

Dohány-utca v. Tolnai Világlap-ház

Társtervező: Jónás Zsigmond

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 314.

MDK

P. Jónás Zsigmond és Dávid

2ooo P első dij

Az Orczy-ház tervpályázatának eredménye.
Épitő Ipar Épitő Müvészet, 1931, jun. 15. 95 l.

TARJÁN (Komárom)

*R.k.templom ~~egyetlen~~ homlokzati zákkal. ~~[illegible]~~ Copfstilü vörösmár cimer: koronán álló és kardot ta dásu szentély. Háromboltszakaszo kétoldalt tizenkét apostol- fres nákulum- főoltár két térdelő ang Épitette 1765–1780 közt Fellner Ja tornyot Gött Antal, 1780-tól.

(Zukaria-Pfeiffer: A veszprémi pü 1951)

Jónás Zsigmond

MTK

A budai izr.templom terve,főhomlokzat,rajz

A trieszti biztositótársulat palotája,rajz

A budai izr.templom I-II. rajz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Jónás Zsigmond és Ödön

A "Tolnai Világlap" háza, repr.

Bierbauer Virgil dr.: A háboru előtti Budapest épitészete. Évk. KMT. 1929. 182.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, ep.-k

" átnyujtju az elismerés megtagadott pálmáit a mellözötteknek, elsö sorban fentieknek, eröteljes eredetiségtöl duzzadó, nagyszabásu koncepciójukér.

?: Müvészi homlokzat verseny.?

Váll. Közlönye. Bp. 1907 ápr. 3. 5.1.

A földmivelésügyi minisztérium tervpályázata.

MDK

Jónás Dávid, építész

Szül. Bp. 1871. aug. 5. A József műegyetemen tanult, majd Bécsben Fellner és Helmer műtermében dolgozott. 1900 óta működik Pesten. Tervezte az erzsébetfalvai közműhelytelepet és fivére, J. Zsigmond társaságában az az Arany János-utcai Goldberger-házat. A többi a 2/. jelzésű lapon.

E.G. I.513.1.

M.D.K.

Jónás Dávid,épitész

A Tolnai Világlapja székházát épitette.550.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene,
a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

MDK

Heidelberg Sándor és Jónás Dávid

Családi sirbolt. Vizfestmény.

Műcsarnok. 1902/3 téli kiáll. Kat. 53.l.

MDK

Jónás Dávid, építész
V. Gerlóczy-u. 3.

a II., Széna-tér 3325 hrsz. a háromemeletes új ház építésére kapott engedélyt.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 1906. dec. 12. 6.1.

MDK

Jónás Dávid, építész

74791. Dr. Wittmann Mór /V. Bank-u. 6. a IV. Városház-u. 518 hrsz. a 4 em. ház, építésére kapott engedélyt.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

Vállalkozók Közlönye. Bp. 1909. okt. 13. 4.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond,
építészek

a pozsonyi vigadó pályatervein részt vett.

Magyar Pályázatok. IV. 9.
Művészet. 1906. 424.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond,

építészek.

A Belvárosi Takarékpénztár tervpályázata.
Jelige: Célszerü.

Alaprajzok: földszinti a.r.
" II.em. a.r. a 23.lapon

Magyar Epitömüvészet. 1968. 5.sz. 23.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, ép.-k.

Tolnai Simon ujságháza. Repr.

Tér és Forma. 1930. 383.l.

XLIX

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond .ép.-k

-irod. A pozsonyi vigadó pályatervei, műszaki rajzokkal.

Megvétel.

Magyar Pályázatok. 1906. 9.sz.

MDK

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, ép.-k.

Tervezték a X. Jászberényi uti fővárosi kislakásos házakat. Épitési költs.1 millió K.

Guthi J.:Föv.Almanach. 1913. -15. 153.l.,154.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond építészek

müve: a budai izr. templom.

Kép.

A Mücsarnok tavaszi kiállitásáról.
Müészet. 1914. 197.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, ép.-k

Kép. a 17.oldalon.
" a 18.oldalon.
Alaprajz, a 19.oldalon.
Munkájuk egyike a legszebbeknek. Ugy a homlokzat, mint a szerencsés alaprajz-megoldás megérdemelte a biráló bizottság dicséretét. A tervet megvette a bizottság.

Rácz Jenö müépitész: A föv. kislakástervpályázat. Képzömüvészet. 1927. 3.sz. 17-19.l. ol

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, ép.-k

Budapest-Phönix és Turul biztosítók bérpalotája. Fentiek tervezték. Repr.

Karczagmagyállam. lapszám nincs.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond

irod.

/ l.a.: Mi lesz az Orczy-ház helyén?/

Ujság. 1931.jun.12.

Ihre.

J.s.: Mit Ihren zu Ostern-Gras Heiyen?\

Utzen. 1931.Jun.12.

Jónás Dávid MDK

A budai izr.templom terve,főhomlokzat,rajz

A trieszti biztositótársulat palotája, rajz

A budai izr. templom I-II. rajz

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Jónás Dávid MDK

épitész
Ujságpalota
A Phönix Biztositó Társulat bérháza

Műcsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Jónás Dávid

MDK

Bp. V. Nádor u. 12.

1844-ben Hild József épitette Döring József
számára kétemeletesre.
1881-82-ben Petschauer Gusztáv három-,
1923-ban Jónás Dávid ötemeletesre alakitotta.
Jelenleg iskola.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

116.1.

376. Jónás Dávid,ép. MDK

Szül.: Budapest,1871. Okl.kelte: 1894. Sz.: 967

A m.kir.József Müegyetemen oklevelet, absolutori umot vagy oklevélhonositást nyert épitészek névjegzéke 1873-1928-ig.

MP-IP -MP-MÜV. 1931.márc.1. 41.l.

Jónás Dávid, építés M.D.K.

Építette át az egykor Hild József tervei szerint épült Döring-házat, később a Hitelbank palotáját a Nádor-u.-Zrínyi-u. sarkán, az 1920-as években. Szerző az átépítés művészi megoldásával nem ért egyet. Annál inkább dicséri ugyancsak Jónás Dávid-nak a József-tér 8. sz. ház emelet ráépítését.

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1926. 60. kôt. Havi Füzetek, III. évf. 9-12. sz. 143. old. 12-13. á

MDK

Jonás Dávid és Zsigmond ,építészek.

Zsidó templom Budán .

Irta: Ezrey. Vállalkozók Lapja. jan. 7. 1914.
" " " " 1914.márc.18.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek

Közös további terveik: Számos villa, és bérpalot, így legujabban a Pannónia-utcai Phönix-házcsoport. - Az Erzsébet-sugárut tervelatánál kiképzésére hirdetett tervpályázaton az egyik első díjat nyerték.

E.G. I. 513.1.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek közös tervei: az Arany János-utcai Goldberger-ház, a Szénássy és Bárczay-cég épülete, a Tolnai Világlapja Dohány-utcai palotája, amely ujszerü törekvéseivel egyik elöfutárja volt a modern magyar építészetnek./

E.G.I. 513.1.

Jónás Dávid és Zsigmond.ép.-k ill.müépitészek.

Pannonia-utca.

Szervita-tér.

Széna-tér. Takarékpénztár.

Bpujép.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond

irod.

Magyar Épitömüvészet. 1911. 2.sz. 1.l.
Magyar Épitömüvészet. 1910.7.sz. 11-13.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond.

ired.

Magyar Pályázatok.
1907. 6.sz. 9-10.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond mép.-k
Bpest.

irod.

Magyar Épitömüvészet.
1908. 12.sz. 23.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmon müépitészek

A MEFTER Mária Valéria utcai palotájának tervpá
pályázatán 1500 koronás III.dijat nyerték.

Magyar Épitömüvészet. 1910. 5.sz. 32.l.

MDK

Jonas Dávid és Zsigmond építészek.

a Szervita-téren Szénásy Gyula és Bárczai ~~XXXXX~~ András áruháza. 1907.

Thirring.Bpest. 62.1.

MDK

Jónás Dávid

Művészet 1903. 220.l.

MDK

David

Jónás [illegible] és Zsigmond építészek

Budapest.

irod

Magyar Épitömüvészet. 1908. 5. sz. 22.l.

Magyar Épitömüvészet. 1909. 8-9. sz. 16-17.l.
18.l.

Jónás Dávid, építész M.D.K.

Heidlberg építésszel és Bezerédy Gyula szobrásszel közös műve 1000 Koronás megvételt nyert a Kossuth-mauzoleum pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.
márc. 26. sz. 3. old.

MDK

Jonás Dávid

Jónás Dávid és Zsigmond: A "Phönix" biztosító bérháza. Alaprajz.

Magyar Épitőművészet, 1931. 4-6.sz. 31.lap

MDK

Jónás Dávid műépítész

Ő és Jónás Zsigmond tervezték a X. ker. Jászberényi út 36-38. sz. alatti két háromemeletes bérházat. Az épületek 1911. augusztus 1-én váltak lakhatóvá.

D-r. Sidó Zoltán: Budapest fővárosi lakásügyi intézményei

Városi Szemle, Bp. 1912. V. évf. 729. l.

M.D.K.

Jónás Dávid, építész

2-IV.

terve a bpesti áru- és értéktőrsde szabadságtéri palotájára 1899-ben kiírt pályázaton második IV. díjat nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1908. 42. köt. 4. old.

MDK

Jónás Dávid, Bp. építész

A pozsonyi Vigadó tervpályázatán... Vállalk.
Közl. 1906. aug. 29. 6. l.

Jónás Dávid MDK

Jubiláris épitészeti kiállitás a Mücsarnokban. Épitőmesterek Lapja. A Munkaadó 1943. dec. 13.

Jónás Dávid MDK

V. Pannonia-u. 1236 hrsz. 4 em. ház

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye, 1908.jun.17.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek.

Megdicsért terv. 9-lo.l.
A földmivelésügyi miniszterium pályaterve.
Föhomlokzat. Homlokzatterv. 2,3.sz.
Repr. 9,lo.l.

Magyar Pályázatok. 19o7. 6.sz. Képekkel.

MD K

Jónás Dávid és Zsiga,

Esposizione Internazionale di Belle Arti Roma Ungheria. Bp. 1911. 235.l.-tól.

Római nemzetk.kiáll. kat. 1911. 233-237.l.

M. D. K.

JÓNÁS Dávid építész

Bp. VII. Dohány utcai újságkóz
(Tolnai Világlapja, 1913:)
Társtervező Jónás Zs.

Gerő László: Építészeti stílusok
Bp. 1957. 132. l.

Jónás Dávid, építész M.D.K.

Tamás Jórseffel közösen készített terve 1200 koronás második díjat nyert a szatmári Vigadó pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX. évf.

febr. 9. sz. 7. old.

Jónás Dávid, építész M.D.K.

ar egyr 2000 koronás negyedír díjat nyerte el a Törsdepalotára kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX évf.
dec. 27. sz. 3. old.

Jónás Dávid MDK

Csadládi sirbolt, vizf.

Mücsarnok 19o2/3. téli kiáll.

MDK

Heidelberg Sámler és Jónás Dávid, ép.-k

575. Családi sírbolt. Mgt. Vizf.

KMTárs. 1902/3 téli kiáll. Lat. 53.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond ,ép.-k.

Két kép közölve . Tervüket megvették.

A fővárosi kislakás -tervpályázatok.
Képzőművészet. 1927. 3.sz. 17-18.l.

1/. Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek MDK

Bp. VI. Szabadság -tér épül a legmodernebb elvek szerint épitendö és felszerelendö palota.

2. oldal Távlati kép. Dijazott terv.
3. oldal Távlati kép /alternativa/
4. oldal. Földsz. -félem. -I.em. alaprajzok.
5. oldal. II.em. -III.em. -földsz. altern. Dij. tervek
6. oldal. Félem. alternativa. - Dijazott terv. Kép.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok tervpályázata.

Magy. Ép. Müv. 1913. XI. évf. 5. sz. 1-6.l.

2/. Jónás Dávid és Jónás Zsigmond MDK építészek.

A birálat megejtése után az öt dijazott terv szerzöit szükebb körü pályázatra szólitották fel. Ennek eredményeképpen a tervezéssel való megbizást fenti építészek kapták meg.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok tervpályázata.

Magy.Kp.Müv. 1913. XI.évf. 5.sz. 26.l.

MDK

Jónás Dávid

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉEKözl.Havi Füzetei 1926.III.évf. 9-12.sz. 127-150.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond épitészek

M.Kir.Folyam és Tengerhajózási rt. székházának terve

1500 k. III. dij

Tervpályázat eredménye. Épitő Ipar. 17.sz.
1910. ápr. 24. 183 l.

MDK

Jónás Dávid

2ooo koronás dij

C-s: Az uj tőzsde-palota tervei. Műv. 19oo. 2.sz. 17 l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Jónás Dávid

DOLGOZÓK LAPJA
(Komárom)

1971 AUG 5

tok között.

1021

Száz évvel ezelőtt, 1871. augusztus 5-én született Jónás Dávid építész, sok fővárosi épület tervezője, a modern magyar építészet egyik kezdeményezője.

Budapesti született, itt végezte a Műegyetemet, majd oklevelének megszerzése után H. Helmer és S. Fellner építészeti irodájában dolgozott.

Jónás Dávid, szintén építész Zsigmond öccsével társulva a századfordulótól Budapesten működött. Közös terveik alapján épült — egyebek közt — a pesterzsébeti Közmühely-telep, az Arany János utcai Goldberger-ház, a Martinelli-tér palotája (az egykori Szénásy és Bárczay cég épülete), a Pannonia utcai Phönix-házcsoport, valamint számos villán és bérházon kívül a volt Tolnai Világlapja székháza a Dohány utcában.

Jónás Dávid és testvére korszerű törekvéseivel az új magyar építészet jelentős előfutára volt.

ellenőrzés

osztása helyes, ezt ez
kevésbé szabad szét
ni: a minőségi sport
összpontosítani, első
megye öt városában
gyobb településeken.

A nevelőmunkában
követelményeket kell
ani a szakemberek
zakmai egyoldalúság
emző még sok egyesületben.
z össztársadalmi és a klub-
rdek egyeztetésének hiánya
több sportkörben fellelhető.

ismét párnapos autóút után érkeznek Givry-be, s ott ismét az ötszázas futamban indulnak, augusztus 15-én

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP

1971 AUG 5

Jónás Dávid

Száz évvel ezelőtt, 1871. augusztus 5-én született Jónás Dávid építész, sok fővárosi épület tervezője, a modern magyar építészet egyik kezdeményezője.

Budapesten született, itt végezte a Műegyetemet, majd oklevelének megszerzése után H. Helmer és S. Fellner építészeti irodájában dolgozott.

Jónás Dávid, szintén építész Zsigmond öccsével társulva a századfordulótól Budapesten működött. Közös terveik alapján épült — egyebek közt — a pesterzsébeti Közműhely-telep, az Arany János utcai Goldberger-ház, a Martinelli-tér palotája (az egykori Szénásy és Bárczay cég épülete), a Pannonia utcai Phönix-házcsoport, valamint számos villán és bérházon kívül a volt Tolnai Világlapja székháza a Dohány utcában.

Jónás Dávid és testvére korszerű törekvéseivel az új magyar építészet jelentős előfutára volt.

helyjegy-kerete. Azt nem léphetik túl.

— De ha már Szolnok keretét ilyen szerencsétlenül állapították meg, miért nem vehetek a vonaton helyjegyet? Hiszen ebben a kocsiban az utasok azt sem tudják, hova feküdjenek.

— Fizeti a negyven forintot vagy nem fizeti?

— Nem fizetem.

A kalauznő erre elragadta személyi igazolványomat és közölte, hogy a legközelebbi állomáson karhatalommal fog leszállítani. Úgy látszik, karhatalom nem volt kéznél, mert úticélom, Debrecen előtt (közben senki sem szállt föl) visszahozta az igazolványt.

— Magának Debrecenben van az állandó lakása — azt mondja. — Egész nyu-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

Jónás Dávid

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 AUG 5

Jónás Dávid

SZÁZ ÉVVEL EZELŐTT,

1871. augusztus 5-én született Jónás Dávid építész, sok kövárosi épület tervezője, a modern magyar építészet egyik kezdeményezője. Budapesten született, itt végezte el a Műegyetemet, majd oklevelének megszerzése után H. Helmer és S. Fellner építészeti irodájában dolgozott. Jónás Dávid, szintén építész Zsigmond öccsével társulva, a századfordulótól Budapesten működött. Közös terveik alapján épült — egyebek közt — a pesterzsébeti Közmühely-telep, az Arany János utcai Goldberger-ház, a Martinelli-tér palotája (az egykori Szénásy- és Bárczay-cég épülete), a Pannónia utcai Phönix házcsoport, valamint számos villán és bérházon kívül a volt Tolnai Világlapja székháza, a Dohány utcában. Jónás Dávid és testvére korszerű törekvéseivel az új magyar építészet jelentős előfutára volt.

értékesítettek, 1975-ben pedi
már 159 vagonnal viszne
piacra.

Az új vágóhíd megépítés
után naponta hétszáz juho
tudnak levágni.

Rang

MDK

Jónás Dávid

Építőművészek közgyülése. Építőipar, 24.sz. 191o. jun. 12. 25o 1.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond

A Dohány-utcai templom épitésére kiirt pályázaton 3000 pengős jutalommal tüntették ki

Zsidó épitőművészet. Mult és Jövő. 1928. dec. 419.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond épitészek

A Folyam-és Tengerhajózási r.t. uj palotája tervpályázatán pályamunkájukkal 1500 koronás III. dijat nyertek

Művészet 1910. 223.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond épitészek

Tér és Forma, 1930. 9.sz. 383 1. kép.

M.D.K.

Jónás Dávid építen

Tolnai Világlapja volt nékhára

Kampis, hag. mův. Bp. 1960 550

MDK

134484. Jónás Dávid,

I. Fehérvári-ut 13296 hrsz. a 3 emeletes ház.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye. 1907 jun.12. 5.1.

M. D. K.

JÓNÁS Dávid építész

12. alatti ház

Csáky-utca 12. Jónás Zsigmonddal

1 kép

Budapester Neubauten, Wien, Schroll, 1908

19. kép

B.

MD K

130173. Jónás Dávid, építész

Jónás Zsigmonddal együtt tervezte a Beer Arthur, Pa
Pannonia-u. 1236 hrsz. négyemeletes házat.

Építö Ipar. 1908. jun. 21. 25. sz. 259. l.
Magánépitkezésre nyert engedélyek.

MDK

Jánás Zsigmond és Jánás Dávid
építészek.

X.Jászberényi-uti bérház

Emeleti alaprajz. - Helyszinrajz. Képek.

Budapest székesfővárosa építkezése. II. ciklus.
Magyar Kp.Müv. 1911.febr. IX.évf. 2.sz.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond
építészek

A budai uj zsinagóga tervpályázata.
Megvásárolt mü. Kép. 7.l.

Ép.-IP 1912. 14.sz.
Építőművészet és Iparművészet.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid,
építészek, Pest

Megvett terv, Nádor-utcai homlokzat. Kép. 13.l.
" " Mérleg-ü.-i " Kép. 14.l.
" " Nádor -u.-i homl.alternat." 15.l.
" " Mérleg-u.-i homl.alternat." 16.-17. l.

A Budapesti Bank r.t. palotájának pályatervei.
Magy.Ép.Müv. 1911. 12.sz.

Jónás Dávid

lásd

Jónás Zsigmond.

M.D.K.

Jónás Dávid és Zsigmond müépitészek

Háromezer-pengős első dijat nyertek az Izr. Egyház pályázat-hirdetményére beküldött terveikkel.
"Tavasszal lerakják az uj templom első köveit..." cimmel számol be a lap a dijnyertesek neveiről.

Szinházi Élet. Bp. 1929. január 13-19. XIX. évf. 3. sz. 86-87. lap.

Jonás David či Zsigmond M.D.E.

építészek
nyertek megbízást az Ó-
budai kékfestőgyár részéről
az Arany János u. 32. sz.
ház helyén epitendő na-
gyobb méretü áruház ter-
vezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1909. XXX.évf.

febr. 24. sz. 11. old.

Jónás Dávid és Zsigmond M.D.K.

Epesti építészek

közös tervét megvételre ajánlotta a bizottság a porsonyi vigadó-épület pályázatáni

Vállalkozók Lapja, Bp. 1906. XXVII. évf.

ung. 29 sz. 10 old.

Jónás Dávid és Zsigmond M.D.K.

építészek

hőrös terve 500 K-ás megvételben részesült a Kereskedelmi Utazók bérházának tervpályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1908. XXIX. évf.

szept. 23. sz. 13. old.

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek M.D.K.

a három egyenként 2000 p-ös díj egyzét nyerték el a [Király-utca és Tanács körút sarkán álló] Erczy ház helyén emelendő bérház terv-pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1931. LII. évf.

jun. 17. sz. 4. old.

Jónás Dávid és Tsigmond

Nyovak zde
epitetek
~~nagyon terv.~~

~~Bárkai Alexandrás~~

~~Francsek Imre~~

I. díj:

~~Hajós Alfred~~

II. díj

Jónás Dávid és
Zsigmond
megvett terv

Kracsun Virgil

III díj

Marótilgéz
megvett terv

Szabolcs Ferenc

Sebestyén Endre
szeledi epitem

tovább

irod

Magyar Vilmos: Pályázatokról, kapcsolatban a Széchenyi-fürdő uszodájával.
ÉIÉM. 1926. 19–20. sz.

sokat a szórványos irodalmi hagyo-
lna tisztázni. Igaz, hogy a müvész-
ontból még semmi lényegest nem árul-
rai időkben tisztán a véletlennek
esetekben áll kapcsolatban magasabb
Albert és Péter mestereik és a már a
mestermüvük esetében. A müvész még az
a szociális szinpad hátterében maradt.
felsorolása már olyan egyénitő fá-
természetközelségre, mely társadalmilag
épen csak Itáliában elképzelhető. Sőt
rászatban a névleg megfogható nagy
y megszakitatlan folyamatban tovább
értékeit és eredményeit és amely Nicco-
szeesik Albert és Péter feltünésével.
ött a Margit-szigeti szabadszinpad

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond

Ujságpalota. 1913. Repr.

Tér és Forma 1928. I. 8. sz. 313.1.

Jónás Dávid és Zsigmond épitész M.D.K.

Tolnai Világlapja ujságépület a Dohány utcában

Preisich Gábor: Bp. városépitészének története
a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964.
1 33.1.

M.D.K.

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek

tervét fogadták el a Magyar Kereskedelmi Csarnok első pályanyertesei között rendezett sürebb körü pályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1913. XXXIV. évf.

ápr 30. sz. 13. old.

M.D.K.

Fónás Dávid és Zsigmond, építészek

ujsápháza [Nagymező-u.] és
Phönix-bérháza [Wahrmann-u.]
tervei és fényképei szerepeltek
a XII. nemzetközi építészkongresszus
nemzetközi tervkiállításán
1930. szept. 8-15.

Magyar Vilmos: A XII. nemzetközi építészkongresszus tervkiállításának mérlege,

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1930. 64. köt. 380. old.

M.D.K.

Jónás Dávid és Zsigmond

"nagyhirü és jeles épitészeink.." készitették a tervrajzot a "Vilmos császár ut 15.." alatt beépitendő bérpalotákra.
A rajz fényképét közli a lap,

/Tekintettel arra, hogy a szövegben „Jónás Dávid és Zsigmond" szerepel, igy nem lehet tudni, hogy fivéreke lehetnek-e, vagy pedig a Zsigmond vezetéknevet jelent-e./

Rainer Károly müépitész tervezései c.
Szinházi Élet. Bp. 1928. szept. 16-22. XVIII. évf. 38. sz. 114-115. lap.

M.D.K.

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek

1500 K-ás harmadik díjat nyertek a M. kir. Folyam- és Tengerhajózási Rt. Mária Valéria- és Vigadó u. sarkán építendő szérházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

ápr. 27. sz. 11. old.

M.D.K.

Jónás Dávid és Zsigmond

építészek

hőrös terve az ő egyenlő 2000 K-ás díjak egyizét nyerte el a Magy. Kereskedelmi Csarnok pályázatáni

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

nov. 6. sz. 14. old.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond

Magyar V.: XII. Nemzetközi Épitész kongresszusról.
Épitő Ipar - Épitő Művészet 1931. jan. 15. 13.1.

M.D.K.

Jónás testvérer, építészek
[David és Zsigmond]

terve megvételben
részesült a budai uj
Zsinagógára kiírt szűrebb
körü tervpályázaton

Vállalkozók Lapja, Bp. 1912. XXXIII. évf.

jun. 26. sz. 15. old.

M. D. K.

Jónás Dávid
műépítész

A tőzsde palota felépítésére beérkezett pályatervek
második, negyedik díj nyertese.

A budapesti áru- és értéktőzsde Szabadságtéri palotája fel-
építésének története és az épület műszaki leírása. 15 lap.
Budapest, 1908.

MDK

Jónás Dábid épitész
2ooo. koronás IV. dij

Tözsde-épület pályázata. Mücsarnok, 1899. 31.sz.
472 l.

MDK

Jónás Dávid épitész

1898. az ujpesti községháza tervpályázatán

II. dij.

Ugró. 66 l.

MDK

Jónás Dávid

Budapest székesfőv. Hengermalom-utcai bérház terv pályázata. Müszaki rajzzal. III. dij.

Magyar Épitészet 1926. 7-8.sz. 19 l.

MDK

Jónás Dávid

Kabdebo Bp. 4, 8, 63 l.

MDK

Jónás Dávid épitész

Epitő Ipar. 1910. aug. 14. 530 l.

MDK

Jónás Dávid épitész

Épitő Ipar. 1910. nov. 6. 447 l.

MDK

Jónás Dávid

Épitő Ipar. 1909. okt. 17. 384 l.

MDK

Makoldy József festőművesz, Nagyszeben, 1896

Műcs. coop. kiáll. 1921. szept. 27-28 l.

MDK

Jónás Dávid épitész

Kiosztottak az uj fóv. bérházak pályadijait.
Épitő Ipar-Épitő Müv. 1927. szept.1. 132 l.

MIK

A hősi emlékek pályatervkiállításának díjnyertesei.

Építő Ipar-Építő Műv. 1927. szept. 1. 1/2 l.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid
építészek.

A kereskedelmi Utazój Egyesületá székházának tervpályázata.

Megvett terv: -Jelige Uj otthon. Főhp. 23.1. Repr.
Két homlokzatrészlet. Kép. 24.1.
Kapubejárat. Kép. 25.1.
Belső részlet. Kép. 26.1.
Metszet. Kép. 27.1.
II-IV.em. alaprajzok. 28.1.

Magyar Építőművészet. 1908. 12.sz.

MDK

Jónás-testvérek állatpreparátorok

Papp András:
Hetvenezer kilós állatóriásoktól...
Nemzeti Ujság, 1937. dec. 25. XIV.l.

MDK

Jónás

pályaterve, melyet Heidelberg és Bezerédivel közösen készitett pagodaszerü megoldást mutat.

A Kossuth-mauzoleum pályatervei.
Vasárnapi Ujság. 1902. 14.sz. 49 évf. 221-2.l.

~~Heidelberg és~~

Jónás

epikus

ívód

Epitő Ipar

32 nás és

1900. 33 szám

(Magyar közmüthelytelep Erzsébetfalván.)

2/Pg

Jenkins terve

Nemt epikus

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jónás testvérek, müép.-k MDK

szinte elképzelhetetlen, h. a zsüri, mely szakemberekből áll, oly magas mübecsü tervet mint fentié, semmi kitüntetésre sem tartott érdemesnek.

?.: Müvészi homlokzat versenyt ?
Váll. Közl. Bp. 1907 ápr. 3. 6 l.
A [illegible] pályázata.

MDK

Jónás műépitész

Heidelberg és Jónás műépitészek tervei szerint
készült az isaszegi honvéd-emlék talapzata.
A szobrot Radnai Béla alkotta./1901./

T.K.E.: Az isaszegi honvéd-emlék.

Vasárnapi Ujság,1901.36.sz.48.évf.583.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond,
építészek

A B elvárosi Takarékpénztár tervpályázata.

Jelige:"Célszerü".
Főhomlokzat. Kép 22. l.
Földszinti alaprajz. 23.l.
II.em.alaprajz. 23.l.

Magyar Epitömüvészet. 1908.5.sz.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek

a templomot és ku.turházat a régi templom frontjának vonalába helyezik és az uj és régi templom között nagy magasságu és üveggel fedett csarnokot terveznek.

R-Z: A Dohányuccai "Hösök temploma" tervpályázata. Tér és Forma. 1929. II.évf. 1.sz. 35-44.l.

MDK

Jónás Dávid műépitész

Több műépitésszel készitette a székesfőváros kislakás-épitkezéseinél a terveket.

Liber Középitk. 24.lap

MDK

Jónás

Fieber H: A modern művészet és a papság.
Katholikus Szemle, 1908. 749 l.

MDK

Jónás és Heidlberg

Fonciére Pesti Biztositó Intézet sas-utczai palotája Budapesten, vizf.

Családi lakóház " "

Képzőmüv. Társ.1901-2. téli kiáll. 46 l.

MDK

Jonás-Bezerédy

A Kossuth Lajos siremlékre hirdetett palyazaton a Jonás-Bezerédy és Heidelberg tervét, 1000 koronán megvételre ajanlotta a bizottsag.

Cikk: A Kossuth-mauzoleum tervei.

Vas.Ujs.1902. 49.évf. 13.sz. 207.l.

Jónás Dávid és Zsigmond

und

Magyar Építőművészet

1910. 7 sz. 11–13 l.

K.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Jonás Dávid és Zsigmond

Szód

z

K.

Magyar Építőművészet

1909. 8-9 sz. 16-17 l

18. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

8. sorsz. Műhelyi minta.

Jónás David és Zsigmond

ép. Bpest

szód

Magyar Építőművészet

1908. 12 n. 23 l.

K.

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
irása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Jónás David

éjszaka

erős csetleg lázd

Vámos Bp. városkeje

17. l.
18. l

Jónás David

a Budapesti Áru-és Értéktőrsde palotájának terv-pályázatán a második IV. díjat 1899. fenti nyerte

Magyar Alp

228. l.
234. l.

MŰEMLÉKEK OPSZ. BIZOTTSÁGA
684/912
18. IX/8

rept. 7. 1912

Önagymélt

Báró

Mult hó 19 é

nagyrabecsült C. b

tel vettem, és ala

méltóságos elnök

Kegyes volt mult h

Magyar iparmüvés

Kaptam i

általam nevezett

Jónás David

éjutén

az alábbi tervpá-
lyázatón máso-
dik IV. díj. 1899
dec.

Alpár Ignác:

A budapesti árú-
és értéktőzsde na-
badságtéri palotája.

AMMÉE Közl.

1908. 4. 1.

ormányos intézetek csopo
andó geczelfalvi és hisn
s felvételei, valamint egy
vett fényképi másolatok
ozólag kérnem kell a t. ou
hogy az ide vágó bejelente
tettel az idő rövidségére sür
sziveskedjék. –

Kiváló tisztelettel:

Lukáni Béla

Kormánybiztos.

Jónás David
épitész

vöd

Magyarország Képes
Albuma. Bp. é. n.
Köppel-

A m.kir. vallás- és közokta
szám alatt s a keb. számvev
rendeletének másolata:

Utasitom, hogy V
VII., Csengeri u. 1.sz./ a
szállitott 100 q porosz szé
részletül Hárommilliókettősz
nát a 62.453 számú kiadási
pest, 1926.évi junius hó 30
Rónay Zoltán s.k. miniszter

MDK

P.Jónás Dávid és Zsigmond

2ooo pengős első dij

Az Orczy-ház tervpályázatának eredménye.
Épitő Ipar Épitő Müvészet, 1931, jun. 15. 95 l.

Tardosbánya (Komárom)

R.k.plébániaház, földszintes,

(Hegyi János, 1955)

Jónás Dávid épitész ~~szül~~ *) 1871 ~~augusztus 5-én~~
Budapesten, hol ~~A budapest~~ a József-műegyetemen ~~sé-~~
~~gezte tanulmányait, hol~~ 1894. ~~ben~~ nyert épitészi oklevelet, ~~nyert~~
Ezután Bécsben ~~ment, hol egyidig~~ Fellner és Hellmer-
nél, utóbb ~~pedig~~ Dick Rudolfnál dolgozott. 1900. ~~ban~~
~~önállósitotta magát és~~ Budapesten ~~önálló~~ (önálló épitési irodát nyitott.) ~~telepedett meg~~, 1906.
~~ban~~ Olaszo~~rszágban~~ és Németországban volt tanulmányuton.
J. tervezte és épitette ~~egyebeteket~~ az erzsébetfalvai
közmühelytelepet, a budapesti V. Csáky-utca 17, V. Lipót-
körút 5, V. Aulich-utca 4-6, V. Gorove-utca 3, V. Kál-
mán utca 15, V. Zoltán-utca 11, V. Nagykorona-utca
22, V. Ferenc József-rakpart 22, IV. Szervita-tér 2, I. ~~Tehér~~ Harthy
Miklós-(út 27, VI. Révai-utca 22, IV. Semmelweis-utca
4, VI. Nagy János-utca 38, VI. Bulyovszky-utca 3, IX. Fe-
renc-körút 19-21, VIII. Baross-utca 53, II. Szena-tér 2,
V. Pannonia-utca 2 c. és IV. Veress Pálné-utca 20. sz. alatti
~~házakat.~~ bérpalotákat, illetőleg házakat.

Jónás Dávid.

Bptaváb. 1940. szept.

Jónás Dávid műépítész, VIII. Rákóczi-út 4. 427-373

42 VII.-1-1
FEB 4 FEB

Jónás Dávid

vrsd

Bierbauer Virgil dr.:

The Japanese Architect.

1931. okt. keppel.

asárn. **7** Jubilate		**Protestáns:** Napoleon **Görög:** Sz. † megjel. **Izraelita:** Ijar 11
Hétfő **8** Mihály		**Protestáns:** Gizella **Görög:** Arzén **Izraelita:** Ijar 12
Kedd **9** Gergely	Holdtölte 23 ó 4 pk.	**Protestáns:** Gergely **Görög:** Izaiás **Izraelita:** Ijar 13
zerda **10** Antonin		**Protestáns:** Ármin **Görög:** Simon **Izraelita:** Ijar 14
sütört. **11** Mamert		**Protestáns:** Mamert **Görög:** Móc vt. **Izraelita:** Ijar 15
éntek **12** Pongrác		**Protestáns:** Pongrác **Görög:** Germán **Izraelita:** Ijar 16
zomb. **13** Szervác	1933 **MÁJUS** 31 nap	**Protestáns:** Szervác **Görög:** Glicéria **Izraelita:** Ijar 17

-ik hét. Nap kelte 4 ó. 36 pk. — Nyugta 19 ó. 19 pk.

Jónás David

építész

vod

Ujv MZsL

422. f.

Jónás Dávid

építész

életr.

l.

Karczagmagyállam

605. h.

Jónás David

Magánépitési engedélyek Budapesten

A fővárosi magánépitési albizottság 1908. március hó 24-én Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az építési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb építkezésekre:**

66144. Sáborszky és Fuchs nev. Jónás Dávid (V., Gorove-utca 3.) a IV., Papnövelde-utca 267. hrsz. a. 3 em. ház.

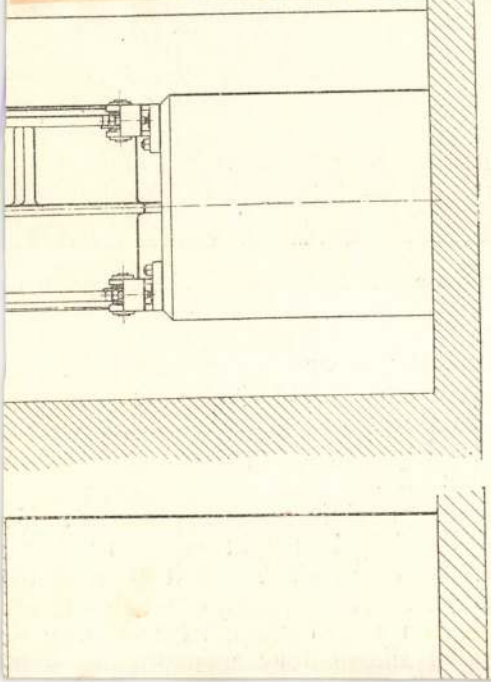

V és 345 fordulatú generátorok nézetmelszetrajza.

Vallalkozók Közlönye
1908. márc. 25

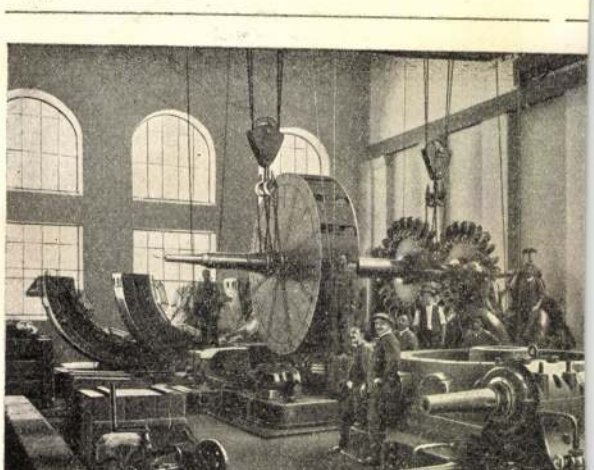

37. ábra. Az egyik oldalon lemezzel lezárt generátorf beszerelése.

generátor forgórészének beszerelése közben felv látható. A tengelyek 750 × 300 *mm* méretű cs ban futnak, amelyeknek olajozását két, a tengelly olajozógyűrű végezi, a csapcsésze alsó részét keringő víz hűti.

Az armatura aktív vasteste csapokra fűz lemezekből épült fel és pólusonként 12, összes 192 csatornával készült. A nyitott csatornákba nek a külön készített hatmenetes formatekercsek. bolyítás három síkban van elhelyezve, még pe hogy az két síkban négy egymásra helyezett

Jónás Dávid

Thieme_Becker

XIX. 111. 1-

(Lyka)

Nagyatád

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jónás Dávid

IV. Szervita-tér 560
hosz. 4 em. ház

Vállalkozók Közlönye
1906. okt. 24.
(Magánépítési engedélyek Budapesten.)

Francxia chalumeau VIII. 242.

Jónás David

Művészet 1910

223

19.

Nagy Lajos király arcképe
fametszet a Thuroczy kronikából

23/16.

Jónás Dávidér Zsigmond

Pannonia utcai Phönix bérbaz

Vilmos császár ut 15. sz. bérhaz

Szervita-téri bérpalota.

Szefeltlex. 304. 305
306. l.

Jónás Dávid

l.

Vámos 143. l.
144. l.
145. l.

Jónás David

építész

Élet. és arck.

Szefeltlex 714. l.

Budapest, 1936. junius 10.

ELT VEVŐNK!

gyesületek és szövetségek a
mult napokban rendezték meg
yvnap megrendezésének kultu-
dozatkészséggel a D A N T E

dozatkészségünk gyümölcsét
kik bizalmukkal már a mult-
, azzal, hogy Dante kiadvá-

ogy az 1936. évi könyvnap
könyvet osztunk szét aján-

k szántunk és ezért tiszte-
ennünket az ajándék átvétele

Jónás David

und

Tonde IV dny

Ormó Vitéz

1900. 398 l

Jonas Dávid

ép.

cred

Építő Ipar

1900. 27 i. l.

(A tőzsdepalota pálaterveiről)

Képekkel

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jónás Dávid

ép. Bjerk

kned

Magyar Pálházatok

1903. 2 sz. 26-28 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a mühelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Mühelyi minta. —

Jónás Dávid

építész

irod

Magyar Páljáratok

1905–6. 4 sz. 25. l

(Nagykorona utcai
Bertiár, Budapest)

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének

a.

ndrényi Imre, Szeged.

Jónás David

építész

irod

Magyar Pályázatok

1905–6. 4 sz. 26. l

(Nagy Janos utcai

bér villa, Bpest)

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Jónás Dávid

c.

Miér

Mucsarnok

1901–2 tőlt Erak

Jász-Nagykun-Szolnok megye V. 302.

Jónás Dávid

angelok

Kelta

~~Brouzkarika~~, ~~[illegible]~~ ~~VI. 128~~

Jónás David

Müvészet 1903

220

Jónás Dávid

Művészet 1906

424

Jónás Dávid

építész

szül. Budapest 1871

okl. nyert 1894

Kéjjegyz. Műegyetem 10 l.

ÁRNAPI KÖNYV
A BUDAPEST VIII. STÁHLY-UTCA 1.

ys.
Szentiványi Gyula dr.
Szépmüvészeti Muzeum tit-
kára urnak

.Lenke-tér 7.IV.4. BUDAPEST

Jónás Dávid

Művészet 1914 197

Sál selyemből, XVIII. sz.

VI. 157.

Jónás David

Mincsarnok épilen Bpest

1901–2. téli kiáll 436, 437, 440

1902–3. téli kiáll – 575

Fibula, aravisk VI. 131.

Jónás Dávid

Mennesanok
1914. tav. Enak. 644-647

Szamos folyó VI. 211

Jónás Dávid

Munkácsi 1903. 220
– 1906. 424
– 1910. 223
– 1914. 197

Jónás Dávid építész (irodalom)

és önélet. adatok.

Jónás Dávid
Kallina Mór

Ennek eredményéhez képest az idézett másodfokú iparhatósági ítéletet a felhozott indokoknál fogva azzal a helyesbítéssel, hogy Hibácska Mihály, illetve Selymes István által elkövetett iparkihágás tényálladékát az ács- illetve kőművesmesteri iparnak iparengedély nélkül való gyakorlása képezi, ezennel helybenhagyom. Miről a város tanácsát a folyó évi április 4-én 5631/908. sz. a. kelt jelentésével fölterjesztett ügyiratok leküldése mellett megfelelő további eljárás végett értesítem. Budapest, 1908. május hó 7-én. A miniszter megbízásából: Téglássy s. k. miniszteri tanácsos.

Bírósági döntvények *Az ipari tevékenységet korlátozó megállapodás érvénytelen.* Az iparos és alkalmazottja között létrejött és az alkalmazottat az alkalmazás megszűnte utáni időre ipari tevékenységében korlátozó megállapodás érvénytelen, ha a korlátozás tartamánál vagy terjedelménél fogva az alkalmazott boldogulását jelentékenyen megnehezíti.

Tehát az a szerződésbeli korlátozás, hogy alperes a szolgálati viszonynak az ő részéről történt felbontása esetén kötbér terhével tiltatott el attól, hogy a szerződéses viszony megszünésétől számított bizonyos éveken belül bármilyen cég szolgálatába lépjen, mely a felperes által készített gyártmányok bármelyikének előállításával foglalkozik, joghatálylyal nem bír. (Kuria 97/1907.)

Vállalkozási szerződés. A vállalkozási szerződés a kereskedelmi törvényben szabályozva nem lévén, az abból eredő kereskedelmi perek is a közönséges magánjognak arra vonatkozó szabályai szerint bírálandók el. (Kuria 1907. XI. 27. 1507/906.)

Ipari balesetből eredő kártérítés leszállítása. Az oly ipari baleset után, mely a sérültet csak ipari munkára tette képtelenné, amennyiben a baleset kártérítési kötelezettség alapjául szolgált s amennyiben a részbeli munkaképesség a kártérítési összeg megállapításakor számításba nem vétetett, a sérültnek egyéb elfoglaltsága után húzott fizetése levonható az évi tartásdíjból, melyet sérülése fejében húz. (Kuria 8156/907.)

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet díjszabása. A Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek, mint magánegyesületnek saját tagjai érdekében szerkesztett díjszabása, a mérnökszakértő bírói díjainak megállapításakor irányadóul el nem fogadható; mert ellenkezik a bírói törvényben biztosított szabad mérlegelés jogával és kötelességével. Bp. Kir. Tábla 1907. XII. 17.

Megszünt iparengedélyek. Özv. *Böhm* Nándorné, *Schumy* Rezső, *Nagy* Lajos, *Stahuljak* Iván, építőmesterek meghaltak. *Réti* Benő kőművesmester (építőmester lett.) *Vojtka* Kálmán, k. kőm. iparos. (kőművesmester lett.) *Berger* József, kisebb ácsiparos. *Englerth* István, kisebb kőm. iparos.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak junius 15-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

130193. M. kir. államvasutak gépgyára, Simor-, Delej-, Golgota- és Szapáry-u. 8624. hrsz. háromemeletes munkásház; terv. dr. Lipták Pál.

130173. Beer Arthur, Pannonia-u. 1236. hrsz. négyemeletes ház; terv. Jónás Dávid és Zsigmond.

129366. Magyar cukoripar r.-t., Bálvány-u. 786. hrsz. négyemeletes ház; terv. Kármán A. és Ullmann Gyula.

119879. Báró Harkányi Béla és tsai, Váci-u. 564. hrsz. háromemeletes ház; terv. Kármán A. és Ullmann Gyula.

138315. M. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, Üllői-út 7146. hrsz. kétemeletes klinika; terv. Korb és Giergl.

141191. Singer Vilmos, Huba-u. 1730. hrsz. gyár és egyemeletes ház.

135036. Vuk Gyula, Rézmál-dülő 6209. hrsz. egyemeletes nyaraló; terv. Kallina Mór.

138402. Pereszlényi Antal, Kelemen u. 7996. hrsz. földszintes ház; ép. m. Szigeti Alfréd.

130930. Horvai János, Fillér-u. 6551. hrsz. földszintes lakóház és műterem; ép. m. Hikisch Rezső.

135679. Papp Károly, Röppenttyű u. 1578. hrsz. földszintes ház; ép. m. Rigler József.

142840. Kröszl Mihály, Mogyorodi-u. 2004. hrsz. földszintes ház.

138403. Molnár Imre, Szt.-László-út 1548. hrsz. földszintes ház.

142838. Del Piero Antal, Gyarmat-út 1869. hrsz. földszintes nyaraló.

135690. Dr. Tarlós Béláné, Pusztaszeri-út 5951. hrsz. földszintes nyaraló; ép. m. Igaly József.

131656. Dávid János és fia, Fehérvári-út 13745. hrsz. földszintes ház.

131602. Krausz Mihály, Tasi-u. 1543. hrsz. földszintes ház.

135026. Frick Ádám és Magyar Imre, Üteg-u. 4. egyemeletes toldalék.

128022. Kis J. Jenő, Kavics-u. 4091. hrsz. földszintes nyaraló.

135784. Dr. Dusemasin Albert, Küküllő-u. 7013. hrsz. kerti mulatók.

131636. Adámy József, Remetehegy 1908. hrsz. gazdasági raktártoldalék.

126755 Első magyar részvényserfőzde, Külső Jászberényi-u. 8893. hrsz. földszintes toldalék.

134254. Magyar fémművek r.-t., Szentendrei-ut 7526. hrsz. földszintes toldalék.

130914. Schütz György, Óbudai-rakpart 29. hrsz. toldaléképület.

130204. Holdonner Ferenc, Emőd-u. 7924. hrsz. menedékház.

135655. Özv. Sallai Lőrincné, Gergely-u. 7984. hrsz. földszintes lakóház; ép. m. Fazekas István.

134229. Magyar petroleumipar r.-t., Kén-u. 9626. hrsz. földszintes toldalék; ép. m. Kerzinger József.

140649. Kőszénbánya és téglagyár r.-t., Jászberényi-út 7730. hrsz. földszintes szárító; ép. m. Orbán Jenő.

Átalakításokra:

137396. Tömöry Károly, Városház-tér 3.
131638. Freund József, József-körút 78.
135678. Özv. Schubert Györgyné, Szigligeti-u 2080. hrsz.
136724. Paulheim József, Kerepesi-út 62.
139690. Sanitás szikvíz- és fagylaltgyár r.-t., Gizella-u. 2611. hrsz.
117547. Taffler Kálmán, Rákóczi-u. 5838. hrsz.
134253. Zvark József, Bécsi-út 4337.
135705. Bauer János, Alkotás-u. 12959.
132140. Vogel testvérek, Szerecsen-u. 22—24.
132992. Bronner Miksa, Népszinház-u. 8.
141902. Dr. Weinek József, Ponty-u. 10.
141932. Ney Béla, Uri-u. 19.
129312. Popp Pál, Filatori-u. 6647.
131627. Obershon Miksa, Akadémia-u. 11.

Jóváhagyásra ajánltattak:

129346. „Hangya" szövetkezet, Közraktárak 34.
131673. Kurzweil Bernát, Szív-u. 48.
107332. Schulek Géza, Trombitás-u. 6592. hrsz.
132982. Czéh Péter, Kútvölgy-dülő 8959.
131629. Gallauner Károly Németvölgy-dülő 12685. hrsz.
141183. Andor Béla, Aranka-u. 6245.
139670. Dr. Kovács Ernő, Délibáb-u. 4139. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

115947. Dr. Korányi Sándor, Váci-u. 42.
1153 1. Bek Adolf, Széna-tér 1.
111316. Légrády György, Fehérvári-út 13650. hrsz.
108516. Hintz Lajosné, Futó-u. 17.
134982. M. Styria kötőgépgyár, Pillangó-u.
136664. Reitter Ödön, Fecske-u. 15.
130920. Voluy Anna, Almásy-tér 12.

126988. Blum J. Jenő, Zápolya-u. 23.
123544. Báró Kóznitza Miklós, Sósfürdő.
138359. Kereskedelmi és szállítási r.-t., Alkotmány-u. 25.
132971. Neruda Nándor, Kossuth-Lajos-u. 7.

Elutasíttatott:

129303. Özv. Preiszler Jakabné, Daru-u. 16.
130212. Schlesinger Sándor, Krisztina-körút 1944. hrsz.
130995. Straube Arnold, Remetehegy, 1959. hrsz.
141178. Hollé Gézáné, Jász-u. 1540.

TERVPÁLYÁZATOK.

jún. 24. Györk község (Tolnam.) előlj.: szolgabiró lakása és hivatala (két épület, 46000 k.); díj 300 k.
okt. 1. Műbarátok köre (Váci-utca 25.): 18 képes levelezőlap; díj: egyenkint 100 k.
„ 26. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: aranykönyv és állása; díj: Ybl-érem.
nov. 28. Mérnök Mérnök- és Építész-Egylet: ártézivíz ivócsarnok; díj: 100 k. és ezüstérmet.
„ 30. Pesti hazai I. takarékpénztár háza.
1909. jan. 9. Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: könyvtárpalota; díj: aranyérem és 1200 k.
máj. 15. Kossuth-szobor Debrecenben (150.000 k.); díjak: I. a megbízás, II. 6000 k., III. 3000 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

jún. 22-én. Nyitrai á. é. hiv.: r. k. épületek **tatarozása** (6705 k.), bp. 5%.
„ 22-én. Pozsonyi posta- és távírdahivatal: **épületátalakítás** (6100 k.); bp. 5%.
„ 22-én. Pozsony város tanácsa: **vásárcsarnok építése.**
„ 22-én. S.-a.-újhelyi á. é. hiv.: **hídépítés**; bp. 5%.
„ 22-én. Besztercebányai á. é. hiv.: **útkorlátok és kerékvetők** (3679 k.); bp. 5%.
„ 22-én. Marosvásárhely, 9. honvédhuszár ezredparancsnokság: **laktanyatatarozás** (5000 k.); bp. 5%.
„ 22-én. Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság: **vízvezeték a magurate'epen**; bp. 5%.
„ 23-án. Libetbánya közs.: **csatornázás** (79949 k.); bp. 5%.
„ 23-án. Nyáregyháza község (Pestm.) előlj.: **iskolaépítés**; bp. 5%.
„ 23-án. Pozsony sz. kir. város számvevősége: **járdaaszfaltozás.**
„ 24-én. Szob (Hontm.) főszolgabírói hiv.: **útfentartás és fedanyag szállítás.**
„ 24-én. Mindszent (Csongrádm.) község, Vigh Gyula urad. mérnök: **vízvezeték építés.**
„ 24-én. Nagyváradi á. é. hiv.: **betonhíd építése**; bp. 5%.
„ 25-én. Lonsom, főszolgabírói hiv.: **útépítés.**
„ 25-én. Nagykanizsa város tanácsa: **iskolakibővítés** (25000 k.); bp. 1250 k.
„ 25-én. S.-a.-újhelyi alisp.: 34·89 *km* **útépítés** (Sárospatak—Cigánd); bp. 5%.
„ 26-án. Földm. min.: Mezőhegyesen és Aradon **lakások** és **csatornaépítés** (l. a hirdetések közt).
„ 26-án. Aranyosmaróth, alispán: **útkorlátok és kerékvetők** (59 8 k.); bp. 5%.
„ 26-án. Máv. építési főosztálya: **vasbétonhíd építése**; bp. 2000 k. (l. a hirdetések közt).
„ 26-án. Berettyóújfalu község (Biharm.) előlj.: **járdaépítés és vízlevezetés**; bp. 2000 és 1000 k.
„ 26-án. Vallásmin.: a Tima pusztán **istálló és gazdasági épületek** (22506·10 k.); bp. 5%.
„ 26-án. Budapest, máv. gépészeti főoszt.: **villamosvilágítási berendezés**; bp. 5%.
„ 26-án. Kolozsvári á. é. hiv.: **műtárgyak építése** (7732·83 és 1583·02 k.); bp. 5%.
„ 26-án. Seregélyes (Fejérm.) közs. előlj.: **községházhoz tartozó melléképületek építése**; bp. 5%.
„ 26-án. Budapest, vallás- és közoktatásügyi miniszt.: **építkezések Mihályháza határában** (22506·30 k.); bp. 5%.
„ 27-én. Rákospalota közs. előlj.: **kőburkolás.**
„ 27-én. Tordai á. é. hiv.: 2 db **híd építése** (2946 és 4271 k.); bp. 5%.
„ 27-én. Medgyes város tanácsa: **szűrőtelep létesítés és csatornázás** (7736·77 k.); bp. 400 k.
„ 27-én. Szolnok város villamostelep igazgatósága: **villamostelepépítés** (magasépítés 135000 k.; kútépítés 13000 k.; kazánbefalazás 28000 k.); bp. 5%.
„ 28-án. Nagytétény közs. előlj: **községházi berendezés, bírói lak átalakítás és vászonvedrek** (asztalos és kárpitos munka: 2840·50 k.; bírói lak: 2782·24 k.); bp. 10%.
„ 28-án. Décs (Tolna m.) közs. előlj.: **csendőrlaktanya bővítése és járdafektetés** (3027·13 k. és 8146 k.).
„ 29-én. Delinyest (Krassó-Szörény m.) közjegyzői hiv.: **körjegyzői lakhoz tartozó melléképületek** (3800 k.) bp.; 10%.
jún. 30-án. Petrozsény, m. kir. kőszénbánya hiv.: **munkás-, altiszti- és tiszti lakások építése**; bp.; 5%.
„ 30-án. Kassai á. é. hiv.: **híd és átereszek építése**; bp., 5%.
„ 30-án. Nagybecskereki á. é. hiv. **cyklopsköburkolás** (5095·78 k.); bp.; 5%.
„ 30-án. Veszprémi á. é. hiv.: **hídszerkezet vasbetonból** (8116·19 k.); bp.; 5%.
„ 30-án. Tokaj község előlj: **vízvezeték építése**; bp. 5%.
„ 30-án. Dohánygyári igazgatóság Kassán: **udvarrendezés és kövezés** (19392·24 k); bp. 5%.
„ 30-án. Sátoraljaújhelyi á. é. hiv.: 2120 *m* út **kisköburkolata**; bp. 5%.
„ 30-án. Kunsziget község (Győr): **iskolaépítés**; bp. 5%.
„ 30-án. Rimaszombati á. é. hiv.: **templomtatarozások** (3425 és 6558 k.); bp. 5%.
„ 30-án. Budapest, kereskedelemügyi m. kir. miniszter főigazgatóházgondnokság: **kályhásmunka** (3788·80 és 654·10 k.); bp. 5%.
„ 30-án. Kutyfalva község (Alsófehérm.) előlj.: **körjegyzőlak és iroda építése** (13936·58 k.).
„ 30 án. Nagyszőllősi á. é. hiv.: **10 db műtargy építése** (17571 k.); bp. 5%.
július 1-én. S.-a.-újhelyi pénzügyigazg.: **pénzügyőri épület tatarozása** (1123 k.); bp. 5%.
„ 1-én. Lánycsók község (Baranyam.) előlj.: **híd- és járdaépítési munkák**; bp. 5%.
„ 1-én. Debreceni m. kir. dohánybeváltó felügyelőség: **épülettatarozás** (3529·38 k.); óvadék: 5%.
„ 1-én. Temesvári á. é. hiv.: **hídpadlózatok helyreállítása** (7272·70 k.); bp. 5%.
„ 1-én. Komáromi m. kir. folyammérnöki hiv.: **vízszabályozási munka.**
„ 1-én. Budapest m. kir. gazdasági műsz. hiv.: **igazgatósági épületek építése Budafokon.**
„ 1-én. Keresztényfalva (Brassóm.) közs. előlj.: **vízvezeték építés.**
„ 1-én. Zsebely község előlj.: **iskolai tanteremépítés** (5726·38 k.).
„ 1-én. Aradi máv. üzletvezetőség: **építkezések Arad vasúti állomáson**; bp. 1900 k.
„ 1-én. Nadab (Aradm.) közs. előlj.: **községház építése** (15683·87 k.); bp. 5%.
„ 2 án. Lőcsei á. é. hiv.: **kavicsszállítás** 1909—11. évben.
„ 2-án. Szombathelyi á. é. hiv.: r. k. **paplakás építése** (7064·49 k.).
„ 2-án. Marosvásárhelyi á. é. hiv.: **műtárgyak helye**; bp. 5%.
„ 2-án. Miskolc város polgármesteri hiv.: **emeletes iskola építése.**
„ 2-án. Szempc község (Pozsonym.) előlj.: **járdaépítés.**
„ 2 án. Zalaegerszegi á. é. hiv.: **postaépület villanyvilágítása** (1777 k.); bp. 5%.
„ 3-án. Máv. igazg.: temesvári **épületek** (l. a hirdetések közt).
„ 3-án. Budapest szék. főv. tanácsa következő munkákra hirdet árlejtést: 1. **I. ker, Diószegi- és Karolina-utak csatornázása**; bp. 200 k. 2. **V. ker., Csáky-utca kocsiút és járda kövezése**; bp. 900 k. 3. **VI. ker., Andrássy-úti körtér járdaaszfaltozása**; bp. 70 k. 4. **Dévay-utca kocsiút és járda kövezése**; bp. 280 k. 5. **VII. ker., Ilka-utca macadamszerű burkolása**; bp. 400 k. 6. **Kerepesi-út keramitburkolása és előmunkák**; bp. 12500 k. 7. **X. ker., Bánya- és Halom-utca járdakövezése**; bp. 240 k. 8. **Kelemen-, Bolgár- és Román-utca járdakövezése**; bp. 290 k.
„ 3-án. Budapest székesfőv. tanácsa: **III ker. Kórház-utca kocsiút aszfaltozása**; bp 125 k.
„ 3-án. Budapest, honvédmenház parancsnoksága: **a honvédmenház átalakítási munkái** (17677·46 k.).
„ 3-án. Baja (Bácsm.) városi gazdasági hiv.: **járdafektetés és épülethelyreállítás** (1589 20 k.); bp. 5%.
„ 3-án. Debrecen, máv. osztálymérnökség: **építkezések Nagykároly állomáson** (3500 k.).
„ 4-én. Máv. igazg.: 1909—12. években a dombovári és a fehringi vonalra szükséges 22500, illetőleg 7500 m^3 **zúzott kavics** szállítása (l. a hirdetések közt).
„ 4-én. Szegedi á. é. hiv.: 23 *km* **útépítés**; bp. 5%.
„ 4-én. Budapest szék. főv. tanácsa: **bérházak építése**; bp. 13000, 3300, 1500, 9100 és 500 k.; **bádogos munkákra**; bp. 1000 k.
„ 4-én. S.-a.-újhelyi á. é. hiv.: **hídhelyreállítás**; bp. 5%.
„ 4-én. Alsókabol közs. előlj.: **iskola és tanítói lakás építése** (27619 k.); bp. 5%
„ 4-én. Szelistyei (Szebenm.) főszolgabírói hiv.: **vasbéton-hidak építése** (22440·32 k.); bp. 10%.
„ 5-én. Okány község (Biharm.) előlj.: **artézi kútfúrás**; bp. 500 k.
„ 6-án. Kisvárda közs. előlj.: **cyklopsburkolat** (1721·40 k.); bp. 5%.
„ 6-án. Eperjesi m. kir. á. é. hiv.: **műtárgyak építése és helyreállítása** (3156·74 k.).
„ 6-án. Lőcsei á. é. hiv.: **6 műtárgy építése** (3573·66 k.); bp. 5%.
„ 6-án. Stubnyafürdő előlj.: **járásbíróság és fogház** (50000 k.).
„ 6-án. Segesvári á. é. hiv.: **hidak javítása** (2561·21 k.); bp. 5%.
„ 6 án. Besztercebányai á. é. hiv.: **épületkibővítés Lucatőn** (17364·90 k.); bp. 5%.
„ 6-án. Lőcsei á. é. hiv.: **útépítés**; bp. 5%.
„ 6-án. Győri á. é. hiv.: **iskolaépítés Bőnyrétalapon**; bp. 5%.
„ 6-án. Pozsonyi á. é. hiv: **3 db artézikút építése**; bp. 5%.
„ 7-én. Szeged város tanácsa: **gőzfürdő-berendezés átalakítása.**

Czakó Adolfot nevezték ki a Középítési Tanács elnökévé. A kormányzó a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére az Országos Középítési Tanács elnökévé Czakó Adolf műegyetemi r. tanárt kinevezte.

Kinevezés. A kormányzó a kereskedelemügyi minisztérium előterjesztésére Unger Lajos min. műszaki tanácsosnak nyugalombahelyezése alkalmából a miniszteri osztálytanácsosi címet adományozta.

A hősi emlékek pályatervkiállításának díjnyertesei. A hősi emlék pályatervkiállítás díjait a következő művészek nyerték el: Budapest székesfőváros I. díját, valamint a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács elismerő oklevelét Zala György, Szentgyörgyi István, Pásztor János szobrászművészek; Budapest székesfőváros II. díját Weichinger Károly műépítész és Nemes György szobrászművész; az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület I. díját Markup Béla, ifj. Vastagh György szobrászművészek és Müller Tibor építőművész; az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület II. díját Maugsch Gyula szobrászművész, Lux Elek, dr. Lechner Jenő művészek; az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület III. díját Istók János, Kalotai Ottó és Mátrai Lajos szobrászművészek; a honvédelmi miniszter díját vitéz Székely Károly szobrászművész; a honvédfőparancsnok díját Orbán Antal szobrászművész; Komárom-Esztergom vármegyék díját Vigh Ferenc szobrászművész; Szatmár-Ugocsa és Bereg vármegyék díját Füredy Richard szobrászművész.

Építészeti kongresszus Budapesten. Budapest székesfővárosi tanácsa a legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Budapest székesfőváros belép a nemzetközi építészkongresszus tagjai közé és a most Hágában ülésező kongresszust 1931-re meghívja Budapestre.

A Magyar Mérnök- és Építész Egylet mű- és középítési szakosztályai f. hó 16-án megtekintették a Széchenyi strandfürdőt. A világvárosi méretű kiváló szép építményt, annak alkotója, Francsek Imre építőművész mutatta be, magyarázó előadás keretében. Ismertette az építkezés történetét, sorozatát azoknak a nehézségeknek, amelyekkel meg kellett küzdeni, míg a befejezéshez eljutottak. A tradiciók tiszteletben tartásával a régi Széchenyi fürdő stílusában tárul elénk a monumentális mű, hosszú időkre hirdetve a főváros áldozatkészségét. Véleményünk és bírálatunk a fürdőről ma is ugyanaz, mint annak idején a pályázatok beérkezésekor vált. Francsek elgondolása kétségtelenül a legművészibb, legmonumentálisabb és ma testet öltve, ugyanolyan. A pályamunkán még bántó, felesleges cikornyák elhagyásával még érettebb lett a mű. A hossztengely végpontjaiból, ha végig tekintünk a fürdőben, olyan látvány tárul elénk, amely maradandó benyomás kelt. Bőségben van itt anyag és forma, az előcsarnok gazdag díszítése szobrászmunkákkal szinte már túlzásba megy. Itt a mérséklés bizonyára előnyt jelentett volna.

Ma már szinte anachronizmusnak tűnik a díszes pompában dúskálkodó építmény, amely egy keleti császár palotájával is fölveszi a versenyt. Arról is lehet és szabad talán elmélkedni, hogy a főváros jól választotta-e meg az időpontot a tekintetben, hogy ma a lakásszükség idején költ 55 milliót ily fényűző módon kiállított luxusépítményre. Mind ez már ma elkésett elmélkedés. Városatyáink azonban levonhatják a tanulságot és láthatják, hogy túllőttek a célon, mert vitán felül áll, hogy ma Budapestnek sokkal fontosabb, elsőrendű és nélkülözhetetlen szükségletei is vannak, amelyek kielégítést nem nyertek.

Mindez azonban nem von le semmit sem a tervező építész, Francsek Imre kartársunk képességeiből, aki itt is sikeresen kiállta a tűzpróbát, s ha valamilyen hibát követett el, úgy akkor azt ott keressük és abban látjuk, amikor segédkezet nyújtott ahhoz, hogy a laikusok által megállapított lehetetlen rövid határidő alatt akart megtervezni és befejezni ily monumentális és nagy koncepciójú művészi alkotást. Ha ebben nem engedi kezét megkötni és egy fél évvel (ami t. i. hiányzott) tovább dolgozik a terveken és a kivitelen, úgy a mű is tökéletesebb lett volna, a főváros is nyert volna.

Kiosztották az új fővárosi bérházak pályadíjait. A főváros nyilvános tervpályázatot hirdetett három új városi bérházra. A bírálóbizottság véleménye alapján a tanács a 84 pályázó között a díjakat a következőképen osztotta ki. I. kerület, Németvölgyi út és Ferry Oszkár ucca sarkán 12.943/I—12.944. hrsz. telken épülő házra beadott tervek közül első díjjal tüntette ki Medgyaszay Istvánt, második díjjal Rajner Károlyt és harmadik díjjal Jakabfy Zoltánt. Azonkívül megvásárolta a bírálóbizottság Neuschlosz-Knüszli Kornél dr. és Gyenes, Létay András, Jónás Dávid és Zsigmond, Horváth és Bayer, Böhm és Hegedűs és Sárkány István terveit. A VII., Róna-utca 2369. hrsz. telken építendő házra beadott tervek közül első díjjal tüntette ki Szabolcs Ferencet, második díjjal Antal Dezsőt, harmadik díjjal ifj. Paulheim Ferencet, azonkívül megvásárolta Lechner Lóránt, Frecska János, továbbá Senyei és Körmendi építészek terveit. A VIII., Kisfaludy ucca 6893. hrsz. telken építendő házra beadott tervek közül első díjjal tüntette ki Schöner Ferenc, második díjjal Irschik László, harmadik díjjal Fischer József tervét, azonkívül a bizottság megvette Kracsun Virgil, Kocsis Endre dr., Gerstenberger és Arvé, Novák Imre és Deli Faragó Jankó építészek terveit. Az összes beérkezett pályaműveket a Magyar Mérnök- és Építész Egylet reáltanodauccai helyiségében 1927 augusztus 20-ától számított két hétre közszemlére tették.

Fölépítik a Diana-úti iskolát. A főváros tanácsának legutóbbi ülésén a közoktatásügyi ügyosztály bejelentette, hogy a Diana-úti iskola fölépítésére vonatkozó közgyűlési határozatot a kormány jóváhagyta. A tanács ennek alapján intézkedett az építkezések megkezdése iránt. A munkálatokat a jövő héten kezdik meg.

SEPERNEMES VAKOLAT VA
Központi iroda:
Budapest, VII.
Lövölde-tér 2/a
Telefon: József 313-60

Lakatosáruk, vasszerkezetek, kovácsmunkák
Nagy Gyula
épületműlakatos
TELEFON: JÓZSEF 348-15
Budapest, VIII., Köris-utca 10a

mészeti kincsekkel ajándékozta meg, mint a földkerekségén talán egyetlen várost sem. Te voltál, ki hirdetted, hogy Budapest építészeinek, városszabályozóinak és mindazoknak, kik gyarló emberi kézzel formát alkotnak, a Teremtővel versenyre kelve, kell tért alkotni próbálniok s tervezniök, mert itt nem szabad alacsonyabbrendűt alkotni, mint amelyet a Teremtő keze nagyvonalú koncepciójával és tért alkotó bőkezűségével példaképpen kijelölt. Te voltál, aki versenyre kelve a Teremtő Isten bőven adakozó fönséges erejével a Szabadság téri alkotásoddal és egyéb városalkotó koncepcióiddal versenyre keltél a világokat teremtő Erővel. Óh, mily fenséges volt a cél! Mily tragikus volt a sorsod! De mégis megadatott Néked, hogy alacsonyabbrendű érdekekkel és korlátolt gazdasági lehetőségekkel szemben, szent hevületeidben elgondolt eszméid nagy részét valóra válthattad.

Nagy a mi bánatunk itt maradt kartársaidnak, mint embereknek, barátaidnak, mert elvesztettük egyikét a legjobb barátnak, elvesztettük a jó szivet, kinek ellensége nem volt, csak tisztelője. Vigaszunkra sem szolgálhat az, hogy patriarkális korodban szólított el az Úr, mert veszteségünket annál jobban érezzük, hisz' csak legutóbb, a Kossuth-szoborelhelyezés kérdésénél hallgattuk az öregkor bölcseségéből, egy egész emberi kor tapasztalataiból és a talán a sír szélén álló tisztalátásból eredő örökérvényű és irányító tanításodat.

És most, hogy bánatunkban megtörve, állunk sírod szélén, önkéntelenül keressük a vigaszt fájó lelkünkre és alig találjuk! Ha csak a megnyugvás nem az, melyet a mindeneket kormányzó legfölségesebb isteni akaratban való megnyugvás fiúi alázata jelent. De nem!

Vigaszul szolgál az is, hogy az ember, ha meghal, csak az száll sírba véle, mi anyagi és gyarló benne volt. De örökéletűnek érezzük a lelked, mely alkotásaidban, mint az örökszépnek időtől független megtestesülése fenn maradt ránk. Érezzük, hogy tanításodnak meggyőző igazságai, melyeket minden alacsonyabbrendű érdekek dacára hirdettél, mint örökérvényűek, fenntartják nevedet. Érezzük, hogy lelked nemes jósága, mely tanítványaid és kartársaid lelkét magához vonzotta, nem múlhatik el, ha tested porba is száll.

Vigaszunk, hogy csak az az ember hal meg teljesen, csak annak teste és lelke őrlődik föl az enyészet feledésében, ki önösen s önmagáért élt csupán, de Te, ki minden cselekedeteddel és szavaddal nem önérdeket, hanem nemzedékeknek érdekeit szolgáltad, aki — megfeledkezve saját magadról — mindég csak szeretett fővárosunk eszményi érdekeinek voltál szószólója, kell, hogy a Te lelked tovább éljen, mint a testhüvely, melyet most a sír mélyébe eresztenek. Ez a vigasz, egyetlen balzsam lelkünkre.

Ezért érezzük, hogy most, midőn utolsó búcsút jöttünk mondani, Neked, kedves kartársunk, Palóczy Antal, csak porhüvelyedtől búcsúzunk, de lelkedtől nem, mert lelked itt él közöttünk és bennünk tovább. Úgy érezzük, hogy nincs köztünk egy kartárs sem, akinek szivében ne volna, ha csak egy mag is, fenséges tanításaidból, melyeket pazar bőkezűséggel, mint maghintő szórtál szét közöttünk éltedben és mi ennek a magnak büszke hordozói vagyunk, istápolói és fejlesztői leszünk. Érezzük azt, hogy ha a tested halandó is, de a lelked örök, mely nemzedékről nemzedékre szállva, az eszméd diadalát valóra váltja még.

De ha netán úgy fordulna az idő, hogy emberi gyöngeségünkből azon magasztos eszméket, melyeknek Te szeretett fővárosunk érdekében, mindig szószólója voltál, betölteni — mint epigónok — nem tudnók, úgy már most fiúi alázattal fohászkodunk a Mindenható Teremtőhöz, — kinek kifürkészhetetlen akaratából a földi küzdelmekből kiragadva a mennyei boldogság, békesség és szférikus harmonia országába jutottál, mely harmoniákat itt e véges földön hiába kerestél, — kérjük, hogy küld el lelkes szavú ajkadat, szent hevületű és minden akadállyal dacoló, meggyőző férfias lelkedet, hogy mintegy Szentlélektől megszállva, emléked árnyékában a Te szellemedben tovább harcoljunk szeretett fővárosunk dicsőségéért, szépségének ápolásáért emlékednek adózva. Amen.

KRÓNIKA

Gerster Kálmán meghalt. Lapzártakor vettük a döbbenetes hírt, hogy Gerster Kálmán műépítész, a Kossuth-mauzoleum alkotója, lapunk kiadóhivatalának főnöke, 76 éves korában, hirtelen elhúnyt. Megcsuklik hangunk a fájdalomtól, a végtelen szomorú halálhír hallatára és elszorul szivünk a nagy veszteségen, mely a magyar építőművészetet érte. Lapunk legközelebbi számában méltatjuk Gerster Kálmán érdemeit.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Gerster Béláné szül. Gerster Ilka, Gerster Károly és Gerster Irma mint a megboldogult testvérei, megtört szívvel tudatják, hogy hőnszeretett fivérük, illetve nagybátyjuk és rokonuk Gerster Kálmán műépítész, folyó hó 25-én este háromnegyed 9 órakor, életének 76-ik évében, az Úrban csendesen elhúnyt. A megboldogult földi maradványai folyó hó 28-án d. u. 4 órakor fognak a Kerepesi út melletti temető halottasházában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat az elhúnytnak lelki üdvéért f. hó 29-én d. e. 9 órakor fog a villányi-úti plébánia templomban a Mindenhatónak bemutattatni. Budapest, 1927 augusztus hó 26. Nyugodjék békében! Lakás: I., Kelenhegyi út 32.

Palóczy Antal halálával a család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Palóczy Antalné született Liebermann Sarolta a maga és gyermekei dr. Palóczy Antal, Palóczy Adél és férje Zartler Hermann, Palóczy Viktor és felesége Jaskula Lenke, Palóczy Márta és férje dr. Borszéky Károly, unokái Zartler Edit, György és Mária, Borszéky Márta és Erzsébet, valamint az összes rokonok nevében mély fájdalomtól megtört szívvel tudatja, hogy a család feje, forrón szeretett jó férje Palóczy Antal műépítésztanár, országos középítési tanácsos, a székesfőváros törvényhatósági bizottságának volt tagja, a Magyar Építőművészek Szövetségének volt elnöke, a „Pro Litteris et Artibus" legmagasabb művészi kitüntetés birtokosa, folyó évi augusztus hó 16-án délelőtt 10 órakor, példátlanul munkás és puritán életének 79-ik, legboldogabb házasságának 47-ik évében jóságos tiszta lelkét az Úrnak visszaadta. Drága halottunkat augusztus 18-án, csütörtökön délután 4 órakor fogjuk a Kerepesi út melletti temető halottasházában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s ugyanazon sírkertben levő családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent miseáldozat augusztus 19-én, pénteken délelőtt 10 órakor fog a Szent Ferenc-rendiek Margit körúti plébániatemplomában az Egek Urának bemutattatni. Budapest, 1927 augusztus 16-án. Áldás és béke poraira! Lakás: II., Keleti Károly ucca 19.

Jóváhagyásra ajánltattak:

96383. Popelka Tamás, Soroksári-út 9595. hrsz.
87779. Bereczky Albertné, Csatárka-dűlő 5584. hrsz.
99321. Özv. Gyöngyössy Jánosné, Róna-u. 2326. hrsz.
99033. Budapesti tégla- és mészégető r.-t., Bécsi-út 6045. hrsz.
98828. Hermann Győző, Erzsébet-királyné-út 10.
98891. Németh Károly, Lövőház-u. 3906.
99050. Erzsébet-gőzmalom, Kárpát-u. 1266. hrsz.
95998. Mayer Mihály, Táborhegy 2570. hrsz.
94553. Bohn és Tsa, Táborhegy 2319. hrsz.
92612. Vikus Károly, Gömb-u. 86.
94972. Brück J. Henrik, Liliom-u. 8.
100078. Kaufmann Géza, Óvoda-u. 42.
96893. Stephany Ferenc, Eszter-u. 13.
97775. Özv. Schlesinger Adolfné, Ráday-u. 45.

Gépekre és felvonókra:

98433. Sziklay Sándor, Baros-tér 2.
98586. Diegestor r.-t., Váci-út 69.
17846. Baresitz Péterné, Lujza-u. 10.
100488. Hertz és társ., Ügynök-u. 10.
99767. Fogl Emil, Aradi-u. 11.
99492. Miller Márton, Csengery-u. 47.
101309. Grün Mór, Kartács-u. 2.
100235. Kovács Sándorné, Dobozi-u. 49.
29768. Weiss Manfréd, Máriássy-u. 1.
99766. Mauthner Ödön, Rottenbiller-u. 32.

Elutasíttatott:

100225. Lähne Henrik, Akadémia-u. 7.
101320. Grünwald testvérek, Rákóczi-út 30.
102033. Hüvös Iván, Ilka-u. 2821. hrsz.
98860. Hirschler Ármin Alkér-u. 11.
87469. Breslmayer Kálmán, Váci-körút 941. hrsz.
94963. Händler Gyuláné, Népszínház-u. 57.
79784. Dr. Kaba Vilmos, Üllői-út 8644.
96821. Proksa Ferenc, Jerney-u. 2005. hrsz.

TERVPÁLYÁZATOK.

nov. *10.* Nagyenyed tanácsa: a város vízvezetékének és csatornázásának tervei.
„ *14.* Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Ybl-pályázata: az egyesületi ház kapuja fölé üvegeresz; díj: Ybl-érem.
„ *28.* Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kispályázata: községház Kalotaszeg vidékére; díj: ezüstérem és 100 k. (l. lapunk f. é. 28. számát).
„ *30.* Magyar Mérnök- és Építész-Egylet győri osztálya: iparvasút tervei; díjak: 2000, 1300 és 700 k.
dec. *29.* Debreceni ref. egyházközség: háromemeletes bérház tervei; díjak: 3500, 1600 és 900 k. (Lásd lapunk 38. számát).
1911. jan. *9.* Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: a Balaton partján kaszinó stb.; díj: nagy aranyérem és 1200 k. (l. lapunk f. é. 21. számát).
febr. *28.* Szolnok város polgármestere: csatornahálózat tervezése. Díjak: 2000, 1500 és 1000 k.
„ *28.* Nyíregyházai szoborbizottság: Kossuth-szobor tervei; díjak: I. a megbízás, II. 2000 és III. 1000 korona.
márc. *1.* Gyula város tanácsa: városház tervei (300.000 k.); díjak: 2500, 1500 és 1000 k.; megvétel 500 k.
„ *20.* Brassó város tanácsa: városbeépítő terv. Pályadíjak: 8000, 4000 és 2000 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

nov. *7.* M. Á. V. aradi üzletvez.: **37000 m³ zúzottkő szállítása** (lásd a hirdetések közt).
„ *7.* Alispán Kassán: 7·0 *m* nyílású **híd építése vasszerkezettel vagy vasbétonból.**
„ *7.* Szombathelyi á. é. hiv.: **hidak helyreállítása** (3235·45 k.).
„ *7.* Rónaszéki sóbányahivatal: **hidjavítás.**
„ *7.* Budapest székesfőv. tanácsa: az Andrássy-út **fakockaburkolása és fenntartása**; bp. 8800 és 1500 k.
„ *7.* Rimaszombati á. é. hiv.: **egyházi épületek helyreállítása** (6582 k.).
„ *9.* Nyiregyháza város polgármestere: **fürdőépület építése.**
„ *10.* Oravicabánya község elülj.: **községházépítés** (52065 k.).
„ *10.* M. kir. tengerészeti hatóság: **kotró munka** a buccari-i kikötőben.
nov. *10.* S.-a.-újhelyi á. é. hiv.: a tokaji templom **anyagjainak** (kő, tégla, cserép, vas, ablakok és ócska bádog) **eladása.**
„ *11.* Budapest tan.: a pannoniautcai iskola **vasbeton-munkái.**
„ *11.* Mohol község elülj.: **szegényház építése** (41541 k.).
„ *11.* M. Á. V. szegedi üzletvez.: **árúraktár építése** (lásd a hirdetések közt).
„ *11.* Pozsony város mérnöki hiv.: **vasbetonhid építése.**
„ *12.* Szekszárdi á. é. hiv.: 1·978 *km* **útépítés** Felsőnyéken.
„ *12.* Körmöcbánya város polgármestere: **tűzoltó-szertár építése** (21606·56 k.).
„ *12.* Miskolci m. kir. pénzügyigazgatóság: **plébániaépület helyreállítása.**
„ *12.* Komáromi folyammérnöki hiv.: **kő- és kaviesszállítás.**
„ *13.* Boldogasszonyfalva község (Bács m.) elülj.: **útépítés.**
„ *14.* Dévai á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ *15.* Bulkeszi község (Bács m.) elülj.: **artézi kútfúrás.**
„ *15.* Bács m. alispánja, Zombor: **útépítés.**
„ *15.* Verebi róm. kath. hitközség: **iskolaépítés.**
„ *15.* Soroksár község elülj.: **járdaaszfaltozás.**
„ *15.* Budapest tanácsa: a dugonicsutcai iskola **föld-, kőműves- és elhelyező-munkái.**
„ *16.* Podolini róm. kath. hitközség: **templomjavítás.**
„ *16.* Csurog község elülj.: **közvágóhíd építése** (10010 k.).
„ *17.* Borsod m. alispánja: **híd- és áteresz-építés.**
„ *18.* Lajtaszentmiklós község elülj.: **óvodaépítés** (33447 k.).
„ *20.* Nyitrai á. é. hiv.: **hídépítés.**
„ *20.* Kislakai g. kel. hitközség: **templomépítés** (18356 k.).
„ *20.* Makó város tanácsa: **téglagyár-bérbeadás**; bp. 1000 k.
„ *20.* Nagyszőllősi á. é. hiv.: **3 műtárgy, hidak és átereszek építése.**
„ *20.* Újfehértó község (Szabolcs m.) elülj.: **bérház-építés.**
„ *21.* Eperjesi á. é. hiv.: **épülettatarozások.**
„ *21.* Soroksár község elülj.: **mocsárvíz-lecsapolás.**
„ *21.* Sümeg község elülj.: **óvodaépítés.**
„ *21.* Tiszadob község elülj.: **járdakövezés.**
„ *21.* Lőcsei á. é. hiv.: **templom és paplak helyreállítása** Rélyón.
„ *21.* Keresk. min.: **kaviesszállítás** az állami útakra 1911—1916. évben.
„ *21.* Zalaegerszegi á. é. hiv.: **hidak javítása.**
„ *21.* Dévai á. é. hiv.: **útburkolás** (125463 k.).
„ *22.* M. Á. V. kolozsvári üzletvezetőség: **fölvételi épület építése** Zernest állomáson.
„ *22.* Nagyvárad város tanácsa: **vámházak építése,**
„ *22.* Nagyvárad tan.: **vízv. szerelő-telep és lakás építése.**
„ *22.* Nyiregyházai á. é. hiv.: emeletes **bérház** építése.
„ *22.* Pőstyén járás szolgabírája: **elemi iskola építése** (19289 k.) (lásd a hirdetések közt).
„ *22.* M. Á. V. szegedi üzletvez.: **faggyú, szappan, cirokseprő, carbolineum szállítása** (lásd a hirdetések közt).
„ *23.* Keresk. min.: **kaviesszállítás** az állami útakra 1911—1916. évben.
„ *24.* Borsod m. alispánja, Miskolcon: **kaviesszállítás.**
„ *24.* Máramaros m. alispáni hiv.: **útáthelyezés** (29204·88 k.).
„ *24.* Beregszászi m. kir. pénzügyigazgatóság: **templom és tanítólakás javítása** Tiszaujlakon.
„ *25.* Vallás- és közoktatásügyi miniszterium: **polgári leányiskola és elemi iskola építése** Besztercén.
„ *25.* Keresk. min.: **kaviesszállítás** az állami útakra 1911—1916. évben.
„ *25.* Nagyszőllősi á. é. hiv.: az állami közútakra 1911—1916. évben szállítandó **kavics.**
„ *25.* Tahitótfalu község elülj.: **útépítés.**
„ *26.* M. Á. V. szegedi üzletvez.: **homok, mész és kőtörmelék szállítása** (lásd a hirdetések közt).
„ *26.* Sarkad község elülj.: **óvodaépítés.**
„ *27.* Borsod m. alispánja, Miskolc: **hidak építése.**
„ *28.* Versec polgármestere: **hidak építése.**
„ *28.* Pécsi kir. törvényszék elnöke: **járásbirósági épület emelése** Sásdon.
„ *28.* Keresk. min.: **kaviesszállítás** az állami útakra 1911—1916. évben.
„ *28.* Zalaszentbalázs község elülj.: **épület-átalakítás.**
„ *29.* Tótmegyer község elülj.: **iskolaépítés.**
„ *29.* Pécsi törvsz. elnöke: **járásbiróság** építése.
„ *29.* Beregszászi á. é. hiv.: **hídépítés** a Borzsa folyón: *a)* alépítmény, *b)* vasszerkezet.
„ *30.* Veszprém vm. alispánja: **vasbétonhid építése** (5307 k.).
„ *30.* Nyitrai á. é. hiv.: **hídépítés és útrendezés.**
„ *30.* Budapesti á. é. hiv.: **kaviesszállítás** az 1911/16. években a törv. hat. útakra.
„ *30.* Kecskemét város polgármestere: **vízmű építése.**
„ *30.* Keresk. min.: **kaviesszállítás** az állami útakra 1911—1916. évben.
dec. *3.* Nagyenyedi á. é. hiv.: **útépítés.**
„ *5.* Balavásár község (Kisküllő m.) elülj.: **iskolaépítés.**
„ *15.* Szilágyzoványi ref. egyház; **templom-helyreállítás.**
1911 jan. *18.* Szefkerini g. kel. szerb egyház: **templomtorony föláll ítása.**
„ *28.* Budapest tanácsa: **gáztartó, szénszállító berendezés és gázfejlesztő építése** (lásd a hirdetések közt).

8

1911 február 1:

1. és 3-án	6—7-ig	Tetőszerkezetek	Sándy Gyula
	7—8-ig	Chémia	Fridrich F. Géza
6—10-én	6—7-ig	Tetőszerkezetek	Sándy Gyula
	7—8-ig	Chémia	Fridrich F. Géza
13—16-án	6—8-ig	Ismétlés	—
17-én	6—8-ig	Vizsgálat	—

A fölvételre jelentkezéskor a magyar nyelv birtokát szóban és irásban és a négy számtani alapművelet tudását igazolni kell. A végzett tanulmányokat és az alkalmaztatás minőségét ki kell mutatni.

Tandíj könyvekkel együtt 30 korona, a beiratáskor fizetendő. Beiratás és fölvételi vizsgálat folyó évi nov. 24. és 25-én este 6 órakor, VIII. Német-utca 22.

Fölkérjük ezek alapján a t, tagokat, hogy munkavezetőiket és segédeiket erre a munkavezetői tanfolyamra figyelmeztessék, azon való részvételre buzdítsák.

A fölvétel a rendelkezésre álló helyiség kiterjedéséhez képest csak korlátolt számú lehet.

Halálozások. ifj. *Aprily* János kőfaragómester, elüljáróságunk tagja f. évi október 10-én hosszas betegség után 37 éves korában jobblétre szenderült. Az elhunyt kartárs szerény munkásságával mindnyájunk szeretetét kivívta.

Kudelka Jakab kőmívesmestert, elüljáróságunk pótló tagját 36 éves korában rövid szenvedés után a halál kiragadta szerető családja és ismerősei köréből. Kudelka Jakabot nagy vállalkozásai mellett ki nem apadható jó humora, a szenvedők iránt fáradhatatlan, áldozatra kész jótékonysága és megbízhatósága a kartársak előtt kedveltté tette.

A férfikoruk delén, korán elköltözött két derék férfiú emlékét a kartársak őszinte szeretete fogja fenntartani.

A segédeknek a munkából hétközben való kilépése. Mind gyakrabban érkezik panasz arról, hogy a segédek hétfőn vagy hétközben lépnek ki, sok esetben olyképp, hogy előző héten munkabérökre előleget is kértek és kaptak. A panaszok arra vallanak, hogy a tagtársak és a munkások kezelésével megbízott alkalmazottaik nem veszik maguknak fáradságot, hogy a munkarendet és a segédek által aláírt szerződési nyilatkozatokat megismerjék. Ezzel nemcsak magukra teszik ki a munkások szerződésszegéseinek és ezek okozta anyagi károknak; de előmozdítják a fegyelem lazulását, amelynek az egész ipar kárát vallja. Figyelmeztetjük ennélfogva a t. tagtársakat a kőmívesmunkarend 11. pontjára és az ipartörvény 195. §-ára, melynek értelmében azt a munkást, aki szabályszerű felmondás nélkül lép ki a munkából, az iparhatóság visszahozathatja, kötelességének teljesítésére szoríthatja s ezenfelül 40 koronáig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalhatja. Az ipartörvény 93. §-a pedig így intézkedik: „Habár kellő időben történt is a felmondás, az a segéd, ki darabszámra fizettetik, addig nem léphet ki, amíg az átvett munkát a szerződésnek megfelelőleg be nem fejezte; valamint az sem, ki a munkabérére kapott előleget le nem dolgozta, vagy meg nem térítette". Ne panaszkodjék, hanem önmagára vessen, aki a törvényadta jogát érvényre juttatni elmulasztja és panaszával az illetékes kerületi elüljárósághoz nem fordul.

Az alvállalkozók által alkalmazott munkások bérének biztosítása a fővállalkozó által. A bírói gyakorlat szerint az alvállalkozó által alkalmazott munkások béreiért, ha az alvállalkozó nem önálló iparos, vagy ha önálló iparos is, de vagyontalan, a fővállalkozó szavatol. Erre a körülményre azzal figyelmeztetjük a t. tagokat, hogy az alvállalkozók munkásai bérének kifizetésére ügyeljenek. Mert különben megeshetik velük, hogy az alvállalkozónak egyszer kifizetett bérösszeget, másodszor a munkásoknak lesznek kénytelenek kifizetni.

Elvi jelentőségü döntvény. *Kártérítés* csakis a baleset következtében szenvedett sérüléshez és az általános munka- és keresetképtelenségnek a baleset folytán beállott csökkenéséhez mérten jár; nem jár tehát az azért felmerült hátrányért, hogy a sérült nagyfokú közellátása miatt vasút forgalmi szolgálatra amúgy sem lett volna alkalmazható.

A kártérítési összeg megállapításánál csakis a baleset idejében volt keresmény az irányadó. Annak esetleges emelkedése nagyobb kártérítési igény emelésére törvényszerű alapot nem nyujt. (Curia 5585/909. sz. a.)

A munkavezetők felelőssége az épületen felmerülő kihágásért. Nagy panasza munkaadóinknak, hogy a kerületi kapitányságok az épületen előforduló minden legkisebb kihágásért személyesen az építőiparost vonják felelősségre, annak dacára, hogy az építést nem maga, hanem pallérja vezeti s a netáni kihágás a munkavezető pallérnak intézkedéséből vagy mulasztásából eredt. Egy kerületben a kapitányság ügyeit vezető rendőrtanácsos pedig mind a mestert, mind a pallért idézi és bünteti. F. hó 14-én *Gunszt* József ipartestületi főjegyző vezetése alatt ipartestületünknek és a budapesti építőmesterek szövetségének küldöttsége járt dr. *Boda* Dezső rendőrfőkapitánynál ennek a fonák állapotnak megszüntetése végett. Egyben felhívta a küldöttség a főkapitány úr figyelmét arra a szándékosság jeleségeivel bíró eljárásra, melyben a kerületben építő iparosoknak néhány hét óta, a kapitányság vezetésében beállt változás óta részök van. A főkapitány úr jóindulattal meghallgatván a küldöttség panaszát, sajnálattal utalt, mint az építésnél előforduló kihágások egyik kiváló okára, arra az észszerűtlen rendszerre, hogy Budapesten előbb építik fel az utcák épületeit s csak azután helyezik karba az utakat és utcákat. Megigérte, hogy a kerületi kapitányságok vezetőit utasítani fogja, miképp az építési kihágások azon könnyebb eseteiben, melyekben a felelősség átruházása elfogadható, egyeneseu a munkavezetőket vonják felelősségre. Egyszersmind abba a kerületbe, melyből az a panasz, hogy az építőiparosok ellen az eljárás bizonyos animozitással gyakoroltatik, gyors vizsgálattétel végett dr. *Pekáry* Ferenc főkapitányi helyettest küldte ki.

Ennek az ügynek folyományaképp felhívjuk a t. tagokat, hogy minden kerületben, melyben oly építést végeznek, hogy a vezetés önálló pallérra van bízva, ezt a körülményt az illetékes kerületi elüljáróságnál és pedig minden egyes munkavezetőre nézve külön, egy-egy koronás bélyeggel ellátandó, beadványban jelentsék be, hogy a kerületi elüljáróságok a kerületi mérnököket és a kerületi kapitányságokat erről a felelősség áthárítása végett értesíthessék.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A fővárosi középítési bizottság

október 28-iki ülésén elfogadta a Nagydiófa-utcára a Közmunkák Tanácsának javaslatát, mely szerint azt mind a két oldalon kiszélesítik; elfogadta a Jósika-, a Vörösmarty- és az Ipoly-utca csatornázásának, — a Napos-út folytatásának és a Németvölgyi-út alsó szakasza szabályozásának a tervét. A Rákos patak mellett kért telekfölosztást addig nem engedélyezik, míg az építésügyi új szabályzat életbe nem lép. Megengedte végül a bizottság a budai aut. izr. hitközségnek, hogy a farkasréti izr. temetővel szemben új temetőt nyisson.

A magánépitési bizottságnak okt. 31-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

99023. Nay és Strausz, Margit-körút 31. négyemeletes ház.

97591. Fischer Adolfné, Dorottya-u. 723. hrsz. négyemeletes ház; terv. Ágoston Emil.

98461. Mattausch Frigyes, Nagykorona-u. 811. hrsz. négyemeletes ház; terv. Jónás Dávid és Zsigmond.

97126. Woratsek Antalné, Ménesi-út 13360. hrsz. emeletes ház; terv. Jakabffy Zoltán.

100456. Elek Emil, Albert-u. 34. földszintes ház; terv. Vojtha K.

97127. Mitterdorfer Ottó, Ménesi-út 13361. hrsz. emeletes ház; terv. Jakabffy Zoltán.

94544. Meister Sámuel, Dongó-u. 3. földszintes ház; é. m. Stechlick A.

99277. Horváth István, Lengyel-u. 2004. hrsz. földszintes ház; é. m. Kovács László.

101432. Blahó és Steinbeisz, Lőcsei-u. 9. földszintes ház.

92732. Özv. Mátrai Kálmánné, Áldás-u. 12. emeletes ház; terv. Weil Lipót.

Átalakításokra:

100602. Grund Józsefné, Kőbányai-út 8581. hrsz.
100509. Beniczky Béla, Alkotás-u. 9.
101125. Holdonner Ignác, Dohány-u. 64.
99922. Kratochwill Hugó, Ilka-u. 33.
99332. Herz Hugóné, Örömvölgy-u. 6537. hrsz.
95977. Szüsz Vilmos, Madách-u. 17.
94526. Miholik János, Pusztaszeri-út 3.
99021. Hodosi Irén, Füzér-u. 19.

Jónás Dávid és Zsigmond

tovább

Kabdebo Bp

4. l. – 8. l.

63. l.

(2)

is bátor vagyok szives megjelenését

A pályamunkák f.évi dec

nosan kiállitva az Iparcsarnokban.

1 drb.melléklet.

Budapest,1933.november hó 20-á

Jónás Dávid és
Jónás Zsigmond

nincs
led
2

az alábbi terv.
III. díj

Magyar Építőművészet
1926, 7-8. sz. 19. l.
(Budapest szekesfőváros
Hengermalom-utcai
bérház tervpályázata,
műszaki vajzzal.

2

lyában vehetik át. 11. A nem díjazott, továbbá a meg nem vásárolt pályaművek a bírálati eljárás befejezése után legkésőbben négy hét alatt a szerzőknek a bírálati jegyzőkönyv másolatával együtt megküldendők. Kelt Budapesten, 1910. évi április 6-án. Báró *Forster* Gyula, az Erzsébet-emlék végrehajtó bizottságának elnöke.

A Magyar Épitő- és Iparművészeti Rajzolók Országos Egyesületében folyó hó 13-án egyetemes szakülés keretében *Timár* Béla felolvasást tartott „A közönség és a műszaki aesthetika" címmel. Felolvasása a közönségnek a műszaki világtól való elkülönítettségének okait tárgyalta és rámutatott azokra a módokra, amelyek alkalmazása folytán ez okok megszűnnének és a magyar közönség intensiv érdeklődésével fejlődhetnék a magyar műszaki élet. Az ülés második tárgya az egyesületnek egy olaszországi tanulmányi kirándulás tervének megvitatása volt, amely terv megállapítására háromtagú bizottságot küldtek ki. E bizottság tagjai: Cortellini Lajos, Wannenmacher Fábián, Berger Dezső.

Tervpályázat eredménye. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság a budapesti Mária-Valéria- és Vigadó-utca sarkán fekvő telkén építendő ház terveinek elkészítésére pályázatot hirdetett. A beérkezett 13 pályamunka közül a jury az első díjat (4000 k.) a „Danubius" jeligés pályaműnek (tervező *Kármán* Aladár és *Ullmann* Gyula építészek), a második díjat (2500 k.) a „Delphin" jeligés pályaműnek (tervező *Baumhorn* Gyula építész), a harmadik díjat (1500 k.) pedig az „X" jeligés pályaműnek (tervező *Jónás* Dávid és *Jónás* Zsigmond építészek) ítélte oda. Megvételre ajánlotta a „Vaskapu" (tervezők *Hajós* és *Villányi* építészek) és a „Tengerre magyar" jeligés (tervező *Gerster* Kálmán építész) pályamunkákat.

Az Asztalosmesterek Országos Szövetségének — mely folyó hó 3-án alakult meg — alapszabályai a szövetség céljául és eszközeiül ezeket jelöli meg: *Cél:* 2. §. Az Asztalosmesterek Országos Szövetségének célja: az önállóan működő asztalosmestereket szoros kapcsolatba tömöríteni avégből, hogy *a)* azok közös érdekeit egyöntetű eljárással megvédje; *b)* munkaadók és munkások közt állandó békés viszonyt teremtsen; *c)* a munkások jogosult kívánságainak elismerése mellett, a jogosulatlan követelések ellen törvényes eszközökkel védekezzék; *d)* a tisztességtelen verseny ellen védekezzék; *e)* hogy az asztalosipart fejleszsze és a külföldi verseny ellen lehetőleg megvédje; *f)* meglévő más országos munkaadó-szövetségekkel az érintkezést keresve, velük kapcsolatos működést biztosítson. *Eszközök:* 3. §. Célját az Országos Szövetség következő eszközökkel kívánja elérni: *a)* az asztalosmesterek létező, esetleg alakítandó szövetségeit a csatlakozásra szólítja föl; *b)* ipari ügyekben közös előterjesztéseket tesz az illetékes hatóságokhoz; a nagyközönséget tájékoztatja; a tagoknak fölvilágosítást nyujt és esetleg jogi képviseletükről gondoskodik; *c)* a különböző helyeken fennálló munkafeltételek és munkamegszüntetések, valamint a munkásokkal folytatott érintkezések alkalmával tett tapasztalatoknak a tagokkal leendő ismertetéséről gondoskodik; *d)* a munkamegszüntetésre vezethető okokat megvizsgálja és azoknak lehető elhárítására törekszik; *e)* a dolgozni akaró munkásokat védelemben részesíti; *f)* kötelező munkásközvetítő intézeteket létesít a tagoknak; *g)* megfelelő munka- és műhelyrendek, árszabás, valamint vállalati szerződések szerkesztéséről és azok használatának terjesztéséről gondoskodik; *h)* gyors értesítés berendezésével a központ s a kerületek közötti érintkezést fönntartja; *i)* a munkásviszonyokról és a munkások mozgalmairól statisztikai kimutatásokat szerkeszt és azokat felhasználja; *k)* szükség esetén a szövetség céljaira szolgáló lap kiadásáról gondoskodik; *l)* asztalosipari országos kongresszusokat és vándorgyüléseket tart, ismeretterjesztő előadásokat rendez.

A székesfőváros 1910. évi épitőprogrammja. *Bárczy* István polgármester elnöklésével a városi építkezésekre felügyelő bizottság megvitatta az idei építőprogrammot. A programm jelentékenyen kisebb a tavalyinál. Az egész befektetés 13 milliom korona, amiből 7 milliom korona jut 14 iskolára, 3 milliom korona öt háromemeletes bérházra, amelyben 500 lakás lesz s egy műhelybérházra, 3 milliom korona pedig hat épületben 850 földszintes kislakásra és 250 szükséglakásra.

Iparos képviselőjelöltek. A pár hét múlva megtartandó országgyűlési képviselőválasztásokra eddig *Hlatki-Schlichter* Lajos építőmester Győrben, *Kujniss* Gyula pékmester Losoncon, ifj. *Krémer* József építőmester Temesvárt a jelölt.

A budapesti épitésügyi új szabályzat tárgyában a Magyar Építőművészek Szövetsége e hó 21-én *Palóczi* Antal első mester elnöklete alatt egyetemes ülést tartott, melyen a tagok rendkívül nagy számban vettek részt. Megjelent az ülésen a székesfőváros részéről dr. *Bárczy* István polgármester is. *Spiegel* Frigyes előadó ismertette a Fővárosi Közmunkák Tanácsa által megállapított építésügyi szabályzat tervezetét és úgy socialis, mint aesthetikai szempontból csoportosította észrevételeit, amelyek világosan igazolják a tervezet hiányait és hibáit. Lényeges akadálya a helyes szabályzatnak, hogy a székesfővárosnak még mindig nincs *végleges szabályozó terve*, ami az övezeti beosztások helytelenségére vezetett. A Közmunkák Tanácsa készített ugyan egy ily szabályozó tervet, amelyet legutóbb a főváros is megbírált, erről azonban kitűnt, hogy úgy az övezeti beosztások, mint általános városrendezés szempontjából lehetetlen terv. A másik fontos hibája a tervezetnek, hogy egyenlő hygienikus szempontokkal minden részében ellenséges indulatot mutat a beépítés gazdaságos módjaival szemben. Az építészeinknek nemes törekvését, hogy az eddigi rossz bérháztypusokat kiküszöböljék, és helyükbe világosság és lakályosság szempontjából jobb és emellett olcsóbb lakást létesítsenek, csaknem minden intézkedésével korlátozni óhajtja a szabályzat. Az előadó észrevételeit az egyetemes ülés elfogadta és részletes megvitatását sürgősen napirendre tűzte. Dr. *Bárczy* polgármester a hallottak után örömmel látja azt a nézetét, hogy a szabálytervezet a jelen alakjában bizonyára el nem fogadható, és ezért kérte volt ő a Közmunkák Tanácsát, hogy a főváros észrevételeinek megtétele végett az tétessék át a fővároshoz. A módosítások megállapítása végett az illetékes közegek bevonásával értekezletet fog egybehívni és kéri a Magyar Építőművészek Szövetségét, hogy abban résztvenni és javaslatait ottan megokolni és őt egy jó szabályzat megteremtésének törekvésében támogatni szíveskedjék.

† **Klein H. János** előkelő budapesti építőmester 71 éves korában f. hó 20-án elhunyt; a boldogultat nagy részvét kísérte 21-én sírjába, barátainak, kartársainak, ismerőseinek nagy száma jelent meg a végtisztességtételre, amikor *Kauser* Gyula, a Magyar Építőmesterek Egyesületének elnöke ezekkel a szavakkal búcsúzott el tőle: Mélyen tisztelt gyászoló közönség! A sors kifürkészhetetlen esélyeivel szemben mi, gyarló emberek, tehetetlenek vagyunk és azért bele kell törődnünk abba, hogy csak a multtal lehet foglalkoznunk akkor, amidőn szeretett Klein H. János barátunk ravatala előtt állunk. Ő nem volt az ékesszólás embere és ennélfogva nem tudta édes hazai nyelvünk virágait illatos csokorba fűzni, azt szálló igékkel és hangzatos frázisokkal fűszerezni, hogy észmeit, melyek nemes szivéből eredtek, nekünk érthetőkké tegye; nem, ő dolgozott és pedig fáradhatatlanul dolgozott a mi érdekünkben, a magyar építőmesterek jóvoltáért. Ő felismerte annak szükségét, hogy az építőmesteri kar csak akkor tud céltudatosan és eredménynyel eljárni, és saját érdekeit hathatósan megvédeni, ha tömörül, ezért alkotta meg a Magyar Építőmesterek Eegyesületét, mely egyesület azóta virágzik és nagygyá nőtt, és mely egyesület kebeléből származott a magyar építőiparosok hatalmas szövetsége, melynek híre és áldásos működése az egész magyar ipar érdekében magyar hazánk minden vidékére kiterjed, és ezáltal az ő kezdeményezése folytán nemzeti célokat ért el. Köszönet és mélyen érzett hála legyen emlékednek a Magyar Építőmesterek Egyesülete, valamint a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete részéről, melynek évek során ugyancsak buzgó tagja és érdemes pénztárosa voltál. Mélyen és eltörülhetetlenül fog élni szívünkben emléked. Isten hozzád kedves halott, lengjen az örök béke és kartársaid hálája poraid felett!

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ-EGYLET.

A mű- és középitési szakosztályok ülése április 18-án. Elnök *Nagy* Virgil, jegyző *Rerrich* Béla, jelen volt 50 tag. Az ülés első tárgya *Liptai* Albert (vendég) fölolvasása: *Borpalota Budapesten.* Az előadó a borpalotát a Gellérthegynek a Duna felé fordított oldalába tervezi, félig a szabadban, félig a hegyben. Ebben csak állami védőjegygyel ellátott palackborok volnának fogyaszthatók és eladhatók. Volna itt borkóstoló, állandó borkiállítás, egy nagy terem a tömegborok és több terem a kiválóbb fajborok számára. A külföldön kitűnően bevált borárveréseket is itt rendeznék. Apró, olcsó pénzen kapható mintaüvegek is lennének, amiket mindenki hazavihetne. Házhoz is szállítanának bort, még pedig ingyen. Természetesen a vidékre is, a külföldre is. A külföldi városházi borpincék (Rathauskellerek) mintájára tervezi ezt az intézményt az előadó. Ha nagyobb akadályba ütköznék a Gellérthegy oldalában való létesítése, akkor vagy az építendő új városházán kellene elhelyezni, vagy pedig a belváros valamely forgalmasabb pontján. A dolog iránt a földmivelésügyi minisztérium is érdeklődik, évek óta tanulmányozza ezt a kérdést és az intézményt bizonyára úgy anyagi, mint erkölcsi tekintetben támogatná. Érdekes,

hogy két fiatal agilis nagyvendéglősünk már 400.000 koronát ajánlott fel e célra. Az előadó végül kérte az egyesületet, hogy a maga részéről is tanulmányozza és karolja fel ezt a kérdést. Ha realizálásra kerül a terv, az egyesületet fogják felkérni pályázat hirdetésére és annak eldöntésére. A felolvasást az *elnök* megköszönvén, megjegyezte, hogy ennek az eszmének elsősorban a társadalmat kell megnyerni, az építészekre csak azután kerülhet a sor, akik az építkezést kétségtelenül nagy rokonszenvvel fogják támogatni. — A győri osztálynak az „építész" cím használata dolgában a működő bizottság ad feleletet. — Zenta község kórházi tervpályázatának biráló bizottságába a jövő ülésen választanak egy tagot. — *Kótay* Albertnek azt felelik a szakosztályok, hogy az építész képesítésénél fogva illetékesen bírálhatja meg az épületek vízvezetékét.

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Oszvaldik Gyula (Budapest) építőmesternek április 19-én és *Rácz* Lipótnak (Budapest) április 22-én letett szakvizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt kiadta.

MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE.

A választmány ülése április hó 21-én. Elnök *Kauser* Gyula, jegyző előbb *Pásztor* Béla, majd *Miklós* Ede. Jelen vannak: *Mann* József, dr. *Kéler* Zoltán, *Porzsolt* Ernő, *Farkas* Elek, *Báthory* István, *Sturm* Károly, *Szuchy* János, *Graf* Lajos, *Schneider* Róbert, *Gunszt* József, *Marton* Ákos, *Karvaly* Gyula, *Réti* Benő, *Rothauser* Lajos, *Székely* Marcell választmányi tagok és számos egyesületi tag.

1. Az *elnök* lendületes szavakka nyitja meg az új elnöksége idejében egybehivott első választmányi ülést és a tagokat erélyes munkára hívja fel. Igaz sajnálattal jelenti be napirend előtt *Klein* H. Jánosnak, az egyesület körül kiváló érdemeket szerzett kartársunknak halálát és indítványára elhatározza a választmány, hogy részvétét jegyzőkönyvben örökíti meg és erről a hozzátartozókat levélben értesíti.

A jegyzőkönyv felolvastatott és hitelesíttetett. A mai jegyzőkönyvet hitelesíteni *Szuchy* János és *Karvaly* Gyula kérettek fel.

2. *Kunfalvy* Nándor levelet intézett az elnökhöz, melyben megköszöni tiszteletbeli taggá történt megválasztását. Egyben 100 koronával nagyobbítja alapító tagdíját, 100 koronát pedig a megalapítandó *nyugdíjalap* javára adományoz.

A választmány az adományokért jegyzőkönyvi köszönetet mond.

3. Az elnök felolvassa az újonnan megválasztott tisztikar és választmány névsorát.

Dr. Kéler Zoltán ügyész levele, melyben alapító tagsági díját 200 koronáról 400 koronára növeli, örvendetes tudomásul szolgál és a választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

4. Belépésre jelentkeztek: *Vogel* Jenő építőmester, ajánlja Sziklai és Miklós Ede; *Walvogel* Gyula építőmester, ajánlja Csimár Károly és Hoffmann Dezső; *Weidlinger* Andor, ajánlja Sziklai és Miklós Ede; egyhangúlag a tagok sorába vétettek fel. — Holstein és Sterner, Haas Fülöp és fiai, Dulitzky József, Dvorzsák Rezső és Molnár György kilépését tudomásul veszi és a tagok sorából törölni elhatározza a választmány.

5. A nagyszombati téglagyár, Deutsch Ádám első pécsi mész- és gőztéglagyára, továbbá a sajkószentiváni téglagyár levele az anyagtermelő szövetséghez áttenni határoztatott el.

6. *Karvaly* Gyula bejelenti, hogy Kúnfalvy volt elnök alapítványához 50 koronával hozzájárul; a választmány zajos helyesléssel veszi tudomásul és a jelenlevő tagok önként adakoztak a nemes intézmény alapjának megteremtéséhez, névszerint: Székely Marcell 100 k., Lukács és Rác 100 k., Sturm Károly 50 k., Rothauser Lajos 50 k., Marton és Szalka 100 k., Szuchy János 50 k., Balás Farkas 50 k., Fejér Lajos 100 k., Klenovits és Báthory 100 k., Réti Benő 50 k., Miklós és Wirth 100 k.

Az *elnök* indítványára a választmány a nyugdíjintézmény alapszabálytervezetét elkészíteni öttagú bizottságot alakít; a bizottság tagjai: Kúnfalvy Nándor, dr. Kéler ügyész, Mann József, Marton Ákos és Pásztor Béla.

Elnök az ülést 8 órakor bezárja.

BUDAPESTI ÉPITŐ-, KŐMŰVES-, KŐFARAGÓ- ÉS ACSMESTEREK IPARTESTÜLETE.

A budapesti ref. egyház tanonc-otthont állított fel VIII. Rákóczi-út 9. sz. alatt 50 fiúnak valláskülönbség nélkül való befogadására. Ellátási díjban teljes ellátásért a mester 5 koronát, a szülő 2 korona 50 fillért fizet. Mosásért hetenkint 50 fillér fizetendő. Felvilágosítást ad a budapesti református lelkészi hivatal IX. Kálvin-tér 7. sz. alatti prospektusa. A lelkészi hivatal egyszersmind tanoncokat is közvetít.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak ápr. 18-án tartott ülésén *új építkezésre nyert engedélyt:*

35488. Ifj. Radulescu György, Hajadon-u. 2178. hrsz. négyemeletes ház; terv. dr. Lipták és társa.

22134. Piatnik Nándor, Rottenbiller-u. 17. háromemeletes toldalék; é. m. Paulheim és Weninger.

30741. Özv. Fuchs Rudolfné, Völgyi-u. 7213. hrsz. emeletes épület; terv. Salkovits Károly.

27967. Frankl Ilona, Márvány-u. 12959. hrsz. négyemeletes ház; terv. Károly Lajos és Markovits Sándor.

30149. Kovács Frigyes, Mészáros-u. 1293/5. hrsz. négyemeletes ház.

33120. Kereskedő ifjak társulata, Molnár-u. 35. hrsz. háromemeletes ház: é. m. Bloch Alfréd.

25330. Röser János, Aradi-u. 3410. hrsz. háromemeletes ház; terv. Kőrösi Albert.

27761. Concordia gőzmalom r.-t., Soroksári-út 24. négyemeletes ház; é. m. Havel Lipót.

34897. Rigóc Karolin, Bulyovszky-u. 2984. hrsz. négyemeletes ház; é. m. Fodor Gyula.

35302. Székács Antal, Nagy-János-u. 4203. hrsz. háromemeletes ház; terv. Messinger Alajos.

30278. Hangya szöv., Közraktár-u. 9432. hrsz. négyemeletes ház; terv. Takách Béla.

29217. Házépítő és telepítő bank r.-t., Átlós-út 13866. hrsz. négyemeletes ház; terv. Reiss Zoltán.

35259. Magyar Aero-Club, Fehér-út 7502. hrsz. hangárok és épületek; é. m. Wellisch Arnold.

35235. Kallós Manó, Gubacsi-dülő 3640. hrsz. földszintes ház; é. m. Gorszky Károly.

16257. Havas József, Istenhegy 9641. hrsz. földszintes ház.

22778. Faludi Ágoston, Sasad 12508. hrsz. családi ház; é. m. Wastel F.

25425. Pável Gábor, Filatori-gát 6348. hrsz. földszintes ház; é. m. Schaffler István.

34865. Máté József, névtelen-u. 3. földszintes ház; é. m. Skorka M.

32679. Schäffer János, Török-u. 2. földszintes ház; é. m. Riedl M.

35264. Follért Károly, Labanc-út 8203. hrsz. családi ház; é. m. Schömer Ferenc.

35242. Fischer és Detoma, Fehérvári-út 47. családi ház.

25333. Reisz Miksa, Röppentyű-u. 1628. hrsz. földszintes ház; é. m. Csillag Károly.

25346. Csereklye István, Komócsi-u. 50. toldalék; é. m. Stechlik A.

25926. Moiret Lajos, Nyitra-u. 3. földszintes ház; é. m. Sorg Antal.

31610. Lőrincz Alajos, Albert-u. 24. földszintes ház; é. m. Broskó J.

31110. Ladányi József, Kisceli-u. 4. földsz. ház; é. m. Oszfalk Antal.

31101. Berta Magó István, Németvölgy 12718. hrsz. családi ház; é. m. Trellay János.

30441. Longauer Elemér, névtelen-u. 39. földszintes ház.

29668. Szántó Salamon, Ujhegyi-út 8290. hrsz. toldalék; é. m. Rigler József.

Átalakításokra:

32671. Tömöri Kálmán, Erzsébet-tér 7.

33267. Dr. Szelényi Lajos, Erzsébet-körút 2.

32642. Gromovszky Márton, Kápolna-u. 3.

32699. Reichl Kálmán, Nefelejts-u. 47.

25396. Triesti ált. bizt. társulat, Dorottya-u. 10.

26833. Guttmann Mór, József-u. 62.

35191. Holndonner Ferenc, Ó-u. 18.

33017. Mayer Miksa, Dessewffy-u. 13.

35283. Özv. Poloczek Jánosné, Vámház-körút 6.

Jónás Zsigmond

465 **Vágó László, Vágó József.** A Pesti Madyar Kereskedelmi Bank palotája Építészi rajz. Magántul.

466 **Jónás Zsigmond.** Építészeti vázlatok. Magántul.

467 **Jónás Zsigmond.** Útszéli kápolna. Műépítészeti terv. Magántul.

468 **Jónás Zsigmond.** Útszéli kápolna. Vizf. Magánt.

469 **Jónás Zsigmond.** Park-bejáró. Krétarajz. Magántul.

470 **Jónás Zsigmond.** Crematorium. Távlati kép. Szénrajz. Magántul.

471 **Jónás Zsigmond.** Crematorium columbariummal. Vízfestm. Magántul.

472 **Jónás Zsigmond.** Építészeti vázlatok. Magántul.

473 **Jónás Zsigmond.** Crematorium. Belső távlati kép. Krétarajz. Magántul.

474 **Jónás Zsigmond.** Crematorium metszete. Vízfestmény. Magántul.

475 **Jónás Zsigmond.** Török-bankház pályaterve. Tollrajz. Magántul.

476 **Jonás Zsigmond.** Török-bankház pályaterve. Tollrajz. Magántul.

477 **Serly Ottó.** Zsidó templom. Tanulmány. Plajbászrajz. Magántul.

478 **Serly Otto.** Zsidó templom. Tanulmány. Plajbászrajz. Magántul.

479 **Reiss Zoltán.** Az új vallás- és közoktatásügyi miniszterium főhomlokzata. (Pályamű.) Vízf. Magánt.

480 **Scheiber Miklós.** Nyaraló távl. képe. Építész. t. Tempera. Magántul.

481 **Scheiber Miklós.** Nyaraló terve. Építészeti rajz. Mgt.

482 **Schoditsch Lajos.** A kultusminiszterium pályaterve. Vízfestm. Magántul.

483 **Scheiber Miklós.** Tanyai ház. Építészeti tanulm. Mgt.

484 **Faragó Géza.** Női portrait. Tempera. Magántul.

485 **Barta Ernő.** Kártyavető cigánylányok. Vízfestm. Löwenstein A. úr tulajdona.

486 **Faragó Géza.** Magány. Tempera. Eladó.

Képröm Tars. 1905/6-
téli Kiáll

487 **Faragó Géza.** Ünnepnapok Tempera. Magántul.

488 **Tikáts Adolf.** Árok-utcai részlet Budán. Kőnyomat. Eladó.

489 **Loew György L.** Ágnes. Színes rajz. Magánt.

490 **Faragó Géza.** Volt egyszer egy királyfi. Tempera. Magánt.

491 **Conrad Gyula.** Favágók. Eredeti fametszet. Eladó.

492 **Conrad Gyula.** Erdőben. Eredeti fametszet. Eladó.

493 **Faragó Géza.** Nocturne. Tempera. Eladó.

494 **Nagy Sándor.** Méhes előtt. Vízfestmény. Eladó.

495 **Nagy Sándor.** Arcképtanulmány. Vízfestmény. Mgt.

496 **Veress Zoltán.** Tanulmány. Szénrajz. Magánt.

497 **Boemm Ritta.** Falu vége. Vízfestmény. Eladó.

498 **Boemm Ritta.** Falusi lak. Vízfestmény. Eladó.

499 **Boemm Ritta.** Gellérthegyi részlet. Vízf. Eladó.

500 **Székely Árpád.** Est. Eredeti rézkarc. Eladó.

501 **Székely Árpád.** Tövisi részlet. Eredeti rézkarc. Eladó.

502 **Székely Árpád.** Szadai parasztudvar. Eredeti rézkarc. Eladó.

503 **Nagy Vilmos.** Tanulmányfej. Monotipia. Eladó.

504 **Kron Mihály.** Önarckép. Tollrajz. Magántulajdon.

505 **Földes (Feld) Imre.** Budai utcarészlet. Lithographia. Eladó.

506 **Földes (Feld) Imre.** Női akt. Monotipia. Eladó

507 **Földes (Feld) Imre.** Vihar. Monotipia. Eladó.

508 **Vadász Miklós.** Jehova. Rézkarc. Eladó.

509 **Wágner Géza.** Pont de l'Alma Párisban. Rézkarc. Eladó.

510 **Wágner Géza.** I. A sztracenai temetőről. Eredeti rézkarc. — II. Czigánytanya Gölnicpartján. Rézkarc. Eladók.

511 **Wágner Géza.** Vágás szélén. Ered. rézkarc. Eladó.

512 **Földes (Feld) Imre.** Eltünt részlet a Gellérthegyről. Monotipia. Eladó.

J. 4. *Zsigmond*, építész, * 1879 aug. 6. A József-műegyetemen szerzett oklevelet 1903-ban. Műveinek túlnyomó részét bátyja, J. Dávid (l. ott) társaságában alkotta.

725. *Kossuth Lajos.*

Mellig látható, kissé
döke, bajusza és leberetvált
szeme kék. Prémkucsmájá
gallérja lehajtott, begombol
fekete.

Vászon, méretei 63·9 : 53·8
50 K. — Vétetett a gr. Kr
A megszerzésére vonatkozó a
lelt. sznál. — Átvétetett 1895 á
jegyzék 114. — Az átvételt t
8-iki 14895 sz. leirat (159–96).

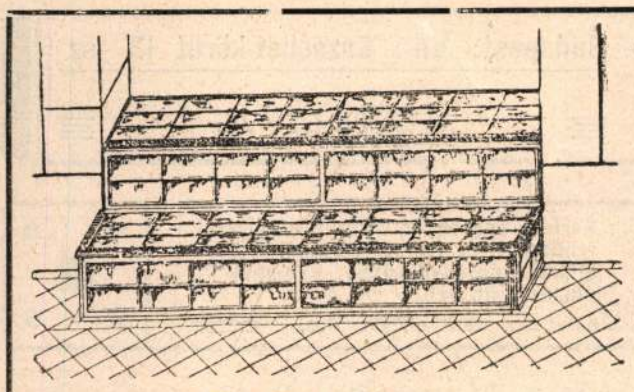

TELEFON 72—44.

Világos pinceket csak **Luxfer-felülvilágitókkal** lehet elérni. Szabad. öntöttvaskeretbe ágyazott felülvilágitóink a járdába helyezhetők 1200 kg. m²-kinti megterhelésig készülnek, absolut vizmentes kivitelben. Csúszás kizárva.

Osztr.-Magyar **Luxfer-Prisma-Gyár** k. f. t. **(Haas és Somogyi mérnökök)**

Budapest, V., Visegrádi-utca 14.

7. Versenytárgyalási művelet. A versenytárgyalási műveletet a részletes terv és költségvetés alapján dolgozzuk ki. Ilyen terv hiányában az előterv és részletes terv költsége is felszámitandó. A versenytárgyalási művelet magában foglalja az árlejtési hirdetmény, pályázati feltételek, ajánlati minta, általános és részletes épitési feltételek, szerződéstervezet és ajánlati költségvetések kidolgozását és a tervnek a versenytárgyalási művelet céljaira esetleg szükséges átdolgozását.

A versenytárgyalàsi művelet nyomtatványainak elkészitési költségét, a sokszorositásokat a tényleges költségeknek megfelelően a megbizó viseli.

Abban az esetben, ha a versenytárgyalási művelet alapján a művezetéssel más mérnök bizatnék meg, akkor a versenytárgyalási művelet elkészitéséért járó dij 25%-kal nagyobbitandó.

8 Ajánlatok felülbirálása. A művezetéssel megbizott mérnök e munkáját külön fel nem számithatja.

Csupán ajánlatok felülbirálására szoritkozó megbizás esetén a táblázatban foglalt dij az első három ajánlatra vonatkozik; minden további ajánlatért a dij 20%-a jár.

Ily részleges megbizatás esetén a mértékadó összeg: a beérkezett ajánlatok átlagösszege.

Az ajánlatok felülbirálásában a számvevői vizsgálat költsége is benfoglaltatik.

9. Az épitési munkáknak személyes ellenőrzése időnkint való kiszállásokkal. Minden, az épitès vezetésével és ellenőrzésével összekötött személyi és dologi kiadást, mint művezetői iroda, helyi épitésvezető, felügyelők, pallérok stb. stb. összes költségét megbizó viseli.

10. Az épitési munkák felügyelete teljes művezetéssel.

A megbizott mérnök viseli a helyszini épitésfelügyelet költségét is; nevezetesen művezetői iroda, helyi épitésvezető, az összes épitési és részlettervek kidolgozásához szükséges szellemi munkának és rajzoknak, azoknak az épitéshez szükséges példányokban való elkészitésének minden költségét. Terveket a munkát végző vállalkozóval elkésziteni nem szabad, kivételt képeznek á gépalapozási terv készitéséhez és ahhoz hasonló műveletben előforduló rajzok, melyeknek adatai a vállalkozótól szerezhetők be.

Vezeti a mérési és épitési naplót. Teljesiti a kitüzéseket. Elkészíti a munkaterveket. Felülvizsgálja a kereseti kimutatásokat.

11. A részletes épitési, pallér- és elhelyező tervek kidolgozása. A teljes művezetéssel való megbizatás esetén ennek költsége külön fel nem számitható. A tervek a mérnök által ugy és olyan mértékben dolgozandók ki, melyeknek alapján a vállalkozó iparos a munkát teljesén elkésziteni képes legyen.

12. Felülvizsgálat, leszámolás és átvétel. Kiterjed a mű helyes, tervszerinti üzemére és épitésére, a szállitott gépek és szerkezetek szállitására ajánlott garanciák megtartására vonatkozó üzemi és hatásfoki próbáira és a végszámla műszaki és számvevői felülvizsgálatára és a felülvizsgálat és a leszámolási jegyzőkönyv elkészitésére. Művezetéssel való együttes megbizatás esetén a pót- és utófelülvizsgálatok is benfoglaltatnak a mű teljes leszámolásáig és átadásáig.

Különmunka esetén a megbizatás a felülvizsgálati és leszámolási jegyzőkönyv átadásával befejeztetett. Az ezutáni munkák külön dijazandók.

13. Üzembentartás. Az üzembentartáshoz szükséges összes személyzeti és dologi kiadások költségét a megbizó viseli.

A megbizott mérnöknek az idő-, dij- és illetménytáblázat alapján fizetendő a dija.

14. Becslés. A becslés a következő munkákból állhat:

a) Leltármegállapitás, tárgyösszeirás.
b) Leltárfelülvizsgálat, tárgyvizsgálat.
c) Beszerzési értékmegállapitás.
d) Becsértékmegállapitás.

(Folyt. köv.)

A vállalkozás körében előforduló jogesetek.

Légszeszvilágitási vállalat felelőssége.

A légszeszvilágitási berendezés olyan vállalat, melynek üzeme harmadik személyek egészségére és életére nemcsak a légszesz robbanékonyságánál fogva, hanem a légszeszvezető csövek megrepedése vagy eltörése esetén kiömlő, illetve kiszivárgó légszesznek belélegzése által is veszélylyel járhat; az ilyen üzem tulajdonosa tehát az erőhatalom (vismajor) esetét kivéve, vétkesség nélkül is felelős azon károkért, amelyek az üzemberendezés hiányaiból másokra hárulnak.

(Curia 909. V/13. 1208/909. sz.)

Kárigény épitési engedély megadása alapján.

A fővárosi hatóság az által, hogy az utca régi magassága szerinti épitkezéshez az engedélyt megadta — noha az utcáknak nagyobb magassága már korábban szabályrendeletileg megállapittatott — nem tehető felelőssé az épitkező által előreláthatott azért a kárért, melyet az utcának a korábban már megállapitott magasságig utóbb történt feltöltése folytán az engedélyezett terv szerint felépült háza használhatóságának és értékének csökkenése által szenvedett.

(Curia 909. VI/22. 1713 909. sz.)

Szakbavágó szabadalmi feljegyzések.

Megadott szabadalmak.

Az alábbi cimü találmányra a megjelölt naptól számitva a megnevezettnek szabadalom adatott, mely a szabadalmi lajstromban a megnevezett számot kapta. A szabadalmi leirásokra a Szabadalmi m. kir. állampénztárnál teendők meg a megrendelések.

46717. lajstromsz. Kotapski Ferenc géplakatos Sniatynban. — Szivattyú, különösen furt kutakhoz. (Képv.: Török.)

—

46718. lajstromsz. Nösner János kereskedő Kolozsvárt. — Kocsifék.

—

46719. lajstromsz. Niederland Samu bányahivatalnok Bárzán. — Támasztószerkezet kifelé nyiló ablakokhoz. (Képv.: Takács.)

—

46721. lajstromsz. Szabó Samu és fia cég Győrött. — Takaréktüzhely. (Képv.: Bérczi.)

—

46722. lajstromsz. Szilvási János géplakatos Hajdunánson. — Ötlöt helyettesitő reteszszel biró boritott zár. (Képv.: Török.)

—

46723. lajstromsz. Swoboda Ferdinánd épület- és butorasztalos Aschban. — Ablak. (Képv.: dr. Szunyog)

—

46726. lajstromsz. Butermann Lajos mérnök Budapesten. — Eljárás fémből való légabroncsok előállitására. (Képv.: Harsányi.)

—

46728. lajstromsz. Benkő Mór kereskedő Budapesten. — Javitás cement tetőcserepeken. (Képv.: dr. Földes.)

—

46738. lajstromsz. Koenig Johann igazgató Rigában. — Csuklós csőkapcsolás. (Képv.: Bérczi és Meller.)

—

46731. lajstromsz. Demény Domokos asztalos Makfalván. — Tégla- és cserépsajtó. (Képv.: dr. Surányi.)

—

46740. lajstromsz. Landó Silvio B. és Monteverde Luigi mérnökök Chiavariban. — Szállitható furó. (Képv.: Bérczi.)

—

46733. lajstromsz. Fogarasi János minta-asztalos és Kenyeres Samu vasöntő Kolozsvárott. — Kapcsoló berendezés vasuti sinek számára.

—

46734. lajstromsz. Fritz József és Steiner Róbert szerkesztő-mérnökök Baselban — Csőfogó. (Képv.: Takács.)

—

46742. lajstromsz. Mayer Carl épitési vállalkozó Wienben. — Tartósaru faoszlopok számára. (Képv.: Kelemen.)

—

46743. lajstromsz. Melocco Péter cementárugyáros Budapesten. — Sinmegerősités vasbetontalpakhoz. (Képv.: Janssen.)

—

46750. lajstromsz. Strobl Mihály telefonszerelő Zólyombrezón. — Váltó helyzetét jelző berendezés. (Képv.: dr. Halász.)

—

46736. lajstromsz. Gábor Jenő mérnök Ujpesten. — Feszitőkengyel vasuti sinek vándorlásának megakadályozására. (Képv.: Bernauer.)

—

46745. lajstromsz. Schindler Arnold báró magánzó Castelló-Valtravagliaban. — Eljárás töltésszakadások gyors kijavitására és földcsuszamlások meggátlására, illetőleg megállitására. (Képv.: Takács,)

—

46752. lajstromsz. Siemens és Halske Részvénytársaság cég Berlinben, Bécsben és Budapesten. — Állitóberendezés egymásután következő vasuti jelzésekhez. (Képv.: Kalmár.)

—

46753. lajstromsz. Sztehló Gyula mérnök Sarajevoban. — Forgó alvázas vasuti kocsi. (Képv: Janssen.)

—

46754. lajstromsz. Széger Péter villamosszerelő Temesváron. — Nyitott tüzhelyek kéményeihez szolgáló szikrafogó.

—

46757. lajstromsz. Schaller Carl gyáros Charlottenburgban. — Nyomókeret kocsiablakok számára. (Képv.: Neufeld.)

—

46758. lajstromsz. Schmikl Ottó műszerész Budapesten. — A kocsivezető állásáról kezelhető váltóállitóberendezés villamos járművekhez. (Képv.: dr. Surányi Imre ügyvéd.)

—

LOKSAY és PICHLER vizműberendezők **Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 7. szám.**
TELEFON 69—53. Központi fütés-, szellőztetés- és fürdőtelepek, légszesz-, vizvezeték- és :: csatornázási berendezések. — Épület- és diszműbádogosok. ::

Heller és Vogel csiszolók és galvanizálók, specialisták mérlegtányérokban
fémnyomók **Budapest, VII., Nefelejts-utca 16.**
Telefon 91—54. Telefon 91—54.
Készitünk minden e szakmába vágó cikkeket pontos és lelkiismeretes kivitelben, olcsó ár mellett.

Szabadalmak, védjegyek, minta-oltalmak minden államban
GUSZTÁV BÉLA
:: okl. gépészmérnök ::
hites szabadalmi ügyvivő
Budapest, VII., Erzsébet-körut 13 sz.
TELEFON 172—74.

TOST és MOLNÁR mű- és tájkertészek
BUDAPEST, VII., István-út 50. sz.
Elvállalnak: Kertek, parkok tervezését, alakitását, rendezését és fenntartását, alkalmi és állandó növénydiszitést, balkonok kiültetését stb. stb.
Telefon 88-75. sz.

46759. lajstromsz. Tubes Limited cég Birminghamben. — Eljárás és készülék fémcsövek, rudak és hasonlók előállitására. (Képv.: Schön.)

—

46760. lajstromsz Tausch Ferenc téglagyáros St. Pöltenben. — Zártfejü hornyolt tégla. (Képv.: Weisz.)

—

46771. lajstromsz. Grigercsik Géza bányaesküdt Oravicán és dr. Ciupe Aurél ügyvéd Lugoson. — Készülék vasuti váltók helyzeteinek feltüntetésére. (Képv.: Schön.)

—

46781. lajstromsz. Pollák Antal igazgató Párisban. — Készülék gyenge elektromos áramok erősbitésére (Képv.: Bernauer.)

—

46782. lajstromsz. Perkits Dusan főmérnök Budapesten. — Kartámasz vasuti kocsik és hasonlók számára. (Képv.: Schön.)

—

46777. lajstromsz. Kaysan Henrik Ágost kereskedő Kasselben. — Öblitő berendezés. (Képv.: dr. Halász.)

—

46767. lajstromsz. Beien Hugó gyártulajdonos Waldban és Blankerts Reinhard kereskedő Cölnben. — Rugalmas abroncs járművek számára. (Képv.: Bérczi.)

—

46768 lajstromsz. Dudin Minaewitsch Theodor vállalkozó Bakun. — Önmüködő készülék szabad ejtéshez lökőfurásnál. (Képv. dr. Preusz.)

—

46769. lajstromsz. Ewald Theodor mérnök és gyártulajdonos Custrinben. — Tömitőgyürü cső- és tömlőkapcsolásokhoz. (Képv.: Janssen.)

—

46785. lajstromsz. Wurl Vilmos gyártulajdonos Weissenseeben. — Lesurolókészülék forgatható szennyviztisztitó korongokhoz. (Képv.: Kalmár.)

—

46789. lajstromsz. Siemens és Halske Részvénytársaság cég Berlinben, Bécsben és Budapesten. — Önmüködő vonalbiztositás. (Képv.: Kalmár.)

—

46790. lajstromsz. Mágyar Siemens-Schuckert-Művek Villamossági Részvénytársaság cég Budapesten. — Vasuti munkavezeték felfüggesztésére szolgáló berendezés alagutakban, hidak alatti átmeneteknél és oly pályarészeken, ahol kis tér áll rendelkezésére.

—

46791. lajstromsz. Grazer Waggon- und Maschinenfabriks-Aktiengesellschaft vorm Joh. Weitzer cég Grazban. — Önmüködő féktuskó utánállitó berendezés vasuti kocsik számára. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

46793. lajstromsz. Blum Simon müegyetemi hallgató Budapesten. — Csavaranya biztositás. (Képv.: dr. Halász.)

—

46794. lajstromsz. Csonka Ferenc géplakatos és Vuits György földbirtokos Zentán. — Kályha. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

46797. lajstromsz. Allgemeine Elektricitäts-Gesellschaft cég Berlinben — Berendezés két párhuzamosan müködő, egymástól függetlenül gerjesztett generátornak vagy generátorcsoportnak arányos teherelosztásra való önmüködő szabályozására. (Képv.: dr. Wirkmann, Meller és Bérczi.)

—

Szabadalmak gyakorlatba vételére vonatkozó ajánlatok.

Batcheller Birney Clark mérnök Philadelphiában

„Ujitások pneumatikus csőposta-berendezéseken"

cimü 17012. számu, 1899. julius 20-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz.

Schwartz József mérnök New-Yorkban

„Füstemésztő berendezés mozdonykazánok számára"

cimü 30609 számu, 1903. szeptember 28 diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös utca 9. sz.

W. G. Armstrong Withworth & Co. Limited cég New-Castle-on Tyneben

„Eljárás és berendezés nyomás alatt álló levegőnek vagy más az égést fenntartó gáznak telhevitésére szolgáló készülékeknél a fölös tüzelőanyag eltávolitására robbanások elkerülése céljából"

cimü 37539. számu, 1906. január 30-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9. sz

National Meter Cie cég New-Yorkban

„Javitások mérő müszereken"

cimü 35960. számu és 1905. október 12-diki keletü magyar szabadalmának belföldi gyakorlatbavétele tárgyában hazai gyárosokkal összeköttetést keres.

Bővebb felvilágositást nyujt **edvi Illés és Janssen** szabadalmi ügyvivői iroda, Budapest, VI., Eötvös-utca 9.

KOSTYÁL JÓZSEF
magyar villamos müszaki vállalata
BUDAPEST, II., Zsigmond-utca 11. sz. vagy Báró Liptay-utca 12. sz
Közvetlen a Margithid-főnél. Telefon 16—96.

Elvállal: Villamos világitás és erőátviteli berendezések szerelését. Csillárok és lámpák átalakitását. Villamos csengő, telefon és jelző készülékek szerelését. Villámhárítók, tűz, viz, biztonsági és ellenőrzési készülékek berendezését. Házak és lakások évi jókarbantartását.
Raktáron tartom az összes szerelési anyagokat, üveg-függőket gyöngy-rojtokat és a 70% árammegtakaritásu Dr. Just-féle Wolfram-lámpákat.
Váltakozó-áramot egyenárammá átalakitó készülékeket készitek

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1909. október hó 11-én Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett a következők részére hozta javaslatba az épitési engedély kiadását:

a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre:**

74791. Dr. Wittmann Mór (V., Bank-utca 6.) a IV., Városház-utca 518. hrsz. a. 4 em. ház, ép. Jónás Dávid.

:: Tanczer József Budapest, V., Alkotmány-utca 27. szám. ::

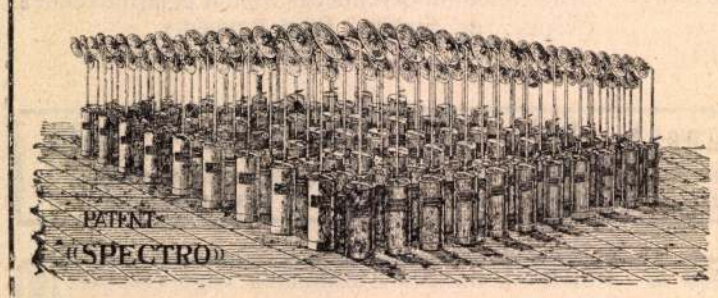

Spectro-világitás telefon 28-32. Bizonylat: egyike a számos utánrendeléseknek, melyek bizonyságot tesznek arról, hogy az első eredeti acetylen „Spectro"
viharfáklyák
:: :: a legjobb hordozható világitást szolgáltatják! :: ::
Utánzatok visszautasitandók! Legjobb épitési világitás!
Kérjen eredeti szab. „Spectro"-t.

SZAB. PARAFAKŐ
SZIGETELŐ ANYAG.
SHEDTETŐK,
FACEMENTTETŐK, MANSARDTETŐK.
HIDEG és VÉKONY FALAK BURKOLÁSA.
KÖNNYŰ HANGFOGÓ VÁLASZFALAK,
HŰTŐK, JÉGVERMEK, SÖRRAKTÁRAK,
BORPINCÉK SZIGETELÉSE.
PADLÓ SZIGETELÉS NEDVESSÉG ELLEN.
GŐZ, MELEG, HIDEG VIZVEZETÉKEK és KÉSZÜLÉKEK SZIGETELÉSE.
TULEEVITETT VEZETÉKEK SZIGETELÉSE SZAB.
„THERMALIT“ ANYAGGAL.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKÖGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ENNELŐTT
Kleiner és Bokmayer
Igazgatóság: VIII., József-körut 2.
TELEFON: 60—33.
GYÁR: KÖBÁNYA.

MŰSZAKI IRODA:
GABOS OSZKÁR építész
VIII., RÖKK SZILÁRD-U. 3.
TELEFON 89—65.
HŰTŐ BERENDEZÉSEK,
FÖLDFELETTI
JÉGVERMEK, HŰTŐK, BORPINCÉK
HANG és HŐSZIGETELŐ PARAFAKŐ SZERKEZETEK,
VAS- és FAVÁZAS PARAFAKŐ RENDSZERŰ ÉPITKEZÉSEK,
TRANSPORTÁBILIS ÉPÜLETEK TERVEZÉSE

külföldi viszonyokat vette figyelembe, mikor 5 pfennigért és 10 pfennigért lehet a munkásnak menni; épp ugy mint Milanóban, hol reggel fél 9 óráig 5 centért, mond 5 fillérért s nappal 10 cent azaz 10 fillérért lehet bárhova eljutni. Mikor leszünk mi ott?

Hová jutnának ily olcsó közlekedés mellett a mi részvényeseink?

Marié Davy kongresszusi főtitkár az egészségi okokból szükséges kisajátitásokat sürgette. A lakáshiány meggátlására, épp ugy, mint Putzeys is, a város vagy állam által, vagy ezek szigoru felügyelete alatt alakuló jótékony intézmények által nyerészkedés célzata nélkül épitendő munkás-bérházakat, munkáslakásokat és hoteleket ajánlotta.

A hozott határozatok a következőkben összegezhetők:

A kisajátitási eljárás törvényileg állapittassék meg.

A kisajátitási bizottság nemcsak jógászokból, hanem orvos, illetőleg közegészség ügyével foglalkozó egyénekből s főleg technikusokból, épitészekből, városrendező mérnökökből állittassék össze.

A kisajátitásoknál szépészeti szempontokat a közegészségi szükségletek előzzék meg.

A kisajátitásoknál az érték megállapitásánál a valódi helyiérték állapittassék meg, visszavezetve eredeti értékére, nehogy tulkövetelések álljanak elő, amelyek által a kisajátitó hatóság megzsaroltatnék.

Az ujabb szabályozásoknál, rendezéseknél és telekfelosztásoknál arra kell törekedni, hogy a felosztott telkeken egészséges, világos, terjedelmes lakóházak legyenek épithetők s azonkivül középületek, egyes munkásbérházak vagy hotelek helyéről már eleve kell gondoskodni, nehogy azt később drágán kelljen megvenni.

Általában tehát, amint látjuk, oly elvek, melyekért mi is harcolunk s amelyért mint látjuk mindenütt harcolni kell, még a nyugati régi kulturával biró államokban is.

A 2-ik plenaris ülésben a francia 1902. évi egészségügyi törvény ismertetése, illetve kiegészitésével foglalkoztak, mely szerint a közegészségi hatóságok működése törvényileg szabályoztassék, hogy szigorubban léphessenek fel a nagyközönséggel szemben. Egyes vidékeken közegészségügyi felügyelői fiókok volnának létesitendők, melyek a főhatóság alá lennének rendelve.

Ily fajta intézkedés már nálunk is meg van kezdve a belügyminiszterium hatáskörében, de csak a kórházakra nézve mint egészségügyi felügyelők. Ez kiterjesztendő volna nálunk is általánosabb alapra, mint az iparfelügyelői intézmény.

A 3-ik plenaris tárgyalásnál a központi fütéseket Hengelhaupt C. winterthuri, Naville Jules genfi mérnökök ismertették, melynek alapján a légfütések mellőzése ajánltatott, mint a közegészség szempontjából legkevésbbé egészséges fütés.

Jellinek wieni dr. a villamos központi fütés előnyeit fejtegette, amely ma még nagyon drága, de a legideálisabb, s bárhol használható s felemlitette, hogy ha az orosz-japán háboruban accumulátorokkal táplált villamos fütési berendezések lettek volna, ugy sok ember életét lehetett volna megmenteni; mert az orvosok a hidegtől megdermedt kezeikkel nem tudtak műtéteket végezni.

Ezért ajánlja ennek tanulmányozását is.

Hogy a központi viz- és gőz-fütés közül melyiknek nyujtandó előny, a felett határozat nem hozatott, mert ezen kérdés a kongresszusi tagok által nem tanulmányoztatott eléggé s igy a kérdés a következő kongresszus napirendjére tüzetett.

Megjegyzendő azonban, hogy az elhangzott többrendbeli felszólamlásokból ama meggyőződésre jutottam, hogy a fütési rendszerek tekintetében az utóbbi időben nálunk készült középületek fütési berendezése, ugy üzemköltség, mint közegészségi tekintetben, a kongresszuson hangoztatott kivánalmaknak megfelelnek és igen beváltak, s ebben a mi fütő-technikusaink kellő jártasságot tanusitanak.

(Folyt. köv.)

Schoditsch Lajos.

A vállalkozás körében előforduló jogesetek.

Szerkeszti: **Dr. Hegedüs Oszkár.**

A telek és az azon álló épület tulajdonának osztottságát az ujabbkori jogfejlődés folytán a birói gyakorlat nálunk is hatályosnak fogadta ugyan el, de csak azzal a korlátozással, hogy a jogviszony fentartását naptár szerint meghatározott időtartamhoz kötötte.

(Curia 1906. okt. 16. I. G. 257/1906. sz. a.)

A kir. Curia mint felülvizsgálati bíróság. Felperest felülvizsgálati kérelmével elutasitja:

Indokok: A felebbezési bíróság itélete szerint az *A.* alatti, 1863. évi augusztus 22-én kelt „házlevél“ cimü okirat alakilag a peres felek között nem vitás, hanem a tárgyalási jegyzőkönyv és mellékletei szerint vitás az, hogy felperes a keresetben megnevezett házhely használati jogát és arra emelt épület tulajdonjogát, valamint ennek telekkönyvi kitüntetését követelheti-e vagy ezekért csak kárpótlást igényelhet.

Az *A.* alatti okirat azt tartalmazza, hogy alperes jogelőde felperes jogelődének megengedte, hogy utóbbi a keresetben megjelölt telken a felperes jogelőde és utódai tulajdonává válandó házat épithessen, kikötötte azonban, hogy felperes jogelőde s utódai kötelesek lesznek a telek tulajdonjogának elismeréseül az alperesi jogelődnek évente egy ezüst forintot fizetni és a házlevélben részletezett szolgálmányokat teljesiteni.

A felebbezési bíróság felperest a házhely használati és ezzel kapcsolatban a felülépitmény tulajdonjogának telekkönyvi kitüntetése iránti keresetével elutasitotta abból az okból, mert a peresfelek jogelődei között az *A.* alatti szerződéssel létesült jogviszony a volt urbéres jogviszonynyal rokon természetü lévén, az urbériség eltörlésével ez is hatályát vesztette és az urbériség eltörlésére vonatkozó törvények kizárták azt, hogy jövőre ily és ezzel rokontermészetü jogviszony létesittessék és ezért az urbériség eltörlése után létesült ezt a jogviszonyt hatályosnak nem tekintette.

Az okirat tartalmából kivehetőleg a peresfelek jogelődei között oly jogviszony keletkezett, mely az 1848 előtt fennállott urbériséggel rokontermészetü majorsági zsellér-birtokviszonynyal hasonlónak tekinthető ugyan, de téves a felebbezési bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a megszüntetett urbériséggel a majorsági zsellér-birtokviszony is megszüntetve lett és ezzel a hasonló jogviszony későbbi létesitése is megtiltatott, mert az 1853. évi március 2-án kiadott nyilt parancs 19. § a a majorsági zsellér-birtokviszonyt későbbi intézkedésig hatályában továbbra is fentartotta.

Az 1848 előtt keletkezett majorsági zsellér-birtokviszony tekintetében az 1896: XXV. t.-c. megengedte, hogy a birtokosok az ingatlanaikat terhelő szolgáltatásokat megváltsák és ezzel az ingatlanokat teljes tulajdonul megszerezhessék, egyuttal e törvénynek 4. és 44. §-a elrendelte azt is, hogy az 1848 január 1-je után keletkezett ilynemü jogviszony a magánjog általános szabályai szerint birálandó el, következőleg téves a felebbezési bíróságnak az a jogi nézete is, hogy léteznék törvény, mely 1848 után az ilynemü birtokviszony létesitését kizárta volna.

Felperest az erre vonatkozó felülvizsgálati kérelmével mindazonáltal el kellett utasitani.

A fentebbiek szerint peresfelek jogelődei között ez a jogviszony 1863. évben, tehát oly időben keletkezett, midőn Magyarországon az országbirói értekezlet javaslata az anyagi magyar magánjog hatályát részben visszaállitotta.

Igaz ugyan, hogy az életbeléptetett id. törvénykezési szab. 21. és 156. §-ai az annakelőtte hatálybaa volt osztrák polgári törvénykönyvnek a telekkönyvi rendtartással kapcsolatos azokat az intézkedéseit, amelyek valamely jog telekkönyvi bejegyzésére vagy kitörlésére vonatkoznak, fentartotta, de ezzel az osztrák polgári törvénynek a peres jogviszonyra vonatkozó, illetőleg a felépitményt tárgyazó szakaszai is fentartottaknak nem tekinthetők, mert a telekkönyvi rendtartás 55. és 50. §-a nem engedi meg, hogy a tulajdonnak oly alakulata, amely szerint a felépitmény és a telek tulajdonjoggal különböző személyeket illet, telekkönyvileg bejegyeztessék s ha ily birtokviszony telekkönyvileg fel is vétetett, ez a felvétel jogszerüen nem a telekkönyvi rendtartáson, hanem a telekkönyvek elkészitése, illetőleg a helyszinelés tárgyában 1853. évi szeptember hó 16-án kiadott miniszteri rendelet 56. §-án alapulhat, mely a később az 1870 évi 106. sz. kiadott magyar igazságügyminiszteri rendelet 5. §-ával azonos rendelkezést tartalmaz és amelynek célja az volt, hogy az 1848 előtti időből fentartott jog- és birtokviszony is telekkönyvileg felvéve legyen.

Mindezekből tehát nem szenvedhet kétséget, hogy Magyarország azon területén, amelyre a magyar magánjog hatálya visszaállittatott, ott ahol a peres ingatlan is fekszik és igy jelen per eldöntésénél az osztrák

Háztulajdonosok és építészek

tisztelettel értesittetnek, hogy a 17 év óta elismert korrekten működő bankbizományos **Krausz Mór** lakását **Andrássy-ut 1. szám** alá áthelyezte. Kiesközöl kölcsönöket budapesti házakra és földbirtokra, vagyis magas összegü **épitési kölcsönöket** és **iparosoknak személyhitelt.**

polgári törvénykönyvnek a felépitményre vonatkozó szakaszai alkalmazást nem nyerhetnek. De nem nyerhet alkalmazást az osztrák polgári törvénykönyvnek az ideigl. törvk. szab. 21. §-a által fentartott 418. §-a sem, mert igaz ugyan, hogy e törvényszakasz szerint, ha a földtulajdonos az épitkezés felől tudott és attól a jóhiszemü épitkezőt el nem tiltotta, csak a földnek közönséges értékét követelheti, de felperes jogelőde az *A.* alatti szerződés tartalma szerint tudva, idegen tulajdonon épitett, tehát jóhiszemü épitkezőnek csak annyiban tekinthető, amennyiben a földtulajdonos engedelmével épitkezett és miután a föld tulajdonosa az emlitett szerződés szerint a föld iránti tulajdonjogát kifejezetten fentartotta, a föld kizárólag az épitkezés által felperes jogelődének és igy felperesnek tulajdonába át nem mehetett és igy annak átengedését a föld értékének megtéritése mellett nem követelhetné.

Amint fennebb előadva van, Magyarországon a telek és az azon álló épület tulajdonának osztottsága a zsellértelkek vagy taksás házak létesitése által keletkezett és a tulajdonnak ezt az alakulatát a forgalom biztonsága és előmozditása szempontjából az ujabbkori jogfejlődés folytán a birói gyakorlat nálunk is hatályosnak fogadta ugyan el, de csak azzal a korlátozással, hogy a jogviszony fentartását naptár szerint meghatározott időtartamhoz kötötte.

Minthogy azonban az *A.* alatti szerződés tartalma szerint az emlitett jogviszony fentartása a jelzett birói gyakorlattal ellenkezően évek sorára utódról-utódra köttetett, ez pedig joghatályosnak nem tekinthető. helyesen járt el a felebbezési biróság, hogy felperest a telek birtoka, használata és felülépitményre vonatkozó tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzése iránti keresetével elutasitotta; és minthogy felperes az ingatlannak nem tulajdonosa és az ingatlan elvont hasznát rendszerint csak annak tulajdonosa követelheti, helyes a bíróságnak az a döntése is, hogy felperes részére elvont hasznot nem itélt.

Felperes panaszol amiatt is, hogy a kártalanitási tőke után a kamat nem 1888. évtől, hanem csak a kereset beadása napjától itéltetett meg; de ez a panasza is alaptalan, mert kamat kártéritési összeg után rendszerint csak a kereset beadása napjától követelhető.

Magánépitési engedélyek Budapesten.

A fővárosi magánépitési albizottság 1906. december hó 10-én Kun Gyula tanácsnok elnöklete mellett következők részére hozta javaslatba az épitési engedélv kiadását: a) **nagyobb és kisebb épitkezésekre**: Jónás Dávid (V., Gorove-utca 3.) a II., Széna-tér 3325. hrsz. a. három emeletes ház — 269933. Péterffy Lajos nev. Schoditsch Lajos (VII., Csömöri-ut 38.) a VIII., Kisfaludy-utca 6862. hrsz. a. kétemeletes ház — 244130. Szabadalmazott parafakő gyár r. t. (VIII., Józsefkörut 2.) a X., Noszlopy-utca 8511. hrsz. a. gyártoldalék — 268533. Heimbach Albert (VI., Bajnok-utca 17.) a VI. ker., Diós-utca 1553 | 53. hrsz. a. földszintes ház — 270085. Apenta r. t. (I., Kelenföld) az I., Örmező dülő 14404. hrsz. a. gépház és raktár, épiti Walter Ferenc — 264512. Balás Farkas (V., Csanády-utca 7. sz.) az I., Diana-ut 9527. hrsz. a. virágház — 251967. Gessler Sigfrid (X., Alsó vaspálya-utca 33.) ugyanott kazánház — 266263. Michels József (II., Margit-utca 3.) ugyanott toldalék — 259296. Perrey P. Jánosné (I., Bors-utca 5. sz.) az I., Orbánhegy 10019. hrsz. a. szerszámkamra — 257876. Horváth Béla (VIII., Baross-utca 4.) az I., Istenhegy 9482. hrsz. a. szerszámkamra, ép. Laufer József — 256424. Fischer Bernát (VIII., Práter-utca 74.) az V., Nádor-utca 17. szám alatt boltkapuzat épitésére vonatkozó tervei jóváhagyattak; b) **nagyobb és kisebb átalakitásokra**: 268108. Ringer Dezső (X., Gyömrői-ut 8.) ugyanott 262892. Auspitz Pálné (VII., Kerepesi-ut 71.) ugyanott — 265869. Steiner Frigyes (VIII., Gólya-utca 43.) ugyanott — 265912. Deutsch Albert (V., Visegrádi-utca 3.) a VII., Nagydiófa utca 13. sz. a. — 263743. özv. Peterdy Gáborné (VII., Izabella tér 7.) a VII., Szövetség-utca 19. sz. a. — 257107. Svadló Ferenc (VI., Teréz-körut 36.) a VII., Király-utca 77. sz. a. 262887. Moskovitz Sámuel (III., Kiskorona-utca 42.) ugyanotti házra vonatkozó módositott tervei jóváhagyattak; c) **jóváhagyásra ajánltattak**: 263753. Budapesti Zsolnay-féle gyár r. t. a VII., Övutca 8. sz. a. — 262100. Breitner Imre az V., Zrinyi-utca 735. hrsz. a. — 265893. Brünn Jenő a IV., Kossuth Lajos utca 15. sz. a. — 263754. Schumy Dezső az I., Böszörményi-ut 12967. hrsz. a. házra vonatkozó tervei; d) **gépekre és felvonókra**: 259309 Sommer Samu (VII., Nefelejts-utca 22.) — 262052. Kollár Ferenc és tsa cég (IX., Soroksári-ut 121. sz.) — 268553. Schlesinger Alajos (V., Váci-ut 1282. hrsz.) — 264522. Magyar Francia biztositó részvény társaság (IV., Deák Ferenc-utca 3. sz.) — 262080. Tanczer József (V., Alkotmány-utca 27.); e) **elutasittattak**: 256432. Jurisics Márton a VI., Rózsa-utca 51. sz. a. — 264527. Perlmutter Sára a VIII., Népszinház-utca 24. sz. a. házra vonatkozó tervek.

Pályázatok tervkészitésre.

Szálló, vigadó és szinház tervezés Léván. Léva város közönsége Léván, a Kossuth Lajos-tér és Teleky utca sarkán levő „Oroszlán“ szálloda helyére uj szálló, vigadó és szinház épület tervezésére pályázatot hirdet. A tervek 1:100 léptékben készitendők, még pedig minden emeletsornak egy-egy alaprajza, az egymástól eltérő homlokzatokról egy-egy homlokzati és a tervezet megértéséhez szükséges legalább is két metszetrajz, valamint csatolandó előméretezett költségvetés és müleirás. Az épitkezési összes költség a müvezető épitész dijaival együtt 250,000 koronát tul nem haladhat. Az épités programja valamint a telek és a jelenlegi beépitett rész helyszinrajza, lejtési adatokkal együtt valamint mindennemü felvilágositás Léva város mérnöki hivatalánál dijtalanul szerezhetők be. A pályatervek 1907. január 30.-án déli 12 óráig nyujtandók be Léva város polgármesteri hivatalához. A legjobbnak talált pályatervek közül az első 1000, a második 600, a harmadik 400 korona jutalomban részesül. Jogában áll ezen kivül a városnak a pályadijat nem nyert tervek bármelyikét 200 koronáért megvenni. A nem dijazott pályamüvek 1907. február 28-ig visszaadatnak. A teljes szövegü hivatalos pályázati hirdetmény a hirdetések között található.

Pályázatok állásokra.

Városi mérnöki állás. Késmárk szab. kir. városnál az ujonnan szervezett mérnöki állás 6 évre való betöltése a f. é. december 28-ára kitűzött általános tisztujitás alkalmával eszközlendő lévén, ezen állásra pályázat hirdettetik és felhivatnak a pályázni kivánók, hogy kellően felszerelt, az 1883. évi I. t-c. 10. §-ának 1. bekezdésében körülirt képesitésöket igazoló, eddigi alkalmazásukat és nyelvismereteiket is feltüntető pályázati kérvényeiket az alispáni hivatalnál Lőcsén 1906. december 24-én déli 12 órájáig nyujtsák be. Az állás javadalmazása 1600 kor. évi fizetés, 300 kor. lakbér és a városi közgyülés által megállapitandó téglagyári felügyeleti dijak. Az állás nyugdijképes és a fizetés 8%-át tevő hetedéves korpótlék élvezetével van egybekötve. Magángyakorlat meg van engedve.

Téglagyár-vezetői állás. A martfűi gazdaság téglagyárában (Jász-Nagykun-Szolnok m.) gyárvezető kerestetik. Oly egyének, kik ily minőségben már hosszabb ideig müködtek, ajánlataikat a gyár fenti cimére mielőbb küldjék be. (L. a hirdetések között.)

Tagositások.

Acsuva. [Arad m.] Acsuva község tagositási ügyében az előmunkálatok megkezdésére határnapul f. é. december 29-ik napjának d. e. 9 órája tüzetik ki Acsuva községbe a községi iskola helyiségébe. Felhivatnak a birtokrendező mérnökök, a kik a müködő mérnöki teendőket ebben a tagositási ügyben elvállalni óhajtják, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat Jakó Sándor dr. eljáró bíróhoz Aradon vagy az érdekelt felekhez Acsuvára küldjék be.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister Pallós Ignác budapesti épitési vállalkozónak a m. kir. államvasutak Temesvár állomásától Szent-András, Hodony, Knéz, Baracsháza és Hétfél községek határain át a m. kir. államvasutak Varjas állomásáig vezetendő rendes nyomtávú motoros gőzüzemü helyi érdekü vasutvonalra; az aradi közuti vaspálya és téglagyár részvénytársaságnak a társaság üzemben lévő vasuthálózatából egyrészt az Andrássy-téren kiinduló és a Deák Ferenc-, Kápolna- és Fejsze-utcákon és a Bodrog-uton a Csála erdőnél fekvő vadászlakig, másrészt a Bockó-utcai vágányból kiágazólag az Óvár-téren át a Maros folyó áthidalásával Ujarad község főutcáján a m. kir. államvasutak Uj-Arad állomásáig vezetendő villamos vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbitotta.

A biatorbágy—tokodi vasut engedményese, Fried és Adorján budapesti cég a vasutvonal részletes terveit elkészitette s jelenleg az érdekelt községekkel tárgyalásokat folytat a hozzájárulások tekintetében.

A haraszti-taksonyi vasut. A Budapesti helyi érdekü vasutak részvénytársaság a budapest-haraszti h. é. vasutvonalát Taksonyig meghosszabbitani szándékozik. Az uj vonal közigazgatási bejárását Képessy Árpád ministeri osztálytanácsos vezetése alatt december 18-án tartják meg. Ugyanezen bejárás keretében kerül tárgyalásra a meglevő vonal egy részén fektetendő második vágánynak és a Soroksár község belterületén létesitendő ujabb összeköttetésnek az ügye is.

Erdei iparvasut. A Neuschloss-féle nasici tanningyár és gőzfürész részvénytársaság uj gőzüzemü iparvasutat tervez, amely a Migalovci, Dobrogostje, Imbrijevce és Paka községek határaiban megszerzett erdőségek kihasználására szolgálna. Az uj vasut a szlavoniai h. é. vasut caglini állomásából ágazik ki. A közigazgatási bejárást Ehrenhöfer Aladár ministeri tanácsos vezetése alatt 1907. évi január 25-én tartják meg.

Uj rakodó-kitérő Tapolca mellett. A Szentgyörgyhegyi bazaltbánya, Hüttinger S. J. és társa tapolcai cég a Szentgyörgyhegyen levő kőbányától a keszthelyvidéki h. é. vasut Tapolca állomása melletti 47—53. sz. szelvényei között létesülő kőzúzótelepéig egyenes vonalu, kereken 3100 m. hosszú, kőszállitó drótkötélpályát létesit.

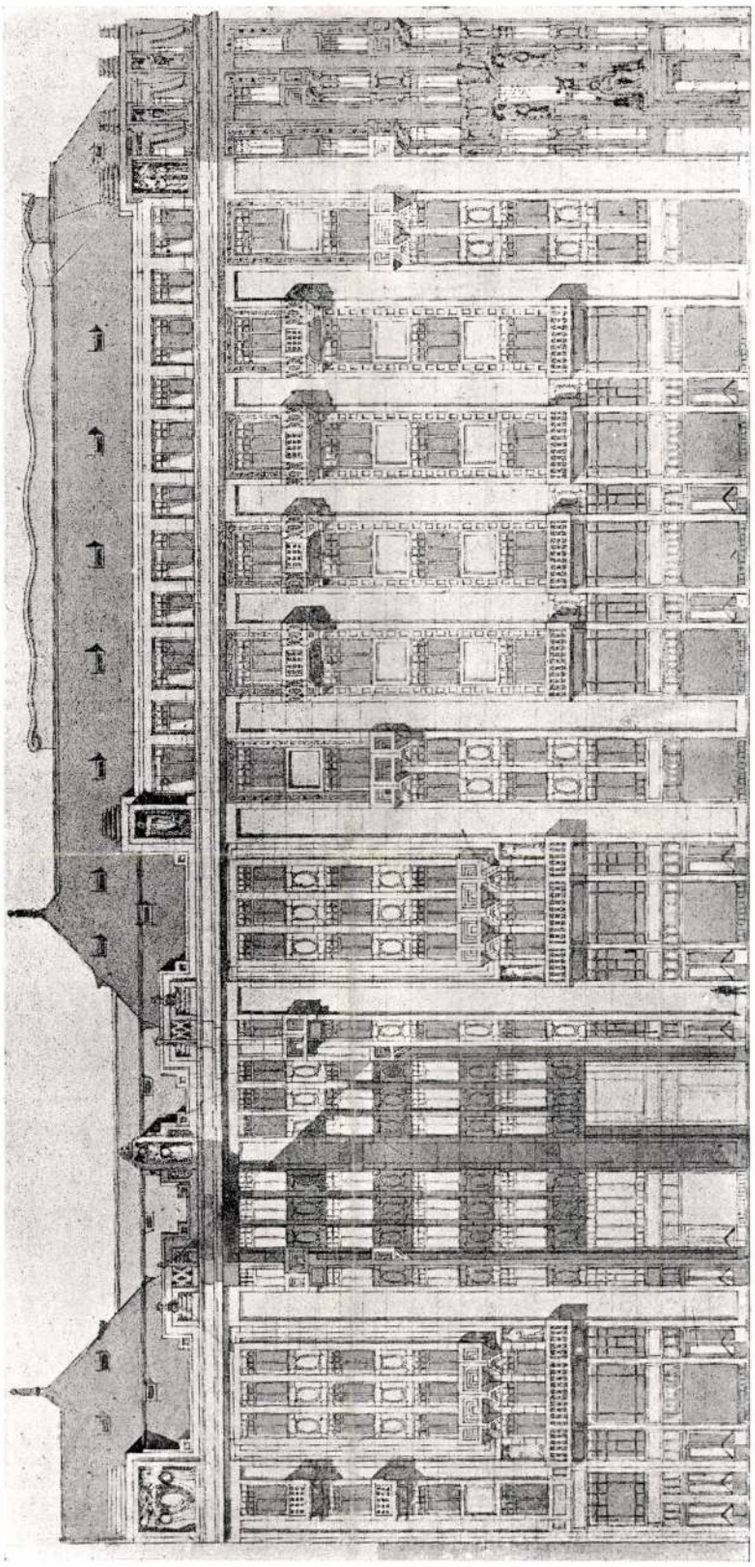

FŐHOMLOKZAT.

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

JELIGE: CÉLSZERŰ.

A Belvárosi Takarékpénztár
tervpályázata.
Magyar Építőművészet
1908. 5. f.

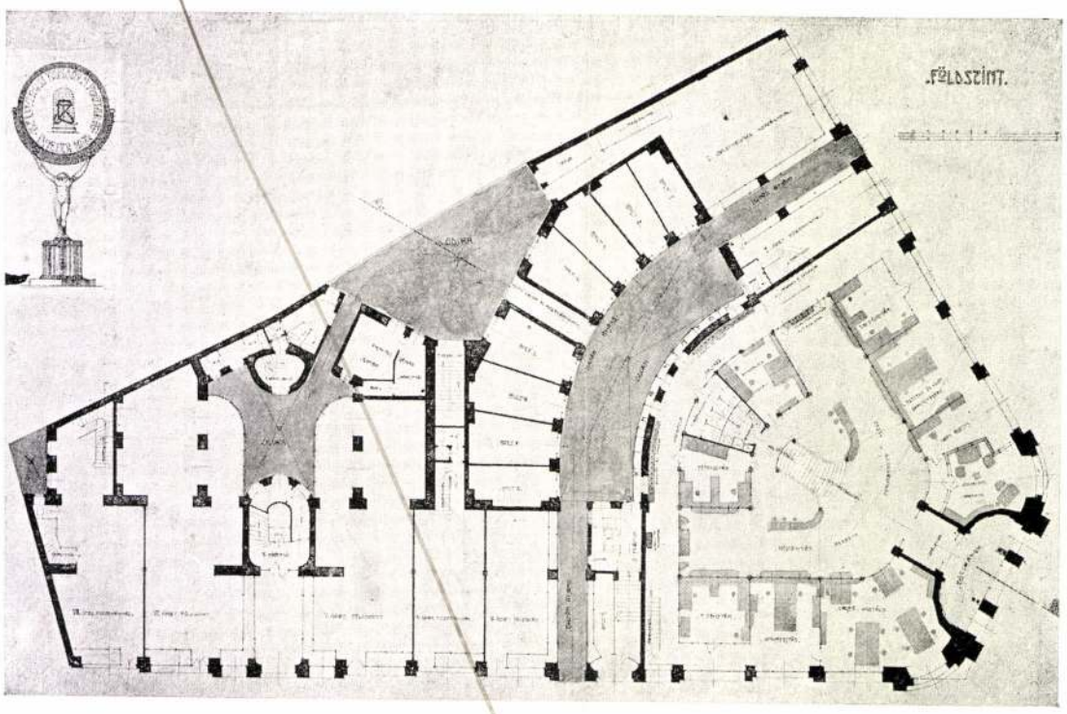

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

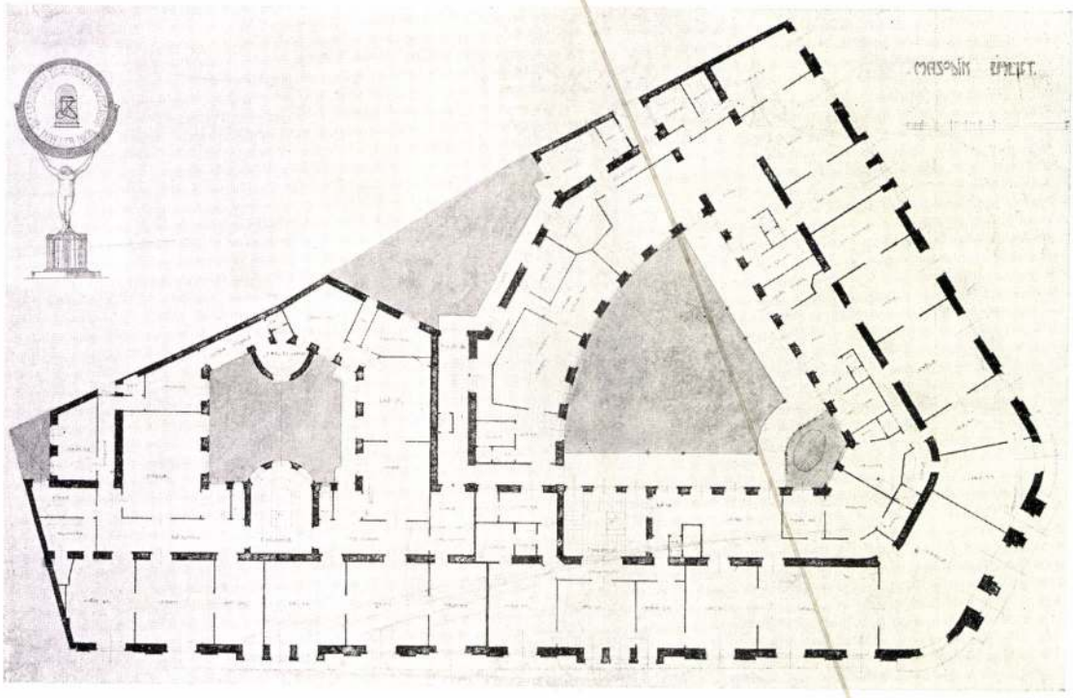

II. EM. ALAPRAJZ.

I. DIJ. — JELIGE: MÉHKAS B. T. BÁLINT ZOLTÁN ÉS JÁMBOR LAJOS, BUDAPEST.

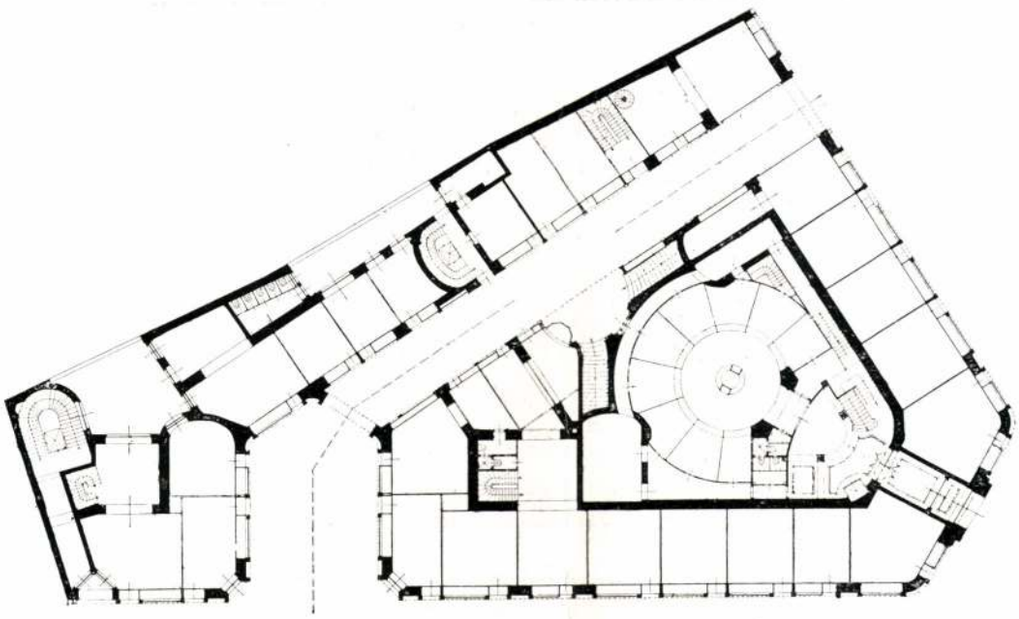

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

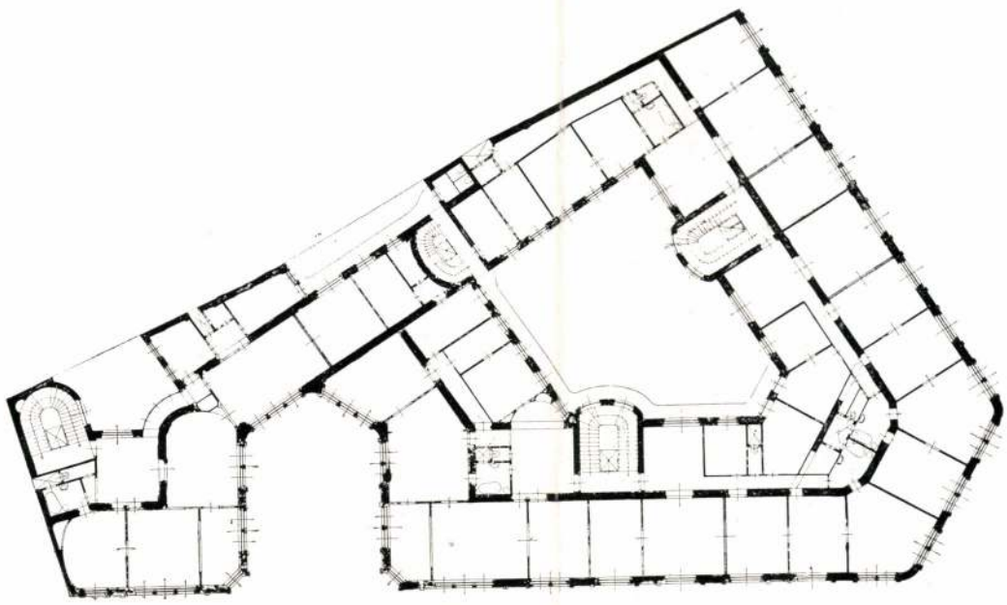

II. EM. ALAPRAJZ.

JELIGE: CÉLSZERŰ.

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

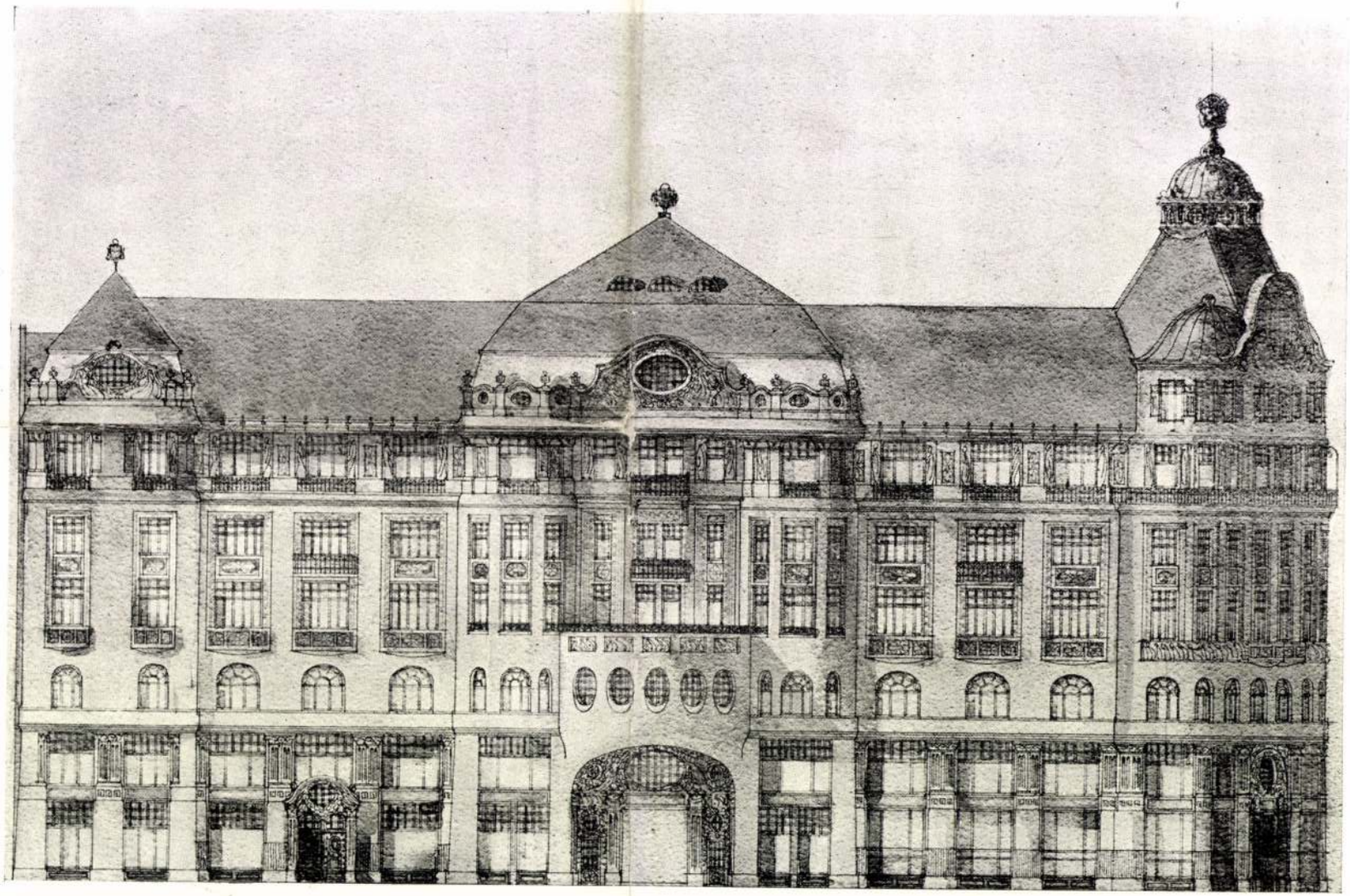

FŐHOMLOKZAT.

JELIGE: 10%.

KOMOR MARCEL ÉS JAKAB DEZSŐ, BUDAPEST.

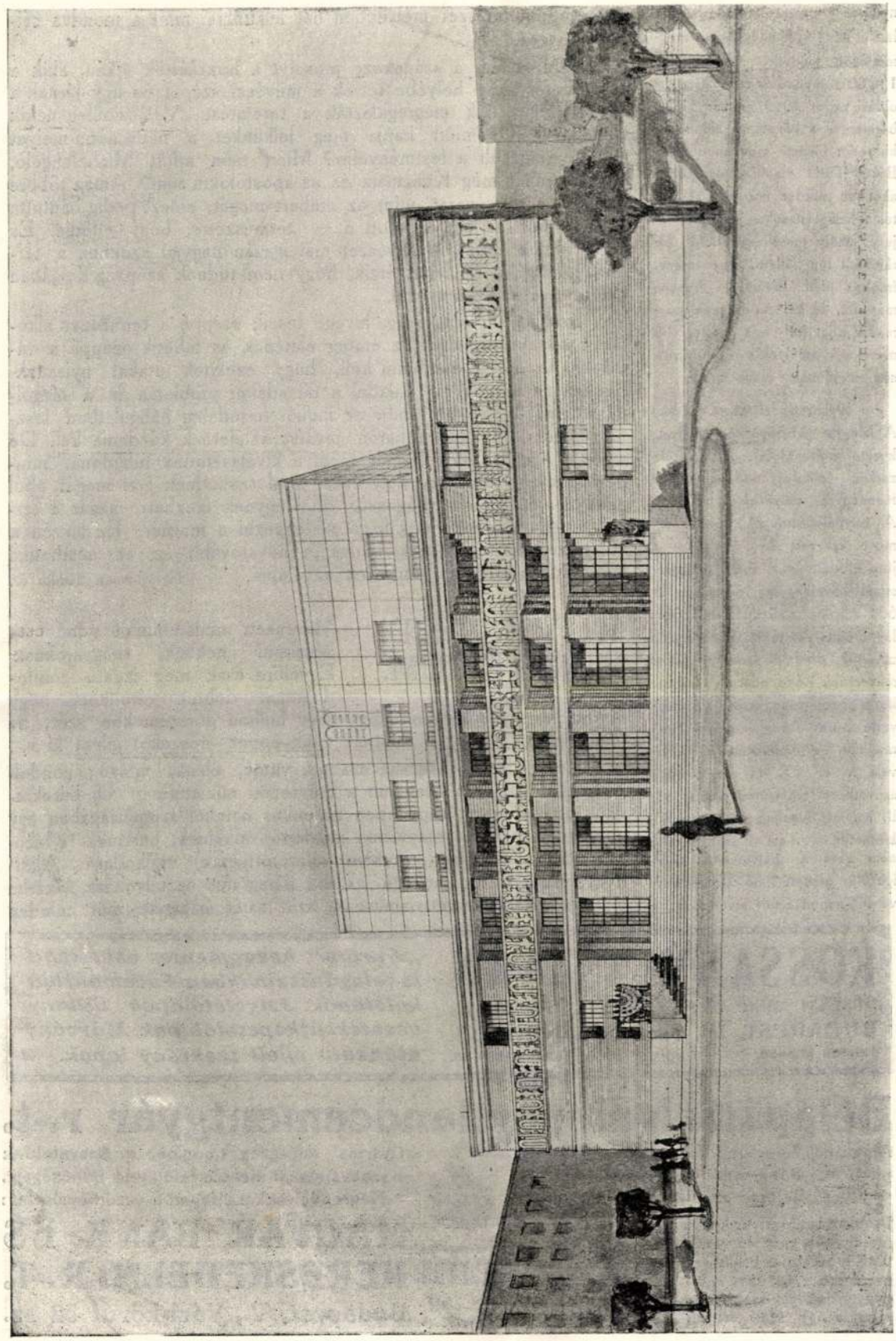

A BUDAI UJ ZSINAGOGA TERVPÁLYÁZATA. (Megvásárolt mű.)

JÓNAS DÁVID és JÓNÁS ZSIGMOND.

nyilt és a pályázott modellt, valamint az 1 : 10 nagyságban megmintázott modellt, valamint az 1 : 200 arányban készített térmegoldási rajzot 1913. január 31-éig bérmentve a következő címre beküldeni: Comité monument Don Bosco Turin via Cottolengo 32 ahonnan minden művész a részletes felvilágositásokat is kapja. A jury, amely olasz és külföldi birálókból fog állani, egy ötezer frankos első, háromezer frankos második, és kétezer frankos harmadik dijat itél oda a legjobb műveknek, amelyek a szoborbizottság tulajdonába mennek át.

••••

— **(Dekorativ festménypályázat.)** A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete irodapalotájának homlokzatára elhelyezendő dekorativ festményre pályázatot hirdetett. A tervpályázatra 21 tervező 23 műve érkezett be, melyeket a jury elbirált és a dijak odaitélésénél következőleg döntött; A 600 koronás első dijat egyhangulag Dudits Andor festőművész, a második dijat Csermely János művésznek itélte oda. A szövetkezet igazgatósága ezenkivül megvette Garay Ákos és Jeney Jenő munkáit. A beérkezett pályamüvek f. é. 15, 16 és 17-én a szövetkezet (Alkotmány-utca 31. II. emelet) helyiségeiben megtekinthetők. A nem dijazott és meg nem vásárolt pályatervek kellő igazolás mellett f. hó 18-ától kezve 30 napon belül átveendők.

egy csöpp természet mélyebben hat lelkünkre, mint a mondva csinált művészet.

Látni vélem a szánakozó mosolyt a hozzáértők ajkán, akik a természetes szép helyébe tették a művészi szépet és úgy járnak a világban, mit akik megreguláztak a teremtést. Valószinüleg nekik van igazuk. De miért kapja meg lelkünket a napsugár, melyet Rafael varázsolt a festményeire? Miért nem adott Michelangelo, a titán, ruhát még Krisztusra és az apostolokra sem? Amaz többre becsülte a napsugarat, mint az embert magát, emezt pedig bántotta a ruha, amit az ember adott a — természetre, hogy elfödje. És miért térnek vissza a művészet mai igazán nagyjai ezekhez a természetimádókhoz? Mert érzik, hogy nem tudunk szépség dolgában a természettel versenyezni.

Szabadság, világosság, levegő teszik széppé a természet alkotásait, adnak szépséget az ember életének és tehetik széppé a városokat is. Törni, rombolni kell, hogy ezeknek utakat nyissunk. Ezeken az utakon fog haladni a társadalmi problema is a megoldása felé. A szegény emberek milliói forradalmi hangulatban lesznek mindaddig, amig e három javáért az életnek küzdenie kell. De mihelyt ezen a földön, mely most a kiválasztottak tulajdona, mindenkinek fog jutni egy helyecske, ahol szabadnak érzi magát, ahol az övé a levegő és világosság, ahol egynek érezheti magát a természettel, mindenki meg fogja védelmezni a magáét. Ez leszen a világ jövő esztetikájának iránya és hovatovább ez az aesthetika lesz a társadalom jogrendjének az alapja.

Fleischmann Sándor dr.

MŰVÉSZETI MINISTÉRIUM.

Művészeti ministeriumot gondolnak készitteni nekünk, magyaroknak. Egyelőre csak még izgató gondolatnak dobták vérünkbe, hogy rajtunk keresztül legyen érése, vagy hulljon porszemekbe szét, ha mint szülöt je torzgondolatnak csak éppen erőszakot jelent ki . . .

Legyen tehát akaratja szabad, viruló, élénk, vitázó; gondolkodjunk felőle, mit jelentsen a művészeti ministérium. Uj bürokratikus üzletjelenség, vagy épen tirranikus hatalmi szomjuságában egy minden ellenkezést magvában megfojtó valakinek, bárkinek (s bizonyára a magaslátású protekció választottjának) uralkodása. Akárhogy lesz, akárha pártfogó, akárha paragrafus osztályozása, akárha ellensége a konzervativizmusnak, azaz saját magának, (mert minden

KOSSÁNYI ISTVÁN
MŰSZAKI MŰKŐ ÉS HÉZAGMENTES PADLÓGYÁR
BUDAPEST, VI. KER., CSÁNGÓ-U. 3.
Telefon 130—86. 161. Telefon 130—86.
„Aurora" hézagmentes asbestpadlókelegánsszinekben. Facementburkolólapok. Szigetelőlapok Villanyvezetéki átkapcsolólapok. Márványutánzatu éjjeli szekrény lapok.

Bélapátfalvai portlandcementgyár r.-t.
Alaptőke: 3,000.000 K. Igazgatóság: Budapest, V., Bank-utca 6. Telefon: 173—74.
Gyár: Bélapátfalva (Borsod megye.)
98.
Portlandcementünknél eddig elért eredmények országszerte minden várakozást felülmúltak. Kiválóan alkalmas beton- és legkényesebb vasbeton munkákhoz ép úgy, mint mindenféle cementgyártáshoz. A szabványszerű 28 napi szilárdságot 3 nap alatt éri el.
Gyártási képesség 1,000.000 q. Szavatolunk a szabványokat messze felülmuló minőségért.
Megrendeléseket elfogad a vezérképviselet:
TELEFON 73—39.
MAGYAR BANK ÉS KERESKEDELMI R.-T.
Budapest, V., Váci-körút 32 sz.

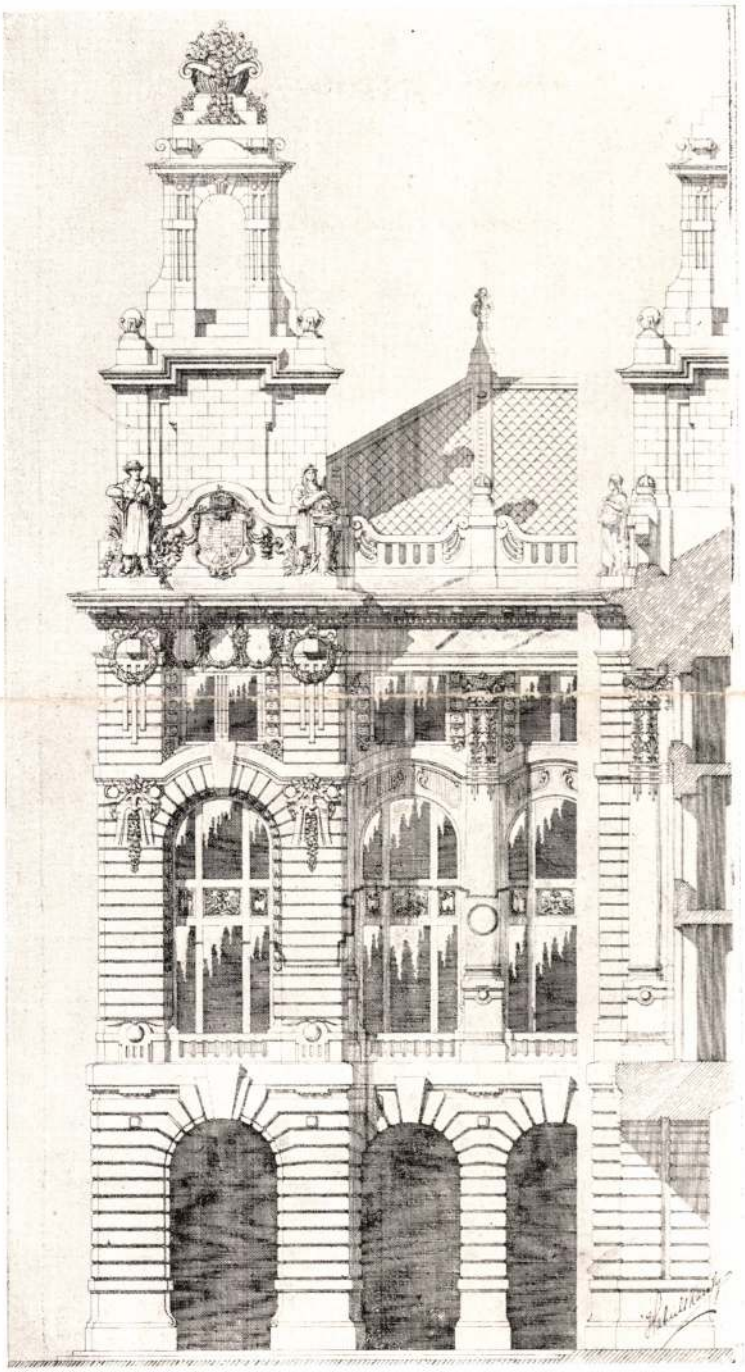

Homlokzatrészlet.

1. sz. — Megdicsért terv. *Habicht Károly*, Budapest.

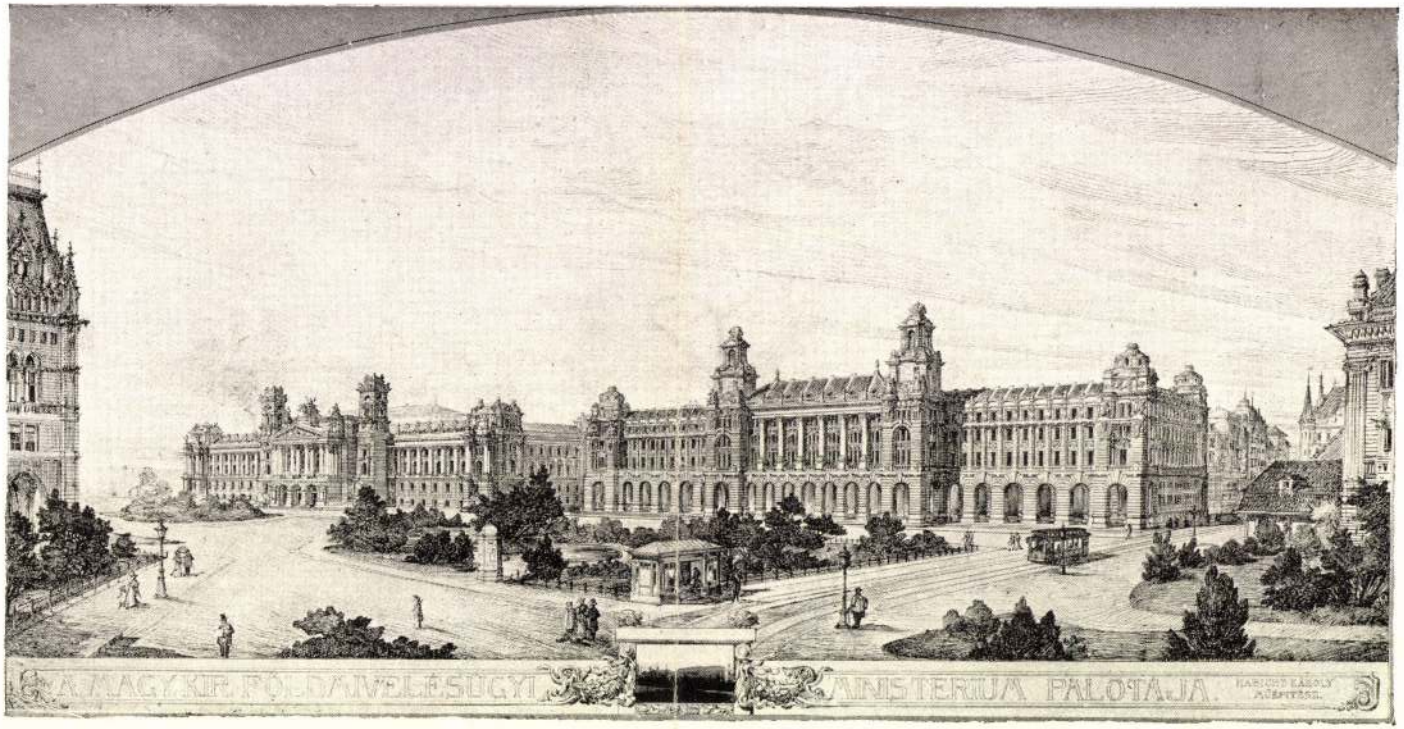

Távlati kép.

1. sz. — Megdicsért terv.

Habicht Károly, Budapest.

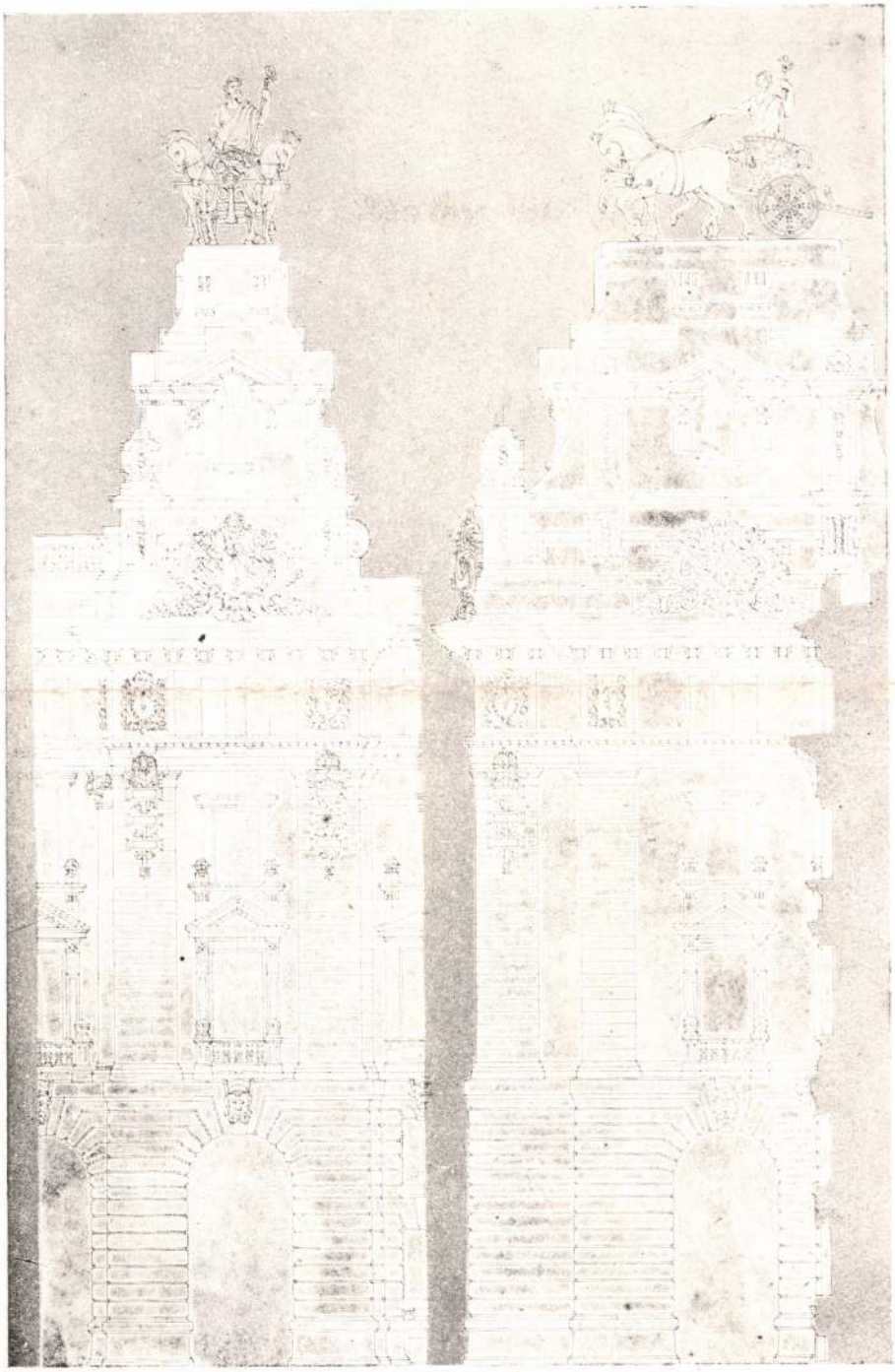

Homlokzatrészlet.

2. sz. *Dr. Hültl Dezső*, Budapest.

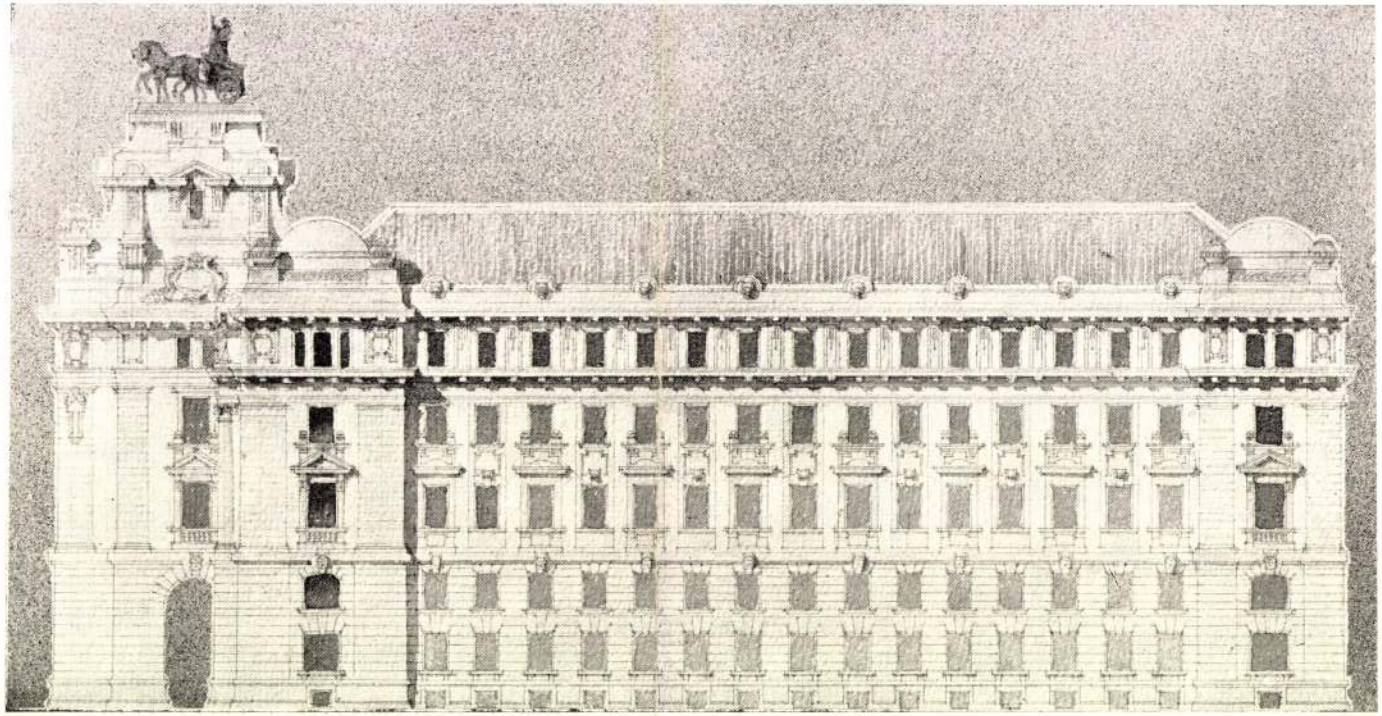

2. sz. Oldalhomlokzat. *Dr. Hültl Dezső,* Budapest.

III III

A bírálati jegyzőkönyvből.

Balogh Loránd. Főhomlokzatának középrészét erősen átépíti. Teljesen önálló architekturával tervezett pilonok határolják az emeleti öt tengelyt és a föléjük elhelyezett oromzatot, amely részek azonban egymással sok tekintetben kellemetlen ellentétben vannak. A pilonok egyes részeiben igen finom formaérzék nyilatkozik meg. A terv ennek az igen terjedelmes falfelületnek teljes kibontását igényli. Az oldalszárnyak átépítése takarékos. A homlokzat szélein ismételt pilonmotivumok tetszetős körvonalat adnak, bár részleteikben még kiforratlanok. Anyagául a díszes részeknél kő, vagy pirogránit van megemlítve. A falfelületek kőporvakolattal volnának borítva, a toronysisakok pedig bordákkal erősített vasbetonból volnának szerkesztve.

Habicht Károly. Főhomlokzatának középrizalitját 3 emeletsoron keresztülmenő oszlopsor alá foglalja és erőteljes kőpárkánnyal koronázza. A tagadhatatlanul monumentálisnak igérkező hatást azonban oszlopainak túlságos diszítésével lefokozza. Az I. és II. emelet erőteljes áttörése a helyiségek megvilágítására előnyös, de a nagyméretű oszlopok ennek hatását csökkentenék. A középrizalit pilonjainak kiképzése eléggé tetszetős, de az oszlopsor nivója alatt marad és a sok dekorativ-részlet folytán nem monumentális. A szélső pilonok a megoldatlan kupolás tetővel nem szerencsések. Az egész homlokzaton a diszítő részleteknek túlságos halmozása érezhető, ami nagyban csökkenti az emlékszerű hatást. A főhomlokzat földszinti része, a rizalitok, párkányok, oszlopok és tornyok homokkőburkolattal vannak tervezve, a sima falsíkok pedig sóskúti kőporvakolattal, az oldalhomlokzatokon a kő takarékosság szempontjából mellőzve van.

Ray Rezső. Főhomlokzatának középső rizalitját az ablakok közötti választófalpillérek erőteljes hangsulyozásával iparkodik monumentálissá tenni és a hatás

RÁKOS MANÓ szobrász BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u. 13. Telefon-szám 52—52.
Készít: mindennemű gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur-, Rabitz- és műmárvány-munkákat.

Krisztián és Novák szobrászok — Telefon 80—00. — műterem: Budapest, VI., Kmetty-utca 20. sz.
Ajánlják magukat homlokzat, építészeti díszítmények s iparművészeti tárgyak kivitelére minden stylben

REITZER FERENC FESTŐ ÉS MÁZOLÓ
BUDAPEST, VII., RÓZSA-UTCA 32. —— TELEFON-SZÁM 11—81.

HERZL L. M. épület üvegezési vállalat, BUDAPEST, VII. kerület, Károly-körút 7. szám.

Telefon: 96—09. *V. évfolyam 6. szám.*

TARTALOM.

A földmívelési minisztériumi palota pályatervei.

Oldal	Díj	Jelige	Szerzők
1—4	Szöveg	—	
5—6	Megdicsért terv	—	*Habicht Károly,* Budapest.
7—8	—	—	*dr. Hültl Dezső,* Budapest.
9—10	—	—	*Jónás Dávid és Zsigmond,* Budapest.
11—12	—	—	*Kármán és Ullmann,* Budapest.
13—24	Szöveg, melléklet	—	—

BERÉNYI GYULA ÉS TÁRSA
aszfalt- és aszfaltlemez tetőfedési vállalata
Budapest, VII., Rózsa-u 27.
Telefon 59—28.

Eszközöl kifogástalanul: **burkoló és falszárító** munkákat aszfalttal, **aszfalt tető-lemez** és **faczement-födéseket** hosszabb jótállással. Szállít kitünőnek bizonyult **aszfaltelszigetelő-lemezt, carbolineumot** és mindenféle anyagot a fenti munkákhoz. Felvilágosítások és költségvetések készséggel adatnak díjmentesen.

ANTONY ÉS LUX ácsmesterek ♥ BUDAPEST IX. KER., IPAR-UTCA 15—21.

Klein és Czelderné
A cs. és kir. hadsereg szállitói. — Telefon 98—54.
pala- és cserépfedő vállalkozók
Budapest, IX., Kinizsy-u. 15.
(Saját ház.)

FELLNER LEO műszaki papirgyára BUDAPEST, V., Váci-út 4. TELEFON SZÁM 28—48.
Sürgönycim: Pozitiv, Budapest. Fénymásolópapir és vásznak. Rajz-, vázlat-, másolópapir és vásznak. Teljes fénymásolati berendezések. Rajz-, irószerek és építészeti nyomtatványok dús választékban.

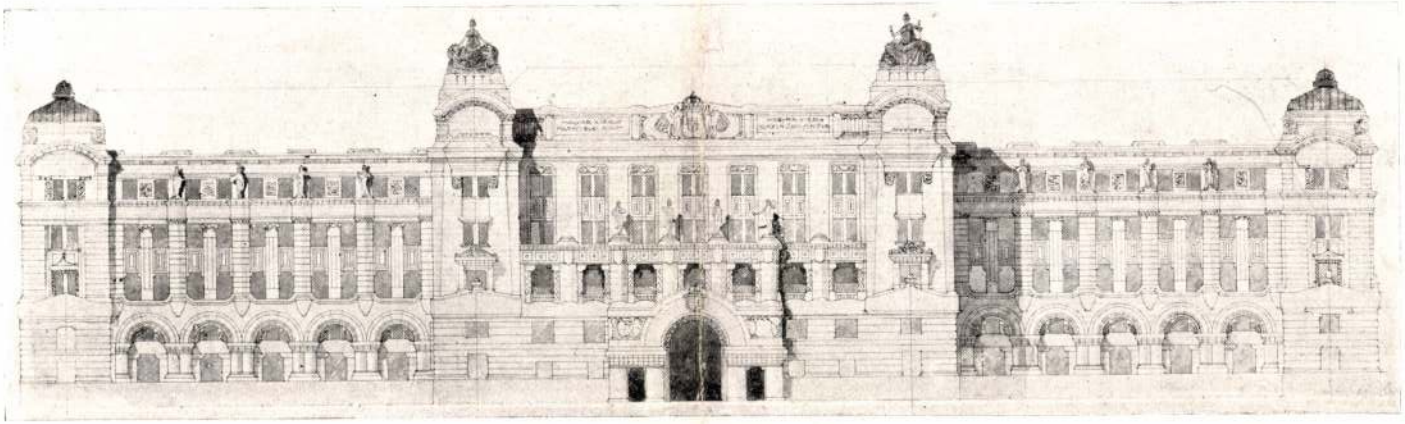

Főhomlokzat.

4. sz.

Kármán és Ullmann, Budapest.

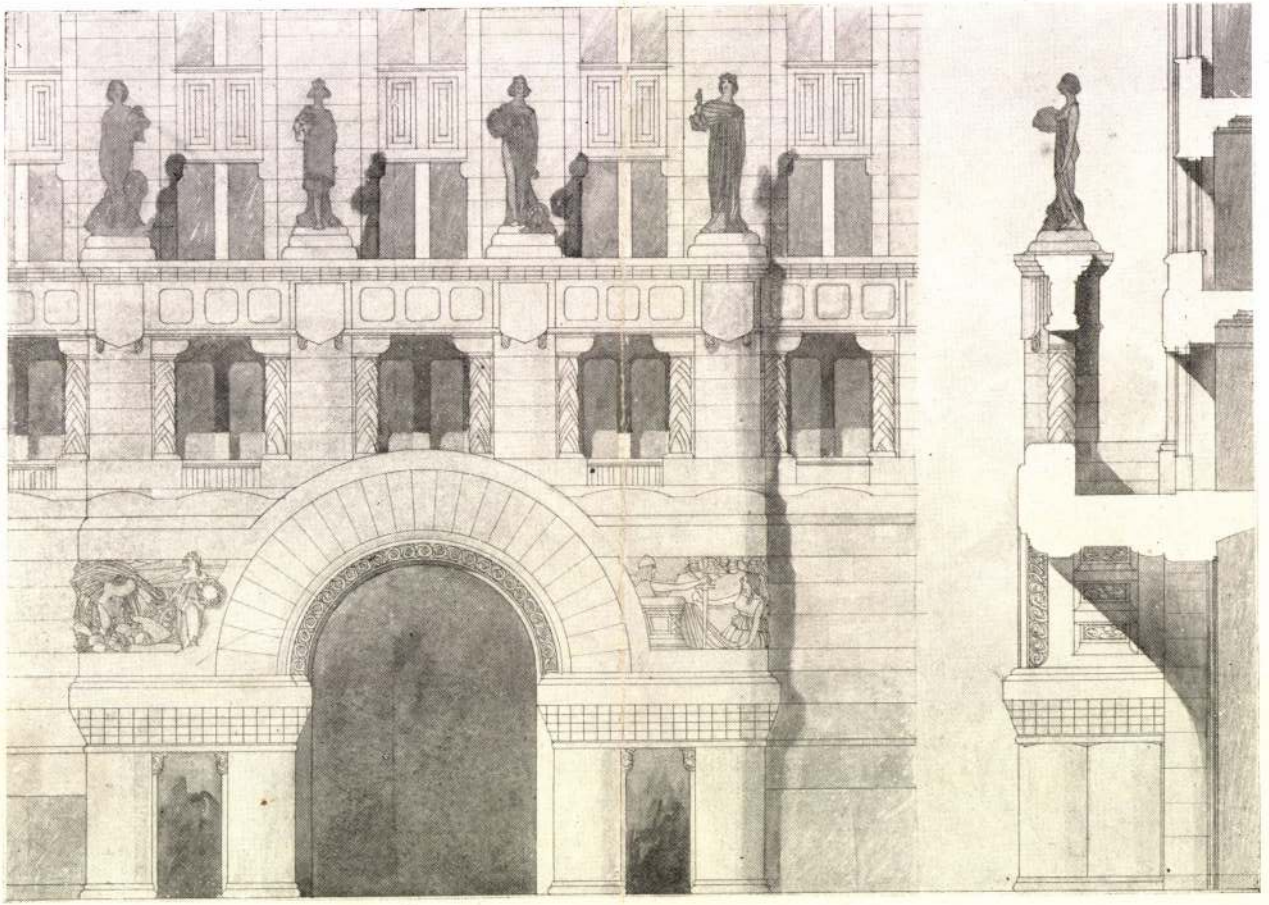

Homlokzatrészlet.

4. sz.

Kármán és Ullmann, Budapest.

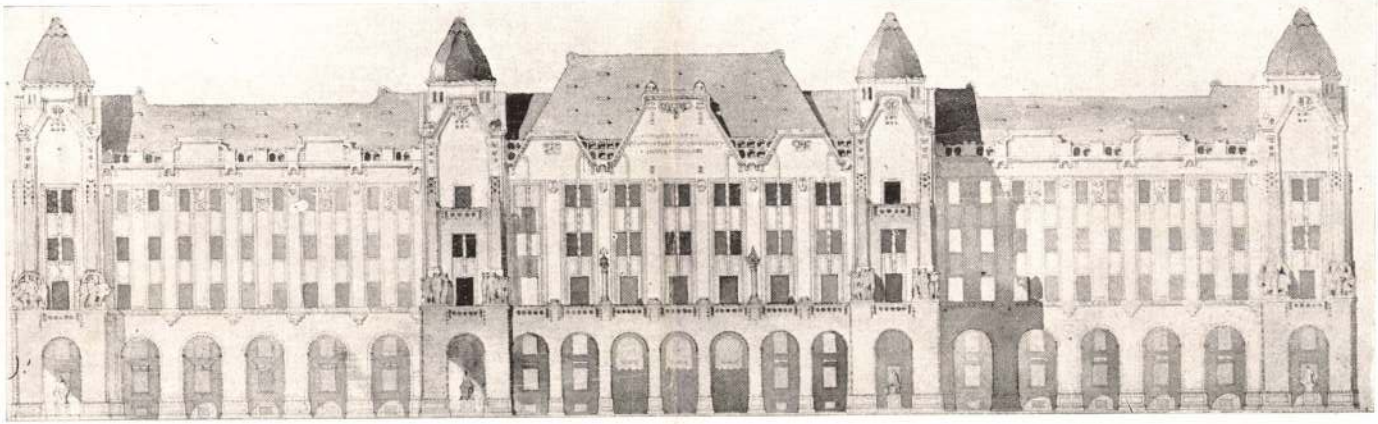

Főhomlokzat.

3. sz.

Iónás Dávid és Zsigmond, Budapest.

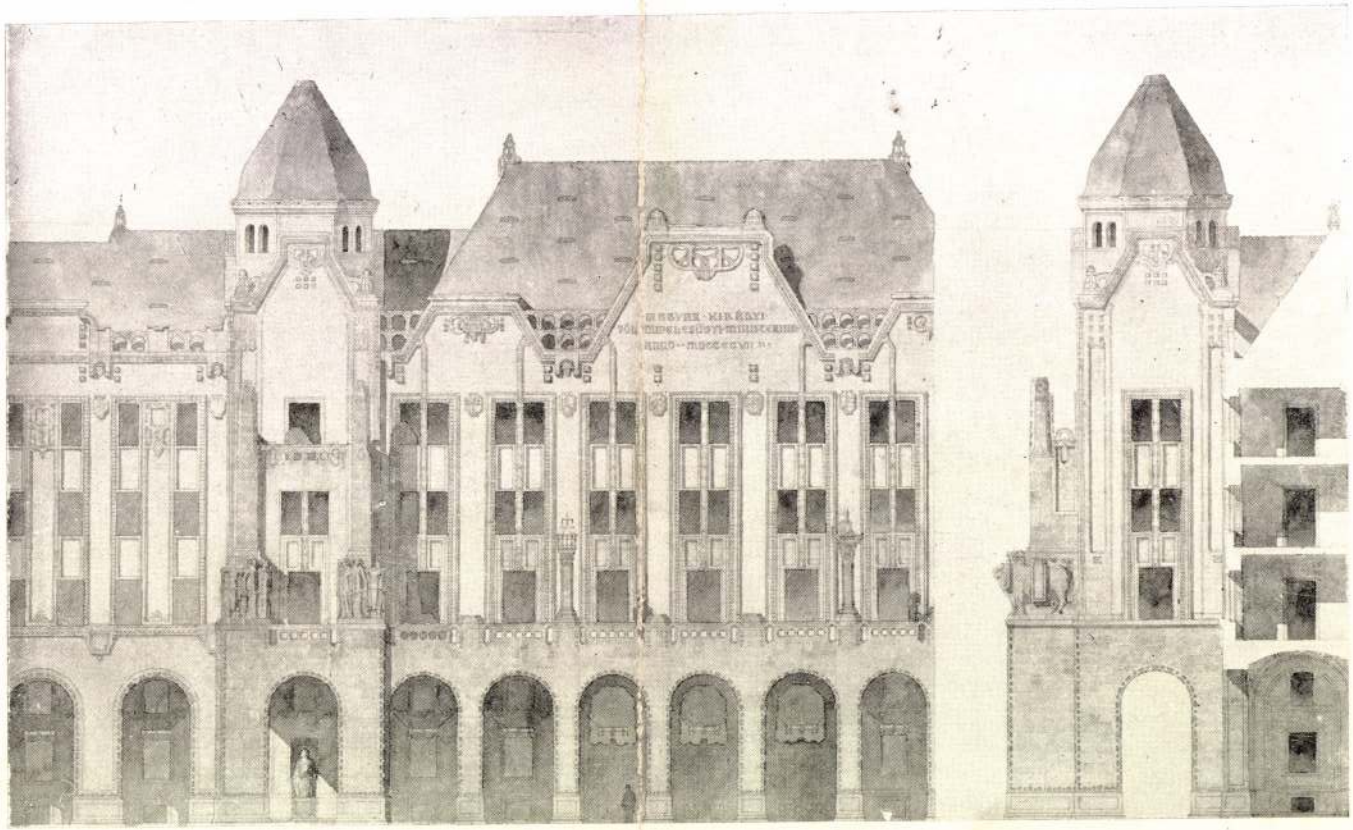

Homlokzatrészlet.

2. sz.

Iónás Dávid és Zsigmond, Budapest.

magyaros formaképzést nem sikerült azokon megtalálni. Tulságos vaskos részletképzésénél fogva a homlokzat egyrészt az épület belsejével nincs összhangban, másrészt félő, hogy a szomszédos épületek léptékét eltörpítené. A főhomlokzat homlokkőburkolattal és mészkő tagozatokkal készült.

Förk Ernő. Főhomlokzatának architekturáját teljesen a régi keretben képezi ki és iparkodik minél többet megtartani abból. A közép rizalit oldalkiszökései fölé, valamint a középső 5 tengely fölé barokkhajlású tetőzeteket épít. Ezek bár egyszerűbben, az oldalszárnyak közepén és a főhomlokzat két végén is ismétlődnek. Ezáltal a tulságos egyhangú homlokzatot óhajtja elevenebbé tenni. A homlokzati falsikok pirogranit burkolatot kapnának, aminek hatása azonban a megtartott homlokzati részletekkel igen bizonytalannak igérkezik. A homlokzat közepén pitoreszk hatású és magában szép huszártorony emelkedik, amely azonban a monumentális törekvéseket nem szolgálja. A homlokzaton tulságbamenően alkalmazott sakktáblaszerű cserépburkolat nem szép hatású.

Német Lipót. A közép rizalit architekturája a jelenleginél csak kevéssé monumentálisabb hatást gyakorol. Mindössze az ikerablakoknak a világítás fokozása céljából való kibontása válik előnyére. A középső 3 tengely fölé elhelyezett oromzatnak a főpárkányba való beoldása nem sikerült. A 4 kupolás pilon részle képzésében kezdetleges. Az oldalszárnyak homlokzata még a jelenlegiek hatását sem éri el. A főhomlokzaton a főpárkányok és szobrászmunka kőből, a falfelületek kőporvakolattal vannak tervezve.

□ □ □ □

A budapesti reprodukáló intézetekben lévő sztrájk miatt jelen számunk a szokottnál szükebb tartalommal jelent meg, amit azonban a következő számok bőségesen pótolni fognak.

WAGNER KÁROLY ≡ SZOBRÁSZ
ARAD, CSIKY GERGELY-UTCA 23. SZÁM

FORGÓ ÉS TÁRSA
üvegezési vállalat
Bpest, VII., Dohány-u. 16—18.
Elvállal mindenféle épületüvegezést.

GLÜCK JÓZSEF szobafestő, szobakárpitozó és mázoló
ARAD, JÓZSEF-FŐHERCEG-UT 7.

BOGDÁNY ÉS TÁRSA VIZMŰGYÁR Budapest VI., Rózsa-u. 59. TELEFON 988.

5547/1907 szám.

Pályázati hirdetmény.

Szatmár-Németi szab. kir. város közönsége az alábbi feltételek mellett egy új

közkórház terveinek elkészítésére

pályázatot hirdet.

1. A pályázatban kizárólag magyar honos építészek vehetnek részt.

2. A pályatervek jeligével és aláírás nélkül lepecsételt jeligés levél kíséretében legkésőbb

1907. évi szeptember 1-én déli 12 órakor

a polgármesteri hivatalhoz nyujtandók be. Később érkező vagy később postára adott vagy a pályázati feltételeknek meg nem felelő tervek bírálatra nem bocsáttatnak és el nem fogadhatók.

3. A tervezési programm és a helyszínrajz a városi mérnöki hivatalban díjtalanul szerezhető be.

4. Az építkezés összköltsége a kórházi berendezések nélkül, de beleértve az építési telek szabályozását, udvarrendezést, vízvezetéki és csatornázási berendezést, fűtési, szellőzési és villamvilágítási munkálatokat, 500.000 koronánál több nem lehet.

5. A pályatervek pontosan és tisztán elkészítve, mérjelzéssel 1 : 100 arányú méretekben készítendők, még pedig minden emeletsornak egy-egy alaprajza s az egymástól eltérő homlokzatokról egy-egy homlokzati és a tervezet megértéséhez szükséges mennyiségű metszetrajz. Kivántatik továbbbá az összes munkálatokra kiterjeszkedő részletes műleirás és megkozelítő költségvetés a beépített terület négyszögmétere és köbtartalom szerint számítva. A köbtartalom a pincefenéktől a főpárkány felső feléig számítandó s egy köbméterre 16 korona egységár veendő fel.

6. A már szabályszerüen benyujtott tervek vissza nem vonhatók s a benyujtás sorrendje szerint fognak felbontatni és a benyujtástól számított egy hónapon belül megbíráltatnak.

7. A legjobbnak talált első pályaterv 1200 korona és a második legjobb terv 600 korona jutalomban részesül s ezenkívül jogában áll a városnak a pályadíjat nem nyert tervek bármelyikét a bíráló bizottság ajánlatára a szerzők beleegyezésével 300 koronáért megvenni. A díjazott vagy megvett tervek a város tulajdonába mennek át és az azokban foglalt eszmék bármelyikét az építésvezetőség a viszonyok szerint esetleg felhasználhatja.

8. Az építésvezetés és kiviteli tervek elkészítése tekintetében a város fentartja magának a szabad rendelkezési jogot.

9. A nem díjazott, illetve meg nem vett pályatervek a felbontatlan jeligés levéllel együtt a pályázat eredményének kihirdetése után pályázóknak a benyujtáskor kapott elismervény visszaszolgáltatása ellenében négy héten belül visszaadatnak. Ezen időn túl az át nem vett tervek a város tulajdonába mennek át.

10. A pályaterveket a város által kiküldött bizottság fogja elbírálni, melynek határozata végérvényes és meg nem feljebbezhető.

11. Minden pályázó elismeri, hogy a pályázat feltételeit ismeri és azoknak magát mindenben aláveti.

Kelt Szatmár-Németi sz. kir. város tanácsának 1907 május hó 31-én tartott üléséből.

Dr. Vajay Károly,
polgármester.

NÁDORUTCAI HOMLOKZAT.

MEGVETT TERV. JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

A Budapesti Bank r.t.
palotájának pályaterveli.
Magyar Építőművészet

1911. 12. sz.

MÉRLEGUTCAI HOMLOKZAT.

MEGVETT TERV. JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

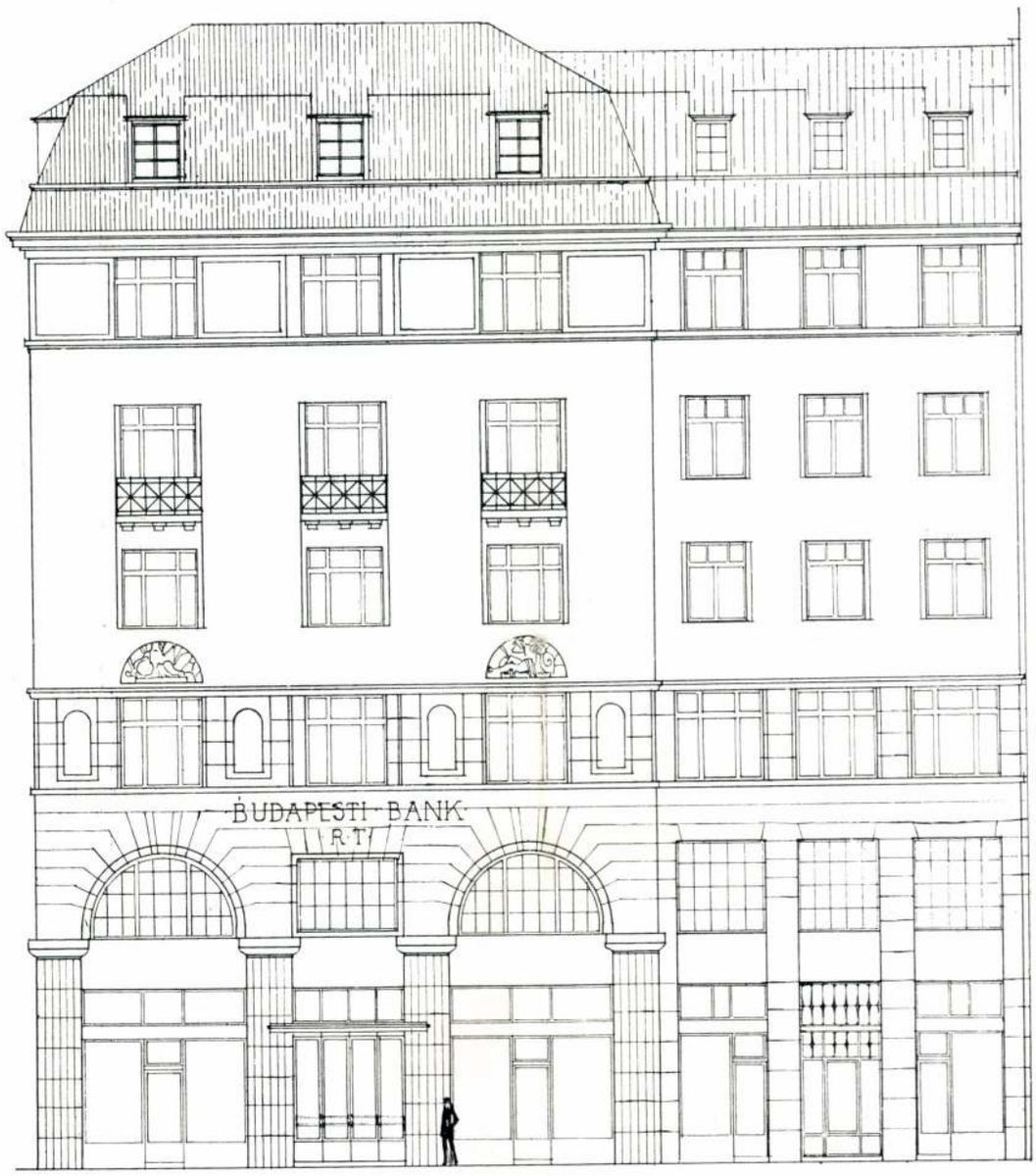

NÁDORUTCAI HOMLOKZAT (ALTERNATIVA).

MEGVETT TERV. JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

16 - 17. l.

MÉRLEGUTCAI HOMLOKZAT (ALTERNATIVA).

MEGVETT TERV.

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND BUDAPEST.

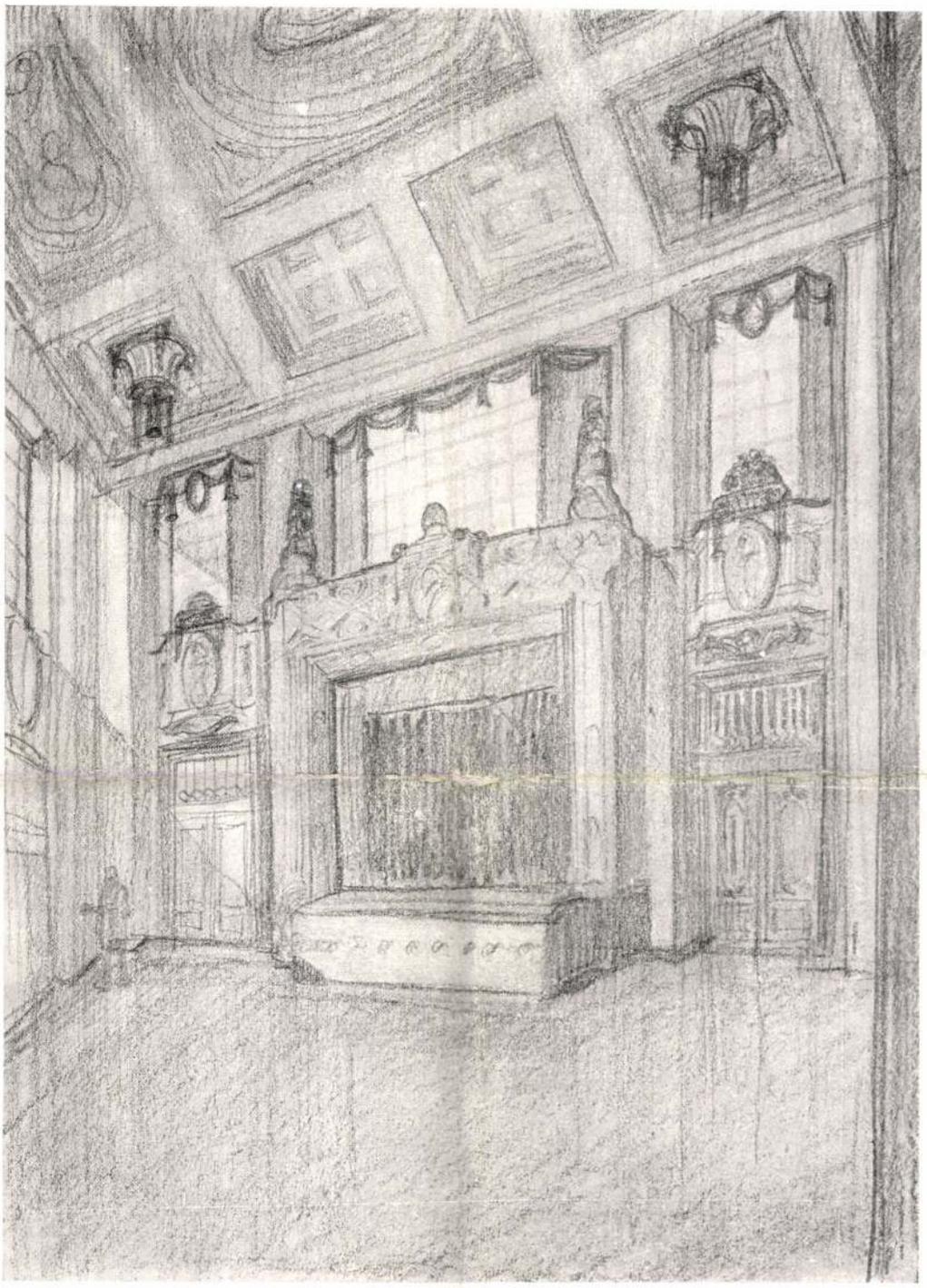

BELSŐ RÉSZLET.

MEGVETT TERV. — JELIGE: UJ OTTHON. JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

KAPUBEJÁRAT.

MEGVETT TERV. — JELIGE: UJ OTTHON. JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

FŐHOMLOKZAT.

MEGVETT TERV. — JELIGE: UJ OTTHON.

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

A Kereskedelmi utazók egyesületi
házának tervpályázata.
Magyar Építőművészet
1908. 12. 7.

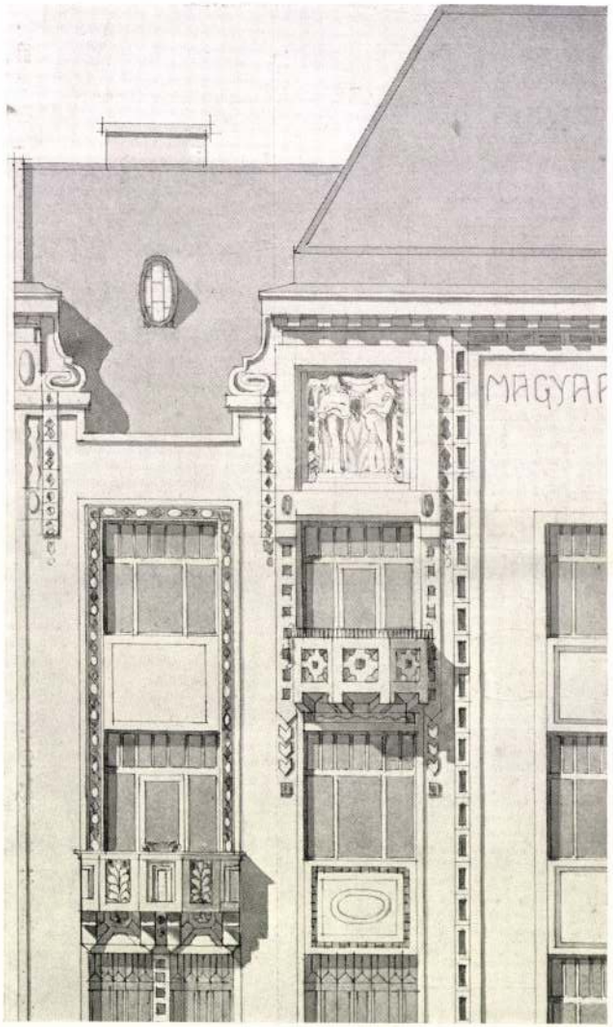

MEGVETT TERV. — JELIGE: UJ OTTHON.

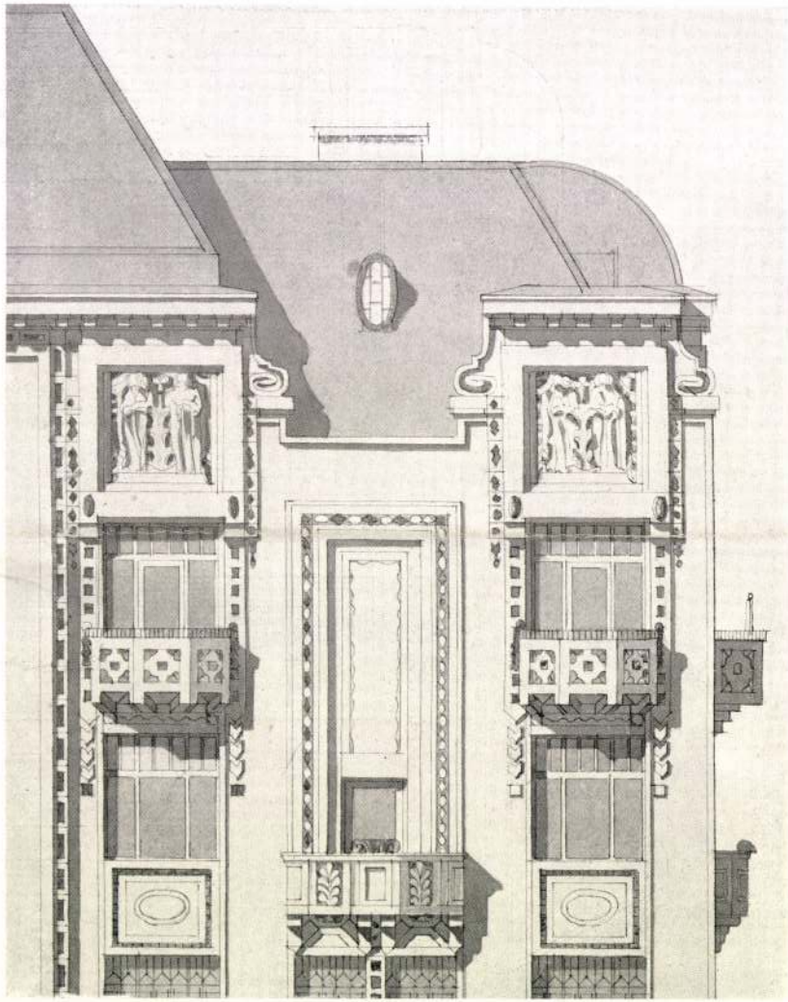

HOMLOKZATRÉSZLETEK.

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

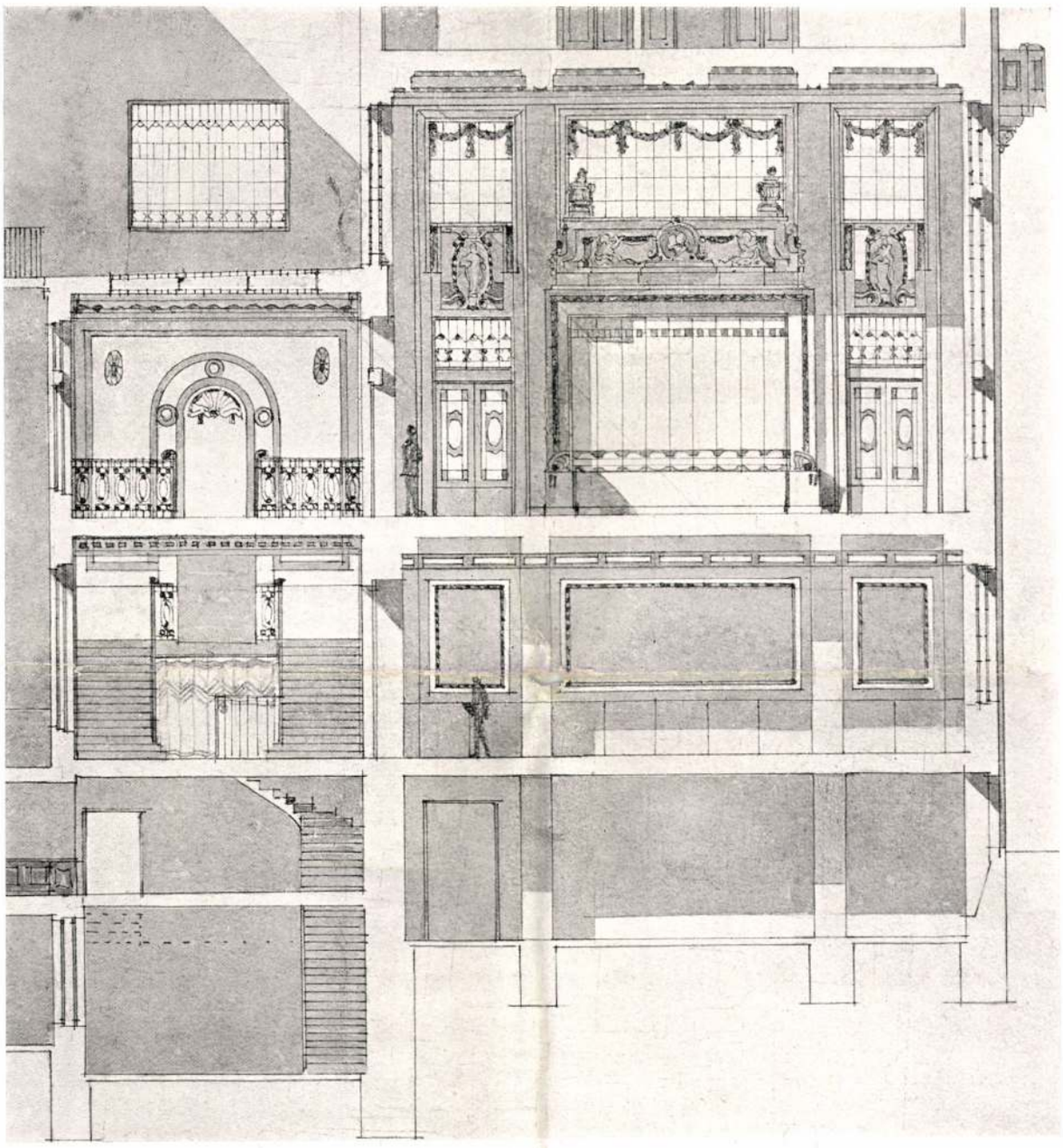

METSZET.

MEGVETT TERV. — JELIGE: UJ OTTHON.

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

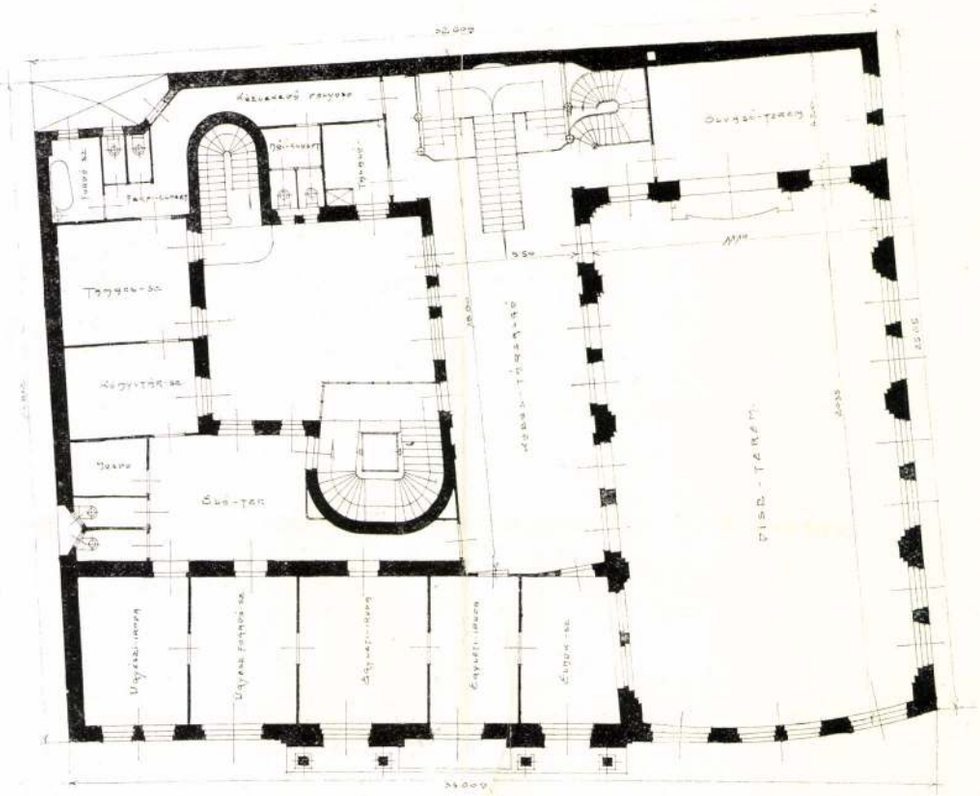

I. EM. ALAPRAJZ.

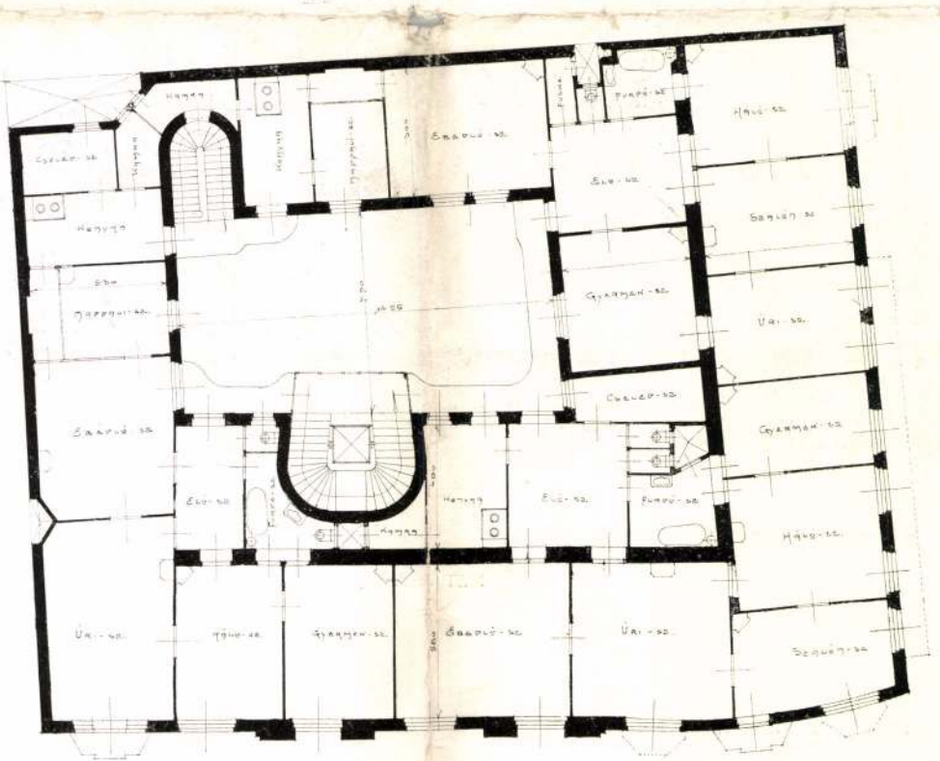

II—IV. EM. ALAPRAJZ.

MEGVETT TERV. — JELIGE: UJ OTTHON. JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND, BUDAPEST.

Jónai Dávidés Zsigmond?

A budai zsidó templom. Irta Ezrey. Vállalkozók Lapja, március 18.

1914.

K.

Schmid Daniel.

Derékig, kissé jobbra fordu
tojásdad medaillonban van
könyvet tart. Körirata:
M. Daniel Schmid, Arz
der Königl. freijen Ha
a párkányon: Herr höre m
wan ich r
s legalól: .... gnädig vnd er
Rézmetszet, mére
Ltn. 14157.
Kabl. 85-91
510-914-28

Jónás Dávid és Zsigmond.

Zsidó templom Budán. Irta Ezrey. Vállalkozók Lapja, január 7-én.

1914.

K.

11669.

fordultan s asztal előtt állva van
vet tart „L. Text. 1. Tim. 1. v. 15. 17"
nyugtatja. Előtte feszület és sapka, mö-
s könyvtár látható. Felirata a czí-
etet jelvénye körti talapzaton:
LIUS
C. 1677. d. 9 Juli. Evangel.
zu Bösing in nieder Ung.
Jahr: Exil. A.C. 1712
enspurg.
29·7: 18·9 cm.

Kª 6.

4.

Jónás Dávid és
Zsigmond
épitészek
a Szervita-téren
Szénásy Gyula és
Bárczai András
áruháza (1907)

Thirring Bpest
62. l.

IX.

EXPEDITION

Jánás David és Zsigmond

építészek, Budapest

Wiad

Magyar Építőművészet

1908. 5 sz. 22. l.

K

magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jonas Dávid és Zsigmond

Lrod

Magyar Építőművészet

1911. 24. 1. l.

K.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbi

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Jónás Dávid épitész

Magyar Iparmüvészet 1897/98. 324.l.

Jónás Dávid

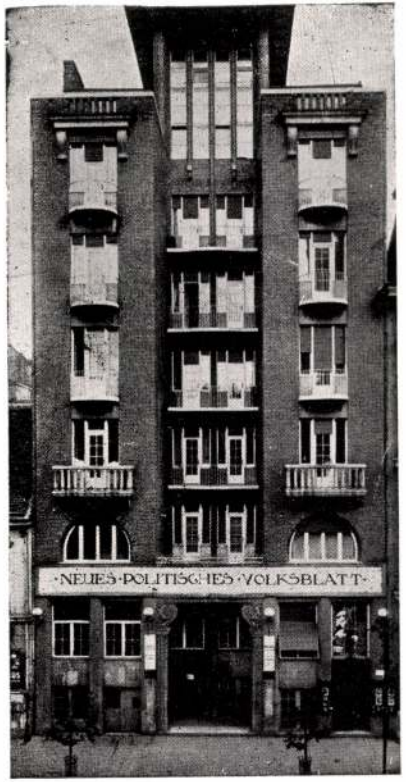

Gyenes Lajos: Ujságház, Budapest
Zeitungsgebäude
Palais de journal
Officehouse

3/6

Tér és Forma
1930. 9.sz. 384.?
rép

ning of the XX. th. century, in Budapest, quite modern conceived buildings begun to arise, which were not only the first among other ones of the same time in Europe, but they have shown widely before the others the styl, which would come. In the first place, we wild hint at the works of M. Béla Lajtha, who infortunatly died very young and let us only a few buildings as the proofs of his grand art. The plans of the Hungarian National Theatre designed by MM. Tőry & Pogány expect still now their execution — and only the edifice of the „Adria Insurance Society" — designed by the same architects may give us an idea of it.

The war, the communisme and the treaty of Trianon breaked down all these efforts. The economical, as well as the political circomstances, hindered the Hungarian architects in developing the impulse, once received. It followed a kind of styl, what we call „At 1800"; a new eclecticisme was also officially favoured, thus the Hungarian architects arrived only with a certain delay to the now existing degree of their architectural development. The pictures of this number, where designs and executed plans are ranged side by side, will give you a summary of these mouvements. We hope very much, that this collection would also contribute to the appreciation of the Hungarian architecture.

Jónás Dávid és Zsigmond: Ujságház — Zeitungsgebäude — Maison de journal — News-paper Building, Budapest

VÁLLALKOZÓK KÖZLÖNYE

ÉS

MAGYAR ÉPITŐK LAPJA

Tizenharmadik évfolyam. 14. szám. Budapest, 1907. április 3-án.

Előfizetési felhivás.

1907. évi április hó 1-től uj előfizetést nyitottunk lapunkra és tisztelettel kérjük az esedékes előfizetéseknek mielőbbi megujitását, hogy a lap szétküldése zavartalanul eszközölhető legyen.

A vaskartell.

Hosszu és beható tárgyalások után megállapitotta a Magyar Mérnök és Épitészegylet a vaskartell ügyében szerkesztett feliratának szövegét s elhatározta, hogy azt nem a kormányhoz, hanem a törvényhozáshoz intézi. A felirat igy szól:

A magyar vasművek között fönnálló úgynevezett vaskartellnek nemzetgazdasági tekintetben káros működése ellen mindjobban szaporodó komoly panaszok, amelyek nemcsak vasat feldolgozó iparosaink, például az épitőiparosok, gépgyárak, lakatosok stb. hanem átalában az ipitlető nagyközönség, sőt az állam különféle épitkezéseit intéző állami hatóságok részéről is elhangzanak: kötelességévé teszik a Magyar Mérnök- és Épitész-Egyesületnek, hogy a tisztelt Képviselőház figyelmét gazdasági életünknek erre a kóros kinövésére reáirányitsa, amely maholnap már az épitkezési tevékenység megbénitására és az oly nagy pénzügyi áldozatokkal és annyi lelkesedéssel megindított iparfejlesztési akció egy jelentékeny részének meghiusitására fog vezetni.

Hogy milyen nagy és tulnyomó megokolatlan mértékben emelte a vaskartell megalakulása óta a vasárakat azt a következő összeállitás mutatja:

	Kartell előtti árak koronákban	Mostani	Emelkedés %-ban
1. Szerkezeti vas (minőségi próbával) hidak, vasúti kocsi stb. számára	17·50	22·20	26·8
2. Kereskedelmi vas	17·00	21·70	27·6
3. Szerkezeti U vas	17·—	23·45	34·0
4. „ vasgerenda	16·50	22·80	38·2
5. Épitési vasgerenda	16·00	22·45	40·0
6. Kazánbádog	20·00	28·00	40·0

Bizonyos mérsékelt áremelést még meg lehetne magyarázni azzal, hogy a munkabérek és szénárak emelkedtek és hogy a kereslet rendkivüli mértékben megnövekedett, de a fent kimutatott áremelés olyan szokatlan mértékü, hogy azt megokolni egyáltalán nem lehet, különösen ha tekintetbe veszszük azt a körülményt is, hogy a kartell tagjainak majdnem kivétel nélkül saját szénbanyaik vannak s hogy a munkabérek emelkedése a vidéken fekvő vasgyárakban korántsem volt oly nagy, mint pl. a fővarosi gépgyárakban. Készséggel elismerjük, hogy a kartelleknek van jogosultsága, de csak addig a határig, ameddig a végletekig menő és romboló hatású versenyek állitanak gátat és a helyes munkamegosztást tűzik ki célul, de a most fennálló vaskartell erejének és hatalmának tudatában csakis saját anyagi érdekeit szolgálja és nem törődik azzal, hogy a vasat feldolgozó iparágakat érzékenyen kárositja.

A nagy vasárak miatt kisiparosaink és gépgyáraink helyzete tetemesen rosszabbá vált, mert az osztrák gépgyárak a Magyarország számára szállitandó gépekhez szükséges anyagot az osztrák vasgyáraktól exportárak ellenében kapják s igy jóval olcsóbban tudnak szállitani, mint a mi gyárosaink.

A kartell nagy árai megnehezitik hazai hajózó vállalatainknak a külföldi ilyen vállalatokkal való versenyzést, mert az előbbiek a hajó épitéséhez szükséges vasat 20—25%-kal kapják drágábban, mint külföldi hajóstársaságok.

Ugyanis a külföldi hajótulajdonos számára készülő hajókhoz szükséges vasanyagot kiviteli árban, vagyis 20—25%-ka olcsóbban szállitja a vaskartell, mintha azokat belföldi hajótulajdonos részére készülő hajóhoz rendelik. Az árkülönbség 600 HP. gőzösnél körülbelül 13,350 koronát és egy 650 tonna hordképességü uszálynál 6500 koronát tesz ki, vagyis ha ilyen hajókat német, szerb, vagy román vállalat épittet Magyarországon, akkor ez az emlitett összeggel olcsóbb mintha ugyan ilyen hajót magyar vállalat rendel meg. A vaskartellhez tartozó vállalatok azzal okolják meg ezt a kétféle eljárást, hogy másként a magyar hajóépitőknek nem jutna külföldi megrendelés, azonban kétségtelen, hogy a tulajdonképpeni ok az, hogy külföldi megrendelés esetében, az ú. n. kikészitési eljárással segithetnek magukon a hajóépitők és a vaskartellhez tartozó vállalatok egyátalán elesnének az üzleti nyereségtől, mig a magyar hajós hajójának épitésénél a kikészitési eljárás kedvezménye igénybe nem vehető. Igy bekövetkezett azután az, — amihez fogható példa alig lesz található, — hogy a vasművek kartellje itt benn az országban nagyobb előnyt nyujt a versenyző külföldieknek, mint saját honosainak.

Azonban nemcsak a szokatlanul és mértéktelenül emelt vasárakkal kárositja a vaskartell iparosainkat, hanem azzal is, hogy szállitási határidőt egyáltalán nem, kötbér ellenében pedig semmi körülmények között sem garantál, viszont azonban ő a gépgyárosoktól megköveteli a szállitási határidőnek kötbér ellenében való betartását.

Megtörtént, hogy egy vasmű egyik gépgyárnál gépeket rendelt, kikötve, hogy a szükséges anyagot ő szállitja, szállitási határidőt azonban nem vállalt, de a gépgyárat kötbér mellett kötelezte a kikötött szállitási határidő betartására. A vasmű elkésett az anyagszállitással, természetes, hogy a gépgyár is később szállitotta a gépeket, erre a vasmű a kötbért a gépek árából levonta.

Egy másik esetben a vasmű megkésett a sinszállitással. A megrendelő az utolsó részlet kifizetésekor közölte a vasművel, hogy a késedelmes szállitásból eredő kárának megtérités et fogja követelni, amire azt a választ kapta, hogy a vasmű ilyen körülmények között az üzleti összeköttetést nem kivánja fönntartani és a vasúti váltókra előzőleg tett ajánlata alapján a megrendelést el nem fogadja. Ennek azután az volt a következménye, hogy az illető a magyarországi vasművektől váltókra az előbbinél tetemesen nagyobb árak mellett kapott csak ajánlatot.

A vasgyárak, ha ajánlattételre felszólitják őket, rendesen hosszú szállitási időt vállalnak el és kijelentik, hogy a beszállitás idején érvényben levő árakat fogják felszámitani s igy a gépgyárost megfosztják attól, hogy az anyagárak tekintetében biztositva tehesse meg árajánlatát a kérdezősködő félnek.

Nem ismertes előttünk a kartell megállapodásának szószerinti szövege, de megbizható helyről oly információt kaptunk, hogy a kartell tagjai kötelezték magukat arra, hogy oly gyártási árakat föl nem vesznek, melyek a vaskartellben már képviselve vannak és hogy egyesült erővel megakadályozzák új vasművek keletkezését és oly üzemágak meghonositását Magyarországon, amelyek már akár Ausztriában, akár nálunk valamelyik vasműben megvannak.

Feltétlenül szükséges lenne tehát elsősorban az, hogy a kartell határozmányai nyilvánosságra hozassanak. Mert egyenesen tűrhetetlen helyzet az, hogy egy kartell, amelyben a magyar állam saját vasgyárai és vasművei is benn vannak, monopólium jellegű hatalmát arra használja fel, hogy az egész ország törekvéseivel szemben, a hazai ipar fejlődését akadályozza meg. A kartell nyilvánossagra hozatala tekintetében biztos eszköz áll a t. Képviselőház rendelkezésére. Utasitsa a t. Képviselőház a pénzügyminiszter urat, hogy a kartell pontozatait terjessze a t. Képviselőház elé, hadd lásson az ország tisztán, amikor legfontosabb érdekeiről van szó..

Iparunkat a vaskartellnek minden mértéket meghaladó zsarnokságától és kapzsiságától leggyökeresebben és leghathatósabban úgy lehetne megóvni, ha az állami vasművek a vaskartell kötelékéből kilépnének és átadatnának ama magasabbcélú rendeltetésüknek, hogy a vasárakat méltányos módon szabályoznák és az iparosokat a kartell visszaélése ellen megvédenék.

Lukács László volt pénzügyminiszter annak idején több izben a képviselőházban is kijelentette, hogy az állami vasművek eladását azért ellenzi, hogy az esetleges kartellek visszaélését velük megakadályozhassa, most azonban ezzel szemben az állami vasművek nemcsak hogy tagjai a kartellnek, hanem annak végrehajtó bizottságában is helyet foglalnak.

Teljesen alárendelt jelentőségünek tekintjük ilyen körülmények között azt a szempontot, mely a kartell káros hatásával szemben az állami gépgyáraknak és vasműveknek a kartell biztositotta magasabb jövedelmezőségében keres kárpótlást. Ez a jövedelem-többlet, még ha reális jövedelemről volna is szó, számitásba se jöhet a kartellnek a nemzeti vagyonnal szemben beálló pusztitó hatása mellett. De reális jövedelemtöbbletről itt szó sem lehet, hiszen az állami gépgyáraknál és vasműveknél beálló jövedelem-többletet maga az állam szolgáltatja túlnyomó mértékben, mert az állami vasművek és vasgyárak fogyasztói túlnyomó részben az állami üzemek, főképpen pedig a m. kir. államvasutak, amelyek ilyen módon teljesen védtelenül vannak a vasárak önkényes felcsigázásával üzött visszaéléseknek kiszolgáltatva. Az államnak tehát, eltekintve magas ethikai feladataitól is egyátalán nem áll financialis érdekében a kartell fenntartása.

Tisztelettel kérjük tehát a t. Képviselőházat, hogy az állami vasműveknek a kartellből való kilépése iránt intézkedni méltóztassék.

Amennyiben a kartell felbontása, illetőleg a kartellből való azonnali kilépése az állami vasgyáraknak a kartell pontozatai folytán nem volna lehetséges, arról mindenesetre gondoskodni lehet és kell, hogy az állami vasgyárak képviselete a kartellen belől az árviszonyok méltányos szabályozására törekedjék, hogy az egész gazdasági életünkre kiható ezen visszásságoknak a legrövidebb idő alatt vége vettessék.

Egyuttal bátorkodunk azon óhajunknak is kifejezést adni, hogy az állami vasművek utaltassanak mielőbb a kereskedelemügyi miniszterium hatáskörébe, mert csak igy válik lehetségessé, hogy az állami vasművekben és gépgyárakban rejlő hatalmas eszköz iparunknak hathatós támogatására legyen forditható.

Egyleteinkből.

A nagyhét áhitatos csöndje borult a szakegyesületek belső életére. A Magyar Épitőművészek Szövetségének a hétre tervezett vitaestéje is elmaradt, mert az ülésen alig tizen-tizenketten jelentek meg. Dr. Wildner Ödön fővárosi tanácsjegyzőnek a M. É Sz.-ben tartott „Kertvárosok“ cimű előadása felett kellett volna folynia az eszmecserének, hogy mi módon lehetne az ideából valamit megvalósitani, sanyaru lakásviszonyaink némi enyhitésére felhasználni, s általában nálunk is megvetni alapját egy olyan mozgalomnak, mely a külföldön már jól-rosszul prosperáló kertváros-társulatok nyomdokain az eszme életképes csiráit ápolgatná. Az érdekes téma természetesen nincs elejtve, ha-

SZAB. PARAFAKŐ
SZIGETELŐ ANYAG.
SHEDTETŐK,
FACEMENTTETŐK, MANSARDTETŐK.
HIDEG és VÉKONY FALAK BURKOLÁSA.
KÖNNYŰ HANGFOGÓ VÁLASZFALAK,
HŰTŐK, JÉGVERMEK, SÖRRAKTÁRAK,
BORPINCÉK SZIGETELÉSE.
PADLÓ SZIGETELÉS NEDVESSÉG ELLEN.
GŐZ, MELEG, HIDEG VIZVEZETÉKEK és KÉSZÜLÉKEK SZIGETELÉSE.
TULKEVITETT VEZETÉKEK SZIGETELÉSE SZAB.
„THERMALIT“ ANYAGGAL.

SZABADALMAZOTT
PARAFAKÖGYÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ENGELÓTT
Kleiner és Bokmayer
Igazgatóság: VIII., József-körut 2.
TELEFON: 60—33.
GYÁR: KÖBÁNYA.

MŰSZAKI IRODA:
GABOS OSZKÁR építész
VIII., RÖKK SZILÁRD-U. 3.
TELEFON 89—65.
HŰTŐ BERENDEZÉSEK,
FÖLDFELETTI
JÉGVERMEK, HŰTŐK, BORPINCÉK
HANG és HŐSZIGETELŐ PARAFAKŐ SZERKEZETEK,
VAS- és FAVÁZAS PARAFAKŐ RENDSZERŰ ÉPITKEZÉSEK,
TRANSPORTÁBILIS ÉPÜLETEK TERVEZÉSE

nem a legközelebbi husvét utáni népesebb ülés napirendjére tüzetett.

Már közöltük lapunkban a műegyetemi hallgatók részére kiirt legujabb Wellisch-pályázatnak programmját, ennek zsürijéül Jónás Zsigmondot, Sterk Izidort és Fleischl Róbertet küldötte ki a M. E. Sz. Hihetőleg mind nagyobb ambicióval fogják a technikusok ezeket a pályázatokat kidolgozni, azokra nagyobb számban versenyezni es komolyabban foglalkozni a kiirt témák megoldásával, a hol semmi sem köti őket, sem anyagi szempontok, sem pedig az iskola tanitási irányzata, a pályabér is tekintélyes, s igy igazán alig érthető, hogy az eddigi konkurrenciákra oly kevesen jelentkeztek.

Most birálta el a zsüri a dr. Erős-féle kényelmi pavillon-tervpályázatát, melyre 4 mű érkezett be. Mind a négy egyaránt művészi törekvéseket árul el, ügyes kezekkel rajzolt munkák. Az első dijat Zrumetzky Dezső IV. éves, a másodikat Roth Zsigmond ugyancsak IV. éves műegyetemi épitészhallgató nyerte el. Utóbbi tisztán vasbetonkonstrukciót tervezett, architekturáján is anyagszerü formákat produkált és keresetlen szép tömeghatásu pavillont mutat ügyes perspektiv rajza. Az első dij nyertese főleg alaprajzi elrendezésének alapötletével vitte el a jutalmat.

*

A Magyar Mérnök és Épitészegyletben mult vasárnap lezajlott közgyülésről beszámoltunk. Csak futólag emlitettük Ödönfi László előterjesztését egy magyar müszaki akadémia alapitására. Hogy nyomtalanul el ne tünjék, fővázában közöljük:

A Magyar Műszaki Akadémia célja volna az ország egész műszaki karát egy állandó kapcsolatban szerves egészszé tömöriteni; a műszaki tudományok elméleti levezetéseinek gyakorlati eredményeit egyöntetü formába foglalva saját tagjai utján az egész országban terjeszteni és az ipar, kereskedelem, mezőgazdaság és az emberi foglalkozás minden ágában hasznositani. Az akadémia fölfogásában a műszaki karhoz nemcsak az egyetemileg képzett mérnökök, épitészek, gépészmérnökök, vegyészek, tanárok stb. tartoznának, hanem mindazon segédszakok müvelői is, kik nélkül egyetlen mérnöki, épitészeti, gépmérnöki stb. eszme tökéletesen meg nem valósitható, tehát a kőmives, ács, asztalos, gépész, lakatos, szerelő, üveggyáros, mintázó, képfaragó, szobrász, festő, kárpitos, diszitő stb. stb. és minden magyar állampolgár, ki bár üzemszerüleg eddig egyik szakban sem dolgozott, de szabadalmazott találmánya a szakok bármelyikét egy lépéssel előbbre vinni hivatott.

Az akadémiának 4 osztálya volna a képzettségi, illetőleg érdemszerinti fokozatokban és pedig: az I. osztály tagjai lennének a megalakuláskor a M. M. É. E. és a M. É. Sz. elnöke, (mestere) a M. É. Sz. és a többi magasabb országos műszaki egyesületek elnökei és osztályvezetői, a műegyetem két tanára, (ki nem egyleti tag) a szabadalmi hivatal két tagja (ki nem egyleti tag) a budapesti és a kolozsvári tudomány egyetem két-két tanára, (fizika, chemia) kik az ország összes gyáraiban müködő szakférfiak közül az általuk legjelesebbnek ösmert férfiakat tagokul meghiván, 40 re egészitik ki magukat, ezenkivül 12 tag a műszaki tudományok fejlesztésében kiváló érdemet szerzett szakirók és feltalálók közül időről-időre lenne beiktatva. A II. osztály tagjai lennének megalakuláskor az egyetemileg képzett mérnökök, gépészmérnökök, épitészek, vegyészek stb. korlátlan számban; a III. osztály tagjai megalakuláskor a segédszakok mindazon munkásai, kiknek a törvény bizonyos foku iskolai végzettséget vagy mesteri oklevelet ir elő; (korlátlan számban) végül a IV. osztály tagjai minden magyar állampolgár, ki bármiképen valamelyik műszaki ágban legalább 3 évig gyakorlatilag állandóan dolgozott.

A tagdijak fejében mindenki megkapná a „Műszaki Tájékoztató“ cimü szaklapot, mely naponként jelenvén meg, az Akadémia tagjait népies nyelven tartott közleményekkel és könnyen érthető rajzokkal a műszaki tudományok ujabb és ujabb vivmányaira figyelmeztetné, egyuttal a meglévő műszaki berendezések továbbfejlesztésére sarkalná.

A III. osztály tagjai ezenkivül megkapnák a „Heti Tanácskozások“ cimü folyóiratot, mely szakosztályonkénti füzetekben jelennék meg.

A II. osztály tagjai megkapnák ezeken kivül a „Főközlöny“ cimen megjelenő havi folyóiratot, mely az ország és az egész világ műszaki eseményeit magas szinvonalon álló közleményekben tárgyalná és birálná, végül az I. osztály mindezekből egy-egy tiszteletpéldányt, melyet élete fogytáig megtartani volna köteles. A tagok a műszaki müveket 50 százalék árengedménynyel kapják azon feltétel mellett, hogy lehetőleg életük fogytáig megőrzik, haláluk után pedig az Akadémia könyvtáralapjának hagyományozzák. A könyvtáralap célja: műszaki könyvtárak berendezése a vidéken.

Az Akadémia minden tagja kötelezné magát, hogy a müszaki tudományok fejlesztésében egész életén át közremüködik és amennyiben anyagi viszonyai megengedik e célból az akadémiát pénzsegélylyel is támogatja. Minden tag köteles odahatni, hogy azon városban vagy községben, amelyben lakik az Akadémiának uj hiveket szerezzen és a mint a tagok száma 40-re emelkedik, a fiókakadémiát megalakitsa. A III. oszt. tagajánlást a IV. osztály ülésein tartott felolvasások által lehetne kiérdemelni. A megalakulás után a II. osztályba a III. osztályban tartott szabad előadások által lehetne érdemet szerezni. A II. osztály minden uj tagja köteles székfoglalót tartani, melynek tárgya nem lehet valamely előbb megtartott előadás vagy annak folytatása, hanem mindig a legutóbbi felszinre került műszaki kérdésekkel kell foglalkoznia és pedig a szakszerüség minden eszközeivel.

Kommentárt talán nem is szükséges e javaslathoz hozzáfüznünk. A müszaki kamara megalkotásának küszöbén nem látjuk jogosultnak egy ilyen szervezet óriási nehézségek leküzdésével járó megalakitását. Hogy a tagok kötelezik magukat a müszaki tudományok fejlesztésére, az nem elegendő cél. A hol ezt erőszakolni kell s nem a müszaki élet körforgása szüli önmagától, ott ugy sem nyilnak biztató kilátások a technikus élet jövőjébe.

Vannak jeles müszaki egyesületeink, azoknak tekintélyét, sulyát öregbitsük, vannak szaklapjaink, azok hasábjain vitázzunk, van ott tér a műszaki irodalomra, csak tessék dolgozni, nem pedig uj lapcimeket kitalálni, ujabb lapokat alapitani. Szabad előadások és felolvasások tartására is tárt karokkal fogad minden ambitiosus műszaki férfiut mindegyik szakegyletünk. A M. M. É. E. évi jelentése bizonyság rá, hogy ez az akadémia voltaképen már meg is van. Oda beléphet mindenki, aki müszaki érdekeinek védelmére erős bástyát akar emelni. A kvalifikatiók védelmet fognak találni a kamara által, a szabad müvészet védelmére pedig ott van a M. E. Sz. Mindenféle irányban kialakulnak a technikusaink munkásságát, boldogulását biztositó szervek, minek mindezek virágzását megbénitani egy ilyen egészen uj, indokolatlanul erőszakolt szertelen és kétséges eredményü tömörüléssel.

A földmivelésügyi ministerium tervpályázata.

Ujjnyi kötetre menő jelentése a birálóbizottságnak nem tudja megnyugtatni a döntés felett elégedetlenkedőket. Nem az alaprajzi megoldásokról van szó, hanem az ez-

MUSKÁT JAKAB
CÉGNÉL
MOTOROS KERÉKPÁROK és mindenféle KERÉKPÁROK, IRÓGÉPEK, VARRÓGÉPEK és ezek szakszerű javitása, valamint összes alkatrészei a legolcsóbb árban beszerezhetők.
TELEFON 28—01.
Fő-üzlet: VI., Podmaniczky-utca 19. szám.
Fiók raktár: Ujpest, Árpád-út 20. szám.
Vidéki megbizások gyorsan eszközöltetnek.

KRATOCHVILL AGOSTON
MŰ- ÉS CIMTÁBLA ÖNTŐDÉJE.
BUDAPEST, VI., KIS-JANOS-UTCA 10. SZÁM.
Készit elismert tiszta és izléses kivitelben: mindennemü bronz és horganyból **öntött felirati táblákat** u. m. **vármegyei határjelzőtáblák, anyakönyvvezetői táblák, utcajelző és házszámok** városok részére, **cégtáblák gépgyárak** részére és minden más célra megfelelő öntött táblákat jutányos árak mellett.

Telefon sz. 2900. **STROBENTZ és ORTH** Telefon sz. 2900.
Budapest, VII., Király-utca 43 | 45.
Vegyészeti festék, termény, máz, kence- és anyagáru-kereskedés. Különösen ajánlja cementfestékeit, Hydrochromin, hidegvízfestékeket, továbbá Carbolineum és I. rendü olajfestékeket, valamint nagy választékban ecsetáruit.

gának igényelt azon különös jog, hogy az ingatlan birtokba adását s az azon emelt épületeknek az épület-tulajdonos veszélyére és kárára leendő eltávolitását bármikor követelheti, a törvényen alapulna, abból pedig, hogy az ingatlan tulajdona és haszonélvezete felperes és 1. r. alperes között meg van osztva, ez a joga nem származik; tekintve, hogy a B) a. szerződést, melyből eme joga következnék, 1. r. alperes alá nem irta; tekintve, hogy bár a telekkönyv szerint felperest az ingatlan földtulajdonjoga megilleti, azonban nem tünik ki az, hogy a földtulajdonjog a fent jelzett különleges természettel illetné meg a felperest; tekintve, hogy a tanuk nemcsak nem igazolták azt, hogy a kincstári telepitvény tulajdoni joga tekintetében felperes által magának igényelt ezen különös jog köztudomásu lenne, sőt a tanuk vallomásából az tünik ki, hogy ezen kincstári telepitvényből olyanok is birnak telket, akik nem kincstári munkások, ennélfogva valószinüvé van téve, hogy 1. r. alperes a felperes ezen különös jogáról nem is tudott s ezt támogatja az is, hogy 1. r. alperest jogszerzésének első 6 évében felperes az ingatlan birtokában nem háboritotta; tekintve, hogy nem nyert beigazolást, hogy 1. r. alperes a felperes ezen különös földtulajdoni jogának tudatában, tehát rosszhiszemüleg szerezte meg az ingatlan épület tulajdonosi s földhaszonélvezői jogát, annyival is inkább, mert sem 1. rendü alperes közvetlen jogelődeiről, sem ezek közvetlen jogelődeiről nem bizonyult be, hogy ezek kincstári bányamunkások lettek volna; tekintve pedig, hogy az ellenkező bebizonyitást nem nyervén 1. rendü alperes jóhiszemü szerzőnek tekintendő s ezen körülményt nem befolyásolhatná az sem, ha az ingatlan helyszinelése alkalmával felperes kincstár ezen többször emlitett különös jogot magának kikötötte s ezen kikötésnek a helyszinelési iratokban nyoma is volna; ezeknél fogva a rendelkező rész szerint itélni kellett. (1905. február 25. 1060/905. sz. a.)

A debreceni kir. tábla: Az elsőbiróság itéletét indokaiból helybenhagyja. (1905. április 26. 1622/905. P. sz. a.)

A kir. Curia: A kir. tábla itéletét helybenhagyja.

Indokok: A tanuk vallomásával bizonyitottnak tekintendő, hogy az a—i majorsági telkeket s ezek közt a kereseti telket is a tulajdonos kincstár az a—i kincstári kohómunkások részére ideiglenes használati joggal osztotta ki s hogy ezek az átengedett földhaszonélvezetért bizonyos szolgálatot tartoztak teljesiteni. Arra nézve azonban, hogy a telekhaszonvevő kohómunkások által teljesitendő szolgáltatás minősége és terjedelme miként állapittatott meg, ugy arra nézve, hogy a szolgáltatást megtagadó földhaszonvevők ellenében a földtulajdonos kincstár részére minő, jelesen a B) alatti tervezetben foglalt jog biztosittatott, az alperes tagadásával szemben felperes bizonyitékot sem szolgáltatott, sőt a tanuk vallomásából az tünik ki, hogy felperes az egyes telekhaszonvevőktől a B) alattihoz hasonló szerződések aláirását s bizonyos szolgáltatást, vagy évi bér fizetését csak néhány év ótu kiván és hogy van több olyan nem kohómunkás telekhaszonvevő is, aki semmiféle szolgálatot nem teljesit és bért sem fizet.

A dolog ily állásában, habár kétségtelen hogy 1. r. alperes, amidőn a földhaszonvételi jogot és a felülépitmények tulajdonjogát megszerezte, mint a—i lakos a telek fent jelzett jogi természetét ismerte s habár felperest mint földtulajdonost nyilvánvalóan megilleti az a jog, hogy ettől az alperestől, aki a haszonvételért a telek jogi természetét ismerve sem szolgálatot teljesiteni, sem a jogviszony szabályozása céljából szerződést kötni nem akar a telekkönyvileg kitüntetett megosztott tulajdon megszüntetése és saját korlátlan tulajdonjogának megitélése mellett a birtokbabocsátást követelhesse, azonban külön szerződési megállapodás hiányában a felülépitményekre a haszonvevő javára bekebelezett tulajdonjogra tekintettel csakis a felülépitmények értékének egyidejü megtérítése mellett. Az előadottakhoz képest a kir. tábla itélete a per főtárgyára nézve az itt felhozott, egyebekben pedig az elsőbiróság itéletéből elfogadott indokoknál fogva helybenhagyandó volt.

Kinevezések.

A kereskedelemügyi m. kir. minister Korányi Kálmán, dr. Dubszky Alfréd kir. müszaki tanácsosi cimmel és jelleggel felruházott ministeri főmérnököket, Papp Domokos kir. főmérnököt, Lányi Kálmán kir. müszaki tanácsosi cimmel felruházott kir. főmérnököt, Gellér Béla kir. főmérnököt, Scholz Gyula kir. müszaki tanácsosi cimmel felruházott kir. főmérnököt, továbbá Markó Gusztáv, Kacsó Károly, Gyárfás Győző és Raisz Ernő kir. főmérnököt, ugy Gállik István ministeri főmérnököt a VII-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. müszaki tanácsosokká, továbbá Janosits József kir. főmérnöki cimmel felruházott kir. mérnököt, mint Domán Péter, Lantos Ignác, Elek Károly, Nemes Emil, Márta Miklós, Bartos Imre, Krécsy Miklós, Murin István, Kirz Ártur, Mittelmann Aladár, Molterer János, Legman Imre, Králik Adolf, Benedek László, Lichtschein Lajos, Tartler Henrik és Czappán József kir. mérnököket a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. főmérnökökké, Kolum-József, Siposs Béla, Tóbiás József, Hainzmann István, Virányi Béla Szász Róbert, Gergely Miksa, Halász Lipót, Kispál László, Lukács Aladár és Zerdik Ottó kir. segédmérnököket, továbbá Tichtl György ministeri segédmérnököt, mint Berczell Miklós, Fodor Richárd, Zigler Béla, Rupp Jenő, Kőszeghy László, Sebestyén Mór és Balkányi Ödön kir. segédmérnököket a IX. fizetési osztály 3-ik fokozatába kir. mérnökökké, végül Breier Lipót okl. mérnök és Bernárdt Győző okl. épitész, napidijasokat a X-ik fizetési osztály 3-ik fokozatába ideiglenes minőségü kir. segédmérnökökké nevezte ki.

Pályázatok tervkészitésre.

Az aradi Kossuth-szobor pályázata. Az aradi Kossuth-szobor juryje mult héten döntött a pályamüvek fölött. Az első dijat, 2000 koronát Kallós Ede, a másodikat, 1000 koronát Margó Ede és Popper Ede szobrászok és Pogány Móric épitész, a harmadikat, 500 koronát Horvai János szobrász és Pogány Móric épitész nyerte el. A döntés a dijakra vonatkozik, mig a kivitelre nézve az aradi Kossuth-szobor bizottság fog határozni.

Pályázatok állásokra.

Téglamesteri állás. Hajdubagos község elöljárósága jegyzői lak épitéséhez szükséges tégla előállitására téglamestert keres. Bővebb felvilágositás szerezhető Hajdubagoson a községházánál.

Ácsmesteri állás. A szélaknai m. kir. bányahivatalnál megüresedett aknaácsmester állásra február 25-éig a következők pályáztak: Schmidt János (Hegybánya), Foltán János (Stefultó), Schoucsik Sándor (Róna), Magyar Mihály (Stefultó). A pályázók közül Schmidt János hegybányai kir. bányaácsot nevezték ki az állásra.

Tagositások.

Szászkeresztur. A szászkereszturi általános határtagositási ügyben az előmunkálatok megkezdése, ugymint képviselet rendezése, mérnök választása és költségelőirányzat elkészitése végett határidőül 1907. április 22-ik napjának d. e. 8 órája tüzetik ki Szászkeresztur községébe a községházához. A birtokrendezési mérnökök felhivatnak, hogy azok, kik ez ügyben a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak, a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat Kulin Imre elj. kir. itélő táblai bióhoz Erzsébetvárosban vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Vasutépitészet.

Előmunkálati engedélyek. A kereskedelemügyi m. kir. minister Dely Imre pusztaperesi lakosnak, a m. kir. államvasutak Mezőkeresztes állomásától Pusztatold és Mezősass községek határain át Furta községig s ezen vonalból Körmösdi pusztánál leendő elágazással Kőrösszegapáti községek határán át Berekböszörmény községig vezetendő szabványos, esetleg 0·70 m.-es keskenyvágányu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; — Hódmezővásárhely trvh. joggal felruházott város közönségének az alföldi első gazdasági vasut Tótkomlós végállomásából kiindulólag Sámson község és Hódmezővásárhely város érintkező határától kezdve a vásárhelyi határban az Erzsébeti uton, a makói és csomorkányi-utcán, a Széchényi-téren, Kállay-utcán, János-téren, Andrássy-utcán, Kossuth-téren és Zrinyi-utcán keresztül a régi szegedi-ut irányában, a 88-as számu tiszai átmetszésnél létesitendő állandó rakpartig vezetendő keskenyvágányu h. é. vasutvonalra; — Baja város közönségének az államvasutak Baja állomásából kiágazólag Bajaszentistván, Érsekcsanád, Sükösd, Nemesnádudvar, Császártöltés és Kecel községek érintésével, a m. kir. államvasutak Kiskőrös állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; — a magyar általános kőszénbánya részvénytársulatnak az államvasutak Barcika állomásától a Disznós-Horváth község határában levő szénbányákig vezetendő keskeny nyomtávu bánya-vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre megadta; — Maros-Torda varmegye közönségének az államvasutak Marosvásárhely állomástól Nyárádtő, Káposztásszentmiklós, Nyárádszereda és Köszvényesremete irányában Szovátáig vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutvonalra; Haberfeld Fülöp és fiai dombovári cégnek a m. kir. államvasutak Szakály-Hőgyész állomásából kiágazólag a m. kir. államvasutak dombovár—báttaszéki vonalának Szászvár-Mázа állomásánál leendő átszelésével Tevel, Ráckozár, Karasz, Magyaregregy, Komló és Budafa községek érintésével a m. kir. államvasutak Pécs állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu gőzüzemü h. é. vasutvonalra; — a m. kir államvasutak Vukovár állomásából kiágazólag Negoslavci, Miklusevci, Tompojevci és Tovarnik községek érintésével a m. kir. államvasutak Sid

THOLT ISTVÁN mérnök, Telefon 96—66. EGÉSZSÉGÜGYI MŰSZAKI BERENDEZÉSEK VÁLLALATA
KÖZPONTI FUTÉS-, SZELLŐZTETÉS-, LÉGSZESZ-, VIZVEZETÉK-, CSATORNÁZÁS-, FÜRDŐ- ÉS SZIVATTYU-BERENDEZÉSEKRE. Telefon 96—66.
BUDAPEST. Iroda és mühely: VIII., Mária-utca 23. szám.
Fióktelep: o o o III., Zsigmond-tér 11. szám.

LÓNYAY-UTCA 25—27. NEY SIMON szobrász LONYAY-UTCA 25—27
MODERN IPARMÜVÉSZET
ÉPÜLET DISZITÉSEK. DOMBORMŰ VÁLLALAT. STUCCO MENNYEZETEK.
TELEFON 69—74. PLAQUETTEK ÉS IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK FÉMBŐL TELEFON 69—74.

uttal különálló művészi homlokzatverseny meglepő osztályozásáról. Az alaprajzi dispoziciok elbirálása hosszu és fáradságos munka, teljes megnyugvással elhisszük, hogy a hibák és előnyök mérlegelése vezette a zsüri t a dijosztás publikált eredményére. Mindig fogunk ugyan, kivált azérdekeltek sorából érveket hallani pro és kontra, de ha hetek kimeritő tanulmányozása után egy sereg lelkiismeretes szakember alaprajzi megoldások egy-egy egész komplexuma felett itéletet mond, annak helyességében kételkedni alig lehet. Az első dij tényleg minden kétséget kizárólag Tőry Emil tervét illeti s a többi dijak, megvételek és dicséretek, mind azon tervek között oszlanak meg, melyek valóban a pályázati megoldások jobbik csoportját képezik. A sorrendhez nincs szavunk. Azt kritizálni merész dolog volna futólag, mikor hosszú és beható latolgatás és összehasonlitás eredményével állunk szemben.

Egészen más a homlokzatok pályaműveinek esete. Egy-két séta a kiállitási teremben művészembernek elegendő, hogy itéletét megalkossa a pályázók művészi értéke felől. Ezuttal könnyebb is a helyzet, mert nem köt az alaprajz helyessége, hanem egyesegyedül a művészi szempont vezethet itéletünkben.

Ês itt valóban a jogos kifogások egész sora hangzik a biráló bizottság döntése ellen. Eltekintve a dijazott tervek egymásközötti rangsorától, Korb, Tőry és Sebestyén jó munkáitól eltekintve, szembetünő egy csomó művészibb munkának teljes és a legnagyobb mértékben indokolatlan mellőzése. Hogy csak néhányat emlitsünk, szinte elképzelhetetlen az, hogy egy modern technikusokból, a korral haladó épitészekből álló zsüri olyan magas műbecsü dolgokat, mint Jónás testvérek, Fischer József, Hikisch Rudolf vagy Kármán és Ullman tervei is egyálta lán semmi kitüntetésre se tartson érdemesnek! Ezek a munkák töretlen utakon járnak, nem számtalanszor látott részletek ismétlését mutatják és számos becses művészi kvalitást rejtenek. A bizottság épitész tagjai a saját művészi reputációjukat veszélyeztetik, ha ilyenek mellett szó nélkül elhaladnak. De a mint jó forrásból halljuk a sajnálatos esetnek rajtuk kivül fekvő okai voltak.

A bizottságnak mindössze 9 tagja volt, közöttük öt épitész. Az utóbbiak hangsulyozták is a fölsorolt tervek értékét és javasolták azokat már a második dijtól kezdve minden egyes kitüntetésre. A döntő ülésen azonban egyikük betegsége miatt nem vehetett részt, a többiek pedig nem birtak a sorrendre nézve megegyezni s igy azután megtörtént az, hogy a homlokzati pályázatnál, ennél a tisztán művészi kérdésnél tulajdonképen jobban érvényesült a bizottság jogasz és mérnök tagjainak befolyása, mint az a pályázat érdekében óhajtandó lett volna.

Ime megint egy ékesen szóló esemény a tisztán szakzsüri mellett! Ha csupán épitészek döntöttek volna ebben a pályázatban, lehetetlen lett volna annyi kiváló munkának lemaradása. A megtörténthez hasonló döntés felelősségét az épitész birálók épitész kartársaikkal szemben nem vállalták volna!

Amint már számtalanszor kimondottuk, egyedüli helyes birálatot csak akkor látunk, ha a bizottság minden tagja szakember és pedig nem mérnök, hanem épitész.

Mi tehát átnyujtjuk az elismerés megtagadott pálmaágait a mellőzötteknek, elsősorban Jónás Dávid és Zsigmondnak, erőteljes, eredetiségtől duzzadó, nagyszabásu koncepciójukért, azután Fischer Józsefnek művészi hangulatu monumentális homlok rajzáért, Hikisch Rezsőnek kevesebb originalitással, de finom művészi érzéssel komponált tervéért, Kármán és Ullmannak szintén művészi homlokzatáért. Ezek azok a tervek, melyek teljesen mellőztettek, közöttük az első kettő feltünően a legértékesebb műbecsü tervezés az egész pályázaton. A dijazottak közül sok szép részlet van Korb és Giergl tervén, de épen ezek között elvész az egységes összhatás és a monumentalitás. Szép kompozició Sebestyén III. dijat nyert architekturája, valamint kitünő térhatásu Tőry pályakoszoruzott műve, bár germán izü felépitmény s főleg az kifogásolható, hogy a részletrajz vékony pilonja nem mutatja térben azt az erőteljes hatást, amit a jóindulatu perspektiva tár elénk.

A többi terv nem is kerülhet sorainkban méltatásra akkor, mikor a fentidézett nagystilü alkotások mellett érzéketlenül haladt el a birálat.

A vállalkozás körében előforduló jogesetek

Alperessel szemben, mint a ki a földhaszonvételi jogát és a felülépitmények tulajdonjogát megszerezte, felperesnek mint földtulajdonosnak nyilvánvalóan megmarad az a joga, hogy tőle, a ki a haszonvételért a telek jogi természetét ismerve sem szolgálatot teljesiteni, sem a jogviszony szabályozása céljából szerződést kötni nem akar, a telekkönyvileg kitüntetett megosztott tulajdon megszüntetése is saját korlátlan tulajdonjogának megitélése mellett a birtokbabocsátást követelhesse, azonban csakis a felülépitmények értékének egyidejü megtéritése mellett.

(Curia 1906. december 18. 6199 | 905. sz. a. I. p. t.)

A szatmárnémeti kir. törvényszék: Felperes keresetének részben hely adatik s elsőrendü alperes köteleztetik, hogy az a—i 64. sz. beltelket s az azon található épületet az utóbbinak megváltása fejében felperes által birói letétbe helyezendő 2338 K. lefizetése után felperes birtokába bocsássa. Köteles türni elsőrendü alperes, hogy a jav. ra bekeblezve levő földhaszonélvezői és épülettulajdonosi jog telekkönyvileg töröltessék s a felperes kizárólagos és feltétlen tulajdoni joga bekebleztessék. Másodrendü alperes türni tartozik, hogy az ingatlanra 1000 frt erejéig bekeblezett zálogjog töröltessék, de feljogosittatik, hogy a felperes által biroi letétbe helyezendő 2338 K-ból magat kielégi hesse; az igy még fenmaradó összeg felvételére elsőrendü alperes feljogosittatik stb.

Indokok: Felperes előadta, hogy a kereseti ingatlan, mint a kir. bányakincstar kohó-üzeméhez tartozó telkek a kir. kincstár korlátlan és szabad tulajdonát képezi, melynek időleges használatát a kincstár olyan kincstári munkásnak engedi át, aki a kincstárral szemben szerződéses kötelezettséget vállal, ugy azonban, hogyha a szerződéses kötelezettségének eleget nem tenne, a kincstárnak joga van a felülépitményeket az épülettulajdonos kárára és veszélyére eltávolitani s a telket szabad rendelkezése alá visszavenni. Ezen jogából folyólag a kincstár felszólitotta elsőrendü alperest, mint aki az ingatlan épület-tulajdonosi és földhaszonélvezői jogát megszerezte, hogy vagy irja alá a B) alatti szerződést vagy távolitsa el az ingatlanon emelt épületeit s a telket a kincstár birtokába bocsássa vissza, elsőrendü alperes azonban ezt tenni vonakodott. Minthogy pedig elsőrendü alperes a kincstárral semminemü szerződéses viszonyban nem áll s a kincstár irányában semminemü kötelezettséget teljesiteni nem akar, az ingatlanra pedig felperesnek szüksége van, fentebbi jogából kifolyólag kéri felperes az elsőrendü alperest, mint aki az ingatlan épület-tulajdonosi és földhaszonélvezői jogát annak tudatában, hogy az kizárólag munkáslakásul szolgál, s mint ilyen egyedül a jogositott személyére van korlátozva, a kincstár beleegyezése nélkül, tehát jogellenesen és rosszhiszemüleg megszerezte, az ingatlannak a kincstár birtokába leendő visszabocsátására, az azon emelt felülépitmények eltávolitására stb.; másodrendü alperest pedig, mint aki az ingatlanra elsőrendü alperes javára bekeblezett épülettulajdonosi s földhaszonélvező jogra 1000 frt erejéig rosszhiszemüleg zálogjogot kebeleztetett be, annak türésére kérte kötelezni, hogy zálogjoga töröltessék. Elsőrendü alperes tagadta, hogy felperesnek az ingatlanra a fent körülirt különös joga volna, tagadta, hogy ő ezen különös jog tudatában, tehát rosszhiszemüleg szerezte volna meg az ingatlant. Másodrendü alperes tagadta, hogy zálogjogát a felperes különös jogának tudatában, tehát rosszhiszemüleg szerezte volna.

Tekintve, hogy a telekkönyvi kivonat szerint az ingatlan már eredetileg akként lett telekkönyvezve, amint az előirva van, hogy tudniillik a házhelynek a kincstár a tulajdonosa, annak haszonélvezője s az épületek tulajdonosa pedig elsőrendü alperes j gelődei; tekintve pedig, hogy a telekkönyvi állapot mi kétséget sem hagy fenn az iránt, hogy elsőrendü alperes jogelődeinek haszonélvezeti joga nem a törvényen, hanem a felperes mint tulajdonos intézkedésén alapul; minthogy a telekkönyv szerint elsőrendü alperes jogelődeit is csak a haszonélvezeti s épület-tulajdonjog illette meg, és hogy ennélfogva elsőrendü alperes az ingatlant csakis a telekkönyvileg kitüntetett minőségben szerezhette meg, minthogy ezt jogelődei is csak ily megoszlott minőségben birták, végül, hogy felperes beigazolta azt, hogy a telek a kincstári bányamunkások számára alapitott telepitvény része egyedül munkáslakásul szolgál s mint ilyen egyedül olyannak személyére van korlátozva, ki a kincstár irányában szolgálatot teljesit, s az ingatlan épület-tulajdonosi s földhaszonélvezői joga csakis ily minőségben ruháztatott át elsőrendü alperes közvetett jogelődeire s tekintve, hogy az ingatlan épület-tulajdonosi és földhaszonélvezői joga — a fentebb emlitetteket kivéve — a kincstár engedélye nélkül, tehát jogellenesen ruháztatott át a 1. r. alperes többi jogelődeire s igy elsőrendü alperesre, — ennélfogva elsőrendü alperes az ingatlannak felperes birtokába leendő átbocsátására s ezen ingatlanból őt illető épület-tulajdonosi és földhaszonélvezői jog törlésének türésére kötelezendő volt.

Minthogy azonban felperes nem bizonyitotta azt, hogy az ingatlan tekintetében ma-

Háztulajdonosok és épitészek

tisztelettel értesitetnek, hogy a 17 év óta elismert korrekten működő bankbizományos **Krausz Mór** lakását **Andrássy-ut 1. szám** alá áthelyezte. Kiesz közöl kölcsönöket budapesti házakra és földbirtokra, vagyis m ga- összegü **épitési kölcsönöket** és **iparosoknak személyhitelt.**

JÓNÁS 1. *Dávid*, építész. * Bpest 1871 aug. 5. A József-műegyetemen tanult, majd Bécsben Fellner és Helmer műtermében dolgozott. 1900 óta működik Bpesten. J. tervezte az erzsébetfalvai közműhelytelepet s fivére, J. Zsigmond (l. ott) társaságában az Arany János-utcai Goldberger-házat, a Szénássy és Bárczay-cég épületét, a Tolnai Világlapja Dohány-utcai palotáját, amely újszerű törekvéseivel egyik előfutárja volt a modern magyar építészetnek, számos villát és bérpalotát, így legújabban a Pannónia-utcai Phönix-házcsoportot. Az Erzsébet-sugárút torkolatának kiképzésére hirdetett tervpályázaton az egyik első díjat nyerték el.

L. G. I. 513 l

4

Ieller.

zázad közepén.

ılrafordult, de visszanéz.
ygyapjas rend jelvényét,
, a szent István-, a Lipót-
viseli. Haja és szemöldöke
s szakálla nincs. Kettős

allérja tölgyleveles paszo-
felé rendjeleinek szalagjai
t. Jelzése alól jobbra :

n. — Lelt. sz. 704. — Értéke
ı-féle ereklyemúzeumból. —
kat l. a 62. lapon az 580
is 23-án (107--95). — Átvételi
másul vette az 1896 április

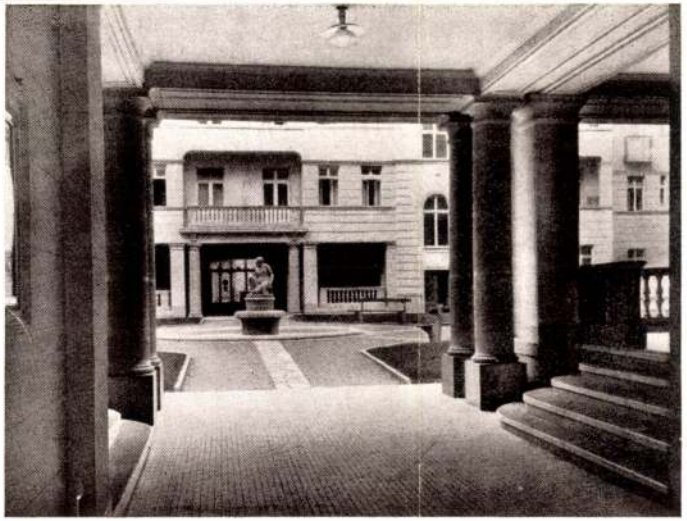

UDVARRÉSZLET

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND: A »PHÖNIX« BIZTOSÍTÓ BÉRHÁZA

ÉPÍTETTÉK: AST EDE ÉS TÁRSAI

Magyar Építőművészet 1927. 4-6. sz.

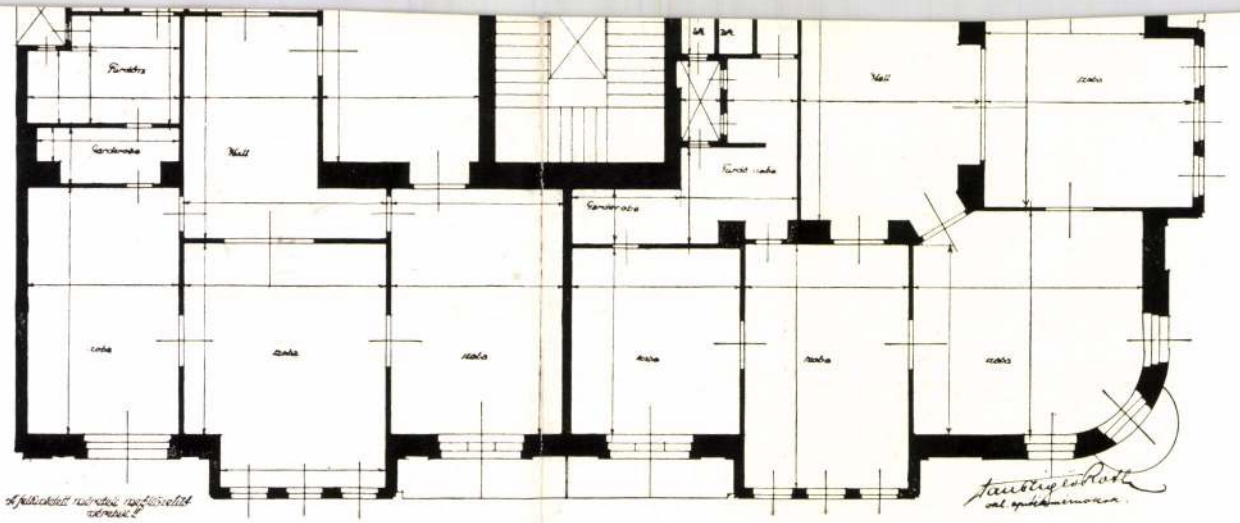

EMELETI ALAPRAJZ

VIDOR EMIL

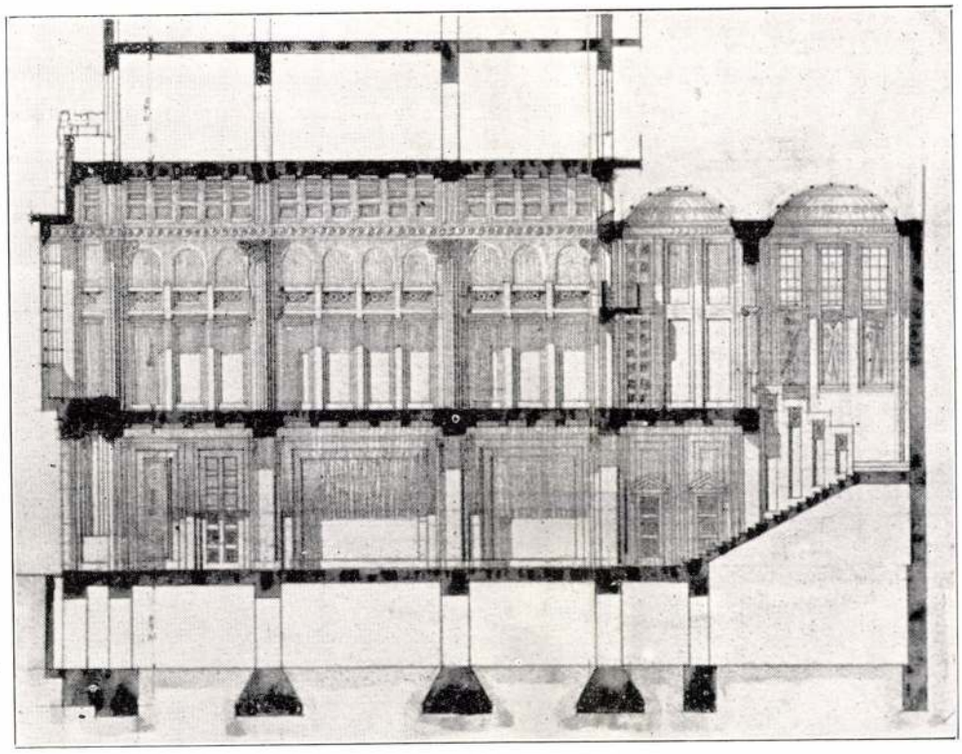

METSZET

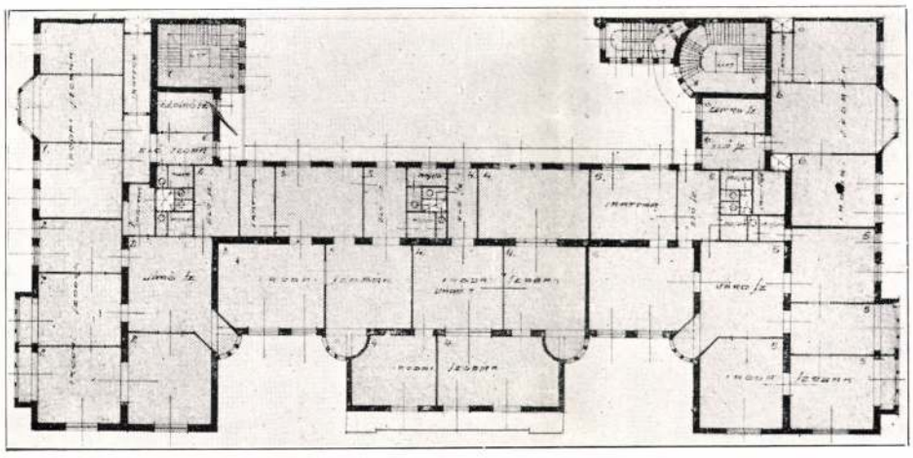

MEGVETT TERV

III. EM. ALAPRAJZ

Ülesterem: 80 m² területtel.

A felolvasóterem, az olvasó- és ülésterem oly módon helyezendő el, hogy ezek a csarnok egyéb helyiségeitől függetlenül is, a ház egyik főlépcsőjéről hozzáférhetők legyenek esetleg más, az emeleteken elhelyezett egyesületek számára.

Tekintettel kell lenni erre a mellékhelyiségek (klozetek, előszoba, szolga stb.) elhelyezésénél is.

Társalgótermek: Két társalgóterem à 40 m².

Játékterem: 5 játékszoba à 35—40 m².

Billiárdterem: 35—40 m² két billiárd számára.

Elnöki szoba: 30—35 m² az ülésterem közelében.

Terrasz: Minél nagyobb, nyári étkezés céljaira alkalmasak. A terrasz és a Kereskedelmi Csarnok többi helyiségei között (ideértve az étel- és kávékonyhát) megfelelő összeköttetés létesítendő.

Titkári hivatal (etázsdifferenciával is elhelyezhető a csarnok helyiségeivel összefüggésben attól független bejárással is.): Két szoba à 30 m² egy szoba 20—25 m² külön előszobával, klozetekkel és mosdóval.

Szolgalakás: Egy szoba 15—20 m², konyha 10—12 m², kamra, klozet, a titkári hivatal közelében.

A csarnok helyiségeivel összefüggésben etázsdifferencia megengedve. Melléklépcsővel kapcsolatban.

Ételkonyha: 35—40 m².

Kávékonyha: 15 m².

Tálaló: 15—20 m², összeköttetéssel a nagyteremmel.

Éléskamra: 20—25 m².

Raktár: 80—100 m². Klozetek, kisruhatár, a gazdasági személyzet részére.

Toaletszobák, klozetek és telefonszoba. Toalet-, telefonszoba és klozetek a csarnok helyiségei számára, megfelelő elrendezéssel az első emeleten.

Általános rész: Az emeleti helyiségek közelében esetleg egy földszinti nyilvános fodrászüzlettel kapcsolatban, öltöző- és fodrászterem rendezendő el. A földszint, pincze ill. souterrain, esetleg még egy alsó pincesor és a félemelet, amennyiben a felsorolt egyesületi helyiségek valamelyike számára nem igényeltetik, üzleti célokra, a földszint egyrésze esetleg egy vendéglő céljaira, a vendéglő és a csarnok helyiségei között összeköttetés létesítésével használandó fel, a legelőnyösebb módon. A pincében, illetőleg souterrainban helyezendők el továbbá a villamos áramot termelő és a műhelyeket szolgáló gépek, s a gépek részére szükséges helyiségek, háziműhely, kb. 50 m², világos helyen, a központi fűtés, szellőzés, vacuum cleáner, melegvízkészítés, a gőzmosóda és szárító céljaira szükséges helyiségek, megfelelő terjedelemben és összefüggésben. Szénraktár, lakók pinczéi ugyanott.

A II. emelet célszerű beosztása 3, 4, 5 szobás irodák részére a III.—IV. emelet lakások részére a pályázók részére, a pályázók gondjára van bízva. Minden lakás-emeleten egy cselédfürdő is elhelyezendő.

A padlás-tér 30% műtermek céljaira használandó ki. A padlás-tér több része az egyesületi levéltár (150 m²) és a lakók részére használandó fel. Megfelelő főlépcsőbejáratok, melléklépcső a szükséges portásfülkékkel, melyek 1—1 (összesen kettő) házmesteri lakással legyenek összefüggésben, felvonók, teherfelvonó kényelmes elrendezésben kívántatnak.

Külső kiképzés: A külső kiképzésre nézve a pályázó művészi felfogásának teljes szabadsága van, mégis a térre való tekintettel a homlokzatnak nyugodt vonalban való lezárása, tornyok, ormok nyugtalan tetőcsoportok mellőzése kívánatos.

* * *

A bírálat megejtése után az öt díjazott terv szerzőit, *Jónás* Dávid és Zsigmond, *Hajós* és *Willányi*, *Haas* és *Málnai*, *Pollák* Manó, *Spiegel* és *Englert* építészeket szűkebb körű pályázatra szólították fel. Ezen szűkebb körű pályázat eredményeképpen a tervezéssel való megbízást Jónás Zsigmond és Dávid építészek kapták meg.

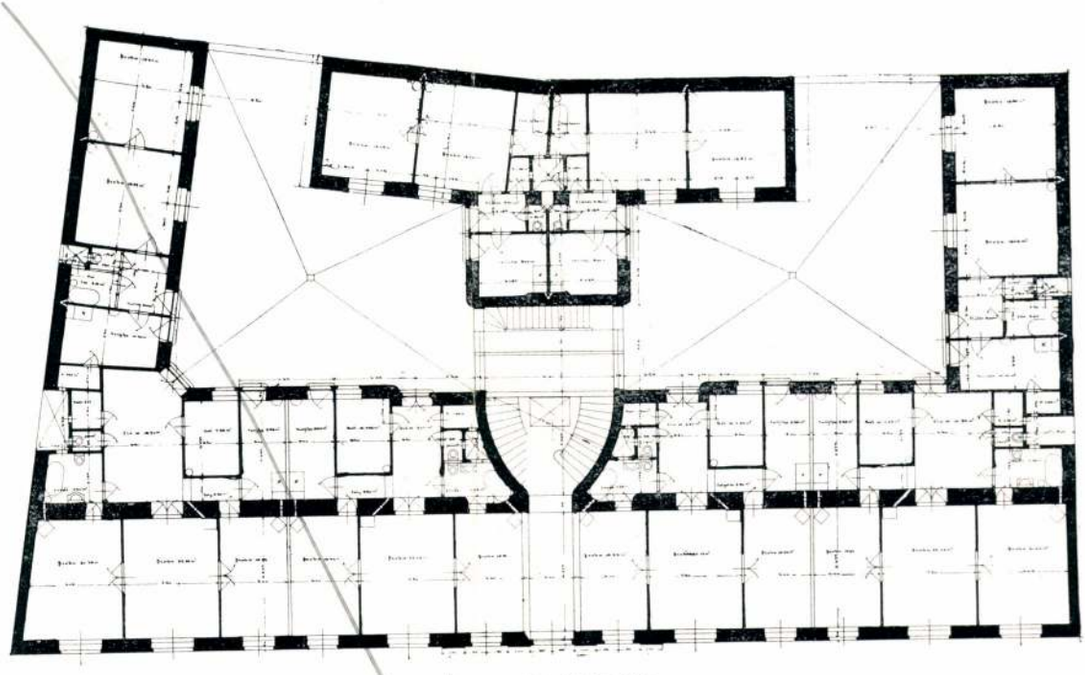

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ.

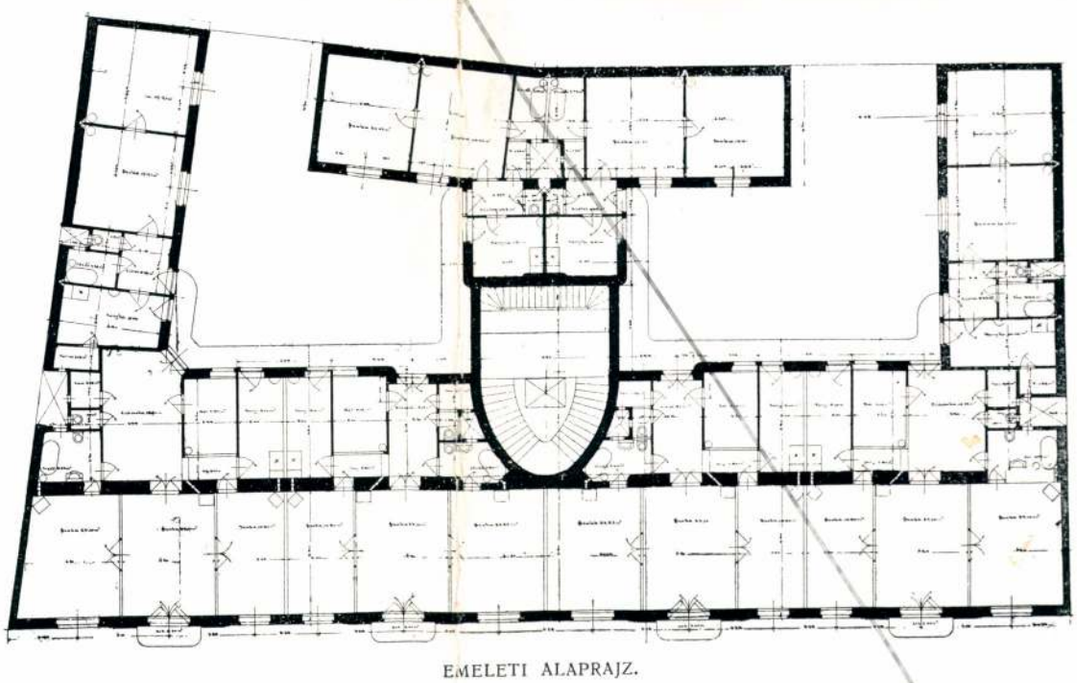

EMELETI ALAPRAJZ.

IX., MESTER-UTCAI BÉRHÁZ.

TERVEZTE: TSCHEUKE HERMANN.

Budapest székesfőváros építkezése. II. ciklus.

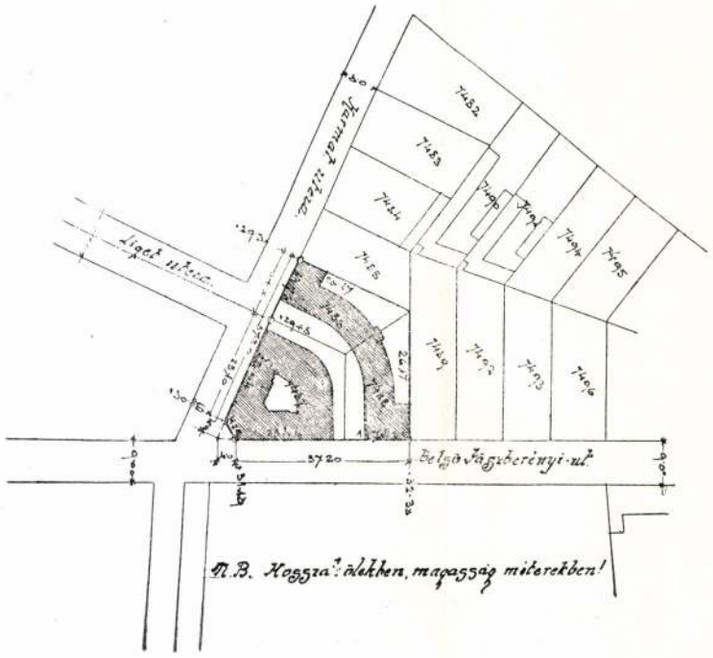

HELYSZINRAJZ.

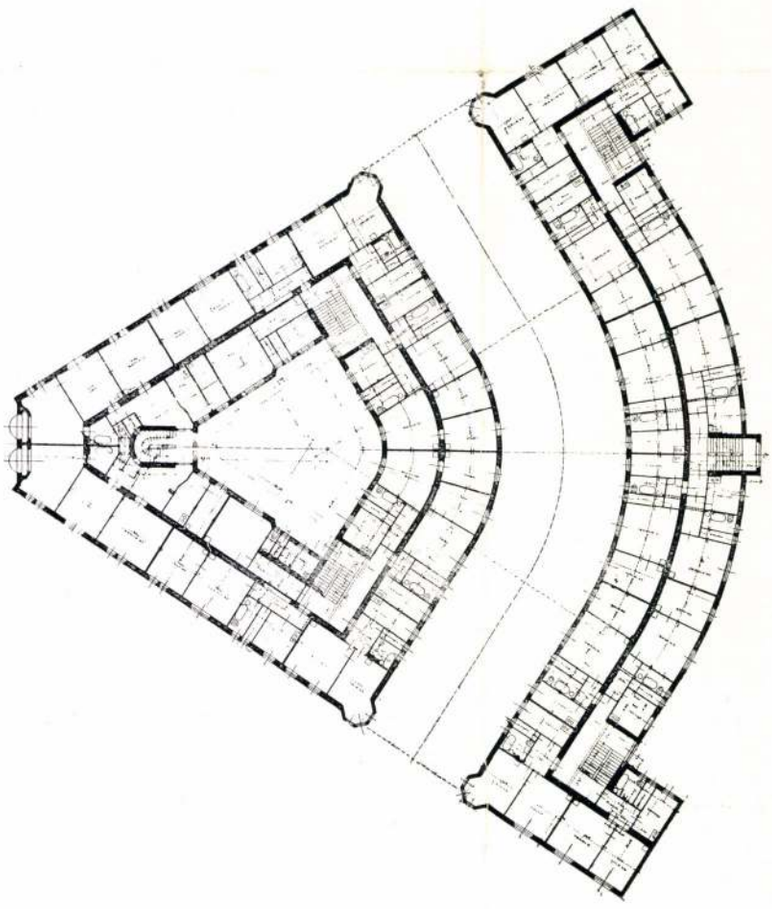

EMELETI ALAPRAJZ.

X., JÁSZBERÉNYI-UTI BÉRHÁZ. TERVEZTÉK: JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND.

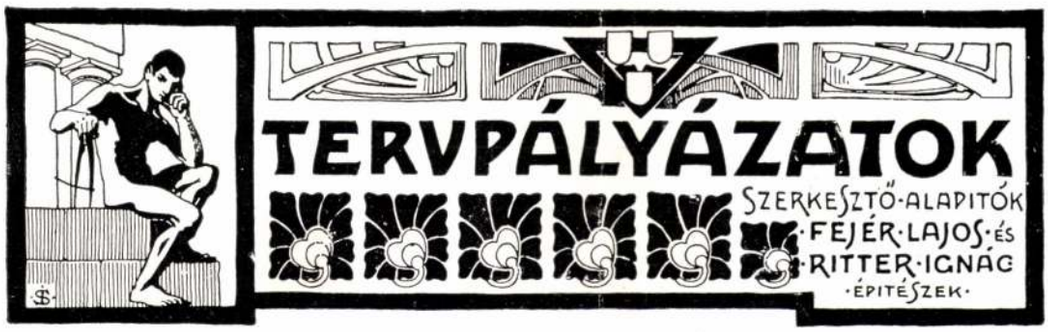

A Magyar Kereskedelmi Csarnok tervpályázata.

Építési programm.

Általános rész: Kívántatik az idecsatolt helyszínrajzon feltüntetett Bpest, V., Szabadságtér 849 hrsz. telken, melynek területe 496·10 □-öl, a legmodernebb elvek szerint építendő és felszerelendő palota, mely elsősorban a Magyar Kereskedelmi Csarnok Egyesületi helyiségeinek célszerű és művészi elhelyezésére szolgáljon, másrészt üzletek, a földszinten egy finomabb vendéglő is, esetleg az udvar egy részének igénybevétele mellett, hivatalok, bérirodák és lakások gazdaságos elrendezésével megfelelő jövedelmet is biztosítson.

A Magyar Kereskedelmi Csarnok helyiségeit az I. emeleten kell elhelyezni. Esetleg egy etage-val feljebb vagy lejjebb helyezhetők azon helyiségek, melyeknél az a térkimutatásban megvan említve.

A csarnok *bejárata és vesztibül* monumentális arányokban és mindenesetre a szabadságtéri oldalon legyen. Vesztibüllel kapcsolatos *ruhatár* 6—700 személyre egy vagy több részben elhelyezhető a földszinten, souterrainben, vagy félemeleten, megfelelő *toalett*-helyiségekkel, *klozetekkel* kapcsolatban. *Cipőtisztító* és *kalapvasaló-szoba* 15 m².

A bejárattal, illetve vesztibüllel összefüggésben tervezendő továbbá egy *portásfülke* és *telefonfülke, előtérrel egy váróterem 50 m²* a bejárat és I. em. közötti forgalom közelében.

A vesztibülből monumentális lépcső vezessen az I. emeletre. A lépcső úgy rendezendő el, hogy a csarnok terjeszkedése esetén a II. emeletre is felvezethető legyen. A csarnok helyiségeihez külön felvonó tervezendő.

Az I. emeleten elhelyezendő egyesületi helyiségek a következők: kb.: 300 m² nagyságú *díszterem*, gyűlések, hangversenyek, előadások, vacsorák, játék czéljaira, lehetőleg centrális fekvéssel a többi helyiségekhez képest és a díszlépcső tágas foyerjával kapcsolatosan elhelyezve. Tekintettel a terem arányai által megszabott magasságra, a terem palotájának nem kell okvetlenül a többi helyiségeknek a nívójában lennie — bár ez a megoldás volna a legkívánatosabb — hanem a közlekedés megfelelő arányú megoldásával nívó-differenciával is elrendezhető.

A dísztermet, amely az udvarra is tervezhető, úgy kell elhelyezni, hogy az a többi helyiségektől függetlenül is hozzáférhető legyen, arra az esetre, ha az nem egyesületi tagok által használtatik, hanem egyes alkalmakra bérbeadatik. Erre való tekintettel ehhez megfelelő mellékhelyiségek is tervezendők.

A díszteremmel kapcsolatban egy *művészszoba* (20 m²) és egy *öltöző* (15—20 m²) helyezendő el, lehetőleg a csarnok helyiségeitől független bejárattal is.

Felolvasóterem: 160 m² területtel.

Könyvtárterem és egyúttal olvasó: 125 m² területtel olyan elhelyezéssel, hogy az abban tartózkodók a többi helyiségek látogatói által zavarva ne legyenek.

JÓNAS DÁVID
ÉS ZSIGMOND

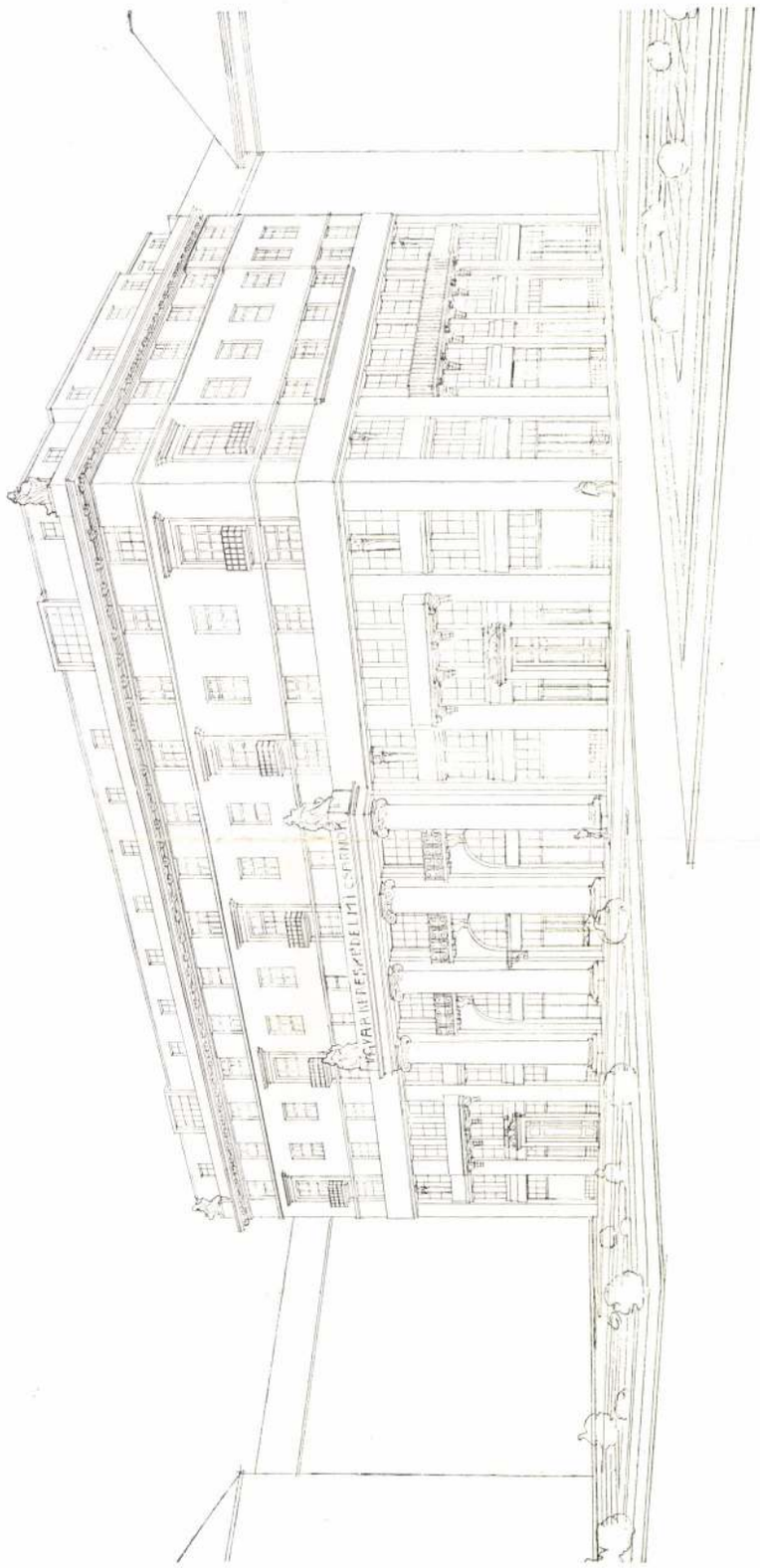

DÍJAZOTT TERV

TÁVLATI KÉP

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND

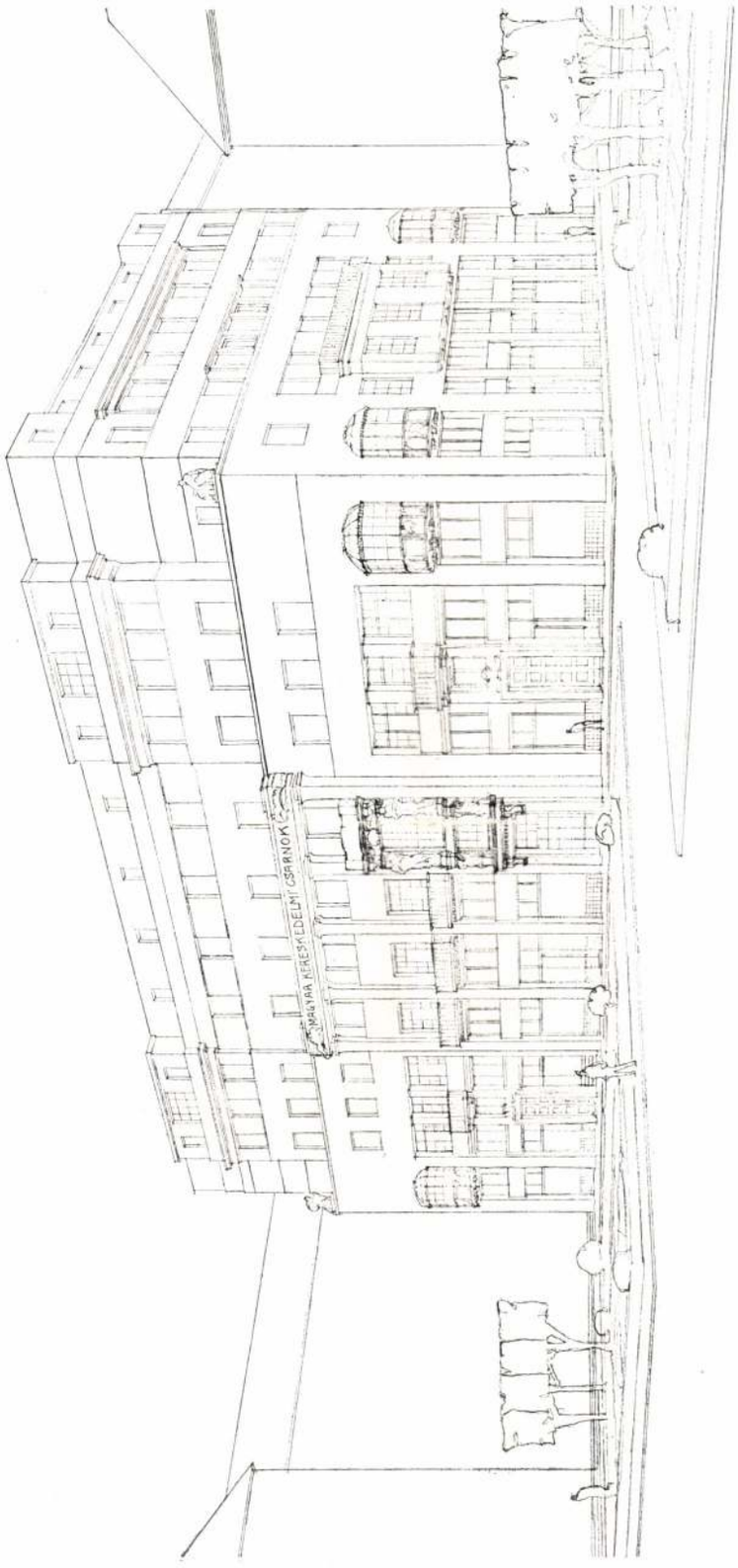

DÍJAZOTT TERV

TÁVLATI KÉP (ALTERNATIVA)

JÓNÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND

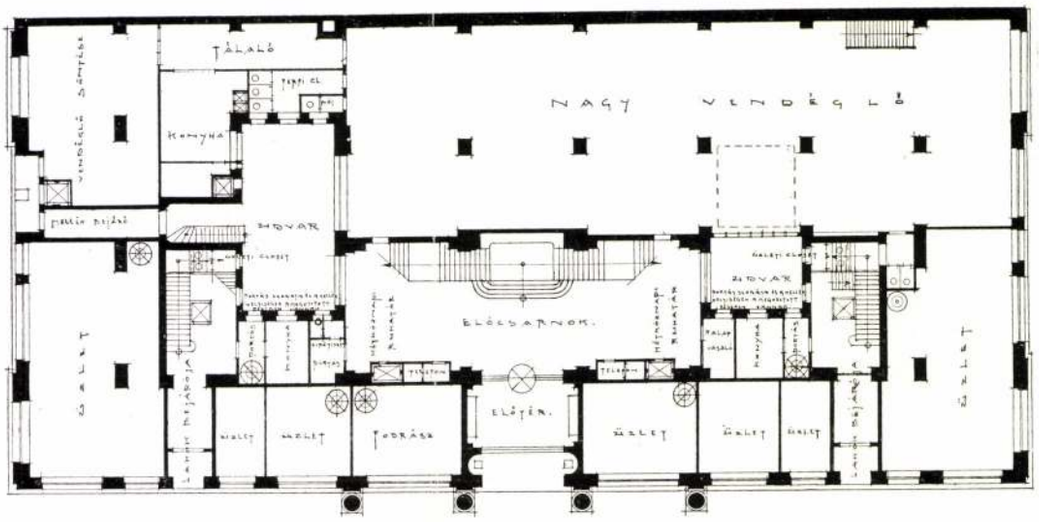

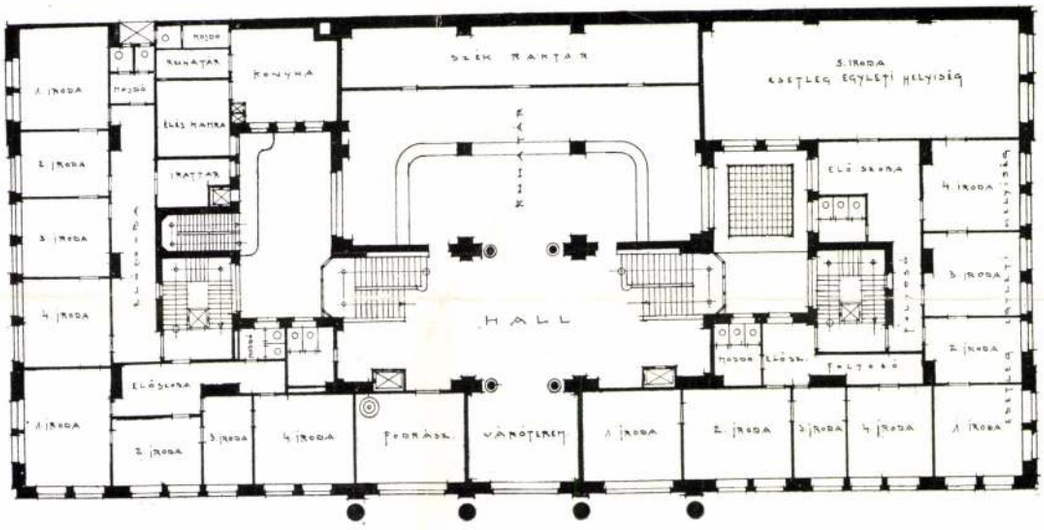

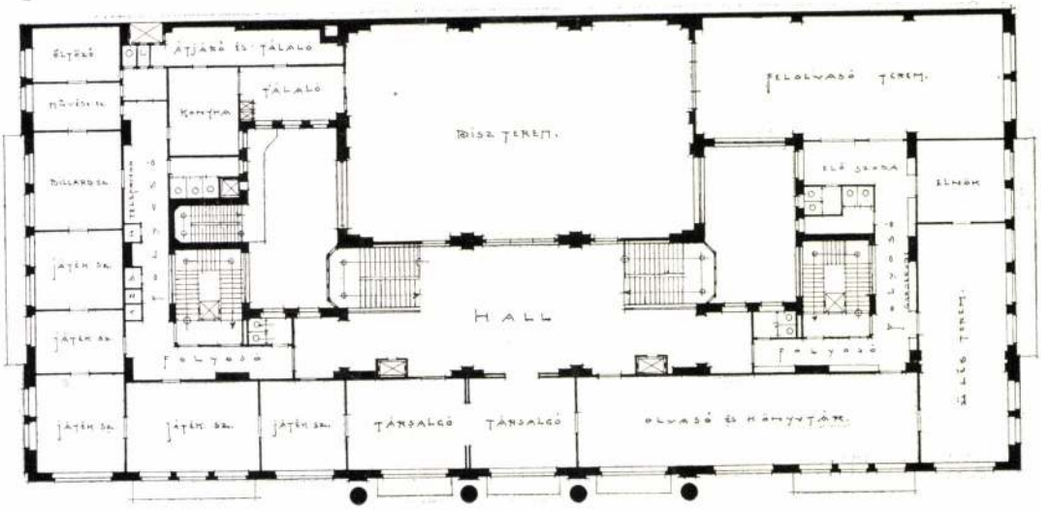

DÍJAZOTT TERV

FÖLDSZINT — FÉLEMELET — I. EMELET

JONÁS DÁVID ÉS ZSIGMOND

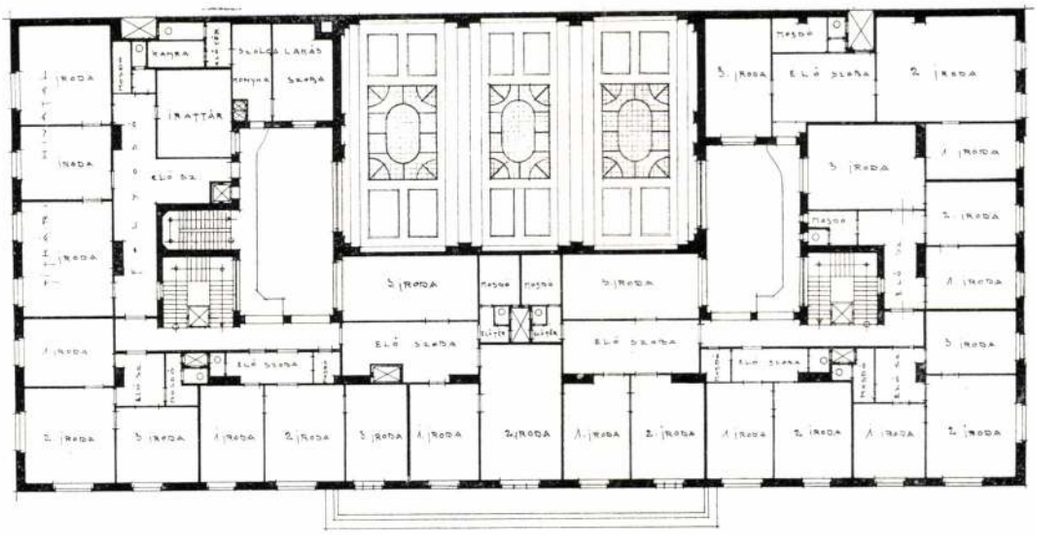

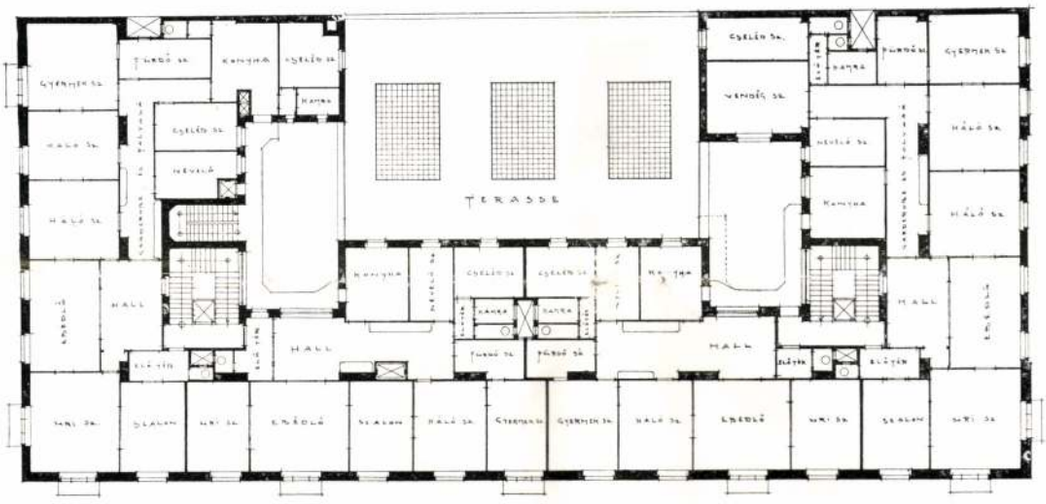

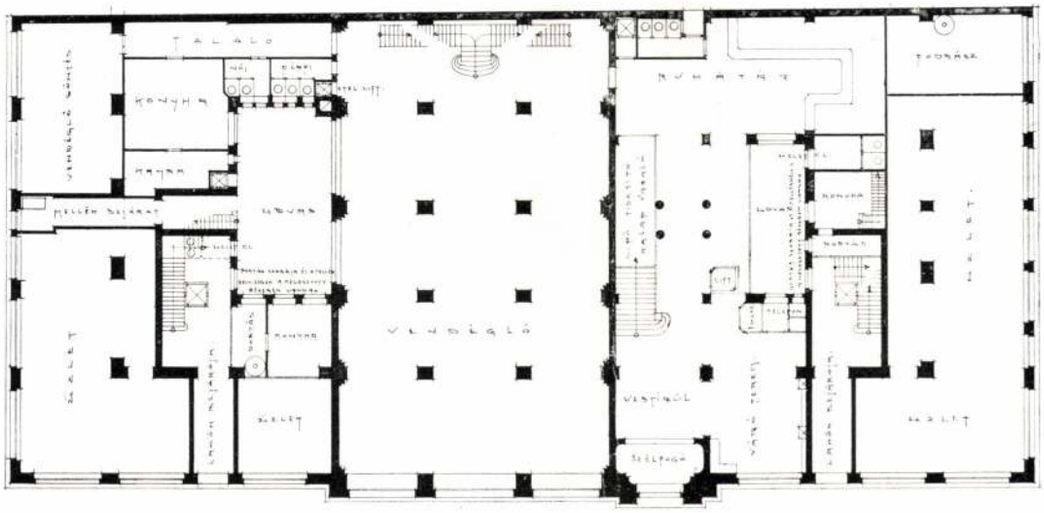

DÍJAZOTT TERV

II. EM. — III. EM. — FÖLDSZINT ALTERNATIVA

JÓNAS DÁVID ÉS ZSIGMOND

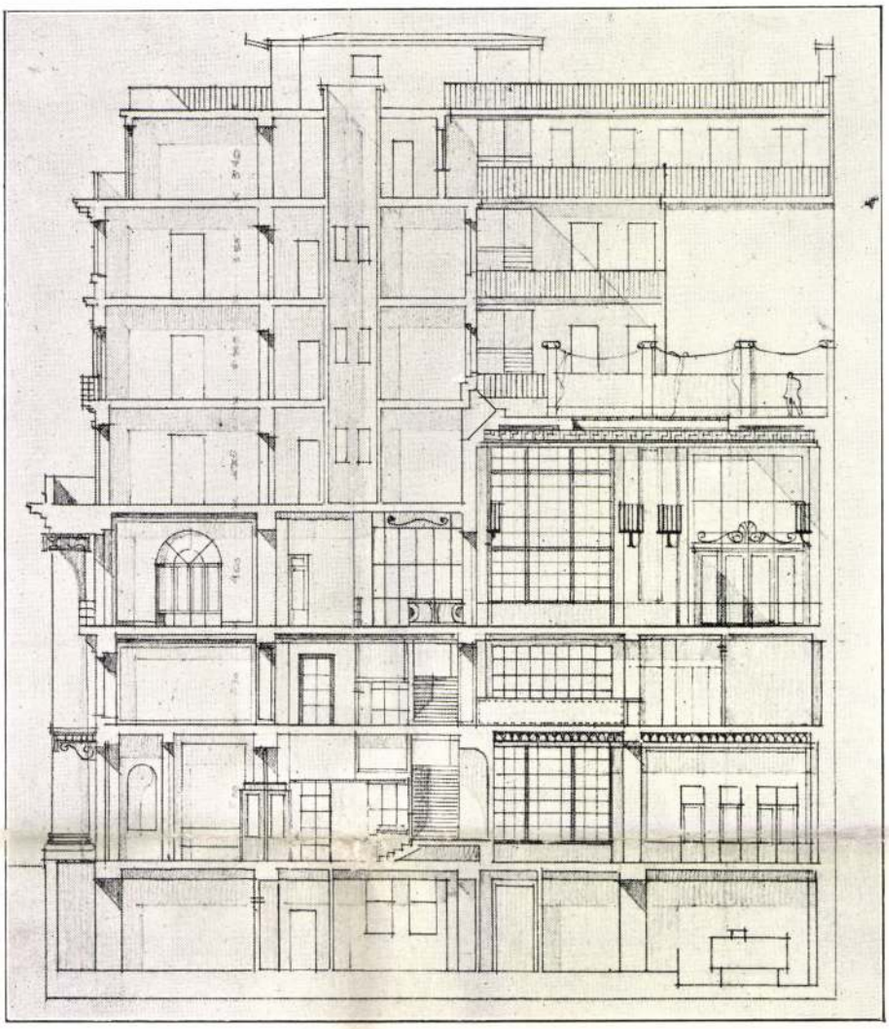

METSZET

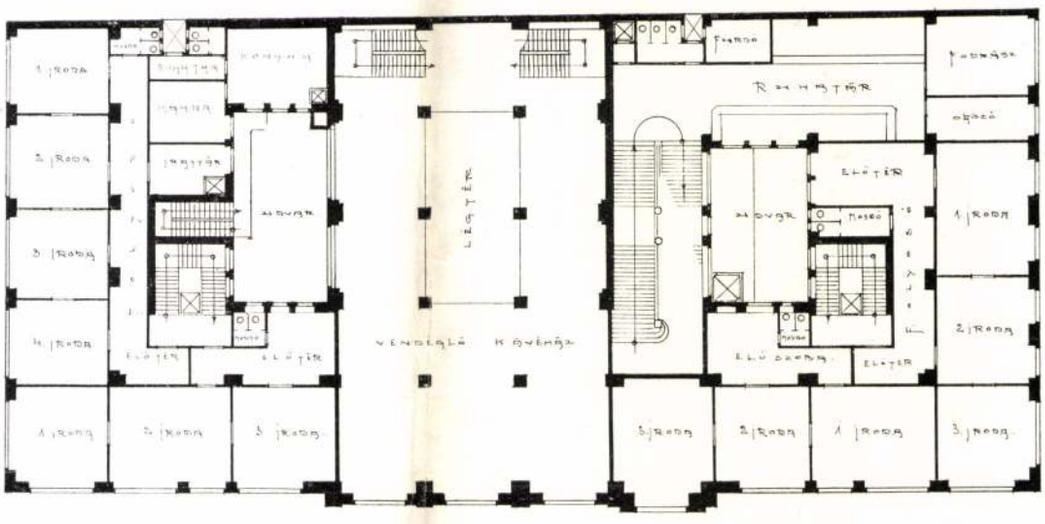

DÍJAZOTT TERV

FÉLEMELET ALTERNATIVA

Jónás David és
Zsigmond

81

Tolnai Simon ujságháza
repr.

Tér és Forma
1930. 383. l.

esler müve

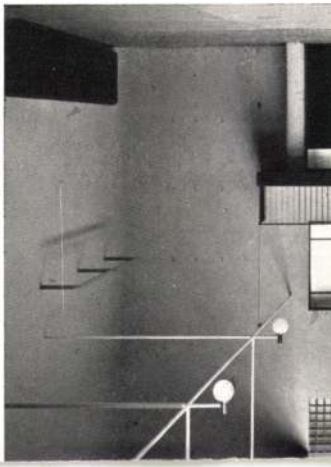

nyes helyiségekben is tudunk szimpla üvegezés tetőt készíteni.

A vasnak bejárati ajtók részére való alkalm zása nálunk egyelőre főleg ipari téren hód ahol az úgynevezett préselt acélajtók és ajt tokok kezdenek divatba jönni.

Acél ajtótokokat, úgynevezett „Mannstäd tokot" eddigelé a kórházak és szanatóriumo építésénél használtak előszeretettel. Higiéniku síma, könnyen tisztítható profilozásuk, a vet medés lehetetlensége, a falhoz való pontos évtizedek mulva is résmentes csatlakozásuk, tű biztonságuk, ma már lakóépületeknél is tág a kalmazási lehetőséget nyujtanak. A préselt ac ajtók duplafalú keretszerkezete, az ajtólap tetszetős és anyagszerű szép kivitele, nagy st bilitásuk és minden célhoz való könnyű simul konyságuk nagy jövőt biztosítanak ezen új sze kezetnek. Rendkívül könnyű kezelhetőség aránylag kis súlyuk miatt nagyméretű gyá kapuknál, garázsoknál, hangároknál egyenes nélkülözhetetlenek. Egyelőre főleg modern ipa építményeknél nyernek bőséges alkalmazást.

Az üvegtechnikának az utolsó évtizedben va fejlődése lépést tart a többi modern építőany gokkal. Ma már 36 m^2-es tükörüvegtáblát kép sek egydarabból előállítani, holott 10 évvel e

ÉPITŐMŰVÉSZET

A fővárosi kislakás-tervpályázatok

Az építészet napi eseményeinek regisztrálása esetén különös hangsúllyal kell megemlékezni azokról a pályázatokról, amelyeket a főváros hirdet. Az a tevékenység, amely egy-egy tervpályázati felszólítás nyomán városszerte megindul, rendszerint felülemelkedik azon az állandóan folyamatban levő szellemi versengésen, amely a tervező építészet mesterségének természeténél fogva szükséges velejárója. A nyilvánosan kiírt pályázati felszólítás jelentőségét semmi sem bizonyítja inkább, mint a beérkezett pályamunkák mennyisége, amely egyúttal rámutat arra is, mekkora energiát mozgósít a főváros akkor, amikor ügyének érdekében versenyre szólítja fel a tervező építészek összeségét. A verseny eredménye pedig, — a lelkesedés, optimista reménység és szorgalom gyümölcse — ott nyilvánul meg azon a kiállításon, amely a maga mellőzött és jutalmazott értékeivel egyúttal fokmérője egy kihasználatlan erőforrásnak, az elmúlt munkátlan évek alatt felgyülemlett munkavágynak, amely máma minden alkalmat megragad a megnyilatkozásra. Ha már most felértékeljük azt a munkamennyiséget, amelyet a kiállítás anyaga magában rejt és ha elgondoljuk, hogy a benne felhalmozott energia egyúttal erőpazarlást is jelent, érdeklődéssel vizsgáljuk, hol van az az érték, amellyel a pályázat hirdetője gazdagodik és hol van az az ellenérték, amelyben a pályázó fáradozásának hasznát látja.

Ami a pályázat hirdetőjét illeti, részére a pályázóval szemben határozott előnyök mutatkoznak, amennyiben károsodás sohasem érheti. A kiállítás anyaga ugyanis magában foglalja azt az eszmekomplexumot, amelynek összeségéből módjában áll szándékát a mindenkori lehetőségig tökéletesen kivitelezni. Ebben saját tetszése szerint mindenkitől függetlenül cselekedhetik, határozata csak saját belátásától és igényeitől függ.

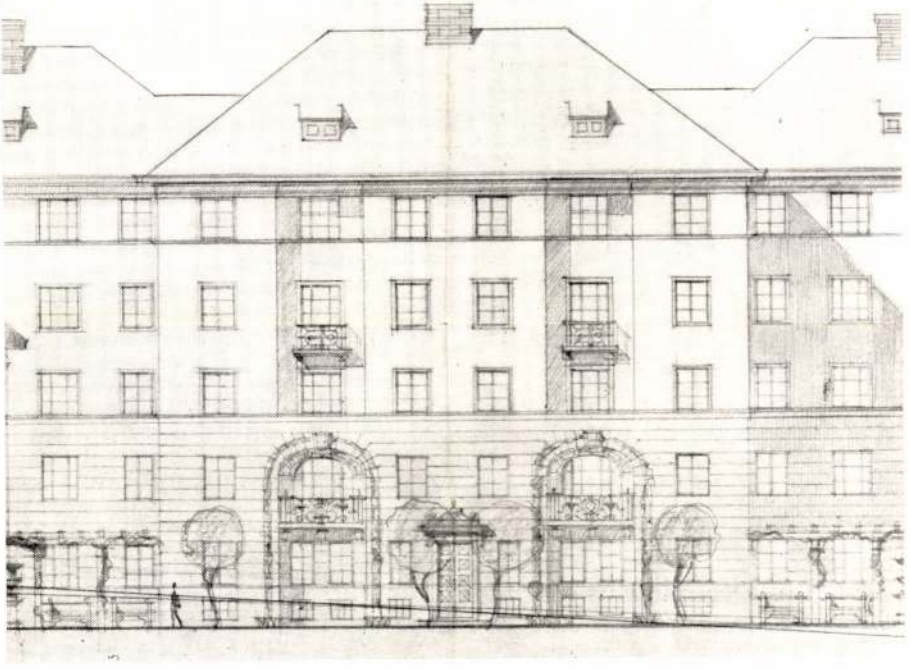

JÓNÁS DÁVID és JÓNÁS ZSIGMOND *terve*

A pályázó ezzel szemben fáradozásáért elnyeri azt a jutalmat, amelyet kiválasztott munkája megérdemel, de műve qualifikálásánál alá van vetve idegen szempontok és szándékok érvényesülésének.

Ezekből következtetve világos tehát, hogy az

Képzőművészet
1927. 3. sz.

osztályozás problemájának szerencsés megoldása: a zsüri ítélete az, ami hivatva van közmegelégedésre határozni annak a szándéknak optimális megvalósításáról, amelynek érdekében cselekedett pályázó és célkitűző.

A pályázat sikerének kulcsa tehát végeredményben nem abban a munkában rejlik, amit a tervezők sokasága végzett, hanem átvándorol a birálóbizottság kezébe, amely esetleges tévedésével halomra döntheti mindazt az eredményt, amelyet a pályázók fáradságos munkája kierőszakolt. Ebben az esetben pedig nemcsak a pályázat ügye szenved kárt, de felüti fejét az elégedetlenség is. Szóhoz jutnak azok a kritikusok, akik a juri birálatát birálják, és csatlakoznak hozzájok azok, akik a hiábavaló munkálkodás csüggesztő hatása alatt magukat valósággal megcsalatva érzik.

fognak elégedetlenségükkel tüntetni azok sem, akiket a bírálat nem sorozott az első helyezettek közé. Ha azonban a zsüri idegen szempontokat enged érvénysülni, ha ítéletében esetleg respektálja azokat a tekintélyeket, akik a múltban végzett munkásságukkal talán érdemeket szereztek maguknak, akkor lehet az a birálóbizottság hálásszívű, jóhiszemű, tekintélytisztelő, de elismerése sohasem a munkának, hanem mindig a pályázó személyiségének fog szólni. És jogos elégedetlenséget vált ki majd azok között, akik talán ma még nem azok, de a jövőben maguk is tekintélyek szándékoznak lenni. Ha pedig a zsüri szolgálatába szegődik egy vagy más művészeti irányzatnak, legyen az akár konservativ, akár reform törekvésű, vagy pedig felfogásában ugyanezen irányzatok ellen foglal állást, könnyen kiteheti magát egy

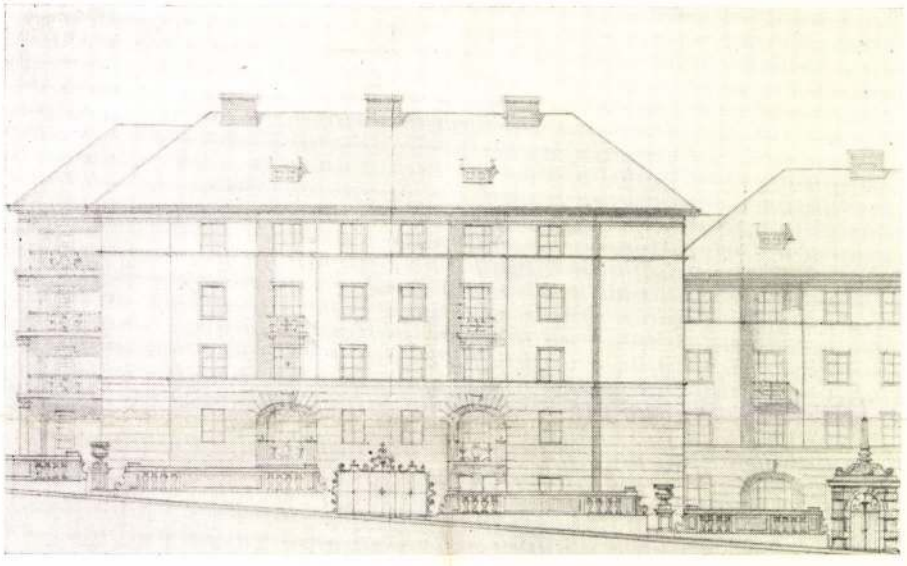

JÓNÁS DÁVID és JÓNÁS ZSIGMOND *terve*

Ezekben az esetekben mindannyiszor önmagától vetődik fel a kérdés: jogosult-e a panasz, vagy pedig csupán megnyilatkozása egynemely sértett hiúságnak, egynéhány nem remélt, — de megérdemelt csalódásnak.

Bizonyos esetekben senki sem vonja kétségbe a zsüri nehéz helyzetét. Tudott dolog, hogy minél több a beérkezett pályamunkák száma, annál eredményesebb a pályázat. Minél több a pályaterv, annál nagyobb az értékes munkák arányszáma. Tehát minél sikerültebb a pályázat, annál több a jó terv, annál kevesebb eredményes fáradozás számíthat jutalomra. Ilyenkor nehéz a minősítés és nehéz az ítélet megokolása.

De ha a pályázat és bírálat rendszere olyan, amely az igazságtalanság lehetőségének még a látszatát is kizárja és ha a zsüri tagjai olyanok közül soroztatnak, akik tudásukkal és személyiségük súlyával biztosítják a bírálat pártatlanságát, akkor semmiféle panasznak helye nincsen, és nem is

újabb kor szemrehányásainak, könnyen elgáncsolhatja a művészet haladását és mindenképen elégedetlenséget vált majd ki az úttörők között.

Az utóbbi két pont az, amelyet a mai pályázatok minden zsürijének megfontolás tárgyává kell tennie, ha nyugodt lelkiismerettel akarja az igaz ügy érdekét szolgálni. Legyen a zsüri ítélet a munkáé, ne tekintse a munkás személyét, a mű birálatánál pedig gondoljon arra: lehet igazság idegen felfogásában is, akár modern törekvésnek, akár klasszikus stilusnak hívják.

A fővárosnak a Németvölgyi úton, Róna uccában és Kisfaludi uccában épitendő bérházainak tervpályázatán első díjat nyertek Medgyaszay István, Szabolcs Ferenc és Schöner Ferenc műépitészek. Második díjnyertesek Rainer Károly, Antal Dezső és Irsik László, a harmadik díjat kapták Jakabffy Zoltán, Paulheim Ferenc és Fischer József épitészek. Megvették Neuschloss Knüszli Kornél és Gyenes Lajos, Létai András, Jónás Dávid

A lipcsei nemzetközi grafikai kiállítás

1914 óta első ízben tartották meg újra a kiállítást, amely jelentőségénél és méreteinél fogva mindenkor alkalmas volt, hogy nemcsak a szakemberek, hanem a nagyközönség érdeklődését is a legnagyobb fokban fölkeltse.

Leipzig ma Németország és — talán az egész kontinens legnagyobb grafikai centruma. A németek, — akiket talán legtöbbet foglalkoztatnak a tömeg-problemák — külön érzékkel bírnak monumentalitás iránt, mely néha ál-pátosszal bír ugyan, de mégis a legtöbbször szuggesztiv hatású. (A nagyméretű Völkersatackdenkmal-ról minden német tudja, hogy egymillió métermázsa faragott kőből van felépítve.)

Ezt a kiállítást is óriási apparátussal indították el. A protektorok, — (élükön Max Liebermann) — a tiszteleti választmány (az összes nemzetek nagyköveteivel, a német miniszterekkel, a százakra menő nagy könyvkiadókkal és kereskedelmi vállalatokkal, professzorokkal és művészekkel), a kiállítás rendezőbizottsága, ennek elnöksége és titkárságai: egy kisebb város lélekszámát tenné ki. Ezeken kívül működnek még a német és a különböző nemzetek szakegyesületei és birálóbizottságai, amelyek mind részt vettek energiájukkal e nagy gépezet megindításában.

A kiállítás rendezése jó, mert 45 termen keresztül ébren tudja tartani az érdeklődést megbirkózva azzal a nehézséggel, amelyet egy grafikai kiállítás monokróm (fekete-fehér) dominálo hatása támaszt.

A rendezés egyik sikerült megoldása, hogy minden nemzet külön helyiségben, saját rendezésben állíthatott ki. Kivételt a gyermekkönyvek képeznek, amelyek — csoportosítva ugyan — de egy közös teremben (első terem) vannak kiállítva. Figyelemreméltó, hogy a gyermekkönyveknél — a kiállítás többi részétől eltérően — minden nemzetet egységes törekvések vezetnek, még az oroszokat és belgákat is. Itt mindenhol egyformán érthető szöveg mellett, érthető rajzok vannak.

A kiállítás többi szakaszán ez megváltozik és — különösen az oroszoknál — *értelmes szöveg mellett* teljesen értelmetlen rajzok vannak azt a látszatot keltve, hogy nem az illusztráció teljesíti hivatását a szöveg értelmének térbeli képzetek által adott kibővítésével, hanem a szövegnek kell megmagyarázni: mire céloz a szöveg-kisérő rajz.

Itt is áll tehát a harc. Különböző nemzetek különböző állam-rendszerbeli berendezéséhez, a politika szálaival erőszakosan egybefűzött művészeti elméletek, — izmusok — harca. A kiállítás nagy egésze ugyanazt a forradalmi, kialakulatlan képet nyújtja, mint amit a képzőművészeti kiállításoknál tapasztaltunk. Ez a folyamat észlelhető mindazoknál a nemzetkenél, amelyeket a geografiai fekvés, vagy a politikai szimpatia a Szovjettel fizikai, illetve lelki közelségbe hoz. A szovjet tételeket állít fel: „tömegkönyv kell és nem *luxuskönyv!* Az új olvasó nemcsak belsőleg akar új könyvet, de külsőleg is!" A szovjet nem barátja olyan művészetnek, amelyet csak kevés számú gazdag gyűjtő tud megszerezni. Ezekből következik, hogy a díszkötésű könyveket (domborított bőr, intarzia, kézi aranyozás stb.) mellőzi. Hogy ez a művészet fejlődésének javára lesz-e, még nagy kérdés.

Az illusztrálás terén találkozunk náluk új kísérlettel, mint pl. a „Photomontage", ami abból áll, hogy egy pontosan körülnyírt fényképet — (pl. actióban levő figurát) fölhasználnak valami tervhez (plakát), de a terv többi részét már aktivistául v. konstruktivistá-ul rajzolják hozzá. Igy azután az abszolút naturalismus, a konstatált természet erőszakos összekényszerítése egy viziószerű, teljesen abstrahált környezettel, a legteljesebb zür-zavarra vezet.

Bemutatott eredményük egyébként sem áll arányban nagyhangú intézményeikkel. (Staatsrat für Kunst, Akademie der Kunstwissenschaften in Leningrad, Kunsthochschule is Moskau, Hochschule für schöne Künste in Moskau, Hochschule für Kunst u. Industrie in Moskau stb.)

Hasonló törekvések tapasztalhatók Belgiumban és Németországban, Ausztriában és Sweizban, és félig-meddig a finneknél és hollandoknál.

Tradicióikhoz inkább hűek maradtak: Anglia és Magyarország különösen a bőrkötésekben és aranymetszésekben, melyekben a technikai és művészi gazdagság szempontjából szinte a legértékesebbet nyújtották.

Csehországot érdemes külön megemlíteni, mint példáját annak, hogy mint tudnak minden alkalmat felhasználva, minden energiájukat belefektetve, pénzt nem kímélve szolgálatot tenni nemzeti ügyüknek. Helyiségüket külön kifestették, a katalogusba írt előszavuk pedig nem mulaszt el utalni könyvkultúrájuk történelmének legkisebb momentumára sem.

Ezzel szemben a magyar előszó nem mondható ilyen szerencsésnek, múlt kultúránkból nem említ semmit, még csak a Korvinákat sem.

Magyar részről a kiállítás sikeréhez hozzájárultak: *Ács* Géza, *Balogh* László, *Galamb* József (elsőrangú, művészi kötéseikkel), *Jaschik* Álmos (illusztrációk), *Kner* Albert, *Kner* Erzsébet, *Divéky* József (elsőrangú illusztrációk), *Fáy* Dezső, *Kozma* Lajos, *Nagy* Sándor és *Végh* Gusztáv.

Külön kell fölemlíteni a székesfővárosi Iparrajziskolát, mely mint intézmény elsőrangúan képviseli a külföld előtt a magyar iparművészeti oktatás fejlettségét.

Leipzig, 1927. szeptember

Moldován Béla.

és Zsigmond, Horváth Tibor és Bayer Lajos, Böhm és Hegedűs és Sárkány István, Lechner Loránt, Frecska János, Sennyei és Körmendi úgyszintén Kracsim Virgil, dr. Kotsis Endre, Gerstenberg és Arvé, Novák Imre (b. jelzésű), Deli Faragó és Jankó építészek terveit, amelyek közül jelen számunkban közöljük Jónás Dávid és Zsigmond munkáját, mint egyikét a legszebbeknek és amelynek úgy homlokzata, mint szerencsés alaprajzi megoldása jogosan érdemelte ki a bírálóbizottság elismerését. Következő számainkban remélhetőleg helyet tudunk majd adni a többi jutalmazott és értékes pályamunkának is. Sőt azoknak a terveknek is, amelyeknek már nem jutott pályadíj, de qualitásuknál fogva mindenképen számot tarthatnak a dicséretre.

Becz Jenő, műépítész.

esetekben is, amikor nem nagy igényeket kell majd kielégíteniök, hanem csupán kispénzű embereket kell otthonukhoz segíteni.

Félünk azonban attól, hogy a tervező építészet ügye és az ezzel kapcsolatos célszerűségi és szépészeti követelmények háttérbe szorulnak majd, épen a korlátozott anyagi lehetőségek miatt. Szeretnénk azért felhivni az építtetők figyelmét ezekre a körülményekre is és szeretnénk, ha rájönnének arra, hogy szép és drága, az olcsó és csúnya fogalmai nincsenek egymással összefüggésben. Lehet ugyanazokkal az eszközökkel jót és rosszat, szépet és csunyát alkotni. Azért jó volna, ha az építkezők nem követnék a vidéki példát és nem terveztetnék házukat ugyanazzal a kőművesmesterrel, aki a felépítést vállalja. Ne higyjék, hogy a műépítészek munkája csupán felesleges

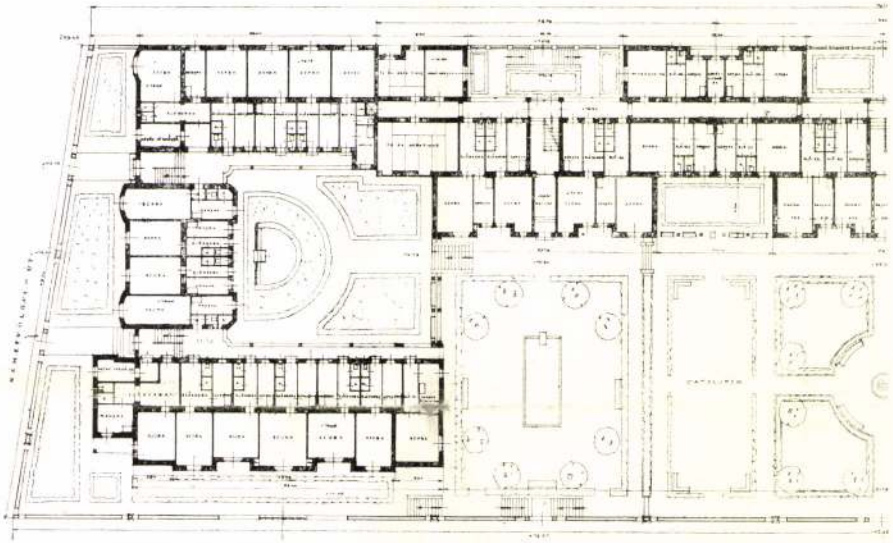

JÓNÁS DÁVID és JÓNÁS ZSIGMOND *tervének alaprajza*

A családi lakóházak építésének ügye sokat igérő lendülettel indult meg és halad előre. Egyre szaporodik azoknak a száma, akik igénybe veszik a különböző bankok és intézmények által nyújtott építési kölcsönöket, abból a célból, hogy maguknak többé-kevésbé szerény otthont teremtsenek. Tavaszra várható a magánosok ezen újabb csoportjának bekapcsolódása az építőmunkába, amikor is csatlakoznak majd az idáig tisztán spekuláción alapuló konjunktúrához azok is, akiket nem csupán a nyerészkedési lehetőségek csábítanak. Valószínűnek találjuk, hogy az építőipar hasznos területet fog magának találni ezekben az költségtöbbletet jelent, amelyet szerényebb építkezés nem bir el. Tervező építészeink megtalálják a módját annak, miképen szolgáljanak segítségükkel úgy, hogy az ne jelentsen különösebb anyagi megterheltetést és mindenkor szívesen szolgálják a művészet érdekeit bármilyen szük keretek között is. Sőt ugyanezt teszi a „Képzőművészet" is, amikor szívesen áll rendelkezésére azoknak, akik tanácsért fordulnak hozzá. Következő számaiban módját fogja találni annak, hogy egy pár egészséges, jó arányú és célszerű elrendezésű családi lakóháztervet közöljön.

A Képzőművészeti Főiskola vízfestőosztálya Baranszki E. László és Edvi Illés Aladár tanárok növendékei a nyáron egy heti tanulmányútjuk eredményét Balatonfüreden jól sikerült kiállítás keretében mutatták be.

Minden uj előfizető szebb reprodukciót, jobb papirost és nagyobb oldalszámot jelent!

osztályozás problemájának szerencsés megoldása: a zsüri ítélete az, ami hivatva van közmegelégedésre határozni annak a szándéknak optimális megvalósításáról, amelynek érdekében cselekedett pályázó és célkitűző.

A pályázat sikerének kulcsa tehát végeredményben nem abban a munkában rejlik, amit a tervezők sokasága végzett, hanem átvándorol a birálóbizottság kezébe, amely esetleges tévedésével halomra döntheti mindazt az eredményt, amelyet a pályázók fáradságos munkája kierőszakolt. Ebben az esetben pedig nemcsak a pályázat ügye szenved kárt, de felüti fejét az elégedetlenség is. Szóhoz jutnak azok a kritikusok, akik a juri birálatát birálják, és csatlakoznak hozzájok azok, akik a hiábavaló munkálkodás csüggesztő hatása alatt magukat valósággal megcsalatva érzik.

fognak elégedetlenségükkel tüntetni azok sem, akiket a birálat nem sorozott az első helyezettek közé. Ha azonban a zsüri idegen szempontokat enged érvénysülni, ha ítéletében esetleg respektálja azokat a tekintélyeket, akik a multban végzett munkásságukkal talán érdemeket szereztek maguknak, akkor lehet az a birálóbizottság hálásszívű, jóhiszemű, tekintélytisztelő, de elismerése sohasem a munkának, hanem mindig a pályázó személyiségének fog szólni. És jogos elégedetlenséget vált ki majd azok között, akik talán ma még nem azok, de a jövőben maguk is tekintélyek szándékoznak lenni. Ha pedig a zsüri szolgálatába szegődik egy vagy más művészeti irányzatnak, legyen az akár konservativ, akár reform törekvésű, vagy pedig felfogásában ugyanezen irányzatok ellen foglal állást, könnyen kiteheti magát egy

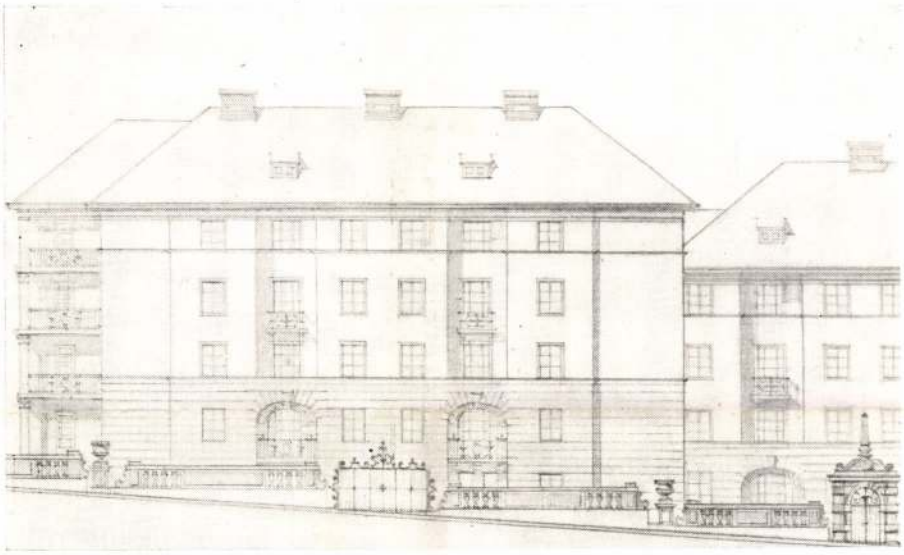

JÓNÁS DÁVID és JÓNÁS ZSIGMOND *terve*

Ezekben az esetekben mindannyiszor önmagától vetődik fel a kérdés: jogosult-e a panasz, vagy pedig csupán megnyilatkozása egynemely sértett hiúságnak, egynéhány nem remélt, — de megérdemelt csalódásnak.

Bizonyos esetekben senki sem vonja kétségbe a zsüri nehéz helyzetét. Tudott dolog, hogy minél több a beérkezett pályamunkák száma, annál eredményesebb a pályázat. Minél több a pályaterv, annál nagyobb az értékes munkák arányszáma. Tehát minél sikerültebb a pályázat, annál több a jó terv, annál kevesebb eredményes fáradozás számíthat jutalomra. Ilyenkor nehéz a minősítés és nehéz az ítélet megokolása.

De ha a pályázat és birálat rendszere olyan, amely az igazságtalanság lehetőségének még a látszatát is kizárja és ha a zsüri tagjai olyanok közül soroztatnak, akik tudásukkal és személyiségük súlyával biztosítják a birálat pártatlanságát, akkor semmiféle panasznak helye nincsen, és nem is

újabb kor szemrehányásainak, könnyen elgáncsolhatja a művészet haladását és mindenképen elégedetlenséget vált majd ki az úttörők között.

Az utóbbi két pont az, amelyet a mai pályázatok minden zsürijének megfontolás tárgyává kell tennie, ha nyugodt lelkiismerettel akarja az igaz ügy érdekét szolgálni. Legyen a zsüri ítélet a munkáé, ne tekintse a munkás személyét, a mű birálatánál pedig gondoljon arra: lehet igazság idegen felfogásában is, akár modern törekvésnek, akár klasszikus stilusnak hívják.

A fővárosnak a Németvölgyi úton, Róna uccában és Kisfaludi uccában épitendő bérházainak tervpályázatán első díjat nyertek Medgyaszay István, Szabolcs Ferenc és Schöner Ferenc műépitészek. Második díjnyertesek Rainer Károly, Antal Dezső és Irsik László, a harmadik díjat kapták Jakabffy Zoltán, Paulheim Ferenc és Fischer József épitészek. Megvették Neuschloss Knüszli Kornél és Gyenes Lajos, Létai András, Jónás Dávid

ÉPITŐMŰVÉSZET

A fővárosi kislakás-tervpályázatok

Az építészet napi eseményeinek regisztrálása esetén különös hangsúllyal kell megemlékezni azokról a pályázatokról, amelyeket a főváros hirdet. Az a tevékenység, amely egy-egy tervpályázati felszólítás nyomán városszerte megindul, rendszerint felülemelkedik azon az állandóan folyamatban levő szellemi versengésen, amely a tervező építészet mesterségének természeténél fogva szükséges velejárója. A nyilvánosan kiírt pályázati felszólítás jelentőségét semmi sem bizonyítja inkább, mint a beérkezett pályamunkák mennyisége, amely egyúttal rámutat arra is, mekkora energiát mozgósít a főváros akkor, amikor ügyének érdekében versenyre szólítja fel a tervező építészek összeségét. A verseny eredménye pedig, — a lelkesedés, optimista reménység és szorgalom gyümölcse — ott nyilvánul meg azon a kiállításon, amely a maga mellőzött és jutalmazott értékeivel egyúttal fokmérője egy kihasználatlan erőforrásnak, az elmúlt munkátlan évek alatt felgyülemlett munkavágynak, amely máma minden alkalmat megragad a megnyilatkozásra. Ha már most felértékeljük azt a munkamennyiséget, amelyet a kiállítás anyaga magában rejt és ha elgondoljuk, hogy a benne felhalmozott energia egyúttal erőpazarlást is jelent- érdeklődéssel vizsgáljuk, hol van az az érték, amellyel a pályázat hirdetője gazdagodik és hol van az az ellenérték, amelyben a pályázó fáradozásának hasznát látja.

Ami a pályázat hirdetőjét illeti, részére a pályázóval szemben határozott előnyök mutatkoznak, amennyiben károsodás sohasem érheti. A kiállítás anyaga ugyanis magában foglalja azt az eszmekomplexumot, amelynek összeségéből módjában áll szándékát a mindenkori lehetőségig tökéletesen kivitelezni. Ebben saját tetszése szerint mindenkitől függetlenül cselekedhetik, határozata csak saját belátásától és igényeitől függ.

A pályázó ezzel szemben fáradozásáért elnyeri azt a jutalmat, amelyet kiválasztott munkája megérdemel, de műve qualifikálásánál alá van vetve idegen szempontok és szándékok érvényesülésének.

Ezekből következtetve világos tehát, hogy az

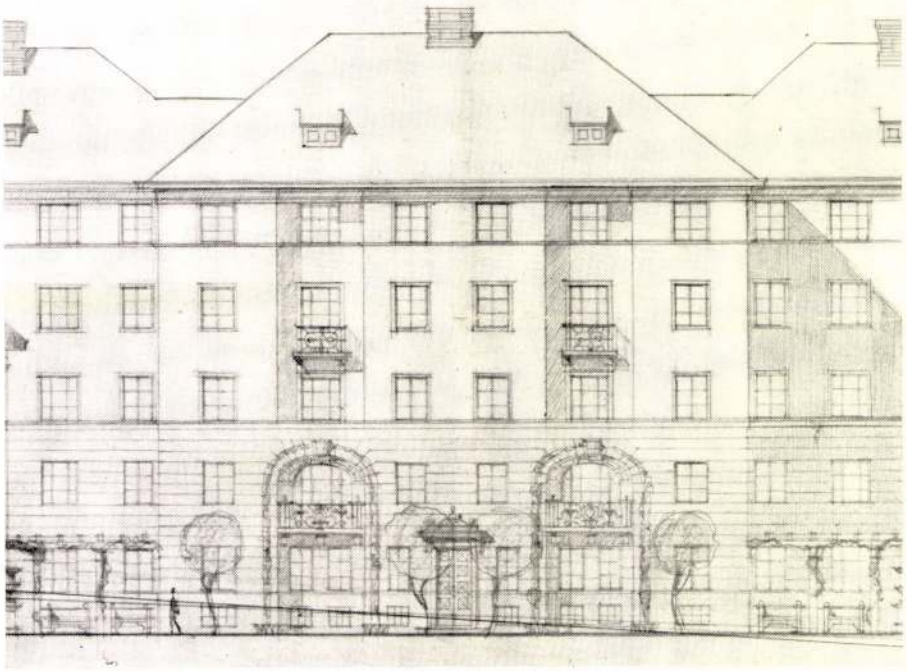

JÓNÁS DÁVID és JÓNÁS ZSIGMOND *terve*

Képzőművészet
1927. 3. 7.

Jónás Dávid

és Zsigmond

Bpest – Phönix és Turul
biztosítók bérpalotája.
Fentiek szervezték
Repr.

Karczagmagyállam

lapszám nincs.

K.

Jónás Dávid és
Zsigmond

cród
e
Ujság. 1931. jun. 12.
(c. a.: Mi lesz az
Orczy-ház helyén?)

gyon érdekes analógiái
i kutatás területén is
lyet az antik befolyás
gi-udvari kultúra etikai

a az egyetemes európai
ti. Magyarországon a
tetések révén aránylag
ó klasszicizmus stílus-
hajdani római provin-
, ez átfogó áramlaton
zont sajátságos össze-
jelenségek lépnek fel.
ak fennállani a késő-
ég tipikusan középkori
ászat maradványainak
ik irodalom és filozófia
értéséhez (vagy annak
tottak). Klasszicizmus
en korrelatív fogalmak,
még a szakirodalomban
ól a szemszögből nézve
zad döntő jelentőségű
rd, rajnai és délnémet
azékoktól, az alkotó
országra oly előnyösek
rrtak a talajjal és az
kirajzolódó csoportot
Emellett a motívum-

Jónás Dávid és

Zsigmond

Kvertér a X. Jászberenyi uti fővárosi Kislakásos házakat. Epiteší kolt. 1 millió K.

Guthi J. Fův. almanach

1913-15, 153 l.

154. l.

K.

16

Jónás Dávid és

Jónás Zsigmond

cząd

Magyar Pályázatok

1906. 9. n. (A pozsonyi vigadó pályaterei, műszaki rajzokkal.)

megvétel

K.

Farkadini régiségek VII. 138

Jónás Dávid és Zsigmond

wed

Magyar Pályázatok

1907. 6 sz. 9–10 l.

K

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

délyezem:

k vagy helyettesének
aláírása.

ta. — Endrényi Imre, Szeged.

Jónás David és Higa

~~[illegible]~~

~~[illegible]~~

~~Haan Gyula és Mál-~~
~~nai Béla~~ 236 l.

~~Hausmann~~ Alajos 236. 237 l.

~~Hikisch Rezsö~~ 237 l.

Hultl Dezsö

Jónás David és
Zsigmond

Kiss Aladár

Kiss Géza

l.

Kós Károly
Málnai Béla

Római nemzeth. kiáll
kat. 1911. 235–237. l.

Esposizione Internazionale di Belle Arti Roma. Ligheria. Bp. 1911. (235. laptól)

Vue du Puy de Dôme.

E látképa
~~A kiméretben~~ ~~[illegible]~~ nevezett vi
maradványokkal ~~[illegible]~~ ábrázolja
két csoportban öt tehén legel s
mezei virág díszlik. A tájék
J. F. MILLET.

Pastell, méretei 5
az 1913 január 17-iki felte
30-iki 9206 sz.leirat (304-
auction 16113.35 K-án.-- Ki
Elszámoltatott 1913 márcziu

Kifüggesztésére

Millet: Vue de Pui de D

Sz.n.
304-
Át.le

2 Bs
II 2 vs (a)
T 10.
Kif 55 T

Jónás Dávid és Jónás Zsig-

mond

K,

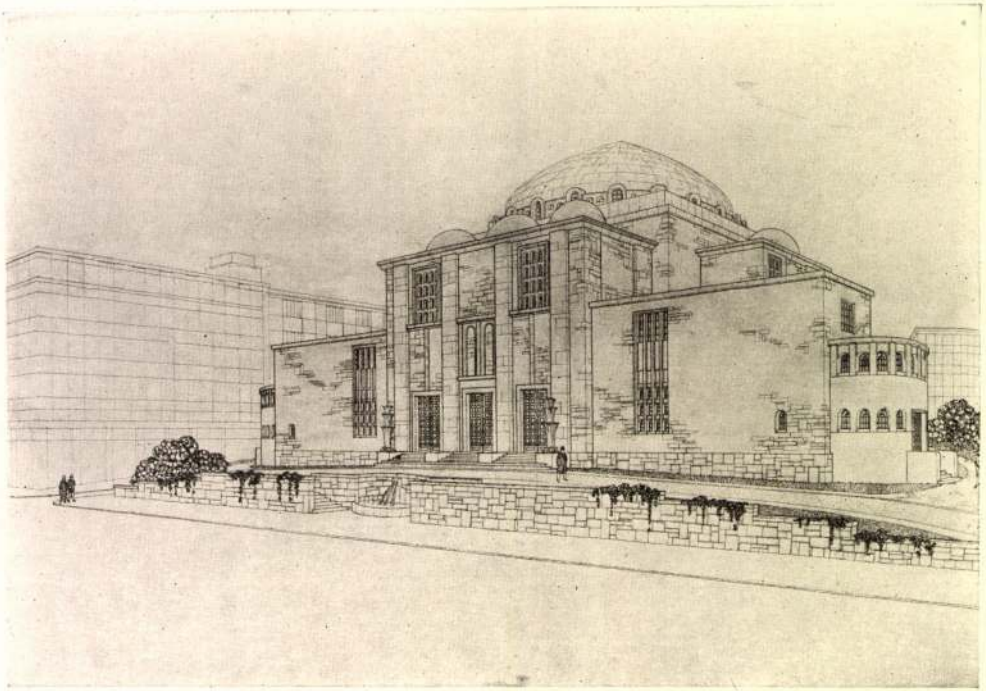

A MŰCSARNOK
TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL

A BUDAI IZR. TEMPLOM
JÓNÁS DÁVID ÉS JÓNÁS ZSIGMOND MÜVE

Művészet 1914. 197. l.

Jónás Dávid

Jónás Zsigmond

A MÉFTER Mária Valéria utcai palotájának tervpályázatán 1500 korónás III. díj.

Magyar Építőművészet

1910. 5. f. - 32. l

K.

Jónás Dávid
és Zsigmond

7:	Jónás David és Jónás Zsigmond, müépitészek	Pannonia-útcza.
8:	Jónás David és Jónás Zsigmond, müépitészek	Szervita-ter.
9:	Jónás David és Jónás Zsigmond, müépitészek	Szena-tér, Takarékpénztár.

Bpujép

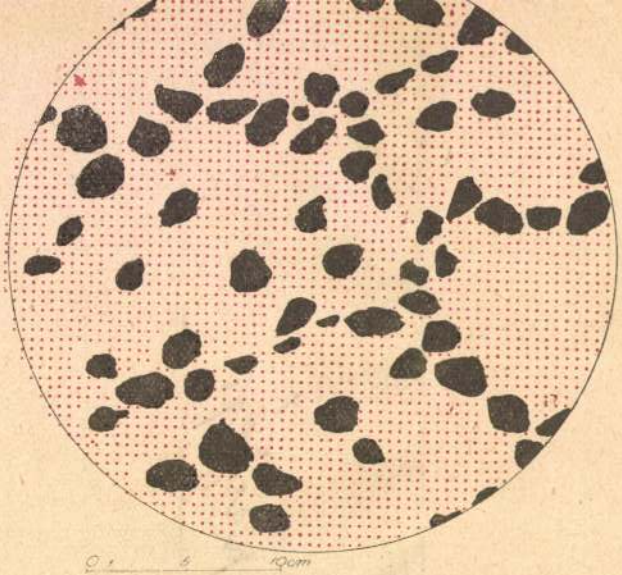

11. ábra Háromszínű minta, vörös finoman eloszolva.
(Adiabatikus változás.)

Jónás David és

Tamás József

épitészek

tovább

1898. az újpesti Kőrség-
háza tervpályázatán
II. díj

Ugró. 66. l

Tárgy — Gegenstand

Folyó szám
Laufende Nr.

2

Mérték — Maass						Pénzösszeg — Summe			
folyó aufend.		négyszög Quadrat		köb Kubik		egyes einzeln		összesen zusammen	
M.	C.	M.	C.	M.	C.	kor.	fill.	kor.	fill.
								~~3867 79~~ ~~3415 79~~	
		7 44				8 00		59 52	
								1600	
		Összesen						~~3491 31~~ 3491 31	
1000·00									
500·00									
500·00									
500·00		összesen 2500 K.							
Lei 21.									

Giacomo Ongaro

az egyik gyűrű kifalazása után következik a mellette levőnek a kivájása, csak igen kedvezőtlen viszonyok közt alkalmazták.

Az északi oldalon 10 *m*, a déli oldalon 8-*m*es gyűrűkben falaztak. A szelvénykibővítésekor a havi legnagyobb munkateljesítmény 7472 m^3 tömeg kivájása volt, amely 309 *m* hosszból került ki. A falazáskor a legnagyobb havi teljesítmény 3303 m^3 falazat volt 330 *m* hosszban.

A belső és külső alagútállomások közt a forgalmat 80 *cm* nyomközű vágány bonyolította le. A vágányt eleinte folyó *m*-kint 20 *kg*, később 16 *kg*-os sínek alkották vaskeresztaljakon. A személyszállításra szolgáló vasúti kocsik mindegyikében 24 ülőhely volt. A törmeléket és az építőanyagot szállító kocsik rendeltetésüknek megfelelően különféle szerkezetűek voltak. Befogadóképességük leginkább $1{\cdot}6$ m^3 volt. A szállítás nagyságát megítélhetjük abból, hogy a déli oldalon egy hónap alatt 13,642 kocsi törmelék került ki az alagútból, ugyanez idő alatt 4407 kocsi építőanyagot szállítottak a tunnelbe, 11 *km* szállító távolsággal.

Ha nagyobb, előre nem látott akadályok közbe nem jöttek volna, akkor könnyen lehetett volna a szerződéses $5^1/_2$ év alatt a tunnelt megépíteni. Ámde igen sok nehézség állta útját a terv megvalósításának. Nagyon sok bajt okoztak a bővizű források. Igy a 65 *m* hosszú triaszmárvány-szakaszban levő források együtt *mp*-kint 1300 *l.* vizet szolgáltattak. Eme szokatlanul nagymennyiségű víz elvezetésére az alagútban egy nagy csatornát kellett építeni. Nehány héttel azután, hogy a nagy forrásokra bukkantak, az a hír terjedt el, hogy az alagút felett 2237 *m* magasságban levő Lago d'Avino vize ez események következtében kifolyt. Szerencsére ez a hír valótlannak bizonyult.

Az istoly kéthónapi munka után kijutott a hidegvízforrások területéből; ekkor egy másik nagy meglepetés érte az építés vezetőségét, belejutottak a kaolinos csillámmészbe, hol az óriás nyomás a faducokat mind összetörte; ezért fa helyett vasat kellett alkalmazni. 40 *cm* magas I tartókból kereteket készítettek, ez egyes keretek közti üregeket eleinte pontosan beillő fákkal, később bétonnal töltötték ki. A napi átlagos haladás itt csak 20 *cm* volt. Héthavi kemény munka után az istolyok ezen a szakaszon is készen voltak. Következett a teljes szelvény kivájása, ami itt nem volt csekély munka. Az óriás nyomás miatt igen vastag falazatra volt szükség. A vastagság a boltozatban 2 *m*, a boltvállakon és feneken $2{\cdot}5$—$3{\cdot}0$ *m*. A 42 *m* hosszú szakasz kifalazása egy évig, az állványzat, vaskeretek stb. eltávolítása $^1/_2$ évig tartott, összesen 1 milliom frank többkiadást okozva. Az utolsó nehézségeket egy 243 *m* hosszú hőforrásos szakaszban kellett leküzdeni. Végre ez is sikerült. 1905. év februárius 24-én törték át a két istoly közt volt sziklafalat és 1906 januárius 25-én ment át az alagúton az első mozdony. *K——n.*

VEGYESEK.

Kinevezések. A m. kir. földmívelésügyi minister a gazdasági műszaki hivatal létszámában *Undi* Ferenc és ***Szabolcs*** Dénes kataszteri mérnöksegédeket kir. segédmérnökökké, ugyanezen hivatal felmérési tisztviselőinek létszámában pedig *Faragó* Pál okl. mérnököt és *K. Csonka* Kálmán napidíjas mérnököt kataszteri mérnöksegédekké nevezte ki.

A szakreferens. Szaporodnak Budapest közigazgatásában a szakreferensek. Úgy látszik, mégis kezdik belátni, hogy a szakember mégis csak jobban, alaposabban tudja képviselni a maga dolgát, mint a teljesen ellenkező irányú képzettségű hivatalnok. Ha ez általánosságban érvényes, mennyivel nagyobb szükséget képvisel a technikus ügyek administrátiójában. Ezért lassacskán, de igen lassacskán tért engednek a technikusoknak: most már a közlekedési bizottságnak *egyik* referense is technikus; talán majd rákerül a sor a kizárólag házépítkezésekkel foglalkozó középítési albizottságra, sőt a középítési nagy bizottság referenseire is, mert ez is kizárólag műszaki ügyeket tárgyal.

Az új műegyetem megnyitó ünnepségei. A királyi József-műegyetem tanácsa az új műegyetem zárókőletételi és megnyitó ünnepségeire vonatkozólag megtette javaslatait a közoktatásügyi ministeriumnak, amely a programmot jóváhagyás végett fölterjesztette a királyi kabinetirodának. Az új műegyetem zárókövét a király fogja letenni nagy ünnepségek közt. A megnyitó ünnep alkalmából József főherceg, a műegyetem új díszdoktora, fogadó estét ad a budai királyi várpalotában. Az ünnepség idejét a kabinetiroda fogja véglegesen megállapítani.

Az anyagtermelő szövetkezet megalakulása. Több ízben volt szó lapunkban is arról az actióról, mely a szövetség kebelében egy anyagtermelő és értékesítő szervezet létesítése érdekében folyamatba tétetett. A szövetségtanács úgy, mint a budapesti építőmesterek szövetsége sokáig behatóan foglalkozott ez ügy előkészítésével. Az alapos és behatóan megfontolt előmunkálat után a szövetkezet folyó hó 10-én megalakult A nagy horderejű actio tekintetében ezt a tervezetet és aláírási ívet bocsátották ki: Magyarország építőiparosainak különösen az utolsó években anyagszükségletük beszerzése terén sok nehézséggel kellett megküzdeniök, teljesen ki lévén szolgáltatva a legtöbb anyagra megegyezésszerűen szövetkezett termelőknek és elárusítóknak, akik a szállítás föltételeit diktálhatták az ezen a téren még nem egyesült iparosoknak. Hogy végre a vállalkozásnak ezen a fontos terén is rendet teremthessünk, az anyagbeszerzés terén is közösen kell eljárnunk. Ennek tudatában az alapítók *Budapest* székhelylyel szövetkezetet alakítanak, amely egyelőre Budapesten működik, később pedig működését az egész országra kiterjesztené. A szövetkezet cége: *Magyar Építőmesterek Anyagtermelő és Elárusító Szövetkezete.* Németül: Materialien-Erzeugungs- und Verkaufsgenossenschaft der Ungarischen Baumeister. A szövetkezet határozatlan időre alakul s működése az alapszabályok 47. §-ában felsorolt esetek valamelyikének bekövetkezéséig tart. A vállalat célja és üzletköre: mindennemű építőanyag és tárgy termelése, beszerzése és elárusítása, valamint minden, e céllal összefüggésben levő technikai, kereskedelmi és pénzügyi üzlet megvalósítása. Ebből a célból a szövetkezet anyagraktárakat, esetleg gyárakat létesít, módot adva reá, hogy tagjainak anyagszükségletét megfelelő áron és jó anyaggal elégítse ki és a gyárosok és termelők gyártmányaikat, termelésüket jól és biztosan helyezhessék el. A szövetkezet 500 korona névértékű részjegyeket bocsát ki, amelyek névre szólnak és amelyekből ugyanegy tag 10 db-nál többet nem vásárolhat. A jegyzett részjegyek teljes értéke az aláíró által egy összegben kifizetendő akkor, amikor őt a szövetkezet tagjai közé az igazgatóság fölvette s őt erről a határozatáról értesítette. A szövetkezet tagjai a szövetkezet esetleges veszteségeiért csak részjegyük értéke erejéig felelősek. A szövetkezet tagja csak olyan önálló építőiparos lehet, aki a Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége valamelyik helyi szervezetének is tagja. Az alapítók fentartják maguknak azt jogot, hogy az első igazgatóságot három év tartamára kinevezzék. Az alapítók: *Jakabffy* Ferenc, *Kauser* Gyula, *Kondor* és *Feledi*, *Koch* Károly, *Bloch* és *Holitscher*, *Mann* József, *Dr. Erős* Sándor, *Klenovits* és *Báthory*, *Szuchy* János, *Peterek* és *Wagner* és *Pucher* István építőmesterek. — Az alakuló ülésig 93.000 k. értékű részjegy gyűlt össze, de jegyzéseket még elfogadnak. A szövetkezet elnöke *Jakabffy* Ferenc, alelnökei *Báthory* István és *Koch* Károly lett; az igazgatóság tagjai: *Bloch* Leo, Dr. *Erős* Sándor, *Kauser* Gyula, *Kondor* Márton, *Mann* József, *Pucher* István és *Wagner* Marcell; a felügyelőbizottság tagjai: *Biró* Gyula, *Kudelka* Jakab és *Szuchy* János. Jövőre a szövetkezetet részletesebben ismertetjük.

A Rákóczi-siremlékpályázat pályabírósága szerdán tartotta meg első ülését. A pályabíróság tagjainak névsora ez: elnök báró Forster Gyula; tagok az Országos Magyar Képzőművészeti tanács részéről: dr. K. Lippich Elek min. tanácsos, dr. Térey Gábor, a Szépművészeti Múzeum osztályigazgatója, Fittler Kamill építész, Basch Gyula festőművész, Benczúr Gyula festőművész, dr. Alexander Bernát iró, Bezerédi Gyula szobrászművész, Maróti Rintel Géza építő- és szobrászművész, Korb Flóris építész, Petz Samu építész; a műemlékek Országos Bizottsága részéről: Schulek Frigyes építész, dr. Éber László, a bizottság előadója; a Magyar Képzőművészek Egyesülete részéről: Szamovolszky Ödön és Gách István szobrászművészek; a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet részéről: Kertész Róbert építész; a Magyar Építőművészek Szövetsége részéről: Tőry Emil építész. A pályabíróság alaposan megszemlélvén a pályaműveket, elhatározta, hogy kebeléből szűkebb bizottságot alakít a tervek alapos és beható tanulmányozására, amely bizottság a jövő hét folyamán terjeszti majd be jelentését. A bizottság tagjai lettek: Schulek Frigyes, Szamovolszky Ödön, Gách István, Kertész Róbert és dr. Éber László, aki egyszersmind előadó is.

HIVATALOS.

AZ ÉPITŐMESTERI KÉPZETTSÉG MEGVIZSGÁLÁSÁRA SZERVEZETT BIZOTTSÁG

Glasz Vilmos (Budapest) építőmesternek az okt. 12-én letett szakvizsgálat alapján a képesítő bizonyítványt kiadta.

MAGYAR ÉPITŐMESTEREK EGYESÜLETE.

Az építőmesteri szakosztály ülése október 14-én. Elnök: *Sziklai* Zsigmond, jegyző: *Pásztor* Béla.

Az *elnök* megnyitja az ülést. Üdvözli a nagy számmal jelenlévő tagokat. Bejelenti, hogy *Thék* Endre elmaradását kimenti. Napirend előtt átadja a szót *Réti* Benőnek. *Réti* Benő kéri a szakosztályt, hogy küldjön ki egy bizottságot, mely egy sajnálatos véletlen következtében leomlott menyezetet vizsgáljon meg és a szakosztálynak tegyen jelentést tapasztalatairól. A szakosztály a kérést teljesíti és a bizottságba *Sziklai* Zsigmondot, *Schustler* Józsefet és *Sturm* Károlyt kéri föl.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatott és hitelesíttetett. A mai ülés jegyzőkönyvét *Kondor* Márton és *Sturm* Károly fogja hitelesíteni.

Dr. *Makai* Ernő, a napirend előadója fejtegeti, hogy mennyire érdekében állana az építőiparosoknak egy speciális, szakértelemmel szervezett *Építőiparos-Bank* alapítása. Ismerteti a fővárosi és vidéki házakra jelenleg adott jelzálogkölcsönök hátrányait. Részletesen bírálja a második helyre jutott kölcsönök mai zavaros állapotát. Rátér a jelzálogkölcsönök engedményezésénél fennálló nehézségekre. A bánompénzekre is könnyítések volnának szükségesek a mai állapottal szemben. Ismerteti továbbá azokat a bankügyleteket, amelyekkel egy építőiparos banknak ezeken felül még foglalkoznia kellene. Foglalkozik az alaptőke nagyságával, összehozásának módjával és a várható rentabilitással. Tizenöt tagból álló propaganda-bizottság alakítását javasolja.

Elnök köszönetet mond a szakosztály nevében az előadónak értékes előadásáért.

Szabó János a bankkérdést nem tartja időszerűnek. Sokkal fontosabbnak tartja, hogy az egyesület indítson actiot a főváros mai szerencsétlen építő politikájával szemben, amely a magán építést egyszerre lehetetlenné tette. Magán emberek ma nem építhetnek, téglát nem kaphatnak

Koch Károly a szakosztály határozatát provokálja arra nézve, hogy kívánja-e a bankkérdést egyátalán tárgyalni.

Porzsolt Ernő azt kívánná, hogy más, már fennálló pénzintézettel igyekezzünk megegyezésre jutni az építőiparosok hiteligényeinek kielégítése végett, de jelzálogkölcsönnel foglalkozó bankot ne alapítsunk.

Sátori Mór egy részletkérdést tesz szóvá.

Dr. *Fekete* Miklós nem egyedül az alaptőke mennyiségének nagyságától várja az *építőiparos bank* prosperálását. Jelzálogügyletekkel is kell foglalkoznia az új intézetnek, ha helyesen ki akarja meríteni a reá várakozó üzletkört. Biztosra veszi, hogyha az érdekelt iparosok egy milliom koronát összeadnának, akkor az indifferens tőkésektől is lehetne két milliom korona alaptőkét kapni, hogy az Építőiparos-Bank működését három milliom korona alaptőkével megkezdhesse.

Kunfalvi Nándor nem akarja szó nélkül hagyni a Szabó János felszólalását és a szükséges lépések megtételéhez maga is hozzájárul. Az *építőiparos bankot* azonban nem tenné függővé a többi sérelmektől. Az építőiparos bankra kétségtelenül szükség van. Elvi döntést kér és egy szükebb bizottság kiküldését javasolja a maga részéről is.

A szakosztály az *előadó* és *Mann* József felszólalása után elhatározza, hogy a jövő heti ülésen folytatja a szőnyegen levő kérdés tárgyalását.

Koch Károly a mostani városi építkezésekben érdekelt vállalkozók sérelmét adja elő. A szakosztály elhatározza, hogy e tárgyban egy bizottságot küld el a főváros polgármesteréhez és ebbe a bizottságba a jelentkezett 24 tagot jelöli ki.

Az *elnök* közli a szakosztálylyal, hogy az illetékes körök kidolgozták a balesetbiztosító járulék nagyságát a tőkefedezeti rendszer életbeléptetése esetére és hogy az így kiszámított járulék előre láthatólag nem lesz nagyobb *fél* százaléknál. Örvendetes tudomásul szolgál.

A *szakosztály* elhatározza továbbá *Kunfalvi* Nándor egyesületi elnök új indítványára, hogy a *turini nemzetközi kiállítás előkészítésére szervezett bizottságban* az egyesületet *Fischer* József képviselje.

Ülés vége 8½ órakor.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A magánépítési bizottságnak okt. 11-én tartott ülésén

új építkezésre nyert engedélyt:

74791. Dr. Wittmann Mór, Városház-u. 518. hrsz. négyemeletes ház; terv. Jónás Dávid.

86059. Kudelka Jakab, Kelenföld-dülő 13960. hrsz. 3 drb. háromemeletes ház.

80316. Ifj. Nagy István és tsa, Oszlop-u. 3859. hrsz. háromeletes ház.

85717. Barinkay Lipót, Márvány-u. 7. négyemeletes ház; terv. Károly és Markovits.

86161. Csimár Károly, Vaskapu-u. 9561. hrsz. háromemeletes ház.

80778. Prósz Rezső, Budai külső-körút 13470. hrsz. négyemeletes ház; terv. Fekete Gyula.

86522. Matula István, Hunor-u. 25. földszintes ház.

85076. Farkas Richard, Aréna-út 50. automobil-garage; é. m. Haraszti Samu.

81319. Katzer Emil, Szabóky-u. 19. földszintes ház; é. m. Makovszky F.

82753. Képes István, Szlávy-u. 8019. hrsz. földszintes ház.

Átalakításokra:

84141. Bakos József, Bethlen-u. 14.
83963. Dr. Hampel Géza, Gróf-Károlyi-u. 13.
84144. Breuer Albert, Jászberényi-út 18.
83852. Magyar kocsigyár r.-t, Páva-u. 10.
85275. Révész és Kollár, Tükör-u. 869. hrsz.

Jóváhagyásra ajánltattak:

83965. Hercz Henrik, Raktár-u. 5.
85703. Zachratka József, Liget-u. 7452 hrsz.
81070. Feledi Miksa, Fő-u. 2697.
84137. Zierlich Arnold, Szerecsen-u. 49.
81324. Popper Ede, Wesselényi-u. 13.
86772. Kunstädter Vilmos, József-körút 7.
83675. Özv Mayer Nándorné, Ráday-u. 22.
84131. Magyar-belga fémipar r.-t., Csongor-u. 1688. hrsz.
87005. Leby Dániel, Madách-u. 4.
83830. Grosz Samu, Aladár-u. 1361.
82551. Hauszmann Alajos, Budafoki-út 2.
83070. Kiss Ákos, Emőd-u. 56.
83065. Gaugusch János, Zalán-u. 2214. hrsz.
83400. Trveraser Ferenc, Kolozsvári-u. 7428. hrsz.
83053. Füspök Ferenc, Karpfenstein-u. 6407. hrsz.
82755. Herschkovits Mihály, Filatori-dülő 6363 hrsz.
84449. özv. Wichtl Antalné, Lévai-u. 6556. hrsz.
85962. Seenger Béla, Oszlop-u. 3862.
83382. Klinger Richárd, Angol-u. 2284. hrsz.
83052. Lojkovits János, Röppentyü-u. 1600. hrsz.
80660. Fábró Ferenc, Országbiró-u. 12.
83835. Lederer József, Hajtsár-út 1978. hrsz.
78806. Quittner Béla, Szabolcs-u. 1758. hrsz.
81345. Holczmann Henrik, Hunyadi-u. 6777. hrsz.
78556. Dr. Kepes László, Testvérhegy 3197. hrsz.
82754. Friedl János, Maláta-u. 8401.
82540. Lers Vilmos, Bélakirály-út 9070. hrsz.
78802. Palócz Endre, Kelenföld 13891. hrsz.

Gépekre és felvonókra:

84124. Wertheim F. és tsa, Podmanicky-u. 5.
83399. Kertész M., Hársfa-u. 12.
83398. Hirsch H. Henrik, Elemér-u. 4290. hrsz.
82526. Molnár Sándor, Baross-u. 43.
82525. Tóth és tsa cég, Bálvány-u. 10.
79900. Bpesti fémöntő és rézhámormű r.-t., Jász-u. 33.
76782. Sütt József, Szerb-u. 2.

Elutasíttatott:

82550. Gregorits Ferenc, Hermina-út 1775. hrsz.
82537. Lux Endre, Közvágóhíd-u. 9577.
83978. Bán Dezső, Ilka-u. 4.
82747. Horváth Lajos, Városház-u. 7.
82559. Melocco Péter, Taksony-u. 9.
82552. özv. Tóth Mihályné, Bosnyák-u. 18.

Jónás Dávid építén

Tér és Forma, 1928

I. évf. 313-316.
Somvasi károly: A vasszerkezetek szerepe a modern ovcki tek Turában.

Jónás Dávid épitén

Tér és Forma, 1929

II. évf. 35-44.

R.Z.: A Dohány utcai „Hősök temploma" terepály árata.

Jánás Dávid építész

Tér és Forma, 1930. III. évf.

382-420.o.

A XII Nemzetközi Építész-kongresszus alkalmával bemutatott magyar munkák

Müvészek XX.sz.

J o n á s D á v i d épitész
/; és Jonas Zsigmond :/1871-
- Kép -
/:Budai izr.templom terve:/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
197.

Kiállitások XX.sz. 1900-1919.

Mücsarnok tavaszi kiáll. 1914.
/Jonás David és Zsigmond/
- Kép -

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
197.

Jónás Zsigmond építén

Tér és Forma, 1928

I. évf. 313-316.

Somvasi károly: A rasuszelvények nevezete a modern architektúrában.

Jónás Zsigmond építész

Tér és Forma, 1929

II. évf. 35-44.

R. Z.: O Dohány utcai „Hősök Temploma" Versenyterve.

Jónás Zsigmond épitén

Tér és Forma, 1930. III. évf.

382-420.o.

A XII Nemzetközi Épitész-
kongresszus alkalmával
bemutatott magyar munkák

Jónás Zsigmond épitész.

Magyar Müvészet 1925.552-566.o.
Bierbauer Virgil:Pollack Mihály...

Müvészek XX.sz.

J o n á s Zsigmond épitész
/: és Jonás David :/ 1879-
- Kép -
/:Budai izr.templom terve:/
M Ü V É S Z E T
XIII.évf.1914.
197.

Építészet – világi

Újságpalota, 1913. – Jónás Dávid és Zsigmond.

Tér és Forma, 1928

I. évf. 313–316.
Somogyi károly: A vasszerelvény és szerepe a modern architektúrában.

Építészet - világi

Ujsághás, Jónás Dávid és Zsigmond

Tér és Forma, 1930. III. évf.

382-420. o.

A XII Nemzetközi Epitész-
kongresszus alkalmával
bemutatott magyar mun-ák

TUDOMÁNYOS ÉS TECHNIKAI NAPLÓ

Budapest Fóruma

Ötvenhat magyar építész terve a városközpont átépítésére

Az új városháza aktuálissá vált felepítese szükségessé tette, hogy Budapest e részének oly régi és megoldatlan problémái végre megoldást találjanak. A városháza elhelyezése, a Madách Imre sugárút betorkolása, a Deák tér kialakítása, majd továbbmenve az Andrássy út és a Tisza István utca, illetve az Andrássy út és a Lánchíd kapcsolata elodázhatatlan kérdések voltak, melyek szükségessé tették ennek a résznek általános rendezését.

Ismeretes továbbá az a több oldalról publikált tervezet (Kertész K. Róbert és Weichinger Károly munkája), mely a városházától a Bazilikáig terjedően kiszélesített parksávval meg akarta teremteni Budapest »Fórum«-át és ezáltal reprezentatív megoldás keretében méltó helyet adni a Bazilikának és a városházának.

Úgylátszik, hogy annyi tervszerűtlenül építő évtized után végre felébredt a nagy városrendezők lelkisége és az illetékes fórumok belátván ennek a kérdésnek roppant horderejét, áldozatkészséggel siettek a kérdés megoldására. A Közmunkatanács e városrész rendezésére nagyarányú pályázatot írt ki, amelyhez Budapest polgármestere 25.000 pengőt bocsátott rendelkezésre.

A kiírt pályázatra 56 terv érkezett be, melyek közül 4 darab első és 6 darab második díjjal, valamint 7 darab megvétellel kitüntetett és egyes érdekesebb nem díjazott tervek a Műegyetem dísztermében láthatók.

A gazdag anyag rengeteg ötletet tartalmaz, a felvetett gondolatokat három csoportba oszthatjuk:

1. Oly tervek, melyek gyönyörű, gyakran artisztikus, de néha már a fantasztikum határán lévő elképzeléseket tartalmaznak, de amelyek részben a túlzott költséges voltuk miatt, részben amiatt, hogy szukszesszíve meg nem oldhatók, hanem okvetlen szükségessé teszik egész tömböknek egyszerre való átépítését, nem tartoznak a megvalósíthatók közé.

2. A kivihető, realitás talaján mozgó tervek, melyek azonban lényeges változásokat nem javasolnak s csak a legkirívóbb anomáliák javítására törekszenek, jelentősebb fejlesztés nélkül.

3. Oly elgondolások, melyek szintén realizálhatók vagy legalább is szukszesszíve keresztülvihetők, de amelyek lényeges új gondolatokat, a városszanálás, megszervezés évtizedes programját is tartalmazzák.

A végleges és kivitelre alkalmas megoldást természetesen egy terv sem tartalmazza. Ezt a pályázatban sokszor többszörösen felmerült helyes részmegoldások szintézise adja. De meg kell állapítanunk, hogy ez a szintézis a pályázat alapján lehetséges. A zsűri általában szerencsés kézzel döntött. A reális, megvalósítható terveket és egyes használható ideákat jutalmazott:

Kétezerötszázpengős első díjjal kitüntett tervek a következők:

1. *Bándy István, Krassóy* Virgil és *Kretter* János együttes terve, az Andrássy út és Károly körút tengelyének keresztezésében helyezi el a Nemzeti Színházat és ezáltal mindkét útnak monumentális és artisztikus lezárást ad. A lebontott épülettömbök kárpótlására a József teret óhajtja beépíteni, amely gondolat azonban nem szerencsés.

2. *Greaersen Hugó* terve az Andrássy utat a kiszélesített Tisza István uccába torkoltatja és a Bazilika déli frontját árkádokkal megoldott belső téruduaron keresztül láttatja, amely megoldás bizonyára nagyon művészien hatna.

3. *Heim* Ernő, *Hönsch* László és *Riemer* Pál együttes tervei a legkevesebb változtatással mégis szép megoldást javasolnak. Az Andrássy utat ívesen vezetik át a Tisza István uccába, mely íves uccakepnek művészi előnyei közismertek. A Deák térre giratoire-t terveznek. Városházi megoldásuk figyelemreméltó. A Semmelweis uccának a Wekerle Sándor uccába való bekapcsolása pedig okvetlen a megvalósítandó ideák közé tartozik.

4. *Tóth* Kálmán és *Módos-Merxbauer* Ferenc a Tisza István úti torkolatnál egy szerencsés formájú teret képeznek ki az Andrássy út axisában egy toronyházzal. A Deák téri evangélikus templom, bár megfordítás révén, ideális elhelyezést nyer az intim térben.

A 800 pengős második díjjal kitüntetett tervek:

1. *Gyenes* Lajos az Andrássy út forgalmát a megszélesített Tisza István uccán keresztül vezeti, amely sajnos a Lloyd-palota megbolygatásával jár. A Nemzeti Színház elhelyezésére újszerű javaslata van.

2. *Laurenszky* Gusztáv a Tisza István és Andrássy út találkozást térben oldja meg, amely térnek északi oldalán lévő alacsony épület nagyon kedvezően ható staffázsként emeli ki a Bazilikát. Az Andrássy út tengelyébe toronyházat tesz. Figyelemreméltó az a javaslata, hogy a Harmincad uccát a Gerbeaud-épülettömbön keresztül vezetett kocsiáthajtóval kapcsolja be a forgalomba.

3. *Lechner* Lóránd és *Riedl* Ferenc szép és egészen újszerű, de nehezen megvalósítható gondolata az Andrássy út torkolatánál kiképzett nagyméretű körtér.

4. *Ligeti* Pál az Andrássy út forgalmát megosztva, azt részben a Tisza István uccán és részben a meghosszabbított Mérleg uccán keresztül vezeti. Nála látható a legkonzekvensebben a több helyen (Árkay, Vittay és Károlyi) feltalálható Bálvány ucca kiszélesítésének gondolata, amelyre a Bazilikát előlről megnyitja.

5. *Pogány* F. és *Vértes* műve a kiszélesített Tisza István uccával szintén megbolygatja a műemlékszámba menő Lloyd-palotát. Városházi megoldásuk figyelemreméltó.

6. *Vargha* László két terve régiváros-építészi gyakorlatról tesz tanuságot.

Megvétellel kitüntetett művek:

1. *Árkay* és *Katona*,
2. *Gábory* és *Vossala*,
3. Heysa Károly,
4. Szinte és Péterffy,
5. Sztojka, Horváth és Schömer,
6. Jónás Dávid,
7. Vittay és Károlyi.

Feltűnt még Pogány Móric artisztikus elgondolása, aki az Erzsébet teret — lekeskenyítve — meghosszabbítja egész a Bazilikáig s ezáltal teremt ennek méltó helyet. Továbbá Molnár Farkas, aki merészen a Gresham-palotán keresztül létesít új összeköttetést a Lánchíd és Andrássy út között.

Elmondhatjuk, hogy a pályázat tanulságokban és ideákban gazdag és eredményes. A tervek bő választékában számtalan oly idea található, amelyek bizonyára meg fogják határozni Budapest jövő évtizedeinek programját.

Igy okvetlen megvalósítandó idea a Semmelweis ucca és Wekerle Sándor ucca összekapcsolása; a Mérleg ucca meghosszabbításának gondolata, mely tehermentesíti a Tisza István uccát, melynek nagymérvű kiszélesítése okvetlen a Lloyd-épület megbontásával járna.

Érzésünk szerint a pályázat kialakította a Fórum elgondolásának helyes új megoldását is.

A Vilmos császár út és Károly körút főforgalmi, sőt részben teherforgalmi út lévén, ily reprezentatív megoldásokra nem alkalmas, eltekintve attól, hogy az amúgyis kellően széles útvonal további kiszélesítése tautológia lenne, melynek a nagy áldozatok dacára komolyabb eredménye Budapest hibáinak javítása terén nem mutatkozna, de azt is csak oldalról szabadítaná ki.

Helyesebb, sőt talán egyedül helyes megoldása a Fórumnak az a három tervben is fölvetett gondolat, hogy a Bálvány ucca és továbbmenőleg a Bécsi ucca kiszélesítésével belső reprezentatív útvonal teremtessék, mely a Szabadság tér tengelyétől vezetve összekötné az eddig csak a peremén összekötött Lipótvárost a Belvárossal és a ma szétszórtan, szervezetlenül álló középületeket összekapcsolná. A Szabadság tér most eldugott sziget. Ezáltal belekapcsolódnék a város vérkeringésébe és vele együtt az észak felé elterülő állami épületek (parlament, minisztériumok) is. A Bazilika mai elhelyezése végre értelmet kapna — széles reprezentatív útra néző főfrontja által. A városháza régi Martinelli-frontja a posta lebontásával kiszabadul és a régi elképzelés is bekapcsolódik e belső érbe.

Kívánatos volna még, ha ez az ér továbbmenőleg az Egyetem uccára is kiterjedne és ennek váltakozó oldali kiszélesítése, illetve kiegyenesítése által a Károlyi-palota előtt is szélesebb teret kapnánk és az ucca tengelye az egyetemi templommal nyerne lezárást.

Az így kialakuló belső útvonal a parlamenttől kezdve, a tőzsde, Nemzeti Bank stb. érintésével a Bazilika és városháza előtt elfutva, az egyetemi épületekkel nyerne méltó befejezést. Ez az új Fórum! Megvalósítása nem okozna nagyobb nehézséget, mert akár évtizedekre kiterjedve fokozatosan is keresztülvihető, előrelátó, céltudatos szabályozással s az új városrendezési törvény és a maximális mélységű telekbeépíthetőség esetenként is áthidalhatóvá tenné a felmerülő nehézségeket.

G. K.

Kiemelik a Lusitániát

1915 május 7-én az ír partok közelében egy német búvárhajó megtorpedózta a 32.000 tonnás »*Lusitánia*«-t, mely a 90 méteres mély vízben elsüllyedt. Nem sokkal utána megkísérelték a roncs kiemelését, hogy a vele elmerült kincseknek a birtokába juthassanak, de a kiemeléssel kapcsolatos munkálatok mind a mai napig eredménytelenek maradtak. Ez érthető, hiszen ma már köztudomású, hogy mekkora nehézségekbe ütközik a nyílt tengeren egy vagy több hajót a mélyben fekvő roncs fölött olyan szilárdan lehorgonyozni, hogy az, vagy azok, róluk a roncs keresésére és kiemelésére a mélybe leeresztett búvárok munkalehetőségét és biztonságát szolgálhassák. Ehhez még az a súlyosbító körülmény is társul, hogy 90 méteres mélységben a búvárok általában legfeljebb csak 2 óra hosszat tudnak tartózkodni, s emellett a búvár testi kondíciójától és erejétől függ az, hogy lent a mélyben milyen munkát képes elvégezni.

Londonból érkező jelentések szerint most egy angol társulat elhatározta, hogy tavasszal, mihelyt a zidőjárás azt lehetővé teszi, ismét hozzálátnak a *Lusitánia* roncsának a kiemelés hez. A munkálatok első szakaszaként néhány robbanó töltény segélyével léket szándékoznak a hajóroncson ütni, amelyen keresztül aztán a búvárok behatolhatnak a hajótörzsbe. Ez viszont csak akkor válik majd célszerűvé, ha a hajón gyanított értékek pontos helyzete már ismeretes lesz. Az ilyesfajta robbantások gyakran azzal a hátránnyal járnak, hogy a roncs helyzete megváltozik a tenger fenekén s így természetesen a keresett kincseke is. A hírek szerint viszont a társulat főleg a vas- és fémtömegre fekteti a fő hangsúlyt, melyet a roncs kiemelésével remél megszerezni. Az azonban, hogy egyedül a fémanyagért érdemes-e ekkora nagy és kockázatos vállalkozásba bocsátkozni, kétséges.

Mint minden ilyen esetben, úgy most is több oldalról jelentkeznek a jó tanácsokkal. Igy egynéhány amerikainak az az ötlete támadt, hogy egy hosszú páncélcsövet kellene a kiemelést végző hajóról a tengerfenékre bocsátani, melynek alsó zsilipkamrájából rövid útja nyílna a búvároztagnak a *Lusitánia* roncsáig.

HIREK

Villamos kémlelőkészülék

A tartályokban végbemenő vegyi vagy mechanikus folyamatok megfigyelésére szolgái az úgynevezett villamos kémlelőüveg. Szerkezete öntöttvasból áll, melynek kifelé kis, a tartály belseje felé pedig nagy, kerek nyílása van. A kémlelő készülékbe szerelt világítócsövecskék megvilágítják a tartályok belsejét. Magát a készüléket a tartályok falára erősítik föl. A villamos kémlelőt a tartály belsejétől vastag üvegtábla választja el, hogy gőz, gáz vagy másfajtájú folyadékok a kémlelőszerkezetbe ne juthassanak.

A nyíláson keresztül a kémlelő megfigyelheti a tartály belsejében végbemenő folyamatot anélkül, hogy a készülékbe szerelt világítócsövecskék vakítanának a szemét. A világítócsövecskék üzemközben is kicserélhetők. A készülék nyomás vagy szívóhatás alá helyezett tartályokra is felszerelhető. A világító-készüléket robbanásbiztos módon is kiképezhetik.

⊙ **Aszfaltkutató intézet Braunschweigben.** A braunschweigi műegyetemen aszfaltkutató intézet alakult, hogy a természetes aszfaltnak, ennek a Németországban gyakran előforduló nyersanyagnak az útépítésben régebben döntő jelentőségű szerepét visszahódítsák. A kutató intézet tagjai szoros együttműködést fejtenek ki a feldolgozó vállalkozó iparosokkal.

⊙ **Bozen:** *Industria Nacionale Allumino* néven megindult az ujonnan felépült olasz aluminiumgyár üzeme, melynek évi teljesítőképessége 7000 tonna, ez a mennyiség azonban évi 9000 tonnára fokozható.

⊙ **Amerikai statisztika** kimutatja, hogy a személyautomobil átlagos élettartama 3.07-ről 4.71 évre emelkedett.

⊙ **Növekvő magyar gépjárműállomány.** *A mult év folyamán szemben az előző esztendővel 3000-rel több gépkocsi, tehát kerek 12 százalékkal több került a forgalomba. E számból 1188 jármű (összesen 14.917) a fővárosban volt üzemben. A személyautomobilok száma közel 2000 járművel, a motorkerékpároké 507-tel, a teherautóké 212-vel, a bérautóké 185-tel és az autobuszoké 51-gyel növekedett.*

⊙ **London:** *a Scottish Aircraft and Engineering Co. Ltd.* nevű vállalat *Grenock*-ban (*Glasgow* mellett) megszerezte a *Burnelli*-féle repülőgéptípusok egyedüli gyártási jogát az angol birodalom, az Északamerikai Egyesült Államok és Kanada területén való értékesítésre. A vállalat a tisztafém-repülőgépeknek 4 típusát gyártja, így a 16 üléses egyfedeles személyszállítót, az 5 tonnás egyfedeles teherszállítót és két katonai repülőgéptípust.

⊙ **Halad a röntgentechnika.** A megnagyobbított *lénnepi* röntgenmúzeum ünnepélyes felavatásán dr. *Janker*, a *bonni* egyetem tanára érdekes előadást tartott a röntgenkinematográfiáról. A professzor, aki e speciális tudományágban úttörő volt, kijelentette, hogy a röntgenkinematográfia két fajtáját különböztethetjük meg, a direkt és az indirekt módot, de mert a direkt felvételnél technikai és pénzügyi nehézségek adódnak, azért előnyben részesül az indirekt mód. Ennél a világítóernyőn megjelenő röntgenképet a filmkészülék fotografálja le. A dr. *Janker* által vetített képeken megfigyelhette a közönség az ember és az állat belső szerveinek a működését. Pontosan látható volt, hogyan ver például a szív és megfigyelhető, hogy lélegzésnél miként változik meg a szív formája. A röntgenbeszélő filmek pedig bemutatták, hogyan formálódik a szó a szájban és miképpen alakul ki a hang. Dr. *Janker* szerint a közeljövőben elkészül az első sztereoszkópikus röntgenfilm, mely még a lassított röntgenfilm kivágásoknál is jobb megfigyelési lehetőségeket fog majd nyujtani.

⊙ **Hány telefónkészülék esik 100 lakosra?** *Az Egyesült Államokban 17.7; Kanadában 11.1; Dániában 10.6; Ujzeelandon 10.6; Svédországban 10.3; Svájcban 9.6; Ausztráliában 8.1; Norvégiában 7.0; Angliában 5.5; Németországban 4.9. A fenti adatok még az 1935-i statisztikából származnak, mert újabb adatok eziőszerint nem állanak rendelkezésre. E pillanatban Angliában minden 100 lakos közül hatnak van távbeszélő készüléke.*

Neoncsövekkel kivilágított kétméteres műagy

Egy bécsi orvosnő és egy bécsi orvos találmánya

Az emberi agynál nyolcszor nagyobb műagy sugárzik kék, zöld, vörös, lila, rózsaszín és sárga színekben egy bécsi múzeumban. Olyan az egész, mint valami nagyszerű fényreklám. Vékony, kígyózó neoncsövek fantasztikus labirintusa, amely azonban valami titokzatos törvénynek engedelmeskedve mégis csodálatosan tökéletes. Ez az a világító agymodell, amelyet dr. Edith *Klemperer* bécsi orvosnő és dr. Robert *Exner* bécsi orvos készített, hogy az ember agyvelejének titkait érthetővé tegyék és három dimenzióban érzékeltessék.

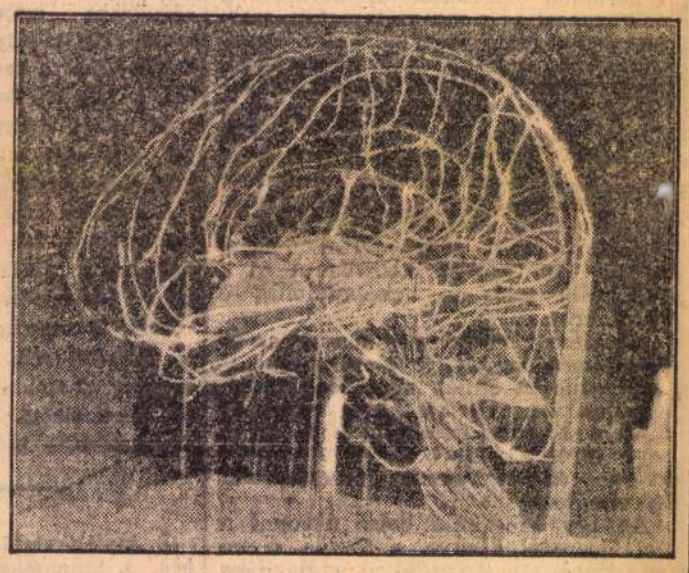

A műagy teljes kivilágításával

Azok a papírmasé agymodellek, amelyeket idáig használtak, nem tudták az orvostanhallgatóval kellőképp érzékeltetni az egész agyat. Az idegvezetékeket képtelenség volt megkülönböztetni a modelleken, a rajzok viszont csak kétdimenziós képet nyujthattak. Az orvostanhallgatók világszerte sokat kinlódtak az agyvelő titkainak tanulásakor és bizony kitűnő professzorok kellettek ahhoz, hogy megértsék, miképpen is működik ez a csodálatos gépezet.

Dr. Robert Exner bécsi orvos a háborúban orosz hadifogságba esett és a szibériai fogolytábor szörnyű egyhangúságában elkezdett drótokkal, színes vászondarabokkal, papirmaséval pepecselni. Rengeteg ráérő idejét arra használta fel, hogy agymodellt próbáljon szerkeszteni, mert így akarta megőrizni egyetemi tanulmányai eredményeit. Akkor még egyáltalán nem is gondolt arra, hogy valamikor gyakorlati hasznát veszi a különös modellnek.

Edith Klemperer csak jóval a háború után szerzett tudomást egyik rokonától, aki szintén ugyanabban a táborban volt, dr. Exner agymodelljéről. Ő is régóta törte a fejét azon, hogy lehetne az orvostanhallgatók előtt érthetővé tenni az agyvelő működését. A megoldásra a bécsi Kärntner Strassen jött rá egy este, amikor a tömérdek fényreklámot látta az üzletek és a mulatók bejárata fölött. A vékony kis üvegcsövek, amelyeket tetszés szerint lehet formálni és tetszés szerint lehet egyik részüket bekapcsolni, a másikat kioltani, hogy mindig mást és mást emeljenek ki, nagyszerű eszköznek látszottak számára a tökéletes agymodell konstruálására.

Dr. Edith Klemperer érintkezésbe lépett dr. Robert Exnerrel és elmondta gondolatát. Miután az orvos is kitűnőnek találta, nyomban munkához láttak. Először fából, drótból és selyempapírból elkészítették az agyvelő mintáját, hogy ennek alapján fujják a neoncsöveket. Amikor ezzel elkészültek, segítségül hívták a bécsi technikai múzeum híres szakértőit. Elkezdődött a legkényesebb munka: az idegvezetékeket ábrázoló vékony üvegcsövek fujása. Az üvegfuvóknak hajszálra pontosan le kellett másolniok az eléjük tett kacskaringósan hajlított drótdarabokat, amelyek az agyvelő tekergő idegvezetékeit ábrázolták. Bár csupán a legfontosabb idegvezetékeket választották ki, több mint kétszáz neoncsőből állították össze a világító agymodellt.

A mozgató-idegek vörös, a tapintóidegek kék, az egyensúlyozó-idegek zöld, a belső mozgató-idegek rózsaszín neoncsövekből állanak, míg az agy két fele közötti kapcsolatot fenntartó idegek sárgák. Mint láthatjuk, a bécsi orvosnő és orvos a tankönyvekben világszerte egyformán elfogadott színeket használták.

A neoncsöveket külön-külön is ki lehet világítani és valamennyit egyszerre be lehet kapcsolni. Olyan finoman van szerkesztve a kapcsolótábla, hogy megtehetik azt is, hogy csak az agyvelő egyik felében világítják ki az idegeket jelképező neoncsöveket, hogy így például a féloldali hüdéseket elmagyarázhassák.

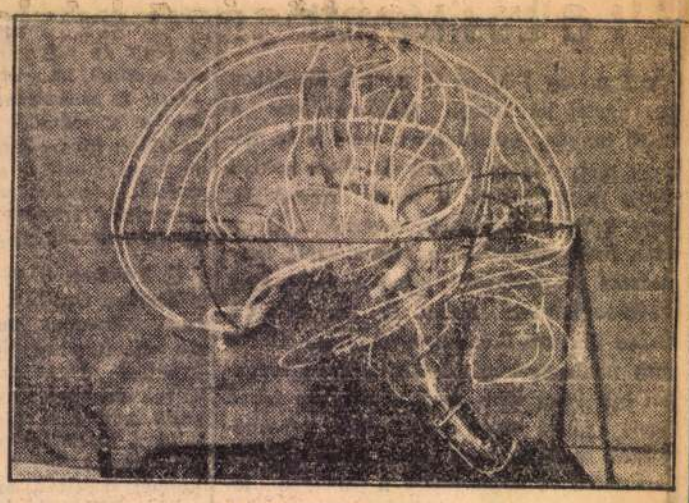

Részleges kivilágítás

A két bécsi orvos igazán nem gondolt arra, hogy művészi szempontokkal is törődjenek, de amikor elkészült az első modell és bekapcsolták az áramot, megragadóan szép látvány tárult a jelenlévők elé. A laikusok szemében különösen szép, a legkülönbözőbb színekben ragyogó csodálatos szerkezet, amely az ember agyának tökéletességét először tudja megközelítően érzékeltetni.

A tudományos világban döntő sikert aratott a neoncsövekből konstruált agymodell. Az idegorvosok berni nemzetközi kongresszusán bemutatták a szerkezetet, amely különben Bécsben állandóan ki van állítva. Máris nyolc ilyen modellt rendeltek az angol és amerikai egyetemek a két bécsi orvosnál, de előrelátható, hogy rövidesen minden egyetem beszerzi a szellemes taneszközt.

Nyolcosztályos polgári iskolát!

Jegyzetek a polgári iskola reformjához

Az 1934 évi új középiskolai törvény, megszüntetve a magyar reáliskolát, gyökeresen megoldotta az egyetemre előkészítő középiskolák egységét. Az új középiskola alsó négy osztálya teljesen egységes, a latin nyelv minden középiskolában 8 osztályon át kötelező. Ezzel a törvénnyel megindított iskolareform sorozatában most a közel 100.000 tanulót számláló polgári iskola és az ezzel szorosan összefüggő középfokú szakiskolák reformja van soron. *Hóman* Bálint közoktatási miniszter terveiről többször nyilatkozott, eszerint a középfokú oktatásban két típust tart megfelelőnek. Az egyik az általános műveltséget adó és tudományos pályákra előkészítő tulajdonképpeni középiskola, a másik a gyakorlati életre nevelő és szakképzésre előkészítő iskola, a mai polgári iskola. Az utóbbi átszervezésével a gazdasági ismereteknek mélyebbé tételére törekszik. A polgári iskola tantervét úgy kívánja alakítani, hogy szükség szerint városi vagy vidéki jelleget adjon az iskolának.

Ezek után általános érdekű kérdés, milyen legyen tehát a jövő polgári iskolája és hogyan illeszkedjék iskolarendszerünkbe?

A magyar polgári iskola kérdése már több évtizedes vita tárgya. Az 1868. évi XXXVIII. tc. teremtette meg fiúk részére hat, leányok részére négy osztállyal azzal a feladattal, hogy a nép nagy rétegét a művelt polgári középosztály sorába emelje. A hatosztályos polgári fiúiskola teljes mértékben meg is felelt volna kitűzött céljának, ha az intéző körök nem követik el azt a hibát, hogy már a szervezés kezdő szakában, az iskola célját félreértő kísérletezésekbe fogtak. Igy azután elsorvadt a két felső osztály és megmaradt a csonka négyosztályú iskola, a maga hatosztályos tantervével.

Ez a négyosztályos polgári iskola, bárhogy alakítsák is tantervét, nem felelhet meg törvényszabta feladatának: a tanulót vallásos, erkölcsös, nemzeti szellemben gyakorlati általános műveltséghez juttatni és ezzel közvetlen a gyakorlati életre vagy a középfokú iskolákra előkészíteni. A polgári leányiskolák feladata ezenfelül művelt, magyar polgári háziasszony nevelése. A fiú és leányiskola egyaránt a serdülő kor legelején bocsátja el tanulóit, amikor az élet komolyabb problémái iránt kezdenének érdeklődni. A 11—14 éves gyermek nem elég érett gyakorlati kérdések mérlegelésére. Lehetetlen például a törvény azon célkitűzése, hogy a polgári iskolából kikerült 14 éves leány művelt magyar háziasszony legyen. *A négyosztályos iskola csak keveset adhat abból, aminek az életben valóban gyakorlati haszna vehetné*, ami sajátosan női. Hiányos a kézimunka gyakorlása, a háztartástant csak elméletben tanulják, a neveléstan, csecsemőápolás kérdései iránt nincs meg a kellő érzékük. Általában csak a negyedik osztály után lehetne hajlamot és megértést nevelni a tanulókba az élet szociális és gazdasági kérdései iránt.

A polgári iskola mai tanterve azért olyan elviselhetetlenül túltömött, mert az élet különféle igényeit és a szakiskolák követelményeit is ki akarja elégíteni. A tanterv meggyőzően igazolja, hogy a négy év alig elég arra, hogy a tanulót az általános műveltség elengedhetetlen alapjaihoz juttassa, ennek megcsonkítása nélkül lehetetlen az életben szükséges gyakorlati alkalmazásokat beilleszteni.

De van a kérdésnek másik figyelemreméltó szempontja is és ez az úgynevezett gimnáziumláz, ami ide csábít minden épkézláb fiút, újabban leányt is. A gimnáziumnak juttatott összes minősítési kedvezmények miatt a szülők itt látják az egyedül célhoz vezető iskolát. Ugynevezett középosztályunk nem adja a polgári iskolába gyermekét akkor sem, ha nem akarja tudományos pályara nevelni. A sok felsőbb tanulmányra nem törekvő tanuló végzetes kerékkötője a gimnáziumi oktatásnak is. Hogy milyen ijesztő nagy ezek száma, azt mutatja a statisztika, mely szerint a középiskolába beiratkozott tanulók 45 százaléka kimarad az V-ik osztályig, az egyetemen pedig csak 29 százalék folytatja tanulmányait, a többi pedig természetesen hivatal után futkos. Minden kultúrpolitikusunk látja a mértéktelen gimnáziumba tódulásnak, az egyetemre és hivatal utáni törtetésnek nemzeti veszedelmét, látja a nemzeti csapást, hogy a tehetősebb magyar polgári elem teljesen kikapcsolódik az ipari és kereskedői pályákról, látja mekkora kár háramlik a nemzetre, hogy jónevű iparos- és kereskedőcsaládok gyermekei, ha érettségi bizonyítványt szereztek, ha tehát a jétező egyetlen úton magasabb műveltséghez jutottak, nem folytatják tovább atyjuk üzletét vagy iparát, hanem minden összeköttetést felkutatnak, hogy egyetemre vagy hivatalba jussanak. Nincsen más megoldás: *meg kell teremteni azt a másik iskolát, amely a gimnáziummal teljesen egyenlő értékű, de gyakorlati műveltséget nyujt és az egyetemre való képesítést kivéve, mindazon kedvezményeket nyujtja, amelyeket a gimnázium nyujt. Ez pedig csak olyan iskola lehet, mely a gimnáziummal egyenlő évfolyamú.*

A nyolcosztályos polgári iskola ellen hangoztatott érv, hogy ezzel újabb középiskolát létesítünk, melynek végzett tanulói az egyetemre és hivatalokba tódulók számát fogja szaporítani. Ennek az iskolának azonban éppen az volna a feladata, hogy olyan ifjúságot *neveljen*, mely nem lát alacsonyabb rendűséget az ipari és kereskedő foglalkozásokban. Nyolc évig tartó következetes nevelés, gyakorlati érzékkel biró tanárokkal, megfelelő módszeres eljárással olyan produktív pályákra törekvő ifjúságot nevel, melyben lesz elhatározó erő, minden akadállyal megküzdeni tudó akarat és produktív alkotni vágyás, ezt követeli ma az élet, az élni akaró embertől. Az ínséget kikerülő ifjúság nem töri maid magát a biztos kenyeret, de örök szegénységet nyujtó tisztviselői állások után, hanem függetlenségre és vagyonosodásra törekszik, ezt pedig csak a produktív pályák nyujthatják.

Azáltal, hogy ez iskola a vidék szükségletei szerint mezőgazdasági, ipari, vagy kereskedő jellegű lehet, megoldaná a kisbirtokosok és kisebb középbirtokosok gyermekeinek gazdasági iskoláztatását is, amiről ma egyáltalában nincsen a kor színvonalának és az ország jellegének megfelelő gondoskodás.

A nyolcosztályos polgári iskola továbbá lehetővé tenné, hogy minden iskolafaj teljesen a maga hivatásának élhetne. *A középiskola tudományos tanulmányokra készítene elő, a polgári iskola az életre vagy a raépített szakiskolákra.* A szakiskolák, melyek ma idejük nagyobb részét a hiányos általános műveltség pótlására fordítják, akkor teljesen a szakképzésnek élhetnének.

Szenes Adolf,
a Polg. isk. tanárképző főisk. gyakorló iskolájának ny. igazgatója; a Polg. isk. tanáregyesület reformbizottságának elnöke.

Ujabb műszaki könyvek a „Sammlung Göschen" sorozatból

Kaphatók Az Est könyvkereskedésében, Budapest VII., Erzsébet körút 15—20. Ára kötetenként P 1.62.

Aigner: Geomorphologie. Die Formen der Landoberflächen.
Berndt: Messwerkzeuge und Messverfahren für metallarbeitende Betriebe.
Ende: Riemen- und Seiltriebe.
Geyer: Deutschlands Luftfahrt und Luftwaffe. Entwicklung. — Leistung. — Gliederung. — Aufgaben. — Berufe.
Hoffmann: Fundamentierung und Feuchtigkeits-Isolierung von Hochbauten.
Hocheisel: Integralrechnung.
Häpeden: Betrieb und Pflege des Kraftwagens.
Kirschbaum: Die Wärmeaustauschapparate unter besonderer Berücksichtigung der Verdampfapparate.
Landmann: Konstruktion der Motorflugzeuge.
Mark: Teilchenstrahlen (Korpuskularstrahlen).
Meyer: Betriebswissenschaft des Ingenieurbaues.
Metzeltin: Lomomotiven mit Antrieb durch Dampf-, Druckluft- und Verbrennungsmotoren.
Meyer: Die Brennkraftmaschinen. I. Grundlagen: Thermodynamik, Wärmeübergang, Brennstoffe, Verbrennung, Arbeitsverfahren.
Minder: Wände und Decken. I. Wände.
Nusselt: Technische Thermodynamik.
Olander—Euler: Homogene Katalyse. I. kötet: Nicht-enzymatische katalysen. II. kötet: Myrbäck: Enzymatische katalysen.
Roth: Thermochemie.
Troche: Grundlagen des Eisenbetonbaues.
Wegele: Tunnelbau.
Wickop: Fenster, Türen, Tore aus Holz und Eisen. Eine Anleitung zu ihrer guten Gestaltung, wirtschaftlichen Bemessung und Handelswerksgerechten Konstruktion.

JÓNA'S FERENC

1997 dec. 1.

AZ OLVASÓ ÍRJA

A bodajki István király-legenda

István király fiával, Imre herceggel és Gellért püspökkel rendszeresen járt csónakon Fehérvárról Bodajkra (Bodok) ájtatoskodni, imádkozni, az ország kormányzásainak gondjait kipihenni. A környezet szépsége volt számára nagyon megkapó. Itt kápolnát építtetett a bodajki tó vize mellett és ebből alakult ki a ma is ezrek által látogatott zarándokhely.

Mivel a móri horpadásban a Móri-patak csörgedez csekély vízzel, így sokszor felvetődik, hogy hogyan lehetett Fehérvárról csónakkal Bodajkra jönni? A móri horpadásban különböző mélységekben megtalálható az eredeti Duna-kavics. Bizonyítja, hogy valamikor a korábbi időkben a Dunának egy ága folyt erre, mely valahol Győrnél szakadt le a főágról és folytatta útját Fehérvár irányába. Van egy százéves katonai térképünk erről a bodajki térségről, és még ekkor itt, a móri horpadásban Bodajknál összefüggő széles állóvizet jelöl. Ez is bizonyítja, hogy ez a korábbi Duna holtágának a maradványa.

Sulák Rudolf 1946-ban a Móri-patak mellett a saját telkén „fedezte fel" a móri horpadás bodajki részénél a talaj felszíne alatt fél-egyméteres mélységben az eredeti Duna-kavicsot. Erre építve létrehozta a bodajki betonidomkő-gyárat. A természet átalakulása ma is folyamatos, még a 30-as években ezen a részen, itt van a családi házam is, feneketlen dzsindzsa (mocsár) volt és ma már termőföld.

Ez a legenda szerepel az 1995-ben megjelent településtörténeti könyvünkben, melynek alapján Jónás József Fehérvárcsurgón lakó és alkotó festőművész barátom megfestette eredeti helyszínnel-háttérrel a király megérkezése pillanatát. A nagyméretű festmény a bodajki önkormányzat tulajdonában van és a legendát ismerő bodajkiak büszkék a képre, mely múltunk egy történelmi nevezetes pillanatát ábrázolja.

Kovács Károly
Bodajk

Modellje a gyarló ember...

Zámbó Kornél groteszk festményei a fehérvári Mészöly galériában

Fogatlanul vigyorgó kalapos férfi portréja fogadja a látogatót a fehérvári Mészöly Géza galérában, Zámbó Kornél festőművész tárlatán. A kiállítás kapujában elhelyezett groteszk portré sejteti, hogy miféle világlátást tükröznek „odabent", Zámbó Kornél nagyméretű vásznai. A művész a 80-as évek végén fordult egy új kifejezésmód felé...

— Világéletemben embercenrikus festő voltam. Korábban a bánya világa, és az ott dolgozó, dinamikus munkát végző emberek megörökítése izgatott — meséli az Oroszlányban élő festőművész. — A 80-as években a rendszerváltás idején, a szemem láttára alakultak át kaméleon módjára az emberek... Mindig éreztem hajlamot a fricskára, a humorra, de ez a jelenség új kifejezésmódra sarkallt: így születtek meg ezek a groteszk képek. A legfőbb modellem továbbra is az ember maradt — de ezeken a festményeken máz nélkül, a maga együgyűségében, gonoszságában és szeretetre méltó mivoltában jelenik meg. Az igazi művészet mindig a máról beszél. Ezért is

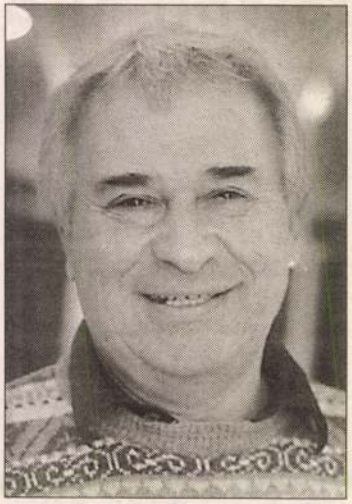

festettem meg a „szocializmus építőit", roggyant öregurakként, akik mellükön kitüntetésekkel hordják körbe-körbe a vödörben a homokot: ez az elmúlt 40 év semmittevéséről szól... De persze, nem szeretem, ha a művészet csak az aktuális politikai helyzetre reagál: az, ami engem a rendszerváltás éveiben megihletett — az emberi gyarlóság — nem csak ma érvényes. Az egyik képemen groteszk alakok állnak sorba — hogy egy széken álló, letolt nadrágú figura ülepét nyalják: az emberek rendszertől függetlenül jók vagy rosszak. Kegyetlen világban élünk, de jobb, ha a panaszkodás helyett megpróbálunk nevetni rajta...

Zámbó Kornél egyik hatalmas képén feltűnik Faludy György költő is. Nem véletlenül. A festőművész baráti körébe Magyarország legkiemelkedőbb alkotói tartoznak:

— Számomra ezek a kapcsolatok, ez a szellemi közeg nagyon fontos. Faludy Gyuri bácsival mély barátság alakult ki köztünk. Ezen a képen kettőnk világát próbáltam megfogalmazni. Ő adta a kép címét is: „A mi világunk". Az ő költészetét átható, Villont idéző, középkori figurákat is megörökítettem...

Zámbó Kornél a legutóbbi festményeit is bemutatja a fehérvári tárlaton:

— Mostanában egyre jobban érdekel, hol a helyünk, mi a szerepünk a világban... És az is izgalmas számomra, hogy az emberiség miféle isten-mítoszokban keresett választ a kérdéseire. Erről beszél a Válaszolj, uram! és a Misztikus dimenziók című képem is... **(gábor)**

Vasárnap, nov. 9. „*A jó barátok*“ Sardou 4 felvonásos vigjátéka. A vigjátékhoz méltó kerekded jó előadás. A szinház telve volt.

Hétfő, nov. 10. „*Ketten Henrik zongoramüvész hangversenye*“ a szinészi nyugdijintézet javára. A telt ház ritka műélvben részesült. Az ifju müvész, most, midőn ritka ügyességével a jótékonyságot is kapcsolatba hozta, sokszoros taps és kihivásban részesült.

Kedd, nov. 11. „*Sevillai borbély.*“ Az előadás hiányos volta sokat ellopott azon élvezetből, melyet e kedves dalmű különben szerzett volna.

Szerda nov. 12. „*A czárnő.*“ Dráma 5 felvonásban. Irta Scribe, forditotta Huszár Imre.

Csütörtök, nov. 13. A nemzeti szinház összes zenekara javára „*Ketten Henrik utolsó föllépte*,“ és „A szinésznő.“ Vigj. 1 felv.

Budai népszinház.

Nov. 7. „*A nevelő.*“ vigj. 2 felv. Ezt megelőzte „*Egy szoba két ágygyal.*“ Uj bohózat 1 felv. E kis bohózatban, mely azáltal akar eredeti lenni, hogy benne nő nem is szerepel, épen semmi nevezetességet sem találtunk.

Nov. 8. „*Az utolsó eszköz*“ vigj. 1 felv. Scribetől. továbbá „*Chassé Croisé*“ vigj. 1 felv. Fölvonások után Schönwald Teréz, a hamburgi szinház magántánczosnéja, könnyü tánczával s bájos mozdulataival nagy tapsokat aratott.

Nov. 9. *Garabonzás diák*“ Bohózat 3 felv.

Nov. 10. „*Egy óra egy házaspár életéből.*“ Vigj. 1 felv. Magyarra forditotta báró Jósika Kálmán. Utána táncz és „*Az utolsó eszköz.*“ Vigj. 1 felv.

Nov. 11. „*A fösvény.*“ Vigjáték 5 felv. Molier után forditotta Erdélyi.

Nov. 12. „*Viola* vagy az *alföldi haramiák*“ Népsz. Báró Eötvös regénye után irta Szigeti József.

ajtó előtt.“ Operal felv. s „*Az első ösz hajszál.*“ Vigj.

erkesztői mondanivaló.

le. Biztositjuk, hogy nem soká fog vesztegelni a kiadatlanok
idja ön szives köszönetünket. Az időközben jött mü, ugy-
Az előbbiekre nézve mielőbb teljesitjük a teljesitendőket.
. A régi okiratot, adandó alkalommal közzéteendjük; azonban
ontos és szabatos másolatát kivánnók.
. A küldendőt küldjük. A küldött „tréfás esemény“ talán
egyébiránt most halljuk először, hogy a magyar költők arcz-
magyar kártya túz-aira, ász-aira (vulgo disznóira) is szokás
a hazafiságos industria.
. A. Mi is azon nézetben vagyunk, hogy az ajánlott czikk köz-
zről is jó volna gondoskodni. Ha ohajtásunk teljesül, a V. U.
ugyis *nagy alakot öltend*, s akkor nagyobb és több képre

gy keletkezett, hogy „a pinczében a kerti borból többet ivott
retnők most oly müvét birni, mely oly állapotában keletkezett,
mint kellett volna. Csak azért kérjük ezt, hogy tanácsot adigyék?
. Az intézkedés igen egyszerü. A megjelent czikkek rövid
lyam és szám szerint), a többi a mi dolgunk.
G F. Az alföldi képet közölni fogjuk, de bizonyos okoknál
va térhetünk rá.
. „Montesquieu“, ha jól emlékszünk, megérkezett, oly időben,
n a határozatlan válasz; de nemsokára határozattal is szol-

HETI NAPTÁR.

		és Protest. ptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	☉ Nap- kelet		☉ Nap- nyug		☾ Hold- kelet		☾ Hold- nyug.	
November				Nov. (ó)	Mar.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.	ó.	p.
16	Vasar.	E 23 Ödön	E 22 H.	4 E 23 Joan	23 Öd.	7	8	4	22	12	35	1	17
17	Hétfő	Gergely püs.	Anián	5 Gáál	24 Eug	7	9	4	21	1	44	1	40
18	Kedd	Jenő (Eug.)	Eugenia	6 Pál püsp.	25 Jenő	7	11	4	20	2	57	2	5
19	Szer.	Örzsébet özv	M Erzs.	7 33 vértán	26 Erzs	7	12	4	19	4	13	2	34
20	Csöt.	Valoisi Bold.	Jolán	S Mihály	27 Jol.	7	14	4	18	5	31	3	44
21	Péntek	B. A. beavat.	Ilma	9 Onesiph	28 Ilma	7	15	4	17	6	50	3	53
22	Szomb.	Cziczelle sz	Czilke	10 Erástus	29 Sab	7	16	4	16	8	6	4	48

Holdnegyed: ● Ujhold 21-én, 7 óra 31 percz este.

TARTALOM.

A gróf Illésházyak (négy képpel). — Ifj. *E. R. S.* — Őszi estén. *Sántha Károly.* — A székesfehérvári régi főegyház és királyi sirbolt (folytatás) *Remellay Gusztáv.* — Egy szó a székesfehérvári ásatások ügyében. *Fekete János.* — Magyarországi és erdélyi bányahelyek (két képpel). — A Tarnokvölgye és vidéke. *Petheő Dénes.* — Történeti adatok a szárazföldi zár idejéből. *Z. G.* — Régi magyar levelek. *Balogh Lajos.* — Vegyes jegyzetek. *Bardocz Lajos.* — **Tárház**: Arany János uj lapja. — Irodalom és müvészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi ujság? — Nyilt tér. — Sakkjáték. — Nemzeti szinházi napló. — Budai népszinház. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Melléklet: Előfizetési felhivás az „Erdöszeti Lapok“ czimü havi folyóirat 1863-ik évi folyamára.

Felelős szerkesztő **Pákh Albert** (lak.: magyar-utcza 1. sz.)

rer és Heckenast, egyetem-utcz a4. szám alatt Pesten 1862.

** (*A Tisza medrében,*) e hó 2-án a gőzhajók kikötő helyén két flanelzacskót találtak, melyekben egy angol biblia volt, továbbá egy szintén angol imakönyv, egy angol török párbeszédi könyv, egy váltókönyv, két kiállítatlan váltóval, számos látogatási jegy különféle állásu egyénektől, több pedig *Colonel George* névvel; ezeken kivül utazási jegyzetek Astrachán s más orosz helyekről, melyekből kiviláglik, hogy irója f. é. sept. 15-én Astrachánban, oktober 25-kén Giurgievóban, 28-kán Bukarestben, 29-kén Szebenben volt, honnan — a jegyzetekből itélve — Temesvárra utazott. Miként tévedhetett e két zacskó a Tiszába, még eddig nem jött napfényre.

+ (*A katonai évnek a közévveli egyesitése*) végett Bécsben tárgyalásokat tartottak. A katonai év eddig okt. 31-ikén végződött, s igy a jegyzőkönyveket, számadásokat ekkorra kellett bezárni. A tanácskozmányon az egyesités czélszerűségét belátták, de a határozat egyelőre oda ütött ki, hogy ezt behozni, a nagyon előhaladt idő miatt *az idén* még lehetetlen.

** (*Az erdélyi román tudományos egylet*), mint tudjuk, gr. *Mikó Imrét* tiszteletbeli tagjává választotta volt. A nemes gróf köszönő-levelet intézett az egylethez a megtiszteltetésért, s 500 ftot ajánlott fel államkötvényben, az egylet gyarapitására. Köszönő levele ez egylet okt. 23-ki gyülésén olvastatott fel, s a nagyérdemű gróf az alapitótagok sorába is fölvétetett.

** (*A pozsonyi izraelita község*) küldöttsége, mely, ősi szokás szerint Ő Felségének két kövér Márton-ludat szokott vinni, már utra kelt. A küldöttség Bettelheim Fülöp, Abrahám J. és dr. Stern Móriczból áll. A ludak a császári ház, — és magyar nemzeti szinü szalagokkal voltak fölcziczomázva.

** (*Szegeden két rablót elfogtak*) Lesben állván, észrevettek egy aszszonyt, ki egy istálló felé élelmi szerekkel közeledett. A csendőrök körüljárták az épületet s fölhivták a bennlevőket az ajtó felnyitására, mi azonban csak akkor történt meg, mikor az istálló felgyujtásával fenyegetőztek. Az ajtón a zsiványok egyike sikertelen lövést tett, de a reá következő perczben már halva rogyott le. A másik kilőtte pisztolyát a csendőrökre, s futásban keresett menekülést, de megfogták. A holtat, ki két duplapuskával, revolverrel és három kétcsövü pisztolylyal volt fegyverezve — Csáfor Györgynek ismerték föl, ki is, amint a nála levő tárgyakból magyarázható, a bördeföldi, iharos-berényi, horvátországi és vasmegyei rablások részese volt. — A másiknak neve László Márton, galambosi születésü Somogyból. Vallomása szerint már 1861 óta rabló.

— (*Orgonaszentelés Zsákán*). A *zsákai* reformált egyház ősidőktől fogva dicsekedett oly vallásos érzületű földesurakkal, kik az egyház s vallás iránti buzgó részvétöket, minden előjövő alkalommal fényes tettekben nyilvánitották. Már régibb időkből tanuságot tesznek az uri szent asztali edények, készletek, kelyhek, abroszok, mely utóbbiakon néhai nmságu gr. Rhédey Ádám ő excája leányának Klárának (b. Radák Istvánné) és Máriának (gr. Mikó Imre elhunyt neje) még hajadon korukban, saját kezeikkel himzett nevök s a szent könyvből vett jelszavaik maig is olvashatók. — És ezen vallásos kegyelet, mint csendes völgy ölében folydogáló patak, mely minden zaj nélkül öntözi, élteti a partjain zöldelő virágokat: ugy ápolta, s folytonos jótékonysággal élesztgeté szegény egyházunkat. — Minek szép tanujelét adák a vallásos érzületökről rég ismeretes Rhédey grófi család tagjai, s a már akkor szintén zsákai birtokossá lett haza s vallás iránti nemes tettekben tündöklő b. Vay Miklós ő kegyelmessége, kik együttesen az 1846-ban véghezment tagositás alkalmával három sessió jó minőségü földdel ajándékozták meg az egyházat s tisztviselőit. 1847-ben az uj toronytető felépittetéséhez nagy összeggel járultak. Legközelebb pedig a gyülekezet tagjainak filléreiből, a már avult templom teteje, mennyezete, külső s belső falai, egészen megujittattak, a b. Vay Miklós ő excellentiája által küldött lelkes adományból, diszes aranyozott szószék, koronával és papszékkel urasztalaival ellátva, készittetett. Az épitési költségekhez gróf Rhédey János kegyeskedett járulni. Gróf Rhédey Gábor pedig a szépen kicsinositott templomot, egy 850 pftba került, s nagy váradi orgonamüvész Jónás István ur által készitett, szép hangzatu 10 változatu, igen csinos orgonával, ajándékozá meg, diszité fel.

Ezek ama nemes áldozatok, melyek a vallás oltárára ama kegyes lelkek által tétettek, melyeket buzditás, követés végett nyilvánosságra hozni, — s érettök egyházam nevében forró köszönetet mondani szent kötelességemnek ismerem, azon buzgó ohajtással, hogy az ég adjon hosszu boldog életet ama vallásukat hazájukat igy szerető nemes lelkekneknek, adjon az ég minden egyháznak ily nemes pártfogókat.

A csinosan megujitott s szép orgonával diszesitett templom folyó év nov. 2-án több lelkipásztor, nagyszámu buzgó közönség jelenlétében, — a szószékből t. Ember Károly furtai, — s a szent asztalnál n. t. Nagy István esperes és m.-keresztesi lelkészek tartván jeles alkalmi beszédeket, — szenteltetett fel az Ur dicsőségére.“

Végül nem lehet elhallgatnom, hogy este az itt állandó lakást biró gróf Rhédey Gábor ő méltósága, saját diszes kastélyában rendezett estélylyel örvendeztette meg a közel s távolból összegyült, mintegy 60 tagból álló vendégsereget, — mely estély, a csinosan, valóban grófi izléssel felszerelt tánczterem, a jó magyar zene, a házigazdának magyar vendégszeretete, megelőző udvariassága, nyájas barátsága, és folytonos derült jó kedve, jó hangulatban derült vidám kedvben tartá az összes vendégkoszorut kivilágos virradtig; — sokáig édesen emlékeznek reá, kik benne résztvehetni szerencsések valának! Hogy a nemes izléssel rendezett estebéden, lelkes köszöntések mondattak a szives házigazdáért, a vallás oszlopaiért, a nemes pártfogókért s az imádott haza és a nemzet szebb jövőjeért, talán mondanom sem kell. — *O. B.*

Vas. Ujs 1862. 551.

Jónás Ida

adat nincs

1882/83 I. vendéglát.

1882/83 II. " "

1883/84 I. " "

1883/84 II. " "

Horváth Géza dr. VII. 144.

Jónás Jolán

1882/83 – 1885/86

Ferkèpzomfoiskèvk.

96 l.

nek harmadik emelete Raffaeltől származik és saját abbiategrassói homlokzatát továbbfejlesztve a Belvedere óriási fülkéjét, festői és páratlan árnyékhatású hátterét a Cortile della Pigna kolosszális fenyőtobozának; ezt a remek kulisszát később IV. Pius pápa Pirro Ligorióval hajlított római dór oszlopcsarnokkal koronáztatta meg. A legnagyszerűbb feladat, amely B.-t pályája során foglalkoztatta, az újonnan épülő Szt. Péter-templom problémája volt. Giuliano da Sangallótól vette át a munkát, amelyen mindössze nyolc évig dolgozhatott. De ezalatt sikerült véglegesítenie a templom egész elrendezését s még megépíthette a kupolát hordó négy nagy pillért, amelyek a Szt. Péter rendszerének sarkalatos pontjai. B. mindkét terve szigorúan centrális, görögkereszt magvú templomot mutat, a kereszt szárainak metsződésében kupolával; első tervén a kereszt szárai kívül egyenesen záródnak, a másodikon hatalmas, emeletes apsisokban, amelyek a Tempietto architektúrájának reminiszcenciáit keltik fel. Négy hatalmas torony hangsúlyozta volna a templom négy sarkát s az egész művet a kolonnádos tambourból kiemelkedő, lapos kupola koronázta volna meg.

B. nagy életrajzát Geymüller akarta megírni, de műve nem készült el. Működését részletkutatásaikkal — Geymülleren kívül — Jul. Vogel. Herm. Egger és több olasz szerző főleg Beltrami, újabban Dagobert Frey világították meg. *Barát.*

BRAMANTINO, tkp. *Bartolommeo Suardi*, olasz festő, * Milánó 1455 (?), † 1536. Régebbi lombard hagyományokat (Foppa) követő festő, kire később Leonardo is hatott, viszont B. Luini és Gaudenzio Ferrari az ő tanítványai voltak. Mint építész Rómában Bramante segédje, kinek stílusát folytatja

Jónás Ida

szül. Kisnyárlaki 1863 jan. 1.

1884/85 I. nőoktató

1884/85 II. " —

1885/86 I. " "

1885/86 II. " —

Hannover h. n. IV. 242.

Jónás István

nagyváradi orgona-
készítő

l.

Ezredeveskiáll

I B 14. P.

-- 1900: V. 20. -- 1901: V. 20. -- 1903: V. 20. -- 1904: V. 20. -- 1905: V. 20.

— Magy. Képtár 514. — Uj lelt. sz. 367. — 1905. átv. jegyz. 361. — Száma az Orsz. Képtárban a sz. nban 2005. és a leltárban 2960. — Vétetett 1889-ben.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

MK514, Uj 367.

Vét. 1889.

Jónás István

kolozsvári ácspallér

l.

Arch. Ért. 1934

127. l.

~~Ruhadisz, népvándorlás kori III.~~ 107.

M.D.K.

Jónás István, orgonakészitő

Nagyváradi mester. 1863-ban készit a tiszavasvári ref. templom szamára orgonát. 74.o.

Balogh István: A tiszavasvári református templom

A Nyiregyházi Jósa András Múz. Evkönyve. IV-V. 1961
Jósa András Múz. Kiadványa, Nyiregyháza. 1964

MDK

Jónás J.

olvasó nőt ábrázoló képe

Sz.L.:Fiatal képzőművészek kiállitása.

FEJÉRMEGYEI HIRLAP. 1957. jul.6.

Jónás Jakab János

nyomdász

Kartérnyomtatott

279 C

Krisztus elfogatása

Fa, olaj, egyenkint 48×32 cm.
Dürer hamis monogrammjával. (42. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 427. és 428. szám.

OLASZ FESTŐ, Pinturicchio után

VI. Sándor pápa

Vászon, olaj, 80×67 cm. (Lépcsőház.)
Maszlaghy II., 409. szám.

OLASZ FESTŐ, Piombo után

Krisztus ostorozása

Réz, olaj, 58×41 cm. (26. szoba.)
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 763. l. — Maszlaghy II., 87. szám.

OLASZ FESTŐ, Tizian után

III. Pál pápa arcképe

Vászon, olaj, 105×85 cm. (Lépcsőház.)
—ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Maszlaghy II., 403. szám. (Paris Bordone.)

OLASZ FESTŐ, Jacopo Salimbeni után

Krisztus keresztelése

Szent János keresztelése

Fa, olaj, egyenkint 61×81 cm. (Kupola.)
Az urbinói S. Giovanni freskóinak másolatai.

mOK

Jonás Jakab János
nyomdász

1806-ig vezette a temesvári nyomdát.

Firtinger Károly: Hazai könyvnyomtatói
Grafikai Szemle 1893 évf. 2. 22.

MDK

Jonás Jakab József

nyomdász

1791 ben megvette Lechner könyvkötő özvegyétől a nyomdát, Temesvaron. 1804-ben halt meg.

Firlinger károly: Ly szaktörténeti munka.

Grafikai Szemle 1900 évf 1 7 5 l.

MDK

Jónás János állatszobrász

r.m: ~~Kerchu-cás-ex-cikl-ap-pörkält-cxcgcar-xádrex~~

Öt magyar szárm. fivér érdekes karrierje. Világ, 1948. dec. 9. 2 l.

Jonas Jakab József

1791 től 1804-bekövet-
kezett haláláig könyv-
nyomdász és könyv-
kötő volt Temesvárosi-
Mellékesen kávé üzlete
is volt s harám házat
szerzett. A nyomdát és
a könyvkötészetet 1805-
től fia Lajos vezette
tovább, ki 1806-ban
meghalt.

Berktemesvkönyv
G. l.

Azt sem lehet bizonyosan megállapítani, hogy e fürdő legio vagy közfürdő volt-e? Huszonnyolcz darab téglán ugyan rajta van a legió bélyege, de meglehet, hogy ezek valamely legiói épületből használtattak fel.- Ugy ezen körülményt, mint a fürdő régiségét a további kutatásoknak lesz feladata kideríteni.-

A fürdő első terme 175 □ meter területtel bir. Ez volt a társalgó terem, melynek talappata piskóta szerü téglamozaikból áll, s oldalfalainak felső része és tetőzete érdekes épitményekkel volt ellátva.

Jónás József

mudrás - festő

Nonlevi: A Vasas képzőm. körök om. kiáll.

Népszava 1955, márc. 31. 83 évf. 76 n.

6 l.

Jónás József F.M.19.2.

1850 körül Bécs, tájképeket állit ki.(Ly.N.r.118.)

Ányakvi sz.: .....

Név: .....

Lakcim: .....

Szaktárgyak: .....

Évfolyam: ..... Vallás: ..... Szül. év.: .....

Szaktárgyain kivül tud .....

.....

Tanitást vállal: h e l y b e n — v i d é k e n.

Kapott-e már állást a Segitőtől és milyen esetekben: .....

Megjegyzések: .....

Jónás János

Hobrair

1886–87

Éimisk 1930. 84. l.

1911.

február 23-án.

brafordultan és szembenézve ábrázolt
laira omló haja és szemöldöke hamvas-
lya-koszorú disziti, kezeiben pedig,
szoritja, ugyanilyen virágcsokrot tart.
pedig három fa látható. Fölül balra
yog. A háttért képező égbolt felhőzött.
FRANZ STVCK 1902 u, felirata pedig: „FRVH-

cm.-- Lelt.sz.4075.-- Értéke 8000 K L--
1911 augusztus 19-én (1592-911).-- Az
~~eptember 16-iki~~ október 17-iki 119525
elentetett 1912 március 21-en (624

L (1495-911).

443-911
911-1
lt.6448.

45

Jónás József

3. *Jónás* József festő. Szombathelyi magántulajdonban van egy képe ezzel a szignatúrával: Joseph Jónás 845. Olajfestmény. A kép közepén tölgyfa, alatta árokparton egy zarándok ül, előtte korsót tartó asszony áll. Gondosan kidolgozott kép. Szerzője minden más vonatkozásban ismeretlen. Egybe kellene vetni Jónás „besztercebányai festő"-vel (Besztb. múz. Kal. p. 49).

Lyka Károly Adatok ismeretünk történetéhez

MAGYAR MŰVÉSZET

1927 54. 1

MIKULÁS
STÜHMER
STÜHMER

Feltüggesztettek egy kerületi müszaki tanácsost

A budapesti központi Városházán és az elöljáróságokon általános izgalommal tárgyalják azokat az eseményeket, amelyek *Szendy* Károly alpolgármester ellenőrző utját követték. *Szendy* tudvalevően az utóbbi időkben minden előzetes bejelentés nélkül végiglátogatta a kerületi elöljáróságokat, hogy ellenőrizze a tisztviselők müködését. Ezeknek a látogatásoknak eredményeként

a III. kerületi elöljáróság egyik müszaki tanácsosát már fel is függesztették állásától

és megindult a fegyelmi eljárás ellene. A müszaki tanácsos az eddigi adatok szerint a különféle illetéketet maga szedte be a közönségtől és *ezeket a pénzeket fiókjába helyezte, ahelyett, hogy beszolgáltatta volna az elöljáróság pénztárába.*

Oroszország és Japán között megszakad a diplomáciai viszony?

Bécs, augusztus 31.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A *Neues Wiener Journal* moszkvai jelentése szerint a *Politbureau*

tegnap foglalkozott a tokiói orosz nagykövet visszahivásának kérdésével.

Egyuttal *ujabb jegyzéket intéztek a japán kormányhoz a mandzsuriai események ügyében.* Amennyiben a tokiói kormány erre a jegyzékre nem ad kielégitő választ, ugy *biztosra vehető az orosz-japán diplomáciai viszony megszakitása.*

Charbin, augusztus 31.

A hsinkiangi vonatmerénylet alkalmával

a banditák 13 utast agyonlőttek.

Három utas eltünt; az illetők egy amerikai filmcégnek a képviselői. Azt hiszik, hogy a rablók magukkal hurcolták őket.

A hsinkiangi vonatmerénylet olyan nagyméretü, amelyhez foghatót évek óta nem követtek el Mandzsuriában. *A merénylet Charbintól délre mintegy 40 kilométerre történt.*

A banditák kisrófolták a sinek csavarjait és tüzhareba szálltak a vonatot kisérő őrökkel.

Az őrök derekasan védekeztek, de a banditák két órai harc után végül mégis hatalmukba keritették az első- és másodosztályu kocsikat. *Három amerikai film-alkalmazottat és hat japán utast magukkal hurcoltak.* A hely szinére kiküldött segélyvonat

13 halottat és 16 sebesültet

hozott vissza Charbinba.

Egy fényképező-gép leleplezte a semmeringi kettős rablógyilkosságot

Bécs, augusztus 31.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A semmeringi kettős gyilkosság rejtélye végleg tisztázódott. *Fleischer* János huszonnyolcéves semmeringi segédmunkás

beismerte, hogy ő gyilkolta meg a Sonnwendsteinre vezető sétányon Jonas bécsi rádiómérnököt és barátnőjét, Wessely biztositási tisztviselőnőt.

A gyilkos nyomára érdekes véletlen vezetett. A gyilkosság napján *elveszett a Sonnwendsteinen egy értékes fényképezőgép* s *Fleischert* eredetileg azért tartóztatták le, mert az a gyanu merült fel ellene, hogy ő lopta el a gépet. *Sorel* bécsi kereskedő és felesége a kritikus napon a Sonnwendsteinre vezető sétány egyik padján pihentek és

ottfelejtették fényképezőgépüket.

Néhány perc mulva, amikor észrevették, hogy ott felejtették a gépet, visszatértek, de már nem találták meg. *Egy férfit láttak eltünni az erdőben s mivel azt hitték, hogy ő lopta el a gépet, pontos személyleirással együtt feljelentést tettek ellene.*

A csendőrség hamarosan megállapitotta, hogy a tolvaj *Fleischer* János volt s

lakásán meg is találták az ellopott fényképezőgépet.

A házkutatás során a csendőrök legnagyobb meglepetésére *előkerült a meggyilkolt Jonas mérnök zsebórája és barátnője kézitáskája is.* Fleischer most már nem tagadhatott s hosszas vallatás után kénytelen volt beismerni, hogy

ő gyilkolta meg a szerelmespárt.

A kritikus vasárnap reggel azzal az elhatározott szándékkal ment fel a Sonnwendsteinre, hogy rablótámadást követ el s magával vitt egy kölcsönvett pisztolyt is. *Először a Sorel-házaspárt akarta kirabolni,* de aztán látta, hogy nem lehet náluk sok pénze és megelégedett az ott felejtett fényképezőgéppel. Később figyelmes lett Jonas mérnökre, akinek a pénztárcájában nagyobb bankjegyköteget látott.

Megleste a szerelmespárt s hátulról két lövést adott le rájuk.

Mind a két golyó talált és azonnal végzett a két áldozattal.

Fleischer Jánost, miután a gyilkosságot lőfegyverrel követte el,

statáriális bíróság elé állitják.

Pénteken reggel felszállitották őt a Semmeringről a bécsi tartományi törvényszék fogházába. A statáriális tárgyalás előreláthatóan a jövő hét közepén lesz.

Az ügynek egy érdekes politikai mellékhajtása is van.

Fleischer János a revolvert egy Spitzer Ágoston nevü nemzeti szocialista terroristától kapta, aki résztvett a julius 25-iki harcokban,

majd a forradalom leverése után a semmeringi hegyekbe menekült. *Fleischer* napokon át rejtegette őt és élelemmel is ellátta, aminek fejében *Spitzer* hálából nekiadta a revolverét. A nyomozás *Spitzer* után is erélyesen folyik, őt azonban eddig még nem tudták kézrekeriteni.

Csodaszép szeptemberi napok a magyar tenger legszebb fürdőhelyén,

BALATONFÖLDVÁRON

Napi penzió 6.- pengő,
mely összegben bennfoglaltatik:

1. Elszállásolás Balatonföldvár legjobb szállodáiban (folyóvizes szobák).
2. Podgyász be- és kiszállitása.
3. Teljes ellátás napi háromszori böséges étkezéssel.
4. Szállodai és éttermi borravalók.
5. Strandhasználat, kabinnal és borravalóval.
6. Összes adók.

Felvilágositással szolgál és befizetéseket elfogad az **Esti Kurir Utazási Irodája,** Budapest, V., Vilmos császár-ut 34. szám. Telefonszám: 25—4—05.

Páris „bombázása" beigazolta, hogy légitámadás ellen nincs védelem

Páris, augusztus 31.

A rendkivül kedvezőtlen légköri viszonyok miatt *az elmult éjszaka nem tartották meg azt a képletes légi támadást, amelyet Páris ellen terveztek.*

Az idő egyébként tegnap sem kedvezett a légi gyakorlatoknak, ennek ellenére a gyakorlatban résztvevő

közel 500 repülőgép közül egyiknek sem történt a legkisebb baja sem.

A tegnapi gyakorlatok, mint ismeretes, arra az eredményre vezettek, hogy *a támadó bombavetőrepülőgépek nagyrészének sikerült kétizben is eljutni a lebourgeti repülőtér fölé,* azt hiszik azonban, hogy ha valóságos harcról lett volna szó, akkor a támadó repülőgépeknek körülbelül a felét meg tudták volna akadályozni a kitüzött cél elérésében.

A gyakorlatokkal kapcsolatban *Cot* volt légügyi miniszter az Oeuvre mai számában kijelenti, hogy a légi háboruk veszélyének elháritása céljából arra kell törekedni, hogy

süntessék be minden országban a katonai aviatikát, helyezzék nemzetközi ellenőrzés alá a kereskedelmi repülőgépeket

és létesitsenek nemzetközi légi erőt, amely rendészeti célokat szolgálna.

A *Populaire* szerint a gyakorlatok megerősitik azt a tapasztalatot, amelyet külföldön szereztek és beigazolják, hogy *a légi támadásokkal szemben nincsen hatályos védekezés.*

Denain tábornok légügyi miniszter a kedvezőtlen időjárás következtében — Páris környékén egész éjszaka esett és Champagne vidékéről, ahonnan a támadó repülőgépeknek indulniok kellett volna, viharokat jelentettek — a Le Bourget ellen a péntekre virradó éjszakára kitüzött légi támadásokat lefujta. A védelmi hadsereg repülőgépeit visszatolták a hangárokba és a fényszórókat kioltották.

Pénteken reggel 6 órától imét riadókészültség van elrendelve. A kék párt a pénteki délelőtt folyamán ujabb előnyomulást kisérel meg Le Bourget ellen.

A légi hadgyakorlatok pénteken délben érnek véget.

Szombaton éjjel kezdődik a világ legnagyobb sztrájkja

Közel egymillió ember hagyja abba a munkát Amerikában

Washington, augusztus 31.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) A szombati nap történelmi jelentőségü lesz az amerikai gazdasági élet szempontjából. Könnyen lehetséges, hogy

már szombaton éjjel 800.000 munkás teszi le a szerszámot.

A textilmunkások szakszervezeti uniója után most a gyapju-, selyem- és müselyemgyárakban dolgozó munkások szakszervezetei is kiadták a parancsot a sztrájk előkészitésére. Ezekhez a szakszervezetekhez 300.000 munkás tartozik, akik csütörtökön este megkapták a szakszervezeti vezetők távirati parancsát, amely a következőképpen hangzik: *„Tegyetek meg minden előkészületet a textilmunkások sztrájkjához való csatlakozásra!"* Ilyen körülmények között nagyon valószinünek látszik, hogy

szombaton éjjel 11 óra 30 perckor nemcsak a gyapotipari munkások, akiknek száma 500.000, hanem a gyapju-, selyem- és müselyemipari munkások is megkezdik a sztrájkot.

Összesen tehát 800.000 munkás sztrájkjával kell számolni.

A sztrájkvezetőség figyelmeztette a munkásokat, hogy őrizzék meg hidegvérüket és *tartózkodjanak esetleges zavargásokban való részvételtől.* A munkásvezérek óva intik a munkásokat, hogy a soraikban megnyilvánuló kommunista propaganda izgatásainak felüljenek és figyelmeztetik a munkásságot arra, hogy a kommunista szólamoknak ne üljenek fel.

A sztrájkmozgalom általános jellegünek igérkezik és

könnyen lehetséges, hogy a többi szakmák is szimpátia-sztrájkba kezdenek.

Több szakszervezet értesitette Wililam *Green* általános szakszervezeti főtitkárt, hogy a *sztrájkoló textilmunkásokat hajlandó pénzügyileg segélyezni.*

Az acéliparban szintén sulyos konfliktus fenyeget. Az Egyesült Államok legnagyobb acéipari trösztje, az United States Steel Corporation csütörtökön váratlanul bejelentette, hogy

valamennyi irodájában bevezeti az ötnapos munkahetet.

Ez az intézkedés egyelőre *huszezer irodai alkalmazottra vonatkozik,* attól tartanak azonban, hogy az ötnapos munkahetet ki akarják terjeszteni az acélipari trösztöt valamennyi üzemére is. Az intézkedés szombaton, szeptember elsején lép életbe és gyakorlatban annyit jelent, hogy *a fizetéseket tiz százalékkal csökkentik.* Az acélipari trösztnek ezt a lépését általában ugy tekintik, mint bevezető intézkedést, amelyet azután a többi nehézipari gyárakra is kiterjesztenek. Szakszervezeti körökben attól tartanak, hogy *a gyárosok az egész vonalon bércsökkentésekre készülnek.*

Newyork, augusztus 31.

(Az Esti Kurir tudósitójának távirata.) Az amerikai textilgyárak szövetsége *végleg elutasitotta a textilmunkások szakszervezeteinek ultimátumát* s ezzel minden további egyezkedés lehetősége megszünt. A munkásság ultimátuma a következő öt követelést tartalmazta:

1. *Heti 34 órás munkaidő 40 munkaórának megfelelő bérrel.*
2. *A munkateljesitmény maximálása.*
3. A szakszervezeti tagság miatt elbocsátott munkások visszafogadása.
4. *A szakszervezet érdekképviseleti jogának elismerése.*
5. Egyeztető bíróság felállitása a gyárak és a munkások esetleges konfliktusainak rendezésére.

Változékony idő

A Meteorológiai Intézet jelenti augusztus 31-én délben 12 órakor:

Európaszerte felhős, változékony az időjárás. Franciaország és Németország nagy részében ujból esik az eső. A hőmérséklet (hazánk és Délkelet-Európa kivételével) általában igen alacsony.

Hazánk néhány vidékén tegnap 2—3 milliméternél erősebb eső volt, nevezetesen a Dunántul északi felében és a Tiszántul középső részén. A hőmérséklet a Balatontól nyugatra eső területen csak 19—20 Celsiusig emelkedett, egyébütt 25—29 Celsiusig. Az éjjeli lehülés a Dunántul nyugati felében 8—10, keleti felében 12—13, az Alföldön 14—16 Celsiusig terjedt. A szél tegnap a déli órákban élénkebb lett és nyugati irányba fordult; az esti órákban elcsendesedett.

Budapesten 31-én délben a hőmérséklet 24 Celsius fok, a tengerszintre átszámitott légnyomás 761 milliméter, erősen süllyedő irányzatu.

Várható időjárás a következő huszonnégy órára. Változó felhőzet, több helyen (főleg nyugaton) eső, esetleg zivatar. A hőmérséklet alig változik.

BUCSU AZ IRÓGÉPTŐL
GYERTYAFÉNYNÉL
CORSO ◆ ELITE

film Színház társaság

A függöny mögött

SZOMORY DEZSŐ irja az Angol Park Morfium-előadásáról:

„Az Angol Parkban szabadtéri előadás volt, ezer és ezer néző tapsviharában, a színpad körül, a tereken, a hangszórók alatt, a sétányokon. Két olyan kitünő, rokonszenves müvész, mint *Molnár* Aranka, aki régi gyöngém a *Györgyike, drága gyermek* idejéből és *Beregi* Oszkár, aki hasonlóan régi gyöngém a *Mária Antónia* idejéből, játszotta a *Morfium* cimü hires drámát. Nemcsak játszotta, de *átélte az érzésnek és hangulatnak, a kifejező erőnek és művésziességnek olyan pazarságával*, hogy minden ugy hatott, árnyalatokig menően, mintha nem is szabadban, de négy fal között volna. Milyen érdekes szinésznő ez a *Molnár* Aranka! Milyen mély lelkiségekkel teli! Minden hangja, minden mozdulata *egy külön akció* ebben a mesteri alakitásban. Lehet érezni benne izzó hitét és szerelmét a szinpadhoz. Milyen kár, hogy nem gyakrabban láthatjuk a mai müvészietlen világunkban."

★

A DIPLOMÁSOK SZERZŐJÉNEK, *Dénes* Gyulának verses kötete jelenik meg rövidesen. Ebből a kötetből való ez a vers is:

KÖRENGETEG.

Megfojt ez a nagy szürke város,
Ez a köreugeteg!
Mennem kell! Futni! Menekülni!
Engedjetek!

Nem ér itt hozzám a harangszó
A sűket falon át!
Ezerszer inkább dzsungelerdők
Os vadonát!

Ezerszer inkább napsugár, mint
Transzparens-zuhatag!
Körengetegek álljàk itt el
Az utamat!

Állják gyilkos néma daccal
S árnyékuk egyre nő!
Már azt sem tudom város tényleg?
Vagy temető?

★

A FÉSZEK KLUBBAN *kitünő szinészek ülnek együtt.* Az ismert rosszmáju kritikus ezekkel a szavakkal köszönt rájuk:

— Milyen boldogság ennyi kiváló szinészt együtt látni — *egy rossz darab nélkül.*

»Nem fog hiányozni Rökk Marika . . .«

Az olaszországi *Stampa* cimü lap irja: «*Milánóban olasz énekesekből, szinnüvészekből és artistákból társulat alakul, amely egy erre a célra épitett cirkuszban szinre hozza a budapesti Beketow-cirkuszban bemutatott A cirkusz csillagát, La stella del circo cimmel. Az együttesből nem fog hiányozni az igazi cirkusz csillaga, Rökk Marika, a kiváló magyar primadonna sem, akivel a szerződtetési tárgyalásokat a napokban megkezdi a vállalkozás vezetője.*»

Beiratások a Fodor-zeneiskolába

szeptember 1., 3. és 4-én délelőtt 11—12-ig és délután ½5—½6-ig eszközölhetők az intézet igazgatósági irodájában, Andrássy-ut 40. szám alatt. Az iskola felvesz növendékeket a következő tanszakokra: zongora, hegedü, gordonka, ének, kamarazene, énekkorrepetició, zeneelmélet, formatan, szolfézs zongorakiséret és karének. Beiratási dij: 12 pengő. Tandij: havi 12 pengőtől 30.50 pengőig. Tájékoztatót dijtalanul küld az igazgatóság

Az iskola tanári testülete: F. Bán Lenke, Berczel Verona, H. Berg Lili, Berkovits Lajos, Bihári Teréz, K. Friedenstein Irén, N. Fuchs Márta, Gaál Margit, Gál György, S. Gervay Erzsébet, Gondáné K. Olga, Hanák Árpád, dr. Herz Ottó, dr. Hoffmanné B. Emma, Horovitz Pál, Horti Gyula, Hubert Lajos, Hütter Pál, Kadosa Pál, Kaufmann László, Kálmán György, Keleti Lili Kigyósi Árpád, B. Kovacsik Paula, Körösiné W. Szidónia, László Ernőné, Majorné L. Ilona, dr. Pásztory Balázs, Rados Dezső, dr. Renkeyné H. Sarolta, Seiberné P. Berta, Seidner Ilona, Sprenger Lajos, Szatmári Tibor, Szécsi Ilona, Willheim Lajos, Zoltán László.

ALPÁR GITTA
DUBARRY
MA és minden este ½9-kor
Fővárosi Operett Szinház

Magyar ciklus, Strauss és Respighi az Operaház jubiláris müsortervében

Ötven esztendeje, hogy az opera a Nemzeti Szinházból az Operaházba költözött. 1884 szeptember 27-én nyitották meg az Operaházat, amelynek a most következő *az ötvenedik* évadja. A jubiláris évadra jubiláris müsortervet készitett a szinház vezetősége. A jubiláris müsortervről beszélgettünk *Radnai* Miklóssal, az Operaház igazgatójával.

A megnyitó diszelőadás.

— Az ünnepi esztendőt szeptember 27-én *diszelőadás* vezeti be. A diszelőadás müsorát ugy állitottam össze, hogy az süritett képét adja annak a félszázadnak, amely az Operaház felett elvonult. Ötven év előtt a Hunyadi-nyitány, a Bánk bán első felvonása és a Lohengrin első felvonása volt a megnyitó müsor. A jubiláris előadás müsora tizenegy számból áll. A Himnusz, a Hunyadi-nyitány és a La Grange-ária elhangzása után *az elmult öt évtizedet nyolc jellemző operajészlet képviseli a müsoron*, legjobb erőink tolmácsolásában. Az est szerzői: *Erkel, Liszt, Goldmark, Hubay, Szabados, Bartók, Kodály, Poldini* és *Dohnányi*. Erkel költészetét a Himnusz, a Hunyadi-nyitány és a La Grange-ária képviseli. Az Operaház első évtizedét: Liszt Ferenc Erzsébet legendájának rózsa-jelenete. A második évtizedet: Goldmark Téli regéjének Perdita-jelenete és Hubay Cremonai hegedüsének hegedüszólója. Majd Szabados Béla Bolondjából vett részlet áll helyt a harmadik évtizedért. A negyedikből Bartók Béla Fából faragott királyfiának egy táncjelenete következik. Az ötödik évtizedet Poldini Farsangi lakodalmá-nak palotása és Kodály Zoltán Háry János-ának intermezzója reprezentálja. Dohnányi A vajda tornya cimü dalmüvének egy részlete fejezi be az ünnepi est müsorát.

Tizenöt estéből álló magyar ciklus.

— Az évad folyamán *tizenöt estéből álló magyar ciklussal* akarom emlékezetessé tenni a jubileumot. Ebben a ciklusban mindazok a dalművek előadásra kerülnek, amelyek a magyar dalmü közel százéves történetében fontos helyet töltenek be. Köztük a *Hunyadi László*, mégpedig teljesen *uj formában*. Uj a szövege, a szinpadi beállitása. A szöveget *Nádasdy* Kálmán dolgozta át, a szinpadi beállitás *Oláh* Gusztáv müve, *a zenei részt magam vállaltam*. Századszor fog szinrekerülni e ciklus folyamán a Farsangi lakodalom, a legnagyobb sikerü magyar dalmü.

Uj magyar müvek.

— Kiegészitik ezt a sorozatot a jubileumi év magyar ujdonságai. Szinre kerül — Márkus László átdolgozásában — *Mosonyi* Mihálynak, a mult század kellőképpen nem méltányolt, kiváló magyar mesterének eddig előadatlan *Álmos*-a; *Hubay* Jenő uj, nagy operája: *A miloi Vénusz*; *Poldini* uj háromfelvonásosa: *Kisfaludy*, amelynek szövegét Bodrogi Pál és Mohácsi Jenő irta. *Négy uj magyar táncjáték* is szerepel a müsoron: *Dohnányi* Ernő Ruralia hungaricája, amelynek koreográfiáját *Dohnányiné* tervezte; Kodály Zoltán Galántai táncai *Márkus* László szövegével; *Buttykay* Ákos Ünneprontók cimü hires szimfóniai költeményéhez és *Goldmark* Sakuntala-nyitányához is iratunk koreografiát. És *felujitjuk Bartók Béla remekbekészült, Fából faragott királyfiát.*

Lesz Mozart-, Verdi- és Wagner-ciklus is.

— Az operai repertoár főpillérei mindenütt, az egész világon, Mozart, Verdi és Wagner dalmüvei. Meg akarjuk mutatni, hogy az operai irodalomnak ezek a remekei a magyar Operaházban is szinvonalas előadásban kerülnek elő adásra. *A ciklusokat vendégmüvészek és kar mesterek szerepeltetésével tervezem. A Mozart, vagy klasszikus-ciklus* kezdő müve Gluck Orpheusa, befejező müve Beethoven Fideliója lesz. Clemens Krauss, Busch vagy Knappertsbusch vezetik majd az előadásokat. A Figaró házasságának felujitását Failoni készíti elő. A *Verdi-ciklus* kilenc estje novemberben zajlik le. E ciklus folyamán néhány kiváló és nálunk még ismeretlen olasz énekes fog bemutatkozni a budapesti közönségnek: *Ziliani*, a Scala rendkivül kedvelt, fiatal tenoristája, Merli, Stabile, a méltán nagyhirü Falstaff, valamint két, európai hirü énekesnő: Capsir és Cigna, akiket a pesti rádióhallgatók is jól ismernek és szeretnek. A tiz estére terjedő *Wagner-ciklus* márciusban lesz. A ciklus vendégei: Müller Mária, Lorenz Melchior, Wittrisch, Bockelmann, a bayreuthi Wotan és Pistor.

A jubiláris év vendégei.

— Ebben az évben vendégül fogjuk látni a ma élő legnevesebb alkotómüvészeket is, mégpedig valamely ujabb müvük bemutatása kapcsán. A németek közül Strauss Richard-ra gondolok, akinek Arabelláját novemberben, az olaszok közül Respighi-re, akinek La fiamma cimü müvét februárban mutatjuk be.

Külföldi bemutatók.

— Az operatermő nemzetek közül a francia és az orosz jön még számitásba. Be fogjuk mutatni Rimszky—Korszakov Aranykakas-át és Debussy Játékdoboz-át.

Vendégénekesek, reprizek.

— Németh Mária és Pataky Kálmán a jövő évben is hosszabb tartózkodásra jönnek haza. Gyakrabban lesz vendégünk Helge Roswaenge is. Felujitjuk a Pillangókisasszony-t, Failoni vezényletével és Flotow Mártáját, Pataky Kálmánnal.

Uj tagok.

— Két ösztöndijas tagot szerződtettem: *Szabó* Ilonkát, aki, mint Rozina, sikerrel mutatkozott be a mult évad végén és *Szilvássy* Margitot, aki a Főiskola operai tanszakának vizsgálati előadásán tünt fel. Rendes tagja lett az Operaháznak *Lendvai* (Leopold) Andor baritonista. A létszám teljes. De szivesen szerződtetnék egy jó alténekesnőt és egy tenoristát. Nem ajánlhatna nehányat?

— a.

Mi lesz veled, emberke?

A békés embert nem érheti semmi bántódás . . . — mondja a film fiatal hőse az elején, miközben barátságosan kezet ráz az orvos várószobájában üldögélő öreg urral, aki a *dominózást* ajánlja figyelmébe, mint legkellemesebb időtöltést. A fiatalember nagyon sajnálja, de egyéb elfoglaltságai is vannak — fiatal felesége gyereket vár, kidobják az állásából, egyik helyről a másikra vetődik és végül is egy külvárosi pajtában feneklik meg, gyereke ott látja meg a napvilágot, — pedig ő nem vét soha semmit az emberek s a társadalom ellen. Az események csunyán rácáfolnak a végén az elején hangoztatott életigazságra . . . Erről szól a film, de nehogy valakit elriasszon a hit, hogy talán tul sötét, tul szomoru, s nem annak való, aki az amugy is szomoru napi munka, vagy pláne munkátlanság után egy kis szórakozásért megy be a moziba. *Ennél szebben, ennél finomabban ritkán mutatták még meg az életet, azt, amelyről a néző a moziban is sejtett már eddig valamit homályosan, de aztán elhitették vele mindig, hogy a szegény, a csinos, de mindezek ellenére tisztességes elárusitó kisasszony és a szigoru, de azért szőrös szive mögött jóságos főnök között mindig történik valami rózsaszinü dolog.*

A filmgiccsek határtalan elterjedéséért *Amerika* kell hogy vállalja a felelősséget. De most már ugy látszik Amerika is észbe kapott és legalább is a jövő generáció, *a mai fiatalság* számára egymásután hozza ki figyelemreméltó produkcióit. Meg kell állapitanunk, hogy az *Universal*-filmgyár vezet ezen a téren. A *Nyugaton a helyzet változatlan*, amelyet a magyar cenzura sajnos nem engedélyezett — az *igazi háborut* mutatta meg. A *Mellékutca* végre rá mert mutatni *a mai élet szerelmi problémáira*, a *Mi lesz veled emberke?* most pedig szociális problémákat világit meg reflektorával.

Borzage, a hires rendező a felejthetetlen *Hetedik menyország* hires forgatója csinálta ezt a filmet is. Méltó párja elődjeinek a *Mi lesz veled emberke?*, amely két brilliáns szinészt is hoz Margaret *Sullavan* és Dougles *Montgomery* személyében. Ennek a fiatal szinésznőnek minden mosolya, szava és mozdulata tiszta müvészet, a fiu pedig a legideálisabb bonviván. *Pacséry* László igen nivós feliratokat irt.

Tegnap este a tizórás előadásra még volt néhány jegy a *Fórumban*. Igaz, hogy nem sok, de nem álltak sort érte az emberek. *Kár . . .*

(—m)

Még mindig keresik a pesti Tarzant és partnerét

Beszámoltunk mi is arról, hogy abba az internacionális pályázatba, amelyet a *Metro* tüzött ki és amely országszerte keresi azt a férfit, aki legjobban hasonlit Johnny *Weissmüllerre*, és azt a nőt, aki legjobban megközeliti az uj *Tarzan*-film női főszereplőjének: Maureen O. *Sullivannak* személyleirását, — a nagy amerikai filmgyár *budapesti központja* is bekapcsolódott. Ők is keresik a *Tarzan és pajtása* pesti *„főszereplőit“* és a *Sándor*-téri irodába már jóegynéhány idevonatkozó levél befutott.

A pályázatok között jóval több — *a női levél*. Sok pesti lány akadt, aki a tükör elé állva és a személyleirás adatait alaposan szemügyre véve — *meglepő hasonlatosságot talált saját maga és amerikai filmprimadonna között.* Nem volt hát rest és elküldte a jelentkező levelet, csábitotta őt a siker lehetősége, amely, ha nem is jut el a *hollywoodi szerep* első dijáig, legalább ingyen mozijegyhez juttatja a szezon folyamán. A *Metro* budapesti központjában még nem osztályozzák a jelentkezők leveleit, mert az uj *Tarzan*-filmmel kapcsolatos pályázat *még fut* — még nyugodtan jelentkezhetnek a *Weissmüller* és *Sullivan* jelöltek az *Esti Kuriban* is közölt személyleirások alapján.

HANGOS HIRADÓ

A filmszezon megkezdődött, ezt legjobban az *Uránia* tegnapi premierje demonstrálta táblás házaival és a kapuk előtt felsorakozó hatalmas autóparkkal. Igaz, hogy szezonja egyik legnagyobbnak jelzett filmjét dobta már indulásnak piacra: *Bus Fekete* László *Méltóságos asszony trafikja* cimü vigjátékának filmvariációját. Nem volna elég dicséret, ha azt mondanánk, hogy a szindarab hiven van átültetve a vászonra, — ez a vigjáték, amelyet különben a rendező Reinhold *Schünzel* gyökeresen átdolgozott — önálló egész. A mese, mint filmmese is az első sorban állja meg helyét a könnyebb müfaju és fajsulyu játékfilmek listáján.

A történetet ugye a háboruban elpusztult generális özvegyének leányairól és trafikjáról nem kell elmondanunk, azt *mindenki ismeri*. Az együttest kitünően összeválogatta az *Ufa* és ha mégsem a nagyon csinos és nagyon tehetséges *Nagy* Kalóval, a soha még ennyire szimpatikus Willy *Fritsch*-el, vagy a tragikus végü, aranyos Hansi *Niese*-vel zárjuk ugy, hogy külön jelzőket kercsünk számára, annak az az oka, hogy Hans *Moser*, akinél itt egy percre megállunk — *élete legszebb alakitását adja egy összefogyott, félszeg kispolgár féri figurájában.* Meghatóan kedves, burleszk alakjának emléke marad meg a nézőben legjobban a nyolc sztár közül.

A méltóságos asszony trafikjának filmváltozata nagy sikert aratott tegnapi bemutatóján.

(*) Rozgonyitól 3 fénykép 8 P, Kálvin-tér 5.

Ma hallottam

hogy Rudolf *Valentino*, a nők egykori bálványa lassan a feledés homályába merül. A napokban mult *nyolc éve*, hogy a nagy Valentino váratlanul elhunyt. Hét éven keresztül az évfordulókor tisztelők és barátok serege koszoruk halmazával mutatta ki szeretetét. A nyolcadik *évfordulón már egyetlenegy virágszálat sem helyeztek el a nagy amorózó sirján.*

hogy Fedák Sáritól levél érkezett Nápolyból. A levélben Zsazsa asszony csak Olaszországról ir, utazásának céljairól azonban egyetlen szó említést sem tesz;

hogy Schwartz Vera szeptemberben a bécsi Ronacherban, októberben Párisban, a télen pedig Londonban énekel. Közben ellátogat Budapestre is;

hogy Kola József, a kitünő zeneszerző, akinek tangói az ország határain tul is eljutottak, Érdy Rózsival a Vörösmarty-téri Parisette-kávéházban szerepel két zongorán szeptember 1-étől kezdődően;

hogy Mindszenthy Tibor, akit annakidején Fedák Sári Amerikába vitt — filmszinésznek, végleg letelepedett Berlinben, mint fényképész. A közeli napokban egyébként esküvőjét tartja;

hogy a párisi Comoedie Mistinguette képét ezzel az aláirással közli: *„Ime egy nő, aki mindig mosolyog. Mosolyoghat is, hiszen szép jövő áll mögötte.“*

hogy Janett *Caynor*, a népszerü hollywoodi filmsztár, Párizsba érkezett — inkognitóban. *Elvált férje nevén* jelentette be magát. Amikor az ujságirók felismerték és megkérdezték tőle, hogy miért nem leánynevét mondta be, igy felelt: «Ha már elváltam férjemtől, legalább arra akarom fölhasználni nevét, hogy *inkognitóban utazhassam*».

hogy a szinész elkésett az első próbáról és igy mentegetődzött: «Bocsásson meg, direktor ur, de rokonaim nem akartak elengedni és igy két napig otirkedtem.» Mire a direktor: *«Rekedt maga több napig is»;*

(*) Jámborné Riesz Olga áll. kép. okl. zongoratanár *Andrássy-ut 88.* földsz. 12. a zongoratanitást megkezdte. Tel.: 117—64.

SZEPTEMBER 1-TŐL
ÉRDY RÓZSI és KOLAJÓZSEF
ZENESZERZŐ
2 ZONGORÁS HANGULATESTÉI A
PARISETTE KÁVÉHÁZBAN
VÖRÖSMARTY-TÉR
MELEG-HIDEG KONYHA. SZOLID ÁRAK.

A Semmeringen meggyilkolták Jónás József mérnököt és barátnőjét

A magyar származásu bécsi vállalkozó rablógyilkosság áldozata lett — A társaságában lévő nő személyazonosságát nem sikerült megállapitani

Bécs, augusztus 20.

— A Reggeli Ujság tudósitójától. —

Vasárnap délután *borzalmas rablógyilkosság történt a Semmeringen.* Bécsi kirándulók délután hat óra tájban rémült arccal jelentették a semmeringi csendőrörsön, hogy a semmeringi Huberthof és Sonnwendstein szállodák közötti uton, amely egy erdőn visz keresztül, egy még

vérző férfiholttestre akadtak.

A csendőrség nyomban a helyszinre sietett, ahol nagy vértócsában

egy hatvan év körüli férfi holttestére talált,

akinek fején két rettenetes seb éktelenkedett.

Két megcsonkitott holttest az erdőben

A vérnyomokon elindulva a csendőrök néhány lépésnyire, egy sürü bozótban

drapp köpennyel letakart női holttestre akadtak.

A szerencsétlen asszonyt gyilkosai ugyancsak iszonyuan *megcsonkitották.*

A csendőrök átvizsgálták a férfi ruháit és iratokat találtak nála, amelyekből megállapitották, hogy *az illető*

Jónás József magyar származásu mérnök,

aki Bécsben a *Hernalser-Hauptstrasse 135. szám alatt lakik és akinek ugyanabban a házban elektrotechnikai irodája van.*

Az asszonynál semmiféle igazoló irást nem találtak.

A semmeringi csendőrség nyomban értesitette a borzalmas leletről a bécsi rendőrséget, ahol *még éjszaka megindult a vizsgálat* és hamarosan megállapitották, hogy

Jónás József mérnök, fiával lakott az emlitett lakásban, de a fiu ezidő szerint Badenben nyaral.

A jómódu mérnök *saját autóján tett kirándulást egy hölgyismerősével a Semmeringre. Az autóval az Erzherzog Johann szállodáig mentek, az autót ott elhelyezték és*

gyalog indultak el a Sonnwendsteini kilátóhoz,

amely a *Semmering legmagasabb pontja.* Az ottani szállodában megebédeltek és azután gyalog indultak vissza az erdei uton, hogy *autójukon visszatérjenek Bécsbe.*

A borzalmas gyilkosság részletei

Nyilván az erdőben támadtak rá a gyanutlanul haladó párra a gyilkosok,

akik a mérnök aranyóráját, láncát és pénztárcáját elrabolták, magukkal vitték az asszony kézitáskáját és karkötőjét is. A szerencsétleneket, akik valószinüleg védekeztek, *meggyilkolták.*

A semmeringi csendőrség a bécsi rendőrséggel karöltve erélyesen nyomoz, hogy

a meggyilkolt nő személyazonosságát megállapitsa s a gyilkosokat kinyomozza.

Máris jelentkeztek kirándulók a csendőrségen, akik elmondották, hogy a délutáni órákban a gyilkosság helyéről

az erdőből egy kétségbeesetten zokogó, ijedtarcu kislányt láttak kirohanni,

aki *Mariaschutz felé szaladt.* A csendőrség igyekszik *ezt a kislányt megtalálni,* mert az a feltevése, hogy

a leányka szemtanuja volt a szörnyü gyilkosságnak.

Hétfőn már kora hajnalban folytatták a borzalmas büntény nyomozását.

A gyilkosság szinhelyére

kivezették a bécsi rendőrség idemitett nyomozó kopóit,

amelyekkel megszagoltatták az áldozatok ruhadarabjait és az egész kis térséget többször körüljáratták. Ezután szabadjára engedték a kutyákat, amelyek az erdei ösvények és a hegyoldal mentén *különböző* ***irányban indultak el.***

A késő esti órákig

a tettest nem sikerült még kézrekeriteni,

bár a nyomozás *teljes erővel folyik és a kutyákat követő csendőrök és rendőrök is abba a Semmering környéki községbe érkeztek, amelyben a hatóságok feltevése szerint a gyilkos tartózkodik.*

Két ujabb kivégzés az osztrák fővárosban

Bécs, augusztus 20.

— A Reggeli Ujság tudósitójától. —

A bécsi statáriális biróság hétfőn délután Unterberger Ferenc és Saureis Ferenc földmiveseket

kötél általi halálra itélte,

mert robbanóanyagokat rejtegettek. Ezeket a robbanóanyagokat julius 18-a után találták meg náluk. Tudvalevő, hogy a szigoritott statáriális eljárásról szóló rendelet értelmében halállal büntetendők mindazok, akik julius 18-áig nem szolgáltatták be a tulajdonukban lévő robbanóanyagokat.

A statáriális biróság délután negyed 5 órakor hirdette ki a két halálos itéletet. A törvény értelmében

az itéletet két órán belül végre kell hajtani,

az ügyvédek azonban egy harmadik kegyelmi órát kértek, amit a biróság engedélyezett. A két védő kegyelmi kérvényt nyujtott be Miklas elnökhöz. Abban az esetben, ha a kegyelmi kérvényt az elnök elutasitja,

a két halálos itéletet negyednyolc órakor végrehajtják.

Az itélet meghatározta az itélet sorrendjét is. Először Saureis Ferenc kerül a bitófára s utána Unterberger Ferenc. A statáriális biróság elnöke az itélet indokolásában kifejtette, hogy a törvény értelmében a biróság nem szabhat ki más itéletet, mint halálos itéletet.

A köztársaság elnöke nem élt kegyelmezési jogával és a két földmivest kivégezték.

Élesen támadták a legitimistákat a kormánypárt körmendi gyülésén

Szombathely, augusztus 20.

A Reggeli Ujság tudósitójának telefonjelentése.

A nemzeti egység pártja vasárnap zászlóbontó gyülést tartott Körmenden 2500 főnyi közönség jelenlétében. A gyülésen, amelyen a multheti legitimista gyülés felszólalásaira válaszoltak a kormánypárti politikusok, megjelentek *Temesváry* Imre, *Farkas* Elemér, *Jánossy* Gábor, *Pintér* László és *Eckenberger* Konrád országgyülési képviselők.

Ostffy Lajos vasmegyei főispán volt az első szónok, aki kijelentette, hogy a kerület tiszteletreméltó képviselőjével, *Sigray* Antal gróffal szemben, akinek kormánybiztosi működésére hálával emlékezik vissza mindenki, nem száll szembe.

— A szent koronát — mondotta — annak a fejére kell tenni, aki annak viselésére hivatott, de a királykérdést nemzeti önállóságunk szemszögéből kell megitélni.

— A dinasztia elpusztulhat, de a nemzet örökéletü.

Temesváry Imre után *Eckenberger* Konrád arról beszélt, hogy

ha a legközelebbi választáson nem győz az egységespárt, a radikalizmus iszapa mindent elnyel.

A kereszténység és a pogányság világnézete fog megütközni ezen a választáson.

— Ottó csak ugy jöhetne be az országba, ha lemondanánk a revizióról.

Farkas Elemér és *Pintér* László után *Jánossy* Gábor csodálkozását fejezte ki afelett, hogy *Rassay Károly, aki a parlament egyik legokosabb koponyája, azt mondotta, hogy ő már Károlyi Gyula miniszterelnöksége alatt akarta a nemzeti egységet.* Ha akarta, akkor miért nem tart most velük.

Ellopták egy Pesten vendégeskedő színésznő 15.000 pengőt érő nyakékét

— A Reggeli Ujság tudósitójától. —

Vasárnap este bejelentették a főkapitányság központi ügyeletén, hogy a Margitszigeti Palatinus szálloda egy előkelő külföldi vendégének, név szerint *Wlassics Bea filmszinésznőnek mintegy*

15.000 pengő értékü V. alaku briliánsokkal kirakott nyakékét ellopták.

A filmszinésznő, aki *Ausztriából* érkezett rövidddel ezelőtt Magyarországra, vasárnap este egy nagyobb társasággal

több szórakozóhelyen is megfordult.

Hogy miként történhetett a lopás, azt egyelőre még nem tudják. A rendőrség megtette a szükséges intézkedéseket, hogy az *értékes ékszer előkerüljön.*

Suvich államtitkár feleségül veszi a dusgazdag Parisi bárónőt

Trieszt, augusztus 20.

A Reggeli Ujság tudósitójának telefonjelentése.

Nagy feltünést keltett Trieszten, hogy

Suvich külügyi államtitkár váratlanul a városba érkezett.

Csakhamar kiderült a soronkivüli látogatás valódi oka: nevezetesen *Suvich államtitkár azért érkezett meg szülővárosába, hogy Parisi Matild bárónővel házasságot kössön.*

A Rómából érkezett államtitkár

szülővárosába szigoruan, mint magánember jött.

Trieszten nagy örömmel vették a tervezett házasság hirét, mert nemcsak a vőlegény, hanem

a menyasszony is a trieszti előkelő társaságnak tagja.

A menyasszony atyja, a világhirü *trieszti Francesco Parisi.* szállitócég tulajdonosa volt. *Parisi* bárónő *Staglieno* márki elvált felesége,

első házasságból két leánygyermeke van

és atyja halála után a hatalmas szállitócégnek egyedüli tulajdonosa. A házasságkötés a Parisiak opicinai kastélyában fog lezajlani.

Megbukott az amerikai ujjáépitési diktátor

Washington, augusztus 20.

— A Reggeli Ujság tudósitójától. —

Johnson tábornokot, a nemzeti ujjáépitési akció vezérét váratlanul szabadságolták. Johnson irányitotta eddig teljhatalommal a National Recovery Act, a hires NRA ujjáépitési akcióját és ő volt Amerika munkadiktátora.

Szabadságolása most azzal az indokolással történt, hogy Johnson felesége sulyosan megbetegedett

és férje mellette szeretne lenni. Roosevelt elnök egyelőre szeptember elsejéig szabadságolta a tábornokot. Politikai és gazdasági körökben az a hir járja, hogy

Johnson bukott ember

és nem veszi át többé a NRA vezetését.

Felakasztotta magát, mert nem futbalozhatott

Szeged, augusztus 20.

A Reggeli Ujság tudósitójának telefonjelentése.

Megdöbbentő öngyilkosságot idézett elő vasárnap este a szülői tilalom. Gulyás Mihály 22 éves fiatalembernek az édesanyja vasárnap **megtiltotta, hogy futballozni menjen.**

Gulyás Mihály erre elkeseredésében felakasztotta magát és mire rátaláltak, már halott volt.

CSILLÁRT
METEOR
csillárgyárban
vásároljon.
4 lángu modern ebédlőcsillár P 17.-
Modern állólámpa P 4.-
SAJÁT ÜZLETEINK:
Podmaniczky ucca 21
Váci ucca 2
József körút 44
Vámház körút 11
SZEGED DEBRECEN
PÉCS MISKOLC
Óriási választék. Részletre is. Kérje árjegyzékünket

Ottó a fjordokhoz utazott

Stockholm, augusztus 20.

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

Ottó királyfi szombaton reggel elutazott Stockholmból és estére

az északsvédországi Östersund városba érkezett.

Östersund az északsvéd tóvidék központjában fekszik és egyike Svédország legszebb kiránduló helyeinek.

A vasárnap délelőttöt Ottó Östersundban töltötte,

majd a skandináv transzkontinentális vasuttal továbbutazott Drontheimbe, a norvég fjordokhoz.

Dr. Kalmár Simon Ernőt hathónapra eltiltották az ügyvédi gyakorlattól

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

Az ügyvédi kamara most tett közzé egy hirdelményt, amelyben publikálja, hogy

a Kuria ügyvédi tanácsa dr. Kalmár Simon Ernő ügyvédet hat hónapra eltiltotta az ügyvédi működéstől.

Különböző rágalmazási ügyeivel kapcsolatban már többizben szerepelt a nyilvánosság előtt dr. *Kalmár* Simon Ernő, aki ellen két évvel ezelőtt ujabb *büncselekmények miatt tettek feljelentést.* A budapesti ügyvédi kamara ügyésze ezek után vádiratot adott ki *Kalmár* Simon Ernő ellen, akit

a kamara fegyelmi tanácsa fegyelmi vétség miatt örökre eltiltott az ügyvédi gyakorlattól.

Dr. *Kalmár* Simon Ernő az itélet ellen *fellebbezést* jelentett be, s igy került fel az ügy a Kuria ügyvédi tanácsa elé. A legfelsőbb bíróság megváltoztatta a fegyelmi tanács határozatát és *dr. Kalmár Simon Ernőt hathónapi silenciumra itélte.*

Ujpest temetőt vásárol pályaudvar céljaira

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

Ujpest városát és polgárságát a közeljövőben több fontos kérdés foglalkoztatja. Elsősorban a vizellátás kérdését akarják már hosszabb ideje rendeni, hogy

Ujpestnek végre iható vize legyen.

A polgármester nemrégiben megtekintette a debreceni vizszürőberendezést, amely a szakértők szerint kristálytiszta vizet ad. Most Ujpest városa azzal a tervvel foglalkozik, hogy

Ujpesten is elkészitik ugyanezt a vizszürőt.

Igy gyökeresen elintéznék a vizkérdést. *A mintegy 600.000 pengőbe kerülő nagy közmunkát természetesen ujpesti munkásokkal, ujpesti gyárakkal kivánják megcsináltatni,* amivel sok ember jut kenyérhez a télen.

E hó végén kerül a város képviselőtestülete elé a jövő évi költségvetés. Sok képviselőtestületi tag

a pótadó leszállitása és a rendkivüli pótlékok eltörlése mellett foglal állást,

hogy a polgárság terhei csökkenjenek.

A város végül *kirakodó-tehervpályaudvart akar épiteni* az angyalföldi vasutállomás mellett. Ebből a célból tárgyalásokat is folytat az *ujpesti katholikus egyházzal,* amely

felajánlotta a városnak az Apponyi-utca és Madridi-ut közt elterülő régi temetőt,

mintegy *4400 öl nagyságu területet, 120.000 P árért.* A tárgyalások már ezirányban is előrehaladott stádiumban vannak. Az aktuális kérdéseket *egy hét mulva tárgyalja a város képviselőtestülete.*

Hacsek: Oda vagyok Sajókám! Az anyósom felhozott Szent Istvánra vidékről két kövér libát és most ugy fáj a gyomrom... Mit csináljak?
Sajó: Ez is probléma? Igyon egy csésze jó forró, valódi
KESZLER KÁVÉT!
Egyedüli árusitóhely: Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 15. szám. Telefon: 222—08.

Hacsek és Sajó

irja: Vadnai Károly

Hacsek (ül a kávéházban): Pincér! Pincér!

Pincér: Parancsol?

Hacsek: Mi ez, amit hozott nekem?

Pincér: Liba.

Hacsek: Ez liba? Hát akkor telefonáljon azonnal fényképészért és ujságiróért.

Pincér: Miért, kérem?

Hacsek: Mert ez a liba egy természeti csoda. Ennek nincs melle, nincs combja, ennek csak négy lába van és két nyaka.

Pincér: Majd visszaviszem!

Hacsek: Mi jár még menüben?

Pincér: Görögdinnye.

Hacsek: Azt nem itt eszem meg, hanem hazaviszem.

Pincér: Bepakoljam?

Hacsek: Hát mit gondolt, gurigázok vele házáig?

Pincér: (el).

Sajó (jön): Alászolgája, Hacsek ur! Mi ujság?

Hacsek: Nem hallotta a nagy szenzációt? Elkészült a Boráros-téri hid.

Sajó: Ez komoly?

Hacsek: Becsületszavamra. Rendeltem egy Boráros-téri fogorvosnál egy hidat és tegnap lett kész.

Sajó (dühös): No tessék! Még alig ültem le, már beugratott. Hát ahhoz mit szól Hacsek, hogy a magyarok győztek a magdeburgi pólóban?

Hacsek: Mi az pólo?

Sajó: Vizijáték!

Hacsek: Vizijáték? Hogy megy az?

Sajó: Az egyiknek el kell venni a labdát a másiktól. Mi megvertük a németeket.

Hacsek: Csunya dolog! Kié volt a ladba?

Sajó: Nem mindegy az? A németeké... Érti már?

Hacsek: Hát hogyne. A németek labdáztak a vizben, erre jöttek a magyarok, elvették tőlük a labdát és ráadásul még meg is verték őket. Ugyanez volt a fiammal a multkor a Tisza Kálmán-téren.

Sajó: Hülye! A németek és a magyarok együtt játszottak a labdával.

Hacsek: Ez volt a baj. Miért nem vittünk mi is egy labdát?

Sajó: De mi is vittünk.

Hacsek: Hát akkor miért kellett pont azzal a labdával játszani, amivel a németek? Én nagyon megszidnám őket ezért.

Sajó: De értse meg, ezt együtt kell játszani.

Hacsek: Dehogy kell. Látja, hogy verekedés lett belőle. Miért nem játszottak külön-külön?

Sajó: Slussz! Ez a téma be van fejezve. Hát meséljen, mit csinált Szent Istvánkor?

Hacsek: Minden este a Városi Szinházban ültem.

Sajó: Miért minden este?

Hacsek: A két fiam fellépett a Gyöngyös Bokrétában.

Sajó: Hogy lehet az?

Hacsek: Lent nyaraltak Tápiószelén és bevették őket a Bokrétába.

Sajó: Ezt nem értem. A maga gyermekei nem parasztok.

Hacsek: Akkor maga nem ismeri őket.

Sajó: És mit csináltak ott?

Hacsek: Ők táncolták az Imrédy-kettőst.

Sajó: Talán Kállay?

Hacsek: Nem mindegy? Miniszter = miniszter! Hallja, hogy ez milyen szép volt... Azóta folyton népviseletben járunk otthon.

Sajó: Hogy-hogy?

Hacsek: A feleségem parókára vetve hordja a kalapját.

Sajó: Nem paróka az, az panyóka!

Hacsek: Velem ne vitatkozzon. Én vettem neki. És tudja, mit csináltam én tegnap?

Sajó: No?

Hacsek: Meggyujtottam a nadrágom.

Sajó: Megőrült? Miért?

Hacsek: Attól a sok bokrétástól kedvet kaptam egy lobogó gatyára.

Sajó (dühös): A fene egye meg, hogy mindenből viccet csinál. Tudja, milyen szép volt idén a Szent István-nap? Látta a tüzijátékot?

Hacsek: Mit?

Sajó: A tüzijátékot.

Hacsek: Tüzipoló? Hogy lehet tüzben labdázni?

Sajó (ordit): Itt nem labdáztak. A Gellérthegyről rakétákat eregettek. Tudja hány idegen nézte? Tele volt a Dunapart angolokkal, németekkel.

Hacsek: Kié volt a rakéta?

Sajó: Hogy-hogy kié volt a rakéta?

Hacsek: A magyaroké?

Sajó: Hát persze.

Hacsek: És a németek elvették?

Sajó: Miért vették volna el?

Hacsek: No hallja. Mi elvettük a labdájukat, ők a rakétánkat. Igazuk van. Adjuk vissza mi a labdát, ők visszaadják a rakétát. A fiammal is igy volt. Tőle elvette egy fiu a labdáját, ő elvette annak a sapkáját.

Sajó (dühöng): Én esküszöm, ha a hülyeségnek térfogata volna, magának akkora lenne a feje, mint a Bazilika. Hát arról tud-e Hacsek, hogy Budapestet vizrebocsátották?

Hacsek: Mit csináltak Budapesttel?

Sajó: Vizrebocsátották.

Hacsek: Micsoda marhaság ez? Hogy lehet egy várost vizrebocsátani?

Sajó: De Hacsek! Ez a Budapest nem egy város.

Hacsek: Azt mindig mondom. Ez nem egy város, ez egy nagy falu.

Sajó: Az a Budapest, amiről én beszélek, az egy hajó.

Hacsek: Budapest egy hajó?

Sajó: Igen. Ugy hivják, hogy Budapest. Nagy vizrebocsátási ünnepség volt. Egy miniszter beszélt és egy másik miniszter felesége pezsgős üveget dobott az orrához.

Hacsek: A miniszternek?

Sajó: Dehogy a miniszternek.

Hacsek: Nem találta el?

Sajó: De nem a miniszter orrához vágta.

Hacsek: Hanem?

Sajó: A hajó orrához.

Hacsek: Ilyen rosszul célzott. A miniszter helyett a hajóhoz repült az üveg. Biztos reszketett a keze.

Sajó: Hagyjon engem békén. Magával két percig nem lehet komolyan beszélni. Hát tud arról, hogy miért voltak ilyen sokáig Pesten a sziámiak?

Hacsek: Hallottam. Kereskedelmi szerződést csináltak Magyarországgal. Mi fogunk neki buzát szállitani.

Sajó: És mit szállitanak a sziámiak?

Hacsek: Ikreket!

★

(Minden jog a Reggeli Ujságé)

Már nagyapja ha Pestre utazott, Kozmánál vett kalapot.
Ing, nyakkendőt és férfidivatot kap jót és olcsót ugyanott.
Kozma ALAPITVA 1860

Károly-körut 3
a sarkon

Férje, kislánya és sógornője a Dunába fulladt

A bajai csónakszerencsétlenség ügyében megindult a vizsgálat

Baja, augusztus 20.

— A Reggeli Ujság tudósitójától. —

A néhány nappal ezelőtt történt borzalmas csónakkatasztrófa még mindig nagy izgalomban tartja Baja lakosságát. *Haralyi* József bajai magántisztviselő

négyszemélyes csónakjával hét személy indult a Dunára,

hogy megnézzék a baptista keresztelőt. Amikor az ünnepségről visszatértek, a vasuti hid közelében *a csónak nekiment egy holland uszálynak és felborult. Czihlár* Károly bajai gyógyszerész *ötéves Edith nevü kislányával és dr. Fuszenecker János kalocsai ügyvéd 13 éves Erzsi nevü leánykája,* aki Czihlárné sógornője, uszva próbálkozott partra jutni, de

mindhármukat elragadta az ár és a Dunába fulladtak.

Czihlárnét száz méteren át sodorta a Duna árja az uszályok alatt, mig végre az utolsó pillanatban, amikor egyszer felbukkant, *Papp* Ernő és *Vida* Lajos regattások *hajánál fogva elkapták és ájultan partra vitték.* Az uriaszszonyt sulyos állapotban szállitották lakására. *Haralyi* Józsefet és feleségét *a parton levő matrózok mentették ki a hullámokból.*

A rendőrség nyomban szigoru vizsgálatot inditott, lefoglalta a halálcsónakot, amelyről megállapitotta, hogy *az alig négyszemélyes csónakba heten ültek.*

Közben *Czihlárnéval* közölték a borzalmas valóságot, hogy

férje, gyermeke és sógornője a hullámokba vesztek.

A szerencsétlen uriasszony *idegrohamot kapott és még ma is sulyos állapotban fekszik lakásán.*

A rendőrség a nyomozást befejezte és az iratokat *vasárnap áttette az ügyészségre,* amely nyomban meginditotta a vizsgálatot *Haralyi* József, a csónak tulajdonosa ellen.

Elevenen elégett négy olasz repülő

Róma, augusztus 20.

— A Reggeli Ujság tudósitójától —

A cassina—malpensai repülőtéren borzalmas repülőszerencsétlenség történt, amelynek négy halottja van. Gyakorlatozás közben

egy hatalmas bombavető repülőgép leszállásnál nekiment az egyik hangár tetőzetének,

a motor felrobbant és a repülőgép a hangárral együtt elégett.

A gépben négyen ültek: két pilótatiszt és két megfigyelő altiszt.

A benzin lángjában mind a négyen elevenen égtek.

Bezárt Miskolc legrégibb szállodája

— A Reggeli Ujság tudósitójától. —

Miskolc legrégibb szállodája, a Grand Hotel, amely 154 év előtt épült, Szent István napján beszüntette üzemét. A régi épületet, amely Miskolc első kétemeletes háza volt, bérházzá alakitják át. Az ősrégi szálloda megszünésének oka, hogy az utóbbi időben alig volt vendége és most, amikor a bérlő szerződése lejárt, nem akadt vállalkozó, aki üzembetartására vállalkozott volna.

A szálloda, amely fölött most meghuzták a lélekharangot, „Három rózsa" fogadó elnevezés alatt kezdte meg üzemét, a hétszázas évek végén. Egy évszázadon keresztül minden nevezetes esemény központjába állott a „Három rózsa". Itt lakott Kossuth Lajos, majd később Széchenyi István gróf. A szálloda falai között lakott 1881-ben I. Ferenc József és Rudolf trónörökös. Itt történt, hogy Wánza József miskolci ujságiró kéménysepró ruhába öltözve, eltulajdonitotta a király dolgozószobájának kályhájából az orosz cárhoz intézett távirat másolatát és azt közzé tette a budapesti Egyetértésben. Az ujságirói „bravurból" csaknem diplomáciai bonyodalom támadt és heteken át foglalkoztatta a távirat tartalma a világsajtót. A szállodában lakott több napon keresztül trónörökös korában VII. Edvárd későbbi angol király is, akit Ferenc József a miskolci huszárezred tulajdonosává nevezett ki.

— **Nem vitték el a Jó-Jó kávéház vendégeit.** *Sebők* Sándor a Ráday-utcai Jó-Jó kávéház tulajdonosa annak megállapitását kéri, hogy az ő kávéházából — amelyet polgári vendégek látogatnak — senkit nem vittek el a detektivek a mult vasárnapi razzia során.

Jónás

J. 2. *József*, magyar festő Bécsben az 1840—50-es években. 1845. és 1850. egy-egy tájképét állította ki a bécsi képzőművészeti akadémia tárlatán. Egy női arcképe a Beszterczebányai Múzeumban, egy tájképe Szombathelyen magántulajdonban van.

L. G. I. 573. l.

Kelta sírmező VII. 247

Tonas Josef

Lebte in den Vierziger Jahren als Landschaftsmaler in Wien. Von seinen Arbeiten waren in den Ausstellungen der St. Anna in Wien zu sehen im Jahre 1845: „Eine Landschaft mit Staffage", und im Jahre 1850: „Partie von Sparbach mit der Aussicht auf die Veste Johannstein. [Verzeichniss der Kunstwerke, welche in der Ausstellung in dem Gebäude der K.K. Akademie der bildenden Künste zu St. Anna in Wien öffentlich ausgestellt sind Wien. 8° 1845. S. 14. Nr. 168. 1850 S. 13. Nr. 183.

Wurzbach Biograph. Lex. Wien 1863. XI. 258-259.

Debreczeni Molnár Tanós

ötvös.

XVII. sz

Jónás József

festő.

Férfi arckép, olajfi

Méretei 26 x 21 cm

Jelzése: „J. Jónás 1853"

Spanyolos ujjú, piros-bélésű, ezüst gombu lila barnás egyenruhában. Barna hosszú bajusz, barna kecskeszakáll, barna haj és barna szemek. Budapesti magánítulajdonban. Láttam 1934. VIII. 15.

Nem jelentékeny, de rutinos festő.

Tonás József

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 547

TANT

19..

Jónás József

Magyar Művészek

1927 547

MDK

Jónás József festő

Telepy Katalin: A M. Képző- és Iparmüv. Szöv. fejérmegyei munkacsop.-jának képzm. kiáll. Sz. M. 1953. 3o5 l.

Jónás József festő

Magyar Művészet 1927

549.o.

Lyka Károly: Adatok művészetünk történetéhez.

Jónás József
Juhász Ferenc
Kürücz Tibor
Gláh József
Pallay József
Raáb Orbin
festők

Slezák János, szobrász
M. Tóth István, festő

Telepy katalin: A M. képzőés Iparm. Szöv. fejérmegyei munkacsoportjának képrm. kiállítása. SzM. 1953. 305. l.

8

MDK

Jónás Kálmán állatszobrász

r.m: ~~[illegible]~~

Öt magyar szárm. fivér érdekes kerrierje. Világ, 1948. dec. 9. 2 l.

Jónás Károly

festő

l.

Möbius: Deák Ebner

Lajos 47-l.

Ferdinand

Mellig, balra, tojásdad
diszitett keretbe van helyezve.

Don Fernando Infa
Ertz Herzog zu

és ez után jobbra: 79.

Rm., mér. a rl. 29.3 :

Szn. 103-900.
332-900-56.

MDK

Jónás Lajos állatszobrász

r.m: [illegible]

Öt magyar szárm. fivér érdekes karrierje. Világ, 1948. dec. 9. 2 l.

MDK.

Jonas Lajos

nyomdász

apja halála után rövid ideig vezette a temesvári nyomdát, mert 1806 ban hirtelen el. hunyt. Özvegye David Terézia csakhamar ujból férjhez ment Klapka József.

Firtinger Károly: Uj szaktörténeti munka
Grafikai Szemle 1900 évf. 1 sz 5 l

Jónás László

az 1968. évi építészeti fényképpályázaton 300 forintos megvételben részesült.

Tillai Ernő: Épületek, fényképek. - Magyar Építőművészet, 1969.3.sz. 55-59.l.

MDK.

Jónás László

Fotókiállitási kritika

Fotó 1966 okt.p.436.

MDK

Jónás Ö. és Z.

Dr.B.V.: A Liége-i nemzetk. építészeti terv-kiáll. Tér és Forma 1930. 7. sz. 302.l.

MDK

Jónás Leslie állatszobrász

r.m: ~~[illegible]~~

Öt magyar szárm. fivér érdekes kurrierje. Világ, 1948. dec. 9. 2 l.

Jónás

J. 3. *Olga*, festő, † Bécs 1882 ápr. 15. Budapesten tanult s ugyanitt főleg arcképeket festett.

E. G. I. 573. l

Karika aranyból - VII. 247

Jónás Olga, festőnő; szül. 1882 április 15-én Bécsben.

1911-ben F. Amerling: Tanulmányfő cz. képét másolta a Szépművészeti Múzeumban.

Jónás Olga festő * 1882 Bécsben

Fejérpataky László VI. 165.

JÓNÁS Zsigmond építész [Bp.,1879.VIII.6.-Bp.,1936.VI.11.]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 72-73.p.ill.

MDK

Jónás Ödön és Zsigmond

A "Tolnai Világlap" háza, repr.

Bierbauer Virgil dr.: A háboru előtti Budapest építészete. Évk. KMT. 1929. 182.l.

Jónás Ödön

építész

cred.

Tér és Forma.

1937. 79. l.

(Budapest – Város-
központ tervfalya-
zata, helyszínraj-
zokkal.)

Megvásárolt terv.

dohányhagyárudája
BAKTALÓRÁNTHÁZA.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jónás Ödön

|

lásd

|

Jónás Zsigmond

K.Jónás Ödön, müegy.tan.

1905-1906 tanévben mint rektor müködött a Müegyemtemen.

Józsefnádor 1940/41.

Jónás Ödönné

keramikus

1948 MÁRCIUS

Csütörtök 18.

Jónás Ödönné

keramikus

lakik Farkaslyuk

bányatelepen

Péntek 19.

1945. tél. (Borsod m.)

Férje ~~Bu~~ bányamérnök, idegsokkos nő. Ezelőtt Salgó-

Szombat 20.

bányatelepen élt, ahol az ura a bányatelep gondnoka volt.

Jegyzet.

Keramiával foglalkozott, férje hirszetett vezére igető kemencét.

Hajtsa vissza a lapot!

Csomor Ernő Neutsimoni vh. plébános közlése 1948. pil. 20

~~Albrecht, Karl, Lanár II. 234.~~

Jónás Péter, grafikus

Új Művész. 2003. 9. p. 12

Reversed phase systems (see some
hic conditions enclosed in Figs. A and
disadvantageous elution order and
ormal phase systems the elution order
n of the compounds of interest was
ex). This system has been used for
dnisolone samples.

th a reversed elution order, proved to
n of 16α-OH-prednisolone, 16α-OH-
g material (see a representative
d the chromatographic conditions now
Annex). This system can also be used
olone-containing fermentation broths.

MDK

Jónás Sándor, építész

Pártai Attila építésszel közösen társadalmi munkában készítette el a XII. ker.-i gyógypedagógiai iskola tervét.

— : Hír

8.

ESTI HIRLAP Bp, 1967. dec. 21.

90
5

Sónás János

„Oroszlánszelídítők" c. műve szerepel a Bács-Kiskun megyei batikszakkörök gyermekmunkáinak kiállítása a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1972 március 16 n.old.

JONÁS JOZSEF /?/
1850 körül

Külföldi aukción:
Julius Jonas: Offizier der Ungarischen Nationalarmee 1848/49.
Öl auf Leinwand, 40x31 cm. Sign., dat. 1853.

Wien, Dorotheum
469. Kunstversteigerung, 13-20 Dez. 1983. 514.sz.

Jónás Mátyás üvegesmester

Budán a mai Magyar jakobsnusok terénél Grüz Mária-szobrot állíttatott

Budapest története III.Bp.Akad.kiadó 1975 236. old.

Jónás Sándor, [építén?]

Egyik tervező.

E.Ly.: Befejezés előtt a zánkai úttörőtáhor
építése 4.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 17

Jónás Sándor

az alábbi tervpályázaton 3. helyezést elért 5. számú pályaterv munkatársa volt. (építész tájtervező)

Borosnyay Pál: alagútszaluzattal kivitelezhető lakó- és szállásjellegű épületek tervpályázata, 197o. Magyar építőművészet, 1971.5.sz. 2-12.l.

JÓNAS VENDEL, népmüvész,fafaragó

"Jónás Vendel készitette Ostfiaasszonyfán 1872 dik évben".A mángorlófa felirata.Népmüvészeti emlékeink legszebb darabjai közé tartozik.Hol van,nem tudjuk. Akvarell ábrazolása a Nagy Malonyaiban látható. 138.old

TAKÁCS IMRE: Sárvár és Németh Mihály 136.old

VASI SZEMLE, XXII.évf. 1.szam, 1968. Szombathely

Jónás Zsigmond.

Epitést

neve emlitve

Akadémiath

Mendöl: Málnai 9. old.

JÓNA'S Péter - grafikus

Tanulmányaim címmel nyílt kiállítása a kaposvári tanítóképző főiskolán Jónás Péternek az Iparművészeti Szakközépiskola végzős hallgatójának. A fiatal, szorgalmas tehetség a Képzőművészeti Főiskola alkalmazott grafikusi szakára készül. Kiállított munkái — amelyek, már túltesznek a tanulmányrajz fogalmán — tanórákon, a főiskolai előkészítőn, valamint szabadidejében otthon készültek

FOTÓ: TÖRÖK ANETT

Somogyi Hírlap 1987. máj. 9

temetésén részt vettek, gyászunkban osztoztak.

Gyászoló család

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

NAGY GYÖRGY

sántosi lakos hosszantartó, súlyos betegség után 73 éves korában elhunyt. Temetése május 9-én, ma, a 15.00 órai gyászmisét követően lesz a sántosi temetőben.

Gyászolják: leánya, vője, unokái és testvére

Fájó szívvel tudatjuk, hogy édesanyánk,

ÖZV. VARGA VENDELNÉ

szőlősgyöröki lakos 84 éves korában elhunyt. Temetése május 9-én, ma, 13.30 órakor lesz a szőlősgyöröki temetőben.

Gyászoló család

50/370-323. (49113)

RENAULT 18 kitünő állapotban, érvényes műszakival eladó. 85/330-750, 16 után. (49227)

TÖRÖTT totálkáros autót veszek magas áron. 06/20/448-228. (48105)

VENNÉK 12 éves korig sérült, totálkáros autót. Tel.: 06-30/490-210. (47541)

ZÁRT Barkas 10 éves, (Lada Samara motorral) eladó. Érdeklődni: Alkotmány Mg. Szöv. Somogyjád, tel.: 82/489-029. (48996)

ÁLLÁS

BEVEZETETT élelmiszer-édesség értékesítésre keresünk gyakorlott üzletkötőket Somogy megye területére. 88/323-186, 88/423-227. (49282)

BÜFÉBE egész évre fiatal szakácsot keresek. Levelet: a Marcali Takarékszövetkezetbe. (49228)

KAPOSVÁRI büfébe gyakorlattal rendelkező pultost felveszek. Tel.: 82/310-039, 6-22 óráig. (49311)

TELEFONÜGYELETEST alkalmaznék otthonülő 06-30/362-532. (49189)

TITKÁRNŐI állást hirdet az N.Mezon Bt. Kifejezetten dekoratív hölgyet keresünk német nyelvtudással havi 15 napos elfoglaltsággal. Tel.: 06-30/576-323, 85/376-568. (49326)

ÜZLETKÖTŐT felveszünk Nagyatád-Barcs-Csurgó-Marcali-Fonyód vonzáskörzetébe. Tel.: megjelenés után 1 napig 82/351-165. (49370)

EGYÉB

A FONYÓDI Szakmunkásképző Iskola pótfelvételt hirdet az alábbi szak-

(49257)

KERTI BÚTOROK

akciós áron! Kaposvár, Kanizsai u. 61. Tel. 315-686. (49106)

KIADÓ belvárosi kirakatos üzlet (30 m^2+15 m^2 galéria+40 m^2 pinceraktár), Kaposváron, a Dózsa Gy. utca 17. sz. alatt. Érdeklődni: a 82/318-953-as és a 06/20/242-099-es telefonon. (49128)

KÁRPÓTLÁSI jegyet veszek. Tel.: 82/312-320 (48788)

MINDENFÉLE régiséget vásárolok 74/435-182. (42372)

MŰHOLDVEVŐ 84/320-412

(48949)

OLCSÓ TAPÉTÁK

érkeztek. Banelli, Kaposvár, Honvéd u. 27., Irányi D. u. 9. (49313)

REDŐNY, harmonikajató, reluxa. 82/431-839. (48728)

REDŐNY, reluxa 33%-os akció! 82/429-774. (48910)

REDŐNY, reluxa. Tel.: 82/318-360. (49034)

ÁLLAT

BORJÚ és kancaló eladó. Tel.: 82/482-101. (49039)

ELŐNEVELT csirke New-Hampshire, Shaver-F, Reobro, vörös fajták és fehér húshibrid előjegyezhető. Kaposvár, Pécsi u. 103. Tel.: 312-360. (48864)

PARTNER

5

Megyei Kórház Rendelőintézete, Nyiregyháza

Építész: Jónás Sándor (ÁÉTV)

Építész munkatársak: Tóth Judit, Szántó Péter; technológia: Pataki Ferenc; művezetés: Szántó Péter; statikus: Pártai Attila; épületgépészek: Balás Lóránt, Flück Róbert; elektromos tervező: Udvary János; külső közmű: Balogh Andrásné; mélyépítés: Takács Ottó; beruházó: Szabolcs-Szatmár megyei Beruházási Vállalat; kivitelező: Szabolcs-Szatmár megyei ÁÉV

A rendelőintézet létesítése a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács kórház rekonstrukciós terve keretében történt.

Munkánkat megalapozta az egész megyét felölelő egészségügyi fejlesztési javaslat kidolgozása.

Első lépés egy komplex vizsgálat elvégzése volt, melynek során feltérképeztük az egészségügyi helyzetet. Ez a munka kiterjedt a

— betegosztályok,
— központi orvosi ellátottság,
— gazdasági ellátás,
— igazgatás,
— egyéb létesítmények

felmérésére.

Megvizsgáltuk továbbá az energia- és közműellátottságot, az épületek műszaki adatait, állapotát, korszerűségét és átalakítási lehetőségeit.

A részletes vizsgálat azt mutatta, hogy a meglevő kórház-bázisokra építve kell a fejlesztést végrehajtani, mert itt nagyrészt már adottak a központi orvosi ellátás és a gazdasági ellátás szolgáltatásai.

E változatnak kétségtelen hátránya, hogy fokozza a terület beépítettségét, minimálisra csökkenti zöldterületét, és főképpen az, hogy megőrzi spontán fejlődésének, széttagoltságának majd minden hátrányát is.

Következő lépés már a megyei kórház rekonstrukciós fejlesztése volt a megelőző komplex elemzés birtokában. Részletes beruházási javaslat készült a járó- és fekvőbetegellátás javítására, amely magába foglalta a meglevő és működő épületek célszerű és gazdaságos felhasználását is. Ki kellett még dolgozni a megvalósítás ütemeit úgy, hogy az átalakítások és átköltöztetések ne okozzanak még átmenetileg sem ágyszámkiesést, és a betegek minél kevesebb mozgatásnak legyenek kitéve. Ezért a fejlesztést három ütemben terveztük:

— az I. ütemben a meglevő rendelőintézet felújítását, és az új hétszintes 34 munkahelyes rendelőintézet építését, valamint a teljes rekonstrukciót,

JÓNÁS SÁNDOR

Magyar Építőművészet 1981/4

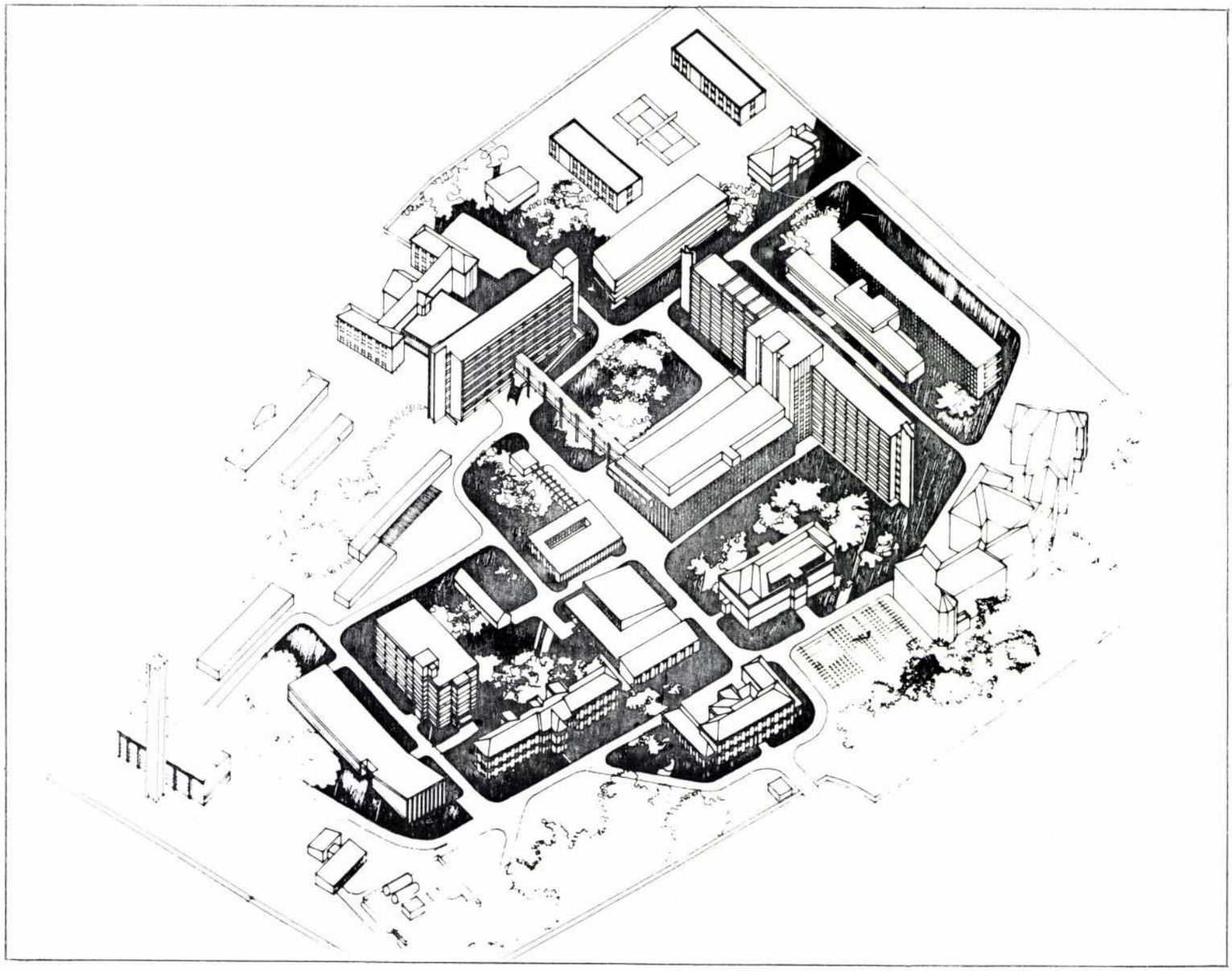

1

— a II. ütemben az étterem-konyha, mosoda és a kazánház rekonstrukcióját,
— a III. ütemben egy új 560 ágyas hotel és diagnosztikai tömb megvalósítását irányoztuk elő.

A programot az Egészségügyi Minisztérium — kevés módosítással — jóváhagyta.

Az I. ütem kiviteli terveivel a megrendelő az ország egyik legnagyobb rendelőintézetének dokumentációját kapta kézhez.

A vegyes rendeltetésű új épület a meglevő épülethez kétszintes nyaktaggal csatlakozik. Ez meghatározta az új rendelőszárny helyét és a beépítést, mert az új és a régi épületeknek egységesen kell a funkciót kielégíteniük. Az így megvalósult rendelőintézeti épület három tömegből áll:
— régi épület,
— új rendelőintézeti szárny,
— a régi és új épületeket összekötő földszintes előcsarnok.

Az előcsarnok két hosszoldalán sorolva, hat munkahelyes röntgenosztály kapott helyet. Az új épület felső két szintjén ápolási egységek helyezkednek el. Szakrendelők az alábbiak szerint:
— a földszinti belgyógyászat, EKG, EEG, röntgen,
— az I. emeleti urológia, orr-fül-gége,
— a II. emeleti onkológia, nőgyógyászat,
— a III. emeleti szemészet és
— a IV., V. emeleti két krónikus ápolási egység.

A rendelők egyoldali váróval, az épület tengelyében elhelyezett főforgalmi csomópontra fűződnek. A központi közlekedő diszpozíciója a keresztirányú forgalmi kapcsolatot és a meglevő épületek összekötését egyaránt lehetővé teszi. Az épületvégek lépcsőházai — egyben vészlépcsők — a krónikus osztályok független megközelítésére szolgálnak.

A rendelőintézet szerkezete előre gyártott vasbeton pilléres, alul-felül sík födémekkel. A homlokzat 6,00×1,50 m mészkőzúzalékos panelekkel, fa nyílászárókkal készült. A bütükre tervezett előre gyártott műkőburkolat faburkolatra módosult. A déli tájolású rendelők napvédelmét színes „fémmunkás" árnyékoló szerkezet biztosítja.

A megvalósítás során bebizonyosodott, hogy a kivitelezők és a tervezők munkája korszerű, jó összhatású egészségügyi épületet eredményezett.

J. S.

1. Axonometria
2. Röntgen
3. Földszinti előcsarnok
4. Váró
5. Kazánházi részlet
6. Szemészeti rendelő

1. Axonométrie
2. Radiologie
3. Vestibule du rez-de-chaussée
4. Salle d'attente
5. Détail de la chaufferie
6. Salle de consultation pour l'ophtalmologie

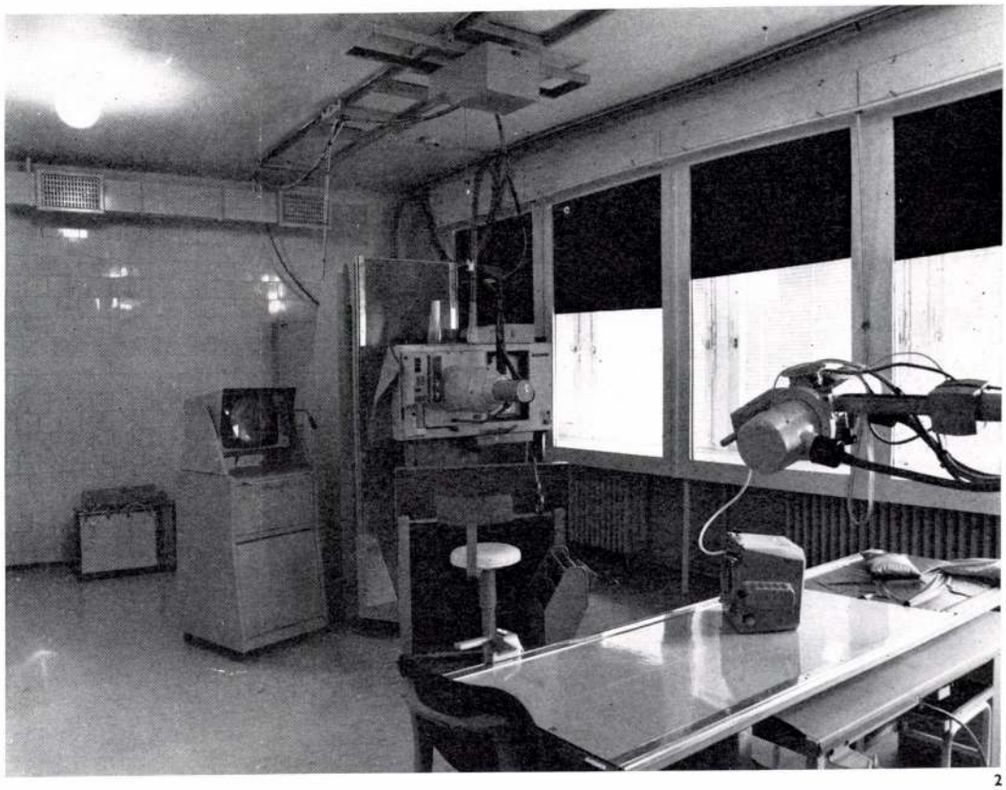

2

3

4

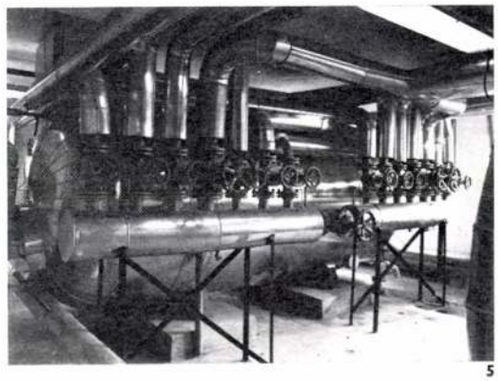

5

6

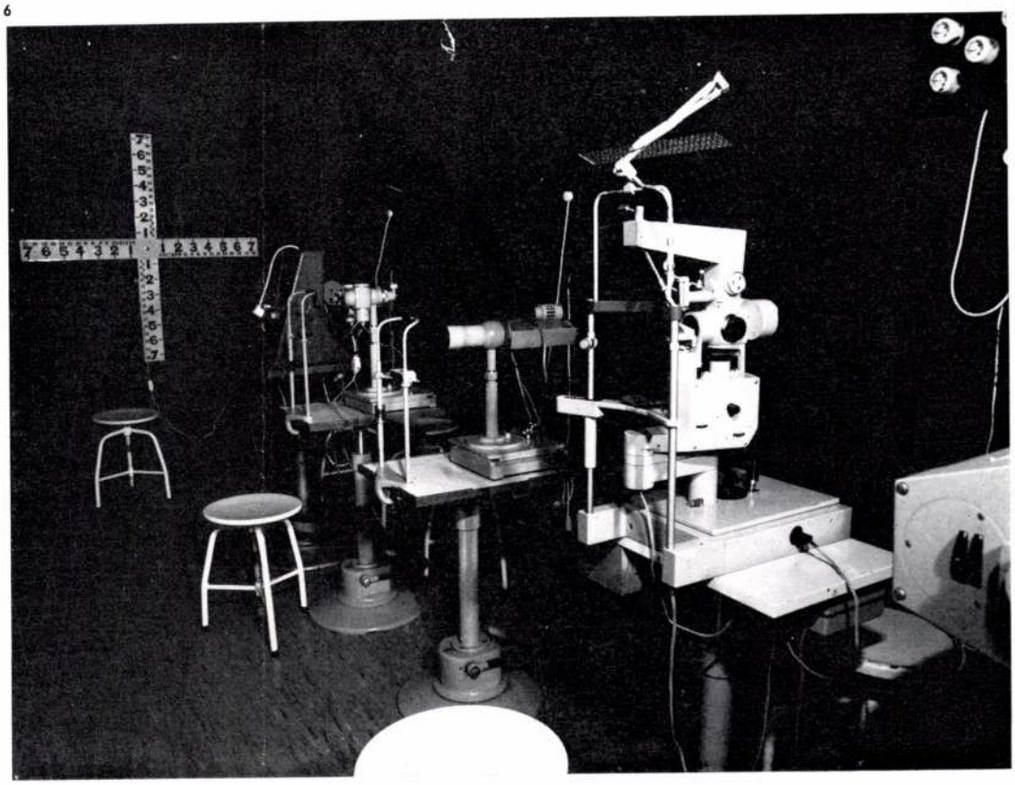

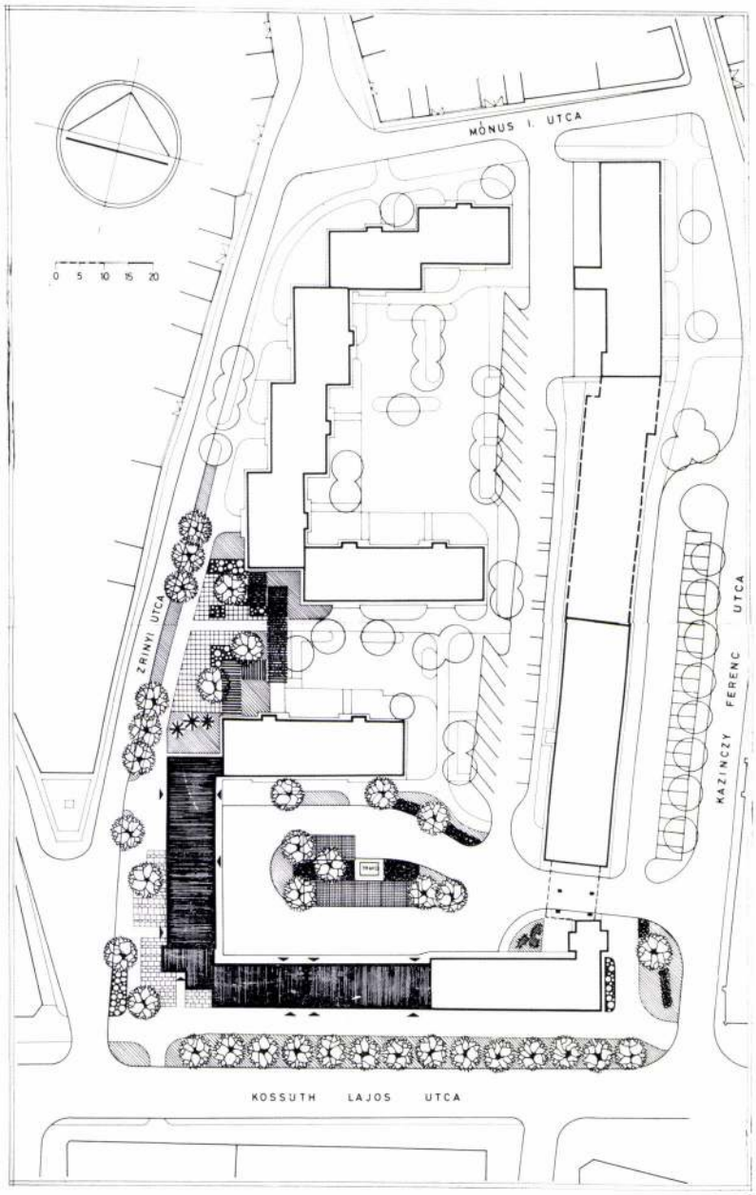

1

1. Helyszínrajz
2. Metszet
3. Földszinti alaprajz

Lakóépület: 1. Lépcsőház, előtér, átjáró 2. Lomkamra 3. Kerékpár- és gyermekkocsi-tároló 4. Kukatároló 5. Szárító; Espresso: 6. Szélfogó 7. Fogyasztótér 8. Mosogató 9. Kávékonyha 10. Raktár 11. Közlekedő 12. Gazdasági bejáró 13. Iroda 14. Öltöző 15. Személyzeti mosdó W. C. 16. Előtér 17. Férfi W. C.-csoport 18. Takarítószerkamra 19. Női W. C.-csoport 20. Hulladékgyűjtő; Üvegbolt: 21. Üzlettér 22. Gazdasági bejáró 23. Raktár 24. Iroda 25. Személyzeti mosdó, W. C. 26. Öltöző; Papírbolt: 27. Üzlettér 28. Gazdasági bejáró 29. Raktár 30. Iroda 31. Személyzeti mosdó, W. C. 32. Öltöző 33. Gázkazánház 34. Gázfogadó

4. Általános emeleti alaprajz

1. Előszoba 2. W. C. 3. Konyha 4. Kamra 5. Fürdőszoba 6. Szoba 7. Szoba 8. Loggia 9. Függőfolyosó 10. Lépcsőház

5. Zrinyi utca felőli homlokzat
6. Kossuth Lajos utcai homlokzat
7. Belső udvar felőli homlokzat
8. Lakótömb a Kazinczy utca felől

1. Plan de situation
2. Section
3. Schéma de rez-de-chaussée

Bâtiment d'habitation: 1. Cage d'escalier, palier, passage 2. Chambre de bric-à-brac 3. Garage pour bicyclettes et voitures d'enfant 4. Place des poubelles 5. Café bar: section 6. Coupe-vent 7. Espace de con- sommation 8. Evier 9. Cuisine pour le café 10. Dépôt 11. Passage 12. Entrée de l'économie 13. Bureau 14. Local d'habillage 15. Cabinet de toilette pour le personnel et WC 16. Palier 17. Groupe de WC pour messieurs 18. Local pour les outils de netto- yage 19. Groupe de WC pour dames 20. Débarras de déchets Magasin de verrerie 21. Espace de vente 22. Entrée de l'économie 23. Dépôt 24. Bureau 25. Cabinet de toilette pour le personnel et WC 26. Local d'habillage Magasin de Papier 27. Espace de vente 28. Entrée de l'économie 29. Dépôt 30. Bureau 31. Cabinet de toilette pour le personnel et WC 32. Local pour l'habillement 33. Chaufferie à gaz 34. Reception du gaz

4. Schéma général de l'étage

1. Anti-chambre 2. WC 3. Cuisine 4. Office Salle de bains 6 et 7. Chambres 8. Loggia 9. Couloir suspendu 10. Cage d'escalier

5. Façade du côté de la rue Zrínyi
6. Façade de la rue Kossuth Lajos
7. Façade du côté de la cour intérieure
8. Bloc d'habitation du côté de la rue Kazinczy

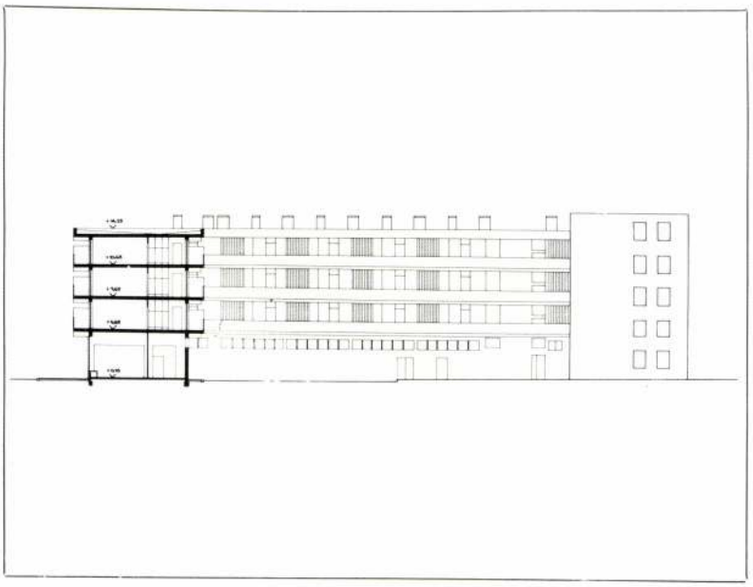

2

3

4

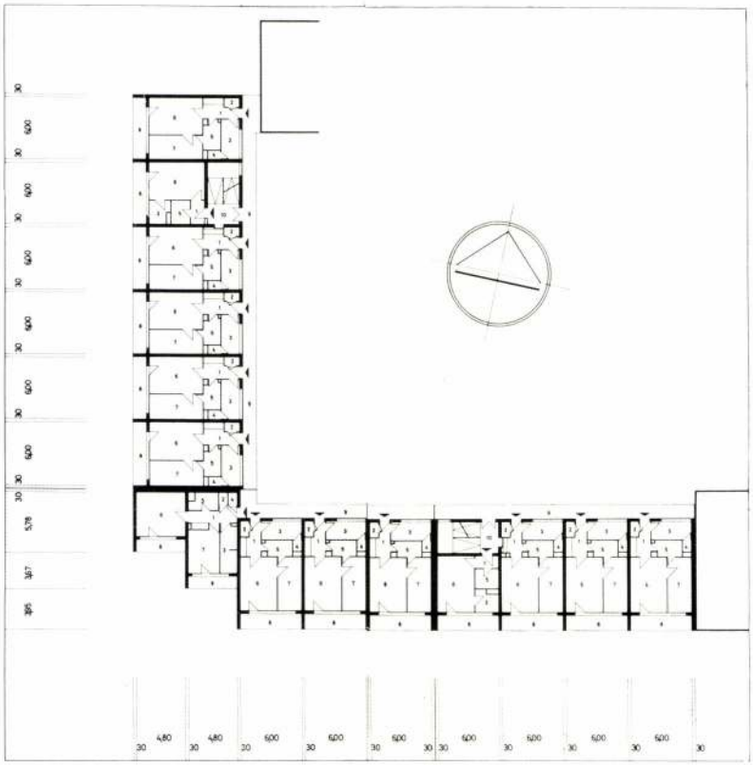

MOLNÁR ELEK
VI. ÉVES
KERAMIKUS.

MOLNÁR ELEK
III. ÉVES,
SÁGI JENŐ
I. ÉVES,
ROÓZ ILONA
III. ÉVES,
MOSKOVICS
MIKLÓS
III. ÉVES,
KÁROLYI
FERENC
IV. ÉVES,
KUSTÁR LÁSZLÓ
III. ÉVES
KERAMIKUSOK.

KERAMIKAI SZAKOSZTÁLY. PROF. ORBÁN ANTAL (†)

FACHKLASSE FÜR KERAMIK. CLASSE SPÉCIALE DE CÉRAMIQUE.

V. HALÁSZ ANNA IV. ÉVES,
BALK VALÉRIA IV. ÉVES,
KUSTÁR LÁSZLÓ V. ÉVES,
SAS NÁNDOR LAJOS IV. ÉVES,
KÁROLYI FERENC IV. ÉVES
KERAMIKUSOK.

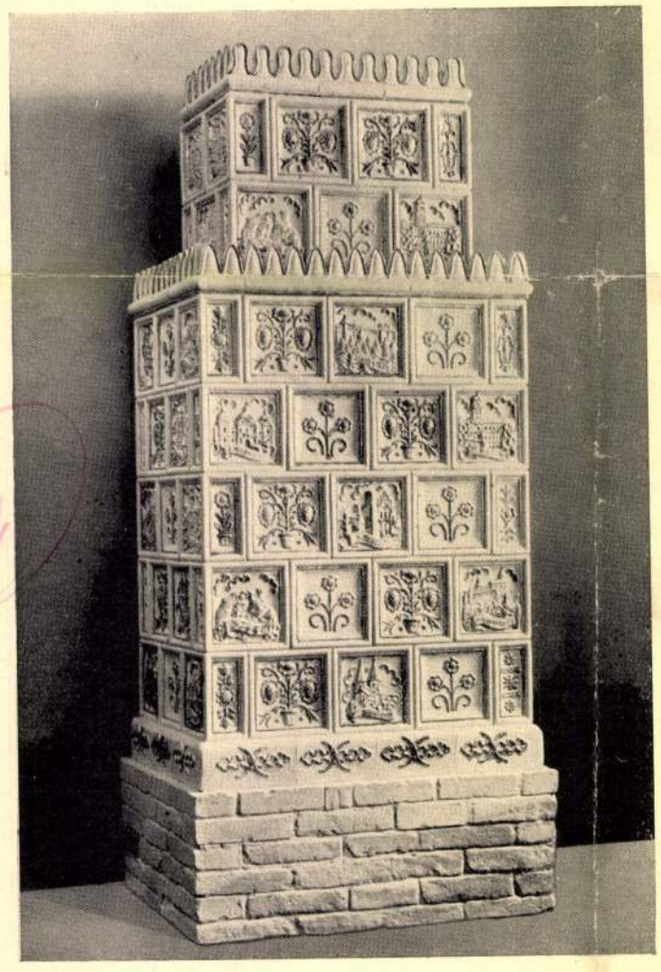

Bal és jobb felső:
MOLNÁR ELEK V. ÉVES KERAMIKUS.

Jobb alsó:
MÉSZÁROS GÉZA III. ÉS JÓNÁS ZOLTÁN II. ÉVES KERAMIKUSOK.

KERAMIKAI SZAKOSZTÁLY. PROF. ORBÁN ANTAL (†).
FACHKLASSE FÜR KERAMIK. CLASSE SPÉCIALE DE CÉRAMIQUE.

Jónás Zsigmond

Györgyi Kálmán szerkesztésében most megjelent, -Magyar Művészek Hadiemlék Tervei" c.-katalógus mutatja be az itt felsorolt művészek munkáit, akiket a "Hősök Emlékét Megörökítő Országos Bizottság kért fel hadiemlékek, katona-sírok emléktáblái és emléklapok elkészitésére: Györgyi Dénes, Almási Balogh Lóránt, Reichl Kálmán, Hikisch Rezső, Spiegel Imre , Horváth Béla, H. Pintér Gyula, Tóth Gyula, Végó László, Spiegel Frigyes, Jónás Zsigmond, Svéb Gyula, Brassován Szilárd, Hoepfner Guido, Pertész K. Róbert, Tscheuke Herman, Janszky Béla, Végó József, Bethlen Gyula, Kónya Zoltán, Thein János, Vass Viktor, Kallós Ede, Kovács Erzsébet, Braun Arnold, Meiret Ödön, Pongrácz Siegfried, Dankó Ödön, Fekete Oszkár, Szege Sándor, Haranghy Jenő azok a művészek, akik a fenti emlékeket tervezték, -közli a Művészet c. rovat,
A HÉT, Bp. 1917. jan. 28. XXVIII. évf. 4. sz. 63. lap.

Jónás Zsigmond

a bp-i Műegyetemen végezte tanulmányait; a több fivérével Dáviddal több bp-i bérházat épitett.

Merényi Ferenc: A magyar épitészet 1867-1967. Budapest 1970.

471

Jónás Zsigmond

és Jónás Dávid tervezték a bp-i Dohány utcai újságpalotát. 1911-13. 62. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest, 1970.

471

Jónás Zsigmond és Dávid

. . tervezte a Bp. XIII. Rajk L. u. 6. sz.

lakóházat 1909-ben.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről

Budapest 1981/11 17-21.o.

Jónás Zsigmond és Dávid

Tervezte a Bp. VII. Dohány u. 12-14 sz. épületet, egyhor a Tolnai Világlapja nyelvházát 1913-ban.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Jónás Zsigmond és Dávid

terveste a Bp. V. Martinelli tér 2. sz.
egykori Szénássy és Bárczay üzletházat 1908 körül.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

MDK

Jónás Vilmos, ötvös-inas.

Vitnyevban született /Orosz-Lengyel orsz./
Kassán Hagedorn Györgynél tanult 1816-febr.
15.-1821 ápr.29.-ig.
Mikor felszabadult apja már nem élt.
Farkas ötvös Jánosnak mostoha fia volt.

Mihalik József: Kassa város ötvösségének tör-
ténete.
Bpest. 19oo. 328.l.

MDK

Jónás Zoltán

keramikus, főisk. hallg.

Iparművészeti Iskola Évkö. 1886-1941.
Bp. 1942. XLI-XLII. tábla

Jónás Zoltán

otvor 1902

Érnik 1930. 84. l.

r. Stuck.

873 február 23-án.

)rafordultan és szembenézve
inek vállaira omló haja és
ıe barna. Fejét ibolya-koszorú
ı közűl jobbját keblére szo-
tart. Közelében balról két,
ó. Fölül balra egy és jobbra
tért képező égbolt felnőzött.
STVCK 1902«, felirata pedig:

ı. — Lelt. sz. 4075. — Értéke
ındrássy Dénes ajándéka 1911
— Az adományt elfogadta az
sz. leirat (1795–911). — Be-
(624–912).

III
590 (4075)
652 (498).

590

Ajándék

Jónás Veronka

1922/23 I.

Ferkèpzomfoiskèvl

96.l.

ugyanaz időtájt kezdte meg az abbiategrassói S. Maria eredeti koncepciójú, nagyszerű homlokzatát, amely nyitott előcsarnok formájában jelenik meg s egyetlen hatalmas íve egymás fölé helyezett kettős oszlopokon nyugszik. Ez a műve már az érett renaissance alkotásai közé tartozik s mintegy bevezetője a mester római működésének, mely a XV. sz. utolsó évétől datálódik. Sokáig a Cancelláriát tartották római főművének, de újabb kutatások megdöntötték ezt a véleményt; mégis valószínű, hogy e palota templomának, a S. Lorenzo in Damasonak megépítésében része volt. Egyik legszebb római alkotása az a palota, amelyet a Caprini család számára épített; ezt Raffael fejezte be, aki később maga lakott benne. Eredeti homlokzatának képét (rusztikás földszint fölött páros római dór oszloparchitektúra) egy XVI. sz.-beli metszet őrizte meg számunkra. Legfinomabb római műve, az érett renaissance valóságos gyöngye, a S. Pietro in Montorio melletti kis Tempietto (1502) körtéralaprajzú centrális épület, amelynek földszintjét oszlopsor veszi körül; a 16 római dór oszlopon triglyphonos, finom metopedíszű gerendázat nyugszik s ezen balusztrád fut körül. A templom nyugodt és nemes vonalú kupolával van födve. Körülbelül egykorú a S. Maria della Pace udvara; ennek árkádos földszintje fölött az emeleten folyosó vonul végig, amelynek vízszintes mennyezetét egymással érdekesen váltakozó erőteljes pillérek és karcsú oszlopok hordják. Igen finom alkotása a loretói dóm korinthusi architektúrájú márványból való Casa Santája, s az ő tervei szolgáltak alapul a todi-i Consolazione-templomnak.

Legnagyobb műveit II. Gyula pápa szolgálatában alkotja, s ezek főképen a Vatikánra és a Szt. Péter-templomra szorítkoznak. Megépíti a Vatikán loggiás Cortile di S. Damasóját, amely-

Jónás Vendel

faragó pásztos

Ostfiasszonyfán 1872

Mangoló lapicka

l. spanyolozott diszel

szinesen reprodukálva

Malmagyrépszínv III.

XI. tabla

a Balatoni

Muzeumban?

jambosa vulgaris

rózsaalma

A Magyar Mérnök- és Epítész-Egylet 1905. évi nagypályázatának kitüntetett pályatervei

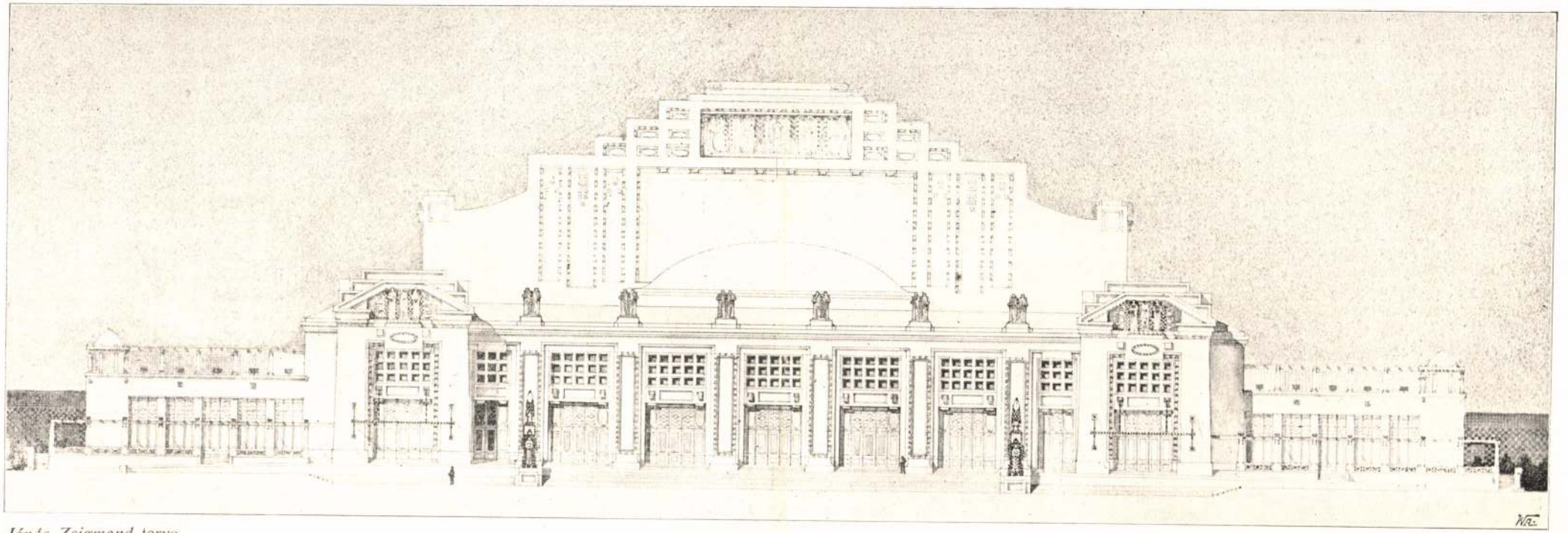

Jónás Zsigmond terve

(Aranyérem és 1200 korona)

Jonás Zsigmond

Jónás Zigmond

1897/98

Ferkèpzomfoiskèvk

96 l.

Jónás Zsigmond

l.

Vámos 141. l.

142. l

143. l.

Jónás Zsigmond

Tolnai Világtapjának
nyomdája a Dohány-
utcában

vód

Biermodéptörekv.

540. l.

...ILLETMÉNY HIVATAL
BUDAPEST, I., VÁR.

.....szám.

Müemlékek orsz.biz.
Budapest.
IX.Rákos u.1.

Hivatalból.
Dij átalányozva.

2771/1935.

.....ker., ... utca ..... sz.

Jónás Zsigmond

erod

=

Jánformtörekv

55. l.

ndeskommission f.
lpflege

Jónás Zsigmond

Lód

Szabadon

Jónás Zsigmond

épitész

Lvod

Ujvelt Zs L.

423. l.

Jónás Zsigmond

építész

Özv. Jónás Zsigmondné szül. **Czettel Lily** felesége és egyetlen fia **Ernő** a maguk, valamint a testvérek, sógornők, sógorok és az összes rokonok nevében kimondhatatlan fájdalommal jelentik, hogy a jóságos férj, apa és szerető rokon

Jónás Zsigmond

műépítész, mérnök

hosszú, de földöntúli türelemmel viselt szenvedés után, a halotti szentségekkel megerősítve, életének 57-ik évében csendesen elhúnyt.

Drága halottunkat ez évi június hó 13-án, szombaton déli 12 órakor fogjuk a kerepesiúti temető halottasházában a róm. kat anyaszentegyház szertartása szerint beszentelni és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyezni.

A szentmiseáldozatot ez év június 15-én délelőtt fél 10 órakor a Kegyesrendiek kápolnájában (Piarista u. 2.) fogjuk az Egek Urának bemutattatni.

Budapest, 1936 június hó

Az Est 1936. június 13.

SÁNDOR

TELEFON
58-8-35

TOZOTT BUTOR-KÉSZITŐ
IKLÓS-UT 53. (VOLT I. KER.)

új találmány!

-BUTOR

élkülözhetetlen!

MAGYAR SZABADALOM
111.025. sz. a.

„Fidor" fotel-ágy összecsukva.
Uj rendszerü. Készités minden formában.
Árjegyzék bérmentve.

Jónás Zsigmond

Vul. 1879

Magyar építészek modern törekvésű munkái.

Ujsagház, Bpest 1914.

Építészkongr. 46 l.

~~Alsókubini~~)
~~Alsókubini~~ (Csaplovics-könyvtár)

(l. Árvamegyei Csaplovics-könyvtár.

— népkvt. ~~VIII.114~~

Jonás Zsigmond

építész

szül Budapest 1879.

okl. nyert 1903.

Nagyegyz. Műegyetem 10 l.

Jónás Zsigmond

epitész

Lob. Bpest. V. Gorove u. 3.

Jónás Zsigmond

Ajánvezet

1914. 197

emlékiratai VI. 151. –

Spisich János zalai alispán szabadkői műves ládája VI. 151.

Jónás Zsigmond

Münnich 1910

223

III.

20.

Mária királynő arcképe
fametszet a Thuroczy kronikából

23/16.

Jónás Dezső

Művészet 1906

216, 421, 424

Jónás Zsigmond

Művészet 1905

278

Jónás Zsigmond

Művészet 1904

419

Jónás Zsigmond

Művészet 1903

280,357

Jónás Zsigmond

Önéletr

~~Bronzkárika, népvándorláskori III. 105, 106~~

~~108, 109.~~

Jónás Sigmund

ép.

Mücsarnok

1905–6. tél

166.

Jósa András dr. V. 165, 168.

Jonás Zsigmond

Inod

M. Pajaratok

1904/5. 87.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta. -

Jónás Zsigmond

építész

irod

Magyar Pályázatok

1905-6. 4 db. 12-13.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ..

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Jónás Zsigmund

Ivód

Magyar Tájárat

1903. 7 r. 18-19 l
20-21 l

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Jonás Zsigmond és David

Irod

~~[illegible]~~ 1900

M. Épitőművészet

1911. 12. sz. 13-17 l

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jónas Sigmond

épitész

1907 V. Groove u. 3.

~~Adriányi Elemér~~

~~Földes Ede~~

~~Gyott Elemér~~

Jónás Zsigmond

Schmahl Reinhold

Varga Elemér

építészek

nincs led

irod

A Megfagyott Muzsikus extra nánna a 39. ik évfordulóra 1898–1937. 15. l. képpel

6/Pg

~~Heidelberger~~ Jónás Zsigmondal

épitészek

vrod

Épitő Spar 1903. 25 sz.

(A Mezey Lajos féle villa Budapest, Bulyovszky utca 3) képekkel

fentiek terve

2/Pj

400 Bér Dezső. Mózes mutatja az igéret földjét. Karikatura-rajz. 60 korona.

401 Nagy Zsigmond. „Öreg zsidó.“ Sanguine-rajz. 150 korona.

402 Nagy Zsigmond. „Száz éves olasz asszony.“ Irón-rajz. 120 korona.

403 Bér Dezső. Marius Karthagó romjain. Karrikatura-rajz. 60 korona.

404 Biasini Mari. Vázlatok. Ceruza-rajz. 100 korona.

405 Nagy Zsigmond. „Hittérítő.“ (sanguine-rajz.) 150 K.

406 Nagy Zsigmond. „Tudós.“ (sanguine-rajz.) 150 K.

407 Bér Dezső. Kiüzetés a paradicsomból. Karrikatura-rajz. 60 korona.

408 Barta Ernő. A megváltó. Rézkarcz. 50 korona.

409 Scharl Arthur. Alkony. Vízfestmény 300 korona.

410 Székely Árpád. Tölgyek. Parasztudvar. Eredeti rézkarc. Nem eladó.

411 Emericzy Andor. Fiatalság. Színes krétarajz. 120 korona.

412 Demeczkyné Wolf Irma. Tájrészlet. Vízfestmény. Magántulajdon.

413 Barta Ernő. Tanulmányok. Rézkarc. 80 korona.

414 Háry Gyula. Viharos tenger a Lidónál. Vizfestmény. 600 korona.

415 Kalmár Elza. Alkonyat. Algrafiai festéknyomás. 25 korona.

416 Kalmár Elza. Vihar. Algrafiai festéknyomás. 25 kor.

417 Tolnay Ákos. „Nora.“ Pastell-fej. 400 korona.

418 Székely Árpád. Segesvári utcarészlet, Parasztudvar. Eredeti rézkarc. Nem eladó.

419 Tolnay Ákos. „Mariette.“ Pasztell-fej 400 korona.

420 Arkay Aladár. Saját arckép. Pasztell. 500 korona.

421 Montbach Emma. Női fej, arczkép. Pastell. Magántulajdon.

Jónás Zsigmond épít.
Kalvár Elza

422 ~~Domoczkyné Wolf Irma~~. Orgonavirág. Vízfestmény. Magántulajdon.

423 **Telkessy Valér.** Női arckép, Rónay Kynga úrhölgy tulajdona. Pasztell.

424 **Neogrády Antal.** A Murányi völgyből. Vízfestmény. 1200 korona.

425 **Neogrády Antal.** Nyirfák. Vízfestmény. 800 kor.

426 **Neogrády Antal.** Napos erdő. Vízfestmény. 1000 korona.

427 **Neogrády Antal.** Erdő télen. Vízfestmény. 1200 korona.

428 **Neogrády Antal.** Éhes cicák. Vízfestmény. 1000 korona.

429 ~~Árkay Aladár~~. Családi ház. Vízfestmény. Magántulajdon.

430 **Töry Emil.** A battai templom távlati képe. Vízfestmény. Magántulajdon.

431 **Wellisch Alfréd.** Izr. fiárvaház a városligeti fasorban. Vízfestmény.

432 **Wellisch Alfréd.** Izr. fiárvaház, templomrészletek. Vízfestmény.

433 **Wellisch Alfréd.** Izr. fiárvaház, templomrészletek. Vízfestmény.

434 **Töry Emil.** Belső nézetek a battai templomból. Vízfestmény. Magántulajdon.

435 **Leitersdorfer Béla.** Tanulmány. Építészeti rajz. Magántulajdon.

436 **Heidlberg és Jónás.** Fonciére Pesti Biztosító Intézet sas-utczai palotája Budapesten. Vízfestmény. Magántulajdon.

437 **Heidlberg és Jónás.** Családi lakóház Budapesten. Vízfestmény. Magántulajdon.

438 ~~Csányi Károly~~. Tanulmányok. Rajz. Magántulajdon.

439 **Székely Marcel.** Homlokzat. Vázlat a nagyszebeni székesegyházra. Magántulajdon.

Jónás Zsigmond

Műcsarnok Épülész Bpest
1905-6 tél. kiáll. 466-476
1906-7. tél. kiáll. 630-634

~~1780. Liezen Mayer Sándor:~~

1780. Jelenet szent Erzsébet élet

Az előtérben középütt áll G
mennyasszonyi fátyolt viselő Erzs
fedeles kocsiban levő ápolónőnek
átvegye a rózsakoszorús gyermeket
~~jelenetet~~ Az előbbinél ~~bal kezéb~~ levő s
a mely alatt jogarszerü bot ~~nyúlik~~ lassz
tartja. Gertrúdnak bekötött fej
magas. Bal kezével a hozzá simuló
felé tekint. A kép jobb felén II
kezével, a siró és szemeit törülge
bátyja vigasztal, A háttérben feg

Vászon, méretei 165.5:123.
Vétetett 1900: III. 12-én
~~[illegible]~~ A vételár e
Az elszámolást tudomásul
(243/900).

Erek körül

904: IV. 28.

12860-900

Jónás Zsigmond

Mincsarnok

1908. egyházmüv. Eiáll.

92.1.

József nádorlovassági tábornoki egyen

Egész alak, trónason allva, hétnyolc
dalszakála s bajusza fekete, szeme
Kinyujtott jobb kezét a szék~~ben~~en lévő p
mely alatt keztyüit látjuk; balja
nyugtatja. Fekete nyakra valójá
det viseli s mellét az érdemkeresz
nek zöldszegé~~sz~~ű szalagja vállá
nya s nadrágja piros, ~~s~~ vállra
Sarkantyus csizmája paszomán
soly tűnik szeminukbe. A trón
va. Jobbra a rojtos piros teritő

„MDCCXCVI"–„MDCCCII–MDCCC

mellett három csatarend van, a mé
schen Adelichen Insurgenten Cor
de Bataille des Hungar. Adeli
anger Anno 1797." felirású. A
gemahlt zů Pest 1803."

Olajfestés, vászonra, r
Festette Volnhoffer Ján

Át prot. 93.

Jónás Zsigmond (irodalom)

Magyar Építőművészet. 1908. 5. sz. — Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. 1906. 11-12. sz.
Magyar Pályázatok. 1903. 7. sz. — 1904. 8. sz. — 1905. 4. sz. — 1906. 3. és 9. sz. — 1907. 6. sz. —

Phönix. Wien, 1905.

Ív önéletr. adatok.

Magyar Pályázatok
1904/5.

II. evfolyam. 8. szám.

TARTALOM

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1903/4. évi építészeti NAGYPÁLYÁZATA.

Oldal		Jelige	Tervezők
1—4	Szöveg		
		Ysa pur és chomuv vogmuc.	*Pogány Móricz*, Budapest.
		Feltámadunk	*Gerey Ernő*, Budapest.
		Hamu	*Jónás Zsigmond*, Budapest.
27—32	Szöveg		

2 oldal műmelléklet: Részletek a budapesti börzeépületről. Tervezte: *Alpár Ignácz.*

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1903-ik évi építészeti nagypályázata.

— o —

Tervezendő egy nagyváros részére

crematorium kapcsolatban columbariummal

150 m. széles és 300 m. hosszú telekre a következő feltételekkel:

Legyen egy nagy központi ravatalozó főcsarnok körülbelül 600—800 m² területtel apsidiális kiképzéssel a sűlyesztő részére, továbbá szószékkel és karzattal; továbbá két külön hamvasztó fülke, egyenkint 100—120 m² területtel és kettő egyenkint 50—60 m² területtel; két ravatalozó helyiség egyenkint 100—120 m² területtel, egy-egy városzobával 30—40 m² területtel; két papi szoba a két ravatalozó mellett, egyenkint 20—25 m² területtel; végre két szobából, előszobából és szolgaszobából álló irodai helyiség.

Az alagsorban legyen külön bejáróval két szoba, konyha, kamrából álló szolgalakás s az elhamvasztáshoz szükséges 5 helyiség, továbbá raktár és kezelő helyiségek. A tüzelőanyag kizárólag légszesz.

Az egyes helyiségek össze legyenek kapcsolva, de amellett mindegyik hamvasztóban a szertartás egymástól független lefolyású lehessen. Különös gondot kell fordítani arra, hogy minden egyes ravatalozó helyiséghez könnyen lehessen kocsival közlekedni. A columbariumban külön helyek legyenek kiválóbb egyének emlékeinek.

Kívántatik: a crematoriumnak két alaprajza 1 : 200 mértékben, egy főhomlokzat s egy metszet 1 : 100 mértékben, egy oldalhomlokzata s egy másik metszet 1 : 200 mértékben. Továbbá az egésznek elrendezése 1 : 500 mértékben; végre a columbarium egy része 1 : 100 mértékben s a legszükségesebb tervleírás.

A pályaterveket jeligével és jeligés levéllel ellátva legkésőbb

1904. január hó 4-én esti 6 óráig

a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet titkári irodájában kell benyujtani.

Pályadíj: az egyesületi aranyérem és a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úrnak f. é. április hó 23-án 23803. szám alatt kelt leiratával engedélyezett 1200 korona utazási ösztöndíj.

A biráló bizottság absolut becsű, továbbá jó terveket az egyesületi arany, esetleg ezüst érmével kitüntetni is ajánlhat.

A bíráló bizottság tagjai: *Czigler Győző, Korb Flóris, Lechner Ödön, Pecz Samu* és *Vágó József.*

A pályázatban részt vehet a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet minden tagja.

Budapest, 1903. április 30-án.

Hieronymi Károly. Mihályfi József.

RÓZSAI KÁLMÁN BUDAPEST, Ovoda-utcza 14/b.
ÉPÜLET ÉS PORTÁL ASZTALOS Telefon 62—13.

- RADÓ I. - BUDAPEST; VII; Valeró-u. 12. Király-u. sarok. Vizvezetéki-, légszesz és csatornázási épület bádogos, valamint aceton-, acetylen, dirson világitási és forrasztási berendezések.
Telefon 55—15.

A bírálati jegyzőkönyvből.

—— o ——

A kitűzött feladat egy „nagyvárosi Crematorium", melynek megoldására 6 pályaterv érkezett be.

A feladatot teljes sikerrel egyik sem oldotta meg, de mégis többé-kevésbbé sikeresen megközelítik azt, s az egész pályázat átalános niveauja kielégítő magaslaton van.

De elitélendőnek tartja a bizottság, hogy egyes tervezők a rajzok külsőségeivel, a papirosok óriás nagyságával és a keretek gazdagságával iparkodnak hatást elérni, s gyakran a tényleges komoly és művészi munka rovására túlságos sok fáradságot és pénzt áldoznak a szakértők előtt értéktelen külsőségekre.

Épp ezért már eleve javasolja a bizottság, hogy az ezután rendezendő nagypályázat programmjába bevétessék, hogy a kívánt rajzokon kívül legfölebb csak egy távlati kép mellékelhető, s ennek összmérete kerettel együtt egy négyzetméternél nagyobb ne lehessen; a rajzokat, kivéve esetleg a főhomlokzatot vagy távlati képet, berámázni nem szabad.

Egyenkint tanulmányozva a terveket, a bizottság a következő megjegyzéseket tartotta szükségesnek.

Jelige: JÖVŐ.

Alaprajza organikus és szép; hibája, hogy a ravatalozókból a 2—2 hamvasztóhoz nincs meg a kellő közvetetlen összeköttetés. Lehet, hogy tévesen úgy értelmezte a programmot, mintha a középső főcsarnokhoz tartoznék a 3 hamvasztó. Hiányzik a kocsifelhajtó a ravatalozóhoz, kicsiny az egyik hamvasztó, a várószoba fekvése nem czélszerű.

Külső architekturája jól stilizált, egységes és egészséges compositio; nagyon ügyes, művészies kidolgozással.

Belső architekturája kevésbbé összhangzó, s a kupola felépítése nem szerencsés és nem egészséges. A kupola dobján levő törpe karzat nem constructiv. A csegelyek kiképzése teljesen kiesik a stylusból.

Jelige: FELTÁMADUNK.

Nem értette meg a programmot, s a hamvasztó helyiségeket kihagyta s csupán az égető kemenczéket csinálta meg a pinczében. Egyébként alaprajzi

Mázoló- és érczfényező-munkákat legolcsóbban vállal, szakszerű kivitel és pontos teljesítmény mellett **Honig Miksa mázoló- és érczfényező**
Budapest, VII., Dembinszky-utcza 34. szám.

főformája jó, szerves, s bár hasonló beosztásu Crematoriumok a gyakorlatban megfelelnek, sőt Németországban több helyen vannak is, minthogy a programmal ellenkezik, komolyabban nem vehető tekintetbe.

Külső és belső architekturája egyaránt egységesnek mondható, de megszokott száraz formákkal kevés egyéni jelleget mutat.

A nagyszabású kémény kiképzése fölösleges, miután a tüzelőanyag kizárólag légszesz. Ellenben jó gondolat, hogy a kéményt harangtoronynak alakította.

Lépcsőháza alaprajzi elrendezésben is, kiképzésben is nem méltó az épülethez; közönséges bérházlépcső.

Jelige: PULVIS ES ET PULVIS ERIS.

Ugyanaz a hibája, mint az előbbinek. A programmot éppen úgy félreértette. S bár az alaprajz óriás terjedelmű, mindazáltal hiányzik belőle a 4 hamvasztó helyiség. Az alaprajz orthogonális főformájához képest a 3 ravatalozó radialis elrendezése beerőszakolt.

Architekturája egyöntetű, de minden inventio és érzék nélkül szűkölködik. Előadása és compositiója még nem kiforrott.

A kupolák lépcsőzetes kőszerű kiképzése bádogból megokolatlan.

Jelige: KRONOS.

Alaprajza organikus, egyszerű és világos, különösen jól vannak a hamvasztók csoportosítva; a közlekedés mindenütt jó. Hibája, hogy az oldalcsarnokok óriás nagyok, a ravatalozókhoz a kocsi-hozzájutás nincs megoldva, úgyszintén nem eléggé érthető az emeleteken a közlekedés. A faltömegek elosztása nem consequens. Architekturájában sok eredetiséget, nagy tehetséget mutat, de az ellentétek keresésében a szertelenségig megy. Pl. a főbejárás 3 m. az egész épület 32 m. méretéhez képest. Leginkább megbosszulja az magát a belső terekben, mert az előcsarnokok valóságos barlangokká lettek.

Egyébként a szomorú temetői hangulatot eltalálta, sőt kissé túlozta, miáltal inkább óriás sírboltot, mint nyilvános szertartások végzésére alkalmas temetkező helyet mutat.

Kellőképpen monumentálissá tudott lenni, s díszítéseiben ügyesen próbálta alkalmazni a modern és magyaros motivumokat. A temetőkertet övező folyosók egész más karakterűek és teljesen kiesnek a főcompositio keretéből.

Nagyfokú önmérséklés a tervnek csak előnyére vált volna.

Jelige: HAMU.

Alaprajza nem szerves, a középső hosszhajóba önkényesen és megokolatlanul van a kupolaszerű boltozat beszorítva. Nagyon elhibázott még a mindenféle folyosókkal és mellékhelyiségekkel való körülépítés. Ez a homlokzaton is megbosszulja magát, mert a monumentalitásnak hátrányára van.

Szöveg folyt. a 29. oldalon.

KLOPFER JAC. TELEFON 17—88. — császz. és kir. udvari üveges Budapest, VII., Dohány-utcza 10.

BÁNYAI VIKTOR MŰ- ÉS ÉPÜLETASZTALOS — BUDAPEST, VII., Josika-utcza 12/a. Telefon 13—65. Lak- és kastélyberendezések, modern munkák stylszerü és pontos kivitelben adott és saját tervek szerint . . . . . .

A lépcső elrendezése monumentalis és szép, de szervetlenül illeszkedik bele az alaprajzba.

Az architektura finom művészi érzékre és nagyfokú kézügyességre vall; egységesen, művésziesen van átgondolva, de egész kifejezésében nem eléggé komoly.

Az egyes részletek sokkal több finomságot mutatnak, mint az egész összhatásában.

Jelige: YSA PUR ÉS CHOMUV VOGMUC.

Sokkal nagyobb szabású tervbe kezdett, mint ereje bírta. A szabálytalan 12 szögletből radiális compositio számtalan nehézségeit leküzdeni nem tudta és ebből származott az a számtalan zeg-zug, a melyet semmiképpen sem tudott eltüntetni.

A négy oldalon levő orthogonalis compositiójú kapuzat és csarnok pedig teljesen erőszakosan van beillesztve.

Az alaprajznak különben főhibája a földszinti sötét körfolyosó, melyen a temetési meneteknek kell közlekedniök.

Külső és belső architekturája teljesen ellentétes. A belső verticatis, a külső horisontalis compositio.

Kívül is, belül is igen sok a finom művészies részlet, a melyeknek hatását igen gyakran rontja azonban a közvetetlen mellette levő, nem sikerült és nem oda való részlet.

Különösen kiemelendők a főkapuzat kiválóan szép architekturája és az egész terv művészies és gondos kidolgozása.

Az itt felsorolt megjegyzésekből is látható, hogy ha voltak is egyes terveknek kiválóbb előnyei, mindegyikben nagyobb hibák is találhatók, úgy, hogy egyik sem képez oly egységes és érett egészet, hogy az aranyérem kiadására méltó lett volna.

Ennélfogva a bizottság az aranyérmet egyik terv szerzőjének sem véli kiadhatónak.

Viszont az ezüstérmet azért nem itéli senkinek, mert ezt kisebbszabásúnak tartja, semhogy azt egy ilyen nagyszabású tervre kitüntetésnek tartaná.

S bár ily szigorúsággal óhajtja a bizottság az aranyérem magaslatát megőrizni, mindazáltal a több tervben megnyilvánuló művészi tudást és törekvést

REITZER FERENCZ szobafestő, mázoló
TELEFON 11—81. Budapest, VI., Rózsa-u. 42.

KÁRPITOS ÉS DISZITŐ Elvállal mindennemű e szakmába vágó munkákat izléses kivitelben, jutányos árak mellett.
SCHILLINGER SIMON Budapest, V., Harminczad-utcza 3. sz.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI
FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *
Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30.
* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8050. sz.

bátorítani és támogatni kívánja. Ezért javasolja, hogy az egyesület kérje meg a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, hogy az amúgy is ritkán segélyezett építészeknek utazási ösztöndíjat engedélyezzen.

Erre az utazási ösztöndíjra a bizottság sorrend megállapítása nélkül, következő tervek szerzőit tartja érdemesnek.

1. Ysa pur és chomuv vogmuc. — 2. Kronos — és 3. Föltámadunk.

Budapest, 1904 márczius 7-én.

Czigler Győző s. k., *Korb Flóris* s. k., *Lechner Ödön* s. k., *Pecz Samu* s. k., *Vágó József* s. k.

BREUER MÓR kárpitos és díszítő
Elvállal díszitő-munkát, valamint teljes lakberendezéseket. Raktár legujabb franczia szövetekből és művészi kivitelü butorokból.
Budapest, VI. ker., Teréz-körut 36. szám.

Szab. **Simens**-féle sodronybetétes táblaüveg ∽ Szab. **Simens**-féle épitő tégla üvegből
Pilkington Brothers-féle fényvetitő üvegtábla ∽ Valódi belga tükör és tükörüveg . . .
BOLGÁR PÁL-nál BUDAPEST, VI., Felső erdősor 16—18.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI
FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR *
Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30.
* Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára *
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8050. sz.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1904—5. évi építészeti nagypályázata.

—— o ——

Tervezendő egy a főváros közterén teljesen szabadon álló építészettörténeti **múzeum.**

A tér, melyen az épület áll, 150·00 m. széles és egy főútvonal végére esik, úgy, hogy az épület ennek tengelyébe jut.

Az épület magas földszintjén legyen egy központi csarnok, kapcsolatban a főbejárással és előcsarnokkal; az utóbbiban alkalmas elhelyezéssel kapus-fülke, pénztár és ruhatár.

A központi csarnokkal kapcsolatosan összesen 1500 m² hasznosítható alapterülettel három múzeumterem legyen, melyben egyes épületek és épületrészek gipszöntvényei fognak elhelyeztetni és pedig építészeti korszakok szerint csoportosítva; kívánatos ennélfogva, hogy ez a három terem a főbb építészeti stilus szerint legyen kiképezve (antik, középkori és renaissance), hogy ezáltal a termek összhangban álljanak a bennük elhelyezendő nagyobb műtárgyakkal.

Ezeket a helyiségeket magas oldalvilágítással kell kiképezni.

Ezekkel a termekkel kapcsolatosan, de az előcsarnokból külön is hozzáférhetően legalább négy elkülönített csoportban oly múzeumhelyiségeket kell elosztani, melyekben körülbelül 600·00 m² hasznosítható falfelületen építészeti tervek lesznek kiállítva. Ezeket a helyiségeket a tervező belátása szerint akár oly módon lehet elosztani, hogy azoknak keskeny, hosszú alakjuk legyen és a tervek csupán az oldalfalakon, — akár szélesebb, de kellő világítású helyiségekben kulisszák és forgó állás szerkezeteken lehetnek felállítva. Gondot kell fordítani arra, hogy az összes hasznosítható falfelületből körülbelül 250 m² nagyobb részletrajzok elhelyezésére legyen felhasználható, a többi pedig oly tervek részére,

Tiringer és Teichner vasszerkezet-műkovács és épület-lakatosok
Specialisták műkovács és domborművekben, ugymint vas-, réz- és aluminium-bronzban. **Budapest, VII., Hársfa-utcza 61. sz Király-utcza sarok.**

LIEDL KÁROLY Budapest, VIII., Práter-utcza 74. * Elvállal bádogos, légszesz-vizvezeték, closetek és fürdőberendezéseket, csatornázásokat, és villámháritó-berendezéseket. Valódi Auer-égők, izzótestek és üvegáru, mindennemü légszesz-csillárok olcsón kaphatók. Elfogad minden e szakba vágó javltásokat és házak évi rendbentartását.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI FEIWEL MOR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR * Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30. * Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára * Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása M. kir. postatakarékpénztár számla 8950. sz.

melyek kisebb alakjuknál fogva a talaj fölött 1·00 m. magasságtól kezdve, legfölebb 2·60 m. magasságig függeszthetők fel.

Kívántatik ezenkívül egy terem, 80·00 m² területtel, oly tervek számára, melyeket szekrényekben őriznek; egy könyvtár 120·00 m² területtel; olvasó és dolgozószoba à 60·0 m², egy könyvtárnoki és múzeumőri dolgozószoba à 36·00 m²; két külön terem oly szobrászati, festészeti és iparművészeti tárgyak elhelyezésére, melyek az építőművészettel kapcsolatban vannak — egyenkint körülbelül 80·00 mf; egy 120·00 m² terem időleges kiállítások czéljaira, melybe a többi helyiség érintése nélkül is be lehet jutni.

Mindezeket a helyiségeket a tervező egy emeletsorban vagy magas földszinten és I. emeleten oszthatja el, az utóbbi esetben megfelelő díszlépcsővel.

Kell még: a múzeumi őr lakása 5 szobával és összes mellékhelyiségekkel;

két szolgalakás, esetleg az alagsorban à 2 szoba, konyha, kamarával;

melléklépcsők és mindenütt megfelelő elhelyezésű árnyékszékek.

Az alagsorban legyen még egy gipszöntő műhely, központi fűtőhely, tüzelőanyagraktár és egyéb raktárhelyiségek fölösleges anyagok, ládák stb. részére.

Szükséges: minden emeletsor alaprajza, legalább két metszet és két homlokzat 1 : 200 mértékben; a főhomlokzat és metszet egy-egy jellemző részéről 1 : 50 mértékű rajz; ezeknek legnagyobb méretei 60/80 cm.-nél nagyobbak nem lehetnek; végül esetleg egy távlati kép.

Más rajzokat mellékelni, valamint a rajzokat díszes, vagy üvegezett keretekbe foglalni nem szabad.

A terveket a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet titkári irodájában

1905. évi január hó 9-én esti 6 óráig

kell beadni.

Pályadíj az egyesületi aranyérem és a vallás- és közoktatásügyi minister úr által, f. é. április 18-án 31045. sz. a. engedélyezett 1200 kor. utazási ösztöndíj

A bíráló bizottság tagjai: Alpár Ignácz, Czigler Győző, Sándy Gyula, Schulek Frigyes és Töry Emil.

Budapest, 1904. május hó 5-én.

Alpár Ignácz
alelnök.

Mihályfi József
titkár.

Rákos Manó szobrász, Budapest, VII., Rottenbiller-u. 13.
Készít: mindennemü gipsz-, kő-, műkő-, stuccatur, Rabitz és műmárvány-munkákat. Telefon 52—52.

FEIWEL LIPOT UTÓDAI
FEIWEL MÓR ÉS ZAITSCHEK JAROMIR
Alapittatott 1846.
BUDAPEST, IX., Ipar-utcza 4. * Telefon 59—30.
Első magyar kir. szab. iskolapadok gyára
Iskolaberendezések és tornakészülékek gyártása
M. kir. postatakarékpénztár számla 8950. sz.

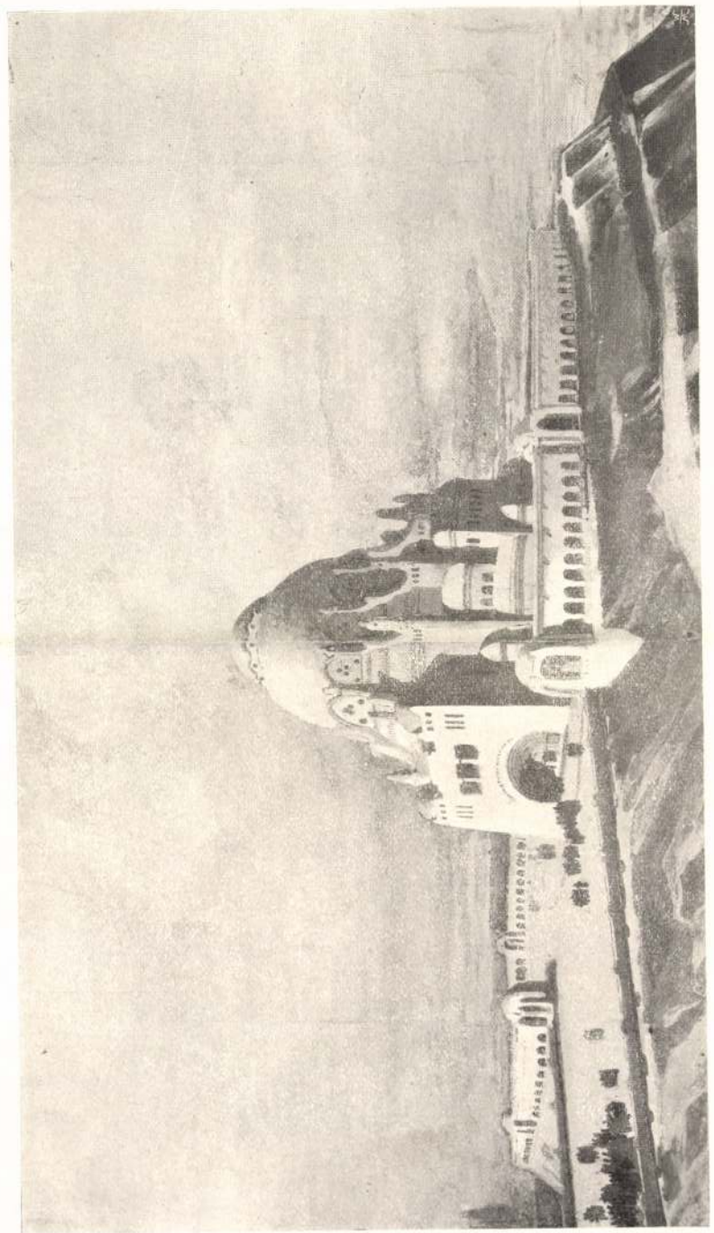

Perspectiva.

1. sz. *Pogány Móricz*, Budapest.

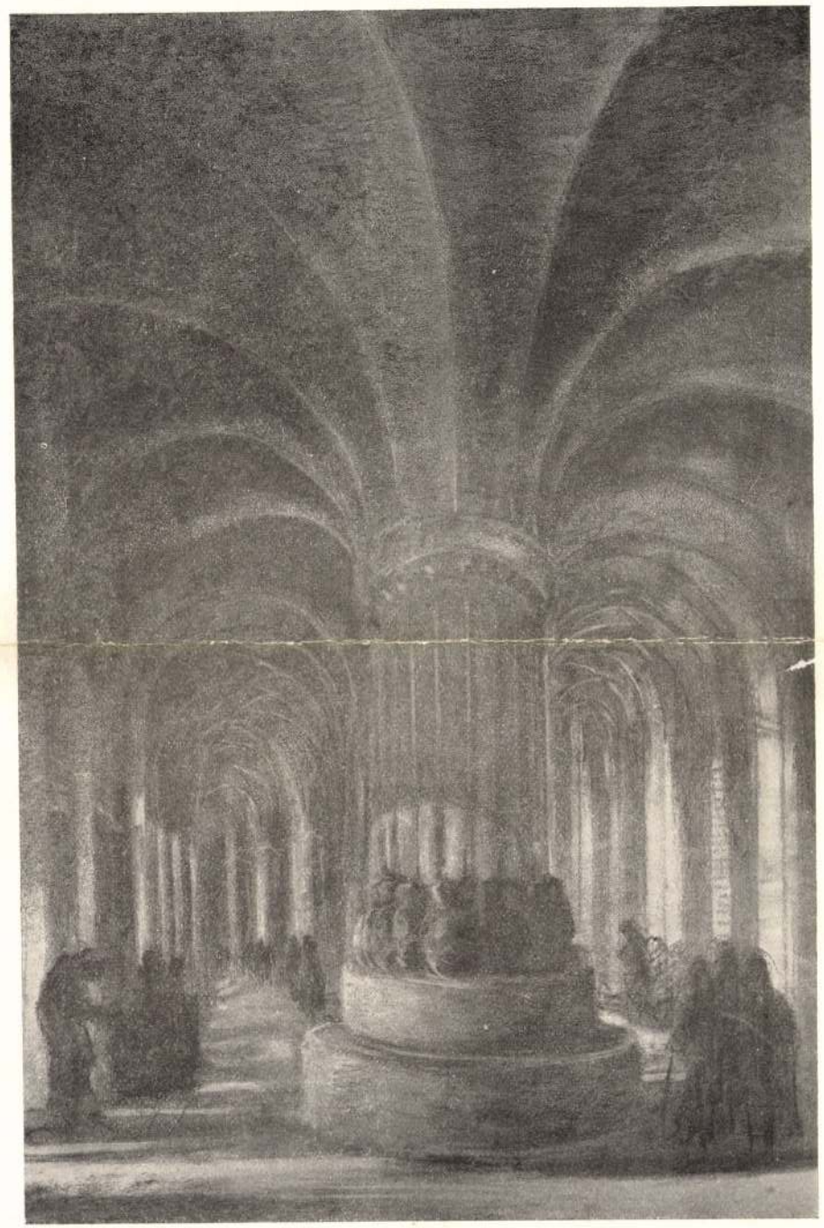

Belső perspectivikus részlet.

1. sz. *Pogány Móricz*, Budapest.

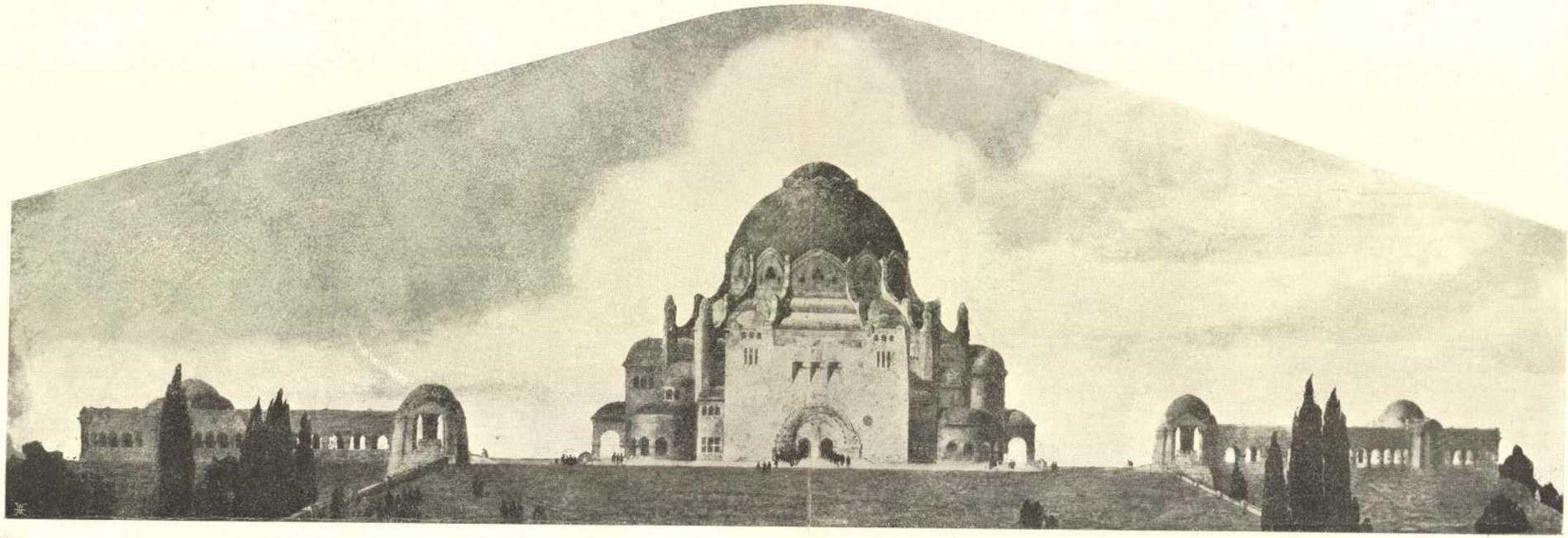

Főhomlokzat.

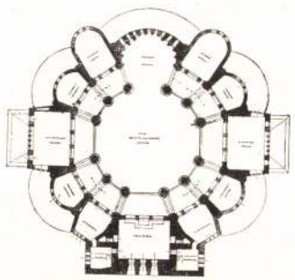

Chorus alaprajz.
1. sz. — Ösztöndijra ajánlva.

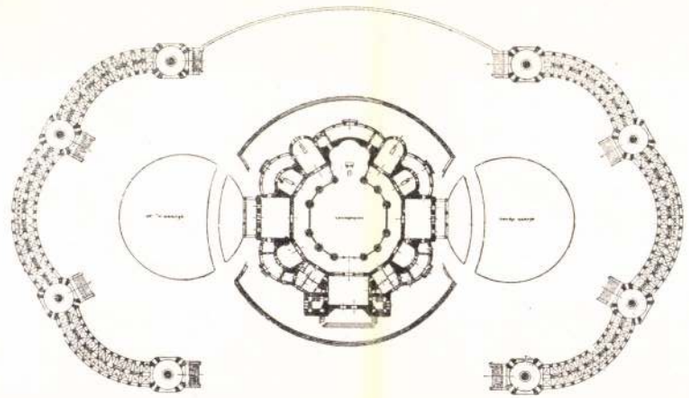

Helyszinrajz.

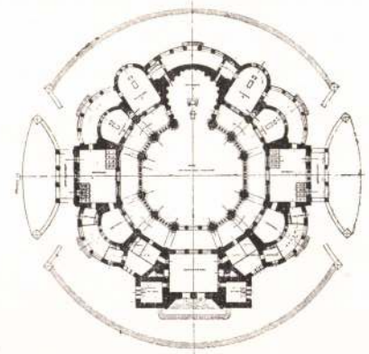

Földszinti alaprajz.
Pogány Móricz, Budapest.

Pilonvégződés részlete.

1. sz. *Pogány Móricz*, Budapest.

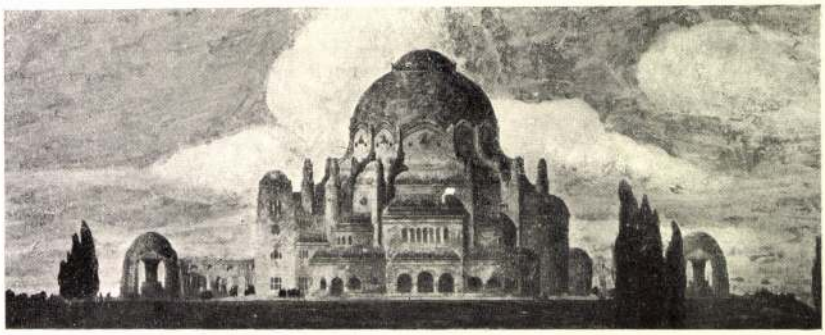

Oldalhomlokzat.

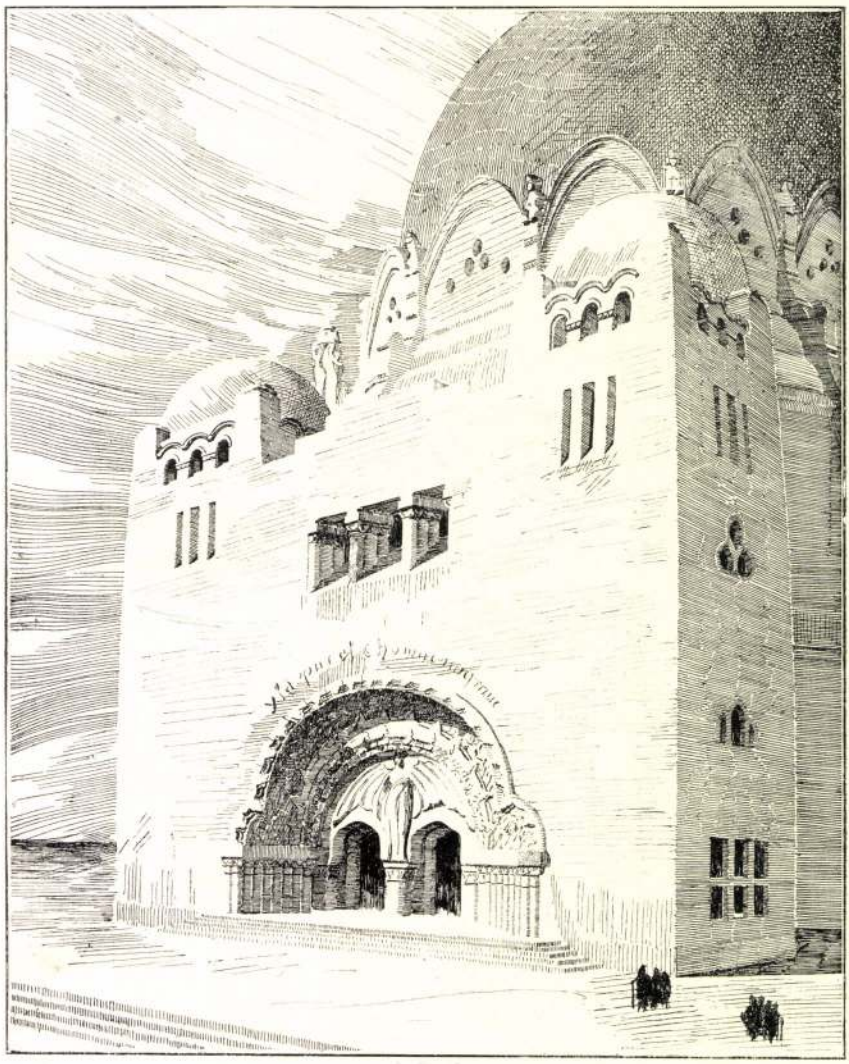

Kapurészlet.

1. sz.

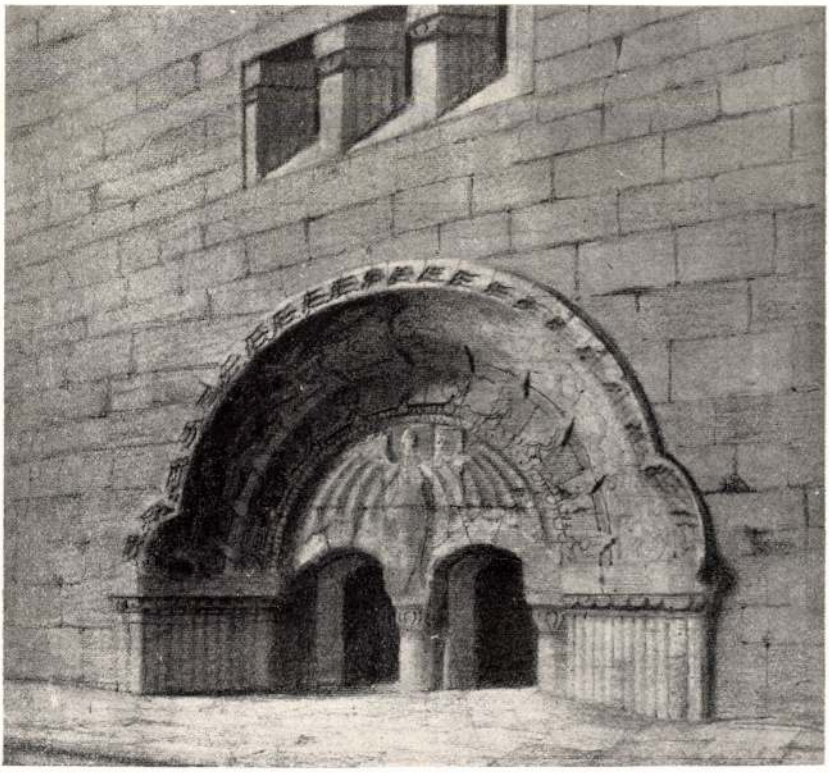

Részletek.

Pogány Móricz, Budapest.

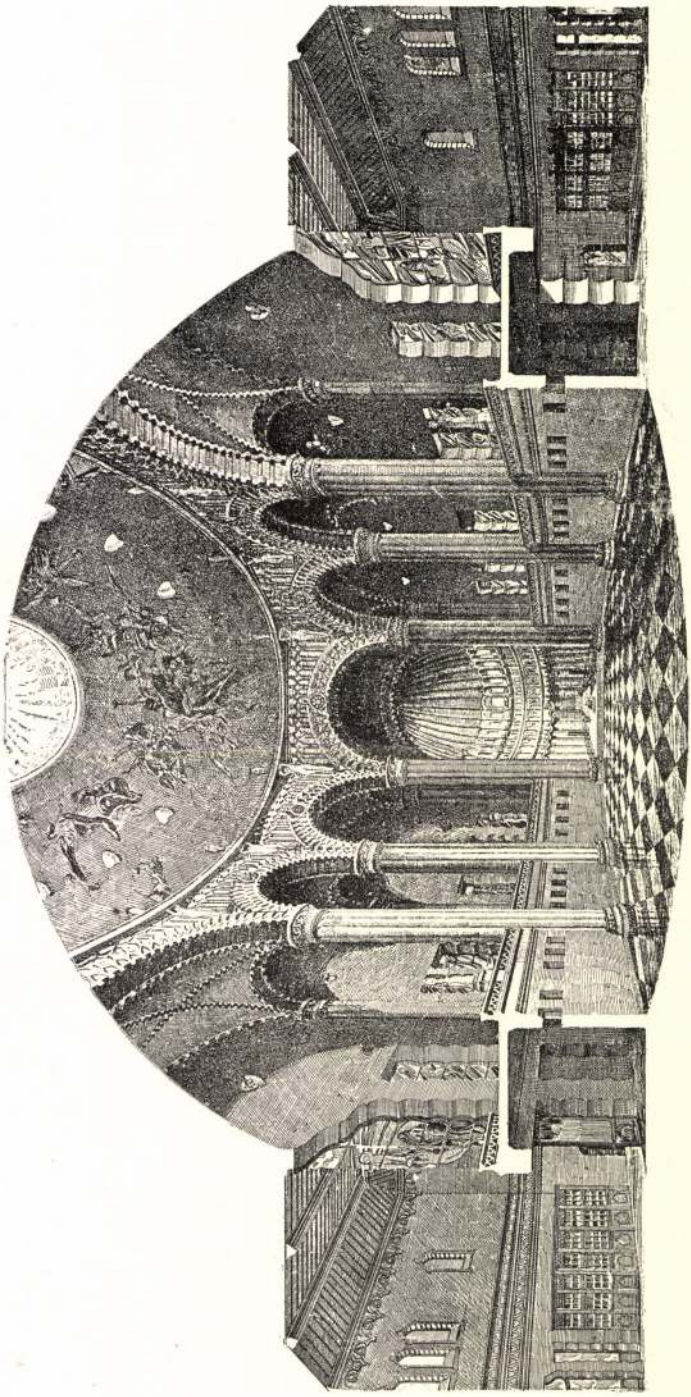

Perspectivikus ¡metszet.

1. sz. *Pogány Móricz*, Budapest.

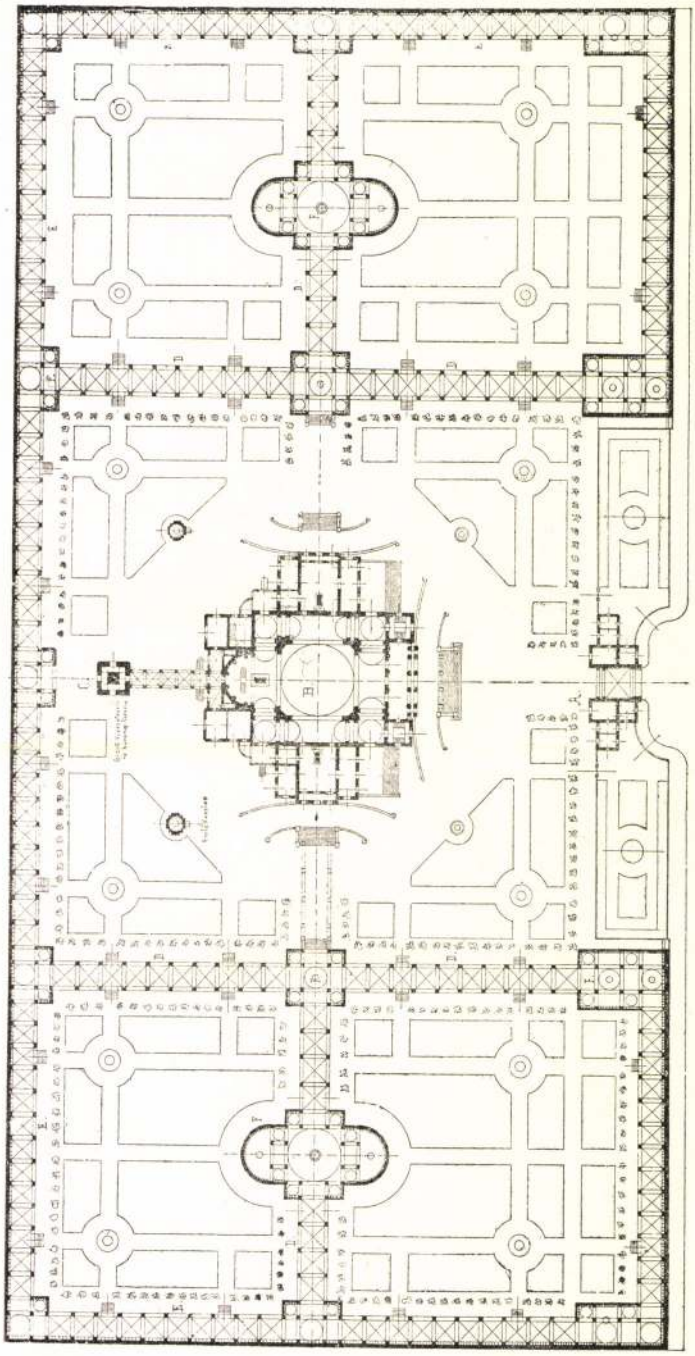

Helyszinrajz.

2. sz. — Ösztöndijra ajánlva.

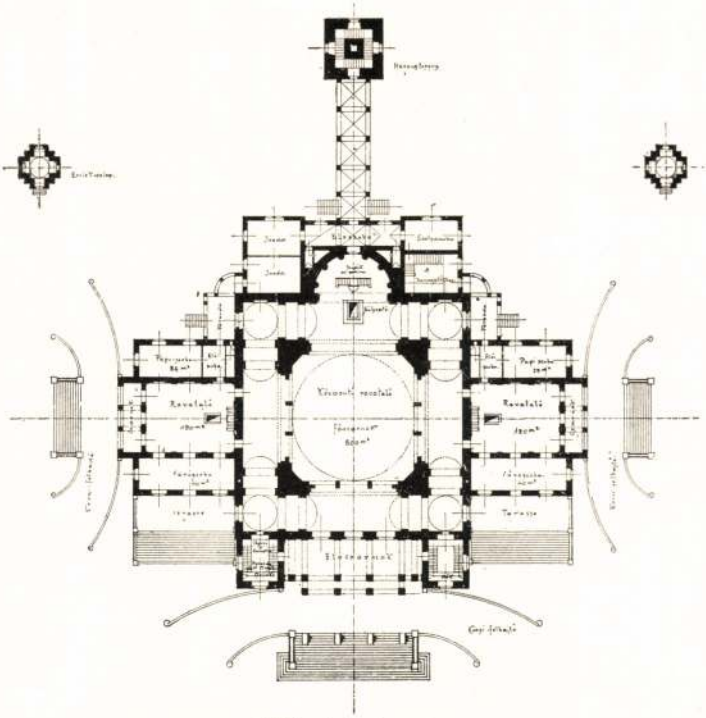

Földszinti alaprajz.

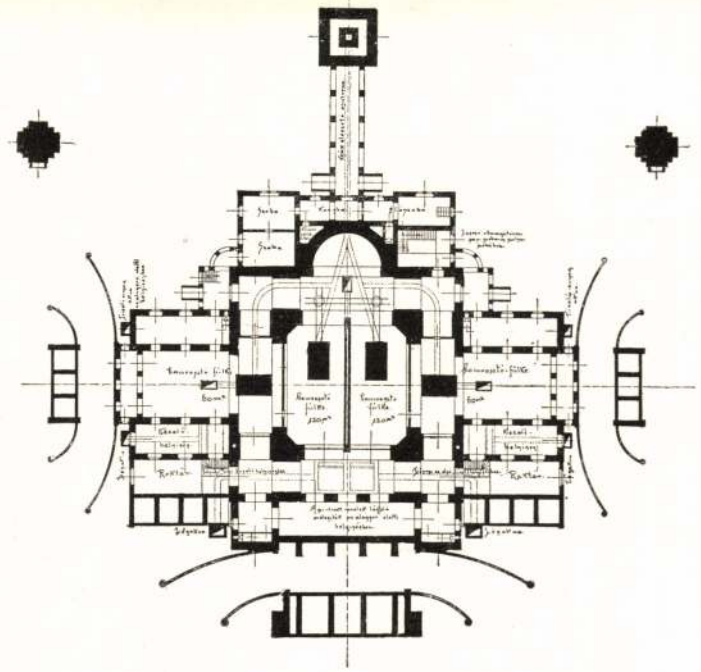

Souterrain alaprajz.

Gerey Ernő, Budapest.

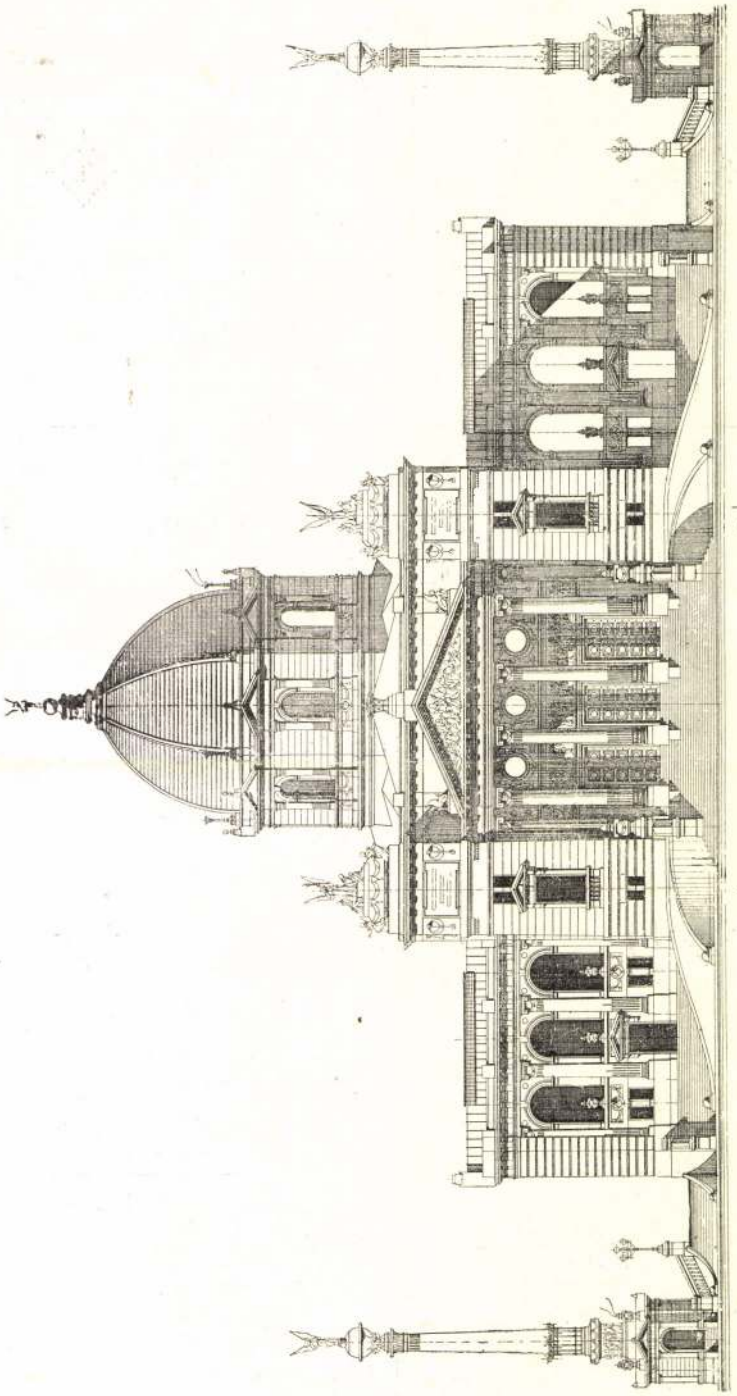

Főhomlokzat.

2. sz. *Gerey Ernő*, Budapest.

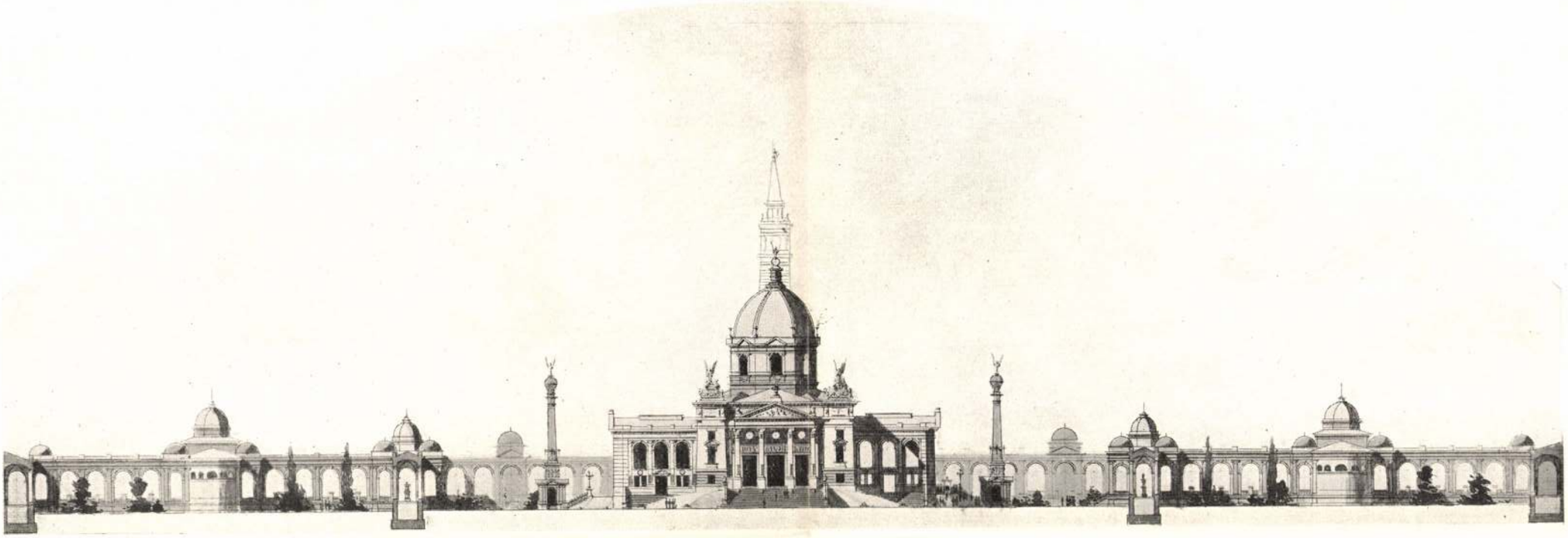

Általános nézet.

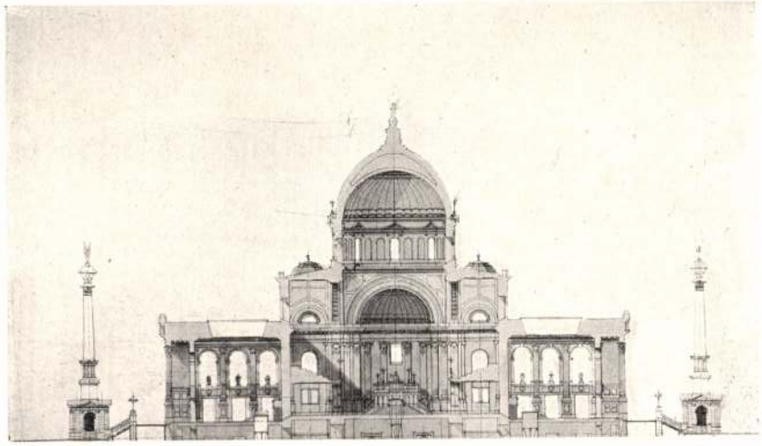

Keresztmetszet.

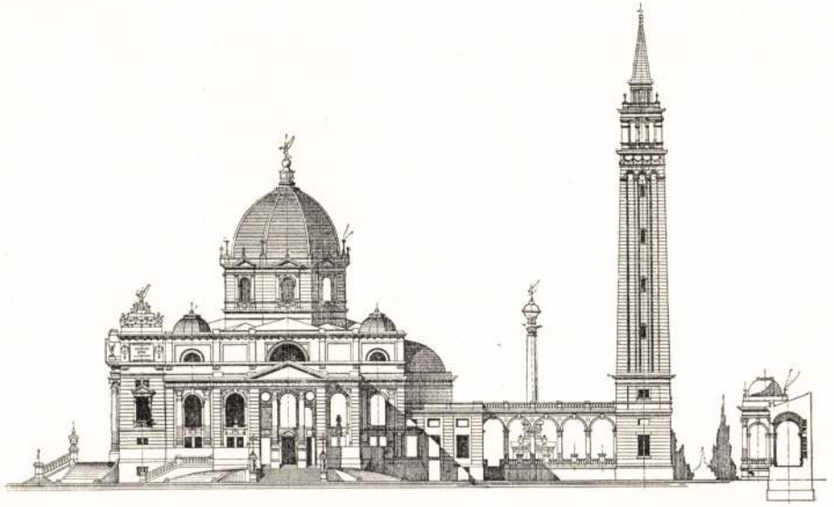

Oldalhomlokzat.

2. sz.

Gerey Ernő, Budapest.

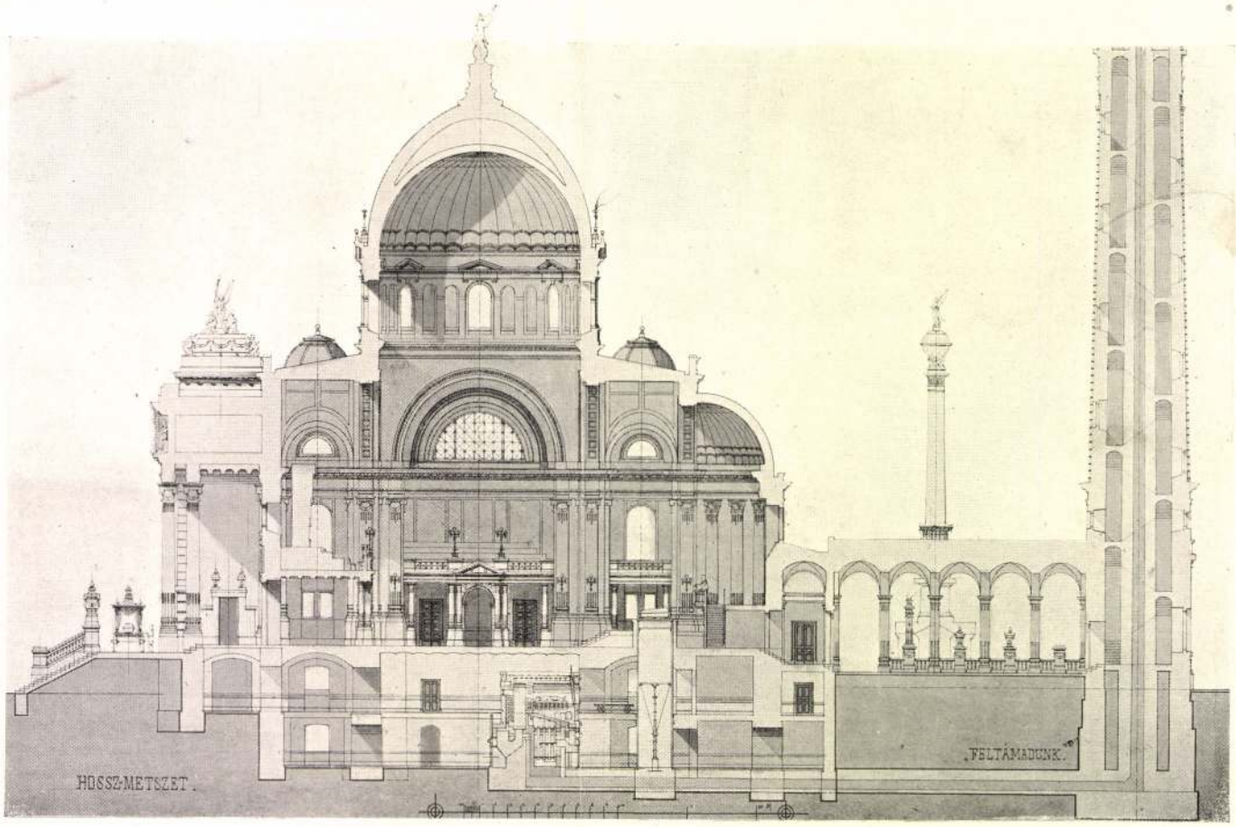

Hosszmetszet.

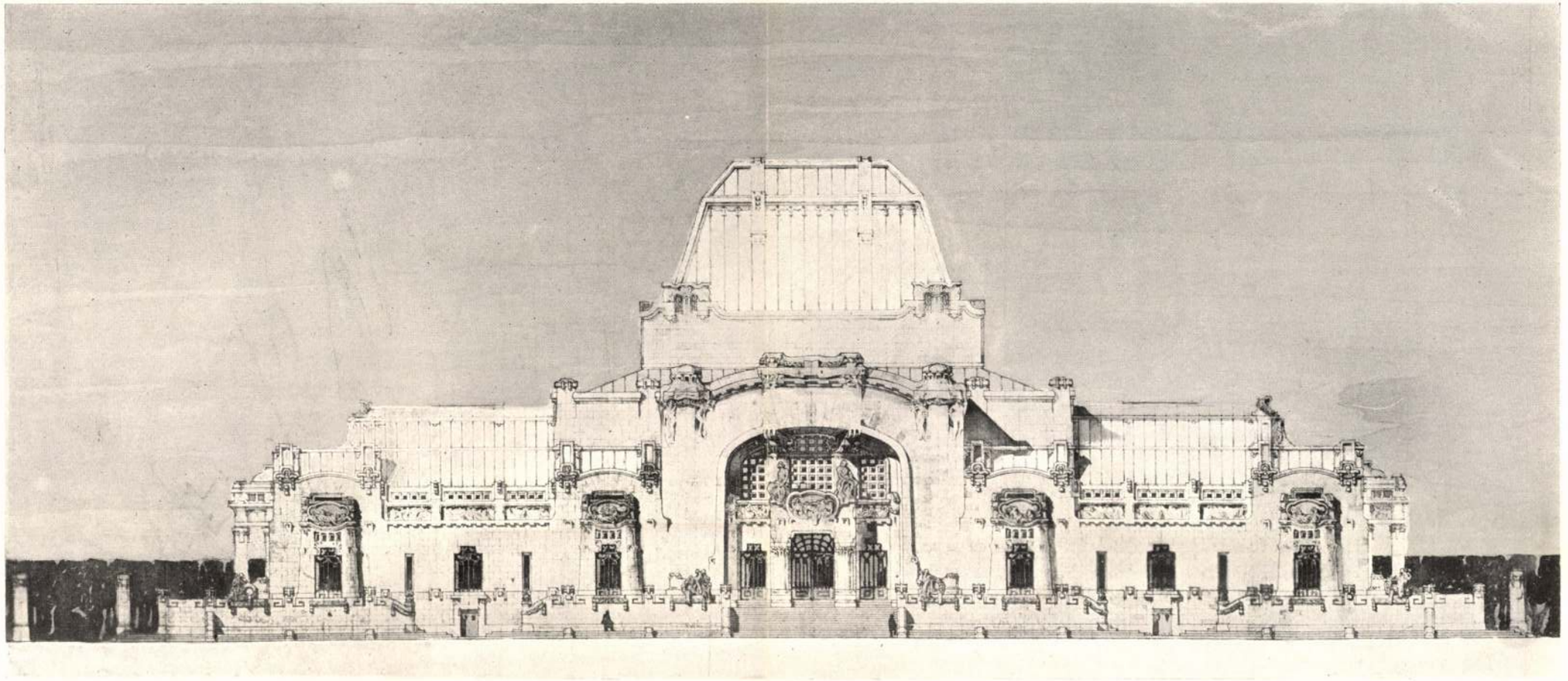

Főhomlokzat.

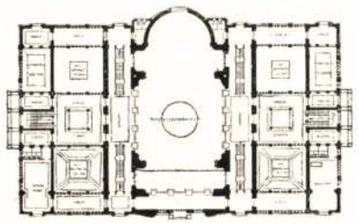

Columbarium alaprajz.

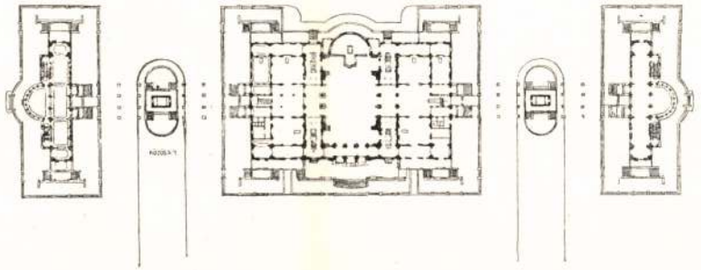

Helyszinrajz.

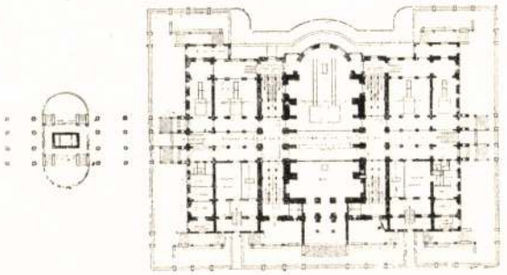

Crematorium alaprajz.

3. sz.

Jónás Zsigmond, Budapest.

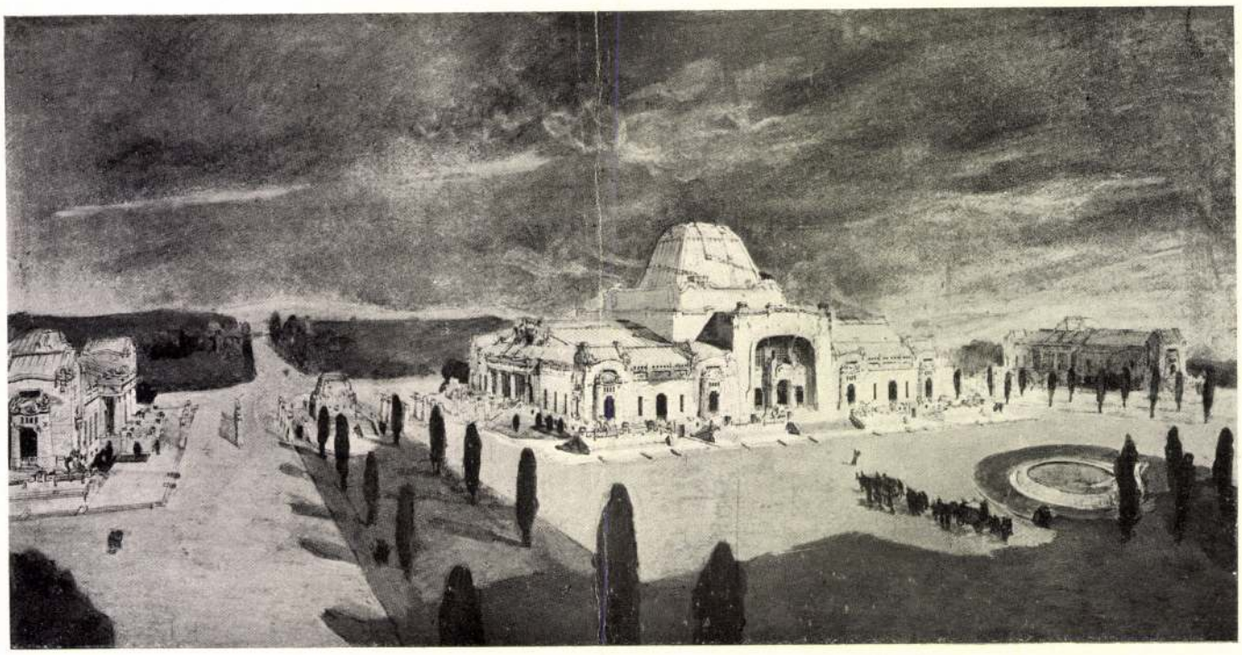

Perspectiva.

3. sz. *Jónás Zsigmond*, Budapest.

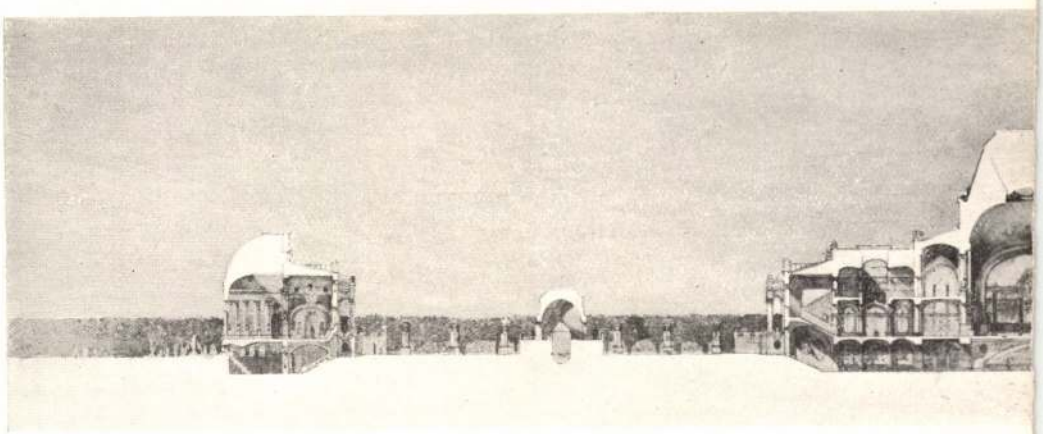

Mets

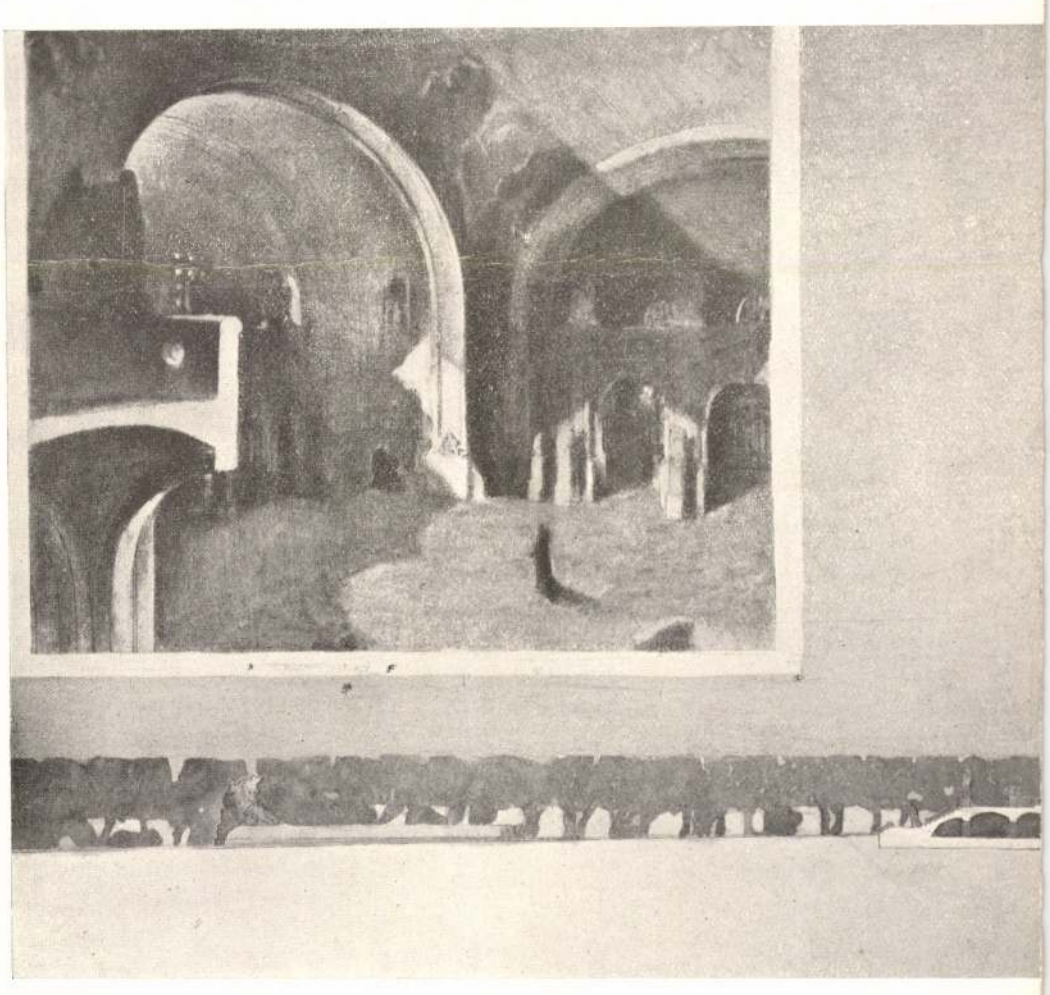

3. sz.

Mets

Jónás Zsigmond
Pogány Móric
Epszerz Bpest

továbbítással

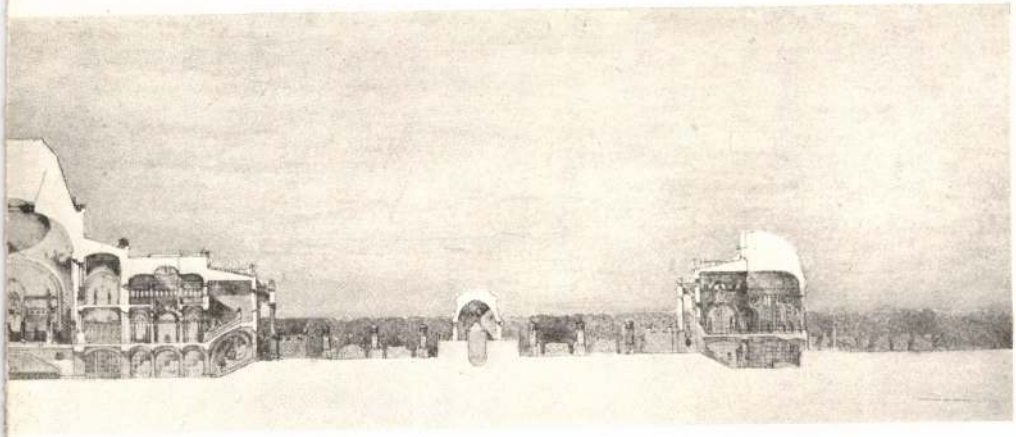

zet.

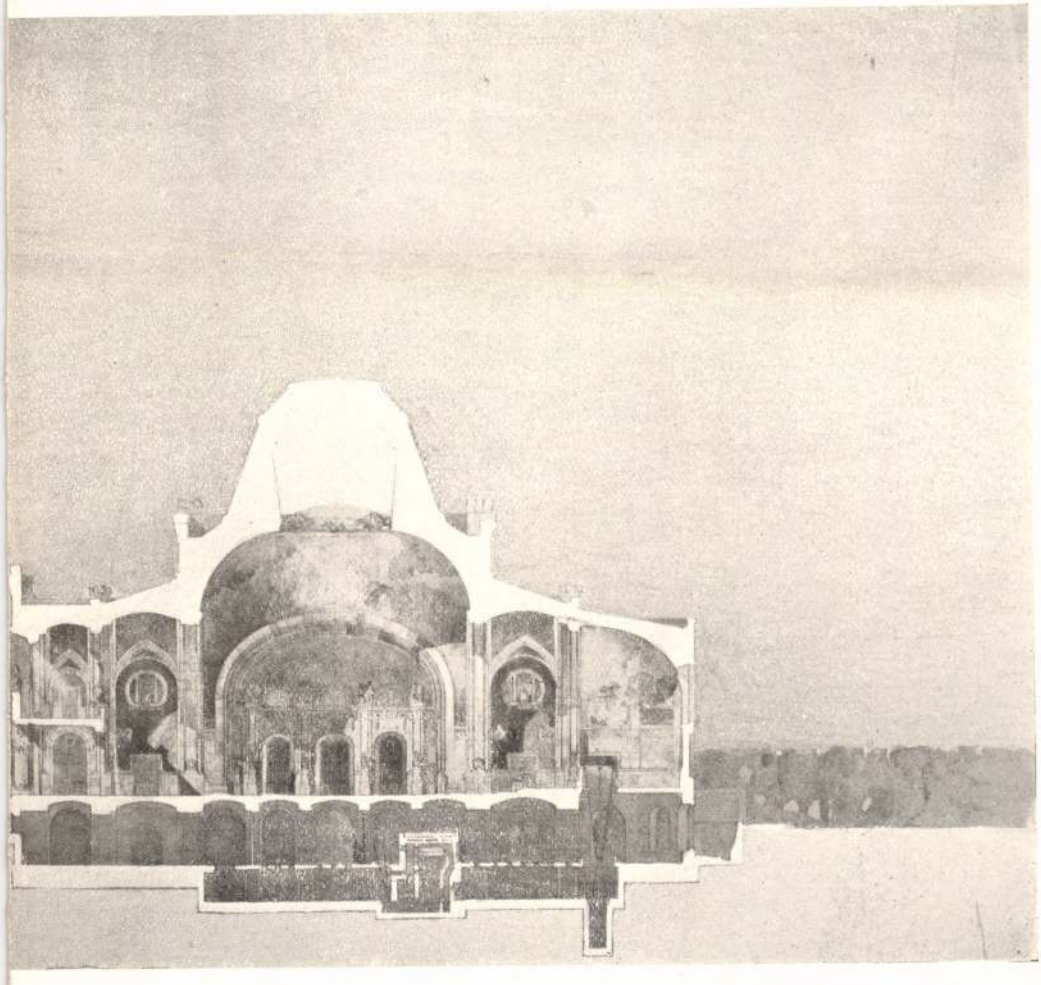

zet.

Jónás Zsigmond, Budapest.

Hivatalos „mosakodás“ azaz: piszkolódás. Az „illetékes hely“ az Alpár-panamáról. A Polgár, jún. 18.

Újra Alpár. Népszava, jún. 22.

A Török-bankház és a Trummer-féle bérház pályatervei. (Kármán & Ullmann, Sebestyén Artur & Mezey Sándor, Böhm Henrik & Hegedüs Ármin, Heidelberg Sándor, Jónás Zsigmond, Papp & Szabolcs, Orth & Somló pályaművei) Magyar Pályázatok, III. 4.

Városrendezési kérdések. Írta L—r. Vállalkozók Közlönye, júl. 26.

A kultuszminiszteri palota ügye. Írta L—r. Vállalkozók Lapja. júl. 19.

IPARMŰVÉSZET.

Magyar mángorló-lapickák. Írta dr. Bátky Zs. A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Osztályának Értesítője. VI. 2.

Kopjafák (temetőfejfák) a Székelyföldön. Írta Szinte Gábor. U. ott.

Székelyföldi kopjafák és keresztek. Írta Sebestyén Károly. U. ott.

A zombori múzeum kályhabetét cserépedényei. Írta Bátky Zs. U. ott.

Magyar hímes tojások. Írta Beluleszko Sándor. U. ott.

Gróh István: Magyar stílusó rajzminták. Ism. Dr. Semayer Vilibáld. U. ott.

Csipke- és hímzés-kiállítás a Nemzeti Múzeumban. Írta ß. U. ott

A berakó munka (intarzia) II. Faiparosok és Lakásberendezők Lapja, I. 6.

Botrány az iskolai falképek körül Pesti Hírlap, jún. 18.

A magyar papirpénzekről. Írta Halász Gábor. Numizmatikai Közlöny, IV. 3.

Apró adatok régi magyar bélyegmetszőkről és bányavárosi tisztviselőkről. U. ott.

Litografiai kiállításunk és a kőnyomás technikája. Írta Burgheim Károly. Grafikai Szemle. XV. 7.

Az egyéni ízlés. Írta Löwy Salamon. U. ott.

A Budapesti Gépmesterek és Nyomók Köre kiállítása. Írta Löwy Salamon. Grafikai Szemle. XV. 6.

Kassai fegyvergyártókról. Írta Kemény Lajos. Archaeologiai Értesítő, új folyam, XXV. 3.

Az Iparművészet Könyve. Ism. Szendrei János dr. U. ott.

VEGYES.

Vissza a természethez. Írta Marco, A Hét, jún. 4.

Pályázatok. Pesti Napló, jún. 18.

A magyar művészet szennyese. Írta Tell Magyar Hírlap, jún. 22, 23.

Secession in der Secession. Írta L. H—i. Pester Lloyd, jún. 22.

A rajztanítás céljairól. Írta Sándor Mór. Sátoraljaújhely, a „Zemplén“ könyvnyomtató intézetéből, 1905. 12 l.

Pőstyén egyházi emlékeiről. Írta Follajtár József. Archaeologiai Értesítő, új folyam, XXV. 3.

Szegény közönség. Írta Szmik Alisz. Budapesti Hírlap, május 24.

Rajzkiállítás (gyermekrajzok) Budapesti Hírlap, jún. 1.

Rajztanárok nagygyűlése. Budapesti Hírlap, jún. 4.

MŰVÁSÁR

VÁSÁRLÁSOK AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT 1905. ÉVI TAVASZI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSÁN.

A) Ő Felsége a király vásárlása.

Poll Hugó. Holdvilág. Pasztell.
Szlányi Lajos. Téli délután. Olf.
Szlányi Lajos. Téli est. Olf.
Telepy Károly. Odvaskő a borsodi bükkben. Olf.
Tölgyessy Artur. Behordás. Olf.
K. Spányi Béla. Alkonyat gólyákkal. Olf.
Br. Mednyánszky László. Hegyi tó. Olf.
Kacziány Ödön. Holdas éj a tengeren. Olf.

B) Az állam vásárlása.

Kann Gyula. Lussini részlet. Olf.
Kriesch Aladár. Önarckép. Tempera.
Szlányi Lajos. Zagyvapart. Olf.
Perlmutter Izsák. Hollandi utca. Olf.
Kalmár Elza. Női akt. Márványszobor.
Edvi Illés Aladár. Búzahordás. Olf.
Mihalik Dániel. Tiszapart. Olf.
Boruth Andor. Jézus születése. Olf.
Skutetzky Döme. Munkában. Olf.
Füredi Rikhárd. Madách. Gipszszobor.
Frecskay Endre. Erdő széle őszszel. Pasztell.
Dauchéz André. Kóróégetés. Olf.
Simon Lucien. Anya és gyermekei. Olf.
Morris Young Charles. Havas hangulat. Olf.
Harrison Alexandre. A felhő. Olf.
Peppercorn Douglas Arthur. A tó. Olf.
Strang Willim. Fuller Maitland arcképe. Színes rajz.
Swan Macallan John. Jaguárok. Vízf.
Solomon J. Solomon. Jeral Zangwill arcképe. Olf.

C) TÁRSULATI NYERŐTAGOK VÁSÁRLÁSA.

Tull Ödön. Kertben. Olf. Répássy György.
Gara Arnold. Beethoven. Rézkarc. László Berchtold.
Székely Árpád. Parasztudvar. Rézkarc. Klösz György.
Újváry Ignác. A víznél. Olf. Dr. Bende Ödön.
Bruck Hermina. Tavasz. Olf. Ifj. Luczenbacher Pál.
Markó Ernő. Duna partján. Olf. Mertsch János.
Pállik Béla. Legelőn. Olf. Neumann Frigyes.
Nádler Róbert. Sziklás part. Olf. Özv. Medetz Józsefné.
Nádler Róbert. Reccói spiaggia. Olf. Tóth Lajos.
Faragó Géza. Premier smokk. Gouache. Bottlik Tibor.
Markup Béla. Szobakút. Márvány és bronz. Basch Gyula.
Tölgyesy Arthur. A kaszás. Olf. Szerb György.
Ujváry Ignác Deres reggel. Olf. Lányi Bertalan.
Faragó Géza. Tennis smokk. Gouache. Rapaich Rikhard.
Nádler Róbert. Sori a Rivierán. Olf. Langsch József.
Nádler Róbert. Arab iskola. Olf. Csapó Vilmos.
Székely Árpád. Sződi részletek. Rézkarc. Özvegy Karlovszky Zsigmondné.
K. Spányi Béla. Reggeli szürkület. Olf. Bibó Dénes.
Szlányi Lajos. Fűzfák. Olf. Novák József Lajos.
Ujváry Ignác. Téli alkony. Olf. Dr. Bleuer Samu.

szik, festményeit magántulajdonban kell keresnünk. Kétségkívül festegetett akkor is, mikor a budai rajziskolán tanitgatott, mert különben nem őt kérte volna fel Schams, mikor kiadta a „Vollständige Beschreibung der königl. freyen Hauptstadt Ofen..“ című könyvét, hogy rajzolná meg részére Buda látképét Mátyás király korában és adná vissza egy sikerült rajzban azt is, milyen is Buda az időtájt, 1822-ben. —162.

NAMÉNYI LAJOS

METSZETEK A XIX-IK ÉVSZÁZAD ELEJÉRŐL. A Tudományos Gyűjtemény című folyóirat 1826-ik évi II-ik kötetében (127. lap) maga a szerkesztő, Thaisz András, ily feliratú cikkecskéjében: „Gömör Vármegyei Tájékok Rajzolatjai“, tudatta, hogy a föntebbi címen „hat nevezetesebb Gömör Vármegyei Tájékoknak Rajzolatjai készülnek, ú. m.

1. Bartova.
2. Csetnek mező-városa.
3. Rozsnyó-Bánya mező-városa.
4. Krasznahorka vára.
5. Murány vára és
6. Murány-allya mező-városa.

Mind a hatnak előfizetési ára 12 frt volt váltó cédulában. Ebből 1826 elején már négy darab megjelent.

A képeket természet után rajzolta: Boutibonne Lajos; kőre rajzolta: Lántz József; kőre edzette: Schmid János. Magukra a képekre a következő dicséretet mondja Thaisz: „A felvételnek hűsége, a helyesen választott szempont, a' Rajzolatnak finomsága 's csinossága, és az edzésnek tisztasága, ezen szép Bazeli Velinre nyomott Rajzolatokat, Európának e' nemben készült legszebb Rajzolatjai közé helyeztetik“. —163.

BAYER JÓZSEF

GERSTNER JÓZSEF, RÉZMETSZŐ. Eszéken született. A Pallas Lexikon, Wurzbach, Brockhaus (bár külföldön is működött) nem ismerit. Működési ideje 1768—1813 közé esik. Ismert rézmetszetei:

1. Regényjelenet: Stehen Sie auf, lieber Graf! F. Mathei után. (k. 8r.)
2. Regényjelenet: Sie sind beide dein. F. Mathei után. 8r.
3. Regényjelenet: Bist du nicht, Mutter, Unglücklich? Maillard után. (k. 8r.)
4. Történeti képek: Béla wählt zwischen Schwert und Krone. Loder után. (l. Geschichte von Ungarn. I. B. I. Abth. 8r.)
5. Friedrich von Oesterreich. Loder után. (l. u. o. I. B. II. Abth. 8r.)
6. Orena merénylete. (l. Janisch-Szekér Joachim: Franciaország története. Pest, 1810. I. köt. 8r.)
7. Königsee gegen Mittag.
8. Königsee gegen Mitternacht.
9. Der Glockner an der Salmhöhe. Vallé képe után.
10. Fall des Leiterbaches an der Pasterze. Mailard után.
11. Möll-Fall bey Heiligenblut. Mailard után. —164.

NAMÉNYI LAJOS

MŰVÉSZETI IRODALOM

FESTÉSZET.

Poll Hugó. Írta Gerő Ödön. Művészeti krónika, II. 6

A temperafestésről és Istvánffy Gyula képeiről. Írta S. Pálmi Béla. Különlenyomat a kolozsvári „Fáklya“ 1905. évi május 11-iki számából.

A nagy illusztrátor (Zichy Mihályról). Írta Nikelszky Géza. Budapesti Napló, jún. 23.

Harmadik Miksa főherceg oltára a Magyar Nemzeti Múzeumban. Írta dr. Éber László. Archaeologiai Értesitő, új folyam, XXV. 3.

SZOBRÁSZAT.

A Kossuth- és Szabadságharc-szobor biráló-bizottsága ellen beadott memorandumot ismertették a napilapok máj. 20-iki számai.

Szobrok. Írta Saul. Magyar Szó, máj. 21.

A csatádi Lenau-szobor. Budapesti Hírlap, jún. 13.

Barabás Miklós síremléke. Írta Md. Bud. Hírlap, jún. 7.

Szent László nagyváradi lovasszobra (a Kolozsvári testvérpárról). I. Írta Bagyary Simon, II. Írta Kárász Leo. Archaeologiai Értesitő, új folyam XXV. 3.

A szabadságharc-szobor. Irta Malonyay Dezső. Budapesti Hírlap máj. 5.

ÉPITÉSZET.

Palóczi Antal. Írta Erős Gyula. Budapesti Napló, máj. 20.

Szeged-Rókus temploma. Írta Sz—y. Vállalkozók Lapja, júl. 12.

A (nagyváradi) görög katholikus püspöki székház. (Ifj. Rimanóczy Kálmán műve.) Írta dr. Némethy Gyula. Tiszántúl, jún. 11.

A kultuszminiszterium tervpályázata (Alpár és Lechner művei). Az Ujság, jún. 17.

A kultuszminiszterium palotája (tervpályázat). Írta Gerő Ödön. Pesti Napló, jún. 17.

Das Palais des Unterrichtsministeriums. Neues Pester Journal, jún. 17.

Dankend Saldirt! Kortes úr bajban. Független Magyarország, jún. 17.

Panama egy emberért. A kultuszminiszterium palotájának tervrajzai. A Polgár, jún. 17.

A kultuszminiszterium új palotája. Magyar Nemzet, jún. 17.

A kormány jutalmaz. A kultuszminiszterium tervpályázata. Zala és Quittner tiltakoznak. A Nap, jún. 17.

Művészet és maffia. A Berzeviczy zsürije. Alpárék milliós panamája. Magyar Hírlap, jún. 17.

Megint Cigleristák. Írta Ág. Népszava, jún. 18.

E határozatot a közmunkák tanácsa helybenhagyta. Elintézést nyert továbbá Fleischmann Lipót, a Magyar-belga Fémipar r.-t, dr. Perl Soma, Kelemen István, a Marillavölgyi betéti társaság, Sepsi István, Bloch és Holitscher, a Magyar Acetylen r.-t., valamint Klein József és társa felebbezése.

A magánépítési bizottságnak május 17-én tartott ülésén *új építkezésre nyert engedélyt:*

37294. Özv. Jamniczky Lajosné és tsai, Felső-erdősor 37. háromemeletes ház; terv. Jamniczky Gyula.

41653. Joó Lajos, Bors-u. 1939/3. hrsz. háromemeletes ház; terv. Fodor Gyula.

38286. Engel Mihály, Bástya-u. 233. hrsz. kétemeletes ház; é. m. Jónás Zsigmond.

35082. Keppich Gyula, Aréna-út 4161/6. hrsz. kétemeletes ház; terv. ~~Heidlberg~~ Zsigmond.

36372. Lakovits József, Dévényi-út 1553. hrsz. emeletes ház; terv. Bihari Benő.

42148. Oeder Ferenc, Cserkesz-u. 13. földszintes ház; é. m. Fazekas I.

38151. Teknyős Károly, Rákospatak-u. 13. földszintes ház; é. m. Stromayer Antal.

37750. Profusz János, Frangepán-u. 53. két földszintes ház; é. m. Ertl Ferenc.

36226. Iricsek János, San-Marco-u. 88. földszintes ház.

38714. Bartha Domokos Magyarádi-út 8. földszintes ház; terv. Hoepfner Guidó.

37524. Petheő Mór Országbiró-u. 212. hrsz. földszintes ház; é. m. Marton László.

42150. Beckmann Ádám Palóc-u. 10. földszintes ház; é. m. Scheiring János.

42136. Halász Ferenc Zöldmáli-ut 5889. hrsz. nyaraló; é. m. Kis J. J.

36371. Prokisch János Erzsébet királyné-ut 19. földszintes ház.

Átalakításokra:

41187. Balog Sándor, Nefelejts-u. 39.

32794. Leitner M. Lipót, Klapka-u. 2.

41676. Schwarzl József, Karpfenstein-u. 20.; é. m. Ofenbeck Mihály.

41341. Orbán József, Illés-u. 5.

41216. Felhofer József, Fehérvári-ut 5.

41218. Baron Zsigmond, Gólya-u. 3.

40109. Motyán Károlyné, Ráday-u. 26.

42145. Reich Jakab, Szív-u. 42.

40081. Buzadics József, Teréz-körút 3.

Jóváhagyásra ajánltattak:

37505. Reich Anna, Babér-u. 62.

40124. Kellner István, Tárogató-út 7906. hrsz.

38021. Fémmüvek és felszerelési gyár r.-t., Szentendrei-út 13.

40858. Merkur bank r.-t., Váci-u. 37.

40139. Ganz és tsa, Kőbányai-út 8628.

37134. Szabó Miklós, Alkér-u. 7.

37741. Kröszl Mihály, Mogyoródi-út 4.

40130. Gabányi Miklós, Kálvária-tér 19.

42149. Devecis Gyula, Bérkocsis-u. 35.

36777. Reisz Ábrahám, Lipót-körút 10.

39506. Wippler és társa, Mohács-u. 1750. hrsz.

36370. Freund Henrik, Bodor-u 1454. hrsz.

38711. Első magyar csavargyár r.-t., Váci-út 1477/5. hrsz.

37742. Nordio Nazareno, Tököly-út 148.

38038. Dr. Taffler Ármin, Váci-út 8.

35747. Keller Gyula, Kövér Lajos-u. 30.

38022. Schwimer Sándor, Ménesi-út 13369/1. hrsz.

39487. Lapidesz Mór, Magdolna-u. 6374. hrsz.

42135. Nagy Imre, Pasaréti-út 6726.

39418. Jancsurák Gusztáv, Ferenc-u. 8994. hrsz.

36743. Hubert József, Amerikai-út 1881. hrsz.

40104. Holczmann Henrik, Hunyadi-u. 12.

Gépekre és felvonókra:

37534. Illéss Ferenc, Dohány-u. 5105. hrsz.

37289. Bartkó János, Kárpát-u. 8.

36405. Bpesti takarékpénztár, Andrássy-út 5.

36237. Mocsonyi Antal, Erzsébet-tér 701. hrsz.

36229 Freissler Antal, Thököly-út 1.

35470. Kosár István, Vörösvári-u. 906. hrsz.

33570. Posner Alfréd, Csengery-u. 4016. hrsz.

31926. Haverland Antal, Oszlop-u. 2606/1. hrsz.

38754. M. kir. állatorvosi főiskola, Rottenbiller-u 23.

38738. Gomperz L. és tsa, Papnövelde-u. 1.

38039. Balog Sándor, Nefelejts-u. 39.

Elutasíttatott:

38145. Magyar temetkezési vállalat r.-t., Örömvölgy-u. 7237. hrsz.

36233. Szaurász A. cég, Losonci-u. 6581. hrsz.

40482. Kurländer Antal, Rózsa-u. 63.

38713. Keleti Lajos, Baross-tér 15.

35476 Csapkovits Jánosné, Hársfa-u. 5.

40390. Szekeres János, Logody-u. 1855. hrsz.

41675. Mathediesz M., Karpfenstein-u. 19.

41662. Kovald Emil dr., Szövetség-u. 35.

TERVPALYÁZATOK.

jún.	*1.*	Igazságügymin.: Kézdivásárhelyen törvényszék és fogház (l. a f. é. 14. számban).
„	*1.*	Miskolci görög katholikus egyház: templom terve (70000 k.)
„	*1.*	Vallásmin.: Sárospatakon tanítóképző intézet; díjak 2000, 1500, 1000 k. (l. lapunk f. é. 19. számában.).
„	*6.*	I. Horvát takarékpénztár Zágráb: bankpalota-tervezés: díjak 3000, 2000 és 1000 k.
„	*15.*	Ceglédi ipartestület: fürdő-, hivatal- és vendéglő-épület tervei; díjak 400, 200 és 100 k.
„	*30.*	A római kiállítás végrehajtó bizottsága: modern lakóházak; díjak: 150.000, 100.000, és 50.000 lira. Nemzetközi pályázat.
júl.	*1.*	Karcag város: a városház újjáépítésének tervei; díjak: 1200, 800 és 400 k.
aug.	*31.*	Szamosujvár város polgármestere: vigadótervezés; díjak: 2000, 1200 és 800 k.
szept.	*30.*	Vallásmin.: Rákóczi-síremlék (250000 k.); díjak: 6000, 5000, 2×3000 és 2000 korona. (L. lapunk 1908. 39. sz.)
okt.	*30.*	Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: Ybl-pályázat: aranykönyv.
„	*31.*	Erzsébet-emlék Budán; díjak 6000, 5000 és 4000 k.
nov.	*27.*	Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: falusi iskola tervei; díj: ezüstérem és 100 k.
1910. jan.	*3.*	Magyar Mérnök- és Építész-Egylet: nagy árúház tervei; díjak: aranyérem és 1200 k.
júl.	*1.*	Zalaegerszegi szoborbizottság: Csányi László szobrának tervei (30—50 ezer k.); díjak: I. megbízás, II. 500 k., III. 250 k.

VERSENYTÁRGYALÁSOK.

máj.	*23.*	Battonyai g. kel. szerb hitközség: **templomjavitás** (9761·21 és 4428 k.).
„	*23.*	Miava község (Nyitra m.) előlj.: **irodaépítés.**
„	*23.*	Dettai tűzoltó-egylet: **tűzoltó- és víztorony** építése 24100 k.
„	*24.*	Veszprémi á. é. hiv.: **műtárgyhelyreállítás.**
„	*24.*	Lőcsei á. é. hiv.: **templom- és paplak-helyreállítása** O-Lublón 615·11 k.
„	*24.*	Pozsonyi á. é. hiv.: **iskolák építése** Halmoson.
„	*24.*	Besztercebányai á. é. hiv.: **iskolaátalakítás** 11052·21 k.
„	*24.*	Szepesremete község előlj.: **községi házak fölépítése.**
„	*24.*	Alispán, Nagybecskerek: **338 gazdasági munkásház építése.**
„	*24.*	Vallás- és közoktatásügyi miniszterium: **főgyimnasium építése** Tordán; bp. 250.000 k.-ig 5%, azonfelül 2%.
„	*24.*	Rózaszentmárton község (Heves m.) előlj.: **iskola- és tanítólakás építése** (15121·57 k.).
„	*24.*	Lugosi á. é. hiv.: **óvoda-építés** (3220·61 k.).
„	*24.*	Pozsonyi á. é. hiv. **iskola és tanító-lakás építése.**
„	*24.*	Nagyváradi á. é. hiv: **iskolaépítés.**
„	*24.*	Alsókubini á. é. hiv.: r. k. **egyházi épületek tatarozása** (7924·72 k.).
„	*25.*	Vallás- és közoktatásügyi ministerium: a székelykeresztúri új **tanítóképző intézet építésének összes munkái.**
„	*25.*	Lugosi g. kath. püspökség: **templomépítés** Klopodián (16706·97 k.).
„	*25.*	Zombor város tanácsa: **kioszképítés.**
„	*25.*	Ungv. honvédparancsnoks: **lőtérhelyreállítás** (5168·42 k.)
„	*25.*	Szanád község (Torontál m.) elülj.: **artézi-kútfúrás.**
„	*25.*	Budapesti fővámigazg.: **bádogfödés.**
„	*26.*	Lipótmezei elmegyógyintézet igazg.: **keramitburkolás.**
„	*26.*	Széplak (Bihar m.) község előlj.: **kockakő-járdaburkolás** bp. 900 k.
„	*26.*	Eger város polgármestere: **lelkészlakás-építés.**
„	*26.*	Nyiregyházi á. é. hiv.: **útépítés** Demecseren.
„	*26.*	Esztergomi á. é. hiv.: a dunahíd falazatának **javítása, faburkolása** és **mázolása.**
„	*27.*	Rimaszombati á. é. hiv.: r. k. **épülettatarozások** (1595·78 k.).

máj. 27. Rimaszombati á. é. hiv.: pénzügyőri **kaszárnya javítása** (6455·16 k.).
„ 27. Máv. szegedi üzletvezetőség: **mozdonyszinépítés** Samácon; bp. 1000 k.
„ 28. Máv. igazg.: Nagyszebenben **fordító korong** (l. a hirdetések közt).
„ 28. Hódmezővásárhely város tanácsa: **közvágóhíd építése.**
„ 28. Máramarosszigeti á. é. hiv.: **iskolaépítés** (75137·35 k).
„ 28. Nagykárolyi honvédparancsnokság: **lőtérhelyreállítás** (3719·69 k.).
„ 28. Szolgabírói hiv.: Tab (Somogy m.): **bétonáteresztők építése** (691, 673, 240 és 298 k.).
„ 28. Varjas község (Temes m.) előlj.: **uteaburkolat.**
„ 28. Zalaegerszegi á. é. hiv.: 14 db **átereszto építése** (6200·49 k.).
„ 28. Debrecen város polgármestere: **családház építése.**
„ 28. Budapesti szfőv. tanácsa: **IX. Gr. Haller-u. csatornázása**; bp. 990 k.
„ 29. Csongrád vm. alispánja Szentes: **munkásházépítés.**
„ 29. Martonos község (Bács m.) előlj.: **járdaburkolás** bp. 80 k.
„ 29. Eszterházi hercegi uradalom, Eszterházán: **gazdasági építkezések** 247956·36 k.
„ 26. Sámod község (Baranya m.) előlj.; **körjegyzői lakás építése.**
„ 29. Magyaróvári á. é. hiv.: **iskolaépítés** (28552·39 k.).
„ 29. Alispán, Pécs: 13449 *m* **útépítés.**
„ 29. Sarkad község (Bihar m.) elül.: **kútfúrás.**
„ 29. Kiskozár község (Baranya m.) előlj.: **körjegyzőiroda építése** (27799·76 k.).
„ 29. Székelyudvarhelyi á. e. hiv.; **hidak építése** (4777, 2166, 4970, 4303 és 1360 k.).
„ 29. Temesbégavölgyi víztársulat, Temesvár: **új vasbéthonid.**
„ 30. Újszentpéter község (Torontál m.) előlj.: **községház és jegyzőlakás építése** 16955·52 k.
„ 31. Gr. Andrássy-uradalom, Letenye (Zala m.): **béton- és kőművesmunka.**
„ 31. Kölpény község (Bács m.) előlj.: **óvodaépítés** (15632·97 k.).
jún. 1. Tass község: **iskolaépítés.**
„ 1. Gyulai ref. egyháztanács: **templomjavítás.**
„ 1. Lőcsei á. é. hiv.: **épülethelyreállítás** 501, 9385·07 k. és napszám.
„ 1. Nagykáta község előlj.: **boltépítés.**
„ 1. Gelénesi (Bereg m.) ref. egyházközség: **templomépítés**; (32362·67 k.).
„ 1. Lőcsei á. é. hiv.: **kerítésjavítás** Poprádon (1440·64 k.).
„ 1. Balmazujváros község (Hajdu m.) elülj.: **120 munkásház építése.**
„ 2. Budapesti á. é. hiv.: **tanítólakás** építése G.-györkön.
„ 2. Beregszászi á. é. hiv.: **iskola- és tanítólakásépítés.**
„ 2. Ladánybene község (Pest m.) elülj.: **jegyzői lakás építése.**
„ 2. Lőcsei á. é. hiv.: **hídhelyreállítás.**
„ 2. Zombori alispáni hiv.: **útépítés.**
„ 2. Székelyudvarhelyi á. é. hiv.: **bétonáteresztők építése** 6342·94 k.
„ 2. Vallás- és közoktatásügyi minisztérium: **tanítóképző és internátus építése** Sztubnya-fürdőn.
„ 2. Herkules-fürdő igazg.: **vízvezetéki alkotórészek** (l. a hirdetések közt).
„ 2. Beregszászi á. é. biv.: **2 iskolaépítése.**
„ 3. Trencsén á. é. hiv.: **iskolaépítés.**
„ 3. Magyaróvári á. é. hiv.: **iskolaátalakítás** (5509·57 k.).
„ 3. Máv. jobbparti üzletvezetőség: Bánhidán altiszti **lakóház** (l. a hirdetések közt).
„ 3. Gömör m. alispánja, Rimaszombat: **útépítések** (107799·48 és 70063·37 k.).
„ 3. Ungvári á. é. hiv.: **iskolaépítés** (15391·73 k.).
„ 3. Párkány község (Esztergom m.) előlj.: **vendéglőépítés.**

jún. 3. Trencséni á. é. hiv: **iskolaépítés** Alsószúcson és Berekfalun.
„ 3. Szabadka város polgármestere: **útépítés.**
„ 3. Pándorfalu község (Moson m.) elülj.: **iskolaátalakítás** (5509·57 k.).
„ 3. Kassai á. é. hiv.: elemi **iskola építése.**
„ 4. Sopron város polgármestere: **szinházépítés.**
„ 4. Budapest székesfőv. tanácsa: **közcsatornaépítés** III., Zátony-, IV. Üteg-, Lovag-, Kmetty- és Gömb-, VIII., Csokonay-utcában, bp. 90, 230, 500, 200, 280 és 380 k.; **makadamburkolás** és **járdakövezés** a Műegyetem-rakparton és Bertalan-utcában, bp. 2650 k.; **kövezés** a III., Tímár-utcában, bp. 130 k.; **kövező előmunkák** VI., Király-, VIII., Vas-, IX., Angyal-utcában, bp. 1330, 250 és 140 k.; **járdaaszfaltozás** III., Zátony-, VI., Király-, VIII., Vas-, IX. Angyal-utcában, bp. 63, 1570, 450 és 150 k.; **kocsiútaszfaltozás** VI., Király-utcában *a)* tömörített aszfalt, bp. 8570 k.; öntöttaszfalt, bp. 1230 k.; VI., Hunyadi-téren, VIII., Vas-, IX., Angyal-utcában bp. 300, 1000 és 150 k.; **útkövezés** III., Zátony-, Rupp Imre-, V., Árboc-utcában, VIII., Teleky-téren és Ér-utcában bp. 77, 300, 620 és 300 k.
„ 5. Rimaszombati á. é. hiv.: **paplakás építése** (4398·90 k.).
„ 5. Aradi á. é. hiv.: 7·90 *m* **híd átalakítása.**
„ 5. Sepsiszentgyörgyi m. kir. pénzügyigazg.: **laktanya-tatarozás.**
„ 5. Komáromi á. é. hiv.: **hídépítés és útrendezés.**
„ 5. Kiss F. erdőtanácsos: **iskolák tatarozása** (14000 k.).
„ 7. Győri á. é. hiv.: **műtárgyak építése** 1909-ben.
„ 7. Tolna m. alispánja Szekszárd: **épületek tatarozása** (2282, 1194 és 1495 k.).
„ 7. Dési á. é. hiv.: **két iskolaépítés** (39930·68 k.).
„ 7. Deési á. é. hiv.: **iskolahelyreállítás** 22.977·87 k.
„ 8. Máv. igazg.: a budapesti Andor-utca **feltöltése** (l. a hirdetések közt).
„ 9. Sarkad község: 6000 *m²* **bétongyalogútburkolat** (l. a hirdetések közt).
„ 9. Fiumei dohánygyár igazg.: **padlózás és tetőfedés.**
„ 10. Bajai járásbíróság: **épülethelyreállítás.**
„ 12. Nagyváradi honvéd hadapródiskola: **vízvezeték és padozás** 13560 és 28629·27 k.
„ 14. Zalaegerszeg, alispán: 1910—1915. évben évenkint 270000 k. **útfedőanyag** szállítása.
„ 15. Hódmezővásárhely polgármestere: 8·954 *km* **útépítés.**
„ 15. Máv. igazg.: Maroshíd **alapozása és falazása** (l. a hirdetések közt).
„ 15. Komáromi á. é. hiv.: **hídépítés és útrendezés.**

VERSENYTÁRGYALÁSOK EREDMÉNYE.

A kelenföldi váltótorony építésére legolcsóbb Wellauer Károly ajánlata 12380 k.-val.

Balatonkeresztur-fürdő magasépítkezéseinek munkáját elnyerte Müller Ede 45450 k. árban.

A monori nagyvendéglő és vigadó építésére legolcsóbb ajánlatot tett Bona Gábor 67316 k.-val.

A temesmegyei Soósdon emelendő iskolára legolcsóbb ajánlatot tett Klein és Virágh 24304 k. árral.

A zentai templom- és paplaképítésre legjutányosabb Temesvári és Szegő ajánlata 80133 k. árban.

A Máv. Adonyszabolcs állomás épületeire legolcsóbb árral (41279 k.) Schmidt és Sonnenberg ajánlkoztak.

A kassai korcsolyacsarnok építését Fekete Fülöp nyerte el 65000 k. árral.

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár **GARVENSWERKE WIEN,** ≫ II. Handelsquai No. 130 ≪
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

"SATORIN"-KŐHABARCS-ANYAG Olcsó és kitünő épitő anyag. Fagymentes, szintartó, kőkemény, plasztikus.

Több szinben szállitja: **SÁTORI-GYÁR, BUDAPEST, IX., Dandár-utca 25.**

Jónás Zsigmond és Ödön

A Tolnai Világlap
háza repr.

Bierbauer Virgildr

A háború előtti
Budapest építésiete.
Évk KMT. 1929
182, 186 l.

K.

M A.-G. BUDAPEST

E ART SOCIETY BUDAPEST

Jónás Zsigmond MDK

Épitészeti vázlatok

Utszéli kápolna

Utszéli kápolna, vizf.

Park bejáró, krétarajz

Mücsarnok 19o5/6. téli kiáll.

Jónás Zsigmond MDK

Crematorium metszete, vizf.

Török bankház pályaterve I-II. toll.

Műcsarnok 1905/6. téli kiáll.

Jónás Zsigmond MDK

Crematorijm, szénrajz

Crematorium columbariummal, vizf.

Épitészeti vázlatok

Crematorium belső távlati kép,kréta

Mücsarnok 1905/6. téli kiáll.

Jónás Zsigmond

MDK

Ünnepélyek csarnoka a Városligetben I-V.

A M.M.és É.E.aranyérmével kitüntetett pályaterv

Micsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

MDK

Jónás Zsigmond

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig. MMÉEKözl.Havi Füzetei 1926.III.évf. 9-12.sz. 127-150.l.

MDK

Jónás Zsigmond és Dávid épitészek

A Folyam-és Tengerhajózási r.t. uj palotája tervpályázatán pályamunkájukkal 1500 koronás III. dijat nyertek

Müvészet 1910. 223.l.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid

A Dohány-utcai templom épitésére kiirt pályázaton 3000 pengős jutalommal tüntették ki

Zsidó épitőművészet. Mult és Jövő. 1928. dec. 419.l.

MDK

Jónás Zsigmond építész

A Megfagyott Muzsikus extra száma a 39. évford. 1898-1937. 15. l. képpel.

M. D. K.

JÓNÁS Zsigmond építész

Csáky-utca 12. sz. alatti ház Jónás Dávid építésszel

Kép

Budapester Neubauten, Wien, Schroll, 1908.

19. kép

MD K

130173. Jónás Zsigmond, épitész

Jónás Dáviddal együtt tervezte a Beer Arthur, Pannonia-u. 1236 hrsz. négyemeletes házat.

Épitö ipar. 1908. jun. 21. 25. sz. 259. l.
Magánépitkezésre nyert engedélyek.

MDK

Jónás Zsigmond és Dávid épitészek

Tér és Forma, 193o. 9.sz. 383 1. kép.

Jónás Zsigmond MDK

építész

Az egykori Tolnai-féle nyomdaház /Dohány utca/

Jónás Zsigmond és Ödön.

303.o.

Borsos Sódor-Zádor: Budapest. . Bp. 1959.

MDK

Jónás Zsigmond és Heidelberg épitészek

Magy. közmühelytelep Erzsébetfalván. Épitő Ipar, 1900, 32 és 33. szám.

MDK

Jónás Zsigmond és Heidelberg épitészek

A Mezey Lajos féle villa Bp.Bulyovszky-u.3.
Épitő Ipar, 1903. 25.sz. képekkel

MDK

Jónás és Heidlberg

a Török-bankház tervpályázatán pályamunkájukat 2oo koronáért megvásárolták

Művészet 1905. 2o2.l.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond

a Magyar Kir. Folyam-és Tengerhajózási RT. által épittetendő ház tervpályázatán 1500 koronás III. díjat nyertek

Magyar Épitőművészet 1910. 5. sz. 32.l.

MDK

Jónás Zsigmond és Jónás Dávid

a Magyar Kir. Folyam-és Tengerhajózási RT. által épitendő ház tervpályázatán 1500 koronás III. dijat nyertek

Magyar Épitőmüvészet 1910. 5. sz. 32.l.

MDK

Jónás Zsigmond és Heidelberg építészek

Magyar Pályázatok, 1903. 1.sz. 21-22, 34 l.

M.D.K.

Jónás Zsigmond, építész

a Magy. Mérnök és Építészegylet pályázatán hadicmlék-pályatervét 9 építésztársával együtt az „Isten Kardja" motívum köré csoportosította, akik a legfulcsibőrőbb anyagokból, különböző helyeken megvalósítandó terveket hortak javaslatba.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1916. XXXVII. évf.

jan. 19. dz, 3. old.

MDK

Jonás Zsigmond

Jónás Dávid és Zsigmond: A "Phönix" biztosító bérháza. Alaprajz.

Magyar Épitőművészet, 1931. 4-6.sz. 31.lap

MOK

Jónás Zsigmond műépítész

Jónás Dávid és ő tervezték a X. ker. Jászberényi út 36-38. sz. alatti két háromemeletes bérházat. Az épületek 1911. augusztus 1-én váltak lakhatóvá.

Dr. Sidó Zoltán: Budapest fővárosi lakásügyi intézményei.

Városi Szemle, Bp. 1912. V. évf. 729. l.

Jónás Zsigmond, építész M.D.K.

ünnepélyek csarnokára kiírt egesületi nagpályázaton 1906-ban aranyérmet nyert.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Évkönyve, Bp. 1912. XII. 37. old.

Jóriás Zsigmond, építész M.D.K.

tervének ismertetése, mellyel az Egylet 1905/06 évi építészeti nagypályázatát egy ünnepélyek csarnoka számára készített pályaművével megnyerte.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1906. 40. kőt. XI–XII. fűz. 301. old.
XIX.–XXI. rajzm.

MDK

377. Jómás Zsigmond,ép.

Szül.: 1879.Budapest. Okl.kelte: 1903 Sz.: 3043.

A m.kir.József Műegyetemen oklevelet, abszolutori umot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névje zére 1873-1928-ig.

MP-IP -MP-MÜV. 1931.márc.1. 41.l.

MDK

Jonás Dávid és Zsigmond építészek.

a Szervita-téren Szénásy Gyula és Bárczai ~~KÁJKK~~ András áruháza. 1907.

Thirring.Bpest. 62.1.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek közös terveik: az Arany János-utcai Goldberger -ház, a Szénássy és Bárczay -cég épülete, a Tolnai Világlapja Dohány-utcai palotája, amely ujszerü törekvéseivel egyik elöfutárja vol a modern magyar épiteszetnak./

E.G.I. 513.1.

MDK

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond, építészek

Közös további terveik: Számos villa, és bérpalo
igy legujabban a Pannonia-utcai Phönix-házcsop
port. - Az Erzsébet-sugárut torkolatának kiképzé
sére hirdetett tervpályázaton az egyik első di
jat nyerték.

E.G. I. 513.1.

MDK

Jonás Dávid és Zsigmond .építészek.

Zsidó templom Budán .

Irta: Ezrey. Vállalkozók Lapja. jan.7. 1914.
" " " " 1914.márc.18.

MIK

Jónás Zsigmond és Ödön? építészek.

A Tolnai Világlap háza. Repr.

Bierbauer Virgil dr.: A háboru elötti Budapest építészete.
Évk. KMT. 1929. 182,186.l.

Jónás Dávid és Jónás Zsigmond építészek

A MEFTER Mária Valéria utcai palotájának tervpá
pályázatán 1500 koronás III.dijat nyerték.

Magyar Építömüvészet. 1910. 5.sz. 32.l.

MIK

Jónás Dávid és Zsigmond

irod.

Magyar Épitömüvészet. 1911. 2.sz. 1.1.

Magyar Épitömüvészet. 1910.7.sz. 11-13.1.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond ép.-k
Bpest.

irod.

Magyar Építömüvészet.
1903. 12. sz. 23.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond.

irod.

Magyar Pályázatok.
1907. 6.sz. 9-10.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond.ép.-k ill.müépitészek.

Pannonia-utca.

Szervita-tér.

Széna-tér. Takarékpénztár.

Bpujép.

MDK

Dávid

Jónás Zsigmond és Zsigmond építészek

Budapest.

irod

Magyar Építömüvészet. 1908. 5. sz. 22.1.

Magyar Építömüvészet. 1909. 8-9. sz. 16-17.1.
18.1.

MDK

Jónás Zsigmond építész, Bp.

A pozsonyi Vigadó tervpályázatán... Vállalk. Közl. 1906. aug. 29. 6. l.

Jónás Zsigmond MDK

Jubiláris épitészeti kiállitás a Mücsarnokban. Épitőmesterek Lapja. A Munkaadó 1943. dec. 13.

Jónás Zsigmond MDK

épitész, V. Pannonia u.1236 hrsz. 4 em. ház.

Magánépitési engedélyek Budapesten.
Vállalkozók Közlönye, 1908.jun.17.

MD K

Jónás Dávid és Zsiga.

Esposizione Internazionale di Belle Arti Roma Ungheria. Bp. 1911. 235.l.-tól.

Római nemzetk.kiáll. Kat. 1911. 233-237.l.

MDK

Jónás Dávid és Zsigmond, építészek.

Meglicsért terv. 9-lo.l.
A földmivelésügyi minisztérium pályaterve.
Főhomlokzat. Homlokzatterv. 2.3.sz.

Repr. 9,lo.l.

Magyar Pályázatok. 1907. 6.sz. Képekkel.

M. D. K

JONÁS Zsigmond epitész

Bp. VIII Dohány utcai tisáphár

(Tolnai Világtorja)

Törzlerverő Jonás D.

Gerő László: Építészeti stilusok

Bp. 1957. 132 l.

M.D.K.

Jónás Zsigmond és Dávid, építészek

ujságháza [Nagmező-u.] Tolnai-Világtap. és Phönix-bérháza [Wahrmann-u.] tervei és fényképei szerepeltek a XII. nemzetközi építészkongresszus münczarnoki tervkiállitásán. 1930. szept. 8-15.

Magyar Vilmos: A XII.nemzetközi építészkongresszus tervkiállitásának mérlege,

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye,, Bp. 1930. 64.köt. 380.old.

M.D.K.

szkongresszus
ege,

özlönye,, bp.

Jónás Zsigmond, építész M.D.K.

terverte a Nádor-u.-József Attila-u. sarkán álló, Angel-Osztrák Bank tulajdonát képező ház három emelettel való megtoldását, az első világháboru után. A házat eredeti formájában Pollack király saját magaszámára építette. Az átépítés művészi finomságairól, szerző nagy elismeréssel nyilatkozik.

Vámos F.: Budapest városképének átalakulása József nádor korától napjainkig.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1926. 60. kót. Havi Füzetek, III. évf. 9-12. sz. 141-142. old. 10. á.

Jónás Zsigmond MDK

épitész
Családi lakóház.

Műcsarnok 1934.dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Jónás Zsigmond MDK

épitész
Ujságpalota
A Phönix Biztositó Társulat bérháza

Mücsarnok 1934 dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

JÓNÁS Zsigmond építész

Dohány utca V. Tolnai Vilaiglap-
ház

Társtervező: Jónás Ödön

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 314.

Jónásin Gyula

1911/12 – 1914/15 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

96. l.

Jónás Zsigmond

Műcsarnok
1914. tav. kiáll. 644-647

Szepesvármegyei árszabás, 1721-ből

VI. 208.

Jónás Zsigmond építész *) ~~szül.~~ 1879 ~~augusztus 6-án~~

Budapesten, (hol a ~~A budapesti~~ műegyetemen ~~végezte tanulmányait hol~~ 1903. ~~ban~~ szerzett) építészi oklevelet. ~~szerzett.~~

~~Ugyanez évben (a műegyetemen) Hauszmann tanár pályázatán első díjat nyert.~~

1903. a MÉSz Wellisch-pályázatán Utszéli kápolna c. pályatervével első díjat nyert.

1904. ~~ben~~ megkapta a Képzőművészeti Tanács építőművészeti ösztöndíját, mellyel Olaszországban folytatott tanulmányokat. ~~1905 ben Németországban, 1906 ban pedig Belgiumban volt tanulmányuton 1903-1903. a MÉSz Wellisch féle pályázatán (Utszéli kápolna cz. pályatervével) első díjat nyert. A következő évben készítette a Török bankház pályatervét, melyet az egyételtel tüntettek ki. A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet~~

A MMÉE 1905-6. ~~és~~ nagypályázatán Ünnepélyek csarnoka cz. pályatervével aranyérmet és ~~1200 koron~~ utazási ösztöndíjat ~~nyert~~ kapott. 1905. ~~ben~~ Németországban, 1906. ~~ban pedig~~ Belgiumban volt tanulmányuton. ~~1908 végéig készült művei közül említésre méltók: a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1903-4. évi nagypályázatára beküldött krematorium terve, a (budapesti) IV. Szervita tér 2 és II. Szena-tér 2 sz. alatti bérházak terve, a földmivelésügyi minisztérium épületének pályaterve és a Belvárosi Takarékpénztár pályaterve. 1908 ban az utszéli kápolna, a pozsonyi vigadó és az ünnepélyek csarnoka cz. pályaterveivel részt vett a VIII. nemzetközi bécsi építész kongresszus kiállításán.~~

Magyar reálpolitika

Világszerte mély fellélegzéssel fogadta a közvélemény annak a beszélgetésnek nyilvánosságra hozatalát, mely *Sztálin* generalisszimusz és *Stassen*, a republikánus párt elnökjelöltje között folyt le nemrég Moszkvában. Sztálin nyilatkozata nagy mértékben csökkentette azt a csüggedést és aggodalmat, melyet az eredmények nélkül feloszlott moszkvai konferencia után keletkezett nemzetközi bizonytalanság okozott.

Sztálin bölcs és reálpolitikai megállapításainak következményeit nálunk is le kell vonni úgy külpolitikai, mint belpolitikai vonatkozásban.

Ahogy Sztálin elítélte a nemzetközi politikának egyik veszedelmes jelenségét, azt, hogy az egyes propagandacentrálék különféle agitációs jelszavakkal igyekeznek éket verni a szovjet—amerikai együttműködés közé, ugyanígy kell a belpolitikában is véget vetni a demokratikus pártok egyes túlbuzgó propagandistái által irányított és hangszerelt támadó hadjáratoknak, amelyet elsősorban a Független Kisgazdapárt politikájának jóhiszeműsége ellen folytatnak. Sztálin a szövetséges hatalmak győzelmének egyik titkát árulta el, amikor rámutatott arra, hogy Roosevelttel való tárgyalásai során nem nevezgették el semminek se egymást, de megvalósították az együttműködést és megverték az ellenséget.

Ez a világos útmutatása a Sztálin-nyilatkozatnak a magyar belpolitikában: a demokratikus pártok együttműködése a demokrácia felépítésében és az ország gazdasági ujjáépítésében az örökös koalíciós válságok tartós idejű kikapcsolásával.

Külpolitikai vonatkozásban is sok megszívlelni való van a Sztálin—Stassen beszélgetésben. A generalisszimusz ismét a nemzetközi együttműködés mellett tett hitet és ezt a hitvallását ismét kiegészítette a szabad népek belső és külső függetlenségének elismerésével. „Mindenkinek megvan a joga ahhoz — mondotta —, hogy olyan rendszert kövessen, amilyet akar."

A magyar nép túlnyomó többsége azt a rendszert kívánja, amelyet a Független Kisgazdapárt politikai programja és világnézete fejez ki. Ezt a Szovjetunió kormányának feje és népe eddig is respektálta és továbbra is respektálni fogja. Ebből azonban magától értetődően következik, hogy a kisgazdapártnak olyan külpolitikát kell követnie, amely a Szovjetúniónak a magyar nép politikai ítélőképességébe vetett bizalmát fenntartja és megerősíti.

A Szovjetunió nem akar tőlünk mást, mint figyelemmel legyünk biztonságának érdekeire. Ha ezt soha nem tévesztjük szem elől, a Szovjetúnió, mint eddig is, támogatni fog szuverénitásunk teljes helyreállítására irányuló törekvéseinkben, politikai és gazdasági függetlenségünk fenntartásában és ujjáépítési erőfeszítéseinkben.

A kisgazdapárt külpolitikáját kezdettől fogva ezek a szempontok irányították.

Ezt a külpolitikát fogalmazta meg újra világosan és határozottan dr *Bálogh* István államtitkár, a párt főtitkára, a kisgazdapárt vasárnapi tömeggyülésén.

Magyarország nem követhet egyoldalú külpolitikát, még kevésbé elszigetelődési politikát. Őszinte barátságot kell ápolnunk a nyugati hatalmakkal, de sohse térhetünk le a debreceni kormány külpolitikájának útjáról, amely a Szovjetunióval való legszorosabb barátság felé vezetett. Ezt a barátságot nem szabad lazítani, de a szuverénitás helyreállítása után még szorosabbra kell fűzni.

Balogh István nem egyéni nézetét hirdette e szavakban, hanem pártja programjának sarkalatos tételét hangsúlyozta ki és ezen túlmenően a magyar nép reálpolitikáját fejezte ki, mely megérzi és világosan látja, hogy a mai bizonytalan és nyugtalan világban, mit súg életösztöne és mit ír elő a saját érdeke.

Rendőrségi hírek

Nagy gengszterbandát fogtak

Kedden beszámoltunk arról, hogy a rendőrség elfogta *Szabó* Dénes taxisofőr gyilkosait: *Schneider* Ferenc foglalkozásnélkülit és *Krisznyák* Ottót, akik az utóbbi időben kizárólag motorkerékpár- és autórablásokból tartották fenn magukat. A hétfői nap folyamán kézrekerült a rablóbanda többi tagja is. *Flostyák* Ottó aranyműves, *Pályi* József foglalkozásnélküli, valamint két fiatalkorú társuk és *Somogyi* József, aki ellen fegyverrejtegetés miatt folyik eljárás. Az elfogott gengszterbanda tagjai több útonállást és vetköztetést ismertek be.

Írógéptolvaj

A bűnügyi osztály nyomozói hosszas figyelés után elfogták *Müller* Lajos 39 éves volt magántisztviselőt, aki a felszabadulás óta sorozatos írógéplopásokat követett el.

Csaltak a sérült szem miatt

Kovács Huba MOGÜRT alkalmazott, aki a vállalat autóvezetői tanfolyamát vezette, *Dudás* Kálmán nevű barátját kérte meg, hogy a rendőrorvosi hivatalban helyette jelentkezzék orvosi vizsgálatra, miután az ostrom alatt egyik szeme megsérült és ezért néhány hónappal ezelőtt a főkapitányság orvosi hivatalában autóvezetésre alkalmatlannak minősítették. A rendőrorvos vizsgálat közben rájött a csalásra. Mindkettőjüket letartóztatták.

Tolvaj barátaő

Mészáros Mária 23 éves foglalkozásnélküli leány álkulcs segítségével betört barátnőjének, *Kepes* Zsuzsának a Mártirok útja 42. számú házban levő lakására és onnan két darab értékes Barabás-festményt vitt el. Értékesíteni nem tudta a képeket, mert nem akadt rájuk vevő. Mészáros Máriát elfogták és letartóztatták.

Megkerült a püspöki autó

1944-ben bevonultatták *Kolán* Miklós kolozsvári görögkeleti püspök Buick-gyártmányú luxusautóját. A kocsi Ausztriába került, ahol dr *Gönczi* Ernő ügyvéd, aki jelenleg egy gazdasági ügyből kifolyólag internálva van, az autót megszerezte magának, majd papirokkal együtt eladta az Első Magyar Kenderfonógyárnak. Nemrégen a püspök budapesti megbizottja felismerte a kocsit, amelyet visszaadtak most a püspöknek. Az internált ügyvéd ellen az eljárás megindult.

Aranyásás Újpesten

Nagy László fuvaros a Sabária-sörözőben egy kiló 30 gr aranyat akart eladni. Egy detektív figyelmes lett rá, bevitte a főkapitányságra, ahol Nagy azt vallotta, hogy az aranyat *Demecs* Béla 34 éves állítólagos baromfikereskedőtől kapta. Demecs elmondotta, hogy Ujpesten a Károlyi-utca 20-as számú házban lévő pincében konzervdobozban találta az aranyat. A nyomozás során kiderült, hogy az arany eredeti tulajdonosa *Jónász* Béla szobrászművész, akit családjával 1944-ben deportáltak. A család aranyékszereit ezt megelőzőleg elásták és a helyszínről tervrajzot készítettek, amely Demecshez került és ennek alapján találta meg az ékszereket. *Fodor* László kereskedő, Jónász veje, aki a deportált család egyetlen hozzátartozója, felismerte az ékszereket. Demecset letartóztatták.

Erélyes nyomozás az FTC-pályán történt szerencsétlenség ügyében

A belügyminisztérium sajtóosztálya közli:

Az FTC pályán történt tömegszerencsétlenség ügyében a magyar államrendőrség budapesti főkapitányságának bűnügyi osztálya erélyes nyomozást folytat. A hétfői nap folyamán a főkapitányságon több személyt kihallgattak annak megállapítására, hogy kiket terhelhet a felelősség. Ma, kedden a nyomozóhatóságok szakértők kíséretében kiszállnak a helyszínre, hogy a szerencsétlenség okát technikai oldalról is teljes mértékben megvilágítsák. A nyomozás eddigi állásánál máris megállapítható, hogy a szerencsétlenség *túlterhelés* következtében állott be és *a felelősöket a nemzetközi mérkőzés rendezőinek és az FTC pálya vezetőségének soraiban kell keresni.* Az esemény érthetően nagy feltűnést váltott ki a közvéleményből. Ennek a szörnyű eseménynek nem szabad megismétlődnie és azért a gyors felelősségrevonásnak meg kell történnie. Az FTC pályán, annak teljes újjáépítéséig, sem nemzetközi, sem helyi jelentőségű sportversenyt nem engedélyeznek. A rendőrség rövidesen befejezi a nyomozást és a bírósági döntésre bízza azok megbüntetését, akik lelkiismeretlenségükkel ezt a szörnyű katasztrófát előidézték. (MOT)

Tildy Zoltánné Truman elnök feleségénél

Az amerikai rádió jelentése szerint *Truman* asszony, a *USA* elnökének felesége hétfőn délután a Fehér Házban fogadta *Tildy* Zoltánnét. Este tiszteletére *Szegedy-Maszák* Aladár követ és felesége washingtoni otthonukban fogadást adott. A fogadásra a washingtoni diplomáciai kar, az amerikai külügyminisztérium és a washingtoni társadalmi élet képviselőit hívták meg.

Tildy Zoltánné hétfőn a washingtoni Blair Houseban az ujságírónők számára sajtóértekezletet tartott. A nagy számban megjelentek számos kérdést intéztek *Tildy* Zoltánnéhoz és részletesen érdeklődtek a magyarországi viszonyok iránt. *Tildy* asszony az amerikai ujságírónőket részletesen tájékoztatta többek között 200.000 magyar hadiárva küzdelmes sorsáról, a fiatal bűnözőkről és a nehéz munkáról, amelyet különböző szervezetek végeznek, hogy otthont teremtsenek ezeknek a magukra maradt gyermekeknek. Ismertette a független kisgazdapárt legfőbb politikai célkitűzését és békés szándékát.

A hároméves terv tárgyalásai

A koalíciós pártok képviselői a tervgazdálkodás ügyében május 5-én, hétfőn este 6 órakor a parlament tanácstermében ismét értekezletet tartottak. A kiküldött mezőgazdasági és ipari szakbizottságok jelentéseinek meghallgatása után a termelési előirányzatok tekintetében megegyezés jött létre. Részletesen tárgyalta az értekezlet a hároméves terv pénzügyi programjának kérdését és elvileg valamennyi párt elfogadta a két munkáspárt egyeztetett terve pénzügyi lebonyolításának alapelveit.

Az értekezlet megállapodott abban, hogy a hároméves terv finanszírozását elsősorban a *nagyvagyonok külön megadóztatása révén* kívánja fedezni, s egyértelműen megállapodott a belső erőforrásokból beszedhető beruházások végösszegének felső határában.

A pénzügyi program részletkérdéseinek megtárgyalására a pártközi értekezlet szakbizottságot küldött ki s egy külön szakbizottság fog foglalkozni a terv külkereskedelmi vonatkozású kérdéseivel.

Az értekezlet elhatározta, hogy munkálatait május 15-éig befejezi. A legközelebbi értekezletet pénteken délután 6 órakor tartják. (MOT)

Rácz Jenő rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter

A *Magyar Nemzet* értesülése szerint *Rácz* Jenő volt pénzügyminisztert rövidesen rendkívüli követté és meghatalmazott miniszterré nevezik ki, hogy a külföldi nemzetközi gazdasági tárgyalásokat s a tárgyaló delegációkat vezesse.

Eltemették a perecesi áldozatokat

Hétfőn délután tízezrekre menő gyászoló közönség mély részvéte mellett helyezték örök nyugalomra a perecesi bányatelepen hősi halált halt kilenc bányász testét. A kormány nevében *Bán* Antal iparügyi miniszter búcsúztatta a szerencsétlenül járt bányászokat, majd egymásután járultak a sírok elé *Szakasits* Antal min. o. főnök, *Nógrádi* Sándor, *Zgyerka* János főtitkár, akik a halottaktól pártjaik és szervezeteik nevében búcsúztak el.

Rémregényt koholt

A kispesti kapitányságra hétfőn éjszaka beállított *Végh* Antal gyárimunkás 13 éves kisfia azzal, hogy Kispesten a Bercsényi-utca 72. számú házban lakó szülei összevesztek, majd apja elrohant és 20 perc mulva egy véres kalapáccsal tért vissza azzal, hogy «ezt jól elintézem.» A nyomozás során kiderült, hogy semmiféle bűncselekmény nem történt, a kalapács nem volt véres, a gyárimunkás csupán feleségét akarta megijeszteni. A házkutatás során három kiló robbanóanyagot találtak nála. Átadták az államvédelmi osztálynak.

Városházi hírek

A főváros törvényhatósági bizottsága május 21-én délután tartja májusi közgyűlését.

Szerényi Ödön székesfővárosi tanácsnokot a farkasréti temetőben családi sirboltban helyezték örök nyugalomra. A szertartáson jelen volt *Kővágó* József polgármester, *Vas* Zoltán államtitkár, *Bechtler* Péter, *Morvay* Endre, *Fodor* Gyula alpolgármesterek, a tanácsnoki kar és a vezető tisztviselők igen nagy számban. *Kővágó* József polgármester mondott búcsúbeszédet. *Bognár* József volt miniszter a kisgazdapárt fővárosi szervezete nevében, *Balogh* György műszaki főtanácsos pedig az elhunyt közvetlen munkatársai nevében mondott búcsúbeszédet.

Népbírósági hírek

A népbíróság annakidején nyilas üzelmek és fosztogatások miatt 15 évi kényszermunkára ítélte *Kiss* József pártszolgálatost. A *NOT* a büntetést négy évre mérsékelte. Hasonló bűnügyekből folyóan ítélték el 8 évi kényszermunkára *Perencsik* Mihály pártszolgálatost, akinek büntetését a *NOT* háromévi kényszermunkában állapította meg. — A népbíróság megkezdte *Bubori* Antal vajgyári igazgató, a volt Értelmiségi Kormánybiztosság tisztviselőjének bűnügyét. Bubori különösen a filmszakmában működött, házkutatást tartott és minden erejével üldözte a zsidó filmeseket. A tárgyalást elnapolták. — Hétévi fegyházbüntetést kapott *Szentkuti Freissberger* Gyula, aki a Horthy-uralom alatt Siófok térparancsnoka volt és számos kegyetlenkedést követett el. — *Striffler* Ádámné férje a nyilas uralom alatt a 109/2 munkaszolgálatos század parancsnoka volt. A férjéhez beosztott jobbmódú munkaszolgálatosok hozzátartozóit állandóan zsarolta. *Striffler* Ádámnét a népbíróság ötévi börtönbüntetéssel és tízévi politikai jogvesztéssel sujtotta. Ugyancsak a 109/2. munkaszolgálatos századnál teljesített szolgálatot *Michnai* Sándor, aki a munkaszolgálatosokkal szemben a legkegyetlenebb eszközöket alkalmazta. *Michnait* egyévi börtönre és ötévi politikai jogvesztésre ítélték. Michnainál a bíróság az eddig elszenvedett vizsgálati fogságot beludta és büntetését kitöltöttnek vette. Ezzel szemben a szabadlábon lévő *Striffler* Ádámné *azonnali letartóztatását* elrendelte. — A népbíróság nyolcévi kényszermunkára ítélte *Székely* Sándor vidéki tanítót, aki a Hunyadi-páncélosoknál teljesített szolgálatot. A *NOT* ezt a büntetést tízhavi börtönre szállította le. — *Kőrös* Károly illatszerész a Városház-utcai nyilas pártházban szolgált és az odahurcolt üldözötteket kegyetlenül megkínozta. A népbíróság emiatt tízévi kényszermunka büntetéssel sujtotta.

A nagyüzemek államosítása a kisipar elsorvadásához vezet

Az *IPOK-választás* elhalasztása rendkívüli visszhangot keltett az iparosság körében. Sokat beszélnek az iparosok azokról az *okokról*, amelyek miatt a választást nem lehetett megtartani. A magyar iparosság a választással kapcsolatban meg akarja teremteni az *iparosegységet*. Ennek az egységnek pártpolitikai szempontokon felülemelkedve, elsősorban az *iparosság életlehetőségeinek biztosítása a célja*. Igen nagy a jelentősége annak, hogy a marxista pártokhoz tartozó iparosok közül igen sokan rájöttek arra, amint azt az iparosvacsorán az egyik ipartestületi elnök kijelentette: *az iparosság csak a polgári vonalon tudja saját egzisztenciális érdekeit megvédeni.* Az nem vitás, hogy a marxista elvek végcélja mégis csak a *magántulajdon államosítása, az ipar és kereskedelem köztulajdonba vétele.* Előadta egyik iparos, hogy ők ugyan nem vonják kétségbe a marxista pártok részéről elhangzott azt a kijelentést, hogy *senki sem akarja a kisiparosok műhelyeit államositani, szerszámait köztulajdonba átvenni.* Ámde, a nagy- és középipar államosítása, amely a marxista pártok célkitűzései közé tartozik, *a kisipar teljes elsorvadására és megszünésére vezet. Gyula* városában például legutóbb az történt, hogy a városi közmunkákat államosított vállalatoknak és szövetkezeteknek adták ki, *abból a kisipart teljesen kizárták.* Azért idegenkedik a kisiparosság attól, hogy a marxista pártokban próbálja meg érdekeinek megvédését és azért igyekeznek az iparosság teljes egységét megteremteni, hogy ilymódon szakmai működésének lehetőségét, függetlenségét és önállóságát biztosítani tudja.

ANGOL PARK
A SZABADTÉRI SZÍNPADON ELŐADÁSOK
Elsőrangu művészek
felléptével.
3 JAZZ-ZENEKAR
köztük a közkedvelt
SZABÓ-EGYÜTTES
Labech énekessel
Terrasz-vendéglő — Buffet
Polgári árak.
TÁNC
A PARK MINDEN NAP NYITVA
AZ ÖSSZES ÜZEMEK MÜKÖDNEK
Belépődíj 50 fillér
Kiadó még:
a Kis színház 240 személy befogadóképességgel,
a Lovarda 400 személy befogadóképességgel
és bódék játék és árusítási célra.

SZÍNES GYAPJUTAKARÓ
ismét kapható
PLUMA paplangyár
Kamermayer-u. 2. Telefon
Szervita-tér sarok 181-475

BUDAPEST-ZÜRICH
KÜLÖN REPÜLŐJÁRAT
Indul május 19-től hetenként. Jegyek forintban előjegyezhetők.
RAPID Utazási iroda, V, Harmincad-utca 2. Telefon: 185—646.
JUGOMART, V, Dorottya-utca 6. Telefon: 183—216.

Megnősiteném 38 éves fiamat
Kisebb vegyiüzem tulajdonosa, saját házban, megfelelő hozománnyal. Diszkréció biztositva. „Ugynök nélkül" jel. Halász hirdetőbe, Rákóczi-út 27/a.

Legyen minden lakásban divatos
Napfény-csillár
részlet, javitás átalakitás.
Király-utca 80 (Csengery-utca sarok)

Andrássy-úti villasorban vagy közvetlen környékén keresek mevételre 1—v. három lakásból álló, beköltözhető
Családi házat
„Lehet romos is" jeligére Bruck hirdetőiroda, VI. Andrássy-út huszonhét.

ÉPÜLETKÁROK, ROMHÁZAK
helyreállitását ingatlanrész ellenében is vállalunk. Kölcsön folyósitását kieszközöljük. Ingyen adunk szaktanácsot, díjtalanul költségvetést, olcsó ajánlatot. Dunavölgyi rt. épitővall. V, Személynök-utca 23. Telefon: 327—060.

Poloskái ellen használjon
HOMO-TOX
FÉREGIRTÓT!
Gyártja és forgalomba hozza:
„VÉDŐANYAGFORGALMI KFT.
BUDAPEST, V. SALLAI IMRE-U. 12/B

Kirakatállvány? Fleischmanntól
Dob-u. 37. T. 221-326

PÜNKÖSDI UTAZÁSAINK
Balaton — Pécs Mecsek — Hévíz — Hajduszoboszló — Szentendre — Bükkösd stb. Jelentkezés
RAPID UTAZÁSI IRODA
V, Harmincad-u. 2. Tel. 185-646.

Keresünk megvételre
gyapjufonódai festődénk részére
Obermaier tipusú sav- és lúgálló acélkádat, motringes éshez kb. 50 kg vagy annál nagyobb befogadóképességüt, beépitett motorral
Ajánlatokat: Boros hirdető cimére, Andrássy-út 54. „Gyapjufonó festőde" jeligére kérünk.

MÁR MOST GONDOSKODJÉK NYÁRI NYUGALMÁRÓL!
FÉREGIRTÁS GG kontakt méreggel
Lakásában alhat
Ablakait nem ragaszijuk le.
IRÁSBELI GARANCIA
Telefon: 13-92-93 PÁL ISTVÁN takarító és féregirtő vállalat. VIII. Nagyfuvaros-utca hat

Ásványolajgyár, üzeme vezetésére keres
hosszabb szakmai gyakorlattal rendelkező
vegyészmérnököt
Részletes ajánlatokat gyakorlat és fizetési igény feltüntetésével „Vezető állás 9389" jeligére Blockner J. hirdetőbe, Városház-utca 10.

NE FELEJTSE EL
osztálysorsjegyét befizetni
Húzás már május 14-én kezdődik!

A postatakarékpénztár aukciójának kiállítása

A Magyar Postatakarékpénztár Árverési Csarnokában vasárnap délelőtt kiállítás nyílt meg, amely a május 7-e és 19-e között aukcióra kerülő tárgyakat mutatja be. A kiállítás anyaga elég szerény. A legjobb rész a keleti gyűjtemény.

A Szovjetunió Debrecenben konzulátust állított fel, amely Hajdu, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Borsod, Abauj-Torna, Zemplén, Szatmár, Szabolcs és Bihar megyék területére kiterjedő hatállyal megkezdte működését Debrecenben.

A Pelőfi-Társaság május 11-én fél 11 órakor a *GyOSz* díszermében felolvasó ülést tart. *Kállay* Miklós elnöki és *Agyagfalvi Hegyi* István főtitkári jelentése után *Jankovich* Ferenc székfoglalót tart, *Peterdi* Andor *Mohácsi* Jenőről fog megemlékezni. *Komjáthy* Aladár verseket mond, míg *Török* Sándor előadást tart.

Romániából törvénytelen úton tömegesen szivárognak át, nagyrészt jómódú elemek. Az államrendőrség vasárnap Budapesten razziát tartott és 320 személyt igazoltatott le. Közülük 170 külföldi nem rendelkezett sem útlevéllel, sem egyéb okmánnyal. Rövidesen kitoloncolják őket.

Házasság. *Weltzl* Zsuzsanna, a Standard-gyár fizikusa és *Sárközy* Géza, a Standard-gyár főmérnöke május 14-én, szerdán délután 6 órakor tartják esküvőjüket a Szt Imre herceg-úti ciszterci plébániatemplomban.

Andor Loránd és *Kaldrovits* Irén május hó 6-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Mit kapni jegyre? A nagybudapesti felnőttek és 12 éven aluli gyermekek májusi jegyének 3. lisztszelvényére 20 deka pehelylisztet adnak május 24-ig a Községi, az Általános, a Lóhúsüzem fiókjai és a kiskereskedők.

Nyári divatbemutatót rendez a *Siess-Adj-Segíts*-akció javára a Független Kisgazdapárt Női Szervezete és Nőiszabó Tagozata. A bemutatón a budapesti vezető divatszalónok pártkülönbségre való tekintettel részt vesznek. Ebből az alkalomból néhány ruhamodellt kisorsolnak a megjelentek között. A bemutatót szombaton, 10-én délután 5 órakor tartják a párt Semmelweis-utca 1. sz. alatti székházában.

Mindig más ételek készítésével mutatja be a Gázművek Háztartási Tanácsadó Szolgálata a gázkészülékek helyes és gazdaságos kezelését. Bemutató előadások minden kedden és pénteken délután 5 órakor, VI., Bajcsy-Zsilinszky-út 3. I. Belépődíj nincs. Ruhatár, késtoló díjtalan. —

Dr Györki Imre előadása a szövetkezetről. Érdekes rádióelőadást tartott dr *Györki* Imre v. országgyűlési képviselő a szövetkezeti kérdésről. Nem ellentétes a szövetkezeti mozgalom a magánkereskedelemmel. Ami a szövetkezeleti, ez nem egyedülálló a gazdasági életben. A legsúlyosabban elítélendők az ál-szövetkezetek.

A Magyar—Amerikai Kereskedelmi Kamara (V, Dorottya-utca 6) 2 hónapos angol üzleti nyelv- és kereskedelmi levelezés tanfolyamot indít haladók részére május 15-én. Jelentkezés hétköznap délelőtt 9—2 óra között. Tandíj havi 30.— Ft. —

Nagysikerű kisgazdagyűlések vidéken

A *kisgazdapárt* képviselői vasárnap és hétfőn több mint ötven helységet látogattak meg az ország különböző részeiben. A gyűléseken mindenütt a parasztságon kívül más foglalkozásúak is tömegesen vettek részt és a felszólalóknak rendkívüli sikerük volt.

Felszabadított áruk. A közellátásügyi minisztérium a fűszerkeverékek, fűszerpótlók, tojáspótlók, sütőporok, krémporok, pezsgőporok és hasonló készítmények árát felszabadította.

Kis- és apróhirdetések

ADÁS, VÉTEL

Vízvezetéki öntött zománcárut és s. r. szerelvényt a legmagasabb áron **veszünk** HALÁSZ és TÁRSA. XIII., Csángó-utca 23.

VESZEK legmagasabb napi áron vill. és gáz **hűtőszekrényt** AUDION. VI. Nagymező-u. 31 Telefon: 123—129.

MÉSZ CEMENT eternitcsövek és minden más építőanyagok állandó nagy raktára. VASLÉTRAÁLLVÁNY KÖLCSÖNZÉS. REFORMNÁL, VIII. Farkas István-u. 3. Tel.: 139—792.

Kertikávéházi gyékénykarosszékek eladók. Privát, Andrássy-út 14. I. 2.

Quassia forgácsot keres HOFBAUER, Múzeum-körút 7.

Fagylalt-tároló, 3 tégelyes, eladó. Cím Blocknernél, Városház-utca tiz.

Mű-sellak galiumkorid, vashordók (200—500-as), vasdrótmők eladók. «Vegyi» jel. New-York hirdetőbe, Erzsébet-krt. 9/11.

Ponyva, új, 17 m², eladó. Menczer, József körút nyolcvannégy.

Petróleum, fotbenzin, autóbenzin, olaj, zsír, stb., padolaj állandóan megbízható, prima áru. Szinyei Merse 20. Autóolaj.

TÜZIFÁT hasábban, és aprítva szállít, üzemeknek nagyobb tételben, kedvezménnyel STERN fatelep. Filatórigát alsómás. Tel.: 362—324, 162—696.

BÚTOR SZŐNYEG

Alig használt bútorok nagyon olcsón: tündéri 1-ajtós kárpitozott rekamié fotelekkel, műbútor ebédlő 2.800, fiamand 1-omb. szoba különlegesség, neobarok Berger garnitúra. Antik bútordarabok, monumentális luxus, holland diplomata férfi szoba rekamiéval stb. Bútorszalon, Aggteleki-utca 13, sarok. I. húsz.

Veszek hálót, kombinált bútorszobát, prima kárpitos árut. — Mandel Jakberendező, Rottenbiller-utca 37/c. Telefon: 123—924 Hívásra jövök.

Dr. Schleifer színes bútor Fizetési kedvezmény. **VI, Nagymező-u. 53**

SZŐNYEG vétel, eladás. Hívásra jövök MARKOVITS, Rózsa-utca 8. fszint 2. Tel.: 424—942.

MINDENFAJTA szőnyeget magas árban veszek. Vogel László, Akácfa-u. tizenhárom. Tel.: 422—128.

260x350 perzsaszőnyeg eladó. Somogyi Béla-út 5. A/lépcső, IV. 1.

Komplet 3 szoba műbútor, fekhelyes, colonial, Barokk, renaissance, eladó. Királyné, IV., Dalmady Győző utca három. I. 1.

Modern, szép konyhabútor olcsón eladó. Csáky-utca 16. II. 2.

Kombinált bútor dupla lószőrpárnákkal és nagyméretű, finom szalontükör, eladó. XI., Bartók Béla-út négy, fszt. három.

Használt hálószoba 1100, új hálószoba 1300, kombinált szekrény 1000, kétszemélyes kanapé-rekamié 700. Barsay u. hat. Erzsébet-körút sarok.

Készítőnél **BÚTOR** VÉTEL. kombinált 1890, rekamié 590, új háló 1450, konyha 890, fotelágyak 350. ELADÁS. IRODABÚTOR GOMBUS asztalosüz. Kálvária-u. 26

BÚTORVEVŐK FIGYELEM! Tízhavi részletre olcsó hálók, kombinált szobák, kárpitos áruk, szőnyegek nagy választékban. BUTOR és TEXTIL VI. Liszt Ferenc-tér 5.

Bútor Gersti szőnyeget, egész háztartást vesz István-út 28 Tel.: 427-516

PERZSASZŐNYEG ponyva-zsák vétel, eladás. Ungár, Király-u. tizennégy és Rákóczi-út negyvenkettő.

HANGSZER RÁDIÓ

4+2 Telefunken rádió sürgősen eladó. IX., Mátyás-u. 5/a. Házfelügyelőnél.

Egészen új Blüthner **PIANINO** utolsó opusz, angol szerkezetű, elköltözés miatt olcsón eladó. Cím: a kiadóban.

Standard 7+1 rádió, Jáva motorkerékpár eladó. Szuhay, Dob utca százny olc.

RUHÁZAT

Hozza be férfiruháját szövetét, fehérneműjét szőnyegét, üzletem részére megveszem. Hívásra jövök. Népszínház-utca húsz. Telefon: százharminchét—hatszázhuszonöt

Ballon állatszőr-, eső-, vihar- és lódenkabát.

MÁRTON ÉS SZÁSZ V., Gróf Teleki Pál-utca három.

FÉRFIRUHÁK JÓN GÖRBERI KALLONKABÁTOK vétele és eladása. Szmokingot is szövetet is magas áron veszek SEBESTYÉN. **50** Király-utca Telefon: 420-731.

ANGOL ÉS SVÁJCI **BALLON** ÁTLÁTSZÓ KABÁT OLCSÓ ÁRAK! **VALENTA V. Nádor-utca 13**

Férfiruhát Egész háztartást vesz GERSTL, István-út 28 Tel.: 427-516

250-350 forintot is fizetel használt **férfiruháért** Szmokingot, szövetet IS VESZEK. **Tóth üzlet Bp IV Curia-u.** (Ferenciek-terénél)

Mai értéket fizetem férfiruháért, szövetért saját üzletem részére **Andrássy-út 47** (Oktogon, Abbázia mellett.) Tel.: 224—349

Platina rókagallér, modern, alkalmi áron eladó. Petőfi Sándor-u. kilenc, IV. három.

JÁRMŰ

Hansa, taxiban, engedély bérlettel olcsón eladó. Rákóczi-út 82, II. 6. Knöbel.

D. K. W. személyautó, hiányos, de jó állapotban, eladó. Bérautó ipartársulat. Nagyatádi Szabó-utca 28.

STEYR 55 bőrüléssel, műhelygaranciával **ELADÓ** 181—697. SZEMERE, Deák Ferenc-utca 17.

Személyautót 1—1½ lit. csukottat, csak 1a állapotban priváttól **vennénk** 3—5. URÁNIA, II., Fő-utca 19.

ELADÓ! Új típusú **HANOMAG** kitünő állapotban. HORVÁTH, Munkácsy Mihály-u. 29.

Ford amerikai 5 üléses csukotteladó PÁPAI és SZENDEFFY, VI., Jókai-tér 7.

½ TON. TEHER, modern, aliz futott, eladó. Németvölgyi-út 14/A. fszint 2.

Eladó 5 tonnás Skoda prima állapotban, Rába seb. váltó. Bibor-utca ant. Kerepesi-útnál.

3 tonnás **Ford V8-as** kitünő állapotban 8 gumival eladó. KINIZSI garázs, Kinizsi-utca.

700 kg. TEMPO kitünő karban **eladó** Pápai és Szendeffy, VI. Jókai-tér 7.

Lancia Augusta első tengely, kompl. kormány, motorblokk hajtókarokkal, karter főtengellyel, eladók. Ereleti karburátort keresek. Sas u. 29. Rátonyi cukrászda.

Eladó 7 drb 1050x20-as új autóbelső, Ford V. 8 eredeti duzattyuk, Ford V. 8 teher seb.-váltó, 10 lukas keréktárcsák, nagy ponyva, GMC hűtő. Peterdy-utca hat.

SAURER- Klöckner — Diesel 4500 típusú 1944-es teherautóhoz **főtengelyt** keresünk. Tel.: 136—828.

D. K. W. 350-es, 44 típ. kifogástalan állap. sürgősen eladó. IX. Mátyás-u. 5/a. Házfelügyelőnél.

Motorkerékpárt jó állapotban, esetleg teheroldalkocsival vennék. Kétszerre fizetném. Pozsonyi-út 41. Fodrász. Tel.: 200—688.

ELADÓ 1 drb 200 cm³ modern gardántengelyes Zündapp, 1 drb 500-as B. M. W. és 1 drb oldalkocsis, 750 cm³ Zündapp. Népszínház-utca húsz. Telefon: 135—170.

350-es DKW, prima motorkerékpár eladó. Makacs. Dob-utca 102.

Motorkerékpár, 500 FN, oldalkocsival, olcsón eladó. Csunderlik. Dobutca kilencvennyolc.

Motorcsónak farmotorral, luxuskivitelű, eladó. Külön is. Hársfa-utca ötvenöt.

GÉP, SZERSZÁM

Puch 200 ccm, prima, eladó. Váradi. Nagyatádi-utca huszonhét.

IRÓGÉP vétel, eladás! EDES ÉS DECSY, Akácfa-utca 13. Telefon: 222—624.

Eladók 220/380 Volt házi vízellátó **Sihi-szivattyú**, komplett, különböző **autógyezerek, mángorlógép, bádoghajtító-** és gömbölyítőgép, **kerékpáralkatrészek**, egyen- és váltóáramú **motorok**, elektromos asztalos **lényezőgép**, 3 mm-es horganyzott **vashuzal**. Tel.: **százharminc-nyolc—nullaötvenegy**. Rákóczi-út ötvenegy.

IRÓGÉPET, SZÁMOLÓGÉPET legmagasabb áron **vásárol MOLNÁR** írógépszaküzlet. Bpest, XI. Bartók Béla-út 41. (Volt Horthy M.-út.) Tel.: 258—214.

Excenterprést keresek 20 t. újat vagy használtat. Árajánlatokat leírással „Tömegcikk" jeligére Blocknerhez, Bajcsy Zs.-út 33.

Írógép, mint az új, modern, sürgősen el adó. Jókai-tér hét, fszt kilenc.

VESZEK üzemképes vill. **MOTOROKAT** AUDION. VI. Nagymező-u. 31 Telefon: 123—129.

INGATLAN

Veszencén tópartji telkek strandjoggal, halászattal, tulajdonos ól 500 forinttal átvehetők. — Eötvös-u. 41/b. Nagy.

Villa: Andrássy-úti diplomatanegyedben legnagyobb luxussal épült 6 szobás, beköltözhető, hibátlan palota, parkban, értékének töredékéért eladó. Ir. tel.: 125—107.

Villák, beköltözhetők: Nagyboldogasszony úton saroktelken kétlakásos 120.000, Orsó-utcában télikerttel, ötszobás 115.000, Pasaréten négy szobás 100.000, Gellérthegyen négyszobás, Bő szőrményi-úton két lakásos 60.000. **Romház:** Gellért szobornál 370 ölön, telekáron, 33.000. **Öröklakások:** Pasaréten háromszobás hallos, beköltözhető, 10.000, Körtérnél, Délivasútnál, Vérmezőnél egy-háromszobásak el adók. **Abendorff:** 223-222. Somogyi Béla út huszonöt.

BELVÁROSBAN új városháza közelében, III. em. prima építkezésű **BÉRHÁZ** és Rózsadombon beköltözhető közp. fűt. modern négyszobás **VILLA eladó.** Ügyvédi iroda: V., Személynök-u. 25. V. em. 7. Telefon: 123—678. Délután 4—6.

Üzemház olcsón eladó lakással. Pesterzsébet, Jókai-utca százhárom. Ambrus. 134

Bosnyák-térnél 2x3 szobás, komfortos, üzemhelyiségekkel, garázsokkal elfoglalható. László iroda. Bajcsy-Zsilinszky-út 12. 698

Figyelem! Nyolcadik kerületben kétemeletes, jó jövedelmű bérház felesége nagyon olcsón, sürgősen eladó. Takács. Prohászka Ottokár utca nyolc.

Pasaréti, Hűvösvölgy, Zugló környékén veszek beköltözhető kertes villát, családi házat. Takács. Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Bérház: Eszék-utcánál, egy-kétszobás, hallos gyönyörű lakásokból 20.000 adómentes bérrel, 100.000; Corvinnál, négyszáz ölön, 31.000 bérrel, 80.000; Jávorutcánál 340 ölön épült, kétemeletes, komfortos kis lakásokból, 14.600 bérrel, nagyon olcsón, 35.000-ért eladó. Dr **Hegyi.**

Villa: Abonyi-utcánál, háromszobás, összkomfortos, beköltözhető luxusvilla, 58.000; Szénatérnél, magánpalota, négyszobás, összkomfortos, beköltözhető lakással, házmlakás, ép. 80.000; Szüret-utcánál négyszobás, beköltözhető úrivilla, kis sérüléssel, sürgősen 50.000-ért eladó. Dr **Hegyi.**

Öröklakás: Gellérthegy déli lejtőjén, beköltözhető, nagyméretű két szoba, óriás hall, 38 ezerért eladó. Dr **Hegyi.**

Gyümölcsös: Szépvölgyi-úton, gyönyörű 2200 öles, 500 bőtermő fával, beköltözhető komfortos lakással, potom 34.000-ért eladó. Dr **Hegyi.**

Birtok, malom, üzemház, vállalati üdülők, vállalati székházak, beköltözhető nagylakásokkal, balatoni gyümölcsös és nyaralóban nagy választék. Dr Hegyi, Rökk Szilárd-utca hat. Tel.: 136-761.

Bérpalota, komfortos, négyemeletes, elfoglalható, nagy lakásokkal, 120.000-ért. **Érdeklődőknek, közületeknek távolban alkalmas.** Az **Oktogonnál** háromemeletes, 30 méter utcafronttal, egy emelet elfoglalható. 65.000 forintért. Csépes, Kossuth Lajos-tér 15. Telefon: 129—738.

Vételemeles, modern ház Thökölyi-útnál, ódomántes, 5x2 szoba, összkomfortos, huszonkilencezerrel átvehető. Tulajdonos Kozma tex Üzlet, Madách-út öt. Telefon: 222-140.

VILLA Szabadsághegy legszebb helyén, Fogasnál, nagy úrivilla, jelentéktelen hibák, nagy park, 30 ezer. Továbbá **Kőbányán**, jó közlekedéssel 1 szobás luxusvilla, kitünő állapotban, 40.000 **Hajós iroda**, Andrássy-út 79. Telefon: 428—173. Személyesen 3—6 között.

Stefánián, kettőemeletes palota, 10x8-as termekkel, úri komfort, beköltözhetőséggel, 320 ezer. Másik, 2x3 szoba hallos, közpf., házml., 100.000 forintért eladók. Hibátlanok. Rónai, XI. Kaposvár-u. 14. 1—3-ig. (Dombóvári-útnál.)

Budai **CSALÁDI HÁZAT** saját részemre készpénzért **megvételre keresek.** Tel.: 221—343. Csak 9 és 4 óra között.

Villa Városligeti előt., háromszobás beköltözéssel, huszonkétezerért.

Bérház 750 ölön, ép, 30 lakással, 32.000-ért. — Másik, 32.000 hozamnal, hetvenezerért, — Ötemeletes, Vigszínház nál, rész, tizennyolcezerért. Faragó iroda, Szív-utca tizenhat. Telefon: 228—258.

Pasaréti, rózsadombi, gellérthegyi villák nagy választékban Wiegnél, Semmelweis tizennégy. Tel.: 185-304. Eladási megbízásokat vállalok.

Pasaréten háromszobás beköltözhető villa nagy gyümölcsösben. 60.000. Szamosi ingatlaniroda. Szilágyi Erzsébet-fasor 9. (12-es autóbusz végállomásánál.) Tel.: 457—307.

Bérház: Dunapartnál III-emeletes, hibátlan, adómentes sarokbérpalota, 31.000 hozammal, 100.000-ért eladó. **Emke** kávéháznál, Nagykörúton 60 ezret hozó sarokbérpalota, sok üzlettel, hibátlan, 350 ezerért eladó. **Thökölyi-útnál** II-emeletes, prima, adómentes bérház, hibátlan, 7 komfortos lakással, jó jövedelemmel 40.000ért eladó. **Zimányi** Antal, V., Alkotmány-u. 31. Telefon: 121—235.

Eladnám beköltözhető budai kertes villácskámat és pestszentlőrinci bérházamat, kivándorlásért. Rákóczi-út 4. I. 3.

Bérházak: Rottenbiller-utcánál, 30.000 hozamú, kissé sérült, 90.000. Visegrádi-utcában adómentes hozam 14.000, ára 45.000. Szabadságtérnél bérház egy ötöde, társasház alapon, 50.000. Bérvilla Pasaréten, hétlakásos, adómentes, luxuskiállású, 125.000. Wiegnél, Semmelweis tizennégy. Tel.: 185-304.

Bérház Boráros-térnél, kettő utcafronttal, 120 ezer. Bérvilla, hatlakásos, 80.000. Telek, Óbudán, 1974-es, vaskerített, 25.000. Mályásföldön, 300-as, vaskerített, vikendházas, 10.000. Öröklakás, Királyhágó-térnél, nagyméretű háromszobás, hallos, azonnal beköltözhető, 35.000. Másik, kettőszobás, hallos 28 ezer. Fehérvári-útnál, nagyméretű egyszobás garazson 15.000. Keresek eladó ingatlanokat. Wiltsek, XI., Bibliatca hat.

Öröklakás Nürnberg-utcában, Thököly-útnái két- vagy háromszobás hallos, kétérkélyes, délkeleti fekvésű, Sefánia-úti kerekre néző, újjáépítés alatt álló, a vevő igényei még figyelembe vehetők, júniusban beköltözhető, eladó.

Családi ház Budaörsön 3 sz. összkomf., vasúti állomás és HÉV-től 10 perc, 1600 n.-öles mindent ermő telken, szuterénnal, ősparkkal, őszibarackosok és szőlők központjában, gazdasági épületekkel, állatteny észtésre, méhészetre, va amint üdülőnek kiválóan alkalmas, 70.000 forintért eladó **Tóth Boda Bp. Magyar-u. 23 T.: 184-007**

Tizenharmadik kerületben földszintes üzletes sarokház, mindenre alkalmas, eladó. Berzenczey-u. 8. Henternél.

ÜZLET ÜZEM

Nagykörúti, régi bevezetett órás-ékszerészüzlet, áruval, berendezéssel átadó. «Elutazás 25» jeligére New-York hirdetőbe, Erzsébet-krt. kilenc.

Lakatosműhely felszereléssel, anyagokkal **eladó.** Rákosszentmihály, Piac-tér kettő.

Háztulajdonostól jogfolytonos kocsma 14.000, saroksöntés 40.000, Kocsma joggal, elszámolásra v. bérbeadó. Nádudvary, Bangha Béla-utca tizenhat.

Ügyfeleimnek kocsmákat, söntéseket, vendéglőket és minden más üzleteket veszek, eladok és társítok. Takács, Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Elkezdék, nagyforgalmuak, eladók, társulhatók. Takács, Prohászka Ottokár-utca 8.

Söntés-vendéglő, italforgalma félmillió, lakással, jogfolytonos, ötvenezerért Krausz üzletértékesítő, Rákóczi út hatvanegy.

Söntések, kocsmák, vendéglők jogfolytonossággal, lakással a fővárosban és környékén is fel nem sorolhatók választékban állandóan kaphatók **Schwarezné irodájában, Podmaniczky-utca** 71. — Telefon: 122—379.

Malom, nagyjövedelmű, hetven lóerős hajtású, állandó állami őrléssel, hozzátartozó 17 községgel, község belsejében, 1200 ölön, négyszobás úrilakással, eladó vagy társulható. Takács, Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Nagyobb vidéki városban egy bevezetett **bornagykereskedés** teljes felszereléssel, áruval, pincével, vevőkörrel más vállalkozás miatt **eladó**

áruval állandóan ellátom H. I.-s jel. kiadóba

Eladó kisebb kötőüzem teljes felszerelés sel. András Károly, XIV., Bonyhádi-út 16.

HELYISÉG

Trafikhelyiség igényjogosulinak átadó. Takács, Prohászka Ottokár utca nyolc.

Forgalmas főútvonalon üzlethelyiséget keresek. Esetleg albérletbe v. társbérletbe. «Nagy kirakattal 70» jeligére főkiadóba.

Rövidáru gyári lerakatnak keresek fő- vagy albérleti helyiséget VI. kerületben. — Telefon: 129—230. 8—2 óráig.

Irodának kiadó berendezett szoba hallal Markónál. «Terjedelmes» jeligére kiadóba.

LAKÁS

Lipótvárosi egy szoba hallos, szépfekvésű, erkélyes, cselédszobás lakásért ugyanilyen két szoba hallos lakást adok. «Ráfizetés nélkül B. A.» jel. kiadóba.

Eleserélném IX., sorokszáriúti (Haller-utca közelében lévő) három szoba hallos, összkomfortos, földszintes utcai lakásomat régibérű kétszobás komfortosra, esetleg 1 szoba hallos komfortos lakásra. — «36» jel. főkiadóba.

Kétszobás lakásomat elcserélném Pest bármely részén lévő kétszobás lakásra Bartók Béla út 134. II. 4.

Lakások 1—6 sz.-ig. Legnagyobb választékban kaphatók városszerte. Helyreigazítási térítésekért. **Lakásokat keresek** megbízóimnak. **BERTÓK,** Erzsébet-körút 24. Tel.: 227—238.

Belvárosban, Calvin-térnél, főútvonalon, liftes házban, V. emeleti 3 és 2 szobás helyreállítandó (műteremnek is alkalmas) lakások kiadók, egyben is. Információ délután: Dr Frankl, Kecskeméti-utca hat.

Helyreállított lakások Belvárosban, öt—hatszobás, Lipótvárosban egy—négyszobásak. A fővárosban bárhol átadó és cserelakások, garszonok nagy választékban. Dr. Molnárné. Pannonia u. 22.

Országháznál, Dunára néző pazar, erkélyes, öt szoba hallos, hypermodern lakás térítéssel átadó. Százhuszonhat—százötvenhét.

Háromszobás Divatcsarnoknál. Kétszobás Oktogonnál. Egyszobás Nemzetinél. Lakáscserék mindenütt Palace, Erzsébet körút négy.

1 szobás, összkomfort., világos udvari lakás, ép. Pálffy-téren azonnal, olcsón átadó. Dr. Bárdosné. Nádor utca huszonegy.

Eleserélném aradiutcai elsőemeleti, kétszobás, félkomfortos utcai lakásomat kétszobás, hallos, belterületen lévő lakásra. — «Költségtérítéssel» jeligére Patakhoz, Bajcsy-Zsilinszky-út huszonkilenc.

Új-Lipótvárosban kétszobás utcaiért ugyanott kétszobás hibátlan udvarit adok cserébe Ráfizetek. «Gyors lebonyolítás 89» főkiadóba.

4 vagy 5 szobás **lakásért** 2 és 3 szobásat adnék cserébe belerű eten. Ajánlatot «Mielőbb 28» jel. kiadóba kérek.

Lakásokat közvetítünk egyszobástól ötszobásig. 126 457, «Duna», Marx-tér négy.

Lakások, egy-, kétszobásak: Széna térnél, Körúton, Krisztinában, Nyugatinál, Délivasútnál, részben lelakhatósággal. **Abendorff.** 223—222. Somogyi Béla út huszonöt.

Erzsébet-körútnál egy szoba összkomf., hút., 3—2 sz. összkomf., Körúton helyreállított lakások, bárhol villa lakások. 1 nap alatt átadjuk lakását. Engel, Teréz-krt öt. 422 914.

1 szobás komfortos lakást keresek azonnalra. „Jól fizetek" jeligére Séres hirdetőbe, Pannonia-utca 6.

Nagyméretű egy szoba hallos vagy két szoba hallos lakást keresek költségmegtérítéssel. Biró, Lövölde-tér három, I. 8.

Szoba, ellátás

Express gyorsan közvetít szobákat. Átutazónak napokra, bármerre Express, Erzsébet-körút 16. fszint 3.

Fölépcsőházból luxusszoba, fürdőbenyílóval, vidékinek, bővebbet Rákóczi-út négy, I. 3.

Bútorozott szobák, átutazók, társbérletek azonnalra kaphatók városszerte. Szobáját díjmentesen kiadja Bertók, Erzsébet-körút 24 227—238.

Csakis irodának, Személynök-u. 9. félem. 4., szoba kiadó. Megtekinthető 10—2 között.

ADA PENZIÓ, ANDRÁSSY-ÚT egyszázharminc HŐSÖK-TERE, FÖLDSZINT VILLA. Családi otthon, polgári árak.

Belvárosban, díszting vált, elfoglalt urnak bútorozott szoba kiadó. Veres Pálné-utca nyolc, III. egy.

«Bérösszeg nem fontos» levél Blocknernél, Városház utca tiz.

Keresek bútorozott szobát sürgősen. Ár mellékes. Nyugatinál is. Rákóczi-út négy. I. 3.

Szoba teljes komforttal, napi, havi bérbe, kitünő ellátással is. Hungária Pensió, Nádor utca huszonnégy.

NYARALÁS ÜDÜLÉS

Kosztot, lakást, nevelést adok gyermeknek olcsón. Érden. «Otthon» jeligére Halász Hirdetőbe, Rákóczi út huszonhét/A.

Elcserélném aradiutcai, elsőemeleti, kétszobás, félkomfortos utcai lakásomat kétszobás, hallos, belterületen lévő lakásra. — «Költségtérítéssel» jeligére Patakhoz, Bajcsy-Zsilinszky-út huszonkilenc.

Új-Lipótvárosban kétszobás utcaiért ugyanott kétszobás hibátlan udvarit adok cserébe Ráfizetek. «Gyors lebonyolítás 89» főkiadóba.

4 vagy 5 szobás **lakásért** 2 és 3 szobásat adnék cserébe belerű eten. Ajánlatot «Mielőbb 28» jel. kiadóba kérek.

Lakásokat közvetítünk egyszobástól ötszobásig. 126 457, «Duna», Marx-tér négy.

Lakások, egy-, kétszobásak: Széna térnél, Körúton, Krisztinában, Nyugatinál, Délivasútnál, részben lelakhatósággal. **Abendorff.** 223—222. Somogyi Béla út huszonöt.

Erzsébet-körútnál egy szoba összkomf., hút., 3—2 sz. összkomf., Körúton helyreállított lakások, bárhol villa lakások. 1 nap alatt átadjuk lakását. Engel, Teréz-krt öt. 422 914.

1 szobás komfortos lakást keresek azonnalra. „Jól fizetek" jeligére Séres hirdetőbe, Pannonia-utca 6.

Nagyméretű egy szoba hallos vagy két szoba hallos lakást keresek költségmegtérítéssel. Biró, Lövölde-tér három, I. 8.

Szoba, ellátás

Express gyorsan közvetít szobákat. Átutazónak napokra, bármerre Express, Erzsébet-körút 16. fszint 3.

Fölépcsőházból luxusszoba, fürdőbenyílóval, vidékinek, bővebbet Rákóczi-út négy, I. 3.

Bútorozott szobák, átutazók, társbérletek azonnalra kaphatók városszerte. Szobáját díjmentesen kiadja Bertók, Erzsébet-körút 24 227—238.

Csakis irodának, Személynök-u. 9. félem. 4., szoba kiadó. Megtekinthető 10—2 között.

ADA PENZIÓ, ANDRÁSSY-ÚT egyszázharminc HŐSÖK-TERE, FÖLDSZINT VILLA. Családi otthon, polgári árak.

Belvárosban, díszting vált, elfoglalt urnak bútorozott szoba kiadó. Veres Pálné-utca nyolc, III. egy.

«Bérösszeg nem fontos» levél Blocknernél, Városház utca tiz.

Keresek bútorozott szobát sürgősen. Ár mellékes. Nyugatinál is. Rákóczi-út négy. I. 3.

Szoba teljes komforttal, napi, havi bérbe, kitünő ellátással is. Hungária Pensió, Nádor utca huszonnégy.

NYARALÁS ÜDÜLÉS

Kosztot, lakást, nevelést adok gyermeknek olcsón. Érden. «Otthon» jeligére Halász Hirdetőbe, Rákóczi út huszonhét/A.

Fizetést, jutalékot, költséget térít biztosító intézet üzletszerzőknek. Jelentkezés délután, Dózsa György-út harmincnyolc, Wirtschafter vezértitkárnál.

Jó munkás cipészsegéd elhelyezkedne. XII., Szent Imre herceg útja hetvenhat, I. 2.

Rádiómüszerész állás keres. Cím: VII., Szövetség-utca negyvenhárom. II. 18. Kibédi.

Női állás

Ia. férifehérnemü és gallérvarrónőket azonnal **felvesz** Lantos fehérneműgyár, Somogyi Béla-út 3/A.

Fiatal tisztviselőnő német gyakorlattal azonnal felvesztink. Kardos bútorüzlet, Wesselényi-utca 18.

Trafikba vezetőt keresek óvadékkal. Takács, Prohászka Ottokár-u. 8.

Fürdővárosban nyári idényre, kaucióval, pénztárnoknőt ugyanoda teljes gyakorlattal jártas fűszer, csemege kiszolgáló kisasszonyt felveszek. — Király-utca 26. Dévai.

Megbízható, rendes, komoly nő állást keres bármilyen üzletben. Cím: XIV, Tallér-utca 29. II. 2.

Elsőrendű férfi ingvarrónőt és kézi gombyukazónőt, aki hímez, állandóra felvesz Sárkányné, Baross-u. 98.

Bejáró nevelőnőt keresek jó referenciákkal kéthéves kisfiamhoz. Jelentkezés 2—4 között Katona József-utca harminchárom/B. II. 4.

Házt. állás

Takarítást vállalok félnapra, esetleg egész napra. Nefelejts-utca 24. fszint 4.

Elsejére megbízható, szorgalmas házvezetőnőt keresek. Részletes ajánlatok „Kellemes otthon 83» jel. kiadóba.

Jól főző mindenes hosszú bizonyítványokkal felvételik. Jelentkezés délután 4—6-ig, Váci-út 24. III. 1.

Perfekt főzőmindenes ajánlkozik. Nefelejts-utca 53 I. 20.

Jobb főzőmindenes felvételik. Práter-utca 59. III. negyvenhat.

Fuvarozás

Ki akar Debrecen, Nyíregyháza környékére 4 tonnás autóval költözni, vagy szállítani olcsón. Visszafelé van fuvar. Dr Körsös Imre, Szentendre, Harmincadutca kilenc.

UNITAS bérautók vidékre. Tel.: 201—352. Zápolya-utca 13.

BÉRAUTÓK órásfuvarban és vidéki túrákra rendelhetők: **401-836** Újlipótvárosi bérautófuvarozók vállalatától.

Egyéb vállalk.

Speciális **TYÚKSZEMVÁGÁS, MASSZÁZS** Király-utca negyvenkettő. félemelet öt

Elhanyagolt, piszkos lakását legolcsóbb napi árban elvégzi Szabó János takarítási vállalata. IX., Tompa-utca tizenöt, I. em. 5.

Mindennemű építési munkát, tető és épületek helyreállítását kedvező fizetési feltétellel vállalja Kovács építési vállalat. Elemér-u. 33.

Elsőrendű szalonmunkát, kabátot is, vállalok házná. T.: 220-276.

TÁRS, PÉNZ

Ingatlan üzletforgalmi irodához közreműködő társat keresek. Takács, Prohászka Ottokár utca nyolc.

Garanciaképes üzembe (üzletbe) közreműködéssel is betársulnék. «Prompt 5000» kiadóba

Pénzigényléséhez ingatlanfedezetet nyújtok. Ajánlatokat tőkeszükségletet megjelölésével «Működő iparüzem 100» jeligével kiadóba.

700 hl. felszerelt pincével **BOR-nagykereskedő** tőkés társat keres. „Jó megélhetés" jel. New-York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9.

Faterméshez társulnék. Tó mellett v. vagonba rakva szerfát engedménnyel vásárolnék. „Fa 50.000" jeligére BLOCKNER-hez, Városház-utca 10.

Szövő üzem XIII. kerületben, pénzes társat keres. Jel.: „1916".

ÉPITŐ-MESTER jól fogja koztatott ép. cég, nagy felszereléssel, **társat keres**, aki tőkeerős és jó összeköttetésekkel rende kezik. «Nagy jövő 12365» jeligére **Blocknerhez**, Városház-utca tiz.

HÁZASSÁG

Kizárólag vagyonos nőt keres, igazán csinos, jóerejű, szorgalmas, egyedülálló, jómódú özvegy úrasszony. «Negyvenöt hatvanig» jeligére New-York hirdetőbe, Erzsébet körút kilenc.

Művelt, zeneértő, ötvenöt és hatvanközti magános úriember társaságéra vágyik hasonló özvegyasszony. «Házasság 50» jel. Balogh hirdetőbe, Szent István körút 9.

Szerzett nyugdíjjal, kétszobás lakással, idősebb úrral házasságot kötnék. «Egyedül 456» jeligére.

46 éves özvegyasszony némi vagyonnal férjhez menne vendéglőshöz vagy nyugdíjas állásúhoz. Lehet vidéki is «44» jeligére.

Jól szituált, kereső nő, 50-es, férjhez menne állásban levő vagy nyugdíjas, 58—62 éves úrhoz. „Reális 458" jeligére.

Csinos, fiatal, vidéki úrilány diplomás, komoly katholikus úrember ismeretségét keresi (36-ig) házasság céljából. „Hozományt 240" jel. a kiadóba.

39 éves hadiözvegy férjhezmenne, családi házam, főútvonalon üzletem van, önálló ipáros vagy kereskedőhöz. „40—45-ig".

Jónász Ida

kiállitott Oroszházán iv4-V.15 a VII. Pedagógus Képzőmüvészek tárlatán

Rajztanitás 1976/3/32

FGyné:Kiállitások

MDK.

Jóni Ferenc

Kitüntetéséről

Magyar Nemzet 1966 aug.14.

.

MDK.

Jóni Ferenc

Kitüntetéséről

Esti Hirlap 1966 aug.13.

M.K.

Jóni Pereno

Kitüntetésről

Reti Mirjam 1966 aug.13.

IONIȚOIU Ioanic

1933-ban Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya. 4p. 341.l. 341.l.

MDK

Jonnes Mocz,murator italust

1578-ban emlitik

Kemény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance-korszak. MMEE Közl. 1904 évf. 78.l.

28. kötet, 3. füzet

Jony József

grafikus

1928–1932

Iparm. Is-t. Évk.

1930–34.45–1

92. kép. *Matteo di Giovanni: Szent Jeromos.*

(Niccolò da Foligno, egy nagyobb oltár felső része.) — Berenson, 392. l. (Niccolò da Foligno.) — Lepold—Lippay 55. l.

NUVOLONE, PAMFILO (milánói festő, 1590 körül — 1651)

Veszekedő férj

Veszekedő feleség

Vászon, olaj, egyenkint 32×22 cm.
Jelezve lenn jobbra, ill. balra: Pamfili fecit.
Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 243—244. szám.

1

Mihail Jonic

oradi szerb faragó készítette az V. Szerb u. 4. sz. a. szerb templom ikonosztazion faforagásait.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973. 13351

9451

I.B.JONGELINCX, grafikus

KATALÓGUS IX/11. Félalak ovális keretben, a Meyssens-féle portré forditott, kicsinyitett változata Nádasdy Nádasdy és Frangepán arcképével és Nádasdy kivégzésének jelenetével egy lapon. Rézmetszet 26+17.8 cm. Szignatúra: I.B.Jongelincx.sou. Ant./XVII.-XVIII.sz. fordulója. MTKo[illegible].9755. 190.old

GENNERNÉ WILHELMB GIZELLA: Zrinyi Péter arcképei 177.old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy.Nemz.Múz.Évkönyve. XXI. 1970. Budapest

Jongheliuck, Jan Baptist

metszetét Nádasdyék kivégzéséről említi

Rózsa György: Nádasdy Ferenc és a rüvészet. - Művtört. Ert. 1970.3.sz. 185-202. l.

196. l.

J. B. Jongelinx

rezin.

Egy lapon négy kép.
3 arckép, ovalba.
Az elsőn ábrázolva.
Pedro Conde / Zerin.
második
Marquez Francisco / Francipani
harmadik
Nadasdi Lefejezését a kőr
alárrással.
Degollamiento de / Francisco Nadasti.
A negyedik:
Francisco Conde / Nadasti.
mind a négy kép egy van sípralva
J. B. Jonglinx scu. Ant.

M. Jan de Jonge

(+ 1647 után) „Lovassági ütközet" című műve az egri Képtárban.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt. Budapest, 1972.

1741

Jonathan, Johann

Mohács. T. 593.

A középtérben a császári csapatok küzdenek a törökkökkel, kiknek egy részét a folyóba szoritották, az előtérben [illegible] hidja előtt többen küzdenek a hullámokkal, a háttérben pedig Mohatz látszik. Felirata fölül:

Darda

Eigentlicher Entwurff und Beschreibung
des gefährlichen, doch an Seiten der Christen, GOtt sey Danck!
Siegreichen Treffens,
zwischen denen Christen und Türcken, in der Gegend Mohaz und
Darda, den 2 (12) Aug. 1687.

és jelzése: Nürnberg, zu finden bey Johann Jonathan felseckern.

Rm., mér. a rl. 17.7: 26.9 cm.

Jonata, I. G.

II. József:

Mellig, balra, talapzatra helyezett tojásdad medaillonban. Parókája egyszer fodritott s sem bajusza, sem pedig szakála nincsen. Paszomantszegésű dolmányanak gomblyukából az aranygyapjás rend lóg le, mely a jobb vállától balcsipője felé haladó rendszalagokon nyukszik s mellét a Mária Terézia s a Szt. István-rend diszíti. Nyakra valója fekete, ingének csipke-mellfodra látható s egy elejű kabátjának gallérja lehajtott. Felirata a kép alatt három sorban:

„Josephvs II.

D. G. Romanorvm Imperator Semper Avgvstvs

Pater Patriae"

a keretben: „Semper Honos Nomenqve Tvvm Lavdesque Manebvnt. Virgil. Eclog. V. +."

s legalól középütt: „I. G. Jonata Sculpebat Viennae Anno 1775."

és ez alatt: „in Wien bey Artaria Comp."

Rézkarcz, méretei a keretnek 23.1 : 17.3 c/m.

Metszette: Jonata I. G. 1775.

Ltsa 7953

191/93 N° 578.

JONKE KÁLMÁN: **HOGYAN TERVEZZÜK KERTJEINKET**

A létesítendő kert, mint feladat, gyakorlatban a tervező számára kétféle módon jelentkezik, egyik az ideális, természetesen ennek megfelelően ritka is: az építkezés megkezdése előtt, amikor mód és alkalom van sok apró hiba kiküszöbölésére, a gyakoribb, mondhatnám mindennapi, amikor az épület már készen áll, s a tereppel nem mindíg szerves kapcsolatban levő épület apróbb hibáit a kertépítőnek kell eltüntetnie. Az alább elmondandók külön kiemelés nélkül is igazolják az ideális állapot előnyeit. A jó kertnek és jól megtervezett épületnek közös forrásai vannak. A mai értelemben alaprajzilag jól megtervezett épület a telek utcára néző oldalát, mint front kialakító tényezőt másodsorban veszi figyelembe, lényeges és első szempont, az állandó széljárás és a napsütési viszonyok. Az épület lakórészei védve legyenek az állandó széltől és a legjobban megvilágított délkeleti, déli és délnyugati égtájakra nézzenek. Az természetes, hogy a kertet ezen ablakok számára akarjuk mutatni, a kert ezen lakórészekkel kell, hogy szerves egészet alkosson. Így az épület ideális alaprajzi elhelyezése az, ha a hazai állandó északnyugati szélirányt véve figyelembe a telek északnyugati sarkához közelebb kerül. Saját kertfelületünkből így a legkevesebbet árnyékol be, a sorokra helyezés nem tagolja el a telket keskeny sávokra és a megadott keretek között legnagyobb összefüggő kertfelületet nyerjük. Természetesen ezen alaprajzi elhelyezés nem mindíg valósítható meg, a telek lejtési viszonyai, keskenysége stb. ezen ideális elrendezést a gyakorlatban csak több kevesebb százaléknyira engedik megközelíteni. De ha vásárolandó telket megvétele előtt megmutatjuk a kiszemelt tervező építésznek és kertépítőnek is, sikerülni fog olyan megoldást választanunk, melyen építkezve az ideális állapotot legjobban megközelíthetjük.

A kert-tervnek mint a tereppel szorosan összefüggő térbeli alkotásnak elengedhetetlen kelléke, hogy a térben megvalósítható is legyen. Láttunk már olyan kert-tervet, melyet csak hosszas módosítások, átdolgozások után lehetett a térben, a terepben elhelyezni. A tervezést tehát feltétlenül a pontos felmérés előzze meg. Mind vízszíntes méreteit, mind magassági viszonyait pontosan meghatározva, felmérjük a meglevő idős növényeket is (a fiatal növények, cserjék könnyen mozgathatók, ha a végleges rendezés így kívánná). Az így nyert adatok az épület alaprajzával együtt léptékhelyen felrajzolandók s csak akkor kezdődhet a tervezés munkája.

A mai kertet ellentétben a kertművészet régi irányelveivel nem az útvezetéssel rajzoljuk meg. A kert zöld és virágos felületekből áll és nem utakból. Igyekeznünk kell az utakkal minél takarékosabban bánni és kertünkben lehetőség szerint minél nagyobb összefüggő kertfelületet nyerni. Így érjük el a mai kert domináns hangját: a nyugalmat.

Az útvezetésnél szempontjaink a következők: a lehető leglogikusabb, legrövidebb bejárati utat fektetünk le a kapu és épület között. Jól járható utakkal kötjük össze az épület szolgálati részeit: konyhabejárót, szénledobó aknát, garázst. Az egyes kertrészletek útösszeköttetésénél figyelembe vesszük azok látogatottságát s e szerint utakkal, vagy csak lépéstávolságba elhelyezett kőlapokkal: tipegővel biztosítjuk azok elérhetőségét.

Nézzük most a kert alaprajzi elrendezésének kialakító tényezőit:

1. A mai ember életmódja.
2. Telek fekvése és környezete.
3. Talaj- és éghajlati viszonyok.
4. Megvilágítás.
5. Az épület stílusa és alaprajzi elrendezése.
6. Meglevő ősnövényzet.
7. Építtető társadalmi helyzete és speciális kívánságai.
8. Anyagi eszközök.

A mai ember nem befűzött derékkal és nem cilinderben sétál végig „kertjének pompás utain", hanem élni akar kertjében. A kert berendezettségében szolgálja ezt a célt. A kertnek tartalmaznia kell oly pihenőt vagy pihenőket, ahol a nap minden szakában árnyékban ülhet a tulajdonosa, de legyen olyan pihenő is, ahol a koratavaszi és késői ősz napsütését védetten élvezheti. A kert adjon módot arra, hogy lakói fürdőruhában mindennapos testedzésüket űzhessék, medence vagy zuhanyozó egészítse ki az e célra szolgáló pázsitfelületet és a hozzákapcsolódó homokos rész a gyerekeknek is játszóteret ad. És ezen szerkezeti elemeket virágágyak, szolitair fák, cserjék, fenyők úgy tagolják szét és fogják egyben össze, hogy az épület lakórészeinek és a pihenők minden pontjáról színes, mozgalmas, de egységében nyugodt képet nyerjünk.

Perspektiva 1935. ápr. szám

„Helenium" (Hadersdorf-Weidlingau) munkája. A lejtőt alacsony, szárazon rakott támfal és buja növényzet zárja le. A kerítést jegenyetasor takarja és a körülhatárolást hangsúlyozza.

„Helenium" (Hadersdorf-Weidlingau) munkája. Ha lépcső és támfal alkalmazása szükséges, úgy azt vegetációval bontjuk fel, a nagy felületű zöld pázsitot azonban tagozatlanul meghagyjuk.

séges, csak a sok száz fajta életföltételeinek és fejlődési sajátságainak ismerete alapján rendezhetjük el őket úgy, ahogy a jelenben, a közelebbi és a távolabbi jövőben egyaránt kiegyensúlyozott, harmonikus kertképet és egészséges életet mutassanak.

Egészséges életet, mert mi örömet nyujthat a szemlélőnek a leggyönyörűbb virág, ha a sínylődés nyomait viseli magán, a legritkább növény, ha annak léte s kedvezőtlen természeti körülményekkel való szemmellátható küzdelem. Minden talaj, minden vidék, égtájak szerint szerint való fekvés csak a növények egy bizonyos csoportjának nyujt ideálisan jó tenyészeti feltételeket; az adott viszonyok ismeretében kiválasztani az ezernyi növényfajta közül a legmegfelelőbbeket, megint olyan munka, amit csak a növényeket alaposan ismerő kertész szakember végezhet el kifogástalanul.

Viruló, egészséges növényzet a kert alapja. Mondhatnók úgy is, hogy a n y a g a, mert a kert nem tölti be hivatását csupán azáltal, hogy benne szép növények vannak gyönyörködtetésünkre, hogy a természet egy darabját őrizzük otthonunk közelében, hanem mai felfogásunk szerint megkívánjuk, hogy kertünk maga otthonunk, lakásunknak használatra szánt része legyen, a házban folyó életünk k é n y e l m e s színhelye; megköveteljük azt is, hogy a kertünkben található növények ne csak jelenlétükkel szolgáltassanak díszt, hanem elrendezésük által saját szépségüket jobban feltárják, továbbá, hogy kertünk térkialakítás és díszítés által képzőművészeti értelemben vett művészi értéket is nyujtson.

Könnyen belátható, hogy a házikert gyakorlati célú programmjának és a művészi követelményeknek kielégítése csak előzetes, minden részletet felölelő terv alapján lesz lehetséges, amely nem csupán a növények életét és művészi felhasználásra alkalmas sajátságaikat is ismerő kerttervezőnek jól átgondolt munkájából épül fel, hanem feltétlenül megkívánja a kert tulajdonosának és a házat tervező építésznek közreműködését is, mert csak így, együttes munkával lesz lehetséges annak a tökéletes egységnek megvalósítása, ami a ház és a kert együttesét jól szervezett és művészien alakított otthonná teszi. Szoros együttműködés szükséges a tervezés egész menetében mindvégig, a legelső kezdettől kezdve. Ezerszer tapasztalható súlyos hiba, hogy csak a háznak szinte teljes elkészültekor gondolnak a kertben végzendő munkákra, pedig nem lehet elég korán elkezdeni a kertről való gondoskodást. Már a telek megválasztásánál is adhat hasznos tanácsot a kertész, a talaj vagy a fekvés kedvező vagy kedvezőtlen voltára már ekkor felhívhatja a tulajdonos figyelmét. A ház tervezésekor gyakran minden nehézség nélkül figyelembe vehetők a kertépítőnek olyan kívánságai, amelyek majd a kertnek előnyösebb kialakítását teszik lehetővé. A ház és kert alaprajzi és térbeli eggyéolvasztása is csak kölcsönös eszmecsere alapján lehetséges. Közvetlenül anyagi jelentőségű lehet a kertész jelenléte az alapozás földmunkáinak megkezdésekor, hogy a kiemelt földtömegek rögtön a kerttervben már meghatározott helyüket találják meg. Mennyi fuvarköltség, mennyi kétszer végzett földmunka válna feleslegessé, ha a ház építésekor már a kert részleteire is tekintettel tudunk lenni, ha az értékes felső földréteget rögtön felhasználási helyére juttatjuk, ha a kertészt nem kényszerítjük, hogy a pince mélyéből kikerült, növények számára egyelőre használhatatlan, szétterített nyers földet külön munkával eltakarítsa, hogy külön munkával legyen kénytelen a meszesgödörbe elsüllyesztett törmeléket újra felszínre hozni és kerti útjaiba beépíteni.

Sok szakismeret, tapasztalat és odaadó munka szükséges ahhoz, hogy a felbukkanó sokféle szempontnak, a parancsoló természet és az igényes ember követelményeinek összeegyeztetése után a szövevényes egész, a kifogástalan kert előálljon és méginkább meggondolásra kell, hogy késztessen minket az a körülmény, hogy minden hamisan értelmezett takarékosság, ami a földmunkánál, földforgatásnál, útmunkánál vagy ültetésnél sokszor csábítóan jelentkezik, súlyos hibákat okozhat, amelyek sokszor egyáltalában nem, vagy csak később, esetleg már fejlett, tehát értékesebb növényzet feláldozásával, de mindenesetre csak aránytalanul nagyobb költséggel hozhatók helyre.

Más kert alakul ki sík területen, más lejtős terepen. A sík területen semmi akadálya nincs a környezet sík nyugalmát a kert alakításába belevinni. Az egyes kertrészeket növényzet, sövény, virágágy tagolja vagy pedig egy-két lépcsőnyi kis nívó-differenciák beiktatásával választjuk el vagy emeljük ki azokat. A lejtős terep más megoldást kíván, a kert, amennyiben a tereppel összhangban terveztetik, kisebb síkokra, teraszokra bomlik, az egyes pihenők, virágágyak, medence sík felületen helyezendők el. Az egészet összefogó pázsitfelület a rendelkezésre álló anyagi eszközöktől, a lejtő erősségétől függően vagy szintén kapcsolódik a teraszokhoz, vagy lejtős rétként fogja egybe azokat.

A környezet: villatelepen, hol mindenünnen utca és szomszéd határolja telkünket az esetleges kilátás, vők figyelembevételével és kiemelésével a kertet növényzettel, cserjékkel, fákkal, fenyőkkel takarjuk az utcától, szomszédoktól.

A talaj- és éghajlati viszonyok az alkalmazható növényzetet befolyásolják de nem túlnagy mértékben. A kertépítőnek tudni kell növényének talaj- és éghajlati kívánságait és egy 300—400 négyzetöles telken mód van arra, hogy minden növénycsoport számára a megfelelő talajt, talajelőkészítést adjuk meg. Szükséges párát és nedvességet öntözéssel pótolhatjuk, a kényes növényeket fagy ellen védeni tudjuk.

Ahogy az épület alaprajza a megvilágítási viszonyok szerint alakul ki, úgy a kert alaprajzi elrendezésére is befolyással van az. Ha a kertet egy szomszéd épület, vagy fás határültetés egyik oldalán beárnyékolja, hiába akarunk szimmetrikus alaprajzi elrendezést elérni, az csak papíron lesz meg, a kevésbbé megvilágított kertrész azonos növényzete mindig elmarad a jól megvilágítottól. Tehát az ültetendő növénycsoportok: rózsák, évelők, egynyári virágok, fenyők fényigényeit figyelembe véve helyezzük el a rózsakertet, egynyári és évelőkertet, természetesen e fentebb elmondottak tudásával, a napos részeken, míg az árnyékos, félárnyékos kertrészletek a korataveszi és árnyéktűrő évelőságyaknak, örökzöld csoportoknak adnak helyet. Az így nyert beosztás, egybevetve a kert berendezettségéről mondottakkal, alaprajzban nem szimmetrikus, esetleg kusza, a valóságban változatos, gazdag kertet ad.

Az így elhelyezett kertrészeknek összhangban kell lenniök az épülettel, értve ezalatt azt, hogy egy virágágyat, pihenőt, zuhanyozót nem a személyzeti szobák ablaka előtt helyezünk el. Viszont az étkező terasz jó összeköttetéssel birjon a konyhával. A kert stylusa alkalmazkodjék az épület stylusához, de ahogy a barokk villában is építünk fürdőszobát és a gázt, a villanyt is bevezetjük, a kertnek sem kell szolgaian alkalmazkodnia a kornak megfelelő kertépítési irányhoz, annak motívumait felhasználva, hangulatban, ízében emlékeztessen a korszerű stylusra, eszközeiben azonban mai lehet.

A meglevő ősnövényzet minden kertépítő előtt érték. Egy új épület új kertje, ellenére annak, hogy már az első évben is tud színt, szépséget adni mindaddig, míg az „árnyékos pihenő" egy napernyőnyi fa koronája alatt díszeleg, nem otthon. Ősnövényzet hiján pergolával, lugassal, azokat gyorsan kúszó cserjékkel befuttatva pótolhatjuk ezen hiányt, de egy meglevő nagy fa árnyékát semmi nem tudja pótolni. Csak az vágjon ki egy idős fát, ki életében legalább egy olyat felnevelt. A meglevő árnyas fa diktálja a pihenő elhelyezését, az így elhelyezett pihenő sokszor a kert alaprajzi vonalvezetésének centruma lehet. A mai kertépítő technikának nem probléma egy 25—30 éves fának átültetése, és amikor gyakran előfordul, hogy a telek egyetlen fáját az épület jó elhelyezése miatt ki kell vágni, vagy a fa megmentése végett az épület nem a legjobb helyére kerül, az építési költség elenyésző hányadának feláldozása megéri a fa átültetését, megmentését.

Természetes, hogy más kertet kíván a társadalmi életet élő ember, ki kertjében ehhez szükséges tágas tereket, teraszokat kíván és mást az, kinek kertje elsősorban egyéni céljait szolgálja, Kertjének adnia kell az asztal gyümölcseit is a virágon kívül, el kell látnia a konyhát zöldségfélékkel, baromfit, malacot is akarunk nevelni. Így kialakul a házikert; virágos kerttel, gyümölcsössel és zöldségessel, gazdasági udvarral. Aztán vannak „liebhaberek" is, akik rajonganak a rózsáért és sok rózsát akarnak kertjükben, mások az egynyári virágok szerelmesei, vagy az alpesi flóra sziklaévelőit kell természethű csoportban elhelyezni kertjükben... és így tovább . . .

Az anyagi eszközök több szempontból számítanak: igazán korszerű akkor a kertünk, ha fenntartásában, üzemében olcsó, így a hangsúly évelőkön, rózsákon, cserjéken, örökzöldeken, vagyis olyan növényzeten van, mely egyszeri beszerzés után évről-évre nyit, pompában gazdagszik. Technikai kivitelében pedig sok követ használ fel, mint az időállóság eszközét. A mai kertépítő technika előtt nem nehéz feladat a kertet kész, idős növényzettel berendezni, a hindu varázslók pillanatokra kinyíló virágait utánozni tudjuk, az első évben kész árnyas fákkal, méteres fenyőkkel pompázó kertet lehet létesíteni, ennek csak egy akadálya van, ugyanaz, ami minden szépnek a mai életben.

A sarkos vízmedencét csak tipegő és színgazdag virágágyak körítik, így a merevvonalú medence beleolvad a zöld gyepmezőbe

A vízmedence mögött, a kertet határoló lejtőn sűrű ültetvény takarja a kerítést s merev lezárás helyett festői távlatot ad a kertnek

A lépcsőkorlát sarkos keménységét letompítja a lépcsőhöz símuló, hézagaiban növényzettel puhított sziklakert

JONKE KÁLMÁN KERTÉPÍTŐ

Kert az Érmelléki - utcában

1. Meglevő díszfák
2. Acer dasycarpum pyramidale (juharfa)
3. Populus migra pyramidalis (jegenyenyárfa)
4. Különféle fenyők
5. Syringa vulgaris (orgona) sövény
6. Spyraea v. Houttei sövény
7. Lygustrum ovalifolium (fagyal) sövény
8. Különféle díszcserjék
9. Sziklakert
10. Egynyári virág
11. Évelővirág
12. Bokorrózsa
13. Mahonia aquifolium sövény
14. Kúszócserjék (Polygonum és Periploca)
15. Pázsit

A Épület
B Télikert
C Nyitott terasz
D Tipegők
E Szegélykő
F Szárazon rakott támfal
G Medence
H Homokos gyermekjátszó
J Pergola
K Kőlappal burkolt pihenő

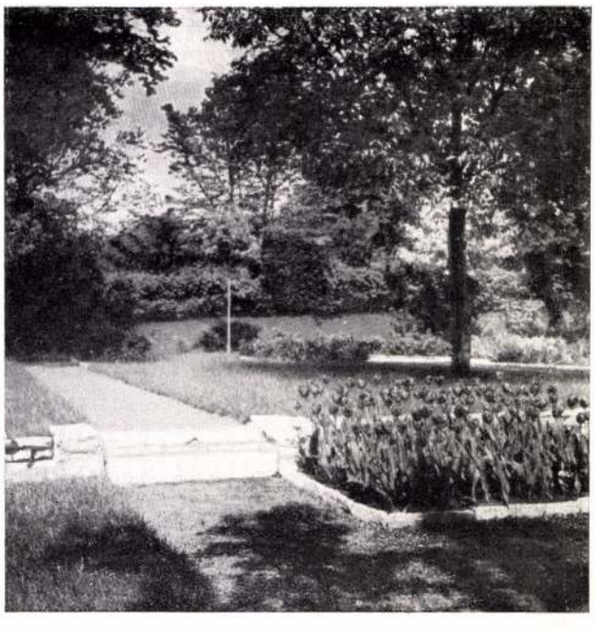

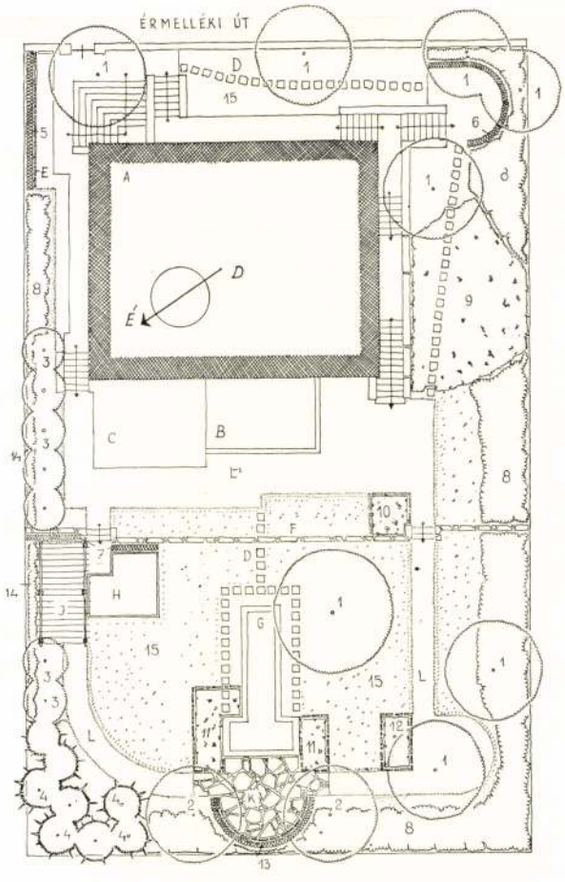

A kőfalak mentén lágyabban hat a tipegőút a merev, ma divatos beton-járdánál

Fokozatos átmenet az épület merevségéből a töretlen természetbe

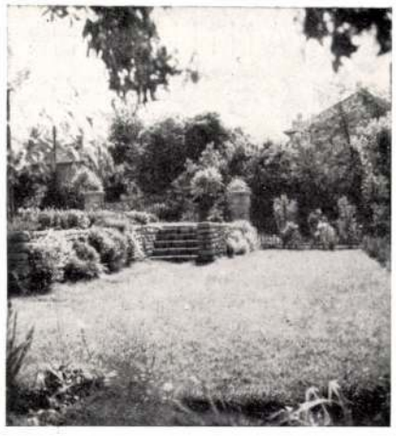

Még kis kertben is jóleső érzés a tagolatlan, zöld gyepmezőt szemünkkel végig símogatni

JONKE KÁLMÁN KERTÉPÍTŐ
Kert a Gábor Áron-utcában

1. Acer pl. Schwedlerii (juharfa)
2. Acer dasycarpum (juharfa)
3. Acer negundo v. clegans (tarkalevelű zöld juharfa)
4. Ulmus campestris v. umbraculitera (gömb-szilfa)
5. Populus nigra pyramidalis (jegenyenyárfa)
6. Tilia tomentosa (ezüsthársfa)
7. Különféle fenyők
8. Különféle díszcserjék
9. Különféle örökzöld cserjék
10. Évelő virág
11. Rózsakert
12. Egynyári virág
13. Ligustrum londenz sövény
14. Evonymus japonica sövény
15. Pázsit

A Épület
B Terasz
C Kerti út
D Szobor
E Szárazon rakott támfal
F Tipegők
D Kőlappal burkolt pihenő

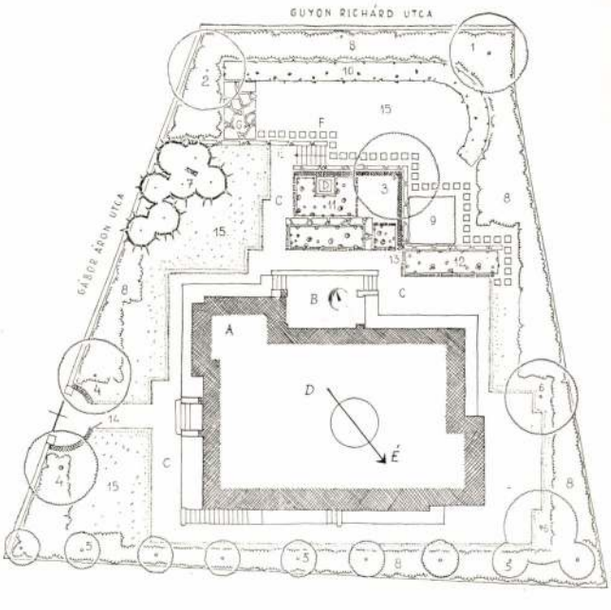

DR. MANNINGER VILMOS

VIRÁG A LAKÁSBAN

A növénynek — csakúgy, mint nekünk — az egészséghez három dologra van szüksége: levegőre, napra, vízre. Egy kis táplálék is elkél, ebben azonban jobban van ellátva a növény, mint mi. A hagymás növények — pl. a tulipán, a jácint, stb. — olyan éléstárral rendelkeznek, hogyha csak vízről gondoskodunk, kihozzák életük legnagyobb eseményét, az utódlás biztosítását, a „négyvirágzást" táplálék nélkül és nem egyiküknek marad még annyi tartalék-ereje, hogy a levegőből bámulatos vegyigyárában gyárt még annyi táplálékot, hogy a jövő évi virágzási időre jut is, marad is. Így hajtatják szobában a vizes edényre tett jácintot, de így volna hajtható — ha elég meleg hely áll rendelkezésre — a gyöngyvirág is. Ezt nedves fűrészporban szokták korai virágzásra „hajtatni".

Nem véletlen, hogy a legelterjedtebb szobanövények a hagymás és gumósok közül valók: az említetteken kívül csak a tulipánra, a cyklamenre, az amaryllisre és a nálunk ritkább, de Angliában igen kedvelt daffodilokra (a nárcisz fajtákra) és társaikra gondolok. Ezek azért kedveltek, mert éppen a fentemlített tartalék folytán könnyen hajthatók. Az egész virág tövestől, levelestől már az előző évben teljesen készen megvan a hagymában és nem kell más, mint nedvesség és kellő meleg és 2—3 hét alatt „kihozható" a virág.

A hagymás növény otthoni életmódja is hasonló, jóformán még Ázsia száraz pusztáiból való. Ott csak egyszer egy évben van eső, van virágzás és szerelem a növények világában. Aztán 11 hónapig az élet a föld alá vonul és a hagymában várja a feltámadást. Akik látták a sivatag — helyesebben a Steppe — virágzását, azt mondják, hogy a nyolcadik (?) világcsoda.

De van ezeken kívül még egy „Koplaló művészcsalád" a növényvilágban és ez a „pozsgás", a succulenta. Az sem véletlen, hogy ez került most divatba; koplaló bravúrján egy példát: Burbank, az új növényfajták legtehetségesebb keresztezője, meséli:

Kaliforniában, ahol szintén nagy a szárazság, madzagon felfűzve egy faághoz felakasztott egy kaktusz (opuntia) tagot. Ottfelejtette. Négy év mulva újból arrafelé járt és meglátja az ágon lógó, töpörödött növénydarabkát. A fonalat késével levágja, mire az opuntiadarab — fejjel lefelé — leesik a földre és tüskéivel beléfúródik. Otthagyja. Újabb egy év mulva gyönyörű kaktusz-bokor fejlődik ebből az eldobott, fejjel a földbe fúródott darabkából.

Mindezt a sok mesét azért mondtam el, mert a „normális" lakásban csak az ilyen „koplaló művészek" tudnak úgy, ahogy sínylődni. Az építészek dolga, hogy a tegnap „normális" lakásából, amelyben nincs napsugár, levegő, vízpára, egészséges lakást építsenek, necsak a növényeknek, hanem az embereknek is. Mert végre mi is valamikor ugyanolyan igényesek voltunk, mint a növények. Mi, hála a „klasszikus" építészetnek, megtanultunk naptalan, levegőtlen és vízpára helyett porral, korommal telített lakásokban élni. Alkalmazkodtunk. Sőt, még nem is olyan régen, éppen ezekért a leglevegőtlenebb, legsötétebb és legporosabb (tegyük hozzá leglármásabb) lakásokért fizettük a legmagasabb házbéreket. Az igényesebb növény az ilyen lakásokban elpusztul. Ő még nem ment át azokon a szoktató iskolákon, amelyeket a lakás „az istálló" a „Domesztikált" állatra jelent. A „rideg" gulya nem kapja meg azokat a betegségeket, amiket az „eugenika" szabályai szerint párosított fajbarom megkap.

A „Perspektiva" 1. számában van ablak-megoldás, amelyre a barokk építészei már 150 év előtt rájöttek. Elvétve még a várban van erre példa. Aki azonban nagyban akarja ezt az ablak-középből kiképzett üvegházat szemlélni, menjen el Kismartonba, ahol Eszterházynak (a magnificonak) építészei Mária Terézia idejében minden felcseperedő polgár házán megépítették a kiugró ablakot, mely elég helyet ad a virág egészséges nevelésére.

Ez a megoldás azonban kissé drága. De van egy olcsó is, ami semmivel sem kerül többe, mint a mai ablak. Csak kissé máskép kell az ablak-kérdés technikáját megoldani. Nem véletlen, hogy Angliában és Hollandiában a külső ablak toló-ablak, ott virágot tartanak az ablakközben. Nem igaz, hogy az drágább. Egy feltétele van, hogy száraz fából vagy vasból készítsék. A tolóablak azért kell, mert a legtöbb növény nem szeret mozogni (szemben az állattal, hisz ez az egyetlen különbség köztük). A belső ablakot pedig ne tessék a fal közepére tenni, hanem oda, ahova való, a fal belső szintjére.

Hogy lett és miért lett az ablak-deszka? Régebben, amikor méteres és öles falakból épült a ház, az ablak helyét kihagyták és így lett az a fülke, amelyben a vár úrnője végezte azt a véghetetlen sok fonást, hímzést, amíg ura a nemes vadra vadászott, vagy emberekre lesett. Az ablakpárkány — tessék megnézni a régi várakban — elég széles lap volt, amelyet polcnak használt a vár nemes úrnője. A polgáriasabb világban is megmaradt ennek. Csak amióta vékonyabb falakat építenek, megmaradt ugyan az ablakköz, de elsorvadt az ablakdeszka 7—10 cm. széles csökevénnyé. Ezt a csökevényt kell kiirtani (csakúgy, mint a beteg féregnyulványt) és akkor egészséges, világos, hűvös és páratelt (télen 100° relatív páratartalom a külső, hideg levegőben nálunk is) üvegház lesz minden ablakközből. 35—40 cm. külső falvastagságot számítva átlagban, az ablakköz mélysége 25—30 cm. Erre alól facementizolálásra plehtálca kell — és megoldódott a virágos lakás kérdése. Mert — kérem — ebben az üvegházban nemcsak a drága, kertésztől vett virágokat lehet termeszteni, hanem dugványokról, magról lehet növényt nevelni. Csakúgy, mint dédöreganyáink boldogult Mária Terézia idejében.

Szabó Zoltán kitűnő könyvében — amely a szobanövény ápolásáról szól, a sorok között, de egy-két helyen nyiltan is — annak a véleményének ad kifejezést, hogy a növény, a virág nem való a lakásba, mert ott elsatnyul.

Nekem épp ellenkező a véleményem. Igenis, a növény kell a lakásba, leginkább a városiba. Nem azért, mert az embertermelte, káros szénsavat elnyeli és helyette frissen szült oxigént ad, nemcsak, mert Virágos Budapest évtizedek óta programmom. De orvosi szempontból is.

A növény a legérzékenyebb szeizmográf annak mérésére, egységes-e a lakás. Amelyik lakásban a növény — kellő értelmes ápolással — nem él meg, az embernek sem való. A tudomány ellenségei azt mondják, mire jó Budapesten a szeizmográf, ha Ankarából jelzi a földrengést. Másnap a lapok úgyis meghozzák a hírét. Mi, akik szeretjük a tudományt, más véleményen vagyunk. Minden eszköz, minden eljárás, amivel az élet titkait értelmünkhöz közelebb hozhatjuk, kincset jelent nekünk. A tegnap lakásába csakugyan nem való a virág. A holnapiban igenis ott legyen, mint a szépségnek hirdetője és az egészséges lakásnak „szeizmográf"-ja.

Yonn

Bibliográfia: Művészeti krónika, Bp. 1904. 3. sz. „Modern magyar festők."

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és bibliográfia, Szaposvár, 1970.

201

Jonsorfer János

ötvös

1828 Debrecen

Kapmagyarországon ötvösiák 37 l.

Julius

4470. Bergmann ~~Gyula~~:
Sz. M.m. Frankfurtban 1

Hazatérő nyáj.

Erdős vidéken látható bi
igyeksi[illegible]k. Jobbról a geptenye
ra: J. Bergmann 4.

Vászon, mér. 63:80 cm. -- L
Gróf Andrássy Dénes hagyománya
A Magyar Nemz. Muzeum öröklete
~~április 23-án (2046-913)~~. -- Be
(245-914).

Jouvigni

Budát ábrázoló vedutáját, ill. helyszinrajzát emliti

Molnár József: * A budai hajóhid a XVI. és XVII. században. - Müemlékvéd elem, 197o. 1.sz. 39-43.l.
4o.l.

Jony István

grafikus

1928–1929

Éinisk 1930. 84. l.

Jan Siberechts.

· 29-én. † Londonban 1703-ban.

—

k vidéket ábrázol, előterében
e körül négy tehénnel, három
helyekre fiatal pásztor vigyáz,

szarvasmarhával, hátterében
ombokkal. A kocsikerekektől
vízben legelől fiatal asszony
ú nyakú füles rézedény van
tó fiatalembert nézi. A köze-
a középtér felé halad, kettő
e a legénynek: ing, lehajtott
llon átvetett köpeny, a fiatal
kos ruhaderék, kék kötény és
magasban madarak röpköd-
t.

3·6 cm. — Lelt. sz. 4073. —
Ferencz ajándéka 1911 nov.
omány elfogadtatott az 1911
941–911) és az 1912 márczius
. ministeri határozattal. — Bejelen-
24–912).

III
589 (4073).
650 (4755).

589

Joó János

egri rajztanár

Balkay Pál életírója. „Egri fürdők" cím alatt megrajzolta a püspöki város e kirándulóhelyét Regélő 1880. (?) 70 sz.

Művészet, 1903. 347.

„Midőn Pyrker 1827-ben elfoglalta az egri érseki széket s Eger városával egyetértőleg rajziskolát állított föl, a rajztanári székre egy lelkes magyar fiút hívott meg, J. Jánost, kinek kinevezetését 1828-ban a Helytartótanácsnál ki is eszközölte. Ez a fiatal tanár ott élt akkor is Egerben — épület terveket szerkesztve, aquarelleket festegetve, tanítva — midőn Széchenyi föllépése fölvillanyozta az országot. „Ez időben hangzottak föl Széchenyi lángszavai — írja Joó János kézirati önéletrajzában — melyek az ifjabb nemzedéket tettre lobbantották a haza újjászületésére közreműzálni. Én is az uttörők közé állottam"... Ez az uttörő ifjú aztán levelet írt Széchenyinek és egy „Művész társaság" fölállításának szükséges voltát fejtegette. E levél, sajnos, eddig ismeretlen s így Joó János terve részleteiről biztosat nem mondhatunk, de annál értékesebb Széchenyi válasza e levelre, mely szószerinti szövegében ~~mint~~ eddig ismeretlen adalék Széchenyi nagy egyéniségének új oldalról való jellemzéséhez:

Pesten, Január 13án 1832.

„Igen tisztelt Hazaínfia! Hazafini meleg érzéssel teljes sorait á napokban vettem, mellyben egy Művész Társaságnak Pesten leendő felállíttatását javasolja; világosan a legnyomosabb okokkal tüntete 'ki abban ezen Intézet' szükséges voltát, valamint elmulhatlan hasznát; s errül én szint úgy megvagyok győződve, mint annak lelkes javaslója. Azonban tudom, Ön igen átlátja milly sokra van hazánknak szüksége, mennyiben vagynuk hátra, 's azt is, hogy egyes mind ezen hátramaradások gyökeres orvoslására elégtelen, valamint hogy egynek mindent egyszerre kezdeni nem

KAPOSVÁRI KIR. ADÓHIVATAL.
ÉRK. 1903 SZEP. 24
10056. szám.

Keventuri

lehet. Hátramaradásunkon valamennyire segíteni, a' mennyire individualis lehetségem engedi, tudja Isten, éjjel nappali fáradozásom, s' tisztam teljesítésében most is irigyek vannak, 's valóban a' tárgy, mellyen fáradok, minden erőm 's lehetségem concentratióját megkivánja, megvallom lehet örömtén' projectumait életre hoznom lehetetlen, mert ahoz se időm se lehetségem, mind kettőt más, itéletem szerint, sürgetőbb tárgy foglalja el. Dolgom sok, igen sok, de felelet nélkül hagyni levelét, mind a' mellet nem akarom — levelét, — mely a' hera java elmorditását czélozza.

Vegye egyenes őszinteségemet bizodalmam 's tiszteletem jeléül, 's legyen meggyőződve, hogy harafini érzésimek örökös tisztelője maradok.

Szechenyi István."

*

Hogy mi lehetett a lényege ennek a „Művész-Társaság"-nak, azt ugyanileg sejthetjük Jóo Jánosnak ily czimü, eddig nagyon kevés figyelemre méltatott munkájából: „Nézetek a magyar nemzet müveltségi és technikai kifejlése tárgyában." (Buda 1841.) Ebben ugyanis szó van téve egy Pesten felállitandó s a „nemzet méltóságához illo" „Athenaeum épület tervéről. Ebben a harmadik osztály „müipart — politechnicum „festészeti és rajzolási osztályokkal" birna." Ebből azt lehetne következtetni, hogy a Jóo János „Művész Társasága" olyan művészeti-akadémia-félének volt tervelve.

Azt, hogy vajjon a Szechenyivel 1832 ben közölt terv azonos volt-e ez ujabbal, vagy hogy a régi terv 1841-ig kialakult és kibővült, ma már — adatok hijában — teljes lehetetlen eldönteni. Közöljetlenek csak a következő 3 dolog látszik: 1., hogy Jóo János magyar művészek veretése alatt álló művészképző intézetét tervelt; 2. hogy az idegenbe szakadt magyar művészek hazai alkalmazásától vágta a hazai művészet föllendülését; 3. hogy Szechenyi e tervet komolyan vette, helyeselte, de idő előtti voltára és a saját szükebb körükben elfoglaltságára való tekintettel, kivitelét nem most valósitani. stb.

Bayer József: Egy művész társaság terve 1832 ben. Művészet, 1903. 103.

M.KIR.ADÓHIVATAL M.SZIGET
ÉRK.1903 NOV.14.
22405/ szám
23279

II

Jóó János

egri rajztanító

írod

Bártfai Szabó László

Gróf Széchenyi István

művész kortársai és

barátai.

MAGYAR MŰVESZET

1930. 589. l.

Jóó János

egri rajztanár

vod

Br Kar Egri képek

56 l.

BUDAPEST
937 AUG
4 LFR
LFR

Jóó

J. 3. *János*, festő és író, * Szeged 1806 (?), † Eger 1874. Szegeden képezte magát rajztanárrá s mint ilyen működött Győrben, majd Egerben, ahol memorandumokat, folyóiratokat szerkesztett a magyar művészeti kultúra fejlesztése érdekében. Emellett szerény igényű akvarellképeket is festett.

E. G. I. 574 l.

48. Ereklyemuz.

~~májának bélése piros,~~ haja, szemöldöke, szakálla fekete, szeme kék. Ingének gallér-~~piros~~, mentéje fekete.

cm.
czi emlékek muzeumából (107/95. No 114).
iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

mknamájának bélése piros,

570

Joó János

Pipa és bor mellett c. képét (120 frt) ajándékozta a képzőművészeti társulat sorsjátékára.

Fővárosi Lapok

1875. 369. l.

I. félev.

Jó János

Chi rajztanar

wód

z

Kaposy János:

MAGYAR MŰVÉSZET

1937. 360. 1

VASÁRNAP **16** Kat. Marcel Prot. Gusztáv	N. k. 7 ó. 44 p. N. ny. 16 ó. 36 p.	
HÉTFŐ **17** Kat. Antal ap. Prot. Antal		Izr. 15. Fák ünnepe
KEDD **18** Kat. Piroska Prot. Piroska		
SZERDA **19** Kat. B. Margit Prot. Sára		
CSÜTÖRTÖK **20** Kat. Fáb., Seb. Prot. Fáb., Seb.		Izr. 18. Sobebim bőjt
PÉNTEK **21** Kat. Ágnes sz. Prot. Ágnes	12 órakor fúvós	
SZOMBAT **22** Kat. Vince vt. Prot. Artur		Izr. 20. S. Jithro

Joo János

(Könyv)

Nézetek a Magyar nemzet
miveltségi s technikai
kifejtése tárgyában. Irta
Joo János tanító, Finom
velin, 6 rézmonattal,
kemény borítékban 2 pf. Pest
1841.

Joo János

irod

A „Hétilapok" cím alatt Egerben mintudomaj és egyéb hasznos ismeretek terjesztésére hétilapot adott ki. első száma megjelent 1838. jul. 7én szombaton.

Literatura. Honmüvész 1838.
549. l.

Joó János

Művészet 1905

135–137

Joo János

Nemes Szabad Király Szeged Várossának Banát felől való tekintete. Joo János. Mary rajz. Renner mecz Budám

(Szeged a Tiszapartról tekintve 1844 be. A régi iparos segedek vándorkönyvébe levő rézmetszet hasonmása)

Közölve

Reizner János Szeged története Szeged 1899 II köt. melléklet

Joo Janos

egri rajztanító

irad

Regelő. 1842. 486. l.

Joo János

Bud 1807. 1825 tól
egri liceumi rajztanár
és az ess. liczeumi gyorsda
műveretője † 1874.

Irod

BHe 378. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 ..... é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191 .....

.....

tanu.

.....

tanu.

Joó János

Biró Béla dr. Pesti művészeti kizélet szás év előtt. Képzőművészet. 1930. 35 sz

Ismeretlen a magyar művészeti akadémiára vonatkozó tervezete.
Kapcsolata Széchenyivel –
A cikk Novák
Dániel csomagjában.

Jó Tanú

rajztanár

Erdő

Szmrecsányi Miklós: Gróf Esterházy Károly egri püspök nékesegyházi-tervei. Arch. Ért 1927. 156. l.

Joó János

egri rajztanár

verkesztette a

Hétilapokat

1838-ban.

Lásd kimszeit

Diretta da TIBERIO GEREVICH e LUIGI ZAMBRA
Direzione e amministrazione:
BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4
Telefono : 185-618

Joó János

Voit Pál: Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma. Tanulmány a művészi és ipari oktatás multjából.

Tom.

(B. J. = Erdélyi Múzeum 1937 296. l.)

Yoó János

egri rajztanár

l.

Tanulmányok Bp.

multjából. VII.

65. l.

Joó János

l.

Apró Művészetről

67, 70. l.

706

703

Joó János

Lásd

Voit Pál:

Joó János egri
rajztanár Magyar
Athenaeuma -
Bpp. 1936.

Könyvtárunkban

Felsőmocsolád, ref.:

64

Joó János

Thieme Becker

XIX. 147. l.

(Lyka)

Joó János

rajztanító

l.

Breznay Egri Kaszinó

31, 40, 42, 46, 53, 57, 58,
127, 129, l.

Joó János

rajz tanár

l.

Zelovich Józsefinnegy

99. l.

Jóó János

egri rajztanuto

l.

Kapossy jegyzetek

208. l.

Vízigólh Rosárkás függő VI. 132.

— lemezkaparec VI. 132.

Joó János

egyi rajztanító

wód

z

Vámos Hagyományok

172. l –

Sümeg

A háttérben lévő hegyen va
képeznek csoportot, az előtérbe
lett kis leány ül, kiktől nem m
irata a diszes keret alján:

Ruine Sümeg.

Kny., mér. a vk.

140-95.

Joó Tanos

d'

Kelp - 14. l.

904. Barna Ignácz

akad levelező tag, a Hunyadi hufvéro
+ 1894. nov. 23-án

Mellig látható
tort haja, szemö
kete; szeme barn
csavart nyakke
kú, vörössel sz
sonygallérú ~~fe~~
Közül csak a leg

Vászon, m
Festette: v
dor rendőrorvos a

Joó János

egri rajztanító

1.

Biró Kovács

9. l

MAGYAR NEMZETI MUZEUM 1802
ORSZÁGOS MAGYAR
SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUM
—
FŐIGAZGATÓ

< Joo János >

Könyve

< > Nézeter a magyar
nemzet miveltségi és
technikai kifejlése
tárgyában
Buda, 1841.

Könyvtáramban

Károly Kaszárnya (pesti) VII. 32.

Joo

Ltáb II.

22, 28, 29

Joó

Ltáb IV

37-40

105

II. 6.
Orsz. Képtár

...erések

...b)

...éptár.

Joó János

Müvészet 1903

106, 108, 214,
347

Zoo Zarios

Eger

Vrod

Vallási és Egyházi tárv

1833. III. 125 l

Jóó János

Művészeti lexikon

367 l.

Perényi Imre:

Mellig s kissé vissz
szemöldöke ⌊hegyesre
Atillája s lehajtott
előbbiu nyolcz kis s
Felirata alól:

Necessitas
leger

s a kép körül:

Emericus Pe
et Index Cum

Vászon, méreti 18
Gr. Csáky Lápló

⌊, szeme és

Jó Janos

lásd.

Batthyaneum

I. 123. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi min

Jvó János

egri rajztanító

vód

MAGYAR MUVESZET

1937.296 l.

3 =

o

o

SANCTIONS ET LA GUERRE" EXALTE LA

.- Une imposante réunion du "Comité
sanctions et la guerre" a eu lieu à
llery-Radot. Plus de deux mille per=
mportante manifestation qui s'est dé=
ve exaltation de l'amitié franco-ita=

iscours d'une haute portée les points
mpagne dans l'"Ami du Peuple", Valle=
nt l'antifascisme international. qui
une guerre abominable. Concluant sa
a dit:

passions seront apaisées, on reconnaî=
nt pas aux injonctions de l'Angleterre,
ropéen; je suis certains aussi qu'elle
la trahison intérieure qui nous mena=
te du Front Populaire, exécuteur des
n'a qu'une idée: celle de nous en=
rs du jeu, et l'amitié franco-italien=

Joó János

Eger 1830 - 40 cs ever

l

Novak V. 52 l

en Mal die zusammenfassende
tigsten der Geschichte der
er Genugtuung schöpfen wir
s Kunstlebens unserer Vor -
stellen, dass Oesterreich ,
Vergleich mit anderen Län-

t Freuden begrüssen, für die
s Buch einen ganz besonderen
aufzählenden Verzeichnisses
cher Plastik in Oesterreich
geordnet).
t eine Fülle von Material,
enntnisse, neue interessante

lle der an Form und Innig -
telalterlichen Bildwerke
tnisse bieten, die im Unter-

ehlen und fügen zu Ihrer
sere Telephonnummer ist
führen wir zuverlässig und

Hochachtungsvoll

cherstube Wien I. In der Burg.

Joó János

egri rajztanár

vod

Les Pbreg

154. l.

IRODALOM

Hekler: M. mün. tört.
Képpel, 41. ábra

JEGYZET

Joó János

egri rajztanító

wód

Balás Reformkor

zil

Római provinciák, magyarországi V. 240

241,

Joó János

egri rajztanító

vród

z Vallási és Egyházi

Tár, P 1833. III. f. 125. l.

(Az Egri Fő Templom.)

P Post

und Deckenmalereien Be

Die Expedition erfolgt i
franko durch Spediteur

107158

Joo Janos

Nay Ferenc Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve I f. 1846–1851. Pest. 1852. 25. l

M.KIR.ADÓHIVATAL M.SZIGET
ÉRK. 1905 MÁR. 17
4500. szám

II.

Tóó János Mátyás

László

Rajzoktatás. 1906. IX. é

7 szám. 324 l-

(Könyvtáramban)

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Joó János

Művészet 1903. 106–108, 214
347
– 1905. 135–137

Joó János

4 /

MAGYAR MŰVÉSZET
1930. 589-90

Joó János

az egri nagyobb nejtanoda rajzmestere

Tanügyi Nédtár

1845. 48. l.

Vasárnap **13** Exaudi B. R.	Ujhold 13 óra 30 pk.	**Protestáns** Szervác **Görög** Glicéria **Izraelita** Ijar 28
Hétfő **14** Bonifác vt.		**Protestáns** Bonifác **Görög** Izidor vt. **Izraelita** Ijar 29
Kedd **15** De la Salle Ján.		**Protestáns** Zsófia **Görög** Pakóm **Izraelita** Sziván 1
Szerda **16**		**Protestáns** Mózes **Görög**

Tóó

festō

U.477

Szeged. T.6296.

A Tisza tulsó partján fekvő városba , karfás hajóhid vezet, mely fölött és alatt csolnakok és bárkák kötöttek ki, mig balrol öt vizimalom tünik szemünkbe. Fölül az ország és a város czimerét korona disziti. Felirata:

Nemes Szabad Királyi Szeged Várossának Banát felől való Tekéntete.
ez után:
Uibersicht der königl.Freystadt Szegedin von der Bannater Seite.

alól balra: Joo Ján.Máty. rajz.
jobbra: Brenner metcz Budán.

Rm., mér. a rl. 13.3: 33 cm.

Szn. 124-901.
426-901-5.

Vas. Ujs. 1864.

vel az Ismertető ezen polytechnikai részét hetenkint félivre szoritotta, ellenben szintén hetenkint „*Honi s külföldi gazda és kereskedő*“ czim alatt egy toldalék ivet adott, s mindkettőhez sok rajzot s néha hangműveket. 1838 végén az öszmüvészeti Ismertető a főlapba olvadt, mely 1840-ben hetenkint kétszer egy-egy iven 8-rétben jelent meg. Öszmüvészeti s gazdasági eredeti értekezéseket, gyárak és egyes vidékek ipar s gazdasági tekintetben, bérmentve küldött leirásainak nyomtatott ivét 16 ezüst forinttal jutalmazta a szerkesztőség; mely évben befejezte pályáját. Szerkesztőtárs volt 1840-ben Rumy Károly, utána Vajda Péter. Ezen lapnak előfizetője volt: 1-ső félévben 132, másodikban 142, harmadikban 242, negyedikben 195, ötödikben 218, hatodikban 262, a hetedikben 225. Nyomatott Budán, az egyetem betüivel. Ára 4 ft. p. p. volt félévre. (Uj. Ismeretektára VI. 449. — Figyelmező. 1837. I. 6. sz. 50 lap. — Tud. Tár. 1837. XVI. 473. 1839. VI. Liter. 444. 1840. Liter. 489. — Mezei gazdaság kézikönyve, kiadták Korizmics L., Benkeő D., Mórocz J. Pest, 1855. I. k. 348 l. — Bibl. Értesitő. 1840. 4 l.)

„*Természet.*“ 1838. apr. elejével Kunoss-tól szerkesztve, hetenkint két iven 4-rétben jelent meg velin papiroson, vidék és növényrajzokkal, félévi ára 5 ft. pp. volt. — Egyik főfeladata: a természetet, mely annyi szépet, fönségest és bámulatost rejt ölében, megismertetni s iránta fogékonyságot ébreszteni. Sajnos, hogy ezen szép igyekezet hamar véget ért, mert azon év sept. 28-ki számával megszünt. Melléklapja: „*Lombok*, szépliteraturai lap, 4-rétben. A Természet félévi éltében inkább érintő, mint igazán beleereszkedő módja szerint, sok természettudományi, természettörténeti s rokon tárgy körül szörpölgetett inkább, mintsem azokat specialis feladatához képest tudományosan kezelte volna, érdekesek némely helyismereti elmélkedések és adatok. (Jelenkor. 1838 78. sz. 309 l. Figyelmező. 1838. I. 257. 1839. I. 167.)

„*Egri heti lapok*, műtudomány és egyéb hasznos ismeretek terjesztésére.“ 1838. juliustól kezdve jelent meg hetenkint egyszer szombaton egy iv, féliv rajzzal, szerkesztője és kiadója volt Joó János nyilvános rajztanitó, az egri lyceum betüivel 4-rétben nyomatott, félévi ára postán 4 ft. — Czélja volt: a mesterségek tökéletesülésére vezető ismereteket s e részben jó izlést terjeszteni a honi műszorgalom s ipar növekedésére munkálni, és leginkább az ács, asztalos, kőfaragó, lakatos, takács, nyereggyártó s más közönséges kézmüvesek közt egyfelől azon elemi ismeretek terjesztése, melyek nélkül minden előmenetel lehetetlen, másfelől a külön kézmüvek haladásai közlése, ez osztálynak részvétlen tespedéséből felizgatása; kiterjeszkedik azonban e lap néha a szépmüvészetek körébe is.

A rajzok correctek, szépek. Ugyanazon év végével megszünt. — (Figyelmező 1839. I. 63. 1840. I. 64. Tudomány Tár. — 1839. VI. Liter. 444.)

Dr. Bugát Pál, Dr. Flór Ferenczczel összeállva felélesztő, az 1831—1833-ban Schedellel kiadott „*Orvosi Tár*-“t. 1838. jul.-al indult meg hetenkint egy ivnyi számmal vasárnap 8-rétben, Pesten Trattner-Károlyi nyomdájában, ára félévre helyben 2 ft. 30 kr., postán 3 ft. 20 kr., p. pénzben.

Dolgozótársai voltak: dr. Eckstein Frigyes, dr. Jankovics Antal, Jacobei János mester, dr. Kovács Sebestyén Endre, dr. Nagy Károly, Rosenmann Pál.

Az O. T. uj folyamának tágabb kör tüzetett ki, mint az elsőnek volt, kiterjeszkedvén az a gyakorlati tárgyakra, literaturán és személyes értesitéseken kivül a segédtudományokra is. (Uj. Ismeretektára. V. 139. Figyelmező 1838. II. 476. 1839. I. 167. — Bibl. Ért. 1840. 4. — M. t. t. Névkönyv. 1841. 52.)

(Folytatása következik.)

Képek a hazai népéletből.

XXXVIII. Mohácsi népviselet.

Mohács lakói között feltünőek a sokaczok. A Vasárnapi Ujság 1857. 17-ik száma is közöl egy rövid ismertetést e népfajról. Mohácson ezek körülbelől 3000 lelket számitnak, valamivel müveltebbek ugyan a Baranyában elszórt többi fajrokoninál, de ősrégi szokásaiban el nem tértek tőlük. Hogy Bosnyákországból jöttek ide, az bizonyos, de mily idő tájban? nem tudatik. Vallásukra nézve római katholikusok. Foglalkozásuk földmivelés, de leginkább marha- és disznó-tenyésztés, mire a mohácsi sziget alkalmas helyül szolgál. Vannak, kik több éven át nem látogatják meg a városban levő házukat; a legtöbben nagyobb ünnepek alkalmával: husvét, karácsonkor látogatják meg övéiket. A patriarchalis életmód köztük nagy divatban levén, a főgazda (sztaracz) otthon ül, s parancsolásnál egyebet nem tesz. A szigetben való lakás, az azzal összekapcsolt teendőkkel, a marhák és disznók őrzése s azok gondviselése a család fiatalabb tagjaira, s hol ezek nincsenek, a szolgákra van bizva. Mohács városának északi részén laknak; más fajokkal nem igen vegyülnek össze. Nézzük egyes szokásaikat.

Bunyevácz Magyar Sokacz.

Képek a hazai népéletből: XXXVIII. Mohácsi népviselet. — (Fénykép után.)

Sokacz lakadalomban legnagyobb szerepet játszik a „*Kumo*;“ ennek feltétlenül mindnyájan hódolni, a fiatal házasulandók valahányszor közelébe jőnek, kezeit csókolni kötelesek; oldala mellett van a „*sztari szvat*“ a tanu, a kumo helyettese, de szerepe a kumóinak van alárendelve, végre a *csauz*, vőfény, mulatságvezető, vendéghivó, rendrefelügyelő, s a *gajdos* (dudás.)

Ha meg van kérve a menyasszony, csinált virágból koszorut visel, s czopfját, mely különben fejetetejére volt kötve, leereszti, s nyakát csillogó ezüst huszasokkal s tallérokkal fölczifrázza, s nincs oly gyémántos nyakék, melyért talléros nyakékét fölcserélné. Két, három nappal az esküvő előtt a csauz vendéghivását végzi, ilyen alkalommal valamint a lakadalom napján, minél bizarrabb öltönybe buvhatik s minél jobban tudja a vendégeket megnevettetni, annál nagyobb hirt szerez. Lehet látni a csauz uramat kiforditott, hosszu, uri, elviselt kabátban, magas tetejü, összenyomott vagy elviselt női kalapban, vörös pántlikával keresztül kötve, mely mellé nagy kakas- vagy pulykatollnak nem szabad hiányzani. Elválaszthatatlan társai: felkendőzött fokosra aggatott kulacs s kezében korbács vagy bika-ér, hatalma kitüntetésére s a rend föntartására szükséges tárgy. Ekkép fölkészülve vendéghivóba indul; utközben minden elébe jöttet kulacsa tartalmával kinálva meg, s nem is busul rajta, ha kulacsa megüresül, mert a mely házban vendéget hiv, a meghivott vendég családja szemügyre veszi a csauz kulacsát s a világon legnagyobb szégyen lenne, a csauzt üres kulacscsal házából kiereszteni. Félig fehér borral telt kulacsát vörös borral töltik-e meg, vagy viszont? ezen a csauz soha sem töri a fejét.

Esküvő előtti napon este felé a vendégek a kumo vezérlete alatt a menyasszonyos háznál jőnek össze, de a vacsorára szükséges ételt és italt a vőlegény köteles kiállitani, s házából a menyasszony házába átszállitani, az átszállitás szintén ünnepélyesen megy végbe. Elől indul a csapat vezetője, csauz uram, szokott egyenruhájában; tüstént utána a nélkülözhetlen gajdos, ezután a meghivott vendégek nőtelen fiai viszik a sok ételt és italt. Éjfél tájban a vendégek szétoszolnak. Másnap, t. i. az esküvő napján, miután a kumónak a menyasszony családja előtt sikerült igazolni magát, hogy rosz dologban nem járnak, s miután a menyasszonyért a váltságdijt megadták, a menyasszony szülőitől s rokonaitól vett áldása s elbucsuzása után, megindul a menet. Elől a csauz, utána a zászlóvivő, — a zászló sárgapiros szinü; bele van varrva feketével több csillag, hold és kereszt; a nyele hegyibe czitrom vagy narancs vagy aranyozott alma van szurva —; a zászlóvivőt a dudás, ezt a kumo és sztari szvat, a közzéjök vett vőlegénynyel követik; a férfiak után a nők. Többnyire a plébános udvarán megáll a menet, hol előbb egyet *kólóznak* (*kóló* sokacz nemzeti táncz, melyben nemkülönbség nélkül összefogózkod a kört képeznek; a gajdos a közben maradt; közbe közbe versekben buzditva a tánczolókat a vigságra). Esküvő után szokott rendben haza jőve, ott a zászló a házfedélre kitüzetik, a jöttek szerencse-kivánatokkal fogadtatnak. Ebéd alatt nincs hossza vége a felköszöntéseknek.

Hogy valamint a magyaroknál, ugy a sokaczoknál is az ebéd alatt a vendég sok adózásnak van kitéve, világos; az ételt az asszonyok hordják be, mert csauz uram a rendcsinálással s a vendégek mulattatásával van elfoglalva.

Ebéd után folyvást kólóznak. Estefelé a menyasszony ágyáért mennek, de előbb meg nem kapják, mig a kumo azt ki nem váltja, az ágyhoz egy kakas is adatik s utközben pénzzel tömetik. Vacsora után a menyasszony kakasát ingerlik a kukoritásra, vagy ha ennek nincs rá kedve, a csauz teszi azt helyette, mire az uj házasok, mintha álomból ébrednének, fölkelnek, helyüket a vőlegény apja foglalja el, előtte áll most, az uj pár szőnyeggel beteritett földön. A vőlegény apja kérdi: „Fiam mit akarsz?“ Mire a fiu: „Áldásodat édes apám.“ Erre az apa: „Áldjon meg hát benneteket a mindenható atya, fiu és szentlélek Isten.“ Ezután a menyasszonynál már készen tartott pohárból isznak: az apa, a fiu és az uj menyasszony; ez utóbbi a mit ki nem iszik, hátra önti.

Most előáll a sztari szvat s elvezeti az uj párt a padlásra aludni. Más nap avatóra az uj menyasszonyt legtekintélyesb rokonnője vezeti, a templom után előbb haza mennek; most az uj mennyasszony vizért megy a Dunára, elől a zászló, utána a gajdos; a csauz a menyasszony mellett van, ki minden szembejövőt megcsókol, haza jöve evés ivással s kólózással töltik az időt. Most az uj menyecske nem ül le, hanem tetszése szerint csókolgatja a vendégeket; nyomban vele a csauz, a csókért pénzt szedve, mert az uj menyecskének egy csókja sincs ingyen.

A sokacz alázatos, máson örömest segitő, munkára ügyes, de munkakerülő; azért szigeti szállását többre becsüli, mint más, száz holdakra menő földét; kevéssel megelégszik, ruháját maga szövi, ha van hagymája és kenyere, beérik vele. A teheneket nem fejés, de szaporitás végett tartja s nem is feji.

Általában a mohácsiak szigetökért élnek, hal-

gyetlen. Allah nekem adta az ő vérüket. Én ostrommal foglaltam el a várost, karddal kezemben törtem be zárt kapuján.

— De én előbb jöttem be irott szerződéssel az önként megnyitott kapun.

— Ne állj elém! Mindenkit ketté vágok, a ki közém és a hitlenek közé áll!

— Vágd ketté hát legelébb Isten nevét, ki e szerződésre irva áll! Szólt Abu Obeida, s két kezében föltárva maga elé tartá a pergament, melyen legfölül arany betükkel ragyogott Allah neve. (Folytatása következik.)

Hirlapirodalmunk a 19-ik században.

Második közlés. 1831—1840.

(Folytatás.)

„*Hirnök.*“ Politikai, tudományos, művészeti és szépliteraturai hirlap.“ Szerkeszté és kiadá Balásfalvi Orosz József Pozsonyban, 1837. julius 4-én kezdve, minden kedden és pénteken 3 hasábos nagyivrétben Wigand Fridrik Károly betűivel nyomatott. 1838-ban ifj. *Schmidt Antal* nyomdájában jelent meg hétfőn és csütörtökön. Ekkor tárczája elmaradt és e helyett „*Századunk*“ czimű, hetenkint kétszer megjelenő melléklapot adott 4-rétben fél-fél ivben, mely terjedelmesb politikai és rokontudományu értekezésekkel, ugyszintén a literaturai, művészeti és közéletbeli jelesebb tünemények, találmányok és intézetek ismertetésével foglalkozék főképen. A két lap ára egy évre 8 ft. p. p. volt, postán 48 krral több. — A Hirnök tartalmát tevék : kinevezések, hivatalos tudósitások, honi és külföldi politikai hirek, mindennemü statistikai adatok, pénzkelet, piaczárak s hirdetések, ezenkivül a magyar literaturában ujolag feltünő, vagy hazánkat érdeklő tudományos munkák ismertetése, hazai s külföldi művészet, közhasznu intézetek, gyárak stb. leirása s egyéb mulattató czikkek, Orosz volt első, ki a megyei mozgalmakat lapjában közlé. — 1837 septemberétől kezdve Csató Pál, az akkorig vallott politikai hitével s irodalmi rokonszenvével ellenkező Hirnök mellett jó fizetésért — mire őt épen szegénysége vitte, — a segédszerkesztőséget elvállalta, s mind halálaig folytatta, mely őt hosszas betegeskedés után érte el Pozsonyban, 1841. febr. 15-én. Dolgozott e lapnál Garay János is, 1838-tól az 1840-ki országgyülés beálltáig. (Uj. Ismeretektára II. 237. III. 586. Tud. tár 1841. Liter. 489. Bibliogr. Értesitő 1840. Pest 3 l. — Magy. Tud. tár. Névkönyve 1842—47.)

„*Erdélyi Hirlap.*“ 1838 kezdetén indult meg Brassóban; szerkeszté az első évben Köpe János, 1839-ben Veress János; kiadá Gött János nyomdász, 4-rétben, félives hetiszámokban; ára félévre 1 ft. 20 kr. volt, postán 2 ft. p. p. Szükterü félivéhez képest, hirei elég ügyes kiszemelésével megfelelt czéljának, t. i. csekély áron a Székely-föld kevésbbé tehetős polgáraihoz is juttatni a politikai világ rövid ismertetését. Melléklapja „*Mulattató*“ 4-rétben, Benedek Áron szerkesztette, többi közt Dózsa Dániel első költeménye is itt látott napvilágot 1838-ki folyamában. E lap anélkül, hogy a nap kérdéseivel bajlódott volna, kisded köréhez képest hasznos eszmék terjesztésében volt munkás, ha nem mindig a legmulattatóbb formában is. 1839 végével mindkettő megszünt. (Tud. Tár. 1839. VI. 443. 1841. Liter. 490. Figyelmező 1838. I. 256. Nemz. Képes Ujs. 1863. 3 sz. 26 lap.)

„*Sürgöny.*“ politikai, tudományos és művészeti hirlap,“ és „*Literaturai Csarnok*“ egyveleges lap; 1840-ben Vasárnap és csütörtökön jelent meg $1\frac{1}{2}$ iven; félévi ára 4 ft. volt pp. A „Rajzolatokból“ támadt e két lap Pesten, de Munkácsy szerkesztői ügyetlenségét ismervén olvasó-közönségünk, nagy részvétre nem méltatta : miért is önként Borsos Mártonra, s Vajda Péterre ruházta tulajdonát, kik czimét „*Világ*“-ra változtatván, 1841. év elején szabadelvüleg meg is inditották. (Ferenczi : Magyar irodalom és tudományosság története. — Pest, 1854. 186 l. Bibliogr. Értesitő 1840. 25 lap.)

Szépirodalmi lapok ez időszakban :

„*Regélő*, első magyar szépmüvészeti folyóirás, alapitá és szerkezé Rothkrepf (Mátray) Gábor. Pesten Trattner-Károlyi nyomtatása.“ Megjelent 1833. apriltól kezdve társával a „*Honmüvész*“-szel együtt hetenkint kétszer, vasárnap és csötörtökön 8-rétben fél fél iven, ára a kettőnek egy évre 10 ft. helyben, vidéken 12 ft, p. p. — A Regélőnek rendes rovatait képezék : történet és elbeszélés, életrajzok, nép- és országismo, jeles mondások, adomák, rejtvények. A Honmüvészben : Költemények, természetrajz, festészet, szobrászat, épitészet, régiség, honi literatura és szini ismertetések, zene és táncz; mellékletkép arcz- és szinelt divatképeket s más műmellékleteket adott, as első divatkép 1833. jul. 7-diki száma mellett jelent meg. E két lap végetlen tarkaságával, a tárcza élénkségével nagyobb részben ismeretlen iróktól, — vagy kik álnevek alatt léptek fel — iratott, csak később találkozunk sürübben ismertebb nevekkel; itt léptek fel a többi közt : Beőthy Zsigmond, Frankenburg Adolf, Garay János, Kovács Pál, Kuthy Lajos, Nagy Ignácz, Tóth Lőrincz. A közönség csak igen gyengén pártolá a szép igyekezetet, mert az első évben 758 előfizetője volt e lapnak, és a szerkesztő 1834. oct. 25-ki (II. 696. l.) „Figyelmeztetését“ ily szavakkal végzi : . . . . „Remélvén, hogy a nagyérdemü közönség tekintetbe vevén törekedésemet, melynélfogva honosim kezeikbe *(eddig minden haszon és fáradozásim jutalma nélkül)* oly folyóiratot volt szerencsém nyujtani, mely nemcsak nyomtatási tömöttsége, hanem aestheticai szépsége, a mütárgyak, rajzok, s jelesen a divatképeknek igen tetszetős alakban és rendkivül serény megjelenésök, a közlemények válogatott sokfélesége mellett minden pompás külföldi hasonló müvekkel vetekedik, azt ezután is, lelkes pártfogására méltatni s másoknak is, különösen pedig a hon tisztelt leányainak, a szép izlés leghathatósb védjeinek ajánlani fogja, mely kegyességét én eddigi pontos szolgálatommal viszonozni mindenkor kedves kötelességemnek tartani el nem mulasztom.“ — Mátray tehát folytatta ezen szépmüvészeti lapot minden reá háramlott anyagi haszon nélkül, sőt korábbi saját szerzeményének némi feláldoztával is 1841. junius végeig, mely által kedvezőleg mozditá elő a szépnem olvasásvágyát, a magyar nyelv és müvészet terjesztését. (Uj. Ismeretektára V. 341. — Tud. Tár. 1835. VI. 243.)

„*Budapesti Rajzolatok* a társasélet és divatvilágból,“ divatképekkel s nemzeti képtárral; szerkesztő és kiadó : Munkácsy János ; Budán a kir. egyetem betüivel, 4-rétben velinen $1\frac{1}{3}$ iven Pesten adatott ki hetenkint kétszer; ára 8 ft. p. p. volt egy évre. 1835-ben keletkezett mint politikai, tudományos, müvészeti, mulattató, mindenféle jelentéseket hirdető hirlap ; ezen év első negyedében Csató Pál, 1836-ban Nagy Ignácz, 1837-ben pedig Garay János volt e lap segédszerkesztője. Ekkor lépett itt fel Vahot Imre is első müvével. 1839. juliustól politikai lappá változott át. A kiadó többi közt azt mondja első czikkelyében „hogy szükségesek a reformok a statusban, ha azokat az idő szüksége kivánja.“ Végre 1840 elején „Sürgöny“ politikai lappá alakult át. — Mint mindenben, ugy a nyomda választásában is állhatatlan volt a kiadó, mert 1837-ben Pesten Beimel Józsefnél, 1838-ban ismét Budán Gyurián és Bagó betüivel nyomatá lapját, ekkor ára is 10 ftra emeltetett, jóllehet belértéke csökkent. (Uj. Ismeretektára II. 237. III. 586. V. 450. VI. 445. — Bibl. Értesitő 1840. Pest. 4.)

„*Szemlélő*, a tudományok, literatura, müvészet, divat és társasélet körében.“ Divat- s egyéb képekkel 1833. juliustól deczemberig Kassán jelent meg Csernecczky és Kovacsóczy szerkesztése mellett 4-rétben. — 1836 elejével ujra megindult egy ives számokban hetenkint kétszer nagy 4-rétben Kovacsóczy Mihály tulajdonos kiadó szerkesztésével, Werfer Károly nyomdájában Kassán; ehhez mellékeltettek hetenkint egy féliven „*Literaturai Lapok.*“ a két lap ára 8 ft. p. p. volt egy évre. 1837. jun. végével többszörös fennakadás után megszüntek. (Tud. Tár. 1835. VI. 243. — Figyelmező 1837. 6. sz. 50. l. 1838. 8. sz. 127. l. Honmüvész 1835. II. 728.)

„*Athenaeum.* Tudományok és szépmüvészetek tára.“ Kiadó szerkesztők : Schedel és Vörösmarty. Szerkesztőtárs : Bajza; megjelent 1837-től minden csüt. és vasárnap imperial 4-rétben velinen egy iv. Budán a m. k. egyetem betüivel. Igen jeles, tartalmas, jó izléssel szerkesztett s irodalmunk történetében időszakot alkotó folyóirat, hová a haza legjobb irói rakták le a müvelt közönség többségének élvezhető alakban, népszerüen tartott tudományos munkálataikat, s válogatott költői és szónoki müveiket. Az Athenaeumnak közvetlen Bajza szerkesztése alatt — mindjárt első évi folyamában Bajza, Bugát, Csató Pál, Czuczor, b. Eötvös József, Hetényi, Kölcsey, Luczenbacher (Dobokai), Nagy Károly, Schedel, (Toldy), Szlemenics, Szontágh G., Tóth L., Tarczy, Vállas, Wargha János, Vörösmarty stb. neveit látjuk tudom. és szépmüvészeti értekezésekkel megjelenni. Költeményeket Bajza, Czuczor, Eötvös, Erdélyi, Gaál, Kuthy, Ormos L., Székács (Orosházi), Tóth Lőrincz és Vörösmarty adtak. Eredeti beszélyeket s novellákat és humoreszkeket nyujtanak Gaál, Jósika, Kovács Pál, Tóth L., Vörösmarty. Egyik fő érdeme már ezen évi folyamában az Athenaeumnak, hogy a külföldi irodalmak jó izléssel válogatott, legillatosb virágait correct forditásokban ülteté át nyelvünkre. Az Athenaeum 1838. deczemberi jelentésében 86 irótársat nevez meg, ezekhez 1839-re még 10 uj járult, összesen tehát 96 iró, kik közől a két év folytán csak 8 nem vett részt dolgozataival. — 1837. jun. óta Vajda Péter mint segéd működött az Athenaeum mellett. — Melléklapja : „*Figyelmező* az egyetemes literatura körében ;“ minden kedden egy szám egy iven 4-rétben, ez közvetlen Schedel (Toldy) Ferencz szerkesztése alatt. Valódi kincs a tud. történetére s irodalmi izlés tisztitására, helyes fogalmak megalapitására s terjesztésére nézve. Schedel fáradhatlan szorgalommal s a legjobb izléssel gyüjté itt az irodalom történetére szolgáló adatokat s becses visszapillantást ad az ujabb m. literaturára. Folyt emez 1840 végeig, miután egy kritikai vállalatnak hazánkban minden nehézségeivel négy évig küzdött. — A két lap ára 10 ft. volt egy évre p. p. (Uj. Ismeretektára I. 206. VI. 351. — Tud. Tár. 1841. Liter. rész. 489. — Bibl. Értesitő. 1840. 3. l.)

Egyházi lapok :

„*Magyar Szion.*“ Hittudományi folyóirás, szerkeszté Gyarmathy János. 1838 elejével Pesten indult meg hetenkint kétszer, csütörtökön és vasárnap kis folio iven; és „*Anasztazia*, egyház, szépmüvészetek tára,“ havonkint egy ives szám 8-adrétben. — A csütörtöki osztály tartalma : „érdekes közlemények az egyházi tudományok, történetek s literatura tárából,“ a vasárnapi : „Elme- s szivképző ismeretek a religio, keresztyénélet s egyházi intézmények tárából,“ amaz tehát inkább egyházi olvasóknak, ez világiaknak van szánva; s igy a két osztály külön is adatott 2 ft. 30 kr., a kettő együtt 4 ft. félévre. A második félévben azonban külsejökre nézve különféle phasisokon mentek keresztül. Az „Anasztazia“ ugyanis 8-rétjét 4-re, a Szion kis folióját nagyra változtatta, czimén lemondott a „Magyar“-ról, ellenben augusztus közepén a sz. keresztet Magyarország czimerével váltotta fel; majd ismét, minden ugy is szükségtelen teketoria nélkül, a maga és társa hetenkinti két-két számát egyre szállitotta le, a tél közeledtével végre, t. i. nov. 9-étől kezdve megszünvén hittudományi folyóirás lenni, szintén minden haszontalan czeremonia nélkül *egyházi hirlappá* változott által, de mely épen nem szükmellüleg szoritkozott korlátai közé, mert ime itt találjuk az elhirhedt Kölcseyanákat, a Budai Chronicon ismertetését, a magyar egyetem személyes állapotját, némi utazási vázlatokat stb. 1839-ben is nem egyszer váltott e két lap tárgyat, nyelvet, alakot, csak egyben maradt magához hü : az üresség ben, szellemi sötéteskedésben, s az irás és nyomtatás hibásságára nézve. 1840-ben a „Szion egyházi hir- s encyclopaediai lap,“ magán jelent meg hetenkint kétszer $1\frac{1}{2}$ iv 4-rétben; ekkor félévi ára 5 ft. volt p. p., nyomatott Pesten, Beimelnél. — (Figyelmező. 1838. 1. sz. 16. hasáb, 1839. 10. sz. 167. h., 1840. 26. sz. 404. h. — Bibl. Ért. 1840. 4. Tud. Tár. 1841. Liter. 489.)

Szaklapok, melyek rendesen jelentek meg, következők voltak :

Angyalffi Mátyás 1829-ben ujra folyamatba vette az 1824—5-ben megjelent és félbeszakadt „*Mezei Gazdák Barátját*,“ s igy szaporodott a kötetek száma 12-re; de 1831-diki jun. 30. bezárta e közhasznu levelezést. Pesten, 8-rét. (Básthy : Magyarok emléke. Buda, 1836. 233.)

„*Kémlő*, gazdasági, ipar- s kereskedelmi lap.“ Szerkeszté Balla Károly 1836. első évében közel 1000 előfizetője volt, a 2-ik évben felére leolvadt az előfizetők száma, s Balla ur megszüntette lapját 1837. jun. végével. Nyomtatá Beimel Pesten. 4-rétben. (Uj. Ismeretektára I. 291. — Tud. Tár. 1837. XVI. k. 473.)

„*Ismertető, honi s külgazdaságban* és kereskedésben,“ 1836-ban jelent meg Pesten : kiadótulajdonos és szerkesztő Borsos Márton. 1838. második felében, szerk. Fényes Elek; megjelent hetenkint kétszer másfél iven 4-rétben. Melléklapja : „*Ismertető az öszmüvészet* és polgári szorgalomban,“ szintén 1836-ban támadt, hetenkint kétszer $1\frac{1}{2}$ iven 8-rétben jelent meg; 1838 második felében Vállas Antal szerkeszté. 1837 elejé-

*

Joó János

Eger

l.

Szm Egermüve

208. l.

BUDAPEST

37 MAJ. 102 D.

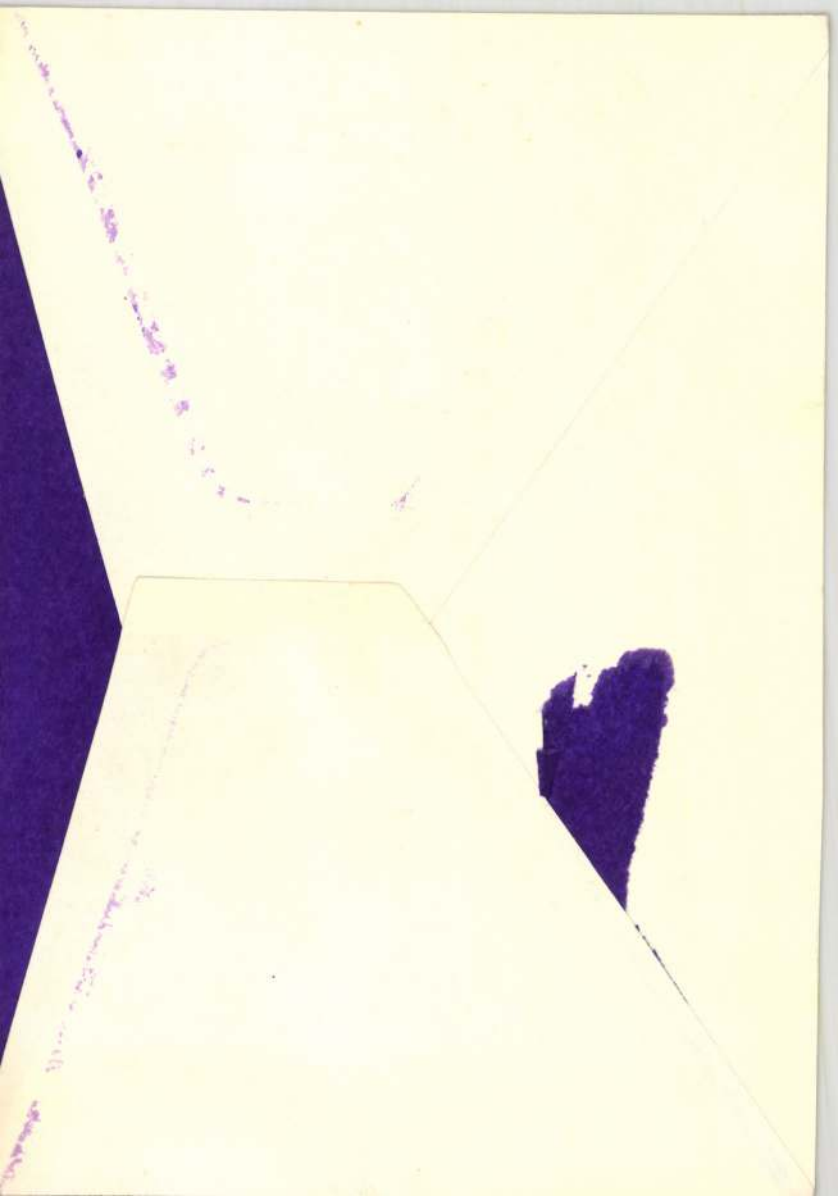

Joó János

rapiolo

l.

Szm Egermův

144. l.

M. KIR. HADIMUZEUM
Budapest, I., V. r. B stya-sétány 40

'0/Kt.-1937.

Müemlékek Országos Bizottságának

Budapest.

Hivatalból
Dij átalányozva.

~~VI. Aréna u. 41. sz.~~
utána Rákos u 10

Jó János

festő

Szegedi fiu, 1840 es években a bécsi akadémián tanult, Jó Ferenc unokatestvére. Utóbb mint gyori rajztanár a Dunantuli vidék részére dolgozott és irodalmilag is működött.

Reizner János. Szeged története. Szeged. 1900. III 407 l

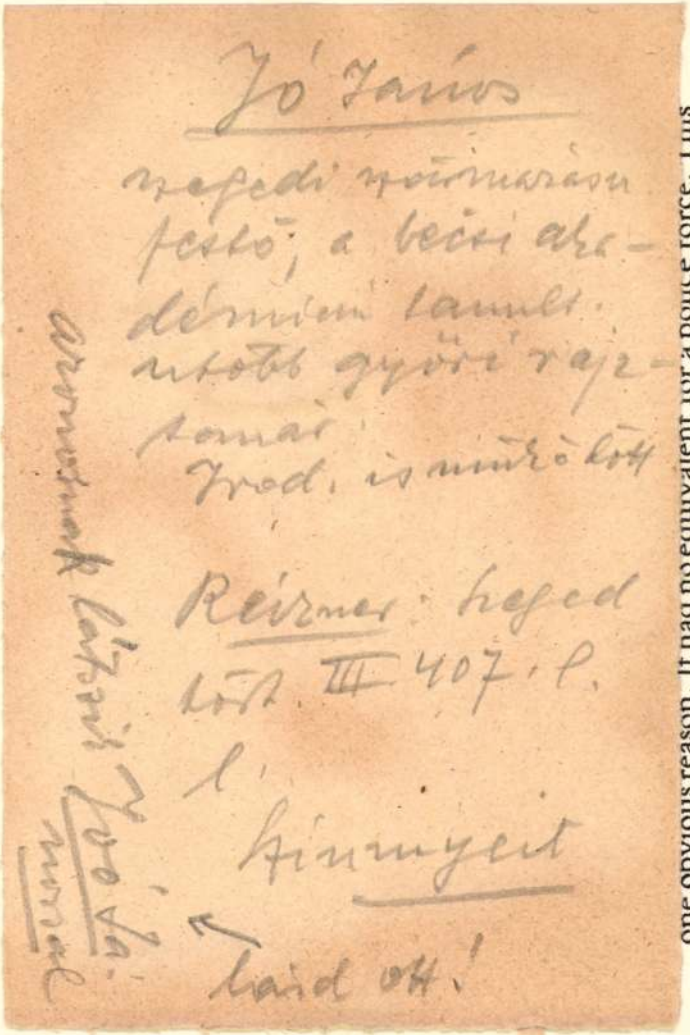

Jó János

nehedi nőrmazásu festő; a becsi akadémiai tanult. utóbb győri rajztanár.

Ivad. is mükö kött

Reizner: Szeged tört. III 407. l.

l.

Szinnyeit

Laid ott!

azonosnak látszik Jó Sámoval

one obvious reason. It had no equivalent for a police force. This

Count Apponyi refused to despair of the ultimate workings of the peaceful processes of the League to accomplish the great objects of its foundation. He contended that we had not even the right to doubt its success.

> "My view is," he said, "that the representatives of all the countries, especially those of the States beaten in the great war, must work on the lines of a calm, deliberate and bold co-operation, to do away with the defects which still weaken it, but which, as is my firm conviction, will gradually disappear."

Apponyi never wavered in his belief that in the League of Nations only was there any reasonable assurance of the maintenance of the peace of Europe, and, therefore, of the whole world.

In a tribute to his memory, pronounced at a meeting of

Jó János

a magyar nemzet miveltségi és technikai kifejlése tárgyában."
Irod: Művészet 1903 (II.) 103/108; IV (1905.) 135/37.
Der Spiegel, Pest 1838. p. 776. – Pesti Hirlap, 1841. p. 796. – Th–B.]

Halády Antal, A magyar hírlapirodt
Statiszt. Bp. 1884. p. 80.
Pesti Hirl. 1841. 796. –

Művészet ~~II~~ XII. 80.

Rajzoktatás, IX. 1906. – 324–326. –

Vott: Az egri főnéhegyház. –

Joó János: Egri fürdők c. képe a Regélő 1836. 66. számában jelent meg. Egri rajztanár. Levele Széchenyihez elveszett. Valasz közölve Művészet II. 103–108. 1841-ben megjelent: „Vézetek a magyar nemzet műveltségi és technikai kifejlése tárgyában" c. könyve, amely magyar művészetársaság tervét ismerteti. A Müegyht 1840-ben alakult Trefort 1840-ben felvetett terveből. (Műv. II. 103–108.)

(V.ö. A. füzet 29. l.)

Voit!

[Joó János magyar publicista és festő. Hül. Szegeden 1806 (1807?) megh. Egerben 1874-ben. A szegedi piaristáknál építészetet tanult. 1828-tól egri rajztanár. 1831. levél Széchenyihez. Valamivel később Pyrker patronátusa alatt hetilapot adott ki, amelyben a magyar művészetért harcolt. 1841-ben „Vézetek

Jóó János

Voit Eger 70.l.

15 A rajz szerzőségét Joó János egri rajztanárnak tulajdonítjuk, akiről tudjuk, hogy Pyrker számára készített a tárgyalt templomról alap- és metszetrajzokat. *Vallási és Egyházi Tár.* III. f. 125. l. az Egri Fő Templom. *a)* Az ó Templom.

JOÓ JÁNOS (1807— 1874). 1825-től az egri liceum rajztanára és a liceumi nyomda művezetője volt, s mint ilyen, litográfiával is foglalkozott. 1833 körül jelent meg „Planum et Prospectus Metrop. Ecclesiae Agriensis. Litho. Impressum apud Josephum Trentsensky Wiennae" felírással. — Bibl.: Rajzoktatás, 1906. 324—26. l. — Voit: Az egri főszékesegyház, Eger, 1934. 33. l. —

k

rakor

Voit Pál: Joó János egri rajztanár magyar Athéneuma

Joó János

Kny. Magyar Iparművészet
40, 3K, 6L, Budapest, 1936.

Zoo

l

LykaMagyműI300-50

161, 169, 204, 309,
316, 414, 415. l.

netszet és homlokzatok méretei.

2 3 4 5 6 7 b. öl

6″ = 1 b. öl.

João

Novembro 1913

80

Sümegi lelet VI. 125.

MDK

Joó, kolozsvári ötvös a XVII. sz.-ban.

Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár története II. és III. kötetéhez. II.k. Bp. 1888. 730.l.

MDK

Joó/Eger/ és Hesz, .ki Egerből Bécsbe került festömüvészek

festöiskolát akarva nyitni Egerben, Széchenyi István pártfogását kérték, de elutasitást kaptak, mondván "most egyebekre van szükségünk, nem müvészetre". Ez nagyon elkeseritette Weber Xav. Ferencet.
/Bár Széchenyi a bécsi Ender festöm.-el olasz és görögországi uton volt, jó barátságban voltak./

Nikelszky Géza: Weber Xav. Ferenc reviziója. II órész. Visszapillantás az emlékkiállitásra.
Dunántul. 1929. nov. 12. 4. old.

Rangsorolás nélküli megvétel

Vezető tervező: Janesch Péter (Szatekit Kft.)
Építész tervezők: Szabó Zoltán és Galina Zoltán
Szakági tervezők: Pongor László, Csapliczky László, Nagypál Géza

A rendezési terv a szomszéd sávházakkal közel megegyező kiterjedést és tömeget határoz meg, ekképp teremtve kapcsolatot a Keszkenő utca 33-37. És a Reitter Ferenc utca 135. Között. Természetesen nem utánozzuk ezeket, ám a szűkített formakészlet és elemhasználat viszonylagos monotonságát új szerkezeti, funkcionális és minőségi viszonylatba állítva megtartandónak ítéltük. Ezzel a meglévő településkaraktert tesszük változatosabbá. A kapualjjal, bemélyesztett tetőterasszal és teljes szélességű konzollal strukturált épülettömegen a nyílások oldalanként ritmizáltan, de nem plasztikusan helyezkednek el, azokat optikailag torzítják, azaz görbe tükörként új viszonyítási alapot képeznek a tágabb építészeti környezettel, bevonva azt is a játékba.

A déli tájolás nem kedvez a műterem funkciójának, ezért a műtermek jelentős részét észak felé tájoltuk. Függőlegesen két közel azonos magasságú, az utca felől két-két szintes részre bontható az épület, az alsó egybenyitott légterű középfolyosós rendszerű, a felső részen a műtermek a hossztengely mentén elhelyezkedő tetőteraszon keresztül közelíthetők meg.

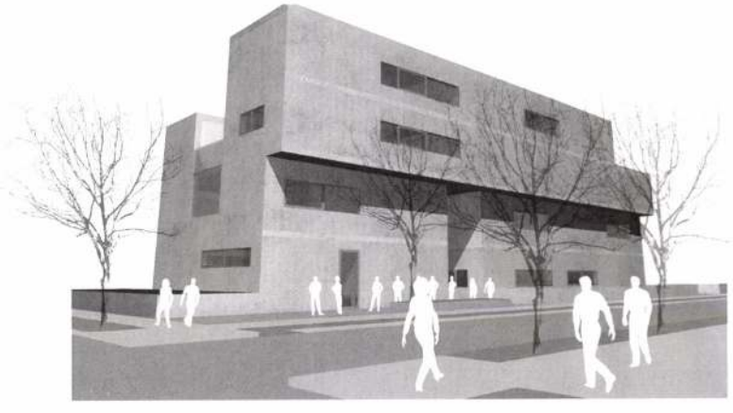

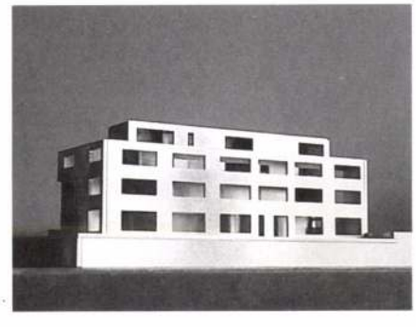

Rangsorolás nélküli megvétel

Vezető tervező: Sebestyén Péter (Incorso Építész- és Építőműhely)
Építész tervező: Jávorka Noémi

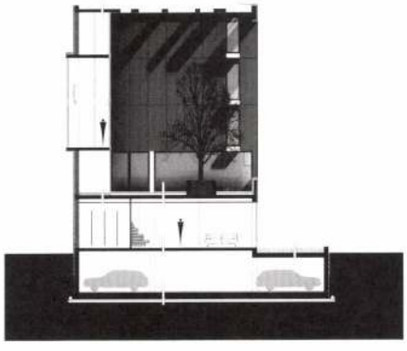

A műteremház bejárata a Keszkenő utca felé nyílik. A földszinten kiállítótér, társalgó, különterem, és az ezekhez kapcsolódó kiszolgáló funkciók kaptak helyet. A különterem és a kiállítótér tolóajtó segítségével egy közös térré alakítható. A két fal közé csúszó tolóajtó mellett paravánok is helyet kaptak, melyekkel igény szerint növelhetjük a kiállítófelületet. A kiállítótér kétszintes, benne külön lépcsőn megközelíthető galériával. A galéria szintjén található egy, az épület tömegformálásában is nagy hangsúlyt kapó átrium, mely minden szint folyosójáról betekintést enged.

A műtermek kialakításánál fontos szempont a jó megvilágítás, így a ház déli oldalán végighúzódó folyosóról nyílnak a főként északi tájolású műtermek. A jó tájolás érdekében a nyugati (reitter ferenc utcai) homlokzatot megtörve, abszolút északi megvilágítást kapunk. Az épület homlokzati karakterét kétszínű eternit burkolat öltöztetné. A sötétszürke és a helyenként erős piros szín összhangban van a ház rendeltetésével.

Janesch Péter

Rangsorolás nélküli megvétel

Tervezők: Kalmár László és Nagy Gábor (Zsuffa és Kalmár Építész Műterem Kft.)

AZ ÉPÜLET kialakítása szándékunk szerint a hasznosság-gazdaságosság-esztétika hármas egységén alapszik. A művészeti tevékenységben rejlő kettősségekből adódó játék szerint tagoljuk az épületet, vagyis extrovertált és introvertált tömegek kompozíciójából épül fel.

Az épületet két zárt, befelé forduló tömegre bontottuk, melyekben funcionálisan elkülönülnek a rendeltetési egységek. A Reitter Ferenc utcai fejtömbben kaptak helyet a publikus terek és a kiszolgáló funkciók, míg a nagyobb hátsó tömbben helyezkednek el a műtermek. Az introvertált téglatömegeket extrovertált, könnyűszerkezetes terek kötik össze.

A két tömeg külön rendszert képez, melyet a pinceszinti parkoló struktúrája köt össze. A fejrész közösségi és publikus tereit többszintes, összenyitott galériában hoztuk létre, mely egy térben álló lépcsőről közelíthető meg. A műtermek és az irodák külön elérését szolgálja a lépcsőház, mely a déli oldalon emelkedik ki a fejépület tömegéből. Az épületrész homlokzatképzése zárt, nagyméretű nyílások főként a két tömeg közötti teresedés felé tájoltak, hogy a galériában lévő kiállítások megfelelő, tört fényt kapjanak. A műtermek tömbjét cellás rendszer szerint osztottuk fel, mely dinamikus szerkesztést eredményezett.

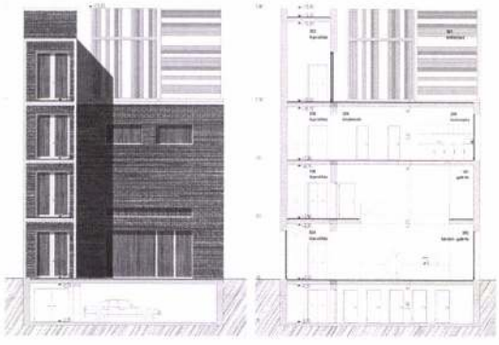

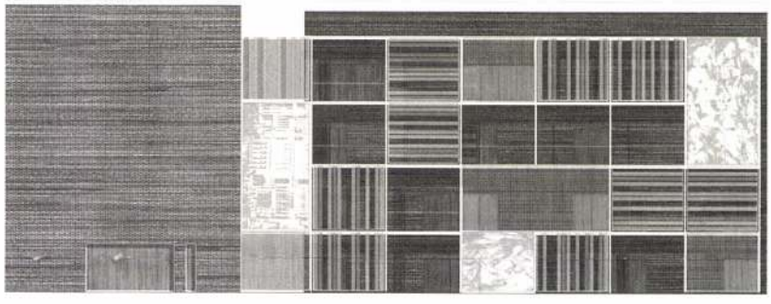

Rangsorolás nélküli megvétel

Vezető tervező: Révi Zsolt (CASA Stúdió Kft.)
Építész tervezők: Bődi Imre, Gazdag Imre, Hoffman Tamás, Székely György, Völgyi Botond

KONCEPCIÓNK kialakításánál megpróbáltunk hazai előképeket keresni. A legfontosabb kiindulási pontot a századforduló művésztelepei, elsősorban a nagybányai és gödöllői közösségek jelentették.

Fontosnak tartottuk tehát, hogy az épület minden szintjén legyenek találkozási pontok, melyek lehetőséget adnak egyrészt a művészek közötti kommunikációra, másrészt teret adnak a kívülről érkezőknek a művészekkel való találkozásra.

Egyfajta kommunikációs elem jelenik meg az épület bejárata mellett, a Reitter Ferenc utcai oldalon is. Itt a terepszinttől megemelt szabadtéri kiállító tér lehetőséget biztosít a művészeknek alkotásaik bemutatására, oly módon, hogy azokkal az utcai járókelő is találkozhat.

A homlokzaton a tágabb épített környezetben is megtalálható nemes építőanyagok, tégla, acélszerkezetek, üveg jelenik meg, a mai kornak megfelelő formálással, felületi megjelenéssel. Az északi homlokzaton nagy üvegfelületek vannak, melyeken keresztül természetes szórt fény juthat a belső térbe.

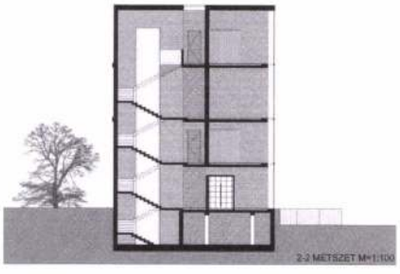

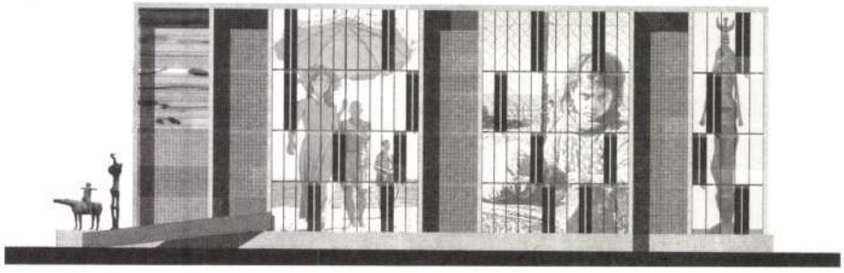

Az egyes szövegek a pályázatokhoz mellékelt műleírások alapján készültek.
Összeállította: Haba Péter

Joó András

Salas

l

Közlezrkiáll

1395, 1

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Joó András

hódmezővásárhelyi tálas az 1891. bpesti kiállításon elismerő oklevelet nyert.

Kisshmotálas 199. l

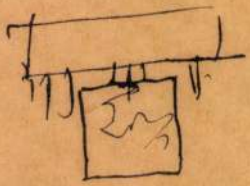

Wenn verzogen, erbitte mit neuer Adre

En cas de changement d'adresse prière d

If moved please return giving new addr

~~Hegedűs, László~~

~~Erdőssy Bélának~~ 1

~~Hegedűs Sándornak~~ 4

Joó Bélának 1

Koszta József nek 1

Kovács Karólynak 5

Lakos Jánosnak 5

Nyilasy Sándornak 1

Pirosk a Jánosnak 3

Révész Imrének 1

Képe van a szentesi Csongvádvármegyei Museum-ban

Nagy Imre:

Szentes. Magyar Városok Monográfiája III. Bp. 1928.

230. l

9/Pg

EGYETEMI NYOMDA

31 nap **MÁJUS** 21. hét

15 Vasárnap		Cantate *Zsófia*
16 Hétfő		N. János *Mózes*
17 Kedd		Paskál *Paskál*
18 Szerda		Venanc *Eric*
19 Csütörtök		Cölesztin *Ivó*
20 Péntek		Bernardin *Bernát*
21 Szombat		B. András *Konstantin*

JOO 1. *Béla*, festő. * Szentes 1874 nov. 27, † u. o. 1909 nov. 27. Budapesten Bihari és Karlovszky festőiskolájában, azután Münchenben és Nagybányán Hollósy Simonnál tanult. Eleinte a müncheni iskola szellemében finoman kidolgozott tónusos, figurális képeket, utóbb szélesen és erőteljesen kezelt alföldi plein-aire-tájképeket festett.

Eg I 574 l.

oalrafordult. Haja, szemöl-
: álla körüli szakálla fekete,
nak bélése piros, ingének
t kabátja zsinóros, mentéje

cm. — Lelt. sz. 725. — Értéke
ith-féle ereklyemúzeumból. —
lotkat l. a 62. lapon az 580
rilis 23-án (107–95). — Átvételi
idomásul vette az 1896 április

MDK

Joó I.Béla, festö.

Szül.1874 nov.27-én Szentesen, megh.u.o. 1909 nov. 27. Budapesten Bihari és Karlovszky festöiskolájában, azután Münchenben és Nagybányán Hollósy Simonnál tanult. Eleinte a müncheni iskola szellemében fincman kidolgozott tónusos,figurális képeket, utóbb szélesen és erőteljesen kezelt alföldi plein-air tájképeket festett.

E.G. I. 514.1.

Joó Béla

Bartók-Réti

75 l

Joó Béla

festő

Lyka München

72. l.

Budapest, 192.....

3 Április hó 26.-án.

t Szerkesztő Ur!

tagjának: Dettár György, Remsey Zoltán

eknek gyüjteményes kiállitása vasárnap

ikonban. /Haris-köz2/

Jogó Béla

Thieme Becker

XIX. 646. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Jordán, Franz, v. Szentgyörgy, medizin. Schriftsteller, geb. 30. Aug. 1853 in Nagykároly, wurde 1890 zum Oberarzt der einen internen Abteilung des Arbeitshaus-Spitales ernannt. 1911 erhielt er den Hofrattitel, 1913 ging er in den Ruhestand. J. hat zahlreiche Arbeiten aus dem Kreise der internen Medizin veröffentlicht und das Werk A. Fraenkel's: *Die Diagnostik der Lungenkrankheiten und ihre allgemeine Symptomlehre* in's Ungarische übersetzt (1898).

Jordán, Karl, v. Szentgyörgy, Kirchenschriftsteller, geb. 4. Nov. 1849 in Nagykároly, wurde 1873 zum Priester geweiht, war Pfarrer in Szaniszló, wurde 1899 Titularabt, 1905 kirchl. Präsident des kathol. Landes-Unterrichtssenates und 1913 Domherr von Szatmár. Sein Hauptwerk ist: *Kat. egyháztörténelem* (Kathol. Kirchengeschichte).

Jorga, Nikolaus, rumän. Historiker, geb. 5. Juni 1871 in Botosani, ist seit 1894 Professor der Weltgeschichte an der Bukarester Universität. J. ist auch Abgeordneter und Verkünder der demokrat. nationalen Richtung. Er entwickelt eine grosse literar. Tätigkeit. Sein grösstes Werk ist: *Geschichte des osmanischen Reiches* (5 Bde, 1908/1913). Ausserdem schrieb er ebenfalls in deutscher Sprache eine Geschichte der Rumänen (1905) und unter anderem auch über die von Rumänen bewohnten Dörfer Erdély's.

Jósa, Johann, v. Csikszentgyörgy, Pädagoge, geb. 12. Feb. 1851 in Nagykadács, absolvierte die philosoph. Fakultät in Kolozsvár und entfaltete schon als Universitätshörer eine rege journalist. Wirksamkeit im Interesse der Vertiefung des Volksunterrichtes. Im Jahre 1881 erwarb J. das Mittelschulprofessorendiplom, wirkte dann einige Jahre als Erzieher, während welcher Zeit er auch das Gemeindenotär-Diplom erlangte. Von 1884 bis 1892 war J. als Bürgerschulprofessor in Dés tätig. Die nächsten Jahre wirkte er in Szombathely und schliesslich in Szamosujvár, wo der verdienstvolle Pädagoge seit 1895 am Obergymnasium als Professor und als Kustos des 1905 gegründeten Museumsvereines tätig ist. J. hat neben seiner pädagog. und kulturellen Wirksamkeit zahlreiche Studien über Pädagogie, Naturforschung, Archäologie u. s. w. publiziert. Weit und breit bekannt ist seine mit grosser Vorliebe seit Jahrzehnten zusammengestellte Schmetterlingssammlung, die ihm ebenso, wie seine Aufsätze über Schmetterlings- und Käferkunde, den Ruf eines hervorragenderen Fachmannes auf diesem Gebiete sicherten. Ebenso erzielte seine Medaillen- und archäolog Sammlung die Anerkennung aller Fachmänner Ungarns. Werke: *A lepke* (Der Schmetterling, 1887), *Oka-e az iskola az országban elharapódzott corruptiónak?* (Ist die Schule an der Korruption des Landes schuld? 1891), *Hazaszeretet és nemzeti művelődés* (Patriotismus und nationale Kultur, 1898), A *csikszentgyörgyi Jósa család története* (Geschichte der Familie Jósa v. Csikszentgyörgy, 1905). Ausserdem schrieb J. auch formvollendete Gedichte.

Joseffy, Rafael, Klaviervirtuose, geb. 3. Juli 1853 in Pozsony, war Taussig-Schüler. 1891 wurde er Professor des Nationalkonservatoriums in New-York. Es sind zahlreiche Klavierkompositionen von ihm bekannt. Er schrieb auch ein pädagog. Werk: *School of advanced piano-playing* (1892),

schichte des Altertums und Eber's *Uarda* heraus und wurde 1885 zum Direktor der Pozsonyer Handelsschule ernannt. Selbständige Fachwerke: *Handelskunde, Bureau-Arbeiten, Kommerzielle Stilistik.*

Jónás, Josef, Mineraloge, geb. 1787 in Selmeczbánya, gest. 1821 in Pest, als Kustos des Nationalmuseums. Bedeutendere Fachwerke: *Ungarns Mineralogie oryctognostisch dargestellt* (1820), *Vorkommen einiger Minerale in der Gegend von Schemnitz* (1816), *Über einige ungar. Minerale.*

Joó, Béla, Maler, geb. 1874 in Szentes, gest. 27. Nov. 1909; malte hauptsächlich die ungar. Tiefebene und ihr Leben.

Joó, Julius, Rechtsgelehrter, geb. 17. Juli 1876 in Abony, absolvierte die jurid. Studien in Budapest und Kolozsvár und wurde an letzterer Universität 1900 zum Doktor jur. promoviert. Nach mehrjähriger Wirksamkeit als Gerichts-Vizenotär wurde J. 1903 zum Professor für staatsrechtl. Politik an der Kecskeméter ref. Rechtsakademie, 1911 zum Direktor dieser Hochschule ernannt und im selben Jahre zum Universitätsprivatdozenten für ungar. Staatsrecht befähigt. Selbständige Werke: *Fiume közjogi helyzete* (Die staatsrechtl. Lage Fiume's, 1904), *Az 1868 : 30. t.-cz. jogi természete* (Die jurid. Natur des G. A. XXX. 1868, 1907), *A magyar törvény fogalma és jogi természete jogtörténeti és összehasonlító alapon* (Der Begriff und die Natur des ungar. Gesetzes auf rechtshistor. und vergleichender Basis, 1903/10), *A választójog kérdéséhez* (Zur Frage des Wahlrechtes, 1912).

Joób, Ludwig, v. Fanesal, Volkswirt, geb. 11. Okt. 1848 in Oraviczabánya, legte seine jurid. Studien an der Budapester Universität zurück und trat hierauf in den Staatsdienst, dem er nunmehr seit über vierzig Jahren obliegt. Er ist derzeit Ministerialrat bei der ärar. Fiskalatsdirektion. J. ist seit 1876 ein rühriger Mitarbeiter der Tages- und Fachpresse. Selbständige Werke: *Szövetség* (Allianz, 1878), *A vasúti politika alapelve* (Das Grundprinzip der Eisenbahnpolitik, 1878), *A magyar adórendszer* (Das ungar. Steuersystem, 1880), *Holdfi utazása* (Die Reise Holdfi's, 1885), *Washington és Franklin* (1910), *Három értekezés a megismerés köréből* (Drei Abhandlungen aus dem Gebiete der Erkenntnis, 1911). J. trug in Wort und Schrift zur intensiven Pflege und Entwicklung des ungar. Turnwesens bei und betätigte sich auch als Mitarbeiter mehrerer volksw. und soziolog. Revuen.

Jordan, Karl, Mathematiker, geb. 16. Dez. 1871, absolvierte seine Studien in Budapest, Paris, Manchester, Zürich und Genf. 1895 wurde er Assistent an der Genfer Universität, 1896/97 Privatdozent ebendort, dann Direktor des Ungar. Erdbebenbeobachtungs-Institutes, von der Entstehung desselben bis 1913, und Vizepräsident der Höhlenforschungsabteilung des zoolog. Institutes, seit Entstehung derselben bis 1913. Werke: *Dédoublement de l'acide butanoloique* (1895), *La propagation des Ondes sismiques* (1907), *A mathematikai módszerek alkalmazása a szociológiában* (Die Anwendung der mathemat. Methoden in der Soziologie, 1905), *A választójogi rendszerekről* (Über die Wahlrechts-Systeme, 1908) und im Vereine mit R. Fiedler: *Courbes convexes fermées* (1912), *Courbes orbiformes* (1913).

Joó Béla

Jeszó

1874–1909

wod

Krück

I. 573. l.

Római sírlada II. 90, 101,

– sírvalyu II. 101

1903 X. 2.

~~Vácz~~

A váczi muzeum egyesület elnökségének A vidéki könyvtárak részére felajánlott „Vácz" cz. ismertető kalauz 75 példánya köszönettel elfogadtatik. (481/903)

MDK

Joó Béla

1 képe van a szentesi Csongrád vármegyei Muzeumban.

Nagy Imre: Szentes. Magyar Városok Monográfiája. III.Bp. 1928, 230 l.

Jovó Béla

festő Szentesen

Figurális kompozíciókat festett. Fiatalon halt el.

Nagy Imre

Szentes Magyar Városok Monográfiája III. Bp. 1928. 217. l.

a min

o

A Müemlékek O-

J.

Jeó Béla festő M.D.K.

"agybányán delgezett

Genthon István: Ferenczy Károly Bp. 1963. 49.l.

MDK

Joó Béla,

1896-ban az iskolához tartozott.

A Hollósy-iskola idejo. 1896-1901. 75. l.

Joó Béla

1896. Hollosy iskolája
ban Nagybányán

Nagybányai kiéll kát. 1912

Török lópatkó VI. 138.

K. D. K.

Joo Béla festő

1896-ban Magyarországon tartózkodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

Joó Béla MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

Jóó Béla festő
Szentes

Műcsarnok
1901 tavaszi Kiáll -

Fegyver vasból, Kelta VI. 127

Joó Béla

festő

Szentes

Múcsarok

1901. tav -

Jupiter V. 260.

MDK

Joó Béla

Arckép. Olajfm. Mgt.

KNT 1901. tav.nemzetk. kiáll. 41.lap

MDK

Joó Béla

Arckép.Olajf.Magánt.

KMT.1901.tav.nemzetk.kiáll.41.1.

MOK

Jó Béla „festő".

263. Téli táj. Of.
276. Nádas part. "
284. Szélmalom. "

A Szegedi Képzőmův. Egy. műkiáll. - Szeged. 1907. III.

Kat. 16. l.

Joó Béla
Téli táj, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
16 l.

Joó Béla
Szélmalom, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
16 l.

Joó Béla
Nádas part, olaj

Szegedi Képzőmüv. Egyesület kiáll. 19o7. márc.
16 l.

Joo Béla

Laid

Müvénet 1910

216

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Jóó Béla

Művészet - 1910
215, 220, 221, 216,
217

III.

21.

Zsigmond király arcképe

fametszet a Thuroczy kronikából

23/16.

Joó Béla

Müvészet 1910. 215, 220, 221, 216, 217

Szül. Szentes 1874 nov. 27.
megh. u. o. 1909. nov. 27.
Budapesten Bihari ~~[illegible]~~ és Karlovszky festőiskolájában, azután Münchenben, és Magyarországon Hollósy Simon tanult. Elemte a münchenis iskola szellemében figuralis képeket festett szelesen és érőtelfosan ~~festett~~ kivelt ~~[illegible]~~ plein aire – táj – ~~[illegible]~~ kepeket festett

MDK

1/. Joó Béla, festőm.

Szántóföld c.festménye repr. a 22c.l

Önarckép. " 221.l.

Alföldi táj. " 215.l.

2

Irán: Joó Béla.
Művészet.1916.évf. 216-7.l.

MDK

Jeó Béla, festöm.

35 éves korában már meghalt egy kevéssé ismert, de szép tehetségü festö:Jeó Béla. Csak egyszer állitott ki a Mücsarnokban : 1901-ben tavasszal. Egyik arcképét /4e2.kat.sz. küldte Budapestre.

Iván: JOó Béla.
Müvészet.1910. 216-7.l.

3/. MDK

Joó Béla, festöm.

Szantesen született 1874 nov.27.-én - Meghalt Szentes,1909 nov.27.- A zajzt kerülö, finomlelkü müvész volt. Középiskoláit is Szentesen ezte,1892-ben érettségizett.-Már mint gyermek szeretett rajzolni.Nagy diák volt már, mikor azbelsö hatalmas impulsus érte.Munkácsy M. dicsöségének teljében hazajött, h. "Honfoglalás" -hoz adatokat gyüjsön tipusokat keressen.

~~Iván:~~ Joó Béla.
Müvészet.1910. 216-7.1.

4/. MDK

Jeó Béla, festőm.

Munkácsy Szentesen Zsilinszky Mihály ott lakó rokonánál szállt meg, s talán senki sem nézett Munkácsyra oly hö vággyal, szeretettel, mint Jeó Béla. Meg is nézte a rajzait, Zs.M. szivességéből s kilátásba helyezte, h. idővel felveszi tanitványai sorába

2

~~Irta~~: Jeó Béla.
Művészet. 1910. 6-7. l.

MDK

5/.

Jeó Béla, festöm.

Munkácsyval való találkozása idejétöl eldölt életpályájának sorsa. Az érettségi vizsgálat után feljött Bp.-re, beiratkozott Bihari és Karlovszky festöiskolájába, de itt nem volt sokáig maradása. 1893 jan.-ban Münchenbe nebt, hol a nagyhirü magyar iskolába Hollósy Simonhoz iratkozott be. 1896-ig, a nyári időszakot leszámitva, minden idejét ott töltötte.

2
Irán: Jeó Béla.
Müvészet. 1910, 216-17.l.

6/.

MDK

Joó Béla festöm.

Három évet tölthetett gond nélkül Münchenben. Összekapcsolta mestere lelkével a festészeten kivül a zene is, melynek ugy Hollósy mint Joó B.rik katehetségü müvelöi is voltak.
1898 elején kiszabadulva a katonasorból, Münchenbe ment. De nem maradhatott sokáig. Makacs betegség támadta meg. Félt a megvakulástól.

Folytatása a komplett példányban.

2 ~~Iván~~: Joó Béla.
Müvészet, 1910, 216-17.1.

MDK

Joó Béla

Szántóföld c.festményének repr. 220.lapon
Önarcképe repr. 221.lapon

Művészet, 1910. 220, 221.lap

Joó Béla

K.

Szántóföld c. festménye
repr. a 220. l.
Önarcképe repr. a 224. l.

JOÓ BÉLA

† Szentes 1909 nov. 27.

Fiatalon, pályája tavaszán ragadta el a halál egy kevéssé ösmert, de szép tehetségű festőnket, Joó Bélát. A nagyközönség alig ösmerte nevét, mert — ha nem csalódunk — mindössze egyszer állított ki Budapesten, a Műcsarnokban. Ez 1901-ben, tavasszal volt, amidőn egyik arcképét (402. katal. sz. a.) küldte Budapestre. Különben is megvonuló, a zajt vagy a fővárosi tülekedést kerülő finomlelkű művész volt, akit még anyagi gondok sem kényszerítettek arra, hogy részt vegyen a nagy művészi vásárokon.

Joó Béla Szentesen született, 1874 november 27-ikén. Ugyanebben a városban végezte középiskolai tanulmányait s ott tette le az érettségi vizsgálatot 1892-ben.

Családja köréből tudjuk, hogy már gyermekkorában szeretett rajzolgatni és szorgalmasan akvarellezett. S nagy diák volt már, amikor az első hatalmas művészi impulzus érte. Munkácsy Mihály, dicsőségének teljében, hazajött, hogy a „Honfoglalás"-hoz adatokat gyűjtsön, típusokat keressen. S a nagy mester eljött Szentesre is, ahol ott lakó rokonánál, Zsilinszky Mihálynál, a későbbi államtitkárnál szállott meg.

Szentesen talán senki sem tekintett Munkácsyra oly hő vágygyal, oly szeretettel, mint az akkor gimnázista Joó Béla. Zsilinszky szivességéből a mester tudomást is vett a diák művészálmairól s megnézte rajzait. Sok elismeréssel beszélt róluk, sőt kilátásba helyezte, hogy a kis szerzőt majd idővel felveszi tanítványai sorába.

Ez fordulópont volt Joó életében. S ettől kezdve eldőlt az életpálya kérdése. Mindjárt az érettségi vizsgálat után Budapestre jött s beiratkozott Bihari és Karlovszky festőiskolájába. De itt nem sokáig volt maradása, mert mindenképen a külföld valamely nagy művészeti központjában akarta tanulmányait végezni. 1893 januárjában tehát Münchenbe utazott s ott az akkor nagyhírű magyar iskolába, Hollóssy Simonéba, iratkozott be. A nyári időszakot leszámítva, 1896-ig minden idejét ott töltötte. Ebben az évben ugyanis önkéntesi kötelezettségének kellett eleget tennie.

Három évet tölthetett tehát Münchenben, anyagi gondok nélkül, hisz szülei bőven ellátták minden szükségessel. S ő csakugyan egészen művészeti tanulmányainak élt Hollóssy kitünő útmutatásai mellett. Szives, meleg barátság kötötte most már össze a tanítványt a mesterrel. Összehozta őket és összekapcsolta lelküket a festészeten kívül a zene is, amelynek mind a ketten nemcsak élvezői, de egyben ritka tehetségű művelői is voltak.

1898 elején kiszabadulva a katonasorból, megint Münchenbe ment, de nem maradhatott ott sokáig. Makacs betegség támadta meg szemét, amely nemcsak sokáig kínozta, hanem valósággal rettegésbe ejtette. Félt a megvaku-

Művészet 1910 évf. A cikkek ill. ilyen tárgyú folytatását lásd a Kunyhók példa-tárában. Vágy Ivánnyi Ilona Pál emlékezése Boross Rudolf fordít.

A Fröhlich-féle gyűjteményben levő képek egy része másolat volt. Varga — úgy látszik kedélyénél fogva — legszivesebben hajlott Rafael felé. Ebben a gyűjteményben volt két Rafael-madonnája. A két madonnakép alá a következőt jegyezte:

R. (Rafael) Sanzio. V. P.

Ugyancsak e gyűjteményben volt egy nagy vászna: „Krisztus és a hitetlen Tamás", amelyet 1724-ben festett.

Másolta János és Lukács evangélistákat is, de a képek már olyan rossz állapotban kerültek Fröhlichhez, hogy csupán a két evangélista alakja maradt meg rajta. Hogy ki után festette Varga, erről semmiféle feljegyzést nem találunk.

Ugyancsak ez évben festette azt a tájképet is, amelyről mint e gyűjtemény egyik legszebb darabjáról tesznek említést.

Nyugodt tenger a kép háttere, elől pedig gazdag növényzetű erdőrész látszik. Az egyik sarokban fennmaradt „B." betű lehet, hogy az eredeti kép alkotójának kezdőbetűjét jelenti. A kép hátulján „Florenc 1724. P. V." olvasható.

Hogy visszatérve Olaszországból, itthon több oltár-képet és más képet is festett, ehhez kétség sem fér.

A nagyváradi kálvária templomában maradt fenn egy oltárképe amelyről megemlékezik a hazai krónika . . .

IVÁN

ALFÖLDI TÁJ
JOÓ BÉLA FESTMÉNYE

Jó Béla

Nagybányai kiáll. kat.

1912

75

Sümegi szent Ferenc-rendi templom
és kolostor VI. 124.

Joó Erzsébet
Grafikus

M.D.Y.

„Láng virággal"

Élet és Irodalom, 1967. márc. 25 - 6 lap

Joó Éva

Joó Éva rajza

Joó Éva

Magyar

Joó Éva rajza

Magyar Hirdeto
Sajtófigyelő

MAGYAR HIRLAP

1977 DEC 4

Joó Éva

1021

Joó Éva rajza

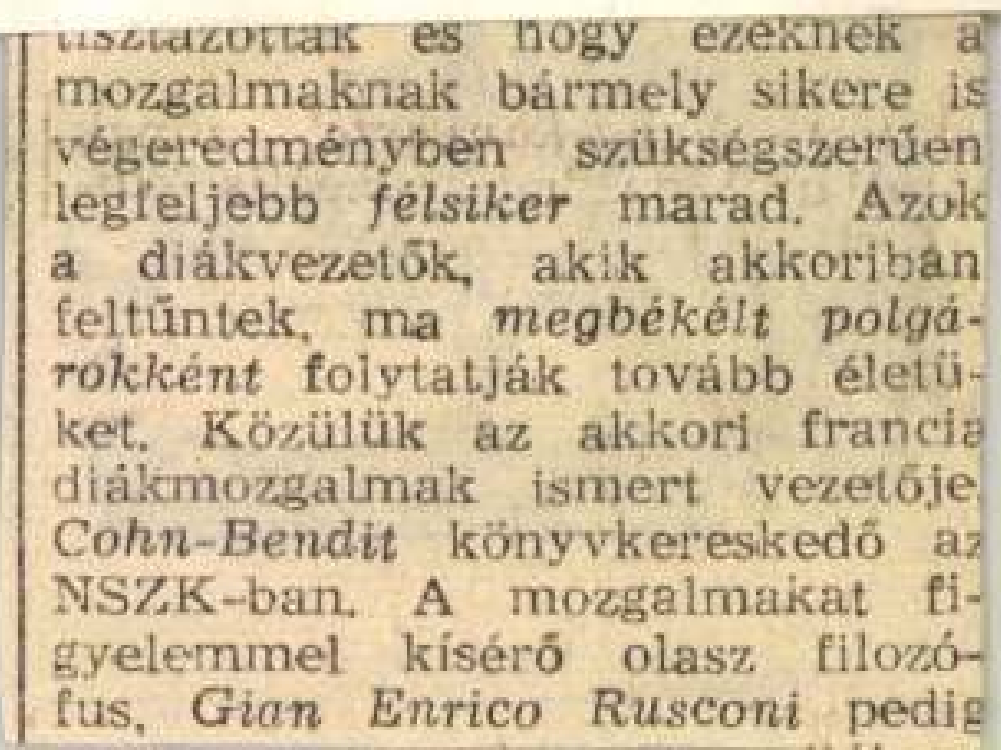

tisztázottak és hogy ezeknek a mozgalmaknak bármely sikere is végeredményben szükségszerűen legfeljebb *félsiker* marad. Azok a diákvezetők, akik akkoriban feltűntek, ma *megbékélt polgárokként* folytatják tovább életüket. Közülük az akkori francia diákmozgalmak ismert vezetője, *Cohn-Bendit* könyvkereskedő az NSZK-ban. A mozgalmakat figyelemmel kísérő olasz filozófus, *Gian Enrico Rusconi* pedig

Áv. Közl. 1932. (61. k.)

460. *Joó Ferdinand:* Erdőrészlet. Olajf.

173. *Ferenczy Károly:* Vörös hátteres akt. Olajf.

JOÓ FERENC.festő

A szegedi Zsótér Andor-1824-1906-a város leghiresebb hajósgazdája barátját Joó Ferencet és Vastag György festő-ill.szobrászművészeket és másokat is pártfogolt 194.old. 8.jegyz

OLTVAI FERENC-VINCZI KÁROLNÉ: A szegedi Zsótér ház épitése 189.old

A MÓRA FERENC Múzeum Évkönyve. 1. 1966-1967. Szeged 1968

106 PERKINS.Text"

Jó Ferenc

szegedi festő néhány munkájával szerepelt a szegedi mügyüjtők ekső nyilvános kiállitásán /1891/.

Szelesi Zoltán: Völgyessy Ferenc képei és a szegedi mügyüjtás utja. - Müvtört.Ért. 1971.1.sz.23-3o.l.

23. l.

Jóó Ferenc

orchép festő hegedem
1850-es evekben
Amintáblákat is festett.

Ujházy Ferenc feljegyz.

Szépm. Mint.
M. Műv. Adattár

Kassai Karinczy - Kör T. 75.

Jvó Ferenc

Magyar Múvészet
1927. 547

Szül 1841
18
1823. Hegedeu

a bécsi akadémián
tanult 1841.

Tóth Ferenc

MAGYAR MÜVESZET
1927. 547

Joó

szegedi festőnek és
szatymari szőlő-
birtokosnak volt a
veje Dankó Pista

1940. máj. 19.
Dankó-emlékest
a rádióban -

Jóó,

szegedi archépfestő
a XIX. században ‡

szód

Senex: Egy szegedi
művészcsalád - I -
Szegedi Napló

1912. aug. 17.

‡ Inkább dilettáns.
a Zsötér-család
tagjainál vannak
archépei Szeged-
den

Joó Ferencz

festő.

Szegeden lakott. A művészet iránti haglana korán megnyilatkozott. Tanulmajait Egerben, Pyrker képtárában tette, hol több sikerült másolatot készi~~tett~~. Később Münchenbe utazott. Külföldi tartózkodása alatt szülei meghaltak s szerény örökségének átvétele végett hazajott; s ez véget vetett művészi pályájának. Kezdetben jól is ment a dolga. Tartott a pénzecske, de volt kereszte is, mert csinos műveit (arcképek, genrealakok, tájképek), meglek azonban a művészi tőkéjtől távol állottak szívesen vásároltak pártfogói. De lassan a tőke is elfogyott, s a megrendelők is elmaradtak, s utolsó támasza a kis szatymazi szőlője maradt, s a vigasztalójuk a bor. Az utóbbi évek alatt elzüllött tehetségét elveszté s a halál csak szabadító tent kopogtatott be nála.

Joó Ferencz képíró meghalt. Képzőmű. szle. 1880. 151.

szül. 1823-ban

+ 1880-ban.

24090 Községi nyomda Budapest.

Jó Ferenc

festő

Hegedi Hármazási,
a bécsi akadémián
tanult. Utóbb el-
züllött. Jó János
unokatestvére volt.

Reizner Heged
tört. III. k. 407. l.

culture was incalculable; and even within the restricted limits of contemporary Hungary, works of the spirit may be achieved far transcending the record of many much larger countries. In any case, while praise from the outer world is sweet, conscious fidelity to one's own best nature is more satisfying still; and from that fidelity there have issued, and will issue, achievements which will in time be treasured as they deserve among the precious things of world literature. More apt by far than the symbolism of "The Lady of Shalott" is the symbolism implicit in Petőfi's little shepherd-lyric, "Fidelity":

O shepherd lad, poor shaggy shepherd lad,
This bulging purse of gold is lightly had —
I'll buy your poverty with bounty free
If you will grant your shepherdess to me.

"If all this gold were but a pledge from you
A hundred times this payment was my due,
And all the world were added to the price,
You could not, with your wealth, my love entice!"

Jóó Ferenc

l. festő Szeged

Lykanemzromantika
37, 87, 100. l.

Joó Ferenc
szegedi festő"

Pesti Hirlap 1944 jun. 16, péntek 7

— Dankó Pista özvegyének halála. Rátoni Ráthonyi Sándorné Joó Ilona — aki Dankó Pistának, a hirneves zeneszerzőnek özvegye volt —, hosszas szenvedés után Szegeden meghalt. Szerdán temették el a szegedi belvrosi róm. kat temető kupolacsarnokából, első férje, Dankó Pista mellé. A cigányprimásból hirneves zeneszerzővé lett Dankó Pista egykor a Szeged közelében fekvő Szatymazon ismerkedett meg néhai Joó Ferenc szegedi arcképfestő és szatymazi földbirtokos Ilonka leányával, aki regényes körülmények közt lett aztán a felesége. Dankó Pista, akinek daleit Blahánéneklő művészete tette hiressé, több népszinmű zenéjét is szerzette. Dankó Pista fiatalon, 45 éves korában, 1903-ban halt meg Budapesten. Innen holttestét hazaszállitották szülővárosába, Szegedre, ahol most hamvai mellé került egykori feleségének koporsója.

Joó Ferenc

festő

Szegedről, 1841-ben 18 éves

lásd

Fleischer Béla. 55. l.

T. 958.

a bástyákkal megerősitett vár
ához a Bodrogon át czölöpökön nyugvó
akozó utat két alak élénkiti, a
ében balra a Tisza partján város
ta

KAY.

: 1. Statt és befejezése: 6.

1 cm.

Jóó

J. 2. *Ferenc*, festő, * Szeged 1823, † u. o. 1880. Egerben, Bécsben az akadémián és Münchenben tanult. Hazatérve 1847-től Szegeden arc-, élet- és tájképeket festett.

E. G. I. 5141

Ismeretlen festő.
A XIX. századból.

725. Kossuth Lajos.

látható, kissé fordult
Mellig, balra ~~néz.~~ ~~Prémkus~~
bajusza és leberetvált, álla körüli s
ja lehajtott, ~~[illegible]~~ begombolt kabátja ~~[illegible]~~ zsi

Vászon, méretei 63.9: 53.8
Az 1848/9-iki szabadsághar
Átvétetett az 1896: IV. 8-

± Pré

904: J. 5.

Joó Ferenc

4. *Joó* Ferenc festő. A Képzőműv. Szemle II. (1880) 151—2. l. közli halála hírét. Ehhez hozzáfűzhetjük, hogy a festő a bécsi akadémiának volt növendéke, ott 18 éves korában 1841-ben iratkozott be s szegedi születésű Nyilván atyafia volt az ismert Joó Jánosnak

10 547

MAGYAR MŰVÉSZET
1927. 547 l.

Lyka Károly: Adatok művészetünk történetéhez.

STÜHMER
MIKULÁS
STÜHMER
STÜHMER

Jóó Ferenc

Biederm. kiáll. 1937

XIX. terem.

Szeles József archepé, olapp.

Rosenberg 2349. szám.

Forster: Magyarország műemlékei. II. kötet, Bp. 1906, 288 l.

Joo Ferenc

festő

Lásd

=

Pesti Divatlap

1844. 407–408. l.

Jóó Ferenc

Gyermekszoba, olajf-
jelr. Joo Fer 866.

12 ik Ernst Aukcio
1920.

1610-ből)

Győri ötvösnek pecsétje (VI. 288, 289

Jó Ferenc

festő

Szegedi fiú, az 1840 es evek ben a becsi akademiám tanult, később tehozam elzüllött

Reizner János. Szeged története Szeged. 1900. III. 407 l

Joó Ferenc

18 evés, szül. Szeged

1841

18

1823

41

Bècsi akadèmia
Ajhàzy

Mücml. Orsz. Bizottsága V. 46.

Jó Ferenc minden
1847 ben megert
polgár/szegedem
(jegyt

Szeged

Polg Szeged

Joó Ferenc
1823 - 1889 festő Szeged

Szeles József arcképe
a szegedi városi
múzeumban

Jml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Sárgakeresztes gázgyűrűvel védik Madridot

A Pesti Napló számára írta: H. R. KNICKERBOCKER

Az északi felkelő hadsereg táborában, Erezo de Abajo.

(Futárral a francia határra.)

Bombák robbantak az alkonyatban a spanyol felkelő hadsereg északi frontján, amikor ideérkeztem. A bombarobbanás magasba dobja a vöröses földet, mindenki életveszélyben forog, de mindenki boldog. A nagy zűrzavarban sugárzó arcú tisztek szaladnak visszafelé és felém kiáltják:

— *Somo Sierra dombjairól is kiszorítottuk az ellenséget. Már láthatjuk Madridot.*

Ez július 27-én történt. Bíztak abban, hogy másnapra beveszik a spanyol fővárost. Ilyen hangulatban érkezett meg a hír, hogy a francia kormány a madridi kormány segítségére sietett és a kormánycsapatokat repülőgép- és muníciószállítmányokkal támogatják. Amikor a hír megérkezett, mindenki kétségbeesett. Az előbb még boldogan mosolygó tisztek a fejüket rázták és sóhajtva mondták: *minden elveszett.*

Az út Burgosból ide az északi lázadófrontra igen érdekes volt. Három órába tellett az autóút, amely rendes körülmények között alig vett volna igénybe másfél órát. Minduntalan igazoltattak, majd amikor meglátták igazolványomat, amelyet a főhadiszállás állított ki, éljenezni kezdtek és fasiszta üdvözléssel búcsúztak tőlem.

Fele úton elhaladtunk egy motorizált egység mellett. Ötven teherautón szállítottak katonát. Ezeket a katonákat azért küldték sürgősen a somosierrai frontra, mert a kormánycsapatok a front egyik szakasza ellen igen erős támadást intéztek.

Később háromhüvelykes ágyúk mellett haladtunk el, majd néhány tankot is láttunk.

Erezo de Abajóban *Escamez* ezredes, főparancsnok fogadott. Amikor az interjút adta, még nem tudott arról, hogy a Franciaországból kapott repülőgépek működésbe fognak lépni ellenük. Hangulata igen bizakodó volt. Kijelentette:

— *Elfoglaltunk mindent, amit a mai napra tervbe vettünk. Az ellenséget kiűztük azokból a természetes fedezékekből, amelyekben meghúzták magukat. Voltaképpen már holnap támadást intézhetnénk Madrid ellen, de meg akarjuk várni a déli hadsereget, amely Sevilla felől jön, hogy velük egyidőben intézhessünk koncentrált támadást.*

Miközben az autók mellett beszélgettünk, *egyszerre feltűnt két katonai repülőgép a végtelenül tiszta kobaldkék égen.* Lassan közeledett, legalább is magas repülése miatt közeledése igen lassúnak látszott. Egyszerre mégis csak közelünkbe ért s a következő pillanatban már felhangzott a bomba sivítása, majd a robbanás fülsiketítő dörej. *A bomba körülbelül 150 méterre tőlünk robbant.* Az útmenti réten a lázadó hadsereg két repülőgépe állott, a kormánygépek ezeket akarták elpusztítani. A bombatámadás azonban erős hatással volt mindenkire. Én magam is éreztem már ezt a tehetetlen kiszolgáltatottságot, amikor Abesszíniában voltam és az olaszok Dessziét bombázták. Körülbelül nyolc percig tartott a támadás és *az egyik bomba csakugyan erősen megrongálta az egyik repülőgépet.* Ezután a két kormánygép visszafordult Madrid felé.

A támadás után az ezredes izgatottan magyarázta, hogy manapság *minden háborút a légi haderő dönt el.* Később, amikor a francia segítség híre megérkezett és elterjedt, hogy *Franciaország húsz bombavető repülőgépet és húszezer bombát küldött Madridnak,* nagy volt az elkeseredettség.

Burgosban úgy tudják, hogy a kormánycsapatok sárgakeresztes gázokat is akarnak használni és ha másképp nem sikerül, Madridot sárgakeresztes gázgyűrűvel vonják körül. Ezen napokig nem lehet áthatolni, mert a sárgakeresztes gázok hatása napokig megmarad és a hadsereg csak akkor tud átvonulni a gázosított területen, ha előbb gáztalanítják.

(Copyright by Pesti Napló and Pantheon Press Service.)

500 láda tojás keres egy kikötőt

Pillanatfelvételek a legújabb spanyol forradalom partján

Egy olasz hajó fedélzetén, Európa és Afrika közt.

A tojásokat még Genovában rakták a »Giovinezza«-ra. Jugoszláviából és Lengyelországból érkeztek, remekül csomagolva. Az 500 láda mindegyikére rápingálták a rendeltetési helyet: Barcelona.

A tojásszállítás nem tartozik egy kereskedelmi hajó legszebb álmai közé. Nagyon kényes áru mindenkép. Ezért aztán már a genovai rakodás is sokáig tartott. Óvatosan emelték be az egyes ládákat és a gőzdaru szinte féltő gonddal tette le őket. Csak ezután szaladtak néha végig izmos kalábriai munkások a ládákon, de különösebb baj nem történt.

A kapitány elégedetlenül rázta a fejét. Stefano Seleri nem szeret tojást szállítani. Különösen forradalmi vidékre.

Marseille-be komoly, közvetlen hírek érkeztek Spanyolországból.

A rue de la République egyik bárjában gyűrött, piszkos kis ember szürcsölgeti a feketét. Most szállt partra. Magyar ember, szabászata van Algirban. Többedmagával igyekezett Barelonába, mint mondja: »ping-pong- és sakkolimpiászra«. Jóval a kikötője előtt feltartóztatták a hajójukat, azzal, hogy vagy azonnal visszafordulnak, vagy beléjük lőnek.

Erre visszafordultak.

A marseillei kikötőbe ugyanezen a napon még egy hajó érkezett az ibériai félsziget felől. Guido Brunner a hajó neve és a kapitány azt mondja, hogy egyenesen Malagából jön. Ahány várost közben a parton látott, az mind füstölt. A gyárkémények nem füstöltek, de a városok igen.

A lapok első oldala tele volt fekiáltójeles hírekkel bombázásról, halottakról.

Ilyen előzmények után indultunk a tojásokkal a Giovinezzan Barcelonába.

Barcelona füstöl

A spanyol partok sejtelmesen és sablónosan rajzolódnak a horizontra. Nem árulnak el semmit.

A forradalom középpontjából, Barcelonából először az látszik, hogy előtte nyílt tengeren horgonyoz egy hajó. Szokatlan látvány. Dán kereskedelmi gőzös és olyan sok árut hozott, hogy olcsóbb neki napokig várni a nyilt tengeren, míg elmúlik a forradalom.

Mert nálunk úgy van, — világosít fel egy utas — hogy átlag 72 óráig tart egy forradalom. Utána 3 hétig ünneplik a forradalom hőseit, aztán újabb kritikus 72 óra következik.

Ezúttal láthatólag többről van szó. Egész Barcelona füstöl. Távcsővel jól látni, hogy vannak fáradt füstök, amelyek elhamvadást jeleznek, de friss füstfelhők is gomolyognak, hatalmas lángokkal. A kikötőben egyetlen ember sem látható és hajó sincs sehol. Kivéve az állhatatos dán gőzöst a nyilt tengeren.

A Giovinezza jóval a kikötő előtt hosszút kürtöl. Semmi válasz, sehol nem látni mozgást a kikötőben.

Újabb fütty és aztán csend. A lendület a part felé viszi a hajót. Le kell ereszteni mind a két horgonyt.

Borús az ég, délután öt óra lehet.

A kikötő felől jó negyedórás várakozás után elindul egy motoros. Kék zászló van az orrán, rajta a kikötőőrség »P« betűje. Köpcös úr áll a motoroson, szürke ruhában, villogó fehér manzsettákkal. Ő az, aki a forradalomból jön.

Hosszabb beszélgetés kezdődik a Giovinezza kapitánya és a szürkeruhás között.

A barcelonai dühösen kiabálja, hogy nem lehet kikötni. A várost délelőtt repülők bombázták, több ház még most is ég. Pár halott is akadt, »de az emberek inkább csak megsebesültek«.

(A városból néha géppuskaropogás hallatszik.)

A szürkeruhás villogtatja manzsettáit, széles latin mozdulatokkal üvölt. Holnap? Azt igazán nem tudja mi lesz. A városban teherautók szaladgálnak. Rajtuk vörös karszalagos emberek lövöldöznek. Néha a levegőbe, néha a házakra.

Holnap? Ki tudja, mi lesz?! A hajó mindenesetre szedje fel gyorsan a horgonyt.

Az 500 láda tojás mehet tovább.

A londoni rádió ezen a napon 900 halottat jelzett Barcelonából.

Éjjel: szószékégetés

A Giovinezza átússza az éjszakát. Egyik oldalán a nyilt tenger, a másikon az ibériai félsziget. A kis spanyol falvak mindegyikében tüzek égnek.

»Csodálom, hogy még akad égetnivaló« — jegyzi meg a fenti spanyol utas epésen és szomorúan.

(Másnapra megtudjuk az égetés történetét. Barcelonai teherautók szaladtak végig a parton, tele kommunistákkal. Az egyes falvakban megálltak, kihordták a templomokból a padokat és lehetőleg a szószéket is. Az egészet egy halomba rakták, meggyujtották. Vártak, míg a máglya szépen lobog, aztán továbbmentek.

Éjfél után valószínűleg elálmosodtak, mert éjjel 1 órától kezdve nem látni több tüzet a parton.)

Tarragonában csend van, de...

A tojások reggelre Tarragonába érkeztek.

Kikötés előtt újabb hosszú füttyök. Mótoros jön bentről, kiabálás. »Végeredményben kiköthetnek«, — mondják.

A tarragonai öblöt hosszú, mesterséges szikla-mólók védik. Bent teljesen síma a víz, hullámok sem jutnak el ide. Szinte nyájas hely.

Reggel 8 óra van, de a kikötőben egy teremtett lelket nem látni. Távolabb sínek. Néha végigszalad rajtuk egy-egy gazdátlannak látszó mozdony, de mindig vagónok nélkül.

Három zöldruhás finánc érkezik. Feljönnek a hajóra. Tudni ugyan semmit sem tudunk, de mindenesetre ők vannak a legnagyobb bajban. A tojásokat persze nem engedik lerakni. Maradjon minden a hajón. A hajó viszont maradjon a kikötőben.

A finánccok lemennek a partra. Azzal is csak telik az idő.

Furcsa csoport közeledik. 20—22 éves suhancok lehetnek. Aki elől jön, valamivel idősebb, kezében esernyőt tart és láthatólag ő vezeti a többit. A mögötte lévő ifjú vállán vadonatúj karabély. Egyébként papucsot hordanak, páran mezítláb jönnek és széles vörös szalag van a balkarjukon.

Feljönnek a hajóra és a kapitányt keresik. Egyelőre nem lehet szó kirakodásról. Várjunk holnapig. Senki sem hagyhatja el a hajót.

Mindezt elmondják lenn a finánccoknak is, akik engedelmesen bólintanak.

Aztán továbbmegy a különös csoport. Ki mezítláb, ki esernyővel. Egy közülük karabéllyal.

Délután teherautók robognak a parton, megrakva piroszászlós fiatalokkal. Énekelnek és lobogtatják a zászlókat. Minden hajó előtt megállnak és kiabálnak. Aztán többet nem látni őket.

Hajók, ha a kikötőben találkoznak

A kikötőben napközt érdekes nemzetközi hajótársaság verődött össze, különböző jogállással.

Jött egy német gőzös. Senki sem szállhat ki, még a lépcsőt sem engedhetik le a hajó oldalán. Bánatukban egész nap kopácsolnak.

Arrébb egy las-palmasi kirándulóhajó. Ők rosszkor jártak Barcelonában, akkor, amikor a géppuskák néha a tenger felé lőttek. Így lett egy sebesült a fedélzeten. Egy las-palmasi hölgynek átlőtték a lábát. Ennél is nagyobb baj, hogy egy falat kenyér sincs a hajón. Ennivaló bőven akad, de kenyér nincs. A saragonai pékek pedig pár napja nem sütnek.

A kikötő egyetlen kiváltságosa egy amerikai hajó. Szintén kirándulókat hozott. Genovába tart, ott az utasok partraszállnak, felmennek Berlinbe az olimpiászra is. Hamburgban újra vár rájuk a hajó, hogy hazavigye őket.

A tarragonai amerikai konzul pár szót váltott a város vezetőivel. És az amerikaiak partraszállhattak Tarragonában.

Mit látott a texasi a városban?

A többit már John Mc. Mahon kiabálta a Giovinezzara a partról. Johnnak égővörös haja van, texasi fiú és az amerikai hajóval érkezett. Jelenleg kisegítő matróz, de otthon egyetemi hallgató. Elektromérnök lesz belőle. Mint matróz pár dollárt fizet az egész útért. Igaz, hogy kicsit dolgoznia kell, de az »szinte jólesik«.

Kezét karbateszi, alig mozog a szája, csak néha mosolyog a szöveghez. Rövid mondatokban számol be arról, hogy mit látott a városban.

Az uccákon rengeteg az ember, — meséli. Talán azért nem jutott belőlük a kikötőbe. Sétálnak fel s alá, látszólag cél vagy ok nélkül. Az üzletek délutánra kinyitottak, de vásárló alig akadt. A város tetszett Johnnak. A spanyol hölgyek kevésbé. Túl fekete a hajuk és túl széles az arcuk. Szóval nem kimondott college-girl típusok.

Estefelé teherautók érkeztek Barcelonából. A templomok előtt megálltak és minden mozgathatót kihordtak a térre. (Régi recept szerint.)

Új volt a dologban, hogy a sekrestyéből is kihozták a miseruhát, misekönyvet. A palástot magukra terítették és úgy rohangáltak a városban. John szeretett volna emlékként egy »Holy Bible«-t magával vinni. Nagy doboz pipadohányt ígért érte. Az üzletből nem lett semmi. »Nem jó olvasmány« — kiáltott neki az izmos spanyol a teherautóról és kettétépte a bibliát.

Egyébként sokat lövöldöztek, de mindig csak a levegőbe. John Mc. Mahon már látott San Franciscóban valami hasonlót a gengszterektől. Így aztán őt nem lepte meg különösebben a dolog. Szerinte »sokkal érdekesebb lesz az olimpiászon a 100-as síkfutás finise«.

A tojások viszont a hajón maradnak?

Másnap újra feljött a Giovinezzára az esernyős különítmény. Munkásokat is hoztak magukkal. Az olajos hordókat le lehet rakni, — mondották — mert az spanyol áru. Azután jobb, ha elmegy a hajó. A többi áru csak maradjon fenn.

Délre befejeződött a rakodás. A Giovinezza továbbment. Menetrendszerűen.

Valenciában motorcsónak futott a hajó elé. Rajta hat fiatalember fekete nadrágban, égővörös vadonatúj ingben. Derekukon, vállukon töltényövek, karabélyok. Csak intenek, hogy a hajó azonnal menjen tovább.

Még megvárják, míg a Giovinezza továbbindul az afrikai partok felé. Aztán visszamennek a valenciai kikötőbe. Vörös ingük még akkor is látszik, amikor motorosuk beleolvad a tenger és az ég szürkéskék színébe.

A Giovinezza Afrika felé tart, az ötszáz láda tojásban pedig idestova nyujtózkodni kezdenek a csirkék.

Konkoly Kálmán

Dankó Pista

*

Nagyon tehetséges kollégám és földim, Nagymihály Sándor szerdán előadást tartott a rádióban Dankó Pistáról. Az előadás inkább csak kísérő magyarázat volt Dankó legszebb nótáihoz, melyeket szintén bemutatott a rádió. Azt gondolom, hogy miután Dankó az egyetlen cigány, akiről uccát neveztek el a fővárosban (sőt szobrot is állítottak neki Szegeden), nem fölösleges, ha elmondom, amit személyes tapasztalatból tudok róla.

Gyerekkoromban sokat csavarogtam az uccán és városrészünknek tizenhatezer lakosát meglehetősen ismertem. A cigányokat is. Ezek közül a férfiak már mind muzsikusok voltak, pedig amikor százötven évvel előtt betelepedtek a városba, közülök egy sem tudott muzsikálni. A zenetörténészek figyelmét felhívom arra, hogy a cigány csak Magyarországon lett muzsikus nemzet; hogy miért és hogyan, azt kideríteni nem az én feladatom, hanem a zenetörténészeké. A kovács és rézműves mesterség és a lócsiszárság után következett a muzsikálás kultúrfoka, és ebből a kultúrfokból lép át a cigány a magyarságba, hogy teljes beleolvadása után eltűnjék benne. Orvost, írót, művészt, sőt főpapot tudnék megnevezni, aki közvetlen tudomásom szerint tiszta cigányfajú.

Dankó Pista apja közepes cigányzenész volt. A hangjegyekhez még nem értett, de meg bírta tanulni az operetteket és időnként muzsikált a régi, Kelemen uccai színház zenekarában is, mely ott volt, ahol most a Hági udvarán söröznek déltájon az urak. Valószínű, hogy az öreg Dankó a betűt sem ismerte. Dankó Pista anyjának csak a csúfnevére emlékszem, — így hívtuk: Mijó Rúzsi. Meszelőkészítő volt. A hajdani Szent György iskolában, a boszorkányok tornya alatt, iskolatársaim között sok cigánygyerek volt, — mind gyenge tanuló, mert mind »népzenésznek« készült, vagy ahogyan akkor nevezték őket: hangásznak. Dankó már legény volt, mikor én gyerek voltam, őt tehát nem az iskolából ismertem. Az apám, míg fiatal volt és pénze volt, nagy pártolója volt a színművészet könnyebb és csinosabb felének és a város muzsikus cigányainak. Ezek minden pénzt ki tudtak muzsikálni belőle, ami nála volt és mind ismerték erről az oldaláról. Mikor már kis gimnazista voltam s ebéd után az apámmal a jó messze fekvő iskola felé baktattam (akkor még délután is volt tanítás), igen gyakran utánunk sompolygott egy nyurga cigánylegény és félénk tisztelettel, de azért »odabizakodva« megszólalt:

— Vóna-e égy kis csigarettáraval?

Egy hatos vagy egy húszkrajcáros rendszerint kijárt neki.

Tizenhároméves koromban nagyon sokat szenvedtem Dankó Pistától. Akkoriban az volt a feladatom, hogy »áthúzzam« a vizsgákon Gaszner titeli közjegyző fiát, aki már kisasszonyokkal járt az Alács cukrászhoz, de tanulni semmi szín alatt nem akart; megfogadta, hogy könyvet nem vesz a kezébe és amikor tanítottam, vattával betömte a füleit. Ordítva kellett ismételgetnem mindent, százszor is, míg végre valami kis tudás a fejébe ment, elszánt ellenállásának dacára. Tanítványom Halasy Ede városi írnok kosztos diákja volt a Szekfű uccában; a szomszéd házban pedig ugyanakkor, amikor én bajlódtam a diákommal, egy öreg cigány Dankó Pistát tanította hegedülni. Az én munkám nem volt könnyű, de a szomszédban az öreg cigányé még nehezebb volt, mert Dankó Pistát talán a világon mindenre meg lehetett volna tanítani, de a muzsikára nem. Hajmeresztő cincogásaira nagyon élénken emlékszem. Hozzá képest a Szegedi Híradó akkori segédriportere, Gárdonyi Géza (a későbbi nagy író) valóságos virtuóz volt, — akkoriban nagyon szeretett hegedülni és lehetőleg mindenkivel összeveszni. Dankó Pista, mint szobor, egy hegedűt szorongat a kezében; ha nem tévedek, Margó Ede csinálta a különben igen kiváló szobrot, de a hegedű, azt hiszem, csak a cigány jelleget markírozza a szobron; Dankó Pista kezébe sehogy sem illett a hegedű, nem is szerette.

Noha Dankó Pista nagyon szegény fickó volt, minden kereset nélkül, s hetenkint csak egyszer beretválkozott és — hogy úgy mondjam, — nem tudta szegény, hogy mi a manikür, — mégis beleszeretett egy úrileány. Ezt nem lehet megmagyarázni. Akkoriban volt Szegeden egy rendkívül kiváló cigányprímás, Erdélyi Náci, — az is úrilányt vett nőül, sőt mikor a nő megunta őt, meg is halt érte, — agyonlőtte magát. De Dankó Pistában semmi romantika nem volt; az egyetlen romantikus dolog, amit észrevettem benne, az volt, hogy szeretett volna úr lenni és azt képzelte, hogy népszínműírónak született; mindig volt egy rossz népszínműve és engem gyilkolt, hogy javítsam ki.

A szegedi úrileány, aki beleszeretett Dankó Pistába, Joó Ilonka. Az apja, Joó Ferenc nagyon tehetséges festőművész és földbirtokos volt; igen kedvelték a társaságban s jóban volt az egész atyafisággal, főként a Zsótérokkal, kik akkoriban még szörnyen gazdagok voltak. Andornak, a szegedi szabadelvűpárt elnökének fia, Laci, akarta nőül venni Joó Ilonkát, de az inkább Dankó Pistát, a füstösképű cigánylegényt választotta. Arra a kérdésemre, hogy ezt miért tette, Ilonka így felelt: »Olyan bánatos barna szeme van szegénynek...« Joó piktor természetesen »kitagadta« a leányát s ha szóba hozták a vejét, mindig csak azt mondta: »A ménkű üssön az egész cigány atyafiságba!« Elkeseredésében inni kezdett és ebbe hamarosan belé is halt... Joó Ilonka Dankó halála után férjhez ment egy földbirtokoshoz; ma is él, itt, Pestmegyében.

A művészekben rendszerint több az önérzet, mint amennyihez a tehetségükhöz mérten joguk van. Dankó azonban, bár lelke az új melódiáknak kiapadhatatlan forrása volt, páratlan szerénységével egészen elütött a művészektől. Azt gondolom, ennek az volt az oka, hogy tudatában volt ugyan lelke gazdagságának, de nagyon szégyelte nemcsak zenei műveletlenségét, hanem azt is, hogy melódiáit rendkívül nehezen tudta kifejezni, — ehhez mindig kellett neki valaki, aki jobban tudott dúdolgatni, mint ő s aki száz, meg száz próbálgatás után találta el azt a melódiát, amire Dankó azt mondta: »Ez az! Ezt kell leírni.« Éppen azért, mert ilyen technikai segítségre volt szüksége, nem érezte magát száz százalékban szerzőnek.

Bizonyos azonban, hogy a nagy zeneszerzők csak a zeneértők számára alkottak, míg Dankó Pista művészi hagyatékát az egész nemzet, az egész nép vette át, melynek ajkán e bús cigánylegény dalai évszázadokig fognak élni.

Aki friss és egészséges akar lenni és el akarja kerülni, hogy kemény legyen a széke, emésztése meg legyen zavarva, folyton fájjon a feje és bőre tele legyen mindenféle pattanással, az igyék hetenként egyszer-kétszer reggelizés előtt egy pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet.

A müncheni sakkolimpiász kulisszatitkai

Abonyi István elnök nyilatkozata az alaptalan támadásról, mely a Magyar Sakkszövetséget érte

(Saját tudósítónktól.) Szokatlan viharok zavarják néhány napja a Magyar Sakkszövetség olimpiai előkészületeit. Tudvalevőleg a berlini olimpiásszal egyidőben tartják meg Münchenben a *sakkolimpiászt* is, amelyen a magyar sakkozók is résztvesznek. Eddig *nyolc* ilyen sakkolimpiászon jelentek meg a magyar sakkozók, *három bajnokságot, két második és két harmadik helyezést* érte el s reményeik a müncheni világversenyre most sem kisebbek.

Néhány nappal ezeltőtt azonban az egyik reggeli lapban *különös támadás* látott napvilágot. A cikk heves szemrehányásokat tett a Sakkszövetségnek, amiért *zsidó többségű csapattal képviseltei Magyarországot* az olimpiászon. Tapintatlanságnak minősítette ezt az eljárást *a vendéglátó németekkel szemben* s szóvátette, miért hiányzik a csapatból *Maróczy* Géza, a világhírű veterán magyar sakkmester, miért maradt ki két másik sakkmester, — *Réthy* és *Kórody* — miért mondott le az olimpiai kiküldetésről dr. *Nagy* Géza.

Abonyi István kormányfőtanácsos, a Magyar Sakkszövetség elnöke, a kiváló sakkmester ezzel kapcsolatban a következőket mondotta a *Pesti Napló* munkatársának:

— Először a *tapintatlanság vádját* szeretném elintézni. Ismernie kell a mostani sakkolimpiász *születésének történetét*, aki ehhez hozzá akar szólni. A FIDE, a Nemzetközi Sakkszövetség *1933 óta nem tekinti tagjának a német sakkszövetséget*, mert az ott végbement változások a FIDE alapszabályaival nem voltak összeegyeztethetők. Most nemrégiben a német szövetség mégis azzal a kéréssel fordult a FIDE-hez, *engedélyezze tagszövetségeinek a müncheni sakkolimpiászon való részvételt s nyilvánítsa FIDE-versenynek ezt az olimpiászt.* A német előterjesztés *expressis verbis* kijelentette, hogy *erre a versenyre az árjaparagrafust teljesen felfüggeszti, még saját csapatára nézve is.* Azonban még így is, kivált Angliában és Amerikában, *nagy idegenkedés* jelentkezett a gondolattal szemben s *a müncheni sakkolimpiász ügye már kezdett nagyon roszszul állni.* Most, hogy kényszerítenek, el kell mondanom, hogy a müncheni sakkolimpiász megszületése végül is éppen a francia s a magyar sakkszövetségnek, pontosabban *Aljechinnak s az én személyemnek köszönhető.* A mi erőfeszítésünk eredményeként fogadta el végül a nemzetközi szövetség azt a közvetítő javaslatot, amely szerint a müncheni sakkolimpiászt a nemzetközi szövetség *nem minősíti ugyan FIDE-versenynek*, de tagszövetségeinek *nem tiltja el a részvételt*, ha kedvük tartja.

— Ami most a *ténykérdést* illeti, — folytatta felháborodva nyilatkozatát *Abonyi* István — a zsidó többségű olimpiai csapatról szóló legenda, *ha igaz volna, sem volna szégyen*, de hát egyszerűen: *nem igaz.* A válogatásban a szövetséget *kizárólag a mesterek tudása és esélyei* vezették, minden egyéb szempont a Sakkszövetség hagyományainak megfelelően kívülrekedt az ajtón. Történetesen azonban úgy alakult, — s ez már a támadó cikk megjelenése előtt is így volt — hogy a tizenháromfőnyi olimpiai csapat többsége (hét, nyolc vagy kilenc ember) *véletlenül csakugyan keresztény vallású.* Ami *Maróczy* részvételét illeti — ő éppenséggel *kapitánya lesz* a magyar olimpiai csapatnak; *Réthy* mester, aki legutóbb igen rossz formát mutatott s *Kórody* mester, akit már másfél éve nem láttunk versenyen, nem akarta magát alávetni az ilyenkor szokásos és elkerülhetetlenül szükséges próbajátszmáknak s ezért maradt ki. Dr. *Négyessy* járásbíró kerül valószínűleg az egyik helyére, a másikat még nem tudom. Dr. *Nagy* Géza már igen régen nem játszott versenyen s ezért próbajátszmának vetette alá magát *Gereben* Ernővel, aki leutazott hozzá vidékre. A próba rosszul sikerült s dr. Nagy Géza, aki Hágában is, Londonban is velünk volt, ezért *önként mondott le* a müncheni kiküldetésről.

— *A Magyar Sakkszövetséget durván és méltatlanul megbántották* — emeli fel hangját *Abonyi* mester. — Ép most, mikor a fájdalmasan mellőzött sakkozás emberfeletti fáradsággal készül az olimpiászra, ahol *nagyobb esélyei vannak, mint akárhány testi sportágnak*, ép most, amikor az sem veszi el a kedvét, hogy a kultuszminisztériumtól *fejenként mindössze 23 pengő olimpiai hozzájárulást kap* — ép most intéznek ellene *roszszul és célzatosan informált támadásokat.* Nekünk, sakkozóknak, szerencsére egyéb dolgunk van s *ezek a méltatlan bántalmak sem akadályozhatják majd meg, hogy Münchenben mégis dicsőséget szerezzünk a magyar tudásnak.*

A magyar irodalom igazi barátai számára ünnepi esemény a

PESTI NAPLÓ KÖNYVEK

augusztus 1-én megjelenő kötete.

A legszebb magyar novellák gyüjteménye:

„HALOTTAK, AKIK ÉLNEK"

Ara **1 PENGO**

Kizárólag a Pesti Napló, Az Est és Magyarország előfizetői és olvasói kaphatják

AZ EST - IBUSz negyedik nyaralóvonata Olaszországba

1936 augusztus 15—30: (A Magyar Nemzeti Bank eng. alapján)

Venezia Lido, Portorose (Palace Hotel. luxus), **Rimini, Riccione, Cattolica, Viareggio, Montecatini, Mendola** (1400 m magasan)

Részvételi díjak **175 pengőtől.**

Jelentkezés és felvilágosítás

AZ EST Utazási és Menetjegyirodájában

Budapest, VII., Erzsébet körút 18—20. szám. Telefon: 1-455-59

IBUSz, MÁV Hivatalos Menetjegyiroda, V, Vigadó tér 2 és az összes fiókirodáiban

Jó Ferenc, festő

MDK

Szerepel az állandó kiállításon.

Sz. R.: Galéria Szegeden 2.

ESTI HIRLAP, Bn. 1970. nov. 4.

Joó Ferenc (1832-1880)

Kepeden és katymaron élt. Vastagkiál tanult, majd 1842-től Bérben és Münchenben. 1848-ban hazatért. Utána Kepeden települt le.

Futdá után (repró)
Keless Jóvse (")

Ennl: „Korda János", „Kováts István" (1868)

~~[illegible]~~

Tiszatáj 1967 VI. n. Kátrió bosztó

Joó Ferenc festő (1832-1880) MDK 2.)

Szegedi: Szeles József, Korda János, Kováts István és felesége 1868, Zsótér János és neje képeket ismerjük 1880 oldi

Szelesi Ferenc: Adatok Szeged XIX. századi képzőmüvészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. Szeged. 1957. Szegedi Nyomda Váll. 1957

Joó Ferenc festő (1832-1880) MDK 1.)

Szegedi. Nem csak portré, történelmi és élet kép festő is. Országos hírű. 1880 old

Vastagh Sándor Jánosnál. Bécs, München ben tanult. Portrék, zászló képek. Ünacz képe 1830, női portrék 1844-1886, stb. 1880 old. Felső városi templomban oltár képe.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. századi képzőmüvészetéhez.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve. 1957. Szegedi Nyomda Váll. Szeged. 1957

Joó Ferenc, festő

„Szeles József" arcképe. 181. old. Fekete
repr.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. szárad-
di képzőművészetéhez.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve ~~1956~~ 1957.

Szegedi Nyomda Vall. Szeged ~~1956~~ 1957

MDK

Joó Ferenc

Szeles József

KM Társ, Biedermeier kiáll. 1937-38, 37 l.

Kurd /Tolna/

R.k.templom, homlokzat előtti
Sisakja 1873-ból. Zichy Mihály:
ból Martin Fischer oltára, 1775.

/Szőnyi Ottó: Pécs. II.kiadás,
zsef, 1945/

MDK.

dr.Joó Ferencné

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1966 ápr.8.lap 4.

Dr. Joó Ferenc

Kiállítási kritika

Magyar "ember" 1965 ápr. 8. Jan 4.

Joó Ferenc MDK

Szeles József

Mücsarnok 1937 Magyar Biedermeier Kiáll.

MDK

Joó Ferenc

Szeles József

Miskolc, 1957. Magyar Bíborkemelő Kiállí.

M.D.K.

João Forenc
festő

A bécsi akadémián tanult.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959. 96 l.

Böhmer Konrad: Report. Nr. 1 vom 8. 6. 1973.

MDK

Joó Ferenc

Szèles József

M. Biedermeier kiáll. Képes tárgymutató.
1937.nov. Müvs.
37 l.

lye :----------

MDK

Joó Ferenc (festő)

(Arok közöl említve, akiknek munkássága képviselve volt a múlt század végi szegedi műgyűjtők anyagában.)

Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete a múlt század végén.

Tiszatáj, Szeged, 1958. június. 3.l.

MDK

Joó Ferenc arcképfestő

(Dankó Pista apósa) megemlítve.
(Adat nincs.)

Somos Ágnes: Eltörött a hegedűm...
Magyar Ifjúság, Bp. 1958. 24. sz. [6. l.]

Joó Ferenc
Gyermekszoba

Ernst Múzeum aukciói. XII. 17 l.

pus

heg
töb
mét
zsü
ban
pár
a s
let
és
ala
ron

gaz
áll

MDK

Joó Ferenc

Szeles József, festm.

M. Biedermeier Kiáll. Műcs. 1937. nov.

37 l.

izénás, klasszicizáló toronnyal. Két kehe
-1741 között.

átus templom k. Bp. 1942, 151, 582 l.

MDG

Jobb Ferenc (arcképfestő)

(1823–1880)

Munkás származású. (A szegedi vagyonosabb polgárság által foglalkoztatott arcképfestők közül említve.)

Szelesi Zoltán: Két szegedi festő
Tiszatáj, Szeged, 1955. febr. IX. évf. 1. sz.
43. l.

MDK

Jó Ferenc (festő)

(Szegedi származású.) 1823–1880. A bécsi akadémián nyerte kiképzését. Számos arcképe, továbbá a szegedi felsővárosi templomban egy altárképe maradt ránk. Unokaöccsére volt Jó János.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka.

Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. K. évf. 4. sz. 276. l.

MDK

Joó Ferenc festő

Szegedi festő. A szegedi Korda-család több portrét festetett vele.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka.
Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 273. l.

MDK

Joó Ferenc festő

alkotása a szegedi felsővárosi templom egyik oltárképe.

Bálint Sándor: Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka.
Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz.
275. l.

MDK

Jóó Ferenc,akadémiaifestö.

A száz éve született Dankó Pista szomoru önéletrajzából. Vásárhelyi Julia cikke nyomán ismerjük meg J.-t, ki Dankó Pista apósa volt.

Vásárhelyi Julia:"Született ott, ahol sziv nem terem".
Népszava . 1958.jun.13. 2.1.

MDK

Jó Ferenc festőművész

1832–1880. Szegeden, majd Szolnokon élt Szegedi származású festőművész fia volt. Otthon sajátította el az alapfogalmakat Vastagh Sándor irányítása alatt. Tanulmányait 1842-től Bécsben az akadémián és Münchenben végezte.

Szalay Zoltán: Régi szegedi festők. Tiszatáj, Szeged, 1957. dec. 6. l.

MDK

Joó Ferenc festőművész

A 48-as szabadságharcot közlegény-
ként küzdötte végig, utána Szegeden te-
lepedett le. Hamarosan megnősült és
a mai Zrínyi utcában lévő földszintes há-
zának szobácskájában dolgozott. Itt készí-
tette a vagyonosabb polgárok arcképeit,
templomi lobogók szentképeit, nem rit-
kán cégtáblákat is.
Szelesi Zoltán: Régi szegedi festők.
Tiszatáj, Szeged, 1957. december. 6. l.

MDW

Joó Ferenc festőművész

Felesége 1863-ban meghalt. Joó bánatában inni kezdett. Eladósodva, magára hagyatva halt meg.

Szelesi Zoltán: Régi szegedi festők.
Tiszatáj, Szeged, 1957. december.
6. l.

MDK

Joó Ferenc festőművész

Ismert művei: fiatalkori önarcképe (1840), két nőábrázolása (1944 és 1946); néhány szegedi polgár képmása a század közepéről: Szeless József, Korda János, Kováts István és felesége (1868), Zsótér János és neje; egy oltárkép.
Szelesi Zoltán: Régi szegedi festők.

Tiszatáj, Szeged, 1957. december. 6. l.

MDK

Joó Ferenc festőművész

Készítette a szegedi felsővárosi templom egyik oltárképét.

Szelesi Zoltán: Régi szegedi festők.
Tiszatáj, Szeged, 1957. december
6.l.

Joó Ferenc Ferkó

K.

replői közül talán már senki sem él, beszélhetek róluk.

Atyafiságunkban sok volt a művész. Szépapám cégtársának és unokatestvérének fia volt Vastagh György, a hírneves festőművész, a hasonlónevű nagy szobrásznak apja, László és Éva szobrászművészek nagyapja. Vastagh Györgynek volt egy János nevű nagybátyja, udvari festő Bécsben. Ez a Vastagh János ifjabbb éveiben rajztanár volt Szegeden, ahol szintén az atyafiságból került ki egyik nagyon tehetséges tanítványa, Joó Ferenc, Joó István gazdag szabómester fia. Abban az időben aki jó fiú volt és a tudományra hajlamos, a piaristák gimnáziumában tanult; aki zabolátlan természetű volt és nem akart tanulni, az a *Stift*-be került; ez valami kadétiskola-féle volt a régi Sörház kaszárnyában. Joó Ferkó a szintén atyafi Zsótér fiúkkal a Stiftben tanult, és onnan került a münchení festőakadémiába. Onnan hazatérve a nagyon kiterjedt rokonság házi festője lett. A Zrinyi-uccában volt a háza. Mivel felesége nagyon korán elhalt, öt leányárvájának nevelését elhanyagolta, letette az esetet is és inkább a boroskancsót forgatta nagy bánatában. A leányok közül három Szerbiába ment férjhez. A legkisebb leány, ki apjával szatymaz szőlőjükben lakott, beleszeretett Dankó Pistába. A leány tizenhatéves volt, az apja engedelme nélkül nem mehetett férjhez, az apja pedig inkább agyonütötte volna, semhogy cigányhoz adja. Ilonka a problémát úgy oldotta meg, hogy elszökött hazulról és Dankó Pista anyjának, Mijó Rúzsának egy kis kamrából álló lakásába költözött. Ez még vidéki viszony-

Szeged, Napló, 1938 dec. 29.
(Dankó, a cigány.)

latban is nagy [illegible]anko most már nőül vehette a Joó Ferkó leányát. Ferkó azonban soha nem engedte, hogy veje átlépje a háza küszöbét, nem is adott a fiataloknak egy krajcárt sem és valahányszor kezébe vette a borospoharat, mindig így fohászkodott: »A ménkű üssön a rác mög cigány atyafiságba!«.

A házasság nem enyhítette Dankó Pista szegénységét. A millennium azonban a nagy konjunktúra ideje volt, mindenkinek volt pénze és Dankónak az az ötlete, hogy daltársulatot szervez és bejárja vele az országot, fényesen bevált. Nem lett ugyan gazdag, de élete utolsó hét esztendejében nem voltak gondjai. Az írók és művészek »egyenrangúnak« elismerték, társaságukban szívesen látták.

A tipikus cigány betegség, a tuberkulózis azonban nagyon elhatalmasodott Dankó Pistán, aki nem volt hajlandó az egészségét foltozgatni. Halála előtt egy hónappal reggeli sétámat végeztem, nyolc óra tájon és Dankót az »Emke-kávéház« egyik ablakánál láttam, üres konyakos pohár volt előtte, cigaretta a szájában, tömérdek cigarettacsutka körülötte és nagyon látszott rajta, hogy ő még »tegnapi ember«... Tipikus cigány volt, de alkotó bohém.

Adó-lelebbezésről nélkülözhetetlen!

Adóügyi kiskáté

Ára P 2.90

Kapható Az Est könyvkereskedésében, VII., Erzsébet körút 18—20

MDK.

Joó Ferenc

Sőelesy Zoltán cikke

Tiszatáj 1967 junius

MDK

Joó Ferenc

Dankó, a cigány. Pesti Napló 1938. jul. 29.

Jó Ferenc

Festő. Cégéreket is festett

Pereházy Károly: Cégérekről

Műemlékvédelem 1962 2 n. 104. l.

dőiv

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Gaál Ferenc

Szeged képzőművészete a múlt sz. végén.
Kelen Zoltán

Tiszatáj
1958. jún.

Joó Ferenc MDK

1832-1880 festő

Szegedi szabómester fia. A bécsi akadémián és Münchenben tanult. Felesége halála fölötti bánatában /1863/ inni kezd.

Fiatalkori önarcképe. Nőábrázolásai. Képmásai.

A szegedi felsővárosi templomban egy oltárképe látható.

Szelesi Zoltán: Károlyi Lajos.
Különnyomat a Móra Ferenc Muzeum évkönyve
1958-59 évi kötetéből. /143-189. lap/

144.1.

Joó Ferenc

Szerepelt az 1962 jul. 21-én megnyílt III. Szegedi Nyári Tárlaton. bemutatott "Szeged képzőművészete a XIX. és XX. században" c. kiállításon.

K.M.:Képzőművészeti és fotokiállitás, iparművészeti bemutató

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 20.

MDK

Joó Ferenc, festőm.

Joó István gazdag szabómester fia volt. Valami kadetiskola félébe, a Stift-be került/ mint akik nem akartak tanulni és zaboláztalan természetüek voltak/ onnan a münchenifestőakadémiára. A nagyon kiterjedt családi házi festője lett. A Zrinyi utcában volt háza. Öt félárva leánya közül a legkisebb Dankó Pista felesége lett apai beleegyezés nélkül.
Dankó P.-t az irók és müvészek elismerték egyenrangunak ,társaságukban szivesen látták.

Dankó,a cigány.

Pesti Napló. 1938. jul. 29.

Jeó Ferkó festő M.[illegible].K.

Szegedi piktor, Dankó Pista apósa.

Hármas tagozatu tilalomtábla a szegedi hajóhidnál

Bálint Sándor: Pálónk

A Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962. 153.1.

Szeged, 1962.

.T.T.

Joó Ferenc, festő

Az önéletírásából megtudjuk, hogy már gyerekkorában bandát szervezett cigánygyerek pajtásaiból és eközben elvetődtek *Joó Ferenc* festő szüreti mulatságára, ahol a jókedvű házigazda ott tartotta a gyermekmuzsikusokat.

2.

b.r.zs.: Világhírű Dankó Pista

Esti Hírlap, Bp. 1978 jún. 13.

szöveget, s rögtönzött előadásban játsszák el, mi történt a házasok között érkezésük előtt. Elrettentésül, tükröt tartva, kimozdítandó őket a földhözragadt kispolgáriság mocsarából. Dolguk végeztével kasszíroznak, a főnök (*Haumann Péter* játssza, roppant mulatságosan és finom, távolságtartó iróniával) az utolsó vasakat sem hagyja meg a háziaknak, hisz az undergroundok sem mannával élnek.

Mint jó néhány Csurka-műben, az alapötlet megint értékesebbnek látszik, mint a kifejtése, a rá épített mű. Az ötletben ugyanis ott a lehetőség, hogy a társadalmi ellentmondásokra érzékeny író lényeges dolgokat mondjon ki, „kényes" problémáinkról beszéljen. Csurkának számos szindarabja van, amelyek bizonyítják ilyenféle érzékenységét. És akad-

Még egyszer Joó piktorról

A Délmagyarország szeptember 21-i, vasárnapi számában Szelesi Zoltán *Egy régi szegedi festő* címmel emlékezett meg a száz éve elhunyt Joó Ferencről.

Tekintettel arra, hogy Joó munkásságát számon tartja a magyar művészettörténet most készülő hatkötetes összefoglalása, fontosnak érezzük néhány életrajzi adat helyesbítését.

Mindeddig vitatott volt, hogy mikor született Joó Ferenc. *Czimer* Károly mindmáig alapvető Joó-életrajza (1929) és a Mikszáth-művek kritikai kiadásának 59. kötetét (1969) sajtó alá rendező *Nacsády* József szerint 1821-ben. Hónapot és napot egyikük sem ír. Két művészeti lexikonunk (1935, 1966) szerint — szintén a hónap és a nap föltüntetése nélkül — 1823-ban. Szelesi Zoltán a lexikonok adatát vette át.

Pontos választ csakis a születési anyakönyvi bejegyzés adhatott. A szeged-fölsővárosi Szt. Miklós templom születési anyakönyve szerint (III. kötet, 105.1.), Franciscus Joó 1821. szeptember 26-án született polgári családban, apja Stephanus Joó, anyja Ágnes Kormányos. Íme, egy ritka eset, amikor téves adatot tartalmaz valamelyik lexikon.

Joó piktor halálának napját a palánki Szt. Dömötör plébániatemplom halotti anyakönyvében találtam meg. A bejegyzés szerint Joó 1880. szeptember 20-án, egy nappal a cikkben írtnál korábban halt meg „agyszélhűdésben". Az anyakönyv szerint Joó 59 éves volt, néhai feleségének neve Némedy Etelka.

Befejezésül annyit, hogy a Szegedi Napló Joó piktort búcsúztató — jelzés nélküli — tárcáját *Mikszáth* Kálmán írta. A nekrológ a kritikai kiadás hivatkozott kötetének 53—56. lapján található. Nacsády Józsefnek a cikkhez fűzött jegyzete szerint Mikszáth a szatymazi Zsóter-tanyán egy szüreti mulatságon ismerte meg Joót.

Szegény borissza Joó piktor honnan is sejthette volna, hogy ennek a fiatal szegedi újságírónak a nekrológja legalább annyit nyom a halhatatlanság mérlegén, mint saját festői munkássága.

A. F.

Délmagyarország /Szeged/, 1980. szept. 23. Kedd.

A hazaiak elsősorban jól játszó középpályásaik révén végig többet birtokolták a labdát, számos veszélyes helyzetet teremtettek ellenfelük kapuja előtt. A vendégek nem álltak be védekezni, nyílt sisakkal küzdöttek, ám ezen a délutánon nem volt ellenszerük a nagyszerű teljesítménnyel kirukkoló DÉLÉP SC-vel szemben.

Jók: *Wenner* (a mezőny legjobbja), *Parti, Csurka, Zádori*, illetve *Tóth, Pozsár.*

KOSSUTH KFSE—SZEGEDI DÓZSA 2-1 (0-1)

Szentendre, 1000 néző. Vezette: *Balázs.*

Sz. Dózsa: *Merley — Kakuszi, Pócsik, Olasz, Nagy — Ladányi, Pipicz (Ménesi, a 73. percben), Antal — Kozma Gy. (Nádasdi, a 65. percben), Puskás, Gerecz.* Edző: *Rábay László.*

dányi, Puskás.

*

A középcsoport további eredményei: Ganz-MÁVAG—Építők SC 4-2 (1-2). Bp. Spartacus—BVSC 4-0 (1-0). KSC—Váci Izzó 1-0 (0-0). BKV Előre—22. sz. Volán 2-1 (1-1). Oroszlány—Bem J. SE 2-1 (1-1). Balassagyarmat—Dunaújváros 1-0 (0-0).

A Keleti csoportban: HMSE—Gyula 2-1 (2-0). Hódmezővásárhely, 4500 néző. Vezette: Nagy B. Góllövő: Bálint dr., Vad, illetve Vágó (11-esből).

A Középcsoport állása

1. SZEOL AK	8	4	3	1	13- 6 11
2. Szegedi D.	8	5	-	3	18-12 10
3. Budafok	8	4	2	2	18-16 10
4. Pénzügyőr	8	3	4	1	13-12 10
5. Kecskemét	8	4	2	2	9-10 10
6. G.-MÁVAG	8	4	1	3	18-14 9
7. Oroszlány	8	4	1	3	12-10 9
8. B.-gyarmat	8	3	3	2	10- 8 9
9. DÉLÉP SC	8	2	4	2	13- 9 8
10. Bp. Spart.	8	3	2	3	11-12 8
11. BKV Előre	8	3	2	3	9-11 8
12. BVSC	8	4	-	4	10-16 8
13. Építők SC	8	3	2	3	7-13 8
14. KKFSE	8	3	1	4	14-10 7
15. Váci Izzó	8	2	3	3	14-11 7
16. MÁV Előre	8	2	3	3	7- 9 7
17. Dorog	8	3	1	4	9-12 7
18. Bem SE	8	1	4	3	11-13 6
19. 22. Volán	8	1	3	4	9-15 5
20. D.-újv. Ép.	8	1	1	6	8-14 3

nak. Góllövők: Nemes (3), Szelják (2), Bánfi. Jó: Bánfi, Szelják, Nemes.

KSZV SE—Mindszent 1-0 (0-0). Mindszent, 300 néző. Vezette: Berta.

KSZV SE: Pozsár — Perecz, Magyar, Lovász, Stumf — Stefkovics (Daru), Havasi (Juhász), Sándor, Kürti — Tumó, Óze. Edző: dr. Hajós Imre.

A végig fegyelmezetten, szervezetten játszó vendégek megérdemelt győzelmet arattak. A találkozó érdekessége: a cseréként beállt Juhász mindössze 30 másodpercig tartózkodott a pályán, mert a játékvezető piros lappal „honorálta" első beavatkozását.

Szentesi Vízmű—Tápé 1-0 (1-0). Tápé, 300 néző. Vezette: dr. Jármai (jól).

Tápé: Kormányos — Kó-

Varga B. egyenlített ki a 78. percben. Nagy M. és Varga B voltak az alsóvárosiak legjobbjai.

Makó—Sándorfalva 4-0 (2-0). Makó, 400 néző. Vezette: Szilágyi.

Góllövők: Patócs (2), Nagy L., Kovács F.

Csongrád—Mártély 3-0 (0-0). Csongrád, 400 néző.

A bajnokság állása:

1. SZVSE	5	4	-	1	14- 6 8
2. Szentesi V.	5	3	2	-	6- 1 8
3. Mindszent	5	4	-	1	5- 2 8
4. Kinizsi H.	5	3	1	1	14- 8 7
5. Kistelek	5	2	2	1	11- 6 6
6. Makó	5	3	-	2	9- 5 6
Szentesi K.	5	2	2	1	9- 5 6
8. Alsóváros	5	2	2	1	12- 8 6
9. Csongrád	5	2	2	1	7- 3 6
10. H. Porcelán	5	2	1	2	14-10 5
11. Tápé	5	2	-	3	7- 7 4
12. KSZV SE	5	1	1	3	7- 9 3
13. Sándorfalva	5	-	2	3	3-10 2
14. Mártély	5	1	-	4	7-16 2
15. Apátfalva	5	1	-	4	7-20 2
16. Dorozsma	5	-	1	4	3-12 1

Joó Ferenc, festőművész | 1823-1880 |

a Móra Ferenc Múzeum disztermében állandó kiállításon, tárják elénk a rendezők Szeged képzőművészeti hagyományait, fejlődését. A város festőszetét – többek között – Joó Ferenc, Landau alajos, id. Vastagh György és Tóth-Molnár Ferenc mesterek alapozták meg az 1800-as évek közepén.

a. m.: Szeged képzőművészete.

Pesti Műsor, 1984. aug. 22., 52-old.

München (Joó Ferenc ide megy tanul ni)

Pesti Divatlap, 1844. III.
408.
Jászberény.

Szent Máté evangelista

XIX. nd, Jakobey Károly olajképe,

Religio, 1874. II. félév. 19. sz.

Vegyesek. (164. o)

Joó Ferenc, festő

Honderü, 1844. I.k. 659.

Vidéki futár

Jó Ferenc, pestő

Pesti Divatlap, 1844. III.

408

Jászberény

Ikonografia XVI.sz. Fejős

Martinuzzi György /?/relief

Életképek, 1848.juli 16.II.k.
3.sz. 91-95. l.

Szamosujvár.

Joó Ferenc festő

Magyar Művészet, 1927

548.0.

Lyka károly: Adatok művészetünk történetéhez.

MDK

Joó Ferdinánd, festöm.

46o. Erdörészlet. Olf. 4ox5o. J.l.j.
Illusztráció a IX.táblán.

Árv. Csarn. 1932. 1.rk.f. 27.1.
61 k. márc

M DK

Joó Ferdinánd, festőm.

46c. Erdőrészlet. Olf. Repr. IX.t.

Árverési Közlöny. 1932. 1.rb.sz.

Többen jussanak el színházba, operába, hangversenyre

Hónapról hónapra több dolgozó jut el színházba, moziba és a kultúrotthonok rendezvényeire. Népi demokratikus államunk és a szakszervezetek egyre szélesebb lehetőséget biztosítanak arra, hogy a munkások igényeiknek megfelelően szórakozzanak és művelődjenek. Tudni kell azt is, hogy az állam minden színházjegyhez 1—11 forinttal járul hozzá. Mégis meg kell állapítanunk: sem az állami, sem a kulturális intézményekben nem gyümölcsöztetik megfelelően ezeket a lehetőségeket. Csepelen például az idei színházi évadra május 1-ig mindössze 27 297 jegyet adtak el, ami a mammutüzem létszámához mérten rendkívül kicsiny szám. Több hasonló jelenség mutatja, hogy e téren is jelentős tennivalók állnak előttünk.

A jelenlegi hibák egyik oka az az eléggé elterjedt téves nézet, hogy a szakszervezeteknek nem feladatuk a közönséget színházba, hangversenyre szervezni — szerezzen mindenki belátása szerint jegyet ott, ahol tud. Ebből a nézetből következik, hogy *a szakszervezeti bizottságok nagy része nem törődik a közönségszervezéssel*, s így az csupán egy ember feladatává sekélyesedik. Ezért vált a közönségszervezés sok helyen közönséges jegyeladássá ahelyett, hogy a szakszervezeti mozgalmi munka szerves részévé tették volna. A közönségszervezésnek fel kell keltenie a kulturális igényeket. A szervező dolga az, hogy élőszóval javasolja megtekintésre, megértesse az arra érdemes darabokat, emelje a dolgozók műveltségét. A színvonalas közönségszervezés hiányát elsősorban a dolgozók érzik meg, akik így ritkábban, sok helyütt egyáltalában nem jutnak el színházba, hangversenyekre és kultúrát nyújtó rendezvényekre.

Minden szakszervezeti bizottságunknak végre fel kell ismernie, hogy az állami kulturális intézmények minél nagyobbmérvű látogatottságáért folytatott szervező munka: elsőrendű feladatuk. Ennek segítségével jutnak a dolgozók a legmagasabb eszmei és művészi színvonalú kultúrához. Fontos ez a szervezőmunka azért is, hogy *a munkásállam által biztosított kedvezmények elsősorban a munkásoknak jussanak*, akik ezelőtt leginkább el voltak zárva ettől a lehetőségtől.

Több üzem példája igazolja, hogy a lelkes közönségszervező munkának megvan az eredménye. Például *a Lenin Kohászati Művekben 423 megkérdezett dolgozó közül 1956-ban 25, 1957-ben 75, és 1958-ban már 198 dolgozó látogatott színházat.* Ugyancsak szép az eredmény a Textilfestőgyárban, ahol mintegy 1500 dolgozó között ebben az évadban közel 17 000 színházjegyet adtak el. Ezekben az üzemekben élőszóval tájékoztatják a dolgozókat a darabok tartalmáról, mondanivalójáról, a kiváló művészi alakításokról. Így érik el, hogy mind több és több munkás jelentkezik színházjegyért.

Célunk az, hogy az őszi évadban az eddiginél több dolgozó jusson el színházba, operába, hangversenyre és egyéb színvonalas, az általános művelődést elősegítő rendezvényre. Ehhez azonban az szükséges, hogy a nyár folyamán valamennyi szakszervezeti bizottság tárgyalja meg a közönségszervezést és a kulturális nevelőmunka helyzetét, s egyúttal megfelelő intézkedéseket tegyen a munka megjavítására.

A színházi közönségszervezésről megjelent rendelet e munkához rendkívül kedvező feltételeket biztosít. A közönségszervezők résztvehetnek majd az új művek főpróbáin, illetve a szombat délutáni és vasárnap délelőtti jutalomelőadásokon. A színházak előadás előtt öt nappal kötelesek visszavenni az eladatlan jegyeket. A szakszervezeti bizottságok egyetlen füzetben ellenőrizhetik a jegyelszámolással kapcsolatos egész ügyvitelt. Nem csekély a közönségszervezők jutaléka sem: 1—5 százalék az eladott jegyek után. Önmagában azonban mindez nem elég. *A legfontosabb a közönségszervező személyének helyes megválasztása.* Becsületességük, anyagi megbízhatóságuk mellett kulturáltnak kell lenniük, meggyőző nevelő képességgel kell rendelkezniük. Nevelő- és propaganda-munkájukat ugyanakkor nem végezhetik eredményesen a szakszervezeti bizalmi hálózat segítsége nélkül. A bizalmiakat is meg kell győznünk tehát arról, mennyire fontos számukra a színházak és hangversenyek látogatása. Ismertessék a bizalmi tanácskozásokon a kulturális programokat, *vegyék rá a bizalmiakat, hogy maguk is éljenek a kulturálódás lehetőségeivel.* Élményekről nélkül színdarabokról, hangversenyekről, a múzeumok látványosságairól beszélni, s azoknak másokat megnyerni nem lehet. *Terjedjen ki ez a kulturális szervező munka a tárlatok, kiállítások, s nem utolsósorban kultúrotthonaink rendezvényeinek, klubestjeinek látogatására.* Fontos, hogy az egyes művek, műsorok megtekintése után alakuljon ki egészséges véleménycsere. Ehhez kötetlen beszélgetések és klubestek is szükségesek. A bíráló és dicsérő megjegyzéseket egyaránt tárják a szakszervezeti vezető szervek elé, hogy a munkásközvélemény hangját megfelelő helyen tolmácsolhassák.

Ilyen eszközök segítségével javulhat meg a szakszervezetek kulturális szervező és nevelőmunkája és segítheti jobban a munkások művelődését. Így elégíthetjük ki jobban a sok százezer szervezett dolgozó rohamosan növekvő kulturális igényeit.

Vas János,
a SZOT kulturális osztályának vezetője

Kormányrendelet a díjtalan védőoltásokról

A Magyar Közlönyben megjelent kormányrendelet szerint a gyermekeket születésük után tuberkulózis ellen, 14. életévük betöltéséig pedig difteria, szamárköhögés, tetanusz, vérhas, himlő és hastifusz ellen díjtalan védőoltásban kell részesíteni. Azokat a 20 évesnél nem idősebb személyeket pedig, akik a tuberkulózisra vonatkozó szűrővizsgálatok szerint tuberkulin negatívok, tuberkulózis ellen díjtalanul védőoltásban kell részesíteni.

Megoldották a magyar barnaszén és lignit kokszosítását

A Veszprémi Nehézvegyipari Kutatóintézet munkatársai élükön *dr. Móry Bélával*, megoldották a magyar energiagazdálkodás évtizedes problémáját: *a barnaszén és a lignitfélék gazdaságos kokszosítását.* A magyar nehézvegyipar történetében egyedülálló kísérletsorozat eredményeként a hazánk szénvagyonának mintegy 80 százalékát kitevő barnaszénből és lignitből nagyüzemi szinten barnaszén-kokszot, háztartási gázt és barnaszénkátrányt, a vegyipar egyik legfontosabb alapanyagát állították elő. A barnaszén-kokszosítás nagyüzemi, tehát gyakorlati alkalmazása a szénfeldolgozás távlati tervében szerepel.

Nem állják a savat a piros gumicsizmák

Az üzemekben gyakran szóbakerül a munkaruha kérdése. Sokan mondják, hogy a kihordási idővel kapcsolatos panaszok lényegesen csökkennének, ha a munka- és védőruha jobb minőségű lenne. Különösen sok a kifogás a vegyipari üzemekben használatos piros gumicsizmákra.

A Budapesti Kénsavgyárban például kénytelenek az úgynevezett gazdacsizmát használni helyette, mert — ez tovább bírja a savat. A Kőbányai Gyógyszergyár Biochémia I. üzemrészében alig egy-két hónapot bír ki, pedig a jó csizma élettartama elérte már a másfél-két évet is.

— A munkaruhák minősége romlott az utóbbi években — erősíti meg az észrevételeket Bónaszéki Ferencné, a Nehézipari Minisztérium illetékes munkavédelmi osztályának vezetője. — A legtöbb panasz valóban a piros gumicsizmák ellen merül fel. Pedig ezeket annak idején örömmel fogadták a vegyiparban, az öröm azonban hamar üröммé vált. A legutóbb leszállított csizmáknál például egyrészt különböző nagyságúakat párosítottak össze, másrészt a legtöbbjének egyhavi viselés után szétment a kérgén a ragasztás.

A Ruhanagykereskedelmi Vállalatnál az a vélemény, nincs különösebb baj — bár kétségtelenül jogosak a panaszok —, mert a felhasználó vállalatok és a Tisza Cipőgyár közötti megállapodás értelmében a felhasználó bármikor visszaküldheti a selejtes árut, a gyártó cég kicseréli, nem károsodhat tehát senki.

Valóban nem. Csak az állam. Mert azért az ide-oda szállítás, az újrafeldolgozás és a kelleténél jóval hamarabb tönkremenő lábbelik költségeit nem az »égiek« fedezik. A legutóbbi kormányrendelet éppen azért írta elő, hogy 1959-ig ki kell dolgozni a munka- és védőruha szabványokat. A Tisza Cipőgyárban azonban addig is tehetnének egyetmást, hogy a saválló csizmák valóban állják — a savat.

(Iukács)

Egy szputnyik-rakéta: százmillió forint

— Egy csaknem másféltonnás, vagyis egy nagyobbfajta személygépkocsi tömegével felérő testet másodpercenként nyolc kilométeres sebességre felgyorsítani nem csekély probléma — mondja Nagy István György, a Magyar Űrhajózási Bizottság tudományos kutató tagja. — A leggyorsabb repülőgépek is legfeljebb tizedrész ekkora sebességgel száguldanak. A feladatot csak minden eddiginél nagyobb, óriásrakétával lehet megoldani. Nem valószínű, hogy erre a célra valamilyen újszerű szerkezettel, például atomhajtással kísérleteztek volna. A rakétahajtást továbbra is vegyi üzemanyagokkal oldják meg. Az ilyen rakéta 200—250 tonna súlyú lehet. A III. Szputnyik szállító-rakétáját 50—60 méter hosszúra becsülhetjük, vagyis két, egymás tetejébe állított rakétalépcső magasabb, mint az Országház. A rakétában minimálisan 150 tonna hajtókeverék van, vagyis nyolctíz vasúti tartályokcsit töltene meg az az üzemanyag, ami néhány perc alatt elég. Egy ilyen hatalmas súlyú test felbocsátása, mint a szputnyik rakétája, rendkívül költséges is. Hozzávetőleges becslés szerint egy-egy ilyen rakéta körülbelül százmillió forintba kerül.

Magyar mezőgazdasági szakemberek Lengyelországban

A lengyel földművelésügyi minisztérium meghívására két mezőgazdasági szakember lengyelországi tanulmányútra utazott. A jugoszláv—magyar műszaki együttműködési bizottság határozata alapján pedig két jugoszláv mezőgazdasági szakember érkezett hazánkba, hogy itt négy hétig tanulmányozza a takarmánygazdálkodást.

Nagysikerű sajtóbemutató a velencei biennálé magyar pavilonjában

A június 14-én nyíló XXXIX. velencei biennálén hazánk is részt vesz. A magyar pavilon helyreállítása és a kiállított képeknek — a magyar képzőművészet legjelesebb mesterei alkotásainak — elrendezése már befejeződött. A magyar csarnokot bemutatták a sajtó képviselőinek.

Vayer Lajosnak, a velencei biennálé magyar pavilonja kormánybiztosának telefonjelentése szerint a sajtóbemutató iránt nagy volt az érdeklődés nemcsak az újságírók, hanem a biennálén részt vevő többi ország képviselőinek körében is. A sajtóbemutató alkalmából több százan ismerkedtek meg *Ferenczy Noémi, Kovács Margit, Pór Bertalan, Domanovszky, Medgyessy, Hintz Gyula* alkotásaival. A tárlat megnyerte a külföldi vendégek tetszését. A velencei biennálé magyar pavilonjának sikere azért is jelentős, mert a részvevő nemzetek nagy része a szélsőséges modernizmus jegyeit tükröző alkotásokat mutat be.

Műanyaghegesztés infrasugarakkal

A Kisipari Exportra Termeltető Irodánál a különböző szakmabeli mesterek, ...érnökök jelentkeznek új ötletekkel. Egyik legújabb exportcikkük *a műanyaghegesztő gép, Herszenyi Ferenc* mérnök találmánya. Az alacsony frekvenciájú gép infrasugarakkal működik és az összes műanyagfajta hegesztésére alkalmas. Lengyel megrendelésre öt gépet készít a feltaláló az elsőt a héten küldték el.

Másik érdekes gyártmányuk *— a nagyothalló készülék akkumulátorainak feltöltésére alkalmas berendezés* — már szerepelt a tavaszi milánói és lyoni vásáron. *Nemes István* mérnök szerkesztette és a készülékkel törperádiók akkumulátorai is feltölthetők.

JOGI tanácsadó

A terhességi-gyermekágyi segély

Szülés esetén a dolgozó nőt terhességi-gyermekágyi és anyasági segély illeti meg, ha a szülést megelőző két éven belül legalább 180 napig betegség esetére biztosított volt. Az a dolgozó nő, akinek legalább 180 napi, de 270 napnál kevesebb biztosítási ideje van a szülést megelőző két éven belül, munkabére napi átlagának felét kapja terhességi-gyermekágyi segély címén és csak félösszegű anyasági segélyre jogosult. Aki a szülést megelőző két éven belül legalább 270 napi biztosítási idővel rendelkezik, munkabére napi átlagát kapja terhességi-gyermekágyi segélyként és teljes összegben jogosult anyasági segélyre.

A terhességi-gyermekágyi segély a szülési szabadság idejére jár a dolgozó nőnek. E segély folyósítása tehát szorosan összefügg a szülési szabadsággal. Természetesen a dolgozó nő csak akkor jogosult a szülési segélyre, ha a meghatározott előzetes biztosítási idővel rendelkezik. Ha ez megvan, a szülési szabadság idejére a szülési segélyt is megkapja. Amennyiben ezzel nem rendelkezik, a szülési szabadságot a fennálló munkaviszony alapján megkapja, a szülési segélyt azonban nem.

Nyugdíjasok betegségi szolgáltatásairól

A nyugellátásuk alapján betegségi biztosításra kötelezettek orvosi (szakorvosi) kezelésre, gyógyszerre, gyógyászati segédeszköz ellátásra, útiköltség megtérítésre, anyasági és temetési segélyre jogosultak, a társadalom biztosítástól. Kórházi ápolást naptári évenként legfeljebb 30 napig kaphatnak, gümőkóros megbetegedésnél azonban a 18 évesnél fiatalabbak naptári évenként 270 napig, a 18 évesnél idősebbek pedig 180 napig. Reumás szívbetegségnél a 18 évesnél fiatalabbak naptári évenként 180 napig részesülhetnek kórházi ápolásban a társadalombiztosítás terhére. Járványos gyermekbénulásban megbetegedett vagy Little-kór szenvedő nyugdíjas két éven át jogosult a kórházi ápolásra.

A bányanyugbérben, a föld alatti vagy egészségre ártalmas munkakörben eltöltött munkaviszonyuk alapján kedvezményes nyugellátásban részesülők kórházi ápolásra egy évig, gümőkóros megbetegedés, járványos gyermekbénulás vagy Little-kór esetén pedig két évig jogosultak.

A vasutas nyugdíjasok kórházi ápolására a fentiektől eltérő szabályok vonatkoznak.

„Született ott, ahol szív nem terem"

A száz éve született Dankó Pista szomorú önéletrajzából

1958. június 13-án, századik esztendőbe fordul az idő, hogy ötszáz népszerű magyar dal szerzője, a magyar nótafa: Dankó Pista megszületett. Hogyan indult el ez a nótás, muzsikás boldog-boldogtalan élet — ő maga mondja el. Egy ma már könyvészeti ritkaság számba menő folyóirat, a Jövendő 1903. április 12. száma közli a nótaköltő önéletrajzát. A százados évforduló alkalmából, ötvenöt esztendő múltán hozzuk napfényre ennek a szomorúan érdekes írásnak néhány részletét. (A nótaköltő életrajzát egyébként közeli barátja: Gárdonyi Géza készült megírni, de — mint tudjuk — kedves tervét fia: Gárdonyi József valósította meg.)

Íme, Dankó barátja kérésére írott önéletrajzának néhány megrázó részlete:

»... 1858. június 13-án születtem (már az eleje se jó a 13-as számmal). Apám az első szegedi zenekar segéd primása volt, majd saját zenekart szervezett s élére állt, 1867. február 23-án halt meg tüdőbajban. Én akkor 9 éves voltam. Nem örököltem mást, mint a hegedűjét, amely igen jó volt s néhány forint készpénzt és talán a tüdőbaját...«

»... Iskolába csak addig jártam, míg apám élt, azután nyügje lettem az életnek. Három elemit és egy református meg egy luteránus iskolát végeztem. Emlékezem reá, majd mindegyikben első eminens voltam.

A többi iskola a színház volt, ahonnan minden nap kidobtak, mégis beszöktem, és hogy végképp ki ne tegyék a szűrömet a színházból, amit imádtam, elkezdtem a színészeknek a csizmáját pucolni, így aztán megvolt a jogcímem a színházba járáshoz.

A másik iskolám a könyvek voltak. 18—22 éves koromig elolvastam a legjelesebb magyar íróknak, majdnem az összes munkáit. Azután a francia nevesebb írók műveit, Dumas-t, Hugo Victort stb. kezdtem olvasni.«

Nagyon fiatal volt még Dankó, amikor feleségét először meglátta. Nyomban szerelemre lobbant a kislány iránt. Ennek regényes történetét is feljegyezte:

»... Nőmet legelőször 1877-ben láttam meg Szatymazon, ahol is, mint a malacbanda primása, szüretbálat játszottam náluk. Nőm még akkor 13 éves múlt, én pedig 17. A szüret alatt nőm mindig a zenekar-banda körül forgolódott s szemei mindig rajtam csüngtek. Mindjárt észrevettem. Nőm rendkívüli szépség volt: nálam is tüzet fogott a tapló. Egy évig udvaroltam neki levélben haszontalanul, mert ha oda mentem hozzájuk valami ürügy alatt, hát az apja (Joó Ferenc akadémiai festő) mindjárt azt nézte, hogy kiebrudaljon a tanyából.«

Az apa engesztelhetetlen volt s amikor Dankó a násznagyságot vállaló Daróczy Pál csendbiztos társaságában lánykérőbe ment, az elkeseredett festő — mint Dankó leírja — így fogadta a muzsikás kérőt, násznagyával együtt:

»... A násznagy is a kasztófára való, meg a vőlegény is! És most takarodjatok ki a tanyámról, mert ha a kapással talállak benneteket kivezettetni, nem köszönitek meg a mai napot. Ebadta szamár csendbiztosa, hát azt gondolod, hogy cigánynak neveltem én a lányomat? Ebben a szomorú finálében csak az vigasztalt, hogy a kapunál egy szál rózsát nyomott a kezembe a feleségem.

Ekkor fogamzott meg bennem a színdarabírás. A darab meséje röviden az, hogy én »Hangai« cigányprímás udvaroltam egy művész lányának, ahol is kikosaraztak, én meg a végén elszöktettem a leányt. Egy év múlva meg is történt, úgy, mint ahogy én megírtam.«

Az életrajz során rátér zeneköltői munkásságára:

»Első nótámat 1883-ban csináltam az utcán egy alkalommal, mikor a bandámmal Rozáliát mentünk köszönteni. Úgy pengettem ki a hegedűből, közben pedig fütyültem.«

Hamarosan négy új dalt szerzett, amelyeket azóta is szerte dalolnak az országban. Íme, a kallódó életrajz szomorú zárósorai:

»Tizenöt évi működésem alatt több volt a nyomor, mint nem. A legutolsó faluban különb életem lett volna, mint Szegeden. Míg zeneszerző nem lettem, addig azt mondták, nagyon jó muzsikus leszek s vagyok, mikor aztán már nótát csináltam, kisütötték, hogy nem tudok muzsikálni s kivették a számból és a családomból a kenyeret. Éheztem a családommal együtt, mert önérzetem nem engedte azt, hogy ennek a népnek én többet hegedüljek. Félredobtam a hegedűt, s mint cigány, a mai napig nem hegedültem, annak pedig már 11 éve.

1892-ben nem volt fűteni való fám egész télen. Nem volt téli kabátom s rám fagyott a kabát. Annak a koldusa vagyok most. Gyerekkorom hányt-vetett volt, mint minden árváé. Hegedülni Erdélyi Náci tanított két hónapig.«

»... Születésemre vonatkozólag legjobb lenne, ha a helyet nem említeném, hanem így írnád: Született ott, ahol a szív nem terem. Mindenki tudni fogja, hogy hol született em. Pista.«

Dankó Pista nagy sikereire élete utolsó szakaszában nem emlékezett. Mindezt elnyomta benne annak a sok szenvedésnek, küzdésnek és fájdalomnak az emléke, amely betegségtől és nyomortól átszőtt szomorú életét kísérte. Ilyen volt hát a száz éve született dalköltő cigány sorsa — ahogy ő maga látta, élte.

Vásárhelyi Júlia

MEGÉRKEZTEK
a PARKER ÉS SCHAFFERS
RENDSZERŰ
KÍNAI TÖLTŐTOLLAK
WING SUNG 185 Ft
HERO 185 Ft
LONGIN 215 Ft
Kaphatók
az FKKV összes PAPÍR és ÍRÓSZER BOLTJAIBAN

LEBENKUTH JÓZSEF

az Állami Operaház zenekari tagja f. hó 9-én elhunyt. Temetése f. hó 14-én, szombaton fél 4 órakor lesz a Pesterzsébeti temetőben

Irodákból ismét lakásokat
(Riport a 3. oldalon)

*

Ami csökkentheti a vidékiek özönlését a fővárosba
(Cikk a 3. oldalon.)

*

Megvásárolt és elő nem adott filmek
(Tudósítás a 4. oldalon)

*

2 400 000 lakos számára tervezik a jövő Budapestjét
(Tudósítás a 8. oldalon)

Világ proletárjai egyesüljetek!

NÉPSZAVA

A MAGYAR SZAKSZERVEZETEK KÖZPONTI LAPJA

86. ÉVFOLYAM, 138. SZÁM — ÁRA 60 FILLÉR — 1958. JÚNIUS 13, PÉNTEK

14,3 milliárd iparfejlesztésre – 3 év alatt 100 000 lakás – 1960-ban 1,1 millió tonna kőolajat termelünk

A hároméves terv beruházásai

Az idei esztendővel induló hároméves tervidőszakban *32 milliárd* forintot fordítunk a magyar népgazdaság fejlesztésére. A beruházások mintegy negyvenöt százalékát — *14,3 milliárdot* — az ipar fejlesztésére használjuk fel.

Az ipari beruházások csaknem egyharmada a villamosenergia-iparra jut. 1960-ig *befejeződik a Tiszapalkonyai Erőmű építése*, megkezdődik, illetve folytatódik a pécsi, ajkai és oroszlányi erőművek építése, és a Bánhidai Erőmű korszerűsítése. Tiszapalkonya és Szolnok, valamint Tiszapalkonya és Debrecen, továbbá Horvátkimle és Sopronkövesd között *távvezeték* épül.

A szénbányászat beruházásainak nagyobb részét a jobb minőségű szénterületek fejlesztésére fordítja. A hároméves terv végére *napi 1300 vagon széntermelési kapacitást helyezünk üzembe.*

A kőolajbányászatban 1960-ra *elérjük az évi 1,1 millió tonnás termelési szintet.* Befejeződik a Borsodi Vegyikombinát építkezése, és egyidejűleg megindul bővítése is. A Tiszamenti Vegyiműveknél megkezdődik a szuperfoszfát műtrágyagyár, a Hungária Vegyiművekben pedig a marónátron- és a PVC-üzem építése.

A gépiparban a szerkezeti átalakítás érdekében a beruházásokat a kevésbé anyagigényes ágazatok fejlesztésére összpontosítják: dieselmotor- és diesel-járműgyártás, híradástechnika, erősáramú gépek, műszergyártás és gördülőcsapágy-gyártás.

Az építőiparban és a könnyűiparban elsősorban *rekonstrukciós jellegű beruházások* lesznek: a Lábatlani Cementgyárban, a Zagyvapálfalvi Üveggyárban, a Lőrinci Fonóban, a Simontornyai Bőrgyárban, a Tisza Cipőgyárban és a Csepeli Papírgyárban. A tervidőszakban elkészül a miskolci hűtőház, s megkezdődik a békéscsabai hűtőház építkezése is.

A mezőgazdaság *3,7 milliárd* forinttal részesül a beruházásokból, s ennek az összegnek a felhasználásával megteremtik a hibrid kukoricavetőmag feldolgozására szolgáló országos hálózatot. Nagyobbarányú talajjavítási, talaj- és belvízvédelmi munkálatokat is végeznek. A termelőszövetkezetek számára *hosszúlejáratú beruházási hiteleket* biztosítanak.

A közlekedés fejlesztésére *3,9 milliárd forint* áll rendelkezésre. A beruházások keretében *megindul a vasúti vontatás dieselesítése*, s folytatódik a vonalvillamosítás.

Lakásépítésre csaknem négymilliárd forintot irányoz elő a terv. 1960-ig az állami beruházási eszközökből *37 000 lakás* építése fejeződik be, s jelentős állami segítséggel további *63 000 lakás* épül. A hároméves terv időszakában tehát legalább *százezer lakás* építése fejeződik be.

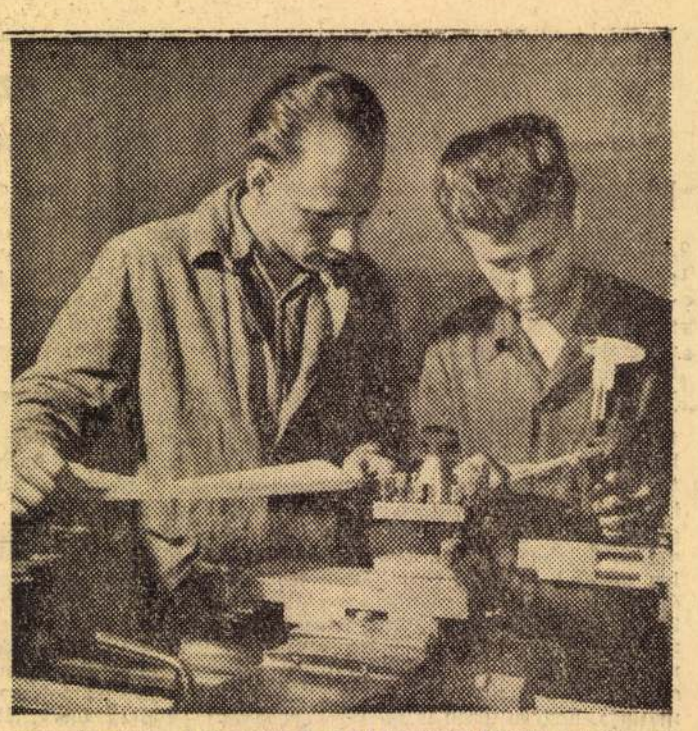

VIZSGÁZNAK A LEENDŐ SZAKMUNKÁSOK. Elsőévesek évvégi minősítő vizsgája a Munkaügyi Minisztérium 27. számú »Klement Gottwald« Ipari Tanulóintézetben. Képünk: Farkas Mihály szakoktató ellenőrzi Cinze János esztergályos tanuló munkáját. Kiváló munkáját kéthetes szovjetunióbeli utazással jutalmazzák

(MTI Foto — Fehérváry Ferenc felvétele)

A szovjet pilóták látogatása a Partizán Szövetségben

A hazánkban tartózkodó szovjet pilóták — *P. N. Malkov, A. I. Pantyuhin* és *N. A. Krivov* — csütörtökön a Magyar Partizán Szövetség székházában találkoztak a magyar légierők tisztjeivel és tiszthelyetteseivel.

A vizet a Dunából, a szenet a Mecsekből kapja az épülő pécsi hőerőmű

1200 méteres szállítószalag — 40 kilométeres csővezeték — 360 000 köbméter föld

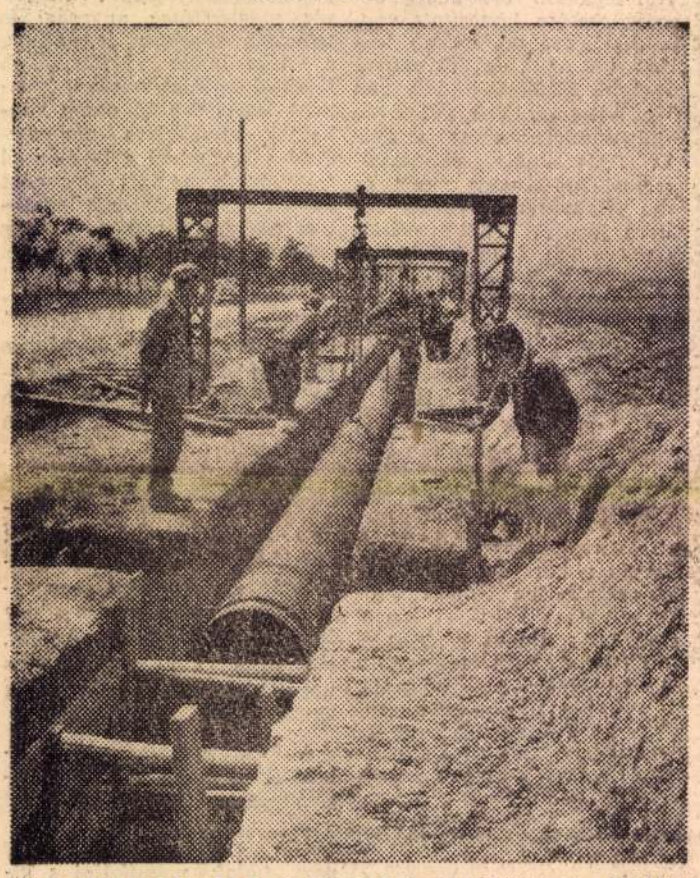

VÍZ PÉCS SZÁMÁRA. A Pécsi Erőmű vízellátására 40 kilométer hosszú vízvezeték épül a Duna és Pécs között. A vezeték 700 mm átmérőjű acélcsöveit magyar és szovjet gyárak szállítják. A 10 méter hosszúságú csődarabokat a fektetés színhelyén 80 méteres egységekbe hegesztik össze, majd a csöveket 25 atmoszféra nyomásnak vetik alá próbaképpen. Csak ezek után kerül sor a 120 q súlyú acélkígyó földbehelyezésére. Naponta átlag 200 m csövet helyeznek el. Képünk: Az első csőszakasz lefektetése három daru segítségével

(MTI Foto — Igaz Sándor felvétele)

1955-ben kezdték a Pécsi Hőerőmű építését. Az ország e területének energia-mérlegéből kitűnik, hogy a helyi erőművek a jelenlegi és a közeljövőben belépő energiafogyasztók igényeit mindössze 35 százalékban tudják kielégíteni. Az épülő *100 megawattos erőmű* pótolja a hiányt, s ugyanakkor kapacitásának mintegy 18 százaléka az országos hálózat számára termel majd villamosenergiát.

Szénkeverő állomás létesítésével a pécsi szén melléktermékeiből 3100 kalóriás fűtőértékű keveréket állítanak elő. A keverőállomásról és az osztályozóról a *szén 1200 méteres szalagon kerül az erőműbe.* Az építés során kettős feladatot oldanak meg: *több mint 600 millió forintos költséggel felépül az erőmű, további 120 millió forint ráfordítással pedig Mohácsról 40 kilométeres csővezetékkel viszik a Duna vizét Pécsre.* A mohácsi vízkiemelő és tisztító építése jó ütemben halad, szerelik már a 40 kilométeres távvezetéket is — s ha elkészül, *napi 40 ezer köbméter vizet* szolgáltat. Ezzel megoldódik az erőmű és egyben *Pécs város vízellátása.*

Az építkezés során 360 ezer köbméter földet mozgattak meg, ugyanakkor kétezer főt befogadó ideiglenes lakótelepet létesítettek.

Az erőmű építésének ütemét meggyorsítja, hogy *a helyszínen készített, előgyártott elemeket használnak.* Előgyártott elemekből készülnek a hűtőtornyok is.

Az erőmű gépi berendezéseit, a turbinákat, a villamosberendezéseket, a kazánokat hazai üzemek készítik. Az új erőmű első gépegysége a tervek szerint 1959 végére kezd működni. *(m. l.)*

Ülést tartott a Minisztertanács

A kormány Tájékoztatási Hivatala közli:

A Minisztertanács csütörtöki ülésén megtárgyalta és elfogadta az Országos Tervhivatal által benyújtott, az 1958—1960. évi hároméves népgazdaságfejlesztési tervre vonatkozó előterjesztést és úgy határozott, hogy a tervjavaslatot az országgyűlés legközelebbi ülésszaka elé terjeszti.

A Minisztertanács meghallgatta és jóváhagyólag tudomásul vette a Heves megyei tanács végrehajtó bizottsága beszámolóját a tavaszi mezőgazdasági munkákról.

Jóváhagyólag tudomásul vette a Minisztertanács a magyar—norvég, valamint a magyar—dán légiközlekedési egyezménynek és függelékeinek szövegét és hozzájárult ahhoz, hogy — miután a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium Légügyi Főigazgatóságának vezetője a kormánytól kapott felhatalmazás alapján aláírta — a külügyminiszter az egyezményeket megerősítésre a Népköztársaság Elnöki Tanácsához felterjessze.

A Minisztertanács jóváhagyta a Magyar Népköztársaság és az Egyesült Arab Köztársaság között megkötött kulturális egyezmény végrehajtási jegyzőkönyvére vonatkozó megállapodást, majd folyó ügyeket tárgyalt. (MTI)

Gh. Apostol fogadta a Somogyi Miklós vezette magyar szakszervezeti küldöttséget

Gheorghe Apostol, a román Szakszervezetek Központi Tanácsának elnöke, szerdán fogadta a magyar Szakszervezetek Országos Tanácsának küldöttségét.

Gheorghe Apostol szívélyesen köszöntötte szakszervezeteink küldötteit, majd tájékoztatta őket a román szakszervezetek életének egyes időszerű kérdéseiről.

Somogyi Miklós, a SZOT elnöke szintén tájékoztatta a román szakszervezetek vezetőségét a magyar szakszervezetek életéről, az 1956. évi októberi eseményekről, és a magyar szakszervezetek XIX. kongresszusa utáni tevékenységéről. Örömét fejezte ki, hogy meghívást kapott a Román Népköztársaság meglátogatására, majd megköszönte a szívélyes fogadtatást. Ezután köszönetet mondott azért a testvéri segítségért, amelyben a romániai szakszervezetek részesítették a magyar munkásosztályt és a magyarországi szakszervezeteket az ellenforradalom nehéz napjaiban.

Az indonéziai kormánycsapatok stratégiai fontosságú szigeteket foglaltak el a lázadóktól

Djakarta, június 12.

Az indonéziai hadsereg főparancsnokságának szerdai jelentése szerint *a kormány csapatai Észak-Celebesznél stratégiai fontosságú szigeteket foglaltak el a lázadóktól.* E szigetek között van a *Bitung* kikötője közelében fekvő *Lembeh* és az *Észak-Minahasa* mellett lévő *Talise-sziget* is. Az indonéz hadsereg egységei megsemmisítették a lázadók erőit és zsákmányul ejtették parti ütegeiket.

Mint Djakartában szerdán este bejelentették, *a kormánycsapatok körülzárták a lázadóknak a kelet-indonéziai Menadóban lévő megerősített központját.* A Menadótól 130 kilométerre fekvő *Tolotio* légitámaszpont már a kormánycsapatok kezén van.

Húszezer baleset, egymillió vizsgálat:

A feketekávé segíti A JÁRMŰVEZETŐT
A nikotin és a karil bajba viszi

— Tessék a kormányt mindig a felvillanó fény irányába fordítani!

A terem elsötétül és a táblán felvillannak a különböző irányba mutató nyilak. A *volán mellett ülő B. Kálmán* újabb utasítást kap: megfelelő fényjelzésre nyomja le a jobb- vagy a balkuplungot. A következő feladat: kinyújtott kézzel egy ötmilliméter vastagságú vaspálcát egy kilenc milliméter átmérőjű körben kell tartania egy percig. A kéz minden rezgését jelzik a gépek. Újabb vizsgálat következik: pillanatonként más-más szín villan fel és nyomban meg kell állapítani, milyen. Majd további látás- és hallásvizsgálatok következnek.

— *B. Kálmánt kereken 120 percig vizsgáltuk* — mondja *Horváth László Gábor*, a biológiai tudományok kandidátusa, a MÁV pályaalkalmassági vizsgáló állomásának vezetője.

A mozdonyvezető és a gépkocsivezető szakma a legfelelősségteljesebb foglalkozások közé tartozik. Ahhoz, hogy valaki járművet vezethessen, egész embernek kell lennie.

— *Vizsgálatainknál* képet nyerünk a mozdonyvezető vagy a gépkocsivezető *idegállapotáról. Mozgásvizsgálatokat* is végzünk, hiszen nem egy katasztrofális balesetnek a nehéz testmozgás, vagy a beteg láb az okozója: előfordul például, hogy a vezető a fékre akar lépni és helyette a gázpedált nyomja le. A vezetőknél rendkívül *fontos a jó látás és hallás. A legtöbb balesetet* azonban *az alkohol* okozza. Az ittas gépkocsivezetők állandóan fáradtak, szédülnek, ítélőképességük csökken és hajlamosak a bravúrroskodásra. Visegrádnál például egy gépkocsivezető nagy sebességgel hajtott a kompra, azzal a szándékkal, hogy majd hirtelen lefékez. A fékezés azonban nem sikerült, s gépkocsijával együtt a Dunába rohant. A gépkocsivezető *másik ellensége a dohányzás*, ami látóképességét rontja. Egyes feltételezésekkel szemben azonban *a feketekávé, a koffein fogyasztása előnyös* a gépkocsivezetők számára. *A gyógyszerek indokolatlan és mértéktelen szedése* azonban *már több balesetet okozott.* Különösen veszélyesnek bizonyult a Karil.

— *Húszezer balesettel* kapcsolatban *egymillió vizsgálatot végeztünk.* Az a célunk, hogy a volánok mellett csakis egészséges, minden szempontból megbízható emberek üljenek. *(moldován)*

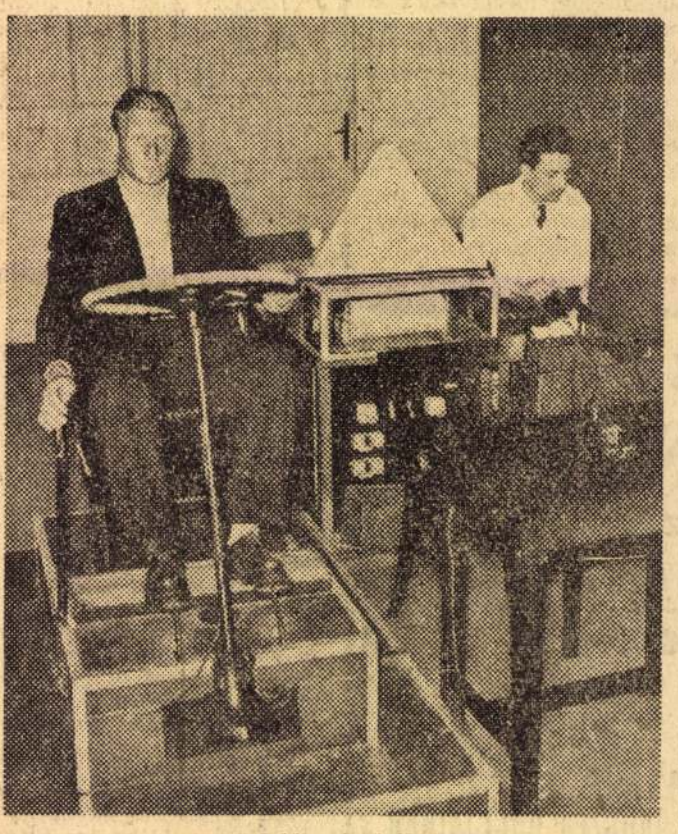

Jobbra fordulj!

(Gyulavári Béla felvétele)

Magyarország az európai esőfront középpontjában

Már két napja szinte megállás nélkül zuhog az eső hazánk egész területén. Az esőfront határát Ausztria keleti fele, Csehszlovákia középső része és a Kárpát-medence keleti széle jelzi. Csütörtökön délig 40 milliméter eső hullott le Magyarországon, számos vidéken azonban ennek sokszorosát is felülmúlta az esővíz. A Kékestetőn csütörtökön délben már 211 millimétert mutatott az esőmérőkészülék. Ilyen hatalmas felhőszakadásra a legutóbbi évtizedekben nem volt példa. A Meteorológiai Intézet szerint néhány napig még felhős és hűvös marad az idő, csupán lassú felmelegedésre számíthatunk.

460. *Joó Ferdinand:* Erdőrészlet. Olajf.

173. *Ferenczy Károly:* Vörös hátteres akt. Olajf.

MDK

Jeó Ferdinánd, festöm.

46e. Erdörészlet. Olf. J.1.j.
Illusztrálva a IX.táblán.

Árverési Közlöny.1932. 1.rk.sz. 27.1.

JOÓ GYULA, bronzöntő

Edvi Illés György szobrász-, festőművész szüleinek villájában, a mosókonyhában gyermekkori barátjával Joó Gyulával bronzöntőműhelyt rendezett be /1937/. Ettől kezdve Edvi Illés György maga öntötte ki bronzból plakettjeit, amelyek tökéletesek voltak. 14/254/old.

SZIGETI ISTVÁN: Edvi Illés György szobrászművész érmei és plakettjei 14/254/old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
------- XVI. 1960. 15.sz. Bp.

JÓÓ GYULA, bronzöntő

Edvi Illés György, szobrász bronzöntő műtermének társa volt. Loóx. Edvi Illés plakettet készitett róla.
1937.-IFJaJÓÓ GYULA 1937.-férfi arcképe j.álló tégla, 140+105 mm. egyold. öntött, bronz. 15&255/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Edvi Illés György szobrászművész érmei és plakettjei 14/254/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XVI. 1960. 15.sz. Bp.

EDVI ILLÉS

MDK

Joó Imre 22 é. bognár

Szolnok

SZIT ifju, szén

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun 14.I.

MDK

Joó István épitész II.I.dij

Pécs sz.k.város városszabályozási tervpályázata.
Magy.Mérnök és Épitész Egylet Közl. 1928. 15-16.sz.
1o4 l.

M.D.K.

Faó István, építés

Szabó Józseffel közös tervre barnadir díjat nyert Pécs városszabási pályázatán

Vállalkozók Lapja, 1928. XLIX. évf.
ápr. 4. sz. 7. old.

MDK

Joó István épitészmérnök

A Kálvin-tér rendezése. Épitőmunka 1933. 146,147.l.

MDK

Joó István János,
mérnök és Szabó József épitész közös müve
a 450 pengös jutalmat kapta.

160 pályamü közül a zsüri mindössze 9.-et talált olyat, amellyel érdemben foglalkozhatott.

Azonkivül a a 300 pengös jutalmat is kapták.
II. tervükre.

Tervpályázat.-Döntés a Kálvin-tér rendezése Ügyében.
Vállalkozók Lapja. 1933.nov.16. 7.old.

Joó J.
építés

l.

Építőmunka
1933. 112. l.

Joó István

épitész

Rákosszentmihály

pécsi városszabályozási

tervpályázat III. díj

Dunaintul

1928. márc. 21.

Jvó István, építész, min. tan. MDK

a III. díját nyerte (Pécs, városrend. probl.) akinek terve a kivitel lehetőségei szempontjából elsősorban tarthat számot a teljes elismerésre. Egyszerű, gyakorlati, - s egyedül ő oldotta meg a p.u.-k kérdését

A MMÉE mű- és középitési szakosztálya - 102. l.

Építő Ipar - Építő Művészet. - 1928 jul. 1. szánsa.

MDK

Joó István

Pécs város által a város rendezési terveinek beszerzésére kiirt pályázaton III.dijat Joó István és Szabó József terve nyerte.

Cikk: A mű- és középitési szakosztályok ülésének jegyzőkönyve.

A Magy.Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, 1928. IV.15. 108.lap

behatóan tanulmányozta. Mindenesetre sok volt e kiállításon a tisztára ideológikus kísérlet, sok olyan is volt, aminek semmiféle gyakorlati avagy artisztikus értelme nincsen s amiről azt kell feltételeznünk, hogy csak az újszerűség kedvéért készült. Hiba volt az is, hogy az épületek szerkezeti titkaiba nem igen lehetett bepillantani s így a szerkezeti téren fekvő felette érdekes újítások alig voltak tanulmányozhatók. Ezenfelül a kiállítás életének forgatagában a házak alaprajzi elrendezése s az azokban rejlő felette érdekes új gondolatok nem voltak eléggé tisztán felfoghatók, amit fokozott a rajzolási tilalom is. Ezért felette örvendetes e kitűnően illusztrált kiadvány megjelenése, mert ezáltal a kiállítás eredményei azok számára, akik azt végig járták, sokkal jobban áttekinthetőbbekké váltak, azoknak pedig, akik valóságban e házakat nem látták, ugyancsak lehetségessé válik a kiállítás tervező építészeinek gondolatait megismerni, nevezetesen azért, mert a házakat az egységes méretű alaprajz, ortogonális távlat számos, részint az építés egyes fázisairól készült felvétel s a tervező írta műleírás a szakember előtt teljesen érthetővé teszik. A távolmaradottaknak már a könyv első átlapozása után szembetűnik, hogy bár voltak a kiállításnak nagy és végzetes hibái, hogy talán egyetlen ház sem tökéletes, a kiállítás egésze mégis nagyobb jelentőségű, amint azt az úgyszólván minden szaklapban leközölt egy-két kép után hitte volna, avagy amilyennek az a kiállítás látogatója előtt egyszeri rövid séta után feltűnt. E kötet áttanulmányozása után kiderül, hogy az öt nemzet építészei, számos tévedésük és ballépésük dacára, milyen felette érdekes eszméket vetettek fel. E kötet által a kiállításon bemutatott problémák diszkusszió tárgyává tehetők és felette kívánatos, hogy ezzel a kérdéssel ne csak külföldön, hanem nálunk is foglalkozzanak, hogy e nagyjelentőségű építészeti szemle anyagát, eredményeit építészeink is megismerjék, nem azért, hogy a stuttgarti házak másolataihoz jussunk, hanem azért, hogy építésztársadalmunk a kiállítási házak hibáin és eredményein okulva, a korszerű építészet irányában haladhasson. E sorok írója felette örülne, ha egy ilyen értelmű komoly vitát megindíthatna.

A könyv kitűnő formában, a tervezők nevének ábécé-sorrendjében ismerteti a házakat. A sorban így az első a nagynevű *Peter Behrens*, aki rövid cikkében a modern házak terrász-szükségleteiről értekezik. Igazán megkapó okfejtéssel következteti a lakásnak, nevezetesen a nagyvárosi lakásnak e teljesen nélkülözhetetlen alkatrésszel való minél bőségesebb felszerelését. A kiállítási háznál, melyet ő épített, ez a gondolat volt az irányadó s e tekintetben háza valóban kifogástalan. Viszont alaprajzi elrendezésében annál több kívánni valót hagy hátra. Nevezetesen megengedhetetlennek tartjuk azt, hogy háromszobás lakásoknál a konyha csak a lakószobán át közelíthető meg. A másik súlyos hiba, hogy a megjelenés kedvéért, tehát formális okokból, az ablakok alacsonyak, sőt keskenyek is. E tekintetben ez az épület a kiállítás területén unikum.

Le Corbusier és *Pierre Jeanneret* házai a tiszta ideológizmusnak szülöttei. Egyszerűen lakhatatlanok, avagy talán ősbohémek számára rendeltetteknek látszanak. Felfoghatatlan, hogy miért kellett az egyik házat vaslábakra állítani, úgyhogy az szinte lebegni látszik a pázsiton. Mire való a lebegő első emelet alatti beépítetlen tér? Nevetséges a tervezőnek az a kijelentése, hogy így nedvesség a ház felső részeibe nem jöhet! Ezt sokkalta egyszerűbben is meg lehet oldani, mint ilyen cölöpépítménnyel!

Richard Döcker (Stuttgart) két házában felette sok a tanulságos és érdekes gondolat, nevezetesen a lakás helyiségeinek célszerű csoportosításában és felosztásában. Külön konyhacsoport, külön hálószobacsoport, és egy közel 55 négyzetméter területű lakószoba, melynek az egyik emeltebb része szolgál ebédlőül. Persze kérdéses, hogy ez a térbeli fényűzés sokak számára nem lesz-e megfizethetetlen? Az építési költség a kisebbik háznál 20.000 birodalmi márka, azaz kb. 28.000 pengő. Mivel a beépített tér mintegy 1000 m^3, egy köbméter ára 28 pengő, ami magában véve nem magas, sőt Németországban felette gazdaságos. Ez azonban csak a kiválasztott, igen céltudatos szerkezetekkel volt elérhető. A falak ugyanis a Württembergben újabban nagyon divatos Feifel-féle zegzugos falak, amelyek egymáshoz fűzött, függőlegesen felállított betondeszkákból készülnek s kívül kátránypapírral szigetelt és vakolt turfalapokkal, belül pedig gipszlapokkal burkoltatnak. A mennyezet hasonlóan készül, de fapallókból. A lapos tető egészséges módon erősen kiugró párkánnyal képzett.

Josef Frank (Wien) ikerházát igen egyszerű alaprajzi elrendezés és a faliszekrények bőséges alkalmazása jellemzi s zárt formáiban nagyon megnyerő. A 8 *cm*-es vasbetonmennyezet sajátos keresztmetszetű égetett agyagtéglából készült falakon nyugszik.

Walter Gropius (Dessauer Bauhaus) két házat épített, melyek közül a második érdemel különös figyelmet, mert vasvázas szerkezetével teljesen száraz eljárással építették. Formailag talán vitatható, de kitűnő szerkezeti alapgondolata miatt tanulmányozni kellene. A falak vasváz közé illesztett, kátrányba rakott parafakő-táblákból készültek, belül a helyiség, rendeltetése szerint, részben celotex (cukornádrost), részben lignitlapokkal (cellulóze), kívül pedig azbesztlapokkal burkolva. Az így épült 15·1 *cm* vastag fal hővezetőképességét laboratóriumban ellenőrizték s az eredmények felette meglepőek voltak, mert ez a fal a vizsgálatnál egy 1·5 *m* vastag téglafallal bizonyult egyenlő értékűnek. Felette érdekesek Gropius programmatikus követelményei a jövő építőanyagaival szemben, melyeket a képek kapcsán előad.

Ludvig Hilberseimer (Berlin) házának alaprajzán ugyancsak a terjedelmes lakószoba uralkodik, s ezt egy kis célszerűen elhelyezett ebédlőfülke egészíti ki, amely egy megfelelően elzárható ablakocskán közlekedik a konyhával, úgyhogy a kiszolgálás felette egyszerű.

Mies van der *Rohe* (Berlin) 36 lakásos bérháztömbje a legérdekesebbek közé tartozott. Megjelenése nagy egyszerűségében megragadó, az egész homlokzaton végigvonuló ablaksorával igazán a modern ember háza. A ház alaprajzi elgondolásának lényege az, hogy a konyhák és fürdőszobák kivételével, egy helyiség sem változhatatlanul meghatározott, hanem a szobák a lakástbérlő család sajátos igényei szerint rendezhetők el. Egyes felszerelt lakások ez elv alkalmazhatóságát remekül bizonyították, nevezetesen a svájci Werkbund által berendezett lakások, melyeknek kiállítása mintaszerű volt. (V. ö *Peter Meyer:* Moderne Schweizer Wohnhaeuser. Zürich, 1928.) A ház szerkezete vastartókból készült váz, melyek közé 13 *cm*-es álló téglasort raktak, a külső falakat pedig turfatáblákkal szigetelték, a tető Biehn-féle szigeteléssel készült.

J. P. Oud (Rotterdam) házsora egy másik szükségletcsoport kielégítését célozza. Ezek kimondottan munkásházak, melyek a legkisebb területen kívánják lehetővé tenni azt, hogy a család civilizált életet élhessen. Megkapó az a gondosság, amelylyel *Oud* ezeket a házakat megtervezte, szinte azt mondhatnók, hogy ez már atyai gondoskodás, vagy még annál is több, szinte az anyának minden legkisebb szükségletre is kiterjedő szeretete. Oud itt nem csak helyiségeket tervezett, nem csak szobákat rakott egymásmellé, hanem minden helyiségben mindazokat a mozdulatokat átgondolta, amelyek annak rendeltetésénél fogva ott leperegnek. Oudnak ezek az igénytelen házacskái egy célszerű eszköznek tökéletességével bírnak. Megjelenésükben, felépítésüknek alapgondolatában ezek a házak — bár talán hátsó homlokzatuk idegenszerű — a kiállítás legfegyelmezettebb architektúráját alkották.

Hans Poelzig (Berlin) háza az igényesebb, magasabb kultúrájú embernek szánt ház. Kitűnő, egyszerű alaprajza, felette artisztikus kiképzése révén a legmegnyerőbb az összesek között. Első pillantásra kiérezni az érett, nagy gyakorlatú művészt, aki az újnak keresésében nem lesz ideológussá. A kitűnő szerkezetek megválasztásában mintaszerű épület.

Adolf Rading (Breslau) háza a legtúlzóbbak közé tartozik, a közlekedési térnek és a mellékhelyiségeknek túltengése folytán teljesen célszerűtlen.

Hans Scharoun (Breslau) házának rossz hírt szerzett a ferdén lefedett, negyedköríves lépcsőház, de ettől eltekintve, átgondolt alaprajzában sok tanulság rejlik. Viszont a ház kifűtése a bennlakóknak nagy gondot fog okozni.

Adolf Schneck (Stuttgart) házát Oud házaihoz hasonló sorozatos háznak gondolta, mely tömör alaprajzánál fogva az érdekes házak közé tartozik.

Mart Stam (Rotterdam) ugyancsak sorozatos típussal jelent meg, melynek kúriózuma a cselédszoba betekinthetősége a lépcsőházból. E furcsaság magyarázata a megoldatlan alaprajz, nevezetesen a lépcsőház hibás elhelyezése. A dolgozószobába belógó vaslépcső — 100 négyzetméter alapterületű ház második lépcsője — pedig kínos!

Bruno Taut (Berlin) „munkásháza" azzal tűnt fel, hogy minden külső oldala — talán az érdeklődés felkeltésére — más rikító színt kapott. A szobák festésénél ezt a nyugtalanító módszert ugyancsak alkalmazta. A ház költsége — sorozatos előállítás esetén kb. 17.000 pengőbe kerül. Vajjon miért nevezi akkor munkásháznak?

Max Taut (Berlin) háza a kiállítás általános típusába sorakozik hatalmas lakószobájával s ugyancsak a szárazfelépítésűek egyike. Formaadásában az érettebbek közé tartozik.

E rövid felsorolás is meggyőzhet talán sokakat, hogy a kiállítás a problémák, ötletek egész sorát tárta fel, s e könyv mindenesetre alkalmas arra, hogy tanulmányozzák. Kritikai ösztönnel lapozgatva, nagyon sok egészséges gondolatot adhatnak az előretekintő építésznek. *Dr. Bierbauer Virgil.*

Staatliche Bauhochschule Weimar. (Az iskola kiadványa, 1927.)

1926 áprilisában nyílt meg Weimarban a *Staatliche Bauhochschule*, mely Bartning Ottó igazgató vezetésével azok-

1928 ápr. 15

Joó István

nak a hagyományoknak továbbápolását tűzte ki célul, amelyek az ugyancsak weimari Bauhaus működése révén széles körök előtt ismertté váltak. Az új „főiskola" (ezt a kifejezést Németországban nem kell túlszigorúan venni) első évi működéséről, valamint további programmjáról füzetet adott ki, mely a már megszokott tipográfiai modorosságok mellett annál is inkább érdeklődésünkre tarthat számot, mert műszaki oktatásunk többször sürgetett reformja csak akkor lehet eredményes és sikeres, ha egy alkalmat sem mulasztunk el a külföld hasonirányú kísérleteinek tanulmányozására, s az elért eredmények és nyert tapasztalatok mérlegelésére.

Az iskola programmjának jellemző sajátsága a műhelymunka, illetve atelier-gyakorlat, amelyekbe a növendékeket fokozatosan vezetik be. Műhelyek alatt azonban nemcsak a szorosan vett építőipar műhelyei értendők, aminthogy Bartning Ottó szerint ez a szó, hogy építeni (bauen), annyit jelent, mint *korunk irtózatos szétdaraboltságát és nagy lehetőségeit egybeolvasztani, létünket — már amennyiben ez a látható dolgokban játszódik le — rendezni s ezáltal egyszerűsíteni, alakítani s ezáltal irányítani.* Ennek a munkának a célja és eredménye az *épület*, a *„legemberibb munka"*. Ezek a mindenesetre szép, de már korántsem új, sőt mondhatni kissé doktrinár elvek természetesen az iskola programmjából is visszatükröződnek. A kiképzés négy félévből áll (a félévek április és október 1-én kezdődnek) s az *építőosztályba* való felvételhez valamely építőipariskolai végbizonyítvány vagy technikai főiskolai „Vorexamen", a *műhelyekbe* való felvételhez a megfelelő mesterségben való jártasság szükséges. A programm a következő, igen figyelemreméltó rendes tárgyakat sorolja fel: gyorstervezés, épülettan (Gebäudekunde), tervezés, architektónikus kialakítás (architektonische Gestaltung), ábrázolás, épületszerkezetek, matematika, statika és mérnöki munkák (Ingenieurbau), belső kiképzés, üzemismeret (Betriebswissenschaft), kalkuláció, költségszámítás, jogi ismeretek, gyakorlati színkísérletek, gyorsírás, torna, aktrajzolás és festés.

Rendkívüli kurzusok: városépítészet, írás, általános színismeretek, világítási technika, műtörténet, kertművészet, akusztika, fűtés, szellőzés, speciális szerkezetek.

Figyelemreméltó, hogy a jog a rendes, a műtörténet pedig a rendkívüli tárgyak közt szerepel. A színek ismerete két helyen is: *Farblehre* és *Farbversache* címen szerepel, s azalatt, mint a programmból kivehető, az Ostwald Vilmos-féle teória ismertetése és gyakorlati alkalmazása értendő, amely mindenesetre nagyon helyeselhető. A programm általában hangsúlyozza, hogy teljes mértékben gyakorlati embereket kíván nevelni, s éppen ezért a munka legérdemesebb része a III. és IV. szemeszterben, az úgynevezett *aktive Bauatelier*-ben folyik le, mely nem más, mint mintaszerűen berendezett nagy építési iroda, ahol a növendékek valóságos épületek tervezésében, költségvetésében, művezetésében és leszámolásában működnek tevékenyen közre. Ez igen érdekes újítás. A füzet megemlíti, hogy pl. az elmult évben egy Berlin-Wilmersdorfi 212 lakásos lakótelep s egy zwickaui lakótelep munkálatai foglalkoztatták a két felső szemeszter növendékeit, természetesen Bartning professzor vezetése mellett.

Az iskola kebelében a következő műhelyek vannak: kerámiai, asztalos-, szövő-, festő-, könyvkötő- és díszletkészítő-műhely, továbbá egy *Metallwerkstatt* nevű, melyben lámpatesteket s egyéb hasonló berendezési tárgyakat készítenek. Természetesen a *műhelyek* is, hasonlóan az *Aktive Atelier*-hez, rendeléseket fogadnak el tervezésre és kivitelezésre.

Ez a gondolat nem is olyan veszélyes, mint első pillanatban hinné az ember. Avatott vezetők irányítása mellett az ilyen műhelyek nem jelenthetnek nagyobb veszélyt a legális iparra és kereskedelemre, s mindenesetre van annyi létjogosultságuk, mint a különféle rabokat foglalkoztató üzemeknek.

Az előttünk fekvő értesítő számos képben mutatja be az eddigi eredményeket. Ezek a fotográfiák arról tanuskodnak, hogy az iskola (programmjához híven) nem rövidéletű divatot akar szolgálni, hanem a mesterség és művészet belső egyetértésére és harmóniájára igyekszik szoktatni növendékeit. Természetesen *Weimarban ma* lehetetlen, úgy látszik, bizonyos modoros túlzásoktól szabadulni. A jól ismert kockaházikók még erősen bizakodnak abban, hogy ők jelentik az újat, a célszerűt és olcsót, nehezen veszik észre azt a finom pókhálót, melyet az unalom szó lassan rájuk! Viszont a való élettel érintkező *Aktive Atelier*-nek köszönhető, hogy a különben is jó wilmersdorfi lakótelep egészen rendes nyeregtetőt kapott. A műhelyek munkáiból az igen kedves gyerekbútorokat és néhány pompás alakú, egyszerű cserépedényt említünk meg.

Tagadhatatlan, az ember bizonyos reklámszerűséget vél látni az egész iskola berendezésében és programmjában. Egyet azonban nem szabad elfelejteni: Németországban nemcsak Weimar van, s az efféle *Bauhochschulék* mellett kitűnő műegyetemek s számtalan felsőipariskola ontja a szakembereket, valószínűleg aránytalanul nagyobb számban, mint nálunk. Végeredményben azonban ez az egész front, melynek a fentebb ismertetett weimari iskola csak egyik szerény egysége, bámulatos irammal tör a német nép építészeti problémáinak korszerű eszközökkel való megoldására. S amikor ezt a példátlan lendületet, ezt az imponáló művészi életet szemléljük, irígykedve kell arra a széleskörű és gazdag építőművészeti kultúrára gondolnunk, mely többek közt egy ilyen érdekes kuriózumot is elbír tartani, mint a weimari Bauhochschule.

Padányi Gulyás Jenő.

Magyar szerzők irodalmi munkássága 1927/28-ban a technikai és ipari irodalom, valamint az ezekkel rokon tudományágak területén.

Közli: Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE, egyleti könyvtárnok.

II. közlemény. (XCIII.)

A) KÖNYVÉSZET. (Bibliográfia.)

Palik Ferenc nyug. Máv. főintéző: *A gőzmozdonyok javítása és karbantartása.* Gyakorlati útmutatások a javítások, kimérések és szerelések köréből. (I. rész—II. rész: A gőzmozdonyok vezérművei.) Második, lényegesen bővített kiadás. Budapest, 1927. 8°. 383 l. XXXIV. szövegtáblán, számos ábrával. Franklin-Társulat nyomása. Ára 12 pengő.

Petró István miniszteri főmérnök: *Magyarország villamosításának állapota az 1925. évben.* (Fenyér Gyula miniszteri tanácsos Bevezetőjével.) Budapest, é. n. (1927.) Nagy Lex. 8°. 317 l. (ebből az első 69 l. szövegrész, a szöveg közé nyomott 23 táblázattal és 3 színes térképmelléklettel, míg a második rész, melynek címe: *Magyarország összes városainak és községeinek a villamos áramellátás szempontjából vett jellemző adatai*, a 71. laptól a 317. lapig terjed és csak kizáróan táblázatokat tartalmaz). A mű végén Magyarország háromszínnyomatú, 1 : 500 000 léptékű térképe található, melynek címe: *Magyarország közhasználatú villamos áramfejlesztő telepei és nagyfeszültségű vezetékhálózatai az 1925. évben.* Tervezte: Petró István. Kiadja a M. Kir. Kereskedelemügyi Miniszter. Magyar Királyi Állami Nyomda nyomása.

Dr. Ing. Dembitz Ágost: Pszichotechnika az ipar szolgálatában. Különlenyomat a Magyar Ipar 1927. évi 23. számából. Budapest, 1928. 8°. 14 l. Az Országos Iparegyesület kiadása. Európa irodalmi és nyomdai r.-t. nyomása.

Trájber István: Háromszöghálózatok kiegyenlítése a normális egyenleteknek csoportos, fokozatos megoldásával. (Különlenyomat a Geodéziai Közlöny 1927. évi 1—3. számából.) Budapest, 1927. 8°. 13 l. 1 ábrával és 5 táblázattal a szövegben. Németh József technikai könyvkereskedése.

Tisza—Dunavölgyi Társulat közgyűlésének jegyzőkönyve (1928 január 29.). Budapest, 1928. 8°. 30 l.

Dr. Finály István (kendi), a Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű R.-T. központi főmérnöke: *Hidrotechnika.* II. kötet: *Hidrometria.* Budapest, 1927. Nagy 8°, 139 l. 99 szövegábrával. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda nyomása.

Víz és Világítás. A gáz, villamosság, víz szaklapja. Főszerkesztő: *Fazekas József*, főmunkatárs: Willheim Gusztáv. Budapest, 1928. I. évf. Nagy Lex. 8°. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Magyar Géniusz Nemzeti Kultúrát Terjesztő Rt., VI. Jókai-tér 8.

Egyleti közlemények.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter az állami földmérés mérnöki tisztviselőinek létszámában *Trájber István* okl. mérnök, okl. közgazdasági mérnök, műegyetemi adjunktust és meghívott előadót műszaki tanácsossá kinevezte.

Pécs szab. kir. város városszabályozási tervpályázatának eredménye. A pályázatra beérkezett 13 darab pályaterv közül az I. díjat *Weichinger* Károly, *Kőszeghy* Gyula és *Dörre* Endre, a II. díjat dr. *Möller* Károly és dr. *Lux* Kálmán, a III. díjat *Joó* István és *Szabó* József terve nyerte el. Megvételre érdemesítette a bírálóbizottság Rados Jenő és Niessner Aladár terveit, dícsérettel tüntette ki és megvételre ajánlotta Frecska János és Tóth János terveit.

A gépészeti, elektrotechnikai és gyáripari szakosztály 1927 október hó 29-én tartott ülésének jegyzőkönyve. Elnök: dr. Szabó Gusztáv; jegyző: Rostásy István. Elnök megnyitja az ülést és bejelenti, hogy Erőss György okl. gépészmérnök a szakosztályba való felvételét kéri. A szakosztály hozzájárul a felvételhez. Ezután felkéri Kund Ede műegyetemi adjunktust, hogy *Spiritusz, mint mótorüzemanyag* című előadását tartsa meg.

Az előadó először a szesz motorikus felhasználásával a külföldön szerzett tapasztalatokat ismertette és rámutatott azokra az okokra, amelyek a benzin-szeszkeverék gazdaságos felhasználását külföldön — különösen Franciaországban — is meghiusították.

Ismertette ezután azokat a kísérleteket, melyeket a dr. Szabó Gusztáv műegyetemi tanár vezetése alatt álló mezőgazdasági gépkísérleti intézet ez év eleje óta spirituszüzemre átalakított mótorokkal végzett. Az új rendszernél a spiritusz nem a benzinnel keverve, hanem külön gázosítón át jut a mótorhengerekbe és így el vannak kerülve a keverék szétválásából előállható üzemzavarok. Az alkalmazott nagy kompresszió folytán a fogyasztás nemcsak a benzin-spirituszkeve-

Szivattyuk

kézi- és erőüzemre, kompresszorok
Győző Béla és Társa Budapest
V., Báró Acél-u. 3. T 24 2-77.

BUDAPEST. (Máv.) **(A mozdonyok Haushälter-féle sebességmérőihez szükséges 12.000 drb sebességmérő papirszalag szállitására)** hirdet G. 79.646/1933. G. II. sz. alatt november 28-án 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága. (G. II. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 382.)

BUDAPEST. (Máv.) **(Kötszer, műszeranyag és gyógyászati segédeszközök; fogászati cikkek, papir és irószer, háztartási, tisztogatási és festékanyag szállitására)** hirdet Gy. 181/1863—1933. szám alatt november 30-án 10 órára versenytárgyalást a Máv. Betegségi Biztositó Intézete (VI., Andrássy ut 75. földszint 40.) Az ajánlati nyomtatványok a Máv. BBI. gazdasági vezetőjénél (VI., Podmaniczky ucca 111.) dijtalanul átvehetők.

BUDAPEST. (Máv.) **(Apróbb fanemü anyagok, ugymint hasábos kemény- és puha alátétfa, emelőfa, feszitőfa, fékező dorong, baltanyél, csákánynyél, talicska kerék, targonca-kerék és kutkerék szállitására)** hirdet G. 79.538/1933. G. II. szám alatt december 5-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága (G. II. o., VI., Andrássy ut 75. III. 337).

BUDAPEST. (Máv.) **(50.000 kg különleges hengerolaj szállitására)** hirdet 710.172/1933. G. I. szám alatt december 12-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága (G. I. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 336.).

BUDAPEST. (Máv.) **(Mozdony, szerkocsi és kocsitengelyek szállitására)** hirdet 710.455—1933. G. I. szám alatt december 12-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága (G. I. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 336.)

BUDAPEST. (Máv.) **(Mozdony-, szerkocsi-, kocsi- és motorkocsi-abroncsok szállitására)** hirdet 710.984/1933. G. I. szám alatt december 12-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága (G. I. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 336).

Fagy nem akadály!...
—20 C°-ig vakolhat, betonozhat
„ISOKIT-ANTIFRIG"
fagymentesitővel.
Gyártja: „ISOTERRA" Budapest.
Városi raktár: V, HONVÉD-UCCA 15. TELEFON: 26-2-96.

BUDAPEST. (20 darab számozógép szállitására) hirdet 6894/III.—1933. sz. alatt december 18-án 12 órára versenytárgyalást az állami nyomda igazgatósága (I., Kapisztrán tér 1).

BUDAPEST. (2500 kg finomitott ásványolaj szállitására) hirdet 3316/ejm.—1933. sz. alatt *november 30-án ½10 órára* versenytárgyalást a m. kir. egyesitett javitóműhely 2. szakasz parancsnoksága. (IX., Forinyák u. 1, titkári hivatal.) A szállitási feltételek az anyagkezelőségnél (IX., Forinyák u. 1, I. 82.) 50 fillérért beszerezhető. Az ajánlatok felbontása ugyanaznap 10 órakor lesz.

BUDAPEST. (2000 drb legénységi kötszövött ujjas szállitására) hirdet 92.493/2—1933. sz. a. versenytárgyalást a honvédelmi minisztérium. Az ajánlatokat december 13-án ½9 óráig kell a honvéd- és közrendészeti szervek közp. ruhatár titkári hivatalánál (I., Daróczi ut 5.) benyujtatni, ahol azok 9 órakor fognak felbontatni. Bánatpénz 2%.

BUDAPEST. (Hus és egyéb élelmicikkek szállitására) hirdet 1.060/1933. gt. szám alatt december 14-én 9 órára versenytárgyalást a bpesti 1. sz. h. és közr. helyőrségi kórház igazgatósága. (IX., Gyáli ut 17. sz.)

BUDAPEST. (400 q mosópor szállitására) hirdet 2368/1933. szám alatt november 30-án 9 órára versenytárgyalást az 1. sz. honvéd élelmező raktár ágyraktár és gőzmosó kirendeltsége (VI., Hungária körut 47). Bánatpénz 2%.

BUDAPEST. (A székesfőváros üzemei részére szükséges papiráruk szállitására) hirdet 223.807/1933. XI. szám alatt november 28-án 12 órára versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. (XI. üo.)

BUDAPEST. (Könyvkötői munkák biztositására) hirdet 48.087/kig. 1933. szám alatt december 9-én 12 órára versenytárgyalást a várm. főjegyző (IV., Városháza u. 7. I. 74).

BUDAPEST. (168.000 kg csomagoló papiros szállitására) hirdet 31.185/VII.—1933. sz. alatt november 27-én 10 órára versenytárgyalást a dohányjövedéki központi igazgatóság (II., Iskola u. 13, VII. ügyosztály). Bánatpénzt le kell tenni.

BUDAPEST. (Élelmicikkek szállitására) hirdet 875/1933. gh. szám alatt november 28-ára versenytárgyalást az 1. honvéd utászzászlóalj közétkezési bizottsága (II., Pálffy tér 3).

BUDAPEST. (25.000 pár előirásos tábori barna legénységi bélelt lenvászonkesztyü, 25.000 pár legénységi kétujjas tábori barna kötött gyapjukesztyü, továbbá 11.00 pár kötött, tábori barna téli ötujjas altiszti köt. gyapjukesztyü és 11.000 pár tábori barna ötujjas altitszti kötött pamut kesztyü szállitására) hirdet 83.543/2.—1933. sz. alatt versenytárgyalást a honvédelmi minisztérium. Az ajánlatokat december hó 13-án ½9 óráig kell a honvéd- és közrendészeti szervek közp. ruhatár titkári hivatalánál (I., Daróczi ut 5.) benyujtani, ahol azok 9 órakor fel is bontatnak. Bánatpénz 2%.

ADÓZÁS ÉS KÖNYVELÉS
rovatunk
pesti és vidéki előfizetőknek adózással kapcsolatos könyvelési és minden egyébféle könyvelési ügyekben dijtalan felvilagositást nyujt
Levélbeli érdeklődés esetén válaszbélyeg melléklendő.

Versenytárgyalási naptár folytatása az előző oldalról.

Szállitások.			
Élelmiszerek száll. — — — —	12. h. gye. kéb. — Debrecen	nov. 17.	89
Lábbeli szállitása — — — —	Polgármester — Ujpest	nov. 17.	89
Élelmiszerek szállitása — — —	10. h. gyezred kéb. — Szolnok	nov. 17.	83
Heng. rézanyag száll. — — —	Máv. igazg. (G. I. o.) — Budapest	nov. 17.	85
Tovottekenőcs száll. — — — —	Máv. igazg. (G. I. o.) — Budapest	nov. 17.	85
5.300 kg könnyü benzin száll. —	Máv. igazg. (G. I. oszt.) — Bpest	nov. 17.	87
Kőanyag szállitása — — — —	Polgármester — Győr	nov. 18.	89
Bádogpalackok szállitása — —	Dohányj. közp. ig. (VII. üo.) — Bpest	nov. 20.	89
Hus szállitása — — — — —	Helyőrség kéb. — Győr	nov. 20.	89
18.200 tonna zuzott kőanyag száll.	Keresk. minisztérium — Budapest	nov. 20.	87
Dobozok szállitása — — — —	Dohányjöv. közp. ig. — Budapest	nov. 20.	87
Lapboritékok száll. — — — —	Dohányjöv. közp. ig. — Budapest	nov. 20.	87
Élelmiszerek szállitása — — —	Helyőrségi kéb. — Kaposvár	nov. 20.	87
Élelmiszerek száll. — — — —	Helyőrségi közétk. biz. — Szfehérvár	nov. 20.	85
Kenderzsineg szállitása — — —	Áll. nyomda ig. — Bpest	nov. 20.	83
Gyógyszer, kötszer és élelmiszer sz.	Közkórház igazg. — Mátészalka	nov. 21.	83
Élelmiszerek szállitása — — —	Testőrség gh. — Budapest	nov. 21.	83
Egészségügyi anyagok száll. — —	H. és közr. eü. anyagr. — Budapest	nov. 21.	85
6473 m³ mühelyi faanyag száll. —	Máv. igazg. (G. II. o.) — Budapest	nov. 21.	87
Papirszalag szállitása — — —	Máv. igazg. (G. II. o.) — Bpest	nov. 21.	89
Papir és irodaszerek száll. — —	Polgármester — Nagykőrös	nov. 22.	87
Lakk és festékoldószer száll. — —	Máv. igazg. (G. I. o.) — Budapest	nov. 22.	85
Gyógyszer és kötszer száll. — —	Közkórház ig. — Mohács	nov. 22.	85
Papir és irodaszerek száll. — —	Polgármester — Kaposvár	nov. 22.	85
Élelmiszerek száll. — — — —	6. h. tüzéroszt. kéb. — Nyiregyháza	nov. 23.	85
Csiszolóanyagok száll. — — —	Máv. igazg. (G. I. o.) — Budapest	nov. 24.	87
Élelmiszerek száll. — — — —	8. sz. helyőrs. kórh. ig. — Bpest	nov. 24.	87
Különféle anyagok száll. — —	Alispán — Kaposvár	nov. 25.	87
Ruhanemüek szabómunkája — —	Máv. igazg. (G. II. o.) — Bpest	nov 25.	89
Élelmiszerek szállitása — — —	Közkórház ig. — Balassagyarmat	nov. 25	89
Papiráru szállitása — — — —	Szőv. polgárm. (XI. üo.) — Bpest	nov. 26.	89
Kötél és zsineg szállitása — —	Dohányj. közp. ig. (VII. üo.) — Bpest	nov. 27.	89
Terméskő és zuzalék száll. — —	Alispán — Szolnok	nov. 27.	89
Élelmiszerek száll. — — — —	IV. sz. körlet kéb. — Budapest	nov. 27.	85
Gyógyszer. kötszer, edény száll. —	Közkórh. ig. — Jászberény	nov. 28.	87
55.000 kg hengerolaj száll. — —	Máv. igazg. (G. I. o.) — Budapest	nov 29.	87
Takarmány szállitása — — —	Szőv. köztiszt. hiv. — Bpest	nov 29.	87
620.000 kg kül. gázolaj száll. — —	Máv. igazg. (G. I. o.) — Budapest	nov. 30.	87
Papiráru száll. — — — — —	Alispán — Mátészalka	nov. 30.	87
Ruházat száll. — — — — —	Alispán — Mátészalka	nov. 30.	87
Gyógyszerek, vegyszerek stb. sz.	Közkórh. igazg. — Makó	dec. 1.	87
Különféle anyagszükséglet bizt. —	Polgármester — Kaposvár	dec. 2.	85
Hivatalos lap előállitása — — —	Belügymin. (XVII. o.) — Bpest	dec. 2.	89
79.000 drb Pintsch-féle izzótest sz.	Máv. igazg. (G. I o.) — Budapest	dec. 5.	89
Ucca és házszámtáblák száll. — —	Előljáróság — Kisvárda	dec. 9.	87
Gyógyszer és kötszer száll. — —	Közkórház ig. — Balassaagyarmat	dec. 10.	89
Fuvarozások.			
Dohányjövedéki javak fuvarozása	Dohánybeváltó hiv. — Jászkisér	nov. 20.	85
Sóküldemények fuvarozása — —	Sóhivatal — Nagykanizsa	nov. 20.	75
Dohányjöv. javak fuvarozása — —	Dohánygyári igazg. — Pápa	nov. 21.	87
Dohányjöv. fuvarozása — — —	Dohánybeváltó hiv. — Miskolc	nov. 30.	87
Tüzelőanyag fuvarozása — — —	Közkórház ig. — Makó	dec. 1.	87
El- és bérbeadások.			
Jéggyár bérbeadása — — — —	Polgárm. — Kiskunfélegyháza	nov. 18.	85
Fürdő, szálló stb. bérbeadása — —	Polgárm. — Kiskunfélegyháza	nov. 18.	85
Gőzgép és vasanyag eladása — —	Szőv. Vizművei ig. — Budapest	nov. 18.	87
Tölgyműfa eladása — — — —	Polgármester — Nagykanizsa	nov. 20.	89
Talált tárgyak és csónakok eladása	Főkapitányság gh. — Bpest	nov. 21.	87
Hulladékpapiros eladása — — —	Állami nyomda ig. — Budapest	nov. 25.	87
Festékany. kibányász. bérbeadása	Közbirt. — Demjén (Heves m.)	nov. 25.	89
Zálogüzletek tisztogatási m. — —	Postatakarékpénztár — Bpest	nov. 27.	87
Halászati jog bérbeadása — — —	Halászati társulat — Kalocsa	nov. 29.	87

Mozaiklapok Cementlapok Betoncsövek legolcsóbban **PREGITZER FERENC** cementáru gyárában
VII., Hungária-körut 152/a. Tel.: 97-5-83 és 96-1-62

MOZAIKLAP MŰKŐ CSEMPE **ANDREA** cementárugyár V., Tátra ucca 26. Telefon: 92-0-37.

Helyesbités. BUDAPEST. **(A székesfőváros üzemei részére szükséges papiráruk szállitására)** vonatkozó, lapunk 89-es számában közölt hirdetménybe sajnálatos hiba csuszott, amennyiben a beadási határidő nem november 26-ika, hanem **november 28-ika.**

BUDAPEST. **(Textilnemüek, gyapjunemüek, lenáruk, paszományáruk és egyéb cikkek szállitására)** hirdet 113.898/VII/b.—1933. sz. alatt versenytárgyalást a belügyminisztérium. Az ajánlatokat december 4-én 9 óráig kell a m. kir. csendőrségi felszerelési anyagraktár parancsnokságához (I., Böszörményi ut 21.) benyujtani. Szállitandó: I) 1. gyapjunemüek: 826 drb téli takaró és 710 darab nyári takaró, 2. textilnemüek: 1500 darab szalmazsák, 499 drb vánkoshéj, 3. egyéb cikkek: 1200 darab bádog mosdótál és 38 darab laktanya cimtábla. — II) 1. posztónemüek: 100 m buzérvörös hajtóka posztó, 120 m u. a., de acélzöld, 3000 m félfinom khaki köpenyposztó, 8000 m zubbony-nadrágposztó, 5000 m khaki fésüs szövet, 800 m u. az fekete és 300 m u. az drapp szinben, 2. 3000 m len zsebvászon és 6200 m len zsebkendő, 3. textilnemüek: 5300 darab pa-

Ön is tud számolni!

A világitási költségek túlnyomó részét az áramszámla teszi, ehhez képest az izzólámpa ára elenyésző. A silány minőségű lámpa csak a beszerzésnél olcsóbb; az áramfogyasztásban azonban annál drágább! Vegye tehát csak a bevált, gazdaságos

TUNGSRAM LÁMPÁT!

Kőműves- és ácsmesterl vizsgákra
felelősség mellett készitel
BECK J. GYULA
Budapest, VII. kerület, Sajó-ucca 2 szám.

rág. 6300 pár kapca és 3600 pár khaki ny keztyü, 4. paszománynemüek: 5. 1500 da csendőrkalap, 6. 2800 pár fehér bőrkeztyü, sarkantyuszij és csendőrkalap állszij, 8. drb sapka konfekcionálása, 9. fémnemüek 10. egyéb cikkek.

MISKOLC. (Ágynemüek mosatására) tart cember 4-én versenytárgyalást a miskolci sz. honvéd élelmezési raktár. *(L. a hirdetm a 2. oldalon.)*

SZOLNOK. (Vármegyei Hivatalos Lap el litási munkáira) tart december 1-én senytárgyalást Szolnok vármegye alispá *(L. a hivatalos hirdetményt az utolsó oldal*

NAGYKANIZSA. (Papirnemüek, köt gyógyszer, röntgenfilmek és villanyégők sz tására) tart december 5-én versenytár lást a nagykanizsai Horthy Miklós városi kórház. *(L. a hirdetményt az utolsó oldal*

PÉCS. (Hus és egyéb élelmicikkek szálli ra) hirdet 639/1933. gh. szám alatt novem 27-én 9 órára versenytárgyalást a pécsi 4. véd és közrendészeti helyőrségi kórház ga sági hivatala. Bánatpénz 2%.

DEBRECEN. (Hus és egyéb élelmicik szállitására) hirdet november 28-án 10 ra versenytárgyalást a 6. sz. honvéd és közr részeti helyőrségi kórház igazgatósága.

VESZPRÉM. (A városi kórház és szegényl részére szükséges élelmiszerek, szappan, ti titószerek, seprők, kefék, valamint kopors szállitására) hirdet 12.623/1933. szám alatt n vember 23-án 12 órára versenytárgyalást polgármester.

NAGYKANIZSA. (Élelmiszerek szállitásá hirdet 95/1933. heköb. sz. alatt novemb 20-án 10 órára versenytárgyalást a helyőrsé közétkezési bizottság.

UJPEST. (Élelmiszerek szállitására) hird 53.606. illetve 53.608/1933. sz. alatt dece ber 15-én 12 órára versenytárgyalást a p gármester.

RÁKOSPALOTA. (Motalkó, kenőzsir és m torolaj szállitására) hirdet 5903/1933. kig. sz. november 28-án 12 órára versenytárgy lást a polgármester.

CEGLÉD. (Élelmiszerek, gyógyszerek és kö szerek szállitására) hirdet 865/1933. sz. alá december 12-én 12 órára versenytárgyalá a Horthy Miklós közkórház igazgatósága.

UJPEST. (Borbélymunkálatok biztositásár hirdet 53.607/1933. szám alatt december 1 12 órára versenytárgyalást a polgármester.

BAJA. (Az altiszti személyzet részére szüks ges egyenruha szállitására) hirdet 13.506/193 szám alatt november 25-én 10 órára ve senytárgyalást a vármegyei főjegyző.

HÁROSSZIGET. (Élelmiszerek szállitásár hirdet 6/1933. sz. alatt december 6-án órára versenytárgyalást a tábori parancsnoks közétkezési bizottsága. Bánatpénz 2%.

RÁKOSPALOTA. (200.000 kg I. r. étkezé célt szolgáló „Ella"-burgonya szállitására) h det 20/158—1933. sz. alatt november 18- 12 órára versenytárgyalást a polgármester.

DEBRECEN. (Hus és élelmiszerek szállitás ra) hirdet 610/kb.—1933. sz. alatt nove ber 28-án 10 órára versenytárgyalást a 6. helyőrségi kórház bizottsága. Bánatpénz 5

SZÉKESFEHÉRVÁR. (Kötszer szállitásár hirdet 19.059/1933. sz. alatt december 2- 12 órára versenytárgyalást Fejérvármegye al pánja.

SZÉKESFEHÉRVÁR. (Füszer és gyarmatá szállitására) hirdet 19.063/1933. sz. alatt d cember 2-án 12 órára versenytárgyalást F jérvármegye alispánja.

EL- ÉS BÉRBEADÁSOI

BUDAPEST. (Máv.) **(Vasuti kocsik bérbea sát)** hirdeti F. 62.822/1933. F. III. szám al december 2-án 12 órára versenytárgyal az igazgatóság (F. III. osztály, VI., András ut 75, II. 240). Bánatpénz kocsinként 240 P

NAGYMAROS. (Kőbánya bérbeadását) hird *november 27-re* a m. kir. állami és koronaur erdőhivatal. *(L. a hirdetményt a 6. oldalon).*

Gyárkéményépités, kazánbefalazás,
mész és téglakemence
csővezetékek hőszigetelé
WELVÁRD ÉS KUTAS
okl. mérnökök,
BUDAPEST, V., FORRÁS UCCA 4. S
Telefon 68-1-35.

Külkereskedelem

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamaráh (V., Alkotmány u. 8) a legutóbbi napokban k földről az alábbi üzleti érdeklődések érkezte Árukereslet: Miedzyrzec (Lengyelország disznósörte (19.723). — Bukarest: zománcjelvé (19.814). — Amsterdam: iparművészeti cikk (19.816). — Bussum (Hollandia): müötvösár iparművészeti cikkek (19.821). — Dresden: cer za, palatábla, gumiáru, csillagszóró gyert indiai szállitásra (19.964). — Árukinála Innsbruck: lisztvizsgáló készülék (19.658). Nagoya (Japán): japán árucikkek (19.957). Képviselőnek ajánlkozik: Amsterda mindenféle textiláru (19.965). — Beyrouth: m gyar exportcikkek (19.722). — Madrid: magy exportcikkek (19.724). — Nicosia (Ciprus): cip krém, keményitő stb. (19.819.) — Képviselő keres: Prága: szerszámba foglalt gyémánt ipari célokra (19.960).

KÖZMUNKÁK-KÖZSZÁLLITÁSOK

HEL-BIT.
Az egyetlen hazai hidegen alkalmazható, **nedves helyen** is tökéletesen tapadó **szigetelőanyag.**
BONOBIT.
Aszbesztet tartalmazó **hidegen alkalmazható szigetelő- és tetőfedőanyag**
GRANITOL.
A legolcsóbb hazai **beton- és habarcstömitőanyag.** Kövek és falazat fagyellenállóvá tételére kiválóan alkalmas.
Gyártja:
Dr. HELVEY TIVADAR vegyészeti gyára
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UCCA 21.
Telefon: Aut. * 27-2-75.

TERVPÁLYÁZAT

Döntés a Kálvin-tér rendezése ügyében

A Kálvin tér rendezésére a főváros annak idején tervpályázatot hirdetett, amelyre 160 pályamű érkezett. A zsüri azonban mindössze kilencet talált olyant, amellyel érdemben foglalkozhatott. A biráló bizottság szerdán döntött a pályaművek sorsa felett és ugy határozott, hogy az eredetileg megállapitott dijakat nem adják ki, hanem az összeget felosztják a kilenc legjobb pályázó között, még pedig ugy, hogy két tervet 450—450, hét tervet pedig egyenkint 300 pengővel jutalmazott. A 450 pengős jutalmat *Joó* István János mérnök és *Szabó* József építész közös pályaterve, továbbá *Méhes* Ödön mérnök terve kapták. 300 pengős jutalmat kaptak: Vitéz *Eeszthy* Egon, *Joó* István János és *Szabó* József második terve, *Zala* Pál, *Ritter* Mór, *Szontagh* Pál, *Tóth* Zsigmond és dr. *Méhes* Emil.

A fővárosnak az a terve, hogy a Kálvin tér rendezését 1935-ig végrehajtja.

Szennyviztisztitó berendezések
Prister György Rt., Budapest
II., Hunyadi János-ut 3. — Telefon: 54-9-72.

ADÓZÁS ÉS KÖNYVELÉS
Rovatvezető: BARCZA BÉLA
hites könyvvizsgáló.

A **rovatvezető üzenetei:** Sch. F. Az épületek könyvszerinti értékéből évenként 2%-ot leirhat, azonban ezt a könyveken keresztül kell vezetni és az adóhivatal csak akkor fogadja el a leirást, ha mérleget és nyereség-veszteség számlát csatol a vallomásához. — G. M. A napokban levél megy.

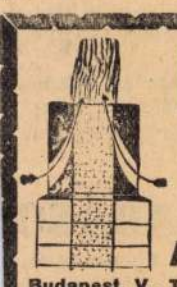
FUMEX
HUZATNÖVELŐ
szab. betonkéményfej füstvisszaverés ellen
ANDREA R.-T.
Budapest, V., Tátra-u. 26. Telefon: 92-0-37.

VASUTÉPITÉS

Előmunkálati engedély meghosszabbitása. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter folyó évi november hó 4-én 68158/1933. sz. a. kelt rendelettel *Hersch Vilmos mérnök* épitési vállalkozó budapesti lakosnak a m. kir. államvasutak *Ujszombovár* állomásából kiindulólag *Mágocs, Nagybajom, Mekényes, Lengyel, Kisvejke, Szávod, Nagyvejke, Tevel, Bonyhádvarasd, Kisdorog, Zomba, Kakasd* és *Siógárd* községek, továbbá *Szekszárd m. város* érintésével a m. kir. államvasutak *Szekszárd állomásáig* vezetendő keskeny nyomtávu gőzüzemü önálló üzletkezelésben tartandó körforgalmu gazdasági vasutvonalon az 1921. évi augusztus hó 24-én 81.712. sz. a. kelt rendelettel kiadott és legkésőbb az 1932. évi október hó 5-én 154.606 sz. a. kelt rendelettel meghosszabbitott előmunkálati engedély érvényét a lejárattól számitandó további *egy év tartamára meghosszabbitotta.*

KRAYER FESTÉK LAKK FOGALOM!
KRAYER E. és TÁRSA festék, kence és lakkgyár
Budapest, V., Váczi-út 34. Tel.: *A. 905-73.

Részvényeket, bármilyen értékpapirt, sorsjegyeket, kényszer és hadikölcsönkötvényeket napi áron vásárol
BARNA BANK
V., Nádor-ucca 26.
Telefon: 213—16, 104—67. Tőzsdével szemben.

KÖZSZÁLLITÁSI FIGYELŐ

Legyen a — Nemzeti Munkahét Nemzeti munkaévvé

Szombaton megkezdődött a Nemzeti Munkahét, a magyar dolgozóknak, a teremtő akaratnak nagy seregszemléje. Ünnepi hét ez, hiszen erkölcsös társadalomban a munka nem izzadtságot, robotot jelent, hanem az emberiség boldogulásának, szebb és boldogabb holnapjainak lendítő kerekét. Lélekemelően összeszorul a szív, amikor tekintete végigsuhan a testvéri egymástsegitésben tömörülő magyar dolgozók sürü falanxain és látja, hogy mennyi élniakarás, szorgalom, tehetség birkózik, hogy kiszabaduljon a reája erőszakolt kalodából. De az ünnepi hét szép szólamai mögül felkomorlik a kérdés: mi lesz az ünnepi hét elmultával, nem marad-e abban az emberfeleti küzdelemben melyet a munka jogáért folytat, egyedül a dolgozók nagy hadserege, mi lesz, ha kialszanak a tüzek, melyek ma még a magyar munkaegység duzzadó erőit és harcrakész rohamcsapatait világitják meg?

Nem szabad a Nemzeti Munkahétnek egy muló ünnepi keret sablónjává szürkülnie és ha elmulnak a programszerü ünnepi napok, továbra is a forumokon kell maradnia az ország legnagyobb erkölcsi értékének: a munkának. Mindenkinek, akinek hatalom és érték adatott kezébe, szivébe kell vésnie, hogy a magyar föld dolgozóinak százezrei épithetik csak ujjá a közös haza szép és bevehetetlen erődjeit, a magyar sors hajnalhasadásának reménysége csak a munka lehet. Minden közhatóságnak, legyen az állami, városi, vagy községi funkcionárius — de minden magánembernek és vállalatnak is, kik a tőke birtokában vannak — meg kell fogadnia az ünnepi hét rózsaszinü hangulatában, hogy minden munka, amely a mai viszonyok között megvalósitható, — valóban el is készül, meg is valósul; és felvonultatják az ország minden részében azokat, akik munkára kész karokkal várják a munka igazi diadalát. Az egész világon gyilkos, pusztitásra szánt szerszámokat kovácsolnak, de ezen a meggyötört magyar földön a könnyeket letörlő, az emberi boldogulást és megértést hirdető munka igazi ünnepét kell hirdetnünk, mert a dolgozók összefogása, testvéri együttműködése és alkotómunkája hozhatja csak meg nekünk is, az emberiségnek is a békés és boldog holnapot.

Legyen a Nemzeti Munkahétből Nemzeti Munkaév, amikor a vállalkozó szellem, a tervező és teremtő erők, a dologra szánt kezek elővehetik munkaszerszámaikat, dolgozhatnak, megtalálhatják azokat a horizontokat, amelyekről a megváltó munka melege érleli a békés, boldogabb holnapok terméseit.

A vegetáló tengődés után a Nemzeti Munkahét gyönyörü elgondolása mögül legyen valósággá a szivekben, az agyakban a nemzeti munkaév letörölhetetlenül igazi és őszinte jelmondata, valósuljon meg az a széles, mindenre kiterjedő munkaterv, amely sorompóba állitja a magyarság minden értékét és alkotóerejét. Akkor válik igazán ünnepivé a Nemzeti Munkahét gyönyörü gondolata, ha átplántálja a lelkekbe az eljövendő Nemzeti Munkaévek szent hitét.

STEINER és SZIMPER disz-, templom-, szobafestők és mázolók
Cégtulajdonos: Steiner Mór
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-UT 57 Telefon: 30-6-29.

Versenytárgyalási naptár

Az árlejtés tárgya	A hirdető hatóság (hivatal) cime és székhelye	A versenytárgyalás határnapja	A kiirás a V. L. alanti számában jelent meg
Tervpályázat.			
Ujabb födém és padlószerk. terveire	M. Mérnök és Épitészegylet — Bpest	dec. 15.	61
Korsz. telep. terv. Magyarországon	M. Mérnök és Épitészegylet — Bpest	jan. 15.	61
Plébániatemplom és paplak terv.	M. Mérnök és Épitészegylet — Bpest	jan. 15.	61
Hősi emlékmű terveire — — —	Elöljáróság — Sárvár	jan. 31.	89
Emlékmű terveire — — — —	Polgármester — Nagykanizsa	febr. 1.	87
Épitési és műszaki munkák.			
A 45. sz. fiók asztalos m. — —	Postatakarékpénztár — Budapest	nov. 20.	89
24 község vill. energ. való ellátása	Alispán — Baja	nov. 21.	75—81
Orvosi lakás átalakitása — —	Előlj. — Sarud (Heves m.)	nov. 23.	89
Telekrend., vizv. és cs. és ker. ép. m.	Államép. hivatal — Eger	nov. 24	89
Asztalos és kárpitos m. — — —	Alispán — Kaposvár	nov. 25.	87
Üvegezési munkák — — — —	Áll. nyomda igazg. — Budapest	nov. 27.	85
A harkányfürdői gyógyház m. —	OTI — Budapest	nov. 27.	89
Kovács, lakatos és üveges m. —	Közkórház ig. — Jászberény	nov. 28.	87
Vasbetonhid ujjáép. m. — — —	Államép. hivatal — Pécs	nov. 30.	89
Körjegyzői lakás és iroda ép. m.	Előlj. — Bakta (Abauj-Torna m.)	dec. 1	89
Betoncsatorna átépitési m. — —	Előljáróság — Kisvárda	jan. 17.	89

Folytatása a tuloldalon.

STREBEL KAZÁNOK
HAZAI BARNASZÉN-, BRIKETT- és KOKSZTÜZELÉSRE
Legolcsóbb beszerzési árak,
egyszerü kezelés,
gazdaságos üzem,
leghosszabb élettartam.
STREBEL
STREBELMŰVEK
BUDAPES, V., ALKOTMÁNY-U. 16. — TEL.: 16-5-65.
GYÁRTELEP: MOSON.

CSILLAG GYULA
SZIVATTYU ÉS GÉPGYÁRA
BUDAPEST, V., TISZA-U. 8.
TELEFONSZÁM: 91-5-75.
Szivattyuk, Fecskendők,
Altalaj-, Feltalaj-
tüzcsapok,
Viz-, Gáz- és Fütési
tolózárak.
Állandóan nagy készlet!
Olcsó árak! Kérjen árajánlatot!

VERSENYTÁRGYALÁSI KIIRÁSOK

Épitési- és műszaki munkák

BUDAPEST. (A tabáni kisajátitott bérházak bontási munkálataira) hirdet 241.367/1033. XIII. szám alatt versenytárgyalást a székesfőváros polgármestere. A lebontásra kerülő épületek 8 csoportban vannak összefoglalva. Az ajánlattevők az ajánlataikat csoportonkint és minden csoportban az egyes épületekre házankint kötelesek megtenni. Ajánlatot lehet tenni egyes csoportokra is. Bánatpénz tekintetében a munkálatokra vonatkozó bontási feltételek 15. §-ában foglaltak az irányadók. A kiirási nyomnyomtatványok ivenként 0.50 pengőért kaphatók a polgármesteri XIII. (magasépitési) ügyosztály III. em. 342. sz. szobájában. Felvilágositás szerezhető az előadónál, Központi városház, III. em. 314. Az ajánlatok november 28-án délelőtt fél 11 óráig a polgármesteri XIII. (magasépitési) ügyosztály III. em. 350. számu szobájában adandók be. Az ajánlatok ugyanazon napon, (III. em. 354. sz.) 11 órakor fognak felbontatni.

SZÉKESFEHÉRVÁR. (Közvágóhid épitési és berendezési munkáira) tart december 2-án versenytárgyalást a város polgármestere. *(Lásd a hivatalos hirdetményt a 2. oldalon.)*

DUNASZEKCSŐ. (Baranya m.) **(Vaskomp szállitására)** tart december 14-én versenytárgyalást Dunaszekcső nagyközség előljárósága. *(L. a hivatalos hirdetményt az utolsó oldalon.)*

BAKTA. (Abauj Torna m.) **(Körjegyzői lakás és iroda felépitési munkáira)** tart december 1-én versenytárgyalást a baktai körjegyzőség. *(L. a hivatalos hirdetményt az utolsó oldalon.)*

UJPEST. (A Dugonics uccai szükségszálló pőcegödrének és vizgyüjtő medencéjének az 1934. évben szükséges tisztitási munkáira) hirdet 53.609/1933 sz alatt december 15-én 12 órára versenytárgyalást a polgármester.

„SANIT F"
habarcs- és beton vizhatlanitó.
Gyártja: **Posnansky és Strelitz**
aszfalt-, fedéllemez- és kátránygyár
Központi iroda: Budapest, V., Lipót-körut 27.
Telefon: 22-8-29, 28-2-85.

SZÁLLITÁSOK

A MÁV. versenytárgyalásai szállitási ügyekben.

BUDAPEST. (Máv.) **(270.000 kg kőolaj szállitására)** hirdet 710.173/1933. G. I. sz. alatt december 14-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága (G. I. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 336.)

BUDAPEST. (Máv.) **(400.000 kg vulkánolaj szállitására)** hirdet 710.171/1933. G. I. sz. alatt december 14-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága. (G. I. oszt. VI., Andrássy ur 75. III. 336.)

BUDAPEST. (Máv.) **(17.000 pengő értékü irodai papiranyag szállitására)** hirdet G. 711.078/1933. G. II. sz. alatt november 28-án 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága. (G. II. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 369.)

BUDAPEST. (Máv.) **(7000 pengő értékü különféle irodaiszer szállitására)** hirdet G. 711.076—1933. G. II. sz. alatt november 28-án 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága. (G. II. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 382.)

BUDAPEST. (Máv.) **(7500 pengő értékü rajzolási eszközök és papirosok szállitására)** hirdet G. 711.077/1933. G. fő szám alatt november 28-án 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága (G. II. osztály, VI., Andrássy ut 75. III. 382.)

BUDAPEST. (Máv.) **(260.000 kg glória olaj szállitására)** hirdet 710.174/1933. G. I. sz. alatt december 12-én 12 órára versenytárgyalást a Máv. igazgatósága. (G. I. oszt., VI., Andrássy út 75. III. 336).

Kikiáltási ár pengőben

5394. —, Összes művei. Nemzeti díszkiadás. Budapest, Révai. 1894—98. 8r., (100 kötet helyett) 98 kötet, er. fbőrktsek. Forster Gyula példánya . . . 180.—

5395. JOÓ JÁNOS, Nézetek a magyar nemzet míveltségi és technikai kifejlése tárgyában. Buda, 1841. 8r., er. papírkts . . . . . 1.—

5396. JÓSIKA MIKLÓS BR., Regényei. Pest, 1839—1844. (Az 1—2., 6—8. kötetek hiányzanak!) 19 kötet. — ALT MÓRIC (br. J. M.), ifjabb Békési Ferenc kalandjai. Budapest, 1845. 2 kötet. — —, Munkái. Új folyam. (I., VI., VIII., X., XI—XIII. kötetek.) Pest, 1846—62. — —, Külföldi regényei. I—VIII. Pest, 1844—45. 5 kötetbe kötve. — —, Az utolsó Bátori, 3. kiadás, Pest, 1854. 3 kötet. — —, Jő a tanár. Pest, 1856. 4 rész 2 kötetbe kötve. — —, A hat Uderszki leány. Pest, 1862. 6 kötet. — —, A két mostoha. Pest, 1863. 2 rész egybekötve. Összesen 45 kötet . . 20.—

5397. JÓSIKA MIKLÓS, Abafi. Pest, 1839. 2 kötet. — BR. EÖTVÖS JÓZSEF, Elbeszélései. Budapest. Ráth. 12r., 3 kötet, papírktsek 2.50

5398. —, Egy magyar család a forradalom alatt. Braunschweig—Pest, 1852—51. 8r., 10 kötet 3 tetbe kötve, fvktsek . . . . . 3.—

5399. —, Második Rákóczi Ferenc. Pest, 1861. K. 8r., 6 kötet, 8 füzetben, er. borítékokban . . . . 4.—

5400. —, Ami késik nem múlik. Pest, 1864. 8r., 2 kötet egybekötve, fvkts. I. KIADÁS! 1.20

5401. —, Összes művei. Budapest, Franklin. 1900—1911. 8r., 30 kötet. Er. vktsek . . . . . 20.—

5402. JÓTÉKONY CÉLÚ ESTÉLY PROGRAMMJA, a felső tábori honvédek javára. Szereplők: VOJNITS, Milassin, stb. Baja, 1848. (Hajnisch.) RITKA egylapos nyomtatvány . . . . . 4.—

5403. JOVIUS, PAULUS, Historie del suo tempo. Tradotte per L. DOMENICHI. Venetia, 1558. K. 8r., 2 kötet, csinos pergtktsek. Sok magyar vonatkozással . . . . . 14.—

5404. JÓZSEF FŐHERCEG, Cigány nyelvtan. Romano Csibákero Sziklaribe. Budapest, Akadémia. 1888. fvkts. RITKA! . . . . . 6.—

5405. JÖRDENSEN, JOHANN GEORG, Die gründliche Ammen-Miethe, dadurch die denen leiblichen Kindern... durch die meistens lasterhafte Facsimiel Ammen eingeflösset wird. Leipzig, 1709. — MARCUSE, MARX, SEXUAL-

PROBLEM. Frankfurt a. M. 1908. — KITTEL, F., Über den Ursrung des Lingakultus in Indien. Mangalore, 1876. 8r., füzet . . . . . 2.—

5406. JUDAICA. GRIFONIUS, FRANCISCUS, Tractatus Raby Samuelis errorem indicans Judaeorum circa observantiam Legis Mosaicae, & venturum Messiam, quem expectant. Jaurini, (cca 1740). K. 8r., rongált papírkts . . . . . 8.—

5407. —, III. Károly király a Polaczek-családot 1717-ben megnemesítő levelének 1742.-i hivatalos másolata. 2r. . . . . 30.—

5408. —, Rosenthal, Mauritius, Üdvözlő köszöntés Eördögh Alajoshoz, az Országos Zsidó Közösség elnökének és nagykállói Kállay Péter szabolcsi főtáblabírónak. Debrecen, 1829. 4r. (Német nyelven.) . . . . . 5.—

5409. JUHÁSZ JENŐ, Az én kertemből. Versek. Szerző rajzaival. Budapest, 1911. 8r., fve . . . —.20

5410. JUHÁSZ, KOLOMAN, Die Stifte der Tschanader Diözese im Mittelalter. Ein Beitrag z. Frühgeschichte u. Kulturgescichte des Banats. Münster in Westfalen, 1927. 8r., fvkts . . . 3.—

5411. JULIA ÉS A NŐK. Hely és év nélkül. 69. sz. példány. 8 erotikus illusztrációval. K. 8r., er. selyemkötésben . . . . . 10.—

5412. JULIUS, N. H., Nordamerikas sittliche Zustände. Nach eigenen Anschaungen in den Jahren 1834, 1835, und 1836. Leipzig, 1839. 8r., 2 kötet, fve . . . . . 3.—

5413. JUNG, JOHANN VON, Darstellung des ungarischen Privat-Rechtes. Wien, 1827. 8r., 2 kötet, vktsek . . . . . 3.—

5414. JUSTINUS, Historiae Philippicae. Debrecini, Margitai. 1769. 8r., fbőrkts . . . . . 2.—

5415. KAAN KÁROLY, Természetvédelem és a természeti emlékek. 110 képpel. Budapest, 1931. 4r., er. vkts . . . . . 8.—

5416. KAIN ALBERT, Magyarország. Budapest, 1909. 4r., er. vkts. Képekkel gazdagon ilusztrálva! . 3.—

5417. KACHEL, GUSTAV—SALES MEYER, FRANZ, Kunstgewerbliche Vorbilder aus dem Alterthum. 100 Blätter nach den besten Quellen. Karlsruhe, o. J. Folio, er. fvktsű mappában . 5.—

5418. KACHELMANN, JOHANN, Geschichte der ungarischen Bergstädte und ihrer Ungebung.

Jóo János Máty[ás]
rajzoló
Renner réxin
Budán

Nemes Szabad Kí-
rályi Szeged Városá-
nak Bánát felől való
Tekintete.
ugyanez nemetül.
1844-ből
fentiek minvenek
repr.
Reizner János
Szeged tört. II. k.
Szeged 1899. 48. l.
után

K.

As is only natural, this ...
so continuous nor so permanent as that exercised by

overshadowed by those of a financial character: the question of foreign debts must be solved before any comprehensive financial and monetary settlement can be thought of, the correct dimensions and mobility of the credit organisation must be ascertained and safeguarded; the budget must be balanced and consolidated, and the atmosphere of trust thus created must be used to build up an inland capital market destined to satisfy the credit demands of agriculture and industry.

The solution of all these questions is hampered by the fact that a large part of the country's material and spiritual resources is absorbed by current problems aggravated by the economic crisis; also by the necessity of conforming to the complicated and constantly fluctuating restrictions set on international trade and international payments. But even though one has to wait for the solution of these difficulties or can only approach it step by step, it seemed worth while to give, in this fragmentary sketch, some idea of these

MDK

Joó János festő.

Hajlik, 1937 I. évf. 1. sz. 22. l.
János Ferenc: Az új magy. képz. mű. gyökerei a XIX. sz. magyarságánd szellemi mozgalmaiban.

Joo Janos

ötvös

Kolozsvárt 1667 első

ich mester.

Zakab Elek. Kolozsvár története

Bpest 1888. II. K. 779 l.

Jó János

Kolozsvár ötvös, pénzverő
Kolozsvár Apafi idejében

írod

Huszerdpénz

506. l.

1663-ban ~~előtt~~ fenti Kolozsvári ötvös kapott uranypénz- és tallérverésére engedelyt

u. o. 513. l.
519. l

Exp. 19

Jó János

kolozsvári ötvös

XVII. sz.

második fele

lásd

Gróf Bethlen Miklós

Önélet írása. Be-

vezette és sajtó alá

rendezte Tolnai Gábor

Bp [1944] 275. l

1932. nov

5-én Szemere Gáspár Tokaj küld bizon
bort limitó 50 f. és 40 láda à 50 ü
ürgenként 3 hóra v. k.p. fizetésre
1½% delkedere és költségek megté
Fizettünk az átvételnél és házh

14-én Eladtunk 3 havi hitelre Kovács
és 15 láda tokaji asszut à 2·6

25-én Eladtunk k.p.-ért 30 hordó f
áron Elszámolunk a megbízó
Bank útján.

Jó János

~~ötvös~~

Kolozsvári pecsvező

laid

Gyárfás Brassó 295.

296

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztar

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

EGY „MŰVÉSZ-TÁRSASÁG" ESZMÉJE 1832-BEN

ÉS GR. SZÉCHENYI ISTVÁN

Széchenyi István egyik legjellemzőbb mondása: „tiszta lélek, tiszta szándék, akár siker, akár nem" azt sejtetné, hogy a „legnagyobb magyar" még a legkalandosabb terveknek is szives szószólójuk volt, ha azokat tiszta lélekből jövő tiszta szándék vezérelte. A valóságban mégis semmitől se idegenkedett annyira, mint éppen az időszerűtlen s a gyakorlatban kivihetetlen tervektől. Az egyszerre sokat akarásnak éppen ő volt a leghevesebb ostorozója. Szeretett mindent — rohanva haladó honfitársaitól eltérőleg — az első lépéssel kezdeni s nem egyszer koczkáztatta népszerűségét (a mire úgy se adott sokat) bátor, sőt kiméletlen szókimondásával.

Közéleti hatásának jellemzése az 1825/7-iki országgyűléstől 1832-ig, nagyon messze vinne tárgyunktól; de miután néhány, eddig teljesen ismeretlen adat segélyével alkalmunk lesz gondolkozásának gyakorlatiasságát a magyar művészet érdekei szempontjából is megvilágítani, közéleti működésének főbb körvonalait is jeleznünk kell, hogy sokoldalú egyéniségének egyöntetűsége e kérdésben is kitünjék.

A mit ő tervel, az nem csupán a napi szükséglet érdekeiből kivánatos, hanem mindig lényegbe vágó nemzetünk egész jövőjére. Kaszinóival nem zártkörű kártyázó és pipázó társaságokat akar teremteni, hanem egy józan közvéleménynek társadalmi úton történő kifejlésére óhajt közremunkálni. A vagyonilag biztos alapra helyezendő játékszínnek Pesten történő fölállításával nyelvünk terjedését, a főváros megmagyarosodását s ezzel egész társaséletünknek nemzeti irányban való kifejlését kivánja előmozdítani. „Hitel"-évl a nemesi rozoga szervezetnek fogyatékosságaira mutatva, az ő új magyar társadalmát ennek romjain kivánja fölépíteni. Ő költőinkre hagyja a „régi dicsőség" emlegetését, magasztalását. A saját lelkében egy nagy jövő ábrándos képeit szövi a ridegen számító ész nyugalmával. De a miként magát se engedi elragadtatni valósíthatatlan ábrándoktól: akként honfitársait se mulasztja el, bár a legudvariasabb formában, terveik valósíthatatlan voltára figyelmeztetni.

Társadalmi állapotainkat alapjaikban fölrázó föllépése oly egészséges forrongást hozott létre minden téren, hogy szinte magától kinálkozik

Művészet

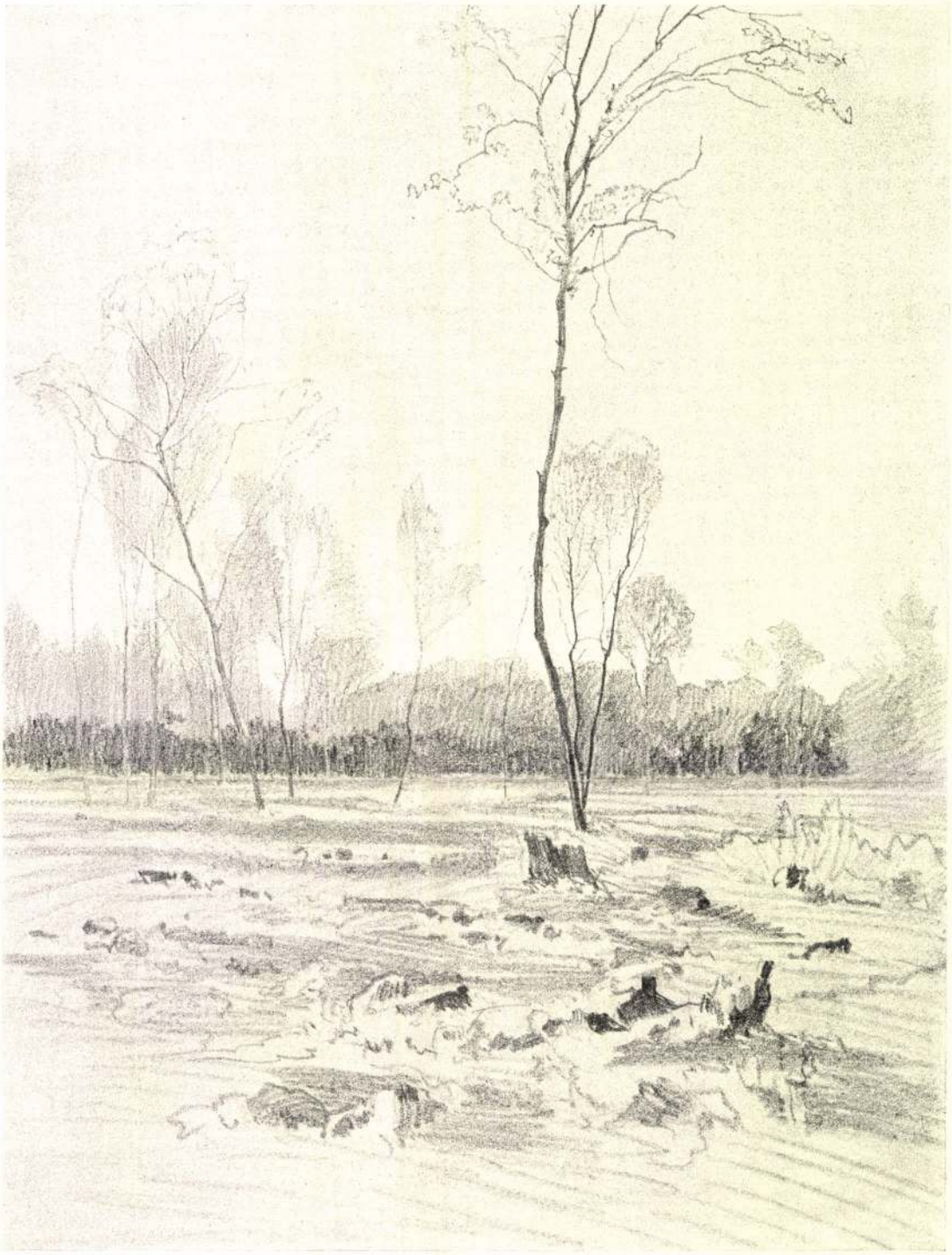

TANULMÁNY
MAJOR JENŐ RAJZA

TANULMÁNY
MAJOR JENŐ RAJZA

az a kérdés: minő nézetei voltak a magyar szépművészetekről annak a Széchenyinek, kiben 1833-ban már meg volt az a bátorság, hogy a hírneves Ender Jánossal nyiltan szakítson, pedig az ő társaságában járta be Olaszés Görögországot s így bizonyos tekintetben mestere volt művészi ízlése kifejlesztésében. Midőn Bajza kérdést intézett Széchenyihez arcképe lemásolása ügyében, ezt írja neki Enderről: „ő igazi mázoló lett s ezt nyersen s tán igen is nyersen szemére lobbantám". A tanitvány hálája nem tartóztatta őt vissza attól, hogy őszinte véleményt ne mondjon akkor, midőn mesterénél a hanyatlás jeleit veszi észre s leplezetlenül bevallja Bajzának: „ő és én felette ellenséges lábon vagyunk."*

Ezt a tényt azért említjük meg, hogy Széchenyinek művészi kérdésekben is erős és határozott véleményéről tegyünk tanubizonyságot s így igazoljuk álláspontjának művészi alapvető tanulmányokon fölépülő helyességét egy oly kérdésben, mely váratlanul, zavarbaejtőleg lepte volna meg akkori közéletünknek csaknem mindegyik államférfiát. Egy magyar „Művész-társaság" eszméjét a legtöbben bizonyára megmosolyogják s hallgatással mellőzik, egyedül Széchenyinek lehetett bátorsága ahhoz, hogy véleményt mondjon egy oly tervről, mely kalandosnak látszott, de csupán időszerűtlensége volt nyilvánvaló, mert alapjában véve közműveltségünknek egyik legnevezetesebb s bizonyára legjobban elhanyagolt oldalát érintette.

Midőn Pyrker 1827-ben elfoglalta az egri érseki széket s Eger városával egyetértőleg rajziskolát állitott föl, a rajztanári székre egy lelkes magyar fiút hivott meg, Joo Jánost, kinek kineveztetését 1828-ban a Helytartótanácsnál ki is eszközölte. Ez a fiatal tanár ott élt akkor is Egerben — épületterveket szerkesztve, akvarelleket festegetve, tanítva — midőn Széchenyi föllépése fölvillanyozta az országot. „Ez időben hangzottak föl Széchenyi lángszavai — írja Joo János kézirati önéletrajzában — melyek az ifjabb nemzedéket tettre lobbantották a haza újjászületésére közremunkálni. Én is ez úttörők közé állottam" . . . Ez az úttörő ifjú aztán levelet irt Széchenyinek és egy „Művész-társaság" fölállításának szükséges voltát fejtegette. E levél, sajnos, eddig ismeretlen s így Joo János terve részleteiről biztosat nem mondhatunk, de annál értékesebb Széchenyi válasza e levélre. Hogy Széchenyi válaszra méltónak tartotta Joo János levelét, már ebből is arra következtethetünk, hogy érdemes embernek tartotta íróját, tervét alapjában célravezetőnek s így a terv megvalósítása nem annak ábrándos és kivihetetlen voltán, hanem csakis időelőttiségén mult. Széchenyi leplezetlenül bevallja, hogy Joo János „intézetét" szükségesnek és elmulhatlan hasznunak ítéli maga is, de bevallja azt is, hogy hazánknak egyebekre van még szüksége, aztán — mintegy magát mentve — szerényen hozzáteszi: egy ember képtelen arra, hogy mindent ő vigyen körösztül. Sok dolga miatt se vállalkozhatnék a kivitelre. Hogy nem tekinti nevetséges ábrándképnek a „projectumát", éppen levelével bizonyítja legjobban, mert minden hazafiúi érzésnek s így a Joo Jánosénak is örökös tisztelője. A „tiszta lélek, tiszta szándék" megbecsülése másoknál is, így válik Széchenyinél testté, de viszont vonakodik másokat is arra buzdítani, hogy „akár siker akár nem", hozzáfogjanak terveik kiviteléhez. Ennél az elvnél csak magára gondol, mint a ki a külső siker előtt nem szeret kalapot emelni.

De álljon itt maga a levél, szószerinti szövegében, mint eddig ismeretlen adalék, Széchenyi nagy egyéniségének új oldalról való jellemzéséhez:

Pesten, Január 13-án 1832.

„Igen tisztelt Hazámfia! Hazafiúi meleg érzéssel teljes sorait a' napokban vettem, mellyben egy Művész-Társaságnak Pesten leendő felállittatását javasolja; világosan a legnyomósabb okokkal tünteti ki abban ezen Intézet' szükséges voltát, valamint elmulhatlan hasznát; s errül én szint úgy meg vagyok győződve, mint annak lelkes javaslója. Azonban tudom, Ön igen átlátja milly sokra van hazánknak szüksége, mennyiben vagyunk hátra, 's azt is, hogy egyes mind ezen hátramaradások gyökeres orvoslására elégtelen, valamint hogy egynek mindent egyszerre kezdeni nem

* L. Széchenyi levelei: Budapest, 1889. I k. 236 l. és L. Hevesi: Oesterreichische Kunst im 19-ten Jahrhundert. Leipzig, 1903. 23 lap.

lehet. Hátramaradásunkon valamennyire segíteni', a' mennyire individualis tehetségem engedi, tudja Isten, éjjel nappali fáradozásom, 's e' tisztem teljesítésében most is izzadok szünetlen, 's valóban a' tárgy, mellyen fáradok, minden erőm 's tehetségem concentratióját megkivánja; megvallom tehát őszintén: projectumát életre hoznom lehetetlen, mert ahoz se időm se tehetségem, mind kettőt más, ítéletem szerint, sürgetőbb tárgy foglalja el. Dolgom sok, igen sok; de felelet nélkül hagyni levelét mind a' mellett nem akarom — levelét, — melly a' haza java előmozditását czélozza.

Vegye egyenes őszinteségemet bizodalmam 's tiszteletem jeléül, 's legyen meggyőződve, hogy hazafiúi érzésének örökös tisztelője maradandok.

Széchenyi István."

*

Hogy mi lehetett a lényege ennek a „Művész-Társaságnak", azt némileg sejthetjük Joo Jánosnak ily cimű, eddig nagyon kevés figyelemre méltatott munkájából: „Nézetek a magyar nemzet műveltségi és technikai kifejlése tárgyában." (Buda 1841.) Ebben ugyanis szó van téve egy Pesten felállitandó s a „nemzet méltóságához illő" Athenaeum-épület tervéről. Ebben a harmadik osztály „műintézet — politechnicum" „festészeti és szobrászati osztályokkal" birna. Ebből azt lehetne következtetni, hogy a Joo János „Művész-Társasága" olyan művészeti akadémia-félének volt tervelve. Erre enged következtetni idézett művének egy más helye, hol igy szól: „felállhatna egyebek mellett egy jól rendezett műintézet, mely utóbbit annyiból is remélhetjük, miután honfiakban már nem egy jeles művészszel dicsekhetünk. Van Ferenczynk, van Barabásunk, Kisünk és vajjon mit nem kellene megtenni a nemzetnek, hogy Markó-ját sajátjának és határi közt tudhassa,

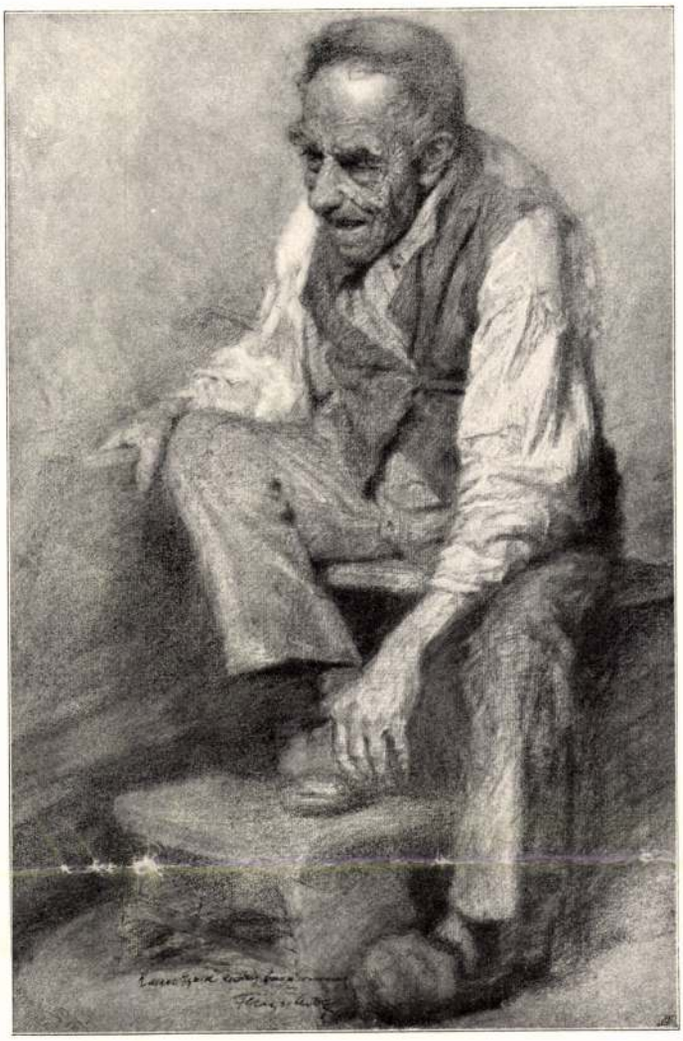

TANULMÁNY
FÉNYES ADOLF RAJZA

azon honfit, kinek munkáját elég egyszer látnunk, hogy tökélye által bámulatra ragadtassunk? Valóban pirulnunk kell, midőn halljuk, hogy némelly hazánkfiai a művészetben magokat majdnem világhiressé tevék, és e nagyság eléréséhez a hon nem nyujta segédkezet; de meg is vagyunk büntetve ezért, mert mi őket csak név szerint birjuk, nem, mi — és csak egyedül talán — tudjuk, hogy hazánk szülöttei; a külföld birja őket egészen, ez ad nekik kenyeret úgy, mint dicsőséget a nélkül, hogy megemlékeznék a nagy mesterek szülőföldjéről; és mi habár méltatjuk is őket némi figyelemre, mit sem teszünk érettök. Haszontalan hirdetik folyóiratink e jeles művészek

magyar származásikat, ez reánk nézve gyaláztatás; csak ha honunk határi közt birandjuk őket, fogjuk arathatni egyedül az óhajtott dicsőséget . . . Nincs tehát egyéb hátra, mint míveltségi és technicai kifejlésünk előmozditására az e' munkában javallott 's bizonnyal nem egészen czélszerűtlen eszközök mielőbbi létesítése". . . .

Azt, hogy vajjon a Széchenyivel 1832-ben közölt terv teljesen azonos volt-e ez újabbal, vagy hogy a régi terv 1841-ig kialakult és kibővült, ma már — adatok hijában — teljes lehetetlen eldönteni. Kétségtelennek csak a következő három dolog látszik: 1. hogy Joo János magyar művészek vezetése alatt álló művészképző iskolát tervelt; 2. hogy az idegenbe szakadt magyar művészek hazai alkalmazásától várta a hazai művészet föllendülését és 3. hogy Széchenyi e tervet komolyan vette, helyeselte, de időelőtti voltára és a saját sokoldalú elfoglaltságára tekintettel, kivitelére nem mert vállalkozni.

A művészetek terén való hátramadásunkat azonban mások is érezték, s hogy tervezgetőkben később se volt hiány, az a tény is bizonyitja, hogy Trefort Ágost már 1838-ban indítványt tett egy Pesten fölállitandó Műegylet létesítésére. Trefort szerencsésebb volt Joo Jánosnál, mert az általa indítványozott Műegylet 1840-ben tényleg megalakult.

Illő, hogy az utókor hálásan emlékezzék meg az úttörők becsületes igyekezetéről a magyar művészet megteremtése körül is.

BAYER JÓZSEF

TANULMÁNY
GLATZ OSZKÁR RAJZA

ADATOK MŰVÉSZETÜNK TÖRTÉNETÉHEZ

JOÓ JÁNOS ÉS EGY MŰVÉSZ-TÁRSASÁG ESZMÉJE 1831—1832-BEN. Bayer József a Művészet 1903-ik évi második számában „Egy Művész-Társaság eszméje 1832-ben és gróf Széchenyi István" című cikkében ismerteti Joó János egri rajztanárnak egy magyar művész-társaság létesítését célzó működését. Elmondja Joó Jánosnak kézirati önéletrajza alapján, hogy Joó Széchenyi hatása alatt a művészet terén úttörésre vállalkozott s ez ügyben levelet is írt Széchenyinek, eléje tárván eszméjét. Közli ezenkívül Széchenyinek Joó levelére adott eddig ismeretlen válaszát is és azután áttér annak vázolására, mi lehetett Joónak terve, s mert Bayer Joó levelét nem ismeri, sejteti a tervet Joónak Budán, 1841-ben megjelent „Nézetek a magyar nemzet műveltségi és technikai kifejlése tárgyában" című műve alapján.

Egészen helyesen azt következteti, hogy Joó tulajdonképpen akadémia-félét tervelt. Bayer ezt értekezése végén így fejezi ki: „Kétségtelennek csak a következő három dolog látszik: 1. hogy Joó János magyar művészek vezetése alatt álló művésziskolát tervelt; 2. hogy az idegenbe szakadt magyar művészek hazai alkalmazásától várta a hazai művészet föllendülését és 3. hogy Széchenyi e tervet komolyan vette, helyeselte, de időelőtti voltára és a saját sokoldalú elfoglaltságára tekintettel, kivitelére nem mert vállalkozni".

A Széchenyi-Múzeum iratainak rendezésénél kitűnt, hogy Joó János levele megmaradt Széchenyi iratai között s így abban a helyzetben vagyok, hogy Joó tervét részletesen ismertethetem.

Joó levelét 1831 december hó 28-án intézte Széchenyihez. Széchenyi az Akadémia megalapításával, Lovakrul s különösen Hitel és Világ című műveivel oly híressé tette a hazában nevét, hogy, számtalan adat bizonyítása szerint, a hazafiak, írók, művészek, mérnökök, ha valami eszméjük támadt, mindannyian hozzá fordultak tanácsért, pártfogásért vagy segítségért. Ilyképpen tett Joó is. Mikor az Akadémia 1831-ben megkezdette működését, saját állítása szerint Joó is azok között volt, akik ajánlkoztak az akadémiai nagy szótár dolgozótársainak (a műszavakra). Nemzeti szempontból Széchenyi fellépése rendkívül nagy hatású volt. Joót is az ő fellépése sarkalta arra, hogy a művészet és kézművesség terén a nemzeti eszme szolgálatába szegődjék. E téren mindenekelőtt szükségesnek tartotta a magyar művészek magyarosítását s a művészetek nemzeti nyelven való kifejezését; szükségesnek azt, hogy mesterembereink műtárgyaikat magyarul nevezzék el és ismerjék, nehogy az idegen nyelv elkerülhetlen szükséges volta mellett a magyartól elszokjanak. Korában már-már azokat nem is becsülték, kik németül nem tudtak, éppen azért a magyar földműves gyermekei, kik a német nyelvet nem tudták elsajátítani, nem igyekeztek mesterséget tanulni.

Így tehát nemzeti szempontból fontosnak vélte azt, hogy a műtárgyakat magyarul lehessen kifejezni s hogy így tanulják a növendékművészek. A nemzeti (az akkori elemi iskola) és a deák (az akkori gimnázium) iskola nem alkalmas erre, a növendékművészek leginkább magyarosíthatók a rajzoló-iskolában (az akkori ipariskola). Itt azonban csak a felszabadulásig tanulnak, akkor a külföldre vándorolván, nagyobbrészt nyelvükre és erkölcsükre nézve elkorcsosodnak s így a rajzoló-iskolák a nemzetesítésnek kevés hasznára vannak.

Ezeken a bajokon csak művész-társaság felállításával lehetne segíteni. Ennek kötelessége volna: a) a művészet minden ágát magyarul kifejezni, b) az egyes ágakat újabb hasznos tárgyakkal, feltalálásokkal gyarapítani, c) az egyes ágak legfontosabb részeit a nyilvános iskolákban tanítani, d) a hazában több helyen létező rajzoló-iskolákra felügyelni és szaporításukról gondoskodni.

Ily társaság felállítása nagy áldozatba kerül ugyan, de egy hathatós pártfogó közbenjárására a felség engedelmével és a haza nagyjainak és polgárainak segítségével könnyen sikerülhetne. Joó ezen hathatós pártfogót Széchenyiben vélte feltalálni.

Íme, ez volt Joónak terve.

Joónak levelében még önéletrajzi adatok is vannak. Megtudjuk, hogy Szegeden született s egy piarista tanára és Vedres István pártfogása és hatása alatt tanult. A nagyon kezdetleges fokon levő szépmesterségekre lévén nagy hajlama, megtanult jól rajzolni, azonkívül gyakorolta magát az építésben, asztalos, lakatos, esztergályos, muzsikacsináló, képfaragó és több más mesterségben. Az asztalosmesterséget meg úgy elsajátította, hogy abba a céh rendje szerint be is iktattatott. Ezenkívül még a zenében is megfelelő jártasságra tett szert. Miután így a szépművészetek terén szépen előhaladt, tanítója azt akarta, hogy piaristává legyen, de ő tanulmányait kibővíteni akarván, a külföldre szeretett volna menni. Pártfogók hiányában azonban csak a haza nagyobb városait járta be s itt idegen művekből annyira bővítette ismereteit, hogy 19 éves korában a temesvári, majd pécsi rajztanítói állásra 2-iknak ajánltatott, 22 éves korában pedig Eger város rajziskolájához hivatott meg. Itt az egri székesegyház építésénél közreműködött s terveit a felségnél s a velencei akadémiánál is bemutatták.

Az életrajzi adatok bizonyítékul szolgáltak a levélben arra, hogy nem tájékozatlan ember szól a kérdéshez s ajánlkozik a megoldásra.

Ezek után pedig halljuk a művészettörténetileg fontos levelet egész terjedelmében.

A levél így hangzik:

Méltóságos Gróf Úr!

Különösen tiszteletre méltó Uram!

Meg engedjen Nagyságod bátorságomnak, hogy ezennel, mint talán egészben ösméretlen alkalmat-

lankodom, egy óhajtásom kijelentésével, melyben Nagyságod ítéletéhez és pártfogásához, mint legbiztossabb parthoz a' Nemzeti ügyben mérészlek ragaszkodni.

Örömmel hallottam a' nagy érdemű Magyar Túdos Társaság valahára kezdetét, és előmenetelét, mellyet én is a' nagy szótár kidolgozásában, a' műszavak megszerzésére nézve segíteni magamra vállaltam. Valóban szükséges is már a' művészeink magyarosítása, vagy inkább a Művészetek nemzeti nyelven való kifejezése, hogy Mesterembereink, kik polgárjaink nagyobb részét, következésképpen a' Nemzetét is teszik, Műtárgyaikat azon tudhassák, és ne kortsosodnának el annyira: hogy azokat Magyarul semmiképp; németül pedig rosszul tanulván, nem értik; és így el kerülhetetlen szükségessé látván az idegen nyelv tanulását, végtére reá adják magokat és az anyaitól el szoknak, minthogy már nem is betsültetnek közöttük, kik Németül nem tudnak; azon falusi földművesek gyermekeik pedig, kik mesterségre mennek, mivel idegen nyelven kéntelenítetnek tanulni a' műtárgyakat, azokat meg nem tanulhatván, többnyire fel haggyák mesterségeket, és így kedveket el vesztvén semmit sem igyekeznek tanulni. — A' műtárgyakat is szükséges tehát Nemzeti nyelven ki fejezni, és azokra nevendék művészeinket meg tanítani. De hogy lehessen az? midőn kitsinkorukban a' deák iskolákat, melly nékik szükségtelen, tán háromnégy esztendeig járják, többnyire csak azért, hogy meg gyengék a Mesterségre; előbb pedig a' nemzeti iskolákban küldetnek, hol írni olvasni tanulnak; azon némely helyeken lévő úgy nevezett harmadik Normális iskolának pedig, hol azok kik mesterségre szándékoznak, külömbfélékre tanítatnak, minthogy még akkor gyenge elméjek; többnyire sikere nintsen. Azon kevés időt tehát, mellyet mesterségek mellett nyerhetnek, szükséges hasznokra fordítani, s ezt leg inkább a Rajzoló iskolában kell tölteniek felséges rendelések szerént. Ez tehát egyedül azon helly, hol a' Művészeket magyarositani lehetne, kivált ha mindenütt ollyan Tanítók volnának, kik azt Nemzeti nyelven is taníthatnák; mert itt tanulják meg mesterségeiknek alapjait. — Ezen nemzetesítésnek azonban kevés haszna lehet, mert bár miképp tanulja is meg nemzeti nyelvén alapjait mesterségének a Nevendék Művész, felszabadulván tudománnyának gyarapítására hazánkból a kevés alkalmatosság miatt idegen Országba vándorol. Ez ugyan szép, de mi haszon háromlik belőle hazánkra? Vissza jövén a' vándor, bámulják szülei, hogy idegen nyelven beszél, mint már többet tudó; anyai nyelvén alig tud szóllani, vagy szégyenl — — — A mellett többnyire meg szokván a' csavargást, a' leg nagyobb korhely, és örökös rosz polgár; hány Földi öszve járta fél Európát is, és egy részeges örökös legénynél egyébb nem lett belőle: igen jól ösmérem őket gyermekségemtől fogva közöttük forogtam — tudom Nagyságod előtt sem ösméretlenek.

Ezeket jó volna tehát vélekedésem szerént hazánkban meg orvosolni egy Művészi társaság fel állításával, mellynek kötelessége lenne a' Művészet minden ágait nemzeti nyelven kifejezni, azokat több újabb szép és hasznos tárgyakkal és fel találásokkal gyarapítani, és azoknak főbb részeit nyilvános iskolákban tanítani, egyszer'smind' a' hazában főbb helyeken fenn álló Rajzoló iskolákra ügyelni, azoknak fogyatkozásairól és idővel többeknek fel állításáról gondoskodni, mellyek ugyan mindeddig a' leg nyomorultabb állapotban vannak és abban is maradnak tán, még a sok foglalatossággal terhelt építtő igazgatás felvigyázása alatt lesznek. — Nagy áldozat kivántatik ugyan egy illyen társaság fel állítására, s azért tán csak szomorúsággal kell reá emlékezni; úgy vélem azonban, hogy egy hathatós indító és pártfogó Úr által felséges Urunk legkegyelmesebb engedelmével, némely hazánk Nagyaihoz és polgárjaihoz intézett fel szóllításra ezen a' haza legnagyobb hasznára leendő díszes intézet könnyen fel állhatna — Pesten, hol hazánkfiainak még azon hasznok is volna, hogy kevesebb költséggel élhetnének a' tanulás ideje alatt mint Bétsben.

A' mi az intézet tagjait illeti, már találkoznának hazánkban, ámbár kevesen is, alkalmas hazafiak, én részemről a' Mechanikát, építést, szóval mind azon mesteremberek tárgyát, kik geometriai mérésekkel élnek, tellyes hazafiui igyekezettel magamra vállalom, és reménylem, hogy a többi tárgyakra nézve is találkoznak hazafiak, kik fel vállalják, és teljesíteni is fogják.

Ezen óhajtásom kijelentésével szükségesnek találom egyszersmind Nagyságoddal magamat, a' ki tiszta hazafiui bizodalommal alkalmatlankodni bátorkodok, megösmértetni. — Én egy szegény, de századok előtt vitézlő familiából születtem Szegeden; Szülőim igen korán az iskolákra fogtak, mellyekben szorgalmatos lévén azokat szerencsémre olly jókor elvégeztem, hogy még elegendő időm volt egyébb hasznosabb dolgok meg tanulására: a jó erkölcsöt és hazafiui szeretetett egy Tdő Atya a' Piárista szerzetből, és boldogult érdemes hazánkfia Vedres István Úr mint kereszt atyám igyekeztek belém önteni, mellyből következett, hogy már kitsinkoromban magamat hazámnak hasznára szenteltem, a' mit mint szegény ifiú a' hasznos dolgok tanítása által eszközölhetni véltem. A' Mindenhatótúl érezvén magamat elegendő elmebéli tehetséggel meg áldatva akármelly tudományok megfogására: ugyan azért minthogy hazámnak legnagyobb hátramaradását tapasztaltam a' szép mesterségekben, mellyekre külömben is nagy hajlandóságom lévén, reá adtam magamat a Rajzolás tanulására, s e mellett az Építés, Asztalos, Lakatos, Esztergályos, Muzsikatsináló, Képfaragó és több illyes Mesterségekben magamat gyakorlottam, legalább annyira, hogy rólok alapos tudományom legyen, kivált az építésben. Azonban ne hogy mindenhez látó, és

mento„/mos Törvényeinek tellyesittésére Posonban Szent András Havának XV. napján MDCCXC. eszten." XXXVIII. Tábla. Színezve; szél. 31·5 cm., mag. 24·5 cm. Jelzése: „Mettzette Berken".

—150. SZENTIVÁNYI GYULA

KEMPELEN FARKAS. A „Művészet" mult évi 343. lapján közölt rézmetszeteinek sorozatát néhány újabban feltalált metszetével egészíthetem ki. Világhírű sakkgépéről három rézmetszetet készített: az egyik elülről, a másik hátulról, a harmadik pedig játék közben mutatja be az androidot. (L. Windisch: Briefe über den Schachspieler des Hrn. von Kempelen, nebst drey Kupferstichen, die di...

A MAGYARORSZÁGI KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉS VELE ROKONSÁGÚ IRODALOMTERÉN 1904-IG MEGJELENT KÖNYVEK KIMUTATÁSA

I. RÉSZ: ÁLTALÁNOS BETŰREND

ABBILDUNGEN von zwei Mosaiken welche im Jahre 1823 zu Várhely im Hunyader Comitate entdeckt worden. (2-r. 20 l. és 1 kőnyom. tábla egész íven.) Hermannstadt u. Kronstadt, 1825. In Comiss bei W. H. Thierry.

ÁBRÁNYI KORNÉL ifj. Az első magyar biztosítók. Benczur Gyula képéhez. Különlenyomat az „Ország-Világ"-ból. (8-r. 16 l.) Bpest, 1883. Első magyar biztosító társaság.

ACKNER, JOAN MICH. Antiqua musei Parisiorum monumenta. (8-r. 24 l.) Cibinii, 1809. J. Barth.

ÁDÁM IVÁN. Néhány komoly szó magyar rajzoktatásunkról. (N. 8-r. 89 l.) Szombathely, 1881. Bpest, Nagel O. bizom. 1.40.

ADATOK, Magyar műtörténeti —, Hesz János tervezete 1820-ban magyar képzőművészeti akadémia felállítása iránt. Ismerteti Ernszt Lajos. (8-r. 14 l.) Bpest, 1898. Az Athenaeum r.-t. bizománya.

ÁGOTHA IMRE. Húsz régi magyar ékítményes tábla a mező-csáthi ev. ref. templom karzatáról 1746. Természet után rajzolva és festve. Kassa, 1891.

AKANTISZ VIKTOR. A vízfestés alapvonalai. Útmutató a vízfestés (aquarell) elsajátítására kezdők, tanulók és műkedvelők részére. 14 képpel. (8-r. 38, 1 l.) Bpest, 1904. Vass József. 1·—.

AKANTISZ VIKTOR. Az olajfestészet. Gyakorlati útmutató kezdők, tanulók és ismétlők számára. Számos ábrával. (8-r. 40 l.) Bpest, 1904. U. o. 1.—.

ALAPSZABÁLYAI. Magyar országos iparművészeti múzeum —. (8-r. 23 l.) Bpest, 1879. Egyetemi nyomda.

ALAPSZABÁLYAI. A magyar országos iparművészeti múzeum ideiglenes —. Bpest, év n.

ALAPSZABÁLYAI. A magyar iparművészeti társulat —. (8-r.) Bpest, év n. Franklin-Tásulat könyvny.

ALAPSZABÁLYAI. Az országos magyar képzőművészeti társulat —. (8-r. 15 l.) Bpest, 1899. Franklin-Társulat könyvny.

ALAPSZABÁLYAI. A szegedi képzőművészeti társulat —. (8-r. 161.) Szeged, év n. Endrényi Imre könyvny.

ALAPSZABÁLYAI. A Nemzeti Szalon művészeti egyesület —. (8-r. 31 l.) Bpest, év n. Hornyánszky Viktor könyvny.

ALAPSZABÁLYAI. U. a. (8-r. 29 l.) Bpest, 1899. Légrády Testv. könyvny.

ALAPSZABÁLYAI. A pesti műegyesület —. Statuten des Pesther Kunstvereins. (N. 8-r. 11 l.) Pesten, 1845. Landerer és Heckenastnál.

ALAPSZABÁLYAI. A photo-club magyar amatörfényképezők országos egyesülete —. (8-r. 11 l.) Budapest, év n. Athenaeum r.-t. könyvny.

ALBUMA. Az orsz. magy. képzőművészeti társulat —. (2-r. 6 kép.) Budapest, 1896. Kádár Gábor.

ALBUMA. Az orsz. magy. képzőművészeti társulat —. Budapest, 1890—97.

semmit nem túdó nevem lenne; az Asztalos mesterséget, mint legtöbb szép és mesterséges darabokkal ékeskedőt, és nagy kiterjedésűt választottam magamnak, mellybe a' Czéhnek rendje szerént be is iktattattam, mellyet is rövid idő alatt a' legnagyobb tökélletességre vittem. Mindezek mellett még kétféle muzsikálásba is tanítattam. Ezen tudományok és mesterségek alapjait meg tanulván drága Tdő tanítóm a' Piarista szerzetbe iktattatott be, hogy néki successora lehessek, de én tudományaimban nagyobb tökéletességet akarván érni, idegen Országokra szándékoztam, s mint szegény ifiú pártfogókat kerestem hazám naggyai közt, de azokat el hibáztam nem ösmervén azon érdemeseket, kiktől meg nyerhettem volna, azt végtére megunván minden pártfogó nélkül hazám főbb Várossaiban igyekeztem tudományaimat tökélletesíteni, s a' mit másképp nem lehetett, idegen munkákból, mellyekhez nagy szerencsém volt, szerzettem meg magamnak, és így jutottam arra, hogy már 19-ik évemben a' Temesvári K. Rajzolás tanítói hivatalra választáskor, a' N. M. K. Helytartó Tanátstól és az Országos Építtő igazgatástól öt társak között második, a' Pétsire választáshoz pedig 12-tő között ugyan azon helyet érdemleném, munkáimra nézve pedig a' leg nagyobb ditséretet: később pedig sok viszontagságaim után elég jókor ugyan, 22-ik évembe, ez előtt 3 esztendővel Eger Városa érdemes polgárjainak erőltető akarattyokra a' N. M. K. H. Tanáts helyben hagyásával Eö Extiája az Egri Érsek által ezen ujonnan fel állítatott Rajzoló iskolának el rendelőjévé és tanítójává választattam: mit tettem azólta; Eger várossa, de leg inkább Érseke meg bizonyíthattya, kivált e most épülő Egri székes nagy templom ki dolgozásában, melly munkáim Érsekünk által már Ő felsége legkegyelmesebb Urunk és a' Velentzei academia előtt is forogtak, s mellynek most készítem tából a' modelljét. Nem mondhatom ugyan, hogy minden előforduló művészi tárgyakat tudok, mert ki az? de bírok oly természeti ösztönnel, melly által minden munkáimban a' leg nagyobb tökellétességet érni vágyok, a' miért is ajánlásomnak megfelelni reménylek. Ez azon leírás, melly által magamat Nagyságoddal valamennyire meg ösmértetni akartam, hosszú ugyan, de való igaz (az egyenes szivűség legfőbb tulajdonom).

Egyébbiránt ha tán irásomban valahol hibáznék, vagy általa Nagyságodnak terhére volnék, méltóztasson hazafiúi nagy lelkével meg botsátani bizodalmát egy hazafiúnak, a' ki Nsádat tellyes érzéssel tiszteli és semmit inkább nem óhajt, mint hazájának leg főbb boldogságát. Méltóztasson egyszersmind Nsád óhajtásom tárgyát, mellynek leg méltóbb elő mozdítója lehetne, ha érdemesnek találná, meg itélni, s mit lehetne reményleni? ha Nsád arra is érdemesítene, egy két sor irással tudtomra adni. Ezekkel midőn ez új esztendőben hazánknak nagyobb előmenetelét óhajtom, Nsád és minden jó hazafiak örömére és ditsőségére magamat Nsádnak hazafiúi szíves indulatába ajánlva, vagyok és maradok Méltóságos Gróf Ur Nagyságodnak

Egerben, December 28-kán 1831-ikben

leghívebb tisztelője és szolgája

Joó János Mátyás

a' Rajzolás és Építtés tud. Professora

*

Széchenyi István Joó Jánosnak „hazafiúi meleg érzéssel teljes sorait" szívesen vette, elismerte nemes célzatát, de ő maga nem vállalkozott az eszme kivitelére, mert idejét fontosabb ügyek foglalták le. —149. Dr. Viszota Gyula

Joó János, festő és grafikus

Honderü, 1845. II. 136-138.

Szelesy: Pesti mükiállitás

J o ó János festő

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
103-108.
"Egy müvész társaság..."

Joó János, festő

Honderü, 1844. I.k. 659.

Vidéki futár

Jó János rajzoló, 1830. körül.

Archaeologiai Értesítő

XLI., 1927., 156–169.

Kunrecsányi Miklós: Esterházy Károly egri érsekcsepházterei.

Joó János, festő és épitész

Müvészet, IV., 1905. 135.

Viszota Gyula: Joó János...

J o o /János/ festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
78-81.
"Bellaágh József"

Grafika, rézmetszet
Egri fürdő, Joó János xxxxx után

Művészet, II., 1903. 346-47.
A Honmüvész képmellékletei

szerte híre ment. A *Társalkodó* hosszú beszámolót ad az Egerben folyó építkezésről s különös figyelmet szentel a templom modelljének,[71] amelyet Joó János, a Pyrker által alapított rajziskola tanára, a régi Szent Mihály templom alaprajzainak felvételezője [72] tervezett és *Gógh János* egri asztalos kivitelezett.[73]

Talán ebben az időben, az építkezés népszerűsítésére készült a Leskó József által ismertetett litográfiasorozat,[74] amely, ha nem is kárpótol bennünket az eredeti Hild-féle tervekért, módot nyujt arra, hogy összehasonlítsuk a kivitelezett székesegyházzal. A litografált rajzok az egri líceum könyvtárából kerültek elő és címlapjuk a következő felírást viseli: „*Planum et Prospectus Metrop. Ecclesiae Agriensis.* Litho Impressum apud Josephum Trentsensky Viennae." A sorozat alaprajzi, oldalnézeti és hosszmetszeti ábrákból áll, a két utóbbi egy-egy másodpéldányával és az alaprajzi lapon a figyelemreméltó *Ivő del.* jelzettel. Kézenfekvő a bécsi litografus elírása s könnyű a névjelzésben *Joó* rajztanár nevét felismernünk, aki mint az egri városi rajziskola építészet és rajztanára és a művészet lelkes harcosa, fönti utalásaink szerint többször került kapcsolatba a székesegyházi építkezésekkel. A Hild eredeti tervén feltételezett s okmányilag már bizonyított oszlopos oldalfolyosó Joó János rajzain már nem szerepel s így csak a kivitelre került épülettel hasonlíthatjuk össze. Az eltérések csupán az alaprajzon még hiányzó, de ma álló kórustartó kettős protodór oszlopsorban, valamint az oldalnézeti ábra kupolarajzán mutatkoznak. A mai székesegyház kupolájáról hiányzik ugyanis egy kis oszlopokkal képzett lanterna és a dob ablaknyílásait is ritkábban helyezték el, mint az a litográfiában szemlélhető.

A főszékesegyház kelet-nyugati középtengelyébe állított hosszmetszeti rajzon látható, szokatlanul magasra felvont középső attika falazása pedig megmagyarázza azt a még ma is élő félreértést, amely szerint

a főhomlokzaton is két torony állott volna s Hild és Pyrker a székesegyházat eredetileg négytornyúra tervezték.

A következő évek természetesen már nem mutathatnak ilyen rohamos, a laikus szemeket bámulatba ejtő haladást. Az aprólékos külső és a belső munkákra kerül sor. A hátramaradt építési jegyzőkönyvek, építőülési határozatok vázlatos képet nyujtanak a befejező munkálatok menetéről. Szabó Sámuel inspektor minden év végén leltározza az elhasznált és a megmaradt építőanyagot. A fiatal Frömberg rajzolómester intézi egy ideig a napszámbérek és munkások fizetését. Maga Hild is időnként leutazik Pestről, hogy az építési főkormánnyal az időszerű kérdéseket személyesen megbeszélje.[75] Így jut az építkezés olyan stádiumba, hogy 1837 május 6—7-én[76] egyszerű és fölemelő szertartással Pyrker érsek az ország minden részéből összesereglett számos főpap, a káptalan tagjai, a papság és a hívek sokaságának jelenlétében a főszékesegyházat és egyszersmind plébániai templomot olajba főtt Szent János evangelista és Szent Mihály főangyal tiszteletére fölszenteli.[77]

Ezután már csak a vakolási, mázolási és aranyozási munkák maradnak, nemkülönben a külső és belső szobrászati díszítés.

Az 1838 május 31-én kelt, (l. okmánytár IV.) „summarium" a kiadások és bevételek összevetését *„manet nihil"*-lel záradékolja és ezzel az építési „cassa" szerepe befejezést nyer.

Az ezt követő kiadásokról, valamint a még befolyó adományokról beszámoló s 1846 december 31-én kelt okmány szerint[78] (l. okmánytár XII.) az *erogatio* és *perceptio* differenciáját, 14.713 frt. 16 kr.-t az érseki pénztár terhére írják.

Azonban még nem volt lehetséges a költségek végső összegezése. Pyrker halála után Hild Pestről levelet intéz

lődött a nemzeti érdeklődés, hogy a magyar élet minden rétegében a politikum diadalmaskodott. Irodalom, nemzetgazdaság, közigazgatás a magyarság politikai küzdőterévé vált; közvetve vagy közvetlenül minden vonatkozásban a magyar sorskérdést vetették föl. A kor tettei a közösségre irányultak s az egyének önzetlenül a nemzet javán dolgoztak. A magyar szellem ekkor talált önmagára; a teljes magyar nacionalizmus ezt a befelé való terjeszkedést jelenti, az önfejlesztést, más népek sovinizmusának imperialista törekvéseivel ellentétben. Ezekben az évtizedekben mutatta meg népünk igaz arcát az önzetlen, áldozatos, dolgos hazafisággal, amivel közüggyé tette az élet minden jelenségét. S ez az általános nemzeti megmozdulás, a magyar öncél, ez népünk eidos entelechiaja, küzdelmes megvalósulása a reformkor, nemzeti multunk legáhitatosabb korszaka. E nagy magyar idők legnagyobb magyarja, e kor személyi példázata, vigyázója és áldozata, Széchenyi, nemzeti öncéluságunkat akkor véli megvalósíthatni, ha képesek vagyunk a magyarság „sajátságait, mint ereklyét megőrizni s szeplőtlen miniméűségében kifejteni, nemesíteni erőit, erényeit."[3] Az ő kora képes volt erre s így szavai meghatározzák a kort. Történelmünk leghazafiasabb korát.

Ez önfeláldozó kor első tettei idején jött haza Rómából Ferenczy, egyelőre ideiglenesen, látogatás céljából; akkor még nem tudta, hogy végleg visszatért. Ekkor már az ő tudatában is szilárdan élt az az elhatározás, hogy megteremti a magyar szobrászművészetet." Büszkén hirdette, hogy nagy dologra vállalkozik, de a feladat méretei még az ő elképzeléseit is jóval meghaladták. A kor lelkendező hazafiasságának hatása alatt, valami naiv nemzeti érzéstől vezetve azt hitte, hogy igazán vérbeli magyar szobrászat csak akkor alakulhat ki, ha művészeink magyarhoni márványból faragják ki műveiket. Első tennivalójának szobrászatunk érdekében azt tekintette, hogy hazánk területén használható márványt kutasson fel.[4] Hazatérésének idejétől s főleg 1825 tavaszától majd négy éven át, fáradtságot és költséget nem kímélve, ásatott a magyar

[3] Szekfü Gyula: A mai Széchenyi. Budapest.
[4] Szendrei—Szentiványi: Magyar képzőművészek lexikona. 483. l.

márvány után. Kissé furcsa, de tökéletesen őszinte párhuzama ez az Akadémia alapítását lehetővé tevő anyagi áldozatnak, hiszen Ferenczy ez évek alatt Csetnek, Tiszolc, Szánka, Moldva, Dognácska fölkutatására Keleti Gusztáv közlése szerint negyvenezer forintot költött,[5] míg végül Ruskicán valamennyire használható márványt talált. Rudnay Sándor prímás anyagi támogatását teljesen erre a nemzetinek vélt célra fordította. Ferenczy ekkor öneszmélésének lázas korszakát élte; magyarsága és művészi hivatása tudatosodott benne s minden tettét e tudatához mérte. Céljait igazolva látta egyre halmozódó sikereiben, az egyre szaporodó megbízatásokban és a megbecsülésben, mely körülvette. Ez a forró fogadtatás és a magyar márvány rögeszméje elfelejttették vele Rómát, a további tanulmányi kötelezettségeket s átengedte magát a fejlődő nemzeti élet sodrának. Kellemesebb szerep Budán számottevő hazai kultúrtényezőnek lenni, mint Rómában szobrásznövendéknek. A sikerek elnyomták a tanulóévek lelkiismereti intését s a korai diadalt már csak a kitartó rajongóknak és műtörténészeknek lett alkalmuk megbánni, kudarcteli évtizedek és a szigorú történelmi kritika távolából.

Ferenczy türelmetlen hazafi volt, a nemzeti célt a saját mestersége területén gyorsan és maradéktalanul meg akarta valósítani. Nem egészen két évvel Rómából való hazatérte után 1826-ban a pozsonyi országgyülés alsóházához tervezetet nyujtott be egy magyar szobrásziskola felállítására. Elgondolása szerint ez az intézmény „hírt és dicsőséget szerezne a magyar névnek."[6] Ferenczy felülmulta kortársait hazafiúi szempontjaiban, legalább is kevesen voltak, akik a saját pályájukon ilyen szélsőséges nemzeti kívánalmakkal léptek volna fel. Az országgyülés még csak tárgyalásra se tűzte indítványát s így Ferenczy még dicsősége teljében is könnyen gondolhatta, hogy közönyös korban él. Mit gondolhatott a negyvenes években, keserves bukása idején, a nemzeti érzés hőskorában?

Egy ifjú rajongó kor nem lehet mentes a túlzásoktól, a

[5] Keleti Gusztáv: Művészeti dolgozatok, Budapest, 1910.
[6] Dr. Wallentinyi Dezső: Ferenczy István levelei. Rimaszombat, 1912. 70., 71. sz. Öccséhez.

lelkesedés könnyen végletekbe kergeti a lelkeket. Kedves példa erre Guzmics Izidor hazafiúi elképzelése a kor egységének megteremtésére s így a nemzeti erő fejlesztésére. 1823-ban közli tervét egyik levelében Kazinczyval.[7] Eszerint a katolikusokat és protestánsokat egyetlen egyházban, valamiféle külön magyar egyházban kellene összefogni s így megszűnne a vallási viszályok lehetősége. „Ahogyan nyelv és alkotmány egy", úgy a vallás is legyen egy s a hívők találkozzanak egy „nemzti religio"-ban, a nemzeti egység egyházában. Bensőségesen és aggodalmasan magyarok voltak ez idők rajongói és hazafias hitüknél csak ártatlanságuk volt nagyobb. Közülük néhányat egyoldalúan sovinisztának lehetne tekinteni, ha nem volna bizonyos jóhiszeműségük. Igy szinte bűnösen túlzásba vitte a nemzeti érzést Horvát István magyar őstörténeti „rajzolatai"-val.[8] Az etimológiai magyarkodásairól ismert professzor, mint tudjuk, a Biblia, az ó- és középkori történelem alakjait és eseményeit a magyar multhoz kapcsolta, a földrajzi neveket Elő-Ázsiától az Atlanti-Óceánig magyar eredetűeknek nyilvánította. E szittya végletekkel szemben, s velük párhuzamosan már hosszú évekkel előbb jelentkezett a kemény önbírálat hangja, Berzsenyi, Kölcsey, Széchenyi figyelmeztető-feddő írásaiban; természetes, hogy nem szívesen figyeltek rájuk. Guzmics magyar egyháza, Ferenczy lelkendező szobrásziskola alapítása, Horvát István szóferdítései e kor nemzeti optimizmusának, hazafias telhetetlenségének útjelzői a negyvenes évek rózsaszínű magyar álmai, Kossuth lángoló képzeletének szép tervei felé. A zsémbelődőket nem volt kellemes hallgatni s az ártatlan öntömjénezés idején nemzeti bűnökkel foglalkozni. A pesszimistákat csak az 1849-es esztendő igazolta, de Ferenczy már majd tíz évvel korábban megtanulta őket tisztelni.

A korszak uralkodó jellege a látszólagos ellentétek ellenére is mindig azonos volt, a nagy hazafias cél követésében egyazon nemzeti szellem vezette az embereket. Mindenki egyformán az ország javán dolgozott, csak az eszközökben, a módszerekben voltak különbségek. A kor vezető alakjai pedig

[7] Dr. V. J.: Kazinczy levelezése. 18. k.
[8] Pintér Jenő: Magyar irodalomtörténete. V. k. 1932.

vérmérséklet szerint sorakoztak föl a nemzetépítés különböző módszerei mellett. Az eljárások helyessége lehetett vita tárgya, a cél soha. A történetírás optimista és pesszimista nemzetfelfogást ismer e korral kapcsolatban: a hevülékeny, könnyen lelkesedők mellett a meggondoltak, az aggódók történelmi tipusa is meghatározható. Politikatörténetileg liberalizmusról és reformkonzervativizmusról szól a szakirodalom. Az egyik módszer sürgető, a másik alapos, eredményük mindenképpen a hazafias tettek sora. S mert a bizakodóbb (lehet, hogy elhamarkodottabb) hangulat egyre erősödött, a művészet rohamosan terjedhetett a társadalmi élet szélesebb rétegei felé. (A pesszimista hajlamúak egyelőre „időelőttinek" tartották még honunk számára a „szépmesterségeket".). A nagyarányú építkezésekkel kapcsolatban sok díszítő szobrász kap munkát. Ekkor épül az esztergomi bazilika, az egri főszékesegyház, akkor kerül sor a budapest-józsefvárosi és erzsébetvárosi templomok plasztikai díszítésére, a pesti építkezések közül Pollák és Hild magánmegrendelései mellett a Városháza átépítésével, a régi Vigadó, a Ludoviceum, az Üllői-úti laktanya stb. keletkezésével kapcsolatban nyílik alkalom lázas kőfaragói tevékenységre. A Ferenciek terének kútpályázata 1828-ban tanulságos seregszemléje ama idő szobrászi lehetőségeinek, Dunaiszky Lőrinc és a Kauser-Kasselik-Feszl dinasztiák mellett új név is vetődik föl, Uhrl Ferencé; a működése elején álló Pollák Mihály maga is négy tervvel vesz részt a pályázaton.[9] A művészi igény azonban inkább az arcképszobrok elterjedésével s néhány művészi kivitelű síremlék feállításával jelentkezik. Ezek Ferenczy legtevékenyebb évei, kiválóbb mellszobrai (Ürményi József, Rudnay Sándor, Sándor Móric gróf, Kazinczy) és síremlékei (Kultsár-, Rhédey-emlék) mellett az új esztergomi bazilika részére ekkor készül el Szent István vértanú szobra, Ferenczy egyik legderekabb műve.[10] Mind többekben támad föl a művészi érdeklődés s Ferenczy mellett már más kisebb-nagyobb név is megfordul a köztudatban. A „festészek" közül többen népszerűségre tesznek szert, maga

[9] Marczevicz Erzsébet: A pesti Ferenciek-terének kútpályázata. Adatok a pesti szobrászat történetéhez a XIX. század elején. Budapest, 1931.

[10] Szendrei—Szentiványi: I. m. 484. l.

Barabás Miklós ez időtájban, a harmincas évek legelején indul el az elismerés útján, hogy „jól találó" arcképeinek, illetőleg közvetve befolyásos megrendelőinek segítségével majd Ferenczy mellé kerüljön.[11] A művészet szeretetének elterjedése arra int néhányakat, hogy ez érdeklődés kielégítése magyar művészek munkáival történjék s ezt biztosítandó a magyar művészi nevelés és a magyar művészi élet megszervezésére terveket készítsenek. Jóo János, ez a jámbor egri rajztanár, aki — mint ahogy bemutatkozó soraiban olvashatjuk — „az egri székesegyház építésénél is közreműködött s terveit a felségnél s a velencei akadémiánál is bemutatták",[12] 1832-ben Széchenyihez írt levelében egy magyar művésziskola eszméjét veti fel. Ferenczy egyoldalú tervével szemben a képzőművészetek mindegyikének tanítását javasolja. Fontosnak tartja, hogy a művészeti szakkifejezésekre magyar szavakat keressenek és az idegenbe szakadt művészeink honi alkalmazáshoz jussanak. Széchenyi helyeselte az ismeretlen levélíró előterjesztését, de az időt még nem érezte elérkezettnek ez előterjesztések megvalósítására.[13] A svéd eredetű magyar nemessé lett Sturmann Mártont nagyon foglalkoztatta egy képzőművészeti akadémia eszméje, ezt viszont Dessewffy és Teleki József tartották időszerűtlennek.[14] Egyelőre 1834-ben egy rajztanoda nyílt meg Pesten, valami Weisenberg J. G. vezetésével.[15] Valami mégis megvalósult ezekből az elképzelésekből 1839-ben, amikor megalakult a pesti Műegylet, képzőművészeti multunk első közönségszervezete. Hogy ez létrejöhetett és a valóságban tevékenyen működhetett, az csak az erőteljesen fejlődő hazai művészeti élettel kapcsolatban volt lehetséges. Lassanként élő és ható kultúrcselekedetté vált képzőművészetünk világa, egyre nagyobb figyelemmel fordultak feléje a kortársak és egyre több elismerést kaptak művészeink a korabeli lapok hasábjain. Élesen kiválik e lelkesedő hangulatból egy ünneprontó, rosszakaratú hang. Novák Dániel,

[11] Genthon István: Az új magyar festőművészet...
[12] Dr. Viszota Gyula: Jóo János és egy művésztársaság eszméje 1831—1832-ben. Művészet. 1905.
[13] Bayer József: Egy Művész-Társaság eszméje 1832-ben és gróf Széchenyi István. Művészet. 1903.
[14] Vayk: Régi magyar mecénások.
[15] Kósa János: Pest és Buda elmagyarosodása...

azon idők ujságírásának púpos élősdije állandóan gáncsolta művészeinket, törekvéseiket semmibe se vette. Budán 1835-ben kiadott „Hajdan-, közép- és újkori híresebb képírók, szobrászok és rézmetszők életrajza" című könyvében magyarországi mestert "nem talál csak egyet is kiről joggal említést tehetne." Pedig egy évvel később Fényes Elek „Magyarországnak s a hozzákapcsolt tartományoknak mostani állapotja statistikai és geographiai tekintetben" című kikerülhetetlen forrásmunkává lett művében azt írja: „a szépművészet Budapesten miveltetik, s majd mindenben jeles művészeket mutatunk, mint Barabás, Dunaiszky, Donát, Ferenczy, Gschwindt, Hillrich, Karacs, Piesche, Szentpétery, Szijj nevek". Még a statisztikus is hazafias lett, amikor komoly törekedést látott. Novák, aki később Ferenczy legdühödtebb ellenfele volt, továbbra is kicsinylően nyilatkozott művészetünkről. Hogy amit életében művelt, torz volt, mutatja halála. A szabadságharc kezdetén a németek pártjára állt s Buda visszafoglalása után, Görgey csapatainak bevonulása idején hazaárulásért kivégezték.[16]

A nemzet politikai öntudata mellett kulturális önállóságának a tudata is hatalmasan megnőtt ezekben az évtizedekben. Az úttörők eleinte csak azon fáradoztak, hogy a művészet puszta szeretetét oltsák be kortársaikba, később már nemzeti igények is támadtak a művészettel szemben s az ujságok hasábjain megkövetelték a magyarságot a művészektől. 1811-ben Kazinczy még két bécsi festőt, Fügert és Kreutzingert ajánlja s a behívott művészekkel reméli a művészet magyarhoni terjesztését elérni. 1843-ban viszont a Pesti Hirlap támadást intéz a pesti városi tanács ellen, „mert úgy hírlett, hogy a városháza oromzatára szánt tizenegy jelképes szobrot a bécsi Kliebernél akarják megrendelni", ahelyett, hogy pesti szobrászokat foglalkoztatnának. Ez a kor a nemzeti szellem kötelező és követelőző fejlődését jelenti kulturális téren s egyre többen akadtak elszántan szigorú magyarok, akik a nemzeti szempontokat számonkérték. Ismeretes, hogy még Kazinczyt is megtámadták az ifjú nemzedék kritikus magyarjai, amikor a halála előtti évben, 1830-ban lefordította magyarra Pyrker

[16] Meller Simon: Ferenczy István.

László velencei patriarcha és egri érseknek, az egri székesegyház építtetőjének és Marco Casagrande megbízójának német nyelven írt, „klopstockos" hőskölteményét, Perlen der heiligen Vorzeit, Szent Hajdan Gyöngyei címen. A széplelkű főpapot a haza szégyenének nyilvánította az ifjú nemzedék, mert magyar létére német nyelven írt; a megbélyegzés azonban tulajdonképpen a fordítót érte, aki magyar litterátor lévén súlyos bűnpártolást követett el. A legjellemzőbb a támadásra, hogy azt a Kritikai Lapokban Toldy (Schedel) Ferenc, a budai német család sarja intézte az ifjabb nemzedék tanítómestere ellen. A kor nem ismert kíméletet a nemzetiség kérdésében. „Kisfaludy Károly — például — aki családtagjaival németül levelezett, felháborodva utasította vissza az ajánlatot, hogy németnyelvű folyóiratba írjon."[17] A magyar követelések képzőművészeti területen is folytatódtak s sokszor előfordult, hogy a bírálat zsinórmértéke a nemzeti szellemhez való hűség volt. Hazafiú szempontból kemény támadások indultak a nem régen alakult Műegylet ellen.[18] Frankenburg (!) kifogása szerint az egylet német szellemben működik, a honi művészeket és művészetet nem pártolják, „a műlapokat kőre vagy rézre rajzoltatás végett Münchenbe és Drezdába küldik". „Annyi bizonyos, hogy a pesti Műegyesületnél magyartalanabb egylet nem volt hazánkban" — szólt a sovén bírálat vége. 1846-ban az Életképek folytatta a támadást és azzal vádolta az Egyletet, hogy műbírálói között több a német szellemű úr, mint a magyar érdekek pártolója s ezért nem támogatják a magyar festészeket. A nemzeti túlzás még Ferenczy működésében is hibát talált, mert a jeles honi szobrász ahelyett, hogy zsinóros ruhában mintázná meg alakjait, tógával díszíti azokat.[19] Liszt Ferenc életnagyságú szobra, melyet Dosnyay Károly a Műegylet 1840. évi első tárlatán állított ki, a nagy zenészt magyar ruhában ábrázolta.[19a] Ekkor kezdenek az építészetben is látható nemzeti jelleget követelni. 1845-ben a Társalkodó az Országházra kiírt pályázatról szólva azt kö-

[17] Szerb Antal: Magyar irodalomtörténet.

[18] Bayer József: A pesti műegylet első kezdeményezői és első megtámadói. Művészet. 1903.

[19] Pesti Hirlap. 1843. jan. 22.

[19a] Szendrei—Szentiványi: I. m. 395. l.

vetelte, hogy a tervek nemzeti szellemet fejezzenek ki. A következő évben pedig a nagytekintélyű Hild József tervét a leégett miskolci szinház pótlására azért utasították vissza, mert az idegen stilusban készült.[20]

A hazafiúi lelkesedés nem ismert gátakat. Éppen az a szép e korban, hogy a nemzet fiatalos felbuzdulása a szellemi életnek mindent magával ragadó lendületet adott, ami alól senki sem vonta ki magát. Egyetemes célok, közérdek mozgatták meg az egyéneket és közömbös lelkek alig maradtak. Hogy hazánk csodálatosan termő korát éli, azt a korabeliek is érezték és méltóan részt akartak venni benne. A hatalmas igyekezet meghatotta a kortársakat és együttműködésre késztette őket. Egy hazafias kort nem annyira a nemzeti érzés jellemzi, mint inkább a tettek, melyek e nemzeti érzésből sarjadnak. S ezek a cselekvő évtizedek megtanítottak arra, hogy magyarnak lenni nemcsak születés, de eredmény is, nemcsak nemzeti örökség, de munka és építés. A kor a magyar nemzeti erő nagyszerű példázatait hagyta az utókorra. A német származású Toldy Ferenc irodalomtörténetírásunk atyja lett, aki bámulatraméltó munkaképességével egy tudományág örökkévalóságának idejére összeállította a magyar irodalomtörténet alapanyagát. E korszak nemzeti hatóereje egy másik ifjún, egy kassai német kereskedőcsalád sarján is megmutatkozott, Henszlmann Imrén, nevezzük a magyar művészettörténet-tudomány atyjának. Toldyhoz hasonlóan ő is mint orvos kezdi pályáját, művészi hajlamait követve német nyelven szépirodalmi műveket ír. Kerülő úton sértett hazai önérzete jegyzi őt el a magyarság sorsával, ugyanis nem bírva el az igazságtalanságot védelmébe veszi hazáját a nemzetiségi kérdésben ért külföldi támadásokkal szemben. Lipcsében 1842—44-ben kiadott időszaki lapja, a Vierteljahrschrift aus und für Ungarn a magyarság önigazoló ajánlólevele volt Európa felé, amelynek hasábjain a legilletékesebbek, Kossuth, Pulszky, Trefort tájékoztatták a külföldet a magyarhoni állapotokról. Henszlmannt csodálatos-gyorsan magához hasonította a magyar nemzeti szellem. 1841-ben, huszonnyolcéves korában jelent meg alapvető széptani tanulmánya, Párhuzam az ó- és az új-

[20] Lyka Károly: A táblabíró-világ művészete.

kori művészeti nézetek közt, különös tekintettel a művészeti fejlődésre Magyarországban; az első magyar elméleti munka, amely nemzeti követelményeket állít föl a művészettel szemben. A romantikus esztétika ismerte ezt a felfogást, mégis föltételeznünk kell a magyar korszellem hatását Henszlmannra, mert a jellemzetesség, változatosság, eredetiség mellett a nemzeti sajátságokat sokkal feltünőbben hangoztatja, mint a korabeli elméletírók, akik általában a tompább kifejezésű couleur locale-t értik ezalatt. Ellenállhatatlan hatású korszak volt az, mely hazafiúi nézeteit egy idegen nyelvű (nem idegen származású) szerző tollával fogalmazta széptani elvvé.[21] E az elv mindig irányadó lehet a magyar művészek számára: „nézzük meg a régi mestereket, kikben nemzeti jellem volt s tanuljunk tőlük, hogy kell a művészt környező életből nemzeti művészetet alkotni.“ Henszlmann fiatal éveinek ilyen benyomásai után, külföldről visszatérve, a hatvanas években a középkori magyar művészet szorgalmas felkutatója lett, a hasonló sorsú, csak lehetőségei révén termékenyebb Toldy tanártársa a pesti egyetem bölcsészeti karán. Elmondhatjuk, hogy ez elszántan nemzeti kor nyeresége ő, mint Toldyt, őt is a reformkor lázas hazafisága szerezte meg a magyar tudomány számára.

A magyar törekvések együttjártak az élet minden területén, a kortársak ösztönösen úgy cselekedtek, mintha megegyeztek volna, hogy a legteljesebb összefogásban küzdenek a nagy nemzeti célért, a haza javáért. Széchenyi munkás, együttműködésre intő szelleme nem volt idegen a kor embereinek, még ha a legnagyobb magyar személyét borongó nemzetféltése lassanként el is távolította e lelkendező és túlzottan reménykedő idők hangos világától. Kazinczy egyetemes törődése mindennel, ami a magyarság kulturális lehetősége, példaként állt a kor szellemi emberei előtt. Történeti szemszögből most már jelképesnek vehető az a találkozás, amely a visegrádi hegy alatt történt, amikor Kisfaludy Károly az irodalmi vezérség felé tartó író és műkedvelő festő egyidőben festette meg a történelmi romokat Markó Károllyal, egy európai hírű művészpálya gyanutlan kezdőjével. Ezekben az évek-

[21] Korach K.: Henszlmann Imre művészeti elmélete, Budapest, 1902.

ben sajtó, irodalom, képzőművészet, egyetemes magyar művelődés együttes útra indultak, ha eredményeik műfaji természetük és fejlettségük következtében értékben különböztek is. A jóhiszeműség és várakozás egyforma volt minden szellemi termékkel szemben. Az 1830-ban megindult Közhasznu Esmeretek Tára gondosan figyelmet fordít már a képzőművészet legkisebbjeire is, munkatársai közé Ferenczyt is bevonták. Egyébként Ferenczy személyével művészetünk polgárjogot kapott a magyar szellemi élet körében is, irodalmunk nagyjainak jóbarátja volt, szalonjaik, legszűkebb körű társaságaik állandó látogatója. Ő mintázta az Akadémia alapításakor kiadott emlékérmet, megbízást kapott a nagyszerű metrumokért akadémiailag is fölfedezett kedves öreg Virág Benedek emlékművének elkészítésére, sőt 1832-ben az Akadémia levelező tagjává választották. Népszerűsége és művészi hivatása révén ezidőben komoly szolgálatot tett az irodalomnak, a Kisfaludy Társaság megalakulásával kapcsolatban. Kisfaludy Károly halála után közvetlenül az Auróra írói gyüjtést indítottak irodalmi vezérüknek és a közönség kedvencének felállítandó szobrára, melynek elkészítését Ferenczyre bízták. A gyüjtés nem várt sikerrel járt, aminek nem kis részben a sikerei csúcsán álló Ferenczy személye volt az oka, akinek foglalkoztatása csak növelte az elhalt író rajongóinak adakozó kedvét. Az összegyült összeg jóval meghaladta az emlékmű költségeit s így lehetővé vált a Kisfaludy Társaság megalapítása, az első országos hatású irodalmi nagyúr emlékére.[22] Még szerencse, hogy így alakult e szobor ügye, mert a Múzeum-kert raktáraiban ide-oda hányódott, majd Ferenczy halála után hosszú idővel és az eredeti tervtől súlyos hátrányára eltérően föállított emlékmű helyett legalább a Társaság hirdethette Kisfaludy Károly dicsőségét. Ez évek kulturális együttműködésének bensőséges bizonyítéka, hogy Fáy Andrásnak Bélteky-ház című regénye, írói munkásságának legkiválóbbja „Ferenczy Istvánnak, hazám lelkes művészének, barátomnak" ajánlva jelent meg 1832-ben. Toldy Ferenc a legújabb kutatások szerint szintén kapcsolatba hozható a korabeli szobrászattal. Egy róla és egy a nejéről a harmincas évek elején készült,

[22] Dr. Hoffmann Edith: Ferenczy István Kisfaludy szobráról. Művészet. 1912.

kelheimi kőből faragott domborművű arcképéről (ma a Magy. Történeti Múzeum Éremtárában) feltételezhető, hogy azokat Böhm József Dániel, a magyar művészexport e nagysikerű képviselője, a császári és királyi pénzverde vésnöki akadémiájának igazgatója csinálta.[23] A sajtó, amely a Kisfaludy emlékkel kapcsolatban már megmutatta együttérző támogatásra való hajlandóságát, állandóan foglalkozott művészeinkkel és figyelmeztette a közönséget képzőművészetünk eseményeire. Miután 1833-ban Birly doktor váciutcai házának homlokzatán fölállították Pest külső képére később oly jellegzetessé vált Nagy Kristófot, a Honművész többször is említette a szobrot. 1833 december 1-én számot ad arról, hogy a szobrot „tegnapelőtt szabadították föl a fölállítása végett elébe rakott deszkaállványtól s most már az előtte egybesereglő sokaságtól mindegyre bámultatik." A Nagy Kristóffal kapcsolatban ugyancsak a Honművész két ellentmondó hírt is közölt, 1833 70. száma szerint a szobor készítője Bauer Mihály, az 1833. 75. száma szerint viszont Pauer József. Nagy szolgálatrakészségük fejtörést okozott a szakirodalomnak. Szana Tamás szerint az előbbi,[24] Marczevicz Erzsébet szerint az utóbbi[25] híradás felel meg az igazságnak. Ha megbízhatók nem is voltak a kor ujságírói, jóhiszeműségükben nem lehet kétség. A sajtó hosszas sürgetésére 1839-ben Pesten egy vármegyei bizottság alakult, melynek rendeltetése a hazai művészet támogatása volt. A bizottság további céljául azt tűzték ki, hogy lépéseket tesznek elhúnyt nagyjaink emlékének megörökítésére. Első tényked ésük a gyerekfővel Pestre került Faragó József, ez ifjú szobrásztehetség megsegítése volt, majd Ferenczy Mátyás-emlékének kivitelén fáradoztak. Faragó maga sokat köszönhet a sajtónak.[26] A Pesti Hirlapban Burián és Vahot Imre „tehetségének kimüvelése végett szózatokat intéztek érdekében a jószívű honleányokhoz." Taníttatása így vált lehetővé. Az érdeklődés egyre nőtt szellemi életünk iránt, ekkor már lehet közvéleményről beszélni, amely figye-

[23] Huszár Lajos: Toldy Ferenc és neje kőbefaragott arcképe. Magyar Művészet. 1938.
[24] Szana Tamás: Száz év a magyar művészet történetéből. Budapest, 1901.
[25] Marczevicz Erzsébet: I. m.
[26] Adatok művészetünk történetéhez. Művészet. 1902. 74. l.

lemmel kísérte művészetünket, a kulturális események hatottak az emberekre és véleményt váltottak ki belőlük. Különleges esemény volt a magyar értelmiség számára például az az eset, hogy „amikor Titkos Albert festő Bécsbe költözött, maga Kossuth írt sajnálkozó cikket a Pesti Hirlapban."[27] Biztos, hogy az egész kor találkozott kulturánk körül, ha nagyjaink is ott találkoztak. 1846-ban a Honderű aláírási íveket bocsájtott ki Dósnyay Károly festő-szobrász érdekében és egy ilyen ívet Liszt Ferenc is magára vállalt.[28] Senki se maradt ki a nemzet nagy szellemi összefogásából.

A nemzeti szempontok a művészeti tárgyválasztásban is éreztették hatásukat. Az egyetemes áramlatok a közönbös mitológiai témáknak kedveztek, a romantika is inkább az átlag történelemből vette tágyát, a helyi színt, a regényes mesét kereste benne és nem a nemzeti jelleget. Magyarországon elég hamar jelentkeztek azok a törekvések, amelyek a történelem személyi példázatait akarták kihangsúlyozni a művészetben, a hazafiúi erények, a nemzeti dicsőség hordozóit az elmúlt időkből az új kor nemzeti küzdelmeinek mintaképéül fölelevéníteni. A tényszerű historizmus tehát nem a közönségdrámák hatásnövelő történelmisége, nálunk a nacionalizmusnak és nem a romantikának a következménye. Művészeti téren határozott értékmegkülönböztetést jelentett a történelmi tárgy és Kazinczy valószínűleg egy egész kor széptani elvei szerint mondott véleményt, amikor pesti látogatása alkalmával a vármegyeháza és az egyetem arcképeiről azt írta, hogy azoknak „kevés artistai becse van, de annál több históriai".[29] Ferenczy már pályája elején hivatásszerűen érezte nagyjaink ábrázolásának nemzeti szükségét. A magyarbarát Hormayr említett felszólítása a történelmi témákat illetően időszerint el se juthatott hozzá Rómába, amikor ő már a Csokonain dolgozott. Hogy nem hiába, bizonyítja az a hat ünneplő költemény, amely a szobor debrenceni megérkezése alkalmából Péczely „Pallas Debrecina"-jában megjelent. Ferenczy regényes magyarázatot adott történelmi érdeklődésének. Szüleihez írt le-

[27] Genthon István: I. m.
[28] Lyka Károly: I. m.
[29] Entz Géza: A magyar műgyüjtés történetének vázlata 1850-ig. Budapest, 1937.

velében elmondja,[30] hogy álmában megjelentek neki a magyar mult nagyjai, Hunyadi, Zrinyi, Horvát Ádám eposzköltő, (a „Hunnias vagy Magyar Hunyadi" szerzője) és Gyöngyösi, „mindnyájan egy hangon felkiálták: Ne hagyj meghalni!" Ekkor elhatározta, hogy emlékműveket fog mintázni róluk. Röviddel e levele után egy domborművet ábrázoló rajzot készített Hunyadi János életéből vett jelenettel. Négy évvel később, 1824-ben talán az álom szellemében cselekedett, amikor a nádor ösztöndíjának megvonása után, az újabb anyagi támogatást váró idegőrlő napokban a Hunyadi János és László bronzérmet készítette.[31] A tudatos historizmus e szerény munkával jelent meg a magyar képzőművészetben. A folytatás sokáig váratott magára s akkor is szerény tehetségű festők művei révén történt. A harmincas évek elején Weber Henrik, Spiro Ede, Balassa Ferenc és mások már több történeti tárgyú képet festettek. Ezidőtájt keletkezett egy Hunyadi Mátyás mellszobor s ezt állítólag Bauer Mihály, a budai szobrász készítette. E folyamat kedvezőbb körülmények között fontos állomáshoz juthatott volna 1834-ben, Ferenczy első konkrét tervének megvalósulása esetén. Ez év nyarán a Rhédey síremlék felállítását személyesen ellenőrizni Nagyváradon járt, ahol a Kolozsvári testvérek elpusztult monumentális Szent László szobrának emléke egy hasonló mű elkészítésére ihlette. Dicséretre méltó szándék, mert nemcsak nemzeti multunk dicsősége, de művészettörténeti hagyomány is vezette a tervezőt. Ferenczy kapcsolatot vett föl Lajcsák Ferenc nagyváradi püspökkel és megbízást kért egy vörösrézből vert lovasszobor elkészítésére, a király önmagában 9 láb lett volna.[32] A Káptalan nagynak találta a költségvetést és a tárgyalások megszakadtak. Lyka úgy véli, annak Ferenczy protestáns volta volt az oka. A visszautasítást jelképesnek vehetjük, tíz évi állandó emelkedés után megtorpant pályájának lendülete és ezidőtől egyre kevesebb megrendelést, egyre kevesebb dicsőséget kap. Furcsa véletlen, hogy Nagyváradra való elutazása napján írta meg ismeretes végrendeletét, amelyben a sikerei csú-

[30] Dr. Wallentinyi Dezső: I. m.
[31] Meller Simon: I. m.
[32] Biró József: Nagyvárad barok és neoklasszikus művészeti emlékei. Budapest, 1932.

csán álló szobrász oktalanul pesszimista hangokat ütött meg. A történelmi szobrászat fejlődése újabb akadályokba ütközött, amikor Ferenczynek egy szigetvári Zrinyi emlékre vonatkozó tervei se találtak kellő visszhangra az illetékesek körében. Amit az egyes műpártolók révén nem lehetett megvalósítani, azt a közönség együttes megmozdulása közel vitte a megvalósuláshoz. A nemzet már szép példáját adta adakozó készségének a Kisfaludy Károly emlékművével kapcsolatban, 1839-ben újabb fölbuzdulás mozgatta meg a magyarokat. Ahogy Szana Tamás írta: „politikai események által fölvillanyozott közszellem rendszerint az emlékszoborban szokta föltalálni azt az eszközt, melynek útján a művészetek terén nyilatkozhatik."[33] Tömeglélektanilag a legjobbkor támadt az a gondolat Ferenczy barátaink körében, hogy Mátyás királynak közadakozás útján hatalmas emlékszobrot állítson a nemzet. Az értelmi szerzők eredetileg csupán Ferenczy „fölsegélésére" szánták ezt a tervet, a korhangulat azonban a történelem iránti kegyeletté szépítette e szándékot. A kortársakban a nemes cél megint fölgyujtotta az egyre lanyhuló lelkesedést Ferenczy iránt, a nemzeti művelődés ügye a történelmi visszaemlékezés ünnepévé lett. Még a műtörténeti bírálat is meghatódott e hazafiúi megmozdulástól. E kor szobrászatával és Ferenczyvel szemben kérlelhetetlen Pasteiner Gyula hangja ellágyult s szimbolumot látott, negyven évvel később, mikor arra gondolt, hogy a nemzet „legelőször annak tervezett szobrot, akinek uralkodása a XV. században volt a művészetnek utolsó korszaka Magyarországon."[34] Köztudomású, hogy Ferenczy képességei gyengébbek voltak, semhogy eleget tudott volna tenni a nagy feladatnak, a kísérlet mégis éles bizonyítéka a kor történelmi érzékének, a magyar mult nagy nemzeti szerepének. A Mátyás-emlék gondolata annyira föllelkesítette a kortársakat, hogy Ferenczy gyarló mintáit ért kemény bírálatok után is még évekig foglalkoztak a szobor fölállításával. E mozgalom elterjedtségének köszönhetjük egy Bécsben tanuló fiatal magyar szobrász, a poprádi születésű Alexy Károly

[33] Szana Tamás: A magyar művészet századunkban. Budapest, 1890.

[34] Pasteiner Gyula: A magyar szobrászat. Budapesti Szemle. 1883.

megjelenését képzőművészetünk történetében. 1844-ben kisméretű gipszmintát készített a Mátyás szoborhoz, amelyet először Pozsonyban, „a rendek táblájáu az elnöki szék mögött állított ki", majd Pestre hozta.[35] A szobrocskát Henszlmann Imre ismertette az Életképekben, a főurak közül többen megrendelték egy-egy másolatát. A történelmi hajlam fejlődése sokat köszönhet a Mátyás-emlék körüli mozgalmaknak, mégis e nemzeti fölbuzdulás közvetve szobrászatunk szerencsétlensége lett. Nemcsak azért, mert Ferenczy a kemény bírálatoktól és önmaga bevallatlan tehetetlenségétől elkeseredve megszüntette művészi munkásságát, hanem mert a monumentális szobrászati feladatok iránt érzett becsvágy, a Mátyás-emlék gyilkos öröksége, a fiatalabb szobrásznemzedékek tagjainak is megmérgezte a lelkét, szépen induló szobrászatunk esztétikai fejlődését pedig lehetetlenné tette.

Ferenczy ezekben a lármás években egy másik emlékszobron is dolgozot. A Kisfaludy Társaság megbízásából ekkor készítette Kölcsey ülőszobrát. Egy költő se kapott oly hamar szobrot, mint ez a szigorú kritikus, talán mert kortársai belátták igazát és könnyíteni akartak lelkiismeretükön, amiért élete végén magára hagyták. Kölcsey szobra 1846-ban készült el. Ezekben az években faragta Wesselényi Ferenc és Széchy Mária történelmi mellszobrát. A további két év a szabadságharcig, az elkészült művek, de főleg a tervek révén gyors fejlődést jelentenek a nemzeti szobrászat terén. Az önkéntes számüzetésbe menekülő Ferenczy helyét két fiatal szobrász, Züllich Rudolf és Alexy Károly vették át, mindketten csak távolból; az előbbi Rómából küldözgette szobrait Magyarországra, az utóbbi Bécsből hozta magával terveit. Züllich,[36] aki e hazafias időkben Czélkutira magyarosította a nevét, Döbrentei lakásán kiállított szobrai révén rövidesen ismert szobrász lett fővárosunkban. Döbrentei és barátai oly nagyra becsülték képeségeit, hogy — a tehetségét biztosítéknak véve — Nemzeti szoborcsarnokot alapítottak „történetileg kitünt egyének" szobrainak felállítására. Először Hunyadi János szobrának elkészítésére kapott megbízást Czélkuti, a kismé-

[35] Szendrei—Szentiványi: I. m. 19. l.
[36] Dr. Veress Endre: Czélkuti-Züllich Rudolf szobrász élete és munkái. Kolozsvár, 1911.

retű minta hosszabb ideig ki is volt állítva. Czélkutit a feladat nagyon érdekelte s azt egyik levelében a következőképpen okolja meg: „csak akkor szabadulhat meg idegen átoktól a hazai művészet, ha nem leszünk sápadt utánzói külföldi történetek- és példaképeknek." Az ilyen és ehhez hasonló kijelentések ezekben az években nem ritkák, ezek Petőfi évei, a hazafias lelkesedés már a nagy márciust készíti elő, természetes, hogy művelődésünk minden ága megérezte e lázas időket. A korabeli hirlapi cikkek és magánlevelek elszórt mondataiból könnyen össze lehetne állítani egy nemzeti esztétikát. A fiatal Dunaiszky László ekkor Hunyadi László és Cillei Ulrik párviadaláról készített alabástrom szobrot,[37] az egyes történelmi szobrokkal szemben az első históriai jelenetet. A következő évben, 1847-ben, még össze se gyült a Hunyadi-szoborhoz szükséges összeg, mikor már újabb rendelést küldöttek Czélkutinak egy Berzsenyi szoborról, melyhez a tervrajz röviddel utóbb meg is érkezett. Alexy Károly, a másik szépreményű ifjú, a kis Mátyás-szobor közönségsikerén fölbuzdulva történelmi arcképsorozat közrebocsátását határozta el, ugyancsak kis méretben. 1847-ben egy másik szoborműegylet, a József-emlékegylet, az elhalt József nádor emlékművének megtervezésére ösztönözte Alexyt. Honunk szebblelkű asszonyai ezidőtájt Kisfaludy Sándor, a gáláns dalnok szobrára, a Himfylantra gyüjtöttek, ez emlékművet a Bécsben dolgozó Petrovics Döme készítette és a Nemzeti Múzeum kertjében állították föl.[38] Ugyancsak ebben az évben a pékutcai Aigner-házat Árpád szobrával díszítették, 1848-ban a márciusi forradalom után pedig egy szabadságszobor emelése vetődött fel a rajongók lelkében.[39] (A tervet a majdnem-magyarrá-vált Casagrande készítette s ezt a Képes Ujság le is közölte). A szobrászat a haza sorsához kapcsolódott, határozottan nemzeti szükségérzet fejlődött ki a művészet iránt, amelyet a művelődás vágya és a történelem, a hazafias kor e két ösztönzője éltetett. A törekvések még nem mindig jártak eredménnyel, megvalósulásukat akadályozta a szervezettség hiánya és az egyszerre annyi felől jelentkező különböző kötelesség. A szob-

[37] Szendrei—Szentiványi: I. m. 404. l.
[38] Adatok Veress Endre idézett művéből.
[39] A m. t. Művészet. 1909. 137. l.

rászat szórványosan jelentkező, de egyre tudatosabb nemzeti feladatai, ha eredményeikben nem is, szellemükben mindenesetre méltóak a magyar történelem e hazafias évtizedeihez, a hazaszeretet klasszikus korszakához. Berzsenyi sorai megtanítottak a szándékból ítélni: Nem sokaság, hanem Lélek s szabad nép tesz csuda dolgokat. És ez a lélek egyre erősebben és követelőbben érezte, hogy a szépmesterségek sorsát munkálni hazafiú hivatás, művészetünk fejlettsége szellemi előjogokat jelent Európa felé és népünk kulturájának egyetemes színvonala legsajátabb nemzeti ügyünk. Ez a lélek, ama kor emberei a nemzet géniuszának nevezték, elindította a fejlődést, alapvetése termékeny munka volt és néhányak keserves sorsa révén a jövő felé mutatott. A művészek és pártfogók kitartásához nemzeti hit adott erőt, a korszellem, melynek jelmondata szerint: Legszentebb vallás a haza s emberiség.

KLASSZICIZMUS ÉS MAGYARSÁG.

1775-ben Winckelmann Rómába költözött.[1] Lelkesedő írásaiban és szokatlan népszerűséget elért kézikönyveiben a görög művészet elszánt szószólója lett, az antik művészi eszme hirdetője, aki a barok sallangok idején az évezredes kötött formák elméletírója volt. Programmszerű műveiben a korabeli szellem bonyolult cifrái ellen fogalt állást, az életforma, a művészet, a gondolkodásmód megtisztítását követelte minden fölösleges dísztől és helyébe a szigorú alaki elv megtartására ösztönzött. Szerinte „a nemes egyszerűség, csendes nagyság" a művészet széptani feltétele, amivel az alkotó munka módszerét és a mű hatását egyszerre meghatározta. Ebből következik, hogy aki jó művész akar lenni, annak a görög művészet örök formai törvényeihez kell alkalmazkodnia, a görög műemlékeket kell tanulmányoznia. Időtálló művek csak úgy keletkezhetnek a jelenben, ha a művészek áttérnek a görög mesterek utánzására, mert az ő művészetük az emberi kifejezés örök és időtlen tökéletessége.

[1] Carl Justi: Winckelmann. Sein Leben, seine Werke und seine Zeitgenossen.

Ma már tudjuk, hogy Winckelmann elméleti görögsége nem tapasztalati esztétika volt, hanem illuzió, az északi ember elvágyódása dél felé.[2] Nézeteit a görög világról nem a műemlékek ismerete, a déli táj hangulata alakította ki benne, hanem a német lélek sóvargása, elkívánkozása a „kék táj" felé. Ma már úgy tekintik Winckelmannt, mint a német idealizmus képviselőjét, aki az antik világban találta meg a végső emberi tökély lehető megvalósulását. Viszont az az antik világ nem létezett sehol és soha, gazdag, vágyódó képzelet eredménye csupán. *Winckelmann klasszicizmusa a romantika első állomása volt, északi nosztalgia*, tudományos eredményei révén és az antik világ természeténél fogva kötött, formatisztelő korszaka a romantikának. Bizonyítja, hogy a német klasszicizmus mesterei Carstens, Cornelius, sőt még az elsők egyike Mengs is, aki pedig Winckelmann barátja volt, hajlottak a romantikus tárgyakhoz a görög mitológiában a regényesség ragadta meg őket, művészetük formaelemei klasszicisztikusak voltak, de a szerkesztés egységében és szigorúságában már nem vitték végig az antik szabályokat. Aki megértette a görög szellem hívását és aki Winckelmanntól a klasszikus ismereteket vette át s nem a stilromantikát, az Goethe volt.[3] Izgatott s fáradt ifjúsága után nem délvidéki képzelgéseket kapott az antik világtól, hanem biztos formakészséget, olympusi nyugalmat, klasszikus világosságot, boldog derűt, mondjuk: örök ifjúságot. Ez az időtlen frisseség győzelem a mulandóság felett a forma és tartalom szoros egysége révén és ez az egység, a teljes kifejezés egyetlen lehetősége, ez a klasszicizmus igaz értelme. A belső lényeg és a külső forma összhangja — ez volt a görög művészet nagy tanulsága az újkori ember számára, a tökéletesre csiszolt formák segítségével a legegyszerűbb és legtalálóbb kifejezésig jutni el. A művészetet addig az értelmi és érzelmi közlés eszközének tekintették, a görög szellem megtanította a művészeket, hogy a művészet célja a megörökítés, „véges formába zárni a végtelenbe suhanó pillanatot." Fausti vágy ez, kielégítésére a klasszikus világ mutatja meg az utat.. S ez az út az antik világ példázata szerint az alaki szigorúság, a végső

[2] Thienemann Tivadar: Klasszicizmus. Apollo. VII. k. 1938.

[3] Goethe: Winckelmann und sein Jahrhundert.

Tovább

~~Cséka (Czeyka) Károly~~

K

~~Hacker Lukás~~ ~~53. l.~~ ~~56. l.~~

Jóó János 53. l.

Juhász, János 55. l.

Kovacs Mihály

festő

König Sebestyén 52, 53. l.

(Mager) Magner György

Győri tanchas

60, 52. l 57. l

Molnár Mihály

53. l.

Oberfrank Antal

53. l.

Seyff Józefa

54. l.

Singer János Mihály

61. l.

12/Pg.

Az Egri Érseki Liceum Muzeumának tárgy-mutatója. Eger. 1931 4-K kiadás

Soproni szent Mihály – utcai Kapu

IX. 110.

~~Hesz János Mihály~~

~~festő~~

mincs cédz

Joó János

festő

Novák Daniel

építész † 1849.

gyód

Vámos Ferenc

Az új magyar képzőművészet gyökerei a XIX. század magyarságának szellemi mozgalmaiban.

Hajlék. 1937. I. évf.

1. sz. 22. l.

1248. Giov. Mar. Pennacchi.

Az Atya-isten:

Ábrázolt Atya-istent

A felhőkből mellig kiemelk
szal és szakállal, piros palástba
zeit kissé felemelte, teste suga

Fa

Vászon, méretei 48:84.8 c
Vétetett L. Resiminitől 1
Elszámoltatott 1895: VIII
Az elszámolásra nézve l.

904: IV. 26.

V. A. 1895.

Joó János

egri rajztanár Magyar Atheneuma/Magyar Iparmü-
vészet XXXIX. 9-10.p.3-6/

Müvészet és felvilágosodás Akadémia Kiadó 1978
Zádor: A felvilágosodáskori müvészet kutatásának
kérdései 22 old.

Joó János

"...Van Ferenczink, van Barabásunk és Kisünk, mit nem kellene megtenni a nemzetnek, hogy Markóját sajátjának és határai közt tudhassa..." - irja 1841-ben Joó János egri rajztanár. Idézi:

Római György: Gondolatok művészanevelésünk intézményesítésének centenáriumán. Művtört. Ért. 1971. 3. sz.
204-212.1.

205.1.

Joó János

egri rajztanár Széchenyi Istvánhoz írt levelében egy képzőművészeti iskola létesítését sürgette.

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XIX században, Budapest, 1970.

71.

Joó János

Eger városáról láthépet készített.

Voit Pál szk.: Heves megye műemlékei II. kötet. Magyarország műemlékei topográfiája VIII. kötet. Budapest, 1972

371

Joo János

rajzolta „Egri Fürdőh" címmel Eger látképét. Metszete Lehnhardt.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. kötet. Magyarország műemlékei topográfiája, VIII. kötet. Budapest, 1972.

561

Joó János

egri rajztanár az egri székesegyház
modelljét készítette.

Voit Pál dr.: Heves megye műemlékei, II. köt.
Magyarország műemléki topográfiája VIII. kötet
Budapest, 1972

224

Joo János

rajzolta az egri „Fürdőépület, háttérben a város látképével" cimű művet 1840 körül.
Metszete Lehnhardt.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. köt.
Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

302 l.

Joó János

átalakítási terve az egri Bródy Sándor u. 3. p. a. házról. 1843. Reprodukció.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII.

Budapest 1972.

2168

Joó János

1846 körül tervezte az egri kaszinó butorait és könyvszekrényét.

Voit Pál stb.: Hevesmegye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

5521

Joó János

„rajzolást tanító" Egerben 1833 végén.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemlékei topográfiája. VIII. köt.

Budapest, 1972.

352 p

Jó Jónos

Készítette „A székesegyház látképe" c. mű
művet Egerben. Metszette Lehnhardt pesti
mester. 415 x 295 mm.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.
Budapest, 1972.

4221

Joó János

rajza az egi kl. Mihály sékes egyháze

homlokzatáról. 1836 előtt.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei I.

Magyarország műemléki topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

4171

Joó János

egri rajztanár együtt szerepel 1828-ban az egri „Építő" Commissió tagjaként Zwenger József és Szorvas Ferenc egri építő mesterekkel.

Dercsényi Dezső, Gólyai József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem I (1959-60) Budapest, 1964. 239 l.

Joó János

egri rajztanár rajziskoláját Streimmelvöger Mihály kőművesmester 1843-ben átalakítja.

Deresényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar Műemlékvédelem II (1959-60) Budapest, 1964.

239 l.

Joó János

Szegeden tanult, Egerben működött mint rajztanár.

Szabolcs Hedvig: Magyarországi építőművészet a 18-19. század fordulóján. Budapest, 1972

501

Joó János

Nyíregyházán „Magyar Athenaeum"
tervezetét dolgozta ki 1836-ban.

Voit Pál: A barokk Magyarországon,
Budapest, 1970.

661

M.D-K.

Joó János asztalosmester

Szegeden képviseli a Vogel-cégét

L-S. Vogel 164,

Joó János
asztalos

M.D.K.

Korainak neves mestere.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959.

98 l.

Jóó János

ötvösmester, a XVI. sz-ban - Erdélyben,
Apafi idejében dolg.
(Pátray 1949-ben ist cikkének szövege a erdélyi
kjedelmet nagy pénzei.

Pátray Pál, Alkotás és Szemlélet,
Bp. 1967.

93 l

JOÓ JÁNOS

ötvösmester, Apafi idejében Kolozsvárt, mint pénzverő müködött.

Pátzay Pál: Az erdélyi Fejedelmek szép pénzei. Magyar Müvészet. 1949. 16. évf. 1. sz. 4. l.

Zoó János

munkásságát említi

említi Zádor Anna opponensi véleménye Szabolcsi Hedvig disszertációjával kapcsolatban.

Szabolcsi Hedvig: A magyar bútorművesség a XVIII - XIX. század fordulóján. /Kandidátusi értekezés vitája./ Mivtört.Ért. 1970.3.sz. 226-239. l.

231. l.

MDK

1/.

Jeó János,

"Müvész-Társaság" c. nagyon kevés figyelemre méltatott munkájában irja:" Nezetek a magyar nemzet müvészségi és technikai kifejlése tárgyában" Buda 1841. Ebben szó van téve egy Pesten felállitandó s a "nemzet méltóságához illö " Athenaeum -épület tervéről. J.J. olyanféle müvészeti-akadémiának tervezte.

Bayer József: Egy Müvésztársaság" eszméje 1832-ben
Müvészet. 1903. és gr.Széchenyi István.

103-108.1.

2/. MDK

Jeó János,

"Van Ferenczynk, van Barabásunk, Kisünk s vajjon mit nem kelliene megtenni a nemzetnek, h. Markó-ját sajátjának és határai közt tudhassa. .... Pirulnunk kell, h. némelly hazánkfiai ... a nagyság eléréséhez kik magokat világhiressé tevék a hon nem nyujta segédkezet"

Bayer József; Egy "Müvész-Társaság" eszméje 1832-ben és gr. Széchenyi István.

Müvészet. 1903. 103-108.1.

3/. Jeó János,

gr.Széchenyi István, bár a legudvariasabb formában a tervvel foglalkozó levelét J.J.-nak feleletnélkül hagyni nem akarta de hivatkozott igen sok dolgára, bár értékeli Jeó levelét,"melly a' haza elömenetelét célozza".

1. J.J. magy.müvészek vezetése XXXXX alatt álló müvészképzö iskolát tervelt.-2. h.az idegenbe szakadt magy. müv. itthonalkalmaztatása a hazai müvészet fellendülé-

Bayer József: Egy"Müvész-Társaság" eszméje 1832-ben és gr. Széchenyi István. sét szolgálja ,stb.

Müvészet. 1903. 103-108.l.

1. Széchenyi levelei.Bp.1889.I.k. 230.l. és
L.Hevesi:Oesterreichische Kunst im 19ten Jahrh.
Leipzig.1903. 23.l.

4/. Jeó János, rajztanár

Mikor Pyrker érseki széket elfoglalta Eger városában 1827-ben, a várossal egyetértésben rajziskolát állitott fel s a rajztanári székre Jeó Jánost hivta meg. Kineveztetését 1828-ban a Helytartótanácsnál ki is eszközölte. -Jeó akkor is ott élt Egerben épületterveket szerkesztve, akvarelleket festegetve és tanitva.

Bayer József: Egy "Müvész-Társaság" eszméje 1832-ben és gr. Széchenyi István.
Müvészet.1903. 103- 108.l.

5/.

MDK

Jeó János rajztanár

1828 táján hangzottak föl Széchenyi lángszavai- irja önéletrajzában Jeó J. s ekkor merült fel benne a "Művé-Társaság" gondolata.

Dayer József: Egy "Művész-Társaság" eszméje 1832-ben és gr. Széchenyi István.
Művészet.1903. 103- 108.l.

MDK

Joó János, egri rajztanár

Bayer József a müvészet 1903-ik évi 2. sz.-ban egy cikkben ismertetei Joó János egri rajztanárnak egy magyar müvész-társaság létesitését célozó működését. Elmondja Joó önéletrajzi /kézirat/ alapján ,h.Joó Széchenyi hatása alatt a müveszet terén uttörésre vállalkozott. -Bayer Joó levelet nem ismeri, sejteti a tervet Joónak Budán 1841-ben megjelent "Nézetek a magyar nemzet müveltségi és technikai kifejlese tárgyában" c. müve alapján.

-149. Dr.Viszota Gyula: Adatok müvészetünk történetéhez. -Joó János es egy müv.Társ.eszméje. müvészet.1905. 135-137.l. 1831-2-ben

4/. mDK

Joó János, egri rajztanár.

Joó azok között volt, kik ajánlkoztak az akadémiai nagy szótár dolgozótársainak/ a müszavakra/- mikor 1831-ben az Akadémia megkezdette müködését. - Pártfogók hiányában tanulmányait a külföldön nem gyarapithatva, bejárta a haza nagyobb városait. Itt idegen müvekből annyira bövitette ismereteit, h. 19 éves korában a temesvári, majd pécsi rajztanitói állásra 2-iknak ajánltatott,22 éves korában pedig Eger város rajziskolájához hivatott meg.

-149. Dr.Viszota Gyula: Adatok müvészetünk történetéhez. -Joó János és egy müv.-Társ. eszméje 1831-32-b4n. Müvészet.1905. 135-137.l.

2/. Jeó János,egri rajztanár MDK

Széchenyi a tervet komolyan vette, helyeselte, de XX idöelötti voltára és a saját sokoldalu elfoglaltságá ra tekintettel, kivitelere nem mert vállalkozni.
A Széchenyi -muzeum irtainak rendezésénél kitünt,h. Jeó János levele megmaradt Széchenyi iratai közötte ig e cikk irója abban a helyzetben van,h. Jeó tervét rész letesen ismertetheti.

-149. Dr.Viszota Gyula: Adatok müvészetünk történetéhez.
müvészet.1905. 135-137.l.

3/. Jeó János, egri rajztanár MDK

Széchenyihez intézett levelében életrajzi adatai is szerepelnek Jeó J.-nak. - Szegeden született J.J. és egy piarista tanára és Vedres István pártfogása és hatása alatt tanult. A nagyon kezdetleges fokon levő szép mesterségekre lévén nagy hajlama, megtanult jól rajzolni gyakorolta magát az épitésben, asztalos, lakatos esztergályos, muzsikacsináló, képfaragó és több más mesterségben. Annyira, h. asztalos-mestersége folytán a céh renije szerint beiktatta.

-149. Dr. Viszota Gyula: Adatok művészetünk történetéhez.
Művészet. 1905. 135-137.l.

5/. mDK

Joó János, egri rajztanár.

Egerben az egri székesegyház épitésénél közremüködött. s terveit a felségnél s a velemcei akadémiánál is bemutatták. - Szóval nem tájékozatlan ember szól a kerdéshez,mikor levelét a müvész-Társaság erdekében megirja gr. Széchenyi Istvánnak.

-149. Dr.Viszota Gyula: Adatok müvészetünk történetéhe
-Joó János és egy müv.-Társ. esmméje 1831-32-b4n.
Müvészet.1905. 135-137.l.

6/é

MDK

Joó János, egri tanár,
az épitészet és rajzolás nyilv tanitója
Egerben.

A tervében 31helyezést kivánt egy Tudós Társaságnak /a mai Tud Akad./ itt találjuk a Mücsarnok elöjét, évenként tartandó mulállitás használatára, a magasabb müvészképzés mellett a kor ipari- és a müvészet közhasználatibb ágainak oktatását is föleljük tervében. 2. Repr. 205.1.

Felmérhetetlen becsü lett volna az a szellemi pezsdülés, mely ezen intézmény létrejötte esetén a magy kulturális élet ereiben bekövetkezett volna.

A müvészeti és ipari oktatás multjából.
Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
Müvészet. 1936. 194-196.1.

S-Voit Pál;

1/.

MDK

Joó János, egri rajztanár

1807 febr.14. szül Szegeden. A piaristáknál végez te iskoláját, s ha nem csábitotta volna a külföld tanulnivágyását, maga is a rend tagja lett volna. - Szegeden maradt, ahol"Épitész, Asztalos, Lakatos, Esztergályos, Muzsikatsináló.Képfaragó s több illyes Mesterségekben magamat gyakorlottam". Különösen áll ez az épitésre és az asztalos mesterségre.

D. Vörk Pál:
Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
A művészeti és ipari oktatás multjából.
Művészet.1936. 194 -196 l.

2/.

Jeó Já nos,rajztanár MDK

Már 19 éves korában a temesvári , majd a pécsi rajztanitói állásra másodiknak ajánlották.Ennek alapján jutott az egri városi rajziskolához. Buzgó munkásságának eszmei tüzét Széchenyinek, a magyarság legnagyobb zsenijének forró nemzeti érzése táplálja.

Dr Voit Pál,

Jeó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma. A művészeti és ipari oktatás multjából. Művészet.1936. 194 -196 l.

Joó János,egri rajztanár

Mint korának szellemi eltjét - öt is a külföld csalogatja, de ha már Egerben letelepedvén az utazások lehetősége elfoszlott nemes terveket forral. 1831 dec. 28-án memorandummal fordul Szeéchenyi Istvánhoz, melyben egy "Müvész társaság felállitásának tervét terjeszti elé. Szechenyi válasza ismeretes az irodalomból. Ez a levél egyetlen dokumentuma JóJó müvészettöténeti és kulturhistoriai jelentöségének.

B.Voit Pál:
Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
A müvészeti és ipari oktatás multjából.
Müvészet. 1936. .94-196.l.

MDK

Jeó János, egri rajztanár

Második kisérlete 1841-ben gr. széki Teleki József koronőrnek ajánlott mü cime:" Nézetek a' magyar nemzet miveltségi és technikai kifejlése tárgyában". Jóó János mint a rajzolás és épitészet nyilv. tanitója Egerben mintegy 200 oldalnyi, hat litografált mellékelttel ellátott röpirata foglalkozik a népiskolák és tanitóképzők reformjaival, a cégekkel és egy tervezettel, amely a "Müvész társaság " felállitását sürgeti.

D. Voit Pál:
Jeó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
A müvészeti és ipari oktatás multjából.
Müvészet. 1936. .94-196.1.

5/.

MDK

Joó János, egri tanár
az épitészet és rajzolás nyilv tanitója
Egerben.

1. 196.l. Mint hivatásos épitész elkészíti a Magyar Athenaeum épületének tervét. Különös szeretettel dolgozta ki a "müintézet"tervét". - A nagy gondolat bukásával láthatatlan veszteség érte a nemzetet. Ennek pótlását csak hosszu évtizedek fáradságos erőfeszitései tudták orvosolni.- A terv müvészettörténeti értékkel bir. Teleki J. is miként Széchenyi rövid udvarias levéllel vették tudomásul Joó J. terveit
A müvészeti és ipari oktatás multjából.
Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
Müvészet. 1936. 194-196.l.

5 Voit Pál):

7/.

MDK

Joó János, egri rajztanár, épitész

A Regélőben, Athenaeumban, a Századunkban, a Magyar Gazdában s más irásaiban jelentek meg cikkei, melyekben nagymüvészetü és szkolfalu szellemnek mutatkozik. Maga is fest, rajzol Balkay Pál egri festő barátja és életrajzirója.
Egerben épit házat, alapit családot. és a sikertelenségek életutján itt pihen el 1874 nov. 29-én 67 éves korában. A"magyar fa sorsa" az ő sorsa is. A mult századi élet lánglelkü apostola nem nyert elégtételt s emléke elfakult.

Dr.Voit Pál: A müvészeti és ipari oktatás multjából.
Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
Müvészet.1936. 194-205.1.

8/.

MDK

Jeó János, egri rajztanitó-épitész

Azö kezétöl származik a mai székesegyház helyén állott és lebontott régi barok Sz. Mihály templom egyetlen hiteles fölmérése és alaprajza. Akkor ö fiatal rajztanitó Egerben, mikor Pyrker János László egri érsek a föszéjesegyház nagyarányu épitkezését elinditja. Ö készziti a székesegyházról a helyszinelési rajzmetszeteket.

Dr. Veit Pál: A szépészeti és ipari oktatás multjából. Jeó János egri rajztanár. Magyar Athenaeum. Müvészet. 1936. 194-205.1.

9/. Joó János, egri rajztanár, MDK
épitész.

A "Planum et Prospectus Metrop. Ecclesiae Aegri-
ensis" c. metszetsorozatot ö készíti, valamint G
Gógh János asztalossal a székesegyház famodeljét.
1838 okt. 6.-án megjelenteti Egerben a "Héti Lapjai
XXXXXXXXX havonta megjelenö mellékletének elsö
számát, a "Rajzolatok Gyüjteménye" cimmel.

A " Héti Lapjai" elsö folyóirata. Teljes cime:
"Héti Lapok, Mütudomány és egyéb hasznos ismeretek t
terjesztésére 1838". Stb.
dr.Voit Pál: A müvészeti és ipari oktatás multja
ból.
Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma.
Müvészet.1936. 194-205.1.

Joó János, rajztanár /1807-1874/

Az épitendő klasszicista székesegyház propagálására szolgáló metszetsorozatot készíti és Gógh János asztalossal a famodellt. 1838-ban inditott "Héti Lapjai" c. ujságának "Rajzolatok és gyüjtemények" c. havi mellékletében rézmetszésü táblákon sokszorositott épitészeti rajzokat és részleteket közölt. 1847-ben második lapot is alapitott és számtalan haladó ötletet vetett fel, de próbálkozásai részvétlenségbe fulledtak. Egerben halt meg.

Gerő László, Eger. Bp.1957. /Magyar Müemlékek/ 10-11.old.

MDK

Joó János Máty/ás/ rajzoló, Renner rézmüv.
Budán

Nemes Szabad Királyi Szeged Városának Bánát felöl való Tekintete.
U.e.németül. 1844-ből .
Fentiek müvének reprodukciója.

Reizner János: Szeged tört. II.k. Szeged 1899. 48.l.után.

M.D.K.

Joó János, ceri rajztanár

Pyrker János érsek megbírásából liarom felvételi rajzot készítek a lebontásra itélt ceri Szt. Mihály templomról (hulsó, belsó- és alapraj). A rajzok időhörben elhal-

Szabó Erzsébet: Joannes Battista Carkone.

Mivészettörténeti Értesitő, 1968. XVII.évf. 3-4.sz.

216. old.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Joo János

O.képzm. tára. ... Vas. Ujs. 1874. 572. l.

M.D.K.

Joó
Joó-János, festő

Az egri városi rajziskola vezetője 1831-ben és 1841-be
488.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A kultúra Világa. III. köt. A képzőművészetek, a zene,
a színház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Jeó János, egri rajztanár- MDK

építész.

A Pyrker által alapitott rajziskola tanára.
A "Társalkodó" hosszu beszámolót ad az Egerben folyó épitkezésről s különös figyelmet szentel a templom modelljének, amelyet Jeó J. - a régi Szt.Mihály templom alaprajzainak felvételezője tervezett és Gógh János egri asztalos kivitelezett.

VeitEger.

Jó6 János, egri rajztanár MDK

XXXX

MDK

Joó János

Az Egri Érseki Liceum Muzeumának tárgymutatója.
Eger. 1931.
53.l.

MDK

Joó János,
szegedi szül. egri rajtanár.

Széchenyi dicsérte elgondolását/művészeti oktatás/, de fontosabb feladatok miatt nem vállalkozott erre. Igy 1830-31-i terv sem valósult meg.

dr. Biró Béla: Pesti müvészeti közélet száz év elött.
Képzömüvészet. 1930. 35. sz. 234-242. l.

MDK

Joó János, rajztanár

szegedi születésü egri r.t.

Széchenyihez irt levelében lép elö egy müvész - társaság eszméjével kapcsolatban a müvészeti oktatá részletes tervével.

1. a müvészet minden ágában magyar kifejezéseket meghonositani. 2. ujabb feltalálásokkal gyarapitani az egyes müv.ágakat. 3. bevezetni a nyilv. iisk.-ba azbegyes ágak fontosabb pontjait. 4. telügyelni a rajzoló isk.-kra/értsd.mai ipariskolák/.

dr. Biró Béla: Pesti müvészeti közélet száz év előtt.

Képzömüvészet. 1930. 35. sz. 234-242. l.

MDK

Joó János

"Pipa és bor mellett" /120 frt./ c.képét ajándékozta a képcsarnok sorsjátékára.

Fővárosi Lapok 1875. 369.l. I.félév.

MDK

Joó János rajziskolai tanár

Voit Eger 33.1.

MDK

JOÓ JÁNOS

Rajztanár, az egri rajziskola felállitója.

Gerő László: Eger. Budapest 1954.p.8.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK

JOÓ JÁNOS

Első rajziskolavezető Egerben,

Gerő László :Eger. Budapest 1954.p.61.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M.D.K.

Joó János, rajztanár /1807-1874/

Született Szegeden, ahol iskoláit is végezte, és - saját szavaival-"Épitész, Asztalos, Lakatos, Esztergályos, Muzsika tsináló képfaragó, s a több ilyen mesterségekben magamat gyakoroltam." Mint egri rajztanár 1831-ben egy "Müvészeti Társaság" felállitásának tervével fordul Széchényihez, majd 1841-ben egy "Magyar Atheneum" gondolatát veti fel, az intézményhez szükséges s az egri liceum hatását tükröző tervével együtt.

Gerő László, Eger. Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 9-10.old.

MDK

JOÓK JÁNOS

egri rajztanár készitette az egri székesegyház famodelljének rajzát.

Gerő László: Eger. Budapest 1954. p. 62.

Képzőművészeti Alap kiadása.

M.D.K.

Joó János, rajztanár

rajza a Hild József-féle egri főszékesegyház hosszmetszetéről.

Gerő László: Eger, Bp.1957. /Magyar Müemlékek/ 60.old.

M.D.K.

Joó János, rajztanár

Pyrker egri érsek állittatja fel 1827-ben a város rajziskolát, melynek élére a szegedi születésü Joó János kerül. Ö készíti el a székesegyház helyén állott régi Szt. István templom alaprajzának felvételét.

Gerő László: Eger, Bp. 1957. /Magyar Müemlékek/ 58.old.

M. D. K.

Joó János

Az egri Polgári Lövésztársulat átlőtt céltáblaiból olajfestésü képekat csinált (60 db)
(Dátum, lövész neve feltüntetve)
Breznay feltevése, hogy Joó J. a szerző

Breznay Imre: Eger multjából, Eger 1926
181–188. l.

Joó János festő

A szegedi piarista gimn. 1799 ben megindult rajztagozatára járt. 1806-1874. Egerbe került. Sürgette a képzőművészeti akkatást. 186 old.

Szelesi Zoltán: Adatok Szeged XIX. századi képzőművészetéhez. 180.o.

A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, Szeged. 1957. Szegedi Nyomda Váll. 1957.

Joó János, egri rajztanár M.D.K.

1828-ban, Zwenger és Szarvas épitó mesterekkel együk tagja a pesti mintára létesült egri Szépitó Commissionar. 1822-ben Gógh*) János asztalossal elkészíti a főszereseg har modelljét.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 345. old.

„S" betünél Gróg néven, Bné

Joó János, rajztanár

M.D.K.

tervet készít a magyar Athenaeum számára, melyen az egri liceum s a barokk századvég hagyományaiból indul ki. Szerző körli tervének alaprajzát

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

284. old.
+290. "
+345. "

347. á.

JOÓ János rajztanár. Az egri Alkotmány u.3.sz. ház /Hrsz.3o5/ tulajdonosa 1840-51 között. 1833-ban a barokkori székesegyház alap-, belső- és külső rajzát elkészíti. /Szmrecsányi 2o8/

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből.Voit.

Joó János

Egri. 1841 - től való művészeti akadémia - terve.

A magyarországi műv. tört. I. 353.
Corvina 1970.

JOÓ JÁNOS

Vedutáján tekintélyes város terül el. Nemcsak a tárgyi részleteket mutatja, de visszaadja a reformkori Szeged szinte tel es belső egészét. Egyenlő a többi nagy magyar városokkal. /1830 körül/. 232.old

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

M.D.K.

Jó János egri rajztanár

Az egri Bródy S.utcai volt Kracker házban lakott. Lerajzolta az egri főszékesegyházat és annak modelljét is elkészitette.171.o.

Voit Pál: Az egri festészet barokkellenes törekvései.165.o.

Az Egri Múz.Évkönyve.III.Eger.1965

JOÓ János egri rajztanár, festő. 1828-ban
--+ Zwenger és --+ Szarvas épitőmesterekkel
együtt tagja az egri szépitő commissionak,
amely a pesti szépitő bizottmány mintájára
alakult. A szakirodalomból ismert adatokon
kivül /ld.Voit Joó János egri rajztanár Ma-
gyar Athenaeuma/ ~~kivül ismeretes~~ megemlitjük
a debreceni nagykönyvtárban őrzött ésaz egri
főszékesegyház homlokzati rajzát ábrázoló
tervét, amelyet Pyrker érseknek ajánlott és

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

JOÓ János nemes, Egerben a Rottenstein köz 1.sz. ház /Hrsz.56-57/ tulajdonosa 1791-1809 között. A ház 1758-tól nemes Tapolcsányi Mihályé, kinek Krisztina nevü leányát veszi nőül fenti Joó János. A ház 1808-ban leég, --+ Magurányi felépiti, majd elárverezik.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

amely Kis Sámuel debreceni rajztanár rajzai között található /XIII.doboz./ 1842-ben --+ Polereczky György József panaszt emel Joó János és az általa vezetett rajziskola és az ott tapasztalható visszás helyzet ellen. 1844 körül elkésziti az egri városi rajziskola terveit, amely a Kacsa vendégfogadó épületének átalakitását célozta.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

A MŰVÉSZETI ÉS IPARI OKTATÁS MULTJÁBÓL

Joó János egri rajztanár Magyar Athenaeuma

Ma, mindnyájan érezve a szellemi élet változásait, talán nem lesz érdektelen visszatekintenünk a hősi magyar reformkorba, a száz év előtti Magyarország kulturális újrakezdésének kísérleteire és eredményeire. Annyi szó esik napjainkban a művészeti, iparművészeti és ipari oktatás reformjáról, álljanak itt rövid visszapillantásul a XIX. század kulturális kezdetei, amely sokféle alakban, épp úgy mint napjainkban, törhetetlen hittel igyekezett létrehozni a magyar művészeti és ipari oktatás reformját — amelynek megoldása előtt állunk ma ismét, száz év elhunyta után.

Az 1806. évi Ratio Educationis által a középfokú iskolákban megszüntetett rajzoktatással új irányt nyertek a hazai rajziskolák. A cél, a céh-rendszer hanyatlásával a kézműiparban egyre inkább beálló hiányok pótlása lett. A barok és a rokokó korának csodás művészi együttese, — amelyben az építészet, szobrászat és festészet mellett, a dekorációs és berendezőművészet, mint egyenrangú társ szólalhatott meg, a XIX. században felbomlott és a nagyművészetek mellérendelt ágai színvonalban süllyedtek. A rajziskolák közül, amelyek, ha nem is szolgáltak magasabb művészeti célokat, de a gyakorlatban igen jól megállották helyüket, a budai volt a legelőkelőbb intézmény, amelyhez félévenként az ország összes rajziskolái felküldték a rajzokat megbirálás végett s ezen kiváltsága által valamennyi

térő nemzetiségű művészek tervezték, a kivitelben is alkalmazkodva nemzetük művészi géniuszához, másfelől, mivel a tagállamok legtöbbje önként felajánlott adományokkal is hozzájárult az épület díszesebbé tételéhez, a Népszövetség épülete részleteiben sok tekintetben tükörképe a XX. század első felében uralkodó művészeti felfogásnak.

Magyar részről egy évvel ezelőtt merült fel a terv, hogy a magyar alkotóerőnek és a magyar ipari termelésnek is helyet kell biztosítani abban az épületben, amely közel hatvan nemzet politikusait, diplomatáit és szakerőit látja állandóan falai között. A helyiséget magát dr. Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter szemelte ki, aki akkor éppen a Népszövetség pénzügyi bizottságának tárgyalásain vett részt Genfben, s választása igen szerencsés volt, mert azzal, hogy a magyar kormány a főtitkár személyes dolgozószobájához kapcsolódó nagykövetek szalónjának (Salon des Ambassadeurs) belső kiképzését és berendezését vállalta magára, egyben biztosítottuk azt is, hogy a befektetett tőke ellenértéke a legnemesebb értelemben vett propaganda erkölcsi haszna lesz. A terv — a magyar kormánynak, elsősorban Kánya Kálmán külügyminiszternek és Bornemisza Géza iparváltozatos árnyalatai meghyúgtató harmóniában olvadnak össze az ülőbútorok halvány borszínű bársonyával és a padlózatot teljesen takaró szőnyeg szürke színével. A bútorzat nemesen egyszerű vonalmenetét szinte leheletszerű finomsággal alkalmazott magyaros motivumu faragványok élénkítik, míg a kivitelnek a magyar asztalosipar régi hagyományaihoz méltó kifogástalan precizitása Hosszú István asztalosmester műhelyére vall. A kárpitos munkáért Hoffmann Gusztáv műhelyét illeti dícséret.

A szoba különleges magyar ízét a három főfalra alkalmazott falikárpit teszi teljesebbé, melyek Basilides Barna kartonjai után a Budapesti Székesfővárosi Iparrajziskolában készültek. A falikárpitok a magyar föld természeti kincseinek gazdagságát példázzák. S akár a gyümölcsöt tartó matyóasszonyt tekintjük, akár a pásztorjelenetet békésen legelő birkáival, napraforgóval és kaszát meg sarlót tartó aratóival, akár pedig a vidám szüreti jelenetet, egyképen megfog a rajznak frissesége, őszintesége, egyben lendületes modern felfogása. Az alakok medaillon formában a kárpit közepén vannak és világos zöldes-sárga alapon illeszkedve a falakba, a néző

fölé emelkedett. Ez iskola utódában a Fővárosi Iparrajziskolát tisztelhetjük. Pesten és „a magyar haza másik fővárosában" Kolozsvárott két-két rajziskola volt, ez utóbbi egyikében tanárkodott Simó Ferenc, Székely Bertalan mestere. A nagyszebeni iskolának Barabás Miklós, a komáromiak Jókai Mór, a temesvárinak Dunaiszky Henrik és Brocky Károly voltak neves tanítványai. Debrecenben, Szegeden, Győrött, Pozsonyban, Kassán, Lőcsén, Késmárkon, Körmöcbányán és Nyitrán találunk a mult század első évtizedeiben hasonló intézeteket, amelyek közül nem utolsó helyen áll a Pyrker János László patriarcha-érsek buzdítására és pártfogásával 1827-ben alapított egri városi rajziskola.

Úgy véljük a magyar művészeti oktatás történetének megírásához nyujtunk csekély adatokat, midőn az egri városi rajziskola alapításának és felállításának részleteit igyekezünk tisztázni. Az Egri Városi Levéltár érdekes okiratára bukkantunk, amely az 1828 január 2-án tartott városi közgyűlés köszönő föliratát tartalmazza s amelyben a város Pyrker érseknek az intézmény felállítása érdekében hivatalos helyen foganatosított intézkedéséért fejezi ki mély háláját. Ugyanezen gyűlés „elülülője Tettes Jánosfy József királyi és kerületbéli Nemzeti Oskolák Inspektora", kinek jelenlétében „a Város, a fell fogadandó Raiz Mesternek" mint azt a közgyűlés kimondja: „a mi alázatos vélekedésünk szerint, melyet azonban Excellenciádnak Kegyes Atyai ell határozásába és megerősítésébe ajánlunk; — Esztendei 200 conventios forint béli fizetésébe, úgy 48 conventios forint Quártélybéli Illetményébe" állapodnak meg, amelyhez az állandó alapot közgyűjtésből „s addig pedig míg ez eként végre nem hajthatódik a Város közönséges Cassájából" óhajtják ezen összeget kivenni.

Szemmel látható itt az az anyagi küzdelem, amelyet Eger városa a rajziskola felállításáért vívott. Egyszerre érthető lesz előttünk, hogy az egyébként tevékeny és rendkívül gyors elhatározású Pyrker érsek miért élhetett csak 1829-ben a neki felajánlott joggal, hogy az új iskola „Raiz Mesterét" kijelölje. Az egri rajziskola felállítása ezek szerint valóban már 1827-ben kezdetét vette, mivel pedig 1829-ig róla s tanítójáról még semmi adatunk sincs, bizonyos, hogy csak akkor nyílt meg, midőn az egri városi tanács, a helytartótanács jóváhagyásával az első rajztanítót 1829-ben megválasztotta.

Itt kapcsolódik tanulmányunkhoz Joó János, aki 1807 február 14-én született Szegeden, a piaristáknál végezte iskoláját, hol egy piarista atya oly hatással volt rá, hogy, ha nem csábítja a külföld tanulnivágyását, úgy maga is a rend tagjává lett volna. Iskolái végeztével Szegeden maradt, hol, mint a szépmesterségek felé vonzódó ember, a helyi adottságnak megfelelően, gyakorlati pályákon képezte magát. Rajzolni tanul s ezzel karöltve, mint azt maga írja, az „Építész, Asztalos, Lakatos, Esztergályos, Muzsikatsináló, Képfaragó s több illyes Mesterségekben magamat gyakorlottam". Különösen áll ez az építésre és az asztalos mestersége, mely utóbbit annyira kitanulta, hogy magát egy céhbe is fölvétette. Ezeknek a tanulmányaiknak bő hasznát látta és kamatait nyujtotta, mint rajztanító, író és szerkesztő életének későbbi éveiben.

Már tizenkilenc éves korában a temesvári, majd a pécsi rajztanítói állásra másodiknak ajánlották, úgylátszik ennek alapján jutott az egri városi rajziskolához. Itt kezdte meg buzgó munkásságát a hazai műveltség és előhaladás érdekében. Minden cselekedete és leírt sora forró nemzeti érzéstől lángol. Ezt a tüzet Széchenyinek, a magyarság legnagyobb zsenijének eszmeisége táplálja. Meg nem szűnő akarattal veszi fel a küzdelmet a vidéki viszonyok mostohaságával, kudarcait hamar heveri ki, hogy szellemének még frissebb, termő erejével lepjen meg.

Fiatal éveit, mint korának egész szellemi elitjét, a külföld mint csodás fárosz csalogatja. Egerben letelepedvén, az utazások lehetősége elfoszlik s a külföld utáni vágy reakciójaként nemes terveket forral, mellyel a határokon belül biztosabb várat vél építeni a műveltség ügyének. „Van Ferenczynk, van Barabásunk, Kis-ünk s vajjon — írja — mit nem kellene megtenni a nemzetnek, hogy Markó-ját sajátjának és határi közt tudhassa." 1831 december 28-án memorandummal fordul Széchenyi Istvánhoz, melyben egy „Művészi társaság" felállításának tervét terjeszti a legnagyobb magyar elé. Joó János ezen levele s Széchenyi válasza az irodalomból már ismeretes és e levél képezte eleddig úgyszólván egyetlen dokumentumát Joó művészettörténeti és kultúrhistóriai jelentőségének. „Művészi társaság" terve egyike azon eszméknek, amelyek úgy kivánták orvosolni a rajziskolát elvégző és fölsőbb képzés hiányában külföldre törekvő művészek érdekeit, hogy

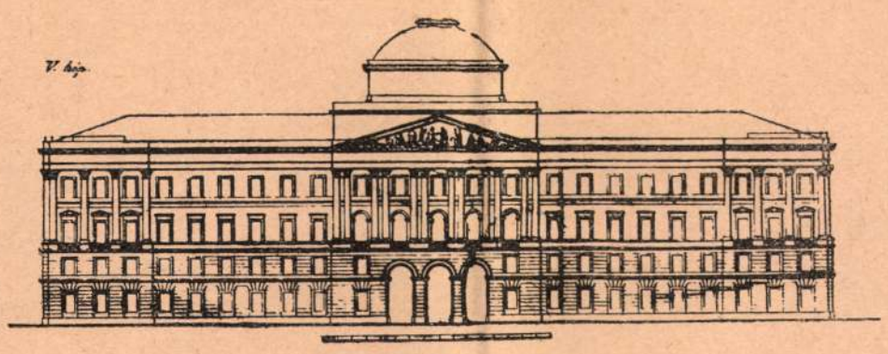

A „Magyar Athenaeum" főhomlokzata.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1936.

itthon Képzőművészeti Akadémia fölállítását javasolták. A fölsőbb oktatás hiányát a művészeken kívül leginkább a rajziskolák lelkiismeretesebb tanárai érezték. A Képzőművészeti Akadémia kérdése 1791 óta vajudott, bár 1827-ben egy országos bizottság újra szükségesnek mondotta egy „bellarum artium accademia“ létesítését. A bizottság a felállítandó Nemzeti Múzeumot kívánta ily irányító központi szervnek jelölni, amelynek kebelében tartoztak volna az ország rajztanárai is.

Határozott javaslattal először Schauff János lép föl, majd az egri születésű festő Hesz János Mihály 1820-ban tervezetet írt egy magyar képzőművészeti akadémiáról.

1826-ban Ferenczy István a pozsonyi országgyűlés elé terjeszti szobrász-iskolájára vonatkozó tervét, míg végül Első Magyar Festészeti Akadémia néven 1846 október 3-án Marastoni magánvállalkozásban megvalósította részlegesen e terveket. Ferenczy és Marastoni törekvései között 1831-ben és 1841-ben lépett föl Joó János két kísérletével, amelyek közül az első „Művészi társaság“ néven már ismeretes előttünk, a második, amelynek részletesebb tárgyalását úgy kiadatlansága, mint művészettörténeti és a művészeti — de nem utolsó sorban az ipari oktatás kuriozumaként, érdemesnek tartjuk. 1841-ben Budán a Magyar Kir. Egyetem betűivel látott napvilágot a gróf széki Teleki József koronaőrnek ajánlott mű, amely „Nézetek a' magyar nemzet míveltségi és technikai kifejlése tárgyában“ címet viseli. Szerzője Joó János a rajzolás és építészet nyilv. tanítója Egerben. E mintegy kétszáz oldalnyi, hat litografált melléklettel ellátott röpirat, amely ma teljes példányban ritkaság, foglalkozik a népiskolák, tanító és tanítónőképző-intézetek reformjaival, a céhekkel és egy a mi érdeklődésünk középpontjában álló tervezettel, amely a „Művészi társaság“ eszméjének továbbvitelét, egy, az egész nemzetet érdeklő hatalmas intézmény felállítását sürgeti.

Ez intézmény címében Magyar Athenaeum, hivatásában az egész reformkor kulturális szintézise kívánt lenni. Joó János, mint hivatásos építész, elkészíti a Magyar Athenaeum épületének terveit is, amelyeket röpiratához mellékel. Athenaeum épület, Athenaeumi-személyzet, Athenaeumi-rendszer. Az Athenaeumi alapvagyonról szóló fejezetek pedig részletesen kifejtik ennek a maga nemében páratlan kulturális szervnek elhelyezését, adminisztrációját, céljait és felállításának anyagi módozatait. Az intézmény magában foglal egy központi tanítóképző-intézetet konviktussal, mely az akkori nagy néptanító hiányon kívánt volna segíteni. Itt nyernek elhelyezést a Tudós Társaság, a szakosztályok üléstermeivel, könyvtárával, nagy díszteremmel, tehát a mai Tudományos Akadémia, továbbá nyomda tudományos művek kiadására, azonkívül egy polytechnikum, architektúrai, erőműtani földmérési, mérnöki, fizikai és kémiai osztállyal, amely a mai műszaki egyetemnek felel meg. Itt találjuk a Műcsarnok elődjét, a több teremből álló épületrészt „évenként tartandó műkiállítás használatára“. A Magyar Athenaeum udvari középszárnyában van a világítási hatásokra törekvő rézsútos irányú falakkal megszerkesztett képtárhelyiségek sora, két emelettel s hatalmas szoborcsarnokkal. Különös szeretettel dolgozta ki Joó a „műintézet“ tervét. A „műintézet“ képzőművészeti (festészeti), szobrászati, építészeti osztályokon kívül magába foglalja még a mesterségi rajzolás, litográfiai, rézmetszési és „takács, vagyis szövőiskolát, mesterséges szövések tanulására“, kiállítási termet az intézet szépművei számára. A magasabb művészképzés mellett tehát a kor ipari- és a művészet közhasználatibb ágainak oktatását is fölleljük itt.

Felmérhetetlen becsű lett volna az a szellemi pezsdülés, amelyet ezen intézmény létrejötte esetén a magyar kulturális élet ereiben indítani hivatott volt. Ha ez a Magyar Athenaeum magyar Atheneként pattant volna a mult század negyvenes éveinek porondjára — ma már beláthatatlan lehet e szerv egyes tagjainak fejlődése során a nemzet testébe kiható erő. A Magyar Athenaeum gondolatának bukásával láthatatlan veszteség érte a nemzetet, amelynek pótlását csak hosszú évtizedek fáradságos erőfeszítései tudták orvosolni.

Joó János röpiratának fogadtatása ismeretlen előttünk. Talán Teleki József gróf is, miként Széchenyi a „Művészi társaság“ eszméjét, rövid udvarias levéllel vette tudomásul. Ma a Magyar Athenaeum nem egyéb művelődéstörténeti adaléknál, de maga a terv, amelyeket az építész Joó János az intézmény számára készített s művéhez mellékelt, némi művészettörténeti értékkel is bír. Honnan

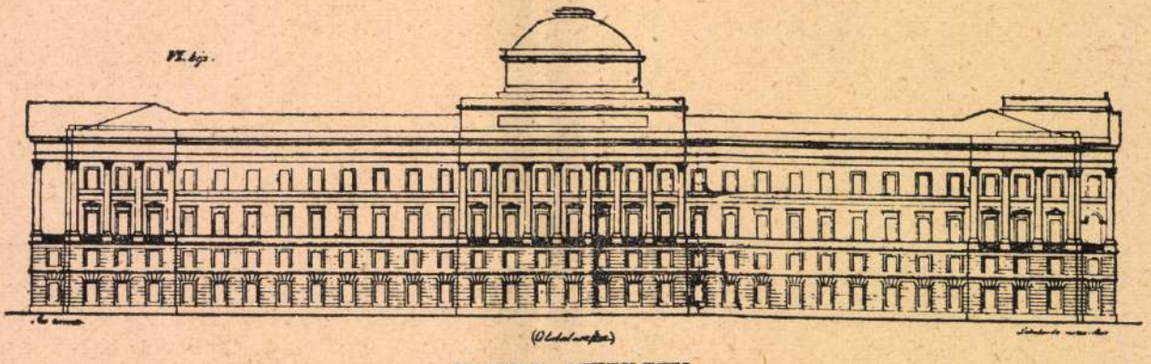

MAGYAR-ATHENÆUM.
A „Magyar Athenaeum“ oldalhomlokzata.

vette volna ugyanis a vidéki rajztanár mintáit, elgondolásait és kiviteli ötleteit, ha nem környezetéből ? Ott emelkedett már akkor Egerben az új székesegyházzal szemközt az érseki líceum büszke épülete, fellenthali Fellner Jakab, Eszterházy Károly gróf egri püspök építészének mesteralkotása. Az épület egyetemnek készült s tanítóképző, könyvtár, nyomda stb. stb. céljaira szolgált. Az ötlet magját csakis az egri érseki líceum alkothatta s ezt a feltevést a külső megjelenési forma is igazolja. A Magyar Athenaeum épülete ugyanúgy három rizalittal tagolt, középen hármas kapuívvel diszített homlokzatot mutat, mint az egri líceum, csak utóbbinál szélesebb, egy harmadik emelettel magasabb és a kor ízlésének megfelelő neoklasszikus stílus elemeit alkalmazzza. A szoborcsarnok kupolája pedig az egri líceum csillagvizsgálótornyának és az egri főszékesegyház kupolaformáinak egyesítéséből ered. Ha Pesten Joó János terve megvalósul, egy érdekes vándorlást figyelhettünk volna meg a vidéki nagy művészeti gócpontból a centrum felé, vagyis a vidéki főúri barok, hogyan változik és jut a XIX. században az ország szívébe.

Joó János jelentőségét a Művészi társaság, a Magyar Athenaeum eszméjének és épületének ismertetése csak részben meríti ki. Mint fiatal rajztanító, akkor kerül Egerbe, midőn Pyrker János László egri érsek ott a főszékesegyház nagyarányú építkezését megindítja. Mint ezt már korábban sikerült megállapítanunk, az ő kezétől származik a mai székesegyház helyén állott és lebontott, régi barok Szt. Mihály templom egyetlen hiteles fölmérése és alaprajza. Ő készíti a székesegyházról az érsek által propagált építkezés népszerűsítésére szolgáló homlokzati rajzmetszeteket és a „Planum et Prospectus Metrop. Ecclesiae Aegriensis“ c. metszetsorozatot, valamint Gógh János asztalossal a székesegyház famodeljét. 1838 okt. 6-án megjelenteti Egerben a „Rajzolatok Gyüjteményének“ első számát, amely „Héti Lapjai“-nak havonta megjelenő melléklete. Ebben az egri székesegyház belső berendezése, stallumai, oltárai, oltárképei és szobrai, valamint egyéb „részben fennálló, részben ideális épületek : egyházak, paloták, kastélyok, kertek diszítésére szolgáló épitmények, hidak, szobák, termek belsőjének elrendezését és bútorozását“ rézmetszetű táblákon adja.

Első folyóirata : „Héti Lapok, Műtudomány és egyéb hasznos ismeretek terjesztésére 1838.“ amely „mesterségek“ tökéletesülésére vezető ismereteket és e' részben jóizlést terjeszteni ; a honi műszorgalom és ipar növekedésére munkálni s' egyszersmind a' kézművesek műveltségét előmozditani“ volt hivatott. E folyóirat művészek életrajzának és műveinek ismertetésén kívül, megkezdi Pyrker érsek akkor még Egerben lévő s később a Nemzeti Múzeumnak adományozott képtárának leírását Nemzeti Képtár címen. Cikket közöl a nürnbergi politechnikum és müintézet szervezetéről és a gyakorlati szempontból nevezetes stukkó- és eredeti bútorterveivel az empire és biedermeyer bútorok kiváló mintarajzait nyujtja s a közelgő romantikus bútorstílusnak legfrissebb terjesztője. E minták után készült bútorok nem egyét feltalálhatjuk Egerben ma is.

Második lapja a „Heti Lap“ 1847-ben szintén egy évfolyamot élt csak meg az előfizetők csekély száma miatt. A Regélőben, az Athenaeumban, a Századunkban, a Magyar Gazdában és saját lapjaiban jelentek meg cikkei, melyekben nagyműveltségű és sokoldalú szellemnek mutatkozik. Maga is fest, rajzol. Balkay Pál egri festő barátja és életrajzírója, egri városi képviselő és a casinó tagja. Egerben épit házat, alapít családot és a sikertelenségek életútján itt pihen el végül 1874 nov. 29-én 67 éves korában.

Én — egy szegény, de századok előtt vitézlő familiából születtem Szegeden — vezeti be önéletrajzát 1831 december 28-án, pályája kezdetén Széchenyi Istvánhoz intézett levelében, abból az alkalomból, amidőn a „Művészi társaság“ felállításának tervét, reményekkel telve, a legnagyobb magyar elé terjeszti. De a „magyar fa sorsa“ az ő sorsa is. Joó János a mult századi magyar élet lánglelkű apostola nem nyert elégtételt s emléke elfakult. Mi megkíséreltük új színekkel fölvázolni elmosódott arcképét, amely — a magyar nemzeti kultúra harcosainak hősi galériájában nyerne legillőbb helyet.

DR. VOIT PÁL

Források: Breznay Imre: Az Egri Kaszinó százéves története. Eger 1934. 30., 40. és 126. l. — Der Spiegel, Pest 1838. 776. l. — Héti Lapok. v. „Egri Heti Lapok“ a műtudomány és egyéb hasznos ismeretek terjesztésére. Szerk. Joó János 1838. Eger. — Heti Lap. Szerk. Joó János 1837. Eger. — Joó János—

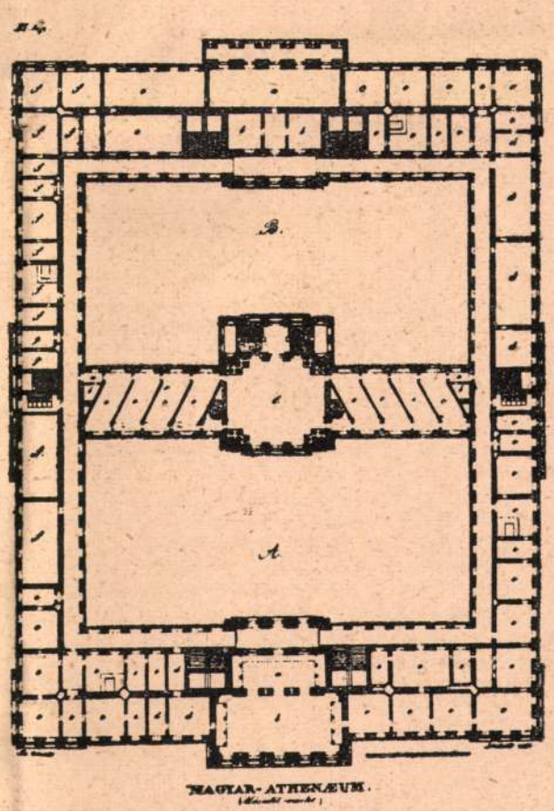

A „Magyar Athenaeum“ alaprajza.

Bayer J.: Balkay Pál festő életrajza. Irodalomtört. Közlemények. 1902. IV. f. — Joó János: Nézetek a magyar nemzet műveltségi és technikai kifejlések tárgyában. Buda, 1841. 200 old. 6 kőre metszett rajzzal. — Lyka Károly: A táblabíró-világ művészete 1800—1850. II. k. 22., 28., 29. l. IV. k. 37=40., 105. l. — Művészet II. évf. 1903. 103—108. l. — Művészet IV. évi. 1905. 135—137. l. — Művészet XII. évf. 80. l. Pesti Hirlap 1847. 796. l. — Rajzoktatás. 1906. 324—326. l. — Regélő. 1836. 66. sz. — Szmrecsányi Miklós: Gróf Eszterházy Károly egri püspök székesegyház tervei. Archaeológiai Ért. Bp. 1927. XLI. k. 156—169. l. — Szmrecsányi Miklós: az egri főszékesegyház bokrétaünnepének századik évfordulóján. Egri Egyházm. Közlöny. LXV. évf. 9. sz. 136—139. l. — Thieme—Baecker XIX. k. 147. l. — Vasárnapi Ujság 1864. — Voit Pál: Az egri főszékesegyház. Eger. 1934. 11., 23. és 33. l.

AZ ARCHITEKTONIKUS SZOBOR

G. LUX ALICE munkái

Az utolsó tizenöt év az építészet talán soha nem látott gyors előretörését jelenti. A mult korok stílusfolytonosságai, sem mutattak időben és lényegben egyenletes zökkenőmentes felfelé ívelő pályát. Ott is voltak nagy nekilendülések, időnként talán kitöréseknek is nevezhető jelenségek, de mindezeknek lényegesebben hosszabb időre volt szükségük a teljes evolúciójukhoz, mint a jelen fentemlített megmozdulásnak.

Érthető is: a mult nagy stílusátalakulásait mindenkor egy művészi pólus fékezte, fogta, hogy pályájából ki ne perdüljön egy ismeretlen és bizonytalan irány felé.

Úgy látszott azonban, hogy az utolsó években egy új gyujtópont, egy új magnetikus pólus keresztezte a fejlődés útját és igyekezett az építészetet a művészet hagyományos gravitációs körzetéből magához vonzani. A technika, a korszerűség és a célszerűség, egyszóval egy új életfelfogás azok a fogalmak, de elsősorban és legsúlyosabban mégis a technika, amelyek olyan tempót diktáltak, amit a finomrezgésű művészi szív nem tudott követni. Érthető, hogy az a fenséges hármas testvériség, mely minden nagy korban az építészetet a festészettel, szobrászattal összefűzte — megszűnt és a két utóbbi — egyszerűen lemaradt. Még talán a fürgelábú iparművészet volt az, amely úgy ahogy lépést tudott tartani. A szorosan vett képzőművészet magárahagyatottan elefántcsonttornyába vonult vissza, hogy élje súlytalan, öncélú életét. Az építészet technikai koraérettségével már-már inkább az értelemre, mint az érzésre és szívre igyekezett hatni. Az architektúra ezen áthangolása eljuttatott bennünket a végső pólushoz: a meztelen architektúrához. Pár évvel ezelőtt egyesek ezt még végső eredménynek tekintették, ma azonban megtérő érzéssel valljuk, hogy mindez a fejlődés csak egy láncszeme volt.

A művészetek fejlődése logikus, mondhatnánk megjósolható.

Éreztük, hogy jönni fog az az idő — talán már itt is van — amikor az architektúra fejlődése lelassul, kiterebélyesedik, hogy a testvérművészetekkel egyesülve, megtermékenyüljön és harmonikus mélységes egységbe forrjon, mint ahogy azt a görög, római, gót stb. korokban láttuk, amikhez a legkorszerűbb lázálmainkban is néha-néha elismerőleg, meleg szívvel megtértünk.

Ma már ott tartunk, hogy egy falikép, egy dekoratív szobor nem diszkvalifikálja a művészt, sem az épületet, sem a korszerűséget, technikai beállítottságunkat.

A polgárjogot visszanyert festő és szobrász új utakon jár, új eszmekör élteti, az építésszel harmonizáló új kiteljesedés felé.

*

G. Lux Alice azon kevesek közé tartozik, aki az itt bemutatott munkáin alkalmazott plasztika lényét igyekszik mélységekkel telíteni. Akinél nem annak elhelyezése, anyaga, hanem tartalma adja művészi valutáját. A közelmult korok a dekoratív plasztikát igen téves értékelés alapján még a második sorba állította, holott éppen a nagy stílusok szolgáltattak annak legteljesebb elégtételt. Elég csak a gótikára hivatkozni — mely kor, erős szerkezeti hangsúlyozottságával a mai építészethez, felfogásunkhoz legközelebb áll — amikor a plasztika úgyszólván kizárólag dekoratív karakterű. Meri-e ezt a kort egy esztétikus is ezért leértékelni?

G. Lux Alice munkáit jóleső finom fegyelmezettség jellemzi. A mai modern épület foltjaival, tömegjátékával megkívánja a szobrásztól is a harmonikus egység érdekében, ezt a leszűrt önmérséklést, ami bizony, valljuk be, oly keveseknek sikerül. Elég legyen csak a szegedi Fogadalmi tér plasztikájára hivatkozni, ahol elismert nagy szobrászoknak sem sikerült ez az architektúrába való maradéknélküli feloldódás.

Lux Alice Olaszországot ismételten megjárt művész, aki a nagy korok finom subtilis leheletét, finomságát hozta haza. Ezt igyekszik kompozícióban, felfogásban finom női lényen átszűrve erőteljes, de sohasem durva és bántó plasztikába átmenteni. Felfogásának felsőbbrendű nobilitása függetleníti munkáinak értékét anyaguktól, azoknak elhelyezési módjától.

W—K

Joó János

egri rajztanító

iród

Voit Pál

Régi magyar otthonok.

Bp. é. n. 289. l.

Éber előadó urral törté
vettem, hogy az irógép javitás
lithető, ennélfogva van szere
terjesztés céljából a gép átvé
csatoltan megküldeni.

További szives megbizá
kor örömmel kész

ajánlott

Mellékelve: 620.- koronáról szóló

M.D.K.

Joó János vedutája 1830 körül
repro.

Bálint Sándor: Szeged városa, 1959 Bp. 85 l

M.D.K.

Jó János vedutája 1830 körül.

repro

Bálint Sándor: Szeged vázrosa, Bp. 1959.

85 l.

1563—1566-ban nevével a török defterekben találkozunk. Győr elfog-
arthatja, mert Ná-
nár ismét magyar

ánielnek, Lengyel
mulva az Ester-
egyedüli tulajdo-

banc lobogó len-
n maradt és így
lpusztítást, hanem
Ferenc, Mária Te-
lső kaputoronnyal
rkápolnát is.
ellett — Cseszne-
ujtott, le is égett,
még lakható álla-
os följegyzés nem

nploma a régmult
ykép, a másik egy

Ez a Garay Miklós még több időt töltött Csesznek várában, sőt innen indult Mária és Erzsébet királynők kíséretében a lázongó délvidékre, hol a királynők védelmében elfogták, lefejezték és mert része volt a trónkövetelő Durazzói Károly megöletésében (1386), fejét elégtételül Károly özvegyének Nápolyba küldték.

Fia II. Miklós örökölte Cseszneket. Ő azonban már nem lakhatta, mivel állandóan a lázongó délvidéki horvátok, dalmátok, oláhok, majd mint Zsigmond király leghívebb embere, a törökök és velencések ellen harcolt. A cseszneki várban ekként Garay várnagyai sáfárkodtak. Igy tudjuk, hogy 1401-ben Pálfia István-, 1417-ben Súri Lőrinc és Bokodi György-, 1423-ban Asszonfalvi Péter a várnagy, kik harcok hiányában a környező birtokokat, kivált pedig a bakonybéli apátság pusztáit támadták meg s több ízben úgy kifosztották, hogy emiatt még Zsigmond királynak is közbe kellett lépnie.

1414-ben Csesznek főkapujába új márványcímert falaztak. Garay II. Miklós ugyanis 1414-ben másodszor nősült. Zsigmond király feleségének, Borbálának nővérét, Cilley Annát, a hatalmas Cilley Herman leányát vette el. Ez alkalommal világraszóló ünnepségnek volt tanuja a cseszneki vár és ekkor falazták a főkapu fölé a föntebb említett Garay—Cilley egyesített címert is, mely egyik mezejében a Garayak koronás kigyóját, másikban, a Cilleyek hármas arany csillagát ábrázolta. Ez a címer még 1784-ben is a

Joó János

egri rajz tanár

l.

Bierbéptört

247. l.

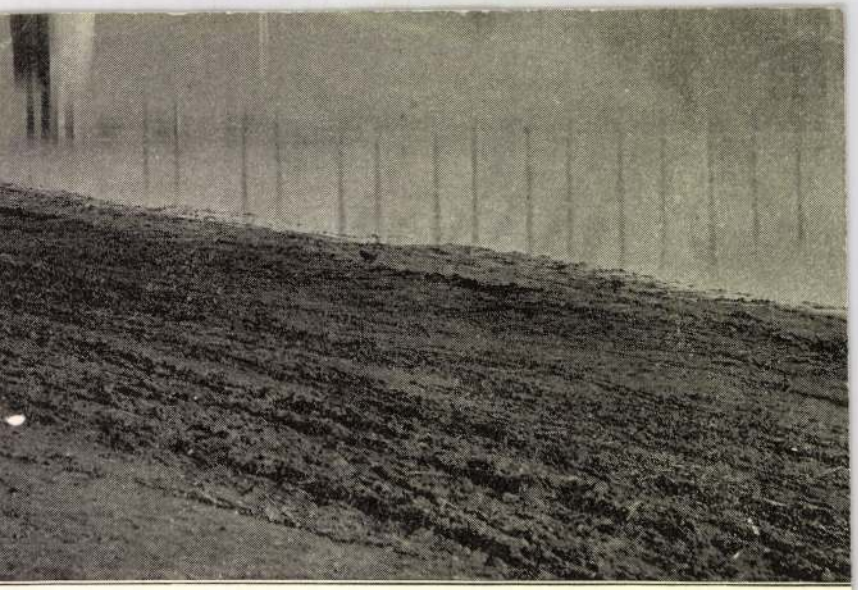

Az esztergomi közúti Du

Joó János

MDK

egri rajztanító

Héti Lapok cimen folyóiratott szerkeszti.
/1838-39/

57.o.

Repr. A Héti Lapok első számának cimlapja:

XVI. képtábla.

Dezsényi Béla-Nemes György:A magyar sajtó 250 éve.

I. kötet. 1954.

MDK

Joó János (festő)

(Szegedi származású) 1806–1874. A bécsi akadémián nyerte kiképzését. Egerben működött. Unokatestvére volt Joó Ferencnek.

Bálint Sándor Az építőművészeti klasszicizmus és romantika szegedi korszaka Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 276. l.

2.

MDK

Joó János
(1807 - 1874)

A szegedi rajziskolában (?) tanult.
Később Egerben fejt ki érdemes nevelői
és művészetpolitikai munkásságot.

Bálint Sándor: A építőművészeti klassz -
icizmus és romantika szegedi korszaka

Tiszatáj, Szeged, 1956. aug. X. évf. 4. sz. 283. l.

Joó János, egri rajztanár

1832-ben Széchenyihez irt levelében egy magyar müvészisk ola eszméjét veti fel. Ferenczy egyoldalu tervével szemben/szobrásziak./ - a képzömüvészetek mindegyikének tanitását javasolja. /Sz. helyeselte elöterjesztését, de az idöt nem érezte elérkezettnek ez elöterjesztések megvalósitására./

Pogány Ö.G.: M.szobrászat a 19.-ik sz. első felében. Bp.1939. 21.-25.l.

Joó János egri rajztanár M. D. K.

1831 ben és 1841 ben a felsőfoku rajz-oktatást sürgette.

Kampis. Magy. műv. Bp. 1960 488

M. D. K.

Joó János

Szeged városrépe 1820 tágán

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Bp. 1960.

86. l.

88 l

< Joó János
rajztanár >

Voit Pál: < > magyar Athenaeum. Kny. Magyar Iparművészet. 4-r. 3 kép 6 l. Bp. 1936 Lent (2328)

Esztergom 19

Látam

JOÓ János

BATÁRI Gyula: Az első magyar ipari folyóirat Joó János „Hétilapokja". = OSZK Évk. 1968/1969 (1971) 361 -372.p. ill.

Joó János

Dr. Novák 500

120 l.

Fiatalságom óta él a vonzalom bennem minden szép iránt.

Mindig nagyon örültem annak, ha egy szép képet, szobrot, vagy szépen festett porcelánt láthattam, bár akkor még fogalmam sem volt arról, hogy ezeket a műalkotásokat gyűjteni is lehet.

Ez a vonzalom vezetett el odáig — immár felnőtt fejjel —, hogy megvásárolhattam az első festményt, melyet nemsokára követett a második és egyesével mindazok, amelyek ma gyűjteményemet képezik.

Sokan kérdezték már tőlem — ismerősök, barátok egyaránt —, hogy hogyan áll össze egy gyűjtemény.

Erre a válasz nagyon egyszerű. Sok-sok lemondással és még több utánajárással, de mindez mit sem érne, ha nem párosulna a képzőművészet szeretetével.

Most, hogy a Móra Ferenc Múzeum Igazgatósága felkérésére a nyilvánosság elé bocsátom gyűjteményem nagyobb részét, szeretném, ha ezt nem tekintenék valamiféle hivalkodásnak, hiszen e kiállítás megrendezésével csupán a műalkotások által keltett örömet szeretném megosztani Önökkel is.

JOÓ JÓZSEF

A Móra Ferenc Múzeum

tisztelettel meghívja Önt és barátait

a Képtárba (Szeged, Horváth M. u. 5.)

JOÓ JÓZSEF

műgyűjtő

kiállításának megnyitására

A tárlatot 1992. február 14-én, pénteken délután fél 5 órakor

SZABÓ G. LÁSZLÓ nyitja meg.

F. k.: Trogmayer Ottó — Officina Kft. 92-106

MEGHÍVÓ

Foó Lajos, kőfaragó

M.D.K.

készítette a józsefvárosi templom helyreállítása során a kőfaragó munkákat.

Vállalkozók Lapja, Bp.1895. XVI.évf.
máj. 14. sz. 1. old.

MDK

Joó Jolán, ruhaterv

4. Orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Joó László

Takács Győző művész-tanár tanítványa részt vett a makói tárlaton

Moldvay Győző: Csongrád képző és díszítőművész köreinek kiállítása.

Népművelés 1970/7 42 old.

MDK

Joó Julán

ruhaterv

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959.dec.

MDK

Joó Jolan

Joó Jolán / ruhaterv/ müveivel szerepelt a IV. Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparmüvészeti Kiállitas.Műcsarnok. Budapest 1959. Dec. 18 - 1960.Jan.31. Kat.

Jóó Klára
festő

A Pataki István Művelődési Házban kiállítása nyílt a művésznek társaival közösen.

— : Szárom fiatal a Patakiban
Új Tükör, 1978. július 30–43 egy.

Joó Lajos

Lipesti építőmester

l.

Schoenbelvárosi

21. l.

T. 6198.

n van a vár és város, mely előtt
a Dunán repülő hid kel át több
utat, a hol egy hármas fogatú
ogatú kocsi várakozik, járó-kelők
ja válik ki.

. 33.5 : 45.4 cm.

Joó János

1021

Joó János egri rajztanár,

az első magyar ipari folyóirat szerkesztője

JOÓ JÁNOS, a reformkor egyik jellegzetes alakja volt, aki írásban és tettben odaadóan harcolt a magyar nép műveltségének emeléséért. Életének jelentős részét — mintegy 35 évet —, Egerben töltötte. Szegeden született 1870-ben, „szegény, de századok előtt vitézlő familiából", amint maga emlékezik erre életleírásában. Középiskoláit is szülővárosában végezte el. Mivel hazulról alig tudták támogatni, igen korán mások tanításával kellett foglalkoznia. A gimnázium után elsősorban a „szép mesterségek"-hez érzett hivatást, tehát főleg rajzolni tanult. Az asztalosmesterségben a szegedi céhben szabályszerűen felszabadult, de emellett „az építés, lakatos, esztergályos, muzsikacsináló, képfaragó, s ilyes tehetségekben magamat gyakorlottam, legalább annyira, rólok alapos tudományom legyen, kivált építésben", írja később. Megfelelő támogatás hiányában nem folytathatta külföldön tanulmányait. Így tehát a „haza főbb városaiban" igyekezett rajztudását tökéletesíteni. 1829-ben az egri városi tanács az akkor felállított rajziskola tanárává nevezte ki.

Azonban Joó János nem afféle ember volt, aki megelégedett volna viszonylag jó fizetésű állásával. Ennél sokkal többre törekedett: népe elmaradottságát, elsősorban a kétkezi iparosokét igyekezett felszámolni. E téren első jelentősebb lépése az volt, amikor 1831-ben Széchenyi István elé tárta egy országos művészeti társaság megalapításának tervét, melynek célja többek között az lett volna, hogy a művészet és ipar minden ágazatának szaknyelvét magyarul lehessen kifejezni. Főleg az iparosoknak megfelelő rajziskolák felállítását javasolta és valamiféle polytechnikum létrehozását. A legnagyobb magyar más fontosabb teendőkre hivatkozva, udvarias levélben Joó érdemeit elismerve, elhárította tervének támogatását.

SZÉCHENYIHEZ szóló iratai árulnak el legtöbbet élete folyásáról. Ebből kiviláglik, hogy az egri székesegyház építésénél is közreműködött. Idevonatkozó rajzai a velencei akadémia és a király előtt is megfordultak. A Tudományos Akadémia felállítása után arra vállalkozott, hogy a tervezett nagyszótár részére az ipari műszavak összegyűjtésében, magyarításában közre fog működni. Ígéretét be is váltotta, szójegyzéke ma is megtalálható a MTA Könyvtári Kézirattárában.

A 30-as, 40-es években számos cikket írt ipari, nemzetgazdasági és irodalmi kérdésekről, ezek korabeli folyóiratokban jelentek meg. Joó a nyomdászat mesterségében sem lehetett járatlan, mert az egri Lyceum nyomdáját is ő vezette.

Egyik legjelentősebb vállalkozása volt a Hetilap a Műtudomány és Egyéb Hasznos Ismeretek terjesztése" című folyóirat kiadása. Ez az Egerben kiadott szaklap gyakorlatilag az első magyar ipari-műszaki folyóirat volt. Joó célja a lappal az volt, hogy a mesterségeket fellendítse, eszköz legyen a hazai műszorgalom és ipar ébresztésére." Itt tette közzé eredeti bútorterveit is. Joó lapja a hazai közönség megfelelő támogatása hiányában megszűnt. Az előfizetők száma nem érte el a százat sem, pedig a lap igen színvonalas tartalmú volt és nagymértékben járulhatott volna hozzá a hazai ipar fellendüléséhez. Az egri érsektől kapott támogatás ellenére a szerkesztő tetemes összeget ráfizetett vállalkozására: „fölötte sokat áldoztam, költségeimnek alig negyede pótoltatván" írja Joó. A csekély számú előfizető között az egriek voltak a legtöbben. Megemlíthető még, hogy a folyóirat a Lyceum nyomdájában készült, a nyomdai munkák egy részét Joó maga végezte el. Lapja sikertelenségét látva, a szerkesztő kérte a helytartótanácsot, hogy lapjának előfizetését tegye kötelezővé a céhek számára, ezzel az intézkedéssel mind a céhek, mind a kiadó csak jól jártak volna. E kérelmének megtakadása gyakorlatilag a „Hétilapok" megszünését jelentette.

JOÓ JÁNOS legjelentősebb elképzeléseit a honi műveltség emelésére a művészet és ipar felvirágoztatására az 1841-ben megjelent „Nézetek a Magyar Nemzet Míveltségi és Technikai Kifejlése Tárgyában" című könyvében fejtette ki. Egy „Magyar Athenaeum" elnevezésű intézmény javasolta, tovább fejlesztve korábbi elképzeléseit. Ezek magukban foglalták volna a teljes magyar felsőoktatási rendszert, mindezek mellett még a Magyar Tudományos Akadémia jogkörét is. Kiállítási lehetőségeket biztosított volna művészek és iparosok számára. Nyomda, színház, könyvtár és egyéb kulturális intézmények egészítették volna ki a tervezett szerv működését. Joó mint építész elkészítette a „Magyar Athenaeum" főépületének tervét is. Ezt a könyvéhez mellékelte. A magyar művelődés nagy kárára mindez nem valósulhatott meg.

1847-ben Egerben ismét kiadott egy „Hetilap" című folyóiratot. Ez szintén csak egy évfolyamot élt meg, az előfizetők csekély száma miatt.

ÚGY GONDOLJUK, hogy Joó János Tevékenységének felidézése Eger város legjobb hagyományait méltán gyarapítja.

Bátári Gyula

1971 MÁR 4
NÉPÜJSÁG
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 397-748, 340-726

a megyei ...ságban

—Selyp rangadó

—Egri Spartacus, Karikás SE —Heves, GYESE—Sirok, Bélapátfalva—Petőfibánya, Füzesabony—Recsk.

XII. forduló, június 6: Lőrinci—Recsk, Petőfibánya—Füzesabony, Sirok—Novaj, Heves—GYESE, Egri Spartacus—Karikás SE, Apc—Selyp.

XIII. forduló, június 13: Selyp—Lőrinci, Rózsaszentmárton—Apc GYESE—Egri Spartacus, Novaj—Heves, Bélapátfalva—Sirok, Recsk—Petőfibánya.

XIV. forduló, június 20: Lőrinci—Petőfibánya, Sirok—Füzesabony, Heves—Bélapátfalva, Egri Spartacus—Novaj, Apc—Karikás SE, Selyp—Rózsaszentmárton.

XV. forduló, június 27: Rózsaszentmárton—Lőrinci, Karikás SE—Selyp, GYESE—Apc, Bélapátfalva—Egri Spartacus, Füzesabony—Heves, Recsk—Sirok.

A Korvin Ottó SE és a Pétervásári Tsz SK nem vesz részt a küzdelmekben.

16-a...

Pillanatkép a „küzdőtérről"...
(Megyeri György felvétele)

Gyöngyösön, a Mátraalji Szénbányák igazgatósága földszinti társalgójában megkezdődött Heves megye 1971. évi egyéni férfi sakkbajnoksága. A megjelenteket Dobroviczki Ferenc, a szövetség megyei elnöke üdvözölte, majd ismertette a Magyar Sakkszövetség elnökségének határozatát, miszerint

INNEN-ONNAN

Ez évben október 2—3-a lesz az időpontja a társadal-

UEFA alelnöke, az MLSZ elnökségének tagja. A sajtótájékoztatón a szocalista országok labdarúgó-vezetőinek tanácskozásáról és a labdarúgás időszerű nemzetközi kér-

A jövő ren...

Balogh

Sokak szerint a megyei labdarúgó-utánpótlás egyik legtehetségesebb, s egyben legellentmondásosabb tagja. Már 14 éves korában rendszeresen szerepelt Egerbocs járási bajnokságban játszó csapatában — ezeken a mérkőzéseken alaposan megedződött, hozzászokott a kemény küzdelmekhez. Amikor aztán az Alpáry Gyula Közgazdasági Szakközépiskolába került — felfigyeltek rá a labdarúgás egri szakemberei is.

Balogh Pista egy darabig szorgalmasan látogatta az edzéseket, aztán teljesen érthetetlenül „leállt", sokáig

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1973 MÁR 8

Csongrád m. Hírlap

Jód Józsi
1021

nőnap '73

JÓÓ JÓZSEF FOTOGRAFIKÁJA

kutatások

A TUDOMÁNY MŰHELYÉBŐL

korszerű könyvtári és tájékoztatási módszerek kimunkálása.

Eredmények

— Hogyan realizálódott mindez az elmúlt évben?

— Az 1972-es év tapasztalatai alapján elmondhatom, hogy a hozzánk befutott irodalomkutatási igények és a hazai tudományos könyvtárakkal kialakított gyűjtőköri kooperációban való részvételünk jól bizonyították, hogy a könyvtári tájékoztatási tevékenység fejlesztésénél a kutatók igényeiből kell kiindulni. Tavaly januárban készült el a Magyar Tudományos Akadémia biológiai osztálya által is támogatott igénykutatási jelentésünk. A szociológiai módszerekkel, az adatok számítógépes feldolgozásával összeállított kutatási jelentés megfelelő fejezeteit úgy is felfoghatjuk, mint a szegedi egyetemeken dolgozó biológus oktatók és kutatók elvárásait a könyvtárral szemben. Ebben az évben már azt is vizsgálni lehet, vajon nem általánosíthatók-e a jelentés megállapításai úgy is, mint a természettudományi kar oktatóinak igényei az egyetemi, illetve a tanszéki könyvtárakkal szemben.

— A könyvtár munkatársai számbaveszik-e a meglevő állományt?

A könyvállomány elemző feltárásával több munkatárs is foglalkozott az elmúlt évben. Egy munkatársunk az állomány történeti alakulásának nyomait követve 13 ezer kötet átvizsgálásáról adott számot. Az állomány értékeinek feltárását segítik tató anyaggyűjtési munkával függnek össze, valamint a matematikai és biológiai szakirodalmi útmutató anyaggyűjtési eredményeit foglalják magukban. Az egyetemtörténeti kutatások érdekében ma még inkább alapozó tevékenység folyik. Tavaly indult egy, a társadalmi tudat alakulásának vizsgálatával összefüggő olyan vizsgálódás is, amely a tudományos megismerés és a művészi (főként irodalmi) megismerés könyvkiadási és könyvtári feltételeinek tanulmányozásával foglalkozik. Művelődéstörténeti, de még inkább művelődéspolitikai konklúziókat jelentő kutatásnak tekintjük ezt a vizsgálódást.

Tanulságok, feladatok

— Mit tesznek a korszerű könyvtári és tájékoztatási módszerek terjesztése érdekében?

— E témakör tanulmányozását szolgálják a könyvtár munkatársai által írt olyan dolgozatok, amelyek a tudományos tájékoztatási folyamat alapvető mozzanatait és az informatika kutatási irányait, irányzatait vizsgálják. Tavaly az országos Könyvtártudományi pályázaton két munkacsoportunk is részt vett. Az egyik a könyvtárak munkaszervezési kérdéseinek témájával foglalkozott. A másik csoport a könyvtárközi kölcsönzés terén gyűjtött tapasztalatokat összegezte és az országos szakirodalmi ellátás megjavítására tett javaslatokat. Az elmúlt évben a kutatómunka menetközbeni értékelésére is sor került. Az értékelés sok hasznos tanulsággal szolgált. A jövőben támogatni kell a könyvtár tevékenységével szervesebben összefüggő kutatásokat és az intézmény profiljába vágó kutatásokat munkaterv feladatnak kell tekinteni

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Csongrádmegyei Hirlap

Joó József

1975 ÁPR 14

1021

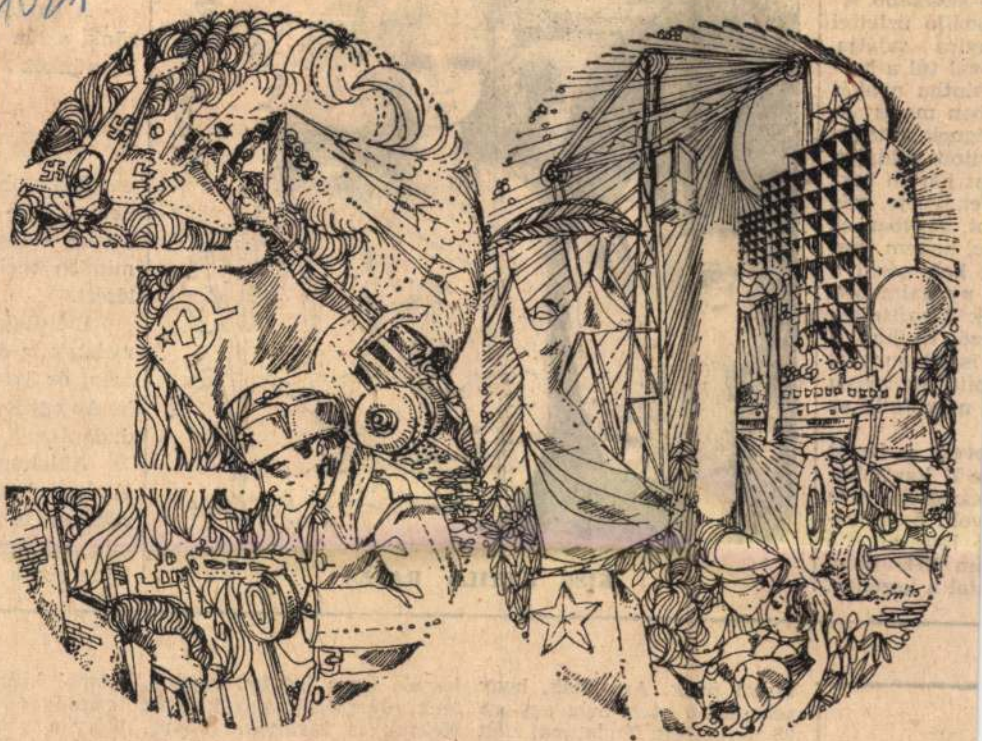

JOÓ JÓZSEF RAJZA

-kevesebb si-
önálló üzlettel
yira sajátja.
val túl a hat-
intha nyakát
oan ma is sa-
égnek a tőké-
utott példáját.
nt három tok-
et. Férje, míg
ot, azokban az
s, hanem igen
kell nézni a
nyugalmazott
k készíttették
zői titulust, a
is, olyannyira
ító messzeség
nevezte ki az

evelt. A férfiú
nül karambo-
károsodás érte
volt, csak las-
ó látással élte
m 1945 után,
tal a kezében.

KISS ATTILA RAJZA

Kis szoba-
nem voltak tu
özvegy Rausch
minden egek
lésért.

Előttünk,
nyáztak le éjsz
cson, de jutott
is. Az egyik kö
dudorászott.

Ablakunk
elhúzva lesten
rettaparázs tá
meg egy-egy
lepte arcuk.

hűn

társai írták. Azt írták, hogy sebesülése után még egy óra 35 percig élt. Tudatánál volt és azt kérte, írják meg haza: „Bocsássatok meg nekem, drága szüleim. Becsap-

kapok. Én a fronton vagyok, élek, egészséges vagyok, amit Nektek is kívánok. Jómagam nagyon megváltoztam. Nem is ismernétek rám rög-

Gomel kiürítés
magányos lett
tölgy a sztye
amelynek elvá
reit... Jelentk

1906 OKT 13

1021

Joó Lajos

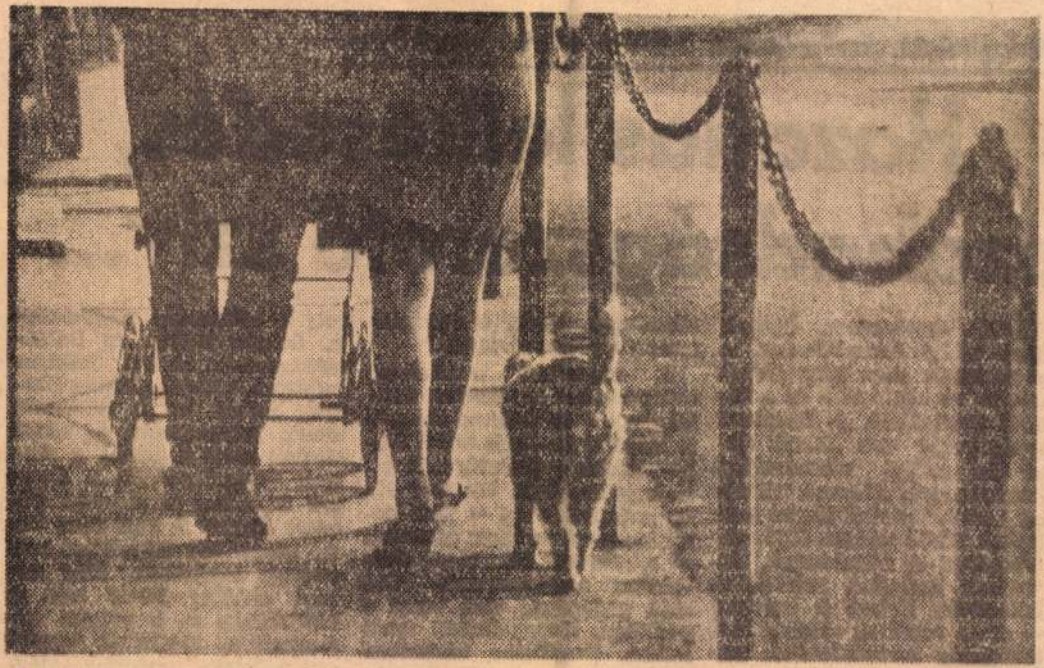

Joó Lajos: Családi séta

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÓGRÁD

Nógrádi dolgozók 1918 októberé

Hazafias lelkesedés, szabadságszerető szív...

1818 októberében hazánk megérett a forradalomra. A néptömegek már nem tűrték tovább az elnyomást és a háború folytatását. A hatalmon levők pedig nem tudtak többé az eddigi módszerekkel kormányozni: államuk válságba került, melyből kiutat nem tudtak többé találni. 1918 októberében a néptömegek aktivitása hallatlan mértékben fellendült. Ebben a harcban — mely végül az október 31-i őszirózsás forradalomhoz vezetett — becsülettel vett részt Nógrád népe is.

A munkásmozgalom Salgó-

rülmények között a bevonultatás függőben tartandó."

A szervezett munkásság mozgalmához októberben csatlakoztak más dolgozó rétegek is Nógrádban. Ezek közül legjelentősebb a pedagógusok állásfoglalása volt. Október 17-én tartották meg — több hetes szervező munkát követően — a „Nevelő Munkások Szövetsége" zászlóbontását. Több száz pedagógus vett részt a gyűlésen. *Kapos István* tanár lelkes, lendületes beszédben a békét és az önálló, demokratikus Magyarországot követelte. Hasonló háborúellenes állásfoglalást tartalmaz-

volt a lelkesedés megyeszerte. Salgótarjánban és Balassagyarmaton az esti órákban hatalmas méretű spontán tüntetés zajlott le. A felvonuló tömeg nemzetiszínű és vörös zászlók alatt a békét, a magyar függetlenséget, a Nemzeti Tanácsot és *Károlyi Mihályt* éltette. A régi rend hívei semmiféle ellenállást sem mertek tanúsítani. Még aznap, október 31-én este a szocialisták és a polgári demokratikus csoportok vezetői értekezleteket tartottak. Megvitatták, mi a teendő, hiszen most már ők váltak vezető és irányító erővé a megyében